ישראל

תעודות

אוקטובר 1948 —
אפריל 1949

2

Israel
Documents

October 1948 –
April 1949

מדינת ישראל
תעודות למדיניות החוץ של מדינת ישראל, אוקטובר 1948–אפריל 1949

מדינת ישראל
גנזך המדינה

תעודות למדיניות החוץ של מדינת ישראל

כרך שני

אוקטובר 1948–אפריל 1949

ערך: יהושע פרוינדליך

ירושלים תשמ״ד

נדפס על־ידי המדפיס הממשלתי
במפעלי דפוס כתר, ירושלים תשמ״ד
ISSN 0334–1062
ISBN 965–279–002–8

התוכן

מפה

הקדמה

הכרך שלפנינו הוא השני בסדרת הכרכים של תעודות למדיניות החוץ של מדינת ישראל והוא מקיף את התקופה מאוקטובר 1948 ועד אפריל 1949. מבחינה כרונולוגית, הוא מקביל בחלקו לכרך 3, שעניינו הסכמי שביתת־הנשק בין ישראל למדינות ערב, והמקיף את התקופה מדצמבר 1948 ועד יולי 1949. העקרונות שהנחו את העורכים בבחירת התעודות לכרכים הקודמים תקפים גם לגבי הכרך הזה; בכרך מובאות בעיקר תעודות העוסקות במדיניות החוץ של מדינת ישראל, אך נכללות בו גם תעודות בענייני עלייה, גיוס כספים והיחסים בין מדינת ישראל והתפוצה היהודית, כאשר לנושאים אלה יש השלכות ישירות על מדיניות החוץ והדיון בהם הוא במסגרת ניהולה של מדיניות זו.

התעודות נבחרו מתוך מספר גדול מאוד של תעודות שנשתמרו מאותה תקופה, במגמה לתת כיסוי רחב ורצוף לבעיות, לשיקולים, למגוון הדעות ולעיצוב המדיניות בנושאים המרכזיים של מדיניות החוץ. עניינים שאינם נמנים עם הנושאים המרכזיים של מדיניות החוץ הוארו על־ידי תעודות מייצגות, ובעזרתן גם יוכל הקורא לאתר את התיק או סדרת התיקים העוסקים בנושא. השיקול אם הטיפול בנושא הנידון הביא לתוצאות משמעותיות או בנות־קיימא, או אם הנושא הוא בעל חשיבות לטווח ארוך, לא הובא בחשבון בדרך־כלל בבחירת התעודות. עם זאת אין העורכים רשאים להתעלם לגמרי מהשיקול הזה והם חייבים לשמור על יחס נאות בין המקום המוקדש לנושא מסוים לבין חשיבותו בפרספקטיבה היסטורית. העורכים מודעים לחשיבותו של תיעוד שעניינו תכנון מדיניות ודיונים פנימיים והתייעצויות במשרד החוץ, אך מספר התעודות מסוג זה המצויות בתיקי המשרד הוא קטן יחסית. אין ספק שהדבר נובע בין היתר מכך שמדינת ישראל היתה נתונה במאבק על קיומה ואנשי המשרד לא התפנו לשיקולים ארוכי טווח. זאת ועוד: עיצוב המדיניות, במידה שנעשה, התמקד בעיקר מחוץ למשרד החוץ — בדיוני הממשלה ובדיונים פנים־מפלגתיים. הפרוטוקולים של ישיבות הממשלה טרם נפתחו לעיון, אבל מידע מתוכם שימש את העורכים בהכנת הערות ומראי־מקום. התעודות המתפרסמות בכרך זה נמצאות רובן ככולן בתיקי משרד החוץ ובתיקי נציגויות ישראל בחוץ־לארץ. תיקים אלה שמורים כולם בגנזך המדינה. תעודות אחדות לוקטו מארכיון בן־גוריון, הנמצא בשדה בוקר, או מחטיבות ארכיוניות אחרות השמורות בגנזך המדינה.

סדר התעודות. התעודות מובאות בסדר כרונולוגי. תעודות שחוברו או נשלחו בהמשכים סודרו על־פי התאריך המוקדם ביותר. מברקים סודרו על־פי התאריך הידוע המוקדם ביותר — תאריך חיבור המברק, תאריך שיגורו, או, בהעדרם של אלה — תאריך קבלת המברק. דו״חות על דיונים ושיחות שובצו על־פי תאריך

חיבור התעודה ולא על־פי מועד הדיון או השיחה. דו״חות שתאריכי חיבורם אינם רשומים, מיקומם נקבע לפי תאריך הדיון או השיחה (התאריך רשום בכותרת הראשית).

הטכסט. נוסח התעודות המודפסות הוא הנוסח המקורי, להוציא את השינויים ותיקוני העריכה הבאים:

א הושמטו המען של השולח ושל הנמען וגם התאריך בצורתו המקורית, ולעתים גם כותרות או חלקי כותרות של דו״חות, תזכירים ופרוטוקולים. פרטים אלה נכללו בחלקם, במתכונת אחידה, בכותרת העורך (ראה להלן) או בהערה לתעודה.

ב בתעודות אחדות הושמטו קטעים שאין להם זיקה ישירה לנושאים המדיניים (בכלל זה עניינים אישיים). כמו כן הושמטו משפטים או חלקי משפטים שיש בהם פגיעה אישית חמורה או העלבה או שנזכרים בהם שמות החייבים להישאר חסויים לאחר מועד החשיפה הרגיל. כל השמטה סומנה בטכסט והוסברה בדרך־כלל בהערה.

ג פליטות־קולמוס, טעויות־הדפסה זעירות ושגיאות־כתיב תוקנו בלא שהדבר צוין.

ד קיצורים מקובלים וקיצורים שמשמעם אינו מוטל בספק הושלמו בלא שהדבר צוין. אולם קיצורי שמות של אנשים ומקומות, וקיצורים שנעשו מטעמי סודיות, הושלמו בסוגריים מרובעים.

יוצאים מכלל זה קיצורי מלים שנהוג להגותן על דרך הקיצור (לדוגמה: או״ם, UNO, U.N.). קיצורים אלה נכתבו כפי שהם רשומים בטכסט.

ה נוספו מלים החסרות במקור — אם על־פי השערה (בסוגריים מרובעים, עם סימן־שאלה), אם על־פי נוסח מקביל (בסוגריים מרובעים, עם הערת־הסבר).

ו הכתיב העברי הואחד לפי כללי הכתיב המלא.

ז הכתיב של תעודות כתובות אנגלית הואחד לפי כללי הכתיב הבריטי, להוציא תעודות שמקורן באישים או במוסדות אמריקאים.

ח פיסוק: סימני־פיסוק נוספו או שונו לפי הצורך. במברקים גם הוכנסו סימני־פיסוק במקום שמות הסימנים: נקודה — במקום STOP, פסיק — במקום COMMA, מרכאות פותחות וסוגרות — במקום QUOTE ו־UNQUOTE, וכו׳.

ט כאשר יש נוסח יוצא ונוסח נכנס של מברק, נחשב הנוסח היוצא כנוסח הקובע. אם התברר מהשוואת הנוסחים, שבנוסח הנכנס יש שיבושים חמורים, צוין הדבר על־ידי לוכסנים משני צדי המלים ששובשו.

כותרת העורך. הכותרת כוללת, בין היתר, את סימול התיק שבו נמצאת התעודה, ולגבי מברקים — את סימולי התיקים שבהם מתויקים הנוסח היוצא והנוסח הנכנס.

במראי־מקום לתיקים השמורים בגנזך המדינה ניתנים רק מספרי החטיבה, הסדרה, המיכל והתיק, ללא ציון הארכיון. במראי־מקום לתיקים השמורים בארכיונים אחרים צוין שם הארכיון. (ראה רשימת ארכיונים וקיצורים במראי־מקום).

שם המקום שאליו נשלחה התעודה רשום בכותרת העורך. שם המקום לא צוין

כאשר מדובר במקום מושבם של משרד החוץ ושל רשויות מרכזיות אחרות של ממשלת ישראל.
שם המקום שממנו נשלחה התעודה ותאריך כתיבתה או שיגורה מובאים בראש הטכסט בניסוח אחיד.

הערות־העורך באות להאיר פרשיות או אירועים חשובים, והן שובצו בדרך־כלל לפני התעודה שבה נזכר הנושא בפעם הראשונה.

הערות־שוליים. רוב ההערות הן הערות־שוליים ממוספרות — הערות־הסבר ומראי־מקום. במראי־המקום צוינו בעיקר מקורות ראשוניים (בכלל זה מקורות שפורסמו בדפוס, ומדובר בעיקר בתעודות של מחלקת־המדינה של ארצות־הברית שהופיעו בסידרה Foreign Relations of the United States. מטרתן העיקרית של הערות־השוליים היא להאיר עניינים הטעונים הסבר ולהצביע על תעודות המכילות מידע משלים. במראי־המקום יש גם הפניות לתיקים ולתעודות שיישארו חסויים במשך תקופה נוספת, זאת לאור ההנחה שבעתיד ייפתח גם החומר הזה לעיון החוקרים.
הערות־שוליים ביוגרפיות ניתנו כאשר הדבר דרוש להבנת הטכסט. מידע ביוגרפי על רוב האישים הנזכרים בתעודות נמצא במפתח השמות והעניינים. במפתח אין מידע ביוגרפי על אישים הנזכרים בהערות בלבד.

נספחים. בסוף הכרך יש שבעה נספחים ובהם מובאות במלואן החלטות של העצרת הכללית, הוועדה הראשונה ומועצת־הביטחון בתקופה הנידונה וכן החלטה של מטה משקיפי האו"ם והסכמים בין מפקדים ישראליים וירדניים בעניין ירושלים.

מפה. בספר מפה אחת, המביאה את קו־י החזית בין ישראל ומצרים בסתיו 1948.

כרך־לוואי אנגלי. בכרך־הלוואי מובאים, בין היתר, תקצירים של התעודות העבריות, תרגום של הערות־השוליים ושל הערות־העורך, ומפתח אנגלי לכרך הראשי ולכרך־הלוואי.

תודתנו נתונה לאנשים ולמוסדות שסייעו בידנו בהכנת הכרך: למר משה אראל ולד"ר אבא גפן ממשרד החוץ, שקראו את כתב־היד והעירו הערות חשובות; למר יוסף אלרון, שהתקין לדפוס את כתב־היד של הכרך הראשי וכרך הלוואי, תרגם מקצת ההערות לאנגלית והיה אחראי על ההגהות; לגב' מיכל אנגל, שהכינה את המפתח, את רשימת התעודות וחלק מן ההערות הביוגרפיות; לגב' בת־שבע טאוב, על תרגום לאנגלית של תקצירי התעודות העבריות; לשלומית ויובל גרינבום על הכנת המפה ולגב' ורה עדן, שהדפיסה את כתב־היד של התעודות וההערות.
תודתנו נתונה גם לכל האנשים שסייעו לנו במידע ביוגרפי על עצמם או על אישים אחרים הנזכרים בתעודות.

מבוא

סיום המלחמה בארץ־ישראל, ביסוס מעמדה הבינלאומי של המדינה ויחסיה של ישראל עם מדינות ערב ומדינות מזרח אירופה, אלה הנושאים העיקריים המקופלים בכרך זה.

ב־21 בספטמבר 1948 התכנס בפאריס המושב השלישי של העצרת הכללית של האו״ם. בפני ישראל ניצבה במושב זה בעיה קשה. הדין־וחשבון של מתווך האו״ם, שפורסם ב־20 בספטמבר, ימים אחדים לאחר הרצחו, כלל בתוכו, לצד הקריאה להכיר בישראל כעובדה קיימת, המלצות אחדות שפגעו בהישגים המדיניים והצבאיים של המדינה. במיוחד היו קשות לישראל ההמלצות שקראו למסור לידי הערבים את הנגב דרומית מקו מג׳דל–פאלוג׳ה, ולתת לירושלים מעמד מיוחד בפיקוח האו״ם.[1] העובדה שלארצות־הברית ולבריטניה היתה יד בחיבור הדין־וחשבון[2] והאירוע הטראגי של רצח המתווך, ימים אחדים לאחר שסיים לגבש את המלצותיו, נתנו לדין־וחשבון תוקף מדיני מיוחד ונופך של צוואת שכיב־מרע. התוצאה היתה שישראל ניצבה בעצרת האו״ם בפני קואליציה רחבה, שכללה, נוסף למדינות ערב, גם את ארצות־הברית, בריטניה, מדינות מערב אירופה וחלק ממדינות אמריקה הלטינית, ושקראה לאמץ במהירות וללא הסתייגויות את הדין־וחשבון של המתווך.

כנגד צירוף זה ישראל הציגה טיעון כפול, שהתבסס מחד גיסא על מה שניתן לה בהחלטת האו״ם של 29 בנובמבר ומאידך גיסא על העובדות כפי שנקבעו לאחר הדיפת התקפותיהם של צבאות ערב. כך תבעה ישראל את הנגב כולו — בהתאם להחלטת 29 בנובמבר, אך עמדה על זכותה להחזיק בחלקים אחרים של ארץ־ישראל, ובמיוחד בגליל, בתוקף השליטה הצבאית שלה בחלקים אלה, למרות שלא נועדו לה על־פי החלטת 29 בנובמבר. גם לגבי ירושלים התבסס הטיעון הישראלי על המציאות בעין — החזקתה ברוב חלקי העיר החדשה, מתוך הדגשה של חוסר המעשיות של תכנית בינאום או פיקוח בינלאומי אחר על העיר.

קשה לדעת כיצד היה עומד הטיעון הישראלי במבחן המציאות של הדיון באו״ם. אין ספק שהסתירה הפנימית שבין תביעה בכוח של החלטה בינלאומית ובין תביעה בכוח חזקה היתה מעוררת קשיים. די רק להצביע על עמדתה של ברית־המועצות ומדינות הגוש המזרחי, שתמכו בעמדה הישראלית כל עוד היא נשענה על החלטת 29 בנובמבר, אך גילו היסוסים ברגע שתביעות ישראל חרגו מגדר החלטה זו. על כל פנים, הסכנה שהעצרת תאמץ בשלב מוקדם של דיוניה את המלצות המתווך

1. ראה Progress Report of the United Nations Mediator on Palestine, 16 September 1948, U.N. Document A/648
2. ראה מס׳ 21 והערה 7 שם.

בשלמותן לא התממשה. חברו לכך שתי סיבות: הבחירות לנשיאות בארצות־הברית, שחשפו את הבית הלבן (וגם את המועמד הרפובליקני) ללחץ ישראלי וציוני[3], והשתלטותה של ישראל במבצע "יואב" ו"חירם" באוקטובר 1948 על חלקים ניכרים של הנגב הצפוני והגליל העליון, שנועדו על־פי תכנית המתווך לערבים. הדיון בדין־וחשבון של המתווך נדחה ומשקל הכובד באו"ם עבר משאלת ההסדר הסופי של שאלת ארץ־ישראל לבעיות של שמירה על ההפוגה בארץ־ישראל.

מצב ההפוגה שבו נמצאה ישראל מאז 18 ביולי 1948 הטיל נטל צבאי וכלכלי כבד על המדינה. היה צורך לקיים צבא מגוייסים גדול ול'טפל בבעיות בלתי פוסקות של הפרות הפוגה. בראשית אוקטובר נערכו דיונים פנימיים בישראל כיצד לצאת מן הקיפאון של לא שלום ולא מלחמה. ההחלטה, שנפלה בישיבה של הממשלה ב־6 באוקטובר,[4] היתה שיש לפתוח בפעולה בחזית הדרומית, לסלק את הצבא המצרי מתחומי ארץ־ישראל ולפתוח את הדרך לישובים הנצורים בנגב. מבצע "יואב", שנפתח ב־15 באוקטובר, השיג את המטרות הצבאיות רק באופן חלקי. שליטתה של ישראל בנגב הורחבה, המצור הוסר והצבא המצרי נחל מפלות צבאיות, אך עיקר הכוח המצרי נותר ברצועת עזה וחטיבה אחת נותרה נצורה בתוך מה שכונה "כיס פאלוג'ה".

מבחינה מדינית היו תוצאות המבצע עוד פחות חד־משמעיות והן סיבכו את ישראל בסכסוך גלוי עם האו"ם. שורה של החלטות של מועצת־הביטחון, שהאחרונה ביניהן היתה ב־16 בנובמבר[5], חייבו את ישראל להסיג את כוחותיה לעבר הקווים שהחזיקה בהם ב־14 באוקטובר ולפתוח במשא־ומתן ישיר או באמצעות מתווך האו"ם להפיכת הסדרי ההפוגה להסדרים קבועים יותר של שביתת־נשק. לעומת התסבוכת המדינית שנוצרה עקב מבצע "יואב", עברה השתלטותה של ישראל על הגליל העליון במבצע "חירם" ללא הד מדיני ממשי. בסיומו של המבצע מצאה עצמה ישראל שולטת על כל הגליל בתחומי הגבול הבינלאומי של ארץ־ישראל.

באמצע נובמבר, כשהתחדש הדיון בוועדה הראשונה של העצרת הכללית בדין־וחשבון של המתווך, היה כבר הרקע המדיני והמצב הצבאי בארץ־ישראל שונה במידה רבה. הבריטים אמנם ניסו לכוון את הדיון לעבר הנושא הטריטוריאלי ועמדו על איזכור מפורש של תכנית ברנאדוט, אך הצורך בגיוס רוב בוועדה ובמיוחד בתיאום עם המשלחת האמריקאית הסיט את הדגש לנושאים אחרים: לסיום מצב המלחמה בארץ־ישראל והקמתה של ועדת פיוס, לבעיית הפליטים ולמעמדה של ירושלים. ואכן ההחלטה שסיימה את הדיון, שאושרה באופן סופי במליאת העצרת ב־11 בדצמבר 1948,[6] היתה בעלת שלושה חלקים עיקריים: הקמת ועדת פיוס, שהוטל עליה לסייע לצדדים לשים קץ למצב המלחמה ביניהם; אישור מחדש של החלטת העצרת הכללית מנובמבר 1947 בדבר הקמת משטר בינלאומי בירושלים, וקריאה לישראל להשיב את הפליטים הערביים שרוצים בכך למקום מושבם הקודם ולפצות את אלה שיבחרו להישאר במדינות ערב.

3. ראה מס' 26, 48.
4. ראה הערת־עורך, בעמ' 55.
5. ראה הערות עורך בעמ' 133–134, 179–180 ונספח ג, עמ' 623–624.
6. ראה נספח ז, עמ' 639–641.

ישראל התייחסה אל ההחלטה ברגשות מעורבים. סיום פרשת התיווך והמתווך וההדגשה על משא־ומתן ישיר או באמצעות ועדת הפיוס במטרה להגיע להסדר סופי של שאלת ארץ־ישראל היו לבטח לרוחה, אולם ההדגשה המחודשת של בינאום ירושלים והאיזכור המפורש של בעיית הפליטים מיקדו את העניין בשתי בעיות שעתידות היו להכביד על יחסי החוץ של ישראל במרוצת 1949.

ישראל קיבלה את הפרק הירושלמי בהצעת החלוקה של 1947 בדלית ברירה. במרוצת החודשים הראשונים לאחר ההחלטה היו עיקר מעייניה בהבטחת הקיום הפיזי של התושבים היהודיים בעיר, וגורלה המדיני של ירושלים נדחק לקרן זווית. לאחר תחילת ההפוגה השנייה, כששליטתה של ישראל במרבית החלק החדש של העיר הובטחה, החלה הממשלה לתת את הדעת על עתידה המדיני של ירושלים. המסקנה שהתגבשה היתה שיש לתבוע את העיר החדשה, יחד עם המסדרון המקשר אותה לישראל, כחלק בלתי נפרד ממדינת ישראל, ואילו לגבי העיר העתיקה נקבע שישראל תסכים להקמת משטר בינלאומי בהשתתפות העדות הדתיות שנוגעות בדבר.[7] בתחילה נראה שעמדה זו מתקבלת יפה על דעתן של מדינות אחדות, במיוחד לאחר שישראל הציעה להציב בראש המשטר הבינלאומי בעיר העתיקה מושל נוצרי.[8] במרוצת הזמן הצטברה התנגדות, בעיקר מצדן של מדינות אמריקה הלטינית ומדינות קתוליות אחרות. גם הסובייטים ובני בריתם לא גילו התלהבות לשינוי רדיקלי בהחלטת העצרת מנובמבר 1947. התנגדות זו מצאה ביטוי במהלך הדיונים בוועדה הראשונה ובהחלטה הסופית של העצרת. תגובתה של ישראל להחלטת העצרת היתה שהיא שומרת לעצמה את הזכות להביא את השאלה לדיון מחודש באו״ם.[9] בינתיים היא החלה לנקוט צעדים ממשיים לביסוס אחיזתה בעיר.[10] עתידה של ירושלים ילך ויהיה לסלע מחלוקת חשוב ביחסים בין ישראל ומדינות העולם במרוצת 1949.

ראשיתה של בעיית הפליטים היתה כבעיה אנושית, אך במהלך הקיץ של 1948 היא הלכה וקיבלה מימדים של בעיה מדינית ממדרגה ראשונה. עוד בשלהי פעולת התיווך של ברנאדוט הוא הקדיש תשומת לב גוברת והולכת למצבם של הפליטים הערביים. בהמלצותיו האחרונות לעצרת הכללית הוא דרש להבטיח את זכותם של הפליטים הערביים לחזור למקומות מגוריהם ולפצות את אלה שיבחרו לא לחזור.[11] במהלך מושב העצרת הכללית של האו״ם עסקו הוועדה השלישית והחמישית בהיבטים האנושיים של הבעיה ועל־פי המלצתן החליטה העצרת הכללית ב־19 בנובמבר להקים קרן מיוחדת שתסייע לפליטים.[12] בדיון בוועדה הראשונה נטה משקל הכובד יותר להיבטים המדיניים של בעיית הפליטים וההחלטה שהתקבלה חזרה על המלצות המתווך, היינו דרישה להחזרת הפליטים ומתן פיצוי לאלה שיבכרו לא לשוב. חשובה יותר מעצם ההחלטה היתה המשמעות שייחסו לה חברי ועדת הפיוס. כשהגיעו חברי הוועדה לישראל בפברואר 1949, התברר שחברי הוועדה — ובמיוחד אמורים היו הדברים בחבר האמריקאי — ראו בבעיית

7. ראה מס׳ 4; כרך I, מס׳ 502.
8. ראה, למשל, מס׳ 32, 45.
9. ראה מס׳ 479.
10. ראה מס׳ 205, 364.
11. ראה מסמך או״ם הנ״ל, הערה 1.
12. ראה מס׳ 45 והערה 11 שם.

הפליטים את השאלה המרכזית ביחסי ישראל–ערב. הלחץ שהפעילו על ישראל היה כפול: הם ביקשו שישראל תעשה מחווה כלשהי למען הפליטים ושתבהיר בשלב מוקדם את מדיניותה הכללית בשאלה זו. ישראל לא מיהרה לעשות מחווה למען הפליטים לפני שהבעיה כולה תלובן לפרטיה בדיונים עם הערבים. לעומת זאת, היא ניסחה בצורה ברורה את מדיניותה — יש לפתור את בעיית הפליטים במסגרת של הסכם שלום עם מדינות ערב, וזאת לפי הקווים הבאים: (1) מתן פיצוי לפליטים שעיבדו בפועל את אדמתם קודם המלחמה, (2) הסכמה לאיחוד משפחות, (3) נכונות לשיתוף פעולה עם מדינות ערב ביישוב הפליטים במדינות ערב בעזרת סיוע בינלאומי.[13] כנגד קווי מדיניות אלה העמידו הערבים את הדרישה להחזרת כל הפליטים כתנאי להסכם שלום עם ישראל. כאשר החלה ועדת הפיוס בעבודתה בלוזאן במאי 1949 היה ברור ששאלת הפליטים תהיה אבן הנגף העיקרית להסכם בין הצדדים.

הדיון וההחלטה על הדין־וחשבון של המתווך חיזקו ללא ספק את מעמדה הבינלאומי של ישראל. היא לקחה חלק פעיל בדיונים בוועדה הראשונה של העצרת הכללית וההחלטה שסיימה את הדיון התייחסה אליה, אומנם לא בשמה המפורש, כצד בסכסוך. יחד עם זאת, העובדה שישראל לא היתה חברה באו״ם ושמעגל המדינות שהכירו בה היה מצומצם, הדאיגו את אנשי משרד החוץ שעמדו על כך שבמגעה ומשאה עם אומות העולם תתייצב ישראל כנגדן במעמד שווה. במלאת שנה להחלטת החלוקה של העצרת הכללית מ־29 בנובמבר 1947 הגישה ישראל בקשה להתקבל לאו״ם.[14] הבקשה הוגשה כדי לנצל תאריך היסטורי זה, למרות שלא היה ברור כלל שהיא תזכה לרוב הדרוש במועצת־הביטחון.[15] ואכן, בדיון שהתקיים ב־15 וב־17 בדצמבר, נדחתה הבקשה של ישראל, כשרק חמש מחברות מועצת־הביטחון תומכות בה.[16] בקשת ישראל נדונה שוב במועצת־הביטחון בתחילת מארס 1949 וזכתה ברוב הדרוש. קבלת ישראל לאו״ם אושרה באורח סופי על־ידי העצרת הכללית ב־11 במאי 1949.

מיד לאחר הקמת המדינה הכירו בישראל כתריסר מדינות, ביניהן ארצות־הברית וברית־המועצות. במרוצת הקיץ והסתיו של 1948 הכירו בישראל עוד כמה מדינות, אך בסך הכול חוג המדינות שהכירו בישראל היה מצומצם והיה מורכב מארצות־הברית, אחדות ממדינות אמריקה הלטינית וברית־המועצות ובנות בריתה. במיוחד היתה חסרה לישראל הכרתן של מדינות מערב אירופה ובראשן בריטניה וצרפת. המשא־ומתן עם צרפת היה ממושך וקשה; צרפת דרשה להבטיח את זכויות מוסדות הדת והתרבות שלה בישראל ועמדה על דרישתה לבינאום ירושלים. צרפת הכירה בישראל רק ב־24.1.1949, לאחר שבחילופי איגרות בין המדינות הוכרו זכויותיהם של המוסדות הצרפתיים וישראל חזרה על נכונותה העקרונית לבנאם את העיר העתיקה.[17] אשר לבריטניה, היו אלה דווקא הבריטים שלחצו לנורמליזציה של היחסים. במשא־ומתן לא הועמדו כל תנאים ובריטניה הכירה בישראל ב־29.1.1949. בעקבות בריטניה וצרפת הכירו בה גם איטליה, מדינות בנלוקס, מדינות

13. ראה מס׳ 505.
14. ראה מס׳ 204.
15. ראה מס׳ 200.
16. ראה הערת־עורך, עמ׳ 298–299.
17. ראה הערת־עורך, עמ׳ 395–396.

סקנדינביה וחבר העמים הבריטי. עד אפריל 1949 עלה מספר המדינות שהכירו בישראל לחמישים ושתיים.

בניגוד לשיפור היחסים עם מדינות מערב אירופה חל קיפאון ואפילו נסיגה ביחסים עם ברית־המועצות ומדינות מזרח אירופה. במישור הדיפלומטי וביחסים באו"ם לא השתנה דבר וברית־המועצות הוסיפה לתת סיוע דיפלומטי יעיל לעניין הישראלי באו"ם, אם כי הקפידה לשמור על המסגרת הפורמלית של החלטת החלוקה מנובמבר 1947. במישור היחסים הבילטרליים, לעומת זאת, חלה הצטננות ברורה. נסיונה של ישראל להשיג סיוע צבאי ממשי מברית־המועצות לא עלה יפה,[18] היחסים הכלכליים נשארו מוגבלים ביותר והחלו להתגלות סימנים של הצרת צעדיה של הצירות הישראלית במוסקבה.[19] יש להניח שההתקררות ביחסים נבעה בחלקה מההתקרבות של ישראל לארצות־הברית, כפי שהדבר בא לידי ביטוי באישורה הסופי של ההלוואה מהבנק לייצוא ולייבוא, ובהכרה דה־יורה של ארצות־הברית והעלאת דרג היחסים עם ישראל לדרג של שגרירויות; אולי גם תוצאות הבחירות הראשונות שנערכו בישראל, לפיהן התברר כי כוחה של המפלגה הקומוניסטית קטן ביותר ויומרותיה של מפ"ם לעמדת בכורה בקרב מפלגות הפועלים לא התגשמו, תרמו אף הם לשינוי העמדה הסובייטית. הסיבה העיקרית, על כל פנים, היתה נעוצה בתגובה הנלהבת של יהדות ברית־המועצות ומדינות הגוש המזרחי להקמת המדינה, והראיה לכך שהתקררות היחסים עם ישראל הלכה בד בבד עם הגבלת הפעילות התרבותית והלאומית של היהודים בברית־המועצות ועם הגבלות על העלייה בכמה מדינות של מזרח אירופה.

התמורה הגדולה ביותר חלה ביחסים עם מדינות ערב. עמדתה של ישראל היתה מאז ומתמיד שיש להשאיר את סיום המלחמה והסדרת היחסים עם הערבים למשא־ומתן ישיר בין הצדדים. המגעים הישירים עם מצרים, שהחלו עוד בספטמבר, נמשכו בצורה יותר אינטנסיבית באוקטובר[20] אך הם לא הביאו לתוצאות של ממש. מגעים אלה נקטעו על־ידי מבצע "יואב", אך הם חודשו לאחר הקרבות ולאחר החלטת מועצת־הביטחון מ־16 בנובמבר שקראה לצדדים לשאת ולתת באורח ישיר.[21] מגעים אלה היו כנראה מוקדמים מדי ואפשר שפרשת החטיבה המצרית הנצורה בכיס פאלוג'ה סיבכה אותם. על כל פנים, רק לאחר מבצע "חורב", שבו ספגו המצרים מכה צבאית נוספת, נאותו המצרים להיכנס לשיחות שביתת־נשק עם ישראל. שיחות אלה התנהלו אומנם בחסות האו"ם, אך חלק חשוב בהצלחתן יש לזקוף לאווירה של קרוב לבבות שנוצרה במגעים אישיים בין שתי המשלחות.

גם עם ירדן ניהלה ישראל מגעים ישירים, אך היה להם אופי שונה במקצת. לשתי המדינות היו אינטרסים משותפים שחייבו שיתוף־פעולה. ישראל היתה מעוניינת להבטיח את המעבר להר הצופים, את הפעלת המפעל ההידרו־חשמלי בנהריים, את הפעלת מפעל האשלג בקליה וכיוצא באלה בעיות שנוצרו על־ידי המלחמה וקווי החזית המפותלים. הירדנים, מצדם, היו מעוניינים להשיג את הכרת ישראל באחיזתם בחלקי ארץ־ישראל שעל־פי החלטת החלוקה נועדו למדינה הערבית. בישראל היו הדעות חלוקות בעניין זה. שרת היה סבור שיש לשמור ככל האפשר על

18. ראה מס' 9.
19. ראה מס' 399.
20. ראה מס' 8.
21. ראה מס' 176, 207.

המסגרת של החלטת החלוקה, כולל הקמת מדינה ערבית בצדה של ישראל. אנשים אחרים במשרד החוץ, שהנציג הבולט שלהם היה אליהו ששון, ראו דווקא את היתרונות של סיפוח השטחים המאוכלסים ערבים לירדן.[22] סופו של דבר, אחזקתו של עבדאללה בחלקי ה"משולש" והרי יהודה קבעה את עתידו של השטח. הסכם שביתת־הנשק שנחתם עם הירדנים ב־3 באפריל 1949 היה בעיקרו של דבר פרי של מגעים ישירים בין הצדדים. הוא אישר למעשה את אחיזתה של ירדן בחלקי הארץ שהיו תפוסים על־ידי הלגיון הערבי והצבא העיראקי, אך דרישותיה של ישראל להסדרים מעשיים עם הירדנים נענו רק בחלקן ומרבית הבעיות נשארו תלויות ועומדות והועברו לטיפולה של ועדה מיוחדת שהתמנתה על־ידי שתי הממשלות.[23]

הסכמי שביתת־הנשק שנחתמו עם מצרים, ירדן ולבנון שמו קץ למצב המלחמה עם מדינות ערב (להוציא את סוריה, שההסכם איתה נחתם רק ב־20 ביולי 1949) והביאו רגיעה לאיזור, שלמעשה נמצא במצב מלחמה מאז דצמבר 1947. ישראל יצאה ממלחמה זו חזקה יותר מבחינה צבאית ומגובשת יותר מבחינה טריטוריאלית. גבולות החלוקה שהיו מפותלים וכמעט בלתי ניתנים להגנה, הוחלפו בגבולות הגיוניים יותר, שהבטיחו רציפות טריטוריאלית בין כל חלקי המדינה, כולל ירושלים העברית. יחד עם זאת, הסדרי שביתת־הנשק שנחתמו עם המדינות שלחמו בישראל לא היו יותר מאשר הסדרים ארעיים, שנועדו להיות מוחלפים בשלום של קבע. ראשית עבודתה של ועדת הפיוס בלוזאן הצביעה על כך שהדרך לשלום של ממש בין ישראל לערבים היא קשה וארוכה.

הנצחונות הצבאיים של ישראל בחודשים אחרונים של מלחמת השחרור ערערו את האיזון שבין הזרוע הצבאית לזרוע המדינית. אם אפשר היה להפיק לקח כל־שהוא מהמאורעות האחרונים הרי הוא חשיבותם המכרעת של נצחונות צבאיים, שהרי בחשבון אחרון אחיזתה של ישראל בנגב, בגליל העליון ובחלקים חשובים בוואדי ערה הובטחה רק בכוח נצחונות צבאיים או איום בשימוש בכוח. אך דבריו של בן־גוריון בפני פורום בכיר של אנשי צבא ואנשי משרד החוץ כנגד התפשטות טריטוריאלית נוספת ובעד ביסוס הקיים וקליטת העלייה[24] משמשים ראיה שהנהגת המדינה היתה מודעת לסכנה שבהסתמכות בלעדית על עוצמה צבאית.

יהושע פרוינדליך

22. ראה, למשל, מס׳ 92, 282.
23. ראה מס׳ 508, 518.
24. ראה מס׳ 490.

רשימת ארכיונים וקיצורים במראי־מקום

גנזך המדינה

93. חטיבת משרד החוץ, נציגויות בחוץ־לארץ
    - 93.01 מברקי צופן
    - 93.02 פאריס
    - 93.03 ניו יורק
    - 93.04 לונדון
    - 93.05 פראג
    - 93.07 וארשה
    - 93.08 ואשינגטון

130. חטיבת משרד החוץ, המשרד הראשי
    - 130.02 לשכות שר החוץ והמנכ"ל
    - 130.04 המחלקה המשפטית
    - 130.09 מברקי צופן
    - 130.10 מחלקת מערב־אירופה
    - 130.11 מחלקת מזרח־אירופה
    - 130.13 מחלקת חבר־העמים הבריטי
    - 130.15 מחלקת המזרח התיכון
    - 130.20 מחלקת ארצות־הברית

43. המושל הצבאי של ירושלים

72.9 ארכיון מרדכי עליאש

ארכיון דוד בן־גוריון

ארכיון צה"ל

רשימה ביבליוגרפית וקיצורים במראי־מקום

(ברשימה זו מובאים שמות הספרים והפרסומים הנזכרים בהערות)

א. כללי

ויצמן, חיים, מסה ומעש; זכרונות חייו של נשיא ישראל, ירושלים תש"ט
נמיר, מרדכי, שליחות במוסקבה, תל אביב תשל"א
רטנר, יוחנן, חיי ואני, ירושלים תשל"ט

מדינת ישראל, גנזך המדינה, ההסתדרות הציונית העולמית, הארכיון הציוני המרכזי, תעודות מדיניות ודיפלומטיות, דצמבר 1947 — מאי 1948, ירושלים תש"ם
(קיצור: תעודות, דצמבר 1947 — מאי 1948)
מדינת ישראל, גנזך המדינה, תעודות למדיניות החוץ של מדינת ישראל, כרך ראשון, מאי — ספטמבר 1948, ירושלים תשמ"א
(קיצור: כרך I)
מדינת ישראל, גנזך המדינה, תעודות למדיניות החוץ של מדינת ישראל, כרך שלישי, שיחות שביתת־הנשק עם מדינות ערב, דצמבר 1948 — יולי 1949, ירושלים תשמ"ג
(קיצור: כרך 3)
מדינת ישראל, מועצת־העם, מועצת־המדינה הזמנית, פרוטוקול דיונים, כרך א'
Foreign Relations of the United States, 1947, Vol. V, Washington 1971
(קיצור: *FRUS,* 1947, V)

Foreign Relations of the United States, 1948, Vol. V, Washington 1976
(קיצור: *FRUS,* 1948, V)

Foreign Relations of the United States, 1949, Vol. VI, Washington 1977
(קיצור: *FRUS,* 1949, VI)

Parliamentary Debates (Hansard), House of Commons, Official Report, Fifth Series, Vol. 460

(קיצור: *460 H.C. Deb.* 5s)

Parliamentary Debates (Hansard), House of Commons, Official Report, Fifth Series, Vol. 463

(קיצור: *463 H.C. Deb.* 5s)

Parliamentary Debates (Hansard), House of Lords, Official Report, Fifth Series, Vol. 161

(קיצור: *161 H.L. Deb.* 5s)

ב. פרסומי האו"ם

United Nations. *Official Records of the Third Session of the General Assembly, Part I, Plenary Meetings of the General Assembly, Summary Records of Meetings, 21 September–12 December 1948*
(*GAOR 3rd Sess.*, Pt. 1 :קיצור)

United Nations. *Official Records of the Third Session of the General Assembly, Part I, First Committee, Summary Records of Meetings, 21 September–8 December 1948*
(*GAOR, 3rd Sess.*, Pt. 1, First Committee :קיצור)

United Nations. *Official Records of the Third Session of the General Assembly, Part II, Plenary Meetings of the General Assembly, Summary Records of Meetings, 5 April–18 May 1949*
(*GAOR, 3rd Sess.*, Pt. 2 :קיצור)

United Nations. *Official Records of the Third Session of the General Assembly, Part II, Ad Hoc Political Committee, Summary Records of Meetings, 6 April–10 May 1949*
(*GAOR, 3rd Sess.*, Pt. 2, Ad Hoc Political Committee :קיצור)

United Nations, *Security Council Official Records,* Third Year
(*SCOR, Third Year* :קיצור)

United Nations, *Security Council Official Records,* Fourth Year
(*SCOR, Fourth Year* :קיצור)

Yearbook of the United Nations 1948–49, New York 1950

רשימת התעודות והנספחים ותוכנם

1. 1.10.1948 **א. אבן אל ו. איתן** (מברק)
הצעת ארצות־הברית למשטר נאמנות בירושלים; שאלת הנגב.

2. 2.10.1948 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
הצהרת הנשיא טרומן על מדיניותו כלפי ישראל.

3. 2.10.1948 **י. ברזילי אל ש. פרידמן**
קבלת הפנים לצירות ישראל בפולין.

4. 3.10.1948 **ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו״ם**
מעמדה של משלחת ישראל לאו״ם; הקו המדיני של ישראל בעצרת האו״ם: גבולות, ירושלים, שאלת הפליטים, עתיד החלק הערבי של ארץ־ישראל; דיווח על שיחות עם ראסק (ארצות־הברית) וכץ סוחי (פולין).

5. 4.10.1948 **ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו״ם**
דיווח של מ. טוב על נסיעה לדרום־אמריקה; עמדת משלחות צרפת, בלגיה והולנד; המשלחות הערביות לעצרת האו״ם.

6. 4.10.1948 **מ. קומיי אל א.ד. מקינטוש**
ביקורת על דו״ח המתווך בעניין הנגב וירושלים.

7. 5.10.1948 **מ. קומיי אל א. אבן וי. רובינסון**
הצעה לנוסח החלטה על ארץ־ישראל בעצרת האו״ם.

8. 5.10.1948 **מ. שרת אל ו. איתן**
משא־ומתן ישראלי–מצרי על סיום המלחמה.

9. 6.10.1948 **י. רטנר אל ד. בן־גוריון** (מברק)
אספקת נשק וסיוע צבאי מברית־המועצות לישראל.

10. 7.10.1948 **ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו״ם**
שיחה עם רוס ווילקינס (ארצות־הברית); שיחה עם פארודי ובונו מהמשלחת הצרפתית: בקשת הצרפתים לחידוש הפעלת בתי הזיקוק בחיפה; סקירה של ששון על כוונות ופעילות המשלחות הערביות; הבהרות משפטיות של י. רובינסון.

11. 7.10.1948 **ל. כהן אל א. אילת** (מברק)
נימוקים נגד משטר בינלאומי בירושלים.

12. 7.10.1948 **ד.ב. יוסף אל יושב־ראש ועדת ההפוגה בירושלים**
אחריות ישראל לבטחון אנשי האו״ם בירושלים ויחסיה עם ועדת ההפוגה.

13. 7.10.1948 **י. הרצוג אל מ. שרת** (מברק)
יחסי ישראל–הוואטיקן.

14. 7.10.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
הזמנת ישראל לוועידת אונסקו בבירות.

15. 8.10.1948 **א. אבן אל נשיא מועצת־הביטחון**
הפרות הפוגה על־ידי מדינות ערב; אספקת מים לירושלים; מעבר אספקה לנגב; תפיסת ביר עסלוג׳ על־ידי המצרים; חדירה סורית ליד משמר הירדן; הפרות הפוגה בירושלים; שיירות להר הצופים.

16. 8.10.1948 **א. אילת אל א.ה. סילבר**
הצהרת הנשיא טרומן על מדיניותו כלפי ישראל; מלווה מהבנק לייצוא ולייבוא.

37. 19.10.1948 **מ. שרת אל ו. איתן (מברק)**
הצעת ארצות־הברית למשטר נאמנות בירושלים.

38. 20.10.1948 **א. אילת אל מ. שרת (מברק)**
הצהרת הנשיא טרומן על מדיניותו כלפי ישראל; תמיכת חוגים צבאיים בארצות־הברית בתכנית המתווך.

39. 20.10.1948 **א. אבן אל א. לוריא (מברק)**
מדיניות המשלחת האמריקאית לעצרת האו"ם על רקע הבחירות בארצות־הברית.

40. 20.10.1948 **א. אבן אל א. אילת (מברק)**
השקפות פסימיות של באנץ' על תוצאות הדיון באו"ם.

41. 20.10.1948 **א. אבן אל ו. איתן (מברק)**
עמדות סין, הודו, קנדה ונורווגיה בעניין דו"ח ברנאדוט.

42. 20.10.1948 **מ. שרת אל ד. בן־גוריון (מברק)**
היענות להחלטת מועצת־הביטחון בעניין הנגב.

43. 20.10.1948 **פ. מוהן אל ו. איתן**
מועד תחילת הפסקת־האש בנגב.

44. 21.10.1948 **ו. איתן אל פ. מוהן**
מועד תחילת הפסקת־האש בנגב.

45. 21.10.1948 **ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם**
שיחות עם שומאן (צרפת), באנץ' ולי (או"ם), כץ־סוחי (פולין), לאנגה (נורווגיה), מאליק (ברית־המועצות).

46. 21.10.1948 **ר. שילוח אל מ. שרת (מברק)**
ישראל דוחה את תשובתה בעניין הפסקת האש לאור התמוטטות החזית המצרית.

47. 21.10.1948 **ר. שילוח אל מ. שרת (מברק)**
המצב הצבאי בנגב ובאיזור בית־לחם–חברון.

48. 21.10.1948 **א. אילת אל ו. איתן (מברק)**
הנשיא טרומן ומדיניות ארצות־הברית בעניין ארץ־ישראל; השפעת ההצלחה הצבאית של ישראל בנגב.

49. 22.10.1948 **א. אבן אל ו. איתן (מברק)**
שיחה עם משלחת ארצות־הברית לאו"ם: הלכי־רוח בקרב המשלחת; קבלת ישראל לאו"ם; מעמד ירושלים.

50. 22.10.1948 **פ. מוהן אל ו. איתן**
מועד תחילת הפסקת־האש בנגב.

51. 23.10.1948 **מ. שרת אל א. אילת (מברק)**
דחיית הדיון בבעיית ארץ־ישראל בוועדה הראשונה של העצרת; מציע להתמקד בהנעת ארצות־הברית להתנגד לדו"ח המתווך ולתמוך בקבלת ישראל לאו"ם.

52. 23.10.1948 **א. אבן אל א. אילת (מברק)**
דחיית הדיון בשאלת ארץ־ישראל בוועדה הראשונה של העצרת.

53. 24.10.1948 **ר. שילוח אל מ. שרת (מברק)**
הערכת בן־גוריון על המערכה בנגב.

54. 25.10.1948 **א. אבן אל א. אילת (מברק)**
הערכה על הצהרת נשיא ארצות־הברית בעניין ארץ־ישראל; הלכי־רוח בקרב המשלחות לעצרת האו"ם; קווי הפעולה של משלחת ישראל.

55. [25.10.1948] **ג. רפאל אל ג. מאירסון (מברק)**
הסיבות לשובו של שרת לישראל.

56. 25.10.1948 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם ראסק ורוס ממשלחת ארצות־הברית: סימני הגמשה בעמדה האמריקאית; שיחה עם בילי מהמשלחת הבריטית: עדיין דבקים בדו״ח המתווך; עמדת ישראל כלפי ועדת הפיוס.

57. 25.10.1948 **א. אבן אל ט. לי**
הצעת החלטה בריטית בוועדה הראשונה של העצרת.

58. 25.10.1948 **ג. רפאל אל א. לוריא**
תמרוני הדחייה של המשלחת האמריקאית; השפעת המאורעות בנגב על הזירה המדינית באו״ם; מעורבות בריטית אמריקאית בחיבור דו״ח המתווך; הצורך בהשגת הצהרה פרו ישראלית מדיואי.

59. 25.10.1948 **א. אבן אל ו. איתן** (מברק)
הצורך במתן ביטוי מוחשי לריבונות ישראלית בדרום הנגב.

60. 25–26.10.1948 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
פעולה ישראלית בבית הלבן ובקרב המפלגות הגדולות בארצות־הברית.

61. 26.10.1948 **פ. מוהן אל מ. שרת**
דרישה לנסיגה ישראלית בנגב לקווי ה־14 באוקטובר.

62. 26.10.1948 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
דיון במועצת־הביטחון על נסיגה ישראלית בנגב.

63. 26.10.1948 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
תגובת באנץ׳ על סירוב ישראל לסגת לפני משא־ומתן.

64. 26.10.1948 **מ. שרת אל ר. באנץ׳**
סירוב ישראל לסגת לפני משא־ומתן.

65. 26.10.1948 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
מסר של עבדאללה באמצעות ארצות־הברית בנוגע להידברות עם ישראל.

66. 26.10.1948 **מ. שרת אל א. אבן** (מברק)
איסור מעבר שיירות להר הצופים.

67. 27.10.1948 **מ. שרת אל א. אבן** (מברק)
הודעת ישראל על נכונותה לפתוח במשא־ומתן עם המצרים.

68. 27.10.1948 **ו. איתן אל א. אבן** (מברק)
תכנית או״ם לפירוז הר הצופים.

69. 27.10.1948 **י. שמעוני אל א. אבן**
הקמת קשרים עם טורקיה ואיראן.

70. 28.10.1948 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
נסיונות לסיכול תמיכה אמריקאית בהצעת ההחלטה הבריטית–סינית בוועדה הראשונה.

71. 28.10.1948 **א. לוריא אל א. אבן**
פעולה בארצות־הברית לסיכול הצעת ההחלטה הבריטית–סינית בוועדה הראשונה.

72. 28.10.1948 **ו. איתן אל משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו״ם בפאריס** (מברק)
הנחיות למשלחת ישראל לקראת הדיון במועצת־הביטחון ב־29.10.

73. 28.10.1948 **א. אילת וא. גאס אל א. קפלן ומ. שרת** (מברק)
התפתחויות אחרונות בעניין בקשת ישראל למלווה מהבנק לייצוא ולייבוא.

74. 28.10.1948 **א. ששון אל תופיק אבו אל־הודה** (מברק)
מעבר שיירות להר הצופים.

75. 29.10.1948 **מ. שרת אל ג׳. מארשאל** (מברק)
התנגדות לנסיגה חד־צדדית בנגב.

76. 29.10.1948 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
הוראת הנשיא טרומן להתנגד להצעת ההחלטה הבריטית–סינית במועצת־הביטחון.

77. 29.10.1948 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
פעילות ישראלית לקראת ישיבת מועצת־הביטחון ב־29.10.

78. 29.10.1948 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
ישיבת מועצת־הביטחון ב־29.10; הצעת החלטה של באנץ׳ לדיוני ועדת־המשנה של מועצת־הביטחון.

79. 29.10.1948 **ו. איתן אל א. אבן** (מברק)
תגובת ישראל להצעת ההידברות מטעם המלך עבדאללה.

80. 29.10.1948 **א. לוריא אל א. אבן**
פגישת פעילים ציוניים בקנדה עם שר החוץ פירסון.

81. 30.10.1948 **ו. איתן אל א. אבן** (מברק)
המצרים הנצורים בכיס פאלוג׳ה.

82. 30.10.1948 **א. אילת וא. גאס אל מ. שרת וא. קפלן** (מברק)
מלווה מהבנק לייצוא ולייבוא.

83. 31.10.1948 **א. אבן אל א. לוריא** (מברק)
הצעת החלטה של באנץ׳ בוועדת המשנה של מועצת־הביטחון.

84. 1.11.1948 **א. אבן וג. רפאל אל ו. איתן** (מברק)
העדר תגובה שלילית באו״ם למבצע ״חירם״; ממליצים על פעילות צבאית בעתיד רק לנוכח התגרות גלויה.

85. 1.11.1948 **א. אבן אל ו. איתן** (מברק)
חשיבות מגעים ישירים בין ישראל לירדן.

86. 1.11.1948 **י. ברזילי אל מ. שרת**
יחסי ישראל–פולין; עלייה מפולין.

87. 2.11.1948 **א. אבן אל ר. באנץ׳**
דיוני ועדת המשנה של מועצת־הביטחון.

88. 2.11.1948 **א. אבן אל א. אילת** (מברק)
עמדת ארצות־הברית בדיוני ועדת המשנה של מועצת־הביטחון.

89. 2.11.1948 **מ. שרת אל א. אבן** (מברק)
התנגדות להקמת איזורים מפורזים בנגב.

90. 2.11.1948 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
הצהרת מורגנתאו על ״ישראל כמחסום בפני הקומוניזם״.

91. 2.11.1948 **א. ששון אל מ. שרת** (מברק)
משא־ומתן ישיר עם המצרים: תנאי המצרים לשביתת־נשק.

92. 2.11.1948 **י. שמעוני אל א. ששון**
מדיניות ישראל לגבי החלק הערבי של ארץ־ישראל.

93. 3.11.1948 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם מקניל מהמשלחת הבריטית: דרישת הבריטים לנסיגת ישראל מהנגב.

94. 3.11.1948 **א. אילת אל א. אבן** (מברק)
פגישה עם לווט, סגן מזכיר המדינה של ארצות־הברית: דרישה שארצות־הברית תתנגד להצעת־ההחלטה הבריטית–סינית בוועדת המשנה של מועצת־הביטחון.

95. 3.11.1948 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
דיונים עם המשלחת האמריקאית באו״ם על נוסח ההחלטה המתגבש בוועדת המשנה של מועצת־הביטחון.

96. 4.11.1948 **ר. באנץ' אל א. אבן**
דיוני ועדת המשנה של מועצת־הביטחון.

97. 4.11.1948 **מ. קומיי אל ר. ג'. רידל**
ביקורת על הצעת ההחלטה הבריטית–סינית במועצת־הביטחון.

98. 4.11.1948 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
תגובת ישראל על החלטת מועצת־הביטחון.

99. 4.11.1948 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
פעולות בארצות־הברית לשינוי עמדת המשלחת האמריקאית במועצת־הביטחון.

100. 4.11.1948 **א. אבן אל ג'. מארשאל**
מגעים ישירים בין ישראל למצרים; נימוקי ישראל נגד נסיגה חד־צדדית בנגב.

101. 4.11.1948 **מ. שרת אל א. אבן** (מברק)
הנחיות להמשך המגעים עם המצרים.

102. 5.11.1948 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
הצעה לתשובה להחלטת מועצת־הביטחון.

103. 5.11.1948 **י. רובינסון אל מ. שרת** (מברק)
פרשנות משפטית על החלטת מועצת־הביטחון.

104. 5.11.1948 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
הרקע להחלטת מועצת־הביטחון; שיחה עם באנץ' על ביצוע ההחלטה.

105. 5.11.1948 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
דו"ח של ריילי על התמוטטות המערך הצבאי של המצרים.

106. 5.11.1948 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
הצעת באנץ' להחלפת כוחות צה"ל בנגב בכוחות משטרה.

107. 5.11.1948 **מ. שרת אל ג. מאירסון** (מברק)
סקירה כללית על ההתפתחויות בעצרת האו"ם.

108. 5.11.1948 **ח. וייצמן אל הנשיא טרומן**
ברכות להיבחרו מחדש של טרומן; פניה לנשיא לפעול למניעת קריעת הנגב מעל ישראל.

109. 5.11.1948 **א. אילת אל א. אבן** (מברק)
הטעיית הנשיא טרומן בעניין עמדת ארצות־הברית במועצת־הביטחון; העדר קשר יעיל בין יהודי ארצות־הברית והנשיא.

110. 5.11.1948 **מ. שרת אל א. אבן** (מברק)
הנחיות להמשך המגעים עם המצרים.

111. 5.11.1948 **ו. איתן אל פ. מוהן**
שמירת הפסקת־האש בנגב על־ידי ישראל.

112. 6.11.1948 **א. אילת אל א. אבן** (מברק)
שיחה עם סאטרתווייט ממחלקת המדינה על החלטת מועצת־הביטחון ועל המגעים עם המצרים.

113. 7.11.1948 **א. אבן אל א. אילת** (מברק)
שיחה עם אלינור רוזוולט ממשלחת ארצות־הברית: ניגודי עמדות בקרב חברי המשלחת על רקע החלטת מועצת־הביטחון.

114. 7.11.1948 **ו. איתן אל א. אבן** (מברק)
כניעת כפרים לבנוניים לכוחות צה"ל.

115. 8.11.1948 **א. אבן אל א. פארודי**
הערות להצעת החלטה של באנץ' על החלפת ההפוגה בהסכם של שביתת־נשק.

116. 9.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
אספקה לכיס פאלוג'ה.

117. 9.11.1948 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
עמדת הנשיא טרומן ביחס לישראל.

118. 9.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
שדר מהמלך עבדאללה.

119. 9.11.1948 **ג. מאירסון אל ו. איתן** (מברק)
השתתפות נציגי ישראל במוסקבה באירועי יום המהפכה.

120. 10.11.1948 **ר. שילוח אל ו. איתן** (מברק)
הצעה לנסיגה מוגבלת של צה"ל בנגב למנוע סכסוך גלוי עם האו"ם.

121. 10.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
שיחה עם פארודי מהמשלחת הצרפתית: קורא לנסיגה סמלית של צה"ל בנגב.

122. 10.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
המשכת הפעילות הצבאית בכיס פאלוג'ה מסכנת את מעמד ישראל באו"ם.

123. 10.11.1948 **א. אבן אל פ. ג'סאפ**
טיוטת הצעת החלטה של ישראל להחלפת ההפוגה בהסכם שביתת־נשק.

124. 10.11.1948 **א. אבן אל א. אילת** (מברק)
שיחה עם ג'סאפ ממשלחת ארצות־הברית: מעבר מהפוגה לשביתת־נשק.

125. 10.11.1948 **מ. שרת אל א. אילת** (מברק)
הוראות לקראת שיחה עם לווט: התנגדות ישראל להקמת איזורים מפורזים בנגב; אי־קבילותה של החלטת מועצת־הביטחון מ־4 בנובמבר.

126. 10.11.1948 **א. ששון אל י. שמעוני**
מגעים עם נציגו של המלך עבדאללה.

127. 10.11.1948 **א. אבריאל אל מ. שרת** (מברק)
מחאת מצרים ועיראק על מכירת נשק מצ'כוסלובקיה לישראל.

128. 10.11.1948 **מ. אגמי אל מ. שרת** (מברק)
עלייה מרומניה.

129. 11.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
התנגדות לחדירת צה"ל לתוך לבנון

130. 11.11.1948 **שיחת א. אילת ומ. קומיי—ר. לווט**
ביצוע החלטת מועצת־הביטחון מ־4 בנובמבר; שמירת ההפוגה; משא־ומתן ישיר בין ישראל למדינות ערב.

131. 11.11.1948 **א. אבריאל אל ג. מאירסון**
מצב העלייה והיחסים בין ישראל למדינות מזרח אירופה.

132. [11.11.1948] **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
מציע פנייה ישירה לברית־המועצות בעניין העלייה ומצב היהודים במזרח אירופה.

133. 12.11.1948 **א. אבן אל א. אילת** (מברק)
פגישה עם רוס ממשלחת ארצות־הברית: טיוטה אמריקאית להצעת החלטה במועצת־הביטחון; העמדה האמריקאית בדיוני הוועדה הראשונה.

134. 12.11.1948 **א. אבן אל א. לוריא** (מברק)
מבקש לעכב ביצוע החלטת ה־4 בנובמבר עד לאישור החלטה על שביתת־נשק.

135. [14.11.1948] **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
התנגדות להרחבת האחיזה של ישראל בדרום לבנון.

136. 14.11.1948 **ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם**
שיחה עם מזכיר המדינה מארשאל; דיון על תגובת ישראל להחלטת ה־4 בנובמבר.

137. 14.11.1948 **פ. מוהן אל ו. איתן**
קווי תיחום זמניים בנגב לנסיגת כוחות צה"ל וצבא מצרים.

138. 14.11.1948 **ו. איתן אל א. אילת** (מברק)
הנחיות לפעילות הסברתית בארצות־הברית על רקע הוראת הנסיגה של מועצת־הביטחון.

139. 15.11.1948 **א. לוריא אל א. אבן**
פעילות בארצות־הברית לשינוי עמדת משלחת ארצות־הברית לאו"ם.

140. 15.11.1948 **א. אבן אל ו. איתן** (מברק)
שיחה עם ג'סאפ ממשלחת ארצות־הברית: עמדת ארצות־הברית בדיון במועצת־הביטחון.

141. 15.11.1948 **א. אבן אל א. אילת** (מברק)
טיוטת הצעת החלטה קנדית במועצת־הביטחון.

142. 15.11.1948 **מזכר מאת מ. קומיי**
דין־וחשבון על ביקור ושיחות בארצות־הברית.

143. 15.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
מציע תשובה מתונה ונסיגה סמלית להוראת הנסיגה של מועצת־הביטחון.

144. 15.11.1948 **ע. אוכמני אל ש. פרידמן** (מברק)
עלייה מפולין; סגירת המשרד הארצישראלי בפולין.

145. 15.11.1948 **א. אבריאל אל ו. קלמנטיס**
עלייה מצ'כוסלובקיה.

146. 15.11.1948 **מ. אגמי אל משרד החוץ** (מברק)
עלייה מרומניה.

147. 16.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
הערכה על החלטת מועצת־הביטחון מה־16 בנובמבר.

148. 16.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
קווים מנחים לתשובה להוראת הנסיגה של מועצת־הביטחון.

149. 17.11.1948 **ר. באנץ' אל מ. שרת**
מעביר את החלטת מועצת־הביטחון מה־16 בנובמבר; קורא לפתיחת משא־ומתן על שביתת־נשק.

150. 17.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
דרישה למימוש ריבונות ישראל בדרום הנגב; הנחיות לתשובה להוראת הנסיגה של מועצת־הביטחון.

151. 17.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
שיחה בלתי־פורמלית עם באנץ' ורידמן על דיוני הוועדה הראשונה; הערכה של באנץ' על החלטת ה־16 בנובמבר.

152. 17.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
עתיד החלק הערבי של ארץ־ישראל.

153. 17.11.1948 **ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם**
דיון על החלטת ה־16 בנובמבר; דיווח על דיוני הוועדה הראשונה.

154. 17.11.1948 **א. אבריאל אל ש. פרידמן**
עלייה מרומניה ומהונגריה; כינון יחסים דיפלומטיים עם הונגריה.

155. 18.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
תשובת ישראל להוראת הנסיגה של מועצת־הביטחון.

156. 18.11.1948 **א. אבן אל ו. איתן** (מברק)
קורא לתגובה מתונה על החלטות מועצת־הביטחון.

157. 18.11.1948 **א. אבן אל א. אילת** (מברק)
עמדת המשלחת האמריקאית בדיוני הוועדה הראשונה.

158. 18.11.1948 **מ. שרת אל א. אילת** (מברק)
עמדת ישראל כלפי החלטת ה־4 בנובמבר; קבלת ישראל לאו"ם.

159. 18.11.1948 **ו. איתן אל א. ששון** (מברק)
מדיניות בריטניה בסיכסוך הארצישראלי.

160. 18.11.1948 **ו. איתן אל פ. מוהן**
תשובת ישראל להחלטות מועצת־הביטחון.

161. 19.11.1948 **מ. קומיי אל ג'. רוס**
קווים מנחים של ישראל להצעת החלטה בוועדה הראשונה.

162. 19.11.1948 **א. אבן אל ו. איתן** (מברק)
שיחה עם רוס ממשלחת ארצות־הברית: שביעות רצון מתשובת ישראל להחלטות מועצת־הביטחון; עמדת ארצות־הברית, בוועדה הראשונה.

163. 19.11.1948 **מ. שרת אל א. אילת** (מברק)
תמצית עמדותיה של ישראל באו"ם לקראת פגישת הנשיא טרומן עם מזכיר המדינה מארשאל.

164. 19.11.1948 **מ. שרת אל א. אילת** (מברק)
שיחה עם מארשאל: עמדת ישראל בסכסוך בין מזרח ומערב; ביקורת של מארשאל על פעולות השדולה הציונית בארצות־הברית.

165. 19.11.1948 **ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם**
שיחה עם פרייזר, ראש ממשלת ניו זילנד; שיחה עם פירסון שר החוץ של קנדה; שיחות עם רוס ממשלחת ארצות־הברית; דיון בטיוטה ישראלית להצעת החלטה בוועדה הראשונה.

166. 19.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
דיווח על שיחות שונות באו"ם; הנחיות למגעים עם ירדן.

167. 20.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
נקודות חיוביות ושליליות בהצהרת הנציג האמריקאי בוועדה הראשונה.

168. 20.11.1948 **ר. שילוח אל מ. שרת** (מברק)
עמדת בן־גוריון בשאלות הטריטוריאליות שבין ישראל לירדן.

169. 20.11.1948 **ר. שילוח אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם ריילי: הסדרי פיקוח ונסיגה בנגב; כיס פאלוג'ה.

170. 20.11.1948 **ר. שילוח אל מ. שרת** (מברק)
פעולה נגד כיס פאלוג'ה.

171. 21.11.1948 **ש. פרידמן אל מ. שרת וג. מאירסון**
פגישות עם הציר הסובייטי בישראל.

172. 21.11.1948 **מזכיר ממשלת ירדן אל א. ששון** (מברק)
הסדרים מעשיים בין ישראל לירדן.

173. 22.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
שיחה עם ג'סאפ ממשלחת ארצות־הברית: התיקונים האמריקאים לטיוטת הצעת ההחלטה הבריטית בוועדה הראשונה; קבלת ישראל לאו"ם.

174. 23.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
שיחה עם באנץ': אספקה לכיס פאלוג'ה; הסגת כוחות בנגב.

175. 23.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
אספקה לכיס פאלוג'ה.

176. 23.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
פנייה ממדינה ערבית לפתוח בשיחות שלום עם ישראל.

177. 24.11.1948 מ. **קומיי אל ג'. רוס**
הערות על התיקונים האמריקאיים להצעת ההחלטה של בריטניה בוועדה הראשונה.

178. 24.11.1948 מ. **שרת אל ו. איתן** (מברק)
שיחה עם ג'סאפ ממשלחת ארצות־הברית: קבלת ישראל לאו"ם.

179. 24.11.1948 ר. **שילוח אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם ריילי: הסדרי נסיגה ופיקוח בנגב.

180. 24.11.1948 ו. **איתן אל מ. שרת** (מברק)
אספקה לכיס פאלוג'ה.

181. 24.11.1948 ש. **פרידמן אל מ. שרת**
מצב היהודים במזרח אירופה.

182. 24.11.1948 מ. **שרת אל ש. פרידמן** (מברק)
עלייה מפולין.

183. 25.11.1948 א. **אילת אל ו. איתן** (מברק)
לחץ בריטי על המשלחת האמריקאית באו"ם; יחסים בין הנשיא ומחלקת המדינה סביב בעיית ארץ־ישראל.

184. 25.11.1948 מ. **שרת אל א. אילת** (מברק)
קבלת ישראל לאו"ם.

185. 25.11.1948 **תזכיר מאת מ. פישר**
שיחות עם פארודי ורנה מאיר (צרפת): קבלת ישראל לאו"ם.

186. 25.11.1948 **ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם**
שיחה עם דאלאס ממשלחת ארצות־הברית: עמדת ארצות־הברית בוועדה הראשונה; שיחות עם נציגי ברית־המועצות, לוכסמבורג וקנדה.

187. 25.11.1948 ו. **איתן אל מ. שרת** (מברק)
אספקה לכיס פאלוג'ה.

188. 25.11.1948 מ. **שרת אל ו. איתן** (מברק)
אספקה לכיס פאלוג'ה.

189. 25.11.1948 מ. **שרת אל ו. איתן** (מברק)
שחרור עצורי קפריסין.

190. 26.11.1948 מ. **שרת אל ר. שילוח** (מברק)
אספקה לכיס פאלוג'ה.

191. 26.11.1948 מ. **שרת אל מ. נמיר** (מברק)
סיכום המצב בוועדה הראשונה.

192. 26.11.1948 מ. **שרת אל ו. איתן** (מברק)
שיחה עם ג'סאפ ממשלחת ארצות־הברית: הסדרי הפוגה בנגב; כיס פאלוג'ה.

193. 26.11.1948 מ. **שרת אל ו. איתן** (מברק)
כינוס ועדת המשנה של מועצת־הביטחון לדיון בפרשת כיס פאלוג'ה.

194. 26.11.1948 ר. **שילוח אל מ. שרת** (מברק)
אספקה לכיס פאלוג'ה.

195. 26.11.1948 ר. **שילוח אל מ. שרת** (מברק)
הסברים לעמדת ישראל בעניין כיס פאלוג'ה.

196. 27.11.1948 מ. **שרת אל ו. איתן** (מברק)
כינוס ועדת המשנה של מועצת־הביטחון לדיון בפרשת כיס פאלוג'ה.

197. 27.11.1948 א. **אילת אל מ. שרת** (מברק)
עמדת ארצות־הברית בדיוני הוועדה הראשונה.

198. 28.11.1948 **מ. שרת אל א. אילת (מברק)**
קבלת ישראל לאו"ם.

199. 28.11.1948 **מ. פישר אל ר. מאייר**
קבלת ישראל לאו"ם.

200. 28.11.1948 **ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם**
קבלת ישראל לאו"ם.

201. 28.11.1948 **א. ששון אל י. שמעוני**
מדיניות ישראל כלפי מדינות ערב.

202. 29.11.1948 **א. אבן אל ו. איתן (מברק)**
שיחה עם רידמן ממזכירות האו"ם: הסדרי הפוגה בנגב ושאלת כיס פאלוג'ה.

203. 29.11.1948 **א. אבן אל ו. איתן (מברק)**
עמדת ברית־המועצות בוועדה הראשונה.

204. 29.11.1948 **מ. שרת אל ט. לי**
בקשת ישראל להתקבל לאו"ם.

205. 29.11.1948 **ד. בן־גוריון אל מ. שרת (מברק)**
העברת משרדי הממשלה לירושלים.

206. 29.11.1948 **הנשיא טרומן אל ח. וייצמן**
דבקות טרומן במצע הבחירות הדמוקרטי בנוגע לישראל; מלווה מהבנק לייצוא ולייבוא; הכרה דה יורה בישראל.

207. 30.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן (מברק)**
הצעות מצרים וירדן לסיום המלחמה.

208. 30.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן (מברק)**
שיחה עם ג'סאפ ממשלחת ארצות־הברית: קבלת ישראל לאו"ם.

209. 30.11.1948 **ר. שילוח אל מ. שרת (מברק)**
פגישות בין דיין לעבדאללה אל תל: הפסקת אש בירושלים והסדרים מעשיים בין ישראל לירדן.

210. 30.11.1948 **מ. שרת אל ו. איתן (מברק)**
שיחת ששון עם ראש־ממשלת לבנון.

211. 1.12.1948 **מ. שרת אל א. אילת (מברק)**
עמדת ארצות־הברית בוועדה הראשונה.

212. 1.12.1948 **א. אילת אל משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם (מברק)**
קבלת ישראל לאו"ם.

213. 1.12.1948 **א. אילת אל מ. שרת (מברק)**
שיחה עם שגריר צרפת בוואשינגטון: קבלת ישראל לאו"ם.

214. 1.12.1948 **ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם**
שיחה עם דאלס ממשלחת ארצות־הברית: התפתחויות בדיוני הוועדה הראשונה, קבלת ישראל לאו"ם.

215. 2.12.1948 **ר. שילוח אל מ. שרת (מברק)**
הנחיות בן־גוריון למשא־ומתן עם מצרים וירדן.

216. 2.12.1948 **מ. נמיר אל ו. איתן (מברק)**
שיחה עם א. ארנבורג.

217. 3.12.1948 **מ. שרת אל ו. איתן (מברק)**
שיחה עם דאלס ממשלחת ארצות־הברית: עמדת ארצות־הברית בוועדה הראשונה.

218. 3.12.1948 **מ. שרת אל ו. איתן (מברק)**
מהלכי ההצבעה בוועדה הראשונה על הצעת הסיכום לדיון בדו"ח המתווך; קבלת ישראל לאו"ם.

219. 3.12.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
הוראות לנציגות ארצות־הברית בוועדת הפיוס בנוגע לגבולות ישראל.

220. 3.12.1948 **ג. הירש וו. איתן אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם הקונסול הצרפתי: שמירת המקומות הקדושים ופינוי מוסדות צרפתיים.

221. 3.12.1948 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
פגישות של חבר בית הנבחרים סלר בעניין קבלת ישראל לאו"ם.

222. 3.12.1948 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם הייר ממחלקת המזרח הקרוב במחלקת המדינה: מגעים עם מצרים; שינוי מגמה במחלקת המדינה.

223. 4.12.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
התפתחויות בדיוני הוועדה הראשונה.

224. 4.12.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
קריאה לעמדה גמישה בעניין כיס פאלוג'ה.

225. 5.12.1948 **ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם**
שיחה עם באנץ'; סיכום מהלך הדיונים בוועדה הראשונה וניתוח החלטתה; ניתוח הצבעה של מדינות שונות.

226. 5.12.1948 **ר. שילוח אל ו. איתן**
מעבר שיירת מזון לכיס פאלוג'ה.

227. 5.12.1948 **ר. שילוח אל מ. שרת** (מברק)
פגישת דיין עם עבדאללה אל תל: הסדרים מעשיים בין ישראל וירדן.

228. 6.12.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
פגישה עם דאלס וג'סאפ ממשלחת ארצות־הברית: החלטת הוועדה הראשונה.

229. 6.12.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
שיחה עם ג'סאפ ממשלחת ארצות־הברית: קבלת ישראל לאו"ם.

230. 6.12.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
קבלת ישראל לאו"ם.

231. 6.12.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
הרכב ועדת הפיוס.

232. 6.12.1948 **ו. איתן אל מ. שרת** (מברק)
שיחת בן־גוריון–באנץ': יישוב הסכסוך הישראלי–ערבי; קביעת הגבולות; שאלת ירושלים.

233. 6.12.1948 **ו. איתן אל מ. שרת** (מברק)
שיחת בן־גוריון–באנץ': עמדת ירדן ומצרים לגבי שביתת־נשק.

234. 6.12.1948 **ו. איתן אל ר. באנץ'**
אספקה לכיס פאלוג'ה; פינוי הכוח המצרי הנצור.

235. 6.12.1948 **ג. רפאל אל מ. שרת**
עמדת הוואטיקן בנוגע לירושלים; עמדת צרפת והצעות לפעולה מדינית בצרפת.

236. 6.12.1948 **מ. שרת אל ש. פרידמן**
משבר בעלייה מרומניה.

237. 7.12.1948 **א. אילת אל משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם** (מברק)
קבלת ישראל לאו"ם.

238. 7.12.1948 **ד. בן־גוריון אל מ. שרת** (מברק)
קבלת ישראל לאו"ם; החלטת הוועדה הראשונה; הרכב ועדת הפיוס.

239. 7.12.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
אספקה לכיס פאלוג'ה.

240. 9.12.1948 א. אבן אל ו. איתן (מברק)
פגישת ועדת המשנה של מועצת־הביטחון: כיס פאלוג׳ה.

241. 9.12.1948 פ. מוהן אל ד. בן־גוריון
כיבוד החלטות 4 בנובמבר ו־16 בנובמבר על־ידי ישראל; פינוי כיס פאלוג׳ה.

242. 9.12.1948 מ. שרת אל ו. איתן (מברק)
כיבוד החלטות 4 בנובמבר ו־16 בנובמבר על־ידי ישראל; פינוי כיס פאלוג׳ה.

243. 9.12.1948 א. אבן אל ו. איתן (מברק)
פינוי כיס פאלוג׳ה.

244. 9.12.1948 ו. איתן אל פ. מוהן
נכונות ישראל למשא־ומתן על שביתת־נשק עם מצרים.

245. 9.12.1948 א. אילת אל מ. שרת (מברק)
עמדתה האנטי־ישראלית של המועצה לביטחון לאומי בארצות־הברית; חילופי גברי צפויים בממשל בארצות־הברית.

246. 9.12.1948 שיחת י. הרצוג–ר. נוויל
דרישת הצרפתים להבטחת הזכויות של מוסדותיהם בישראל.

247. 10.12.1948 מ. שרת אל ו. איתן (מברק)
החלטת העצרת הכללית לסיכום הוויכוח על ארץ־ישראל; הרכב ועדת הפיוס.

248. 10.12.1948 מ. שרת אל י. לינטון
נוהלי העלייה מאיזור הכיבוש הבריטי בגרמניה.

249. 12.12.1948 שיחת מ. שרת–א. וישינסקי
עלייה ממדינות מזרח אירופה.

250. 13.12.1948 א. אבן אל א. אילת (מברק)
קבלת ישראל לאו״ם — עמדת צרפת.

251. 13.12.1948 מ. שרת אל א. אילת (מברק)
הרכב ועדת הפיוס.

252. 13.12.1948 א. אילת אל מ. שרת (מברק)
דו״ח של דאלס על עמדותיה ופעולותיה של משלחת ארצות־הברית באו״ם.

253. 13.12.1948 מ. שרת אל ו. איתן (מברק)
קשרים דיפלומטיים בין ישראל לבריטניה.

254. 14.12.1948 ו. איתן אל מ. שרת (מברק)
פניית וייצמן לשר החוץ הצרפתי בעניין קבלת ישראל לאו״ם.

255. 14.12.1948 שיחת מ. קומיי–ה. אוואט
פעולות ועמדות של משלחות בדיוני עצרת האו״ם; הכרת אוסטרליה.

256. 14.12.1948 ר. שילוח אל א. אבן (מברק)
פינוי כיס פאלוג׳ה; שיחות שביתת־נשק עם ירדן; פינוי כפרים בדרום לבנון.

257. 15.12.1948 א. אבן אל א. אילת (מברק)
קבלת ישראל לאו״ם — עמדת צרפת.

258. 15.12.1948 מ. שרת אל ו. איתן (מברק)
הקמת יחסים דיפלומטיים עם בריטניה.

259. 16.12.1948 מ. שרת אל נ. גולדמן (מברק)
הקמת יחסים דיפלומטיים עם בריטניה.

260. 16.12.1948 **מ. שרת אל א. אילת** (מברק)
נאום שר החוץ הצרפתי בעצרת האו"ם; קבלת ישראל לאו"ם — עמדת צרפת.

261. 16.12.1948 **ג. הירש אל מ. פישר** (מברק)
פינוי מוסדות צרפתיים בישראל; מדיניות ישראל בשאלת המקומות הקדושים; מעמד ירושלים.

262. 16.12.1948 **ד. בן־גוריון אל ח. וייצמן**
קבלת ישראל לאו"ם; מקומות קדושים; מעמד ירושלים.

263. 16.12.1948 **מ. נמיר אל ג. מאירסון וש. פרידמן** (מברק)
התקפה על ישראל בעיתון סובייטי.

264. 17.12.1948 **שיחות י. לינטון–ב. ברוז ממשרד החוץ הבריטי ול. ג'ונס מהשגרירות האמריקאית בלונדון**
כינון יחסים דיפלומטיים עם בריטניה; עצורי קפריסין; עקורים יהודיים באיזור הכיבוש הבריטי בגרמניה; יחסי ישראל–ארצות־הברית.

265. 17.12.1948 **מ. שרת אל ר. רובין**
מעמדו של ציר ישראל כלפי ההסתדרות הציונית ברומניה.

266. 19.12.1948 **א. ששון אל מ. שרת** (מברק)
עמדת בן־גוריון לגבי עתיד החלקים הערביים של ארץ־ישראל; מגעים עם מדינות ערב.

267. 19.12.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
יחסים דיפלומטיים עם בריטניה.

268. 19.12.1948 **מ. פישר אל ג. הירש**
הצבעת צרפת על קבלת ישראל לאו"ם; הכרת צרפת בישראל; הנציג הצרפתי בוועדת הפיוס.

269. 20.12.1948 **א. אבן אל ט. לי**
קבלת ישראל לאו"ם.

270. 20.12.1948 **א. גאס אל א. קפלן** (מברק)
מלווה מהבנק לייצוא ולייבוא.

271. 21.12.1948 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם לווט: הכרה דה־יורה, תמיכה בעמדות ישראל בוועדת הפיוס, עמדות צרפת וקנדה בעניין קבלת ישראל לאו"ם.

272. 22.12.1948 **ו. איתן אל ו. ריילי**
התדרדרות היחסים עם מצרים.

273. 24.12.1948 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
כינוס מועצת־הביטחון בקשר לקרבות בנגב.

274. 24.12.1948 **ו. איתן אל מ. פישר** (מברק)
הנחיות לכינוס מועצת־הביטחון בקשר לקרבות בנגב.

275. 26.12.1948 **א. לוריא אל א. אבן ומ. קומיי** (מברק)
הכרת קנדה; עמדת קנדה בקשר לקבלת ישראל לאו"ם.

276. 27.12.1948 **שיחת ד. בן־גוריון–פ. ירשוב**
המצב הצבאי בנגב; עלייה ממדינות מזרח אירופה; ענינים בינלאומיים.

277. 28.12.1948 **מ. פישר אל א. אילת** (מברק)
דיוני מועצת־הביטחון על הקרבות בנגב.

278. 29.12.1948 **ר. שילוח אל ט. ארזי** (מברק)
פגישה עם ראש המטה הכללי של לבנון: פינוי כפרים לבנוניים; שיחות שביתת־נשק עם לבנון.

279. 29.12.1948 **א. ששון אל ט. ארזי** (מברק)
פינוי כפרים לבנוניים; שיחות שביתת־נשק עם לבנון.

280. 30.12.1948 **א. הד אל מ. שרת** (מברק)
דאגת נשיא ארצות־הברית מן הקרבות בנגב.

281. 30.12.1948 **מ. פישר אל ו. איתן** (מברק)
הכרת צרפת.

282. 30.12.1948 **התייעצות מדינית**
מעמדה של ישראל במזרח התיכון; יחסה של ישראל לעתיד החלק הערבי של ארץ־ישראל; הסדרים מעשיים עם עבר־הירדן.

283. 31.12.1948 **ג'. מקדונלד אל מ. שרת**
דרישת ארצות־הברית לפינוי כוחות צה״ל מטריטוריה מצרית.

284. 31.12.1948 **ש. פרידמן אל מ. נמיר**
שיחה עם הציר הסובייטי בישראל: הקרבות בנגב; מגעים עם מדינות ערב.

285. 1.1.1949 **י. לינטון אל מ. שרת** (מברק)
מגעים בריטיים–אמריקאיים בעניין הקרבות בנגב.

286. 3.1.1949 **מ. שרת אל ג'. מקדונלד**
פינוי כוחות צה״ל משטח מצרים; מחאה על איומי בריטניה; דרישת ישראל לפינוי מצרים משטח ארץ־ישראל; שיחות שביתת־נשק עם ירדן.

287. 3.1.1949 **ח. וייצמן אל הנשיא טרומן**
פינוי כוחות צה״ל משטח מצרים; סירוב מצרים לפתוח בשיחות שביתת־נשק עם ישראל.

288. 3.1.1949 **ד. גינסבורג אל מ. שרת** (מברק)
תגובות בארצות־הברית על המאורעות בנגב.

289. 3.1.1949 **א. אילת וא. בן־ארצי אל ד. בן־גוריון ומ. שרת** (מברק)
מידע על צעדים צבאיים בריטיים נגד ישראל.

290. 4.1.1949 **ג'. מקדונלד אל מ. שרת**
הסבר לצעדי ארצות־הברית במשבר בנגב.

291. 4.1.1949 **מ. פישר אל מ. שרת** (מברק)
הכרת צרפת; פינוי כפרים לבנוניים על־ידי צה״ל.

292. 4.1.1949 **שיחת י. לינטון–ה. מקניל**
כינון יחסים דיפלומטיים עם בריטניה; הכרת בריטניה; המאורעות בנגב.

293. 5.1.1949 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
השלכות המצב בנגב על יחסי ישראל–ארצות־הברית.

294. 6.1.1949 **ו. איתן אל א. לוריא** (מברק)
הנחיות לישיבת מועצת־הביטחון בעניין המאורעות בנגב.

295. 6.1.1949 **א. לוריא אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם באנץ': הסכמת ישראל להפסקת־אש ולמשא־ומתן; מציע קו־פעולה לישיבת ועדת המשנה של מועצת־הביטחון.

296. 6.1.1949 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
ביקורת על ישראל בדעת הקהל ובחוגים רשמיים בארצות־הברית.

297. 7.1.1949 **מ. שרת אל י. לינטון** (מברק)
סיבות לנכונות המצרים לפתוח במשא־ומתן על שביתת־נשק; עמדת ישראל במשא־ומתן עם מצרים.

298. 8.1.1949 **ס. מאריוט אל ה. ביילין**
מחאה על הפלת חמישה מטוסי קרב בריטיים על־ידי ישראל.

299. 9.1.1949 **ו. איתן אל א. אילת** (מברק)
מחאה אמריקאית על המשך הקרבות בנגב לאחר הפסקת־האש.

300. 9.1.1949 **ו. איתן אל א. לוריא** (מברק)
כיבוד הפסקת־האש על־ידי ישראל.

301. 9.1.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
מציע למחות ולכנס את מועצת־הביטחון כנגד הצעדים האנטי־ישראליים של בריטניה.

302. 9.1.1949 **מ. שרת אל א. אבן** (מברק)
מחאה למועצת־הביטחון על צעדי בריטניה.

303. 10.1.1949 **א. לוריא אל מ. שרת** (מברק)
נסיון תיווך של ט. לי בין ישראל לבריטניה.

304. 10.1.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
דרישה לכינוס מועצת־הביטחון בעניין המשבר בנגב.

305. 10.1.1949 **ג. רפאל אל מ. שרת** (מברק)
מניעי בריטניה בסכסוך האחרון בנגב.

306. 10.1.1949 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
שיחות במחלקת המדינה: מדיניות ארצות־הברית במשבר בנגב.

307. 11.1.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
הגשת תלונה רשמית למועצת־הביטחון בעניין המשבר בנגב.

308. 11.1.1949 **א. אבן אל נשיא מועצת־הביטחון**
תלונות ישראל נגד בריטניה.

309. 11.1.1949 **י. לינטון אל מ. שרת** (מברק)
לחץ אמריקאי על בריטניה לסיים את המשבר בנגב; שמועות על משלוח כוחות בריטיים לעזה.

310. 11.1.1949 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
שיחת בנג׳מין כהן עם טרומן: המשבר בנגב.

311. 11.1.1949 **ו. איתן אל א. אבן** (מברק)
השקפות הנציג הצרפתי בוועדת הפיוס על פתרון הסכסוך הערבי–ישראלי.

312. 11.1.1949 **שיחת ש. פרידמן–מ. מוחין**
דיווח לצירות הרוסית על המאורעות בנגב.

313. 11.1.1949 **א. אבריאל אל מ. שרת** (מברק)
אספקת נשק מצ׳כוסלובקיה לישראל.

314. 11.1.1949 **ק. לוין אל ג. הירש**
הכרת אוסטריה.

315. 12.1.1949 **מ. שרת אל א. אבן** (מברק)
דורש לכנס את מועצת־הביטחון בעניין המשבר בנגב.

316. 12.1.1949 **מ. קומיי אל א. אבן** (מברק)
דיווח למדינות חבר־העמים הבריטי על המשבר בנגב.

317. 12.1.1949 **מ. קומיי אל א. אבן** (מברק)
דיווח למדינות חבר־העמים הבריטי על המשבר בנגב.

318. 12.1.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
קבלת ישראל לאו״ם.

319. 12.1.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
ארצות־הברית צופה קשיים בשיחות שביתת־הנשק עם מצרים.

320. 12.1.1949 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם לווט: מתיחות ביחסי ישראל–בריטניה; כינוס מועצת־הביטחון בעניין המשבר בנגב.

321. 12.1.1949 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
כינוס מועצת־הביטחון בעניין המשבר בנגב.

322. 13.1.1949 **ג׳. מקדונלד אל מ. שרת**
המשבר בנגב

323. 13.1.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם מאליק מהמשלחת הרוסית: המשבר בנגב.

324. 13.1.1949 **ג. רפאל אל מ. קומיי** (מברק)
שיחה עם הוד ושאן מהמשלחת האוסטרלית: המשבר בנגב; הכרת אוסטרליה.

325. 13.1.1949 **א. גאס אל א. קפלן** (מברק)
דורש מדיניות ישראלית מתונה.

326. 14.1.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
כינוס מועצת־הביטחון בעניין המשבר בנגב.

327. 14.1.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם פין מו מהמשלחת הנורווגית: המשבר בנגב; עמדת מדינות סקנדינוויה בעניין הכרה וקבלת ישראל לאו״ם.

328. 14.1.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם פארודי מהמשלחת הצרפתית: המשבר בנגב; הכרת צרפת; ועדת הפיוס.

329. 14.1.1949 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
יחסי ארצות־הברית–בריטניה על רקע המשבר בנגב.

330. 14.1.1949 **מ. שרת אל א. אילת** (מברק)
מורה לאילת לבקש ראיון עם הנשיא טרומן.

331. 14.1.1949 **א. אבן אל י. לינטון** (מברק)
יחסי ארצות־הברית–בריטניה על רקע המשבר בנגב.

332. 14.1.1949 **ר. בנשלום אל משרד החוץ**
שינוי לרעה בעמדת צ׳כוסלובקיה כלפי ישראל.

333. 15.1.1949 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
יחסי ישראל–טורקיה; השלכות מדיניות בריטניה בארץ־ישראל על תנועת העבודה הבינלאומית.

334. 16.1.1949 **מ. שרת אל א. אילת** (מברק)
כינוס מועצת־הביטחון לדיון במשבר בנגב.

335. 16.1.1949 **מ. שרת אל א. אבן** (מברק)
תכנית לחלוקת ירושלים בין ירדן וישראל.

336. 17.1.1949 **מ. פישר אל ז׳. בינוש**
פינוי כוחות צה״ל מלבנון.

337. 17.1.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
תגובת ניו זילנד על המשבר בנגב; הכרת ניו זילנד.

338. 17.1.1949 **שיחת א. בן־חורין–הקרדינל טיסראן**
יחסי ישראל–הוואטיקן.

339. 18.1.1949 **א. אבן אל ט. לי**
הפלת חמישה מטוסי קרב בריטיים על־ידי ישראל.

340. 18.1.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
קבלת ישראל לאו״ם.

341. 18.1.1949 **י. לינטון אל מ. שרת** (מברק)
החלטות הקבינט הבריטי בעניין ישראל: שינוי במדיניות בריטניה; הכרה בישראל; שחרור עצירי קפריסין.

342. 19.1.1949 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
מידע על שיחת השגריר הבריטי בארצות־הברית (פראנקס) עם לווט.

343. 19.1.1949 **מ. פישר אל ג. הירש**
הכרת צרפת בישראל.

344. 20.1.1949 **מ. פישר אל ג. הירש**
הכרת צרפת בישראל.

345. 21.1.1949 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
מדיניות אנגלית–אמריקאית משותפת במזרח התיכון.

346. 21.1.1949 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
שיפור באווירה כלפי ישראל בדעת הקהל ובממשל האמריקאי.

347. 21.1.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
צירוף ישראל לוועדה האיזורית של המועצה הכלכלית והחברתית של האו"ם.

348. 22.1.1949 **ג. הירש אל מ. פישר** (מברק)
פינוי צה"ל מלבנון; הכרת צרפת בישראל.

349. 22.1.1949 **י. לינטון אל מ. שרת** (מברק)
הרקע מאחורי הכרת בריטניה ושינוי מדיניותה כלפי ישראל.

350. 22.1.1949 **ר. רובין אל ש. פרידמן** (מברק)
ראיון עם אנה פאוקר: עלייה מרומניה; הסכם מסחרי.

351. 24.1.1949 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם פורסטאל, שר ההגנה של ארצות־הברית: מעמדה של ישראל במזרח התיכון.

352. 24.1.1949 **א. אבן אל א. אילת**
צירוף ישראל לוועדה האיזורית של המועצה הכלכלית והחברתית של האו"ם.

353. 24.1.1949 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
הכרה דה־יורה של ארצות־הברית.

354. 24.1.1949 **ר. שומן אל מ. פישר**
הכרת צרפת בישראל.

355. 26.1.1949 **י. גולן אל מ. שרת**
שיחה עם אסקאראטה, המזכיר הכללי של ועדת הפיוס: נושאי המשא־ומתן וסדרי העבודה של ועדת הפיוס.

356. 26.1.1949 **ש. פרידמן אל ג. מאירסון**
שיחה עם הציר הסובייטי: שיחות שביתת־הנשק; יחסי ישראל–בריטניה; מלווה מארצות־הברית.

357. 28.1.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם משלחת ארצות־הברית לאו"ם: שיחות שביתת־הנשק; צירוף ישראל לוועדה האיזורית של המועצה הכלכלית והחברתית של האו"ם; קבלת ישראל לאו"ם; ועדת הפיוס.

358. 28.1.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם נציגים של הגוש המזרחי: מעמדה של ישראל בין שני הגושים; תכנית מארשאל וישראל; צירוף ישראל לוועדה האיזורית של המועצה הכלכלית והחברתית של האו"ם.

359. 31.1.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
תכנית מארשאל וישראל.

360. 31.1.1949 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
הכרה דה־יורה של ארצות־הברית.

361. 31.1.1949 **א. אבן אל י. לינטון** (מברק)
קבלת ישראל לאו"ם.

362. 31.1.1949 **פגישת האגף הפאריסאי של מחלקת המזרח התיכון במשרד החוץ**
לקחי המגעים עם הנציגים הערביים בפאריס; המדיניות הערבית של ישראל.

363. [ינואר 1949] **א. אבריאל אל מ. שרת**
אספקת נשק מצ׳כוסלובקיה.

364. 1.2.1949 **ג. הירש אל מ. פישר וא. נג׳ר (מברק)**
ביטול הממשל הצבאי בירושלים.

365. 1.2.1949 **ד. יוסף אל מ. שרת**
שיחה עם חברי ועדת הפיוס: בעיית הפליטים.

366. 1.2.1949 **א. אילת אל מ. שרת (מברק)**
דרג הנציגות הדיפלומטית של ארצות־הברית בישראל.

367. 1.2.1949 **שיחת י. לינטון–א. בווין**
הכרת בריטניה בישראל.

368. 1.2.1949 **א. הד אל א. הרליץ (מברק)**
עלייה מאיזור הכיבוש הצבאי האמריקאי באוסטריה.

369. 2.2.1949 **א. אבן אל מ. שרת (מברק)**
סיפוח ירושלים לישראל.

370. 2.2.1949 **שיחת ש. פרידמן–פ. ירשוב**
פרסומים אנטי־ישראליים בברית־המועצות; הערכה על תוצאות הבחירות בישראל; הרכוש הרוסי בישראל.

371. 3.2.1949 **י. לינטון אל א. אבן (מברק)**
קבלת ישראל לאו״ם — עמדת בריטניה.

372. 3.2.1949 **שיחת ש. פרידמן–פ. ירשוב**
העלאת דרג הנציגות של ארצות־הברית בישראל.

373. 4.2.1949 **מ. שרת אל א. אילת (מברק)**
העלאת דרג הנציגות של ישראל בארצות־הברית.

374. 4.2.1949 **א. אבן אל מ. שרת (מברק)**
קבלת ישראל לאו״ם — עמדת בריטניה.

375. 8.2.1949 **ג. רפאל אל מ. שרת (מברק)**
תלונת ועדת הפיוס על צעדים של ישראל בנוגע לירושלים.

376. 8.2.1949 **א. הד אל א. הרליץ (מברק)**
הגבלות על עליית יהודים מאיזורי הכיבוש האמריקאיים בגרמניה ואוסטריה.

377. 8.2.1949 **ש. פרידמן אל ג. מאירסון**
שיחה עם הציר הסובייטי בישראל: פירסומים אנטי־ישראליים בברית־המועצות.

378. 9.2.1949 **א. אבן אל מ. שרת (מברק)**
קבלת ישראל לאו״ם.

379. 9/10.2.1949 **מ. שרת אל א. אבן (מברק)**
שיחה עם ועדת הפיוס: בעיית ירושלים; הסדרים עם מדינות ערב; בעיית הפליטים; גבולות ישראל.

380. 9.2.1949 **א. אילת אל מ. שרת (מברק)**
שיחה עם השגריר הסובייטי בארצות־הברית: מעמדה של ישראל בין הגושים.

381. 11.2.1949 **א. אבן אל א. אילת**
שיחה עם רוס ממשלחת ארצות־הברית: קבלת ישראל לאו״ם.

382. 11.2.1949 **מ. שרת אל א. אילת** (מברק)
נוכחות נציג ארצות־הברית בפתיחת האסיפה המכוננת בירושלים.

383. 11.2.1949 **מ. שרת אל א. אבן** (מברק)
שיחה עם ועדת הפיוס: פתיחת האסיפה המכוננת בירושלים; בחירות מוניציפליות בירושלים.

384. 12.2.1949 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
נוכחות נציג ארצות־הברית בפתיחת האסיפה המכוננת בירושלים.

385. 13.2.1949 **א. הרליץ אל א. אילת** (מברק)
נוכחות ארצות־הברית בפתיחת האסיפה המכוננת בירושלים.

386. 14.2.1949 **ר. רובין אל מ. שרת** (מברק)
עלייה מרומניה.

387. 15.2.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
פתיחת האסיפה המכוננת בירושלים; קבלת ישראל לאו״ם.

388. 15.2.1949 **א. הד אל משרד החוץ**
דין־וחשבון על פעולות נציגות ישראל בארצות־הברית.

389. 15.2.1949 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
יחסי ישראל–ספרד.

390. 16.2.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
נוכחות נציג ארצות־הברית בפתיחת האסיפה המכוננת בירושלים; עתיד ירושלים; קבלת ישראל לאו״ם.

391. 16.2.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
עתיד ירושלים.

392. 17.2.1949 **ר. רובין אל מ. שרת** (מברק)
עלייה מרומניה.

393. 19.2.1949 **ר. רובין אל ש. פרידמן** (מברק)
עלייה מרומניה.

394. 21.2.1949 **מ. שרת אל א. אבן** (מברק)
עתיד ירושלים.

395. 21.2.1949 **א. אבריאל אל ש. פרידמן** (מברק)
עלייה מהונגריה.

396. 22.2.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם מאליק מהמשלחת הרוסית לאו״ם: קשיים בשיחות שביתת־הנשק; קבלת ישראל לאו״ם; מדיניות ברית־המועצות במזרח התיכון.

397. 22.2.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
קבלת ישראל לאו״ם.

398. 22.2.1949 **ש. פרידמן אל מ. נמיר**
מצב העלייה מארצות הגוש המזרחי.

399. 23.2.1949 **ש. פרידמן אל א. אבריאל**
הגבלות על אנשי צירות ישראל במוסקבה.

400. 24.2.1949 **פגישה עם חברי ועדת הפיוס**
הסדרי שלום עם מדינות ערב; הפליטים הערביים; עתיד ירושלים.

401. 24.2.1949 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם בנאר משגרירות צרפת בוואשינגטון: בינאום ירושלים.

402. 24.2.1949 **א. אבן אל י. לינטון** (מברק)
שיחה עם שון מהמשלחת הבריטית לאו״ם: קבלת ישראל לאו״ם.

403. 24.2.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם טסיאנג מהמשלחת הסינית לאו״ם: קבלת ישראל לאו״ם; הכרת סין בישראל.

404. 24.2.1949 **א. הרלין אל א. אילת** (מברק)
בעיית הפליטים הערביים.

405. 25.2.1949 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
קבלת ישראל לאו״ם.

406. 25.2.1949 **שיחת ע. דנין—ג׳. מקדונלד**
בעיית הפליטים הערביים.

407. 27.2.1949 **ר. רובין אל מ. שרת** (מברק)
מצב יהודי רומניה; עלייה מרומניה.

408. 28.2.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם טסיאנג מהמשלחת הסינית לאו״ם: קבלת ישראל לאו״ם; הכרת סין בישראל.

409. 28.2.1949 **ג. הירש אל מ. פישר** (מברק)
יחסי ישראל—טורקיה.

410. 1.3.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
אישור הסכם שביתת־הנשק עם מצרים על־ידי מועצת־הביטחון; קבלת ישראל לאו״ם.

411. 1.3.1949 **א. אבן אל ט.פ. טסיאנג**
הכרת סין בישראל.

412. 1.3.1949 **ר. רובין אל מ. שרת** (מברק)
עלייה מרומניה.

413. 2.3.1949 **א. אורון אל ג. הירש**
שיחת גווידו מנדס עם האפיפיור פיוס ה־12: בעיית ירושלים.

414. 3.3.1949 **י. לינטון אל מ. שרת** (מברק)
שיחה עם ברוז ממשרד החוץ הבריטי: קבלת ישראל לאו״ם; יתרות השטרלינג.

415. 3.3.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
קבלת ישראל לאו״ם.

416. 3.3.1949 **מ. שרת אל ר. רובין** (מברק)
מצב יהודי רומניה; עלייה מרומניה.

417. 3.3.1949 **ר. רובין אל מ. שרת** (מברק)
מצב יהודי רומניה; עלייה מרומניה.

418. 6.3.1949 **מ. שרת אל י. דורי**
האוכלוסיה הערבית בפאלוג׳ה ובעיראק אל־מנשיה.

419. 7.3.1949 **א. אבן אל ו. איתן**
קבלת ישראל לאו״ם.

420. 7.3.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
הופעת ישראל בעצרת הקרובה של האו״ם.

421. 7.3.1949 **א. אבריאל אל ש. פרידמן** (מברק)
מצב היהודים במזרח אירופה.

422. 7.3.1949 **מ. קומיי אל א. אילת**
יחסי ישראל—הודו.

423. 8.3.1949 **ש. פרידמן אל ר. רובין**
מצב יהודי רומניה; נוהלי העבודה של צירות ישראל ברומניה.

424. 9.3.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
סירוב הסורים והעיראקים לשאת ולתת על שביתת־נשק עם ישראל.

425. 10.3.1949 **שיחת י. לינטון–מ. רייט**
מחאה בריטית על מבצע "עובדה".

426. 10.3.1949 **א. אילת אל מ. שרת** (מברק)
תגובות בארצות־הברית על מבצע "עובדה".

427. 10.3.1949 **ו. איתן אל א. אילת** (מברק)
מחאה אמריקאית כנגד פעולה צבאית אפשרית ב"משולש".

428. 10.3.1949 **מ. נמיר אל ש. פרידמן** (מברק)
מציע משא־ומתן עם הרוסים על עלייה ממזרח אירופה.

429. 10.3.1949 **דו"ח חודשי של צירות ישראל בפראג**
עלייה מצ'כוסלובקיה; יחסי ישראל–צ'כוסלובקיה.

430. 11.3.1949 **מ. שרת אל א. אבן** (מברק)
סירוב הסורים והעיראקים לשאת ולתת על שביתת־נשק עם ישראל; פעולה צבאית אפשרית ב"משולש".

431. 11.3.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
סירוב הסורים והעיראקים לשאת ולתת על שביתת־נשק עם ישראל; פעולה צבאית אפשרית ב"משולש".

432. 11.3.1949 **הנציג בפועל של ישראל בלונדון אל משרד החוץ של בריטניה**
מבצע "עובדה" — תגובה על המחאה הבריטית.

433. 11.3.1949 **מ. שרת אל אנה פאוקר**
יחסי ישראל–רומניה.

434. 12.3.1949 **מ. שרת אל א. אילת** (מברק)
מבצע "עובדה".

435. 12.3.1949 **א. ששון אל א. לוריא**
ביקורת על כיוון הפעולה של ועדת הפיוס.

436. 14.3.1949 **ו. איתן אל א. אבן** (מברק)
כינוס מועצת־הביטחון בעניין מבצע "עובדה"; פעולה צבאית אפשרית של ישראל ב"משולש".

437. 14.3.1949 **א. אבן אל ו. איתן** (מברק)
פעולה צבאית ב"משולש".

438. 14.3.1949 **א. אבן אל ו. איתן** (מברק)
המגבלות המדיניות של פעולה צבאית ב"משולש".

439. 14.3.1949 **א. אבן אל ו. איתן** (מברק)
כינוס מועצת־הביטחון בעניין מבצע "עובדה".

440. 14.3.1949 **י. לינטון אל מ. שרת** (מברק)
מניעי בריטניה ביצירת משבר סביב מבצע "עובדה".

441. 15.3.1949 **א. אבן אל ו. איתן** (מברק)
המגבלות המדיניות של פעולה צבאית ב"משולש".

442. 15.3.1949 **א. אילת אל ו. איתן** (מברק)
עמדת ארצות־הברית בעניין מבצע "עובדה"; ביקורת בעיתונות האמריקאית סביב בעיית הפליטים ומעמד ירושלים.

443. 16.3.1949 **תזכיר על בעיית הפליטים**
בעיית הפליטים הערביים.

444. 17.3.1949 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
נוכחות כוחות בריטיים בעקבה.

445. 17.3.1949 מ. קומיי אל א. אבן (מברק)
פגישה עם ועדת המשנה של ועדת הפיוס לעניין ירושלים: עמדת ישראל בעניין ירושלים.

446. 17.3.1949 מ. שרת אל ו. איתן (מברק)
פסקי דין מוות על יהודים עיראקיים בשל פעילות ציונית.

447. 18.3.1949 ו. איתן אל א. אבן (מברק)
משא־ומתן ישראל–ירדן בעניין הגבול במשולש.

448. 18.3.1949 ו. איתן אל מ. שרת (מברק)
עמדת בן־גוריון בעניין הפליטים הערביים: פיצויים, איחוד משפחות.

449. 18.3.1949 ר. רובין אל ש. פרידמן (מברק)
יחסי ישראל–רומניה; עלייה מרומניה.

450. 18.3.1949 שיחת ר. רובין–אנה פאוקר
יחסי ישראל–רומניה; עלייה מרומניה.

451. 18.3.1949 מ. אגמי אל ש. פרידמן
יחסי ישראל–רומניה; עלייה מרומניה.

452. 19.3.1949 ו. איתן אל מ. שרת (מברק)
נוכחות כוחות בריטיים בעקבה.

453. 20.3.1949 ו. איתן אל א. אבן (מברק)
פעולה צבאית ב"משולש".

454. 22.3.1949 ג. רפאל אל י. לינטון (מברק)
נוכחות כוחות בריטיים בעקבה.

455. 22.3.1949 י. לינטון אל מ. שרת (מברק)
נוכחות כוחות בריטיים בעקבה.

456. 22.3.1949 ש. פרידמן אל א. אבריאל
פעולה ציבורית ומדינית בעניין העלייה מרומניה; מצב היהודים בצ'כוסלובקיה והונגריה.

457. 24.3.1949 ש. פרידמן אל צירות ישראל בבוקארשט (מברק)
פעולה ציבורית ומדינית בעניין העלייה מרומניה.

458. 25.3.1949 א. אילת אל ו. איתן (מברק)
שיחת שרת עם אצ'יסון: מדיניותה הבינלאומית של ישראל; שיחות שביתת־הנשק; הפליטים הערביים; סיוע בהדרכה צבאית מארצות־הברית.

459. 27.3.1949 ו. איתן אל מ. שרת (מברק)
הצעה ירדנית לפתוח בשיחות שלום לאחר חתימת הסכמי שביתת־הנשק.

460. 28.3.1949 ג. רפאל אל א. אבן
עקרונות מנחים להשתתפות ישראל בעצרת האו"ם הקרובה.

461. 29.3.1949 ש. פרידמן אל א. אבריאל
עלייה ממזרח אירופה.

462. 30.3.1949 שיחת י. לינטון–ב.א. ברוז
כינון יחסים דיפלומטיים בין בריטניה וישראל; תגבור כוחות בריטניה בעקבה; הפליטים הערביים.

463. 30.3.1949 מ. פישר אל ג. בונו
כינון יחסים דיפלומטיים בין ישראל לצרפת; קשיים ביחסי ישראל–צרפת.

464. 30.3.1949 ש. פרידמן אל צירות ישראל בווארשה
פעולה ציבורית ומדינית להקלת העלייה ממזרח אירופה.

465. 31.3.1949 י. ברזילי אל מ. שרת
קשיים בעלייה ממזרח אירופה; מדיניות בלתי־מאוזנת של ישראל; יחסים מסחריים בין ישראל לפולין.

466. 1.4.1949 **א. אבן אל ו. איתן** (מברק)
קבלת ישראל לאו"ם.

467. 1.4.1949 **ש. פרידמן אל צירות ישראל במוסקבה** (מברק)
ביקור הציר הסובייטי ירשוב אצל הנשיא וייצמן; עלייה ממדינות מזרח אירופה.

468. 2.4.1949 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
מתיחות ביחסים עם ועדת־הפיוס והשלכותיה על סיכויי קבלת ישראל לאו"ם.

469. 2.4.1949 **א. אבן אל ו. איתן** (מברק)
מתיחות ביחסים עם ועדת־הפיוס והשלכותיה על סיכויי קבלת ישראל לאו"ם.

470. 2.4.1949 **א. אבן אל ו. איתן** (מברק)
שיחה עם שוול מהמשלחת הצרפתית: צורת המשא־ומתן עם ועדת־הפיוס; קבלת ישראל לאו"ם; המהפכה הצבאית בסוריה.

471. 2.4.1949 **א. אבן אל ו. איתן** (מברק)
הכרת טורקיה בישראל; יחסי ישראל–טורקיה.

472. 3.4.1949 **ו. איתן אל א. אבן** (מברק)
התפתחויות ביחסים עם הנציגים האמריקאיים בוועדת הפיוס: החזרה ושיקום של פליטים ערביים.

473. 4.4.1949 **ו. איתן אל ק. דה בואסנג'ה**
העברת משרדים ומחלקות של הממשלה לירושלים.

474. 4.4.1949 **תזכיר של א. אבן**
עמדת ישראל בעניינים בינלאומיים בעצרת הקרובה של האו"ם.

475. 4.4.1949 **א. ששון אל מ. שרת**
עמדת ישראל כלפי המשטר החדש בסוריה.

476. 5.4.1949 **א. אבן אל ו. איתן** (מברק)
קבלת ישראל לאו"ם.

477. 5.4.1949 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
שיחה עם אצ'יסון: גבולות ישראל; ירושלים; הפליטים הערביים.

478. 6.4.1949 **א. ששון אל ו. איתן**
קווים מדיניים והכנות אירגוניות לקראת משא־ומתן עם ועדת הפיוס.

479. 7.4.1949 **פגישת ועדת הפיוס עם ראש הממשלה ואנשי משרד החוץ**
מקום מושב הוועדה ומעמד המשלחות; הפליטים הערביים; בעיית ירושלים.

480. 7.4.1949 **ו. איתן אל מ. שרת** (מברק)
פגישה עם ועדת הפיוס: מקום מושב הוועדה ומעמד המשלחות; הפליטים הערביים; בעיית ירושלים.

481. 7.4.1949 **א. ששון אל מ.ח. הייכל פאשה**
הצורך בפגישות ישירות עם מדינאים מצריים.

482. 8.4.1949 **א. הרליץ אל מ. שרת** (מברק)
שיחת בן־גוריון עם מקדונלד: גבולות ישראל; בעיית ירושלים; הפליטים הערביים.

483. 8.4.1949 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
תיקוני גבול באיזור ים המלח.

484. 10.4.1949 **ל. כהן אל א. אבן**
היחסים בין מדינת ישראל והקהילות היהודיות בגולה.

485. 11.4.1949 **תזכיר של ועדת הפיוס**
הפליטים הערביים.

486. 11.4.1949 **ר. שילוח אל מ. שרת** (מברק)
"תכנית מַקְגִי" — תכנית פיתוח למזרח התיכון; חוסר עניין של צרפת בבעיית הפליטים.

487. 11.4.1949 **א. הרליץ אל א. אילת** (מברק)
בריחת כפריים ערביים מאיזור ואדי ערה.

488. 11.4.1949 **ו. איתן אל א. אבן** (מברק)
צעדים מצריים נגד מעבר אוניות וסחורות המיועדות לישראל.

489. 11.4.1949 **א. אבן אל מ. עליאש** (מברק)
שיחה עם מקניל מהמשלחת הבריטית: הפליטים הערביים; בעיית ירושלים; קבלת ישראל לאו"ם.

490. 12.4.1949 **דברי בן־גוריון בהתייעצות מדינית במשרד החוץ**
קליטת עלייה; שלום עם מדינות ערב.

491. 13.4.1949 **ו. איתן אל מ. שרת** (מברק)
התייעצות מדינית במשרד החוץ: קליטת עליה; עצמאות מדינות ערב; אוריינטציה "ישראלית"; יחסי מסחר עם מדינות ערב; הסדרים מעשיים עם ירדן.

492. 13.4.1949 **א. אבן אל ו. איתן** (מברק)
קבלת ישראל לאו"ם.

493. 15.4.1949 **א. אבן אל ו. איתן** (מברק)
קבלת ישראל לאו"ם.

494. 15.4.1949 **מ. קומיי אל מ. שרת** (מברק)
תכנית מקגי ליישוב הפליטים ולפיתוח איזורי במזרח התיכון.

495. 16.4.1949 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
דחיית ועידת לוזאן עד לאחר קבלת ישראל לאו"ם.

496. 16.4.1949 **ג. מאירסון אל ו. איתן** (מברק)
שיחה עם וישינסקי: נייטרליות ישראלית במאבק הבין־גושי; עלייה ממזרח אירופה; אספקת נשק ממזרח אירופה.

497. 16.4.1949 **מ. שרת אל ו. איתן** (מברק)
תגובה לאיגרת הרועים של האפיפיור בעניין ירושלים והמקומות הקדושים.

498. 19.4.1949 **דו"ח של א. ששון**
פגישה עם המלך עבדאללה.

499. 19.4.1949 **א. אבן אל ו. איתן** (מברק)
דחיית הדיון עם ועדת הפיוס עד לאחר קבלת ישראל לאו"ם.

500. 19.4.1949 **ש. פרידמן אל צירות ישראל במוסקבה** (מברק)
מפנה אנטי־ציוני בנשיאות הוועד היהודי בפולין.

501. 20.4.1949 **מ. קומיי אל א. אבן** (מברק)
חילוקי דיעות בוועדת הפיוס בנושא ירושלים.

502. 20.4.1949 **ו. איתן אל א. אבן** (מברק)
מאמץ ערבי למנוע קבלת ישראל לאו"ם; בינאום ירושלים; בעיית הפליטים.

503. 20.4.1949 **ט. ארזי אל א. ששון** (מברק)
שיחה עם עבדול מונעים מהמשלחת המצרית באו"ם: עמדת מצרים כלפי תכניות סיפוח ואיחוד בעולם הערבי; בעיית הפליטים; עצירים יהודיים במצרים.

504. 21.4.1949 **א. אבן אל מ. שרת** (מברק)
קבלת ישראל לאו"ם; בעיית ירושלים והמקומות הקדושים.

505. 22.4.1949 **דברי בן־גוריון ושרת בהתייעצות מדינית במשרד החוץ**
בעיית ירושלים; הפליטים הערביים; יחסים עם מדינות ערב; גורל רצועת עזה.

506. 24.4.1949 **תזכיר של ל. כהן**
בעיית הפליטים הערביים.

507. 25.4.1949 **א. אבן אל מ. שרת (מברק)**
הצהרה ישראלית בפתיחת ועידת לוזאן.

508. 25.4.1949 **מ. שרת אל א. אבן (מברק)**
הסדרים מעשיים עם ירדן.

509. 26.4.1949 **ח. וייצמן אל הנשיא טרומן**
קבלת ישראל לאו"ם; בעיית ירושלים; הפליטים הערביים.

510. 26.4.1949 **א. אילת וא. אבן אל מ. שרת (מברק)**
שיחה עם אצ'יסון וסאטרתווייט: קבלת ישראל לאו"ם; גבולות ישראל; ירושלים; הפליטים הערביים.

511. 27.4.1949 **א. אבן אל מ. שרת (מברק)**
חששות אמריקאים מפני כשלון של ועדת הפיוס.

512. 27.4.1949 **א. אבן אל מ. שרת (מברק)**
הצהרה ישראלית בפתיחת ועידת לוזאן.

513. 27.4.1949 **א. אבן אל מ. שרת (מברק)**
קבלת ישראל לאו"ם; הצהרה ישראלית בפתיחת ועידת לוזאן.

514. 27.4.1949 **א. אבן אל מ. שרת (מברק)**
הצהרה ישראלית בפתיחת ועידת לוזאן; בעיית הפליטים הערביים.

515. 27.4.1949 **ג. הירש אל מ. שרת (מברק)**
פגישה ראשונה עם ועדת הפיוס בלוזאן: סדרי עבודת הוועדה; הפליטים הערביים; גבולות ישראל; בעיית ירושלים.

516. 28.4.1949 **ל. כהן אל מ. שרת**
עתיד ירושלים.

517. 28.4.1949 **מ. שרת אל ג. הירש (מברק)**
הצהרה ישראלית בפתיחת ועידת לוזאן.

518. 28.4.1949 **מ. שרת אל ו. איתן (מברק)**
משא־ומתן על הסדרים מעשיים עם ירדן.

519. 28.4.1949 **א. ששון אל מ. שרת (מברק)**
שיחה עם בואסנג'ה, הנציג הצרפתי בוועדת הפיוס: תביעות טריטוריאליות של סוריה; הסכם שלום עם לבנון; קבלת ישראל לאו"ם.

520. 28.4.1949 **א. ששון אל מ. שרת (מברק)**
נוהל ונושאים לדיון בוועידת לוזאן.

521. 29.4.1949 **א. אבן אל ג. הירש (מברק)**
התערבות ועדת הפיוס בשאלת קבלת ישראל לאו"ם.

522. 29.4.1949 **א. אבן אל מ. שרת (מברק)**
הצהרה ישראלית בפתיחת ועידת לוזאן.

523. 29.4.1949 **ג. הירש אל מ. שרת (מברק)**
שיחה עם אתרידג': הפליטים הערביים; תכנית מקגי לפיתוח איזורי במזרח התיכון.

524. 29.4.1949 **א. אילת אל מ. שרת (מברק)**
שיחה עם סאטרתווייט: קבלת ישראל לאו"ם; הצהרה ישראלית בפתיחת ועידת לוזאן; הפליטים הערביים; שיחות שביתת־הנשק עם סוריה; המצב בסוריה.

525. 29.4.1949 מ. קומיי אל מ. עליאש
בעיית ירושלים; הפליטים הערביים.

526. 30.4.1949 ו. איתן אל מ. שרת
שיחה עם אתרידג׳: קבלת ישראל לאו״ם; הפליטים הערביים; תכנית מקגי; עתיד רצועת עזה.

נספחים

נספח א **החלטה מס׳ 12 של מטה משקיפי האו״ם בעניין מעבר שיירות אספקה לנגב, 14.9.1948.**

נספח ב **טיוטת החלטה בריטית בעניין ארץ־ישראל, 25.10.1948.**

נספח ג **החלטת מועצת־הביטחון מיום 4 בנובמבר 1948 בדבר פינוי כוחות בנגב.**

נספח ד **הצעת החלטה של בריטניה מיום 18 בנובמבר 1948 על הדין־וחשבון של מתווך האו״ם ותיקונים של ארצות־הברית מיום 23 בנובמבר 1948 להצעת ההחלטה הבריטית.**
(1) הצעת ההחלטה הבריטית
(2) תיקונים של ארצות־הברית

נספח ה **הסכמים בין מפקדים ישראליים וירדניים בנוגע להר הצופים והפסקת־אש בירושלים**
(1) הסכם בנוגע להר הצופים
(2) הסכם בנוגע להר הצופים
(3) הסכם הפסקת־אש

נספח ו **הצעת החלטה של בריטניה מיום 29 בנובמבר 1948 על הדין־וחשבון של מתווך האו״ם והחלטת הוועדה הראשונה של עצרת האו״ם מיום 4 בדצמבר לסיום הדיון על ארץ־ישראל.**
(1) הצעת ההחלטה של בריטניה
(2) החלטת הוועדה הראשונה.

נספח ז **החלטת עצרת האו״ם מיום 11 בדצמבר 1948 על הדין־וחשבון של המתווך.**

תעודות
DOCUMENTS

1

א. אבן[1] אל ו. איתן[2]
A. Eban to W. Eytan

UN129 מברק
נוסח יוצא: 93.02/186/3
נוסח נכנס: ארכיון בן־גוריון 1520

Paris, 1 October 1948

Rusk[3] invited me long conversation, main object seek our reaction following Jerusalem proposal, not yet officially sponsored by U.S. but likely govern its approach: Israel trusteeship over Jewish part, Transjordan trusteeship over Arab part, United Nations responsibility Holy Places but no actual United Nations government in any part. He explained that United States was against any considerable financial or military commitment of United Nations in Jerusalem but still reluctant, as was also United Nations, confirm annexation. Continuing, he pointed out distinction between incorporation and trusteeship negligible as United States had discovered in Pacific Islands and other trustee powers elsewhere. I gave no commitment beyond promising speedy Memisrael [Government of Israel] reaction to interesting idea. Asked him whether laws of Israel would apply Jewish part Jerusalem; he replied affirmatively, explaining trustee powers had full power legislation. He said only limitation sovereignty would be necessity report annually Trusteeship Council and accept Trusteeship Council inspectors at fairly distant intervals. But unless substantial discontents developed, these procedures would have little relevance. He would not discuss demarcation of respective zones but presume existing situation would have great effect.[4] Please hold discussions these proposals in conditions confidence witnout publicity. In conversation I explained our vital interests Negev northern settlements, Dead Sea, Aqaba.[5] He admitted first very strong, second serious, but gave no positive response on third. I explained possibility mineral and industrial development Negev proper, urging that possession by Abdallah would neither affect his reaction nor increase his potentialities while would produce distorted balance equity in territorial position of two states, Arab

1

1. אבא אבן, הנציג הקבוע של ישראל באו"ם.
2. ואלטר איתן, המנהל הכללי של משרד החוץ.
3. דין ראסק, מנהל המשרד לענייני האו"ם במחלקת המדינה, חבר משלחת ארצות־הברית למושב השלישי של עצרת האו"ם.
4. ראה גם מס' 390.
5. בתכניתו האחרונה המליץ ברנאדוט להוציא את הנגב מתחומי מדינת ישראל ולכלול בה את הגליל בשלמותו. המלצות אלה אומצו על־ידי מחלקת המדינה. (ראה פירוט בכרך I, עמ' 612; שם, מס' 530 והערה 1 שם.)

state being twenty times greater than Jewish. He made suggestion which am cabling separately[6] but reiterated American unwillingness reopen whole question, though repeatedly observing our case in north-eastern Negev very impressive. I replied our case remainder Negev admittedly more subtle but on mature consideration equally cogent. He enquired on prospects forthcoming elections[7]; in reply I pointed out profound effect Assembly decision, since confirmation Bernadotte proposals would stimulate all forces of violence and unite opposition in determined action. He seemed under impression southern Negev contained large numbers Arabs, which I disputed. Tone of conversation very cordial, shows no change in his or [State] Department's attitude but slightly greater flexibility than in official reports from [American] Delegation.

Eban

2

א. אילת[1] אל מ. שרת (פאריס)
E. Elath to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן W17T
נוסח נכנס (תל אביב): 130.09/2308/7

Washington, 2 October 1948

Under pressure Party advisers Truman contemplated issue statement on Israel which attempted to bridge gap Party plank[2] and Marshall's[3] support Mediator's plan.[4] However under Marshall's strong pressure statement been completely revised and new version said: "Mediator's plan offers basis for continuing effort to secure just settlement", with no reference whatsoever to plank. Other part statement included promise full recognition after our elections, and "Further consideration making loan[5] immediately available for productive projects Israel."

Being informed confidentially on matter by our friend[s] White House,

6. לא נמצא.
7. הבחירות לאסיפה המכוננת, שעמדו להתקיים ב־25 בינואר 1949.

2

1. אליהו אילת (אפשטיין), הנציג המיוחד של ישראל בוואשינגטון.
2. במצע המפלגה הדמוקרטית לבחירות נאמר שיש להבטיח לישראל את גבולות החלטת 29 בנובמבר ולא יוטלו בהם שינויים ללא הסכמתה המלאה של ישראל — ראה כרך I, מס׳ 322.
3. ג׳ורג׳ ס. מארשאל, מזכיר המדינה של ארצות־הברית.
4. ראה מס׳ 1 והערה 5 שם.
5. הלוואה מהבנק לייצוא ולייבוא של ארצות־הברית. ראה כרך I, מס׳ 539.

I advised them [after consultation][6] Rabbi Silver[7] either completely revise statement reaffirming United States support 29th November resolution and peace settlement on the basis of actual development[s] Palestine since 15th May, or cancel altogether publication such statement, which will hurt us and Truman equally. I further advised Mediator's plan be described as one of suggestions for peace settlement but not as its exclusive basis. I also mobilised several influential friends urge Truman personally act, most helpful of them being Hilldring[8] and Ewing.[9] After prolonged discussions White House and President's train, been decided withhold at present publication any statement. Making strong efforts for favourable political statement along above suggested lines and for immediate implementation loan.

Epstein

3

י. ברזילי[1] אל ש. פרידמן[2]
I. Barzilai to S. Friedman

מקור: 130.11/2492/20

וארשה, 2 באוקטובר 1948

פרידמן יקר,

כותב אני את השורות הללו יום לאחר גמר המחזור הרשמי הראשון, לאמור, לאחר מסירת איגרת ההאמנה ולאחר הטכסים הכרוכים בכך.

פטרזייל[3] שלח לכם מברקים ארוכים (אולי ארוכים מדי),[4] ועל כן אומר רק מלה אחת — המעמד היה גדול ונרגש, היחס היה ידידותי ביותר מצד השלטונות, ההד בציבוריות ובעיתונות הפולנית רב. לשרידים היתה זו חוויה גדולה. אני מדגיש וחוזר — בבוא עת מסירת האיגרת של ציר פולין בישראל יש לזכור היטב להחזיר אותה מידת אדיבות וידידות שזכינו בה כאן.

אתמול הנחנו זרים על קברו של החייל האלמוני ועל מצבת מורדי הגיטאות. ניגנו

6. שיבוש במקור. תוקן על־פי נוסח זהה של המברק שנשלח לפאריס (תיק 93.02/181/8).
7. אבא הלל סילבר, יושב־ראש האגף האמריקאי של הנהלת הסוכנות היהודית, יושב־ראש ועד החירום הציוני בארצות־הברית.
8. ג'ון הילדרינג, חבר משלחת ארצות־הברית למושב השני של עצרת האו"ם, 1947. ראה גם תעודות, דצמבר 1947 – מאי 1948, מס' 75, הערה 1, ומס' 439, הערה 2.
9. אוסקר יואינג, מנהל הסוכנות הפדרלית לביטוח (Federal Security Agency).

3

1. ישראל ברזילי, ציר ישראל בפולין.
2. שמואל פרידמן (אלישיב), מנהל מחלקת מזרח אירופה במשרד החוץ.
3. יעקב פטרזייל, נספח לעיתונות בצירות בוורשה.
4. ראה מברקים אחדים של פטרזייל על טכס מסירת כתב ההאמנה וביקורי הנימוסין הראשונים של הציר בתיק 130.11/2492/20.

את ״התקווה״ והיה טכס צבאי ברוב פאר. בהגיענו אל הגיטו קדרו השמים וניתך גשם. בכו השמים, בכו האנשים.

מוזר יהיה בעיניך בוודאי ״דין־וחשבון סנטימנטלי״ זה של נציג מדינה. אך אל־נא תשכח כי בגיטו וארשה מדובר וכי ליבנו מלא חוויות. וממחר מתחיל היום האפור על טרדותיו, וגם המכתבים יהיו בוודאי בבואה נאמנה לכך.

הבעיות שבפניהן נעמוד הן סבוכות גם כשיחס המדינה הוא אוהד וידידותי. כאמור, יהיה זה מוקדם לשלוח לכם דין־וחשבון פוליטי. לפי שעה שניים הדברים המעסיקים אותי: פגישות ראשונות של היכרות (אם־כי לגבי לא מעטים זהו המשך הקשרים שהחילותי בהקמתם לפני־כן) וקביעת סדרי עבודתו של בית הצירות. גם כאן העניין מסובך: שיכון, קביעת תקציב העבודה, משכורות. על כך יכתבו מנהלי המחלקות והיועץ.

מכביד מאוד הניתוק מהארץ — אף עיתון, אף בולטין, גם עניין המברקים פסק. אנו שואבים ידיעות מן העיתונות המקומית במקום לשמש מקור ידיעות, סקירות ופירושים.

ועתה עניין מסויים:

ב־20.9 יצאה האניה *Torun*, המובילה 2000 טון תירס מתנת יהודי פולין לצבא ישראל. חשוב (א) שיקבלו את פני מלווי המשלוח בנמל נציגי צבא ישראל והממשלה, (ב) שתישלח איגרת תודה לממשלה ולוועד היהודי המרכזי.

סקירה מדינית אעביר בהזדמנות הקרובה. מקווה אני כי משהו יצטייר בעיניך מתוך המכתבים והסקירות שהננו מעבירים לך.

אבקשך מאוד למסור את המכתבים המצורפים במשלוח לתעודתם.[5]

שלך, **י. ברזילי**

4

ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו״ם
(בפאריס, ב־3 באוקטובר 1948)
Meeting of the Israeli Delegation to the United Nations General Assembly (Paris, 3 October 1948)

פרוטוקול: 93.02/181/3

נוכחים: מר מ. שרתוק, א. אבן, א. בן־נתן, נ. גולדמן, מ. וייסמן, מ. טוב, י. טוקצ׳ינסקי, מ. יארבלום, מ. כהני, י. לינטון, ד. ליבשיץ, א. נג׳ר, מ. פישר, מ. קומיי, י.ל. קנן, ד״ר י. רובינסון, ג. רפאל, א. ששון.

מ. שרתוק:

פותח את הישיבה הזאת ומקדם בברכה את כל חברי המשלחת. אני מניח שאלה שאינם מכירים עדיין יוכלו להכיר זה את זה במשך הזמן.

5. הנספחים לא נמצאו.

ישיבה זאת היא שלב בסולם עלייתנו לעצמאות. תפקידנו כאן עתה להתייעץ על המשך הפעולה בשיחות עם המשלחות ועל הקו שננקוט בשיחות אלה. איננו נתבעים כעת לקבוע באופן מוחלט את ניסוח עמדתנו הרשמית. אמרתי במכוון לקבוע ניסוח כי אין לפנינו היום שאלה של קביעת עמדה — זו נקבעת ותיקבע על־ידי הממשלה. ואם כי אולי מיותר יהיה לומר את הדברים הבאים, בכל [אופן] אומרם למען הבהירם והדגישם.

ישנו הבדל יסודי בין המשלחת הזאת היום לבין משלחתנו ללייק סאכסס דאשתקד. אז היינו נציגות של הסוכנות היהודית, היום הננו נציגיה של מדינת ישראל. אז היה לסוכנות סניף בניו יורק, שם ישבו חברי הנהלה שווי־זכויות עם אלה אשר בירושלים וניתנה להם הסמכות לנהל את מערכתנו באו״ם. אמנם גם אז התייעצו עם ירושלים והיו פעמים שגם קיבלו את הכרעתה, אולם היה להם החופש לקבוע לא רק את צורת הופעתה של המשלחת אלא גם את תוכן ההופעה. יתר על כן, היה שם גם מוסד מייעץ[1] אשר השלים את הסמכות.

לא כן היום. הננו נמצאים כאן כמשלחת של ממשלה, ככל הגויים. הממשלה עצמה לא באה לכאן, היא נשארה בקריה, ומקבלת שם החלטות שהן הוראות למשלחת, שאינה זכאית לשנות מהן כמלוא הנימה. תפקידה רק לקבוע את הצורה לביצוע ההחלטות הללו. ברור שאין אנו מכשיר עיוור ובמידה שאנחנו נתקלים כאן בקשיים, מחובתנו להעיר לממשלה על כך, שמא תשנה משהו. אך אם לא תשנה, מחובתנו להוציא לפועל את הוראותיה כמו שהן. המשלחת תדון על תכסיסים, על סדר הצעדים שיש לנקוט ועל דרך נקיטתם.

מסקנות הממשלה ביחס לפעולתנו באו״ם נתקבלו בשני שלבים. הראשון היה בדיון שהתקיים לפני שנתקבל הדו״ח של ברנאדוט המנוח.[2] השלב השני — בדיון שהתקיים לאחר פרסום הדו״ח. אמסור כאן את סיכום שני הדיונים גם יחד.

אלמלא היה דו״ח ברנאדוט לפנינו ואילו היתה היזמה מסורה לנו, כי אז היינו צריכים להתרכז בשניים־שלושה דברים, מבלי לעורר את שאלת הגבולות. היינו צריכים אז: (1) לדרוש את קבלתנו לאו״ם, (2) לדרוש החלטה שתחייב את שני הצדדים להיכנס למשא־ומתן ביניהם לבין עצמם (היות ואנו חזרנו והבענו את נכונותנו למשא־ומתן היה עוקצה של החלטה כזאת מופנה כלפי הערבים), (3) לדאוג לחיסול התיווך או לפחות לשינוי אופיו של התיווך, שלא יתבטא בהצעת פתרונות אשר ממילא הם מוכרחים להיות תמיד על חשבוננו, כי אם שתפקידו יהיה לקרב את שני הצדדים למשא־ומתן. ואולם עתה, משיש לפנינו הדו״ח של ברנאדוט וכשיש מאחוריו יזמה אנגלית־אמריקאית, אנו מחוייבים להגיב.

הממשלה לא קיבלה החלטה הדוחה את הדו״ח באופן סיטוני. אמנם במועצת המדינה נשמעה תביעה לעשות זאת,[3] אך הממשלה לא קיבלה החלטה כזאת. אני

4

1. הוועדה המדינית המייעצת — ראה תעודות, דצמבר 1947 – מאי 1948, מס׳ 1 והערה 1 שם.
2. לעניין הדין־וחשבון של ברנאדוט ראה כרך I, הערת־עורך, עמ׳ 612.
3. ראה מועצת המדינה הזמנית, ישיבה כ׳, 27.9.1948. בדיון נסתמנה נטייה לדחות את הצעות המתווך.

הבעתי שם את דעתי כי אין כל צורך בהחלטה כזאת, כי עלינו לגשת באופן ענייני ולקבוע מהם הדברים שלא נוכל לקבלם בשום אופן.

בשאלת הגבולות: ישנן כאן שתי אפשרויות קיצוניות — או שאנו מקבלים את גבולות כ"ט בנובמבר כהלכה למשה מסיני ואין לשנות מהם אף כמלוא נימה, או שאנו רואים את הגבולות הללו שכבר אבד עליהם כלח; מאז כ"ט בנובמבר חלו תמורות יסודיות ויש לדון בבעיה מחדש לאור המצב.

יש יתרון הגיוני לכל אחד משני הקצוות ויש פחת הגיוני לנסיון למצוא את הדרך בין שני הקצוות הללו. אנחנו הגענו למסקנות דלקמן: לא מצאנו שמותר לנו להסתלק לגמרי מהחלטת כ"ט בנובמבר, וזאת בעיקר בגלל הנגב. לעומת זה אין החיים מאפשרים לנו להישאר קשיחים בעמדה של נאמנות מוחלטת להחלטה זו ללא שינוי.

להחלטה ההיא היו הנחות מסויימות: א. שהחלוקה תוגשם בדרכי שלום. ב. שבמקרה שלא תוגשם בדרכי שלום, תבוא התערבות של האו"ם. ג. שתוקם מדינה ערבית נפרדת בארץ־ישראל ושתהיה קשורה בברית כלכלית עם המדינה היהודית. ד. שיוקם משטר בינלאומי יעיל בירושלים.

מכל ההנחות הללו לא התאמתה אף אחת ועל־כן לא ייתכן היום לגשת לבעיה על יסוד הנחות שלא התאמתו ושאינן עשויות להתאמת. את החלטות כ"ט בנובמבר קיבלנו כפשרה; אנחנו דרשנו גבולות אחרים והנימוקים שבכוחם ניתן לנו מה שניתן בכ"ט בנובמבר עומדים בתוקפם גם היום. אף אחד מהנימוקים הללו לא נפסל. לעומת זה נימוקינו בעד כלילת מה שנדחה בשעתו קיבלו תוקף נוסף לאור הנסיון.

לאור זה עלינו לתבוע עתה את גבולות הכ"ט בנובמבר עם תיקונים מסוימים. לא יקשה עלינו להסביר את תביעתנו זאת. הגבולות ההם היו משונים, בלתי־טבעיים. אפשר היה לנמק אותם רק בהנחה שלא יהיה צורך להגן. הסכמנו לגבולות אלה על יסוד ההנחה של ברית כלכלית והסכמנו לברית כלכלית על יסוד ההנחה של הקמת מדינה ערבית בארץ־ישראל. ואולם כשאין מדינה ערבית ואין ברית כלכלית ויש צורך להגן על הגבולות, הרי זה מחייב שינויים מסוימים.

אם דרשנו אז את הגליל ועתה כבשנו אותו — הרי הנסיון מראה שאין להגן על אותם הגבולות שנקבעו בגליל, ויש לכלול אותו במדינה.

בנגב שונה המצב. אנחנו איננו מחזיקים בו. שם איננו שולטים. אמנם במרחב הצפוני של הנגב אנחנו מצויים ואף מתנועעים באופן חופשי, ואולם שם אנו מקוטעים כמעט משאר הארץ. בנגב לא נוכל להישען על החזקתנו כי אם עלינו להסתמך על גבולות הכ"ט בנובמבר.

הממשלה החליטה לדחות כל גישה של אפשרויות חילופין בין הגליל והנגב. גישה זאת פירושה שאיננו יכולים בשום אופן להיכנס לכל משא־ומתן של פשרה בעניין זה. שאלה אחרת תהיה לפנינו בשעה שתהיה החלטה נגדנו בעניין זה.

מבחינה תכסיסית נראה שבמידה שנתעקש יותר על קבלת הנגב כולו כן יש לנו יותר סיכויים לקבלו. ברגע שנגלה נטייה כלשהי לנכונות לוותר בנגב ייווצר בזה משבר בינינו לברית־המועצות. זהו בעיקר שיקול תכסיסי ומאחריו השיקולים לעניין גופו. אנחנו מעוניינים בהחלט לשמור על השטח כולו לנו, גם בהנחה — שהיא מאוד לא בטוחה — שנצליח לשמור רק על הצפוני. אולם למדינה עצמה אין בזה משום פתרון אם נחזיק בנגב הצפוני מבלי שנשלוט גם על ים המלח או לפחות על חלקו. לא

נוכל להסכים שחברה שהיא יהודית בעיקרה[4] תעבוד כחברת זכיון במדינה ערבית, ללא שליטה יהודית מוחלטת על עבודתה.

שליטה בים המלח מחייבת שליטה בכיוון דרומה: בייחוד הקצה הדרומי של ים המלח ונמלו הטבעי — אילת, מפרץ עקבה. ברגע שהייצור בים המלח מגיע לגובה מסוים יש טעם מסחרי בתחבורה לאילת. כן ישנה בסביבה ההיא שאלה של נפט. אנחנו לא נתחיל בביטול זכיונות, אך ישנו הבדל גדול אם יהיו זכיונות אלה בתוך גבולות המדינה או מחוצה לה. ישנם הסוברים כי מוטב לנו שלא יהיה לנו נפט; להם יש לענות כי היה מוטב אולי שלא היה נפט בכל המזרח התיכון. אך היות וישנו נפט במזרח זה, והיות והיום הנפט הזה הוא נגדנו משום שהוא מצוי בידיים ערביות — לכן מוטב שיהיה גם נפט יהודי. מלבד זאת יש ערך לאילת בפני עצמה, כמפרץ וכנמל. כל השיקולים הללו היו קיימים גם קודם, אך עתה, כשמדובר על סיפוח החלק הערבי של הארץ לעבר־הירדן, הרי טענתנו למגע עם מפרץ אילת מתחזקת בהרבה. לפני הכ״ט בנובמבר נראתה תביעה זאת כעושקת את הערבים, אך אם השטח הערבי יסופח לעבר־הירדן, אשר יש לה זה כבר מוצא למפרץ עקבה, הרי אין יותר כל בסיס לשלילת אילת מאיתנו.

אין כל נימוק ענייני הנוגע לעתידה של איזו מדינה ערבית המחייב את קריעת הנגב מאיתנו. מי שתובע זאת ״למען מדינות ערב״ — למעשה הוא תובע זאת מאיתנו. אנחנו לכתחילה איננו מעוניינים בבסיס צבאי בריטי על גבולות הארץ, או בכל בסיס צבאי אחר שם. במקרה שלא תהיה ברירה אחרת ויאלצונו לוותר כאן, אז יש לדאוג כי יהא זה ויתור ששכרו בצדו ולא ייגזל מאיתנו ללא תגמול. אינני מניח שניאלץ לוותר כאן, היות והאינטרס הערבי מזדהה עם זה שלנו — אף הם אינם מעוניינים בבסיס בריטי על גבולם. ישנו נימוק אחד הנוגע לעולם הערבי, הטענה כי אנחנו תוקעים טריז בגופו ומפרידים אותו לשני חלקים — וזהו נימוק נוסף לתביעתנו לגבולות הכ״ט בנובמבר בנגב. עלינו להדגיש כי אנחנו איננו מהווים טריז כי אם חלק אינטגרלי של המזרח התיכון. אנחנו משתלבים במסכתו השתלבות גמורה ולא יוכל להיות פה שלום מבלי שהעולם הערבי יקבלנו כאזרח בין האזרחים. הרצון לקצץ בנו ולדחקנו לקרן־זווית אינו מוסיף לשלום וליציבות במזרח. בזאת צריכה עמדתנו להיות עקבית וללא תזוזה. מה שייעשה לנו — לא בהסכמתנו ייעשה. אם נעמוד כך לא יוכלו האנגלו־אמריקאים לצאת בפומבי בנימוק של בסיסים. אין אנו צריכים להדגיש יותר מדי את עניין הגליל כדי לא לסייע לרעיון של חילופין. אין דו״ח ברנאדוט מציע לתת לנו את הגליל משום שזה ״מגיע״ לנו אלא משום שהעובדות הן כאלה שאנחנו נמצאים שם. הם רוצים לעשות רווח מהימצאותנו שם ולמכור לנו דבר שהוא בידינו בלאו הכי.

ירושלים:

החלטת הממשלה היא לתבוע את ירושלים החדשה למדינה עם הרצועה המחברת אותה לשטח המדינה. כן הוחלט להסכים למשטר בינלאומי בעיר העתיקה. בעיה חריפה היתה: מה יהיה אם אי־אפשר יהיה להשיג את ירושלים למדינת ישראל, אם משום שהרוב עומד על ירושלים בינלאומית או משום שהרוב יעמוד על כך שאם חלק מירושלים ינתן ליהודים הרי יש לתת גם לערבים חלק ממנה. אז ניאלץ לבחור ברע

4. חברת האשלג לארץ־ישראל.

במיעוטו: או ירושלים בינלאומית כולה ובלבד שלא תהיה לערבים בה דריסת־רגל; או שיותן חלק ממנה לערבים ובלבד שהחלק הגדול יהיה ליהודים. הממשלה בחרה בברירה השנייה.

(הועלתה גם הצעה כזאת: קונדומיניום יהודי־ערבי על העיר העתיקה עם מכריע בינלאומי.)

אין פירושה של החלטת הממשלה שיש אצלנו התנגדות עקרונית לשלטון בינלאומי, אולם יש אי־אמון גמור באפשרותו וביעילותו. אי־אמון זה נובע הן מנסיוננו הממשי בירושלים והן מהנסיון העולמי לגבי סמכותו הממשית של ארגון האו"ם.

על נסיוננו בירושלים איני צריך להאריך. ראינו בעולם שאין אפשרות לסמוך על כוח בינלאומי. אמנם אין זה מן הנמנע למצוא דרך להקים משטרה בינלאומית, אבל אנחנו, האם אנו יכולים לסמוך על כוח זר שיגן לנו על ירושלים היהודית? הישוב בארץ ובעיקר יהודי ירושלים, תשעים וחמישה אחוז בהם אומרים שלא, בשום אופן לא. את זאת אומרים אנשים שהיו תחת אש. עבורם ישנה תהום עצומה בין המצב לפני שנה והמצב היום; הם הזדקנו בשנות חיים רבות, בנסיון ובחוויה אנושית. מה שעבר עליהם לימד אותם לקח אשר שום מאמץ של דמיון ומחשבה לא יכול לתת. הם היו תחת אש, רעב וצמא, נעשה נסיון לכלותם בכל הדרכים — והם עמדו בודדים. העולם עמד מנגד ולא נע. אנשים אשר עבר עליהם כל זאת לא יוכלו להעלות על הדעת שכוח בינלאומי יעמוד ככה, יראה גבורה כגבורתם, וישפוך את דמו למענם. יבואו ויטענו שהשם המפורש של או"ם ימנע בעתיד כל נסיון להרוג, להרעיב ולהצמיא; אך כאן נענה כי איננו יודעים לקראת מה הולך העולם ואין יודע מה תהא סמכותו של או"ם. לעולם הבינלאומי ירושלים היא עניין של מה בכך, אבל לנו זוהי שאלת חיים ומוות. חייהם של מאה אלף יהודים. עניין תרבותי והיסטורי הוא זה; עבורנו ויתור על ירושלים זהו מוות. ואם כך לא נוכל להתעלם ממצבה הגיאופוליטי של העיר המוקפת משלושה צדדים — גם אם משאירים לנו את הגשר אליה. נניח שיהיה משבר בינלאומי ונניח שמישהו יוצר שם עובדה, היכן נעמוד אז? הדבר היחידי שיוכל לשמש משקל שכנגד לחולשתה האובייקטיבית של ירושלים זהו כוח יהודי חזק בעיר. צריך שיהיה ברור שהכוח היהודי לא יסתלק מהעיר. אנחנו לא נוכל להסתפק בנקודת מגע בלבד. (לא נשתמש במלה "פרוזדור", שריחה הובאש בעולם הבינלאומי.) יש לדבר בהדגשה שווה על ירושלים ועל הדרך אליה ואין השניים ניתנים להחלפה.

יאמרו לנו אולי שאם יותן גם לערבים חלק בירושלים, הם יעשוה בירתם ואף אנו נעשה כך. וכיצד זה תהיינה שתי ערי בירה, ששתיהן בחזית, זו בצד זו? על כך לא היתה החלטת ממשלה. דעתי, אשר לא שמעתי התנגדות לה, היא שעלינו לדרוש כתנאי שאם יותן חלק מירושלים החדשה לערבים, לא יהיה שם מרכז שלטון, ואז אף אנו ננהג כך. אני גורס "מרכז שלטון" ולא בירה כי הממשלה לא תשב שם. כבר עתה יושב שם בית־הדין העליון, ייתכן שגם הפרלמנט ישב שם חלק מהזמן, אך הממשלה לא תשב שם.

בשאלת ה פ ל י ט י ם עמדתנו היא שיש לעשות תעמולה חזקה בשיחות עם המשלחות ליישובם של הפליטים בארצות ערב, בהדגשת האפשרויות הרחבות. יש להסביר שלאורך ימים זה יהיה לטובת הארצות הללו, לטובתם של המתיישבים וצאצאיהם ולטובת המזרח כולו על־ידי הקטנת שטח החיכוך האפשרי. לא נאמר שלא

ניתן לשום ערבי לחזור. אך נדגיש שאם להחזיר — אז רק בתנאים של שלום. וכאן יש לחלוק במפורש ובהחלט על הגישה של ברנאדוט; אין זאת שאלה של זכות אישית של היחיד "החף מפשע" כי אם זוהי שאלה מדינית של הכלל. ויש לזכור שערבים אלה היו הראשונים למרוד בהחלטת או"ם, והצבאות הפולשים במאי טענו שהם באים על סמך קריאתם לעזרה של ערביי השטח של מדינת ישראל. כמובן, אם יהיה שלום, תופיע שאלה זו באור אחר לגמרי. אולם כל עוד אין שלום יהא פירושה של החזרת הפליטים כי עלינו להתחיל את כל העניין מחדש. דבר זה יובן לכול, והמפרידים בין החזרת הפליטים לכריתת השלום אינם מסייעים בזה לא לשלום הכללי בין ישראל וערב ולא לשלומם האישי של הפליטים. לטוענים כי אנו הדגשנו תמיד את יכולתנו לחיות בשלום עם הערבים נאמר שלא כל ערביי ארץ־ישראל מרדו. אנחנו אמרנו תמיד שיהיו צרות אבל שנוכל להתגבר ושבסופו של דבר הערבים ישלימו. לא אמרנו מעולם שהערבים יקבלו את מדינתנו בשמחה. ואם אנו אומרים שהמדינות הפולשות טוענות שנקראו לעזרה, איננו אומרים כי אמנם כן הוא.

ביחס לחלק הערבי לא נקבעה עמדה. ישנם רק שיקולים. בנידון זה תחכה הממשלה גם לעצה מאתנו.

ההנחה שעליה בנויה החלטת הכ"ט בנובמבר היא שתוקם מדינה ערבית בארץ־ישראל. הנחה זו נתבדתה כליל. מדינה כזאת לא הוקמה ואין גם לראות כל נסיון להקימה. לא קיים כל גרעין ציבורי שאפשר לראותו כמועמד לממשלת פלשתין. ארץ־ישראל הערבית פירושה אותו חלק של ארץ־ישראל אשר אינו במדינת ישראל ואינו שטח כיבוש ישראלי. אין זה היום אלא מונח גיאוגראפי שאיננו גורם מדיני. לחלק זה ישנם שני טוענים רציניים: עבדאללה והמופתי.

בדרום קיימת אפשרות של סיפוח רצועת החוף למצרים, ואמנם למצרים "לא היה איכפת" לספח רצועה זו ואת רצועת הגבול ולעשות את עזה לנמל מצרי.

בצפון שונה המצב. הכיס בו מצוי קאוקג'י משיק כולו עם הלבנון, כך שאין לסוריה האפשרות הפיסית לספחו. ואילו ללבנון אין כל רצון לספח אליו בדרך זו עוד 80,000 מוסלמים (חציים תושבי האיזור הקבועים וחציים פליטי החודשים האחרונים).

באשר למופתי — הרי ממשלת עזה[5] אינה גוף של שלטון מנהלי כי אם מוסד פוליטי. אין לה כל קשר עם התושבים בארץ־ישראל (בשכם שולטים העיראקים, בחברון — עבדאללה) ואין לה כל סיכוי להשתלט. זוהי הפגנה ותו לא. יתר על כן — ממשלה זו לא הוקמה כדי להוציא לפועל את החלטת האו"ם על חלוקת הארץ; זוהי ממשלה "כלל פלשתינאית", הרואה בנו מורדים אשר הצליחו להשתלט על חלק מהארץ.

ביסודו של דבר הרי אנו היינו מעדיפים ממשלה פלשתינאית נפרדת ומדינה ערבית בארץ־ישראל. אולם אילו אמרנו זאת עם פרסום דו"ח ברנאדוט היו דברינו מתפרשים כתמיכה במופתי ובממשלת עזה. לעומת זאת לא יכולנו גם לצאת בגילוי־דעת נגדה היות ודבר זה היה מתקבל כתמיכה בעבדאללה. לכן לא הגבנו עדיין ועמדתנו בעניין זה עדיין פתוחה.

לבסוף ברצוני למסור את הניסוח אשר נתן ראש־הממשלה לבעיה: הפתרון יכול לבוא באחת משלוש הדרכים הבאות:

5. ממשלת פלשתין הערבית, שהוקמה בעזה ב־22.9.1948 ביוזמת הוועד הערבי העליון. ראה כרך I, מס' 537 והערה 2 שם.

1. פעולה צבאית טהורה. דבר זה יכול להביא לידי כיבוש כל עבר־הירדן המערבית ואז נעמוד מחדש על תכנית בילטמור.[6]
2. הכרעת או"ם אשר נקבלה ולא נמרוד בה. הווי אומר, גבולות כ"ט בנובמבר בתיקונים מסוימים.
3. שלום בינינו לעולם הערבי, אשר עבורו ניאלץ בוודאי לשלם מחיר.

א. אבן:

היו לי שתי שיחות,[7] האחת עם דין ראסק מהמשלחת האמריקנית והשנייה עם כץ־סוחי,[8] אשר ניסח לי את תכניתו של הגוש המזרח־אירופי.

ראסק העמיד לפני הצעה אשר אין הממשלה האמריקאית מזדהה אתה ואשר הוא הציעה כנראה כדי לשמוע את תגובתנו. הרקע לרעיון הוא בעובדה שאין [האו"ם] יכול או רוצה להמציא צבא בינלאומי לירושלים ושאין האו"ם מוצא את התקציב למנגנון ירושלים. באותה שעה אין הוא רוצה מטעמי פרסטיג'ה להסכים לסיפוח העיר למדינת ישראל. מכאן נובע הרעיון לחלק את העיר לשני חלקים, האחד לנאמנות יהודית והשני לנאמנות ערבית. נציג נודד של מועצת הנאמנות יפקח על המקומות הקדושים. לא הגבתי, והבטחתי למסור לממשלה על כך. הסברתי לו שכל חוק שנחקק בתל אביב כוחו יפה בירושלים, והוא אמר שדבר זה יימשך והסביר שאין הבדל תמציתי בין נאמנות לבין סיפוח. מתכנית זו הסקתי על כל חוסר האונים לגבי ירושלים וחוסר האמונה ביכולתם להטיל עליה משטר בינלאומי, והם מבקשים עתה מוצא בין חוסר האונים הזה לבין הצורך למצוא מסווה של פיקוח בינלאומי על העיר.

בשאלת הנגב הוא הראה גמישות יותר; הבחין בין דרישתנו בצפון הנגב וגישתנו לים המלח לבין דרום הנגב, עקבה וכו'. כאן היו גם גילויים של בורות גמורה. הוא חשב למשל שדרום הנגב מאוכלס בצפיפות וייצור לנו בעיה חדשה של מיעוטים.

בשאלת קבלתנו לאו"ם אמר שאמנם מזכיר המדינה בדבריו זיווגנו לעבר־הירדן[9] אולם אין הא בהא תליא. ברור שקבלתה של עבר־הירדן לאו"ם תחייב אותה לקבל על עצמה שלא לנסות לפתור בכוח את שאלת ארץ־ישראל. הוא יעץ לנו לדחות את הגשת בקשתנו ואם כי הם מוכנים להצביע בעדנו הרי לדעתו אין רוב האומות מוכנות לראותנו כרגע כאומה שוחרת שלום. לבסוף ציין שאין לאמריקה כל אינטרסים במזרח התיכון. הדבר היחידי שהם עומדים עליו הוא אי חידוש הקרבות בכל מצב שהוא.

השיחה עם כץ־סוחי התנהלה באווירה ידידותית וחופשית ללא כל נסיון ללחוץ עלינו או לאיים. הוא הדגיש שאם נסטה במשהו מכ"ט בנובמבר, הרי דרכינו נפרדות, אולם אחרי הסברה כי התעקשות על כ"ט בנובמבר פירושה הטלת עול זר על תושבי ירושלים של שלטון אמריקני, בלגי וצרפתי, אמר שאינם קשיחים כל כך. בשעה שעבורנו הכ"ט בנובמבר הוא נקודת המוצא נראה שעבורם זהו מחוז החפץ. כאן עוד

6. תכנית בילטמור נוסחה בארצות־הברית במאי 1942 על־ידי ועידה שלא מן המניין של ציוני ארצות־הברית. היא דרשה להקים קהיליה יהודית (Jewish Commonwealth) בכל ארץ־ישראל. ניסוח זה התקבל אחר־כך כמדיניות הרשמית של ההסתדרות הציונית.
7. ראה מס' 1.
8. יוליוש כץ־סוחי, חבר משלחת פולין לעצרת האו"ם.
9. בנאום בעצרת הכללית קרא מזכיר המדינה מארשאל לקבלת ישראל וירדן לאו"ם כחלק מהסדר בעיית ארץ־ישראל. ראה *GAOR, 3rd Sess.*, Pt. 1, 139th Meeting, 23.9.1948, p. 41.

יש לפנינו עבודה חינוכית רבה. אצלם לא התרחש דבר במשך השנה הזאת וכל אשר עבר עלינו נשאר אצלם בלי הד.

אעיר כמה הערות תכסיסיות לשיחות עם המשלחות:

— אסור לנו מתוך הדגשתנו את הנגב לעשות את הרושם כאילו אנו מזלזלים בגליל. יש למצוא ניסוח שימנע רושם כזה.

— בדרך לירושלים עלינו להדגיש כי יש ארבע דרכים לעיר, שלוש מהן נתונות לריבונות ערבית, ואז תתברר תביעתנו את הרביעית לחיבור עם המדינה [כך].

— הבחינה המשפטית חוזרת ומתעוררת. אין זכותה של העצרת היום דומה לזו שלפני שנה. אז טיפלה בשטח שעמד להיות הפקר בתום המנדט הבריטי. אז היתה לה סמכות בלתי־מוגבלת לעשות בשטח זה כטוב בעיניה. ואילו עכשיו אפשר אפילו להרחיק לכת ולומר שזכותה של העצרת להפקיע את הנגב מאתנו דומה לזכותה להפקיע את סאסקס מאנגליה או את נורמאנדי מצרפת. היום אנחנו מדינה ריבונית אשר הנגב הוא חלק ממנה שאין להפרידו ממנה.

התכנית האנגלית היתה להעביר כבזק את דו"ח ברנאדוט ולפיכך היתה להם הדחייה אכזבה.[10] היא תהיה לטובתנו רק אם נדע לנצלה כדי לכסות במשך הימים הללו את השטח כולו ולהסביר את עמדתנו ותביעותינו.

ד. ליבשיץ:[11] מציע שהמשלחת תצהיר במפורש שהיא דוחה את דו"ח ברנאדוט על קרבו ועל כרעיו.

מ. שרתוק: ישנן כאן שלוש נקודות: (א) הניתן הצהרה על כך? (ב) כיצד נעמוד לפני המשלחות? (ג) כיצד נעמוד בפני הוועדה הפוליטית? על (א) אני אומר כי לא ניתן הצהרה. על (ב) כי בשיחות עם המשלחות נאמר כי אנו שוללים את הדו"ח ונסביר את הנימוקים. על (ג) עוד נדון.

5

ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם
(בפאריס, ב־4 באוקטובר 1948)
Meeting of the Israeli Delegation to the United Nations General Assembly (Paris, 4 October 1948)

פרוטוקול: 93.03/131/3

מ. טוב:[1]

מוסר דו"ח על נסיעתו בדרום אמריקה.

בבראזיל פגש בין היתר את אוסוואלדו אראניה.[2] הלה טוען שאין צורך בהכרה

10. בדבר דחיית הדיון בשאלת ארץ־ישראל בעצרת האו"ם ראה כרך I, הערת־עורך, עמ' 656.
11. דוד ליבשיץ, יועץ מדיני במשלחת ישראל לעצרת האו"ם.

5
1. משה טוב, מנהל מחלקת אמריקה הלטינית במשרד החוץ, חבר משלחת ישראל לאו"ם.
2. אוסוואלדו אראניה, חבר משלחת ברזיל לאו"ם 1946–1947; נשיא העצרת הכללית השנייה.

בישראל מאחר שהחלטת הכ״ט בנובמבר כבר כוללת בחובּה גם את ההכרה במדינה החדשה. רק האמריקאים בחפזונם להכיר בלבלו את היוצרות. אולם אראניה עכשיו איננו פופולרי בממשלה. קיימות שם צירויות של מצרים, סוריה והלבנון והיתה שם בשעתו פעילות ערבית רבה. פעילות זו שככה עתה עם עלות ההכרה שערביי ארץ־ישראל לא נלחמו.

באורוגואי ניכרת השפעה אנגלית חזקה למרות הרצון הברור להראות אהדה. כן ניכרת שם תעמולה ערבית חזקה. לעומת זאת התבטא ביחס אוהד שליח האפיפיור במקום, איטלקי במוצאו.

ארגנטינה — בשיחה עם חברי ועדת־החוץ של הסנאט גילו הללו התעניינות ביחסים כלכליים עם ישראל. שר־החוץ[3] בדבריו לעיתונות אמר כי תביעת ישראל להכרה היא מוצדקת והוא מקווה שהממשלה תיענה בקרוב. נראה שמחכים עתה לאישורו של בראמוגליה כנשיא המדינה, ואישור זה צריך להביא בחשבון את הקולות הערבים במקום.

בימי שהותי בארגנטינה באה הידיעה על הכרת פאראגואי, ואז תמכנו בנסיעתו של גראנאדוס[4] לסלוואדור.

אקואדור היתה כבר מוכנה להכיר בנו, אך כאשר נהרג ברנאדוט קיבלנו מברק שהנשיא לא יכול עכשיו לעשות דבר.

מ. פישר:[5]

האווירה הכללית היא בדרך כלל אווירה של אהדה. מכירים בזה שעשינו שירות גדול לצרפת הן על־ידי החלשת הליגה הערבית והן על־ידי הורדת הפרסטיג׳ האנגלי במזרח, אשר לדעתם גורמת לעליית קרנם של הצרפתים מחדש.

הצרות המרובות של הממשלה הצרפתית מאפשרות לשר החוץ[6] לעשות ככל העולה על רוחו [.....].[7]

במשלחת הצרפתית לאו״ם יש לנו ידידים רבים; אולם עמדתם היא שצרפת צריכה לעזור לנו מאחורי הקלעים ככל האפשר, הם מוכנים לתת ואף נותנים עזרה ממשית, אך לא לצאת בפומבי.

אחת הסיבות לאי־הכרה בנו היתה תמיד צפון אפריקה. סיבה זאת היום פחות חשובה; הצירים המוסלמים עצמם באו אל ראש־הממשלה[8] ואמרו שהם מבינים את ההכרח להכיר בנו, אך מבקשים ממנו לנהוג בזהירות.

ביחס לתכנית ברנאדוט — הצרפתים לא יראו בעין יפה התחזקות של עבר־הירדן. יש להם עדיין תקוות להגביר את השפעתם בסוריה והלבנון ולכן הם יסכימו להחזקת עבדאללה רק בתנאי שתבוטל לחלוטין תכנית סוריה רבתי. מכאן גם תמיכתם בקבלתנו את הגליל כולו.

3. חואן בראמוגליה, שר החוץ של ארגנטינה, ראש המשלחת של ארגנטינה לחלק הראשון של המושב השלישי של העצרת הכללית של האו״ם.
4. חורחה גארסיה־גראנאדוס, סגן יושב־ראש משלחת גואטמאלה לעצרת השלישית של האו״ם, לשעבר חבר ועדת אונסקו״פ.
5. מוריס פישר, נציג ישראל בצרפת.
6. רוברט שומאן, שר החוץ של צרפת.
7. החלק האחרון של המשפט לא הודפס כאן.
8. אנרי קֶאי, ראש ממשלת צרפת, ספטמבר 1948 – אוקטובר 1949.

ירושלים — שומאן מתנגד לכל משטר שאינו בינלאומי. אמנם הוא מבין שלא ייתכן משטר בינלאומי ללא כוח בינלאומי, אך הוא מאמין שכוח כזה אינו מן הנמנע.

קיים זרם חזק במשרד החוץ לתמוך בעניין ה"בליטה" המחברת את ירושלים למדינה. לדעתי, היות ולא נוכל לוותר לתביעות הצרפתיות ביחס לירושלים, [אין] לומר להם זאת בעצמנו, אלא מוטב שניתן כאן לאחרים לעשות את מלאכתנו ולשכנע אותם בשבילנו. לא צריך להדגיש להם את אי־רצוננו בבינלאומיות אלא להצביע על אי־רצונם של האמריקאים להשתתף בכוח בינלאומי וכו'.

לעומת זאת נוכל לקבל את תמיכתם המלאה בתביעתנו לנגב כי הם מבינים כי זהו סכסוך בינינו לאנגלים.

בדבר הפליטים הם מבינים את המצב, אך אין להם האומץ לומר זאת בגלוי.

עמדתו של דה־גול[9] כלפינו חיובית בהחלט. הן משום אנטי־בריטיות שבו והן משום הכרתו שזוהי המדיניות הנכונה כלפי הערבים.

רצח ברנאדוט היכה כאן גלים הרבה פחות משחשבנו.

מ. וייסמן:[10]

בין חברי הממשלה הבלגית ישנו יחס אוהד כמעט, אך ספאק[11] הוא במדיניות חוץ הפוסק היחיד, ויש לו עמדה עוינת מובהקת. בפגישתנו[12] אמר לי כי יש לבלגיה רק אינטרסים של שלום והוא רואה במדינה יהודית שאין עליה הסכמה ערבית סכנה לשלום. הוא דיבר על המצב האובייקטיבי של אוכלוסיה צפופה, אשר יכריח את ישראל לאקספאנסיה. למרות כל האדיבות הדיפלומטית היתה עמדתו כמעט עוינת.

ביחס להכרה אמר ש"עדיין מוקדם" לדבר על כך היות ומונה מתווך ויש לחכות לדו"ח שהוא יגיש. ואם יוחלט להכיר — הרי אין בלגיה צריכה לקפוץ בראש, ובזה רמז כי הוא מחכה שצרפת תקדים אותם. אמנם הוא רואה שישראל קיימת, אך זמן כה קצר לפני התכנס העצרת אין הוא מוכן לנקוט בשום אמצעים.

עמדתו של ספאק הינה פרו־בריטית בהחלט ואין ההשפעה הקתולית מכריעה.

נציג הוואטיקן סירב לקבל את פני בנימוק שעצם העובדה של שיחה עמי עלולה להתפרש כנקיטת עמדה, דבר שהוא חייב להימנע ממנו. הוא ביקש ממני לפרש את דברי בכתב.

הארגומנט היחיד שעשה רושם על ספאק הוא שאין בממשלה אצלנו אף חבר קומוניסט ושיש רק קומוניסט אחד במועצה.

הולנד ולוכסמבורג קשורות עם בלגיה וכל אחת יודעת את כל שהיה בבירות שתי האחרות. הולנד היתה רוצה להכיר וביקשה התייעצות משותפת על הנושא הזה. כן היו רוצים לחדש את הטיסות של ק.ל.מ. ארצה, אך נראה שהם אינם יכולים לוותר על השימוש בשדות התעופה במצרים ונאלצים על כן להיענות ללחץ מצרי.

א. ששון:[13]

בפאריס נמצאות עתה תשע משלחות ערביות לאו"ם, מהן שש חברות או"ם, אחת

9. שארל דה־גול, ראש ממשלת צרפת 1944–1946.
10. מיכאל וייסמן (עמיר), שליח מיוחד של ישראל בארצות בנלוכס.
11. פול אנרי ספאק, ראש־הממשלה ושר החוץ של בלגיה.
12. ראה כרך I, מס' 501.
13. אליהו ששון, מנהל מחלקת המזרח התיכון במשרד החוץ, חבר משלחת ישראל לעצרת האו"ם.

מטעם הוועד הערבי העליון, ושתיים מסודאן — האחת סֶפרטיסטית (דהיינו פרו־בריטית) והשנייה בעד איחוד עם מצרים. אין משלחת ירדנית.

עבר־הירדן שלחה מברק לטריגווה לי[14] וביקשה להרשות לה לשלוח משקיף, אך היא לא קיבלה תשובה. בסך הכול נמצאים כאן כתשעים איש מהם, מלבד עיתונאים ופעילים בצירויות הערביות כאן.

המשלחות הסעודית והתימנית אינן מרגישות טוב ביותר. אין שם לב אליהם והם נחבאים במלונם. אולם בשעת הצבעה הם נוהגים לפי מה שמורים להם.

המצרים מטפלים יותר בענייני עצמם מאשר בענייני ארץ־ישראל, ויש לה הרבה עניינים משלה. הם קבעו את מחמוד פאוזי[15] לענייני ארץ־ישראל, אך הוטלו עליו גם עניינים אחרים.

העיראקים מופיעים כמתנגדים לדו״ח ברנאדוט, אבל אין הם פעילים בהסברת התנגדותם.

הלבנונים מגלים את ההתעניינות הרבה ביותר. פרט לראש המשלחת, ריאד אל־צולח, הרי כל החברים הם נוצרים, דוברי צרפתית צחה ובעלי שטף לשון. כולם חניכי אירופה, בעלי מנהגים נעימים ויש לרשותם כסף לרוב.

המשלחת הסורית בראשות פארס אל־חורי פועלת כרופא העושה את חובתו עד הרגע האחרון, אף כי הוא יודע שאפסה תקווה. הטקטיקה שלהם היא להשהות את הדיון ככל האפשר. הם חוששים מפני תכנית ברנאדוט משני טעמים — יש בה הכרה בישראל וזו תהיה ההכרה הבינלאומית השנייה [בנו], וכן יש בדו״ח זה תמיכה רבה בעבדאללה.

ומלבד זאת, כדרך בני המזרח — הרי הם סומכים על נסים.

המשלחת המצרית קיבלה הוראה להודיע לאמריקאים כאן כי המצרים לא יעשו דבר לחידוש המלחמה.

הציר הבריטי יעץ לנוקראשי פחה[16] שלא יחזרו המצרים על טעותם מלפני שנה להחרים את הוועדה שתקבע את הגבולות. הוא הזהיר שהפעם לא ישאירו את השדה ליהודים, אשר ישובו ויסחטו ויתורים לטובתם.

14. טריגווה לי, המזכיר הכללי של האו״ם.
15. מחמוד פאוזי, הנציג הקבוע של מצרים באו״ם.
16. מחמוד נוקראשי פאשה, ראש ממשלת מצרים.

6

מ. קומיי[1] אל א.ד. מקינטוש[2] (פאריס)
M. Comay to A.D. McIntosh (Paris)

העתק: 93.02/186/10

Paris, 4 October 1948

My dear McIntosh,

As suggested in our talk the other day, I am sending you herewith some material for the information of Mr. Fraser[3] and your Delegation, viz.:

(a) An extra copy of the note on the Negev,[4] which has already been distributed to Delegations.

(b) An *aide-mémoire* by myself on Jerusalem.[5]

(c) A marked map.[6]

Although these documents are self-explanatory, I should make some further comment on the view expressed in the Mediator's Report that the Negev is being exchanged for Western Galilee.

To start with, the word "Negev" is misleading in the context of the Bernadotte Report. To most people it connotes only the southern desert tip of the country. The Morrison-Grady plan of 1946,[7] for instance, used it in this sense. It defined the Negev districts as "the uninhabited triangle of wasteland in the south of Palestine beyond the present limits of cultivation". There is a vast difference between that area, and the territory that would be cut off from Israel by the Majdal–Faluja line. In pointing out this misconception about the area involved, I shold make it clear that for us there is no political distinction between the northern and the southern parts of the Beersheba sub-district, and a line cutting off the southern part of Israel would be unacceptable wherever it was drawn.

But the whole conception of an "exchange" is unsound, however plausible or equitable it might appear at first glance. The reasoning seems to be that an addition to one part of the Jewish State requires a subtraction from another part, in order to maintain some fixed equilibrium. This is a superficial approach; one has to look more closely at the reasons why

6

1. מיכאל קומיי, מנהל המחלקה לחבר העמים הבריטי במשרד החוץ, חבר משלחת ישראל לאו"ם.
2. א.ד. מקינטוש, שר החוץ של ניו זילנד, חבר משלחת ניו זילנד לעצרת האו"ם בפאריס.
3. פ. פרייזר, ראש ממשלת ניו זילנד, ראש משלחת ניו זילנד לעצרת האו"ם בפאריס.
4. ראה The importance of the Negev to the State of Israel [סוף ספטמבר 1948], 93.02/186/10.
5. לא נמצא.
6. הכוונה כנראה למפה המתארת את חלוקת הקרקעות הראויות לעיבוד בארץ־ישראל לסוגיהן. המפה בתיק 93.02/186/16.
7. תכנית לחלוקת ארץ־ישראל לארבעה מחוזות: מחוז ערבי, מחוז יהודי ושני מחוזות בריטיים, עם שלטון אוטונומי מוגבל למחוז היהודי והערבי (יולי 1946). (ראה תעודות, נובמבר 1947 – מאי 1948, מס' 45, הערה 7.)

particular areas were included or excluded, and to enquire to what extent those reasons still remain valid in the light of subsequent experience.

The inclusion of Western Galilee in the Arab State was an awkward arrangement from the outset, but was justified by UNSCOP[8] on two main grounds — reluctance to increase the Arab minority in the Jewish State; and the need to provide a population outlet for the Arab State. The fact that this made the Jewish State indefensible in the military sense was brushed aside, in the hope that this aspect would not obtrude itself. Today, the population arguments are much less significant than they seemed last year. Most of the Arabs have left Israel and Israeli-occupied territory (including Galilee), and their return in large numbers is problematical. Nor has a separate Palestine Arab State emerged, and there is little prospect of its doing so. If, as the Mediator's Report proposes, the Arab areas become incorporated in Transjordan, the need for a development area in Galilee falls away and, in any case, the expansion of Abdullah's Kingdom to the southern frontier of Lebanon would be most unwelcome to that country.

But the decisive factor in determining the future of Western Galilee, has been the strategic one, which was so optimistically ignored by UNSCOP and the General Assembly. The defence of Haifa, the Valley of Esdraelon and Eastern Galilee, required the occupation of Acre and the coastal strip, and the development of a drive into the Galilee highlands, in order to deny them to enemy forces.

The Peel Commission[9] foresaw this situation more realistically, and the defence aspect was perhaps the main ground on which they included the whole of Galilee in the Jewish State. In a talk I had in Cape Town earlier this year with Sir Reginald Coupland, the only surviving member of that Commission, he again stressed the importance which they had attached to a defensible northern frontier, and criticised the UNSCOP Partition map on this score. Arab aggression has itself forced the map of Galilee to be redrawn in accordance with basic security needs, and the Report has simply asked the United Nations to recognise the existing facts.

Turning to the Negev, one finds no corresponding change either in the factual situation or in the arguments for its original inclusion in the Jewish State, and the juxtaposition of Galilee and the Negev is seen to be quite artificial. In fact, the case for retaining it within Israel has become much stronger since November 29th. For one thing, it has already become part of the territory of a sovereign State and, therefore, no longer at the disposal of the United Nations. Secondly, no Palestine Arab State has emerged or is likely to emerge, and it would become a question of flinging

8. הוועדה המיוחדת של האו"ם לעניין ארץ־ישראל, שמונתה על־ידי העצרת הכללית במאי 1947 כדי לנסח פתרון מדיני לשאלת ארץ־ישראל. ראה שם, עמ' ט"ו.

9. הוועדה המלכותית בראשות הלורד פיל, שהמליצה ב־1937 על חלוקת ארץ־ישראל למדינה יהודית, מדינה ערבית ושטח מנדט בריטי.

the Negev to one or other Arab State, which would not need it or use it as a development area, nor have any moral claim to "compensation" for Western Galilee. Furthermore, such action would create fresh political problems without solving any. Without pacifying the basic Arab objection to a Jewish State, it would precipitate a head-on collision between Transjordan and Egypt for possession of the Negev. (As a counter to Abdullah, the Egyptians are at present fortifying the Gaza strip, and have set up a puppet Husseini Government in exile.)[10] Furthermore, the political repercussions inside the State of Israel would strengthen both irredentist and anti-western tendencies.

The cutting off of the Negev is, therefore, both politically and economically undesirable, and in no sense can this be regarded as redressing any fictitious balance after the revision of the Galilee frontier.

In the attached note on Jerusalem, I have stressed some of the current realities which may be too readily ignored in the present haste to produce a cut-and-dried settlement in Paris. I don't think that the United Nations can afford another inglorious débâcle over Jerusalem, through being pushed into commitments that it finds itself unable to fulfil. In a conversation with Eban and myself at Lake Success in June,[11] Count Bernadotte himself expressed complete scepticism about an international régime, which he thought was neither politically nor economically workable. It was from this scepticism that the tentative and ill-conceived proposal to hand Jerusalem to Abdullah sprang — a proposal which in Jewish minds destroyed the last vestige of faith in an international régime. I am convinced that the Mediator reverted to the original proposal, not with any sense of conviction, but simply as a means of reopening the whole question for further examination. In our opinion, such examination can produce a formula which can go someway towards satisfying all the interested parties, and yet be more firmly rooted in present realities than the original scheme. A United Nations authority could, for instance, assume responsibility for the Old City, in which historical and religious interests are mainly concentrated, and also supervise Holy Places outside the Old City.

Although there are other points in the Report which need to be more fully examined (for instance, the free port suggestion for Haifa), I have confined myself to the two aspects which seem to me to be unrealistic, and the blind adoption of which might do the cause of peaceful adjustment more harm than good. I can assure you that Israel is anxious for its own sake to end the present state of war, and to settle down to a normal existence. We are not convinced, however, that the "all-or-nothing" endorsement of the Bernadotte suggestions now being urged upon the General Asembly is the most statesmanlike approach. It may be committing

10. ראה מס' 4 והערה 5 שם.
11. השיחה התקיימה למעשה ב־16.7.1948 — ראה כרך I, מס' 338.

the United Nations to another "final settlement", which *neither* side will this time accept (at any rate in its present form), and which the United Nations has no real means of enforcing, as experience has shown. A new plan is likely to be effective only to the extent that it corresponds to the realities on the spot.[12]

Yours sincerely,

Michael S. Comay

7

מ. קומיי אל א. אבן וי. רובינסון[1] (פאריס)

M. Comay to A. Eban and J. Robinson (Paris)

תזכיר: 130.02/2425/2

[Paris], 5 October 1948

Herewith a very rough and hurriedly dictated draft for a short introductory statement to a Draft Resolution on the Bernadotte Report.

(1) A realistic examination of the Mediator's Progress Report shows that the General Assembly can well take action now on certain aspects of it, while other points are not yet ripe for crystallization and can, in fact, only finally be settled by agreement between the interested parties, which the United Nations should try to promote.

Thus, the United Nations should now confirm the fact of Jewish statehood; declare the hostilities ended; substitute a formal peace or, at least, an armistice for the present truce; call upon the parties to settle their differences; provide a Good Offices Commission; and take care of the interim relief needs of war refugees.

On the other hand, the delimitation of frontiers; the future of Jerusalem; and the long-range repatriation or re-settlement of refugees; are all matters for later discussion within the framework for a general settlement between the parties.

(2) *Statehood.* Refer to Mediator's basic premise. No doubt left about its firm establishment, and its successful defence.

Confirmation of our statehood essential to peaceful adjustment because it settles basic issue, and removes incentive to further warfare. (Refer Mediator's earlier Report at Lake Success.)

(3) *Re Ending Hostilities.* Formal peace or armistice. Briefly paraphrase Report.

12. מכתב דומה נשלח גם אל המשלחת הקנדית — ראה קומיי אל רידל, 11.10.1948, 93.02/186/10.

7

1. יעקב רובינסון, היועץ המשפטי של משלחת ישראל לעצרת האו"ם בפאריס.

(4) *Re Call for Negotiations.* Stress that this encourages those elements who now want to seek a peaceful settlement, and discourages those who want to continue the war.

(5) *Conciliation Commission*. Its functions should be limited to good offices.

(6) *Boundaries.* These cannot be settled here. Firstly, because there is no way of implementing such recommendations; secondly, because such prejudgment discourages negotiation; thirdly, because all the relevant factors have not yet emerged; e.g. whether there will be a Palestine Arab State; or, if not, to whom the Arab parts may go.

(7) *Jerusalem.* There are three interested parties — the Jews, the Arabs, and the United Nations, representing the international concern in Jerusalem. The obvious solution is to uphold the principle of an international regime, but to confine it for practical reasons to the Old City. If this cannot be adopted now, the Conciliation Commission should consult with those immediately concerned how best to reconcile the international interest with the *de facto* situation.

(8) *Future of Arab refugees.* This is a complex problem about which the Report is deliberately vague and non-committal. The immediate relief problem will be cared for by an *ad hoc* agency at present under discussion in the Third Committee.[2] May be this Agency might be asked to consider the requirements for a long-range re-settlement project.

M.S.C.

8

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

העתקים: 130.15/2565/19

פאריס, ב׳ בתשרי תש״ט
5 באוקטובר 1948

ולטר היקר,

הנני מצרף חומר חשוב על פרשת המשא־ומתן של א[ליהו] ש[שון] עם המצרים.[1] תראה אותו מיד לשילוח[2] ולשמעוני.[3] הם גם יעזרו לך לפענח את הסתומות, אם ישנן כאלו.

2. ראה מס׳ 45, הערה 11.

8

1. ראה כרך I, מס׳ 541.
2. ראובן שילוח, מנהל המחלקה המדינית ויועץ לעניינים מיוחדים במשרד החוץ.
3. יעקב שמעוני, ממלא־מקום מנהל מחלקת המזרח התיכון במשרד החוץ.

החומר מורכב מארבעה מסמכים:

א. התכנית (צרפתית) שחוברה על־ידי א[ליהו] ש[שון] ונמסרה על־ידי [—].[4]

ב. "בירורים והערות" (עברית, תרגום מערבית), והם הערות [—] וחבריו על התכנית.

ג. שיחת א[ליהו] ש[שון] עם [—] (עברית, כתובה בידי א[ליהו] ש[שון]), בה מסר [—] הסברות להערותיו.

ד. תשובתנו להערות (אנגלית).

את שלושה הראשונים מצאתי בבואי הנה. את הרביעי חיברתי לאחר התייעצות עם א[ליהו] ש[שון], א[בא] א[בן] וג[דעון] ר[פאל].[5]

החשוב בבירורים ובהערות (בערבית) הוא לא רק מה שיש בהם אלא גם מה שאין בהם. מתוך מה שאין בהם משתמעת הסכמה להכיר בישראל, להתחייב לאי־מתן יד לחתירה תחתיה, לפנות את האיזור הישראלי הכבוש, לא לדרוש החזרת הפליטים הערביים לישראל ולהסכים לשינוי שם הליגה. אכן השאלה הגדולה היא עד כמה יש לראות בהסכמה אילמת זו של הנושאים והנותנים נכונות מפורשת מצד ממשלת מצרים.

הדבר העיקרי המתבלט מהיש בהערות הוא רצונה הברור של מצרים לספח את רצועת החוף ורצועת הגבול שבדרום ובנגב. כאן יש להניח שהרצון הוא רצונה של מצרים ולא הרהורי לבו של המוציא והמביא בלבד. תראו כיצד נחלצתי לעת־עתה ממתן תשובה חותכת בנקודה דקה זו — ניסיתי ללכת בשביל הזהב בין שני הקצוות: הסכמה שיש עמה התחייבות בלתי־חוזרת ושלילה גמורה העלולה להביא לידי ניתוק המשא־ומתן.

לדעתי, זוהי הנקודה החיונית וכה תלויה בעיקר האפשרות להידבר עם מצרים על אפם ועל חמתם של האנגלים והירדנים גם יחד. יש להגיע בנקודה זו לידי מסקנה ברורה בהקדם, כי ספק אם נוכל להתחמק מתשובה מוחלטת בשלב הבא. נטייתי היא לענות בחיוב אבל לסייג את הסכמתנו באי־נכונות להסתבך עקב ההסכמה הזאת בסכסוך עם שני בעלי־הברית דלעיל. יש לזכור כי זהו הדבר היחיד היכול להופיע כתגמול מצדנו למצרים, באשר כל הדיבורים על תיאום כלכלי וכולי הם מליצות בעלמא.

עליכם להביא את העניין כולו לפני ד[וד] ב[ן]־ג[וריון] בלי כל דיחוי ולהבריק את חוות־דעתו. בתשובתכם תוכלו להסתמך על המסמכים לפי הספרור שנקטתי ולפי סעיפיו של כל אחד ואחד.

רצויה לי מאוד דעתו של ליאו [כהן].

שלכם,

על החתום: מ.ש.

4. כאן ולהלן מופיע במקור כינויו של שליח החצר המצרית.
5. גדעון רפאל, יועץ במשלחת ישראל לעצרת האו"ם.

נספח א

APPENDIX I

Le 22 septembre 1948

PROJET

1. L'Egypte considérera la formation de l'Etat d'Israël comme un fait accompli. Elle cessera de lutter contre Israël et d'appuyer les autres états arabes dans leur lutte contre Israël.

2. Israël respectera le régime actuel en Egypte et n'appuyera aucun élément, ni à l'intérieur, ni à l'extérieur de l'Egypte, qui essayerait d'ébranler ce régime ou de comploter contre lui.

3. L'Egypte s'engagera à évacuer son armée de Palestine, tant de la partie juive que de la partie arabe et de la zone de Jérusalem.

4. Lors de l'évacuation de ses troupes, l'Egypte s'engagera à:

(a) Ne pas conclure d'accord avec les forces militaires arabes ou autres permettant à celles-ci d'occuper les régions évacuées par les troupes égyptiennes;

(b) Remettre à l'armée israélienne les régions juives actuellement occupées par les troupes égyptiennes;

(c) Remettre les régions arabes évacuées aux habitants arabes de ces régions.

De son côté, Israël s'engagera à ne pas occuper les régions arabes évacuées sauf dans les cas suivants:

(a) Si une autre force arabe essaye de les occuper;

(b) Si les habitants de ces régions essayent d'attaquer leurs voisins juifs ou de troubler leur vie journalière.

5. Israël s'engagera à accepter n'importe quelle décision que les habitants arabes de la partie arabe de la Palestine prendront quant à l'avenir politique de cette partie — que ce soit de former un état arabe indépendant dans la partie arabe de la Palestine, ou d'annexer cette partie à l'un ou l'autre des pays voisins — à condition que cette décision soit prise par un plébiscite tenu de façon absolument libre et sans la moindre influence ou pression de la part de n'importe quel pays arabe, ou de la part du Haut Comité Arabe qui, de l'avis de tous, Arabes et Juifs, a été le principal instigateur de l'effusion de sang en Palestine.

6. L'Egypte s'engagera à aider à établir les réfugiés arabes de Palestine qui se trouvent actuellement dans son territoire:

(a) Soit dans les régions arabes de la Palestine;

(b) Soit dans un ou plusieurs des états voisins;

(c) Soit en Egypte même.

De son côté, Israël s'engagera à:

(a) Prêter son concours à l'Egypte afin d'obtenir une aide financière internationale pour l'établissement de ces réfugiés dans un des trois endroits mentionnés ci-dessus;

(b) Examiner les demandes de compensation soumises par ces réfugiés

qui ont des biens personnels en Israël;

(c) Examiner les demandes individuelles de retourner en Israël dans les cas exceptionnels.

7. L'Egypte et Israël s'engageront à se donner les garanties nécessaires contre l'expansion territoriale de l'un aux dépens de l'autre, tant au présent qu'à l'avenir. La nature de ces garanties sera discutée et décidée soit au cours de conversations préliminaires, soit au cours de négociations officielles ou non-officielles.

8. L'Egypte et Israël s'engageront à ne pas conclure d'alliance politique avec un tiers pays, qu'il soit occidental ou oriental, si cette alliance porte atteinte aux intérêts de l'autre. La nature de cet engagement sera précisée soit au cours de conversations préliminaires, soit au cours de négociations officielles ou non-officielles.

9. L'Egypte et Israël s'engageront à coordonner leur commerce, leur agriculture et leur industrie de façon à éviter toute concurrence, soit dans les marchés locaux, soit dans les marchés étrangers. La nature de cet engagement sera précisée soit au cours de conversations préliminaires, soit au cours de négociations officielles ou non-officielles.

10. L'Egypte et Israël se consulteront au sujet de leur armement militaire et de leurs mesures de sécurité, tant en temps de guerre qu'en temps de paix, de façon à permettre aux deux pays de repousser toute attaque étrangère contre leur indépendance, leur souveraineté ou leur territoire. Ces consultations couvriront les forces terrestres, maritimes et aériennes. La nature de ces consultations sera discutée et décidée soit au cours de conversations préliminaires, soit au cours de négociations officielles ou non-officielles.

11. L'Egypte et Israël s'engageront à s'aider mutuellement en cas de nécessité afin de:

(a) Trouver la meilleure solution possible à tout conflit actuel ou futur entre l'un des deux partis et un ou plusieurs autres états;

(b) Obtenir des emprunts internationaux dans les meilleures conditions possibles.

La nature de cette aide sera discutée et décidée soit au cours de conversations préliminaires, soit au cours de négociations officielles ou non-officielles.

12. Israël s'engagera à entrer dans la Ligue Arabe dans les conditions suivantes:

(a) Si la Ligue change son nom et s'appelle "Ligue Orientale" au lieu de "Ligue Arabe";

(b) Si la Ligue ne se laisse pas utiliser comme instrument entre les mains de puissances étrangères;

(c) Si la Ligue s'efforce de contribuer à l'avancement et au développement du Moyen-Orient.

Autrement, Israël sera prêt à signer des traités d'amitié individuels avec tous les états arabes.

13. Israël sera prêt, si on le lui demande, à mettre à la disposition de l'Egypte, pour une période limitée, un nombre spécifique de techniciens et de savants qui aideront l'Egypte à développer son économie, son industrie, ses finances, etc.

14. L'Egypte et Israël s'engageront à veiller à ce que la minorité juive en Egypte et la minorité arabe en Israël jouissent des tous leurs droits, c'est-à-dire que les Juifs en Egypte jouissent des mêmes droits que les citoyens égyptiens, s'ils sont de nationalité égyptienne, et des mêmes droits que les étrangers résidant en Egypte, s'ils sont de nationalité étrangère. Les mêmes principes seront appliqués à la minorité arabe en Israël. Israël se réserve le droit de soulever la question d'un échange de ces deux minorités afin d'éviter à l'avenir tout conflit entre l'Egypte et Israël.

נספח ב
APPENDIX II

בירורים והערות

1

סעיף ג׳: הפינוי צריך להיות רק מן האיזורים היהודיים. אשר לאיזורים הערביים — יישארו בהם מינהל מצרי וכוחות הגנה מצריים עד שיוחלט סופית על גורלם של האיזורים האלה.*

סעיף ד׳: התיקונים בסעיף ג׳ עושים סעיף זה למיותר.

סעיף ה׳: איננו מעשי הואיל ומצרים כארץ שכנה איננה יכולה לעמוד כמשקיפה מרחוק ביחס לגורלו של חבל שנלחמה עליו, כל שכן אם זהו מרכז אסטרטגי שיכול לאיים על עצמאותה של מצרים אם יפול בידי רשות בלתי־ידידותית. זאת ראשית. שנית — כיוון שמצרים חושבת לספח את החלק הזה לטריטוריה שלה, הרי עליה להוסיף ולהחזיק בו ולנהל בקרבו תעמולה שתעזור לה בסופו של דבר להשתלט עליו.

סעיף ו׳: יש להסתפק בנוסח שידבר על יישוב הפליטים באיזורים הערביים בארץ־ישראל בתנאי שישראל תשלם פיצויים לאלה מהם שיש להם רכוש בישראל.

סעיף ז׳: רצוי לציין את טיב הערובות וכן יש להשיג ערובות בינלאומיות לצד הערובות הפרטיות.

סעיף ח׳: איננו די ברור ויש צורך לקבוע מהם האינטרסים: כלכליים? חברתיים? פוליטיים? ובצורה מפורטת.

סעיף י״ב: יש להשמיט את הפסקות (ב), (ג), כי אין צורך בהן מאחר שחוקת הליגה מדברת עליהן.

סעיף י״ג: יש להוציא אותו ולהכניסו בהסכמים נפרדים. בהזדמנות זו רצוי

* הכוונה לאיזורים התפוסים בידי המצרים.

שישראל תגיש הצעות כלכליות שיוכיחו את אי־ההתחרות ויסמנו את דרכי הקואופר־ציה והתועלת שלה.

סעיף י"ד: יש להחליפו באחר: לכבד את זכויות המיעוטים בעלי הנתינות המצרית בישראל, ובעלי הנתינות הישראלית במצרים. אשר לחלק המדבר על חילופי אוכלוסין — אי־אפשר לו להיות נושא לדיון בזמן הזה.

2

א. נמל חיפה — האם יסכימו היהודים לעשותו חופשי? אם כן — האם יסכימו לתת מעבר (מסדרון) אליו לחלק הערבי של ארץ־ישראל?

ב. התפשטות — זוהי שאלה המעניינת את העולם הערבי כראשונה במעלה ויש צורך, אפוא, לציינה בתכנית.

ג. העלייה וממדיה — אף שאלה זו מעניינת את העולם הערבי כראשונה במעלה ויש צורך לציינה בתכנית.

ד. גורל ירושלים ומקומותיה הקדושים — הכרחי שישראל תדגיש את נקודת מבטה בשאלה זו בתכנית.

ה. הקומוניזם — האם אפשר לדון על הסכם חשאי למלחמה בקומוניזם במזרח הקרוב?

נספח ג
APPENDIX III

2.10.1948 פאריס,

שיחה עם [—]

ב־30 בספטמבר ביקש [—] לשוחח אתי. השיחה נמשכה כשלוש שעות. אמר כי קיבל מברק צפון מאת סגן ראש החצר, חסן יוסף, בו הוא נדרש להביא את התכנית שלי מ־22 בספטמבר[6] לפני היועצים הצבאיים והמדיניים של המשלחת המצרית לאו"ם — לדיון ולחוות־דעת. [—] הסיק מזה כי אנשי החצר רוצים לשמוע את חוות־דעת היועצים שלהם לפני שיקבעו כל עמדה לעצמם. [—] עשה את הנדרש ממנו. היועצים שנמלך בהם היו שלושה: שניים צבאיים ואחד מדיני. לא מסר את שמותיהם אלא ציינם כאנשים נאמנים לחצר שסופחו, בין היתר, למשלחת כדי לספק ידיעות לחצר ולהגן על הוראותיה והשקפותיה. היועצים ו[—] ישבו, לדבריו, כארבע שעות על התכנית. ניתחו כל סעיף לחוד. לבסוף מצאו לנחוץ להעביר אלי את השאלות וההערות הרצופות[7] לזה ולבקש תשובה מידית. הרושם של [—] הוא כי העניין לבש צורה רצינית יותר מאשר קודם. להלן הסברותיו של [—] על שאלות היועצים והסברותיהם.

א. המצרים חושבים ברצינות על סיפוח החלק הערבי של דרום ארץ־ישראל אליהם. החלק הזה דרוש להם לשתי מטרות: 1. במקרה של סכסוך מזוין עם ישראל יוכלו לנהל את הקרבות על אדמת ארץ־ישראל ולא על אדמתם הם. 2. כדי למנוע את סיפוחו

6. נספח א.
7. נספח ב.

לעבר־הירדן והפיכתו לבסיס צבאי בריטי. מכאן תמיכתה של מצרים בממשלה הערבית הארצישראלית[8] והתעניינותה של מצרים בנמל חיפה. בספחה אליה את החלק הערבי של דרום ארץ־ישראל, שכולל גם את עזה, תשלול מצרים מאת יתר החלקים הערביים של ארץ־ישראל את המוצא היחיד שלהם אל הים התיכון מאחר שהישראלים תובעים לעצמם את נמלי יפו ועכו והתכנית של ברנאדוט מאשרת להם זאת. על כן מעוניינים המצרים להבטיח לחלקים האחרים של ארץ־ישראל, בין אם יישארו עצמאיים ובין אם יסופחו לעבר־הירדן, מוצא לים דרך מסדרון לנמל חיפה. אחרת יופיעו המצרים כבוגדים באינטרסים הערביים.

ב. כמדינה ערבית־מוסלמית מעוניינת מצרים בגורלה של ירושלים בכלל ושל ירושלים העתיקה בפרט. מטעמים פנימיים בעיקר לא תוכל מצרים להשלים עם כך שהפיקוח או השליטה על איזור המקומות הקדושים המוסלמיים יהיו בידי היהודים, גם אם תיתן ישראל את הערובות הדרושות. (הערה: [—] לא ידע לומר לאיזו צורה של שלטון או פיקוח תהא מצרים מוכנה להסכים — עבר־הירדן? בינלאומי? אולם הוא ביקש לקחת את הסברתו בחשבון בבואנו לענות על שאלות היועצים שלו. על כל פנים ברור לו שאין למדינתו כל תביעה פרטית לא רק על ירושלים אלא גם על איזור חברון.)

ג. מפני שלושה דברים עיקריים חוששת מצרים עם הקמת מדינת ישראל: 1. התפשטות טריטוריאלית; 2. השתלטות כלכלית; 3. החדרת הקומוניזם. [—] יודע שביכולתנו לתת תשובה לכל דבר. אולם הוא מייעץ לנו לתת תשובה מפורטת ומשכנעת כזאת שיהא בכוחה לפזר את חששות "בעלי־הבית" שלו ולהרגיעם, בייחוד בשאלת העלייה.

בסוף השיחה ביקש [—] להחיש עד כמה שאפשר את התשובה שלנו. כן ביקש להודיע שאל נראה בכל שיחותי אתו ובשאלות והערות היועצים כניסה לשיחות רשמיות או משא־ומתן רשמי. הכול לפי שעה בגדר של בירורים. עד כמה שהוא יודע קיימת נטייה חזקה אצל הממונים עליו לחסל את הדבר שעה אחת קודם. אולם זאת ראשית בכבוד ושנית בהבטחת האינטרסים שלהם. לזה, לדעתי, נוכל אנחנו לתרום תרומה גדולה.[9]

א.ש.

8. ממשלת עזה — ראה מס' 4 והערה 5 שם.
9. המשא־ומתן הישראלי–מצרי נדון באורח בלתי רשמי במשרד החוץ; הובעה הסכמה לקווים העיקריים של המשא־ומתן. (ראה איתן אל שרת, 8.10.1948, 93.02/186/17; שילוח אל שרת, MH1547, 8.10.1948, 93.02/185/2.) דעתו של בן־גוריון ראה במס' 17.

נספח ד

APPENDIX IV

COMMENTS ON THE ARABIC PAPER ENTITLED "ELUCIDATIONS AND OBSERVATIONS"[10]

I

To Para. 3:

On the understanding that the ultimate disposal of this strip of territory is not affected by its continued temporary occupations, and reserving full freedom to raise the question again in the course of the discussion, the observation is noted.

To Para. 4:

No comment.

To Para. 5:

The Egyptian views on this subject have been duly noted and it is proposed that, without this constituting any commitment on our part, the question be left open for the time being.

To Para. 6:

On the understanding that reference is here only to the refugees in Egyptian-occupied territory, the comment is accepted.

To Para. 7:

After the common boundaries have been fixed by agreement, Israel would be ready to sign a mutual non-aggression pact. Apart from that, once Israel had been accepted as a Member of the United Nations on the basis of boundaries definitely fixed, its undertaking to observe the Charter should be regarded as adequate guarantee. We are ready to consider any other proposal as to guarantees which the other side might make.

To Para. 8:

To remove any vagueness, the original wording should be amended to read: Egypt and Israel will undertake not to conclude any political alliances with a third State, be it Western or Oriental, which would endanger the independence, sovereignty, territorial integrity or internal stability of the other party.

To Para. 12:

The observation is accepted.

To Para 13:

The observation is accepted. Our economic experts have been

10. נספח ב.

instructed to draw up a detailed plan for the coordination of economic activities and elimination of undue competition between the two countries.

To Para 14:

The observations are accepted. At the same time it should be made clear that Israel cannot possibly remain indifferent to the lot of the Jewish communities in Egypt.

II

(a) Israel would be prepared to grant the rights of free transit of goods through the Port of Haifa to any of the neighbouring countries as part of a treaty providing for mutual benefits. To give effect to this provision a "free zone" or bonded warehouses within the Port of Haifa may be established.

(b) Has been answered in our comment on Para. 7 above.

(c) There can be no question of any formal limitation on the sovereign right of the State of Israel to admit any number of Jewish immigrants. On the actual dimensions of the problem a special paper will be prepared.

(d) Israel claims no exclusive authority over the Walled City of Jerusalem comprising the Holy Places. We agree that the Walled City should be either administered jointly by Israel and the neighbouring Arab State, or placed under international rule.

(e) We would be prepared to add a secret clause to the agreement enjoining on either party to suppress within its territory any movement which might be on foot with a view to undermining the internal stability of the other, and to warn the other party of any such danger which might be threatening it.

9

י. רטנר[1] אל ד. בן־גוריון
Y. Ratner to D. Ben-Gurion

מברק מוצפן Pi18. התקבל: 7.10
נוסח נכנס: 130.09/2325/4

מוסקבה, 6 באוקטובר 1948

בשביל בן־גוריון מרטנר. שוחחתי היום במשך שעה וחצי עם גנרל הארמיה אנטונוב, ממלא־מקומו של וסילבסקי.[2] שיחה כזו היא בהחלט לא רגילה לגבי נספחים צבאיים, ונתבקשתי לא למסור על עצם עובדתה לנספחים אחרים; דרושה לכך סודיות גמורה.

9

1. יוחנן רטנר, נספח צבאי במוסקבה.
2. מרשל אלכסנדר ואסילייבסקי, ראש המטה הכללי של הצבא הסובייטי, סגן ראשון של שר המלחמה.

בשיחה דובר על מהלך הקרבות, צבאות החבר הערבי, ביחוד עיראק, מיעוטים לאומיים במזרח התיכון, טיב הכוחות, המפקדים והציוד שלנו, אפשרויות של התחדשות הקרבות, ערך הנגב וירושלים. נתעוררה שאלת עזרתם לנו. נידונו: א. אימון מפקדים — קצר, וממושך; ב. הספקת נשק משלל גרמני; ג. בסיסי משלוח — אווירי או ימי. לפי הסדר עלינו להביא עכשיו שאלות אלו למשרד החוץ כאן להחלטתו. לקראת בירור זה בימים הקרובים הכרחי שתבריקו מיד סוגי ציוד, כמויות, הדרושים לנו ממקור זה.[3]

רטנר

10

ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו״ם
(בפאריס, ב־7 באוקטובר 1948)

Meeting of the Israeli Delegation to the United Nations General Assembly (Paris, 7 October 1948)

פרוטוקול: 93.03/131/18

מ. שרתוק: מקדם בברכה בשם כל הנוכחים את א. אבריאל, נציג ישראל בפראג.[1] עתה נשמע דו״חות על פגישות עם חברי משלחות.

א. אבן:

מ. קומיי ואני נפגשנו עם הה׳ רוס[2] ווילקינס[3] מהמשלחת האמריקנית. בשיחה זו שמענו נימה חדשה: הם הודו באפשרות שהמושב הזה של העצרת אולי לא יוכל להעביר את תכנית ברנאדוט כמו שהיא וייתכן שינסה לעשות זאת בכמה שלבים. תחילה יעיילו אותן הנקודות שעליהן יכולה לבוא הסכמה כללית ואילו אותן הנקודות שיש עליהן מחלוקת עוד יידון בהן בהמשך הזמן. בדבריהם נזהרו לומר מה יהיו השלבים הללו. אנו הצענו את קבלתנו לאו״ם ואת סיום ההפוגה כשלב שעליו תוכל לבוא הסכמה כללית.

לפי דעתם, אין לצפות שכל מנגנון הפיקוח יימס בן־לילה אלא הוא יוכל להתפורר

3. על הפגישה עם אנטונוב ראה גם י. רטנר, חיי ואני, עמ׳ 394—401. התשובה לרטנר התעכבה והיתה בעלת אופי כללי בלבד, אך על־פי בקשתה של גולדה מאירסון, הוברקה כעבור חודש רשימה מפורטת של סוגי הנשק והתחמושת הנחוצים לצה״ל. (ראה הרמטכ״ל אל רטנר, IP20, 25.10.1948; מאירסון אל שרת, PI34, 26.10.1948; בן־גוריון אל רטנר, 7.11.1948, IP34–36, תיקים 130.09/2325/1,2).

10

1. אהוד אבריאל, ציר ישראל בפראג.
2. ג׳ון ס. רוס, ממלא־מקום נציג ארצות־הברית במועצת־הביטחון.
3. פרייזר ווילקינס, פקיד במחלקת המזרח הקרוב במחלקת המדינה, חבר משלחת ארצות־הברית לעצרת הכללית. דין־וחשבון מלא מהשיחה ראה "Note of a conversation with the members of the United States delegation, Wednesday, October 6th", 130.02/2425/2.

לאט לאט. אין הם חושבים שלמחרת פקודת מועצת־הביטחון — אם תותן — יצאו כל הצבאות הפולשים את הארץ. לדעתם יש לצפות להסתלקות איטית של הצבאות הללו תחת פיקוח ועדת הפישור. הם חושבים כי מנגנון הפיקוח צריך להוסיף להתקיים בצדה של ועדת הפישור. כן תמשיך ועדת ההפוגה[4] את קיומה בצד שני הגופים האלה. לטענתנו שזה ייצור מתיחות יתרה בארץ השיבו כי מדינה צעירה בשנתה הראשונה צריכה להיות נכונה לסבל כזה.

בדברנו על הנגב היה לי הרושם שהם מבקשים פשרה גיאוגראפית. נראה שהם מפקפקים ביכולתם להביא את העצרת הזאת לידי הסדר מקיף של כל הבעיה בבת־אחת. הם הודו במקצת שיש להכיר בין המשלחות סימנים להסתייגות מסוימת מתכנית ברנאדוט.

הם שאלו לתגובתנו על הצעתם בדבר נאמנות כפולה לירושלים.[5] הם חושבים שבתוך ועדת הפישור — שלדעתם תהיינה לה סמכויות רחבות ביותר — יהיה איש אחד אשר יתמסר לבעיית ירושלים. הבסיס לעבודתו יהיה המצב כמות שהוא היום. לשאלתנו אם מדינה שאיננה חברה במועצת־הנאמנות (אנחנו ועבר־הירדן !) יכולה להיות הנאמנה על שטח זה, השיבו כי אינם רואים כל סיבה שבגללה לא נוכל להיות עד אז חברים באותה מועצה.

בפגישה עם פארודי[6] מהמשלחת הצרפתית ועם בּוֹנוֹ ממשרד החוץ הצרפתי, המחלקה לצפון אפריקה והמזרח התיכון,[7] הובעה אהדה לתביעתנו לנגב. הם מפקפקים אמנם אם במושב זה של העצרת יימצא רוב של שני שלישים בעד פתרון טריטוריאלי כלשהו, היות ויתנגדו לו — מסיבות שונות — גם הרוסים וגם הערבים.

בשלהי אותה שיחה הועלתה בעיית הנפט. צרפת במצב חמור מאוד, יש לה מלאי לעוד חודש אחד בלבד. הם דיברו אלינו בלשון תחנונים ממש וביקשו שנסכים להתחייב שלא נקבל אף טיפה אחת מהנפט שהעיראקים יהיו מוכנים להזרים לחיפה. תמורת זאת יהיו הצרפתים מוכנים למלא את מחסורנו בנפט גולמי ממקורות אחרים.[8]

מ. שרתוק:

אילו ירד אותה שעה איש מן המארס ונכנס לחדר בו ישבנו ואילו הבין אותו איש לשון בני־אדם, היה מתרשם כי בּוֹנוֹ הנהו בא־כוחה של אומה דלה וחדלת אונים, המתחנן על חיי עמו מידי נציג מעצמה אדירה. במשך כל אותה שיחה לא הזכיר בּוֹנוֹ

4. ועדת ההפוגה ("ועדת הקונסולים") הוקמה על־פי החלטת מועצת־הביטחון מיום 23.4.1948, כדי לסייע בידי המועצה לפקח על ביצוע החלטתה מיום 17.4.1948 בדבר הפסקת־אש בארץ־ישראל. ראה תעודות, דצמבר 1947 – מאי 1948, הערת־עורך, עמ' 670–671; כרך I, עמ' יז–יח. במברק אל שרת הציעו איתן ורוזן שישראל תדרוש את ביטולה של ועדת ההפוגה או שינוי הרכבה, וזאת לאור המעמד המשפטי המפוקפק של חבריה, שהיו מאומנים כקונסולים לממשלת המנדט הבריטית. (ראה מברק MH1525, 6.10.1948, 93.02/185/2.)
5. ראה מס' 1.
6. אלכסנדר פארודי, הנציג הקבוע של צרפת באו"ם, חבר המשלחת הצרפתית לעצרת הכללית.
7. גבריאל בונו, מנהל מחלקת אפריקה–לוואנט במשרד החוץ הצרפתי.
8. ראה כרך I, מס' 478. לאחר חילופי מכתבים ומברקים בין שרת ושילוח בעניין זה הוחלט לקבל את ההצעה הצרפתית לתקופת נסיון של שלושה חודשים ולדון בהסדר מחדש לאחר מכן. (ראה שרת אל שילוח, 7.10.1948, 130.02/2413/8; שילוח אל שרת, 14.10.1948, 15.10.1948, MH1599, MH1611, 93.02/185/3.)

אף ברמז כלשהו כמה אנו חייבים לצרפת על כל מה שעשתה עבורנו עד כה. אני משוכנע שלא היתה זו שכחה כי אם תכסיס פיקח ועדין.

ביחסם לתביעתנו לנגב איני יודע אם היתה הרבה אהדה. נראה לי כי זו היתה יותר הערכה ריאלית של המצב, כמו כן הכרת התוקף המוסרי של תביעתנו להתיישבות.

לגבי אנגליה נראה שיש לו הערכה אובייקטיבית צלולה ומודגשת של החשיבות המכרעת אשר יש לנגב מבחינת האנגלים. כאן הוצגה הבעיה בצורה שאפשר היה לפרשה כסתירה. מצד אחד — ראיית הצדק שבתביעתנו לנגב, ומצד שני ההבנה שאנגליה אינה יכולה בשום פנים לוותר על גשר יבשתי מעוזה מזרחה לעבר־הירדן ולעיראק. שני אלה נראים לי כסותרים זה את זה. אם הקשר צריך להיות מעוזה מזרחה הרי זה שולל מעמנו את הנגב הצפוני. עוד ציין בּוֹנוֹ שבמקרה שתתחדש המלחמה, עלינו להביא בחשבון עזרה נמרצת מאוד מצד אנגליה לערבים. התרשמתי שעם כל אי־האהדה של בּוֹנוֹ הצרפתי לאנגלים יש לו הערכה ריאלית מאוד של חשיבותה של אנגליה במבנה הפוליטי של אירופה המערבית.

מ. פישר:

כדאי להוסיף שבּוֹנוֹ הוא ניאו־גוליסט, שעמדתו כלפי אנגליה היא חופשית יותר.

מ. טוב:

היתה לי פגישה עם בראמוגליה, שר החוץ הארגנטיני ונציגה במועצת־הביטחון. הוא קיבל הוראות מפרון[9] להצביע בעד בינלאומיות של העיר העתיקה. הוא ביקש תזכיר על עמדתנו הסופית בדבר תכנית ברנאדוט.

מ. קומיי:

בשיחות עם חברי המשלחות של הדומיניונים נתברר לי שאין כל סיכוי לפעולה בלתי־תלויה מצדם כל עוד המדיניות האנגלית והאמריקנית ביחס לארץ־ישראל נשארות צמודות זו לזו. מעניינת התוצאה של "גאלופ פול" בקנדה על דבר ההכרה בישראל: 23 אחוז נגד, 36 אחוז בעד הכרה מידית ו־22 אחוז בעד הכרה בהמשך הזמן — דהיינו 58 אחוז הנם בעד הכרה בישראל.

מ. כהני:[10]

בשיחות שהיו לי עלתה השאלה של הבחירות באמריקה, המעמידה אותנו בפני הבעיה של בחירת הזמן לפעולה. הערבים מעוניינים להאריך את הדחייה, היות וברור להם שאחרי הבחירות יהיה מעמדנו הרבה פחות טוב מאשר לפניהן. בקביעת תכסיסינו עלינו להביא בחשבון את הגורם הזה.

א. ששון:

שאלת הבחירות באמריקה ניכרת מאוד בטקטיקה הערבית. הם מבינים שהדיון יתחיל אמנם לפני הבחירות, אך יסתיים לאחריהן. דבר זה בא לידי ביטוי בשיחה שהיתה לבווין[11] עם הנציג העיראקי (הוא נפגש גם עם הנציג המצרי והסורי). ראווי

9. חואן פרון, נשיא ארגנטינה.
10. מנחם כהני, נציג ישראל ליד המשרד האירופי של האו"ם בג'נבה, יועץ במשלחת ישראל לעצרת הכללית.
11. ארנסט בווין, שר החוץ של בריטניה.

(הנציג העיראקי) הסביר לבווין כי הערבים ירוויחו מדחיית הדיון לאחר הבחירות.
האמריקאים מבקשים מוצא מן המיצר בו נמצאים יחסיהם עם הערבים עתה. אם הערבים יצליחו להשיג שהעצרת לא תיתן כל אישור לתכנית ברנאדוט, המכירה בישראל, אז הם יוכלו להצביע בעד ועדת הפישור, ואז יוכלו לומר לעמיהם שלא חל כל שינוי לטובת היהודים — וכך יוכלו להבטיח לאמריקאים את אי־חידוש הקרבות.
השבוע ניכרת יותר פעילות מצד המשלחות הערביות מאשר בשבוע שעבר. סעודיה נתנה מסיבה למשלחות ומצרים עומדת לערוך מסיבה כזאת ב־10.10. תשומת־לבם של הלבנונים מרוכזת בעיקר במשלחות מדרום אמריקה.

מ. פישר:
כאשר הגנרל בֶּנוויל, איש מדיניות החוץ של דה־גול,[12] הסביר לפוסטר דאלס[13] כי דה־גול מעוניין בחיזוק ישראל, השיב לו פוסטר דאלס כי על צרפת להראות יותר אומץ ולצאת בגלוי בתמיכתה.

י. רובינסון:
עלי להסביר כמה נקודות משפטיות:
(א) על סדר היום של או״ם עומדת לא שאלת ארץ־ישראל אלא הדו״ח של ברנא־דוט. את זאת יש להדגיש.
(ב) השלמות הטריטוריאלית של הנגב — זהו חלק ממדינה סוברנית. זהו הבסיס המשפטי לתביעתנו, מלבד הנימוקים הפוליטיים והאחרים.
(ג) שונה הוא המצב ביחס לגליל המערבי ולגשר לירושלים. אין תביעותינו בנידון זה פוגעות בכל מדינה סוברנית. זכותה של עבר־הירדן לסיפוח שטחי ארץ־ישראל אינה בעלת תוקף משפטי ואין הסדרי הגבולות פוגעים בריבונותה.
(ד) בעניין ירושלים אין יותר תוקף חוקי להחלטת הכ״ט בנובמבר. חלק זה של ההחלטה היה מבוסס על הפִסקה האי־ריאלית ביותר של ההחלטה, דהיינו על קיום הברית הכלכלית. אף דו״ח ברנאדוט פותח בציון הדבר — כי לברית כזאת אין כל סיכויים; בהחלטה נאמר שמשטר זה היה צריך לקום כעבור חמישה חודשים, דהיינו ב־29 באפריל 1948. יום זה עבר ולא נעשה דבר. באותו זמן ישב המוסד העליון של או״ם — העצרת — ולא עשה דבר ובאי־עשייתו זאת נטל את התוקף החוקי מהחלטתו. לכן יש עתה להתחיל את הדיון מחדש.
חיפה — כאן אין כל יסוד להתרגזות יתרה. ״נמל חופשי״ זהו מושג רחב למדי וישנם בעולם הרבה נמלים במידות שונות של ״חופשיות״. מה יהיה תוכן המושג הזה יהיה טעון פתרון מתוך הסכם בינינו לבין הערבים.
לוד — נמל אוויר חופשי זהו מושג חדש לגמרי. אבל לפי הקונבנציה של שיקאגו לתעופה אזרחית אני מבין שכל נמלי התעופה יהיו חופשיים במידה כזאת.
ועדת הפישור — ישנה מסורת באו״ם שמוסרים עניין לוועדה ובזה פוטרים עצמם ממחשבה ועיון בדבר. מטילים את האחריות על שכם מישהו אחר — ובהלך־רוח זה עלינו להילחם. ועדה זאת אינה אלא שינוי שם התיווך, העברה מלשון יחיד ללשון

12. הגנרל פייר דה־בֶּנוּוִיל, לשעבר איש ה״רזיסטאנס״ הצרפתי, מתומכיו של דה־גול.
13. ג׳ון פוסטר דאלס, חבר משלחת ארצות־הברית לעצרת הכללית.

רבים. אין כל הבדל בסמכויות ולכן אין כל חידוש בדבר. ומה טעם לסיים תיווך בלשון יחיד על מנת לפתוח בפישור בלשון רבים?

יש צורך לפשר בין ישראל לערב. כיצד מפשרין? ישנו נוהל אחד: מרכיבים ועדה שחלקה ממונה על־ידי הצדדים ושני הצדדים יחד ממנים או בורר או שהבורר ממונה על־ידי הגוף הבינלאומי. היסוד של כל ועדה כזאת הוא ההכרה בקיום שני הצדדים והכרת הצדדים זה בזה. ואולם לא לוועדה כזאת התכוון הדו״ח בהצעתו להקים ועדת פישור.

עלינו להתרכז בשלוש נקודות: (א) הרכב הוועדה. (ב) סמכות — הן החיובית, אך בעיקר השלילית. (ג) הזמן — יש לקבוע מועד לפעולת הוועדה, אם בין עצרת לעצרת או כל מועד אחר.

הארץ סובלת עתה מריבוי רשויות: קיימת בה רשות של מדינת ישראל, רשות של ועדת ההפוגה, רשות המתווך ורשות האו״ם. יש להעמיד כתנאי את ביטול הרשויות הרבות הללו.

מ. שרתוק:

הבסיס שלנו הוא הכ״ט בנובמבר. אין דו״ח ברנאדוט בסיס בשבילנו. אבל החלטת הכ״ט בנובמבר מחייבת תיקונים לפי הלקח של השנה האחרונה. אנחנו מחזיקים במה שכבשנו במלחמה היות ומישהו ניסה לערער את החלטת הכ״ט בנובמבר. כאשר נגיע לדיון על שלום נהיה מוכנים לעיין בדבר.

י.ל. קנן:[14]

מציע לערוך קבלת־פנים למשלחות ולהציג סרטים ישראליים.

מ. שרתוק:

מציע להפריד בין קבלת־הפנים לבין הצגת הסרטים.

סיכום: מטילים על ועדה (רפאל, קנן, נג׳ר)[15] להכין את הדבר.

ח. ברמן:[16]

מבקש כי העוסקים במדיניות ישתפו פעולה עם העושים במלאכה השחורה. יש לזכור שאנו מתחילים לבנות מנגנון בתקציבים של מס־הכנסה רגיל בישראל.

14. ישעיהו ל. קֶנֶן, הממונה על שירותי ההסברה במשלחת ישראל לאו״ם.
15. אמיל נג׳ר, יועץ מדיני בנציגות ישראל בצרפת, חבר המשלחת לעצרת הכללית.
16. חיים ברמן (רדי), המזכיר הכללי של משרד החוץ.

11

ל. כהן אל א. אילת (ואשינגטון)
L. Kohn to E. Elath (Washington)

MH1533 מברק

130.02/2443/2 : נוסח יוצא

[Tel Aviv], 7 October 1948

Your 345.[1] Suggest following arguments regarding Jerusalem: (1) Utterly unreal and anachronistic force New City, representing distinctive modern, social, economic entity, under special regime, whose only *raison d'être* sacred character Old City within walls, which forms less than two percent whole. Would deprive Israel eighth its population, detach Jewish Jerusalem from economic life Israel, reduce it stagnation and pauperisation. (2) Precedent Rome suggestive. New Italy on arising, unable agree modern Rome continuing under Papal regime, annexed whole, thereby causing sixty years estrangement between State [and] Vatican. Generally satisfactory solution achieved by Lateran Treaty, creating special Papal regime for holy Vatican City, leaving modern Rome under Italian rule. We propose doing immediately in Jerusalem what achieved Rome only after lengthy estrangement. (3) New Jerusalem formed throughout integral part, indeed very capital Jewish Palestine. Inconceivable transformation Jewish Palestine into Israel be accompanied by detachment its spiritual centre and historic capital. (4) Numerous precedents exist political frontier running through town without interfering essential common services and civic cohesion. Examples: German–Swiss and French–Swiss frontiers, Vatican City, Shanghai, Tangier, Hindenburg on former German–Polish frontier. Canadian–American frontier provides example close cooperation, joint services four cities along boundary: St. Stephen Milltown in New Brunswick and Calais Milltown, State Maine. (5) View tragic experience past ten months utterly inequitable suggest Jews, after single-handed heroic defence Jerusalem, be required hand over their historic capital to international regime, deference spiritual attachments which during critical phase failed evoke any effort protect city against bombardment, destruction, starvation. International regime could nowise ensure safety Jerusalem. Moreover international governor dependent goodwill Arab State for transit essential supplies, reinforcements. (6) Detachment Jewish Jerusalem from Israel also likely arouse extremist, irredentist, aspirations, as happened Rome, disturbing peace entire country. (7) Intense

11

1. אילת אל איתן, בשביל בן־גוריון, 5.10.1948, 93.01/2220/1. אילת מסר שבפגישה עם חברי מערכת ה״ניו יורק טיימס״ הוא מצא הבנה לעמדת ישראל בעניין הנגב, הפליטים וחיפה, אך לא כן לגבי בעיית ירושלים.

attachment Jewish people to Jerusalem expressed in continuity Jewish settlement throughout centuries and numerous *alyoth* [immigration waves]. Rebuilding Jerusalem regarded by Jews as very essence, crown their national revival. Archbishop Lang of Canterbury in 1937 stressed inherent absurdity realising Zionism while excluding Zion itself from Jewish State. *Shana Tova* [A Happy New Year].

Leo Kohn

12

ד.ב. יוסף[1] אל יושב־ראש ועדת ההפוגה בירושלים[2]

D.B. Joseph to the Security Council Truce Commission in Jerusalem

העתק: 130.02/2427/10

[Jerusalem], 7 October 1948

Dear Sir,

I have to acknowledge receipt of your letter of the 1st October.[3] I regret that the Commission should have seen fit to write me in such terms. With regard to the substance of your letter I have the honour to inform you as follows:

1. We do not "pretend" to exercise governmental authority, but in fact do so, as the Commission is only too well aware.

2. I have to repudiate as utterly unwarranted your suggestion that I personally or the Israeli Army Jerusalem Command are responsible for acts by Jewish terrorists. I venture to doubt very much that you would entertain a similar suggestion as regards the responsibility of the officers of the Government of your country or its army for acts of terrorism which might be committed there.

3. We are fully capable of guaranteeing the same degree of safe free movement through the Jewish area of Jerusalem as could be expected of any other governmental authority in similar circumstances. Law and order have been maintained in this area.

4. I never suggested that the freedom of movement of U.N. personnel should be restricted, but the terms in which you refer to this subject merely prove the correctness of the statement I made. Nevertheless, in

12

1. דב ברנרד יוסף, המושל הצבאי של ירושלים.
2. ג'ון ג'. מקדונלד, הקונסול הכללי של ארצות־הברית בירושלים, יושב־ראש ועדת ההפוגה מטעם מועצת־הביטחון.
3. מקדונלד הפנה את תשומת הלב להודעה לעיתונות מטעם ממשלת ישראל, שהאשימה את רשויות האו"ם ברשלנות בעניין הבטחת שלומו של המתווך. מקדונלד מחה על הודעה זו והדגיש כי "כל עוד הרשויות היהודיות מתיימרות לשלוט בירושלים עליהן לשאת באחריות שיינקטו צעדים מתאימים לביטחון סגל אנשי האו"ם". (ראה מקדונלד אל יוסף, 1.10.1948, 130.02/2427/10.) ראה גם כרך I, מס' 527.

view of the seriousness of the matter, I beg to inform you that unless you inform me clearly and unequivocally that you wish us to arrange for U.N. personnel to be accompanied at all times by Jewish military or police personel for their better protection, I shall assume that you do not desire this.

5. I wish to take this opportunity to refer to your press release of your cable to the Security Council. In this release you stated that "a deliberate Jewish campaign 'led' by Military Governor Dr. Bernard Joseph to discredit Truce Commission and Acting Mediator Dr. Bunche [is] now apparent." The suggestion that I led or am leading any such campaign is utterly groundless and has not the slightest foundation in fact. I have stated or written nothing whatever to discredit either the Truce Commission or the Acting Mediator, Dr. Bunche, and I can only express my astonishment that your Commission should have made such a statement to the Security Council.

6. Your cable asserts that the alleged campaign purported to be led by me was "marked by such deliberate discourtesies as release to press of communications sent to United Nations organisations before their receipt by addressees." Since this statement may be construed to mean that I have been guilty of discourtesy to your Commission, I invite you to point to any single instance in which I have committed any discourtesy to your Commission.

7. Your cable then proceeds to draw the attention of the Security Council to the actions of the "Military Governor and local Israel Army Command in view grave consequences which may result from malicious and distorted attacks on United Nations bodies." Since this statement may be interpreted to mean that there has been a malicious or distorted attack by me on U.N. bodies, I must request your Commission to be good enough to inform me precisely what were the malicious or distorted attacks alleged to have been made by me on any U.N. body, or alternatively to confirm to me that it was not your intention to suggest this.

8. In conclusion, I am sorry to have to state that your suggestion that the local Jewish authorities have been uncooperative towards the U.N. is, in my submission, unwarranted and unfair. We have not always been able to agree with your views, but I cannot share your apparent conclusion that this may properly be termed "non-cooperativeness". I, for my part, have always done everything in my power to cooperate with the representatives of the United Nations and shall continue to do so to the best of my ability.

Yours truly,

Bernard Joseph
Military Governor

13

י. הרצוג[1] אל מ. שרת (פאריס)
J. Herzog to M. Sharett (Paris)

מברק 304. התקבל: 8.10
נוסח נכנס: 93.02/186/2

[רומא], 7 באוקטובר 1948

בשיחת פרידה הודיע סיג׳יסמוֹנדי,[2] שפרטי השיחה נמסרו לאפיפיור ויחסו לבעיית הארץ נשאר נייטרלי, והוא מכיר בזכויות היהודים כפי שהשיב למשלחת הערבית לפני שנתיים.

[סיג׳יסמוֹנדי] אמר שהקו לא השתנה והערבים טועים בחשבם שיחסים דיפלומ־טיים פירושם ידידות.

הערבים מאוכזבים מהוואטיקן שבגד. עלינו להבין מצבה המיוחד של הכנסיה, שמשוחחת אתנו כדי לבטא רצון טוב.

עלינו להמשיך בארץ עם טֶסטֶה[3] וֶורגאני.[4] בבעיות יסוד רשאים לפנות לוואטיקן. ב. הקשר מוכרח להישאר בסוד. בעיות הארץ נדונו בעיון בוואטיקן והוא עוקב אחרי היחס של ישראל לערכי הכנסיה. הוא העריך את השקפת שרתוק על בינלאומיותה של ירושלים ואמר שהתכנית למסירתה לעבדאללה היתה מוטעית; הוא הדגיש שאתאיזם וקומוניזם מנוגדים למהות היהדות. אסיים שקיים בוואטיקן יחס טוב לישראל.

14

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק SUN545
נוסח יוצא: 93.02/183/10

Paris, 7 October 1948

UNESCO writing Fischer 4.10:[1] (1) Israel candidature be transmitted ECOSOC. (2) Unable admit observer, but if requested ready invite "re-présentant officieux Gouvernement provisoire d'Israël à suivre délibéra-

13

1. יעקב הרצוג, מנהל המחלקה לעדות הנוצריות במשרד הדתות, עשה אותה עת בשיחות בוואטיקן — ראה כרך I, מס׳ 512, 554.
2. פייטרו סיג׳יסמונדי, ממזכירות המדינה של הוואטיקן.
3. גוסטאבו טֶסטֶה, השליח האפוסטולי של הוואטיקן בארץ־ישראל.
4. אנטוניו ורגאני, נציג הפטריארך הלטיני של ירושלים בגליל.

14

1. מכתב זה ותכתובת אחרת בקשר לבקשת ישראל להתקבל לאונסקו ראה בתיקים 93.02/183/10,11.

tions". (3) Happy transmit this invitation and takes opportunity informing us conference opens 17.11 Beirut, closing 11.12.

Reply expected 11.10. Elias [Sasson] favours attendance entailing Lebanese visa on Israeli passports and full facilities. Would be necessary appoint distinguished academician and aide. Is Mayer[2] available? Cable immediately combined wisdom insisting on point principle.[3]

Shertok

15

א. אבן אל נשיא מועצת־הביטחון (פאריס)

A. Eban to the President of the Security Council (Paris)

העתק: 93.02/186/15

Paris, 8 October 1948

Sir,

I am directed by the Provisional Government of Israel to bring to the urgent attention of the Security Council the following grave violations of the Truce on the Arab side, which have seriously jeopardized the position and interests of Israel and which the United Nations representatives charged with the supervision of the Truce have so far failed to remedy.

(1) *Jerusalem Water Supply:*

The position in this regard has been repeatedly brought to the attention of the Security Council.[1] The Arab Government or Governments concerned have persistently refused to permit the resumption of a normal water supply, and at the end the Latrun pumping station was blown up by Arab forces. To this day, the normal Jerusalem water supply is inoperative, the plant at Latrun has not been repaired, and the population of Jerusalem has to subsist on extremely meagre water allowances which, inadequate as they are, have been made possible only by the efforts of the Government of Israel, and the sacrifices of the Israeli Army.

That the denial of Jerusalem's water supply constitutes a breach of the Truce has been repeatedly affirmed by the competent organs of the United Nations. On the 7th July, the Mediator informed the Prime Minister of

2. ל.א. מאיר, מנהל המכון ללימודי המזרח באוניברסיטה העברית בירושלים.
3. למרות התנגדותה של הפקידות הבכירה במשרד החוץ, ישראל נענתה להזמנה, אך השתתפותה בוועידה בביירות לא יצאה אל הפועל בשל סירובם של הלבנונים להעניק אשרות לנציגי ישראל. (ראה תכתובת, תיקים 93.02/183/10,11).

15

1. ראה כרך I, מס' 422.

Transjordan that the obstruction of Jerusalem's water supply was "a clear violation of the terms of the Truce" (Document S/869). Statements in a similar sense were made by the Mediator on the 12th July (S/P.V. 331, page 106),[2] and by the Truce Commission on August 2nd (Document S/938). The Security Council has twice without avail passed resolutions ordering all possible measures to be taken for the resumption of the Jerusalem water supply. The most recent of these resolutions was adopted on the 13th August, 1948 (Document S/P.V. 349).[3]

(2) *The Road to the Negev:*

In the first week of the second Truce, which began on July 18th, the Egyptian forces violated it by occupying a position south of Karatiyeh along the Majdal–Faluja road. Their purpose was to cut off the Israeli Negev, with its twenty-five Jewish settlements, from all contact with the north. The Israeli convoy route running due south through Karatiyeh, and the Egyptian line running due west, thus found themselves athwart each other. Israeli convoys were repeatedly fired upon by Egyptian forces and had to be suspended. Relying on effective intervention by the United Nations representative, the Israeli Army took no retaliatory steps against the Egyptian convoys. After protracted negotiations, the United Nations Mediator's Chief of Staff, General Lundström, gave his decision on August 18th, which provided for the free and unmolested use of the crossroads at Karatiyeh by each side for a period of six hours in alternation. The Egyptians refused to comply, and the matter was referred to the Central Truce Supervision Board, which, on September 14th, confirmed General Lundström's decision. The Mediator himself approved that decision on September 15th.[4] Nevertheless, to this day the Egyptians have maintained their refusal, with the result that the Mediator's decision has remained inoperative, and Israel, through refraining from prompt retaliation, finds itself penalized by having to acquiesce in an intolerable severance of a large part of Israeli territory from its normal bases of supply.

(3) *Bir Asluj in the Negev:*

This position was occupied by Egyptian forces on August 5th, under the very eyes of United Nations Observers, who prevailed upon the local Israeli Command to refrain from any counter-action by undertaking to secure the evacuation of Bir Asluj by the Egyptians. This evacuation has never taken place, and the United Nations representatives have been unable to make their will prevail.

2. הדברים נאמרו למעשה ב־13 ביולי. (ראה *SCOR, Third Year*, 333rd Meeting, 13.7.1948, p. 2).

3. למעשה מברק מנשיא מועצת הביטחון אל המתווך, מיום 13.8.1948, מבקש את הלה לעשות את כל המאמצים כדי להבטיח אספקת מים לירושלים. (ראה *SCOR, Third Year*, 349th Meeting, 13.8.1948, p. 45).

4. ראה נספח א, התאריכים המצויינים שם שונים מהתאריכים המובאים במכתב זה.

(4) *Mishmar Hayarden in Galilee:*

The respective lines of the Syrian and Israeli Armies in this part of the country having been definitely fixed by the United Nations Observers, an undertaking to respect them was signed by the Commanders on both sides on August 3rd. A few days later, the Syrians encroached on Israeli lines, and occupied a vital height[5] in violation of the Truce. They were called upon to withdraw by the United Nations Observers, but managed to procrastinate for several weeks. Finally, on September 24th, they asked for four days' grace in which to evacuate. This period expired at midnight on September 28th but no evacuation took place. Here again the United Nations representatives have been unable to enforce their decision.

(5) *Violations in Jerusalem:*

An agreement concluded towards the end of July, similar to that mentioned in the preceding paragraph, was effected under United Nations auspices between Jewish and Arab Commanders in Jerusalem, fixing the respective lines of the two Armies. This agreement included a written undertaking by the local Commanders of the Arab Legion to evacuate certain fortified positions within no-man's-land at Deir Abu Tor and on Mount Zion, which had been occupied by the Arabs in violation of the Truce.

On August 10th, on being admonished to honour his signature, the Arab Legion Commander promised the Mediator to evacuate these positions, but he failed to keep his promise. On August 27th, a formal decision was adopted by the Central Truce Supervision Board demanding evacuation. This too was disregarded.

On September 11th, at a meeting of both parties under United Nations auspices, the Arabs again promised to evacuate the Deir Abu Tor position within twenty-four hours, and again failed to do so. With regard to Mount Zion, the Arabs finally made the evacuation of a position occupied by them during the Truce, contingent upon the evacuation by the Jews of positions held by them before the Truce. At the time of writing, both positions are held by Arab forces, and nothing that the United Nations representatives can do appears likely to make the Arab military commander obey a United Nations ruling and honour his own pledged word.

(6) *Position on Mount Scopus:*

In accordance with the agreement signed by both parties in mid-July, with regard to the demilitarisation of the Hebrew University and the Hadassah Hospital area on Mount Scopus in Jerusalem, Jewish convoys under United Nations auspices were to be let through to effect replacements of personnel and bring in supplies.[6] Only one convoy actually went

5. גבעה 223.
6. ראה כרך I, מס' 262.

through, a fortnight after the conclusion of the agreement. All attempts to send further convoys across have since then met with stubborn Arab opposition. Thus, for ten weeks the small group marooned in the Mount Scopus area has been without replacements or fresh supplies. All the efforts of the United Nations authorities to persuade the Arabs to honour the agreement have so far failed.

*

No attempt has here been made to summarise the innumerable cases of violation of Truce committed by Arab forces on the various fronts by opening fire on Jewish positions and causing loss of life and destruction of property. Reference has been limited only to major instances of Truce violation which have had a lasting detrimental effect on the position of Israel. In all those cases the United Nations representatives have not been able to give effect to their rulings, which the Arabs have systematically disregarded.

I am, Sir, Faithfully yours,

Aubrey S. Eban
Representative of the Provisional
Government of Israel at the United Nations

16

א. אילת אל א.ה. סילבר (קליוולנד)
E. Elath to A.H. Silver (Cleveland)

העתק: 93.08/376/6

[Washington], 8 October 1948

My dear Dr. Silver,

Thank you for sending me a copy of the interesting letter which you received from John Foster Dulles.[1] It is certainly very encouraging to know that there is no agreement on Palestine between the two Parties. Nothing could be more harmful to our cause than this kind of a "bi-partisan" policy.

After my conversation with Mr. Niles,[2] in which I made it clear to him

16

1. במכתבו ציין דאלס שהכרזתו של מארשאל כי ארצות־הברית מאמצת את המלצות המתווך כבסיס הוגן לפתרון בעיית ארץ־ישראל נעשתה ללא התייעצות אתו ולפני שהיה סיפק בידו לראות את ההמלצות. לגופו של עניין, עדיין לא גיבש דעה, אך הרושם בתוך המשלחת האמריקאית הוא שהן הערבים והן היהודים סבורים שההמלצות טובות יותר מהחלטת העצרת בנובמבר 1947, אף־על־פי שכלפי חוץ הם משמיעים דברי התנגדות. (ראה דאלס אל סילבר, 30.9.1948, 93.08/376/6.) ראה גם מס' 19.
2. דוד ניילס, עוזר מינהלי לנשיא ארצות־הברית, ממונה על קשרים עם היהודים וקבוצות מיעוט אחרות. הכוונה, כנראה, לאחת השיחות המוזכרות במס' 2.

that there is not the slightest chance of our being satisfied with any statement by the President in which the Bernadotte plan will be substituted for the November 29 decision, and after General Hilldring's conversation, at my request, with Clark Clifford,[3] the idea of publishing the statement which I read to you on the phone was dropped.

I understand that new drafts have been prepared, in which the Bernadotte plan is mentioned only as a basis for discussion, inasmuch as it does not contradict the November 29 resolution. Any further development on this matter was, however, suspended until the President discusses it with Secretary Marshall, who is expected here tomorrow.

According to my information, the President's advisers are fully in favour of his going ahead with a more direct and effective support of Israel, irrespective of what Marshall's attitude will be. What line of action the President finally adopts will be seen in the coming few days.

You will be interested to know that I had a long talk with Judge Proskauer,[4] in order to prevent any possible surprises on his side. I found him in a militant mood against the Bernadotte plan, at least as far as the Negev is concerned.[5] I also discussed the Bernadotte plan in detail with Arthur Hays Sulzberger,[6] before the publication of their favourable article on the Negev.[7]

From conversations with a few of our friends like Oscar Ewing and others,[8] it is more than ever obvious to me that there is not the slightest chance for us to get anywhere with the loan, as long as the State Department believes that this may be a good source of pressure upon us to accept the Bernadotte plan. Only a clarification of the political situation will probably bring the long expected results in the question of the loan,[9] and the other matters, which we have been debating with the Department for these many months.

With best wishes of ***hatima tova*** [A Happy New Year], Very cordially yours,

Eliahu Epstein
Special Representative

3. ראה מס׳ 2. קלארק מ. קליפורד, יועץ מיוחד לנשיא ארצות־הברית.
4. יוסף מ. פרוסקאואר, נשיא הוועד היהודי האמריקאי.
5. פרוסקאואר כתב ברוח זו אל לוֹוֶט, סגן מזכיר המדינה של ארצות־הברית, ומנה את כל הטיעונים הישראליים המקובלים בעניין הנגב. עם זאת הוא הציע למצוא איזו פשרה עם הבריטים שתשאיר בידי ישראל את מרבית הנגב ותתן לבריטניה זכויות מוגבלות בהתאם לאינטרסים הלגיטימיים שלה. (ראה פרוסקאואר אל לוֹוֶט, 8.10.1948, 93.08/364/10.)
6. ארתור הייס זולצברגר, המוציא־לאור של ה״ניו יורק טיימס״.
7. הכוונה למאמר מערכת ב״ניו יורק טיימס״ מיום 5.10.1948, שתמך בתביעת ישראל לקבל את הנגב וקרא למזכיר המדינה של ארצות־הברית לשקול מחדש את התמיכה ללא סייג שנתן להצעות המתווך בנוגע לנגב.
8. ראה מס׳ 2.
9. ראה שם, הערה 5.

17

ד. בן־גוריון אל מ. שרת (פאריס)
D. Ben-Gurion to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן U58
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/182/3

Tel Aviv, 8 October 1948 (20.45)

Although appreciate importance friendly relations with Egypt and continuation negotiations, we should under no circumstances agree to annexation coastal strip by Egypt.[1] This endangers our entire future. Egypt only large thickly populated neighbour Israel and it's good that desert should separate us. Such annexation acceptance /also/ dangerous precedent to annexation Galilee by Lebanon. Scheme will also antagonise Britain and Abdallah unnecessarily. If Egypt interested prevent Abdallah, British, centre Negev, should cooperate with us in creating independent Arab State Palestine, which will join us Oriental League.[2]

Awaiting your observations to Government decision.[3]

Ben-Gurion

18

מ. שרת אל ר. שילוח
M. Sharett to R. Shiloah

מברק מוצפן U6
נוסח יוצא: 93.02/182/3

Paris, 8 October 1948

For information. We learn reliably Quai [d'Orsay] sources British Ambassador Cairo urging Nokrashi begin gradual evacuation Palestine view obvious impossibility break Israel army. Purpose obvious, though exact strategy unclear.

Cable immediately explanation present flare-up South, is it as published?[1] You must keep us briefed background such developments without awaiting queries.

Shertok

17

1. ראה מס׳ 8.
2. ראה שם, נספח א, סעיף 12.
3. ראה הערת־עורך, עמ׳ 55.

18

1. לא נמצא מברק של שילוח בעניין זה אך הכוונה לשורה של התכתשויות בין צה״ל לצבא המצרי שאירעו באיזור חרבת מאחז דרומית לפלוג׳ה בין 29 בספטמבר ל־6 באוקטובר.

19

מ. שרת אל א. אילת (ואשינגטון)
M. Sharett to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן
נוסח נכנס: 93.01/2180/30

Paris, 10 October 1948

Saw Dulles yesterday. (1) Stressed our case entire Negev, making clear no question bargaining. (2) Warned against any powers being given Conciliation Commission beyond using good offices bring parties together. (3) Urged immediate admission U.N. as decisive step towards peace, stability. He replied: (1) Does not consider himself bound by Marshall's statement;[1] added confidentially he told him so beforehand. There is no bi-partisan line on Palestine; there was such suggestion in Cabinet, but Administration was against it. Having heard our case Negev, will have to learn Arab case and arrive at own independent judgment, but in view his complicated position on Delegation will probably not inject himself into this business.[2] (2) Believed U.N. cannot impose settlement, can only assist, leaving ultimate position to be determined by interrelation contending forces, just as in past November resolution would have been of little avail if Israel didn't assert itself by direct action. (3) Thought we had very strong case. My impression he intends abstain on Negev within Delegation, even hinted may absent himself from Delegation meetings. Most essential should be instructed by Dewey.[3] Inform Silver.

Shertok

19

1. ראה מס' 16.
2. לעניין מעמדו המיוחד של דאלס במשלחת האמריקאית, ראה מס' 21, עמ' 48.
3. תומאס דיואי, מועמד המפלגה הרפובליקאית לנשיאות ארצות־הברית.

20

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U7. נשלח: 12.10; התקבל: 13.10
נוסח יוצא: 93.02/182/7
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 10 October 1948

Saw Vyshinsky,[1] Malik,[2] Saturday with Liwszyc [for] hundred minutes. Gave full exposé Negev, Jerusalem, land-bridge, Galilee, Haifa and refineries, Conciliation Commission. V[yshinsky], turning to M[alik], freely admitted full justice our claims but raised doubt whether by departing from immutability November boundaries we not risking lose more than gain. He subsequently admitted inclusion Galilee in Israel presented no difficulty, not so Jerusalem. Myself emphasised Statute Jerusalem not approved in time, therefore may be considered as lapsed,[3] moreover two essential prerequisites — defence force and proper financial basis — utterly nonexistent within framework international regime. Finally communicated them American proposal regarding separate Jewish–Arab trusteeships.[4] V[yshinsky] enquired whether this would be under Trusteeship Council, thereby possibly revealing their chief point interest in international regime. We stated had not yet reacted American proposal, thus giving them chance advise us, which they did not seize. We stressed insurmountable obstacle American proposal is assignment Old City to Arabs, made clear this objection did not apply part New City; they did not demur this formulation our attitude. They asked whether we saw prospects peace with Arabs. Replied affirmatively, if we would gratify ambitions / Transjordan or Egypt, each of / which coveted part Negev which we definitely refused. They listened with interest my explanation main reason Abdallah's desire come terms with us was emancipate himself from helpless dependence Britain. Regarding fate Arab part Palestine, myself stated we definitely preferred it become separate State, but couldn't lose sight of possible other eventualities due dissensions Arab

20

1. אנדרֵי וישינסקי, סגן שר החוץ של ברית־המועצות; ראש המשלחת של ברית־המועצות לעצרת הכללית.
2. יעקב מאליק, סגן שר החוץ של ברית־המועצות; הנציג הקבוע של ברית־המועצות באו"ם.
3. על־פי החלטת העצרת הכללית מ־29 בנובמבר 1947, מועצת־הנאמנות היתה אמורה לנסח ולאשר תקנון חוקתי לאיזור הבינלאומי של ירושלים תוך חמישה חודשים מיום אישור ההחלטה (ראה תעודות, דצמבר 1947 – מאי 1948, נספח א, עמ' 816). בפברואר–מארס וביולי 1948 דנה המועצה בטיוטת תקנון שהכינה ועדת עבודה שלה, אולם בסוף יולי החליטה להסיר את הנושא מסדר־היום מבלי לקבוע מועד לחידוש הדיון. (ראה שם, לפי המפתח; כרך I, מס' 200 והערות שם.)
4. ראה מס' 1.

world and other factors over which we had no control. V[yshinsky] said quite understands our position [to Commission].[5] V[yshinsky] enquired, *inter alia*,/hopefully/whether we in meantime bringing in more people and getting otherwise militarily stronger. Was able reassure him, but stressed relative lack heavy equipment and extremely strained finances. They asked to be briefed soon as we would formulate motions we desired put to Political Committee.[6]

Shertok

21

ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם
(בפאריס, ב־11 באוקטובר 1948)
Meeting of the Israeli Delegation to the United Nations General Assembly (Paris, 11 October 1948)

פרוטוקול: 93.03/131/18

מ. שרתוק:
נפתח בדו"חות על שיחות.

היו בוודאי חברים שהשתוממו על כי בפגישתנו הקודמת לא הזכרתי כלל את השיחה שהיתה לי עם מארשאל.[1] הסיבה היחידה להשמטה זאת היתה משום שיכחה. שיחה זו לא היתה בעלת ערך רב ועל כן נשמטה מזכרוני. אמלא עתה את שהחסרתי.

שיחה זאת נולדה במזל לא טוב. מארשאל היה עמוס ראיונות בלתי־צפויים. הראיון שלנו החל באיחור ונסתיים בהקדם, ארך כחצי שעה בלבד. לא יכולתי בזמן זה להרצות לפניו הרצאה מקפת של העניין. הזכרתי לו רק את שיחתנו האחרונה לפני צאתי לארץ ב־9 במאי.[2] מארשאל זכר שיחה זו היטב. אז הזהירני שלא ללכת שולל אחרי הצלחות רגעיות, ועתה אמר שהוא רואה כי לא היתה זו הצלחה בת חלוף. לאחר ההקדמה ראיתי צורך להכניס למוחו בהזדמנות זו את עמדתנו בעניין הנגב. הוא הסתכל במפת הנגב בעניין רב ופתאום זרק לנו שאלה: ומה בדבר הגליל? הסברנו לו כי: (א) אנו תמיד תבענו את הגליל, (ב) הנסיון הראה כי אין להחזיק את גבולות הכ"ט בנובמבר בגליל ו־(ג) כבשנו את הגליל.

הוא הביע את צערו על ששעתו דחוקה ואינו יכול לומר את שיש ברצונו להגיד. הוא הוסיף ואמר כי שני הצדדים התקיפוהו וכי עליו לטפל בעוד שאלות קשות כגון עניין ברלין וכו׳. נפרדנו כאילו מתוך הבנה לשוב ולשוחח.

5. ועדת הפיוס. שתי המלים בסוגריים מרובעים הושלמו על־פי הנוסח הנכנס.
6. ראה גם מס׳ 21.

21

1. השיחה התקיימה ב־5.10.1948. (ראה אבן אל אילת, UN159, 5.10.1948, 93.02/182/4.)
2. ראה תעודות, דצמבר 1947 – מאי 1948, מס׳ 483. השיחה התקיימה למעשה ב־8 במאי.

בשיחתי עם פוסטר דאלס השתתף א. אבן.[3] שקלנו תחילה אם עלינו ללכת אליו או לא. מאחר שכבר התראינו עם ראש המשלחת הרי זה עלול היה ליצור רושם כאילו אנו חוזרים על פתחיהם של כל חברי המשלחת; אך משום המקום המיוחד אשר דאלס תופס במשלחת החלטנו לעשות את הדבר על כל פנים. (דאלס מונה אישית על־ידי הנשיא טרומן, אך הוא נמצא שם גם באישורו של דיואי.) השיחה שארכה כ־25 רגע, היתה עניינית וממצה. "היו אנשים בקבינט שרצו לעשות את עניין ארץ־ישראל לנושא של מדיניות דו־מפלגתית, אבל הממשלה הדמוקראטית לא קיבלה דעה זאת ושמרה לעצמה יד חפשית. ולכן, כאשר מארשאל קם והצהיר מה שהצהיר, עשה זאת כשר חוץ של ארצות־הברית ולא כראש המשלחת ואני שומר לעצמי את הזכות לחוות את דעתי לאחר שאעיין בדו"ח של ברנאדוט. אין אני רואה את עצמי קשור בדברי מארשאל על הדו"ח."

דאלס הוסיף ואמר שבעצם היה צריך לשמוע את שני הצדדים ואולם הוא סבור כי בכלל לא יתערב בעניין הזה. כעת גם איננו משתתף בישיבות של המשלחת. אנחנו אמרנו לו שאנו מבינים את מצבו ואולם אנו הננו זרים למדיניות פנימית אמריקאית ועבורנו קיימת רק משלחת אחת של ארצות־הברית, אשר הוא הנהו חבר חשוב בה. על כן אנו רוצים להעיר את תשומת־לבו לכמה צדדים חשובים של הבעיה. גם כאן נסבה השיחה בעיקר על הנגב. כל מהלך הסברתנו היה כזה שיתן לו להבין שאין זו בשבילנו שאלת מיקוח אשר יש בה אפשרות של פשרה. אף־על־פי־כן הוא הבחין בדבריו בין תביעתנו לנגב לבין תביעתנו למפרץ אילת.

הוא סבור שאין זה מעניינו של או"ם לפסוק הלכה בצורה של כפיית הפתרון על שני הצדדים. או"ם יכול להציע ולסייע אך לא להטיל. המצב שייווצר בארץ־ישראל יהיה לא פרי החלטות אלא תולדה של יחסי הכוחות כפי שהם. התוצאה תהיה תלויה ביכולתו של כל צד להתבסס ולהיות לעובדה. לדבריו אין קיומה של מדינת ישראל תוצאה של החלטת כ"ט בנובמבר אלא יש לזקפו על חשבון המציאות אשר יצרנו ואשר אנו עומדים עליה. כשאמרנו לו שאין בכל זאת לזלזל בחלקה של החלטת הכ"ט בנובמבר, הוסיף שבלי הכוח האמיתי ויכולת העמידה אשר הראינו לא היתה החלטה זו מביאה לידי הקמת מדינה לעולם.

הסברנו לו שתפיסה כזאת אינה זרה לנו ושמתוך גישה כזאת אנו שוללים את ההצעה של ועדת הפישור. לבסוף דיברנו על שאלת קבלתנו לאו"ם: המדינות הלוחמות בנו מכירות בנו בשדה הקטל ומן הדין שיכירו בנו גם בדיוני שלום. ומה הצדקה יכולה להיות לכך שאנו נשב בחוץ בשעה שהן יושבות בתוך הטרקלין? הדגשנו כי בקבלתנו לאו"ם יהיה משום צעד לקראת השלום, היות וזה יתן פתחון־פה לממשלות ערב כלפי עמיהן להפסיק את המלחמה בנו באמתלה שהנה העולם כולו הכיר בנו והרי בחברת או"ם לא יוכלו להילחם. נימוק זה נראה לו כבעל ערך רב.

היתה לי שיחה עם שני ראשי המשלחת הסובייטית, וישינסקי ומאליק.[4] בשיחה השתתף ד. ליבשיץ, והיא נמשכה כשעה ועשרים דקה. שאלתי את וישינסקי אם שמע פעם הרצאה מקפת על עניינינו וכשענה בשלילה סיפרתי לו בקצרה על הרקע של מה שהתרחש אצלנו בתקופה האחרונה. בצורה יותר מקיפה הסברתי לו את פרשתנו לגבי הדו"ח של ברנאדוט.

3. ראה מס׳ 19.
4. ראה מס׳ 20.

(אגב דברי על נפט השתמשתי בביטוי "נפט ערבי", ומאליק תיקן אותי "נפט אנגלו־אמריקני".)

הסברתי את עמדתנו לגבי גבולות הכ"ט בנובמבר — את אי־התאמתות ההנחות שעליהן נבנו הגבולות הללו, את הצורך בתיקונים בגליל, בירושלים, וביחס לקשר לירושלים. בסוף דברי פנה וישינסקי אל מאליק ואמר: "כל הדברים הללו מתקבלים על הדעת." בדבריו אלי אמר כי יש סיכון בדרך זו של טיעון — ברגע שאנו סוטים מכ"ט בנובמבר אנו נותנים פתחון־פה לאחרים לסחוט מאתנו. על כך עניתי שלא אנו היינו הפותחים בדרך זו שהביאה לידי המצב היום. אנו השלמנו בשעתו עם הגבולות אלא שבאו אחרים וערערו. ערעורם הוא שהביאנו לכבוש את הגליל ועתה השאלה היא: היבוא מישהו ויקחנו מאתנו? וישינסקי לא ראה קושי רב ביחס לגליל, אולם בעניין ירושלים התקשה גם הוא וגם מאליק. אנו עמדנו על כך כי הנסיון הוכיח שבירושלים דרוש כוח צבאי. האמריקאים לא ישלחו כוח כזה ועוד יותר יתנגדו לכך שמישהו אחר ישלח. מלבד זאת לא יוכלו יהודי ירושלים לבטוח בצבא זר שיגן עליהם. הצבא שלנו הנמצא כעת שם לא יצא — היוציאו אותו בכוח? עוד תמה וישינסקי אם העיר תהיה תחת פיקוח, וכשאמרנו לו שלפי התכנית[5] היא תהיה תחת פיקוח מועצת־הנאמנות נחה דעתו. (במועצת־הנאמנות יש לברית־המועצות עתה עמדה; פירושו של פיקוח כזה בשבילם עמדה בירושלים.) אמרנו לו שעדיין לא השבנו לאמריקאים בדבר התכנית הזאת, ובזה נתתי להם הזדמנות לייעץ לנו, אך הם לא השתמשו בה. הסברנו כי אם יציעו האמריקאים לערבים נאמנות על חלק מירושלים, יכללו בזה את העיר העתיקה ולזה לא נוכל אנו להסכים. כאן באה הסברה מצדנו מהם מקומות קדושים ומהי לנו העיר העתיקה. מתוך כך הגעתי לאמור, שאילו אמרו ליתן לערבים חלק מהעיר החדשה היינו יכולים להסכים, ואולם העיר העתיקה צריכה להיות בינלאומית. על דברי שחלק מהעיר החדשה יוכל להיות ערבי לא הגיבו.

ד. ליבשיץ הסביר מהי ירושלים בעיני הציבור, כמה רגיש הישוב כולו לעמדתנו כאן בעניין ירושלים. ברור הוא שביחס כזה לא ייתכן ויתור בהיסח הדעת. הוא הדגיש את ההכשלה הבריטית של תכנית הכ"ט בנובמבר ואת ההתקפה הערבית המודרכת על־ידי הבריטים, שהביאה אותנו לידי רוויזיה של הגבולות. לאחר אלה אי־אפשר יותר לראות את כ"ט בנובמבר כמקסימום.

לשאלת וישינסקי, אם אנו רואים סיכויים לשלום עם ערב, עניתי לו שאמנם הם מוכנים לשלום, אבל במחיר שאנו איננו מוכנים לשלמו. גם עבר־הירדן וגם מצרים היו מוכנות לכרות שלום, כל אחת אילו ניתן לה לפחות חלק מהנגב. לשאלתו על עבדאללה הרציתי קצת על רצונו של זה לשלום, שאינו נובע מיזמה בריטית, כי אם מגמתו היא דווקא להשתחרר על־ידי כך מן התלות בבריטניה. הסברתי לו כי אנו היינו מעדיפים כינון מדינה עצמאית בחלק הערבי של ארץ־ישראל אלא שאיננו רואים כל גרעין ציבורי לכך. עם ממשלת עזה לא נוכל למצוא כל לשון משותפת בשל צביונה הפוליטי והסוציאלי. בגלל כל אלה אנו נאלצים לעיין גם בכל מיני אפשרויות אחרות של פתרון.

לשאלת וישינסקי, אם אנו מתחזקים בינתיים, עניתי בחיוב. כן עניתי גם לשאלתו,

5. מדובר בתכנית הנאמנות המשותפת שהוצעה על־ידי האמריקאים — ראה מס' 1.

אם נוספים לנו אנשים — תשובה זאת עתידה לשמש לנו פתח בבוא העת לדון על עלייה.

וישינסקי יעץ לנו להכין נוסח של החלטה שהיינו רוצים שתתקבל בוועדה הפוליטית וביקש להראותו להם לכשנכינו.

בדבר חברות הנפט הסברתי לו שהחלטת כ״ט בנובמבר מחייבת אותנו לכבד את הזכיונות, ואנו כמדינה צעירה ביותר לא נוכל להתחיל את הקריירה שלנו בביטול זכיונות.

הועלתה שאלת הקיום הכלכלי של העיר העתיקה ואמרנו שאם כל העיר החדשה תהיה יהודית, אין זו שאלה; רק אם כל העיר תהיה בינלאומית תתעורר שאלה כזאת.

א. אבן:

באנץ׳[6] ומשלחתו הגיעו הנה ומהווים גורם חדש באופק שלנו. בפגישתנו הראשונה דיבר בעיקר על הודעה שקיבל מהארץ בדבר הסכנה הנשקפת לשלומם של אנשי או״ם שם. בעניין המדיני נגע רק בשטחיות. אמר ששמע שאנו איננו מבחינים בין צפון הנגב לדרומו ושאל אם אמנם זוהי עמדתנו. ענינו בחיוב ואמרנו שכל האיזור השייך למדינתנו, אין להבחין בו חלקים שאפשר לנתקם.

באותו ערב נודע לנו שהוא הפיץ את הרושם שאנחנו לא מתרגשים כל כך על העניין הזה ושעמדתנו על הנגב אינה אלא לשם מיקוח. לפיכך יצאנו היום, קומיי ואני, לבקר אצלו ולהשאיר אצלו רושם אחר על עמדתנו. יצאנו ממנו כששנינו משתוממים על הקיצוניות הנלהבת שהראינו, ואנו מניחים שגם הוא השתומם. אמרנו לו שאם מישהו משלה את עצמו שאנו שלווים ביחס לגזילת הנגב מאתנו, הרי הוא מביא בזה לידי התנגשות טראגית עמנו. נניח שמחר תחליט העצרת לקחת מאתנו את הנגב, האם אנשינו יארזו את חפציהם וילכו? אדרבא, יבואו חדשים ויתוספו אליהם ויקימו ישובים חדשים — האם יבוא אז האו״ם להפריע לנו? האם ייחשב הדבר לתוקפנות אם נניח צינור מים למדבר? ועוד הודענו לו שאנו כופרים בזכותה של העצרת לנתק את הנגב מתחום הריבונות שלנו. באנץ׳ תמה: ״זאת אומרת שאתם דבקים בהחלטת כ״ט בנובמבר? ואני בקריה נתרשמתי כאילו אתם גורסים רוויזיה!״

על כך השיבונו: תחומי כ״ט בנובמבר נתונים לשלטון ישראל ואין עליהם ערעור. אשר לגליל, לירושלים ולדרך אליה, הרי אין הם מהווים חלק של שום מדינה ריבונית.

אמרנו לו שאנו עוברים בכל המשלחות ומתקיפים את הדו״ח של ברנאדוט; שאנו זוכים לתגובה חיובית ושרבים שואלים איך אפשר להצדיק את גזילת הנגב. הוא נתן לנו את גרסתו על תולדות ההצעה: מעשה בליל נדודים שעבר על הרוזן כאשר חשב לנתק רק אותו חלק שמתחת לקו הרוחב 31. לאחר אותו לילה, בשעה חמש בבוקר (כמה דרמטי!), בא הרוזן לחדרו של באנץ׳ ואמר לו שכדי למשוך את לבם של הערבים, יוציא את הנגב כולו ממדינת ישראל.

ואילו לנו ידוע כי היתה יד אמריקאית ויד אנגלית בעיבוד ההצעה וכי עניין הנגב הוא מעשה היד האנגלית.[7]

6. ראלף באנץ׳, המתווך בפועל מטעם או״ם בארץ־ישראל.
7. סר ג׳ון טראוטבק (ראש המשרד הבריטי למזרח התיכון בקהיר) ורוברט מקלינטוק (ממחלקת המדינה של ארצות־הברית) ביקרו ברודוס באמצע ספטמבר כדי לדון עם ברנאדוט בדין־וחשבון שלו, שהוא שקד אז על הכנתו וכבר סיים את חיבור הטיוטה של חלקו הראשון.

ברור שבאנץ׳ מהווה תגבורת חזקה לתומכי התכנית. הוא רואה אמנם כי הרושם שעשה רצח הרוזן כבר הולך ומתנדף.

נודע לנו כי באנץ׳ הכין עוד ברודוס נוסח החלטה בשביל העצרת, האומרת כי היא מקבלת את הדו״ח כבסיס, ממנה ועדה לקביעת הגבולות ולשמירתם וכו׳.

רידמן[8] כמעט שלא לקח חלק באותה שיחה. באנץ׳ הציע פגישה מיוחדת בעניין ירושלים.

מ. קומיי:

כששאלנו לתומנו כביכול אם יש לאנגלים עניין בנגב, התרגז באנץ׳ במידה כזאת עד כדי לעורר חשד. הוא ממש התנפל עלינו ויעץ לנו להוציא מראשנו כל רעיון שזהו גורם משפיע וכו׳. בסוף אותה שיחה שאל אם אנו אולי מעוניינים בקו אחר.

א. אבן:

הוא טוען עוד שאף כי הערבים מתנגדים לעצם רעיון המדינה, הרי הקיצוץ בנגב עשוי למשוך את לבם לוויתורים מצדם.

היתה לי שיחה חטופה אך מעודדת עם הנציג הנורווגי, שאמר שלא התחייבו עדיין לשום תכנית. הצעתי לו להפגיש את מר שרתוק עם לאנגה, שר החוץ הנורווגי.

מ. וייסמן:

ראיתי את המשלחת ההולנדית ומסרתי להם את עמדתנו בדבר הנגב, ירושלים והקשר אליה והגליל. כאשר אמרתי כי הנגב עבורנו שאלת חיים ומוות, המלאי לקליטת עלייה שלא נוכל לזוז הימנו, נתקבלו דברי בהבנה ואהדה. כן גם ביחס לגליל. לא כן ביחס לירושלים. לדברי כי ירושלים [של] 48[19] אינה דומה לירושלים [של] 47[19], שאז יכולנו להסכים למשטר בינלאומי בעיר, השיבו כי דבר זה עלול להביא לקשיים וסיבוכים. הם רואים בעמדתנו סטייה מוגזמת מן החלטת כ״ט בנובמבר, אך ביקשו תזכיר מפורט על דרישותינו. הם מסתייגים ביחס לירושלים ומחכים להוראות מהממשלה בהאג.

הוסיפו שהיו רוצים להכיר בנו, מעריכים את מעשינו הן במלחמה והן בשלום, אלא שבעניין זה הם קשורים. אבל באו״ם הם חופשיים לעשות כהכרתם והם יתמכו ויסייעו.

הם לא העלו את עניין הפליטים.

ביקשו מפות ושאלו אם אמנם התריז הדרומי של הנגב גם הוא חיוני.

בידי נציגי ישראל היה מידע שלפיו השתתפו טראוטבק ומקלינטוק באופן פעיל בהכנת החלק הראשון של הדין־וחשבון. לפי מידע זה הציע ברנאדוט בטיוטה הראשונה שקו הגבול בנגב יהיה לאורך קו הרוחב ה־31, אולם לאחר מכן הוסט הגבול צפונה לקו מג׳דל–פאלוג׳ה, כיוון שהבריטים לא היו מוכנים לתמוך בהמלצה שתשאיר חלק כלשהו של הנגב בידי ישראל.

לעומת זאת דיווח מקלינטוק שהיתה תמימות דעים גמורה בין ברנאדוט וטראוטבק ביחס לקביעת הגבול בקו מג׳דל–פאלוג׳ה; ואילו דעתו שלו היתה פחות נחרצת, אף שהבטיח לברנאדוט להמליץ בפני מחלקת המדינה לתמוך בהצעות בשלמותן. (ראה שרת אל איתן, 8.10.1948, 93.02/182/7; שגריר ארצות־הברית במצרים אל מזכיר המדינה, 15.9.1948, *FRUS*, 1948, V, pp. 1398 ff.)

8. ג׳ון רידמן, נציג מיוחד של המזכיר הכללי של האו״ם בארץ־ישראל, חבר בצוות המשקיפים של המתווך.

אמרו שהתגברו כבר על היצר לזהות את כל עם ישראל עם רוצחיו של ברנאדוט, אבל במשלחות אחרות עדיין מרגישים ברושם שמעשה זה השאיר.

מ. שרתוק:
קורא את נוסח ההצעה להחלטה כפי שעיבדו רובינסון.[9]
מציע להוציא את שאלת הפליטים מן ההחלטה.

מ. וייסמן:
שואל מהי "ועדת גבולות בהסכמת שני הצדדים".

י. רובינסון:
בעניין הפליטים — איני חושב שנוכל להיפטר מזה. ידונו בדבר מבחינה פוליטית וסוציאלית וצריך יהיה לענות. מובן שנוכל להתנכר, אבל נראה לי שיותר טוב יהיה — ודווקא משום שכאן ישנה נקודה בה אנו תמימי־דעים עם הרוזן ואף עם בווין! — שנפרש בצורך למצוא פתרון דינמי וליישב אותם במקומות חדשים.

22

מ. שרת אל ד. בן־גוריון
M. Sharett to D. Ben-Gurion

מברק מוצפן U9. נשלח: 12.10; התקבל: 13.10
נוסח יוצא: 93.02/182/7
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 11 October 1948

Yours U58/92.[1] Fully appreciate your reasons and fixing attitude accordingly on negative side for future occasions. Do you consider necessary we should add anything supplementary to our written comment this regard? Other hand, your affirmative proposal in present practical context liable involve us in Egyptian eyes in implied endorsement Gaza Government. Please comment. Elias [Sasson] now Geneva with President Senate.[2]

Shertok

9. לא נמצא, אך ראה מס' 7 — טיוטה קודמת שחיבר מ. קומיי. ראה גם תזכירו של רובינסון "Legal problems in connection with the Mediator's report before the General Assembly", 8.10.1948, 93.02/186/16.

22

1. מס' 17.
2. מוחמד חוסיין הייכל פאשה, נשיא הסנאט המצרי.

23

שיחת ר. באנץ' — ד. הורוביץ[1] (בתל אביב, ב־4 באוקטובר 1948)
Meeting: R. Bunche — D. Horowitz (Tel Aviv, 4 October 1948)

דין וחשבון: 130.02/2446/2

Tel Aviv, 11 October 1948

Secret

Dr. Bunche stressed that the prevention of any resumption of hostilities in Palestine is of vital interest to the great powers. Palestine is in the Middle East — the most vulnerable area of the world, 1948 is a year of greatest tensions. Resumption of hostilities would inevitably mean intervention of great Powers and any such intervention would certainly lead to a world war. Thus, the great Powers are ready to clump down with most severe sanctions on everybody and anybody who would try to resume hostilities in Palestine.

On the other hand, there are good prospects for a compromise solution. The death of Bernadotte was most unfortunate, not only from a human point of view but also politically. Bernadotte conceived his report not as a rigid testament but as a basis for bargaining. However, through his death the report assumed an undue rigidity. I mentioned to Dr. Bunche that it would be up to him to convey this interpretation to the Assembly and to explain that the report is not a holy testament. He complained about the difficulty of this task. He mentioned that the Negev problem is a striking instance of this character of the report. At the beginning the Count drew the line in the Negev not through the points Majdal–Faluja, but on parallel 31, which is about the original American proposal suggested at Lake Success. However, after a few days he shifted the line to Majdal–Faluja, with a view to gaining in that way a bargaining basis. However, he believes that the American Delegation will not be unelastic and that revision of the present line should prove feasible.[2]

As to Jerusalem, he thinks that there are only two alternatives, either internationalization, which would mean the raising of a considerable and well-equipped armed force of the U.N. for a garrison there, or partition of the city, which would be possible only on the basis of an agreement with Abdallah.

He does not believe that the bulk of the refugees will ever return, although he is of the opinion that the right of the individual to return must be asserted and that that right cannot be challenged.

He dwelt at length on the difference between this Assembly and that of

23

1. דוד הורוביץ, המנהל הכללי של משרד האוצר.
2. ראה מס' 21 והערה 7 שם.

November 29th, trying to show that this time there will be much more force behind a decision. The situation is different after a war having taken place. As Bunche emphasized that there is no possibility of a solution agreed with the Arabs, I retorted that in this case there are only two alternatives, either a solution agreed upon by the Jews, or a solution opposed by both parties, which would be disastrous. He agreed to that analysis, but explained that less than agreement, even acquiescence, would be sufficient. I made it abundantly clear that such acquiescence is impossible on the basis of the Bernadotte Report. He stressed again that a modification should be possible. Further he mentioned that the Report contained a confirmation of two most important theses of the Jews:

(a) the existence of the State of Israel is a fact and cannot be disputed,

(b) a continued truce for an undefined period is impossible.

He mentioned also that Bernadotte did not act under British instructions. He met the British only four times and in each case with the sole purpose of convincing them of the inevitability of recognition of Israel.

He also mentioned that the British mismanaged their affairs very badly and are now hated in the Arab States as much as in Israel.

24

ו. איתן אל מ. פישר (פאריס)
W. Eytan to M. Fischer (Paris)

מברק מוצפן QP6
נוסח יוצא: 130.09/2344/1

Tel Aviv, 14 October 1948

Attention Shertok. Detailed plan for demilitarisation Jerusalem prepared by Mediator['s] staff, includes even requirements interstaff telephones and radio frequencies. U.S.A., France, Belgium will supply armed force and military equipment in agreed proportions. Composition: (a) Headquarter[s] staff with Belgian chief "perfect knowledge English". Adjutants, one French, one American. Belgians encharged liaisons and civil police, Americans with transportation, medical services, supplies and equipment, French directing intelligence and civil affairs. Total personnel 102. (b) One infantry detachment from each power, composed of staff unit, 3 companies and essential services, total 481 pro detachment, commanded by major. Total force over 1500. (c) American armoured unit unspecified size, probably 12 armoured cars minimum.

Equipment includes PIATs, bazookas, large stocks ammunition, ambulances, water trucks, radio-telephone apparatuses. UNO recently ordered 100 maps Jerusalem area from Washington.

Eytan

הערת־עורך
Editorial Note

מבצע יואב

בעקבות סירובה של מצרים לקיים את החלטת מטה משקיפי האו״ם מס׳ 12 בדבר שימוש משותף על־ידי מצרים וישראל בדרך חטה–כרתיה (ראה נספח א), נותרו הישובים וכוחות הצבא של ישראל בנגב מנותקים כמעט לחלוטין. ב־6 באוקטובר דנה ממשלת ישראל במצב בנגב. ראש־הממשלה בן־גוריון עמד על כך שיש להסיר את המצור מהנגב ולסלק את הצבא המצרי הפולש מתחומי גבולות ישראל. כמה שרים הביעו הסתייגות, בעיקר בקשר להשלכות האפשריות של חידוש הקרבות על מעמדה של ישראל באו״ם. עמדתו של בן־גוריון התקבלה.

בבוקר ה־15 באוקטובר, לאחר שנמסרה הודעה למטה משקיפי האו״ם, עשתה שיירת אספקה אזרחית נסיון לממש את זכות המעבר לנגב, אך הותקפה על־ידי המצרים סמוך לכרתיה ונאלצה לחזור. בשעות הערב של אותו יום פתחו כוחות צה״ל, שהיו ערוכים מראש, במתקפה כללית נגד הקווים המצריים במטרה לפרוץ את המצור על ישובי הנגב ולהרחיב את השליטה הישראלית באיזור. הקרבות הסתיימו ב־22 באוקטובר, כאשר החלטת מועצת־הביטחון מיום 19 באוקטובר בדבר הפסקת־אש נכנסה לתוקפה. בסיומו של המבצע היתה הדרך לנגב פתוחה, הורחבה שליטת ישראל באיזור, המצרים סבלו אבדות כבדות וחטיבה מצרית נשארה נצורה ב״כיס פאלוג׳ה״. ראה מפה לפני עמ׳ 80.

25

ר. שילוח אל מ. שרת (פאריס)
R. Shiloah to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן U68
נוסח יוצא: 130.09/2344/1

Tel Aviv, 14 October 1948

As planned convoy will proceed tomorrow morning to Negev and if obstructed — operations will ensue. U.N. Chief Staff being notified tomorrow morning have decided push through convoy accordance its Central Truce Board decision.

Reuven

26

א. אילת אל ו. איתן
E. Elath to W. Eytan

מברק מוצפן W19T
נוסח נכנס: 130.09/2308/7

Washington, 14 October 1948

Intensive activity friends Democratic Party for action President largely jeopardized by [Truman][1]–Marshall crisis over Vinson affair.[2] This crisis weakened enormously Truman's capacity act independently State Department. Informed by close friend Truman that "Truman can only persuade Marshall but not dictate action". According reliable information, Truman's attempts to persuade Marshall change or improve attitude Mediator plan did not produce concrete results, although Marshall left with the feeling Truman wants him to be more conciliatory this matter in order not hurt Truman's election campaign.

I have advised friends White House that mere statement in our favour by Truman would have little importance unless involving immediate action. Mere statement contradicting Marshall [would at this moment be unpopular], because Truman['s] prestige undermined by his initiative Vinson. Possibility some action still not excluded, although in my opinion doubtful, at least next days.

Reliable friendly source Dewey's entourage informs Dewey's action in our favour will be determined by initiative Truman. Dewey extremely anxious not be accused of hurting Marshall['s] prestige. [Dulles], although denying [responsibility] for Mediator['s] plans, [was] careful not to express here any views on plan itself.[3] Dewey, however, told friends he object[ed] to Mediator's plan, which would make Israel "state living on charity".

Assume State Department policy Paris will depend largely upon Truman['s] moves. If Truman accepts Marshall['s] position, they will try push things through quickly General Assembly, otherwise will try delay matter till after election, and new Administration will have less direct interest matter. Coming weeks, possibly days, may be crucial.

Epstein

26

1. התוספות בסוגריים מרובעים, כאן ולהלן, על־פי נוסח דומה שהוברק לפאריס (תיק 93.02/181/8).
2. הכוונה לתוכניתו של טרומן לשגר את נשיא בית־המשפט העליון של ארצות־הברית, פרד וינסון, לשליחות פיוס במוסקבה. טרומן חזר בו על־פי עצת מארשאל ואנשי מחלקת המדינה.
3. השווה מס׳ 19.

27

א. אילת אל ד. בן־גוריון וא. קפלן[1]
E. Elath to D. Ben-Gurion and E. Kaplan

מברק מוצפן W20T
נוסח נכנס: 130.09/2308/7

Washington, 14 October 1948

Benard,[2] French Embassy, informed us confidentially of plan for reopening Haifa refineries.[3] French, British, with consent Iraqis, desire restart Haifa operation pledging Iraqis not to supply Israel from Haifa production. Meanwhile French, British, American[s] and Iraq Petroleum Company would guarantee Israel all its refined requirements from other sources than Haifa. Benard indicated all parties agreeable except American State Department, which opposes such arrangements on the grounds that any settlement petroleum question with Israel will strengthen Israeli position and undermine Mediator['s] plan, since Benard proposal does not go far enough towards internationalisation Haifa.

Epstein

28

ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם (בפאריס, ב־15 באוקטובר 1948)
Meeting of the Israeli Delegation to the United Nations General Assembly (Paris, 15 October 1948)

פרוטוקול: 93.03/131/18

מ. שרתוק:

נראה שמטרתו של צאלדאריס[1] בשעה שהזמיננו לשיחה היתה לבקש מאתנו להסכים לדחיית הדיון בענייננו,[2] אך כשהגיע הדבר לידי כך, כבר ידע כי העניין הוכרע ולא נגע בדבר כלל. בשיחה השתתף מ. פישר. תחילה נסבה השיחה על עניינים של מה בכך, דברי בן[]־ג[וריון] ב"טיים" האמריקני,[3] מאמרים בעיתונות בשבחו של מרקוס[4] וכיוצא בו.

27

1. אליעזר קפלן, שר האוצר.
2. ז'אן בנאר, מזכיר ראשון בשגרירות צרפת בארצות־הברית.
3. ראה מס' 10.

28

1. קונסטנטין צאלדאריס, סגן ראש־הממשלה ושר החוץ של יוון, ראש המשלחת לעצרת האו"ם בפאריס.
2. ראה גם כרך I, הערת־עורך, עמ' 656.
3. הכוונה לראיון עם בן־גוריון שהופיע ב"טיים" ב־16 באוגוסט.
4. "הגנרל מרקוס", מפקד כוחות המורדים הקומוניסטיים ביוון. ראה, למשל, המאמר האוהד שהתפרסם ב"על המשמר" ב־25.8.1948.

אחר־כך היתה שיחה עניינית מאוד על שאלתנו, בהשתתפות המנהל הכללי של משרד החוץ היווני,[5] איש פיקח ואינטליגנטי, המבין ויודע היטב את העניין. ניכר מצדם רצון כאילו לכפר על הצבעתם מלפני שנה, אך עדיין הם מתקשים בגלל יחסיהם עם הערבים, בייחוד עם מצרים, אשר יש לה בני־תערובות יוונים. ביקשו מאתנו למצוא דרך כיצד להקל על הערבים לבוא לידי שלום. בכל נקודה אשר הזכרנו מצא גזירה שווה ליוון, בריחת הפליטים, המזימה לקצץ בנגב, הכול בדיוק כמו שקרה ביוון בתחילה. אגב דבריו הודה בגלוי כי הוא טעה בשעתו בהערכת המצב. הוא לא שיער שנוכל להחזיק מעמד ועתה הוא חוזר בו. ועוד אמר בפה מלא כי הוא מקבל על עצמו את האחריות על אשר לפני שנה קיבל את האוריינטציה למערב.[6]

מ. פישר:

מוסיף כי צאלדאריס לא חיפש כיצד לפצות את הערבים אלא היה לו ברור שיש לתת להם את תכנית ברנאדוט.

מ. שרתוק:

פגישה עם ספאק, שר החוץ הבלגי, בהשתתפות מר וייסמן. זו היתה שיחה לא קלה. הוא שאלנו אם הגשנו בקשה להשתתף בישיבות הוועדה הפוליטית והביע את דעתו שעלינו לעשות זאת מיד. מדבריו נראה כאילו עבר־הירדן הוזמנה. שאלנוהו אם עבר־הירדן תייצג את ערביי ארץ־ישראל ומה יקרה אם ממשלת עזה תבקש להופיע. תמה, ונראה כי שאלה זו חדשה לו בכלל.

כשאמרתי לו שקבלתנו לאו״ם והזמנת שני הצדדים לנהל ביניהם שיחות יהוו צעד לקראת השלום, כי יתנו פתחון־פה לממשלות ערב כלפי עמיהם — קיבל את הרעיון של צורך במתן פתחון־פה, אך לא הסכים שקבלתנו והדרישה הזאת יספיקו לכך. לדעתו נחוצה הבטחה יעילה בפני אקספנסיוניזם. את דבריו אלה פגשתי בדרך של ערובות טריטוריאליות. אדרבא, אם יקבלונו לאו״ם הרינו מתחייבים בזה שלא לבקש בכוח שינוי הגבולות. אך הוא גרס ערובות בלשון עלייה. רצה להיות בטוח שלא נמלא את ארץ־ישראל ביהודים עד שיגלשו מעבר לגבול. כמין קוץ נעוץ במוחו: ״עליכם להגביל את עצמכם״, ואינו יכול להיפטר ממנו. בעיניו יש יסוד לפחד הזה ובכוחם של היהודים לסלק אותו.

אחר טען בפני כ״סוציאליסט״ בשם המוסר העולמי. אמר שהוא מבין שאנו עוברים עתה שלב של לאומנות, אך אנשים ״סוציאליסטים״ כמונו צריכים לדעת מתי לשים גבול לכך.

הסברנו לו שהעלייה אצלנו אינה עניין של פרסטיג׳ אלא זהו טעם קיומה של המדינה. ודווקא משום ראיית ענייני העולם אנו עומדים על עלייה. אין ענייני העולם דבר ערטילאי, אלא זהו סיכום העניינים של כל ארץ וארץ ואף אנו בכלל זה. לא נקריב את עצמנו למען העולם, אך נוכל לקבל את מרותו כאשר יהיה מקומנו בו שווה למקומה של כל אומה ואומה. על טענה זאת לא השיב, ואם כי מבחינה אינטלקטואלית קיבל אותה בעל־כורחו, הרי בלבו פנימה לא יכול היה להשלים. פעמים אחדות חזר וציין כי הוא יודע שהמדינה היא עובדה, ונראה שרצה למכור לנו ביוקר את השלמתו זו עם המצב.

5. טאקי פיפנליס, המנהל הכללי של משרד החוץ היווני.

מ. וייסמן:
כשנשאל מהו הפחד שיכול להיות מפני מדינה קטנה וחדשה, השיב שהנה הוכחנו שאנו יכולים לעמוד בפני כל עמי ערב, ועתה נפלה עליהם אימתנו.

מ. שרתוק:
לכך אמרתי לו שעובדת עמידתנו נובעת לא רק מכך שאנו חיילים יותר טובים — אם כי גם זה נכון — אלא שאנו נלחמים על אדמתנו, על מולדת וחרות, ואין שום צבא ערבי נלחם על אלה.

עוד דיבר על הכישרון היהודי ועל העולם כולו שהוא פתוח בפנינו וכיוצא בו. התחלתי להסביר לו כי הציונות מיסודה יש לה המגמה ההפוכה: לא פיזור כי אם ריכוז, לא תפישת עמדות־מפתח כלכליות אלא בניין פירמידה כלכלית עצמאית וכו'. גם את זאת תפש מבחינה אינטלקטואלית, אך בנפשו פנימה לא השלים.

הוספתי ואמרתי לו שאילו מדינות המערב היו מתכנסות לטכס עצה כיצד בדרך הבטוחה ביותר לדחוף אותנו לזרועות המזרח, לא היו מוצאות דרך טובה מזו בה התנהגו כלפינו. ואם אנו מעוניינים כל כך בשמירה על שיווי המשקל, אין זה בגללם אלא למרותם של עמי המערב. נימוק זה עשה עליו רושם והוא קיבלו — באנחה.

השיחה עם השוודי אונדן[7] היתה לא פחות קשה. זה איש קר, יבש ונוקשה, שאינו מסוגל להתכופף. ממעיט בדיבור. בשיחה זו הייתי יחידי.

התכוננתי לפתוח בדברים אחדים שקולים על ברנאדוט, אך הוא נטל ממני את הפתיחה הזאת והחל בעצמו בנושא זה. זו היתה הקדמה מאוד קשה, מאוד לא נעימה והייתי אומר גם לא אדיבה. אמר שהוא רוצה שאדע כי הם חושבים שממשלת ישראל יש לה חלק באשמה; על כך הצעתי לו להחליף את הביטוי "אשמה" ב"אחריות". הוא טען כי לא היתה שמירה, אף כי ברנאדוט היה צריך לעבור במרחק 200 מטר ממחנה השטרניסטים, טען שקצין־הקשר שלנו זנח את הרוזן, שהיתה מצדנו רשלנות ובכלל הראינו יחס סובלני מדי כלפי הטרוריסטים.

אמרתי לו שאני עצמי רוצה לומר משהו על הרצח ועל דבריו שלו אענה לחוד. סיפרתי לו מה היה הדבר בשבילנו, מה היה זה בשבילי, מהו יחסנו אל העם השוודי, אשר הרבה לעשות למעננו הן במלחמה והן במאבקנו מאז המלחמה. ברנאדוט עשה כמה שגיאות חמורות שגרמו לי הרבה צער, בעניין ירושלים ועוד. בדבר קצין־הקשר אשר נטש את הרוזן — אברר את הדבר[8]. (י. רובינסון: לא כי. אדרבא, הוא חש לעזרתו וישנו מכתב תודה על אומץ־לבו וקור־רוחו וכן הצעה להעניק לו אות הצטיינות שוודי!). מ. שרתוק: הוספתי שקצין־הקשר לא היה איש מזוין, ולרדוף אחרי המתקיפים היה אומר איבוד עצמי לדעת. אשר ליחסנו הסובלני כלפי הפורשים, הסברתי לו כי כל העניין הזה הנהו ירושה מהמשטר המנדטורי. את עניין המשמר לרוזן אפשר להבין רק מתוך השתלשלות הדברים, כי אנו בשעתו הצענו לאנשי או"ם

6. כך במקור; כנראה צריך להיות: "אוריינטציה לערב".
7. בוֹ אוֹסטן אונדן, שר החוץ של שוודיה.
8. לאחר בירור במשרד החוץ נמצא שבדין־וחשבון של לונדסטרום, ראש המטה של משקיפי האו"ם, שנשלח אל ט. לי לאחר הרצח, נאמר כי קצין הקישור הישראלי עשה הכול כדי להחיש את פינוי הרוזן ומלוויו אל בית־החולים. (ראה איתן אל שרת, MH1619, 17.10.1948, 93.02/185/3).

משמר, אלא שהם חששו שמא יהיה בכך משום פיקוח על פעולותיהם.[9] הסברתי לו כי שאלת הפורשים, פירוקם בכוח או לא, איננה לעמנו שאלה קלה; פירושו של דבר שפיכות־דמים ולא בנקל נוכל להחליט על כך.

לגבי אותה שיחה חוסל בזה העניין.

בשיחה עצמה דיברתי על שלוש נקודות: קבלתנו לאו״ם, הנגב וירושלים. היה לי הרושם שלגבי ירושלים הוא הודה במשקל הטענה, מה שאין כן לגבי הנגב. נראה לו שאם ברנאדוט הציע דבר כזה, מסתבר שהוא חושב ששני הצדדים עלולים להתפשר.

אמרתי לו שאיני תובע אלא את שפסקו לי, ואין בזה מה שביקשתי כי אם פשרה, אשר אנו השלמנו עמה ובאו הערבים ומרדו בה. שאלתיו אם יש בכוחו להבטיח לי שלום עם העולם הערבי במחיר זה. אם הפשרה הקודמת אינה מתקבלת, הרי אנו חוזרים על תביעתנו הקודמת, דהיינו, לכל ארץ־ישראל. על כך לא הגיב ורק הודה על ההסברה.

בפגישה עם צאראפקין[10] השתתף ד. ליבשיץ. צ[אראפקין], כדרכו בקודש, רצה לעבור באופן יסודי על העניין כולו, נקודה, נקודה. הנגב, ירושלים, העיר העתיקה, הגשר לירושלים, יפו, שדה־התעופה בלוד, הגליל. זה האחרון היה לו אגוז קשה והוא לא יכול לתפוש כיצד זה אנו עומדים על גבולות כ״ט בנובמבר בנגב ובאותו זמן דורשים תיקונים בגליל. אמרתי לו שלא נצא לתבוע זאת. נעמוד על עניין הנגב בפירוש, אך לא נעורר את עניין הגליל אלא לכשידובר בו נחווה את דעתנו.

גם בדבר ירושלים אמרתי לו שאין בעמדתנו משום סטייה גמורה מרעיון הבינלאומיות, רק צמצום השטח הבינלאומי לאיזור העיר העתיקה. ושוב סיפרנו לו על ההצעה האמריקנית לנאמנות כפולה.

מתוך השיחה עם צאראפקין נסתמנה לי תכנית כזאת: אנו דורשים להכיר בעובדה שישראל הוקמה ועומדת, בהתאם להחלטת העצרת ביום כ״ט בנובמבר; אנו דורשים לתת פקודה להוציא את צבאות הפלישה; אנו דורשים שתוצא הוראה לשני הצדדים להיכנס למשא־ומתן של שלום; אנו דורשים הקמת ועדה לסייע בדבר.

צ[אראפקין] טען שבתביעתנו את הגליל אנו שוללים אותו מהמדינה הערבית הארצישראלית שצריכה לקום לפי החלטת כ״ט בנובמבר. על כך השיבותי לו, ואולי הרחקתי לכת בכך — שלכשתקום מדינה כזאת והיא תהיה בברית עמנו, נהיה מוכנים לשאת ולתת עמה על גבולות ואולי אז נוותר לה משהו.

בשיחה עם הגברת פאנדיט[11] השתתף א. אבן.

מבחינת הקסם האישי לא זו בלבד שהיא שקולה כנגד כל המנויים לעיל אלא שאין הם בכלל שוכנים בכוכב אחד, אם הם בשאול הלא היא בגן עדן. אינה צעירה, שער שיבה לה והדרת־פנים, וקסם עצום. רוח השיחה היתה ידידותית והדהדה בה נימה אישית.

שאלתי אותה איזה תמורות חלו בהודו ביחס אלינו על רקע המאורעות של השנה שעברה והיא התנצלה על שאין בכוחה לענות לשאלתי היות ולא היתה בהודו רוב הזמן, וכאשר היתה שם תכפו עליה עניינים אחרים. אולם היא יודעת שיש לנו שם חוג

9. ראה כרך I, מס׳ 527.
10. סמיון צאראפקין, נציג ברית־המועצות במועצת הנאמנות של האו״ם.
11. ויג׳איה ל. פאנדיט, שגרירת הודו בברית־המועצות וראש המשלחת ההודית למושב עצרת האו״ם בפאריס.

של תומכים נמרצים מאוד. אף־על־פי־כן יש לזכור שיש עדיין בהודו 35 מיליון מוסלמים. היא רוצה שניפגש עם המשלחת ההודית ונרצה לפניהם את ענייננו. אחיה[12] יהיה פה בקרוב והיא תסדר פגישה בינינו.

[.....][13] גם כן את דבר קבלתנו [לאו״ם] ואת עניין הנגב.

את גולדה [מאירסון][14] לא ראתה עדיין, כי יצאה יומיים לפני בואה.

בפגישה עם סובולב[15] השתתף ד. ליבשיץ. לפי הערכתו היתה המטרה של ישיבת מועצת־הביטחון אתמול להכשיר את האווירה לרעתנו ודבר זה הושג.[16]

בדבר הוועדה הפוליטית — השאלה הראשונה תהיה הזמנת שני הצדדים. מאתנו ישנו מכתב וברור שהערבים יערערו. כן מנוי וגמור להזמין את עבר־הירדן ואף כאן יש לצפות לערעור ערבי. מתעוררת השאלה של ממשלת עזה. ציינתי שממשלה זו, שהיא מורדת בסמכות העצרת, איך זה ייתכן כי היא תוזמן? אולם כך אין נציגות לערביי ארץ־ישראל, והוועד הערבי העליון, שהיה מוזמן עד כה, התמזמז ונבלע בממשלת עזה.[17]

הוא מניח שנצטרך לדבר ראשונים או כמעט ראשונים. באנץ׳ אינו צריך לפתוח את הדיון, ישנו הדו״ח של ברנאדוט המדבר בעדו. ברור שאחרי הוויכוח תיבחר ועדת־משנה.

יש אצלו יחס מפוכח מאוד בדבר גורלו של החלק הערבי של ארץ־ישראל. תגובותיו מעניינות, כי הוא סובייטי ב־101 אחוזים, אך חופשי מכבלי הדיפלומטיה הסובייטית. הוא מבין היטב שאין זה תלוי בנו. כמו כן תופש הוא שאין זו שאלה של אידיאולוגיה. הוא אומר במפורש שבסופו של דבר ייקבע גורל השטח הזה כתוצאה

12. ג׳אוואהארלאל נהרו, ראש ממשלת הודו.
13. במקור חסרה חצי שורה.
14. גולדה מאירסון, צירת ישראל במוסקבה.
15. ארקאדי סובולב, עוזר המזכיר הכללי של האו״ם לענייני מועצת־הביטחון.
16. בישיבתה ב־14 באוקטובר דנה מועצת־הביטחון בקיום הפסקת־האש בארץ־ישראל ובהתקדמות שחלה בחקירת רצח ברנאדוט. בפני המועצה היה מונח מברק של המתווך בפועל, מיום 3.9.1948, ובו תיאור המצב המידרדר בארץ־ישראל, כפי שבא לידי ביטוי ברצח המתווך (מסמך או״ם S/1022) וכן דין־וחשבון של המתווך בפועל, מיום 27.9.1948, על הרצח עצמו (מסמך או״ם S/1018). המתווך בפועל מסר דין־וחשבון בעל־פה על המצב בארץ־ישראל ונציג ישראל, בתשובה לשאלות, מסר פרטים על ההתקדמות בחקירת הרצח. הדיון נמשך בישיבה ב־19.10.1948, שבסופה התקבלה פה־אחד הצעת החלטה משותפת של בריטניה וסין, המביעה צער על שממשלת ישראל לא הגישה עדיין דין־וחשבון על ההתקדמות בחקירת רצח המתווך, מבקשת שממשלת ישראל תמסור דין־וחשבון תוך ציון הצעדים שננקטו בעניין ״הרשלנות מצידם של פקידים או גורמים אחרים בקשר לפשע״, ומזכירה לכל הגורמים באיזור את חובתם להמשיך ולקיים את הפסקת־האש, לסייע למשקיפי האו״ם ולהבטיח את חופש התנועה שלהם ואת ביטחונם (ראה *SCOR, Third Year,* 365th Meeting, 14.10.1948; 367th Meeting, 19.10.1948).
17. ב־15 באוקטובר נערך בוועדה הראשונה (המדינית) של עצרת האו״ם הדיון הראשון על ארץ־ישראל. בפתיחת הדיון הוקראו מברק מאת ממשלת עבר־הירדן ומכתב מאת ממשלת ישראל, שביקשו להשתתף בדיונים. לאחר דיון הוחלט לזמן את נציגי שתי הממשלות לקחת חלק בדיונים במעמד של משקיפים. לאחר מכן מסר המתווך בפועל דין־וחשבון על שליחות התיווך בארץ־ישראל. המשך הדיון על ארץ־ישראל בוועדה הראשונה נדחה והיא שבה לנושא רק ב־23 באוקטובר — ראה מס׳ 51. (ראה *GAOR, 3rd Sess.*, Pt. 1, First Committee, 161st Meeting, 15.10.1948, pp. 160–168).

מהתנגשות בין עבר־הירדן ומצרים. הוא מקבל את העקרונות של הכרה בישראל, הוצאת הפולשים, חיוב הצדדים למשא־ומתן והקמת ועדה ל"גוד אופיסס".

צאראפקין העלה את הרעיון שעל־מנת שלא לחדש חידושים כדאי להחזיר לתחייה את ועדת החמישה (הביצוע)[18] ולתת לה את הסמכות הזאת. לדעת סובולב אין טעם בהצעה הזאת. הרקע היום שונה ושונה גם התפקיד ואין להחזיר את הגלגל אחורנית.

ביחס לגבולות הזהירנו שאנו אומרים בנשימה אחת שני דברים שיש בהם סתירה. אנו מוכנים למשא־ומתן של שלום עם המדינות הלוחמות בנו ואנו מכריזים שאת עניין הגבולות ניישב במשא־ומתן. בזה אנו כאילו מודים בזכותן של המדינות הלוחמות בנו לדון על גבולותינו. בכך אנו נותנים פתחון־פה לסוריה ולמצרים לבוא אלינו בתביעות טריטוריאליות. עמדתנו צריכה להיות שאנו הננו בעד מדינה ערבית נפרדת וכשזו תקום נהיה מוכנים לשאת ולתת אתה על הגבולות. הוא קיבל את ההנחה שאין מקום להטיל הסדר אלא יש להגיע לכך תוך הסכם ומשא־ומתן. אם אין מגיעים להסכם, יש צורך בבורר, והוועדה הזאת תהיה הבורר. יש לציין שעבר־הירדן בעיניו אינה מוקצה מחמת מיאוס.

ד. ליבשיץ:

הוא מאוד מכבד עובדות. אמנם הוא גורס כ"ט [בנובמבר], אך כאן חסר החלק השני. עניין ישראל ברור, אך הוא עדיין מהרהר מי יהיה הצד השני.

א. אבן:

אני מקבל את הערכתו של סובולב לסיבה של ישיבת מועצת־הביטחון אתמול. באנץ' פשט כל מסווה של נייטרליות ותקף אותנו בחריפות. מכתבו של ג'ון מקדונלד[19] נעשה למרכז הוויכוח ואף קאדוגן נאחז בו. ק[אדוגן][20] הצטיין בצביעות מחוכמת. הצליח ליצור רושם כאילו הוא תמך כל הזמן בממשלת ישראל ועתה הנה היא מאכזבת אותו בחוסר־האונים שלה. הם ניסו להושיבנו על ספסל הנאשמים. אנו עברנו מהגנה להתקפה. יצאנו להוקיע את מכתב מקדונלד, להסביר כי המשטר שבראשו עומד יוסף הוא המחיצה היחידה בין תושבי ירושלים ובין תוהו ובוהו; כי הפורשים — [—][21] — הנם ירושה לנו מימי המשטר המנדטורי. ציינתי כי תולדות הרחבת הסמכות של ממשלתנו הנם לא לבושה כי אם לתפארת, וזאת במיוחד לאור המאמצים לחבל בה ולערער אותה.

הערכת תוצאות הישיבה היא עניין פסיכולוגי. אני כשלעצמי איני מתפעל ממנה, לא נראה לי כי היא חוללה שינוי יסודי. היה זה נסיון להזכיר נשכחות, ולהעלות שוב את רושם הרצח, אך נראה לי כי אחרו את המועד.

18. ועדת האו"ם לארץ־ישראל ("ועדת הביצוע") הוקמה על־פי החלטת האו"ם מ־29 בנובמבר 1947. היא היתה מורכבת מנציגיהן של חמש מדינות חברות האו"ם והיתה אמורה לקבל לידיה את הפיקוח על רשויות המימשל הזמניות בארץ־ישראל עד לכינונן של שתי המדינות בתחומי ארץ־ישראל המנדטורית.

19. ראה מס' 12 והערה 3 שם.

20. אלכסנדר קאדוגן, הנציג הקבוע של בריטניה באו"ם.

21. מלה לא ברורה במקור.

29

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

SUN577 מברק
93.02/186/7 :נוסח יוצא

Paris, 15 October 1948

Most favourably impressed by Herzog's report,[1] believe he showed great earnestness, dignity and diplomatic skill, laid important groundwork. Essential Foreign Ministry should regard this mission as its own and embark vigorous follow-up. Herzog, Vardi,[2] should be given every support outcarry programme administrative, legislative, measures indicated as result their thorough study position and important contacts. Both returning Israel.

Shertok

30

ו. איתן אל ו. איוורסן[1] (תל אביב)
W. Eytan to W. Iversen (Tel Aviv)

130.02/2426/12 :העתק

Tel Aviv, 16 October 1948

Dear Mr. Iversen,

With reference to our conversation this afternoon, in connection with the Chief of Staff's message concerning present military operations in the Negev,[2] I should be grateful if you would convey to Mr. Vigier[3] the following preliminary observations from the Provisional Government of Israel.

In view of the continuous Egyptian attacks, by land and from the air,

29

1. הדין־וחשבון לא נמצא בתיקי משרד החוץ, אך ראה מס' 13.
2. חיים ורדי, יועץ למחלקה לעדות הנוצריות במשרד הדתות.

30

1. וילהלם איוורסֶן, נציג או"ם בפועל בארץ־ישראל.
2. ראה מברקו של ראש המטה של משקיפי האו"ם אל מטה המשקיפים בתל אביב ועזה, בשביל ממשלות ישראל ומצרים, מיום 16.10.1948, הקובע שהמאורעות בנגב מהווים הפרה חמורה של הפסקת־האש, מבקש מכל הצדדים להפסיק את הפעילות המבצעית שלהם עד שעה 16.00 לפי שעון גריניץ', ודורש שכל הכוחות יחזרו לקווים של ה־14 באוקטובר (המברק בתיק 130.02/2426/12).
3. אנרי ויז'ייה, נציג או"ם בפועל בארץ־ישראל.

against Jewish settlements, positions and communications in the Negev, and of the obstinate refusal of the Egyptian authorities, to honour the Central Truce Supervision Board's decision in Case No. 12,[4] culminating in an all-out attack on an Israeli convoy travelling along the Karatiya road on October 15th within the times prescribed in that decision, the Provisional Government of Israel cannot see its way to order a suspension of operations in the area concerned until it obtains full guarantees from the Chief of Staff that the passage of traffic to and from the Negev will be allowed by the Egyptians unmolested and that all further Egyptian attacks against Jewish settlements, positions and communications will cease.[5]

Yours sincerely,

Walter Eytan
Director-General

31

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

SUN582 מברק
נוסח יוצא: 93.02/181/10

Paris, 17 October 1948

Bunche called today on Negev.[1] We compared notes, he reported Egyptians accepted cease-fire entailing withdrawal previous positions,[2] myself declined recommend acceptance unless convoys guaranteed. He explained difficulty regarding convoys was our refusal subject air transport U.N. supervision. Myself indicated Board's decision regarding convoys wasn't contingent such supervision. He agreed and admitted Egyptians were here in wrong, but argued on merits case their ability persuade Egyptians accept decision was impaired by inability assure them air transport being checked. Myself pleaded unfamiliarity facts this regard, inability express opinion. Bunche referred Hanegby's[3] refusal allow any observer into Negev unless convoys resumed and Bir Asluj evacuated. Myself had admit on face of it

4. ראה נספח א.
5. איוורסן השיב שלאור סירובה של ישראל להפסיק את האש, העניין הועבר לטיפולו של המתווך בפועל. (ראה איתן אל שרת, MH1618, 16.10.1948, 93.02/185/3.) ממשלת מצרים ענתה כי היא תורה לכוחותיה להפסיק את האש כאשר כוחות ישראל יסוגו לקוויהם הקודמים ויפסיקו את הפעולות הצבאיות. (ראה איוורסן אל איתן, 16.10.1948, 130.02/2426/12.)

31

1. ראה הערת־עורך, עמ׳ 55; מס׳ 30.
2. ראה מס׳ 30, הערה 5.
3. מיכאל הנגבי, קצין קישור לאו״ם; החל מ־21.10.1948 — המושל הצבאי של הנגב.

didn't sound reasonable attitude, probably due breakdown patience with futility observers. Bunche outpointed their interventions with Egyptians can hardly be effective if latter aware they aren't allowed even inspect Jewish areas, such attitudes cause vicious circle. He revealed real reason recent Egyptian restlessness anxiety secure harvest for refugees Gaza District, who according latest report observers 175,000, which himself admitted astoundingly high. Myself replied would not influence you against relaxation but couldn't agree any facility entailing return during war. He referred local harvesting agreements elsewhere, myself said am unaware. Bunche made clear unintends yet throw matter into Security Council, which last resort before exhausting all means stabilise position, therefore proposing three-four days unconditional cease-fire without withdrawal to previous positions, view attempting outthrash all outstanding questions to be fixed previously, such as convoys, Bir Asluj, harvesting etc. Asked my support. Myself replied on face looks reasonable but cannot commit Memisrael [Government of Israel] without knowledge all facts, relevant considerations. Promised inform you that this was my reply. Bunche incidentally disclosed Egyptians withdraw ultimatum regarding Makhaz[4] after his warning to Nokrashi.

Shertok

32

ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם (בפאריס, ב־18 באוקטובר 1948)

Meeting of the Israeli Delegation to the United Nations General Assembly (Paris, 18 October 1948)

פרוטוקול: 93.02/183/1

מ. שרתוק:

הפעם אין ברצוננו להרבות בדו"חים כי אם להתייעץ על הכיוון בו נלך לקראת הוועדה הפוליטית. אך אולי יועיל לבירור אם אמסור תחילה בקיצור על שיחתי עם נשיא העצרת, מר ה. אֶוואט.[1]

איני פטור מלציין את אקלימה של השיחה הזאת, שהיתה הידידותית ביותר שהיתה לי עד כה בפאריס. לבביות רבה, פשטות, ללא כל מעשי קונדס. הוא פתח בהערכה שהיתה לי שנה קשה מאוד והוא מקווה שאודה שהיתה גם יפה מאוד. ציין שעזר הרבה לפני שנה ומעוניין לתמוך גם הפעם. הוסיף והסביר שבהקשיבו לדיונים לפני שנה ובעקבו אחר התפתחות העניינים שוכנע בצדקתנו.

4. ראה מס' 18 והערה 1 שם.

32

1. הרברט אוואט, סגן ראש־הממשלה ושר החוץ של אוסטרליה, נשיא המושב השלישי של עצרת האו"ם. דו"ח מלא על השיחה עם אוואט ראה M.S. Comay, Note on talk with Dr. Evatt, 15.10.1948, 130.02/2425/2.

אחר הרצה לי את משנתו. הוא מסכים שמוכרחים לקבלנו לאו"ם במושב הזה של העצרת; עניין הגבולות שלא נקבעו עדיין אינו קובע, כי ישנה ממשלה יציבה האוחזת בשלטון ואותה יש לקבל. אין הוא סבור כי בעצרת זו יוחלט על עניין הגבולות. דעתו שתיבחר בוודאי ועדה שתהיה לא רק לקירוב הלבבות ("גוּד אופיסס"), אלא במקרה שהצדדים לא ייפגשו, או שייפגשו ולא יוכלו להגיע לידי הסכם, אז ועדה זו תהיה מוסמכת ומחויבת להגיש לעצרת הבאה את המלצותיה בדבר הסדר הגבולות. אם נזכור את גישתו של סובולב,[2] שראה את הוועדה הזאת כבוררת, הרי שתפישתו של אוואט זהירה יותר.

אמרתי לו שדרך זו של מחשבה נראית לי, כי עשיתי חשבון כזה, שבדרך זו אין אנו מפסידים דבר ומרוויחים את קבלתנו לאו"ם. במשך השנה נוכל להתבסס כמו שאנו עושים עתה בנגב.

ביחס להכרתנו על־ידי אוסטרליה ראיתי שאין הוא מרגיש נוח באי־ההכרה ועניין זה מעיק עליו.

השאלה היא עתה מה עלינו לעשות כדי לרכז דעת־קהל סביב קו מסוים.

בשאלת קבלתנו לאו"ם ישנה החלטת הממשלה להגיש בקשה לכך. אני פירשתי כי זה משאיר חופש למשלחת לברור את השעה המתאימה לדבר. ברור שאם העצרת הזאת תעבור ותגיע לשלביה המאוחרים מבלי שנגיש את הבקשה, הרינו נוטלים בזה על עצמנו אחריות כבדה מאוד. אני סבור כי עלינו להיכנס עתה לעניין זה באופן פעיל ביותר, מבלי ששאלה זו תהא קשורה בהסדר כללי דווקא.

עלינו לציין שישנן חמש מדינות חברות באו"ם שהן נלחמות בנו. כל אשר הן אומרות יש לו משקל של חברי או"ם; להן זכות הצבעה בשאלות החותכות את גורלנו בשעה שלנו גם קול אחד אין. על זאת אנו צריכים להתבסס.

א. ששון:

אינו רואה כל אסון בתשובה שלילית. גם אם נגיש ולא נתקבל, נעמוד בתור. בשיחותינו יש להביא גם את הטענה כי קבלתנו לאו"ם תקל על ממשלות ערב להיכנס עמנו לשיחות של שלום.

א. אבן:

הרושם שלי שאם נחליט על מאמץ להסיח את דעת העצרת מעניין הגבולות, יש סיכויים להצלחה גדולה. יש במשלחות היסוסים ביחס ליכולת העצרת להחליט עתה בעניין הגבולות. לעומת זאת, יש נטייה לאשר את מה שמתקבל על דעת הכול: קיומה של מדינת ישראל. תהיה בוודאי גם הרגשת הרגעה אם יראו אפשרות לדחות עניין כה מסובך כשאלת הגבולות.

מ. וייסמן:

אם אנו מתקבלים ואין החלטה בקשר לגבולות וכו' — מה יהא על שביתת־הנשק, מנגנון התיווך והקשור בכך? חושב גם כן שצריך לנסות עתה, למרות הריזיקו שלא נתקבל.

מ. שרתוק:

צריך, איפוא, לגשת במרץ רב עוד השבוע לשיחות עם חברי מועצת־הביטחון.

2. השיחה עם סובולב — ראה מס' 28.

י. רובינסון:
יש להעמיד את השאלה אם תכנית אוואט מוטב לה שתוגש מראש או שכדאי לתת לה שתיוולד מתוך מהלך הדיונים. אינו מאמין במתן כיוון כזה מתחילה — בזה אך נעורר את מתנגדינו ללחום בה בכל כוחם — וכל אלה הרוצים באישור תכנית ברנאדוט יצטרפו אליהם. מוטב כי נגייס את ידידינו נגד כל אותם חלקי התכנית שאין אנו יכולים לקבלם. בזה ניצור קיפאון ואז תכניתו של אוואט תצא בדיעבד מן הדיונים.

מ. קומיי:
דעתו של אוואט היתה גם היא שיש להביא את הדיון לידי כך שיוחלט על הוועדה.

נ. גולדמן:[3]
חושב שמוטב שמישהו מידידינו יציע הקמת ועדה לקירוב לבבות עוד לפני הקמת ועדת־המשנה. בוודאי לא תבוא החלטה על כך אבל כדאי שלכשתיגש ועדת־המשנה לעיין בדבר כבר תהיה לפניה הצעה כזאת; זה יכול להסיח את דעתה מן הגבולות.

מ. שרתוק:
זה רעיון טוב.

א. ששון:
לפנינו בעצרת זו שתי מטרות: (א) לצאת ממנה מבלי שתכנית ברנאדוט תזכה לא לאישור ולא לדחייה, אלא שתתמזמז סתם ככה. היות ובדבר זה מעוניינים גם אויבינו לא יקשה עלינו להשיגו. (ב) אם נוכל להשיג החלטה על ועדת פישור לפני הקמת ועדת־המשנה, ייתכן שנביא בזה לידי החלטה לפני גמר העצרת.

י. רובינסון:
הפעם אין אנו מעוניינים רק להכשיל דבר מה כי אם גם להעביר החלטה חיובית, והטקטיקה שלנו צריכה להיות בהתאם לכך.
השאלה של שביתת־הנשק היא בעיקרה עניין למועצת־הביטחון. ייתכן, כמובן, שהעצרת תפנה אל מועצת־הביטחון בדרישה לנקוט אמצעים יותר חריפים מאשר הפוגה.

ד. ליבשיץ:
רואה שלושה שטחים: מדיני, צבאי וטריטוריאלי. השיקול צריך להיות תמיד קו ראשון וקו נסיגה. בשאלת ההכרה אין שאלה של מקסימום ומינימום. אין לי ספק שעלינו להגיש את הבקשה. אם לא נציג את דרישתנו באופן פורמלי, ניתן בזה גושפנקא לכישלון, ויש בכך כבר כל ההפסד שיכול להיות בכישלון. בשטח הצבאי צריכה דרישתנו להיות הוצאת הצבאות הפולשים. המזרחיים בייחוד עומדים על־כך. השאלה היא כמובן אם יש בכוחה של העצרת לעשות דבר כזה, אך על־כל־פנים יש לומר את הדבר, והוא צריך להיאמר על־ידינו. אנו צריכים לשאוף להחליף את ההפוגה בשלום. צריך לנסח המלצה כללית שגם העצרת תוכל לקבלה. עומדת שאלה של הוועדה להשכנת השלום. ועדה זו תגביל את פעולות מנגנון הפיקוח. ועדה זו יהיה בה מה שלא יכול להיות ביחיד — ייצוג של יותר מצד אחד.

3. נחום גולדמן, חבר הנהלת הסוכנות היהודית ויושב־ראש הנהלת הקונגרס היהודי העולמי.

ביחס לוועדה יש לשקול אם כדאי לדרוש את השתתפות הצדדים בה. מצד אחד יש בזה מעלה שניוצג באותה ועדה, ומאידך הרי זה נותן דריסת רגל בענייני ארץ־ישראל למי שאין לו חלק ונחלה בה. לכן מוטב שהצדדים לא יהיו מיוצגים ולא יצא שכרנו בהפסדנו. בעניין הגבולות ברור שלא נצא מכאן ברכוש גדול. אולם לעומת הפגיעות בנו הכרחי שיישמע קולנו.

אני מוציא גם את עניין ירושלים. השיקול הוא שמצב ירושלים הוא להלכה בבעלות או״ם. ברור שההצעה האמריקאית[4] מושכת — בהנחה שלא תכלול את העיר העתיקה. היא נותנת לנו סטטוס של נאמן (טרסטי), דהיינו חברות במועצת־הנאמנות. אין זה חותך את עניין ירושלים, רק נותן לגליזציה למצב הקיים, ומאשר את מה שאנו מחזיקים בידינו. ייתכן גם שבנקודה זאת שוב יתרחש הנס — כאשר קרה כבר פעמיים לפני כן בענייננו — שארצות־הברית וברית־המועצות תיפגשנה בנקודה זאת. יש לזה גם הצדקה — כי מלכתחילה נועדה ירושלים להיות תחת פיקוח בינלאומי.

מ. שרתוק:

סיפרתי לאוואט על התכנית האמריקנית. הוא זקף את אוזניו מתוך זהירות. עוד לפני שהסברתי לו מהו הקושי שלנו ביחס לעיר העתיקה, הקדים ושאל מה יהיה אפוא חלקם של הנוצרים אם תחולק העיר לשני איזורי נאמנות — יהודי וערבי, שפירושו מוסלמי. אז אמרתי לו שאם יהיה משטר בינלאומי לעיר העתיקה, הרי יהיה המושל נוצרי — וראיתי שבזה קניתי את לבו.

א. אבן:

המתווך, בהצעתו להקים ועדת פישור, גורס בזה את חיסול הפיקוח.

א. ששון:

אנו צריכים להיות מעוניינים שבוועדה יהיו מיוצגים שני הצדדים. היתרון הראשון — עצם העובדה שהערבים משתתפים בוועדה בה יושבים אנו יש בזה צעד ניכר קדימה. היתרון השני — אם יהיה בוועדה גם יהודי וגם ערבי, הרי יהיה בזה פתח למגע לא מעט.

מ. שרתוק:

אנסה לסכם. נגענו כאן בשש נקודות:

1. קבלתנו לאו״ם.
2. הוצאת הצבאות הפולשים.
3. הזמנת שני הצדדים למשא־ומתן על שלום.
4. ועדת הפישור.
5. שאלת קביעת הגבולות.
6. מעמדה של ירושלים.

ארבעת הראשונים יכולים וצריכים לשמש נושא להחלטה בעצרת. שני האחרונים צריכים להימסר לוועדה.

הנקודה הרביעית — ועדת הפישור — עדיין שאלה פתוחה: האם מוטב לנו שישותפו בה הצדדים או לא. אם כן — הרי זה יכול להיות גורם מדרבן לקבלתנו

4. ראה מס׳ 1.

לאו"ם. לעומת זאת, אני חושש מאוד לסיבוכים בתוך הוועדה — הלא נריב ונתקוטט בלי סוף וכל ישיבה תהיה לגיהנום. דבר זה עלול להכשיל את כל הוועדה.

לנקודה החמישית — רצוי לנו שלא תתקבל פה כל החלטה.

לנקודה השישית — גם כן איננו להוטים אחרי החלטה. אין לי הרושם שהאמריק־אים יצאו עם הצעתם, אלא יסתפקו בקביעת העיקרון של פיקוח בינלאומי. בהזדמנות זאת אנו נעשה פומבי לחוסר המעשיות של משטר בינלאומי, כפי שחזו אותו מראש.

בשלב הראשון של הדיון צריכה להיות הסיסמה לידידינו לבקר, להתנגד, ליצור מצב של אי־מוצא כדי שיורגש הצורך למסור את העניין לידי ועדה.

א. נג'ר:

שאלת הוצאת הצבאות הפולשים מעלה ממילא את שאלת הגבולות.

י. רובינסון:

כדאי להבחין בין דברים שמוטב לפותרם בעצרת וכאלה שמוטב להשאירם למועצת־הביטחון.

א. אבן:

העצרת תוכל להמליץ בפני מועצת־הביטחון.

מ. שרתוק:

צריך לעשות פומבי לרעיון מעל במת העצרת, כי שם יש הד למה שנאמר, מה שאין כן לדברים הנשמעים במועצת־הביטחון.

ד. ליבשיץ:

מעורר את שאלת החלק הערבי של ארץ־ישראל.

מ. שרתוק:

ביחס לזה נאמר מה שאמרנו כבר, כי אנו מעדיפים מדינה ערבית עצמאית על סיפוח לעבר־הירדן.

לפני שנסיים ברצוני למסור על המצב ביחס לנגב. קורא מברק מצהרי 17.10.[5]

הקו שלנו בשיחות צריך להיות שההתלקחות בנגב בימים אלה בהם יושבת העצרת אינה אלא קוֹאינסידֶנס. זהו עניין המשתלשל כבר מאז ההפוגה הראשונה. המצרים הפרו אותה באי־נתינתם לשיירות שלנו לעבור. אנו הזדיינו בסבלנות, חכינו לדיונים והחלטות ומשא־ומתן ממושך; המצרים הפרו הפרה כפולה — גם לא קיבלו את הגבלת השעות אשר הוקצו להם וגם לא נתנו לשיירות שלנו לעבור. לפנייה אליהם ענו תחילה בשלילה, אחר־כך בשתיקה. אפשר היה להניח שהם מבקשים להם הצלת־פנים ושבאופן עובדתי יקבלו את הדין. עם התקרב החורף החלטנו אפוא שהשיירה מוכרחה לצאת, ובהתאם למה שנקבע היא יצאה. המצרים התקיפו אותה ואז החלטנו פעם לתמיד לשים קץ לכל השערוריה הזאת והתחלנו לפנות את הדרך. עתה ישנה פנייה להפסקת־אש ואנו מחכים לתשובת ממשלתנו. טענתנו צריכה להיות תמיד שהמצרים התקיפו שיירה שיצאה לפי החלטת מנגנון הפיקוח.

5. מס' 31.

33

מ. שרת אל ר. שילוח
M. Sharett to R. Shiloah

מברק מוצפן U14. התקבל: 19.10
נוסח יוצא: 93.02/182/3
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 18 October 1948

Suggest / consider / condition our acceptance cease-fire preliminary free passage and safe arrival / convoy /.[1]

Shertok

34

ר. שילוח אל מ. שרת (פאריס)
R. Shiloah to M. Sharett (Paris)

מברק MH1632
נוסח נכנס: 93.02/185/3

Tel Aviv, 18 October 1948 (13.35)

Your SUN582.[1] (1) Eytan's letter to Mohn [No.] 124, September 30th,[2] confirms in writing our acceptance Central Truce Supervision Board's decision Case 12,[3] which provides *inter alia*: (a) Ceasing air supplies Negev except to settlement[s] inaccessible by road. (b) U.N. supervision over all flights Negev. (2) (a) Gaza group observers tour Negev almost daily. (b) Plan stationing permanent observers team Israeli side Negev our initiative. This uncarried out initially for technical difficulties observers' part, though lately Hanegby acted reluctantly for motives described by yourself.[4] (3) (a) Re harvesting — local agreements were made several exceptional cases, experience on whole unsatisfactory, as when harvest complete, sniping, mining etc. restarts. Outstanding case Salbit, Latrun area, where on completion harvest, convoy ambushed, four killed. (b) Actual Egyptian present demand not harvesting but ploughing. (4) In

33

1. ראה מס' 31.

34

1. מס' 31.
2. המכתב בתיק 130.02/2426/6.
3. נספח א.
4. ראה מס' 31.

general Egyptians pursued policy procrastination throughout, inventing new excuse every time. (5) On three days' pause were not approached yet, will cable views separately after consultation.[5]

Shiloah

35

ו. איוורסן אל ו. איתן
W. Iversen to W. Eytan

מקור: 130.02/2425/2

Tel Aviv, 18 October 1948

Sir,

I have the honour to put to you the following question on behalf of the Acting Mediator, which has also been put to the Egyptian Government, and which I transmitted to Mr. Shiloah verbally today at 1.30 p.m.:

> Is the Israeli Government ready to order an immediate, unconditional cease-fire for four days, in order to provide time in which to settle peacefully basic difficulties which have arisen between Egypt and Israel regarding truce observance in the Negev?[1]

It is proposed that both sides should send representatives to a neutral place, which might be the Government House in Jerusalem. If this proposal is not agreed to, negotiations would be carried out through the Acting Mediator's representative in Tel Aviv and in Cairo, the Acting Mediator's Headquarters in Haifa acting as intermediary.[2]

I am, Sir, Yours faithfully,

Wilhelm Iversen,
Acting United Nations Representative

5. תוכן מברק זה הובא לידיעתו של באנץ'. (ראה אבן אל באנץ', 18.10.1948, 93.02/186/15.) לעניין סעיף 5 השיב שרת שיש לראות את הצעתו של באנץ' כפנייה רשמית ולפיכך יש לתת לו תשובה בהתאם, שאם לא כן תכונס מועצת־הביטחון ב־19.10.1948. (ראה שרת אל שילוח, SUN584, 18.10.1948, 93.02/181/10.) ראה גם מס' 35.

35

1. ראה מס' 31, 34.
2. ממשלת ישראל השיבה שהיא מוכנה להיפגש עם נציגי מצרים בכל עת ובמקום שיוסכם עליו כדי ליישב בדרכי שלום את כל הבעיות שהתעוררו בין ישראל ומצרים בנגב. (ראה שילוח אל איוורסן, 18.10.1948, 130.02/2426/12.)

הערת־עורך
Editorial Note

מועצת־הביטחון דנה במצב בנגב בישיבתה ב־19.10.1948. המתווך בפועל מסר דין־וחשבון על המצב בנגב (מסמך או״ם S/1042) וציין שבעוד שהמצרים הסכימו להפסקת־אש זמנית בתנאי היחיד שגם ישראל תסכים לכך, הרי ישראל רק הסכימה להיכנס למשא־ומתן עם המצרים והתעלמה לחלוטין מבקשתו להפסקת־אש (ראה מס' 30, הערה 5; מס' 35, הערה 2). על־פי הצעת הנציג הסורי החליטה המועצה לאמץ את סעיף 18 בדו״ח המתווך בפועל, בתיקונים מסוימים, כהחלטה של המועצה, על־פי הנוסח כדלהלן:

The present situation in the Negeb is complicated by the fluid nature of military dispositions making the demarcation of truce lines difficult, the problem of the convoys to the Jewish settlements, as well as the problems of the dislocation of large numbers of Arabs and their inability to harvest their crops. In the circumstances, the indispensable condition to a restoration of the situation is an immediate and effective cease-fire. After the cease-fire, the following conditions might well be considered as the basis for further negotiations looking toward insurance that similar outbreaks will not again occur and that the truce will be fully observed in this area:

(a) Withdrawal of both parties from any positions not occupied at the time of the outbreak;

(b) Acceptance by both parties of the conditions set forth in the Central Truce Supervision Board decision No. 12[1] affecting convoys;

(c) Agreement by both parties to undertake negotiations through United Nations intermediaries or directly as regards outstanding problems in the Negeb and the permanent stationing of United Nations observers throughout the area.

החלק הראשון של ההחלטה התקבל פה־אחד ואילו החלק השני, המסומן באותיות a–c, התקבל ברוב קולות, כשברית־המועצות ואוקראינה נמנעות. על־פי בקשתו של נציג ישראל הבהיר נשיא המועצה כי שלושת התנאים המנויים בהחלטה מהווים רק בסיס למשא־ומתן ואין בקבלתם על־ידי מועצת־הביטחון קביעה מראש של תוצאות המשא־ומתן. (ראה *SCOR, Third Year,* 367th Meeting, 19.10.1948).

1. נספח א.

36

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק UN242. התקבל: 20.10
נוסח יוצא: 93.02/182/4
נוסח נכנס: ארכיון בן־גוריון 1520

Paris, 19 October 1948

Unanimous resolution cease-fire[1] on [Syrian][2] initiative leaves our occupation new positions unprejudiced and open for negotiation. Obedience this order appears to me completely necessary. [Security] Council reaction weak today, American abstention discussion noticeable, but further refusal cease-fire bound create strong international action.[3]

Eban

37

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U15
נוסח יוצא: 93.02/182/7

[Paris], 19 October 1948

Regarding American proposal Jewish and Arab trusteeships Jerusalem,[1] as we had no negative reaction from you, assume can proceed assumption we do not object such arrangement provided: (1) Israel is trustee as member U.N. (2) Old City does not come under Arab trusteeship but directly under U.N. Last point would mean Christian governor and therefore secure wide Christian support, as already indicated by Evatt's and others' reaction.[2]

Shertok

36

1. ראה הערת־עורך לעיל.
2. במקור, בטעות: Soviet.
3. ראה מס' 42.

37

1. ראה מס' 1.
2. ראה מס' 32, עמ' 68. במברק נוסף הסביר שרת כי אינו מתכוון לתת פומבי לעמדה זו אלא רק להשתמש בה בשיחות שלא לפרסום. הוא הוסיף שהקו הנקוט בידי משלחת ישראל הוא כי אין צורך ליישב את בעיית ירושלים במושב זה של העצרת ומוטב להעבירה לדיון בוועדה מיוחדת, שתמונה ככל הנראה. (ראה שרת אל איתן, SUN586, 19.10.1948, 93.02/186/7.)

38

א. אילת אל מ. שרת (פאריס)
E. Elath to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן WP10
נוסח נכנס: 93.02/181/8

[Washington], 20 October 1948

Renewed efforts influential friends obtain Truman's support for: (1) no changes Israeli frontiers without our consent, (2) *de jure* recognition, (3) immediate granting loan, (4) active support our admission U.N. again produced no immediate results.[1] Strong pressure exercised on Dewey for statement which in spite of counter-pressure by State Department may force Truman act before he launches his campaign New York State this week.

American military circles very active support Mediator's plan and back fully Marshall's position, thus causing more difficulties our friends in White House and Democratic Party.

Epstein

39

א. אבן אל א. לוריא[1] (ניו יורק)
A. Eban to A. Lourie (New York)

מברק UN252
נוסח יוצא: 93.02/186/4
נוסח נכנס: 93.03/130/5

Paris, 20 October 1948

American determination is to postpone discussion till after November, view inadequate support Bernadotte plan.[2] Would welcome Silver, Epstein, views whether any favourable action either Party likely. Welcoming Fahy[3] Saturday.

Eban

38

1. שרת הורה לאילת לרכז את מאמציו בתחום קבלת ישראל לאו"ם. הוא הטעים שהדבר יקדם את השלום מפני שיתן בידי הערבים מוצא של כבוד לסיום הסכסוך. מאידך גיסא, אם תידחה ישראל על־ידי האו"ם, דעת הציבור בישראל תטיל את האשמה על ארצות־הברית ותהיינה לכך השלכות שליליות בבחירות הקרובות בישראל. אשר לעניין ההכרה דה־יורה, הוא המליץ לדחות כל פעילות בנושא זה עד לאמצע דצמבר. (ראה שרת אל אילת, SUN597, 21.10.1948, 93.08/377/3). ראה גם מס' 51.

39

1. ארתור לוריא, קונסול כללי של ישראל בניו יורק. 2. ראה מס' 40.
3. צ'ארלס פאהי, משפטן אמריקאי, לשעבר יועץ משפטי במחלקת המדינה. פאהי התבקש לסייע למשלחת ישראל בפאריס במגעים עם המשלחת האמריקאית. (ראה סילבר אל לי, 20.10.1948, 93.03/126/10).

40

א. אבן אל א. אילת (ואשינגטון)
A. Eban to E. Elath (Washington)

מברק UN253
נוסח יוצא: 93.02/186/4
נוסח נכנס: 93.01/2220/8

Paris, 20 October 1948 (21.40)

Lunch Michael [Comay] and self with Bunche today. Found him chastened, doubtful whether any outcome [General] Assembly likely, in any case only very general resolution feasible. Hinted his dissatisfaction [Security] Council weakness, especially American complacency at Israel's advance.[1] Weak resistance his part to alternative idea Assembly merely confirm juridical facts. Reticent on Negev, adding significantly Israel interest lies allowing Egyptians some foothold part of Negev. Expressed concern possibility sub-committee, which would completely wreck scheme.[2]

Eban

41

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק UN256
נוסח יוצא: 93.02/182/4
נוסח נכנס: ארכיון בן־גוריון 1520

Paris, 20 October 1948

Recent talks delegations as follows: China favours Bernadotte report, though mind not made up Negev, cannot continue sponsor Arab line in face patent facts. India non-committal owing to Moslem minority, will almost certainly be abstentionist. Canada heard our views carefully, their fix[ed] position awaiting Pearson's[1] arrival. Norway favours our admission, reluctant follow Bernadotte frontier recommendations.

Eban

40

1. ראה מס׳ 36.
2. הכוונה כנראה לתכנית ברנאדוט. ראה גם מס׳ 45, עמ׳ 80.

41

1. לסטר פירסון, שר החוץ של קנדה, חבר המשלחת של קנדה לעצרת האו״ם.

42

מ. שרת אל ד. בן־גוריון
M. Sharett to D. Ben-Gurion

מברק מוצפן U15. התקבל: 21.10
נוסח יוצא: 93.02/182/3
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 20 October 1948

Assume compliance cease-fire order.[1] While our signal success /Negev/ made tremendous impression Britain, U.S. and Paris, completely transforming physical background U.N. discussion at least regarding northern part, convinced we would be going too far by appearing to /defy/ [Security] Council's order which carried unanimously with active Soviet support. Our tactics Negev fully vindicated and Egyptian guilt for their own undoing firmly fixed, therefore important avoid tables being turned. Remember my assumption /four/.[2]

Shertok

43

פ. מוהן אל ו. איתן
P. Mohn to W. Eytan

מקור: 130.02/2426/12

Tel Aviv, 20 October 1948

Sir,

In its resolution of 19th October concerning the situation in the Negev, the Security Council provides for an "immediate and unconditional cease-fire".[1] In accordance therewith and on instructions of the Acting Mediator, I beg you to let me know urgently the date and hour at which the cease-fire order to the Israeli forces, issued in compliance with the resolution, came or will come into effect.

I may add that the necessary steps for the application of other provisions of the Security Council resolution will be taken as soon as the cease-fire is in effect.[2]

I am, Sir, Yours faithfully,

Paul Mohn,
Personal Representative
of the Acting Mediator

42

1. ראה הערת־עורך, עמ' 72.
2. כוונת הדברים אינה ידועה.

43

1. ראה הערת־עורך, עמ' 72. למעשה הטכסט של החלטת מועצת־הביטחון קרא ל־immediate and *effective* cease-fire (ראה מוהן אל איתן, 20.10.1948, 130.02/2426/12).
2. ראה מס' 44.

44

ו. איתן אל פ. מוהן (תל אביב)
W. Eytan to P. Mohn (Tel Aviv)

העתק: 130.02/2426/12

Tel Aviv, 21 October 1948

Dear Mr. Mohn,

Further to my letter FA/137/48 of October 20th,[1] relating to the suspension of hostilities in the Negev, I should be much obliged if you would transmit the following message from the Provisional Government of Israel to the Acting Mediator:

> The Provisional Government of Israel, faithful to its settled policy of pursuing the ways of peace, and in compliance with the conclusions adopted by the Security Council on 19th October 1948 and communicated to the Provisional Government on 20th October, has resolved to order an immediate and effective cease-fire in the Negev.
>
> In order to ensure that the cease-fire shall be complete and effective, in accordance with the intention of the Security Council, the Provisional Government of Israel requests the Acting Mediator to inform it as soon as possible of the Egyptian Government's decision to order and maintain an effective cease-fire, to be observed by all its troops in the Negev, including all irregulars that may be operating in that area.
>
> The cease-fire order to Israeli troops will be issued immediately upon receipt of such notification and, allowing for the time necessary to ensure that it reaches all units, will come into full effect not later than twelve hours after the Acting Mediator's notification has been received.[2]

Yours sincerely,

Walter Eytan
Director-General

44

1. במכתב הודיע איתן שישיבה מיוחדת של הממשלה עומדת להתכנס באותו יום כדי לדון על התאריך והשעה המדויקים של תחילת הפסקת־האש בנגב (המכתב בתיק 130.02/2426/12). ראה גם מס' 43.
2. ראה מס' 46.

45

ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם
(בפאריס, ב־21 באוקטובר 1948)
Meeting of the Israeli Delegation to the United Nations General Assembly (Paris, 21 October 1948)

פרוטוקול: 93.02/183/1

י. ל. קנן:
קורא את תשובת ממשלת ישראל לקריאת מועצת־הביטחון להפסקת־אש.[1] מודיע על כיבוש באר שבע.

מ. שרתוק:
קורא מברק מיום 20.10, שעה 19.30 על המצב הצבאי.[2]

מ. שרתוק:
היתה לי שיחה עם שר החוץ הצרפתי מר שומאן, בהשתתפות מ. פישר. השיחה שארכה כ־3/4 שעה, היתה עניינית מאוד, התנהלה באווירה נוחה ובסופה הודה שומאן בחשיבותם של העניינים שהבאנו בפניו. רצה לנחם אותנו שלא רק בעניינים שלנו נוהגת המשלחת האמריקנית בתכסיס הדחייה; יש שם בכלל הרגשה של אי־ביטחון בעתיד הפוליטי והדחייה המתכוונת עד לאחר הבחירות איננה נובעת דווקא מרצון להקשות עלינו.

בענייננו אמר שהם לא באו עדיין לידי מסקנה. הם נוהגים להתייעץ עם עוד שתי מדינות אם כי, הוסיף ברמז, אין זה מחייב אותם לקבל את עצת השתיים. את מארשאל לא ראה עדיין ובווין יבוא רק ביום שני. הוא יודע שהדחייה של הדיון בשאלתנו קשור[ה] בבחירות.

כשפתחתי בהסברתי על הנגב הוציא ממגרתו מפה של החלוקה לפי כ"ט בנובמבר ולאחר שהרציתי לו על שאלת ההתיישבות בנגב, ים המלח ועקבה, אמר שעד כה לא עמד על חשיבות הדבר. שאל מדוע הציע אפוא ברנאדוט מה שהציע? כשעניתי לו שעל כך יש לנו תשובה אלא שאיננו מפרסמים אותה, עודדני שאדבר בחופש גמור. אז אמרתי לו שנראה שברנאדוט חשב שבטרם יתווך בין היהודים והערבים, עליו לתווך בין האנגלים לאמריקנים, ולהבטיח לתכניתו את תמיכתם. סיפרתי לו על רודוס.[3] האנגלים חשבו תחילה למחותנו כליל, ועתה משנכשלה תכניתם זו הרי הם מתכוונים לרדת לחיינו ולמנוע מאתנו אפשרות קיום. האמריקנים בעצם אינם להוטים כל כך אחרי תכנית ברנאדוט, אלא שמתוך רצון לגרום נחת לאנגלים הם מוכנים לתמוך בה. ואמנם הם הרבה פחות נוקשים בעניין זה ומנסים להביאנו לידי פשרה. ואילו אנו לא

45

1. מס' 44. ראה גם מס' 46.
2. המברק מתאר את המצב הצבאי בבוקר ה־20 באוקטובר: הדרך לנגב נפתחה, המצרים נחלו כשלונות חמורים, כוחותיהם נותקו זה מזה ורוחם נשברה. בחזיתות האחרות שורר שקט, ואם הזמן יאפשר — צפויות הצלחות נוספות. (ראה שילוח אל שרת, 20.10.1948, 130.09/2344/1.)
3. ראה מס' 21 והערה 7 שם.

נוכל להתפשר בנקודה זאת. עבורנו זה האופק היחידי של המדינה. כאן הפסיקני: והים? עניתי לו שאת הים אי אפשר ליישב. מצד אחד מאשימים אותנו בשאיפה להתפשטות ומאידך מנסים לגזול מאתנו את האפשרות היחידה להתפשטות פנימית. לנתק את הנגב מישראל משמעו לארגן אירדנטיזם.

שאל מה בדבר הגליל המוצע לנו כפיצוי. השיבותי לו שאת הגליל תבענו תמיד; עתה הוא ממילא שלנו. אחד הנימוקים שבגללם חשוב לנו הגליל כולו הוא כי טוב שיהיה לנו גבול משותף עם הלבנון. הוא קיבל את הרעיון שיש עתיד ליחסי שיתוף בין ישראל ללבנון המרוני. הקמת מדינת ישראל היתה בשורת עידוד למרונים ולמיעוטים אחרים באשר היא שברה את אחדות ההשתלטות המוסלמית על המזרח. נראה שהדברים הללו מצאו הד בלבו.

ביחס לירושלים ציינתי שהאמריקנים כאן גמישים יותר. אנו עומדים בכל תוקף על משטר בינלאומי לעיר העתיקה ולמקומות הקדושים (באופן ניכר נגולה אבן מלבו). עמדתי על האופי החילוני של העיר החדשה, אשר חיים בה אנשים שנתקפו קשות והגנו על עצמם; שאי־אפשר שם בלי צבא ושצבא בינלאומי אינו מעשי. סיפרתי לו על ההצעה האמריקנית לנאמנות יהודית וערבית[4] שהיא בדרך־כלל מעניינת, אלא שאנו מתנגדים לכך שהעיר העתיקה תיכלל בשטח הערבי. מושל מוסלמי לא נוכל לראות כנייטרלי ואנו דורשים מושל נוצרי. הוא סיכם את דברי: "ובכן אתם דורשים שלטון ישיר של או"ם בעיר העתיקה ושלטון בלתי־ישיר ביתר העיר, באמצעותכם". הרושם שלי היה שהסדר זה הניח את דעתו. כן נראה לי כי אין הם בתוך הקנוניה האנגלו־אמריקנית ועודם חופשים להגדיר את עמדתם.

כשנזכרה חיפה הביע את תודת צרפת העמוקה לאשר עשינו בעניין הנפט.[5] על כך עניתי לו שאנו מכירים לצרפת תודה על כל אשר עשתה למעננו והוא העיר שהוא יודע שיש להם עוד מה לעשות. אמרתי לו שאם הוא מתכוון לעניין ההכרה הרי לא זה הנושא שעליו אני רוצה לדבר הפעם. היום אני מתכוון לתמיכה בקבלתנו לאו"ם. יותר קל יהיה לה לצרפת לתמוך בזה כחלק ממדיניות בינלאומית מאשר לצאת במעשה יחיד ולהכיר בנו. רצה לדעת אם יש תקדים לכך שתמיכה בקבלה לאו"ם תבוא לפני הכרה. הזכרתי לו את תימן, אשר מספר המדינות שהכירו בה קטן בהרבה מאלה שהכירו בנו. מ. פישר הוסיף כאן כי צרפת תמכה בשעתו בבקשתה של עבר־הירדן להיכנס לאו"ם אף־על־פי שטרם הכירה בה. הסברתי שאין לסבול כי המדינות הלוחמות בנו יושבות בפנים וכל אשר הן אומרות יש לו משקל של חברי או"ם. הוא הפסיקני: "והן גם מצביעות". הדגשתי שהן מכריעות בשאלות החותכות את גורלנו בשעה שלנו אין גם קול אחד. כן אמרתי לו שיהיה בזה צעד לקראת השלום, כי הדבר יתן לממשלות הערביות פתחון־פה להיכנס עמנו במשא־ומתן.

כנימוק חשוב לקבלתנו לאו"ם במושב זה ציינתי שאם נשוב מכאן מבלי שיקבלונו, יחזק הדבר בבית את ידיהם של אלה הדורשים כי מדינת ישראל תישען על המזרח. כי הכול יודעים מי יהיה חייב באי־קבלתנו לאו"ם והכול יודעים מי תמך בקבלתנו. אין אני רוצה למצוא את עצמי במצב שבשובי אצטרך להגן על אלה שהיו בעוכרינו בפני מאשימיהם.[6] נימוק זה נראה לו כחשוב.

4. ראה מס׳ 1.
5. ראה מס׳ 10 והערה 8 שם.
6. השווה מס׳ 38, הערה 1.

כשהעלה את שאלת הפליטים ניכר שמישהו דיבר אתו בעניין זה. הסברתי לו מה פירוש החזרת הפליטים כל עוד אנו נמצאים במצב מלחמה. שאל אם בימי שלווה נהיה מוכנים לקבלם והביע את דעתו לטובת "פתרונות פשוטים". הסברתי לו כי הפתרון הרדיקלי ביותר יהיה יישובם בארצות השכנות וזוהי הזדמנות היסטורית.

שאל אם אנו רואים אפשרות של שלום עם הערבים ומי מהם יותר נוח. עניתי לו כי קיימת אולי אפשרות; כי הנוח ביותר — עבר־הירדן, אך השאלה היא אם האנגלים יתנו לו. הסברתי לו את מצבו של עבדאללה. כשאמרתי כי אין זה מן הנמנע שגם המצרים במצב מסוים יהיו מוכנים לשלום, העיר כי גם לו היתה הרגשה כזאת. הוספתי כי גם כאן עומדת השאלה אם יוכלו המצרים להתפשר עם האנגלים.

במשך השיחה הדגיש כמה וכמה פעמים כי אין הם, הצרפתים, מזדהים עם האנגלים במדיניותם במזרח התיכון.

א. אבן:

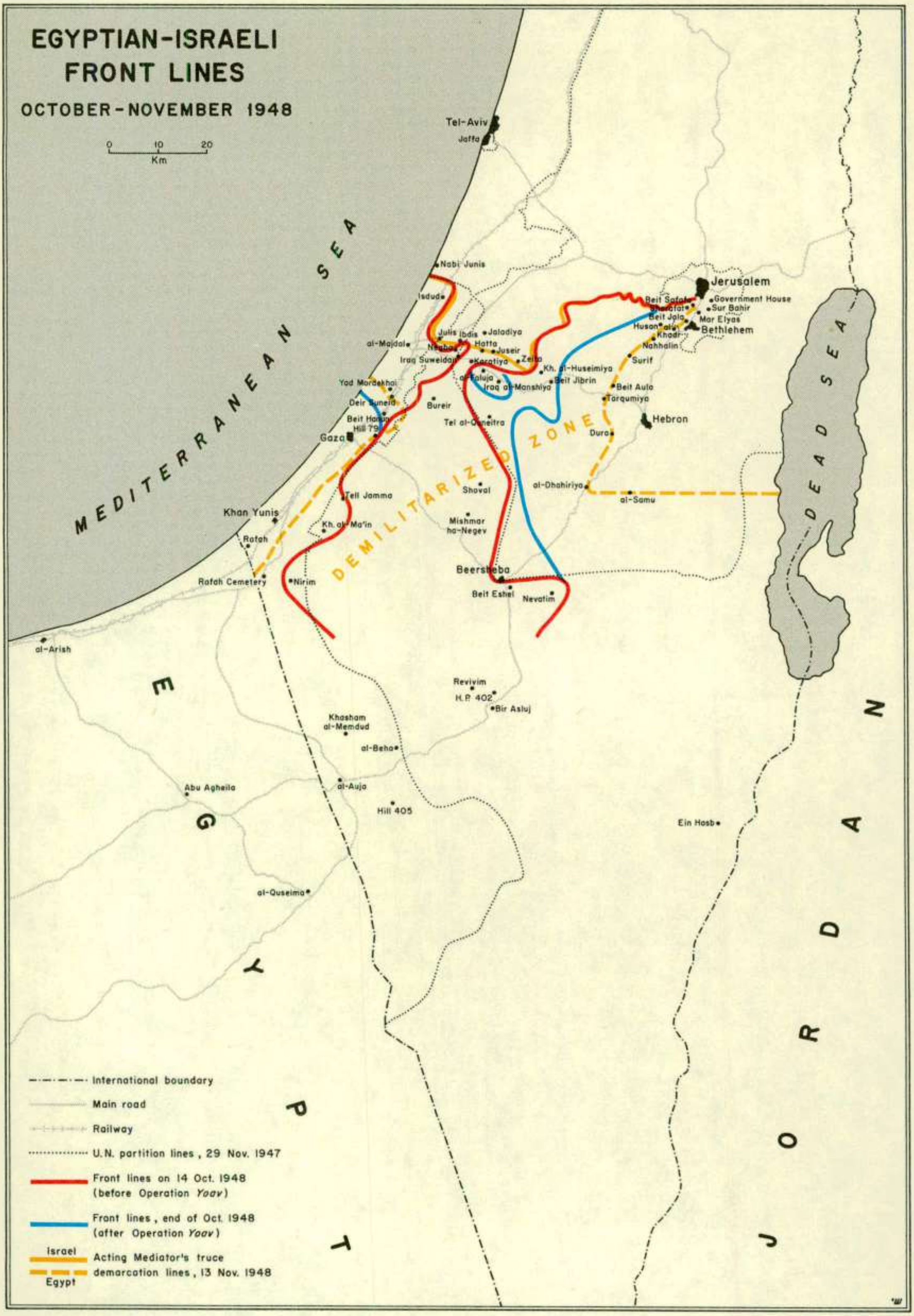
בשעת סעודה עם באנץ׳, לפי הזמנתו, גילה זה, אחרי הקדמה של התפייסות כללית, כי הוא פסימי למדי ביחס לשליחותו בכלל וביחס לכושר הפעולה של או"ם.[7] אמר שלפני שבועיים האמין שהעצרת תוכל להגיע לידי גיבוש המצב בארץ, אך עתה אינו בטוח בכך. עודדנו פסימיות זו אצלו. מיששנו את הדופק ביחס לאפשרות שהעצרת תמליץ על ארבע הנקודות שהחלטנו עליהן כאן.[8] לדעתו ישנן הרבה משלחות שתתנגדנה לכך שיקבלונו ללא הסדר כולל. היה לנו הרושם שהוא לא ויתר עדיין על תכנית ברנאדוט ועודו מתאמץ להחיותה. מאידך נראה כי הוא חושב להמליץ על משא־ומתן ישיר בין שני הצדדים ואנו עודדנוהו לכך. הוא יעבד נוסח להחלטה והבטיח להראותו לנו.

היתה לי שיחה עם טריגווה לי. הידיעות על הנגב בידחו אותו ביותר והוא היה במצב־רוח מרומם. מסרתי לו את הרגשתנו לגבי באנץ׳, וזו הפעם הראשונה שהוא הראה נטייה להסכים שיש יסוד לביקורתנו. גם סובולב, שהיה עד כה תומך בבאנץ׳, אמר אתמול ללי שאין באנץ׳ יותר משרת נאמן לאו"ם אלא הוא נתון להשפעה אנגלו־אמריקנית. לי סיפר שהאנגלו־אמריקנים מכינים נוסח הצעה לקראת הוועדה המדינית, שתביע תמיכה כללית לתכנית ברנאדוט ותציע ועדת פישור.[9] הוא קיבל רושם ממקורות אנגליים שהם מרוצים מהמאורעות בנגב. נראה הדבר שלאנגלים מוטב שלא יהיו מצרים בנגב; אם אפשר, הרי רצוי להם שם עבדאללה, ואם אין — הרי נוח להם כי נהיה שם אנו מאשר המצרים.

ד. ליבשיץ:

שיחה עם כץ־סוחי, שהיתה ארוכה וקשה למדי. הם מתנגדים לדחיית הדיון בענייננו. אחרי שהרציתי לפניו את עמדתנו, אמר שבשעתו היתה תמיכתם בנו מלאה אלא שבינתיים קרו כמה דברים והיום אין הם יודעים להיכן אנו הולכים. הם רואים שיש פיתוי גדול להימשך למערב. שאלתיו אם היתה תמיכתם בנו לפני שנה במגמה שנצטרף למזרח? הוא ענה שלא; אך עמדתם עתה תהא תלויה במדיניות החוץ שלנו. לכך השבתי לו שהתלות היא הדדית.

7. ראה מס׳ 40.
8. ראה מס׳ 32, עמ׳ 68.
9. ראה מס׳ 57.

EGYPTIAN-ISRAELI
FRONT LINES
OCTOBER-NOVEMBER 1948
0
10
20
Km
MEDITERRANEAN SEA
DEAD SEA
DEMILITARIZED ZONE
EGYPT
JORDAN
Tel-Aviv
Jaffa
Nabi Junis
Isdud
Jerusalem
Government House
Sur Bahir
Beit Jala
Mar Elyas
Huson
Bethlehem
Khadr
Nahhalin
Surif
Julis
Ibdis
Jaladiya
al-Majdal
Hatta
Juseir
Iraq Suweidan
Karatiya
Kh. al-Huseimiya
Beit Jibrin
Iraq al-Manshiya
Yad Mordekhai
Bureir
Beit Aula
Tarqumiya
Tel al-Qneitra
Hebron
Hill 79
Gaza
Dura
Shoval
al-Dhahiriya
al-Samu
Tell Jamma
Khan Yunis
Mishmar
ha-Negev
Rafah
Kh. al-Ma'in
Beersheba
Rafah Cemetery
Nirim
Beit Eshel
Nevatim
al-Arish
Revivim
H.P. 402
Bir Asluj
Khasham
al-Memdud
al-Beha
Abu Agheila
al-Auja
Hill 405
Ein Hasb
al-Quseima
International boundary
Main road
Railway
U.N. partition lines, 29 Nov. 1947
Front lines on 14 Oct. 1948
(before Operation *Yoav*)
Front lines, end of Oct. 1948
(after Operation *Yoav*)
Israel
Egypt
Acting Mediator's truce
demarcation lines, 13 Nov. 1948

הוא גילה ידיעה יסודית בכל הנוגע לנו, דיבר על קשרינו עם עבר־הירדן ומצרים, על מדיניות הפנים שלנו, רצה לברר את דמות המדינה, את יחסי הכוחות, המצב בצבא, תקציב, מפלגות, בחירות, קלריקליזם וכיוצא בו. הרושם שלי שאחרי שיחה קשה הגענו לידי הבנה הדדית ולהידוק מגע ישיר.

השיחה עם לאנגה[10] הייתה מייגעת מאוד ומעשית. הוא פרופסור החוקר ובודק כל פרט. התעניין ביותר בגורל הערבים בארץ וביחסינו עם השכנים. טען שצריך להודות שעבדאללה יותר מתון מהמופתי, אבל השיקול המכריע הוא תלותו של עבדאללה באנגליה.

בשיחה עם מאליק שאל זה ליחסינו עם המדינות הקטנות. עניתי שיש גם קשרים טובים, סיפרתי על השיחה עם הנורווגי, שיחסו יכול להיות גם אוהד. הוא הזהירנו לבל נסמוך עליהם, כי בסופו של דבר ילכו כולם עם האנגלו־סאכסים. במיוחד הזהיר בפני אוואט, שאין לסמוך עליו. בסיכום השיחה ההיא נתברר שיש להוסיף ולהסביר את יחסינו עם המדינות השכנות.

מ. פישר:
מוסר על שיחה עם פארודי, המתקשה להצביע לטובתנו בפומבי.

מ. טוב:
מוסר על הדרום־אמריקנים, שהם "בסדר".

מ. כהני:
מוסר על הדיון בוועדה השלישית בשאלת הפליטים.[11]

מ. שרתוק:
קורא נוסח של הצעת החלטה אנגלו־אמריקנית לידיעת החברים.[12]

10. הלוואר לאנגֶה, שר החוץ של נורווגיה, ראש המשלחת הנורווגית לעצרת הכללית של האו"ם.
11. ב־20 באוקטובר נערך בוועדה השלישית של עצרת האו"ם הדיון הראשון בשאלת הפליטים הערביים. המתווך בפועל מסר דין־וחשבון על מצב הפליטים והטעים את הצורך בעזרה מידית להקלת מצוקתם. הדיון נמשך בישיבות אחדות של הוועדות השלישית והחמישית של העצרת בסוף אוקטובר ובתחילת נובמבר, והסתיים בהחלטה של העצרת הכללית ב־19 בנובמבר 1948, שקראה להקמת קרן מיוחדת של האו"ם למתן סיוע לפליטים עד אוגוסט 1949. לפרטי הדיונים ולנוסח המלא של ההחלטה ראה *Yearbook of the United Nations, 1948–49*, pp. 199–203.
12. ראה נספח ב; מס' 57.

46

ר. שילוח אל מ. שרת (פאריס)
R. Shiloah to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן U82
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/182/3

Tel Aviv, 21 October 1948 (13.30)

/In view of/ authentic information imminent collapse Egyptian front and internal decision Egyptian command withdraw all forces north of Gaza–Beersheba line if our pressure continues, had to delay /our/ reply as much as possible.[1]

Shiloah

47

ר. שילוח אל מ. שרת (פאריס)
R. Shiloah to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן U83
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/182/3

Tel Aviv, 21 October 1948 (20.15)

Situation noon 21st. (1) Beersheba taken heavy fighting, inhabitants fled, prisoners, casualties and booty considerable. (2) Disintegration Egyptian forces proceeding, exodus southwards from Isdud and Majdal begun. (3) Panic eastern Egyptian flank growing since fall Beersheba. ([4]) Beit Natif, memorable for part massacre 35 Etzion,[1] occupied and demolished, which led to flight villagers Bethlehem–Hebron area. ([5]) Other fronts still quiet. Abdallah was approached by Egyptians, so [far][2] sent few scores men to Bethlehem. ([6]) Assuming will still have at least one night before cease-fire operative and acting accordingly.

Shiloah

46

1. ראה מס׳ 44.

47

1. הל"ה — מחלקה של 35 אנשי הגנה שיצאו להחיש תגבורת לגוש עציון הנצור ב־15.1.1948. הם הותקפו על־ידי כפריים ערביים וכולם נהרגו בקרב.
2. נוסף על־פי הנוסח הנכנס.

48

א. אילת אל ו. איתן
E. Elath to W. Eytan

מברק מוצפן W23T. התקבל: 22.10
נוסח נכנס: 130.09/2308/7

Washington, 21 October 1948

Reliably informed Truman instructed delegation Paris abstain any action [—] State Department on Palestine without clearing matters first with White House.[1]
Please advise immediately whether *de jure* recognition alone, without negative reference to Mediator's plan, be of sufficient help to us this moment that our friends should co-operate in these matters with Administration.[2] Suggest we abstain such agreement, as matter in our opinion is not certain even if we agree. Second: more pressure on Truman prior campaign New York may produce better results. I consider reversal Marshall position on Mediator's plan as more important than all other concessions demanded by our friends.

Our victory Negev made deep impression Defence and State Department[s.] Lovett in conversation Fahy deprecated Marshall endorsement Mediator's plan in its "entirety".

Epstein

49

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק SUN603
נוסח יוצא: 93.02/186/7
נוסח נכנס: 130.02/2414/32

Paris, 22 October 1948

Long conversation Moshe [Shertok], Michael [Comay], myself with [Rusk][1], [Ross], dinner Moshe's house last night. They frankly confirmed desire postpone discussion since Assembly lacks confidence stability their attitude until [2nd November].[2] Our impression confirmed they thinking

48

1. השווה מברק לווט אל מארשאל, 18.10.1948, *FRUS*, 1948, V, pp. 1489–90.
2. ראה מס׳ 38 והערה 1 שם.

49

1. התוספות בסוגריים מרובעים, כאן ולהלן, הוברקו בנפרד בצופן.
2. מועד הבחירות לנשיאות בארצות־הברית.

less in terms of rigid final settlement, more of general principles, assisting further conciliation effort. Insistently enquired had we any prospect early agreement [Transjordan], emphasising even slight prospect would justify Assembly's non-decision frontier question. My impression recent events Negev diminished their certainty Mediator's territorial proposals, they constantly emphasising any boundary settlement reached on spot acceptable to them so long as not leading warfare. We strongly pressed admission United Nations. They enquired would we be prepared submit request admission accompanied by: (1) declaration we do not intend settle territorial question by war unless attacked; (2) we ask admission without prejudice to eventual boundary settlement. Moshe non-committal, pointed out grave internal repercussions of non-admission due negative attitude Western World, this appeared make impression.[3] Discussed [Jerusalem] project transmitted by [Rusk] to me.[4] We expressed opposition inclusion [Old City] Arab area, readiness have it under direct [U.N.] control, thus also satisfying [Christian] interests. They asked us prepare rough scheme financial and administrative arrangements for [international Old City]. Please furnish us material soonest. [Ross] emphasised admission, recognition etc. closely linked settlement, which did not mean final frontier arrangement but fair certainty neither side likely to have recourse war. Our impression central problem for them not Negev but peace. Later evening [Rusk] confided to me wished [Bernadotte] had used more flexible formula, such as exchange whole or part [Negev] for whole or part [Galilee]. They agreed vote Assembly affirming existence State Israel would command overwhelming support. Discussion inconclusive.[5]

Eban

50

פ. מוֹהן אל ו. איתן
P. Mohn to W. Eytan

העתק: 130.02/2425/2

Tel Aviv, 22 October 1948

Dear Dr. Eytan,

With reference to your letter No. FA/138/48 of 21st October, 1948,[1] concerning a cease-fire in the Negev, I am instructed to transmit to you the following message from the Acting Mediator in Paris:

3. ראה מס' 38 והערה 1 שם.
4. מס' 1.
5. ראה גם דו"ח של קומיי על השיחה — "Some comments on the talk with Rusk and Ross on 21st October 1948", 25.10.1948, 130.02/2425/2.

50

1. מס' 44.

As indicated in cables sent for simultaneous transmission to the two Governments concerned immediately following the adoption of the Negev cease-fire resolution of 19 October, the Security Council resolution called for an "immediate and effective cease-fire". There appears to have been some misunderstanding concerning this owing to the understandable desire of each Government to have assurances that the other is complying before the actual cease-fire order is issued to its troops. There has never been any question of either side having the right to fix the date and hour for the cease-fire. We had assumed that both sides would issue cease-fire orders to their troops immediately upon official receipt of the Security Council resolution. Since I am confident that both Governments will comply with the Security Council order and for the purpose of ensuring that the cease-fire will be simultaneously effective on both sides of the lines, I am setting the effective date and hour of the cease-fire at 1200 hours noon G.M.T. on Friday, 22 October, 1948.

I beg you to confirm to me as soon as possible that the appropriate orders have been issued to the Israeli troops. Each Government will be notified immediately of the issuance of orders to the troops by the other side.[2]

Yours sincerely,

Paul Mohn,
Personal Representative
of the Acting Mediator

2. איתן השיב שממשלת ישראל הורתה לכוחותיה להפסיק את האש ביום 22.10.1948, שעה 12.00 לפי שעון גריניץ' (שעה שלוש אחר־הצהריים, זמן מקומי), תוך הנחה שממשלת מצרים נתנה הוראה דומה לכוחותיה הסדירים ולכוחות הבלתי־סדירים הפועלים בשטח הנגב. (ראה איתן אל מוהן, 22.10.1948, 130.02/2425/2.)

51

מ. שרת אל א. אילת (ואשינגטון)
M. Sharett to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן: PW4
נוסח יוצא: 93.02/182/7

[Paris], 23 October 1948

Today's vote result U.S. manoeuvre.[1] They put up Iran move adjournment although had two delegates understood what they were voting about there would be bare majority against instead bare majority for. Your WP11.[2] Consider *de jure* immaterial as compared commitment against Mediator's plan or for admission, would merely provide excuse do nothing either last directions. If White House cannot be prevailed upon issue definitive instructions these regards, suggest effort prevail Dewey issue statement which would commit him act accordingly after election. Instruction regarding admission means urging all Western Powers Security Council vote in favour, indicating U.S. regards admission essential for preservation Western position in Israel.

Shertok

52

א. אבן אל א. אילת (ואשינגטון)
A. Eban to E. Elath (Washington)

מברק SUN618. התקבל: 24.10
נוסח יוצא: 93.02/186/7
נוסח נכנס: 93.01/2220/12

Paris, 23 October 1948 (19.40)

For your background knowledge. Unsavoury atmosphere this morning's intrigue[1] has aroused deep resentment many delegations, including West Europeans and Dominions, especially Australia. Two West Europeans

51

1. הוועדה הראשונה של עצרת האו"ם שבה לדון בבעיית ארץ־ישראל ב־23.10.1948. בפתיחת הדיון הפנה היושב־ראש את תשומת־לבם של חברי הוועדה לשתי תעודות: האחת, מכתב מהוועד הערבי העליון המבקש כי יינתן לו להופיע בפני הוועדה ומודיע שהוא עומד לייצג גם את הממשלה הכל־פלשתינאית ("ממשלת עזה") כאשר יקבל יפוי־כוח לכך; והשנייה, מברק מאת הממשלה הכל־פלשתינאית המודיע שהיא מייפה את כוחו של הוועד הערבי העליון לייצגה באו"ם. התפתח דיון נוהלי וליגליסטי, שבמהלכו הציע הנציג האיראני לדחות את הדיון בבעיה הארצישראלית למשך שבוע, כדי שהמשלחות יוכלו ללמוד את הבעיה. הצעה זו התקבלה ברוב של 19 נגד 16. (ראה *GAOR, 3rd Sess.*, Pt. 1, First Committee, 169th Meeting, 23.10.1948.) ראה גם מס' 58.
2. ראה אילת אל שרת, 22.10.1948, 93.02/181/8 — זהה למס' 48 שנשלח לתל אביב.

52

1. ראה מס' 51 והערה 1 שם.

conversing with us contrasted Assembly hesitations with our purposeful attitude Negev, which widely praised. High official Mediator's staff asked us: "Why do you take notice U.N. at all?" Suggest point out [State] Department deepening crisis of credit for U.N. in Israel with obvious results. American delegation has evident desire avoid policy popular with American people. Rusk and Ross frankly /informed/ us elections were motive this move.[2]

Eban

53

ר. שילוח אל מ. שרת (פאריס)
R. Shiloah to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן U140
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/181/8

Tel Aviv, 24 October 1948 (18.10)

Following B[en]-G[urion]'s appreciation Negev fighting: (1) Egyptians on whole displayed considerable fighting ability. (2) Our gains: (a) infliction for first time heavy indisputable blow to Egyptian arms; (b) opening road Negev; (c) encirclement Egyptian forces and cutting their lines communication; (d) political, moral, prestige capture Beersheba and actual easing situation nearby settlements; (e) realisation part U.N. they must respect decisions also when our favour; (f) strengthening our position in Negev discussion; (g) encouragement to Army, people, Israel and world Jewry; (h) exposing bluff Arab unity; (i) heavy blow to Mufti Government. (3) Our air force displayed great ability, organisation, courage, striking power, played decisive role in operation. (4) Dayan[1] and Command Central Front urged be allowed initiate operations their sector — were overruled.

Shiloah

2. ראה מס' 49.

53

1. סגן־אלוף משה דיין, מפקד מחוז ירושלים.

54

א. אבן אל א. אילת (ואשינגטון)
A. Eban to E. Elath (Washington)

מברק UN283. התקבל: 26.10
נוסח יוצא: 93.02/186/4
נוסח נכנס: 93.01/2220/8

Paris, 25 October 1948 (15.45)

Presidential statement[1] despite all reservations regarded here as considerable weakening American support Bernadotte plan, especially as Republican support that plan never been given. British sources indicate Arabs now wish for acceptance Bernadotte plan as representing their maximal possible achievement, in view last weeks developments Negev. British suggestion to Arabs is that after anticipated vote for plan in Political [Committee][2] with less than two-thirds majority, Arabs should demonstratively leave Assembly, thus abstaining from final vote. Believe advisable publish this manoeuvre. Resentment, apathy, amongst independent delegations growing at unsavoury tactics British, American, delegations.[3] Undisguised sympathy everywhere our achievements Negev. In talks with delegations we advocate simply resolution composed following four elements: (1) affirmation existence State of Israel; (2) order for termination hostilities and formal peace involving withdrawal invading armies, relaxation all war measures; (3) order to parties negotiate on all differences between them without recourse to war; (4) international regime Old City Jerusalem, incorporation New City State of Israel. If appointment [Conciliation] Commission inevitable, we insist completely limited powers. Effect of such resolution is to divert Assembly from dangerous territorial improvisations which cannot be imposed. Such matters as refugees, use of facilities Haifa, Lydda and boundaries are properly matters for discussion under point 3 above. Are finding some sympathy this approach in delegations and Secretariat, suggest advocate it official circles your end, pointing out all these points consistent both with November resolution and Mediator's report, also consistent with both party platforms.

Eban

54

1. ב־24 באוקטובר פרסם הנשיא טרומן הצהרה על עמדתו לגבי ארץ־ישראל. הוא חזר ואישר את תמיכתו בסעיף הארצישראלי שבמצע המפלגה הדמוקרטית (ראה כרך I, מס' 322), הטעים שהוא רואה בתכנית ברנאדוט "בסיס למאמץ מחודש ליישב את חילוקי־הדעות בדרכי שלום", והודיע שהורה לרשויות הממשלתיות להחיש את הטיפול בבקשות ישראל למלוות. הנוסח המלא של ההצהרה בתיק 93.03/73/4.
2. במקור כתוב בטעות: Commission.
3. ראה מס' 52.

55

ג. רפאל אל ג. מאירסון (מוסקבה)
G. Rafael to G. Meyerson (Moscow)

מברק UN291
נוסח יוצא: 93.02/186/4

Paris, [25 October 1948]

Reasons Moshe [Sharett]'s return: (1) After more than three weeks waiting Palestine question be discussed Political Committee, upon U.S. initiative postponed discussions until after presidential elections. (2) His departure intended indicate our non-interest Bernadotte plan, since not we inscribed it agenda. (3) Recent events Negev make plan still more unrealistic. (4) Public relationswise Moshe's prolonged stay here considered embarrassing. Moshe likely return here when debate full swing. Regards.

Rafael

56

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק UN298. התקבל: 26.10
נוסח יוצא: 93.02/186/4
נוסח נכנס: 130.02/2414/22

Paris, 25 October 1948

In last night's talk Rusk, Ross, we received further impression attitude flexibility increased by Presidential statement,[1] which, though ambiguous, emphasises our consent as essential condition territorial changes. Their general trend was emphasise that Mediator himself advocated direct negotiations as best method fixing boundaries, with Assembly action as last resort. They reiterated their doubts practicability direct international regime Old City, believing overriding responsibility Trusteeship Council sufficient guarantee international interest. In talk with Rusk today, Fahy confirms this impression; he alluded to joint draft resolution,[2] importance of which Rusk appeared minimise.

In talk Beeley[3] today, Michael [Comay], myself, noted marked differ-

56

1. ראה מס׳ 54 והערה 1 שם.
2. ראה מס׳ 57; נספח ב, עמ׳ 621–623.
3. הרולד בילי, חבר משלחת בריטניה לעצרת הכללית של האו"ם.

ence American, British attitudes; latter still committed Bernadotte plan as stands, will make effort its acceptance, though admit American support half-hearted, but believe if Assembly accepts resolution Boundary Commission[4] will arrive and action Article 41[5] possible against party obstructing settlement. He envisaged, although half-heartedly, possibility American action under this Article. Stated Britain would not veto our application, which nevertheless could not succeed until Assembly had either reached settlement on Bernadotte report or had become convinced impossibility reaching settlement. In latter instance, as well as in former, application might succeed. Their line Assembly will be underrate value and potentialities Negev contrasted with fertility Western Galilee, emphasise complete impossibility of settlement this question by negotiation. He showed some worry at our diagnosis Bernadotte plan possessed neither agreement nor means enforcement Assembly, probably insisting that one or other available. We explained that British recognition though desirable, in no way worth substantial territorial sacrifice. He expressed surprise this approach in view paramount importance which our representatives had previously attached British recognition. We pointed out only effect acceptance Bernadotte report would be create conflict of theory between ourselves and United Nations, we failing see what good this result was to Britain.

Recent discussions American, British, delegations show desire appoint Conciliation Commission composed of representatives of states. Should we not say our relations with Commission require limitation its functions good offices and widest geographical distribution? Would like convey this both delegations and informs David's[6] friends here.

Eban

4. ראה נספח ב, סעיף 6 (עמ' 622).
5. סעיף 41 של מגילת האו"ם דן בהטלת סנקציות על־ידי מועצת־הביטחון, חוץ מהפעלת כוח צבאי, בכלל זה סנקציות כלכליות.
6. כנראה דוד ליבשיץ, שקיים קשרים עם נציגי הגוש המזרחי בעצרת.

57

א. אבן אל ט. לי (פאריס)
A. Eban to T. Lie (Paris)

העתק: 93.02/186/15

Paris, 25 October 1948

Dear Mr. Lie,

You invited me the other day to give you our opinion on a certain draft resolution concerning the Mediator's Report.[1] I think you should know, for your personal information, that we regard this as a most hostile document, which, if it came to be embodied in an Assembly resolution, would open up a period of most tragic and bitter conflict. The resolution uncritically adopts the Bernadotte proposals as they stand. As such, it implies an attempt to detach the territory of the Negev from Israel, without Israel's consent. The whole resolution involves the General Assembly in a most far-reaching distortion of its own powers. Under this resolution, the Assembly would impair the territorial integrity of a State; would decide the political future of territories which are not part of any State; would impose upon an existing State without its consent the most far-reaching military, financial and other burdens; would restrict the rights of an existing State with regard to its ports, airports, etc. lying within its territory; would empower a Conciliation Commission to administer and supervise matters which are within the domestic jurisdiction of an existing State; and would do all this without the agreement of that State, and without sufficient military force to compel it to accept these infringements of its territory, sovereignty, population, ports or welfare. Nothing but the most crushing military defeat of Israel could possibly put these proposals in force or justify their imposition.

We have taken legal advice from the most distinguished authorities, all of whom are unanimous that the General Assembly has no competence to take away parts of a State without its consent: the Assembly cannot detach the South of Israel from Israel any more than it can detach the South of France from France. It would, I think, be useful if your own legal advisers could be consulted as to whether the Assembly has juridical competence to effect these territorial changes in Israel without Israel's consent.

Our experts who have analysed the draft resolution in detail find that at every stage it represents a process whereby all the anti-Jewish implications of the Mediator's Report are strengthened, and the pro-Jewish sug-

57

1. טיוטת הצעת החלטה בריטית בעניין ארץ־ישראל — ראה נספח ב.

gestions — such as they are — omitted. I shall be sending you a memorandum by Dr. Robinson to this effect.[2]

The news reaching us from the United States shows that the Bernadotte proposals have no support whatever in American public opinion, and we therefore doubt whether the draft resolution which you were kind enough to show me stands any chance of acceptance, or — if accepted — any chance of peaceful implementation. But the worst consequence of its adoption would be the creation of a crisis in the relations between Israel and the United Nations. I cannot imagine that Israel would welcome a boundary commission which came with the avowed purpose of cutting off two-thirds of its territory. Moreover, it is certain that if Israel were refused admission to the United Nations, the authority of the United Nations representatives in Israel itself would automatically be undermined. United Nations authority in Israel is as strong as it is because of the historic statesmanship of the Assembly as shown in the November 29th resolution. The maintenance of that authority depends on the preservation of that resolution as the starting-point for any adjustments.

What makes the draft resolution especially unrealistic is the disparity between it and last week's events. In the light of those events, it is surely obvious that no resolution, however widely supported, could make the Negev Arab at a time when the Negev contains thirty Jewish villages, and a considerable Jewish military force in control. It should be obvious that the fate of the Negev cannot be decided in disregard of the only Government — the Government of Israel — which exercises any control or influence, legal or actual, in the area.

I hope that you will think I have done correctly in writing to you so frankly on these points. We have always benefited greatly from your own fearless frankness on many occasions. I would, of course, have no objection to these views of mine on the draft resolution being communicated to any interested party.

With very cordial regards, I am, Yours sincerely,

Aubrey S. Eban,
Representative of the Provisional
Government of Israel at the United Nations

2. הכוונה כנראה לתזכירו של רובינסון "Legal problems in connection with the Mediator's report before the General Assembly", 8.10.1948, 93.02/186/16.

58

ג. רפאל אל א. לוריא (ואשינגטון)
G. Rafael to A. Lourie (Washington)

93.02/186/8 :העתק

Paris, 25 October 1948

My dear Arthur,

So, Moshe [Sharett] is gone after an unsuccessful attempt yesterday, which ended in a narrow escape. One of the two engines of his plane failed in mid-air, and an exhaust-fire broke out, but he landed without mishap. Today he made his second try, with another plane, and so far everything is all right.

In fact, matters develop according to plan. I remember a report which Silver gave us early this summer, which came from an authoritative Washington source and said that the State Department has decided to make all efforts to postpone the final settlement until after the November elections and to impose upon both parties for the time being a truce. There was apparently immediately after the assassination of Bernadotte some consideration to change the plan and to try to rush through this "final settlement", but when they realised that it was not so easy after all, because there was no two-thirds majority available, they reverted to their former position. As one who could witness here the delaying tactics of the U.S. delegations, I must say that they proceeded rather tough and rough, which did not add much to U.S. diplomatic prestige. They still can learn much from their British cousins. The final state — Saturday morning — was particularly awkward. They just could not find a suitable pretext, so one of the State Department boys went up to the Iranian delegate, called him out, and after some minutes he appeared and proposed the motion of adjournment on the grounds that time must be given to clarify the legal position of the Arab Higher Committee as representative of the All Palestine Government.[1]

But there is another element which the planners did not bring into account: the development of events in Israel. Nobody anticipated early this summer that we would be able to build up in such a short time such a well organised State capable of defending itself, holding all its enemies at bay, and able to hit hard whenever necessary. This strategic asset will also in the future thwart the well-planned intrigues of the "successful tacticians". Recent events in the Negev have enormously increased our prestige and position here. People realise that we mean it if we say that we can take care of ourselves and that the Arabs would be better advised to come to terms with us than to go from débâcle to débâcle. The British do not

58

1. ראה מס' 51, הערה 1.

conceal at all their joy about the good licking the Egyptians got from us, but still count that Abdullah will cash in on our victories. We are rather inclined to believe that the Negev campaign may have a sobering effect on the Egyptian warmonger clique and perhaps make reason prevail now. Two things must have become clear to them during the last week: that they can achieve nothing — at least for the time being — by continuing the war against us and, secondly, that the rift between Egypt and Transjordan is now so deep that Abdullah and his British wire-pullers prefer an Israeli victory over Egypt than Egyptian occupation even of small portions of the Negev. This must mean that the Hashemites are of great danger to Egypt and its Royal House, and that Egypt must be interested in keeping Abdullah as far away from its territory as possible. Therefore, if Egypt has to choose between Abdullah as its immediate neighbour in possession of the Negev, and between Israel separating them by its Negev territory, it can be assumed — provided sound reason finally prevails — that Egypt would prefer the Israeli Negev wedge. In our contacts with them we are cautiously adopting this line. We are not engaged at all with Abdullah and have our full freedom of movement. I personally feel that Abdullah has missed the bus for getting an over-all understanding with us, and therefore we have to look for other forces in the Middle East which are less dependent on Great Britain.

You certainly are aware of the Troutbeck-McClintock story re Bernadotte's plan.[2] These two gentlemen dictated the terms to poor Bernadotte on September 13th at Rhodes. The earlier conclusions of Bernadotte gave us the Northern Negev as far as parallel 31, but the Britishers insisted upon the full portion. As far as I understand the British believe that they must — for strategic reasons — hold a firm land-bridge spanning the gap from the Persian Gulf to the Mediterranean, connecting Basra with Gaza, in order to ensure their Persian oil deposits and make their foothold in the Middle East firm and safe.

We considered yesterday the question what could be achieved in the U.S. until the elections in the light of a long despatch of Epstein which contents [*sic*] were exactly the two words you cabled to Aubrey [Eban]: "prospects poor".[3] I cannot imagine that Truman will dare to do anything spectacular after this miserable Vinson business.[4] A statement alone has no trade value anymore, since he will not be able to deliver the goods after the election. I, therefore, see only one possibility[:] to get a clear-cut policy statement from Dewey which would commit the delegation here after the election. We discussed this question yesterday with Fahy, who supported my view and explained that Dewey's influence on foreign policy during the interim period (November–December) will be predominant

2. ראה מס' 21 והערה 7 שם.
3. לא נמצא, אך הכוונה כנראה למברק זהה למס' 60.
4. ראה מס' 26, הערה 2.

and Truman certainly would not countermand Dewey's line. The question only remains whether it is possible to obtain such a statement, which should contain non-acceptance of the Bernadotte proposals, call upon both sides to enter into peace negotiations and demand admission of Israel into the U.N. The last is the crucial point. I write these lines with Moshe's assent, and ask you what can be done to obtain such a statement in good time.

Moshe used the three weeks of his stay in Paris extremely well. He saw many of his colleagues and succeeded in explaining our position. He gained new friends to our cause and encouraged old ones. We had a very successful reception which was attended by many delegations, among the "celebs" — as you say in the States — [were] Mr. and Mrs. Foster Dulles.

[.....][5]

With warmest regards to you, Jeanette and all friends, Yours ever,

G. Rafael

59

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק מוצפן U19
נוסח יוצא: 93.02/182/7

[Paris], 25 October 1948

We all believe decisive importance some visible sign Jewish control Southern Negev, such as establishment police post, appointment District Commissioner Negev, beginning colonisation or prospecting in south. This point made independently by Tsarapkin in talk Liwszyc. Obviously governed security considerations, but political value undoubted.

Eban

60

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W24T; W25T. התקבל: 27.10/26.10
נוסח נכנס: 130.09/2308/7

Washington, 25–26 October 1948

Learned that on 21st October Marshall informed Truman United States delegation was ready present Political Committee joint Anglo-American resolution propos[ing] adoption Mediator's plan in it[s] entirety.[1] Our

5. ארבע הפסקות האחרונות של המכתב לא הודפסו כאן.

60

1. ראה מס' 57: נספח ב.

friend White House explained Truman detrimental effect such action both on settlement Palestine and his own interest. Consequently instructions sent Marshall abstain from presentation such resolution and avoid any statements on Palestine without previous clearing White House.[2] When delegation left without policy line, they reportedly decided must vote for opening [?postponing] deliberation on Palestine, thereby angering British, who were not ready proceed fight on their own.

Last 48 hours friend and myself been constant touch White House, urging more determined action [— —][3] leaving matter hands Paris delegation means further deterioration situation Palestine and prevention of peace settlement with Arabs, now politically and psychologically ready for settlement more than ever in the past.

My approach Truman made this time primarily through Clifford and Ewing, as Baruch[4] and Rosenman[5] personal relations with Truman tense and unfriendly. Both Clifford and Ewing did splendid job. Very active and helpful among our people was Ed Kaufman.[6]

Receiving no reply to my WP[—],[7] I continued press for no change frontiers without our consent, considering *de jure* recognition less important. Have also pressed hard for specifically mentioning support our admission U.N., but have been told such support already announced and will be incorporated in Truman's statement reaffirming Democratic plank.[8]

Statement was ready yesterday morning and teletyped by White House to Marshall, who reportedly expressed no opposition.

Dewey's statement on Palestine, though vague, played important role provoking Truman statement.[9] Reliably informed Dewey now planning new more forceful statement counteracting Truman.

Learned reliable source strong Republican influence Export-Import Bank may create difficulties obtaining loan[10] before Dewey instalment — if elected. Will know more regarding situation after meeting Martin[11] today.

2. ראה מס׳ 48.
3. במקור חסרות שתי מלים.
4. ברנארד ברוך, איש־כספים יהודי אמריקאי, יועץ כלכלי לממשלת ארצות־הברית על אגפיה השונים ממלחמת העולם הראשונה עד לאחר מלחמת העולם השנייה.
5. סמואל רוזנמן, לשעבר שופט בבית־המשפט העליון של מדינת ניו יורק; יועץ מיוחד לנשיאים רוזוולט וטרומן, 1943–1946.
6. אדמונד קאופמן, נשיא ההסתדרות הציונית בארצות־הברית, 1940–1941.
7. המקור לא ברור, אך הכוונה כנראה למברק WP10 (מס׳ 38).
8. ראה מס׳ 54 והערה 1 שם.
9. הצהרתו של טרומן באה בעקבות פרסום חליפת מכתבים בין דיואי לדין אלפאנג׳, יושב־ראש הוועד הנוצרי־האמריקאי למען ארץ־ישראל בניו יורק, מיום 22.10.1948. במכתבו אל אלפאנג׳ חזר דיואי על התבטאויות פרו־ישראליות קודמות שלו והדגיש את תמיכתו בגבולות החלוקה. (ראה *New York Herald Tribune,* 23.10.1948.)
10. ראה מס׳ 73.
11. ויליאם מ. מארטין, נשיא הבנק לייצוא ולייבוא בוואשינגטון.

Have had very tense week, being under constant pressure our friends both Democrat, Republican, camps, who been tried [*sic*] exploit Mission and me for election purposes. I remain firm only with neutral position and God saved me till today from trap as well as personal conflict. Silver, though jealous of Kaufman's close contact Democrat Committee, behaving loyally. I will keep you informed every development.

Epstein

61

פ. מוהן אל מ. שרת
P. Mohn to M. Sharett

מקור: 130.02/2426/13

Tel Aviv, 26 October 1948

Sir,

I have the honour to transmit to you the following communication from the Acting Mediator in Paris:

1. On 19 October the Security Council adopted with certain amendments several conclusions which the Acting Mediator had submitted to it as suggestions in paragraph 18 of his Report dealing with the situation in the Negev area.[1]

2. The first conclusion was acted upon on 22 October, when the Egyptian and Israeli Governments ordered a cease-fire which was "the indispensable condition to a restoration of the situation".[2]

3. I have accordingly the honour to draw your attention to the following conclusions to be implemented after the cease-fire:

(a) withdrawal of both parties from any positions not occupied at the time of the outbreak;

(b) acceptance by both parties of the conditions set forth in the Central Truce Supervision Board Decision No. 12 affecting convoys;[3]

(c) agreement by both parties to undertake negotiations through United Nations intermediaries or directly as regards outstanding problems in the Negev, and the permanent stationing of United Nations Observers throughout the area.

4. With a view to a prompt implementation of the conclusion

61

1. ראה הערת־עורך, עמ' 72.
2. ראה מס' 50 והערה 2 שם.
3. ראה הערת־עורך, עמ' 55, נספח א.

under (a) above, I shall communicate to you without delay a copy of the map which has been made available to United Nations Observers charged by the Chief of Staff of the Acting Mediator to observe and supervise the return of Israeli and Egyptian forces to their positions of 14 October.[4]

5. The truce line shown on the above mentioned map and which corresponds to the positions held on 14 October will be provisionally imposed by the Truce Supervision organisation of the United Nations. South of that truce line a number of positions were held by neither party on 14 October. Both parties will be directed by the Truce Supervision organisation to withdraw from any positions not occupied at the time of the outbreak.

6. The permanent truce line will be established after all forces have withdrawn from positions not occupied at the time of the outbreak.

7. The United Nations Observers stationed at Gaza and Tel Aviv will determine the actual positions to which each party shall return, except as regards the sector extending East from North-South 150 Grid to the Government House Neutral Zone in Jerusalem[5] (see map). Special instructions regarding the return of Israeli and Egyptian forces to their positions of 14 October in this sector will be issued later by the Chief of Staff of the Acting Mediator.

8. The fact that a party disputes a position assigned to it by United Nations Observers does not authorize it to refuse to occupy such assigned position, but it may file a formal complaint to the United Nations Headquarters in Haifa, which will investigate the matter and decide upon it.

9. Israeli forces will return to their former positions North of the truce line and also South of it in the Negev according to a time-table to be approved by the Chief of Staff of the Acting Mediator.

10. Egyptian forces will return to their former positions South of the truce line according to a time-table to be approved by the Chief of Staff of the Acting Mediator.

11. Routes of movement for the forces involved will be determined when necessary by the Chief of Staff of the Acting Mediator.

12. The above provisions have been devised to ensure that the movements of troops necessary to give effect to paragraph (a) of the resolution adopted by the Security Council be carried out in an orderly manner and with the least possible friction. A sufficient number of United Nations Observers will supervise the withdrawal from positions not occupied by either party on 14 October.

4. המפה המקורית לא נמצאה, אך ראה מפה מול עמ' 80.

5. החלק הדרומי של פרוזדור ירושלים.

On behalf of the Acting Mediator, I have the honour to request the co-operation of your Government for the implementation of the resolution of the Security Council. This resolution provides in particular for "permanent stationing of United Nations Observers throughout the area".

As regards the facilities and co-operation which United Nations Observers and other Truce Supervision personnel are entitled to expect from the Governments and authorities concerned, I have the honour to refer to paragraphs (A) and following of the other resolution adopted at the 367th Meeting of the Security Council on 19 October, 1948.[6]

The Acting Mediator has requested that your reply should be sent directly to him in Paris, and I should appreciate it if you would let me have a copy for forwarding to Headquarters in Haifa.[7]

I am, Sir, Yours faithfully,

Paul Mohn
Paul Mohn
Personal Representative
of the Acting Mediator

הערת־עורך
Editorial Note

על־פי בקשתה של מצרים התכנסה מועצת־הביטחון לכינוס חירום ב־26 באוקטובר כדי לדון במצב בנגב. על שולחן המועצה היה מונח מכתב מאת ממשלת מצרים בדבר הפרות הפוגה בנגב (מסמך או"ם S/1052) וכן הוקרא דין־וחשבון של המתווך בפועל על הפרות ההפוגה בנגב ובגליל. המועצה חזרה והתכנסה ב־28 באוקטובר. המתווך בפועל מסר פרטים מעודכנים על המצב בנגב ובגליל וציין שההפוגה בארץ־ישראל תלויה על בלימה ובכל עת עלולה להתחולל התלקחות רבתי. הוא יעץ למועצת־הביטחון לכפות על הצדדים לפתוח במשא־ומתן במטרה להחליף את ההפוגה בחוזה שלום, או, למעט, בשביתת־נשק. במהלך הדיונים הגישו הנציג הבריטי והנציג הסיני את הצעת ההחלטה הבאה:

The Security Council,

[. . . . .]

Endorses the order communicated to the Government of Egypt and the Provisional Government of Israel by the Acting Mediator on 25 October, calling for a withdrawal of military forces to the positions they occupied on 14 October; and

Appoints a committee of the Council, consisting of the five permanent members together with Belgium and Colombia, to examine urgently and report to the Council on the measures which it would be appropriate to take under Article 41 of the Charter if either party or both should fail to comply with the order of the Acting Mediator within whatever time limit he may think it desirable to fix.

בטיוטה זו נעשו שינויים לאחר־מכן, אך הצבעה לא התקיימה והדיון נדחה עד ל־29 באוקטובר.
(ראה *SCOR, Third Year,* 373rd, 374th Meetings, 26/28.10.1948.)

6. ראה מס' 28 והערה 16 שם.
7. תשובת ישראל — ראה מס' 62–64.

62

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק
נוסח יוצא: 93.02/186/4

[Paris], 26 October 1948

Bunche announced in [Security] Council today his order to us withdraw in Negev.[1] Speaking before him, answering Egyptians, I pointed out this matter ruled by Council as subject for negotiations, which not yet taken place; also explained general grounds our objection this course. Official reply must come your end; myself suggest following form: "Memisrael [Government of Israel] received Mediator's communication, also copy Security Council resolution October 19th.[2] In accordance terms that resolution, Memisrael prepared negotiate all three points mentioned subparagraphs a, b, c. Would like to hear when and where Egyptians ready such negotiations." Suggest this reply available by Council meeting Thursday. Believe Bunche opened [*sic*] criticism for prejudicing outcome in advance negotiations, please instruct whether should voice such criticism.

Have since received your [MH]1718.[3] Am addressing Bunche and Council accordingly, still believe official reply should come your end on above lines.[4]

Eban

63

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק UN303
נוסח יוצא: 93.02/182/4

Paris, 26 October 1948

Your MH1718.[1] Bunche's reaction: Mediator automatically required order withdrawal after any advance, this having been universal practice, though not always accepted. He understands what our reply will be, but

62

1. ראה מס' 61.
2. ראה הערת־עורך, עמ' 72.
3. שרת הבריק את עיקרו של שדר באנץ' (מס' 61) והורה לאבן להפנות את תשומת־לבו של באנץ' לפרשנות המוטעית שלו להחלטת מועצת־הביטחון מ־19 באוקטובר. (ראה שרת אל אבן, 26.10.1948, 93.02/185/4.)
4. ראה מס' 64.

63

1. ראה מס' 62, הערה 3.

responsibility for non-withdrawal must lie with [Security] Council and not with himself. This answer ignores October 19th resolution, which covered him fully in not making request in advance of negotiations. Am writing him official letter drawing attention this interpretation, sending copy each member Council.[2]

Eban

64

מ. שרת אל ר. באנץ׳ (פאריס)
M. Sharett to R. Bunche (Paris)

העתק: 130.02/2425/2

Tel Aviv, 26 October 1948

Dear Dr. Bunche,

In reply to your communication transmitted today by your Personal Representative in Tel Aviv,[1] I draw your attention to the following sentence in the resolution adopted by the Security Council at its 367th meeting held 19th October, 1948, which bears on the point at issue:

> After the cease-fire the following conditions might well be considered as the basis for further negotiations looking toward an insurance that similar outbreaks will not again occur and that the truce will be fully observed in this area:
>
> (a) withdrawal of both parties from any positions not occupied at the time of the outbreak, . . .

It is thus clear that the return to the military *status quo ante* was defined by the Security Council as a possible subject for further negotiations. It does not imply an absolute injunction as you appear to have assumed.

Moshe Shertok

2. ראה אבן אל באנץ׳, 27.10.1948, 93.08/377/8. המברק שלפנינו נשלח לפני שהגיע לידי אבן מברק MH1733 (26.10.1948, 93.02/184/5) של שרת ובו נוסח תשובה המיועד לבאנץ׳ הדומה לנוסח מכתבו של אבן — ראה מס׳ 64.

64

1. ראה מס׳ 61.

65

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן U20. נשלח: 27.10; התקבל: 28.10
נוסח יוצא: 93.02/182/3
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 26 October 1948

Rusk summoned me last night, conveying following six points which Abdallah stated to American Representative Stabler,[1] with strong request for transmission to Jews: (1) Before May 14th he favoured partition, gave private undertaking Jews he would enter Arab areas only.[2] (2) /Massacre/ Deir Yassin[3] and other provocations incited all Arabs, including himself. He entered war with serious intent. Arab Legion still /strong/ and only effective Arab force. (3) /Nevertheless, strongly desires/ restoration peace with us, close relations, understands two people can only live peacefully in separate areas with defined boundaries. (4) Matter now before Assembly, all parties must contribute to solution. (5) Meanwhile asks us appreciate his sincere desire /peace/, expects we shall refrain from attacking Arab Legion. (6) Has given strict orders Legion respect truce, has reason believe order being obeyed. Abdallah message ends.

Transmitting this, Rusk referred our conversation your house,[4] American attitude that genuine prospect negotiated settlement would encourage them leave controversial questions open. He added hoped we respond this approach, which seemed to him more concrete than anything in past, stressing importance third point as possible opening boundary negotiations. Suggested your presence Israel might enable second stage take place on spot. Abdallah pointed out American representative all past contacts had been informally through Sasson, Haidar,[5] but was now deliberately informing Great Power as token his desire peace. Rusk stated British at moment unaware this development, Americans reserve position on when and if to inform them. Ross, Michael [Comay], also present conversation, latter and myself believe serious development this contact might offer Americans line retreat from boundary commitment at Assembly, therefore urge you do everything possible develop and magnify its importance.

65
1. ולס סטאבלר, סגן־הקונסול של ארצות־הברית בעמאן.
2. השווה תעודות, דצמבר 1947 – מאי 1948, מס' 506.
3. ראה שם, הערת־עורך בעמ' 625.
4. ראה מס' 49.
5. עבדול מג'יד חידר, ציר עבר־הירדן בבריטניה.

/Would like your instructions if and when convey Soviet. Rusk suggested that Elias [Sasson] in talks Haidar/ reveal no knowledge this approach until cleared with you.[6]

Eban

66

מ. שרת אל א. אבן (פאריס)
M. Sharett to A. Eban (Paris)

מברק מוצפן U150
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/182/3

Tel Aviv, 26 October 1948

Position [Mount] Scopus renewed deadlock, no supplies, no replacements.[1] Elias [Sasson] should ask Transjordan representative convey master should learn from Egyptian experience and /be/ reasonable in time rather than repent uselessly later. We have so far left [Arab] Legion alone, but unless convoys Scopus resumed regularly, shall be constrained take effective, comprehensive, action.[2]

Shertok

67

מ. שרת אל א. אבן (פאריס)
M. Sharett to A. Eban (Paris)

מברק MH1766
נוסח נכנס: 93.02/185/4

Tel Aviv, 27 October 1948 (20.00)

Reference your unnumbered cable 26.10, beginning "Bunche announced".[1] You are to hand Bunche written communication not before opening Security Council session in following terms, begins: Further my communication yesterday (refers contents MH1733)[2] am instructed inform you Israel Government willing meet Egyptian Government any time purpose negotiate either direct or through good offices Acting Mediator on all differences outstanding between two Governments.[3] Ends.

Shertok

6. ראה מס' 79, 126.

66
1. ראה מס' 15.
2. תלונה על הפרת ההסכם בקשר להר הצופים הוגשה גם ליושב־ראש ועדת ההפוגה (ראה יוסף אל נוויל, 26.10.1948, 42/285/0684). ראה גם מס' 68, 74.

67
1. מס' 62. 2. מס' 64.
3. נוסח שדר זה הועבר לידיעתם של חברי מועצת־הביטחון, ופורסם במסמך או"ם S/1060. הוא הועבר גם בצורה רשמית לממשלת מצרים. (ראה באנץ' אל ח'שבה פאשה, 3.11.1948, 93.02/185/4).

68

ו. איתן אל א. אבן (פאריס)
W. Eytan to A. Eban (Paris)

מברק מוצפן QP12
נוסח יוצא: 130.09/2344/1

Tel Aviv, 27 October 1948

Reference our QP6.[1] First step towards implementation U.N. plan[2] will be amended agreement re demilitarisation Mount Scopus to be signed by Mediator staff, Truce Commission and Israeli, Transjordan, Governments. Main points: (1) Area will remain under protection U.N. Mediator or successor until truce terminated by General Assembly or new agreement signed. (2) U.N. will make following arrangements to ensure security, neutrality, of area: (a) U.N. area commander to be appointed by Chief of Staff with complete authority over personnel, equipment, establishments, in area; (b) military personnel other than U.N. prohibited entry without written permission commander; (c) all civilian police to be withdrawn (with equipment unrequired by commander) and replaced by U.N. guards.

Eytan

69

י. שמעוני אל א. אבן (פאריס)
Y. Shimoni to A. Eban (Paris)

העתק: 130.10/2536/12

תל אביב, כ"ד בתשרי תש"ט
27 באוקטובר 1948

אבן היקר,

איתן הבריק לך, אם איני טועה, פעמיים בעניין טורקיה ואני מקווה שהמברק הקצר הספיק לך להבנת העניין וירדת לסוף דעתנו:[1] אנו חושבים שעלינו להכין שליחות מסודרת לטורקיה, הן לשם הקמת נציגות מדינית קבועה והן לשם הידוק הקשרים

68

1. מס' 24.
2. תכנית לפירוז ירושלים.

69

1. ראה מברק U62 מיום 11.10.1948 ומברק QP9 מיום 20.10.1948. במברק הראשון (ה"קצר") הציעה מחלקת המזרח התיכון של משרד החוץ לברר אצל המשלחת הטורקית בפאריס אם טורקיה מעוניינת לקבל נציג ישראלי באורח רשמי או בלתי־רשמי. במברק השני מסר איתן שהטורקים שיתפו פעולה עם ארצות־הברית ובריטניה בשכנוע הערבים להסכים להפוגה השנייה והם יעצו לעבדאללה לפתוח במשא־ומתן עם ישראל. (המברקים בתיק 130.09/2344/1.)

הכלכליים ולשם ניצולם למטרות מדיניות. אפשר כמובן לשגר שליחים חוקיים למחצה, או מוסווים, מתוך העלמת טבעם האמיתי מעיני השלטונות הטורקיים. אולם חשבנו כי מוטב שנגשש ונבדוק קודם אם אין השלטונות הטורקיים מוכנים להרשות לנו שיגור שליחים כלכליים או מדיניים, ואם הם יבקשו הסוואה או מתן צורה פחות מחייבת, הרינו מוכנים לדון בדבר. ברור שאין זה רצוי לפנות ישר בבקשה רשמית אל השלטונות. לכן היה נראה לנו שאתה או אחד החברים תנצלו את הפגישה עם נציגי טורקיה בפאריס לשם בדיקת הקרקע והכשרתה. אנחנו מחכים לידיעות ממך בעניין זה.

דבר אחר: עלתה על הפרק, לפחות במחשבתנו, גם בעיית הקשרים בינינו ובין איראן. גם כאן אין לנו עדיין דרכים מעשיות, אם כי ישנו רצון לעשות משהו ולפרוץ את חומת המזרח. בעניין איראן נוסף עוד הקושי, שאיננו לגבי טורקיה, שאין אפילו קשרי דואר בינינו ובין ארץ זו. ד"ר פינס, האיש העובד על ענייני איראן במחלקה שלנו, העלה הצעה בדבר נקודת אחיזה ועל מה לדבר עם האיראנים: בזמן האחרון היו כמה וכמה ידיעות, שהאיראנים מבקשים לעורר מחדש את שאלת הגבול בינם ובין עיראק שבשט־אל־ערב. ד"ר פינס שואל אם לא כדאי שאנו נודיע לאיראנים בצורה זהירה שבכל סכסוך גבול בינם לבין עיראק ובכל שאלה אחרת המתעוררת בינם ובין מדינה ערבית יוכלו לסמוך על תמיכתנו הן המוסרית והן המדינית (כגון באומות המאוחדות אחרי שנהיה חברים בארגון). הסכנות שבפנייה כזאת אל האיראנים ודאי ברורות לך: לא מן הנמנע שהם ירוצו ישר אל העיראקים ויצביעו על קנוניות ותחבולות ציוניות אלה ויקלקלו משהו. כן ספק הוא אם כדאי להתקשר ולהתחייב בצעדים אנטי־ערביים מובהקים כל עוד לא הגענו למסקנה סופית שאין תקווה לשלום בינינו ובין מדינות ערב. אני זוכר את עמדתך, שהבעת בשיחתנו האחרונה בתל אביב, שהיית מעדיף להשאיר את הפתחים אל העולם הערבי פתוחים ולא להתקשר עם כוחות אנטי־ערביים.

אני מביא את העניין הזה לשיקולך הן מבחינתו העקרונית והן לגבי האפשרויות לביצועו, שגם הן באות בחשבון, כמובן, בראש וראשונה בפאריס ועל־יד האומות המאוחדות.

בברכת חברים,

י. שמעוני
מחלקת המזרח התיכון

70

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק UN322
נוסח יוצא: 93.02/186/4
נוסח נכנס: 130.02/2414/22

Paris, 28 October 1948

Americans intend vote for British-Chinese resolution, which therefore likely pass.[1] Have seen Austin, Rusk, Ross, pointing out extreme gravity this step, with prospect conflict ourselves United Nations, disturbance prospects negotiations with Arabs. Spoke New York today, they promise energetic action.[2] Suggest firm statement your part, also strong private message Charles[3] to Ishemet.[4] Colombia, Argentine, France, not committed yet.

Eban

71

א. לוריא אל א. אבן (פאריס)
A. Lourie to A. Eban (Paris)

מקור: 93.02/186/8

New York, 28 October 1948

Dear Aubrey,

Following Rafael's telephone call of this morning with regard to the Anglo-Chinese Resolution,[1] supplemented by your cable which was received later in the day,[2] I have been in touch with Eliahu [Elath], Swope,[3] Silver, the *Nation* people, the Emergency Council, and others, and at short notice an energetic offensive has been mobilized. The President, fortunately or unfortunately, is on his way to New York today and immediate contact with him has been difficult, but a number of the Democratic leaders, including O'Dwyer,[4] Flynn[5] and others, are on the trail. Time

70

1. ראה הערת־עורך, עמ' 99.
2. ראה מס' 71.
3. הנשיא חיים וייצמן.
4. הנשיא טרומן.

71

1. ראה מס' 70.
2. ראה אבן אל לוריא, UN314, 28.10.1948, 93.03/73/4.
3. הרברט באיארד סווֹפ, עיתונאי אמריקאי, לשעבר יועץ לשר המלחמה.
4. ויליאם אוֹדוואייר, ראש עיריית ניו יורק.
5. אדוארד פלין, מראשי המפלגה הדמוקרטית בניו יורק.

unfortunately is desperately short and it is impossible to tell whether in the circumstances the President will have the courage to take decisive action in regard to what is in effect mutiny on the part of his own State Department.

I have also received today your note of October 25th together with the draft of the British resolution for the Political Committee.[6] Copies have been made and are being sent at once to Silver and Eliahu, and in all probability the details will be allowed to percolate through to the press. We are dealing with a determined and skillful opponent and I can imagine that you must be having a very tense and hectic time in Paris.

Just as I was dictating this, I got a call from Swope to say that some person, unnamed, would be seing the President at 4 o'clock this afternoon and telling him in no uncertain terms that this was mutiny and that the only way to deal with it would be with heavy-handed firmness; also that later this evening someone else would draw to his attention "motivations of decency and self-interest". So here's hoping that it is not too late.[7]

My warm regards to all of you, also to Susie,

As ever,

Arthur

Arthur Lourie

P.S. I notice that Kimche[8] in his dispatch from Paris of October 27th, reports that according to a responsible U.N. informant who has just returned from Amman, the R.A.F. Transport Command has been carrying large quantities of ammunition including heavy artillery shells, which obviously is intended to replenish the depleted stocks of the Arab Legion. He also states that at least four ships loaded with arms, equipment and ammunition recently left Suez for Akaba where their cargoes were transferred to the Legion. I am wondering if Gideon [Rafael] is in a position to confirm this story. Any further details will be appreciated.

72

ו. איתן אל משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם בפאריס

W. Eytan to the Israeli Delegation to the United Nations General Assembly in Paris

מברק MH1786

נוסח נכנס: 93.02/185/4

Tel Aviv, 28 October 1948 (20.45)

Suggest following points Security Council tomorrow: (1) Reasonable to demand return all forces to positions occupied 14th May, not 14th October. (2) Withdrawal order utterly artificial, impracticable. As result Egyp-

6. ראה נספח ב. המכתב של אבן בתיק 93.03/130/5.
7. ראה מס' 77.
8. ג'ון קמחי, עיתונאי בריטי יהודי, לשעבר עורך השבועון *Tribune*.

tian violations truce, disposition all forces fundamentally changed and militarily inconceivable Egyptians return Beersheba, for example. Logic present position understood by Egyptians themselves, who yesterday of own accord evacuated Isdud, Nitzanim, other points same area, realising these untenable. Retreat bound continue own momentum, impossible reverse artificially. If Security Council orders reoccupation previous positions, will only make itself ridiculous. (3) Stress one-sidedness proposed action against aggressee, while hitherto aggressor scot-free. When first truce ordered, Israel respected Security Council decision, although latter implied invaders remaining Israel territory. This done for sake peace, though Israel would have been perfectly entitled do everything repel wanton aggression. Security Council cannot today utterly disregard or condone original aggression which led present pass. (4) Inherent injustice proposed action is direct invitation to contending parties defy Security Council and likely lead general resumption hostilities.

Moshe [Sharett] ill last two days in bed.

Eytan

73

א. אילת וא. גאס[1] אל א. קפלן ומ. שרת
E. Elath and O. Gass to E. Kaplan and M. Sharett

מברק 422
נוסח יוצא: 93.03/87/18
נוסח נכנס: ארכיון בן־גוריון 1520

Washington, 28 October 1948

Following review recent developments loan situation.[2] Intimations possible shift Export-Import [Bank] attitude, October 11. October 13, Martin told Gass wait week for consultation /Bank/. October 14, Martin told Nathan[3] he not inclined grant loan under pressure in few days, but State Department no longer rules out loan due political instability. October 15, Gass wrote Martin[4] regarding special urgent Israel requirement agricultural finance as recommended Secretary Agriculture Brannan.[5] October 16, Secretary Treasury Snyder[6] told friends State Department attitude on loan unchanged opposition. October 16 and 17, highest level rejected

73

1. אוסקאר גאס, יועץ כלכלי לנציגות ישראל בוואשינגטון.
2. הלוואה מהבנק לייצוא ולייבוא של ממשלת ארצות־הברית. ראה כרך I, מס' 485, 539.
3. רוברט נתן, איש־עסקים יהודי אמריקאי, לשעבר יועץ כלכלי לסוכנות היהודית בוואשינגטון.
4. לא נמצא.
5. צ'ארלס בראנאן, שר החקלאות של ארצות־הברית.
6. ג'ון סניידר, שר האוצר של ארצות־הברית.

requests our friends declare immediately favour loan. October 22nd, Export-Import invited Gass to staff meeting October 25th. Same day, State Department informed press they no longer objecting loan ground political instability. Meanwhile friends active keep loan issue in centre public consideration. October 24th, President announced he asked executive agencies speed consideration loan and expressed hope financial aid Israel soon granted.[7]

October 25th, Epstein told by member President's cabinet that he instructed rush loan along. Martin converted October 25th meeting into staff session, attended by Gass and Ginsburg[8] on our side together with executive Vice-President Arey[9] and other members Export-Import staff. Bank staff indicated they instructed prepare report for Board Directors. Meeting most cordial and lasted three hours. Reviewed many technical, economic, questions. Bank did not insist on project approach, though indicated normal preference.[10] Gass indicated all proceeds loan for identifiable productive investment goods under close observation Bank, to guarantee all investment use. Staff most interested ultimate shape Israel balance payments guaranteeing equilibrium without reliance on gifts and capital imports. Staff requested no further written submission at this time but indicated desire further informal contact.

Epstein trying to see Martin earliest for informal conversation. Will maintain contact Bank and inform you when something substantial appears. Should something finally emerge, Kaplan must come here to conclude negotiations. Assuming right commit Kaplan appearance.

Epstein, Gass

74

א. ששון אל תופיק אבו אל־הודה (עמאן)
E. Sasson to Tawfiq Abu al-Huda (Amman)

מברק

נוסח יוצא: 93.02/186/4

Paris, 28 October 1948

Transjordan forces on Mount Scopus in Jerusalem have for several weeks prevented passage of supplies to our people in Hebrew University and Hadassah.[1] This extraordinary conduct is in contradiction to official

7. ראה מס' 54 והערה 1 שם.
8. דוד גינסבורג, עורך־דין, לשעבר יועץ למחלקת המדינה.
9. הותורן אריי, סגן־נשיא אקסקוטיבי של הבנק לייצוא ולייבוא.
10. ראה גם מס' 82, פסקה 1.

74

1. ראה מס' 66.

Transjordan undertakings in the presence of United Nations observers. It also threatens our people with danger of famine. All efforts made on the spot to correct position were unsuccessful. The Government of Transjordan is requested to give instructions to correct immediately position in order avoid possibility of incidents such as those arising recently in Negev as result of Egyptian blockade. I hope you will take necessary measures in order maintain quiet in Holy City and facilitate efforts of those seeking peaceful solution.[2]

Elias Sasson, 143 Avenue Wagram, Paris

75

מ. שרת אל ג׳. מארשאל (פאריס)
M. Sharett to G. Marshall (Paris)

MH1795 מברק
נוסח יוצא: 130.02/2414/26

[Tel Aviv], 29 October 1948

Must respectfully draw your most earnest attention to extreme gravity of situation which will arise if Security Council adopts resolution ordering withdrawal Israel forces from positions occupied by them in Negev since mid-October.[1] Such withdrawal would amount to act of suicide by State of Israel in respect of area concerned, which State of Israel in sheer self-preservation will be unable to commit. Crushing defeat suffered by Egyptian forces in recent brief campaign was brought about by their wanton aggressiveness, first in invading Palestine territory, secondly in violating truce by occupying certain positions with object of cutting off Israel Negev from contact with north, and finally in openly defying express injunction of U.N. Mediator to let our convoys pass. Egyptians are thus themselves to blame their present débâcle, and should not be permitted escape consequences their misguided and defiant aggression. Restoration *status quo ante* would recreate conditions which were found glaringly unjust and proved intolerable. Moreover, by adopting such resolution Security Council would in effect extend invitation to Egyptian army to send fresh troops across Suez Canal to reoccupy positions, which cannot possibly be held by remnants their existing forces. My Government sincerely trusts that it will be spared predicament of finding itself involved in conflict with Security Council as result of resolution, with which it would

2. בתשובה שהתקבלה מעמאן נאמר כי ההסדרים בעניין האספקה להר הצופים עומדים בתוקפם וכי הורו לרשויות האחראיות להמשיך לבצע אותם. (ראה המזכיר, עמאן, אל ששון, 30.10.1948, 93.03/86/15.)

75

1. ראה הערת־עורך, עמ׳ 99.

be quite unable to comply if most vital and legitimate interests of Israel and those of eventual peace are to be preserved. Having acted throughout merely in self-defence, we are profoundly convinced that justice is on our side and that any State member of U.N. similarly placed would be unable to adopt different attitude.

Moshe Shertok
Minister Foreign Affairs Government of Israel

76

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק W29T. התקבל: 30.10
נוסח נכנס: 130.09/2308/7

Washington, 29 October 1948

Under strong pressure friends, Truman yesterday evening sent instruction[s] delegation Paris oppose British-Chinese resolution.[1] Furious Lovett attitude, Truman instructions been sent direct Marshall, avoiding State Department completely. Very helpful in moving Truman yesterday were Lehman,[2] O'Dwyer and Poto[fs]ky,[3] to whom Truman promised continue support Israel, irrespective results election.

Rabbi Silver statement favour Dewey[4] angered Truman much and considered improper act for chairman Emergency Council representing all shades American Jewry.

Epstein

הערת־עורך
Editorial Note

מועצת־הביטחון חזרה לדון בתלונה המצרית ב־29.10.1948 (ראה הערת־עורך, עמ' 99). בפתיחת הדיון הגישו הנציג הבריטי והסיני נוסח מתוקן של הצעת ההחלטה שלהם (ראה מסמך או"ם S/1059/Rev.2), אולם לפני שהחלו לדון בו, קיבלה המועצה ללא הצבעה הצעת החלטה של נציג קנדה:

76

1. ראה הערת־עורך, עמ' 99; מס' 71.
2. הרברט להמן, לשעבר מושל מדינת ניו יורק, חבר המועצה הארצית של "אמריקאים למען ההגנה".
3. יעקב ס. פוטופסקי, מנהיג פועלים בארצות־הברית, נשיא האיגוד המאוחד של עובדי ההלבשה.
4. הכוונה למברק ששיגר סילבר, ימים אחדים לפני הבחירות לנשיאות, למועמד הרפובליקאי דיואי. הוא בירך על הצהרתו בעניין ארץ־ישראל (ראה מס' 60, הערה 9) והטעים שאין לראות בה טכסיס בחירות של הרגע האחרון אלא הוכחה ל"כנותו ויושרו" של דיואי בעניין הישראלי. ראה *New York Herald Tribune,* 29.10.1948.

The Security Council

Resolves that a Sub-Committee be established, consisting of the representatives of the United Kingdom, China, France, Belgium and the Ukrainian Soviet Socialistic Republic, to consider all the amendments and revisions which have been or may be suggested to the second revised draft resolution, S/1059/Rev.2, and in consultation with the Acting Mediator to prepare a revised draft resolution.

(ראה *SCOR, Third Year,* 375th Meeting, 29.10.1948.)

77

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק UN329
נוסח יוצא: 93.02/186/4

Paris, 29 October 1948

Overnight myself, Michael [Comay], Toff, saw [French, Belgian, American, Colombian][1] representatives and [Bunche]. [French] especially helpful, [Austin] clearly unhappy sanctions proposal, informed me matter not closed. This morning after we alarmed [Lourie, Epstein, Silver], instructions arrived [Austin] abstain support,[2] therefore no majority available. Canadian, British, worked out line retreat appointing Sub-Committee in consultation Bunche. Hope your full recovery.

Eban

78

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק UN328
נוסח יוצא: 93.02/182/4

Paris, 29 October 1948

Your MH1792 noted,[1] but constantly receive instructions for meetings after meetings conclude. Will communicate your point members Sub-Committee.[2] Further this morning's meeting, apart from American devel-

77

1. התוספות בסוגריים מרובעים, כאן ולהלן, הוברקו בנפרד בצופן (ראה אבן אל שרת, U21, 29.10.1948, 130.09/2344/4).
2. ראה מס' 76.

78

1. שרת אל אבן, 29.10.1948, 93.02/185/4. שרת הבריק הצעות והוראות לדיון שנערך במועצת־הביטחון באותו יום.
2. ראה הערת־עורך, עמ' 111–112.

opments, I felt keen attention to description new situation Negev as invalidating October 14th position. In several conversations till early hours, Rusk, Ross, showed definite inclination blindly follow British lead, Austin more realistic, sympathetic. French assistance incalculable. Bunche showed us draft resolution ordering parties involved enter negotiations directly or through Mediator for settling all outstanding truce problems, attaining armistice, withdrawal armies etc. His first draft advocated Article 41 against those refusing negotiate, this dropped from second draft. Bunche endeavouring secure American sponsorship this resolution Council, ourselves privately encouraging this step.

Eban

79

ו. איתן אל א. אבן (פאריס)
W. Eytan to A. Eban (Paris)

מברק מוצפן: U180
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/182/3

Tel Aviv, 29 October 1948 (19.35)

[Your U/20].[1] Tell Rusk our general policy refrain from attacking Arab Legion unless they start. Matter complicated however by Iraqis, who under same command attacking constantly various points. Ask Rusk whether Abdallah's undertaking applies to Iraqis as well. Suggest you show Rusk Sasson['s] telegram to Prime Minister Transjordan.[2]

Eytan

80

א. לוריא אל א. אבן (פאריס)
A. Lourie to A. Eban (Paris)

העתק: 93.03/69/16

[New York], 29 October 1948

Dear Aubrey,

I received a telephone call from Sam Zacks[1] from Ottawa last night reporting on a conversation which he and a delegation of Canadian Zion-

79
1. מס' 65. התוספת בסוגריים מרובעים חסרה בנוסח היוצא והושלמה על-פי הנוסח הנכנס.
2. מס' 74.

80
1. סמואל ג'. זאקס, נשיא ההסתדרות הציונית בקנדה.

ists had that day with Pearson, who is now Minister of External Affairs. Pearson leaves today for Paris and by the time this reaches you contact with him may very well have been established.

Zacks felt that it had been a most satisfactory talk, that Pearson's sympathies were still with us, and that he would again play an independent and important role in the Palestine discussions at the U.N. Apart from an atmosphere of general amiability, I got little that was specific out of Zacks' report save that Canada hoped to recognize us after the Assembly meeting, and that Pearson thought it would be inadvisable for us to seek admission at this session.

Unfortunately, Zacks had not thought it necessary to ring and consult either Epstein or myself before the meeting with Pearson and accordingly missed the opportunity of explaining to him the dangers involved in the British-Chinese Resolution, to which the Canadian delegate was giving his support.[2] In the circumstances, the change in the American position was decisive and the Canadian attitude to that extent irrelevant. I hope for the future, however, that our Canadian friends will keep in closer touch with us when undertaking a mission such as that of yesterday.

In adition to their talk with Pearson, Zacks and Marvin Gelber[3] saw Justice Rand,[4] who expressed his indignation with developments since November 29th and who continues to be an influential friend.

Of more practical importance perhaps were their talks with the Department of Overseas Trade (this is not the exact title), the head of which[5] was most helpful at the time when our Supply Mission was over here and who has given additional tangible evidence of his desire to be of assistance. I expect a report from Zacks on this subject,[6] copy of which I shall in due course send to Mike [Comay] for his information.

After the stir and tumult of yesterday, culminating in the President's cabled instructions to the delegation late last night,[7] we are relatively relaxed and cheerful here today. As someone told me today, when the President finally realized what kind of a fool the Department was making of him, he was "madder than hell". I imagine, however, that the British offensive is merely postponed and not broken; that when the elections are safely out of the way, a new attack will materialize.

Warm regards to all. As ever,

Arthur Lourie

2. ראה הערות־עורך, עמ' 99, 111–112.
3. מארווין גלבר, איש עסקים קנדי, ציוני פעיל.
4. איוואן ראנד, שופט בית־המשפט העליון של קנדה, חבר ועדת אונסקופ, 1947.
5. אלק סקלטון, סגן־שר וכלכלן במשרד המסחר הקנדי.
6. ראה זאקס אל לוריא, 29.10.1948, 93.03/69/16.
7. ראה מס' 76.

81

ר. איתן אל א. אבן (פאריס)
W. Eytan to A. Eban (Paris)

מברק מוצפן U190
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/182/3

Tel Aviv, 30 October 1948 (17.30)

Position Egyptian pockets as follows: (1) Majdal — one brigade all /but/ encircled, we letting them trickle southward through loophole shore. (2) Iraq Suweidan, Faluja — one brigade, total 3000 men, hermetically sealed, food and equipment scanty; we anxious force surrender, take them prisoner, therefore delaying tactics in negotiations /indicated/, view gaining time unless our general position Security Council makes such course undesirable. Alternative proposals likely be made by U.N. or Egypt — either allow this brigade withdraw southward or permit Egyptian convoys feed it. If made, you should reply must refer matter Government and propose negotiations be carried on this end, where practicability and implications either course clearer. For your guidance, if dilemma inescapable we would prefer former alternative, provided they leave disarmed, though would mean freeing 3000 men to reform into military units. Permitting convoys would perpetuate pocket as a running sore tying down our forces. While we were justified in asking convoys supply cut-off settlements in territory legally ours, Egyptians have no comparable claim. Above two brigades, plus third further south, constitute only division Egyptian army capable take field. Further telegram re Rusk, Abdallah, follows.[1]

Eytan

82

א. אילת וא. גאס אל מ. שרת וא. קפלן
E. Elath and O. Gass to M. Sharett and E. Kaplan

מברק מוצפן W30T. התקבל: 31.10
נוסח נכנס: 130.09/2308/7

Washington, 30 October 1948

27th October Gass had conversation with John Lynch, Export and Import [Bank] Chief Economics for all countries except Latin America, who preparing reports on Israel loan[1] for Export and Import Director. Lynch

81

1. ראה מס' 79 (שוגר ב־29.10.1948).

82

1. ראה מס' 73.

began studying [? Israeli] economy one week ago. He expressed personal conviction that loan will be repaid and hold [*sic*] favourable attitude our bit and piece approach, as opposed to grandiose project. But he firmly convinced that Israel long-term international balance payment position weak and will probably report to Board of Directors in that sense, despite all our efforts.

28th October Epstein had 15 minutes interview with Martin, Gaston,[2] Gauss,[3] Arey. Martin explained political chief difficulties granting loan now removed by State Department. Loan now being examined on merit as banking proposition. Speed and scope action on loan or loans will depend speed and satisfactory character Israel replied inquiries, atmosphere (?). Indicated Bank addressed questions [—] Israel to-day.[4] Epstein informed Bank Israel's eagerness co-operate by furnishing any information necessary, securing expert submission from Israel as required and willingness Kaplan come over eventually conclude negotiation, when jointly agreed with Bank.

Epstein, Gass

2. הרברט גאסטון, סגן יושב־ראש מועצת המנהלים של הבנק לייצוא ולייבוא.
3. קלרנס גוס, חבר מועצת המנהלים של הבנק לייצוא ולייבוא.
4. ראה מברק 428 מאת גאס אל קפלן, 29.10.1948. בעניין תזכיר שהתקבל מהבנק לייצוא ולייבוא. התזכיר לא נמצא, אך להלן נוסחו כפי שהובא במברק:

In the judgement of the Bank's staff, it has not received sufficient information from the Provisional Government of Israel to reach a decision on the economic merits of any loan application. Among other things, although the Provisional State [*sic*] has indicated that the loan will be used for investment purposes and although it has listed the types of goods that will be purchased, it has not attempted a demonstration of the effects of the investment program: first, what it will mean in new agricultural and manufacturing facilities; second, by how much and in what directions it will increase Israel's national income; third, what its contribution to Israel's foreign exchange earnings will be; and fourth, the approximate rate over time at which the investment will yield fruit. Equally important, no satisfactory demonstration has been received of Israel's ability to service a loan in dollars . Such a demonstration is especially important in view of: first, the large numbers of non-working-age immigrants that Israel anticipates during the next several years and the limitations of her food producing capacity; second, the almost complete lack of raw materials in the new state; and third, the obvious difficulties of inaugurating new lines of manufacturing and expanding market outlets. Aside from the impossibility of making an economic evaluation of the proposed development, the Bank has received virtually no technical information for study by its engineering staff.

גאס יעץ לקפלן לנסח תשובה בהקדם, במיוחד לארבע השאלות הראשונות, וציין כי בהעדר תשובה לא תידון בקשתה של ישראל למלווה. (ראה גאס אל קפלן, 29.10.1948, 93.01/2220/1.) ראה גם גאס אל קפלן, W31T, 30.10.1948, 130.09/2308/7.

83

א. אבן אל א. לוריא (ניו יורק)
A. Eban to A. Lourie (New York)

UN340 מברק
93.02/182/4 :נוסח יוצא

Paris, 31 October 1948

Security Council Sub-Committee[1] dominated Britain certain to produce draft no more acceptable than previous one. Current text orders withdrawals, giving Mediator widest powers fix truce lines, dictate troop movements. In view Bunche's rather lack impartiality and determination assert his authority and prejudice Israel's interests at all costs, this resolution bound and intended create new conflicts between ourselves and Security Council. Bunche's action in flouting October 19th resolution[2] and provoking showdown with ourselves was backed by British-led group on Council and directly caused present humiliating situation Americans. To confirm his high-handed conduct and bestow fresh arbitrary powers upon him is British manoeuvre exploit Bunche's irresponsible self-assertiveness to embroil Council generally and Americans particularly in open conflict with Israel and leads to endless embarrassment United States policy. Efforts should be made secure following American attitude: (1) Implementation October 19th resolution in accordance Austin's ruling on necessity negotiations all outstanding points without Council prejudging.[3] (2) Consequent refusal support Sub-Committee's draft prejudging withdrawal principle in advance and giving Mediator arbitrary powers. (3) American objection to discussing sanctions in favour of invading army, whose presence result from "aggression of international character" as Austin stated in Council May 22nd, and whose defeat results from defiance of truce rulings since June 25th. Hope public opinion recognizes fantastic situation of first application sanctions against small state defending territory awarded it by United Nations, also situation whereby [American] delegation here commits its support to policies contrary views Government and people. Strong public echo latter points most valuable.

Eban

83

1. ראה הערת־עורך, עמ' 111–112.
2. ראה מס' 61–64 ומס' 96.
3. ראה הערת־עורך, עמ' 72.

84

א. אבן וג. רפאל אל ו. איתן
A. Eban and G. Rafael to W. Eytan

מברק מוצפן U22. התקבל: 2.11
נוסח יוצא: 93.02/182/3
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 1 November 1948

Yours U200.[1] Galilee operation /perfect/, no reaction here in view absence publicity and initial impression successful Arab advance threatening our vital positions. Would advise further operation on our part only if clear Arab provocation easily provable, otherwise sanctions movement likely be strengthened. This week especially delicate, no risks worthwhile.

Yours U190.[2] Any local agreement directly between us and any Egyptian unit politically valuable for reasons explained above.

Eban, Rafael

85

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק UN344
נוסח יוצא: 93.02/182/1

Paris, 1 November 1948

Exchange telegrams Elias [Sasson]–Abdullah, particularly MA96,[1] illustrates: (1) value direct contact between parties, (2) effective action possible if Mediator's services dispensed with. Would like use this incident widely, even in addressing Security Council on necessity settlement by direct negotiations. Please confirm.[2] Please comment Moshe [Sharett]'s health.

Eban

84

1. המברק, מיום 31.10.1948, בתיק 130.09/2344/1. איתן מסר כי כל הגליל נמצא בידי ישראל לאחר פעולות טיהור של צה"ל, ושאל בדבר תגובות אפשריות של מועצת־הביטחון לפעולות דומות המתוכננות בעתיד הקרוב. ראה גם הערת־עורך, עמ' 133–134.
2. מס' 81.

85

1. ראה מס' 74 והערה 2 שם.
2. איתן אישר את הצעתו של אבן, אך התנה זאת בהסכמתו של ששון. (ראה איתן אל אבן, MH1842, 2.11.1948, 93.02/182/1.)

86

י. ברזילי אל מ. שרת
I. Barzilai to M. Sharett

מקור: 130.02/2381/12

ורשה, 1 בנובמבר 1948

שרתוק יקר,

חשבתי לבקרך בפאריס, אבל מכיוון שיצאת ארצה לא תצא פגישתנו לפועל במועד שחשבתי עליו. כרגיל, ההזדמנויות מופיעות לפתע. בעוד שעה־שעתיים יוצא מכאן מאיר ספיר ודרכו יש ברצוני להעביר לך צרור ידיעות קטן.

מבחינה מדינית כללית אין מה לחדש. עמדתה של פולין היא ידידותית וידועה לך היטב. העיתונות מלאה אהדה למערכה שאנו מנהלים אותה בארץ ולעמידתנו באו"ם על הנגב. ולא במקרה שר החוץ שלהם היה הראשון אשר תבע את קבלת ישראל לאו"ם.[1] יש גם הד ציבורי ליחסה של פולין אלינו. בנשף מטעם ועד הידידות פולין–ישראל נאמו מראשי השלטון והציבור — מיניסטרים אחדים, סגן נשיא הפרלמנט (הסיים) הפולני[2] ועוד. למסיבת עיתונאים שערכנו בצירות ערב הדיון בוועדה המדינית של האו"ם היה הד רחב וחיובי בעיתונות המקומית. המערכה בארץ מתוארת בפרוטרוט, בהרחבה ומתוך אהדה גלויה לכל הישג שלנו. בביקורי ההיכרות עם המיניסטרים כאן נתקלתי בהתעניינות רבה, באהדה ומה שבוודאי לא פחות חשוב — בהבנת המורכב והמסובך שבמצבנו ובהווייתנו המדינית. כמובן, לא הכול נקלט בפשטות ובקלות, אך יש ערך, תכלית וברכה בהסברה, והאזניים פתוחות לה.

לאט־לאט אני בונה קשרים עם צירי המדינות כאן. נפגשתי עם האמבאסדורים: הרוסי, האמריקאי, הצ'כי, הצרפתי, היוגוסלאבי, הרומני ועוד. פרט לנציגות המצרית, הודעתי לכולם (בנוסח שונה) על ייסודה של צירותנו. האמריקאי, הצרפתי ונציגי הארצות הסקנדינוויות ענו באדיבות רבה. נציגי כל הארצות שטרם הכירו בנו השיבו במכתב או על־ידי כרטיס ביקור (גם פָּרָס למשל), פרט לאנגליה וטורקיה. הפגישה הידידותית ביותר היתה עם נציגי המדינות שהכירו בנו גם להלכה וגם למעשה.

אני עובר לעניין שהוא רגיש מאוד בחיינו — העלייה. שמעתי וקראתי נוסחאות שונות וניחושים שונים ותיאורים שונים על כך.

מהו המצב, כפי שאני רואה אותו?

צירוף של סיבות ומסיבות שונות הגביר את רצון העלייה כאן בזמן האחרון. היהודים הם רגישים מאוד לגבי כל תנודה מדינית והנה נצטברו כמה דברים יחד: (א) משבר ברלין, (ב) תמורות בפולין הקשורות במהלך המדינה לקראת סוציאליזם, (ג) הנצחונות בישראל, (ד) בואה של הצירות והאפשרות של קבלת ויזות לכניסה ישירה ארצה.

ועלה גל חזק של רצון העלייה, ומשלא ניתן לו מ י ד אפיק מלא ורחב — החלו

86

1. ראה כרך I, מס' 25.
2. ואצלב בארציקובסקי, סגן יושב־ראש הסיים הפולני.

להופיע גילויים של בהלה ועצבנות. גילויים אלה אינם גורם של לחץ חיובי על הממשלה. כיצד מסכמים שלטונות פולין את המצב ואת עמדתם?

היה מחנה אימונים. הוא סודר לזמן מסוים והיה עליו להקיף מספר מסוים של מתגייסים. הדבר קוים. לאחר טרדות שונות תקוותנו היא שבנובמבר יעלה המחנה כולו במישרין, במספר של 500–600 ארצה. היה נוסף על כך מפעל גיוס. מלכתחילה הוסכם על מספר המגויסים, בערך 1500. דרך ועדות הגיוס עברו ואושרו למעלה מאלפיים. השלטונות רואים בזאת מילוי התחייבותם בקשר לגיוס. אמנם לא כולם אולי יאושרו לעלייה, אך חלק מכריע מהם. ישנם יהודים (למעלה מ־1500) אשר בידיהם כבר דרכוני־הגירה, ואם רצונם לעלות ואם נתגבר על קשיי טרנזיט, יוכלו לעלות.

המדיניות להבא בשטח העלייה לוטה ערפל. משקפיים ורודים או שחורים לא יסייעו לא לניחושים ואף לא להבהרת המצב. נראה לי כי אפשר לקוות כי אפיק העלייה לא ייסתם. האם צר יהיה או רחב — אין להתנבא. זה עניין לטיפול, להסבר ולהסדר ולהתפתחותם של כמה עניינים חשובים בעולם וסביב מדינת ישראל.

טבעית, כמובן, אי־סבלנותם של יהודים הרוצים לעלות ואינם יכולים מיד. אין גם למחוק משלל האפשרויות מפנה לרעה בשטח זה. אך כל בהלה ומתן ביטוי ציבורי לה — בעיתונות ובדרכים אחרות — אין בהם תכלית והם מזיקים לעניין ולהנהלה יעילה של משא־ומתן. הארכתי בנקודה זו, כי אני רואה אותה כמהותית.

כאן מחשיבים מאוד את האפשרויות של קשרי מסחר בין פולין וישראל. במסיבה שערכנו כאן עם צאתו של היועץ המסחרי של צירות פולין בישראל השתתפו עשרות רבות של מיניסטרים ופקידים גבוהים ממשרדי האוצר, התעשיה, המסחר וכו׳. הם מאמינים באפשרות של פיתוח יחסי מסחר בינינו מתוך התחשבות עם המצרכים הנחוצים לנו ועם המצרכים שאנו יכולים למכור לאור מצבנו, שהוא מצב מדינה בראשית צעדיה ובתוך מלחמה. אני מקווה כי נוכל כעבור זמן לא ארוך להציע הצעה ערוכה ומסודרת למימוש הדברים. אני מבקש שוב להעניק לד״ר גרינשטיין[3] מעמד של יועץ.

יש שדה רחב להסברת ענייננו — אגודות רבות, עיתונות וספרות מבקשות קשר אתנו. השבוע התחלנו בפרסום בולטין של הצירות. ישנן הצעות להסכמי פרסום והסברה הדדית — ברדיו, בעיתונות, הוצאת אנתולוגיות וכו׳.

כמובן, פעיל מאוד המשרד הקונסולרי שלנו. ישנם תורים גדולים ורצופים ולעתים קשה להשתלט על כך, כי המנגנון שלנו אינו עונה על הצרכים, כוונתי בעיקר למנגנון הטכני. אנו מנהלים משא־ומתן עם הקונסוליה הצ׳כית והצרפתית בדבר הענקת ויזות־מעבר על יסוד הוויזה שלנו. ישנו קושי מסוים. כל הדרכונים שהוצאו עד בוא הצירות כוחם יפה לארצות שונות בעולם — אך לא לישראל שלא היה קיים [כך] בשעת הוצאת הדרכון. ואנו מבקשים מהקונסוליות לתת ויזות־המעבר למרות זאת שהדרכון כוחו אינו יפה לישראל וישנה רק ויזה ישראלית. היום קיבלנו תשובה חיובית מן הצ׳כים. עם הצרפתים מתנהל עוד משא־ומתן.

גם עניינים קונסולריים אחרים לאט־לאט ייכנסו לטיפולנו (תעודות משפטיות, ענייני רכוש וכו׳).

3. יצחק גרינשטיין (שמיר), נספח מסחרי בצירות ישראל בפולין.

הצרות הסידוריות הן רבות, אך אין ברצוני לפרט אותן במכתב זה ולהעסיקך בהן. סידורי המשרדים, הדירות מא׳ ולא עד ת׳ תובעים דמים מרובים, תרתי משמע. התקציבים אינם מגיעים כאן בסדר. היום 1 בנובמבר וטרם קיבלנו את תקציב אוקטובר, אך על כך במכתב אחר. שופר קשר הדואר עם הארץ. מגיעים עיתונים ובולטינים ומברקים, ואני מודה על כך.

אני מחכה למכתבך ולבואך לפאריס. נחוצה לי מאוד שיחה פנים־אל־פנים אתך.

דרישת־שלום לכל חברי המשרד.

דרישת־שלום לבבית לבני־ביתך, שלך,

י. ברזילי

87

א. אבן אל ר. באנץ׳ (פאריס)
A. Eban to R. Bunche (Paris)

העתק: 93.02/186/15

Paris, 2 November 1948

Dear Ralph,

The position which seems to face us after our talk this morning is as follows:[1]

You apparently believe that the best approach is by way of a comprehensive call for Arab–Jewish negotiations on all outstanding points: first with regard to the truce, and then with regard to a political settlement. With this principle, as you know, we agree, and if the matter could rest there, all would be well.

These prospects, however, whether they are substantial or slender, are completely undermined by what is now happening in the Sub-Committee. It is of course obvious that the acceptance of the sanctions clause, as a result of a process set on foot by your complaint to the Council, would render all mediation efforts futile. As I said to you, however, the same danger results from the operative clause of the resolution itself. Israel regards its positions in the Negev as being positions on its own territory, rightfully gained in response to an Egyptian invasion, followed by a sustained truce violation. I am completely certain that any call or request to prejudice Israel's present military position would meet with refusal. There therefore opens up a dark horizon of continual conflict between yourself and Israel, with periodic complaints and counter-attacks in the Security Council, and the destruction of that confidence which you must surely restore if you wish to play a constructive role with Israel in the tasks of mediation.

87

1. ראה גם הערת־עורך, עמ׳ 111–112; מס׳ 83.

I wonder whether the Council, if it realised this position, would proceed with a resolution of that kind? The idea of comprehensive and general negotiations cannot be reconciled with a refusal to commence such negotiations in the particular area where the military and political position is most crucial. If the approach by negotiation is in principle correct, it dare not be compromised in the Negev. All our information goes to show, however, that a golden opportunity of successful Israeli–Egyptian negotiations existed on October 20th as a result of the military position, and was cast away when you did not comply with the October 19th resolution for negotiating on this subject. That, however, belongs to the past. Another opportunity, perhaps just as valuable, would in my opinion be grievously prejudiced by the acceptance of a resolution conferring upon you powers which you could only exercise in an atmosphere of conflict with Israel.

I write in this way because of what you said about the tradition of plain-speaking which has grown up between us during our common interest in this problem throughout the past eighteen months.[2]

I remain, Sincerely yours,

A.S.E.

הערת־עורך
Editorial Note

ועדת־המשנה שנבחרה על־ידי מועצת־הביטחון בישיבתה מ־29.10.1948 כדי לבחון את הצעת ההחלטה האנגלו־סינית (ראה הערת־עורך, עמ' 111–112) קיימה ארבע ישיבות בין ה־29 באוקטובר ל־2 בנובמבר. בסיכומן של הישיבות התגבש נוסח שבו נשמרו עיקריה של ההצעה המקורית:

The Security Council,

[.....]

Endorses the request communicated to the Government of Egypt and the Provisional Government of Israel by the Acting Mediator on 26 October (S/1058) following upon the resolution adopted by the Security Council on 19 October 1948; and

Calls upon the interested Governments:

(1) To withdraw those of their forces which have advanced beyond the positions held on 14 October, the Acting Mediator being authorized to establish provisional lines beyond which no movement of troops shall take place;

(2) To establish, through negotiations conducted directly between the parties, or failing that, through the intermediaries in the service of the United Nations, permanent truce lines and such neutral or demilitarized zones as may appear advantageous, in order to ensure henceforth the full observance of the truce in that area. Failing an agreement, the permanent lines and neutral zones shall be established by decision of the Acting Mediator; and

Appoints a committee of the Council, consisting of the five permanent members

2. תשובת באנץ' — ראה מס' 96.

together with Belgium and Colombia, to examine urgently and report to the Council on the measures which it would be appropriate to take under Article 41 of the Charter if either party or both should fail to observe the conditions prescribed in the two sub-paragraphs of paragraph 5 of this resolution within whatever time-limits the Acting Mediator may think it desirable to fix.

האזכור של החלטת מועצת־הביטחון מ־19 באוקטובר נוסף על־פי בקשתם של הנציג הצרפתי והנציג האוקראיני. הנציג הצרפתי גם הודיע לוועדת־המשנה שהוא שומר לעצמו את הזכות להגיש למליאת המועצה נימוקים לביטול סעיף הסנקציות. הנציג האוקראיני הודיע שהוא מתנגד להצעה בכללותה ושומר לעצמו את הזכות להגיש למועצה הצעת החלטה משלו. (ראה מסמך או״ם S/1064.)

88

א. אבן אל א. אילת (ואשינגטון)
A. Eban to E. Elath (Washington)

מברק UN354
נוסח יוצא: 93.02/186/5
נוסח נכנס: 93.08/377/8

Paris, 2 November 1948 (15.30)

Most urgent obtain American adherence to Austin's ruling on October 19 resolution.[1] Resolution emerging from Sub-Committee hardly any better than original British-Chinese resolution. We have no assurance yet American abstention.[2]

Eban

88

1. ראה הערת־עורך, עמ׳ 72.
2. אילת השיב ש״ידידים פעלו״ לפי הקו שהציע אבן, אך בגלל הבחירות לנשיאות עדיין לא דווח לו על התוצאות (ראה אילת אל אבן, 3.11.1948, 93.02/185/4). ראה גם מס׳ 94; לוריא אל אבן, 2.11.1948, 93.03/131/8.

89

מ. שרת אל א. אבן (פאריס)
M. Sharett to A. Eban (Paris)

מברק MH1844
נוסח נכנס: 93.02/185/4

Tel Aviv, 2 November 1948 (14.00)

Your UN350, 3, middle sentence.[1] Fully alive this distinction, actually intended warn you this regard. If you consider worthwhile pursuing direct approach *mazkir* [Secretary of State], please transmit personal message following lines: In my cable primary emphasis placed on non-withdrawal, also warned against return Egyptian troops, but even if latter unintended, unacceptability former unaffected thereby, as we cannot give up territory regardless whether it be reoccupied by enemy or "neutralised". We regard neutral zone proposal as calculated prejudge territorial issue against us and as constituting inadmissible mixing of question cessation hostilities, wherein Security Council interested and which actually achieved, with question territorial disposition raised in Mediator's report now before Assembly. Cable your action if any.[2]

Shertok

90

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן U24. התקבל: 3.11
נוסח יוצא: 93.02/182/7
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 2 November 1948

Consider Morgenthau's[1] statement on Israel as so-called barrier against communism very ill-advised, quite out of accord with official Israeli policy neutrality and with consistent and valuable support by Soviet delega-

89

1. מוסב על חליפת־מברקים בין אבן ושרת בעניין המברק ששיגר שרת אל מזכיר המדינה האמריקאי (מס' 75). בתשובה לשאלת שרת אם היו הדים למברק זה השיב אבן שהמברק לא נמסר לעיונם של מרבית החברים במשלחת האמריקאית. הוא הבטיח לברר את התגובה. לגופו של עניין הוא ציין שהטיעון הישראלי צריך להתרכז בהתנגדות ליצירת איזורים מפורזים ולא נגד שיבתם של המצרים לשטחים שהיו בשליטתם, אפשרות שאין איש מעלה עוד בצורה רצינית. (ראה שרת אל אבן, MH1814, 31.10.1948, 93.02/185/4; אבן אל שרת, UN350, 1.11.1948, 93.02/186/4).
2. ראה מס' 133.

90

1. הנרי מורגנתאו, יושב־ראש המגבית היהודית המאוחדת, אמר את הדברים עם שובו לארצות־הברית לאחר ביקור בישראל.

tion here in many grave crises. While realising Morgenthau private individual, his close contact Zionism might give false impression his views officially shared. Suggest his attention drawn these facts.

Eban

91

א. ששון אל מ. שרת
E. Sasson to M. Sharett

מברק מוצפן 021, 022, 023, התקבל: 3.11
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 2 November 1948

[—][1] cabled to his boss[2] [—] proposal of mine to negotiate directly with us regarding military [—] in the south and in Negev. He claims to have received affirmative reply. He believes his boss would agree to sign full-fledged armistice, to be in effect until final political solution is reached, on following three conditions: (1) That we withdraw our troops from Arab, repeat Arab, territory in the south which we [——]. (2) That we agree beforehand to their demand to annex southern part of Arab Palestine.[3] (3) That we agree beforehand to their demand to annex desert part of Negev which we previously told them we would consider discussing. On the other hand he believes his boss would agree to following: (1) Not to budge in case of warfare between us and any other Arab State. (2) Find a way to recognise Israel *de facto*. At present negotiations would be of solely military character and would be conducted by the military. In case of success, political negotiation might follow. [—][1] intends arrange interview for me with Mahmud Fawzi in order that Fawzi confirms above to me. I promised cable you immediately for your instructions.

I brought up following: (1) Necessity withdrawing Egyptian troops from Jerusalem and neighbourhood. (2) That Egyptians recognise our rights over whole Negev, including Aqaba, in accordance with UNO decision of 29th November. (3) That Egyptians inform Security Council that they favour direct negotiations.

I am awaiting your instructions.[4]

Sasson

91

1. במקור כינויו של נציג החצר המצרית — ראה מס' 8.
2. המלך פארוק.
3. השווה מס' 8.
4. ראה מס' 101.

92

י. שמעוני אל א. ששון (פאריס)
Y. Shimoni to E. Sasson (Paris)

מקור: 130.15/2570/11

תל אביב, ל׳ בתשרי תש״ט
2 בנובמבר 1948

אליאס היקר,

היום אני מתפנה סוף סוף להמשיך את מכתבי הקודם ולספר לך קצת מן המקצת ממה שנעשה אצלנו.

(א) בוודאי תזכור שבשעתו הטיל עלינו משה [שרת] לבקש דרכים להביא את ערביי החלק הערבי של ארץ־ישראל (להלן, למען הקיצור: ״פלשתין״) לידי הקמת ממשלה עצמאית משלהם או לידי מעשים אחרים של התקוממות נגד הקו הקיצוני השליט ולידי כריתת ברית אתנו. שלחנו מספר שליחים לפלשתין, ובראש וראשונה למשולש. התשובות שהביאו השליחים וביחוד אחד מהם, שהתקשר עם חוגי [—],[1] היו חיוביות וורודות ביותר: לדבריהם התיאשו ערביי פלשתין, כמנהיגים כקהל הרחב, מן המנהיגות שלהם על כל סוגיה וגוניה, מן הליגה [הערבית] ומן המדינות הערביות, מן הצבאות ומן המופתי, מממשלת עזה ומעבדאללה. הם מבקשים שלום ורק שלום ומוכנים לבוא במגע אתנו ולראות מה בדיוק רצוננו ועל איזה בסיס יוכלו להגיע לידי הסדר ושיתוף אתנו. עוד שליח זה מוסר את רשמיו מן המשולש — מגיע לביתו של גד [מכנס][2] שיך תופיק אבו קישק,[3] מוסר סיפור דומה ומציע את עצמו כמקשר וכמביא את שאר מנהיגי פלשתין לשיחות ולמשא־ומתן אתנו.

ודאי ברור לך לאיזה סבך של שיקולים וסיבוכים הכניסה אותנו התפתחות זו של העניינים (נדמה לי ששלחתי לך העתק מן המכתב שכתבתי בעניין זה למשה בעודו בפאריס — מכתב שלא השיגו בפאריס).[4] מה לדרוש מהם: ממשלה פלשתינאית גלויה? עם עבדאללה? נגד עבדאללה? ממשלה גולה אצלנו? מחתרת? התקוממות ומרידה? הכשרת הקרקע לכיבוש שלנו? ומה בדבר הגבולות — בעיה המוכרחה לצוף ולעלות בכל שיחה מסוג זה? ובינתיים ממילא הולך הצבא שלנו ועושה את המוטל עליו מבחינה צבאית ויוצר עובדות מדיניות חשובות ומפתיעות, מבלי להתחשב במחשבותינו אנו הפוליטיות, ההופכות מיום ליום למיושנות. הלא מה שקרה אתמול בגליל ושלשום בנגב עלול לקרות מחר בחברון ומחרתיים במשולש. והלא בן]־ג[וריון] מתייחס בכלל בספקנות חריפה, כמעט בביטול, לתכניות מדיניות כאלה, ויש רושם שהוא מבקש לפתור את רוב הבעיות בדרכים צבאיות, בצורה כזאת שלשום משא־ומתן מדיני ולשום פעולה מדינית לא יהיה ערך.

אתמול היתה לי סוף סוף שיחה עם משה על גוש הבעיות הזה: לא הגענו לסיכום.

92

1. במקור כינויים של שני אישים ערבים.
2. גד מכנס, פרדסן וחקלאי.
3. שיך תאופיק אבו־כישך, שיך בידואי מאיזור פתח תקוה.
4. לא נמצא.

הבעתי את דעתי שאך נשלה את עצמנו אם נבקש מאת מנהיגי פלשתין להקים ממשלה גלויה גם נגד הליגה, גם נגד המצרים, גם נגד המופתי וגם נגד עבדאללה. על כן נוכל להציע להם או ממשלה גולה, או מחתרת (ומי כמוך יבין שאין אמון גדול בכוחם של ידידינו [— —][5] והדומים להם להקים מחתרת רצינית), או להגיע לידי הסכם עם אחת המדינות ולהטיל על מנהיגי פלשתין לפעול מתוך שיתוף אתנו ועם אותו צד ערבי שאתו הגענו לידי הסכם. לגבי המשולש מתקבל על הדעת שהצד הזה צריך להיות עבדאללה, אם כי מבחינות אחרות נראה יותר רצוי לשים את הדגש ולכוון את המאמץ לקראת הסכם עם המצרים. נגד כל הסכם עם עבדאללה הביא משה את חששו שמחר תבלע עיראק את עבר־הירדן ובמקרה של סיפוח פלשתין אל עבר־הירדן תשב לנו מחר עיראק על גבולנו בקלקיליה ובוואדי ערה. נימוק זה אינו נראה בעיני — בדיוק כמו שלא נראה בעיני נימוקו של בן[ן]־ג[וריון] נגד סיפוח חופה של עזה למצרים: נגד סיפוח עזה יש רק אמצעי אחד: כיבוש שלנו; אם לא אנחנו נכבוש, הרי ממילא המצרים יקחו את שלהם ועבדאללה יקח את שלו. ואפילו במקרה שבמשולש תוקם מדינה עצמאית ועיראק תבלע מחר את עבר־הירדן — מי יעצור את עיראק על גבול הירדן, מי יעצור אותה מלבלוע גם את מדינת המשולש בין ברצונה של אותה מדינה ובין נגד רצונה? והלא האפשרות המעשית להקמת מדינה עצמאית, שתוכל לחיות, הולכת ומצטמצמת עם כל כיבוש שלנו. אף על פי שמשה עשה רושם שקיבל את הנימוקים האלה, עודנו מחשיב את היתרון התכסיסי שבאיום בהקמת מדינה עצמאית ובהכנת קשרים רציניים לקראת הקמת מדינה כזו — יתרון תכסיסי במשא־ומתן שלנו הן עם עבדאללה והן עם מצרים. ברור שאם כוונתנו בבואנו במגע עם מנהיגי פלשתין היא יצירת יתרון תכסיסי ואובייקט למיקוח, ואין כוונתנו להתמיד במאמץ ולהישאר נאמנים לעצמאותה של פלשתין — הרי גישתנו לעניין ולמשא־ומתן צריכה להשתנות לחלוטין.

קיצורו של דבר, באותה שיחה עם משה לא הגיע משה לידי החלטה ולא פסק הלכה. הוא יוסיף לברר את הבעיה ולהתייעץ עם מי שצריך. בינתיים אנו משהים את העניין ואיננו ממשיכים במשא־ומתן עם אנשי פלשתין.

[.....][6]

שלך בידידות

יעקב

5. במקור כינויים של אישים ערביים.
6. החלק האחרון של המכתב לא הודפס כאן.

93

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק UN369
נוסח יוצא: 93.02/182/4

[Paris], 3 November 1948

Long talk McNeil[1] this morning. Explained to him effects Anglo-Israeli relations their sponsorship joint resolution after preventing Council action against Arab invasion.[2] Described "deep and passionate resentment entire population Israel at British policy", outlined our objections resolution detail. He replied appreciate frankness, explaining British view that unless we withdraw from Negev positions, Bernadotte plan impossible.[3] He repeated this several times. Myself astonished at his candour, explained this fact hardly increased our incentive withdrawal. In point of fact Government, population, Israel unanimous against withdrawal principally for this very reason. Later he hinted Britain had not supplied arms Arabs during truce, but pressure now growing upon them to fulfil treaty obligations, might prove irresistible if truce collapsed. Concluding, he declared our presence Negev prejudiced political outcome. Myself replied our withdrawal Negev according his admission prejudiced that outcome. Talk inconclusive but revealing.

Eban

93.

1. הקטור מקניל, השר הזוטר במשרד החוץ הבריטי, חבר משלחת בריטניה לעצרת הכללית של האו"ם.
2. במאי 1948.
3. במברק אל אילת מאותו יום הציע אבן שדברי מקניל כי "נסיגת ישראל מהנגב דרושה כדי למסור אותו לערבים על־פי תכנית ברנאדוט" יובאו לידיעת הנשיא טרומן, תוך הדגשה שזו הסיבה לסירובה ואי־יכולתה של ישראל לסגת בנגב. (מברק UN371, 3.11.1948, 93.02/186/5.)

94

א. אילת אל א. אבן (פאריס)
E. Elath to A. Eban (Paris)

מברק 2
נוסח יוצא: 93.08/377/8
נוסח נכנס: 93.02/185/4

Washington, 3 November 1948

Discussed Lovett content your cable regarding Elias [Sasson's] approach from Susie [Eban]'s *moledet* [homeland].[1] I explained our desire exploit this chance for peace and requested U.S.A. support for [Security] Council's maintaining October nineteenth position, stressing ruinable effect on chances peace if Anglo-Chinese resolution pushed for adoption.[2] Lovett promised pass on this immediately to Marshall and advised Eban also contacts U.S.A. delegation directly.[3]

Epstein

95

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק UN370. התקבל: 4.11
נוסח יוצא: 93.02/186/5
נוסח נכנס: 130.02/2414/2

Paris, 3 November 1948

Saw Rusk, Wilkins, with Michael [Comay]. Conveyed your replies in cable [U180],[1] explained in general outline approaches made to Elias [Sasson],[2] which would be greatly prejudiced by projected [Security] Council action.[3] They indicated little chance concluding paragraph sanctions being carried, but put up strong defence operative parts resolution, without however indicating commitment. They endeavoured prove negotiated settlement not prejudiced by such provisional withdrawal, no polit-

94

1. ראה אבן אל אילת, 2.11.1948, 93.08/377/8. אבן דיווח על המגעים הישירים עם המצרים (ראה מס' 91) והציע לו להפנות את תשומת־לבה של מחלקת המדינה לסכנה שהסיכוי המבטיח הזה עלול להינתץ אם מועצת־הביטחון תסטה מן ההחלטה של 19 באוקטובר.
2. ראה הערת־עורך, עמ' 122–123.
3. ראה מס' 100.

95

1. מס' 79. מספר המברק חסר בנוסח היוצא והוא הושלם על־פי הנוסח הנכנס.
2. ראה מס' 91.
3. ראה מס' 88.

ical motive existing. Were taken aback when I referred McNeil's conversation myself an hour earlier.[4] Indicated might favour some postponement Council action pending clarification possible negotiation.

Eban

96

ר. באנץ' אל א. אבן (פאריס)

R. Bunche to A. Eban (Paris)

מקור: 93.03/71/25

Paris, 4 November 1948

Dear Aubrey,

Thanks for your letter of 2 November[1] which is helpful precisely because of its complete frankness.

I am acutely aware, of course, of the difficulties ahead to which you allude. Such difficulties are endemic in my job; they are an occupational hazard arising primarily from the unfortunate fact that the truce supervision and mediation responsibilities have been assigned to the same position. I have always shared Count Bernadotte's view that this is a serious handicap to successful mediation.

I cannot, of course, assume any responsibility for the actions of the Sub-Committee, to which you refer. I have made my views on the matter entirely clear to the Sub-Committee in its public meetings and in the informal private meeting which it held on Tuesday afternoon following the close of its formal session. I could do no more than that. At no time during the Negev affair have I sponsored or suggested any resolutions on the matter. This is exclusively Security Council business.

As regards your reference in the third paragraph to the sanctions clause as being "set on foot" by my "complaint" to the Council, I must point out that I have made no "complaint" to the Council at all. The meeting of the Council on 19 October was called to consider the grave situation which had arisen as a result of the serious fighting in the Negev. I gave a report to the Council on that situation as a routine procedure always followed whenever we have had to refer to the Council any situation which our Truce Supervision Organisation was unable to contain. I cannot assume that you meant to imply that as Acting Mediator, I should or could have ignored what was happening in the Negev.

Regarding your following two statements in this same paragraph, you

4. ראה מס' 93.

96

1. מס' 87.

will agree, I am sure, that irrespective of the merits of your statement concerning Israel's rights in the Negev *vis à vis* the Egyptian invasion, the fact is that the truce resulting from the 15 July resolution of the Security Council applies to the Negev on exactly the same basis as to the rest of Palestine, and, indeed, to the seven Arab States.

The points you raise in the last two sentences of the third paragraph have implications much more far-reaching than the matter of Israel's relations with me. These involve more precisely and in a fundamental way Israel's future relations with the Security Council and with the United Nations, on whose behalf in this matter I am but an agent. I realize, of course, that since I would be called upon to implement them, any decisions of the Security Council which are unfavourably regarded by your side or the other side will inevitably affect the attitude of one or the other side toward me and the effort in which I am engaged. The most I can do to cope with that unpleasant situation is to be as fair and as sensible as possible.

With reference to your next but last paragraph, as you know, I do not agree in any sense with the allegation that I "did not comply" with the 19 October resolution. There is no need to restate my contentions on this regard, which have been fully explained to the Security Council and to you in our discussions. But I cannot avoid repeating that no one who takes a contrary view of my action has yet been able to explain why, if this be true, my full explanation of what I was doing, which was made to the Council at its meeting on 26 October, the date the withdrawal request was communicated to the Governments on my behalf, was neither challenged nor questioned at that time by any one present.

I am sure that you appreciate that the real question you pose is a modification in the Negev sector, and for the practical reasons you have advanced, of the fundamental principle upon which the truce has heretofore rested. This, clearly, is a decision which only the Security Council itself can take, and it is by no means an easy one in view of the broad implications involved for the truce as a whole. As you well know, Count Bernadotte and I foresaw quite some time ago that critical situations of this kind would inevitably develop if the truce were unduly prolonged. It is exactly for this reason that I have been pressing strongly, as Count Bernadotte did, for bold steps toward settlement and an end to the truce.

So long as I am in this position, I will, as I believe you know, do my best to carry out, with utmost fairness and impartiality, such instructions as the Security Council may give to me. When my effort and that of my associates proves to be of no avail, the only recourse, obviously, is to return to the Security Council.

As I have previously indicated to you, I consider it unfortunate that the Negev trouble should have occurred at such time as to interrupt the efforts of both of us with regard to the overall settlement. I assure you, however, that despite this setback, within the limitations inherent in my

position and to the extent of my capacity, I will continue unabated my efforts to find a road to peace in Palestine. In that effort I hope I may count on the continued co-operation of your Government and yourself.

With most cordial regards, I am, Sincerely yours,

Ralph J. Bunche
Ralph J. Bunche
Acting Mediator

97

מ. קומיי אל ר. ג'. רידל[1] (פאריס)
M. Comay to R.G. Riddell (Paris)

העתק: 93.02/186/10

Paris, 4 November 1948

My dear Riddell,

I appreciated the opportunity of having a brief chat last night with Mr. Pearson and yourself about the Draft Resolution presently before the Security Council.[2]

My Delegation is convinced that it would be unwise and unrealistic for the Council to take the action contemplated for the following reasons:

(a) Such attempt at coercion would interfere with and probably ruin prospects of direct talks between the parties, particularly as such prospects flow from the existing situation.

(b) The recent conflict in the Negev arose from the initial aggression of Egypt upon the State of Israel, the presence of an Egyptian invasion army across Israeli territory, and the deliberate Egyptian violation of the truce in defying for several months the Mediator's ruling about the passage of convoys.

(c) From the practical point of view, the whole question of withdrawal of armies and the creation of neutral zones in that area is completely unreal, and would simply create a host of fresh problems and conflicts. The Acting Mediator freely admits that such an operation would require thousands of additional observers, which he has not got and is unlikely to obtain.

(d) It would be politically and psychologically impossible for the Israeli Government to withdraw its forces from its own territory after the invasion army of a foreign state had been ousted from that territory. The sole result of adopting this Resolution would be to create an impasse between

97

1. ר.ג'. רידל, חבר משלחת קנדה לעצרת הכללית של האו"ם.
2. ראה הערת־עורך, עמ' 122–123.

Israel on the one hand and the Acting Mediator and the Security Council on the other hand, and would complicate and inflame an already difficult situation. Such a conflict is unlikely to enhance the prestige of the Council, especially after it completely failed to take any action against any Arab State for launching a war of aggression in defiance of the Charter and of a General Assembly Resolution.

(e) In the opinion of our Legal Adviser, this Resolution is legally out of step with the Charter itself.[3] He is at present discussing the legal difficulties with legal experts of the U.N. Secretariat and the State Department.

(f) The Resolution is not inspired only by concern for the authority of the Security Council or the preservation of the truce, but its political setting is the Bernadotte Report. We have been privately told from a most authoritative British source that such Security Council action is required in order to facilitate the adoption by the General Assembly of the proposal to sever the Negev politically from Israel.[4]

Mrs. Roosevelt[5] became perturbed recently about this whole matter, and requested a friend of hers, formerly a distinguished member of the State Department, to prepare a document for her on the background and nature of the Resolution and its implications for United States' policy. Mrs. Roosevelt and the gentleman in question have discussed this document with Eban and myself, and I would like Mr. Pearson and yourself to read it if that can be arranged.[6]

Yours sincerely,

Michael S. Comay

הערת־עורך
Editorial Note

מועצת־הביטחון התכנסה ב־4 בנובמבר כדי לדון בדין־וחשבון של ועדת־המשנה ובהצעת ההחלטה האנגלו־סינית (ראה הערת־עורך, עמ' 122–123). נציג ארצות־הברית הגיש שורה של הצעות תיקון להצעת ההחלטה, שהחשובה ביניהן היתה אזכור של פרק ז' של מגילת האו"ם במקום סעיף 41 בלבד, שבו מדובר בצורה מפורשת על סנקציות (ראה גם מס' 103). נציג צרפת שוב הביע התנגדות לסנקציות, אפילו בצורת אזכור פרק ז'. נציג אוקראינה הגיש טיוטת החלטה המאזכרת את החלטת 19 באוקטובר וקוראת לצדדים לפתוח במשא־ומתן על בסיס אותה החלטה. הצעת החלטה זו זכתה רק בקולו שלו ובקולו של נציג ברית־המועצות. לקראת סוף הדיון הציע הנציג הבריטי להחיל את ההחלטה גם על הגליל, אולם המועצה הח־

3. ראה תזכירו של י. רובינסון "Draft resolution of the Security Council as formulated by the Sub-Committee on the Palestine Problem", 8.11.1948, 130.02/2425/3. הטיעון העיקרי בתזכיר הוא שלפי מגילת האו"ם, מועצת־הביטחון אינה רשאית להטיל סנקציות בגלל אי־ביצוע הוראות שלה שהן בעלות אופי ארעי או שהן בגדר המלצות גרידא.
4. ראה מס' 93.
5. אלינור רוזוולט, חברת משלחת ארצות־הברית לעצרת הכללית של האו"ם.
6. התעודה לא נמצאה.

ליטה לדחות את הדיון בהצעה זו. גם נדחתה הצעה, שיזם נציג ישראל, לדחות את הדיון ביום אחד. מועצת־הביטחון אישרה את הטיוטה של ועדת־המשנה לאחר שהוכנסו בה השינויים שהציע נציג ארצות־הברית. אוקראינה הצביעה נגד ההחלטה וברית־המועצות נמנעה. (ראה *SCOR, Third Year,* 376th, 377th Meetings, 4.11.1948.) נוסח ההחלטה במלואה — ראה נספח ג.

98

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק SUN627
נוסח יוצא: 93.02/186/7

Paris, 4 November 1948

Despatched following cable to friends in America today:[1] "Attempted but failed secure day's postponement, American attitude showing clear apprehension of Presidential reaction. Should be explained White House [American] delegation obviously exploiting time factor to align America with most extreme British attitude. Expression of censure press, public opinion, public figures, would affect atmosphere here favourably. Above all, warn friends that this merely prelude to concerted anti-Israel offensive both in Security Council and in political settlement in conjunction Britain unless friendly forces strongly intervene. Last minute attempt cover Galilee position by Negev resolution nearly succeeded,[2] American delegation may again join Britain unless halt is firmly called. Believe situation justifies maximum rousing public opinion at flouting by delegation of Administration and party platforms. Inform Epstein, Silver."

Please send urgently, in advance Government decision, your first reactions this proposal. You will receive resolution from President [Security] Council, would urge utmost deliberation before replying, since no time limit fixed. In discussion, Cadogan interpreted no return former positions, which Bunche however envisaged.[3] Council refused face technical difficulties its proposal. Will cable tomorrow, after consultation friends, our advice on measures takable by Government.[4]

Eban

98

1. ראה אבן אל לוריא, SUN625, 4.11.1948, 93.02/186/7.
2. ההצעה הושמעה על־ידי הנציג הלבנוני שנכח בדיון ואומצה באורח רשמי על־ידי הנציג הבריטי. בעקבות התערבותו של הנציג האוקראיני, שטען שאין בידי מועצת־הביטחון מידע על המצב בגליל, הוחלט לדחות את הדיון בנושא זה. (ראה *SCOR, Third Year,* 377th Meeting, 4.11.1948, pp. 47–62.)
3. ראה מס' 104.
4. ראה מס' 102, 103.

99

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W7. התקבל: 5.11
נוסח נכנס: 130.09/2308/7

Washington, 4 November 1948

View Truman's absence Washington and our friends scattered, difficult obtain immediate precise instructions to Marshall.[1] Myself spoken early today to President's Secretary in Missouri, who promised immediate reaffirmation to [American] delegation President's previous instructions against sanctions,[2] and request their support for postponement further deliberations [Security] Council till President's arrival Washington tomorrow. Morgenthau speaking Mrs. Roosevelt, asking cooperation her end. Wise[3] cabled Truman, reminding his pledges and requesting their immediate implementation.

Epstein

100

א. אבן אל ג'. מארשאל (פאריס)
A. Eban to G. Marshall (Paris)

העתק: 93.02/186/10

Paris, 4 November 1948

Sir,

I have the honour to present the compliments and respects of Mr. Moshe Shertok, Minister of Foreign Affairs of Israel, and to convey the following information on his behalf:

1. Approaches of a serious and welcome character are being made by responsible Egyptian circles for negotiations with Israeli authorities on the adjustment of the immediate situation in the Negev and on a possible permanent settlement between the two Governments in that area.[1] The incentive for these negotiations was the failure of the Egyptians to maintain their obstruction of Jewish communications, and the defeat of their armies in these fruitless attempts. These negotiation prospects would be

99

1. ראה מס' 98.
2. ראה מס' 76.
3. סטיפן וייז, נשיא הקונגרס היהודי האמריקאי.

100

1. ראה מס' 91.

gravely impaired by any premature action by the Security Council in upsetting the existing situation. They would on the other hand be greatly enhanced by Security Council action summoning both parties to negotiate directly or through the Mediator on current outstanding questions. This latter course has been publicly recommended by the Mediator.

Details of the approaches to which I refer have been conveyed to Mr. Dean Rusk, who has also conveyed to the Government of Israel an important approach by the Government of Transjordan,[2] which also, in Mr. Shertok's view, arises out of the new position in the Negev.

2. In his recent telegram to you[3] Mr. Shertok placed primary emphasis on the inability of Israeli forces to withdraw from positions which they now hold in the Negev territory of Israel, and also on the circumstances which operate against the return of Egyptian troops to the positions which they previously held as a result of their unauthorised invasion of Palestine territory last May. Mr. Shertok now asks me to state that, even if a return of Egyptian troops is not intended, the objections of the Government of Israel to a Jewish withdrawal from the positions now held would remain unaffected. The Government of Israel is not able to give up Israeli territory, regardless of whether it be re-occupied by the enemy or "neutralised". It regards the "neutral zone" proposal as calculated to prejudice the territorial issue against Israel, and as constituting an inadmissible confusion of two questions. The Security Council is primarily concerned with the cessation of hostilities, a result which has already been acutally achieved. It should not take action which would prejudice the discussion of the territorial dispositions raised in the Mediator's report now before the Assembly.

3. Mr. Shertok wishes to add that he has information from United Kingdom sources that the object of any withdrawal of Israeli troops is conceived by the sponsors of the Draft Resolution as being quite frankly to secure the detachment from Israel of the greater part of its territory without its consent.[4] Such a withdrawal would gravely prejudice Israel's political position.

I have the honour to be, etc.

Aubrey S. Eban

2. ראה מס' 65.
3. מס' 75. ראה גם מס' 89 והערה 1 שם.
4. ראה מס' 93.

101

מ. שרת אל א. אבן (פאריס)
M. Sharett to A. Eban (Paris)

מברק מוצפן U260
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/182/3

Tel Aviv, 4 November 1948 (16.15)

Result extraordinary Cabinet meeting, instructions follow:[1] Sasson, Shiloah and if you find necessary, yourself, should meet Fawzi, [—],[2] primarily view hearing from former exact proposals officially, seeing our people are official representatives. They should make comments without bringing about interruption negotiations but on contrary, opening way for continuation. Comments follow: (1) We differentiate between northern and eastern boundaries of southern part Israel one hand, and southern and western boundaries other hand. Former are none of Egyptian concern but subject negotiations between us and /Palestine/ Arab State. For you: by former I mean Beersheba, Faluja, Beit Jibrin etcetera; by latter — Isdud, Gaza, Rafah, desert strip. (2) Government has most serious misgivings, will probably have to oppose annexation Gaza strip. First, for fear Egyptian expansion. Believe they expressed such fear regarding ourselves, we reciprocate with far greater justification and prefer, /for/ good neighbourliness, desert to remain between us. Second, because we cannot prejudge issue regarding Gaza before fate Arab Palestine decided. (3) Government will probably agree desert strip along present frontier from Rafah southeastwards, include[d] Arab State under November 29, to be theirs. (4) They will have to accept /Israel/–Egypt boundaries as under (3) and further south as under November 29 to Aqaba Gulf inclusive. (5) Among questions to be discussed between military representatives will be their evacuation Jerusalem and neighbourhood, also Faluja pocket. You should not raise at this stage question whether with or without arms. (6) What is their present relationship Mufti Government?

Shertok

101

1. ראה מס׳ 91.
2. במקור כינויו של נציג החצר המצרית.

102

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

SUN631 מברק
93.02/182/1 :נוסח יוצא

Paris, 5 November 1948

Suggest on receipt Security Council resolution[1] you reply acknowledging receipt, promising Government will study recommendation, repeat recommendation, contained therein.[2]

Eban

103

י. רובינסון אל מ. שרת
J. Robinson to M. Sharett

UN383 מברק
93.02/186/5 :נוסח יוצא
130.02/2425/2 :נוסח נכנס

Paris, 5 November 1948

Consider important convey you some my views last night resolution:[1] (1) Legal nature penultimate paragraph, being incident provisional measures under Article 40, is recommendation, not decision. This language "recommendation" be used all our references that paragraph. (2) Consider last paragraph definite improvement compared last paragraph resolution Sub-Committee[2] following reasons: first, nature Sub-Committee changed from one studying right now possibility sanctions to one having double function advising Mediator and studying further measures; second, draft enjoined Committee examine urgently measures Article 41, resolution postpones such study event either party fails comply penultimate paragraph; third, draft referred exclusively Article 41, resolution refers all Chapter VII, which includes also Articles 39 and 40. Contrary popular opinion, final resolution does not extend beyond 41 since Articles 42 and

102

1. ראה הערת־עורך, עמ' 133–134.
2. איתן אישר את קבלת נוסח ההחלטה של מועצת־הביטחון והוסיף שתוכנה הובא לתשומת־לבה של הממשלה. (ראה איתן אל נשיא מועצת־הביטחון, MH1915, 7.11.1948, 93.02/182/1).

103

1. ראה הערת־עורך, עמ' 133–134.
2. ראה הערת־עורך, עמ' 122–123.

following so far dead letter.[3] (3) Our theory, also made Eban speech, non-compliance provisional measures does not generate authority Council apply sanctions, should be strictly stuck to. Rushing special memorandum subject.[4]

Robinson

104

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק UN386
נוסח יוצא: 93.02/186/5
נוסח נכנס: 130.02/2425/2

Paris, 5 November 1948

Your MH1893[1] not now relevant but background as follows: Cadogan in [Security] Council asserted had been convinced by my argument that return to October 14th line unpractical, new resolution no longer required this. Bunche, speaking later, indicated first step in implementing resolution would be withdrawal order, accompanied by supply October 14th maps. Reuven [Shiloah] and self saw Bunche tonight, he now adheres Cadogan's interpretation, with result no withdrawal feasible until provisional line fixed, which only practical in consultation ourselves. Bunche emphasised first step in implementation resolution is consultation, not movement. Bunche meeting Security Council privately minus Syrian next week to urge immediate acceptance resolution on termination truce, commencement peace negotiations. He informed us will resign unless action decided, also that first British reaction is negative.

Eban

3. סעיפים אלה דנים בנקיטת צעדים צבאיים מטעם מועצת־הביטחון.
4. ראה מס' 97 והערה 3 שם.

104

1. שרת סמך ידו על יזמת אבן ביחס לפעולה בארצות־הברית (ראה מס' 98). הוא ביקש הבהרות לגבי הפרשנות של קאדוגן בדבר אי־חזרה לקווי ה־14 באוקטובר, המוזכרת באותו מברק. (ראה שרת אל אבן, 5.11.1948, 93.02/185/4).

105

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן U27. נשלח והתקבל: 6.11
נוסח יוצא: 93.02/182/7
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 5 November 1948

Bunche's attitude strongly influenced by Riley's[1] report today describing completely decisive nature Jewish victories and Arab /complete/ lack military bases for political resistance.[2] Riley will report to private meeting [Security] Council. Reuven [Shiloah] remaining as long as Riley in Paris.

Eban

106

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן U26. התקבל: 6.11
נוסח יוצא: 93.02/182/7
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 5 November 1948

In talks with Bunche, Reedman, they threw out hint withdrawal forces from any place does not exclude maintenance police forces to avoid vacuum security. Suggest Government examines possible relevance to this idea in /new/ situation.

Eban

105

1. גנרל ו. ריילי, ראש מטה משקיפי האו"ם בארץ־ישראל.
2. תמצית של הדין־וחשבון של ריילי, מיום 3.11.1948, מובאת ב־*FRUS*, 1948, V, pp. 1451-2. ריילי דיווח כי מנגנון הפיקוח של האו"ם איבד את הסמכות שהיתה לו וכי היהודים, המעודדים מהצלחותיהם בתחום הצבאי ובמניעת פעולת ענישה של האו"ם, מתכוונים לבצע את תכניותיהם תוך התעלמות ממשלחת האו"ם בארץ־ישראל. ריילי העריך כי בכוחם של היהודים להשתלט על ארץ־ישראל כולה תוך זמן קצר למדי.

107

מ. שרת אל ג. מאירסון (מוסקבה)
M. Sharett to G. Meyerson (Moscow)

מברק מוצפן IP26-28 ;31-33
נוסח יוצא: 130.09/2325/3

[תל אביב], 5 בנובמבר 1948

הערות למצבנו בעצרת: (א) דו״ח ברנאדוט חובר במשותף עם אנגליה וארצות־הברית להשגת הסכם בין שתיהן. שליחי המשרד הבריטי בקהיר וסטייט דפרטמנט המתיקו סוד עם ברנאדוט ובאנץ׳ ברודוס.[1] (ב) עיקר כוונת אנגליה בקריעת הנגב כולו — ליצור גשר יבשה מים תיכון למפרץ פרס, פס עזה—בצרה בתחום השפעה בריטית רצופה, מחציתו עבר־הירדן ומחציתו עיראק, כתחליף למערכת העמדות שפונו וכחגורת מגן כלפי מזרח. בסיסים לשליטה על תעלת סואץ במיוחד ומקורות נפט הם שיקולים טפלים לעיקר. ייתכן שחושבים גם על תעלת עזה—אילת כתחליף לתעלת סואץ לשם שחרור מתלות במצרים האויבת. (ג) לשם השגת העיקר מוכנה אנגליה לפצות מצרים על־ידי ויתורי שטח בדרום הנגב, ובלבד שצפונו עם עזה יהיו לעבר־הירדן, ועל כל פנים, פניה לחלוקת הנגב בין עבר־הירדן ומצרים. (ד) אמריקה שותפת לשאיפת הגשר הרצוף כבסיס למערב כלפי מזרח, אך אינה דבקה בעזה ומוכנה להתפשר אתנו, נניח לפי קו הרוחב 31, ובלבד שנסתלק מדרום הנגב לשמירת רציפות הטריטוריה הערבית והשארת שטח לשדות־תעופה, שיסייעו להגנת נפט פרס. (ה) לא נענינו לפיתויי אמריקה להיכנס למשא־ומתן של פשרה בנגב. עמידתנו איתנה על הנגב כולו, לשמו וגם טכסיסית כלפי רוסיה, שאם לבסוף יוכרע לקרוע חלק, תבוא ההכרעה נגדנו ולא כפשרה אתנו. טענותינו: ראשית, איזור התיישבות; שנית, ים המלח; שלישית, אילת כנמל טבעי לתפוקת ים המלח, בהסתמכות על זכיון רכבת שבידי חברת האשלג; רביעית, אילת כשער ישראל לימי המזרח. (ו) בפתיחת מערכתנו על הנגב בפאריס היה מעמדנו פגום אפילו בצפון עקב עניבת החנק המצרית בגרוננו, עליה ביסס המתווך קו נגבה—גת כגבולנו הדרומי, שלגבי האנגלים תנאי בל יעבור. במצב זה עיקר משענתנו, נוסף על כ״ה ישובים, היתה החלטת כ״ט נובמבר. עם הניצחון חל מבחינה זו תיקון מכריע לגבי הנגב הצפוני, אך דווקא תיקון זה מבליט עוד יותר אי־החזקתנו במשולש הריק ובאילת. לפיכך דעתי שעלינו לאמץ כל הכוחות לתקוע יתד באילת ולהקים תחנות ביניים, משימה קשה אך אפשרית. הקושי לעקור אותנו בכוח חמור לאין שיעור מהקושי לשנות או לזייף החלטת העצרת. (ז) כוחנו בגליל הוא החזקתנו הממשית, שעכשיו נשלמה. ביחס לגליל קיבלו הרוסים בפאריס עמדתנו עוד לפני הניצחון האחרון, מהם עם ומהם בלי ויכוח לגבי סכנת ערעור כ״ט נובמבר. הסכימו שיש ללמוד לקח מהנסיון שבא מאז ולתקן גבול כ״ט. וישינסקי אמר במפורש: הגליל איננו בעיה.[2] צאראפקין טען שלא נשאר מרחב למדינה ערבית; לזאת

107

1. ראה מס׳ 21 והערה 7 שם.
2. השיחה עם וישינסקי — ראה מס׳ 20, 21. השיחה עם צאראפקין — ראה מס׳ 28.

תשובתי — שאם תקום מדינה ערבית נפרדת, נהיה מוכנים למשא־ומתן על הסדר גבולות, אבל איננו שליטים במצב אלא אם נכבוש ארץ־ישראל כולה, ולכן לא נתעלם מאפשרות סיפוח הנותר לעבר־הירדן, שאז יש לערבים מרחב עצום. (ח) בירושלים כבצפון הנגב הוכיחו האמריקנים גמישות יחסית לגבי דו״ח המתווך בהציעם לנו, כאילו פרטית, לחשוב על נאמנות ישראלית בחלק העברי וערבית בחלק הערבי, כולל העיר העתיקה.[3] נימוקיהם: אי־מעשיות צבא בינלאומי וחוסר בסיס כספי לירושלים באין ברית כלכלית. טרוסטישיפ לשני הצדדים — סינתיזה בין עקרון המרות הבינלאומית לבין הצורך בשלטון ממשי למעוניינים. לא נתנו הסכמתנו, אך גילינו התעניינות חיובית, פרט לעיר העתיקה, שהתנגדנו נמרצות להסגרתה למדינה ערבית כנאמן ודרשנו כפיפתה לשלטון או״ם ישיר. העברנו הרעיון לרוסים, לצרפתים, לאוסטרלים ולאחרים. וישינסקי ראה בירושלים ישראלית את הסטייה הרצינית מכ״ט נובמבר; מובטחני שהיה מתפשר בלב כבד ומסתפק בשמירת העיקרון בעיר העתיקה, אך משמע ההצעה האמריקנית הוקל לו, באשר זו שומרת מרות מועצת־הנאמנות, שרוסיה בתוכה, על פני כל העיר. שומאן ואֶוואט שמחו על הצעתנו לגבי העיר העתיקה,[4] המבטיחה מושל נוצרי בין החומות ואגב כך גילו נכונות להסכים לנאמנות ישראלית בחדשה. אף הרוסים העריכו יתרון שלטון או״ם ישיר בעתיקה ולא ערערו על נאמנות ערבית בחלק מהחדשה. בכל השיחות הדגשנו הכרחיות להרציף ירושלים העברית למדינה. לגבי הגנה טענתי שגם אילו צבא בינלאומי היה מעשי, לא היינו סומכים עליו לאור הנסיון ונוכח סיכויי המצב בעולם, ולא היינו מפקירים בידו בטחון מאה אלף יהודים וגורל עמנו בירושלים במצבה הגיאופוליטי השלילי לדידנו. (ט) בסיכום: ראשית, מחוסר סיכוי לרוב שלישיים בעד גבולות כ״ט עם כל התיקונים; ושנית, היות ואנו מחזיקים למעשה בכל התיקונים; ושלישית, היות וההתנקשות העיקרית בנו היא בנגב, ששם תריסנו כ״ט נובמבר; לכן אין מענייננו ששאלת הגבולות תוכרע בעצרת ומשימתנו למנוע ולא לעייל החלטה. עד לנצחונות האחרונים לא היה כל סיכוי לרוב שלישיים בעד גבולות דו״ח המתווך. לאחר הניצחון יש חשש תיאורטי שהערבים, לשם מניעת מפלות נוספות, ייאחזו בדו״ח כבעוגן אחרון ויצביעו בעדו, כי אז ישתנה החשבון. אף־על־פי־כן יש לבטוח בכוח הטענה שאין לעקרנו בכוח, ולכן סכנת הכרעה לקריעת כל הנגב רחוקה בתכלית. לא כן אם ינצח קו הפשרה ויועמד להצבעה, כי אז יש חשש לרוב בעד הפשרה, כל שכן אם לא נהיה באילת. (י) מבחינה חיובית אנו חותרים להחלטה המאשרת קיום ישראל ותובעת חיסול הפלישה, סיום המלחמה ומשא־ומתן של שלום. היות ולא ניחלץ מוועדה, ועל כל פנים טובה ועדה בינלאומית ממתווך יחיד, לכן הננו חותרים להרחבת הרכבה ולצמצום סמכותה, למען תהא ועדת ״גוד אופיסס״ בלבד ולא תתערב בעניינים ולא תכריע, אלא לכל היותר באם לא יהא הסכם — תביא המלצותיה לעצרת הבאה. מוטב לנו להניח ההכרעות הממשיות למשא־ומתן אם יהיה, או לקביעת עובדות אם לא יהיה. שאלת ירושלים עם סבך בעיית הנאמנות — מוטב שתידון בוועדה ולא בעצרת. (י״א) אשר למשא־ומתן, עמדתנו המוצהרת היא שאנו מעדיפים מדינה ערבית נפרדת, אך כיבושינו, שבוודאי לא נסתיימו, הולכים ומצמצמים שטחה ומגדילים אוכלוסייתה, שני גורמים הדוחפים לסיפוח לעבר־הירדן, מלבד מניעים אחרים לכך,

3. ראה מס׳ 1.
4. ראה מס׳ 32, 45.

כאפסותו המדינית של החלק הנותר וכסכנת המופתי. ייתכן אפוא שסיפוח הנותר לעבר־הירדן בלתי־נמנע, אך איננו אצים דווקא עכשיו לנקוט יזמה במשא־ומתן, כדי לא להפסיד במיקוח עם המלך ומרגישותנו לעמדת הרוסים. (י"ב) מועמד אחר למשא־ומתן היא מצרים. שליח החצר התקשר עמנו בפאריס ופתח בשיחות אי־רשמיות ואי־מחייבות.[5] העיקר להם סיפוח עזה ושטחים אחרים בנגב. לשאלתם אם אנו מוכנים לחלוקת הנגב בינינו לבינם, ענינו שלא איכפת אם יקחו החלק המדברי של הנגב הערבי, זה שלאורך גבול מצרים, שוויתרנו עליו בלייק סאכסס, אך לא עזה, שהיא המוצא היחיד לים של פלשתינה הערבית. מה שלא ברור, איזה יסוד מכריע במדיניות המצרית, אם התנגדות לנו או לבסיס בריטי בנגב. בתשובה לשאלה זו תלוי מה תעדיף מצרים, פשרה עמנו או עם אנגליה ועבר־הירדן. העניינים מסובכים ומעורפלים ועודנו מגששים. (י"ג) יש רושם ברור כי לרוסים יחס מציאותי לעניינים. לגבי יחסם אלינו קובעת עמדתנו ולא התוצאה, שהם מבינים היטב כי לא תמיד היא תלויה בנו. סובולב, שכאיש או"ם נוהג יתר חופש דיבור מנציגי ס.ס.ס.ר., אמר פשוטות: גורל החלק הערבי של ארץ־ישראל תלוי בתוצאות התנגשות שני כוחות — מצרים ועבר־הירדן. לאנגה הפולני[6] אמר: אבל אחרי הכול הן עבדאללה הוא המתון ביותר כלפיכם. לידיעתכם, כל שיחותי עם הרוסים בהשתתפות דוד ליבשיץ, ההולך לפי קו משרד החוץ ושומע מפי הרוסים הרבה דברים מאלפים מבחינת עמדת מפ"ם, כנכונות לקבל כל טענה עניינית ומשכנעת שלנו, חוסר כל יחס ועניין לגורל הפליטים הערבים, זלזול גמור בכוחות המתקדמים שבארצות ערב וכדומה. (י"ד) את שאלת קבלתנו לאו"ם אנו חותרים להפריד מכל הפקעת ולהציגה כתנאי לכל התקדמות לפתרון ולשלום. כלפי המערביים טענתי שאי־קבלתנו בעצרת זו, שפירושה דחייה לשנה, מלבד השפעתה להרחקת השלום והעוול המשווע שהפולשים מורדי או"ם בפנים ואנו יליד או"ם המתגונן בחוץ, קולרה תלוי במערב ותערער מעמדו בישראל. הוספתי: לא אקח על עצמי במלחמת הבחירות להסביר סירובכם לקבלנו ולהצדיקכם. טיעון זה עשה רושם על שומאן, ספאק והאמריקנים. הללו שאלו אם נהא מוכנים להצהיר שקבלתנו אינה חורצת מראש קביעת הגבולות ואין בדעתנו לקביעה סופית בכוח אלא אם נותקף. אנו מחפשים נוסחה מעין זו, שתניח דעתם ולא תקפחנו. תם. הארכתי ואקווה שהכול מובן. אשרי נא.

מ.ש.

108

ח. וייצמן אל הנשיא טרומן (ואשינגטון)
Ch. Weizmann to President Truman (Washington)

העתק: 130.02/2391/70

5 November 1948

Dear Mr. President,

Permit me to extend to you most hearty congratulations and good wishes on your re-election. We in this country have been watching the

5. ראה מס' 91.
6. אוסקאר לאנגה, הנציג הקבוע של פולין באו"ם.

progress of the Presidential contest with bated breath and I am sure that I am speaking the mind of the bulk of my people when I say that we feel deeply thankful that the people of the United States have given you the opportunity of shaping the policies of your country and the affairs of humanity at large during the next critical four years. We interpret their vote as an emphatic endorsement of the policy of peace, security and ordered progress in world affairs for which you have stood since you assumed your high office, and for the continued prosecution of which men and women in every part of the globe pray with all their hearts. May you be granted health and strength to carry out your noble purpose.

We have special cause to be gratified at your re-election because we are mindful of the enlightened help which you gave to our cause in these years of our struggle. We particularly remember your unflinching advocacy of the admission of Jewish refugees to Palestine, your determined stand against the attempts to deflect you from your course, your staunch support of our admission to statehood at Lake Success, and your recognition of the fact of its establishment within an hour of our proclamation of independence. We pray that your assistance and guidance may be extended to us also in the coming years. We have succeeded in the past twelve months in defending our independence against enemies from every quarter — north, south and east, as in Biblical times — and in setting up the framework of our State. Enemy armies are still on the border of our country, maintained there, I regret to say, by the vacillating attitude of the United Nations, which have imposed a truce that is becoming ever more, not a forerunner of peace, but an instrument of war. Our essential aim is peace and reconstruction. While the eyes of the world have been turned on to the battlefields in the south and the north, we have succeeded in liquidating one refugee camp after another in Europe and bringing the chance of a new life to thousands of ruined men and women whom the world has all but forgotten. We have brought over 62,000 since we attained independence. To develop this great effort at human rehabilitation we need, above all, three things: first peace; second recognition; and third financial and economic support for the execution of those large projects of agricultural and industrial development which are essential for the absorption of newcomers and the economic progress of the country.

The most important requirement at this moment is that this unreal and untenable truce be brought to an end and be supplanted by a speedy and enduring peace. Over two months ago we asked the Mediator to call both sides to the conference table, but the other side rejected our offer.[1] We have no aggressive designs against anyone and we are at any moment ready to negotiate a peace settlement. Our enemies have failed in their efforts to beat us by brute force although they outnumbered us by 20 to 1.

108

1. ראה כרך I, מס' 431.

They are now endeavouring through the medium of the Security Council to undermine the decision taken by the General Assembly last November and to deprive us of the undeveloped areas of the Negev which offer space for new homes for many thousands of our uprooted people, and which will remain a desert land if they are annexed by the neighbouring Arab States, as is evidently intended. This is the real purpose behind the Security Council's Resolution introduced by Great Britain which to my deep regret was supported by the American delegation.[2] We have no choice but to oppose this design, which would destroy last November's decision of the General Assembly and would reduce us to a state of permanent insecurity and vulnerability.

I pray with all my heart that you, Mr. President, may use your high authority to put an end to these hostile manoeuvres. We have successfully withstood the onslaught of the Arab States, who were sent against us by the British, almost like a pack of hired assassins. I am saying this with deep pain because I have throughout my life been deeply attached to Great Britain and have suffered for that attachment. But the evidence unfortunately all points in this direction, and even as I write we are receiving constant reports of Great Britain rearming the Arabs to enable them to re-start hostilities against us. Having failed in her efforts to wipe out our young commonwealth, she now appears bent on detaching the Negev from our State. I feel emboldened to ask for your intervention in this matter, remembering the deep sympathy and understanding which you displayed when I had the privilege of stating to you our case on the Negev and displaying to you maps showing its potentialities for settlement.[3] It was with a deep feeling of elation that I left you on that day and it is this which now encourages me to plead for your intervention to prevent this part of the country, which was allotted to us last November, from being detached from our State. Sheer necessity compels us to cling to the Negev. Our pioneers have done yeoman work in opening up this semi-arid country; they have built pipelines through the desert, set up agricultural settlements, planted gardens and orchards in what was for many centuries a barren land. They will not give up this land unless they are bodily removed from it.

I venture to hope that clear and firm instructions be issued on this vital matter to the American delegation in Paris, which has of late, apparently, not received directives corresponding to the views which, I know, you hold on the subject. I would further plead that you may find it possible to direct the competent authorities to enable us to secure that long-term financial assistance which is urgently needed for the execution of the great

2. החלטת ה־4 בנובמבר — ראה הערת־עורך, עמ' 133–134.
3. הפגישה התקיימה ב־19 בנובמבר 1947 — ראה ח. וייצמן, מסה ומעש, עמ' 443–445; *FRUS*, 1947, V, p. 1271.

scheme of reconstruction which I had the privilege of submitting to you in the summer.

With every good wish, Sincerely yours,

Ch. Weizmann

109

א. אילת אל א. אבן (פאריס)
E. Elath to A. Eban (Paris)

מברק מוצפן WP20
נוסח נכנס: 93.02/181/8

Washington, 5 November 1948

As disclosed to me late yesterday by Clifford upon his arrival in Washington, American amendment[1] presented President as favourable to us. This done Wednesday evening by Lovett, who telephoned Truman to Missouri and got his approval. Clifford astonished my explanations and read me parts transcript Lovett's conversation Truman. According Lovett, amendment followed fully President's instructions oppose sanctions and did not require our withdrawal to previously occupied positions Negev. I denied emphatically Lovett's false interpretation and explained situation. I showed Clifford Eban's cables on Egypt's peace overtures[2] and his conversation McNeil.[3] Clifford much impressed by both. He complained "President double-crossed again", and agreed that unless Truman immediately makes clear that his pre-election pledges remain basis U.S.A. Palestine policy, tragic events will follow, preventing peace Israel and Middle East. He promised immediate action upon Truman's return today.

Later I saw Chapman,[4] Ewing, both now closer Truman than ever, who promised assistance. Am busy now mobilising more friends for action with President and through press, radio.

Great handicap for stronger pressure on Truman tragic fact no single Jew of importance any more close to him. Baruch and Rosenman quarrelled with him, Morgenthau refused Ickes'[5] proposal publish statement supporting Truman. Silver open enemy Truman and personally *non-grata* with him. Proskauer and his friends favoured Dewey. Only Wise, Lehman, remained faithful Truman, but their effectiveness limited due lack

109

1. ראה הערת־עורך, עמ' 133–134.
2. ראה מס' 94 והערה 1 שם.
3. ראה מס' 93.
4. אוסקאר ל. צ'אפמן, סגן שר הפנים בממשלת ארצות־הברית.
5. הארולד אייקס, לשעבר (1933–1946) שר הפנים בממשלת ארצות־הברית.

organisations behind them. Jewish and Zionist interests U.S.A. bound suffer seriously unless close and friendly relations established with White House. This requires changes present leadership Emergency Council, fact which present regime will not admit. This situation forces me engage myself constant contacts with White House, which may produce sooner or later undesirable complications my relations State Department, but I see no alternative nearest future.

Important McDonald[6] immediately send report Truman emphasising detrimental effects [Security] Council's resolution.

Epstein

110

מ. שרת אל א. אבן (פאריס)
M. Sharett to A. Eban (Paris)

מברק מוצפן U280
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/182/3

Tel Aviv, 5 November 1948 (14.40)

Important convey [—][1] and company if they now rely [Security] Council resolution to subdue us and save them, they are deeply mistaken, as we shall not retreat, while U.N. without force is impotent. Lost time will merely result surrender their force Faluja pocket, which they cannot evacuate way they did Majdal, therefore their safest course is negotiate without awaiting Council action. If meeting takes place, this should be stated, if not — [—][1] should be told. Cable position.

Shertok

111

ו. איתן אל פ. מוהן (תל אביב)
W. Eytan to P. Mohn (Tel Aviv)

העתק: 130.02/2425/2

Tel Aviv, 5 November 1948

Dear Dr. Mohn,

I refer to your letter of November 2nd,[1] addressed to Mr. Moshe Shertok, concerning operations allegedly undertaken or continued in the

6. ג'יימס מקדונלד, הנציג המיוחד של ארצות־הברית בישראל.

110

1. במקור כינויו של שליח החצר המצרית — ראה מס' 91.

111

1. המכתב בתיק 130.02/2426/9.

southern sector since October 22nd, and wish to make the following observations:

1. Contrary to what you state in your letter, Israel troops are not in occupation of al-Walaja, al-Qabu, Kh[irbet] Sanasin or al-Jaba. This can be verified by U.N. Military Observers at any time. The fact that your Observers have apparently reported these places as occupied by Israeli forces leads me to suppose that they must have relied on hearsay information, which they failed to verify by personal inspection.

2. Beit Jibrin and Dawayima were occupied before the cease-fire came into force.

3. After the Isdud–Hamama region had been evacuated by the Egyptians, the few local inhabitants who remained asked the Israeli commander to fill the gap and undertake their protection. Not a single Egyptian was encountered nor a single shot fired.

4. I should like to take this opportunity of emphasizing that since the cease-fire came into effect, U.N. Observers have been given free access to all parts of the Negev in Israeli hands. As you are well aware, two teams of Observers go south daily for tours of duty as scheduled by the Senior U.N. Military Observer in Tel Aviv. Throughout this period, no complaints have been made with regard to the observation of the cease-fire by the Israeli forces, and the Senior U.N. Military Observer in Tel Aviv will doubtless be in a position to make a statement to the same effect. On the other hand, U.N. Observers serving on the Egyptian side left the area when hostilities began and returned only after their termination, so that it is hard to see how they can have any first-hand knowledge of developments in the situation.

Yours sincerely,

Walter Eytan
Director-General

112

א. אילת אל א. אבן (פאריס)
E. Elath to A. Eban (Paris)

מברק מוצפן WP22
נוסח נכנס: 93.02/181/8

Washington, 6 November 1948

Satterthwaite[1] invited me for conversation on situation Israel and Paris. McClintock and Rockwell[2] also present. He asked more details Egyptian peace overtures and names people who contacted us.[3] Could understand

112

1. ג'וזף סאטרתוויט, מנהל המשרד לענייני המזרח הקרוב ואפריקה במחלקת המדינה.
2. סטיוארט רוקוול, פקיד במשרד לענייני המזרח הקרוב במחלקת המדינה, ממונה על ענייני ארץ־ישראל ועבר־הירדן.
3. ראה מס' 91.

Egyptian Government informed U.S.A. Ambassador no important conversations with us going on. McClintock warned me serious consequences if we disobey [Security] Council's resolution and Bunche's request. He denied any desire U.S.A. delegation promote in Council decisions prejudicial political settlement in Assembly. He at present actively engaged our affairs and carries authority within [State] Department. I made clear we will not abandon present positions Negev and Galilee, both vital and occupied by us in our defensive war, which still continuing. I gave him gist Eban's conversation McNeil[4] but got no response. Conversation was tense and did not indicate any change in atmosphere one day after Truman's victory. Please advise me what to reply their inquiries Egyptian overtures and people who approached us.[5]

Epstein

113

א. אבן אל א. אילת (ואשינגטון)
A. Eban to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן PW7
נוסח יוצא: 93.02/182/7

Paris, 7 November 1948

Saw Mrs. Roosevelt this morning, her story fully confirms your WP20[1] — Presidential approval secured on false presentation effects resolution. She continually bombards Marshall with letters. Replying verbally to her, he agreed Israel should have Negev, but this had nothing to do with truce. She making effective use McNeil's views[2] to contrary. She complains deceitful attitude [American] delegation, example: Ross informed her they opposed Pearson's motion adjournment[3] for fear he would stiffen resolution against Israel. Truth exactly contrary — Pearson unfavourably disposed basic principles resolution. In meetings delegation she fighting hard, well briefed Fahy, myself, and unobtrusively supported by Ben

4. מס' 93.
5. אבן ענה כי לדעתו אין סיבה למסירת המידע המבוקש למחלקת המדינה, אם כי דין ראסק, ממשלחת ארצות־הברית באו"ם, יודע את הפרטים, חוץ משמו של איש־הקשר של ששון. הוא ביקש מאילת למסור באופן חשאי למחלקת המדינה כי רצונם של המצרים להמשיך בשיחות אינו מוטל בספק, אם כי הוא נחלש על־ידי החלטת מועצת־הביטחון מ־4 בנובמבר. (ראה אבן אל אילת, UN395, 4.11.1948, 93.01/2220/8).

113
1. מס' 109.
2. מס' 93.
3. ראה הערת־עורך, עמ' 133—134.

Cohen, but as member delegation feels improper herself complain to President over Secretary's head. Situation would be different if President turned to her seeking views. Strongly urge you through Morgenthau secure this result. Conveyed her fact military position gives Arabs incentive negotiation. She continually referred Lovett as main agent misleading President.

Eban

הערת־עורך
Editorial Note

מבצע חירם

ב־29 באוקטובר 1948 פתחו כוחות צה"ל במבצע להדיפת "צבא ההצלה הערבי" בפיקודו של קאוקג'י ממרכז הגליל העליון. צבא זה לא הכיר בסמכות האו"ם וההפוגה לא כובדה מעולם באיזור זה. בסיומו של המבצע פינה "צבא ההצלה" את הגליל ונסוג ללבנון. תוך מרדף אחרי כוחותיו של קאוקג'י, חדר צה"ל לתחומי לבנון והשתלט על רצועה צרה לאורך הגבול ובה ארבעה־עשר כפרים. הקרבות הסתיימו ב־31 באוקטובר.

114

ו. איתן אל א. אבן (פאריס)
W. Eytan to A. Eban (Paris)

מברק מוצפן U290
נוסח יוצא: 130.09/2344/1

Tel Aviv, 7 November 1948

Army reports villages throughout southern Lebanon urging us accept their surrender. Army requested Foreign Ministry opinion what to do. After consultation, I stated we had no objection to accepting surrender, provided certain conditions fulfilled. Rosenne stresses that acceptance surrender of Arab villages, such as has taken place in Negev, does not constitute breach truce. Surrender instrument in writing requests Israel Army take village under protection. Would appreciate your comment.[1]

Eytan

114

1. בתשובתו הזהיר אבן את איתן מהדים שליליים בזירה הבינלאומית אם ישראל תקבל את כניעתם של הכפרים בלבנון. הוא כתב כי כניעת הכפרים בנגב אינה מהווה תקדים לגבי אירועים מעבר לגבול וציין כי בדין־וחשבון של באנץ' על המאורעות בגליל הודגשה חדירת ישראל ללבנון יותר מאשר כיבוש הגליל עצמו. הוא הציע שישראל תפנה את עמדותיה בלבנון אלא אם הן חשובות מבחינה צבאית. (ראה אבן אל איתן, UN394, U29, 8.11.1948, 93.02/181/8, 130.09/2344/4).

הערת־עורך
Editorial Note

על־פי בקשתו של המתווך בפועל קיימה מועצת־הביטחון שתי ישיבות סגורות ב־9 וב־10 בנובמבר 1948 כדי לשמוע את דעתו על המצב בארץ־ישראל ולדון בהצעתו להחלפת הפסקת־האש בארץ־ישראל בהסדר בעל אופי קבוע יותר — שביתת־נשק. המתווך בפועל הציג את הצעתו בצורה של טיוטת החלטה:

The Security Council

Having decided on 15 July 1948 that subject to further decision by the Security Council or the General Assembly, the truce in Palestine shall remain in force in accordance with the resolution of that date and with that of 29 May 1948 until a peaceful adjustment of the future situation of Palestine is reached;

Recognizing that in the nature of the case the truce, though of indeterminate duration, is a first stage in the effort to restore peace to Palestine, and that the transition from Truce to a definitive end to hostilities is an indispensable condition to an ultimate peaceful settlement of the basic political issues;

Desirous of facilitating such transition at the earliest possible date; and

Taking into account the resolution of 15 July 1948 which determined that the situation in Palestine constitutes a threat to the peace within the meaning of Article 39 of the Charter;

Calls upon the parties directly involved in the conflict in Palestine, in order to eliminate this threat to the peace, to undertake immediately, through the good offices of the Acting United Nations Mediator on Palestine:

(a) The settlement of all outstanding problems of the truce in all sectors of Palestine;

(b) The establishment of an armistice involving:

(i) The separation of their armed forces engaged in the conflict in Palestine by creation of broad demilitarized zones under United Nations observance,

(ii) Such ultimate withdrawal and reduction of these forces as will ensure the restoration of Palestine to peacetime conditions,

Requests the parties and the Acting United Nations Mediator on Palestine to submit to this Council frequent reports on the implementation of this resolution.

בישיבה של ה־10 בנובמבר הגיש נציג ברית־המועצות תיקונים להצעה זו. הוא הציע לבטל את הסעיף הקורא להקמת איזורים מפורזים ולנסיגת הכוחות המזוינים של הצדדים וצמצומם, הציע לקיים משא־ומתן ישיר בין הצדדים נוסף למשא־ומתן באמצעות האו״ם, והציע שמטרת המשא־ומתן הזה תהיה כינון שלום פורמלי ולאו דווקא שביתת־נשק. (ראה *SCOR, Third Year,* 378th, 379th Meetings, 9, 10 November 1948.)

115

א. אבן אל א. פארודי (פאריס)
A. Eban to A. Parodi (Paris)

העתק: 93.02/186/10

Paris, 8 November 1948

Sir,

The Acting Mediator, Dr. Bunche, has invited our comment on a proposed draft resolution for the replacement of the truce by an armistice in Palestine.[1] This is a new draft of a previous proposal which was informally discussed between Dr. Bunche and myself some days ago. Since I understand that the new draft will shortly be considered by the Security Council in closed session, may I take this opportunity of making my personal and preliminary reactions known to you, as I have done to Dr. Bunche.

1. Dr. Bunche's original draft in its operative paragraph called upon each party directly involved "to enter into negotiations, either directly or through the Acting Mediator" with a view to certain procedures leading to the establishment of an armistice. In the new draft, the emphasis on negotiations has been replaced by the idea of a prior undertaking through the good offices of the Acting Mediator. In our view the primary object of the Security Council resolution at this time should be to secure direct negotiations between the parties if possible, or negotiations through an intermediary if not.

2. In the previous draft the object of the proposed negotiation was to be "the attainment of an armistice involving *either* withdrawal and demobilisation of armed forces *or* their wide separation by the creation of broad demilitarised zones under United Nations supervision". In our view, the latter alternative is entirely unacceptable. It gives a new lease of life for invasion, and a further international sanction of its continuance. The armies of invasion in retreating to their new positions would in no part of Palestine be giving up anything that is theirs, whereas Israel might be called upon to evacuate territory which is under its sovereignty. It is our Government's general view that the whole conception of demilitarised zones has nothing constructive to offer to a solution of the Palestine problem. Recent negotiations on this procedure have almost uniformly failed. Moreover, it is generally realised that any demilitarised area involves a heavy commitment for the United Nations, in terms of observers and guards, whose presence, after these many months, is quite frankly regarded in Israel as an encroachment upon its sovereignty. It is, I believe, the view of many responsible United Nations officials that the aim should

115

1. ראה הערת־עורך לעיל.

be to dismantle this truce supervisory organisation as soon as possible rather than to expand it far into the future.

3. The use of good offices envisaged by this resolution should not, in our view, be necessarily linked with the function of the Acting Mediator. It may well be that the General Assembly might make different provisions for the execution of this function.

In view of these considerations, we regretted to notice that the new proposed draft resolution makes the establishment of these demilitarised zones, under United Nations supervision, the first and main feature of the Armistice. In our view, the aims of the armistice should be defined solely in terms of the withdrawal of invading forces, which in time would enable the reduction of the armed forces of the defenders. This aim is set forth in sub-paragraph b(ii). In that paragraph, however, we are disturbed by the word "ultimate", since the emphasis should be on a speedy dismantling of the war situation. A prolonged armistice, based on demilitarised zones, is little improvement on the truce.[2]

I have the honour to be, Sir, Yours faithfully,

Aubrey S. Eban
Representative of the Provisional Government
of Israel at the United Nations

116

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק SUN640
נוסח יוצא: 93.02/181/10

Paris, 9 November 1948

Bunche, Riley, today invited Aubrey [Eban], Reuven [Shiloah]. First, sought explanation our alleged shelling Iraq Suweidan[1] (see our SUN633 and U28).[2] Second, gave notice impending request we should allow supply

2. מכתב דומה נשלח גם אל חוזה אַרסֶה, נציג ארגנטינה במועצת־הביטחון ונשיא המועצה בנובמבר 1948, ראה מכתב בתיק 93.02/186/10. במברק אל אילת מאותו יום הודיע אבן כי שרת, שהגיע זה עתה לפאריס, "מאשר את התנגדותנו הנחרצת לאיזורים מפורזים...". אבן ביקש מאילת להביא את עמדת ישראל לידיעתה של מחלקת המדינה. (מברק מיום 8.11.1948, 93.02/186/5.)

116

1. בימים 9 ו־10 בנובמבר פעלו כוחות צה"ל לצמצום האחיזה המצרית בכיס פאלוג'ה. במהלך הקרבות השתלטו הכוחות על הכפר ותחנת המשטרה של עיראק סווידאן והידקו את המצור על המצרים בכיס פאלוג'ה.
2. במברקים אלה (שניהם מיום 9 בנובמבר 1948) הודיע שרת כי דווח לבאנץ' על הפגזת עיראק סווידאן; הוא המליץ במפגיע, לאור המצב העדין במועצת־הביטחון, שישראל תימנע מפעולה שמטרתה לכפות כניעת המצרים בכיס פאלוג'ה, ובכלל — שתנהג בזהירות מירבית. (המברקים בתיקים 93.02/186/7, 93.02/182/7.)

convoys pocket. Our argument incomparability present Egyptian pocket with our positions Negev formerly as regards supply produced reply this is matter for Assembly, whereas Security Council merely concerned with truce based existing military positions.[3]

Shertok

117

א. אילת אל מ. שרת (פאריס)
E. Elath to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן WP23
נוסח נכנס: 93.02/181/8

Washington, 9 November 1948

Comay, myself, today saw Brannan, Ewing, Niles. Brannan, Niles, confirmed President Saturday firmly indicated Lovett adherence election platform, also opposition sanctions, and [American] delegation instructed accordingly. Ewing stressed wider long-range U.N. considerations necessitate cautious adjustments American policy, which we should not misinterpret. Niles said President objected depriving Israel Negev. All stressed main interest President and public peace earliest Palestine, and urged our fullest emphasis this aspect. Niles promised deal matter McDonald's invitation to Paris, but expressed his doubts practicability journey. In his opinion, McDonald will not affect situation within delegation led by Marshall, which will be influenced only clear instructions Truman.[1] Comay, myself, seeing Lovett tomorrow.

Epstein

3. במברק נוסף ציין שרת כי אם כיס פאלוג׳ה לא יתחסל מעצמו ישראל לא תוכל לאחוז את החבל בשני ראשים ותיאלץ להתיר מעבר שיירות לכיס. (שרת אל איתן, U31, 9.11.1948, 93.02/182/7.)

117

1. ראה גם שרת אל לוריא, E42, 6.11.1948, 93.08/364/14.

118

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U30. נשלח והתקבל: 10.11
נוסח יוצא: 93.02/182/3
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 9 November 1948

Transjordan delegate invited Sasson today, transmitted following message brought by special courier from London: (1) King hopes we appreciate Mount Scopus arrangement.[1] (2) King assumes with advent winter Burma road[2] impassable, therefore if we request free passage Latrun road, will be granted. (3) King worried situation Jerusalem, where we aggressive, and he finds it increasingly difficult restrain troops, therefore suggests we both should issue orders cease all firing. (4) Also worried position Iraqi front, where our aggressiveness liable provoke attacks, urges restraint. (5) Resents Kol Israel [Israel Broadcasting Service] slander, particularly connection royal address, which militate[s] against his efforts prepare public opinion for conciliation, urges Kol Israel should neither attack nor compliment him. (6) Doesn't mind our negotiating with Egypt, on contrary, this paves way for his understanding with us, provided his interests safeguarded. He definitely against Egypt annexing Gaza, which is his outlet [sea]. Sasson reassured him this point.[3]

Myself propose: A. Request passage Latrun plus safe access pumping station without U.N.[4] B. Effective complete cease-fire Jerusalem to be arranged by direct meeting both commanders without U.N. C. Comply King's request regarding Kol Israel. Seek B[en]-G[urion]'s approval. Cable.[5]

Shertok

118
1. ראה מס' 74 והערה 2 שם.
2. הדרך העוקפת לכביש תל אביב–ירושלים שנפרצה בתחילת יוני 1948.
3. ראה גם מס' 126.
4. ראה כרך I, הערת־עורך בעמ' 518.
5. ראה מס' 168.

119

ג. מאירסון אל ו. איתן
G. Meyerson to W. Eytan

מברק מוצפן PI39. התקבל: 10.11
נוסח נכנס: 130.09/2325/4

מוסקבה, 9 בנובמבר 1948

תודה רבה על הדו"ח הבהיר והמצוין.[1] גולדה [מאירסון], נמיר, רטנר ומשפחותיהם השתתפו במסדר[2] שהפגין כוח אדיר: צבא, נוער ופועלים, ובנשף בבית מולוטוב וזכו להסברת פנים מיוחדת. גולדה השתתפה גם בישיבה חגיגית של הסובייט המוסקבאי, שבה נאם מולוטוב.[3] דגל ישראל על [מלון] מטרופול.[4] מברק מבן־גוריון[5] פורסם במלואו בכל העיתונים. לפרסם, לא בשם הצירות. מכאן ואילך לא לפרסום. לדעת צירויות אחרות היינו בנשף מולוטוב במרכז תשומת־הלב. מולוטוב הזמין את גולדה לכוסית וודקה. היא שיבחה את המסדר ואמרה: אילו היה לנו לפחות חלק מהנשק שבתהלוכה. מולוטוב השיב: יהיה, גם אנו התחלנו מקטנות. שיחה ארוכה ונרגשת באידיש עם אשת מולוטוב, ששיבחה ביקורינו בבית־הכנסת. לבקשתה הוצגו לפניה שרה ויעל.[6] דיברה אתן כאם ואחות וסיימה: הלוואי ויהיה לכם טוב, אז יהיה טוב לכל היהודים. שיחות עם פופובה[7] ראש הוועד האנטי־פשיסטי לנשים ועם המשורר מיכאלקוב,[8] מחבר ההמנון ואחרים. נפגשתי פעמיים עם ארנבורג,[9] אולם התחמק משיחה. במסדר היה רטנר הנספח הצבאי היחיד שאתו שוחח סלאווין,[10] סגן אנטונוב.

גולדה

119

1. מס' 107.
2. ב־7 בנובמבר, לרגל יום השנה ה־31 למהפיכת אוקטובר בברית־המועצות.
3. ויאצ'סלב מולוטוב, שר החוץ של ברית־המועצות.
4. משכנה הזמני של צירות ישראל במוסקבה.
5. מברק ברכה מראש הממשלה בן־גוריון אל המארשאל סטאלין לרגל יום המהפיכה — ראה "על המשמר", 7.11.1948.
6. שרה — בתה של גולדה מאירסון, ויעל — בתו של מרדכי נמיר.
7. נינה וסילייבנה פופובה, יושבת־ראש ועד הנשים הסובייטי וסגנית יושבת־ראש הפדרציה הדמוקרטית הבינלאומית של הנשים.
8. ס. מיכאלקוב, משורר רוסי, מחבר־שותף של מלות ההמנון הסובייטי.
9. איליה ארנבורג, סופר ועיתונאי סובייטי (יהודי).
10. ליטננט־גנרל ניקולאי וסילייביץ' סלאווין, קצין בכיר במטה הכללי הסובייטי.

120

ר. שילוח אל ו. איתן
R. Shiloah to W. Eytan

מברק מוצפן U33. התקבל: 11.11
נוסח יוצא: 93.02/182/3
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 10 November 1948

Following for Yadin:[1] "Chances rescinding Security Council resolution November 4th slim. To avoid direct clash with them, some formula must be evolved which, while safeguarding our position, /gains/, Negev, would appear as compliance with Security Council orders. Bunche, Riley, hinted scheme troops withdrawal from some positions should be replaced by our police forces. No numerical restriction suggested. Cable whether such scheme feasible, or can you suggest any alternative face-saver?"[2]

Shiloah

121

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U34. התקבל: 11.11
נוסח יוצא: 93.02/182/4
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 10 November 1948

Parodi in conversation Fischer sympathetic our criticisms armistice resolution,[1] may sponsor amendments himself, will strive early acceptance. Nevetheless believes "symbolic gesture" towards November 4th resolution absolutely essential, otherwise he cannot help us. Believes essential some troop movement, not prejudicial /our real/ control Negev, but appearing as /respect for/ [Security] Council resolution. Our numerical strength unaffected by November 4th, nothing prevents us keep very large number in Negev. His idea is resolution affects distribution forces, not total.

Shertok

120

1. אלוף יגאל ידין, ראש אגף מבצעים של צה"ל.
2. לא נמצאה תשובה למברק זה.

121

1. ראה הערת־עורך, עמ' 151.

122

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U35. התקבל: 11.11
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 10 November 1948

Continuing pocket clash[1] interpreted here as prodding tactics our part view forcing Egyptian surrender. If this case, urge [—] desist, as avoidance further aggravation our position Security Council more important than hastening liquidation pocket.

Shertok

123

א. אבן אל פ. ג'סאפ (פאריס)
A. Eban to P. Jessup (Paris)

העתק: 130.02/2414/22

Paris, 10 November 1948

Dear Dr. Jessup,

May I put down in writing the main ideas which I wished to convey in our brief conversation this afternoon:[1]

(1) We favour the armistice idea as the basis for peace negotiations, but are opposed to the creation of "demilitarised zones", which involve a dangerous political and military vacuum, and a breeding-ground for irregulars. Such zones are unnecessary for an armistice, which can be better secured by fixing armistice demarcation lines, to be subject to negotiation between the two parties, with or without United Nations mediation.

(2) We would therefore welcome an amendment of Dr. Bunche's draft decreeing an armistice from a fixed date, and substituting "demarcation lines" for "demilitarised zones". I enclose a draft showing how the resolution would look if these amendments were accepted.

(3) A resolution along these lines would deal with the situation in the Negev, and enable, within its framework, an adjustment of all outstanding problems in that area. On the other hand, action along the lines of the November 4th resolution alone would result in an unfortunate clash. Our

122

1. ראה מס' 116.

123

1. בהקשר זה ראה הערת־עורך, עמ' 151. בעניין השיחה עם ג'סאפ ראה מס' 124.

people should not be asked to relinquish Israeli territory recovered at the cost of blood, nor to suffer the creation of a perilous void on the borders of their own territory.

(4) The provision that withdrawal should be without prejudice to an eventual territorial settlement does not seem to us to be an adequate guarantee in the light of the Mediator's Report, which based its main recommendation for the excision of the Negev from Israel on the fact of its military occupation by the Egyptians — achieved through invasion followed by violations of the truce.

(5) It is clear to us that to force the issue on the November 4th resolution as it stands would provoke a serious crisis. It is for this reason that I tried to stress the urgency of supplementing the November 4th resolution as quickly as possible by a general armistice resolution based on the idea of demarcation lines.

Yours sincerely,

Aubrey S. Eban

נספח
APPENDIX

DRAFT

The Security Council

Having decided on 15 July 1948 that subject to further decision by the Security Council or the General Assembly, the Truce in Palestine shall remain in force in accordance with the Resolution of that date, and with that of 29th May 1948, until a peaceful adjustment of the future situation of Palestine is reached;

Recognising that in the nature of the case the Truce, though of indeterminate duration, is a first stage in the effort to restore peace in Palestine, and that the transition from Truce to a definite end to hostilities is an indispensable condition to a peaceful settlement of the basic political issues;

Desirous of facilitating such transition at the earliest possible date; and

Taking into account the Resolution of 15th July 1948 which determined that the situation in Palestine constitutes a threat to the peace within the meaning of Article 39 of the Charter;

Calls upon the parties directly involved in the conflict in Palestine, in order to eliminate this threat to the peace, to declare the existence of an armistice as of the . . . . day of November, 1948.

Further calls upon the said parties to undertake immediately, either through direct negotiations or through the good offices of the Acting United Nations Mediator on Palestine

(a) The establishment of Armistice demarcation lines beyond which the Armed Forces of the respective parties shall not move;
(b) Such withdrawal and reduction of their Armed Forces as will ensure the restoration of Palestine to peace-time conditions.

Requests the parties and the Acting United Nations Mediator on Palestine to submit to this Council frequent reports on the implementation of this Resolution.

124

א. אבן אל א. אילת (ואשינגטון)
A. Eban to E. Elath (Washington)

מברק UN424. התקבל: 11.11
נוסח יוצא: 93.02/182/4
נוסח נכנס (ניו יורק): 93.03/86/15

Paris, 10 November 1948

Saw Jessup this afternoon[1] and discussed armistice and Negev resolutions on lines Moshe [Sharett]'s cable to you.[2] He replied they not yet committed to any action; on hearing Riley's report in Sub-Committee[3] they would ask time to study this. He showed interest in whether immediate passage armistice resolution, suitably amended, would render Negev crisis less acute. Appeared impressed by my affirmative reply.

Eban

125

מ. שרת אל א. אילת (ואשינגטון)
M. Sharett to E. Elath (Washington)

מברק SUN643
נוסח יוצא: 93.02/186/7
נוסח נכנס: 93.08/377/3

Paris, 10 November 1948

Today's conversation[1] stress we favour armistice idea as basis for peace negotiations, but uncompromisingly opposed creation demilitarised zones, which involve dangerous vacuum, breeding-ground for irregulars,

124
1. ראה גם מס' 123.
2. מס' 125.
3. ראה מס' 105 והערה 2 שם.

125
1. שיחה עם לווט, סגן מזכיר המדינה.

continuous incursion both sides and territorial changes prejudicing final settlement. Such zones unnecessary for armistice, which can be secured by fixing clear demarcation lines, this to be subject negotiations between parties with or without U.N. mediation. Would therefore welcome amendment draft proposed by Acting Mediator decreeing armistice from fixed date and substituting demarcation lines for demilitarised zones.[2] Resolution along these lines should supersede November 4 resolution on Negev, as being of wider scope and enabling within its framework adjustment of outstanding problems that area. Make clear action along November 4 lines as originally intended bound result headlong clash, as we would never agree relinquish territory recovered at cost blood or suffer creation perilous void on our borders, with nothing to protect them except name U.N., which proved so lamentably ineffectual in past. Provision that withdrawal is without prejudice to eventual territorial settlement cannot be accepted as adequate guarantee in light Bernadotte Report, which based its main recommendation regarding excision Negev from Israel on facts military occupation by Egyptians, achieved largely through violations truce. Insistence on implementation November 4 resolution would have ruinous effects on its sponsors' position in Israel, just as submission to this verdict would doom present government. Committee [of] Seven[3] dealing Negev situation meet this afternoon. Vitally important effort be made find way out from impasse created November fourth by adopting Bunche's proposal as meeting issue more comprehensively, provided it is amended as above.[4]

Shertok

126

א. ששון אל י. שמעוני
E. Sasson to Y. Shimoni

העתק: 93.03/64/14

פאריס, 10 בנובמבר 1948

ליעקב היקר, שלום רב

א. היום הגיע לפאריס עבד אל־גאני אל־כרמי.[1] הוא עזב את עבר־הירדן לפני ארבעה ימים ובא באווירון דרך ביירות. אינני מאשר כלל את הידיעות על בואם של כוחות בריטיים חדשים לעבר־הירדן, או על נשק בריטי חדש שנמסר ללגיון הערבי. נכון

2. ראה מס' 123.
3. תת־ועדה של מועצת־הביטחון למעקב אחרי ביצוע החלטת 4 בנובמבר — ראה נספח ג.
4. ראה מס' 130.

.126
1. עבד אל־גני אל־כרמי, מאנשי חצרו של המלך עבדאללה.

שעבר־הירדן מתכוננת ליצור לעצמה אוויריה צבאית, אבל אין זה דבר של ימים או שבועות, או דבר שקשור ביסודו עם המלחמה בארץ־ישראל. זה קשור בעיקר עם המצב הבין־לאומי. לדבריו, אין מי שחושב בעבר־הירדן על המשכת המלחמה. כולם — אנשי השלטון כאנשי העם — לוחצים על המלך לסיים את המלחמה לא על־ידי הפוגה ממושכת או שביתת־נשק, כי אם על־ידי השלמה עם המצב הקיים בארץ־ישראל והצלת מה שנתון להצלה מהחלקים הערביים. אולם האנגלים מעכבים ואינם מרשים למלך לפתוח במשא־ומתן רשמי, ישיר ומידי עם ישראל כל עוד לא הסכימו היהודים לוותר על חלק מהנגב הדרוש לאימפריה הבריטית לצרכים אסטרטגיים. גם העיראקים אינם רוצים בהמשכת המלחמה ולוחצים על הפסקתה בצורה זו או אחרת כדי שיוכלו להחזיר חלק מצבאם לפני שיתחיל החורף ותקשה עליהם ההובלה וכו׳. נוסף לכך, אימת צבא ישראל נפלה על כולם ונדמה שהעיראקים מעדיפים לצאת את הארץ בלי כל הסתבכות צבאית אתנו כדי: (א) לא לאפשר לנו להוכיח את עליונותנו הצבאית גם עליהם, (ב) לא לגרום לעצמם סיבוכים פנימיים נוספים בארצם.

ב. עבד־אל־גאני אל־כרמי בא לפאריס, כידוע, לפי הזמנתי כדי לעסוק, כבקשת מר צוקרמן,[2] בענייני קרקעות. אולם המלך הטיל עליו לעסוק בפוליטיקה. כלומר: לשאת ולתת אתנו על חיסול הסכסוך ומציאת הפתרון הסופי. בעניין זה הוא הביא אתו מכתב חתום מאת המלך אל הנסיך עבד־אל־מג׳יד חיידר, נציג עבר־הירדן בלונדון, שמציין את דרישות עבר־הירדן המקסימאלית והמינימאלית ומייפה את כוח שניהם — חיידר וכרמי — להיכנס אתנו מיד במשא־ומתן על כך. כרמי ביקש שלא אלחץ עליו לדעת את הדרישות ושאמתין בנידון זה עד לאחר הפגישה שלו עם חיידר, אולם ציין שהמלך לוחץ מאוד על שובם של אנשי לוד ורמלה למקומותיהם. לא את כולם, כי אם את ״הטובים״ שביניהם. כלומר: את הנאמנים לו והמשלימים עם הקמת מדינת ישראל. כרמי התקשר עם חיידר וקבעו פגישה ביניהם למחר ב־11 לפני הצהריים.

ג. בהמשך דבריו הדגיש כרמי, שהקונסול הבלגי בירושלים,[3] שמילא במשך כמה שבועות תפקיד של מתווך פרטי בין שר החוץ מר שרתוק לבין המלך עבדאללה, לא התאמץ כלל להצליח בתפקידו. כוונתו היתה, כנראה, למשוך את העניין ״ולמנוע מאת היהודים לנסות לדפוק על דלתותיהן של ארצות ערביות אחרות לשם משא־ומתן״. אין לו, לכרמי, כל ספק שהקונסול הבלגי פעל בעניין זה לפי הוראות האנגלים. [.....].[4]

ד. כן סיפר אל־כרמי בהמשך דבריו, כי היחסים בין פווזי אל־מולקי,[5] תופיק אבו־אל־הודה והמלך עבדאללה אינם כלל כשורה. השניים הראשונים נתגלו כפחדנים וכחוששים לעורם מפני איומיהם של החוסיינים. לא אחת ניסו לשכנע את עבדאללה, שיכיר בממשלת עזה ושיצא לעזרת המצרים מבחינה צבאית ופוליטית. הם גם ניסו להשפיע עליו באמצעות הבריטים, אך כשלא עלה הדבר בידיהם — ניסו לארגן ברבת־עמון ובערים אחרות הפגנות של סולידריות עם מצרים. אל־כרמי סבור ששני אלה לא יאריכו ימים בשלטון.

ה. המלך מבקש מאתנו שנפסיק את ההתקפות שלנו עליו ב״קול ישראל״. הוא אמר

2. יואב צוקרמן, סוכן קרקעות.
3. ז׳אן ניואנהויס, הקונסול הכללי של בלגיה בירושלים.
4. משפט אחד לא הודפס כאן.
5. פאוזי אל־מולקי, שר ההגנה של עבר־הירדן.

זאת לכרמי וכתב על כך במיוחד לעבד־אל־מג׳יד חיידר. איננו רוצה לא בהתקפות ולא בלטיפות. לדבריו ״ההתקפות שלנו נראות בעיני עמו למוזרות ומזיקות לעניין המשותף״. מ[שה] ש[רת] כבר הבריק לכם בעניין זה.[6] אשר ל״קול ישראל״ עצמו — הוא נשמע היטב בכל רחבי עבר־הירדן בהקשבה ובהתעניינות רבה. הוא משמש המקור לידיעות המוסמכות על מהלך הקרבות בארץ־ישראל, והפרשנות שלו — משמשת נושא לוויכוחים ולשיחות בקרב הבריות. גם את שידורי ״ההגנה״ שומעים היטב. עצתו של אל־כרמי לנו להרבות בהסברה על מזימות האנגלים בנגב ולנסות להוכיח עד כמה הדבר מאיים על העצמאות הערבית בעבר־הירדן, בעיראק, במצרים וכו׳. וכן להקצות שידורים מיוחדים לפליטים, שלא יביאו אותם ליאוש מוחלט מאפשרות של חזרה לארץ, אלא יוכיחו להם, כי המדינות הערביות מעכבות את תשועתם ועושות מיקוח על חשבונם. שידורים כאלה עלולים להביא לידי התקומ־מותם של הפליטים ומפלתם של מנהלי הפוליטיקה כיום בעולם הערבי: ג׳מיל מרדם, נוקראשי, ריאד אל־צולח ואחרים.

דרישת שלום לעזרא [דנין][7] וכל טוב לך ולכל החברים.

שלך,

אליאס

127

א. אבריאל אל מ. שרת (פאריס)
E. Avriel to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן

נוסח נכנס: 93.02/186/1

פראג, 10 בנובמבר 1948

א. מצרים ועיראק הגישו לממשלת צ׳כיה מחאה חריפה על מכירת נשק לישראל. ב. משרד החוץ רואה בעין יפה את הכרזת דובר הממשלה מאתמול בדבר קניות נשק בארצות שונות.[1] ג. משרד החוץ מבקש הצהרה רשמית מפאריס או הקריה בגנות המדינות הערביות המקבלות נשק מאנגליה ומפרות ההפוגה. ד. מבקש אישור נוסף.

6. ראה מס׳ 118.
7. עזרא דנין, איש מחלקת המזרח התיכון במשרד החוץ.

127

1. בראשית נובמבר התפרסמו בעיתונות העולמית ידיעות על אספקת נשק נרחבת מברית־המועצות ומצ׳כוסלובקיה לישראל. ב־7 בנובמבר הודיע דובר ממשלת ישראל כי ישראל לא קיבלה כל עזרה צבאית באנשים או בציוד מברית־המועצות. הוא אמר כי מדיניותה של ישראל היא לרכוש נשק בכל מקום שהיא יכולה לעשות זאת, ובין היתר מצ׳כוסלובקיה. ראה ״ניו יורק הראלד טריביון״, 8.11.1948.

128

מ. אגמי[1] אל מ. שרת (תל אביב)
M. Agami to M. Sharett (Tel Aviv)

מברק מוצפן מא 24
נוסח נכנס: 130.09/2296/8

[בוקארשט], 10 בנובמבר 1948

נפגשתי אתמול עם א[נה] ט[ומה].[2] היא הודיעה לי שכל עוד לא יצאו האנשים שהוכנו על־ידם, אין לדבר על ארגון משלוח נוסף.[3] היא שוחחה בנידון גם עם הגברת,[4] וזאת היא עמדתה. הודעתי שהנני מוכן ליציאת האנשים הנ״ל, בתנאי שזאת היא רק התחלה ושלמשלוח זה יצורפו גם חלוצים. א[נה] ט[ומה] לא הביעה כל התנגדות לתנאי זה ואישרה שזוהי התחלה. סוכם שהיום תתקיים פגישה ביני לבין הוועדה שטיפלה בארגון המשלוח הראשון, בהשתתפות א[נה] ט[ומה]. מקווה שהעניין יזוז.

129

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U36. התקבל: 12.11
נוסח יוצא: 93.02/182/3
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 11 November 1948

Transmit Ben-Gurion. Understand our overflow into Lebanon continuing.[1] Aspect would have been different if occurred while war in full swing. Under present circumstances, when *first* we undertook observe truce, *second* we started operations Galilee only as result Kaukji provocation, *thirdly* we are threatened with sanctions and desperately anxious not give enemies new cards against us *vis-à-vis* President U.S.A. and Security Council, consider Lebanese adventure most ill-advised, utterly gratuitous. Additionally more lasting harm arises from lending weight Israeli expansion argument and antagonising Christian interests possibly leading to

128

1. משה אגמי, יועץ צירות ישראל ברומניה.
2. אנה טומה, המזכירה הכללית של משרד החוץ הרומני.
3. ראה כרך I, מס׳ 549.
4. אנה פאוקר, שרת החוץ של רומניה.

129

1. ראה הערת־עורך, עמ׳ 150; מס׳ 114.

clashes with Maronites. Reason given we move in because villagers offer submission must appear disingenuous, as no question moral obligation arises only our political interest.

Shertok

130

שיחת א. אילת ומ. קומיי — ר. לווט (בוואשינגטון, ב־10 בנובמבר 1948)
Meeting: E. Elath and M. Comay — R. Lovett (Washington, 10 November 1948)

תרשומת: 93.08/377/19

[Washington], 11 November 1948

I. Mr. Epstein and Mr. Comay spent nearly an hour with Mr. Lovett, who called in Mr. Rockwell, presently dealing with Palestine matters. The tone of the conversation was cordial and Lovett went out of his way to appear friendly; nevertheless, when stripped of evasions and conciliatory wrappings, his basic attitudes did not appear to have undergone any real change.

II. The immediate subject of discussion was the situation in the Security Council. We explained that we wanted to clarify the interrelationship between three matters now proceeding — the resolution of November 4, the Bunche armistice proposal, and the private contacts between certain Arab elements and ourselves, of which he had been informed. Our general thesis was that for the Security Council to force the issue in any way would prejudice peace talks. Our particular objection was to the concept of demilitarized zones, whether in the Negev or elsewhere — the main grounds of criticism being, firstly, that we felt such schemes were meant to open the way to territorial changes, and, secondly, because the areas in question would be breeding-grounds for fresh disturbance, since U.N. control was ineffectual. While he said that the delegation in Paris was handling these matters, his personal impression was that the November 4 resolution would merge with the armistice proposal if adopted, and that demilitarized zones were probably only meant to be strips of no-man's-land to keep the armies out of immediate contact. As for ulterior motives, he seemed somewhat embarrassed by our account of the McNeil–Eban talk,[1] but diverted this by saying that he understood our real political difficulties arose out of the forthcoming Israeli elections in December (Morgenthau had had a talk with him just before us, and had stressed internal public opinion in Israel).[2] Epstein elaborated on this and pointed out the genuine

130

1. ראה מס' 93.
2. ראה מס' 90.

danger of Israeli public opinion turning its back on the West, as a reaction to British hostility, and a vacillating American policy. We were under the impression that he grasped this argument and attached weight to it.

III. In discussing the truce situation generally, he deplored the way we were running into conflict with the U.N., and implied throughout that we were responsible for the breakdown of the truce because we were anxious to exploit a favourable situation for military conquest. He was of the opinion that the truce itself had enabled us to establish military predominance, because we had taken full advantage of it to build up and equip our army, as was obvious from the results. All the same, it would be shortsighted on our part now to tear up the truce and defy the United Nations. When we protested that events in the Negev had resulted from Arab violations, he shrugged it off by saying that their information was that the convoy incident was "contrived".[3] He accepted that in a straight fight between us and the Arabs, we would come out on top, but warned us that if the truce failed and hostilities commenced, Britain would regard herself as free to implement her military alliances with certain Arab states, and we would then be up against a much tougher proposition than we thought. As far as the United States was concerned, he felt that it was bound to uphold the authority of U.N., and help it to re-establish full control of the situation in Palestine. If the United States were forced into the position of choosing between the United Nations and Israel, it would have to choose the United Nations.

IV. Coming to the prospects of an agreement, he showed no marked enthusiasm for the idea of direct Arab–Jewish negotiations, and there was a note of scepticism about their prospects of success. He said, "Even if something comes of it, the trouble will be to make it stick". His preference clearly was for a settlement more directly under United Nations auspices. He suggested that Arab fears of Israeli expansionist tendencies could only be allayed if United Nations, and particularly the U.S.A. and Britain, shared in the responsibility of arriving at a settlement. He also added that it would be easier for the Arabs, and possibly even for ourselves, to acquiesce in a United Nations compromise rather than to agree expressly to any concessions. This was clearly the approach of the Bernadotte report, and his observations about frontiers continued along Bernadotte lines. He said that they had reluctantly agreed to the November 29 frontiers in order to get partition through, but they had thought those frontiers crazy at the time. There was an opportunity now to remedy some of the weaknesses, especially as the whole original conception of partition with economic union had failed. Since we had taken western Galilee, and the Arabs had established a military foothold in the Negev, this provided the elements for a "horse trade". He seemed a little surprised and confused when we pointed out that the Egyptians had no military foothold in

3. ראה הערת־עורך, עמ' 55.

the Jewish Negev and did not even control all the Arab Negev, but he insisted that it was a question of give and take. He hinted that this did not mean adherence to the Majdal–Faluja line, since our colonization in the northern Negev might have to be taken into account, but we should not adopt a rigidly uncompromising attitude. In his opinion, our position about frontiers had become both legally and morally unsound. We could not have it both ways. We could not base our claim to the whole Negev on the November 29 decision, but refuse to stick to that decision in the Galilee and elsewhere. If the original partition was no longer to remain in force as far as we were concerned, the United States, which had recognized us on the basis of those frontiers, might also regard itself as released from its contract, on this score.

V. To sum up, it is clear that Lovett personally approves of the Security Council making a firm stand against Israel; that as regards a political settlement he bases himself on the Bernadotte plan, with a modification regarding the Negev line; and that he is not very sympathetic to the idea of private Jewish–Arab deals. It must be assumed that the State Department will continue to proceed cautiously along these lines, to the extent that they can cover themselves up against direct intervention from the White House. Such intervention can at best only be spasmodic, and cannot extend to the detailed day-to-day application of policy. According to reliable information, the President firmly informed Mr. Lovett last Saturday that he would not tolerate sanctions against Israel and that he would stick to his election pledges. On the other hand, Lovett himself seems to have made an impression on some of the President's closest advisers, such as Oscar Ewing and Clark Clifford, with the argument that the United Nations and Anglo-American solidarity are the keystones of present American world policy, which cannot be allowed to suffer too much damage through American protection for Israel. The moral is obvious: the internal tug-of-war over American Palestine policy has not been resolved, and its practical application would have to be watched with the utmost vigilance, to prevent undercover sabotage disguised by a show of outward compliance.[4]

M.S.C.

4. השווה הדין־וחשבון של לווט על השיחה — *FRUS*. 1948, V, pp. 1562–3.

131

א. אבריאל אל ג. מאירסון (מוסקבה)
E. Avriel to G. Meyerson (Moscow)

העתק: 130.11/2503/8

[פראג], 11 בנובמבר 1948

לבקשת משרד החוץ אמסור לך מדי פעם על המצב במזרח אירופה.

א. בולגריה: מבצעים את ההסכם בדבר עליית עשרים אלף איש. עד היום עלו שמונת אלפים. מקווים לסיים לפני סוף דצמבר ולהמשיך מיד עד כדי הוצאת כל יהדות בולגריה — כ־35,000 נפשות בסך הכול. [— — — — —].[1] הממשלה נוטה לביצוע מהיר של פינוי כל היהדות. ממשלתנו הבטיחה כל תמיכה למפעל.

ב. רומניה: אין שינוי בעמדת השלטונות. אגמי ממשיך ללחוץ.[2] וניה[3] יבוא לעזרתו. ראשי הקרנות הלאומיות נאסרו באשמת קשרים עם מבריחי כספים בינלאו־מיים. חתירה והסתה מוגברת נגד ההסתדרות הציונית. הציר ראובן[4] אושר על־ידי שלטונות רומניה. צאת הצירות מתעכב בגלל קשיים בקביעת ההרכב. ייתכן שתצא בסוף החודש.

ג. יוגוסלביה: רשיון כללי לעלייה. מכינים משלוח ראשון של חמשת אלפים איש בהתחלת דצמבר. נתקלנו בקשיים רציניים בנוגע למעבר סחורות. יוגוסלביה מתנה המשך שיתוף־הפעולה בהתחייבות מצדנו למכירת תוצרת שלה בחוץ־לארץ והשגת תוצרת זרה עבורה. פועלים בזה בעצמאות סוחרים פרטיים מודרכים על־ידנו ועל־ידי "סולל־בונה".

ד. הונגריה: התעוררות גדולה לעלייה אחרי הלאמת המסחר הזעיר. נפתח בשיחות עם הממשלה על רשות יציאה להמונים.

ה. צ'כוסלובקיה: מחאות בלתי־פוסקות מצד הערבים כנגד מכירת נשק ואימון חיילים.[5] למרות זאת, המשך יחסים תקינים ואהדה רבה. הוקם ארגון קומוניסטי לטיפוח קשרי ידידות עם ישראל, המתכוון לרשת את מקום ההסתדרות הציונית בהשפעה על החיים הציבוריים היהודיים. פתחנו במשא־ומתן על עלייה מידית של 20,000 איש. בסוף החודש תפליג בריגדה בת 1500 חיילים ו־1500 בני משפחותיהם, שקיבלה כאן אימון צבאי רציני ותקים בארץ קיבוץ על שם גוטוואלד.[6] אושרה לה

131

1. חמש מלים לא הודפסו כאן.
2. ראה מס' 128.
3. זאב (וניה) הדרי (פומרנץ), שליח המוסד לעלייה ברומניה.
4. ראובן רובין מונה לציר ישראל ברומניה. הוא נכנס לתפקידו באמצע דצמבר 1948.
5. ראה מס' 127.
6. כוח צבאי של מתנדבים יהודיים שגוייס בצ'כוסלובקיה בחצי השני של 1948. הבריגדה, שכללה כ־2600 מגוייסים ובני משפחותיהם, הגיעה לישראל בסוף 1948 ותחילת 1949. מקצת הגברים גויסו ליחידות שונות ואילו השאר השתקעו בארץ כעולים חדשים.

העברת רכוש קונסטרוקטיבי גדול. ממשלתנו הקציבה לה 3000 דונם להתיישבות.

ו. באמצע נובמבר יבוא אליכם יוסף ברנשטין כקורייר דיפלומטי. הכינו דואר.

132

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U38. נשלח: 12.11; התקבל: 13.11
נוסח יוצא: 93.02/182/3
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, [11 November 1948]

For Ben-Gurion: In view anti-Zionist reprisals Rumania, Hungary, disquieting symptoms Czechoslovakia, complete emigration embargo Poland, and Bulgarian decision liquidate Zionist activity /after/ emergency immigration programme,[1] suggestion made our circle we should approach U.S.S.R. with overall plan for evacuation /X/ 100,000 Jews from Eastern Europe within three to five years, with view postponing liquidation Zionism, as alternative to combination both evils — stoppage immigration and liquidation. Myself favour preliminary soundings this direction, would seek opportunity frank talk with Vyshinsky and instruct Golda [Meyerson], whom shall probably meet shortly.[2] Ben-Gurion's immediate reaction essential. Inform Friedman.

Shertok

133

א. אבן אל א. אילת (ואשינגטון)
A. Eban to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן PW9
נוסח יוצא: 93.02/182/7

[Paris], 12 November 1948

Ross called on me this morning, showed new draft armistice resolution embodying most of our amendments,[1] discussion continues on outstanding points difference. He stated their official Assembly position as follows:

132

1. ראה מס' 131.
2. ראה מס' 249.

133

1. טיוטת רוס לא נמצאה, אך ראה מס' 123.

(1) No boundary decisions by Assembly, this being left to negotiations parties. (2) Conciliation Commission appointed for good offices. (3) Recommend conclusion hostilities and duty of negotiation. (4) Basis of negotiations — November 29th resolution. This confirmed other view received unofficially. Ben Cohen alleged be preparing draft resolution. Jessup has asked me for my proposed draft.

Eban

134

א. אבן אל א. לוריא (ניו יורק)
A. Eban to A. Lourie (New York)

מברק UN437
נוסח יוצא: 93.02/186/5
נוסח נכנס: 93.03/86/15

Paris, 12 November 1948

Please make every effort secure delay any action November 4 resolution and prior passage amended armistice resolution.[1]

Eban

135

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U40. התקבל: 15.11
נוסח יוצא: 93.02/182/3
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, [14 November 1948]

Reference my UN446[1] regarding Lebanon. We must make reassuring statement indicating our encroachments merely minor; when armistice lines mutually accepted, shall agree these strips be included in no-man's-land. Cable immediately. Urge strongly: *first,* desist further expansion; *second,* withdraw from all positions Lebanon which strategically not indispensable; *third,* discourage applications for protection; *fourth,* within Galilee favour Christians.[2]

Shertok

134
1. ראה מס' 133.

135
1. שרת אל איתן, 14.11.1948, 93.02/182/4. שרת הודיע שמועצת־הביטחון תדון למחרת במצב בגליל ושנקודת המוקד בדיון תהיה החדירה הישראלית ללבנון.
2. עמדתו של שרת נתמכה על־ידי ידין, שעשה בביקור חטוף בפאריס (ראה ידין אל בן־גוריון, U41, 14.11.1948, 93.02/182/3). ראה גם מס' 201.

136

ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם
(בפאריס, ב־14 בנובמבר 1948)
Meeting of the Israeli Delegation to the United Nations General Assembly (Paris, 14 November 1948)

דין־וחשבון: 93.02/183/1

מ. שרתוק:

שיחתי אתמול עם מארשאל ארכה קרוב לשעה וחצי. חיכיתי שהוא יפתח, לאחר שבשיחתנו האחרונה נפרד בהביעו את רצונו לשמוע יותר בפעם אחרת.[1] כשדיבר על דא ועל הא, התחלתי אני לדבר בעניין סין, כיצד זה נוגע בנו, קליטת פליטינו משם,[2] ומכאן עברה השיחה על ענייני עלייה בכלל. הסברתי לו פירושה של עלייה בשבילנו, לא רק שהיא דרושה למדינה אלא שזוהי הצלה — פעולת הצלה בטרם נאחר את השעה. סיפרתי לו על העלייה מבולגריה,[3] על יהודי מזרח אירופה ותפקידם החלוצי בארץ — ונראה שזה היה לגמרי חדש בשבילו; תמיד חשב כי יהודי גרמניה הם שעשו זאת. כן סיפרתי לו על יהודי ארצות המזרח וצרכי העלייה שלהם.

אחר כך, כששאלני לעצם העניין העומד על הפרק, העליתי שלוש נקודות: (א) השאלות העומדות לפני מועצת־הביטחון — על אי־יכולתנו לקבל את הצעות באנץ׳, על הצורך בקריאה מפורשת ומוחלטת לשלום, ועל שביתת־הנשק. (ב) קבלתנו לאו"ם — כאן הוספתי לנימוקים הרגילים את הקושי להופיע בפני ועדת הפישור המוצעת כשאנו נופלים מן הערבים לא רק במספרנו כי אם גם במעמדנו הבינלאומי.

בקשר לכך עמדתי על מדיניות שיווי־המשקל שלנו; אי־האפשרות לנקוט קו נגד המזרח; עֶזרתם לנו, שאין ביכולתנו לוותר עליה; היהודים הרבים הנמצאים שם, המהווים בני־תערובות בכוח ושאין לנו אפשרות לנתק עמהם את הקשר. ברור כי לא ניתן בסיסים למזרח, אך מאידך לא ניתן אותם גם למערב, כי מעשה כזה פירושו בשבילנו ניתוק קשרינו עם המזרח. (ג) אספקת נשק — אמרתי לו כי אכן קנינו נשק בצ׳כוסלובקיה, בכסף מלא, גם במערב אירופה קנינו ובמזרחה. אתם הייתם הראשו־נים שפנינו אליהם — והייתם הראשונים לסרב. אין אפוא כל מקום להפתעה, כי בשעתו אמרנו לכם שעלינו להשיג נשק בכל הדרכים, כי זוהי לנו שאלת חיים ומוות. דיברתי על הרכב הצבא והמתנדבים מחוץ־לארץ — מפקד הבריגדה היחידי שאינו ישראלי הוא קנדי.[4] מארבעה מפקדי החזיתות שלושה הנם ילידי הארץ שלא היו מעולם בצבא סדיר. המתנדבים באים מארצות רבות, מזרח אירופה ומערבה, רבים מצרפת, מאנגליה, וגם גויים בכלל זה. הארץ היחידה שממנה לא באו — רוסיה, כי ממנה אסורה היציאה.

136

1. שרת נפגש עם מארשאל ב־5.10.1948. הפגישה היתה קצרה ביותר בגלל התחייבויות קודמות של מארשאל והוחלט להיפגש שוב.
2. בתקופת מלחמת העולם התרכזו בסין, בעיקר בשנחאי, כ־30,000 יהודים, מרביתם פליטים מברית־המועצות. לאחר הקמת המדינה עשתה ישראל מאמצים להעלות יהודים אלה ארצה.
3. ראה מס׳ 131.
4. בן דונקלמן, מפקד חטיבה 7.

מארשאל התחיל בעניין הנשק. הדבר עורר בו חששות ביחס לכוונות רוסיה — להחזיק את המזרח במצב של רתיחה. מעמדכם הצבאי המעורר התפעלות מעורר באותה שעה גם דאגה, שמא תפתרו בכוח את כל השאלות, ואין לשער להיכן זה עלול להוביל. מוכרחים להגיע ליציבות מתוך הסכם — וכאן רמז כי אין זה איכפת לו ביותר מה יהיה ההסכם ובלבד שיביא לידי יציבות. יש לו הרושם כי הערבים מוכנים לשלום.

הבטיח לשקול את אשר אמרתי על קבלתנו לאו״ם, אך הזכיר שאי־אפשר יהיה לדבר על כך אם נמרה את פי מועצת־הביטחון. על זאת עניתי שאם נעמוד בפני ברירה של התקבלות במחיר ריבונות וטריטוריה או להפסיד את הקבלה ולזכות בשטח וריבונות — נבחר בברירה השנייה, אף כי אנו יודעים היטב עד כמה רצינית בשבילנו הסתכסכות עם או״ם. הדגשתי כי נקדם בברכה יוזמה של ארצות־הברית להשכין יציבות ושלום. ציינתי שאז יהיה עליה להיאבק לא עם התוקפנות הישראלית כי אם עם העקשנות הבריטית. החלטת 4.11 הונעה והועברה על־ידי הבריטים, אשר כוונתם לא ליציבות כי אם לסילוק ריבונות מסוימת משטח מסוים.

הוא לא נקט כל עמדה בנקודה זאת של הבלעת עניין הנגב בהחלטה הכללית על שביתת־הנשק, לא הגיב לדברים הקשים אשר השמעתי, אך גם לא קיבל כל התחייבות. כשדיברתי על העקשנות הבריטית, אשר עליה צריך להתגבר במאמץ למען יציבות ושלום, אמר שיש לו ידיעות מבוססות מאוד שהאנגלים אינם מספקים נשק לערבים.[5] יתר על כן, יש לו הוכחות במסמכים היכן מנסים הערבים לקנות נשק. עניתי לו שאיני מצפה שהוא יקבל את האינפורמציה שלי כנגד זו שלו, אך לי יש ידיעות מבוססות ביותר שאמנם האנגלים מספקים נשק לערבים וציינתי את עניין חיל האוויר של עבר־הירדן.[6]

משיחת מ. קומיי עם לווט אני מבין שהלה הסכים שהחלטת שביתת־הנשק תבליע את החלטת ה־4.11.[7]

א. אבן:

ועדת המשנה של מועצת־הביטחון[8] סיימה אתמול את דיוניה. היא החליטה שההוראה של באנץ' מתקבלת על הדעת ואפשר להגישה לשני הצדדים. כתיקון הוכנס שעל המצרים לצאת מביר עסלוג' וכן הושמט כל זכר לביטוי "איזורים מפורזים"; אולם מציאותם של איזורים ריקים נשארת.[9]

ד. ליבשיץ:

הגיעה השעה לסכם את עניינינו עם האמריקאים. רומינו והוטעינו. תלינו תקוות בחילוקי־הדעות שבתוך המשלחת, שבין מחלקת־המדינה והנשיא וכו'. עתה אנו

5. בדבר ידיעות על אספקת נשק בריטי לעיראק, ירדן ומצרים ראה הרליץ אל אילת, T38W, 10.11.1948, 130.02/2779/1. לפי ידיעה מעמאן, התחזק חיל האוויר הירדני לכדי 50 מטוסים, שרובם הוטסו על־ידי טייסים בריטים ומקצתם על־ידי עיראקים. (ראה איתן אל אבן, 11[?].11.1948, 93.02/181/8.) ראה גם מס' 159.
6. פרטים נוספים על השיחה עם מארשאל ראה במס' 164.
7. ראה מס' 130.
8. ראה מס' 125, הערה 3.
9. ראה מס' 137.

רואים שישנה עמדה אמריקאית אחת ואנו רואים מה היא. רצינו להאמין שההצעה החדשה תתפוש את מקומה של החלטת ה־4.11 — והנה הם נאמנים להחלטת 4.11.

ואולי מוטב כך. טוב כי אומרים לסגת לא חמישה קילומטר כי אם עד לעמדות 14.10, זה מקל עלינו את ההכרעה. זוהי התגרות גדולה, שאיננו יכולים לקבלה. זוהי מלחמת עצבים, ספקולציה על הנסיגה שלנו. ואולם לנו יש שלושה יסודות חזקים, שבהם כוחנו: (א) הצבא שלנו; (ב) יהדות אמריקה; ו־(ג) זכות הווטו של ברית־המועצות. אך עניין זה טעון הכנה ועלינו לא לאחר את השעה.

ר. שילוח:

ביחס לנקודה אחת אין חילוקי־דעות: ברור שאין איש כאן מציע לסגת. ברור שלא נציית להחלטה זו. השאלה היא רק איך לא לציית. השאלה אם זה הרגע המתאים לסכסוך גלוי עם מועצת־הביטחון, על כל המסקנות, שהן מרחיקות לכת, או שנמשיך במשחק בו מרמים אותנו ואנו מרמים אותם, עד שנצליח להעביר את ההחלטה על שביתת־הנשק. אם נחליט שכלו כבר כל הקיצין, יש להוציא מכך גם את המסקנות הצבאיות הנובעות מכך. אין זה אומר רק שחרור הצבא שלנו מכבלי מדיניות, יש לזה גם מסקנה הפוכה. אז יש להביא בחשבון כי יש צבא בריטי במזרח, אשר ייכנס לפעולה, בין לסנקציות ובין פעולה אחרת. דרכים רבות לכך. היום אפשר לנו לצעוק חמס במועצת־הביטחון; אם נמרה את פיה, נהיה חסרי כל אפשרות פעולה. לדעתי עוד לא מיצינו את כל האפשרויות, לא של לחץ אמריקני, של יהודי אמריקה, של לחץ כאן ואפשרות של היחלצות מן המבוך בו אנו נמצאים. עלינו להמליץ בפני הממשלה לא לסגת אלא לנסח את תשובתה כך שלא תשתמע כאי־ציות מובהק אלא שתגרום לעניין עצמו שיתמזמז. יש לנו כבר נסיון כזה משאלת העלייה. לא רצוי שעל סדר־היום של מועצת־הביטחון תעלה שאלה של אי־ציות ישראלי ושל סנקציות; אין אני רוצה להעמיד בנסיון ידידים חלשים.

מ. שרתוק:

קשה לי להתווכח כאן, כי ויכוח זה מקומו בקריה. אבל אני רוצה שהחברים ידעו מה דעתי בנידון זה.

אנו עומדים על סף סכסוך רציני עם האו״ם. השאלה — אם אנו מעוניינים לדחוק את הקץ ולעבור את הסף או להימנע מכך ככל האפשר; לדעתי רצוי לנו לדחות את הדבר ככל יכולתנו ולהימנע אם אך ניתן לעשות זאת מבלי לפגוע באינטרסים חיוניים שלנו. אל לנו להוסיף סעיפי האשמה חדשים ולתת קלפים חשובים בידי אויבינו.

איני נוקט דוגמה ביחס לווטו הרוסי. אך איני מתעלם משלוש חומרות: (א) עניין הווטו אינו דבר קטן לרוסים עצמם. (ב) אם אנו נזקקים לווטו זה, אנו מכריזים בזה קבל עולם כי מצבנו מיואש, ואנו אוחזים באמצעי האחרון שברשותנו. (ג) אנו מציגים את עצמנו בזה כמזדהים לגמרי עם הגוש הסובייטי.

אשר ל(א): גם אם יאותו לנו הרוסים ויסכימו להטיל את הווטו, לא ניחא לנו — כי בזה אנו מתחייבים בפניהם במידה שאיני יודע אם נוכל לפרעה. אשר ל(ב) ול(ג): ברור שאיננו מעוניינים להכריז בעולם על אלה.

בשיחתי האחרונה עם מאליק,[10] אגב הבעת הערכתנו לעמידתו לימיננו, אמרתי לו

10. בשיחה עם י. מאליק, הנציג הקבוע של ברית־המועצות באו״ם, מסר לו שרת מידע על עניינים שוטפים. (ראה שרת אל איתן, U39, 11.11.1948, 93.02/181/8).

שאיני יודע כיצד ישתלשלו העניינים בעתיד, אך לעת־עתה אנו מבינים יפה שהם לא הצביעו נגד ההחלטה היות ופירושה של הצבעה כזאת היה וטו. לכך לא היתה מצדו כל תגובה. אדרבא, בפניו חלה התאבנות וראיתי שנגעתי בנקודה רגישה מדי.

אשר ליהדות אמריקה אמר לי מארשאל שאנו משתמשים פה באמצעי לחץ שאין לסבול אותם ביחסי מדינות. בימים הראשונים עוד יכול היה להבין את הדבר, אך עתה זה צריך להיפסק.

מ. קומיי:

מוסר על פגישתו עם לווט בארצות־הברית.[11]

137

פ. מוֹהן אל ו. איתן
P. Mohn to W. Eytan

מקור: 130.02/2425/3

Tel Aviv, 14 November 1948

Sir,

I am directed by the Acting Mediator, Dr. Ralph J. Bunche, to transmit to you the following communication:

I have the honour, in pursuance of the resolution of the Security Council of 4 November concerning the Negev, to communicate to you, for the required action on the part of your Government, the definition of the provisional demarcation lines for the Egyptian and Israeli forces in the Negev beyond which no movement of troops is to take place. These provisional lines have been established in full consultation with the Committee of the Security Council created for this purpose in the resolution of 4 November.[1] In the course of defining these provisional demarcation lines representatives of both parties have been consulted by the Committee and by me, and their views have been carefully considered.

The date of 19 November will be the effective date for establishment of the provisional demarcation lines herein set forth.

At your early convenience will you please communicate the names of the officer or officers in your military forces with whom the Chief of Staff of the Truce Supervision, General William Riley, may consult in connection with all arrangements, including routes and

11. ראה מס׳ 130.

137

1. ראה נספח ג.

schedules of troop movements, for putting into effect the provisional demarcation lines by the effective date set.

As soon as the provisional demarcation lines have been put into effect, my good offices and those of the Chief of Staff and the entire Truce Supervision personnel will be fully at the disposal of both parties to assist them in undertaking the negotiations envisaged in the resolution for the establishment of the permanent truce lines and such neutral or demilitarized zones as may appear advantageous.

I take this occasion to emphasize that the arrangements herein envisaged are provisional only, and entirely within the framework of the existing truce. They are to endure only until such time as the permanent truce lines are established. It is my sincere hope that the matter of the permanent truce lines will be promptly taken up and that they may be soon established by negotiations between the parties.

The definition of the provisional demarcation lines is set forth in the following memorandum:

MEMORANDUM ON THE DEFINITION OF THE NEGEV PROVISIONAL DEMARCATION LINES (APPROVED VERSION).

1. In order to effect, in pursuance of the Security Council resolution of 4 November, an orderly observed withdrawal of forces in the Negev, and in order to establish, for purposes of application and supervision of the truce, a wide area in which military movement is precluded, the following plan of operation is approved:

A. The establishment of provisional demarcation lines beyond which no movement of troops or military supplies shall take place;

B. The actual withdrawal of forces to positions behind the provisional demarcation lines;

C. The establishment of truce supervision arrangements for the area between the provisional demarcation lines.

2. In pursuance of paragraph 5(1) of the 4 November resolution of the Security Council, the delineation of the provisional demarcation lines and the arrangements for the area between those lines, shall be as follows:

A. The provisional demarcation lines for the southern front of the Israeli forces shall be delineated as: beginning at a point where the 14 October truce line crosses the Kh. Khassa–Julis road, thence south-east to Julis, thence east to Ibdis, Juseir, Zeita, to the 14 October truce line at Kh. al-Huseimiya; elsewhere following the 14 October truce line. A complete withdrawal of all military forces, other than those maintained in the Israeli settle-

ments in the Negev for defence purposes prior to 14 October, shall be made to points north of this line.

B. The provisional demarcation lines of the Arab forces in the Negev shall be delineated as: (i) in the western sector by a line from the coast at the mouth of Wadi Hasi in an easterly direction through Deir Suneid and across the Gaza–al-Majdal highway to a point 3 kilometers east of the highway, then in a southerly direction parallel to the Gaza–al-Majdal highway, and continuing thus to the Egyptian frontier. (ii) in the eastern sector by a line beginning from the Arab positions south of the Government House Neutral Zone at Sur Bahir, through Mar Elias, Beit Safafa, Sharafat, Beit Jala, al-Khadr, Husan; thence in a south-westerly direction through Nahhalin, Surif, Beit Aula, Tarqumiya; thence in a south-easterly direction to Dura and adh-Dhahiriya; and thence east through as-Samu to the Dead Sea.

C. No military forces of either side, except as provided in paragraphs 2.A. and 2.C.(iv) shall be in the Negev in the area that is bounded:

(i) on the north by the provisional demarcation line as defined in paragraph 2.A. above.

(ii) on the west by the provisional demarcation line as defined in paragraph 2.B.(i) above.

(iii) on the east by the provisional demarcation line as defined in paragraph 2.B.(ii) above.

(iv) all of the Negev area not otherwise dealt with in paragraphs 2.A., 2.B.(i) and 2.B.(ii) above, down to its southernmost extremity, shall be included in the area between the provisional demarcation lines, except that such Egyptian forces as may have been in the Bir Asluj area prior to 14 October may be entitled to remain there (except in the village of Bir Asluj itself), and Egyptian control of the road from Bir Asluj to Rafah shall be recognized and maintained.

D. Beersheba shall be demilitarized; the Israeli forces shall evacuate Beersheba and an Egyptian civil administrator shall administer it as an Arab town.

3. Patrol activity by either side shall be prohibited in the area between the provisional demarcation lines, and no military movement of any kind involving either armed forces or military supplies shall be permitted except as authorized and supervised by the Truce Supervision organization. Movement of non-military supplies for the normal needs of the Arab and Jewish populations in this area shall not be subject to quantitative limitation.

The memorandum defining the provisional demarcation lines will be released to the press in Paris on Monday 15 November at 0100 hrs G.M.T.

Signed: Ralph J. Bunche, Acting Mediator.[2]

I am, Sir, Yours faithfully,

Paul Mohn

Paul Mohn,
Personal Representative
of the Acting Mediator

138

ו. איתן אל א. אילת (ואשינגטון)

W. Eytan to E. Elath (Washington)

מברק MH2000

נוסח נכנס (פאריס): 93.02/186/1

[Tel Aviv], 14 November 1948

Have just received from Bunche memorandum on definition Negev provisional demarcation lines, releasable to press 0100 G.M.T. November 15th. Establishment these demarcation lines becomes effective November 19th.[1] Presume full version will reach you through normal press channels, but desire particularly outpoint following passage: "Beersheba shall be demilitarised. Israel forces shall evacuate Beersheba and an Egyptian civil administrator shall administer it as an Arab town". Please get Zinder[2] working on this along line Aubrey [Eban]'s recent speech: Egyptians returning triumphant under U.N. flag to scene their defeat, why *davka* [just to spite] Egyptian administrator? Clock cannot be put back etcetera.[3] Leave rest to Zinder's inventiveness and vigour.

Eytan

2. ראה מס' 148, 160.

138

1. ראה מס' 137.
2. הארי זינדר, יועץ לענייני עיתונות של משלחת ישראל בוואשינגטון.
3. הכוונה כנראה לנאום אבן במועצת־הביטחון ב־4 בנובמבר (ראה *SCOR, Third Year,* 376th Meeting, 4.11.1948, pp. 10–20).

139

א. לוריא אל א. אבן (פאריס)

A. Lourie to A. Eban (Paris)

מקור: 93.02/186/8

New York, 15 November 1948

Dear Aubrey,

I have not cabled in reply to your UN437[1] ("Please make every effort secure delay any action November 4 resolution and prior passage amended armistice resolution") for the reason that although renewed action was taken by us through the available channels to Key West,[2] the results are still uncertain.

I was informed today by one of our contacts that revised instructions have in fact gone out to the American delegation along the lines of John Hohenberg's[3] report of November 12. According to John, the American delegation is being instructed to (1) drop the Bernadotte Plan, (2) drop the threat of sanctions, (3) oppose all attempts at territorial settlement before the Assembly, (4) strive for conciliation between Israel and the Arabs, either through the creation of a Good Offices Commission or direct negotiations between the parties. But I remain skeptical until there is more supporting evidence.

Eliahu [Elath] was in Atlantic City over the weekend and I have been trying to reach him today, but he was not in the office. Presumably you will have fuller cabled information from him before the day is out.

Mike [Comay] will have told you of his talk with Turner Catledge of the *Times*. Catledge, who is at present, I gather, acting Managing Editor, will be leaving very shortly for the Middle East and may touch Paris on his way out. I very much hope that you and Shertok will be able to meet with him. I think it would be time well spent.

With warm regards, Yours sincerely,

Arthur

Arthur Lourie

139

1. ראה מס' 134.
2. מקום הנופש של הנשיא טרומן.
3. ג'ון הוהנברג, הכתב הראשי לענייני האו"ם של ה"ואשינגטון פוסט". ראה "ואשינגטון פוסט", 12.11.1948.

140

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק UN452
נוסח יוצא: 93.02/185/5

[Paris], 15 November 1948

Jessup saw me today after his talk Marshall and conveyed following position: (1) United States will press for armistice resolution. (2) This resolution does not, repeat not, supersede Bunche proposals for provisional truce lines.[1] (3) Americans quite uninfluenced in respect their views final settlement by purely provisional truce measures. (4) No way exists avoiding issue November 4th resolution. (5) Unless we comply Bunche proposals, Americans unable assist us in final settlement, which would otherwise do. (6) They do not believe our interests Negev endangered by Bunche proposal, since all Arab armies now removed from Jewish soil, while our settlements contain only military force in whole Negev. (7) Moreover, we in undisturbed possession large parts non-Jewish territory, including Galilee. (8) Americans have modified British position Galilee,[2] but would like our early withdrawal Lebanon territory.

Eban

הערת־עורך
Editorial Note

מועצת־הביטחון שבה ודנה בבעיית ארץ־ישראל ב־15 וב־16 בנובמבר 1948. בפתיחת הדיון הציג נציג קנדה, בתמיכת נציגי צרפת ובלגיה, נוסח הצעת החלטה משותפת, המבוססת על הטיוטה הקודמת של המתווך בפועל (ראה הערת־עורך, עמ' 151), ובה קריאה לצדדים לכונן בארץ־ישראל שביתת־נשק, אם באמצעות משא־ומתן ישיר ואם בתיווכו של המתווך בפועל. מנקודת מבטה של ישראל היתה טיוטה זו טובה מקודמתה מכיוון שהוזכרה בה במפורש האפשרות של משא־ומתן ישיר ואילו המושג "איזורים מפורזים" הוחלף ב"קווי תיחום קבועים של שביתת־הנשק". מאידך גיסא, ישראל התנגדה בתקיפות להכללת סעיף המזכיר את החלטת 4 בנובמבר, שלא היה כלול בטיוטה הקודמת. הצעת ההחלטה המשותפת התקבלה ברוב קולות של חברי המועצה. נציגי ברית־המועצות ואוקראינה נמנעו. הנציג הסורי התנגד לסעיפים המהותיים של ההחלטה. להלן נוסח ההחלטה:

The Security Council,

Reaffirming its previous resolutions concerning the establishment and implementation of the Truce in Palestine and, recalling particularly its Resolution of 15

140

1. מס' 137.
2. ראה הערת־עורך, עמ' 133–134.

July 1948 which determined that the situation in Palestine constitutes a threat to the peace within the meaning of Article 39 of the Charter;

Taking note that the General Assembly is continuing its consideration of the future government of Palestine in response to the request of the Security Council of 1 April 1948 (document S/714);

Decides that, in order to eliminate the threat to the peace in Palestine and to facilitate the transition from the present truce to permanent peace in Palestine, an armistice shall be established in all sectors of Palestine;

Calls upon the parties directly involved in the conflict in Palestine, as a further provisional measure under Article 40 of the Charter, to seek agreement forthwith, by negotiations conducted either directly or through the Acting Mediator on Palestine, with a view to the immediate establishment of the armistice including:

(a) The delineation of permanent armistice demarcation lines beyond which the armed forces of the respective parties shall not move;

(b) Such withdrawal and reduction of their armed forces as will ensure the maintenance of the armistice during the transition to permanent peace in Palestine.

(ראה *SCOR, Third Year,* 380th, 381st Meetings, 15, 16 November 1948.)

141

א. אבן אל א. אילת (ואשינגטון)
A. Eban to E. Elath (Washington)

מברק UN455
נוסח יוצא: 93.02/186/5
נוסח נכנס: 93.08/377/8

Paris, 15 November 1948 (20.05)

Canadian draft resolution calling for armistice contains following sentence: "Without prejudice to actions of Acting Mediator regarding implementation of resolution of Security Council of 4th November, 1948". Its omission most vital and can help save critical situation, hope for your maximum assistance.[1]

Eban

141

1. אילת פנה בעניין זה אל ד. ניילס, ששהה עם הנשיא במקום חופשתו בפלורידה (מברק מיום 16.11.1948, 93.08/377/11.)

142

מזכר מאת מ. קומיי

Note by M. Comay

93.03/126/3 :מזכר

Confidential *Paris, 15 November 1948*

NOTE ON UNITED STATES VISIT
6TH TO13TH NOVEMBER 1948

At the request of the delegation, I flew to the United States on the 6th November, after the passage in the Security Council of the amended Anglo-Chinese Resolution,[1] in order to confer with Israeli representatives there and to help make our attitude better known in official and unofficial circles.

I found the post-election week an unfavourable time to reach many of the people it was important for me to see, as they had disappeared on vacation, or were engrossed in discussing changes in personnel and domestic policies, arising out of the elections. Together with Eliahu Epstein, I had talks with various individuals in Washington, such as Lovett; Oscar Ewing, Federal Security Administrator; Charles Brannan, the Secretary for Agriculture; David Niles; Sumner Welles; and Elliston, Editor of the *Washington Post.* While in New York, I talked to a number of our friends, such as Freda Kirchwey;[2] Thackrey of the *New York Post;*[3] Herbert Bayard Swope; George Backer;[4] Turner-Catledge, Managing Director of the *New York Times*; David Dubinsky,[5] the Labour Leader, and Potofsky, another Jewish Labour Leader in the top circles of the C.I.O. In addition, I had Press Conferences in New York and Washington, which were given a fair amount of coverage.

As a result of a week's discussions with Israeli representatives, Zionist leaders, and outside people, official and unofficial, certain general impressions emerge.

It is clear that there has been another swing-over in our favour since the Resolution of November 4th, but our position in the United States has certain weaknesses and dangers of which careful note should be taken. It is confirmed from various sources that the President sent for Lovett on

142

1. החלטת ה־4 בנובמבר.
2. פרדה קרצ'וויי, עורכת ומוציאה־לאור של השבועון *The Nation*.
3. תיאודור תקריי, עורך ומוציא־לאור של *New York Post Home News*.
4. ג'ורג' בקר, מוציא־לאור אמריקאי, בעליו של ה־*New York Post*; פעיל בוועד היהודי האמריקאי וב"ג'וינט".
5. דוד דובינסקי, נשיא איגוד עובדי הלבשת נשים.

Saturday morning and told him bluntly that he would not tolerate sanctions against Israel, nor would he depart from his declared policy. As a result, further instructions were drafted by Lovett and discussed in two conferences with the President's Adviser, Clark Clifford, before despatch to Paris. This account is in accordance not only with Mr. Truman's reported exasperation with the State Department for continually obstructing his Palestine policy, but also with his greatly enhanced prestige and self-confidence after the elections.

As against this, I may list the following reasons why it would be unwise to feel any complacency about the American attitude or to strain our relations with the United States any further.

(a) The basic attitudes and policies of the State Department remain unchanged, even if they are deflected for the time being through intervention by the President. This emerges clearly enough in the talks with Marshall and Lovett (separately reported).[6]

(b) The White House is only likely to react strongly when its differences with the State Department are reduced to some broad and clear-cut issue of major policy, such as the principle of Partition (in 1947), Recognition (in May) or Sanctions (in November). Although there seems to be an injunction that American moves on Palestine should be cleared with the White House, it is not to be expected that the latter will interest itself in the day-to-day details of policy, and the State Department, together with the delegation in Paris, will obviously retain considerable room for manoeuvre without coming into clear conflict with the generalisations of a Presidential directive. This applies particularly to the current proceedings in the Security Council, which can seriously jeopardise the position of Israel long before any actual decision is required to be made about sanctions. In the meantime, the White House can easily be misled about the real implications of any particular resolution — for instance, the President's Advisers were led to believe that the American amendment to the Anglo-Chinese Resolution had the effect of "saving the Jews from sanctions".

(c) The same difficulty exists of getting our case across to the general public when it rests on technicalities of resolutions and involves parliamentary manoeuvres.

I found on arrival in the States that some of our most loyal friends were confused, and complained that matters were not sufficiently clarified for them. For instance, Freda Kirchwey appealed for regular explanatory releases from our Mission (adding that people took little notice of the stream of excited statements from local Zionist sources). Both Thackrey of the *Post* and David Niles, independently of each other, suggested that it would pay us to hire a top-notch public relations expert.

6. השיחה עם לווט — ראה מס' 130; השיחה עם מארשאל התקיימה בפאריס — ראה מס' 136.

(d) The establishment of the State, with its own official representatives, and the fact that the elections are over, has for the time being reduced Zionist pressure to relatively little. Even loyal friends in Washington seem irritated by it.

(e) A conflict between United Nations and ourselves in which we appear to defy its authority genuinely worries many people who are otherwise sympathetic to us. This dilemma was reflected, for instance, in the recent *Herald Tribune* editorial about the United Nations condoning the use of force in some cases.[7] The State Department has obviously made much use of this conflict, and is helped therein by the general impression that we are out to conquer as much of the country as we can, and will find means of getting round the truce.

(f) Another effective argument against us is that the Palestine policy must somehow be integrated with general foreign policy, which is based on Anglo-American solidarity against the Russians. The implication is that the United States and Britain cannot afford to quarrel with each other over this one issue, and so cut across their normal alignment.

Conclusions

Tentative conclusions are:

1. It would be a mistake to go ahead on the assumption that we can rely on Presidential intervention or public pressures to restrain the State Department from joining with the British in a policy hostile to us.

2. As long as we clash with the United Nations, and appear to challenge its authority, our position in the United States will become increasingly vulnerable.

3. From the point of view of public relations in the United States, any negative attitudes we are compelled to take should rest on broad principles and be simple and self-explanatory (i.e. should talk of invasion, self-defence, sovereignty, etc.). It is quite hopeless to justify ourselves to the American public by reference to involved sets of facts which form the subject of dispute between the Arabs, the Truce Authorities and ourselves.

Michael S. Comay

7. ראה מאמר מערכת ב״ניו יורק הראלד טריביון״ מיום 8.11.1948.

143

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U550. נשלח והתקבל: 16.11
נוסח יוצא: 93.02/182/3
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 15 November 1948

For Ben-Gurion: While we cannot possibly accept Mediator's ruling Negev,[1] wisdom demands exploring every tactical avenue avoid direct clash, therefore refrain blunt refusal. British now on offensive, turning our military victories against us and exploiting them view reestablishing their supremacy Arab world. They trying face U.S.A. with dilemma, choose between supporting us or U.N. We should beware, if only possible, playing [into] their hands. Therefore reply should be restrained, dignified, factual, but indicate Security Council serving tool certain design. On merits, way should be sought giving semblance satisfaction by some symbolic withdrawal, without evacuating vital positions within territory or outside. Shiloah will explain details. Suggest Ben-Gurion should let him report Government meeting. Pearlman's[2] reaction today intemperate, too violent.[3]

Shertok

144

ע. אוכמני[1] אל ש. פרידמן
A. Uchmani to S. Friedman

מברק מוצפן 14. התקבל: 16.11
נוסח נכנס: 130.09/2306/4

[וארשה], 15 בנובמבר 1948

לאחר משא־ומתן נוסף תפליג הספינה בסוף החודש עם חמש־מאות־חמישים מגויסים.[2] הספינה תפליג להאוור ומשם יועברו האנשים לפי ויזה צרפתית קולקטיבית למרסייל, דרכוני מגויסים שתוקפם פג יוארכו. אתמול נקראו באי־כוח המשרד

143

1. ראה מס' 137.
2. משה פרלמן, דובר צה"ל ומנהל מחלקת העיתונות במשרד החוץ.
3. פרלמן תיאר את ההוראות של באנץ' כבלתי־מציאותיות, חסרות היגיון ונעדרות צדק בסיסי. הוא שם דגש מיוחד על ההוראה לפינוי באר שבע, וציין כי המצרים, הנמצאים בנגב תוך הפרה של החלטת האו"ם ומגילתו, דורשים עתה לחזור בחסות האו"ם לשטחים שהיו זירת תבוסתם הצבאית. (ראה "דבר", 15.11.1948.)

144

1. עזריאל אוכמני, יועץ בצירות ישראל בווארשה.
2. ראה מס' 86.

הארצישראלי[3] למיניסטריון הפנים, ומשם הודיעו להם כי מאחר שקיימים יחסים נורמליים בין פולין ומדינת ישראל, אין תכלית בקיום המשרד; הם נדרשו לחסל המשרד במשך חודש [—] את היורש. פעולת המפלגות הציוניות לא תיאסר. ברזילי יבקש פגישה דחופה עם גורמים קובעים. אנו מציעים שלעת־עתה לא תתנו פרסום בעיתונות לשום ידיעה בעניין זה.

אוכמני

145

א. אבריאל אל ו. קלמנטיס[1] (פראג)
E. Avriel to V. Clementis (Prague)

העתק: 130.02/2457/22

Prague, le 15 novembre 1948

Monsieur le Ministre,

Sur la demande de mon Gouvernement j'ai l'honneur de demander à Votre Excellence de bien vouloir considérer les possibilités existantes pour accélérer l'immigration de 20.000 Juifs de la République Tchécoslovaque en Israël. Ce chiffre correspond aux possibilités de transport effective[s] pour les quatre mois à venir.

Mon Gouvernement adresse des demandes analogues à tous les Gouvernements qui ont reconnu l'Etat d'Israël.

Depuis la fin du mandat britannique et la déclaration de notre indépendance il n'y a plus de restrictions à l'immigration en Israël, au contraire, le Gouvernement prend des mesures en vue d'élargir le nombre des immigrants et d'accélérer leur arrivée. L'effort de guerre total, les besoins urgents de l'économie de notre pays, les grandes possibilités de développement économique et de colonisation devant lesquels nous nous trouvons, ainsi que l'abolition de toutes les restrictions qui, avant la formation de l'Etat indépendant, empêchaient le développement parfait de la vie nationale, imposent une immigration massive à un rythme accéléré, ceci étant la seule garantie pour notre véritable indépendance nationale.

Je serais très reconnaissant à Votre Excellence de bien vouloir me faire connaître le nom de la personne ou du service qui sera appelé à discuter les détails pratiques de cette question avec notre Représentant Consulaire. Dans cette attente, j'ai l'honneur de renouveler à Votre Excellence, avec mes remerciements anticipés, les assurances de ma plus haute considération.[2]

Ehud Avriel-Uberall
Envoyé Extraordinaire et
Ministre Plénipotentiaire

3. המשרד הארצישראלי פעל בפולין מטעם הסוכנות היהודית וטיפל בעיקר בענייני עלייה.

145

1. ולאדימיר קלמנטיס, שר החוץ של צ'כוסלובקיה.
2. מכתב דומה נשלח אל שגריר הונגריה בפראג. (ראה אבריאל אל בולגאר, 18.11.1948, 130.11/2502/15.)

146

מ. אגמי אל משרד החוץ
M. Agami to the Ministry for Foreign Affairs

מברק מוצפן מ"א 27. התקבל: 16.11
נוסח נכנס (פאריס): 93.02/186/1

[פראג], 15 בנובמבר 1948

ממשרד החוץ הודיעו לי היום שאין מסכימים להתחיל בארגון אנשים נוספים כל זמן שהמשלוח הראשון שהוכן על־ידם לא יוצא.[1]

מבטיחים שבמשלוח השני יוכלו להירשם חלוצים וציונים, אך בלי הבטיח את הצורה הארגונית. בקהילות תעסוקנה בזה ועדות מאנשים המשתתפים בקהילה. משרד הפנים מחליט סופית על ההרכב. האנשים יסעו על תעודות נסיעה שלנו ויחשבו כרפטריאנטים.

147

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק SUN666
נוסח יוצא: 93.02/182/1

Paris, 16 November 1948

Security Council passed armistice resolution today containing specific provision November 4th resolution not thereby superseded.[1] Latter provision on British insistence as condition for dropping Galilee withdrawal. Arabs strove violently prevent passage resolution, and later vainly manoeuvred for postponement. Our analysis reveals following possibilities for positive use resolution: (1) Both sides are called upon under Article 40 enter into immediate armistice negotiations. This order has no less force than November 4th resolution itself. Since Arabs apparently intend refuse this order, they become defiant, thus counterbalancing our position November 4th. (2) Our agreement, Arab refusal, undertake negotiations, if published in response Council's resolution before 19th November, would improve atmosphere resulting our attitude November 4th. (3) New resolution usable in answering November 4th; for example, we might express willingness discusss adjustment lines as part armistice negotiations, but

146

1. ראה מס' 128.

147

1. ראה הערת־עורך, עמ' 179–180.

not withdraw under November 4th. (4) In general, crisis between Arabs and Security Council might result this resolution. (5) According Mediator's interpretation, initiation armistice means end truce, consequent dismantling truce machinery, observers etc. (6) Resolution contains first call for negotiation in history Security Council. Arab resistance caused by fear that this forces them implicitly recognise State Israel as party dispute and agreement. Read my U560[2] in conjunction with this.

Shertok

148

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U560. נשלח והתקבל: 17.11
נוסח יוצא: 93.02/182/7
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 16 November 1948

For our reply Bunche[1] suggest following lines: (1) Express astonishment comparing inaction Arab invasion with November 4 resolution invoking Chapter VII. Do not mention sanctions. (2) Regarding coastal strip, if only strategically permissible, accept withdrawal beyond Suneid, leaving Yad M[ordechai] our hands. (3) Regarding main area our Negev, point out even before October 14 we had regular troops there, which moved freely quite apart settlement defences. As resolution requires withdrawal those forces which advanced beyond October 14 lines, point out we already moved forces out of area. (4) Regarding pocket, unless liquidated by deadline,[2] agree its evacuation to Gaza (we cannot eat cake and have it). Possibly add liquidation pocket — whichever way it comes — enables further withdrawal surplus forces. (5) Regarding inland areas newly occupied third week October, including Beersheba, explain impossibility their evacuation, as would create vacuum inviting Arab irregulars, possibly Jewish dissidents which U.N. would be unable check — prospect Israel unable contemplate in view of primary responsibilities and interests. Point out new armistice resolution, which Israel accepts, affords best way deal this problem by fixing definite lines.

For information: all friends, French, Australian, Ben Cohen inside American delegation, urge strongly, in fact implore, we should do utmost meet Council at least partially on November 4 issue, otherwise would

2. מס' 148.

148

1. ראה מס' 137.
2. 19 בנובמבר 1948 — ראה שם.

remain completely isolated and make help impossible. Other hand, if we successfully turn November 4 corner, better prospects solution main outstanding problems. Our conclusion: while actual sanctions improbable, political effects our appearing as defiant party flouting authority U.N. most serious, including certainty non-admission, must be avoided if only possible. Cable immediately whether this line generally acceptable.[3]

Shertok

149

ר. באנץ׳ אל מ. שרת
R. Bunche to M. Sharett

העתק: 130.02/2424/22

Paris, 17 November 1948

Sir,

I have the honour to communicate with you on the subject of the resolution adopted by the Security Council at its 381st meeting on 16th November, which has been communicated to your Government by the President of that Council.[1] This resolution decides that an armistice shall be established in all sectors of Palestine and calls upon the parties directly concerned in the Palestine conflict "as a further provisional measure under Article 40 of the Charter, to seek agreement forthwith ... with a view to the immediate establishment of the Armistice ..."

It is noted that the Security Council in this resolution has expressed its will that the armistice called for be immediately established.

In pursuance of both the letter and spirit of the resolution, I feel it my duty to approach without delay the parties directly concerned on the subject of the negotiations necessary to the establishment of the armistice in Palestine.

An essential first step in the implementation of the resolution would appear to be a determination of the wishes of the parties concerned as to the procedure to be followed in the negotiations called for. In this connection, your attention is directed to para. 5 of the resolution, by which the necessary negotiations to be undertaken by the parties may be conducted either directly or through the Acting Mediator on Palestine.

In the interest of all the parties, and particularly for the sake of the long

3. ראה גם מס׳ 150, 155. לא נמצאה תשובה למברק זה אך ראה תשובת ישראל לפניית המתווך במס׳ 160.

149

1. ראה הערת־עורך, עמ׳ 179–180; חווה אֲרסָה אל הממשלה הזמנית של ישראל, 16.11.1948, 93.02/182/1.

suffering people of Palestine, it is to be hoped that negotiations on the armistice will be promptly initiated and will meet with early success. I am convinced that all parties involved in this tragic conflict sincerely desire peace. The resolution of the Security Council affords a challenging opportunity for both sides to give concrete expression to this desire.

I wish to reiterate my sincere belief that the interests of all parties to this dispute would be best served by direct negotiations undertaken by the parties themselves. But whether the parties decide that the negotiations should proceed directly or through a U.N. intermediary, the services and good offices of myself and staff are always at their disposal for every possible assistance in the effort to achieve peace in Palestine.

I would be greatly appreciative if at a very early date you would find it convenient to communicate to me the views of your Government on the procedure to be followed in achieving the armistice.[2]

I have the honour to be, Sir, Your obedient servant,

Ralph J. Bunche
Acting Mediator

150

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U580. התקבל: 18.11
נוסח יוצא: 93.02/182/3
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 17 November 1948

For Ben-Gurion. Cannot urge too strongly occupation Ein /Hasb/,[1] other points as far south of 31[2] as possible, and, if only possible, Aqaba. Would even recommend withdrawal forces from Dawayima[3] line westward if thereby southward push facilitated. Further my [U]560.[4] Reply should contain reasoned explanation absolute impossibility evacuate Beersheba pending peace negotiations, view maintaining communications east–west /Israel/ Negev and preventing possibility south–north Egyptian incursions view attacking Jerusalem.

Shertok

2. שרת הציע שממשלת ישראל תדגיש בתשובתה את העדפתה למשא־ומתן ישיר, אך תביע הסכמה לשאת־ולתת גם באמצעות המתווך. (ראה שרת אל איתן, SUN673, 18.11.1948, 93.02/181/10.) ראה גם מס׳ 160.

150

1. מעיין ותחנת משטרה, כשלושים ק״מ דרומית לים המלח, על הדרך לאילת.
2. קו הרוחב 31.
3. כפר, כעשרים ק״מ מערבית לחברון.
4. מס׳ 148.

151

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

UN477 מברק
93.02/182/1 :נוסח יוצא

Paris, 17 November 1948

Bunche, Reedman, saw Aubrey [Eban], myself, informally, sounded us as to conclusions First Committee.[1] We replied: should not decide boundaries; should appoint Conciliation Commission only for good offices, no administrative interference; should recognise existence Israel; should urge peace negotiations linking up armistice resolution Security Council. Added unless we admitted United Nations, doubt whether would cooperate Conciliation Commission on footing inequality with adversaries. Bunche freely granted weight this contention. He raised question Jerusalem, arguing Assembly could not avoid it. Discussion clarified his intention leave Old City under Arab administration. We categorically rejected this idea, emphasising indispensability Christian Governor. Bunche unhappy yesterday's resolution,[2] as weakened by being made recommendation rather than order; argued what Arabs might accept under compulsion would not by own initiative, therefore next step must be order armistice as only alternative renewal war, since truce untenable and he would not continue. Bunche urged utmost conciliation regarding November 4th,[3] myself refused anticipate Government's final reaction, alluded impossibility evacuate Beersheba. Continuing.[4]

Shertok

151

1. ראה מס׳ 28, הערה 17; מס׳ 51, הערה 1. הוועדה הראשונה של העצרת הכללית קיימה שלוש ישיבות ב־15, 16 ו־17 בנובמבר כדי לדון בדין־וחשבון של המתווך. בתחילת הדיון הוחלט לאפשר לוועד הערבי העליון להשמיע את דעתם של ערביי ארץ־ישראל, מבלי להתייחס לטענתם שהם מייצגים את הממשלה הכל־פלשתינאית ("ממשלת עזה"). הנציגים של ישראל ושל מדינות ערב היו הדוברים הראשונים בוויכוח המהותי וכולם שללו את מסקנות הדין־וחשבון של המתווך. המשך הדיון נקבע ל־18 בנובמבר. (ראה *GAOR, 3rd Sess.*, Pt. 1, First Committee, 200th, 201st, 202nd Meetings, 15, 16, 17 November 1948; *Yearbook of the United Nations 1948–49*, p. 168.)
2. החלטת מועצת־הביטחון מיום 16 בנובמבר 1948 — ראה הערת־עורך, עמ׳ 179–180.
3. החלטת מועצת־הביטחון מיום 4 בנובמבר 1948 — ראה הערת־עורך, עמ׳ 133–134.
4. ראה מס׳ 152.

152

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U590. נשלח והתקבל: 18.11
נוסח יוצא: 93.02/182/7
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 17 November 1948

Continuing my UN477.[1] Regarding negotiations, myself stated ready negotiate boundaries with neighbours directly concerned, not with any belligerents, thus with Egypt only common frontier but not fate Beersheba etc. This context raised fate central Arab Palestine, they considered its joining Transjordan foregone conclusion, myself admitted prospects separate State extremely slender, but stated we would make most of fusion by insisting larger area in boundaries negotiations.

Shertok

153

ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם
(בפאריס, ב־17 בנובמבר 1948)
Meeting of the Israeli Delegation to the United Nations General Assembly (Paris, 17 November 1948)

דין־וחשבון: 93.03/131/3

א. אבן:

אתמול נתקבלה החלטה הקוראת לשני הצדדים לפי סעיף 40 לשאת ולתת מיד כדי להקים שביתת־נשק, שמטרותיה צוינו במפורש.[1] עם זאת אושרו כל ההחלטות הקודמות וביחוד פעולת המתווך לשם ביצוע החלטת ה־4.11.[2] הבסיס להחלטה זאת היה הצעתו של באנץ'. כתוצאה ממשא־ומתן עמו נתקבלו כל התיקונים שלנו — העברת נקודת־הכובד מתנאי שביתת־הנשק לעצם המשא־ומתן; הוצאת הביטוי "איזורים מפורזים" והסתפקות בהתוויית קווים; החלטה מפורשת על סיום ההפוגה והחלפתה בשביתת־נשק. נראה שהזכרת החלטת ה־4.11 היא המחיר ששילמו האמריקאים לאנגלים. יתר על כן, האמריקאים הדגישו שלא יוכלו לעזור לנו אלא אם כן נימנע מסירוב עקרוני במשא־ומתן עם באנץ'. בוויכוח אתמול גילו הערבים סימני

152

1. מס' 151.

153

1. ראה הערת־עורך, עמ' 179–180.
2. ראה הערת־עורך, עמ' 133–134.

פניקה ממש. נראה שפחדו שמא החלטה זו תעמידם במעמד שווה אתנו — אנו לא נציית להחלטת 4.11 והם לא יצייתו להחלטה זו, אשר נתקבלה בהסתמכות מפורשת על סעיף 40.

נראה שגם האנגלים שילמו מחיר עבור השיתוף האנגלי—אמריקאי; הם נאלצו לוותר על הרחבת החלטת 4.11 על שטח הגליל. הסורים העמידו את הדבר להצבעה, האנגלים נמנעו, ובכשלון ההצבעה הזאת ניתן אישור יורידי ראשון לעמדתנו בגליל.

הרוסים כנראה לא רצו לנקוט עמדה עקרונית נגד ההצעה ולכן ניסו להכניס כמה תיקונים יסודיים — שלום רשמי תחת שביתת־נשק, הדגישו משא־ומתן ישיר ותיווך רק במקרה של אין ברירה. דבריהם נגד ההצעה הקנדית עוררו קצת מבוכה, כי ניכר שנאומם זה הוכן על בסיס ההצעה הראשונה של באנץ׳, ללא התיקונים הקנדיים. עוררתי את השאלה מתי מתחילה שביתת־הנשק, אם מתאריך קבלת ההחלטה במועצת־הביטחון או רק לאחר המשא־ומתן.

בשיחה אחר־כך עם באנץ׳ אמר הלה שהוא רואה את גורלו ועתידו תלויים בגורל ההחלטה הזאת. אם הערבים יסרבו להיכנס למשא־ומתן, הוא יבוא למועצת־הביטחון ויאמר כי אין כל אפשרות לקיים את ההפוגה, ושמועצת־הביטחון איננה יכולה לקבל סירוב מהערבים. נראה לי שעתה הם צריכים להיאבק עם הערבים על הסכמתם למשא־ומתן.

מאידך לוחצות עלינו כמה משלחות שניתן את תשובתנו העקרונית להחלטת 4.11, ביניהן הצרפתים והאוסטרלים. הנציג האוסטרלי עובד עכשיו על הכנת הצעה לטובתנו בוועדה המדינית, אך גם הוא רוצה שלא נמרה את פי מועצת־הביטחון. כגון דא אומרים גם יסודות אוהדים במשלחת האמריקאית. אין לנו עתה דרך להשתמט ממתן תשובה.

ד. ליבשיץ:

הרוסים בדרך־כלל אינם אוהבים ללכת בדרך של תיקונים. הם מבכרים להביע את דעתם מיסודה. אין הם רואים תכלית בהחלטה זאת היות והיא אינה מבטלת את החלטת 4.11. יתר על כן, הם שוללים את המושג של שביתת־נשק, שאינו אלא הרחבת ההפוגה ואין בו כדי שלום.

מ. שרתוק:

אין אנו שואפים לשביתת־נשק כי אם לסילוק הצבאות הפולשים. בתוך חיפושי המוצא מהפוגה בלתי־מוגבלת כפויה עלינו, שאנו מוכרחים להפר אותה, כדאי להגיע למצב קצת שונה. אולי לא יצא מזה כלום, וגם אז זה לטובתנו, כי אז הערבים הם הממרים. אם יצא מזה משהו, גם אז זה לטובתנו כי יתקיים משא־ומתן. בין כה ובין כה החלטה זו טובה לנו. משום כך הם מתקשים כל כך, כי משא־ומתן עמנו ממילא כופה עליהם הכרה במדינה.

מעלה שנייה — חיסול ההפוגה. אמנם קוץ יש באותה אליה, והוא אי־ביטול החלטת 4.11, ואף־על־פי־כן יש בעצם העובדה של קבלת החלטה חדשה משום טשטוש ההחלטה ההיא.

הרוסים הראו נוקשות בזה שנאחזו בהצעת באנץ׳. הם אמנם הבינו את דברינו, כי אין אנו יכולים להסכים לאיזורים מפורזים, אלא מאחר שכבר הוצא זכרם מההצעה

הקנדית, שוב לא היה להם צורך להיאבק עמה. בהמשך שיחותינו עם הרוסים צריך להבהיר את החיוב היחסי שבכאן.

בדבר החלטת 4.11 נשאר המצב חמור. איני מעלה על הדעת שנגיע לסנקציות, אך גם כך אסור לנו ללכת בדרך של סכסוך גלוי עם האו״ם, הן לגבי יחסינו עם או״ם והן לגבי המצב העולמי. אני רוצה למנוע מעצמנו את הצורך להצטדק בפני העולם כי לא אנו שערערנו את האו״ם.

עצתי לממשלה שתיתן תשובה לא בסיטונות כי אם פירוט ענייני; לנקודה זו וזו — נסכים, לנקודה זו — נסכים בתנאי, לנקודה ההיא — מסיבות אלה ואלה לא נוכל להסכים.[3]

לדוגמה, יש שם פסקה על רצועת החוף, בה פינו המצרים חלק הגון ובאנץ׳ רוצה להחזירם מבית חנון לדיר סוניד, כשאנו שומרים את יד מרדכי. דבר זה נוכל לעשות ובזה נוכיח כי אנו מוכנים לעשות מאמץ כן על־מנת להיענות למועצת־הביטחון, ואם יש דברים שאי־אפשר לנו למלא אחריהם, הרי לא בנו האשמה אלא זהו פגם אורגני בהחלטה. (אגב, קטע זה אינו נמצא במדינה היהודית ועוד אנו שומרים בידינו חלק הגון מהמדינה הערבית. יתר על כן, לא כבשנו שטח זה אלא המצרים ברחו משם ואנו נכנסנו כדי למנוע ריקנות.)

כן ישנו עניין הכיס של פלוג׳ה. כאן עלינו להוציא מתוק ממר. כיס זה מרתק כוחות רבים שלנו, ואם לא נוכל להביאו לידי כניעה עד למועד — אז נהיה גדלי־לב ומוכנים לתת להם לצאת. יהא זה בעינינו כאילו הנסנום בקרב מבלי לקחת כל שבויים.[4]

אומרים שאותם הצבאות שהובאו אחרי ה־14.10 צריכים לצאת מהנגב — כאן צריך להסביר כי גם לפני ה־14.10 היה לנו צבא במקום, לא רק כוחות הגנה מקומיים כי אם צבא נייד, שהגן על השטח כולו. את הכוחות העודפים שהובאו שמה לצרכי המערכה — כבר הוצאנו, אך אלה שהיו שם קודם לכן יישארו בנגב.

לעומת זאת ישנה נקודה ברורה של התנגשות, בשטח המדינה הערבית שכבשנו תוך קרבות — בית ג׳וברין, דווימה, באר שבע. לסגת משם פירושו להשאיר חלל ריק. או״ם אינו צבא, תבואנה כנופיות הן של ערבים והן שלנו ויאמרו כי אנו אחראים. באותה נשימה נאמר כי הלוא אנו מוכנים למשא־ומתן ותוך משא־ומתן נטפל גם בשאלת קווי הגבולות.

זו העמדה שאני מציע לממשלה לנקוט.

ד. ליבשיץ:

מאוד חושש שמא כל סימני נכונות לנסיגה אשר נגלה יתפרשו שלא כדין על־ידי אחרים.

א. אבן:

אל נרמה את עצמנו בביטוי ״מלחמת עצבים״. זוהי מלחמה ממש בשדה המדיני, שאפשר להניח כי תתגשם.

מ. פישר:

יש לציין את העזרה שקיבלנו מצרפת בימים אלה. גם פארודי, שדיבר כידיד, אמר

3. ראה מס׳ 148.
4. שרת גם הבריק ברוח זאת אל משרד החוץ. (ראה מברקו אל איתן, U570, 17.11.1948, 130.02/2426/6.)

לנו: בצעו את הכול או חצי או שליש או רבע, אך אל תמרו בגלוי את מועצת־הביטחון. אל לכם לשכוח את האנטישמיות הלטנטית במועצת־הביטחון ואשר הבריטים ידעו לנצלה.

מ. שרתוק:

בוועדה המדינית[5] היה תחילה ויכוח ארוך ומייגע איך להזמין את הוועד הערבי־העליון, ולבסוף הוחלט להזמינם כפי שהם, ללא נקיטת עמדה לגבי הכרזתם, כי הם מייצגים ממשלה כלשהי. אחר־כך, אחרי שכבר נתן לי היושב־ראש[6] את רשות הדיבור, ניסו הערבים לעשות לי אובסטרוקציה. ספאק נתן להם לדבר ולבסוף אמר כי אם אין הם (הערבים) מתנגדים, ימשיך ויתן לי את רשות הדיבור, ולכן פתחתי בצרפתית בהערה שאני מדבר לפי הזמנת היושב־ראש ולא ברשותן של אי־אילו מדינות.

בישיבה השנייה פתחו הערבים בהתקפה: אחמד שוקיירי[7] נאם שעה, נאום יעיל למדי ובעל רמה. זו היתה התקפה חזיתית על ברנאדוט על שאישר את החלוקה. אחריו נאום קצר של עאדל ארסלאן[8] ואחר־כך נאום של ח׳שבה פחה.[9] הערבים תקפו בעיקר את אנגליה. ח׳שבה תקף בעיקר את העלייה. מכלל דבריו אפשר ללמוד כי אם נוכל להשתוות בשאלת העלייה, שבעיניו היא מסכנת את כל המזרח התיכון, הרי נוכל להשתוות גם בשאר עניינים. ח׳שבה לא גמר וימשיך בישיבה הבאה.

154

א. אבריאל אל ש. פרידמן
E. Avriel to S. Friedman

העתק: 130.02/2457/19

פראג, 17 בנובמבר 1948

לדאבוני עלי להצטמצם היום בשורות מעטות בלבד.

א.

המצב ברומניה מתחדד ומתקרב לנקודת משבר.[1] משרד החוץ פנה אל אגמי ושאל אותו האם הכינונו את האניות הנחוצות להובלת 3600 העולים. אגמי הודיע על נכונותנו, ותבע שיצרפו למשלוח הראשון, נוסף לאנשים שנקבעו על־ידי הקהילה, חלוצים מקיבוצי ההכשרה. כמו־כן הודיע, בהתאם להוראה שקיבל ממשרד החוץ וממנהל מחלקת העלייה,[2] השוהה עתה בפאריס, שאנו רואים את המשלוח הראשון

5. ראה מס׳ 151, הערה 1.
6. פול־אנרי ספאק, יושב־ראש הוועדה הראשונה.
7. אחמד שוקיירי, נציג הוועד הערבי העליון.
8. האמיר עאדל ארסלן, חבר משלחת סוריה לעצרת הכללית.
9. אחמד ח׳שבה פאשה, שר החוץ של מצרים; ראש המשלחת המצרית לעצרת הכללית.

154

1. ראה מס׳ 128, 146.
2. יצחק רפאל (ורפל), מנהל מחלקת העלייה של הסוכנות היהודית.

כמפעל חד־פעמי, ונבקש משא־ומתן חדש עם אנה פאוקר על המשכת העלייה וסידוריה אחרי הפלגת האניה. תביעותיו נתקבלו תוך אהדה, ובכל זאת הודיעו לו כעבור ימים מספר שאין לדבר על צירוף חלוצים למשלוח הראשון, שאין הם מתחייבים למפרע על שינוי הסידורים להבא, ושכעת מדובר רק על משלוח אחד. כעת נמצא אגמי בקשר טלפוני ישיר עם שר החוץ ופועל בהתאם להוראותיו. אודיעך על פרטי ההתפתחות.

ב.

הממשלה ההונגרית החזירה לבאי־כוח משרד העלייה בבודאפשט בקשות ל־500 דרכונים בשביל עולים מהונגריה, שמשרד העלייה הגיש לפני זמן מה. ההנמקה היתה שאין ברצון ממשלת הונגריה להמשיך במשא־ומתן עם באי־כוח ההסתדרות הציונית בענייני עלייה, היות ואין היא נחשבת לארגון רצוי. שלטונות הונגריה הביעו את נכונותם לבוא במגע עם באי־כוח ממשלתנו. מחר אפגש עם הציר ההונגרי כאן ואציג את תביעותינו.[3] הכרחי לקבוע מיד וללא כל דיחוי את בא־כוח ממשלת ישראל בהונגריה, בהתאם לשיחות שבהן השתתפתי. הצעתי היא למנות את פטרפי[4] מיד לקונסול כללי, בהתאם לנוהג המקובל. אני מעביר לך לוטה בזה דוגמא של מכתב פטנט למינוי קונסול. על מכתב זה, נוסף לחתימה של ראש הממשלה, חותם גם שר החוץ. על יסוד הפטנט מקבלים את האקסקוואטור.

[.....][5]

155

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U600. התקבל: 19.11

נוסח יוצא: 93.02/182/7

נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 18 November 1948

Reference my unnumbered regarding appointment officers,[1] consider this safer course, as would divest our reaction of spectacular character lead it into routine channels. Arabs eagerly expecting early showdown on November 4, which should turn tables against us in [First] Committee and

3. ראה מס׳ 145, הערה 2.
4. ראה כרך I, מס׳ 339. שמואל בנצור (פטרפי) החל במילוי תפקידו באמצע דצמבר 1948.
5. הקטע האחרון, שעוסק באיוש סגל הצירות בפראג, לא הודפס כאן.

155

1. שרת אל איתן, 18.11.1948, 93.02/182/1. שרת הציע לא להשיב תשובה של ממש לפניית המתווך מ־14.11.1948 (מס׳ 137) ולהחלטת מועצת־הביטחון של ה־16 בנובמבר, אלא להסתפק בהודעה על מינוי קצינים למשא־ומתן עם ראש משקיפי האו״ם. קצינים אלה ימסרו אחר־כך לראש המשקיפים את עמדת הממשלה בכל נושא ונושא. את תגובת הממשלה להצעה זאת — ראה הערת־עורך, עמ׳ 198.

[Security] Council, therefore our tactics should be drag out, avoiding far as possible open clash. One way dealing pocket is enquire whether if brigade released, U.N. prepared guarantee there will be no further attack by Egypt, that is whether Egypt accepts armistice resolution. Bill[2] suggests generally we should not put questions for elucidation, playing for time. Distressed no reaction your end.

Shertok

156

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק
נוסח יוצא: 93.02/182/1

Paris, 18 November 1948

For your personal information, my own views, not official transmission. Am reaching increasingly high estimate of dangers arising from blunt refusal and good political prospects arising from conciliatory gesture on Negev proposals. Convinced that Whitehall and Cairo pray for former as playing into their hands. Believe not impossible retain substance our position Negev and simultaneously reserve our position United Nations. Strongly urge military investigation of how far Egyptian departure enables reduction our commitments some places without general weakening our position.

Eban

157

א. אבן אל א. אילת (ואשינגטון)
A. Eban to E. Elath (Washington)

מברק UN480
נוסח יוצא: 93.02/186/5

Paris, 18 November 1948

American delegation's attitude on political question now confirmed from several sources, including their talks to myself: (1) appoint Conciliation Committee; (2) stress need for negotiations, including frontiers; (3) Assembly not to commit itself any new frontiers; (4) November 29 resolution as starting point negotiations. British reported unsatisfied this attitude, therefore must anticipate pressure.

Eban

2. ויליאם אפשטיין, פקיד בכיר במנגנון האו"ם. לשעבר קצין מדיני בכיר בוועדת האו"ם לארץ-ישראל.

158

מ. שרת אל א. אילת (ואשינגטון)
M. Sharett to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן PW10
נוסח יוצא: 93.02/182/7

[Paris], 18 November 1948

Regarding November 4, myself urging Government be accommodating minor aspects, but do not see way avoiding clash on major point, which is evacuation positions and creation vacuum if this insisted upon. Most essential President should make clear on no account will agree sanctions or even condemnation if we refuse create vacuum, as U.N. authority utterly incapable filling it. Should tell Marshall our stand in this regard reasonable pending peace, seeing that we accept armistice resolution. Are reliably informed Marshall informing Truman Jews will submit, he therefore need not worry about use sanctions threat; other hand American Intelligence Chief[1] reports we will not give in, and Truman confused. Suggest you telephone Dave [Niles]. Regarding admission, use argument we will be unable cooperate Conciliation Commission unless equalised with Arab states as regards membership. Also stress [American] delegation should oppose any decision on boundaries in Assembly, leave it negotiations with good offices Conciliation Commission.

Shertok

159

ו. איתן אל א. ששון (פאריס)
W. Eytan to E. Sasson (Paris)

מברק מוצפן QP23. התקבל: 19.11
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/182/3

Tel Aviv, 18 November 1948

Attention Shertok. British source very well informed Mideast policy outlined present British attitude re Palestine: (1) Final solution not through UNO but direct negotiations Western Powers and parties concerned. This explains increased British activity lately to strengthen hold over Arab states, which military disasters have facilitated. Present moment considered appropriate for secret unofficial Jewish feelers re Anglo-Israeli agreement. Israel committed anyway to Western Powers due dollar de-

158
1. תת־אדמירל רוסקו הילנקטר, מנהל סוכנות הביון המרכזית.

pendency. (2) Information re British arms supplies Arab states untrue or supplied in minute quantities through illegal channels.[1] Britain sells against payment, desperate financial situation Arab states well known. (3) Stories British troop, air concentrations, Transjordan utterly false, present force unchanged. (4) Negev will remain Jewish. (5) Sanctions threat vaguest. (6) Jews cautioned respect Holy Places lest sensitivity Christian world aroused. (7) Advocated solving Arab minority problem by reparations, suggested fifty million pounds with advance payment to International Refugee Organisation as Israeli earnestness goodwill towards Arabs.

Eytan

הערת־עורך
Editorial Note

ממשלת ישראל דנה בתשובתה להחלטת מועצת־הביטחון של 16 בנובמבר ולפניית המתווך מיום 14 בנובמבר (מס׳ 137) ב־17 ו־18 בנובמבר. שילוח, ששב לא מכבר מפאריס, דיווח על המצב בעצרת האו״ם ובמועצת־הביטחון. דעתו היתה שמעמדה של ישראל באו״ם מחייב תשובה מתונה ושל ממש ואסור לה לישראל להיראות בשום אופן כמורדת בסמכות של האו״ם. במהלך הדיון נדחתה הצעתו של שרת לענות בקצרה שישראל תמנה קצינים למשא־ומתן עם רשויות האו״ם (ראה מס׳ 155, הערה 1), בנימוק שזו תשובה קצרה, שאין בה ממש והיא עשויה להתפרש כהסכמה כוללת להחלטת מועצת־הביטחון. בסיום הדיון התקבל הנוסח של מס׳ 160 כתשובת ישראל.

160

ו. איתן אל פ. מוהן (תל אביב)
W. Eytan to P. Mohn (Tel Aviv)

העתק: 93.03/130/4

Tel Aviv, 18 November 1948

Sir,

I am directed to ask you to transmit the following communication from the Provisional Government of Israel to the President of the Security Council and to the Acting United Nations Mediator on Palestine.

The Government of Israel has given its most careful consideration to the Resolutions adopted by the Security Council at its 377th and 381st meetings held on 4th November and 16th November 1948 respectively, and to the Acting Mediator's communication transmit-

159

1. ראה גם מס׳ 136 והערה 5 שם.

ted by Dr. Paul Mohn to the Director-General of the Ministry for Foreign Affairs on 14th November 1948.[1]

The Government takes this opportunity of reaffirming its settled policy of adherence to the principles of the United Nations. It welcomes the Security Council's decision that, in order to eliminate the threat to the peace in Palestine and to facilitate the transition from the present truce to permanent peace, an armistice shall be established in all sectors of Palestine. It notes with satisfaction that the Security Council calls upon the parties directly involved in the conflict, "as a further provisional measure under Article 40 of the Charter", to seek agreement forthwith by negotiations, conducted either directly or through the Acting Mediator, with a view to the immediate establishment of this armistice. The Government is much encouraged by the reiterated call for direct negotiations made by the Security Council in its Resolutions of November 4th and November 16th.

It has been the consistent policy and practice of the Provisional Government to seek negotiations with the Arab States, whose armies invaded Palestine on 15th May 1948 in wanton defiance of the Charter of the United Nations, with a view to arriving at a permanent peace settlement such as is now envisaged in the Security Council's Resolution of 16th November. The Government is most anxious to see these negotiations brought to a speedy and successful conclusion, and requests to be notified without delay of the time and place at which its accredited representatives may meet the accredited representatives of the Arab States.

The Government of Israel notes that the Security Council by its Resolution of 4th November, "calls upon the interested Governments, without prejudice to their rights, claims or position with regard to a peaceful adjustment of the future of Palestine ... to withdraw all their forces which have advanced beyond the positions held on 14th October". It understands that it was not the intention of the Security Council to call for the withdrawal of forces from positions held before 14th October, and it takes note of the Acting Mediator's statement that the withdrawal of military forces north of a defined line does not apply to those maintained in Israeli settlements in the Negev for defence purposes prior to 14th October. The Government desires to take this opportunity of recalling that since 15th May 1948 it has uninterruptedly maintained regular mobile forces in the Negev moving freely throughout the area, in addition to static settlement defence in the narrower sense of the term. It notes with satisfaction that the Security Council is not demanding a

160

1. מס' 137.

withdrawal from the Negev of any of the forces maintained there before 14th October to safeguard the security and independence of the State of Israel and to protect its inhabitants. The withdrawal of such forces from inland areas, including Beersheba, would invite predatory activities by irregulars, which would be a constant menace to the safety of all who dwell in this area. In particular, if Beersheba were deprived of defence, a way would again be thrown open to Jerusalem, whose protection against aggression from the south could not be guaranteed.

At the same time, the Government takes this opportunity of stating that those of its forces which entered the Negev on and after 14th October for the purpose of re-establishing communications obstructed by the Egyptian Army in deliberate defiance of the truce and of the United Nations Chief of Staff's decision, have since been withdrawn to positions north of the line indicated in the Acting Mediator's memorandum.

With regard to the coastal area, the Government is prepared, after consultation with the United Nations Truce Supervision Staff, to order a withdrawal of its regular forces to north of Suneid, subject to such local security arrangements as may be agreed upon with the United Nations Chief of Staff.

The Government sees a contradiction between the Acting Mediator's plan for the establishment of neutral or demilitarised zones[2] and his decision that Egyptian forces may remain in the Bir Asluj area, and that "Egyptian control of the road from Bir Asluj to Rafah shall be recognised and maintained". The Government accordingly reserves its right to make representations on this point when the matter comes up for practical settlement with members of the United Nations Truce Supervision Staff.[3]

The Government of Israel desires in conclusion to reaffirm its regard for the decisions and recommendations of the Security Council, and its readiness to do what it can to facilitate a peaceful settlement of the conflict which has arisen in Palestine as a result of Arab aggression. It has, as requested by the Acting Mediator, nominated Alouf Yigael Yadin and Mr. Reuven Shiloah as the officers with whom the United Nations Chief of Staff may consult in connection with further arrangements. It reiterates its urgent request to the

2. ראה שם.
3. בטיוטה מוקדמת של המכתב נכלל כאן גם הקטע הבא:
"The Provisional Government is prepared to agree to the evacuation to Gaza of the Egyptian forces at present cut-off in the Faluja 'pocket'. This evacuation would enable the Provisional Government to order the withdrawal of those of its own forces which are at present obliged to contain this sector."
קטע זה נמחק בטיוטה ולא נכלל בנוסח הסופי. (ראה טיוטה, 18.11.1948, ארכיון בן־גוריון 1509.)

Acting Mediator that it be informed without delay of the place and time for a meeting with the accredited representatives of the Arab Governments. It expresses its sincere hope that this meeting may open direct negotiations to establish that peace and secure that good neighbourliness, the pursuit of which has been the aim of the State of Israel since the beginning of this unhappy conflict.

Yours faithfully,

Walter Eytan
Director-General

הערת־עורך
Editorial Note

הוויכוח הכללי בוועדה הראשונה של העצרת הכללית על הדין־וחשבון של המתווך חודש ב־18 ונמשך עד 25 בנובמבר (השווה מס׳ 151, הערה 1). הוגשו כמה טיוטות של הצעות החלטה ותיקונים לטיוטות אלה; החשובה ביותר היתה הטיוטה הבריטית מיום 18 בנובמבר (A/C.1/394 — ראה נספח ד), שעיקרה — קבלת מסקנות המתווך במלואן והקמתה של ועדת פיוס. הנציג האמריקאי, לעומת זאת, הדגיש את עקרון ההסכמה ההדדית בנושאים של רוויזיה טריטוריאלית, והציע תיקונים לטיוטה הבריטית, שהחשוב ביניהם היה ביטולו של הסעיף המחייב אימוץ ההמלצות הספציפיות של המתווך (ראה שם). נציגי ברית־המועצות ובעלות־בריתה הביעו התנגדות להצעות המתווך ותבעו ביצוע החלטת ה־29 בנובמבר ופינוי כל הכוחות הזרים מארץ־ישראל. הוויכוח הכללי הסתיים בדברי המתווך בפועל, שהציע תכנית בת שישה סעיפים:

1. הכרה בקיומה של מדינת ישראל, בהתאם להחלטת העצרת הכללית מ־29 בנובמבר 1947, ובזכותה להתקבל במשפחת העמים;
2. פנייה תקיפה אל הצדדים ליישב את חילוקי־הדעות ביניהם באמצעות משא־ומתן ישיר או עקיף;
3. הקמת ועדת פיוס כדי לסייע לצדדים לעשות זאת, ולמלא תפקידים אחרים בהתאם לצורך;
4. מתן הנחיות ברורות לוועדה בצורת נקיטת עמדה על־ידי העצרת הכללית לגבי הקצאה סבירה של טריטוריה ליהודים ולערבים — בכפיפות לשינויים שהצדדים עצמם יסכימו להם; דבר זה חיוני להצלחת פעולותיה של ועדת הפיוס;
5. אישור זכותם של הפליטים הערבים לשוב לבתיהם אם ירצו לעשות זאת, ומתן פיצוי צודק לפליטים שלא ירצו או לא יוכלו לשוב, או שבתיהם נהרסו;
6. קביעת עתידו של איזור ירושלים, כפי שהוגדר בהחלטת ה־29 בנובמבר 1947, שיוענק לו מעמד בינלאומי מיוחד בפיקוח האו״ם, אולם עם אוטונומיה מקומית מירבית לקהילה היהודית ולקהילה הערבית.

על פי הצעתו של נציג קנדה הוחלט להקים קבוצת עבודה, המורכבת מנציגי המדינות שהגישו הצעות החלטה או תיקונים להצעות החלטה, ולהטיל עליה להכין טבלה מקובצת משווה של הנוסחים השונים לעיונה של הוועדה. (ראה *GAOR, 3rd Sess.*, Pt. 1, First Committee, 203rd to 213th Sessions, 18 November–25 November 1948; *Yearbook of the United Nations, 1948–49*, pp. 168–9.)

161

מ. קומיי אל ג׳. רוֹס (פאריס)

M. Comay to J. Ross (Paris)

93.02/186/10 :העתק

Paris, 19 November 1948

Dear Ross,

As Eban and I indicated to you in our talk this morning, we consider that the current British resolution in the Political Committee[1] is so deeply embedded in the principles and details of the Bernadotte Report that no good purpose can be served by trying to amend it so as to incorporate in it an entirely different approach based upon negotiation and conciliation. We consider that this latter approach should form the basis of a separate substantive resolution and, in our opinion, the matters which should be dealt with in the operative part of such a resolution should be the following:

(a) A tribute to the late Mediator and the Acting Mediator.

(b) An endorsement of the finding by the late Mediator regarding the existence of a Jewish State, and a recommendation for its admission to the United Nations.

(c) An expression of support for the Security Council armistice measures.

(d) A call upon the Governments concerned to negotiate on the basis of the resolution of 29 November 1947, but taking into account the non-implementation of parts of that resolution and the course of events since its adoption; the negotiations to cover:

i. a permanent peace,

ii. boundaries,

iii. mutual claims arising out of the hostilities or associated with them.

(e) A Conciliation Commission should lend its good offices upon request, and to report to the Secretary-General and to the next Assembly (it should not be put under the Security Council as its main purpose is a political settlement).

(f) Internationalisation of the Old City and supervision of Holy Places, the Trusteeship Council to work out a plan.

(g) The Economic and Social Council to work out a permanent solution of the Arab refugee problem, in consultation with all interested Governments, specialised agencies and voluntary organisations.

From our own discussions with many delegations, we believe that a

161

1. ראה הערת־עורך לעיל; נספח ד.

resolution along the above lines would be regarded as constructive and realistic, and would command widespread support in the Assembly.[2]

Yours sincerely,

Michael S. Comay

162

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק מוצפן U640, נשלח והתקבל: 20.11
נוסח יוצא: 93.02/182/7
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 19 November 1948

Comay, myself, long talk Ross today. He expressed relief, satisfaction, our statement,[1] urged immediate publicity, stressed beneficial effect our situation United Nations, particularly prospects admission. Confidentially confirmed Americans not supporting British Bernadotte resolution[2] but favouring negotiations assisted by Conciliation Commission, but indicated probable American adoption compromise position between British and ourselves through inclusion recommendation broad territorial framework for negotiations. He gave no details, but indicated such general directive would be more favourable ourselves than Bernadotte line and would not "seriously prejudice our position"; also we gained impression he may prefer adapt British resolution their ideas by amendment instead fully opposing it in favour alternative resolution. As Ross responsible for liaison with British, we unwilling accept this as official tactics pending discussion other members American delegation in next days. We stressed necessity produce entirely new resolution for unfettered negotiations with no prior territorial commitment. Suggest this line strongly advocated Washington.

Eban

2. ראה גם טיוטת החלטה שניסחה המשלחת הישראלית בדיוק לפי הקווים המצויינים כאן — במברק אבן אל אילת, UN1012, 21.11.1948, 93.02/186/5.

162

1. הכוונה כנראה לתשובת ישראל להחלטת מועצת־הביטחון — ראה מס' 160. ראה גם מס' 165.
2. ראה הערת־עורך, עמ' 201.

163

מ. שרת אל א. אילת (ואשינגטון)
M. Sharett to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן PW11
נוסח יוצא: 93.02/182/7

[Paris], 19 November 1948

Assume you fully appreciate decisive importance forthcoming meeting Truman–Marshall. Our generally conciliatory reaction to November 4 — for which striven hard — should strengthen Truman's hands, enable him concentrate main issue: (1) No decision boundaries this Assembly. This most important as British trying hard reach irrevocable agreement with Americans on Negev, to get which apparently prepared give up northern part. (2) This connection reaffirm principle no territorial changes without our consent. (3) Our immediate admission enable us appear before Conciliation Commission equal footing, otherwise unable cooperate.[1]

Shertok

164

מ. שרת אל א. אילת (ואשינגטון)
M. Sharett to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן PW13
נוסח יוצא: 93.02/182/7

[Paris], 19 November 1948

Assume you received summary my talk Marshall 14th.[1] Supplementary: Explained him fully, frankly, our attitude Russia, impossibility risk rupture, mainly in view hostages Eastern Europe, who remain main pioneering reservoir and desperately anxious get out. Explained why therefore we cannot present stage discuss bases for West, but assured him emphatically we will never offer base Soviets. Other part conversation Marshall was very bitter regarding dual character our relationship U.S.A. — both direct official contacts as between governments and indirect internal influence through American circles. Said realised during initial stage, when we fought life–death struggle, this was inevitable, but must be ended and he

163

1. במברק נוסף הורה שרת לאילת להתרכז במגעיו בארצות־הברית בביטול כל רמז לחילופי שטחים בהחלטה הנוגעת לוועדת הפיוס. (ראה שרת אל אילת, PW15, 19.11.1948, 93.02/182/7.)

164

1. ראה מס' 136.

personally would not tolerate continuation. Used phrase "if this happened elsewhere, Minister would be recalled immediately". This is just for your edification.

Shertok

165

ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם (בפאריס, ב־19 בנובמבר 1948)

Meeting of the Israeli Delegation to the United Nations General Assembly (Paris, 19 November 1948)

דין־וחשבון: 93.03/131/3

מ. שרתוק:

אפתח בדו"ח על שיחות עם באי־כוח שני דומיניונים, אשר התקיימו שתיהן ביזמתם הם.

ראש־ממשלת ניו־זילנד, פיטר פרייזר, ביקש לעשות הכרה אתי, הביע את רצונו בשיחה של ממש. בשיחה השתתף גם סגנו, וילסון. הוא התחיל בביקורת הנאום שלי בפני הוועדה המדינית.[1] אמר שחובר בכישרון, אך שהיו בו שני פגמים: האחד — ההתקפות על אנגליה, שהיו לדעתו מיותרות; והשני — הנימה המתרברבת שבאמירת "אנו כבשנו ואנו מחזיקים". רצה לדעת את עמדתנו בשאלת הנגב, הגליל וירושלים. לא עמד על שאלת הפליטים. לא — כך נראה לי — משום אדישות אלא משום שלא עמד על טיבה של הבעיה. הוא דיבר כידיד גמור, כמאמין בעניין. ראה בביקורתיות רבה את המדיניות הבריטית בארץ־ישראל בשנים האחרונות ומתנגד לתכנית ברנאדוט. הביע זלזול גמור בערבים ואמר שאם כי היה בטוח בנצחוננו ובמפלתם, בכל זאת נדהם מגודל הניצחון וכובד מפלתם.

לשם קירוב הלבבות הצדקתי את ביקורתו. הערתי שאני רק רוצה כי הוא ידע שבהשוואה למצב לאמיתו הרי דברי הביקורת שלי על אנגליה הנם מתונים ביותר, וביחס לרגשות שולחי הרי הם כמעט קיצוניים במתינותם. כלפי ה"התרברבות" אמרתי לו כי דרישותינו אינן מתבססות על עובדת הכיבוש אלא על נימוקים שהיו לנו מאז ושקיבלו חיזוק לאור הנסיון.

הסברתי לו את עניין הנגב והוא הבינו יפה. אך בדבר ירושלים התעקש, למרות כל מה שהיה. הוא רואה שמתקשים לסטות סטייה רחבה כל כך מהחלטת כ"ט בנובמבר. לאחר שיחה ממושכת בעניין זה, סיפרתי לו סוף־סוף על ההצעה האמריקנית[2] והוא

165

1. שרת נאם בפני הוועדה הראשונה ב־15 בנובמבר. הוא פתח בדברי הערכה על המתווך המנוח ובהדגשת החלטתה הנחושה של ישראל לחסל את הטרור. לאחר מכן הוא מתח ביקורת קשה על המלצות המתווך ובמיוחד על אלה בעניין הנגב ובעניין ירושלים. הוא חזר על הצעתה של ישראל לשאת ולתת באורח ישיר עם מדינות ערב (ראה כרך I, מס' 431) וקרא לקבלת ישראל לאו"ם. (ראה *GAOR, 3rd Sess.*, Pt. 1, First Committee, 200th Meeting, 15.11.1948, pp. 640–647.)
2. ראה מס' 1.

נאחז בה בהתלהבות, בפרט לאחר שהדגשתי לו כי אנו נעמוד על כך שיהיה מושל נוצרי לעיר העתיקה.

דיברנו על הצורך במשא־ומתן ישיר עם הערבים ואמרתי לו כי למען השלום נוכל אולי לשנות משהו בגבולות. הדגשתי כמה חסר יסוד הוא פחדם של הערבים מפני התפשטות שלנו, כי דבר זה הוא בניגוד גמור למגמה הציונית של ריכוז וכיוצא באלה. השיחה נסבה על דמוקרטיה בישוב, בקיבוץ וכו׳.

הבוקר התקיימה שיחה עם פירסון, גם היא לפי הזמנתו, שהשתתפו בה א. אבן, מ. קומיי ואני. פירסון פתח באמרו כי הוא יודע שיש בכוחנו לכבוש את כל ארץ־ישראל המערבית, אך הוא מפקפק אם מעשה כזה יהיה לטובתנו. אמר שחלקו עם אלה אשר לפני שנה הצביעו בעד החלטת כ״ט בנובמבר ואינו מצטער על כך. את נביחות הערבים אינו מקבל כאמת, אך אין הוא חושב שאם ננהג ביד חזקה עד הסוף, תהא תפארתנו על הדרך ההיא.

עניתי לו שאני מאשר כי יש בכוחנו לכבוש את ארץ־ישראל המערבית כולה, כן אני מאשר שלא יהא זה מעשה נבון אם נעשה את הדבר מתוך בחירתנו החופשית, אך איני רואה מן הנמנע כי דרך כזאת תיכפה עלינו על־ידי המסיבות. אם לא יהא שלום, ההפוגה תתחסל והמלחמה תימשך, ייתכן וניאלץ לעשות זאת. יש לפנינו שתי אפשרויות: או משא־ומתן עם הערבים לשלום או פתרון על־ידי או״ם. בעד שלום אנו מוכנים לשלם מחיר מסוים, אבל אם אין הערבים מוכנים למשא־ומתן של שלום — וסירובם לשאת ולתת עתה בשאלת שביתת־הנשק מעיד כי הדבר רחוק — ואנו תלויים בפתרון של או״ם, הרי אז אין לצפות מאתנו שנוותר אף כקוצו של יוד.

פירסון אינו תומך בעמדה האנגלית ביחס לנגב, אך הוא מבקש פשרה בין עמדתם לזו שלנו. על כך עניתי לו שעם הערבים אין לנו צורך בפשרה. הטוענים הערבים בנגב, מצרים ועבר־הירדן, שניהם אינם מבקשים אלא אותו חלק שהוקצה לערבים בהחלטת כ״ט בנובמבר. אין הם מבקשים כלל את הנגב הישראלי ואין לנו עמהם כל התנגשות בדבר הנגב. ואילו ויתור על משהו לטובת האנגלים אינו עשוי לתת לנו שלום.

אצלו סוכמו שלוש נקודות ביחס למושב הזה: (א) שלא פה צריך להחליט על הגבולות; (ב) שוועדת הפישור צריכה לשמש ועדת ״גוד אופיסס״; (ג) שיש לקבלנו לאו״ם על־מנת לתת לנו מעמד שווה עם הערבים בפני הוועדה.

גם פרייזר וגם פירסון התנצלו על שממשלותיהם עדיין לא הכירו בנו. פרייזר אפילו הודה שהוא היה בעד ההכרה בנו אלא שהרוב בממשלה רצה להימנע מהתנגשות באנגליה.

אמש אצל פארודי נפגשתי עם מאליק. הסברתי לו את הקו שלנו במועצת־הביטחון והסברתי לו את השיקול שלנו שלא לשחק לידי אנגליה. קיום צבא סדיר שלנו בנגב לפני ה־14.10 היה חידוש בשבילו.

כן ניגש אלי שם בחור בשם מוריי[3] ממשרד נשיא המועצה, שהראה בקיאות רבה בענייננו. ציין וחזר והדגיש שלמעשה אין אנו נמצאים בדרום הנגב.

א. אבן:

בדבר היחידות אשר היו לנו בנגב לפני ה־14.10 אמר לנו באנץ׳ כי מציאותם שם היתה הפרת ההפוגה.

3. לא זוהה, אך ראה מס׳ 166, סעיף 2.

המשלחת האמריקאית קיבלה הוראות לנקוט קו לפי התכנית הדמוקרטית, להמליץ על קבלתנו, לדרוש ועדת פישור ולהשאיר פתוחה את שאלת הגבולות. לפיכך יצאו האנגלים יחידים והעלו את הצעתם.

בשיחה שהיתה לי ולמ. קומיי הבוקר עם רוס,[4] הביע לנו הלה את התפעלותו מן התשובה שלנו ואת דאגתו שהדבר יפורסם כראוי (גם מבאנץ' קיבלתי הודעה שהוא מרוצה מאוד מהתשובה ואמר כי היא מעידה על תבונה מדינית). רוס שאל לדעתנו על ההצעה האנגלית.[5] אמרנו לו שהיא רעה מיסודה ולכן אין טעם להכניס בה תיקונים אלה או אחרים, אלא צריך להגיש הצעה חדשה. אך הוא לא התחייב בשטח זה. לדעתו יש שתי קצוות: או לקבוע גבולות ולהטיל על ועדה את ביצועם, או לנהוג כהצעתנו ולהשאיר את כל עניין הגבולות למשא־ומתן. העצרת תצטרך למצוא פשרה — לא לקבוע את הגבולות אבל לתת הדרכה ממליצה לוועדת הפישור, מעין קווים כלליים לעבודה. דיבר בחיוב על קבלתנו לאו"ם והתעניין מאוד בשטח המשא־ומתן עם הערבים.

מ. שרתוק:

מודיע שבבוקר היתה שיחה טלפונית ראשונה מהקריה ליבשת אירופה מאז הקמת מדינת ישראל.

קורא את נוסח ההחלטה שעובדה על־מנת להציע לידידינו להגישה לוועדה המדינית.[6]

ד. ליבשיץ:

יש להפריד את הזכרת החלטת כ"ט בנובמבר בעצרת מן יתר ההחלטות שנתקבלו אחרי כן במועצת־הביטחון בקשר לארץ־ישראל.

מנוסח ההחלטה הזאת, בדברה על המדינות הערביות, משתמע כאילו אנו בעד סיפוח החלק הערבי של ארץ־ישראל לעבר־הירדן. אסור לנו לתת פתחון פה לרעיון זה. מציע שאחד מנושאי המשא־ומתן עם הערבים יהיה הקמת מדינה ערבית נפרדת וגבולותיה עם מדינת ישראל הקיימת. עם זאת איני מתעלם מחוסר המעשיות שבהצעה כזאת.

א. ששון:

את שאלת המדינות השכנות אפשר היה אולי לפתור על־ידי שימוש במלה הסתומה "ערבים".

מ. שרתוק:

הרגשותי הבלתי־אמצעיות ביחס למשא־ומתן עם הערבים הן כי חסרות לי כאן הבחנות, הן לגבי האובייקט של המשא־ומתן והן לגבי מיהותו של הנושא. אני מבחין בין משא־ומתן לגמר המלחמה, שבזה אין שאלה מי נושא ונותן — מי שלוחם הוא הנושא והרכב הלוחמים קובע את מיהותם; ובין משא־ומתן על גבולות, שעל כך אני מוכן לשוחח רק עם השכן ורק על הגבול שלו. כאן אין הבחנה, יש משא־ומתן עם כולם על הכול.

4. ראה מס' 162 והערה 1 שם.
5. ראה מס' 161 והערה 1 שם.
6. ראה שם.

עניין שני, אשר גם ד. ליבשיץ נגע בו, שאלת החלק הערבי של ארץ־ישראל. יש לחשוב כיצד להביא זאת לידי ביטוי.

י. רובינסון:

כשאנו מזכירים בהקדמה את ההחלטות שנתקבלו, אנו מוסיפים גם את טענות שני הצדדים.

לדעתי יש להוסיף סעיף על חיסול מעשי האיבה.

בדבר הגבולות נוכל לומר כי ייושבו תוך משא־ומתן עם הנוגעים בדבר.

יש לזכור שתיווך, פישור ו"גוּד אוֹפיסס" אין ביניהם הבדל מהותי רב. הצד השווה שבהם כי כוחם יפה בעצה טובה ולא בכפייה.

מ. קומיי:

הוּד האוסטרלי[7] חושב לעשות קבוצה מבאי־כוח כל הגושים כדי להגיש את ההצעה במשותף.

מ. טוב:

מציע להכין רשימה של חברי הוועדה המוצעת.

166

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U630. התקבל: 20.11
נוסח יוצא: 93.02/182/7
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 19 November 1948

Your MH2056.[1] (1) Consider it was wrong tactics invoke demilitarised zone regarding Asluj as we all along violently opposed creation such zones. Matter could easily be argued different grounds. (2) At reception Parodi yesterday eplained Malik our line regarding November 4. He fully concurred. Same reception gathered French Intelligence fully alive fact we not in occupation Negev below 31. (3) Yesterday, today, had generally satisfactory talks Fraser, /Pearson/, they will not support Bernadotte plan but trying seek compromise. Agree no decision boundary this Assembly.[2] Believe impressed by argument our admission Assembly essential enable us appear before Conciliation Commission. (4) Reminder for

7. ג'ון הוּד, נציג אוסטרליה באו"ם.

166

1. מברק איתן אל שרת, 19.11.1948, 93.02/185/6. במברק נמסר תוכנו של מס' 160.
2. ראה מס' 165.

Reuven [Shiloah]: Reply Transjordan[3] should include request evacuation Latrun coupled offer straight lines our part elsewhere, such as Duweima.[4]

Shertok

167

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק SUN679
נוסח יוצא: 93.02/186/7
נוסח נכנס: 130.02/2414/22

Paris, 20 November 1948

U.S.A. statement today[1] contains following favourable points: (1) reaffirms recognition Israel, (2) urges admission, (3) establishes principle no reduction 29 November territory without Israel's consent, (4) urges negotiations, (5) accepts our line Haifa, Lydda. Negative: (1) establishes principle additions 29 November territory by exchange, (2) urges repatriation refugees, (3) implies acceptance British resolution as basis.

Shertok

168

ר. שילוח אל מ. שרת (פאריס)
R. Shiloah to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן U470
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/182/3

Tel Aviv, 20 November 1948 (21.30)

Your U30.[1] Ben-Gurion favours negotiations Transjordan, agrees immediate cease-fire, see our U450.[2] Not interested passage Latrun, /view Burma road/, but interested possession Latrun against compensation

3. ראה מס' 118.
4. אל־דווימה — כפר, 20 ק"מ מערבית מחברון. תשובת שילוח — ראה מס' 168.

167

1. ראה הערת־עורך, עמ' 201. הנציג האמריקאי ג'סאפ הגדיר את הצהרתו כ"מקדימה" — ראה *GAOR, 3rd Sess.*, Pt. 1, First Committee, 205th Meeting, 20.11.1948, pp. 683.

168

1. מס' 118.
2. לוי אלון אל שרת, 19.11.1948, 93.02/182/3. אלון הודיע כי צפויה פגישה בין דיין לעבדאללה אל־תל לדיון על הפסקת־אש בירושלים.

elsewhere. Favours armistice, but lines must be fixed here. For your guidance: he favours general straightening lines, Arabs to shift eastwards on central front in return for our movement westwards Hebron area. Re Gaza, his first reaction strongly against cession to Egyptians, prefers giving it to Abdallah. Has not decided yet method of communication between Gaza and rest of Abdallah's territory. [Occupation] Kurnub, Husub, will be completed few days.

Shiloah

169

ר. שילוח אל מ. שרת (פאריס)
R. Shiloah to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן U460
נוסח יוצא: 130.09/2344/1

Tel Aviv, 20 November 1948

Two hours' meeting Riley today. (1) Accepted our explanation on withdrawal surplus forces. Re Beersheba we maintained that forces there not new but result redistribution original Negev forces. (2) We rejected suggestion attach observers respective commands Negev, agreed on principle stationing observers along demarcation lines. Detailed plan will be worked out with our liaison staff. (3) Long discussion Faluja pocket, our line was cannot discuss evacuation before Egyptian acceptance armistice; described release entire enemy brigade during war as greatest folly militarily. Riley accepted our view deferring discussion this issue few days, when he convinced Egyptian acceptance armistice call will be forthcoming. Pleaded we meanwhile allow take in food convoy few days rations, which gesture will strengthen him in discussions with Egyptians. We promised reply tomorrow.

Coastal strip not mentioned course conversation. Riley generally friendly, said he opposed Bernadotte plan and played part influencing American attitude to it, probably referring to his long conversation Marshall.

Reuven

170

ר. שילוח אל מ. שרת (פאריס)
R. Shiloah to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן U480
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/182/3

Tel Aviv, 20 November 1948 (21.30)

In conference with Ben-Gurion concerning resumption action against pocket, which planned for Monday,[1] I urged in the light of Riley conversation we should desist time being, also /we should/ offer send in few days rations under our own arrangements. Yadin opposes both suggestions. Ben-Gurion deferred decision till tomorrow.[2]

Reuven

171

ש. פרידמן אל מ. שרת וג. מאירסון (פאריס)[1]
S. Friedman to M. Sharett and G. Meyerson (Paris)

מקור: 130.11/2514/1

תל אביב, י״ט בחשון תש״ט
21 בנובמבר 1948

סודי בהחלט
שלום וברכה לשניכם,
ברצוני למסור בקיצור על פגישותי האחרונות עם ירשוב[2] ומשהו סביב לצירות שלו. על מקצת מהדברים סופר באחד המכתבים שלי לגולדה, שנועדו לרץ הדיפלומטי ושלפי השערתי הם עכשיו בידיה.[3]

היו שתי פגישות עם הציר, אחת ב־10.11 אצל איתן בהשתתפותי. בפגישה זו סופר לו על המצב בחזיתות הצפון והנגב ועל המצב הפוליטי באותו זמן. בשטח הצבאי

170

1. 22.11.1948.
2. שרת יעץ במפגיע להימנע מפעולה צבאית נגד כיס פאלוג׳ה, במיוחד לאור התמיכה הגוברת בקבלת ישראל לאו״ם (ראה מברקו אל איתן, בשביל בן־גוריון, 21.11.1948, 93.02/182/1) בלי קשר לעצתו של שרת, הוחלט לבסוף לא לפתוח בפעולה צבאית נגד הכיס; ההחלטה בדבר משלוח אספקה לנצורים נדחתה. (ראה שילוח אל שרת, MH2088, 21.11.1948, 93.02/185/6.)

171

1. גולדה מאירסון באה לפאריס ממוסקבה לצורך התייעצויות.
2. פאבל ירשוב, ציר ברית־המועצות בישראל.
3. ראה פרידמן אל מאירסון, 15.11.1948, 130.11/2514/1.

סופר לו על עובדות שכעבור זמן־מה הופיעו בעיתונות, בכלל זה על חדירתנו לשטח הלבנון, על תנועת הכניעה של הכפרים הלבנוניים;[4] כאן צוין ההרכב המיוחד במינו של האוכלוסיה באותם המקומות. סופר לו גם על מקרה שאחד מחברי הממשלה, בעל אחוזות בשטח הגבול, שלח שליחים עם הצעת כניעה. הודגש שאין לנו כל עניין להתפשט בשטח הלבנוני ושאנו מחזיקים בנקודות שונות זמנית רק מטעמים איסטרטגיים.

כן סופר לו אז על מעמד כוחותינו בנגב, על מצבה של עזה, על ניתוקה מהדרום ועל סימנים של פינוי בדרך הים — תנועה אשר על אופיה לא יכולנו אז לעמוד. צוינה המכה שקבלה האוויריה המצרית במערכה זו. כן סופר על עניין האוויריה של עבדאללה, ועל העובדה שהטייסים לא עבר־ירדניים, אלא בריטיים ועיראקיים.[5]

הציר שאל מדוע, לדעתנו, לא בא עבדאללה לעזרת המצרים. התשובה היתה שאין הוא מעוניין בתוצאותיה של מערכה זו, שהוא שואף קודם כול לשמור על שלמות כוחו, שאין הוא רוצה להיות בכול תלוי בבריטים, אשר הקשרים אתם במשך 30 שנים השאירו את ארצו בעצם ללא התקדמות, ושכנראה הוא מקווה לאפשרות של הסכם אתנו בעתיד.

בשטח הפוליטי נמסר לו על הכוונות הבריטיות בדבר יצירת חלל ריק בנגב ועל הכרוך בזה, וכן על הסימנים של הסתננות כוחות בריטיים לשטח הארץ. הציר שאל מה לדעתנו הסיכויים בבירורים בפאריס ומה ידוע לנו בדבר עמדת ארצות־הברית. הוסברו לו הבדלי הגישות של הנשיא ומחלקת־המדינה.

כל הדברים האלה התיישנו כבר עכשיו ואני מוסר לכם את זה למען הסדר. מעניין שבסוף השיחה וללא כל קשר למה שדובר קודם העיר לנו הציר שהוא ראה בחנויות ספרים ספרות אנטי־סובייטית (על כך כתבתי לגולדה). הוא קיבל תשובה אדיבה, אבל כהלכה.

הפגישה השנייה היתה ביום שישי ב־19.11, בה השתתפתי רק אני. באתי אליו בעניין מסוים: בקשת המלצה לפני ממשלתו שתסכים לוותר לטובתנו על חלק מצינורות ההשקאה המיוצרים בצ׳כוסלובקיה. זוהי הארץ היחידה בה אנו יכולים לקבל בכמויות גדולות. נחוצים לנו 40–50 אלף טון. התוצרת הכללית היא 450 אלף טון לשנה והיא כולה הולכת לרוסיה. הצ׳כים מוכנים למכור לנו, אבל אינם יכולים לעשות זאת על דעת עצמם. בעניין זה דבר אתי אהוד [אבריאל] בהיותו כאן, ואנשי ״מקורות״ יחד עם ד״ר מירון.[6] אחרי המקרים הקלים שקרו בינתיים ושסיפרתי עליהם במכתבי לגולדה (עניין ההזמנות לחגיגה, הדברים שקדמו לחגיגת ליגה ״ו״, נאומו המוזר של הציר באותה חגיגה ועוד איזה דבר, שלא כדאי להתעכב עליהם עכשיו),[7] חששתי לקרירות מצדו בפגישה זו. ולסיפוקי הרב התבדיתי. הוא שמח לבואי, קיבל אותי בידידות רבה, כיבד במה שהיה תחת ידו (וודקה ו... שוקולד), הקשיב להסברתי

4. ראה הערת־עורך, עמ׳ 150.
5. ראה מס׳ 136 והערה 5 שם.
6. גרשון מירון (מינצנר), מנהל המחלקה הכלכלית של משרד החוץ.
7. המדובר בנשף שערכה ״הליגה לידידות ישראל–ברית־המועצות״ (לשעבר ״ליגה V״) לרגל יום מהפיכת אוקטובר. לפני הנשף נמסר למשרד החוץ, באמצעות מזכיר הליגה, כי רצוי ששרי ממשלה יהיו נוכחים בנשף; במהלך הנשף השמיע הציר הרוסי נאום מן הכתב, שלא הוזכרה בו כלל מדינת ישראל. (ראה פרידמן אל מאירסון, 15.11.1948, 130.11/2514/1.)

על חשיבותה הרבה של החיאת הנגב ושטחים אחרים, ובלי כל ויכוח הבטיח לטלגרף על כך למוסקבה ולהשתדל שבקשתנו תתמלא. גם הוסיף שאין כל צורך שצירותנו במוסקבה תטפל בזה ושנסמוך עליו.

השיחה התקיימה אחר שהתפרסמה תשובתנו לשתי ההחלטות של מועצת־הביטחון.[8] הוא הביע את סיפוקו מתשובה זו, הילל את תבונתה, שאל אם עוד קיימת סכנה של הצעה בדבר ניתוק הגליל ממדינתנו, וכן אם נכון שבזמנו, לפני ההפוגה האחרונה, היו כוחותינו מוכנים להכות במשולש. בין השאר מסרתי לו — אחרי התייעצות עם ו[לטר] א[יתן] — את ההשערה שהמשא־ומתן של עבדאללה אתנו מתנהל בלי ידיעת הבריטים, וכן על לחץ הבריטים על עבדאללה בדבר תפיסת המשולש. אחר־כך התגלגלה השיחה על צירותנו במוסקבה, על היוקר שם ועוד דברים של מה בכך.

באותה השיחה הוא אמר לי, בתשובה לשאלתי, שאין להם כאן נספח מסחרי ושהוא הטיל את הטיפול בשאלות כלכליות על יועצו. בימים הקרובים נסדר פגישה בינו ובין מירון, ואני רואה מראש שתתעורר מצדם שאלה מי צריך לבקר את מי, פרשה זו תופסת אצלם מקום די נכבד.

הערה אחת למחשבתו של מ[שה] ש[רתוק] בדבר שיחה "טוטלית" בענייני עלייה וציונות בארצות הגוש.[9] אחרי שאקבל דבר ברור בעניין זה, הנני מוכן גם אני לפתוח בשיחה זו כאן, אבל מסופקני אם אפשר בשיחה מעין זו להתעלם לגמרי מרוסיה עצמה.

שלום והצלחה רבה, **ש. פרידמן**

172

מזכיר ממשלת ירדן אל א. ששון (פאריס)
Secretary of the Government of Jordan to E. Sasson (Paris)

מברק

נוסח נכנס (העתק): 93.03/64/14

Amman, 21 November 1948 (14.00)

I am informed to acknowledge receipt of your cable dated 19th November 48[1] and further to inform you that the Transjordan Government is still keeping full respect to the truce whether by taking no offensive or by allowing passage of supplies in Mt. Scopus and at Bab el-Wad. As to the

8. ראה מס' 160.
9. ראה מס' 132.

172

1. ששון פנה אל ראש ממשלת עבר־הירדן מטעמה של חברת החשמל לארץ־ישראל והציע לנקוט צעדים להסדרת זרימת המים בסכרי מפעל החשמל בנהריים, לקראת השטפונות הצפויים בחורף. הוא הציע לקיים פגישה בין נציג עבר־ירדני ונציג חברת החשמל. במברק נוסף גם הביע ששון דאגה מחמת מידע שקיבל בדבר תכונה עבר־ירדנית לחידוש פעולות האיבה על הר הצופים. (ראה ששון אל תופיק אבו אל־הודה, 10.11.1948, 130.02/2408/13; 19.11.1948, 93.03/64/15.)

subject of sluice gates of Palestine Electric [Corporation] dams, it is being discussed with the Iraqi authorities as Rutenberg area is not under control of Arab Legion. We are trying to do every possible to avoid any damage to the Transjordan territory that may arise from this subject.

The Secretary, Amman, Transjordan

173

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק SUN688
נוסח יוצא: 93.02/186/7
נוסח נכנס: 130.02/2414/22

Paris, 22 November 1948

Conversation Jessup yesterday with Eban. Myself expressed appreciation positive aspects American resolution,[1] but pointed out defects as indicated my SUN679,[2] urged submission separate draft, but Jessup insisted, without convincing reasons, that amendment British motion is better course, though seemed admit American attitude diverged from British in fundamental respects. Jessup inquired prospects majority seven Security Council for admission, Aubrey [Eban] surveyed position, reaching hopeful conclusions. Jessup indicated impossible position would be created if after favourable decision Security Council and before matter approved by Assembly, we tried by resumption offensive extend our boundaries.[3] Myself replied could give undertaking this would not be case, he felt reassured. He inquired whether possible arrange simultaneous admission Israel, Transjordan, which would facilitate matters.

Shertok

173

1. ראה הערת־עורך, עמ' 201; נספח ד, עמ' 628—629.
2. מס' 167.
3. השווה מס' 170 והערה 2 שם.

174

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק SUN701
נוסח יוצא: 93.02/181/10
נוסח נכנס: ארכיון בן־גוריון 1509

Paris, 23 November 1948

Bunche approached me regarding: (1) Faluja pocket, where according him we refused either let Egyptians out or allow supplies in. Indicated unless matter settled, would have report [Security] Council. (2) Evacuation certain positions Negev, where a deadlock reached between Riley, our representatives. He intimated (1) far more important than (2). Myself replied: Regarding (1), am in telegraphic communication with you view upclearing Government's attitude, asked him wait until tomorrow. Mentioned inadmissibility release surrounded forces without certainty not be used further attack. Regarding (2) stressed principle inadmissibility vacuum, but refused enter discussion view involved character Riley's proposal, with which unfamiliar. Bunche mentioned possibility arrange policing. Am not sure whether this was intended counter my argument regarding vacuum or applied areas where our occupation unchallenged. Promised enquire from you exact differences and reasons regarding (2), please cable.[1] Ascertained this conversation question size our military forces Negev doesn't arise, even Egyptians unraise it. Continuing.[2]

Shertok

175

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן: U710. התקבל: 24.11
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 23 November 1948

Reference my SUN701,[1] for Ben-Gurion. Unable to accept responsibility for our line regarding [Faluja] pocket as reported by Bunche. We cannot possibly have it both ways. Fully agree force cannot be released until

174
1. ראה מס' 179, כנראה תשובה למברק זה.
2. ראה מס' 175.

175
1. מס' 174.

assurance acceptance armistice is forthcoming, but am unable justify before U.N. our refusal let in food, medicaments. Cannot conceive you should consciously put delegation in untenable position present highly delicate stage. Cable immediately your final decision and motivation.[2]

Shertok

176

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U700. התקבל: 24.11
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 23 November 1948

Bunche informed me confidentially one of /partners/ other side ready enter peace talks through him, repeat peace, not armistice. Enquired whether in event he transmits us peace proposals, we would merely reject if unacceptable or would make counter-proposals. Myself replied affirmatively on latter. Cable Ben-Gurion's immediate approval or otherwise. Bunche asked this be kept confidential. Did not divulge identity party, but indicated only two coming into consideration are Egypt, Transjordan. Assume his /enquiry/ related former. Rush reply.[1]

Shertok

177

מ. קומיי אל ג׳. רוס (פאריס)
M. Comay to J. Ross (Paris)

העתק: 93.02/186/10

Paris, 24 November 1948

Dear Ross,

I am sorry that I have been unable this evening to get together with our Legal Adviser, Dr. Robinson, and to obtain for you the detailed notes he has been preparing on the various resolutions and amendments presently before the Political Committee.[1] I may be able to do so tomorrow.

.2 ראה מס׳ 180.

176

.1 בן־גוריון סמך ידו על נוסח תשובתו של שרת לבאנץ׳. (ראה איתן אל שרת, MH2117, 24.11.1948, 93.02/185/6.)

177

.1 ראה הערת־עורך, עמ׳ 201; נספח ד, עמ׳ 625—629.

Meanwhile, it may be useful if I briefly draw your attention to the features of the U.S. amendments (document A/C.1/397) which meet with our main criticism:

(a) There is no reference to the establishment of the State of Israel, nor any request for its admission to the United Nations. For reasons which I need not labour we attach great importance to the specific inclusion of these points in a General Assembly Resolution, and we would in general regard the three relevant paragraphs of the Australian resolution as being satisfactory,[2] particularly in the stress they lay upon the organic connection between Israel and the November 29 resolution.

(b) Generally, an unwarranted status is given to the proposals in the Mediator's Report by equating them with the November 29 resolution — for instance, in paragraphs 3 (c) and 4 of your amended resolution. Here again, without endorsing the precise terms of the relevant paragraphs in the Australian resolution, my delegation regards that resolution as placing the proper emphasis upon the November 29 decision, as a basis.

(c) Although it has been repeatedly reaffirmed that the United States approves the claims of the State of Israel to the November 29 boundaries, and considers that modifications thereof should only be made if fully acceptable to the State of Israel, this vital principle has been omitted from the U.S. amendments.

(d) Although the text of Dr. Jessup's speech yesterday[3] would seem to indicate that frontiers, *inter alia,* are a matter for negotiation between the parties, this does not appear to be expressed in the language of paragraph 4 of the U.S. amendment, which can be construed as giving the [Conciliation] Commission the right to delimit frontiers, after consultation with the governments and authorities concerned. If this view is correct, it would make the Commission not merely one of good offices, but bestow upon it arbitral powers, which would run counter to the whole concept of negotiation. If this view is, however, incorrect, the language is ambiguous and needs clarification.

(e) In any case, unless the Commission is itself given power to fix frontiers (see (d) above), there is no point in giving it the directive contained in paragraph 4 (a) and (b). If frontiers are in the next phase going to be left to a process of free negotiation between the parties, the Assembly should not try to lay down in advance a territorial framework for such negotiation, although, of course, the Mediator's Report would be one of the documents taken into account in such negotiation. We consider that paragraph 4 (a) and

2. ראה מסמך או"ם A/C.1/396. יותר פרטים על ההצעה האוסטרלית ראה במס' 191.
3. ראה *GAOR, 3rd Sess.,* Pt. 1, First Committee, 209th Meeting, 23.11.1948, pp. 724–8.

(b) could, with advantage, be deleted. Generally, the Australian resolution brings out in simple and unambiguous language the straightforward principle of negotiation. In comparison, your amendments appear to us to have complicated and confused that principle in an attempt to adjust it to some of the ideas in the British resolution, which has an entirely different approach.

(f) There is no reference to the existing situation either in the preamble or in the terms of reference of the Commission. This is an omission which should be remedied. One is not dealing in Palestine with a static situation, and at no stage is it realistic to ignore fundamental changes which have taken place. The November 29 resolution was not an academic exercise, but was squarely based on the first-hand factual analysis carried out by UNSCOP. Similarly, the Mediator's Report was dominated by his personal impressions of the situation on the spot. So also in laying down a broad basis for the next phase, the Assembly should leave room for the parties and the Commission to take into account the actual situation, and not merely a resolution and a report which the march of events has rendered partially obsolete. The necessity for paying some attention to the actual position has been stressed in the statements of various delegations, notably those of Canada and Denmark.

(g) By endorsing the Jerusalem paragraphs of the British resolution, the U.S. delegation is, in our opinion, calling for much too rigid a commitment to the international regime for Jerusalem, which was laid down by the November 29 resolution. A distinction must be drawn between the principle of international concern in Jerusalem and the Holy Places, and the practical proposals which embody that principle. For the various reasons which my delegation have publicly stated, and which have to some extent also been raised by you and your colleagues in our conversations, the original plan for an international regime can no longer be regarded as feasible, and the door must be left open to the consideration of other solutions — for instance, the internationalisation of the Old City advocated by ourselves, or the Trusteeship idea which has been privately put forward for discussion by your delegation.[4] Whatever the final answer to this complex problem, the *de facto* situation created by the events of the last year cannot be brushed aside, and there would seem to be much merit in the sentence in Dr. Jessup's last statement, which reads: "It is our belief that the Jerusalem area should be integrated, in so far as is consistent with its special international character, with the people and institutions of the

4. ראה מס' 1.

remainder of Palestine".[5] Unfortunately, the paragraphs of the British resolution which are accepted by your delegation do not, in our view, allow for a sufficiently flexible and open-minded re-examination of the Jerusalem problem, either as to the manner in which international interest should be manifested in practice, or as to the area which should be involved.

I hope that this note may be of interest to your delegation, as reflecting some of our general reactions.[6]

Yours sincerely,

Michael Comay

178

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן PW17
נוסח נכנס: 130.02/2424/22

[Paris], 24 November 1948

Discussed with Jessup question our admission, using following arguments: (1) Only guarantee against alleged fear expansion is Charter observance. (2) Will be unable cooperate [Conciliation] Commission unless placed footing equality. (3) Non-admission will adversely affect position Western World in Israel. Regarding (1) Jessup said U.S.A. would be in impossible situation if after Security Council votes admission and before Assembly approves, we resumed offensive conquering more territory. Myself offered undertaking *vis-à-vis* U.S.A. this would not happen, by which Jessup felt reassured. He stated admission Transjordan would facilitate matters, inquired Soviet attitude, myself replied unaware. Subsequently informed U.S.A. delegation we did not favour being bracketed with Transjordan, as resented implication balance — they being West while we East; did not think West interested place us in this false position. All this for information, guidance.[1]

Shertok

5. ראה *GAOR, 3rd Sess.*, Pt .1, First Committee, 209th Meeting, 23.11.1948, p. 727.
6. ראה גם תזכיר של משלחת ישראל — Observations on the United Kingdom draft resolution as amended by the United States, 25.11.1948, 130.02/2424/22.

178
1. ראה מס' 208.

179

ר. שילוח אל מ. שרת (פאריס)
R. Shiloah to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן U520
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/182/3

Tel Aviv, 24 November 1948 (18.20)

Yadin, myself, met Riley last night for a few hours. Negotiations, although friendly, approaching impasse.[1] Main points at issue Beersheba and movement forces within Negev, which he insists according resolution cannot continue without specific authority each case.[2] Riley claims bound by text, pleads we should comply as measure very temporary and compliance will lead to early armistice discussions. Vigier present, admitted "cannot run away from fact that 4 November resolution intended treat Negev differently from rest Israel". Agreement reached so far on /placing/ observers along east-west and south demarcation lines, agreement in principle also on mobile observer teams in Negev. Riley intends refer Beersheba and mobility forces to Bunche, who may refer to Security Council. Entirely separate problem Riley's request allow one-time transport few days food rations — two, three trucks — to Faluja, which would enable him break ice with Egyptians for armistice discussion; we promised reply today. Doing utmost prolong discussions prevent reference to Security Council present juncture, you must be prepared however for possible crisis.

Reuven

179

1. ראה מס׳ 174.
2. ראה מס׳ 61; הערת־עורך, עמ׳ 179–180. החלטת מועצת־הביטחון מ־4 בנובמבר דרשה פינוי הכוחות של הצדדים לקווי ה־14 באוקטובר ואסרה תנועת כוחות בתחום שיפונה. המצרים עמדו במיוחד על פינוי באר שבע; ישראל עמדה על קיום חיל מצב בישוביה בנגב והבטחת חופש אספקה לישובים אלה.

180

ו. איתן אל מ. שרת (פאריס)
W. Eytan to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן U530
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/182/3

Tel Aviv, 24 November 1948 (20.40)

Following from Ben-Gurion.[1] Our reason for rejecting Riley request permit supply convoy pocket: (1) this may serve precedent, (2) will prolong resistance, (3) raise morale and reliance extrication by political means. Suggest you explain to Bunche pocket strongest card U.N. hand to press Egyptians enter peace or armistice negotiations. If despite this argument Bunche still insists on supplying pocket, tell him you must refer his continued insistence to Government. For your information, pocket situation weighs heavily on Egypt, is really strong card.

Eytan

181

ש. פרידמן אל מ. שרת (פאריס)
S. Friedman to M. Sharett (Paris)

העתק: 130.11/2513/11

תל אביב, כ״ב בחשון תש״ט
24 בנובמבר 1948

כמה דברים בקיצור.

בארצות הגוש שלי — צרה רודפת צרה. קראתי בעיתונות (רק בעיתונות!) שאגמי וברזילי יצאו לפאריס ומפיהם תשמע על הנעשה בארצותיהם. אולם אומר משהו, אם כי ייתכן שהדברים ידועים לך מפיהם.

רומניה

עניין המאסרים עורר פה בין יוצאי רומניה חרדה רבה.[1] הביאו לי קטע מהעיתון הרומני של ה־צ׳.ד.י.[2] ומכתב של עסקנים ציונים שם, שנתקבל בלי חתימה, ומאלה יודעי־דבר למדים, שלאסירים צפוי עונש חמור אם לא תהיה התערבות. בעצם צריכה

180

1. ראה מס׳ 175.

181

1. מאסרם של ראשי הקרנות הציוניות ברומניה — ראה מס׳ 131.
2. הוועד הדמוקרטי היהודי — ראה כרך I, מס׳ 549 והערה 2 שם.

לטפל בכך הנהלת [ההסתדרות] הציונית, אבל אין כאן עם מי לדבר. האנשים נבחרו והתפזרו מיד לכל קצוות העולם. טלגרפתי היום לך ולדובקין[3] שאגמי ואהוד [אבריאל] מפקפקים ביעילות שליחותו של אדלר־רודל.[4] גם רודל בעצמו אמר לי לפני צאתו שאין לו כל קשרים עם רומניה. הנהלת [ההסתדרות] הציונית דחתה בשעתה את הצעת אגמי בדבר אהרן כהן,[5] הנתמכת גם על־ידי אהוד. אני מניח שאגמי בעצמו בזמן היותו בפאריס יטפל בדבר זה. רודל מחכה להודעה אם עליו לצאת לרומניה. הייתי רוצה שההודעה תינתן לו בפאריס אחר התייעצות רצינית.[6]

לא ידוע לי במה נסתיים עניין הטרנספורט הראשון.[7] האיש הלוקח אתו את המכתב הזה, מאיוס[8] מ"השומר הצעיר", העושה זה מזמן בארצות הגוש, טען בפני ארוכות שאנו עושים משגה חמור בעמדנו על התביעה של חזית ציונית כללית לגבי קביעת העולים. לדעתו — ולדבריו היא גם דעתם של אהוד והעושים בעלייה — הרבה יותר נכון ליצור "חזית עבודה", אשר תקבע את העולים יחד עם הקומוניסטים במקום ועם נציג מדינתנו. ועדה זו, שלא ישתתפו בה באי־כוח המפלגות האזרחיות והדתיות, יש לה יותר סיכויים שתתקבל על דעתו של הצד שכנגד והיא תוכל להכניס ברשימות העולים גם את חברי אותן המפלגות שלא תשתתפנה באותה הוועדה. הוא טוען שמן ההכרח להזדרז ולבוא לידי הסכם כזה, פן נאחר את המועד בכלל. קשה לי לשפוט מכאן באיזו מידה הצעתו ריאלית ואם היא באמת מתקבלת על דעתם של אחרים. מסופקני אם תוכל אתה להתפנות לעניינים אלה. חשוב לרגלי ביקורם של דובקין, גולדה, אגמי, ברזילי ואחרים בפאריס, שתתברר השאלה הזו.

פולין

נוסף על דברים שעליהם יספר או כבר סיפר לך ברזילי (סכנה רצינית של גמר העלייה והדרישה לסגור את המשרד הארצישראלי),[9] מוסרים לי על כך שלשליחים השונים בפולין לא הוארכה רשות ישיבתם בארץ והם נאלצו לעזוב. המדובר על חבר המשלחת הצבאית (חבר מפא"י), על שליח מחלקת הארגון של ההסתדרות הציונית (חבר "מזרחי") ועוד אחד ממפא"י. [.....][10]

הונגריה

היום נתקבל מברק מבודאפשט שהעלייה הופסקה ו"תחת לחץ אלפי יהודים על מזוודותיהם" התכנסו כל שליחי הסוכנות היהודית, המפלגות ו[ה]צבא ותובעים

3. אליהו דובקין, חבר הנהלת הסוכנות היהודית וראש מחלקת הארגון של ההסתדרות הציונית.
4. ש. אדלר־רודל, מנהל המדור ליחסים עם מוסדות בינלאומיים במשרד הסוכנות היהודית בלונדון, עמד לצאת לשליחות ברומניה, על־פי החלטה של הנהלת הסוכנות, כדי לבוא בדברים עם שלטונות רומניה בעניין ראשי הקרנות שנאסרו ובעניין יהודי רומניה בכלל. (ראה ש. אייזנברג אל מחלקת מזרח אירופה במשרד החוץ, 11.11.1948, 130.11/2499/11.)
5. אהרן כהן, חבר מרכז מפ"ם, עשה ברומניה בשליחות תנועתו בעת מלחמת־העולם ולאחריה.
6. שרת הודיע שאין צורך בנסיעתו של אדלר־רודל (ראה שרת אל פרידמן, 30.11.1948, 130.11/2503/1). המאמצים לארגן שליחות ציונית לרומניה נמשכו עד פברואר 1949, אך כל העניין ירד מעל הפרק מפני שממשלת רומניה סירבה לקבל משלחת כזו (ראה פרידמן אל הסטרין, 25.2.1949, שם). ראה גם מס' 236, 398.
7. ראה מס' 154.
8. יעקב מאיוס, שליח של "השומר הצעיר" ברומניה.
9. ראה מס' 86.
10. משפט אחד לא הודפס כאן.

שתוקם מיד נציגות רשמית בהונגריה.[11] חתימת המבריק (בן־ציון) לא ידועה לי. זה, כנראה, אחד השליחים. לא מובן לי מנין שם אלפי יהודים הנמצאים כבר בתהליך העלייה, אולם ברור שגם שם הבהלה רבה.

אנו מטפלים עכשיו בעניין הנציגות. שאלתי במברק את אהוד, ליתר ביטחון, אם הוא מסכים שנציע אותו כציר להונגריה עם מושב הצירות בפראהא. בתור קונסול נמנה את פטרפי, וד"ר ויינברגר[12] יהיה קצין האשרות ובאותו הזמן נוסף לקונסוליה שיעסוק בענייני עיתונות ותרבות. אני מקווה שבימים הקרובים ביותר נפנה כבר רשמית עם הצעתנו לממשלת הונגריה.

ודבר חדש אלבניה.

הקונסול שלנו ביוון מודיע על מצבם הקשה של 50 משפחות יהודיות באלבניה, הרוצות לעלות ואינן מקבלות רשות יציאה ממדינתם.

לפי שעה אני מחפש עצות מאיזה קצה להתחיל. ייתכן שאני אנסה לנצל קשר, אמנם רופף, עם שליח מהאיגוד המקצועי באלבניה שנפגשתי אתו אשתקד ברומניה, כשהייתי שם בשליחות ההסתדרות. עוד אשקול בדבר. אם יש לך עצה טובה, אודה לך.

ועוד לצרור הדאגות.

אי־הכרה בקצין העלייה שלנו בברלין[13] מצד השלטונות הסובייטיים וקשיים הנובעים מכך. לפי שעה ביקשתי את ח. הופמן[14] למסור לי אינפורמציה על המצב.

לעומת זאת זזה כבר העלייה מבולגריה ואתמול הגיעו ארצה ה־4000 הראשונים וכן "הבריגדה" מצ'כיה.[15] עומד בשלב האחרון עניין עלייתם של 4500 מיוגוסלביה. ביחס לאלה עורר קריסטיץ',[16] שביקר אצלנו עם שובו מבלגרד, את שאלת האזרחות. הם הצטרכו לוותר על אזרחותם והשאלה היא איך ומתי יגיעו לאזרחות ישראלית. לדבר זה יש ערך מכריע על גורל רכושם.

אגב, קבלתי אישור להשערה שהממשלה הבולגרית משהה את עניין ההכרה עד אחרי היציאה הגדולה של יהודיה.

לאור כל הדברים האלה הנני מקבל את דעתך בדבר הצורך בשיחה כללית על גורל הציונות והעלייה בארצות הללו. אני מתאר לי שעייפתי אותך במידה מספיקה בכל הדברים האלה ואתך הסליחה.

שלך בידידות רבה,

נ.ב. עוד עניין אחד. כבר הזכרתי שהיה כאן קריסטיץ'. הוא סיפר לאיתן ולי שמסר לממשלתו את תוכן שיחתו אתך לפני צאתו וחזר על דבריך בדבר מינוי ציר או Chargé d'Affaires. לפי דבריו, ממשלתו תסכים לכל צורה של נציגות שאנחנו נקבע ותקבע את נציגה באופן הדדי עם אותו התואר. יחד עם זה הדגיש שרצוי להם שאנו נקבע "Legation". השאלה היא, אם אחרי הודעה כזו נוכל להסתפק בקביעת קונסול בלבד. מה דעתך?

11. ראה בן־ציון אל משרד החוץ, 22.11.1948, 93.02/186/1.
12. משה ויינברגר (כרמלי), קצין עלייה ונספח לענייני תרבות בהונגריה החל מאמצע דצמבר 1948.
13. אליהו ק. לבנה (ליבשטיין), קצין עלייה בברלין.
14. חיים הופמן (יחיל), קונסול ישראל במינכן.
15. השווה מס' 131, והערה 6 שם.
16. ד. קרסטיץ', הקונסול הכללי של יוגוסלביה בירושלים.

182

מ. שרת אל ש. פרידמן
M. Sharett to S. Friedman

מברק SUN709
נוסח יוצא: 93.02/181/10

פאריס, 24 בנובמבר 1948

ברזילי עמד בוויכוח קשה עם שר החוץ וסגנו בעניין סגירת המשרד.[1] לפי הדו"ח שקיבלתי, מיצה כל הטענות. נימוקי הצד שכנגד ארגוניים גרידא, ובעיקר — שלאחר הקמת הצירות הכפילות מיותרת. ייתכן שיד מתנגדינו מאנשי שלומנו בדבר, אך הביסוס הרשמי כלפינו ממלכתי. הדגישו שאין לראות בזה שינוי במדיניות היציאה לישראל, הנשארת מותרת, פרט (—) לנחוצים בפולין ולאלה שיציאתם תזיק לפולין. ברזילי דרש ביטול ההחלטה ולפחות דחיית ביצועה לחודש ימים. מסור לשפירא.[2]
שרתוק

183

א. אילת אל ו. איתן
E. Elath to W. Eytan

מברק מוצפן W16. התקבל: 25.11
נוסח נכנס: 130.09/2308/7

Washington, 25 November 1948

Reliably informed that strongest pressure on Marshall been used by Bevin through unfriendly Ambassador Douglas[1] to bring closer American and British views on Palestine. To save Britain's face, Marshall agreed with Truman's consent amend British resolution rather than introduce new resolution. Marshall persuaded Truman justice position of give and take as regard territorial changes. These views on situation been expressed today by Clifford to Feinberg.

Our friends active White House along lines proposed your UN1030.[2] Bloom[3] wrote today letter to President and will see him Friday.

182

1. המשרד הארצישראלי בוורשה. ראה גם מס' 181.
2. משה שפירא, שר העלייה והבריאות.

183

1. לואיס ו. דאגלס, שגריר ארצות־הברית בבריטניה.
2. מברק של שרת אל אילת ובו ניתוח של הצעת התיקון האמריקאית להצעת ההחלטה הבריטית (23.11.1948, 93.01/2220/8).
3. סול בלום, חבר בית־הנבחרים של ארצות־הברית (דמוקרטי).

Niles disclosed to me President's instructions to Jessup on 19th[4] followed closely my cable to Niles same date shown to President,[5] and which contained summary your previous instructions.

President yesterday assured Eddie Jacobson[6] his determination to see pre-election Palestine pledges fully fulfilled both letter and spirit. Same been told me by Clifford and other closest friends President, who assured that neither British nor Conciliation Commission be able sabotage President['s] determination support us.

Epstein

184

מ. שרת אל א. אילת (ואשינגטון)
M. Sharett to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן PW19
נוסח יוצא: 93.02/182/7

[Paris], 25 November 1948

Are now canvassing Security Council members on admission. China should not be ruled out; her present difficulties, dependence on American public opinion and implied recognition Jewish statehood last week,[1] form background for our immediate action Washington. Suggest mobilize Clifford, Morgenthau and see Wellington Koo.[2]

Shertok

4. בקובץ התעודות *Foreign Relations of the United States* אין הוראות ישירות מהנשיא טרומן אל משלחת ארצות־הברית באו"ם לקראת נאומו של ג'סאפ בוועדה הראשונה ב־20.11.1948, אך ראה מברק של לווט אל המשלחת באו"ם מ־18.11.1948, ובו חזרה על הנחיות קודמות של הנשיא (*FRUS*, 1948, V, pp. 1608–10).
5. ראה אילת אל ניילס, 18.11.1948, 93.08/377/11.
6. אדוארד ג'ייקובסון, לשעבר שותף לעסקים של הנשיא טרומן.

184

1. הכוונה לנאומו של הנציג הסיני בוועדה הראשונה ב־20.11.1948. הנציג הסיני הציע לאמץ את מסקנות המתווך, והנימה הכללית של דבריו היתה של הכרה בדיעבד בעובדות שנוצרו בארץ־ישראל. עד אז תמכו הסינים בפתרון פדרטיבי או בנסיונות פיוס בארץ־ישראל. ראה *GAOR, 3rd Sess.*, Pt. 1, First Committee, 205th Meeting, 20.11.1948, pp. 684–6.
2. ולינגטון ו.ק. קו, שגריר סין בארצות־הברית.

185

תזכיר מאת מ. פישר
Memorandum by M. Fischer

93.02/186/10

Paris, le 25 novembre 1948

ENTRETIENS AVEC MESSIEURS PARODI ET RENÉ MAYER

Au sujet de notre admission à l'ONU, j'ai pris contact avec diverses personnalités françaises, susceptibles d'exercer une influence sur ceux qui seront amenés à prendre position dans le Gouvernement. J'avais, d'ailleurs fait, à ce sujet, une petite note explicative qui vous a été envoyée.[1]

Il est bien évident que l'attitude de M. Schuman aura un rôle presque décisif. Deux personnes seules ont sur lui une influence qui ait des chances d'être efficace: ce sont Parodi et René Mayer.[2]

Hier, j'ai longuement discuté la question avec Parodi. Je lui ai fait savoir ce que nous désirerions: Etre en mesure dedire aux Américains et à d'autres délégations disposées à appuyer notre admission à l'ONU que la France donnera son vote au moment voulu. Nous ne demandons pas de prise de position publique préalable.

M. Parodi a promis de s'entretenir de la chose avec M. Schuman. Il reconnaît que notre admission à l'ONU est la seule façon de rendre possible une modification de l'attitude arabe dont le raidissement lui est connu et qu'il attribue à une forte pression anglaise.

M. Parodi n'avait qu'une objection: C'est que notre admission laisserait libre jeu à nos extrémistes qui n'auraient plus aucune raison de se restreindre. J'ai répondu que le contraire était vrai et que c'était fournir à notre Gouvernement modéré une arme contre les extrémistes que de les mettre en mesure de pouvoir dire que, en tant que membre de l'ONU, Israël avait à se soumettre à ses lois. M. Parodi reconnaît d'ailleurs que notre Gouvernement a fait preuve d'un beau courage en ne rejetant pas formellement la décision du Conseil de Sécurité du 4 novembre. Personnellement, le projet de résolution australien à la Commission politique lui plaît et il estime que les amendements américains donnent satisfaction presque complète aux Britanniques.[3]

Mon entretien avec René Mayer était plus difficile mais probablement plus efficace. La position de départ de René Mayer est la suivante:

"La position de la France, en ce qui concerne l'admission de nouveaux membres à l'ONU, est très nette. M. Schuman l'a déclaré sans ambages:

185

1. ראה "Note envoyée par Maurice Fischer à diverses personnalités politiques amies", 24.11.1948, 93.02/186/11.
2. רנה מאייר, חבר המפלגה הרדיקל־סוציאליסטית, שר הכספים — נובמבר 1947 – יולי 1948.
3. ראה הערת־עורך, עמ' 201.

La France demande l'admission de tous les candidats sans exception. Il est inconcevable que la France vote pour l'admission d'Israël tant que l'Italie n'est pas admise. Israël n'a aucun intèrêt à payer l'admission par l'abandon d'une partie du Neguev et c'est le prix qu'exigerait certainement l'Angleterre pour lever son obstruction. M. Schuman a d'ailleurs déclaré, dans une discussion entre délégués français, qu'il fallait tenir compte du désir de l'Angleterre de sauvegarder ses communications avec la Transjordanie par le sud du Neguev."

Je ne fais que résumer les quelques arguments que j'ai employés vis-à-vis de René Mayer:

"L'admission d'Israël à l'ONU sauve la situation dans le Moyen-Orient d'une impasse. Nous avons la promesse formelle des États-Unis de soutenir notre admission et la France n'a à prendre aucune initiative. L'Italie elle-même ne s'oppose pas à ce que nous soyons admis avant elle. Notre admission a un caractère différent de [celui] des autres candidats. Elle découle de la décision des Nations Unies du 29 novembre. La France a intérêt à ce que la situation se stabilise en Moyen-Orient car l'Angleterre veut exploiter l'affaiblissement des Arabes et leurs défaites militaires pour leur imposer sa protection. L'Angleterre veut ainsi récolter les fruits du travail opéré contre la France pour regagner sa position au Levant."
[. . . . . .][4]

Quand j'ai conclu pour dire que j'avais compté surtout sur lui pour persuader Schuman mais que je regrettais que son scepticisme ne lui permettrait certainement pas de le faire, il a protesté: Il fallait distinguer entre la façon dont il me parlait et les arguments qu'il emploierait vis-à-vis de Schuman et, en outre, je l'avais persuadé que la situation demandait, dans l'intérêt de la France, une stabilisation des choses [au] Moyen-Orient, stabilisation qui, il fallait bien le croire, serait beaucoup favorisée par notre admission à l'ONU. Enfin René Mayer désire notre reconnaissance par la France et estime que seule notre admission la rend possible.

Je ne puis pas dire que j'ai l'impression que René Mayer est convaincu qu'il réussira mais il est certainement l'homme qui a le plus de chance d'influencer l'attitude de Schuman.

Intimement, il me semble que René Mayer est convaincu que, quoi qu'on fasse, les hostilités reprendront en Palestine et que ce n'est qu'une victoire israélienne plus complète qui créera les conditions réelles d'une stabilisation.

René Mayer m'a aussi promis, spontanément, qu'il verrait Parodi afin de coordonner, si possible, son action vis-à-vis de Schuman avec la sienne.

M.F.

4. שני קטעים לא הודפסו כאן.

186

ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם
(בפאריס, ב־25 בנובמבר 1948)
Meeting of the Israeli Delegation to the United Nations General Assembly (Paris, 25 November 1948)

דין־וחשבון: 93.03/131/3

מ. שרתוק:

היתה לי שיחה ממושכת עם דאלס. הבענו ביקורת קשה על הקו האמריקני, המפקיר את היזמה להחלטה לאנגלים ומסתפק בתיקונים להצעה אנגלית זו.[1]

דאלס פתח ב"אני מאמין", שנתן מעין סיכום של הדעה הפוליטית האמריקנית. מדינת ישראל הוכיחה יכולת של ארגון, משמעת וקרבן, אשר עלו לאין שיעור על כל מה שתיארו לעצמם קודם לכן. לעומת זאת היה הכישלון הערבי חמור הרבה יותר משׁשיערו. שתי העובדות הללו הנן גורמים בעלי חשיבות שאינה נופלת מזו של תכנית ברנאדוט. אין לו כל ספק שמדינת ישראל תפרח ותשגשג ותספק את השאיפות המוצדקות של העם העברי. הוא מאמין שתוך עשר שנים ישרור במזרח התיכון שלום ויציבות, ושהודות למדינת ישראל יחיו האנשים במזרח התיכון חיים טובים יותר. כדי להגיע לשלום הכרחי שיתוף אנגלי. שלום בין אנגליה לאמריקה הנו תנאי מוקדם לשלום בין ישראל לערב. הוא משוכנע שביסודו של דבר אנו מסכימים בדבר המטרה ונחלקים רק ביחס לאמצעים ולתכסיסים. לדעתו, נבון יותר להיאחז בהצעה הבריטית ולשמור על מסגרתה תוך סיגול התוכן, הכנסת נקודות רצויות והשמטת אלה שאינן רצויות. תהליך הלחץ שלהם על האנגלים לא נגמר עדיין ויש בו קושי נוסף בגלל דעת־הקהל.

השבתי לו כי שמענו בסיפוק עמוק את דבריו; יותר עוד מהשבחים אשר חלק למדינת ישראל שמחנו לשמוע על אמונתו בשלום ושגשוג, שזהו החזון הנראה לנו מבעד למסך העשן של שדות הקרב. אך יש דברים אחרים הממלאים אותנו דאגה. אנו הננו ילד של או"ם ורצוננו להישאר נאמנים להורתנו. אין זו לנו רק חובה מוסרית כי אם גם שיקול מדיני. בעולם המסוכסך הזה הדרך היחידה עבורנו היא הליכה לאור האו"ם. אולם בדרך בה נוהג הוא (דאלס) קמים נגדנו סכסוכים חמורים, אשר לא נוכל להימנע מהם עם כל רצוננו לעשות זאת. אשר לאנגליה, הודיתי כי כל עוד לא תהיה היא אדישה למזרח התיכון וחסרת אינטרסים בו, הרי תהווה שם גורם. משום כך אנו מעוניינים שתהא גורם בונה ולא מכשול.

דאלס ביקר קשה את הדרך האנגלית. הם הלכו בתוהו לא דרך, הערכותיהם נתבדו בכל מקרה ומקרה. ציינתי כי התעקשותם ראויה היתה למטרות יותר נעלות, וכי הדרך להזיזם ממנה אינה על־ידי סיגול העובדות אליהם אלא להפך. דעת הקהל האנגלית אינה עקשנית, להפך, מקור העקשנות הזאת במשרד החוץ. ציינתי את הניגוד בין האינטרסים הכלכליים הבריטים לבין הקו שנוקט משרד החוץ.

186

1. ראה הערת־עורך, עמ' 201.

בשעת השיחה נעשה רישום מלא ודאלס הבטיח למסור את תוכנה לשאר המשלחת.[2]

ד. ליבשיץ:
משיחה עם צרפקין מסתמן שהם רואים חזית אנגלו־אמריקאית חזקה ונוטים להקים לעומתה חזית נגדית, רחבה מאוד וגמישה, אשר תקיף את כל היתר, מן האוסטרלי ועד הלטין־אמריקנים. צריך לשנות את התכסיס ותחת להקים שני קצוות ומרכז יש להקים שתי חזיתות.

מ. וייסמן:
היתה לי שיחה עם נציג לוכסמבורג. סיפר כי היתה התייעצות בין החמישה.[3] מצד צרפת, הולנד ולוכסמבורג יש יחס של תמיכה. הבלגי מחכה להוראות מהממשלה. הקו שלו הוא שלא לעמוד מנגד ולתמוך בקבלתנו במועצת־הביטחון, אך הוא לא ישא נאום. צרפת אמנם תומכת בנו במסגרת החמישה, אך מחוץ למסגרת זו היא נחבאת.

ג. רפאל:
מעלתה של ועדת ניסוח, שאפילו אם לא נשב בה, תהיה שם לאמריקנים אפשרות לבנות מכל ההצעות הקיימות הצעה חדשה.

י. רובינסון:
צריך לומר בפירוש שאנו בעד ועדת פישור בת 5 חברים, כפי שהוצע על־ידי האמריקנים; שאנו מבכרים נציגי מדינות ולא אישים שימונו על־ידי היושב־ראש והמזכיר הכללי. בשבילנו אין הצעה טובה מזו של האוסטרלים. הסכנה היחידה — שאם ועדת הפישור לא תגיע לידי מסקנות, הרי יובא כל העניין להכרעת העצרת הבאה. אוואט, שהוא פטריוט של או״ם, רוצה להציל את הפרסטיג׳ שלה. הוא נותן לנו ארכה של שנה, ואם עד אז לא נצליח ליישב את העניין, יכפו עלינו הר כגיגית. אם ליצור חזית יש להעמידה סביב ההצעה האוסטרלית.

מ. שרתוק:
בשיחה עם פירסון על קבלתנו [לאו״ם] הביע הלה את פקפוקיו ביחס למועד, אך הבטיח להבריק לאוטווה על כך.

2. דין־וחשבון מלא על השיחה ראה במברקי שרת אל איתן, SUN721, 730, 740, 25.11.1948, 93.02/182/7.
3. חברות ״האיחוד המערבי״ — בריטניה, צרפת ומדינות בנלוכס.

187

ו. איתן אל מ. שרת (פאריס)
W. Eytan to M. Sharett (Paris)

מברק MH2125
נוסח יוצא: ארכיון בן־גוריון 3212
נוסח נכנס: 93.02/185/6

תל אביב, 25 בנובמבר 1948

לקחתי שלך 1039[1] אל בן[]־ג[וריון]. קיבלתי התשובה הבאה בכתב:

למשה [שרת], אחרי שיקול רב בשאלת פאלוג׳ה, הגעתי למסקנה ברורה שאין לדבר על שיירות לפאלוג׳ה כל עוד אין המצרים דנים אתנו על שביתת־נשק. לא נוכל לשחרר שליש מכוח האויב הנתון במצור שלנו, שיצא ויילחם בנו אם ירצה. בטחונות באנץ׳ בנידון זה אין בהם ממש, כאשר לכל החלטות עצרת או״ם בעניין ארץ־ישראל לא היה ממש. באנץ׳ לא איים על המצרים כשסירבו לתת לנו שיירה של אוכל במשך שלושה חודשים. למצרים אין יותר זכות להיות בנגב מאשר לנו. התיישבותנו בנגב היתה לפי החוק, וצבאנו בנגב נמצא שם במאי 15 בהתאם להחלטת או״ם. המצרים הם פולשים. מוטב לנו לא להתקבל לאו״ם מאשר להסכים להפליה בלתי־הוגנת זו של באנץ׳ — מתן שיירות לצבא המצרי בפאלוג׳ה, שמנע מאיתנו שיירות של אוכל לישובים ולצבא שלנו בדרום — ושמחר גם עלול לתקוף אותנו מחדש. רק אם המצרים ידונו אתנו על שלום, נדון אתם על פאלוג׳ה. בלי ערובות מצריות שהתקפתם נגדנו נפסקה אין לשחרר הצבא הנצור בפאלוג׳ה או להקל על מצבו.[2]

Suggest you minimise question pocket and set it in context of armistice negotiations.

Eytan

187

1. מברק אבן אל שילוח מ־24 בנובמבר בזה הלשון: "Can only imagine Faluja is most vital issue in two millennia of Jewish history. Cannot otherwise understand its interference with immediate prospects of international recognition" (המברק בתיק 93.02/186/6).
2. בן־גוריון הוסיף שאם שרת חולק על דעתו, הוא יביא את הנושא להכרעת הממשלה (ראה איתן אל שרת, F2, 25.11.1948, 130.09/2344/1). ראה גם מס׳ 188.

188

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U750. נשלח והתקבל: 26.11
נוסח יוצא: 93.02/182/3
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 25 November 1948

For Ben-Gurion. Yours U530.[1] Reason why supply pocket not in our interests /perfectly/ obvious, other hand you must consider: (1) There is 4th November resolution, with which we clash anyhow on more important issues, such as non-evacuation territories and non-release brigade. (2) Mediator's line argument is he is bound by resolution 4th November, which is unconditional, therefore cannot agree non-release pending armistice. How much less will he agree non-release should be aggravated by prevention of supply. (3) We vitally interested limit conflict as far as possible, certainly not expose ourselves most unanswerable charges. (4) We about submit application for admission, all probability next week; prospect, though improved, by no means certain. Last thing we want is new obstacle arising from our defiance [Security] Council on most elementary matter such as food supply. (5) Forced surrender would cause very sharp revulsion U.N. feelings. (6) Reference here and back is unworthy, too obvious meant play for time, must ask you spare me this indignity. (7) View utter gravity issue must ask you convene Government immediately.[2]

Shertok

188

1. מס' 180. ראה גם מס' 187.
2. הממשלה לא דנה בעניין זה, אך ראה מס' 194.

189

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק SUN723
נוסח יוצא: 93.02/181/10

Paris, 25 November 1948

Launched new effort behalf Cyprus.[1] Goldmann spoke McNeil, who spoke Bunche, who having been approached previously by us, gave reply which opens way for far-reaching relaxation. Keep confidential, but may inform Cyprus delegation making strenuous efforts their behalf.[2]

Shertok

190

מ. שרת אל ר. שילוח
M. Sharett to R. Shiloah

מברק SUN724
נוסח נכנס: ארכיון בן־גוריון 1509

פאריס, 26 בנובמבר 1948

לשילוח, דחוף ביותר, למסור מיד הלילה.

בהמשך למברקי הצפון 750,[1] ראיתי רידמן ומסרתי לו טענתכם על שימוש בכיס ללחץ על המצרים לשם שביתת־נשק. תשובתו היתה שהמצרים טוענים בדיוק ההפך — שלא ידונו על שביתת־נשק בטרם תשוחרר החטיבה — ואחת היא אם באמת ידונו אחרי השחרור או לא, הרי החלטת 4 בנובמבר אינה מחייבת אותם לשביתת־נשק והדין עמם. היה ברור מראש שזו תהיה התגובה. ועדת השבעה של מועצת־הביטחון[2] מתכנסת מחר בבוקר בעשר.

לשדר דוד [בן־גוריון] 2125:[3] אין להתווכח אתי בשאלת השחרור, כי דרשתי רק שירות מזון. טענת אפליה כלפי באנץ' אינה הולמת כי לפנינו החלטת מועצת־

189

1. בקפריסין נותרו כ־11,000 עצורים — גברים בגיל הגיוס, ובני משפחותיהם שסירבו לעלות בנפרד. ראה כרך I, מס' 442. ב־25 בנובמבר הבריק איתן, שמצבם של הנשארים בקפריסין הולך ומחמיר, ושאל אם אין הזמן מתאים ללחוץ על הבריטים, באמצעות האמריקאים או בדרך אחרת, כדי שישחררו את העצורים (ראה איתן אל שרת, F1, 25.11.1948, 130.09/2344/1).
2. עצורי קפריסין שוחררו רק בסוף ינואר 1949, ימים ספורים לפני הכרת בריטניה בישראל.

190

1. מס' 188.
2. ועדת־משנה של מועצת־הביטחון לפיקוח על ביצוע החלטת 4 בנובמבר.
3. מס' 187.

הביטחון שלא היתה קודם. העובדה שבאנץ׳ גרם להחלטה אינה מעלה ואינה מורידה, כי לא אתו הוויכוח אלא עם המועצה. במצב שאולי אין למנוע התנגשות, אני מתאמץ לפחות לצמצמה ולהסתלק מעמדה שאינה בת־הגנה. העניין אינו נוגע רק לקבלתנו לאו״ם אלא לכל תוצאות העצרת לדידנו, כי סכסוך גלוי עם המועצה באמצע העצרת בנקודה שנופיע בה כבלתי־צודקים מוכרח לפגוע בנו קשה לאורך כל החזית, לתת נשק בידי אויבינו, להחליש תומכינו ולהפכנו ממתקיפים למתגוננים. נבצר ממני להבין ההגיון שבגלל הפרש בין המצור על החטיבה עם מזון ובין מצור בלי מזון מצדיק סיכונים כה חמורים.

משה

191

מ. שרת אל מ. נמיר (מוסקבה)
M. Sharett to M. Namir (Moscow)

מברק SUN729
נוסח יוצא: 93.02/186/7

פאריס, 26 בנובמבר 1948

המצב בוועדה המדינית:[1] (א) התרוצצות בין הבריטים והאמריקנים. האחרונים תומכים בהצעת הראשונים כיסוד. הוציאו מתוכה אישור מוחלט לתכנית ברנאדוט, אך השאירו כמה סעיפים גרועים. האנגלים קיבלו תיקונים קלים והשאירו אישור ברנאדוט. לפי זה אין הסכם, אך החתירה לקראתו נמשכת. (ב) בתיקוני אמריקה חסרים הכרת קיום ישראל, דרישה לקבלה לאו״ם, הדגשת חיוב כ״ט נובמבר וקביעת עיקרון שאין להקטין שטחנו בלי הסכמתנו. כל אלה היו כלולים בנאומם הראשון. לעומת זה, נשארים בגירסת אמריקה ההסתמכות לברנאדוט כקו מנחה לוועדת הפישור, פתחון־פה לוועדה לא רק לתווך אלא גם לקבוע גבולות, מסירת גורל החלק הערבי למדינות השכנות, אישור מוחלט לתכנית כ״ט נובמבר בירושלים, דרישת חופש כניסה לירושלים לכול מבלי להתנות בשלום, סמכות לוועדה להקים מינהל, למנות מושל או״ם, לגייס מועצת־הביטחון נגד כל הפרעה — כל זה עד להגשת התכנית לעצרת הבאה לאישור. אנו מתקיפים כל אלה כלפי אמריקה, פה ובבירה, וכלפי יתר המשלחות. (ג) על שולחן הוועדה הצעות אוסטרליה, קולומביה, פולין, ס.ס.ס.ר. ותיקוני גואטמלה ועוד. אנו ממריצים גיבוש חזית נגד האנגלים וריכוזה בהצעה האוסטרלית, המנוגדת בתכלית לבריטית, מדגישה אופיה המכריע של תכנית כ״ט, מאשרת קיום ישראל ודורשת קבלתה, מזכירה אמנם דו״ח ברנאדוט, אך כוללת אותו בשאר הצעות נוספות לכ״ט הטעונות התחשבות, גורסת ועדת פישור גרידא, ללא קביעה וללא סמכות מינהלית, ומחייבת התייעצות בלבד הן להתיישבות הפליטים בארצות אחרות והן להחזרתם במידת האפשרות. ברית־המועצות מוכנה

191

1. ראה הערת־עורך, עמ׳ 201; מס׳ 177.

לתמוך באוסטרלית בהסתייגות מסוימת. בעייתנו הטכסיסית — להביא להקמת ועדת ניסוח בשיתוף כל המציעים והמתקנים לשם הכרעה כנגד האנגלית ולחץ לניתוק האמריקנים ממנה, מה גם שבנקודה העיקרית עודם מחולקים. הנחתנו — שבעניין שאינו נוגע לסכסוך מזרח–מערב ייתכן לגבש רוב של מזרח עם חלק מהמערב.

בחזית מועצת־הביטחון ממשמש משבר רציני, שיתן אותותיו ב[וועדה ה]מדינית, בגלל סירובנו לפנות באר שבע, לקבל עלינו הגבלות חופש התנועה הצבאית ברחבי הנגב ובעיקר לשחרר החטיבה המצרית הכלואה בכיס פאלוג'ה ואפילו להרשות שיירות מזון אליה. בנקודה האחרונה — שיירות המזון — דעתי היא שחברי מגדישים הסאה ונוקטים עמדה שאיננה בת־הגנה. עמדתנו היא: קיבלנו עלינו ללא סייג החלטת ט"ז נובמבר — שביתת־נשק — ומלאנו הדרישות האפשריות לפי ד' נובמבר: ראשית, פינוי שטח בחוף; שנית, הוצאת הכוח שנוסף לנגב אחרי י"ד אוקטובר; ושלישית, הסדר פיקוח או"ם בקווים. לעומת זה, לא נוכל: ראשית, לפנות שטח בפנים על־מנת שיהפוך חלל ריק לכנופיות; שנית, להסכים שמעמדנו המדיני והצבאי בנגב שונה כלשהו מבאיזורים אחרים; ושלישית, לשחרר כוח אויב על־מנת שיוכל להתקיפנו. אם האויב מסכים לשביתת[־נשק] — שאני. אין לסכם עדיין. אקווה שהכול הובן.

שרתוק

192

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק SUN728
נוסח יוצא: 93.02/181/10

Paris, 26 November 1948

Jessup invited Aubrey [Eban], myself, view upclearing Negev situation prior meeting Seven[1] afternoon. Asked information exact position. Myself explained three controversial points: non-evacuation, mobility, pocket, mustering all arguments justify our attitude, including supplies. Jessup reaction we put ourselves in wrong before U.N. after having appeared most conciliatory. We thereby destroy favourable atmosphere created for conciliation efforts leading peace and make impossible for U.S.A. help us. His argument centred chiefly around pocket; equal emphasis both refusals release and supply; regarding latter — charging we aimed extermination. Myself emphatically denied this, stressing Faluja brigade actually prisoners war in every but technical sense, we treated prisoners utmost humanity. Regarding atmosphere, indicated other side unaccepts armistice, merely using atmosphere as cloak for evil designs. Other hand, if they feel pinch, will be brought reason. Jessup replied this means we bent achieving our aims solely by force. He minimised military risks involved in release brigade, emphasising we incurring much graver

political risks, used expressions world knows militarily you on top, impression your attitude be lion refuses let mouse out of trap for fear mouse might attack him. Myself countered by reports reinforcements Gaza, occupation positions further south, preparations new offensive, adding while war continues, we must be prepared worst. On main issue said our conscience clean, November 4th and 16th to us inseparable, we accepted 16th unreservedly, did utmost comply 4th by evacuating coastal area, reducing troops, accepting elaborate arrangements U.N. observation; what we don't comply with is impossible of compliance. Once Egyptians accept armistice, whole position transformed. Jessup maintained argument extremely harmful effects our position resulting this attitude. He raised question mobility, enquiring whether impossible reach agreement Riley on policing. Myself replied any differentiation our status Negev and elsewhere inadmissible, we were free there before and are now, can go wherever we like any day. Jessup argued we trying prejudge issue our favour by military facts. Myself replied issue prejudged against us if we denied freedom movement throughout area. Brief skirmish about Beersheba. Conversation inconclusive, interrupted by necessity attend morning meeting Committee.

My personal opinion only strengthened by this interview.

Shertok

193

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

SUN733 מברק
נוסח יוצא: 93.02/181/10

Paris, 26 November 1948

Continuation my SUN728.[1] Though doubt much whether concession relevant point,[2] which if made in time, might have improved matters and rendered meeting unnecessary,[3] now that meeting been called would have

192

1. ועדת־משנה של מועצת־הביטחון לפיקוח על החלטת 4 בנובמבר. ראה גם מס׳ 179 והערה 2 שם.

193

1. מס׳ 192.
2. בדבר עמדת שרת לגבי בעיית פאלוג׳ה ראה מס׳ 175, 187, 190.
3. כינוס של ועדת־המשנה של מועצת־הביטחון לפיקוח על החלטת 4 בנובמבר. הוועדה עמדה להתכנס באותו יום.

any material effect even if offered this late hour as meeting be presented with whole budget. Also would look like concession wrung by threat meeting which do not particularly relish.[4]

Shertok

194

ר. שילוח אל מ. שרת (פאריס)
R. Shiloah to M. Sharett (Paris)

מברק MH2132
נוסח יוצא: ארכיון בן־גוריון 1532

תל אביב, 26 בנובמבר 1948

הבא מאת בן־גוריון: תמסור לבאנץ' או לרידמן שנסכים לדרישת ריילי וניתן פעם אחת אספקה לפאלוג'ה מבלי שהדבר ישמש תקדים, מתוך הבנה ברורה שאם המצרים ממשיכים בסירובם להיכנס במשא־ומתן על שביתת־נשק ואין התחלה בימים הקרובים, נשמור על חופש הפעולה שלנו ביחס לכיס, כי אין לשחרר צבא אויב שעומד להילחם בנו בכל רגע שהוא ירצה. תבריק הגבת באנץ' או רידמן. אשר לטענתך בסוף מברקך SUN724,[1] ההפרש בין מצור עם מזון או בלי מזון הוא הפרש בין מצור שמוביל למטרה ומצור שאין בו כל טעם.[2]

שילוח

195

ר. שילוח אל מ. שרת (פאריס)
R. Shiloah to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן F4
נוסח נכנס: 93.02/182/3

Tel Aviv, 26 November 1948 (20.00)

Latest evidence Egyptian planning break out from pocket with help simultaneous attack by Egyptian, Iraqi and Arab Legion other section Negev front. Supplies position within pocket serious and affirmed able hold out till other plan ripe. Enabling them to increase their supplies even few days' ration[s] might carry them through critical time gap. This explains our seeming obstinate attitude.

Zaslani

4. ראה מס' 194, 195.

194

1. מס' 190.
2. בהתאם להסכם שיגרו המצרים ב־1 בדצמבר שיירה ראשונה של אספקה לכוח הנצור. בחיפוש שנעשה בשיירה סמוך לפאלוג'ה נתגלה שהמטען כולל חלקי־חילוף לרובים ולמכונות־ירייה. השיירה לא הורשתה להמשיך בדרכה.

196

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק SUN736
נוסח יוצא: 93.02/186/7
נוסח נכנס: ארכיון בן־גוריון 1532

פאריס, 27 בנובמבר 1948

מברקכם MH2132[1] נתקבל לאחר פתיחת ועדת השבעה. הידיעה נמסרה לג׳סאפ, שאיחר לבוא, בכניסתו לישיבה. מיד הביע סיפוק רב מפורקן המתיחות, שיבח תבונתנו והוסיף שאינם מעוניינים במשבר. הידיעה נשלחה למתווך לתוך החדר. אוברי [אבן] הוזמן לישיבה. המתווך מסר דין־וחשבון מתון, לא הזכיר באר שבע, מסר החלטתנו להעביר שיירה ואמר שבעניין תנועות הצבא עדיין נמשך המשא־ומתן; רמז שאילו נתקבלה הידיעה על הסכמתנו לשיירה בעוד מועד לא היה צורך בישיבה. בתשובה לרוסי על גורל החלטת ט״ז [בנובמבר] הודיע המתווך ברורות שאנו הסכמנו והערבים סוחבים. אוברי הציג בתוקף עמדתנו בעניין התנועה והכיס, לא נגע בבאר שבע כי המתווך לא עורר השאלה. לבסוף פסק היושב־ראש שאין מה להחליט. אחרי הישיבה הביע פארודי קורת־רוח לוויתורינו. רידמן אמר שאילו נתקבלה הידיעה שעתיים קודם, היו מבטלים הישיבה. המסקנות: ראשית, השהיה מיותרת של החלטה חיובית הביאתנו עד סף משבר; שנית, רק ההחלטה החיובית מנעה המשבר. הלקח ברור.

שרתוק

197

א. אילת אל מ. שרת (פאריס)
E. Elath to M. Sharett (Paris)

מברק N38
נוסח יוצא: 93.03/86/15
נוסח נכנס: 93.02/185/7

New York, 27 November 1948 (10.31)

Understand reliably: (1) Americans unproposing [separate][1] resolution view avoiding undue responsibility; (2) unsupporting Australians' lest antagonize British, Arabs; (3) believing unity important for future Anglo-

196

1. מס׳ 194.

197

1. במברק המקורי כתוב בטעות: support. התיקון — במברק נוסף (אילת אל שרת, N39, 29.11.1948, 93.02/185/7).

American relations, while unable accept British line, are seeking their support American position.[2]

Eliahu

198

מ. שרת אל א. אילת (וואשינגטון)
M. Sharett to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן
נוסח יוצא: 93.02/182/7

Paris, 28 November 1948

Submitting application for admission tomorrow. Stage delivery goods reached. Essential immediate U.S.A. action mobilise France, Canada, Colombia, Belgium, China. Cable steps, prospects.[1]

Shertok

199

מ. פישר אל ר. מאייר (פאריס)
M. Fischer to R. Mayer (Paris)

העתק: 93.02/183/2

[Paris], le 28 novembre 1948

Monsieur le Ministre,

A la suite d'indiscrétions — cela ne vous étonne pas — je sais que vous avez tenu, et au delà, les promesses que vous m'aviez faites lors de notre dernier entretien.[1] J'espère que votre appui s'avérera, dans le cas présent, aussi décisif que dans le passé.

Nous déposerons lundi notre demande d'admission à l'O.N.U., appuyés par les Etats-Unis. Nous pensons que nous aurons au Conseil de Sécurité les sept voix indispensables: Etats-Unis, U.R.S.S., Ukraine, Argentine, Colombie, Canada, France. Nous avons la promesse formelle des cinq premiers. Le Canada est presque certain. Quant à la France, M. de Boisanger[2] m'a dit qu'il votera certainement aussi au Conseil de Sécurité,

2. השווה מס' 183.

198

1. ראה מס' 212, 213.

199

1. ראה מס' 185.
2. קלוד דה־בואסנג׳ה, פקיד בכיר במשרד החוץ הצרפתי, מומחה לשאלת ארץ־ישראל, לימים — נציג צרפת בוועדת הפיוס.

l'attitude à l'Assemblée Générale restant indéfinie. Mais certains pensent que M. Schuman hésite encore, même en ce qui concerne le Conseil de Sécurité.

Il me semble que le délégué français au Conseil peut motiver son vote à peu près de la façon suivante:

1. Nous, Conseil de Sécurité, avons ordonné aux Etats arabes de négocier avec Israël. Nous devons donc être logiques et ne pouvons refuser de recommander à l'Assemblée Générale de conférer à Israël le statut de membre des Nations Unies.

2. L'Assemblée Générale, dans sa décision du 29 novembre 1947, a recommandé à la présente session d'examiner la demande d'admission des Etats constitués en Palestine — ou de l'une de ces Etats — et nous ne pouvons donc pas faire obstacle à cette demande.

M. Parodi a vu M. Schuman, qui lui a dit, je crois, qu'il soumetrait la question de notre admission au Conseil des Ministres. Jules Moch,[3] Daniel Mayer[4] et Christian Pineau[5] reçu une petite note explicative. Voyez-vous la possibilité de faire un effort vers d'autres ministres?

En vous remerciant encore une fois, je vous prie d'agréer, Monsieur le Ministre, l'assurance de ma très haute considération et de ma profonde sympathie,

Maurice Fischer

200

ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם (בפאריס, ב־28 בנובמבר 1948)

Meeting of the Israeli Delegation to the United Nations General Assembly (Paris, 28 November 1948)

דין־וחשבון: 93.03/131/3

א. אבן:

לפני שבוע, בשיחה עם ג'סאפ על שאלת קבלתנו, הציע הלה שאנו נערוך סיור בין המשלחות לבירור עמדתם בעניין ונמסור לו את התוצאות.[1] לפיכך התקיימו פגישות עם מרבית חברי מועצת־הביטחון. משלחת ארצות־הברית לוחצת על הגשת הבקשה ומוכנה להצביע בעד קבלתנו. הם חוזרים ומדגישים בכל פעם את נאמנותם לקו הזה. לעומת זאת הריהם מהססים ביחס לעצרת.

הגוש הסלאבי, שנשאר נאמן לאותו קו גם הוא, מהסס אם להכניס להחלטת

3. ז'יל מוך, שר הפנים.
4. דניאל מאיר, שר העבודה של צרפת.
5. כריסטיאן פינו, שר לעבודות ציבוריות, תחבורה ותיירות בממשלת צרפת.

200

1. ראה מס' 178.

העצרת סעיף על קבלתנו. מארגנטינה קיבל [משה] טוב התחייבות כי יצביעו בעד. לגבי קולומביה — ניכר מפנה חשוב בנאום אורדאנֶטה בעצרת;[2] הוא רואה צורך להכיר לא רק בעובדת קיומה של ישראל אלא גם ביסוד החוקי. הרי שיש חמש משלחות שלפי התחייבויותיהן אפשר להניח שיצביעו בעד. נשארות קנדה וצרפת. פירסון אמנם נוטה לתמוך, אך מהסס ביחס לבחירת המועד.

מ. פישר:

לגבי צרפת יש להבחין בין עמדת המנגנון הטכני של משרד החוץ, שדעתו כי במועצת־הביטחון יש להצביע בעד, אך על עמדתה בעצרת עוד תהיה התייעצות של מיניסטרים. שר החוץ עצמו עוד לא החליט על השאלה כולה.[3]

א. אבן:

יש לזכור כי סיור זה נערך לפני הגשת הבקשה, שבעצם הפעולה הזאת יש משום לחץ, וכן לפני אשר האמריקאים השתמשו בלחץ כלשהו.

מ. וייסמן:

חבר המשלחת הבלגית אמר לי כי עוד אין להם תשובה מבריסל, אך הוא מקווה כי התשובה שתבוא תהא לנו לרצון.

מ. שרתוק:

מסכם את החשבון: מ־11 חברי מועצת־הביטחון נופלים שלושה — אנגליה, סוריה וסין.[4] מסופקת ביותר — בלגיה. מיתר השבעה בטוחים ארצות־הברית, רוסיה, ארגנטינה וקולומביה. אילו היינו בטוחים בצרפת, לא היתה קנדה מקבלת על עצמה את אשמת הכשלתנו, אך אם תהיה לה אפשרות לחלק את האחריות עם צרפת, תעשה זאת בשמחה. זה מחזיר אותנו אל צרפת כקול מכריע.

מ. פישר:

הרמז הדק ביותר מאמריקה יכול להכריע בצרפת.

א. אבן:

ביחס לסין רמזו האמריקאים שאל לנו להתיאש מראש מקולה של זו.

י.ל. קנן:

אל לנו להחמיץ את התאריך ההיסטורי של ה־29 בנובמבר. אם לא נשתמש בו להגשת הבקשה, ישתמע מכאן כי לנו עצמנו אין אמונה בנצחוננו. העיתונאים ערכו סיור על דעת עצמם והגיעו למסקנה שיש לנו 7 קולות ושלחו מברקים שיש לצפות שביום השנה להחלטת כ״ט בנובמבר תגיש מדינת ישראל את הבקשה לחברות באו״ם. איני רואה איך נוכל ללחוץ בלי להגיש.

2. ראה נאומו של רוברטו אורדאנטה ארבלָאֶז, ראש המשלחת של קולומביה בעצרת הכללית של האו״ם, בדיוני הוועדה הראשונה של העצרת ב־23 בנובמבר (*GAOR, 3rd Sess.*, Pt. 1, First Committee, 209th Meeting, 23.11.1948, pp. 723–4).
3. ראה מס׳ 199.
4. השווה מס׳ 184.

מ. שרתוק:
הדבר היחיד שאיני יכול לקבלו הוא שמברקי העיתונאים יש בהם סיבה בשבילנו לעשות זאת.

א. אבן:
מציע למסור היום לג׳סאפ את תוצאות הסיור שלנו. להודיע רשמית לדאלס שאנו מגישים את הבקשה ולציין כי אנו עושים זאת תוך הסתמכות על עזרתם.

ג. רפאל:
תומך ברעיון חשיבות תאריך ה־29 בנובמבר. אם זוהי המדיניות המוצהרת של ארצות־הברית, אני חושב שנקבל יותר משבעה קולות. כן צריך להודיע לטריגווה לי, כי אתו התחלנו את הדיון בעניין זה.

מ. קומיי:
יש להודיע מראש למשלחות שאנו עומדים לעשות זאת, שלא תהיה להם הרגשה כאילו אנו סוחטים מהם את קולם.

א. ששון:
צריך להסביר לראשי המשלחות שאיומי הערבים לעזוב את או״ם הנם דיבורים בעלמא. אדרבא, לאחר שהנציג המצרי דיבר על כך בעצרת קיבל נזיפה מהחצר ונדרש לטשטש את העניין. הם יוסיפו בוודאי לאיים בזאת, אך צריך להבהיר כי אין כל יסוד להניח שיעמדו באיומם.

201

א. ששון אל י. שמעוני
E. Sasson to Y. Shimoni

העתק: 130.15/3749/1

פאריס, 28 בנובמבר 1948

כמוס

ליעקב היקר — שלום רב,
למכתבך מ־[3]2 לחודש זה.[1]
(א) אם הבינותי היטב את דבריו של הח׳ ידין בהתייעצויות שהשתתפתי בהן, לא האשים את ״מחלקת המזרח התיכון״ בשום דבר ממה שנעשה בגליל או בגבולות הלבנון. הוא רק הסביר שאתם המלצתם על חדירת צבא ישראל ללבנון עד הליטני. הוא גם מסר את הנימוקים שלכם בדיוק לפי הסיכום שלך במכתבך המפורט אל מנהל

201

1. שמעוני כתב שנודע לו כי בהתייעצויות פנימיות של משלחת ישראל בפאריס טען ידין שחדירת צה״ל לתוך שטח לבנון נעשתה על־פי הוראתה והמלצתה של מחלקת המזרח התיכון במשרד החוץ. שמעוני הכחיש טענה זו. (ראה מכתב בתיק 130.15/2570/11.) ראה גם מס׳ 135 והערה 2 שם.

משרד החוץ מ־18 לחודש זה,[2] אף הוסיף כי לקח את הסברותיכם לתשומת־לב, אך לא מילא אחריהן.

(ב) מצדי חיוויתי דעה נגד כל חדירה ללבנון. אף ביקשתי, אם אפשרי הדבר, לסגת לגבולות ארץ־ישראל:

ראשית, אינני מאמין ביכולתו של איזה כוח נוצרי–אופוזיציוני כיום בלבנון לעשות מרד או לנסות לקחת בכוח את השלטון בידיו, גם אם צבא ישראל יגיע עד צידון ואף יותר רחוק.

שנית, אינני משוכנע כלל, כי פעולת פלישה מצדנו, בין רחבה ובין מצומצמת, תקרב אותנו אל השלום וההבנה עם הלבנון.

שלישית, אינני מסכים כלל להנחה כי דרך "הכתבת תנאים" צריכה להיות דרכנו אל השלום עם העולם הערבי או עם אחת ממדינותיו.

כל זה, כמובן, מחוץ לחישובים ושיקולים אחרים: פוליטיים, בינלאומיים וכו׳.

(ג) אילו הייתי במקומכם — הייתי מסרב בתוקף לתת כל עצה, הדרכה או המלצה, הן ביחס לנוצרים בגליל, הן ביחס ללבנון והן ביחס לבדואים בנגב בטרם שאדע בבירור: מהו קו המדיניות הגבוהה שלנו בנוגע לשלום או מלחמה. עתה, לאחר שהשלמנו כמעט את כל הכיבושים שלנו, מותר לנו לדרוש זאת. הייתי מציג את השאלה בפני ראש־הממשלה ושר החוץ כך: הצבא עשה את שלו — הדף, כבש וניצח. עתה בא תורנו — תורה של "מחלקת המזרח התיכון" — להשיג את השלום. לא במוסדות הבינלאומיים, כי אם בקרב העולם הערבי. אחרי זה הייתי מרצה לפניהם את דעתי, סוקר את קשרינו, אפשרויותינו וסיכויינו, ומסמן קווי פעולה מקיפים ורחבים לגבי כל השאלות שנתעוררו עד כה ושעתידות להתעורר במרוצת הזמן.

(ד) כך הייתי עושה אילו הייתי בימים אלה בקריה ועומד בראש "מחלקת המזרח התיכון". בשביל פעולת בירור כזאת אין לכם צורך לא במקשרים ולא במתווכים. אין אתם פונים אל המטה או אל שר הביטחון, כי אם אל ראש־הממשלה ושר החוץ. אל קובעי מדיניות השלום ומכווניה, ולא אל מנהלי המלחמה ומבצעיה. ונדמה לי כי "המחלקה המדינית"[3] היתה מצטרפת אליכם ברצון בתביעת הבירור הזה.

(ה) אחת משתיים יכולה להיות תוצאת תביעתכם את הבירור: תשובה חיובית או תשובה שלילית. במקרה של חיוב, הרי השגתם את הדרוש. במקרה של שלילה — עליכם לבקש את הסיבה לכך. אם הסיבה צבאית היא — עליכם להשלים אתה ולחכות עד לחיסולה, אך אם מדינית היא — עליכם לנתחה ולבדוק את נכונותה, ואחר־כך לערער עליה או להשלים אתה. אבל אם הסיבה איננה לא צבאית ולא מדינית ונובעת מתוך "חשבונות אחרים" שאין לקבלם או להשלים אתם, הרי עליכם להסיק מיד אחת משתי המסקנות הבאות: (1) להרכין ראש ולקבל את הגזירה, (2) לסרב לכל שיתוף־פעולה במצב כזה, לא בעניינים שוטפים ולא בעניינים יסודיים, עד תיקון המצב. מצדי הייתי בוחר במסקנה השנייה ללא כל היסוס. וכמה טעמים לדבר:

ראשית, אני בעד "מחלקת מזרח תיכון" בפועל, ולא בשם, ליד מיניסטריון החוץ.

2. ראה תזכיר של שמעוני אל איתן "על בעיות מדיניות בגליל ובגבול הצפון ועל הקשר בין משרד החוץ ובין מטה הצבא", 18.11.1948, 93.02/186/17.

3. המחלקה המדינית במשרד החוץ היתה אחראית על איסוף מידע והערכתו ועל כינון קשרים עם ערבים בישראל ומחוצה לה.

שנית, אני בעד עבודה מחושבת, שקולה ולפי תכנית קבועה מראש, ולא בעד עבודה מקרית מן היד אל הפה.

שלישית, אני בעד חיסול המלחמה עד כמה שאפשר מוקדם, גם אם נצטרך לשלם איזה מחיר בעד זה: בטריטוריה, בערובות פרטיות ובינלאומיות ובחזרת חלק קטן מהפליטים.

רביעית, אני בעד מאמץ רציני — כן, רציני — לשלום עם העולם הערבי כולו, ולא עם אחת ממדינותיו בלבד. הסיכוי, לדעתי, לשלום עם העולם הערבי כולו הוא יותר גדול מהסיכוי לשלום נפרד עם אחת ממדינותיו.

(ו) אלו הן הערותי לשלוש הפסקאות הראשונות של מכתבך מה־23 לנובמבר. אבקשכם, אתה ועזרא [דנין], לעיין בהן כראוי. אשר ליתר הדברים והשאלות שבאו במכתבך הנ״ל — אענה עליהם במכתב אחר.

דרישת־שלום לעזרא וכל טוב לך ולכל החברים, שלך,

אליאס

202

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק UN1064
נוסח יוצא: 93.02/182/2

[Paris], 29 November 1948

Reedman called with message from Bunche: His policy avoid meetings Committee of Seven and Security Council on Negev situation, urges us, as instructed by him, do everything possible prevent negotiations reaching crisis. Next subjects Faluja release and movement our troops in areas previously occupied Egyptians. With regard former we strongly reiterated necessity definite assurance brigade never useable against us. He did not contest this argument, which also not contested Friday's meeting of Seven.[1] Bunche plans early trip Cairo, Amman, Tel Aviv, in order report Council response to armistice order.

Eban

202

1. ראה מס' 196.

203

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק מוצפן F8. התקבל: 30.11
נוסח יוצא: 93.02/182/7
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 29 November 1948

In conversations myself, Lifshitz, with Tsarapkin, /Zinchenko/,[1] they insisted literal adherence November resolution. Suggest not raise our Jerusalem demands /too/ promptly; though not unsympathetic to them, they fear effects acquiescing in revision. Their view validity November resolution must be upheld this Assembly, perhaps more flexibility thereafter. Galilee not discussed, but presume similar attitude.

Eban

הערת־עורך
Editorial Note

על־פי סעיף 4 של מגילת האו"ם, החברות בארגון פתוחה לכל מדינה שוחרת שלום המקבלת על עצמה את ההתחייבויות הכלולות במגילה, ושעל־פי דעת ארגון האו"ם, רוצה ויכולה לקיים התחייבויות אלה. קבלתן של מדינות חדשות נעשית על־ידי העצרת הכללית על־פי המלצת מועצת־הביטחון.

נוהל קבלת מדינה מועמדת לאו"ם נקבע בתקנות 58 ו־60 של מועצת־הביטחון, המובאות להלן:

Rule 58

"Any State which desires to become a Member of the United Nations shall submit an application to the Secretary-General. This application shall contain a declaration made in a formal instrument that it accepts the obligations contained in the Charter."

Rule 60

"The Security Council shall decide whether in its judgment the applicant is a peace-loving State and is able and willing to carry out the obligations contained in the Charter, and accordingly whether to recommend the applicant State for membership.

"If the Security Council recommends the applicant State for membership, it shall forward to the General Assembly the recommendation with a complete record of the discussion.

203
1. קונסטנטין זינצ'נקו, יועץ למשלחת ברית־המועצות לעצרת הכללית של האו"ם.

"If the Security Council does not recommend the applicant State for membership or postpones the consideration of the application, it shall submit a special report to the General Assembly with a complete record of the discussion.

"In order to ensure the consideration of its recommendation at the next session of the General Assembly following the receipt of the application, the Security Council shall make its recommendation not less than twenty-five days in advance of a regular session of the General Assembly, not less than four days in advance of a special session.

"In special circumstances, the Security Council may decide to make a recommendation to the General Assembly concerning an application for membership subsequent to the expiration of the time-limits set forth in the preceding paragraph."

(ראה מסמך או"ם S/96/Rev.3).

204

מ. שרת אל ט. לי (פאריס)
M. Sharett to T. Lie (Paris)

העתק: 93.02/186/15

Paris, 29 November 1948

Sir,

On May 14, 1948, the independence of the State of Israel was proclaimed by the National Council of the Jewish people in Palestine by virtue of the natural and historic right of the Jewish people to independence in its own sovereign State, and in pursuance of the General Assembly Resolution of November 29, 1947. Since that date, Israel has been consolidated administratively and defended itself successfully against the aggression of neighbouring States. It has so far achieved recognition by nineteen Powers.

On behalf of the Provisional Government of Israel, I have now the honour to request the admission of Israel as a member of the United Nations in accordance with Article 4 of the Charter.

In view of the special nature of this application I would request that its consideration should proceed without regard to the deadlines fixed by Rule 60, paragraphs 1–4, but in conformity with paragraph 5 of the same Rule 60 of the Provisional Rules of Procedure of the Security Council.

A formal declaration that the Government of Israel accepts all the obligations stipulated in the United Nations Charter is enclosed.[1]

My Government submits that Israel's admission to the United Nations will constitute an act of international justice to the Jewish people, fully

204

1. ההצהרה מצורפת למכתב, אך לא הודפסה כאן.

consistent with United Nations policy on Palestine, and will contribute to the stabilisation of the Middle East and to the cause of international peace.

I have the honour to be, Sir, Yours faithfully,

Moshe Shertok
Minister for Foreign Affairs of the
Provisional Government of Israel

205

ד. בן־גוריון אל מ. שרת (פארים)
D. Ben-Gurion to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן F6
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/181/8

Tel Aviv, 29 November 1948 (09.45)

A proposal /will shortly be/ brought before Government meeting by the Jerusalem people to transfer the Government offices to Jerusalem as early as possible.[1] Cable your view.[2]

Ben-Gurion

206

הנשיא טרומן אל ח. וייצמן (רחובות)
President Truman to Ch. Weizmann (Rehovoth)

העתק: 130.02/2391/70

Washington, 29 November 1948

Dear Mr. President,

Today — the first anniversary of the Partition Resolution — is a most appropriate time for me to answer your last letter, dated November 5th.[1]

As I read your letter, I was struck by the common experience you and I

205

1. העניין התעורר פעמים אחדות בישיבות הממשלה אך לא התקבלה כל החלטה. לבסוף הועמד העניין על סדר היום ב־20 בדצמבר והוחלט באורח עקרוני להעביר כמה משרדים ומחלקות ממשלתיות לירושלים. הביצוע נמסר לוועדת שרים.
2. שרת השיב כי בוודאי אין לעשות צעד כזה בזמן המושב של העצרת הכללית, להוציא אולי העברת מוסדות כגון בית־המשפט העליון (ראה שרת אל איתן, U790, 1.12.1948, 93.02/182/7).

206

1. מס' 108.

have recently shared. We had both been abandoned by the so-called realistic experts to our supposedly forlorn lost causes. Yet we both kept pressing for what we were sure was right — and we were both proven to be right. My feeling of elation on the morning of November 3rd must have approximated your own feelings one year ago today, and on May 14th, and on several occasions since then.

However, it does not take long for bitter and resourceful opponents to regroup their forces after they have been shattered. You in Israel have already been confronted with that situation; and I expect to be all too soon. So I understand very well your concern to prevent the undermining of your well-earned victories.

I remember well our conversation about the Negev, to which you referred in your letter. I agree fully with your estimate of the importance of that area to Israel, and I deplore any attempt to take it away from Israel. I had thought that my position would have been clear to all the world, particularly in the light of the specific wording of the Democratic Party Platform. But there were those who did not take this seriously, regarding it as "just another campaign promise" to be forgotten after the election. I believe they have recently realised their error. I have interpreted my reelection as a mandate from the American people to carry out the democratic platform — including, of course, the plank on Israel. I intend to do so.

Since your letter was written, we have announced in the General Assembly our firm intention to oppose any territorial changes in the Nov. 29th Resolution which are not acceptable to the State of Israel.[2] I am confident that the General Assembly will support us in this basic position.

We have already expressed our willingness to help develop the new State through financial and economic measures. As you know, the Export–Import Bank is actively considering a substantial long-term loan to Israel on a project basis. I understand that your Government is now in process of preparing the details of such projects for submission to the Bank.[3] Personally, I would like to go even further, by expanding such financial and economic assistance on a large scale to the entire Middle East, contingent upon effective mutual cooperation.

Thank you so much for your warm congratulations and good wishes on my re-election. I was pleased to learn that the first Israeli elections have been scheduled for January 25th. That enables us to set a definite date for extending *de jure* recognition.

In closing, I want to tell you how happy and impressed I have been at the remarkable progress made by the new State of Israel. What you have received at the hands of the world has been far less than was your due. But

2. ראה דברי ג׳סאפ בדיון בוועדה המדינית של העצרת ב־23.11.1948, *GAOR, 3rd Sess.*, Pt. 1, First Committee, 209th Meeting, 23.11.1948, p. 727.
3. ראה מס׳ 73, 82.

you have more than made the most of what you have received, and I admire you for it. I trust that the present uncertainty, with its terribly burdensome consequences, will soon be eliminated. We will do all we can to help by encouraging direct negotiations between the parties looking toward a prompt peace settlement.

Yours very sincerely,

Harry S. Truman

207

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U770. נשלח והתקבל: 1.12
נוסח יוצא: 93.02/182/3
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 30 November 1948

Pursuance my U700.[1] Bunche yesterday communicated me following: Fawzi requested him behalf his Government transmit us peace offer with view to Egypt's pulling out of war soon as agreement reached. Conditions: *first,* territory south of line Majdal–Beit Jibrin–Dead Sea to go to Egypt; *second,* Jewish lands in concerned territory to be exchanged against Arab land in villages abandoned north of above line. Bunche added this is obviously initial price meant for bargaining. Acting on his advice, and in order persuade U.S.A. earnestness Egypt's peace intentions, Fawzi saw Jessup, to whom he intimated Egypt might accept boundary south of above line. Bunche further reported following: Tell,[2] Jerusalem, communicated U.N. official behalf his Government for transmission Bunche Transjordan and Egypt reached agreement termination war following conditions: (1) Israel Negev boundary to be south of our settlement zone; (2) Jerusalem to be international; (3) if we insist corridor to Jerusalem, then Jerusalem–Tel Aviv road to be international and Jaffa — Arab port. If not, then Jaffa to be ours and no international road. U.N. official reported it was understood Galilee to remain ours.

Myself reacted only Fawzi proposals. Stated as this is official, shall report immediately Government and communicate in due course official reply, meanwhile gave my offhand reaction indicating: /(1)/ no question our giving up any part our Negev, including Elath; (2) Egypt lost military campaign, not entitled territorial reward, nevertheless in order provide

207

1. מס' 176.
2. עבדאללה אל־תל, המושל הצבאי הירדני של ירושלים הערבית.

face-saver might consider modifications desert boundary, including Arab strip along it; (3) explained reasons our opposition giving Egypt Gaza coastal strip. Bunche agreed Egypt not entitled territorial compensation. Cable reaction.[3]

Shertok

208

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U780. נשלח והתקבל: 1.12
נוסח יוצא: 93.02/182/3
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 30 November 1948

Through inadvertence following not sent you: [Here follows text of No. 178]. Would now like add above: at request delegation concerned, which now engaged active sponsorship, repeated undertaking. Inform Ben-Gurion.[1]

Shertok

3. ראה מס' 215.

208

1. במברק מיום 3 בדצמבר מחה בן־גוריון על ההתחייבות הזאת, ששרת נתן לג׳סאפ ללא אישור מישראל. בתשובתו טען שרת כי רק אחרי שקיבל את מברקו זה של בן־גוריון גילה כי המברק שחובר ב־24 בנובמבר (מס' 178) נשלח רק ב־30 בנובמבר, וכי פירש העדר תגובה מבן־גוריון כהסכמה. שרת גם הסביר שההתחייבות ניתנה מניה וביה וכי הבהיר לג׳סאפ שהיא מותנית באישור מישראל, אך בהעדר תגובה שלילית מהארץ חזר עליה ב־1 בדצמבר (כך !). לגופו של עניין גרס שרת שחששותיו של בן־גוריון חסרי יסוד, שכן ההתחייבות תקפה רק לתקופה הקצרה שבין ההצבעה במועצת־הביטחון לבין ההצבעה בעצרת. (ראה בן־גוריון אל שרת, F13/28, 3.12.1948, 93.02/182/3; שרת אל בן־גוריון, SUN877, 4.12.1948, 93.02/181/10.) ראה גם מס' 229.

209

ר. שילוח אל מ. שרת (פאריס)
R. Shiloah to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן F11
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/181/8

Tel Aviv, 30 November 1948 (20.30)

Sunday, today, two conversations Tell, Dayan, presence SUNMO[1] and Consular staff. Tell stated readiness discuss wide scope problems, Dayan time being confined himself "sincere and effective cease-fire", making it conditional on effective compliance past Scopus agreement.[2] Both cease-fire and Scopus convoys agreed and signed today.[3] On Dayan's initiative, direct telephone communication between both commanders established for smoothing misunderstandings, real purpose eliminate third party intervention. In course conversation following subjects discussed and left for future meetings: electric supply Old City, railway line to Jerusalem, and Latrun, regarding which Dayan stated willingness discuss only complete evacuation, not interested passage.[4] Tell said must consult King on matter. Further meeting fixed for Sunday. First Scopus convoy Friday. Tell's attitude indicates readiness discuss far-reaching arrangements. Sending texts agreements.

Shiloah

210

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U760. נשלח והתקבל: 1.12
נוסח יוצא: 93.02/182/3
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 30 November 1948

Lebanon Prime Minister[1] conversation Sasson 28/11 urged, view preparing ground for peace negotiations, we should strive achieve following results Assembly: (1) no new resolution on merits, resting content with

209

1. SUNMO — ראשי־תיבות של Senior United Nations Military Observer. כאן מדובר בקולונל רוג'ר קארלסון, ראש משקיפי האו"ם בירושלים.
2. ראה כרך I, מס' 262; נספח ה (1).
3. ראה נספח ה (2), (3).
4. ראה מס' 118, 168.

210

1. ריאד אל־צולח, ראש־ממשלת לבנון וראש משלחתה למושב השלישי של עצרת האו"ם.

November 29; (2) Conciliation Commission without any definite directive; (3) appeal by some neutral power to both parties to negotiate peace, which should be subsequently adopted as resolution.

Shertok

הערת־עורך
Editorial Note

קבוצת העבודה של הוועדה הראשונה של העצרת הכללית (ראה הערת־עורך, עמ' 201) הגישה טבלה מקובצת משווה של נוסחי ההחלטות השונות והצעות התיקון לישיבה ה־215 של מליאת הוועדה ב־29 בנובמבר 1948 (ראה מסמך או"ם A/C.1/403). במהלך הדיון בוועדה הגיש הנציג הבריטי טיוטה חדשה מתוקנת של הצעת־החלטה (מסמך או"ם A/C.1/394/Rev.2 — ראה נספח ו', חלק 1), שכללה את מרבית התיקונים האמריקאיים, בכלל זה — השמטת הקטע המאמץ את המסקנות הספציפיות של דו"ח המתווך. הדיון נסב אחר־כך על ההצעה הבריטית; ההצעה נדונה סעיף אחר סעיף, והוועדה הצביעה על כל סעיף בנפרד. במהלך הדיון הוצעו והתקבלו תיקונים אחדים להצעה הבריטית, שהחשובים שבהם היו השמטת סעיפים 4 ו־5 של ההצעה הבריטית המקורית, המאזכרים את החלטת ה־29 בנובמבר 1947 ואת ההמלצות הטריטוריאליות של הדין־וחשבון של המתווך, ושינויים אחדים בסעיפים הנוגעים לירושלים. לבסוף הועמדה להצבעה ההצעה בשלמותה, על התיקונים שהתקבלו, והיא התקבלה ב־25 קולות נגד 21; 9 משלחות נמנעו. (ראה נספח ו, חלק 2.) הצעת־החלטה רוסית, שקראה לפינוי הכוחות הזרים ולוחמים זרים מארץ־ישראל, נדחתה על־ידי הוועדה; כמו־כן נדחו שתי הצעות סוריות, שקראו להקמת מדינה פדרלית בארץ־ישראל ולקבלת חוות־הדעת של בית־הדין הבינלאומי על המעמד הבינלאומי של ארץ־ישראל אחרי תום המנדט ועל סמכותה של העצרת הכללית לחלק את הארץ (ראה *GAOR, 3rd Sess.,* Pt. 1, First Committee, 215th to 228th Meetings, 29 November 1948–4 December 1948. ראה גם מס' 217, 218, 223.)

211

מ. שרת אל א. אילת (וואשינגטון)
M. Sharett to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן PW24
נוסח יוצא: 93.02/182/7

[Paris], 1 December 1948

Understand United States delegation accepted final British draft, which retains all negative features American amendments pointed out previously.[1] United States delegation obtained undertaking most Latin Americans support Anglo-American draft. Only very determined intervention can avert this outcome.

Shertok

211
1. ראה הערת־עורך לעיל.

212

א. אילת אל משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם (פאריס)
E. Elath to the Israeli Delegation to the United Nations General Assembly (Paris)

מברק מוצפן WP33
נוסח נכנס: 93.02/181/8

Washington, 1 December 1948 (16.52)

Friends White House today informed me U.S.A. delegation Paris been instructed by President obtain support France, Canada, Argentine, Colombia, for our admission U.N. Trying see personally Chinese First Lady[1] and been promised base [*sic*] very prominent friends approach her our behalf.[2] Press attitude most favourable. I discussed matter *[New York] Times, [New York] Herald Tribune, Washington Post.* All promised further assistance.

Epstein

213

א. אילת אל מ. שרת (פאריס)
E. Elath to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן WP36
נוסח נכנס: 93.02/181/8

Washington, 1 December 1948 (19.21)

Had today long talk Ambassador Bonnet[1] and asked his assistance in Paris.[2] He told me confidentially State Department informed him U.S.A. support our admission and desire France go along. He already cabled this to Paris. He promised cable immediately again regarding importance assist U.S.A., as U.S.A. Government, press and public are favourable to Israel, and France's prestige will suffer if our admission U.N. fails because their abstention. He will also mention cable our admission will accelerate our peace with Arabs and increase influence democratic elements Israel.

Epstein

212

1. גב' צ'יאנג קאי־שק עשתה אז בביקור בארצות־הברית.
2. לא ידוע על פגישה עם גב' צ'יאנג קאי־שק, אך ב־2.12.1948 נפגש סול בלום, יושב־ראש ועדת החוץ של בית הנבחרים, עם ולינגטון קו, שגריר סין בארצות־הברית, וביקשו להעביר לנשיא צ'יאנג קאי־שק בקשה דחופה לתמיכת סין בקבלת ישראל לאו"ם. (ראה אילת אל שרת WP41, 3.12.1948, 93.02/181/8.)

213

1. אנרי בּוֹנֶה, שגריר צרפת בארצות־הברית.
2. בעניין קבלת ישראל לאו"ם, ראה גם מס' 212.

214

ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם
(בפאריס, ב־1 בדצמבר 1948)

Meeting of the Israeli Delegation to the United Nations General Assembly (Paris, 1 December 1948)

דין־וחשבון: 93.03/131/3

מ. שרתוק:

היתה לי שיחה עם דאלס, העושה רושם רציני וישר. הוא איש עצמאי אשר לא עשה את דרכו לכאן דרך מחלקת־המדינה.

הוא סיפר לי כי הגיעו לידי הסכם עם האנגלים.[1] אין הוא מניח את הדעת לגמרי במה שנוגע לניסוח, וייתכן שבכמה נקודות־יסוד הוא אינו משביע־רצון, אבל בסיכום טוב שהגיעו לידי כך. עיקרו של דבר שהאנגלים ויתרו על המעמד המחייב של דו"ח ברנאדוט. אמנם נאמר שיש לעיין בו, אך לאחר העיון אפשר גם לדחות וגם להתעלם. הוא לא הסתיר שהבריטים עודדו את ההתנגדות הערבית על־מנת לשמור על מעמדם בעולם הערבי. הפרסטיג' הבריטי הזה עומד לשטן בדרך הפתרון. הוא נטל על עצמו להוציא שיקול זה מלבם ולדעתו אף הצליח. ברור לו כי אנו לא נראה זאת כהצלחה, כי אנו מלאים חשדות — שהוא אפילו מודה שיש להם הצדקה — כלפי אנגליה. לאחר מאמצים דרמטיים בסוף השבוע הגיעו ביום ב' לידי הסכם.

אחר־כך דיבר על קבלתנו. אמר שקבלת החלטה בוועדה הפוליטית תעזור לקבלתנו ושאל מה המצב ביחס לזה. עניתי לו שכרגע בטוחים שלושה — אמריקה, רוסיה ואוקראינה. מארגנטינה יש הבטחה מפורשת, אך אין לנו עדיין נסיון בהבטחות ארגנטיניות. הקולומביאני טוען שהוא בעד, אך אין לו עדיין הוראות מממשלתו. צרפת ובלגיה מפקפקות. כן קנדה — פירסון נוטה בעד, אך ממשלתו עוד לא החליטה. על בלגיה נראה לנו שהיא תימנע, אך ספק אם תקבל על עצמה את האחריות להכשלתנו על־ידי מניעת הקול השביעי מאתנו. עליכם ידוע שאתם תצביעו בעד, אבל בקהל יש רושם שאינכם מעוניינים בכך שהדבר יעבור. הוא הדגיש שברצונו כי נדע שמנוי וגמור עמהם שקבלתנו תעוייל ותסתיים במושב הזה.[2] הבעתי ספקותי בנאמנות הוויתור הבריטי, שהוא ויתור של צורה בלבד ולא של תוכן. החתירה הבריטית להשיג את מאווייהם לא תיפסק, ומשום כך אנו מתנגדים לכמה סעיפים; לדוגמה הזכרתי את הנגב, אשר אני בטוח שהבריטים לא ויתרו בנקודה זו בלבם.

הוא ציין בתשובתו שהוועדה לא תכפה דבר. כשהטחתי נגד הסעיף על ירושלים, הנותן לוועדה סמכות ואף הוראה לקבוע סידורים מנהליים, השיב כי אמנם הם יכינו משהו גמיש יותר. הדגשתי את חוסר האפשרות ליישב את בעיית הפליטים בלי שלום.[3]

בהמשך הישיבה אמר ג. רפאל:

214

1. ראה הערת־עורך, עמ' 251.
2. השווה מס' 200.
3. ראה גם מס' 217.

צריך לברר לעצמנו אם אנו מעוניינים להכשיל את ההצעה או לשפר אותה. לפי מה ששמענו, הרי החלטה פוליטית תשמש גורם חיובי לקבלתנו לאו"ם. לפי דברי דאלס, יש מקום רב לתיקונים ורצוי שידידינו הערב ימטירו תיקונים ככל האפשר, אשר מצד אחד יקרבו את ההצעה הבריטית להצעה האוסטרלית ובאותה שעה גם יעשו להכשלתה.

מ. שרתוק:

אני מעוניין שהדבר ייגמר בקבלתנו לאו"ם, ולא איכפת לי אם זו תהיה התוצאה היחידה. אם ברגע האחרון לא יראו מוצא וימנו ועדת פישור — מילא. אולם צריך להביא בחשבון אפשרות אחרת — שתתקבל החלטה, ואז יש לדאוג שתהיה גרועה כמה שאפשר פחות; יש לתקן אותה, אם כי ייתכן שאנו מפרכסים בזה בר־מינן.

י. רובינסון:

את התיקונים יש לנסח כך שהם יבחינו בין העניינים השנויים במחלוקת לבין אלה שעליהם לית מאן דפליג. אז העניין יכול להיגמר בלא כלום או במין החלטונת בלתי־חשובה.

הערת־עורך
Editorial Note

בקשת ישראל להתקבל לאו"ם נדונה במועצת־הביטחון ב־2 בדצמבר 1948. ארצות־הברית וברית־המועצות תמכו בבקשה. הנציג הסורי התנגד לה. הנציג הבריטי טען שבקשת ישראל הוגשה טרם זמנה, כיוון שהוועדה הראשונה עדיין דנה בבעיית ארץ־ישראל ועל ישראל להוכיח שהיא מצייתת להחלטות האחרונות של מועצת־הביטחון. הנציגים של צרפת וקנדה גרסו שמוטב להמתין לתוצאות הדיון על ארץ־ישראל בוועדה הראשונה. בתום הדיון הוחלט להעביר את בקשתה של ישראל לוועדה לקבלת חברים חדשים של מועצת־הביטחון. (ראה *SCOR, Third Year,* 383rd Meeting, 2.12.1948.) ראה גם הערת־עורך, עמ' 298–299.

215

ר. שילוח אל מ. שרת (פאריס)
R. Shiloah to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן F12
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/182/3

Tel Aviv, 2 December 1948 (20.30)

Your U770.[1] From B[en]-G[urion]: Desirable bring about direct talk with Fawzi, which alone will make it possible explain him the assistance we can render Egypt to free itself from excessive dependence on Great Britain by

215
1. ראה מס' 207.

our influence in U.S. and other countries, and through economic and political alliance with Egypt. This cannot be conveyed through intermediary Bunche.

Therefore I suggest we should not reject his proposals, nor make alternative proposals, but inform him through Bunche we appreciate Egypt's readiness to find a solution by peaceful means and believe a non-committal, informal talk between ourselves may promote mutual understanding joint interests Egypt, Israel.

Regarding Abdullah, we believe /for/ present should confine ourselves continuation talks Dayan and Tell.

Shiloah

216

מ. נמיר אל ו. איתן
M. Namir to W. Eytan

מברק מוצפן PI46. התקבל: 3.12
נוסח נכנס: 130.09/2325/4

מוסקבה, 2 בדצמבר 1948

בנשף האלבנים שוחחתי למעלה משעה עם ארנבורג.[1] נגע בכל המאמרים נגדו בעיתונותנו וטוען כי יש בהם התקפות אישיות עליו. באופן כללי ממשיך בעמדתו שהמדינה תקלוט רק נרדפים. אין שאלה יהודית ברוסיה, ועצתו הידידותית להניח כל נסיון למשוך אותם לציונות ולעלייה, אחרת יתעורר נגדנו רוגז בשלטון וגם ביהדות המקומית. לעומת זה רמז בעקיפין על רוויזיה חיובית בעמדתו בנוגע לעלייה ממדינות הדמוקרטיה העממית; דעתו שמצבנו הגיאופוליטי יוצר סכנה אובייקטיבית של השתעבדות לאמריקה ובמקרה מלחמה שלישית עלולים יהודי רוסיה ויהודי ישראל להימצא בשני מחנות אויבים. אפשרות זו ציין בדאגה קודרת. מסכים לבקר בארץ, אבל לא עכשיו, כי כיום יתפרש כאקט פוליטי. לא פירש אקט פוליטי מה טיבו. והשיחה, שהתנהלה באווירה מתונה, מגלה אנטי־ציונות מושרשת והתלבטות חסרת אונים בין חובת התמיכה בישראל לבין פחד מחדירת ציונות ליהודי רוסיה. ייתכן שיש בה הד מחשבות בחוגי השלטון. ביקש את ספרו "הסערה" בעברית.[2] שלחו מיד כמה טפסים.

נמיר

216

1. ראה כרך I, מס' 535.
2. פרטים נוספים על השיחה ראה א. נמיר, שליחות במוסקבה, עמ' 88–91.

217

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

SUN764 מברק
93.02/186/7 :נוסח יוצא
130.02/2414/22 :נוסח נכנס

Paris, 3 December 1948

Interview Dulles 1.12 his invitation, Ross, Comay, present.[1] Informed me as result strong pressure on British in London, in which he personally most active, they renounced binding status Mediator's report, and Anglo-American agreement thus reached. Though wording still unsatisfactory and some objectionable features retained, he considers this great success. He knew we would not agree, but, though we rightly suspicious, believed objectionable parts were merely ambiguities, which would not in practice be interpreted way we thought. If report must merely be considered, then it can also be ignored. U.S.A. definitely didn't want [Conciliation] Commission impose territorial settlement against our will. Agreement with British was indispensable, as otherwise considerations their prestige *vis-à-vis* Arab states militated against settlement. Even so, two-third majority Assembly doubtful, as many Latin Americans instructed abstain, but U.S.A. trying bring them into line. Passage resolution will facilitate our admission, inquired prospects. Myself gave realistic account position Security Council, urging active American intervention with hesitant delegations; this he promised emphatically, said they determined see matter through this session, have "good strong State Israel". (This since done *vis-à-vis* France, first on Dulles' initiative, later on specific instructions from Washington.)[2] On merits, myself said appreciated his success, but feared was merely form, not substance, British undoubtedly would strive achieve their purpose as per report through Conciliation [Commission]. Also referred clauses Jerusalem regime, access [to Jerusalem] and refugees. Dulles admitted disliked Jerusalem paragraph, would try work out more flexible formula, myself urged use Jessup phrase regarding integration Jerusalem population, institutions, remainder territory Palestine.[3] Ross intimated access and repatriation will be related peace. Dulles concluded wanted inform me position, anxious go along with us till end; myself expressed appreciation, emphasised we restated our objections, fears.

Shertok

217

1. ראה הערת־עורך, עמ׳ 251; ראה גם מס׳ 214.
2. ראה מס׳ 212.
3. ראה מס׳ 177.

218

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

SUN766 מברק
נוסח יוצא: 93.02/186/7
נוסח נכנס: 130.02/2424/23

Paris, 3 December 1948

Regret inordinate length working days, with continuous sessions and urgent consultations, interviews in between, delayed my comments on current developments.

(1) Cabling separately my interview Dulles 1.12,[1] when he communicated me their final agreement with British after latter waived clause providing full endorsement Bernadotte report. Declarations Marshall, Bevin, at inauguration Assembly accepting report in entirety[2] thus liquidated, but joint resolution retained all objectionable features enumerated my SUN721.[3] Agreement ushered new phase, U.K.–U.S.A. entering voting stage Committee completely united, solidifying around them majority Western Bloc.

(2) First round voting contests evening 1.12 witnessed defeat all Australian amendments, actually counter-motions on preamble. Adverse majority secured by Arab, pro-Arab states, joining Anglo-American combination, while Australia, New Zealand, few Latin Americans, gallantly fighting our battle against their friends, supported most occasions by Slav group, first-named staunchly leading throughout. Though rejected motions purely declaratory, not operative, evening produced depressing moral effects.

(3) Same trend continued second round yesterday morning. Disposing Australian alternatives to operative clauses Anglo-American resolution regarding terms reference [Conciliation] Commission, directive on boundaries, Jerusalem, refugees etc., only Australian clause adopted with U.K. express agreement was instructing Commission promote good relations "State Israel" Arabs Palestine, Arab states.

(4) Fortunes swung sharply opposite side third decisive round yesterday afternoon, when Committee proceeded vote operative parts substantive motion. See my SUN721 regarding two clauses where Bernadotte report set as guiding line for Commission, ranking equal with 29.11. First these

218

1. מס' 217.
2. ראה כרך I, מס' 530 והערה 1 שם.
3. מברק שרת אל איתן, 25.11.1948, 130.02/2414/22. המברק מנתח את הצעת התיקון האמריקאית להצעת ההחלטה הבריטית הראשונה. עיקרי תוכנו מובאים במס' 177.

— sub-paragraph [2] c[4] — defeated by tie to 23 to 23; second — entire paragraph 4 — by majority 25 to 22, Anglo-American combination being outvoted by fusion both extremes (throughout voting 10 to 12 abstained). All operative references Bernadotte report thus eliminated, also 29.11, and Commission left completely in air regarding boundaries.[5] Our consistent opposition any definite directive Commission on boundaries, and similar Arab attitude, conveyed my U760,[6] jointly triumphed against ulterior British motives condoned for sake unity by Americans. We strove throughout persuade U.S.A. support Australian motion, build majority around it; they preferred stick British and were defeated. Structure laboriously erected by unholy compromise largely ruined. Latest information is Americans accept verdict.

(5) Breakers still ahead: *first*, Arab Palestine; *second*, regime Jerusalem; *third*, access thereto; *fourth*, refugees. Fate first depends Arabs. Regarding second, Dulles after our interview redrafted paragraph eliminating: (a) demilitarisation; (b) administrative powers Commission; (c) appointment U.N. Commissioner; (d) injunction Commission should report Security Council on interferences; but retaining: (a) effective U.N. control; (b) mere local autonomy sections population; (c) appointment U.N. representative cooperate existing authorities. This version fathered on Colombia apparently represents maximum amendability British paragraph originally accepted by Americans, leaves way open for struggling with Commission. Third, fourth, still target efforts.[7]

(6) Moabit [Security Council] reported by Aubrey [Eban].[8] Myself unoptimistic as Eshel[9] undependable, New York University[10] undecided, Fischer[11] hesitant, Sam Sacks[12] procrastination, Weissman[13] adversely inclined, nevertheless wait and see, hope and strive.

Shertok

4. במקור כתוב בטעות: "3c".
5. ראה נספח ו, חלקים 1, 2, עמ' 632–639.
6. מס' 210.
7. ראה להלן, מס' 223.
8. ראה אבן אל נציגות ישראל באו"ם בניו יורק, 2.12.1948, 93.03/72/16, על עמדות חברות מועצת־הביטחון בעניין קבלת ישראל לאו"ם. עיקרי תוכנו במס' 214.
9. ארגנטינה.
10. קולומביה.
11. צרפת.
12. קנדה.
13. בלגיה.

219

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U820. התקבל: 4.12
נוסח יוצא: 93.02/182/7
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 3 December 1948

Gather U.S. delegation /received/ instructions from Washington, apparently emanating White House, inform Conciliation Commission, when appointed, U.S. line regarding boundaries as follows: (1) No detraction from Israel Negev without Israel consent, meaning Israel can retain entire Negev area even in teeth Arab opposition. (2) Specific rejection British proposal take away Elath unless this is included in accepted compromise. (3) Retention Galilee by Israel only as result agreement with Arab states, entailing territorial concessions by Israel elsewhere or otherwise. This is not verbatim reproduction but reformulation gist.

Shertok

220

ג. הירש וו. איתן אל מ. שרת (פאריס)
G. Hirsch and W. Eytan to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן F14
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/181/8

Tel Aviv, 3 December 1948

New French Consul[1] came on own initiative upon reading that France holds decisive vote on admission in Security Council. Stated his view that Schuman might be decisively influenced by repetition of general guarantees future Holy Places and by good will statements that if new truce Jerusalem becomes real armistice, Israel would sympathetically consider leaving French establishments. Believes these points should be brought before Schuman by yourself, second point needs no definite commitment.

220

1. אלברט ואנטייה, הממונה על הקונסוליה הצרפתית ומפברואר 1949 — קונסול צרפת בתל אביב.

French Consul believes Schuman bound to be most sensitive to such gesture reiterating previous declaration[2] at this stage.[3]

Hirsch, Eytan

221

א. אילת אל מ. שרת (פאריס)
E. Elath to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן WP40
נוסח נכנס: 93.02/181/8

Washington, 3 December 1948

At my request Celler, who is now Chairman important Judiciary Committee House, yesterday saw Clifford and Connelly[1] on our admission U.N. Both informed Celler Jessup's statement[2] cleared with President and prepared his explicit instructions. France, Canada and other friendly Governments on Security Council been requested support our admission both through Ambassadors and in Paris.

Connelly and Clifford explained however Marshall's determination, supported by Truman, avoid division U.S. and British policies Mideast and Israel as long as they don't contradict President's pre-election pledges. Am meeting tomorrow privately with President's closest friends for comprehensive discussion general problem Israel–American relations. Regarding British attitude, will use arguments your PW18.[3]

Epstein

2. מוסב על הצהרתו של נציג ישראל בפאריס, מ. פישר, שישראל תכבד את הזכויות והפריווילגיות של המוסדות הצרפתיים (ראה פישר אל מחלקת אפריקה–לוואנט במשרד החוץ הצרפתי, 6.9.1948, 130.04/1835/14).
3. במברק נוסף הודיע הירש לשרת שהמטה הכללי נכון לשקול את פינוי מנזר נוטר־דם אם תושג הפסקת־אש יעילה ובת־קיימא. תגובת הקונסול הכללי הצרפתי היתה, שאין צורך בהבטחה יותר מפורשת מזאת, ובכלל בעניין נוטר־דם והמקומות הקדושים די באישור מחדש של הבטחות שכבר ניתנו (ראה מברק F23, 8.12.1948, 130.09/2344/1). ראה גם מס׳ 254, 261.

221

1. מתיו קונלי, מזכירו של נשיא ארצות־הברית.
2. ראה מס׳ 217 והערה 3 שם.
3. שרת אל אילת, 24.11.1948, 93.02/182/7. שרת הורה לאילת לטעון, בתגובה על לחץ בריטי, כי הבריטים נקטו מדיניות כשל לכל אורך הדיונים בשאלת ארץ־ישראל וכל תחזיותיהם נתבדו. לפיכך מן הדין שהאמריקאים לא ילכו בתלם הבריטי. שרת ציין כי דאלס משתמש באותו טיעון בדיונים פנימיים.

222

א. אילת אל מ. שרת (פאריס)
E. Elath to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן WP42
נוסח נכנס: 93.02/181/8

Washington, 3 December 1948 (19.20)

In private conversation today, Chief Near East Division and old personal friend Raymond Hare told me that State Department believes Farouk closer peace settlement with us than Abdullah. Suggested we concentrate our attention regarding peace with Arabs on Egypt. Department worrying troubles Syria and fears similar developments other Arab countries, caused primarily by military *débâcle* Palestine. He indicated desirability our friendly relations Turkey. Could learn from conversation that under influence Truman's firm position on Israel and developments last days Paris, leading officials N[ear] E[astern] D[ivision] obviously trying be more conciliatory and cooperative.

Epstein

223

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק SUN876
נוסח יוצא: 93.02/182/2

Paris, 4 December 1948

Yesterday's development[s]:[1]

(1) View filling void created by *outschlepped* goats[2] Bernadotte [plan] U.S.A. delegation produced meek formula instructing [Conciliation] Commission seek agreement between parties on all outstanding points.[3]

(2) Clause providing annexation Arab part neighbour States[4] defeated 26/18. Pre-voting received S.O.S. from U.S.A. delegation prevail friends unoppose as Abdullah moderatest. We uninterfered, subsequently explained U.S.A.: *first*, we unsponsored resolution favouring separate Arab State; *second*, deletion annexation clause unprecludes annexation solution; *third*, express provision thereanent gives Abdullah trump card, while

223
1. בדיוני הוועדה הראשונה של העצרת הכללית — ראה מס' 218.
2. רמז לסיפור "הרבי והעז".
3. ראה נספח ו, חלק 2, סעיף 5.
4. ראה שם, חלק 1; סעיף 5.

clean slate increases our bargaining power.[5] This was last and decisivest defeat Bernadotte territorial settlement.

(3) Regarding Jerusalem, British withdrew original motion favour Colombian, which carried, but French sprung suprise by amendmenting [*sic*] demilitarisation as request addressed Moabit [Security Council],[6] whereupon U.S.A. reversed attitude by supporting it despite our arguing against. U.S.A. sent us message invoking French, Latin, susceptibilities in justification their reversal and promising appropriate handling matter *Moetzet Bitachon* [Security Council].[7]

(4) Clause providing unimpeded access Jerusalem as result our challenge whether this meant immediately or post peace, amended by Beeley substituting "freest possible" for "unimpeded", also stressed language used was "should be accorded" not "shall".[8]

(5) Clause defining as threat peace etc. any attempt by force alter boundaries once fixed defeated 28/16.[9]

(6) British refugees [clause] carried 29/6 post defeat Guatemalan amendment stipulating repatriation only post peace 37/7.[10] Only concession wrung regarding repatriation was substitution "earliest practicable date" for "earliest possible date", Beeley explaining orally provision related stage after some stability established. Clause also contains compensation for loss, damage, property by governments responsible.

(7) French supplementary fixing Jerusalem as seat Commission carried.[11]

(8) Canadian supplementary empowering Big Five appoint Commission deferred Russians request.

Shertok

5. ראה פתק ממשלחת ארצות־הברית אל אבן וטיוטת תשובה, שנכתבו במהלך ישיבת הוועדה הראשונה, [3.12.1948], 93.02/186/10.
6. ראה נספח ו, חלק 2, סעיף 8.
7. ראה ראסק אל אבן, 3.12.1948, 93.02/186/10.
8. ראה נספח ו, חלק 2, סעיף 9.
9. ראה שם, חלק 1, סעיף 10.
10. ראה שם, חלק 2, סעיף 11.
11. ראה שם, סעיף 12, קטע שני.

224

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U850. התקבל: 5.12
נוסח יוצא: 93.02/182/3
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 4 December 1948

For B[en]-G[urion]. Meeting Committee Seven called Monday consider Bunche's report complete breakdown negotiations [Faluja] pocket and mobile forces.[1] Americans believe this to be decisive factor our admission and strongly press us some satisfaction Riley, especially pocket. Am not advising modification our attitude basic points, but feel duty draw attention yourself, Government, consequences regarding admission. If only possible, would urge /resumption/ negotiations with /some/ show readiness reconsider certain points in order keep situation /fluid/, making most of Bunche's flexibility occasion his visit. Message ends.

For your, Shiloah, information. Bunche now /mainly/ interested success his peace mediation, may be prepared forego great deal substance November 4 [resolution], provided appearance kept up.

Shertok

225

ישיבת משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו"ם
(בפאריס, ב־5 בדצמבר 1948)
Meeting of the Israeli Delegation to the United Nations General Assembly (Paris, 5 December 1948)

דין־וחשבון: 93.03/131/3

מ. שרתוק:

לפני צאתו למצרים אמר לי באנץ' שמשאלתם של המצרים היא לקבל את כל הנגב עד קו פאלוג'ה. השבתי לו כי מצדנו אין כל מקום לוויתור על חלק כלשהו מהנגב. אשר לנגב הערבי, אנו מבחינים בין רצועת המדבר בדרום לבין רצועת החוף. את רצועת החוף לא נוכל להסכים כי תקבלנה מצרים. זה ייתן להם דריסת־רגל באיזור הנושב בארץ, פותח פתח לפני העברת אוכלוסין ממצרים ארצה ויהיה בשבילנו מעשה

224
1. ראה מס' 202.

התאבדות. ובכלל, למען עתיד יחסינו עם מצרים טוב שיהיה בינינו שטח מדבר. יתר על כן, גורל החלק הערבי של ארץ־ישראל לא נקבע עדיין ומתן עזה למצרים גוזל מראש את המוצא לים מחלק זה.

י. רובינסון:

לסיכום מהלך העניינים בוועדה המדינית:[1] ההחלטה כשם שנתקבלה שונה מאוד מהטיוטא הראשונה ואפילו מן הטיוטא השנייה הבריטית. יש בה עוד חמישה עניינים שהם לרעתנו: (1) שיעבוד הוועדה למועצת־הביטחון; המרות הכפולה של העצרת ושל מועצת־הביטחון פותחת פתח לצרה מתמדת. (2) כל הסעיף על ירושלים ובעיקר שני החלקים הראשונים (אישור הבינלאומיות, הפירוז). (3) גישה חופשית ככל האפשר לירושלים. (4) התייחסות בסעיף הכלכלי למסקנות המתווך. (5) עניין הפליטים.

אם נקבל שלוש הנחות: (א) שהנשיא יפסוק כי החלטה זו טעונה רוב של שני שלישים, (ב) כי יחס הכוחות לא ישתנה, (ג) כי גם העצרת תצביע סעיף אחר סעיף, כי אז יש להניח כי הסעיפים הנוגעים למועצת־הביטחון יפלו בהצבעה בעצרת, כי לא זכו אלא לרוב פשוט. רק הסעיף 8ב ייתכן שיישאר, היות ונתקבל ב־24 קולות בעד, 0 נגד ו־29 נמנעים.

בסעיף על ירושלים יש להבין שאם לא ישתנו היחסים, יתקבל כולו כמות שהוא. העניין היחידי שבו אולי עוד אפשר יהיה להכניס שינוי כלשהו הוא עניין הפירוז, אשר בו הצרפתים מוכנים לקבל את הרעיון כי יוטל על הוועדה ללמוד את בעיית הפירוז.

בדבר היחסים הכלכליים — ההוראה הכללית נתקבלה ברוב עצום, אולם ההסתמכות על ברנאדוט עלולה ליפול.

בשאלת הפליטים נתקבל הסעיף 29 בעד, 6 נגד ו־13 נמנעים ואין כאן סיכויים לשנות.

אני רואה צורך לציין שמנגנון ה״לובי״ שלנו מעורער לגמרי. המצביעים הצביעו משום אינטרסים מדיניים שלהם ולא משום שכנוע שלנו. לא היתה הפעם הצבעה מתוך אהדה ליהודים.

א. אבן:

ראסק מודה שסיכויי ההחלטה להתקבל קלושים מאוד. הם משתעשעים בתקווה שהערבים יימנעו או שיצאו בהפגנה מהאולם. אמנם את זאת קיוו גם בהצבעה בוועדה הראשונה ונכזבו, אך בכל זאת אינם מתייאשים מקבלת החלקים המכריעים של ההחלטה, לדעתו מוטב לנו כי יתקבל משהו ותישלל בזה מהצרפתים והקנדים אמתלה נגד קבלתנו. כן אמר שיהא זה מועיל מאוד אם נוכל, לאחר שתתקבל החלטה, לצאת באיזו הצהרה שתהיה בכללה חיובית מבלי שתהיינה בה התחייבויות מפורשות. בהעדר החלטה שוב נחסר יתד לתלות עליו מין הצהרה כזאת שתעזור בהרבה לקבלתנו.

מ. שרתוק:

אל לנו להתעלם משינויים שחלו בעמדתן של משלחות שונות. בשלב האחרון

1. ראה הערת־עורך, עמ׳ 251; נספח ו, עמ׳ 632—639.

הצביעה ניו זילנד עם אנגליה ונפרדה מאוסטרליה. אוסטרליה עצמה הצטרפה בכמה מקרים ולבסוף אף הצביעה בעד ההחלטה בכללותה. הידידים שלנו חדלו מהתנג־דותם, אורוגואי, קוסטה ריקה וונצואלה יצאו מהאולם ורק גואטמלה נשארה באומץ ליד השולחן.

ברור שהעדר החלטה יפגע קשה בקבלתנו, אבל כדי להיפטר מהסעיפים על ירושלים אני מוכן לשלם מחיר שאיני מזלזל כלל בגובהו. מאידך, עלולה החלטה זו להתקבל ועלינו לדאוג לשיפורה.

ש. רוזן:

מאוד מחשיב את כניסתנו לאו״ם. אין אנו דומים לשאר מדינות המצפות להיכנס, שהן ותיקות ומעמדן המדיני מבוסס. אנו לא כן.

אין לראות את ההצעה הסורית על הבאה לפני בית־הדין הבינלאומי כמסולקת.[2] הקולות היו שווים ועלינו לעשות להפלת הרעיון.

226

ר. שילוח אל ו. איתן
R. Shiloah to W. Eytan

העתק: 93.03/64/15

תל אביב, 5 בדצמבר 1948

לפי הוראותיו של ראש־הממשלה הודעתי לד״ר מוהן כי אנו נסכים להרשות מחדש לשיירה אחת בת 3 מכוניות מזון [לעבור] לפאלוג׳ה, בתנאי שהבדיקה תהיה יותר קפדנית.[1]

הוספתי כי אם גם בפעם זו ינסו המצרים להבריח מצרכים שלא הוסכם עליהם, נחזיר את השיירה ונראה עצמנו כאילו מילאנו את הבטחתנו, וכן נשמור לעצמנו חופש פעולה.

כיוון שפנייתו של ד״ר מוהן אלי היתה בעל־פה הסתפקתי אף אני בתשובה בעל־פה.

בעניין גורל החומרים שהוחרמו על־ידינו, אמרתי כי ניתנו הוראות לקציני־הקשר שלנו לברר ולמצוא פתרון מתאים עם משקיפי האו״ם.

ר. שילוח

2. ראה שם.

226

1. ראה מס׳ 194 והערה 2 שם.

227

ר. שילוח אל מ. שרת (פאריס)

R. Shiloah to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן F16

נוסח יוצא: 130.09/2344/1

נוסח נכנס: 93.02/181/8

Tel Aviv, 5 December 1948 (20.40)

Further our F11/137.[1] Dayan, Tell, met today. At latter's prior telephonic request part conversation took place separate room eliminating presence U.N. and Consular personnel. Tell stated he authorised offer partial withdrawal troops Latrun, to be replaced by mixed Arab-Jewish police, in return for permission /small number/ refugees returning Lydda, Ramle. Dayan reserved reply. In presence observers Latrun discussed again, Tell requesting cease-fire agreement[2] to include Latrun reaching Budrus, which northernmost point [Arab] Legion rule.[3] Dayan rejected, agreed only gentleman's understanding cease-fire for ten days. Tell offered allow resumption railway Jerusalem against free Arab passage to Bethlehem. Re position south Dead Sea to Elath, subject inadvertently omitted our F11/137, Tell suggested recognition Mandate Transjordan–Palestine frontier up to Husub and cease-fire arrangement south to Elath, or stabilisation existing lines whole area. Our original suggestion was agreement no trespassing either side beyond Transjordan–Palestine boundary. Dayan raised Rutenberg's request, which Tell promised uptake with Iraqis.[4] Further meeting next Sunday unless otherwise arranged by telephone.

Shiloah

227

1. מס' 209.
2. הסכם ההפוגה מיום 30.11.1948 — ראה נספח ה (3).
3. מבודרוס דרומה הוחזק הקו על־ידי כוחות עיראקיים.
4. ראה מס' 172 והערה 1 שם.

228

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק SUN887
נוסח יוצא: 93.02/186/7
נוסח נכנס: 130.02/2414/22

Paris, 6 December 1948

Saw Dulles, Jessup, this morning with Aubrey [Eban]. They inquired whether we would help secure two-thirds in Assembly. We pointed objectionable features resolution, particularly Jerusalem and refugees.[1] They insisted formulations flexible enough; no comprehensive resolution can be ideal in entirety; considering what we started from, we came out very well. We pointed out two-thirds unobtainable in view opposition Arab and Slav Blocs, which irreducible unless British try make concessions Arabs, which would make resolution still worse, or size [Conciliation] Commission were increased to include Slav. They didn't appear think former likely, were quite negative on latter, this part conversation inconclusive. Continuing.[2]

Shertok

229

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U830. התקבל: 7.12
נוסח יוצא: 93.02/182/7
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 6 December 1948

Reference my SUN887.[1] Jessup indicated difficulties admission in view doubtful attitude certain countries and obstacles arising connection today's meeting [Committee of] Seven[2] as result: (1) November 4th,[3] (2)

228

1. ראה מס' 225.
2. ראה מס' 229.

229

1. מס' 228.
2. ראה מס' 224.
3. החלטת מועצת־הביטחון מ־4.11.1948.

absence report assassination,[4] (3) occupation Lebanon,[5] (4) alleged penetration our forces 20 miles into Transjordan. Negative impression (2) intensified by today's report press, present trial no way related assassination.[6] Myself: (1) We made conciliatory move by allowing convoy, but Egyptians abused it;[7] suggested Committee Seven await Bunche report. Regarding (2) explained absence evidence. Assumed even incitement count didn't figure because cannot be /substantiated/. Jessup: Desirable prosecution should stress criminal character terrorist organisation in light Mediator's assassination, not leave it unmentioned. (3) Explained this narrow strip occupied for compelling military reasons in course repulse attack, no question annexation, will be evacuated on armistice. (4) Untrue, but we mobile in our Negev, possibly appearing in places where were not before, which might have caused rumour. Jessup indicated possibility affirmative Security Council decision this session and Assembly approval February. Myself: This would change context my undertaking 23rd November,[8] /would have/ report Government. Jessup: It would create extremely serious problem for U.S.A. Government, which openly pledged peace-loving character Israel, if we resumed offensive on our initiative.[9]

Shertok

230

מ. שרת אל ו. איתן

M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U880. התקבל: 7.12

נוסח יוצא: 93.02/182/7

נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 6 December 1948

Regarding admission: Spaak slightly unbending; Schuman reported still negative, seeing him Wednesday. Reference my U830,[1] though Security [Council] vote problematical, am pressing hypothetically for Assembly

4. חקירת רצח ברנאדוט. שלושה ימים קודם לכן ביקש שרת מאיתן לשלוח לו בדחיפות מידע על החקירה (ראה מברק U810, 3.12.1948, 130.09/2344/4).
5. ראה הערת־עורך, עמ׳ 150; מס׳ 114.
6. מוסב על ידיעות בעיתונות על התחלת משפטם של שני מנהיגי לח״י, נתן פרידמן־ילין ומתתיהו שמואלביץ. הם הואשמו בחברות ובפעילות בארגון טירוריסטי. התביעה לא הצליחה למצוא הוכחות למעורבות של הנאשמים ברצח ברנאדוט. במברק אל איתן, המוזכר בהערה 4 לעיל, טען שרת שחיוני לכלול בגליון האישום סעיף בדבר הסתה לרצח אנשי סגל האו״ם בכלל וברנאדוט בפרט.
7. ראה מס׳ 194 והערה 2 שם.
8. ראה מס׳ 208 והערה 1 שם.
9. ראה מס׳ 238.

230

1. מס׳ 229.

vote this session, mobilising Washington.[2] Assume crucial importance admission its own sake and as step towards peace fully appreciated your end in terms reasonable price to be paid. Alternative to reaffirming pledge Jessup[3] until April, which I have not done, is to suggest that if there is unprovoked /offensive/ our part, they can reconsider attitude next Assembly. Doubt whether he will consider this adequate. Cable instructions immediately.[4]

Shertok

231

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U870. התקבל: 7.12
נוסח יוצא: 93.02/182/7
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 6 December 1948

U.S.A. delegation sounded us on composition.[1] Their idea — one pro-Jew, one pro-Arab and Great /Power/. Former two mentioned Australia, Turkey. Third may be U.S.A., but we are not certain, possibly France.[2] Cable reaction if any.[3]

Shertok

2. במברק אל אילת, שרת מסר שהקו של המשלחת האמריקאית הוא לנסות להשיג הצבעה חיובית במועצת־הביטחון במהלך המושב הנוכחי של העצרת ולדחות את האישור הסופי של העצרת עד לחודש פברואר. הוא ביקש מאילת שינסה להשיג הוראות מפורשות מוואשינגטון למשלחת האמריקאית כדי שהתהליך כולו יושלם במהלך המושב הנוכחי של העצרת. (ראה שרת אל אילת, PW28, 6.12.1948, 93.02/182/7.) ראה גם מס' 237.
3. ראה מס' 208 והערה 1 שם.
4. ראה מס' 238.

231

1. של ועדת הפיוס.
2. במברק נוסף הודיע שרת שהוא ועמיתיו בפאריס מתנגדים בצורה נחרצת להשתתפות צרפת בוועדת הפיוס, במיוחד בהרכב המוצע (ראה שרת אל איתן, SUN891, 6.12.1948, 93.02/2344/4).
3. ראה מס' 238.

232

ו. איתן אל מ. שרת (פאריס)

W. Eytan to M. Sharett (Paris)

מברק MH2227
נוסח יוצא: 130.02/2424/23
נוסח נכנס: 93.02/185/7

Tel Aviv, 6 December 1948 (17.05)

Despite presence Riley, Vigier, Mohn, Reedman, Shiloah, Yadin, myself, today's conversation Ben-Gurion–Bunche mainly dialogue between protagonists, lasting two and half hours, friendly atmosphere. Bunche led off stating conviction matter now in final stages, with three main problems remaining: (1) liquidation of conflict in formal sense, (2) definition boundaries, (3) Jerusalem. Considered Israel, Transjordan, Egypt, the only important parties, other Arab countries insignificant. Reported his impression fresh from Cairo that Egypt Government anxious extract itself from military, political, impasse, but inhibited by Faluja, which main "roadblock". Bunche also raised Beersheba, uninsisting Egyptian administrator and agreeing our continued strategic domination through encircling settlements, but urging abandonment actual military occupation.[1] Whole Beersheba matter neatly side-stepped by Ben-Gurion. Prolonged discussion around Faluja, whereon our attitude at request Bunche summarised in writing — see my MH2226.[2] Other matters discussed included: (1) Jerusalem; Bunche stressing only international supervision, not international direct rule, now canvassed; Ben-Gurion restating our familiar position. (2) Our troops Lebanon soil,[3] which Ben-Gurion stated small matter, easily disposable. (3) Prospects, procedure, Conciliation Commission. Ben-Gurion very cordially paid tribute Bernadotte, Bunche, for their work; Bunche apparently pleased, though obviously disappointed Faluja. Also cabling separately.[4]

Eytan

232

1. ראה מס' 179 והערה 2 שם.
2. ראה מס' 234. MH2226 — מברק איתן אל שרת מיום 6.12.1948 המביא את תוכנו של מס' 234 (המברק בתיק 93.02/182/2).
3. ראה מס' 229, סעיף 3.
4. מס' 233.

233

ו. איתן אל מ. שרת (פאריס)
W. Eytan to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן F17
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/181/8

Tel Aviv, 6 December 1948 (19.00)

Bunche in conversation Ben-Gurion revealed Abdallah yesterday accepted armistice November 16th, while Egyptian Prime Minister informed him: (1) will reply on armistice soon, (2) meanwhile ordered Commander-in-Chief begin negotiate permanent truce lines with us.[1]

Eytan

234

ו. איתן אל ר. באנץ' (תל אביב)
W. Eytan to R. Bunche (Tel Aviv)

העתק: ארכיון בן־גוריון 1532

Tel Aviv, 6 December 1948

Dear Dr. Bunche,

In accordance with your request,[1] I am writing to confirm that Mr. Ben-Gurion stated this morning that the Government of Israel could not give a binding undertaking to permit food convoys into Faluja and was unable to agree to the release of the Egyptian forces encircled there as long as Egypt maintained a state of war against Israel and the Egyptian Government refused to enter into talks for the conclusion of peace or an armistice in accordance with the letter and spirit of the resolution adopted by the Security Council on November 16th. The Government of Israel is willing to discuss the withdrawal of Egyptian forces from Faluja or the supply of food to these forces as part of general discussions with the Egyptian Government on an armistice or permanent peace.

Yours sincerely,

Walter Eytan
Director-General

233
1. ראה מס' 227.

234
1. ראה מס' 232.

ג. רפאל אל מ. שרת (פאריס)
G. Rafael to M. Sharett (Paris)

תזכיר: 130.02/2413/8

פאריס, 6 בדצמבר 1948

הנידון: עמדת צרפת

לדעתי צריך להביא בחשבון בשיחות עם הצרפתים, בין יתר הגורמים, שתי הנחות אשר משפיעות באופן ניכר על יחסה הזהיר וההססני של צרפת כלפי ישראל.

1. מדיניות הוואטיקן בנוגע לירושלים
צרפת נחשבת כאחד הגורמים החשובים שבאמצעותו משתדל הוואטיקן לבצע את מדיניותו. בשבועות האחרונים התברר שמדיניות הוואטיקן שואפת לאינטרנציונליזציה של שטח ירושלים לפי שנקבע בהחלטת 29 לנובמבר. צרפת קושרת לתכנית זו את תכנית הפירוז של ירושלים, בתקווה שיגויס כוח בינלאומי לשמירת ירושלים. מהתכניות המפורטות של תקן הכוח הזה אנו יודעים שצרפת מוכנה להשתתף בכוח זה.[1] מגמתה של צרפת לחזור למזרח־התיכון [ד]רך ירושלים, בו היא מתכוונת להתבסס באמצעות השתתפותה בכוח הבינלאומי.

2. דאגת צרפת לעמדתה בצפון־אפריקה משפיעה על מהלך המחשבה בחוגים הקובעים את מדיניות החוץ. כל זמן שתשומת־לבם ומאמציהם של הערבים מרוכזים במלחמה נגד היהודים, וכל זמן שהיהודים עומדים במבחן נגד הערבים מבלי לנצחם באופן מכריע, אין חשש שבכוחם של הערבים להתערב בענייני צפון־אפריקה. מוטב שהערבים יהיו מרותקים בקונפליקט עם היהודים. הסדר בעיית ארץ־ישראל על־ידי הסכם יהודי–ערבי עלול לאפשר לערבים להפנות את תשומת־לבם לשדה פעולה יותר נוח בצפון־אפריקה. כבר במאורעות 1936–1939 הראו הצרפתים שהם מעוניינים שהערבים ירכזו את מאמציהם בארץ־ישראל ואפילו עזרו להם בזה. קיוו שעל־ידי כך יסיחו את דעתם של הערבים מהקונפליקט הצרפתי–ערבי בארצות הלוואנט.

בנוגע לחלק הראשון של ההנחה הראשונה (מדיניות הוואטיקן) קשה למצוא תשובה משכנעת את הצרפתים כל זמן שהכנסיה הקתולית עומדת על עמדתה, כפי שהיא צוינה באנציקלי[ק]ה האחרונה של האפיפיור,[2] אשר לפי ידיעתנו הוסכמה עם מארשאל. נקודות־הכובד בעניין זה הן ברומא ובירושלים, ולכן אינני רואה סיכויים רבים שנצליח לשנות את עמדתן של צרפת, ארצות־הברית והארצות הקתוליות בעצרת זו בפאריס. פעולה מחושבת ומתמדת עם ועדת הפישור ופעולה ברומא במשך השנה הבאה עד לעצרת הבאה עלולות להביא לידי כך שנמצא פשרה בין עמדתנו וזו של

235
1. ראה מס׳ 24.
2. הכוונה לאנציקליקה *In multiplicibus curis* שפורסמה ב־24 באוקטובר ובה קריאה להעניק לירושלים וסביבותיה אופי בינלאומי כדי להבטיח את שלומם של המקומות הקדושים.

הוואטיקן, אשר אולי מוכן להתפשר אתנו בהתחשב עם האינטרסים הנוספים שיש לו בארץ־ישראל. גורם מסייע להסדר יכולה להוות עמדתם העקשנית של הערבים, אשר רוצים בכלל להוציא את הגורם הנוצרי מהנהלת העניינים בירושלים.

החלק השני של הנחה מספר 1 — התבססות צרפת במזרח התיכון על־ידי השתתפות בכוח הבינלאומי — וההנחה השנייה נוגעים בעצם לעניין אחד.

קו ההסברה שלנו בנידון זה לדעתי צריך להיות שחתירה וחוסר נקיטת עמדה ברורה של צרפת — הן לטובתנו והן לטובת הערבים — לא יועילו לאינטרסים של צרפת, כמו שהוכח במדיניותה בסוריה בזמן המאורעות. כל מה שהם השיגו היה להכשיר את הקרקע לבריטים, אשר התחזקו מהקונפליקט היהודי–ערבי והצליחו לרכוש את ידידות סוריה אחרי גמר המלחמה. ביחד עם החוגים השולטים בסוריה והלבנון הם הצליחו להחיש את תהליך הפינוי הצרפתי.

צרפת צריכה להבין שהיא צריכה להסתמך על ידיד נאמן במזרח התיכון ורק כך היא יכולה לרכוש מחדש עמדה בחלק עולם זה. אם היא איננה מוכנה להתחשב עם האינטרסים החיוניים שלנו וחושבת [כי] בדרך החתירה והתמדת הסכסוך היהודי–ערבי היא יכולה להתבצר בצפון־אפריקה, אז תפסיד משענת נאמנה (ישראל) ולא תרכוש את ידידות הערבים, כי אם תעזור להתחזקות והתבצרות הבריטים במזרח התיכון.

236

מ. שרת אל ש. פרידמן
M. Sharett to S. Friedman

העתק: 130.02/2397/21

פאריס, ד׳ בחשון תש״ט
6 בדצמבר 1948

לשמואל שלום,

הנני כותב אליך בדחיפות יתרה בשאלת המשבר ההולך ומחמיר ברומניה.[1] ודאי הגיעוך הידיעות האחרונות על התפרצות ״מפגינים״ מבין המסומנים לעלייה לתוך משרדי ״החלוץ״ ומועדוני המפלגות הציוניות ועל תפישת המעונות האלה בידיהם וסגירתם למעשה בשביל התנועה הציונית. מבוקארשט מגיעות אזעקות של בהלה הדורשות ״התערבות״ דחופה להצלת המצב. העצה היחידה הממשית שקיבלתי מאנשינו בפראג (אגמי עוד היה שם אתמול בדרכו לבוקארשט) היא שאקח דברים עם הציר הרומני בפאריס. אין לבי להצעה זו בשום פנים כי איני רואה ברכה בהתערבותה הישירה של המדינה.

עצה אחרת שהגיעה ממקום המעשה, ואשר אנשי מפ״ם כאן (זרובבל,[2] אורן,[3] ד.

236

1. ראה מס׳ 181.
2. יעקב זרובבל, מנהל המחלקה לענייני יהודי המזרח התיכון בהסתדרות הציונית.
3. מרדכי אורן, חבר ההנהלה האירופאית של הקונגרס היהודי העולמי (מפ״ם).

ליבשיץ ועוד) תומכים בה בכל־פה, היא לשגר לבוקארשט משלחת של שניים, אחד מפא״י ואחד מפ״ם, על־מנת שיופיעו מטעם אחד המוסדות וינהלו משא־ומתן עם השלטונות על הסדר העניינים.

הצעה זו מעוררת שתי שאלות: (א) בשם מי יופיעו? ו(ב) על איזה הסדר ינהלו משא־ומתן? ההצעה שהגיעתני ביחס לשאלה הראשונה היתה שתינתן לשליחים סמכות משותפת מטעם ההנהלה [הציונית] והממשלה גם יחד. את ההצעה הזאת דחיתי משלושה טעמים: ראשית, לא ייתכן שיתוף כזה של סמכויות; שנית, לא תיתכן משלחת אד־הוק חדשה לרומניה מטעם המדינה; ושלישית, לא תיתכן התערבות רשמית של המדינה בעניינים הפנימיים של רומניה. הבעתי דעתי בעד משלחת מטעם ההנהלה על־מנת שבמהלך המשא־ומתן תוכל להצהיר, אם תראה צורך ותועלת בכך, שהיא מופיעה גם על דעת משרד החוץ ובהסכמתו. הנני עומד לשוחח הערב טלפונית עם לוקר[4] ועם דובקין בניו יורק ואנסה להשיג הסכמתם להצעה כזו. כדי להקל על העניין מבחינה פנימית בהנהלה, אציע שזו תהיה שליחות מטעם מחלקת הארגון.

המועמד לשליחות מטעם מפ״ם הוא אורן, היוצא ממילא לרומניה בענייני הקונגרס היהודי העולמי. השליח מטעם מפא״י יכול להיות קוסוי,[5] השוהה במזרח־אירופה, או מישהו זולתו שיתמנה על־ידי ההנהלה או המפלגה.[6]

שאלה הרבה יותר חמורה וסבוכה היא השנייה — מטרת המשא־ומתן. אנשי מפ״ם סבורים שאין ברירה אלא להציע ששתי המפלגות של ארץ־ישראל העובדת תוכרנה רשמית כמהוות את ההסתדרות הציונית ותקבלנה אפשרות לנהל את פעולתן בלי הפרעה. גרסה אחרת של מפ״ם — במקרה שנסתם הגולל על הסתדרות ציונית כוללת בתור כזו — היא ששתי המפלגות האלה תורשינה להמשיך קיומן ופעולתן כל אחת לחוד, כארגונים נפרדים. בשני המקרים יתחייבו שני הארגונים כלפי פנים לא להפלות לרעה בעלייה איש מהמפלגות הציוניות האחרות. אנשי מפ״ם מוסיפים ואומרים כי בתחילה צריך להיעשות כמובן הנסיון להשיג אישור רשמי ואפשרות מעשית להמשך קיומה ופעולתה של ההסתדרות הציונית בכללותה, על כל ענפיה, אלא שלפי הערכתם — ולדבריהם זוהי הערכת אנשי מפא״י גם בבוקארשט — אין לה כל תקווה, ורק צמצום התביעה בתחום שתי המפלגות השמאליות עשוי להציל משהו מן המפולת הכללית. הבעתי חששותי וספקותי ביחס לדרך הזאת. אמרתי שאמנם אין חלקי עם הגורסים הכול או לא כלום, ייהרג ובל יעבור, יקוב הדין את ההר וכיוצא באלה. הגרסה המקובלת עלי יותר היא ״עת לעשות הפרו תורתך״. במה דברים אמורים? אם נשקף סיכוי להצלה של ממש. החשש שלי הוא שאין נשקף סיכוי כזה [ו]אנו עלולים להקריב עיקרון יקר של שוויון וסולידריות בין כל חלקי התנועה הציונית מבלי לזכות בשום תוצאה חיובית למעשה. אם יראה הצד שכנגד שהתחלנו מידרדרים במדרון המשופע של ויתורים וסתגלנות, לא יראה כל טעם לעצמו להתפשר אלא יעמוד על שלו וימתין עד שנידרדר עד תחתית המדרון. בדרך ההידרדרות תיפסל מפא״י והמשא־ומתן יימשך עם מפ״ם בלבד. כשלב נוסף יוצג למפ״ם האולטימטום — או תכריז על עצמה כמפלגה קומוניסטית במסגרת הקומינפורום, עם כל החובות

4. ברל לוקר, יושב־ראש הנהלת הסוכנות היהודית בירושלים.
5. יונה קוסוי (כֶּסֶה), מזכיר האיחוד העולמי של מפא״י.
6. ראה מס׳ 181 והערה 6 שם. מ. אורן הגיע לרומניה מטעם הקונגרס היהודי העולמי במארס 1949. ראה גם מס׳ 398.

וכל ה"זכויות", או יהא חלקה עם כל שאר הנפסלים. הוספתי בגלוי כי איני יודע מה תהיה אז תשובת מפ"ם, באשר לא ברור לי אנה פניה מועדות לגבי הקומוניזם הרשמי.

עם זאת הוספתי שאילו הייתי בעצמי במקום המעשה ולו נוכחתי כי באמת כלו כל הקיצין על התנועה הציונית בכללותה והדרך היחידה להציל משהו ולדחות את קץ החיסול הגמור היא להציע את ההסדר הדו־מפלגתי בצורה זו או אחרת, קרוב לוודאי שהייתי הולך בדרך הזאת בלית ברירה. אבל לא לי להחליט בעניין זה. על כך צריכה להחליט בראש וראשונה מפלגת פועלי ארץ־ישראל בארץ ויש להביא את הדבר לפני ההנהלה הציונית.

הצרה היא שהזמן קצר עד ליאוש ולפי כל הסימנים המגיעים ממקום המעשה הכרחית פעולת בזק אם בכלל עוד יש סיכוי להקלה כלשהי של הפורענות. הנני משתמש אפוא בהזדמנות נסיעתו המהירה של שליח מהימן לארץ להריץ בידיו את הדברים אליך, למען תביאם בכל הדחיפות האפשרית לפני ד[וד] ב[ן]־ג[וריון], חברים אחרים של המפלגה בממשלה והמפלגה עצמ[ה]. אחרי שיחתי הטלפונית עם החברים בניו יורק אבריק לך בהסתמכות למכתב זה וכן אדבר שנית עם פראג ואשוב להבריק.[7]

זכור כי הנסיון הוכיח שיש בידי השלטונות הקומוניסטים, אם של המדינה או של הרחוב היהודי, לארגן עלייה על דעת עצמם; כי הוברר לנו שטעות עשו המפלגות במקום בגזרם על המוני חבריהן לבלתי השתתף בהרשמת המועמדים לעלייה שאורגנה על־ידי הקהילות; וכי לא היתה לנו ברירה אלא לגשת להעלאת האלפים שנרשמו ללא השתתפות ציונית כתנאי בל יעבור לאפשרות משא־ומתן להמשך העלייה.[8] הנני מבקש פה ראיון עם וישינסקי על־מנת לגולל לפניו את בעיית העלייה ממזרח־אירופה בכללותה, אך איני בטוח אם הראיון יתקיים, ובמקרה שיתקיים — אין לדעת מה תהיינה תוצאותיו.[9] גם אם אצליח להקנות לו מושגים חדשים, ספק אם יפעלו פעולת בזק כזו שיהא בה כדי להשפיע מיד באמצעות המרכז הגדול על מהלך העניינים בבוקארשט בשבועות הקרובים.

אבקשך לאשר במברק את קבלת המכתב.

בברכה,

7. שרת התייעץ עם אהוד אבריאל בפראג. אבריאל חייב שיגור משלחת דו־מפלגתית המורכבת מנציגי מפא"י ומפ"ם, אך שלל את הצעת מפ"ם (שמפא"י ומפ"ם יוכרו על־ידי רומניה כמייצגות את ההסתדרות הציונית) מפני שצד השלילה שבה לא יאוזן על־ידי שום הישג חיובי. (ראה שרת אל פרידמן, SUN916, 10.12.1948, 93.02/186/7.) הפרשה נדונה במזכירות מפא"י ושם הובעה התנגדות להצעת מפ"ם ולשיגור משלחת דו־מפלגתית. במקום זאת הוצע לשגר משלחת מטעם הסוכנות היהודית. (ראה פרידמן אל שרת, MH2290, 13.12.1948, 93.02/185/8.)

8. ראה כרך I, מס' 549.

9. ראה מס' 249.

237

א. אילת אל משלחת ישראל לעצרת הכללית של האו״ם (פאריס)
E. Elath to the Israeli Delegation to the United Nations General Assembly (Paris)

מברק מוצפן NP24
נוסח נכנס: 93.02/181/8

New York, 7 December 1948

Truman been approached this morning by friends our behalf who stressed our immediate admission *sine qua non* peace with Arabs.[1] Clifford promised clear at once State Department instructions be sent delegation increase pressure on friendly governments both in Security Council and Assembly for admission before adjournment.

Epstein

238

ד. בן־גוריון אל מ. שרת (פאריס)
D. Ben-Gurion to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן F22
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/181/8

Tel Aviv, 7 December 1948 (20.45)

Following my personal views your U830, U880, SUN887.[1] While we entitled admission, /not slightest price payable/ for it except membership fees. Consolidation our real position here and prevention unfavourable decision U.N. on final settlement Palestine more important than admission. Can wait several years outside U.N., provided our positions here assured and peace achieved. Cannot assist Jessup secure two-thirds majority because resolution objectionable, must therefore help defeat it if possible. Consider mistake to appear in American eyes as advocates Slav representation on committees,[2] we can leave that to Slavs themselves. To Jessup[3] we must maintain position that Arab armies in Palestine aggressors, invaders and danger our independence and existence. If they unwill-

237
1. ראה מס' 230 והערה 2 שם.

238
1. מס' 229, 230, 228.
2. הכוונה לוועדת הפיוס. ראה גם מס' 228.
3. ראה מס' 230; מס' 208 והערה 1 שם. ראה גם מס' 247, פסקה אחרונה.

ing make peace, they are [after][4] making war and we in self-defence must make war too. Your U870.[5] Cannot consider Australia pro-Jewish as Turkey pro-Arab.

Ben-Gurion

239

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U890. התקבל: 8.12
נוסח יוצא: 93.02/182/7
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 7 December 1948

Your MH2226.[1] Refusal let food through contradicts our previous undertaking. Must repeat my previous warning.[2]

Shertok

240

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק UN1133
נוסח יוצא: 93.02/182/2

Paris, 9 December 1948

At meeting *Moetzet Bitachon* [Security Council] Sub-Committee Bunche suggested possible solution Faluja impasse along following lines: (1) Our agreement in principle to withdrawal. (2) Negotiations regarding method of withdrawal, contemplating stages with small bodies at a time. (3) Simultaneous, repeat simultaneous, negotiations for fixing permanent lines. (4) Consideration guarantees that released troops unavailable against Israel pending establishment armistice. Consensus Council opinion favoured above course. Bunche cabling you separately,[1] reply urgently.

Eban

4. הושלם על־פי הנוסח הנכנס.
5. מס׳ 231.

239

1. איתן אל שרת, 6.12.1948 (93.02/182/2), המביא את תוכנו של מס׳ 234.
2. ראה מס׳ 190. בתשובה למברק זה הבהיר איתן שבן־גוריון הסביר לבאנץ׳ כי סירובה של ישראל להתחייב בעניין מעבר שיירות מזון לפאלוג׳ה אין פירושו שלעולם לא תתיר מעבר שיירה. (ראה איתן אל שרת, MH2232, 7.12.1948, 93.02/182/2.)

240

1. ראה מס׳ 241.

241

פ. מוהן אל ד. בן־גוריון
P. Mohn to D. Ben-Gurion

העתק: 93.03/130/4

Tel Aviv, 9 December 1948

Sir,

I have been requested by Dr. Ralph J. Bunche, the Acting United Nations Mediator, to present to you the following personal appeal on his behalf:[1]

In view of the fact that since I saw you in Tel Aviv on 6th December the Government of Egypt has notified the President of the Security Council of its acceptance of the resolution of 16th November calling for an armistice, it seems to me that the main obstacle to the withdrawal of the Egyptian forces at Faluja has been removed. I have noted with satisfaction the expression on Monday of your sincere desire for a peaceful settlement of all outstanding questions between the Provisional Government of Israel and Egypt and of your desire that discussions of armistice questions between Commanders on the spot should begin at the earliest possible moment. Such discussions, now accepted in principle by the Government of Egypt, could in my opinion begin as soon as steps are taken toward full implementation of the 4th November resolution.

I take the opportunity, therefore, to make a strong personal appeal to you to open up the way to immediate decisions on the resolution of 16th November by authorizing your representatives to undertake immediate discussions with the Chief of Staff or such Observers as he may designate on the means of fulfilling the 4th November resolution, including the withdrawal of the Egyptian forces at al-Faluja. This matter, in view of the security considerations which weigh heavily on your side, might be undertaken in stages to be determined in negotiations between the representatives of the United Nations and your Government.

I make this appeal because I consider that the main obstacle which you stated to me to stand in the way of your fulfillment of the 4th November resolution has now been removed.

Signed: Ralph J. Bunche.[2]

I am, Sir, Yours faithfully,

Paul Mohn
Personal Representative of the Acting Mediator

241

1. ראה מס׳ 240.
2. ראה מס׳ 242, 244.

242

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

UN1132 מברק
נוסח יוצא: 93.02/182/2

Paris, 9 December 1948

Suggest immediate reply Bunche as follows:[1] In accordance Memisrael's [Government of Israel] reply November 4 and 16 resolutions,[2] we reiterate readiness enter discussions on armistice and all outstanding questions between Israel and Egyptian forces. Appoint *peloni* [so-and-so] as Officer accredited this purpose. With reference previous conversations yourself and Riley, our opposition release Egyptian forces Faluja was based on Egyptian refusal indicate acceptance armistice and offer guarantees released forces would not be available further aggression. Memisrael takes note your communication of Egyptian readiness now accept armistice resolution and your suggestion discuss guarantees against renewed hostilities. In these circumstances Memisrael prepared immediately agree to course proposed by you for arrangements to be discussed with Riley for simultaneous withdrawal by stages of Egyptian forces at Faluja and demarcation of permanent armistice lines. May we be informed when, where, can meet Egyptian representative for these discussions. Suggested reply ends. Please note no withdrawal actually begins until armistice negotiations commence.[3]

Shertok

243

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

UN1135 מברק
נוסח יוצא: 93.02/182/2

Paris, 9 December 1948

Having defended our Faluja position four times in Council must now request urgent consideration my following views:
(1) Your original position refusing release was based on Egyptian refusal armistice resolution. Therefore should they accept resolution, we must

242
1. ראה מס' 240, 241.
2. ראה מס' 160.
3. נוסח זה נדון בממשלה ואושר על־ידה (ראה ל. אלון אל שרת, MH2258, 9.12.1948, 93.02/185/8). ראה גם מס' 244.

correspondingly unbend. (2) Political impact this problem out of all proportions its real military importance. It may become decisive for immediate future our international relations. (3) Your contention that release Faluja substantially affects our military position regarded universal scepticism by all knowing Egyptian situation and especially after their armistice acceptance.

Eban

244

ו. איתן אל פ. מוהן (תל אביב)
W. Eytan to P. Mohn (Tel Aviv)

העתק: 93.03/103/4

Tel Aviv, 9 December 1948

Sir,

I am directed by the Prime Minister to ask you to forward the following message to Dr. Ralph Bunche:

I have received your message in which you inform me that the Government of Egypt has now notified the President of the Security Council of its acceptance of the Resolution of 16th November calling for an armistice.[1]

You will recall that in my conversation with you on December 6th,[2] as previously in conversations between the Government of Israel's representatives and the U.N. Chief of Staff, it was explained that the reluctance of the Government of Israel to agree to the release of the Egyptian forces encircled in Faluja resulted directly from the refusal of the Egyptian Government to indicate its acceptance of this Resolution or to offer guarantees that these forces, if released, would not be used for further acts of aggression against Israel.

The Government of Israel, presuming that you are satisfied that the Egyptian Government is now sincerely bent upon seeking an armistice and upon bringing to a speedy end the present state of war, is prepared to agree to your proposal that its representatives be authorised to undertake immediate discussions with the U.N. Chief of Staff concerning the withdrawal of Egyptian forces from Faluja in stages to be determined in the course of negotiation, and parallel discussions with a view to the demarcation of permanent armistice lines.

244

1. מס' 241.
2. ראה מס' 232.

I have instructed the Chief of Staff of the Defence Army of Israel to designate representatives for the purpose of these negotiations, and it would be much appreciated if you would let him know at what place and at what time they may meet the representatives of Egypt.

Yours faithfully,

Walter Eytan
Director-General

245

א. אילת אל מ. שרת (פאריס)
E. Elath to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן NP25
נוסח נכנס: 93.02/181/8

New York, 9 December 1948

Learned conversation Truman's intimate friend most difficulties coming from National Security Council, which supports British military and political plans Middle East. Truman finds himself constant pressure Leahy,[1] Forrestal[2] and Lovett, most influential members Council. Although Truman firm his pro-Israel position, friend warned me against constant dangers Washington, especially if international situation becomes worse. He stressed importance strengthen our position with leading members Congress, especially Foreign Relations and Foreign Affairs Committees Senate, House, respectively, view their influence policies present Administration. According this source, Harriman[3] most probable candidate succeed Marshall. Austin's Secretaryship State Department also considered. Strong fight going on among military for succession Leahy, resigning after Truman's installation. Leahy been our constant opponent throughout his service White House.

Epstein

245

1. האדמירל ויליאם ד. ליהי, ראש מטה של המפקד העליון של הכוחות המזוינים של ארצות־הברית.
2. ג'יימס פורסטאל, שר ההגנה של ארצות־הברית.
3. אוורל הרימן, נציג מיוחד באירופה של מינהלת תכנית השיקום האירופאית.

246

מזכר: שיחת י. הרצוג – ר. נוויל (9 בדצמבר 1949)

Note: Meeting between J. Herzog and R. Neuville (9 December 1948)

130.04/1835/14

דרישות הצרפתים בקשר לזכויות־יתר למוסדותיהם בארץ
(מתוך דברי מר ר. נוויל, קונסול צרפת בירושלים, ב־9 בדצמבר,
בשיחה עם הרב יעקב הרצוג)

הממשלה הצרפתית לא תוותר על זכויות־היתר שצרפת נהנתה מהן לפי הסכם מיטיליני בין צרפת וטורקיה בשנת 1903, שאושר מחדש על־ידי השלטון הטורקי בשנת 1913. השלטון הבריטי קיים את ההסכם למעשה, למרות נסיונות שנעשו להפר אותו.

למעשה דורשת הממשלה הצרפתית את הזכויות הבאות: זכות להרחיב את המוסדות הקיימים ולהוסיף עליהם חדשים. זכות זאת נקבעה בהסכם מיטיליני, בתנאי ש־25% מהתלמידים במוסדות החדשים יתקבלו ללא תשלום. צרפת מעוניינת בקבלת זכות הרחבת המוסדות אך ורק מבחינה תיאורטית, ואין בדעתה להשתמש בה למעשה. המגמה היא ההפוכה — להגביל ולהמעיט את המוסדות הקיימים, מאחר שהיהודים לא נזקקים להם והערבים לא יוכלו או לא ירצו לבוא לתוך שטח מדינת ישראל כדי להיזקק להם. הוא מסכים שיש לחפש פורמולה כזו אשר תנסח את הזכויות בצורה כזאת שלא ייראה הדבר כפגיעה בסוברניות הישראלית; העיקר הוא שלא תישלל הזכות התיאורטית.

הממשלה דורשת את שחרורם של המוסדות מכל פיקוח בענייני הוראה, מינוי מורים וענייני אדמיניסטרציה פנימיים. אין לחייב את המוסדות ללמד בעברית או להורות את השפה העברית. אין לאסור על ילדים יהודיים ללמוד במוסדות הללו. כל מינויי המורים והעניינים האדמיניסטרטיביים צריכים להיות פטורים מכל פיקוח.

יש לשחרר את כל המוסדות הצרפתיים ממכס ומסים. דין זה יחול על סחורות וכל מיני ייבוא המיועדים לתצרוכת הפנימית של המוסדות — דוגמת ההקלה שנותנים לקונסוליות זרות. מאידך, תוצרת המוסדות הללו — דוגמת יינות המנזר בלטרון — המיועדת למכירה, חייבת מס ומכס.

בכלל דורשת הממשלה הבטחת קיומם ופעולתם של המוסדות הצרפתיים. חוק זה אינו יכול להיות תלוי בשינויים בתחוקת המדינה.[2]

הערת־עורך
Editorial Note

ב־11 בדצמבר דנה העצרת הכללית בהצעת־ההחלטה של הוועדה הראשונה מיום 4 בדצמבר (ראה הערת־עורך, עמ׳ 251; נספח ו, עמ׳ 632–639). הוגשו כמה הצעות תיקון. החשובה

246

1. בסוף התעודה רשום התאריך 24.1.1949 (במועד זה נערכו דיונים בתביעות הצרפתיות בקשר לשאלת הכרתה של צרפת בישראל).
2. ראה הערת־עורך, עמ׳ 395–396.

מביניהן היתה הצעה שהוגשה במשותף על־ידי אוסטרליה, ברזיל, ניו זילנד, צ׳ילה, צרפת, קולומביה וקנדה (מסמך או״ם A/789). בהצעה זו הושמט המבוא להחלטה, שבו אוזכרו החלטות העצרת מיום 29 בנובמבר 1947 ומיום 14 במאי 1948, הדין־וחשבון של המתווך והחלטות מועצת־הביטחון בדבר הפסקת־אש בארץ־ישראל. הושמט גם סעיף 2(c), המורה לוועדת הפיוס לקדם יחסים טובים ״בין מדינת ישראל, ערביי ארץ־ישראל ומדינות ערב השכנות״ והמבוא לסעיף 11 המאזכר את החלק בדין־וחשבון של המתווך העוסק בפליטים הערביים. שלוש הצעות־תיקון עסקו בהרכב ועדת הפיוס: הראשונה, שהוגשה על־ידי צרפת (מסמך או״ם A/800/Rev. 1), קראה להקמת ועדה של העצרת, מורכבת מחמש החברות הקבועות של מועצת־הביטחון, שתגיש הצעות לגבי הרכב ועדת הפיוס, שיובאו לאישור העצרת הנוכחית. שתי הצעות־תיקון שהוגשו על־ידי פולין (מסמכי או״ם A/804, A/805) נועדו להגדיל את מספר החברים בוועדת הפיוס משלושה לחמישה. העצרת אישרה את התיקון המשותף, את התיקון הצרפתי בעניין הרכבתה של ועדת הפיוס ותיקונים אחדים בעלי חשיבות משנית. התיקונים הפולניים נדחו. ההחלטה בשלמותה התקבלה ברוב של 35 בעד, 15 נגד ו־8 נמנעים. מדינות ערב, מדינות מוסלמיות ומדינות הגוש המזרחי הצביעו נגד. הנמנעים כללו חמש מדינות של אמריקה הלטינית ושלוש מדינות אסיאתיות. (ראה *GAOR, 3rd Sess.,* Pt. 1, 184th–186th Meetings, 11 December 1948; *Yearbook of the United Nations, 1948–49,* pp. 172–6. נוסח ההחלטה — ראה נספח ז, עמ׳ 639–641.)

247

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק SUN912
נוסח יוצא: 93.02/186/7
נוסח נכנס: 130.02/2403/25

Paris, 10 December 1948

Replying F22.[1] First sentence mutilated, unintelligible. Fully accept primacy consolidation real position, but feel convinced admission is substantial contribution towards consolidation and peace, repeat peace, therefore regard contradiction implied third sentence non-existent, but contrariwise waiting outside may well mean waiting for peace. Resolution present form,[2] which eliminates controversial points both sides, appears undefeatable, as according information pro-Arabs voting for, Arabs abstaining, doubt whether Slav voting against, therefore attitude our friends immaterial; moreover, some committed vote for, provided Bernadotte unendorsed. Present state resolution follows: all references Bernadotte

247

1. מס׳ 238.
2. ראה הערת־עורך לעיל.

report omitted, including provision taking account conclusions regarding Haifa, Lydda, which all to good, also reference November 29th, which unvalidates it. Clause instructing Conciliation Commission promote friendly relations State Israel and Arab states omitted, whereby State Israel unappears from resolution; but if admission voted, will more than compensate. No hope anyhow amend or defeat clause reaffirming international status Jerusalem except demilitarisation sentence, which trying change as cabled.[3] Ditto regarding refugees clause, where elimination opening sentence endorsing Bernadotte's conclusions this regard is distinct improvement, even though main part clause remains present objectionable form. In circumstances lose nothing, only gain by admission. Today informed officially, confidentially, Canada will support admission [Security] Council, Assembly, immediately after Assembly votes resolution present form, which probably tomorrow. Questionable whether time for Assembly vote admission after Council recommendation view termination Saturday night. Council vote itself most important, but still uncertain, as attitude France doubtful.[4] Regarding composition,[5] taken throughout line your last sentence. One argument used in reply is combination U.S.A.–Australia far outweighs Turkey or India. This still fluid. Your middle part, we never advocated that group on [Conciliation] Commission, but view rumours readiness compromise this regard on part our interlocutors and since they took initiative sounding us possibility two-thirds, felt must achieve absolute clarity this point. Query understood as such. Regarding your penultimate sentence, fully accept basic idea, but in particular and definite context in which question was originally raised believe gave only possible reply. Accepting no formal limitations regarding future, though sure you realise limitations inherent in objective situation.

Shertok

3. ראה מברק שרת אל איתן על נסיונות לשנות את הסעיף שדן בפירוז ירושלים. הכוונה היתה לשנות את הנוסח הקורא לוועדת הפיוס "לנקוט בצעדים נוספים לפירוז ירושלים" לנוסח המורה לוועדה "לבדוק את האפשרות של פירוז ירושלים". (מברק SUN901, 8.12.1948, 93.02/186/7.)

4. באותו יום התקיים ראיון ממושך בין שרת ופישר לבין שר החוץ הצרפתי שומאן. הראיון הסתיים ללא תוצאות. פישר גרס כי היסוסי הצרפתים נובעים מנסיונם להשיג את תמיכת מדינות ערב בהצעת ההחלטה בעניין ארץ־ישראל שנדונה בעצרת ומרצונם שמדינות ערב ישתפו פעולה עם ועדת הפיוס, שבה אמורה צרפת להשתתף. (ראה פישר אל הירש, 10.12.1948, 130.10/2516/9.)

5. של ועדת הפיוס.

248

מ. שרת אל י. לינטון (לונדון)
M. Sharett to I.J. Linton (London)

העתק: 130.02/2398/10

Paris, 10 December 1948

Dear Ivor,

Thanks for your note of December 8th on Cyprus.[1] Since seeing Rosensaft[2] I spoke to Hoffmann about the position in the British Zone and got more precise information from him. It is not that the authorities there have laid down such an elaborate definition of men who may not leave for Palestine as Rosensaft had told me, namely that they must be single, of military age, and of perfect physical fitness. According to Hoffmann, the formal ruling is that everybody can go except those fit for military service, but that in practice this is being interpreted as precluding only those answering to the three qualifications listed above; furthermore, in the actual application of this ruling there are practically no disqualifications whatever.

It appears, therefore, that Burrows told you the truth when he maintained that the principle in the British Zone is the same as in Cyprus. The difference is in the application of the principle — complete rigidity on the negative side at Cyprus and the utmost flexibility on the positive side in the British Zone.

Yours ever,

M.Sh.

248

1. לינטון דיווח על שיחה טלפונית עם ב. ברוז ממשרד החוץ הבריטי בעניין עצורי קפריסין (בקפריסין נותרו כ־11,000 עצורים — גברים בגיל הגיוס, שהבריטים אסרו את עלייתם, ובני משפחותיהם). לדברי בורוז התקנות בעניין עליית גברים בגיל הגיוס אינן שונות מן התקנות באיזור הכיבוש הבריטי בגרמניה, אם כי ייתכן ששם אין מקפידים באכיפתן במקרים מסוימים. לבקשתו של לינטון שיימצא פתרון לבעיית העצורים בקפריסין, השיב בורוז כי הנושא כולו נמצא בבירור. (ראה לינטון אל שרת, 8.12.1948, 130.02/2398/10.)
2. יוסף רוזנזאפט, יושב־ראש הוועד המרכזי של העקורים היהודים באיזור הכיבוש הבריטי בגרמניה.

שיחת מ. שרת — א. וישינסקי (בפאריס, ב־12 בדצמבר 1948)
Meeting: M. Sharett — A. Vishinsky (Paris, 12 December 1948)

דין־וחשבון: 130.11/2502/8

היתה לי שיחה עם וישינסקי. שלחתי לכם טלגרמה על שיחתי הראשונה.[1] בשיחה ההיא עם וישינסקי היה נוכח גם מאליק ואתי היה דוד ליבשיץ. באותה שיחה שאלתי את וישינסקי אם נזדמן לו פעם לטפל בעניינים שלנו, והוא ענה כי זוהי לו הפגישה הראשונה. זו היתה פגישה מניחה את הדעת, ווישינסקי גילה הבנה רבה. בשלב אחד של השיחה הוא שאל: האם אתם מתחזקים בינתיים באנשים? אמרתי: כן. במשך הזמן נתתי דעתי על שאלתו זו וחשבתי שעם איש זה צריך פעם לשוחח באופן יסודי על שאלת העלייה.

זה היה ביום האחרון לפני נסיעתו, כשביקשתי שיחה אתו. בין ישיבה לישיבה ניגש אלי וישינסקי ושאל: אולי נדבר עכשיו? אמרתי: אולם לא בעמידה, אבל שמא אינך פנוי? הוא קבע את הפגישה ל־2.30, וב־3.00 היתה צריכה להתחיל העצרת, זאת אומרת שהוא קבע חצי שעה בלבד לשיחה זו. למעשה נמשכה השיחה הרבה יותר.

בפגישה אמרתי לו שאני רוצה להשתמש בהזדמנות של היכרותי אתו — הוא המדינאי הסובייטי הראשון מדרגה זו שיש לנו הזדמנות לשוחח אתו — כדי לדבר על שאלות החורגות ממסגרת השאלות העומדות על הפרק באו״ם: לעצם קיומה ועתידה של מדינת ישראל.

כן אמרתי לו שהוא בעצמו באותה שיחה נתן לי פתחון־פה לעורר שאלה זו — כאשר שאל אם אנחנו מתחזקים באנשים — והייתי מבקש הזדמנות לדבר אתו בשאלת העלייה. אמרתי לי שאינני רוצה לחזור ולומר מה היתה בשבילנו ההצהרה והעמדה שברית־המועצות קבעה לגבינו. חזקה עלינו שברית־המועצות קובעת את עמדותיה מתוך ישוב־דעת רב. איננו נוטים להאשים אותה בשטחיות ובחוסר מסקניות, ובדרך־כלל אנחנו סבורים שהיא נוקטת עמדה מתוך ראייה מראש את כל המסקנות הנובעות מעמדתה. אולם הייתי רוצה להיות בטוח שדבר זה חל גם עלינו. אני אומר זאת מפני שזוהי שאלה חשובה בשבילנו, ואינני יודע אם הם למדו אותה אותו הלימוד שאנחנו סבורים ששאלה זו ראויה לו. בשיחה זו אמרתי לו: בשלב מסוים נגשתם לבעיה זו, ראיתם את העובדות, הסקתם מסקנות מסוימות, החלטתם שהעניין שלנו צודק ובאתם למסקנה שהעניין שלנו משתלב באותה תמונה שיש לכם על עתידו של העולם.

אתם ודאי מבינים שהמפעל שלנו בארץ לא בא לעולם בין־לילה, הוא תוצאה של תהליך היסטורי. אותם שבע מאות אלף היהודים היושבים בארץ־ישראל, לא באו אליה בבת אחת, זוהי תנועה, זהו תהליך. בשבילנו זהו תהליך של שיבת העם היהודי לארצו, של כינוס פזורי העם היהודי (השתמשתי בביטוי ״סובראניה נארודי ייבר־ייסקי״), זוהי שיבת העם לארצו. תנועה זו פירושה שלעם היהודי אין חיי ביטחון כל זמן שהוא מפוזר ואינו יכול להגיע לעצמאות בארצות אחרות. הוא יכול להגיע

249

1. ראה מס׳ 20.

לעצמאות — אם יתכנס בארצו. לכן, מה שבשבילכם אולי מצב סטטי ידוע של מדינה שכאילו קיימת, בשבילנו — איננו אלא שלב של תהליך דינמי של שיבת העם היהודי למולדתו וכינוס פזוריו בתוכה. אין אנו מעלים על הדעת שתהליך זה ייפסק, להיפך: הקימונו מדינה כדי להגביר אותו.

קודם כל עמדה השאלה ההיסטורית הגדולה — שלעם היהודי צריכה להינתן הזכות להתכנס בארצו, אבל יש אספקטים דחופים מאוד של המצב הקיים. לא די להקים באופן פורמלי מדינת ישראל, לא די להגן עליה בהצלחה — יש לנו חזון של שלום עם העולם הערבי שמסביב, לא נגיע לכך מהר, אבל אם נגיע — זה רק הודות לכך שנהיה כוח. כוח פירושו לא כוח צבאי בלבד, אם כי הוא חשוב מאוד, כוח פירושו — המונים גדולים של אנשים היושבים יחד על אדמתם, מעבדים אותה ומפתחים אותה. זה מחייב עלייה גדולה — אחרת לא נוכל להחזיק מעמד. אם אתם נקטתם עמדה בעד מדינת ישראל והחלטתם שעניינו הוא עניין צודק — אתם חייבים להסיק את המסקנות ולהבין שמדינה זו בממדיה הנוכחיים לא תחזיק מעמד, ואתם צריכים להיות מעוניינים שמדינה זאת תגדל וקודם כול במובן המספרי.

אביא לפניך דוגמא: היהודים עמדו במערכה על הנגב הישראלי, ולעת־עתה הצלחנו במערכה זו: נחלנו ניצחון פוליטי על־ידי זה שביערנו את תכנית ברנאדוט ונחלנו עד עכשיו גם ניצחון צבאי, אבל האם אנחנו יכולים להסתפק בזה? לא, אין אנו יכולים להסתפק בזה, כי נצחונות אלה בלבד אינם מבטיחים עדיין את שלטוננו בנגב. כל זמן שהנגב בלתי־מאוכלס ובלתי־מפותח, לא נוכל להצדיק כלפי העולם את השתלטותנו על הנגב, אלא אם כן נמלא אותו תוכן באנשים ובפיתוח. בלי הרבה אנשים לא נעשה את הדבר.

פה ניגשתי לשטח עדין ואמרתי: יש בעיה של צורך היהודים לעלות, ועמדתכם בנוגע ליהודי המחנות היא שהם מוכרחים לעלות, אבל יש ארצות — ופה דברתי על ארצות צפון־אפריקה — שלא את כל היהודים מוכרחים להעלות. אין זאת שאלה של כמות כל כך, אלא גם של איכות האנשים. התפקיד שלנו בארץ הוא תפקיד חלוצי, ואנחנו זקוקים לאנשים בעלי חישול מסוים. אנחנו מעוניינים מאוד להעלות את יהודי מרוקו לארץ ואנחנו גם עושים בקשר לכך מאמצים גדולים, אבל אין אנחנו יכולים לסמוך על יהודי מרוקו שהם בלבד יבנו את הארץ, [.....][2] להווי ידוע לך שלגבי בניין הארץ — יהודי מזרח־אירופה הם מלח אדמתנו. לשעבר היו זאת יהודי רוסיה.

בתקופה שלפני המלחמה העולמית הראשונה היוו יהודי רוסיה רוב מניינם ובניינם של העולים שלנו, והדבר נותן אותותיו עד היום הזה. אם תעקוב אחרי האנשים העומדים אצלנו בראש העניינים ואם תסתכל בהרכב הממשלה שלנו, תראה שרובם הם יוצאי רוסיה. אין זאת אומרת שיהודי ארצות אחרות לא הביאו את תרומתם לארץ: היתה לנו עלייה מגרמניה ומאמריקה, ועולים אלה הביאו אתם הרבה מרץ ויזמה, אבל אם מדובר על מאמץ קיבוצי גדול של המוני אנשים, שצריכים בגופם לבנות את הפוטנציה החלוצית הזאת — הרזרווה הגדולה בשבילנו הם יהודי מזרח־אירופה.

לאחר שהמצב לגבי יהודי רוסיה נשתנה אחרי מלחמת־העולם הראשונה — מילאו תפקיד זה יהודי פולניה ורומניה. לכן, אם אנחנו רוצים לבנות את המדינה, הכרחי לעשות את כל המאמצים כדי להעלות המוני יהודים מארצות מזרח־אירופה, מאותן

2. משפט אחד לא הודפס כאן.

הארצות שהן בברית אתכם. מאותה סיבה אני גם עושה את המאמץ להסביר לך עניין זה. עכשיו אעבור יחד אתך על פני כל הארצות: יוגוסלביה — בה יש שמונת אלפים יהודים, שהם עשירית ממספר היהודים שהיו בה לפני המלחמה. ארץ זו מאפשרת לנו להוציא את מחצית היהודים ומגדירה שם עיקרון של הגדרה עצמית חופשית[:] יהודי המגדיר את עצמו כאיש מדינת ישראל — ניתנת לו האפשרות לצאת מהארץ. ארץ שנייה, בולגריה — חיים בה 35–40 אלף יהודים. שם נקבע אותו הסכם בערך. חלק מהעולים נמצא כבר בדרך. אני מניח כי אם יהיו בארץ זאת עוד כמה אלפי יהודים שירצו לעלות — נוכל להעלותם. פולניה — בה נמצאים 70–80 אלף יהודים וקיים בה עיקרון, שמניח בהחלט את דעתנו אם רק יוגשם כהלכה: כל יהודי חופשי לצאת מפולין, אלא אם כן הוא מחליט להישאר. אמנם עיקרון זה מסויג בשני סייגים: (א) יש לעכב את צאתם של יהודים ההכרחיים למדינה לשם מילוי איזה תפקיד; (ב) יש לעכב את צאתם של היהודים שלגבם אפשר להניח שבצאתם לחוץ־לארץ יזיקו למדינת פולין. אמרתי לו שאנחנו רוצים קודם לראות איך יוגשם דבר זה למעשה, וייתכן שיהיה לנו מה לטעון. על כל פנים, זהו המצב כיום. ועל־כן אינני מעורר בשיחה אתך את שאלת פולין.

הונגריה — בה נמצאים כיום קרוב למאתיים אלף יהודים ושם יש בלי ספק עשרות אלפים הרוצים לעלות, אבל המצב לגביהם איננו ברור. אולם הבעיה העיקרית שאנחנו עומדים בפניה ושבה אנחנו חושבים שהגענו למשבר — זוהי בעית רומניה. מצד אחד, זהו הקיבוץ היהודי היותר חשוב בשבילנו, הוא גם הגדול ביותר — 350 אלף יהודים — הוא אמר לי אחר־כך שמכל הארצות האלה הוא מכיר את רומניה. אבל לא הצד המספרי בלבד הוא הקובע את חשיבות הבעיה לגבי ארץ זו, אלא העובדה שזהו האוצר הגדול ביותר שלנו לפוטנציה חלוצית, שם יש מסורת של עלייה חלוצית והכוחות הנחוצים לנו, ודווקא כאן אנחנו נתקלים באי־הבנה. אינני רוצה להקל על עצמי בזה שאעלים ממך את הקשיים. השאלה היא אם עניין זה מתיישב עם המשטר, אבל אנחנו מניחים שאם יש עמדה יסודית המחייבת את מדינת ישראל — יש לקבל דבר זה, אולם לא לכולם זה ברור.[3]

הדבר נסתבך עוד יותר על־ידי גורם מיוחד במינו: הקומוניסטים היהודים. אותם אפשר לחלק לשני סוגים: יש קומוניסטים יהודים שהם קומוניסטים כקומוניסטים, ויש קומוניסטים יהודים שהם קומוניסטים כיהודים, והסבך הוא ביחסים עם אלה האחרונים. היו ימים, לפני שברית־המועצות קבעה את עמדתה הנוכחית, שהיתה מעין תחרות ברחוב היהודי בעד ההגמוניה עליו בין הציונים והקומוניסטים. הקומוניסטים טענו שאנו סוחבים את היהודים לאיזו ארץ נידחת ורחוקה, מרוקנים את אוצר הכוח היהודי המיועד למטרות אחרות — למטרות מעמדיות ומהפכניות בארצות מושבם של היהודים.

בינתיים חל שינוי: אתם נקטתם עמדה ברורה, אבל כנראה שלא כל האנשים הסיקו מזה את המסקנות, ועדיין נמשך קושי זה. אתה חייב לדעת שלנו יש ארגונים המטפלים בדברים אלה, אולי לא כולם מתיישבים עם המשטר, אבל תפקיד הדור שלנו הוא — להקים את מדינת ישראל ולהגן עליה. שתי משימות אלו לא תבוצענה בלי אחדות של כל כוחות העם היהודי. אנחנו תובעים לנו את הזכות להעלות את כל

3. ראה מס' 181.

היהודים הרוצים לעלות, בלי הפליה, אנחנו מקבלים את האחריות ליהודים אלה ותובעים את זכותנו להעלות אותם, והם יהיו אזרחי מדינת ישראל.

עומדת עוד שאלת יחסנו עם יהודי אמריקה. אנחנו לא נבנה את המדינה שלנו בלי עזרה גדולה של יהודי אמריקה. אנחנו גם כיום כורעים תחת נטל הוצאות המלחמה (צאראפקין רשם במשך כל זמן הפגישה ווישינסקי הקשיב. הם אנשים בעלי דיסציפלינה מאין כמוה). אמרתי שלא יעלה על הדעת ששבע מאות אלף יהודי ארץ־ישראל, שהם בלבד גם יגייסו את כל האמצעים למימון המלחמה, גם יממנו את העלייה הגדולה וגם יממנו את מפעל הפיתוח העצום שאנחנו צריכים לבצע: השקאה, פיתוח ובניין והשקעות אחרות; ויהודי אמריקה דורשים שמהעזרה שהם נותנים ייהנו כל היהודים, בלי הבדל, ואם הם ידעו שקיימת הפליה ושאנחנו מתפשרים עם הפליה זו — עזרתם תקטן, ואם עזרתם תקטן — המדינה תיפול והמדיניות שלהם תיפול, והשרשרת היא בלתי־נפסקת.

אני מדבר אתך על זה מפני שחשוב לי להגיע להבנה אתכם ולקבל את עזרתכם.

על כך הוא אמר: הבינותי את עמדתכם ואני רואה אותה כעמדה צודקת מבחינתכם, אתה גם צודק בהחלט בנקיטת עמדה כזו גם כשאתה בא אלי בתביעה זאת. ביסודו של דבר, השאלה היא שאלת יחסי המדינות, הדרישות שיש למדינת ישראל מהמדינות האחרות. (הוא העלה את השאלה על פסים אלה.) על רקע זה יכולות להיות התנגשויות. אתה אומר: אנשים אלה נחוצים לכם, ורומניה יכולה לומר אותו דבר: אנשים אלה נחוצים לנו. אם כן, יש למצוא מוצא. אמרתי לו: אני רוצה קודם כל בהבנתכם ואם תוכלו לעזור — על אחת כמה וכמה. ואז אמר: וכי מי יוותר על עזרה?

וישינסקי עמד על כך שכל המדינות שהזכרתי הן מדינות צעירות כמדינה שלנו ומשום זה הן גם רגישות כמונו. הוא אמר: במקרה אני מכיר את רומניה, נסעתי לשם כדי להשפיע עליהם בכל מיני עניינים, ולא תמיד היה קל הדבר. לגבי מדינה גדולה אין זו פרובלימה לעשות איזה ויתור שהוא, אבל מדינה קטנה מגזימה את הקושי וזה טבעי.

היה סכסוך גבול בין צ׳כיה ופולין ובין רומניה וצ׳כיה ויש ליישר את ההידורים, קיימות עוד שאלות עדינות וסיבוכים בעניין זה: הכוונה היא לאנשים שיצאו מרומניה ועלולים להזיק לה.

אמרתי: מה זאת אומרת יזיקו לה? הוא אמר: ינהלו פעולות נגדם. אמרתי: הלא אצלכם שוררת דמוקרטיה? וכאן הוא תפס פליטת־לשון נגדו, כי השתמש קודם במלה "דמוקרטיה". הוא אמר שרצה להגיד בזה שכל אדם וחוג שואפים להביע דעתם ולעשות פעולות על דעת עצמם. אמרתי לו: כן, אולם אנשים אלה, כאשר הם באים אלינו, הלא הם באים משום שרוצים הם להיות בני עם ישראל ואזרחי מדינת ישראל. ואז מוכרחים הם לקבל עליהם את צו מדינת ישראל. אמרתי לו: אינך יודע עד כמה אהוב אתה על הקפיטליסטים שלנו. אחד הדברים החשובים לנו זה ידידות עם ברית־המועצות, כי זה בנפש של מדינת ישראל. הוא אמר: אולם יכולים להיות אנשים אשר עזרו בעבר למניו.[4] אמרתי שאיני מדבר על אישים. אמנם ראיתי לפני מיד את

4. יוליו מאניו, מנהיג מפלגת האיכרים הלאומית, לשעבר ראש ממשלת רומניה; ב־1947 נדון למאסר עולם בעוון בגידה.

זיסו,[5] אשר נמצא בסכנה ומאוד הייתי רוצה לחלצו (אין ידיעה על מאסרו, אולם הוא נמצא ברשימה שחורה מאוד). הדגשתי שאיני מדבר כרגע על אישים. הדבר המדאיג אותנו זה הכלל, הקולקטיב הגדול. אמרתי: אנשים אלה, ציבור של שלוש מאות חמשים אלף איש, זה ציבור הרוס, עקור עם השורש. הנאצים הרסו אותו; המשטר החדש עוד לא בנה אותו; לא קל יהיה לו לבנות אותו בתוך רומניה. זה מחייב מאמצים מיוחדים, בעוד שאצלנו ייכנס ציבור זה מיד לתוך עבודה יוצרת.

אגב אורחא אמרתי שמחוץ לשאלת האינטרס הלאומי שלנו, אם לגשת לעניין גישה מתקדמת אנושית כללית, אני רוצה שתדע שהכרתנו היא שכל קיבוץ יהודי באשר הוא שם בעולם, יכולת היצירה שלו גדלה פי עשרה עם העברתו לארץ־ישראל, ולא מפני שארץ־ישראל כל כך נפלאה, אלא מפני שהיא הארץ היחידה שהציבור היהודי חי בה חיי אחריות לאומית ויודע שמה שהוא עושה זה שלו, ואם ייכשל לא יוכל להאשים איש. דבר זה מגביר בו את יכולת היצירה. הוא אמר שייתכן שיהודים אלה נחוצים לרומניה. בקשר לעניין זה הצגתי שאלה: אתה מבין מה פירוש הדבר בשבילנו לקבל מאה אלף יהודים מרומניה ומה פירוש הדבר לרומניה להפסיד מאה אלף תושבים? שאלתי אותו כמה תושבים יש ברומניה. הוא אמר שיש שם שמונה עשר מיליון תושבים. אמרתי לו: מה זה בשביל רומניה להפסיד מאה אלף איש לעומת העניין הגדול שיש לנו בקבלת מאה אלף איש, שנכניס אותם מיד לתהליך העבודה, הייצור וההגנה? לאחר דברי אלה הוא נשתתק. אחר כך הוא אמר: אמרת בראשית דבריך שאינך בטוח, או שהיית רוצה להיות בטוח, שכאשר נקטנו עמדה זו — נקטנו אותה על כל המסקנות המשתמעות ממנה. לא אוכל להגיד לך דבר בעניין זה באופן רשמי בשם הממשלה, אולם אומר בגילוי־לב בשמי אני: עד כמה שנוגע לי הדבר, איני יכול להגיד שהסקתי את כל המסקנות. הדברים אשר אמרת מחייבים לימוד, עיון וקביעת עמדה. הם יימסרו לממשלה, הם יימסרו למולוטוב, ואולי גם גבוה יותר. בשעה שאמר דברים אלה, אזי העובדה שצאראפקין רשם את הדברים נתנה להם חשיבות מסוימת (המעניין הוא שהם רושמים בייחוד את דבריהם) ואחר הוא אמר עוד: ואפשר עוד לדבר על זה. אמרתי לו: אם יהיה לכם מה לענות על זה, אני אודה לכם מאוד, ותוכלו לענות על־ידי גב׳ מאירסון או על־ידי ה׳ ירשוב. הוא אמר שגב׳ מאירסון יכולה גם היא לדבר על זה. כזו היתה בערך השיחה.

אחר כך דיברנו קצת על החלטת או״ם. וכאן הוא אמר פסקה כזאת: הנה, היחסים שלכם עם אמריקה חבויות בהם סכנות. אמרתי לו: ה׳ וישינסקי, החיים מלאים סכנות. מה המסקנה מזה? לא לחיות, להתאבד? — צריך לחיות ולהסתכן. על זאת הוא אמר: בכל זאת, אותם היהודים העשירים באמריקה, כאשר הם עוזרים לכם, הם עוזרים אך ורק מתוך מניעים יהודיים לאומיים; אף־על־פי־כן הם אינם חדלים להיות אזרחי ארצות־הברית, והם עלולים, ביודעים או בלא יודעים, לשמש מכשיר בידי מדיניות ארצות־הברית. אמרתי: מה זאת אומרת? אנשים אלה רואים עצמם כאזרחי העם היהודי, והם עוזרים לעמם לבנות מדינתו, אשר היא דרושה גם להם. הוא אמר שהוא מבין ומסכים אתי. הם עושים זאת לשם סיפוק שאיפותיהם היהודיות הלאומיות, אולם הם יכולים להיהפך למכשיר בידי הממשלה אשר הם כפופים לה. אמרתי: אם יש

5. אברהם לייב זיסו, לשעבר ראש ההנהלה הציונית ברומניה ונציג הסוכנות היהודית שם; ב־1946 התפטר מכל תפקידיו הציבוריים. נאסר במאי 1950.

סכנות כאלה — צריך להיאבק אתן ולעמוד בהן. הוא אמר: זה הוא! זה הוא! אמרתי שאנחנו בונים מדינת ישראל שתהיה חופשית ולא משועבדת. הוא אמר: בעצרת זו הרי נחלנו ניצחון כביר (ושמעתי בדבריו אלה, כאשר אמר "אנחנו", שהתכוון לא רק לברית־המועצות אלא לברית שבינינו) בזה שהפלנו את תכנית ברנאדוט ואת הרזולוציה האנגלית–אמריקאית הראשונה. הרי זה דבר עצום! אולם ראה מה קרה אתמול: אתמול נחלנו מפלה מבחינה מעשית ומשפטית על־ידי הקמת ועדת הפיוס. הרי זו ועדה אמריקאית. מה ערכה של צרפת, הרי אין לה כל ערך עתה, ערכה אפסי. מה ערכה של טורקיה? ועדה זו היא אמריקאית, והם ינסו להעביר שם את ענייניהם. אמרתי שנעמוד בפני זה. ואז אמר הוא לי שלא נהיה יותר מדי אופטימיים לגבי אמריקה. אמרתי שאין זו שאלה של אופטימיות, אולם עזרת אמריקה הכרחית לנו — בלעדיה ניפול. הוא אמר לי שיודע הוא את הדבר. איני זוכר מה היו המלים האחרונות, אולם בזה נגמרה השיחה. הוא לא קבע המשך השיחה, ואני אמרתי שאשמח לשמוע תשובה על־ידי הגב׳ מאירסון או מישהו אחר. הוא לא ענה על כך שום דבר. אני חושב שהרחיק לכת כאשר אמר: "אפשר שיימסרו הדברים גבוה יותר".

250

א. אבן אל א. אילת (ואשינגטון)
A. Eban to E. Elath (Washington)

מברק UN1168
נוסח יוצא: 93.02/186/6
נוסח נכנס: 93.08/377/8

Paris, 13 December 1948 (20.30)

Six countries have officially promised vote our application immediately, France therefore holds key.[1] Suggest urgent explanation Washington of fatal, repeat fatal, results conciliation effort should France be responsible for failure or postponement. [Conciliation] Commission already compromised by Turkey's inclusion, would thereby stand in impossible relationship to Government and public opinion Israel. French vote therefore essential prerequisite any effective work by Commission. Discussion and vote likely Wednesday.[2]

Eban

250

1. ראה מס׳ 247 והערה 4 שם.
2. אילת נפגש למחרת עם ג׳. סאטרתוויט, מנהל המשרד לענייני אפריקה והמזרח הקרוב במחלקת המדינה, ועם השגריר הצרפתי ה. בוֹנֶה. סאטרתווייט הצהיר, ואחר־כך גם הודיע לבוֹנֶה, כי ארצות־הברית רוצה שצרפת תצביע בעד קבלת ישראל לאו״ם, כצעד חשוב להחזרת השקט לארץ־ישראל. בוֹנֶה עצמו הבטיח לאילת כי יבריק מיד לפאריס. (ראה אילת אל איתן, מברק 579, 14.12.1948, 93.01/2220/23.)

הערת־עורך
Editorial Note

מיד לאחר שהתקבלה החלטת העצרת הכללית בעניין ארץ־ישראל התכנסו, בהתאם להחלטה, חמש החברות הקבועות של מועצת־הביטחון כדי לנסח הצעה בדבר הרכב ועדת הפיוס. לאחר דיון קצר הוחלט ברוב קולות להציע את צרפת, ארצות־הברית וטורקיה (הנציג הסובייטי התנגד להרכב הזה). ההחלטה אושרה בו ביום על־ידי מליאת העצרת הכללית. (ראה *GAOR, 3rd Sess.*, Pt. 1, 186th Meeting, 11.12.1948, pp. 1004–5.)

251

מ. שרת אל א. אילת (ואשינגטון)
M. Sharett to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן PW30
נוסח יוצא: 93.02/182/7

[Paris], 13 December 1948

Feel terribly let down by U.S.A. delegation on composition [Conciliation] Commission.[1] Warned Dulles strongest terms against inclusion France, which too deeply involved in Arab world and has selfish interests Jerusalem. Also strongly opposed Turkey, even as counterpart Australia, as originally intended. Understand both France, Turkey, due last resort pressure British, who regarded France as guarantee international Jerusalem and threatened unless Turkey included Arabs boycott Commission. Clear Britain determined pursue evil designs through Commission after defeat Assembly. Commission now has very heavy overweight against us. Every pressure should be used prevail U.S.A. make up for this by appointing hundred per cent friendly member strongest character.[2] U.S.A. should also categorically urge France vote in Security Council for admission without delay.[3]

Shertok

251

1. ראה הערת־עורך לעיל.
2. אילת השיב כי הבית הלבן תקיף בדעתו שאין למנות אדם ממנגנון הממשלה ובמיוחד לא ממחלקת המדינה; הוצעו שני שמות: ג׳והן הילדרינג ואדוארד ג׳. באקסטון (איש עסקים, לשעבר עוזר למנהל המשרד לשירותים אסטרטגיים בוואשינגטון). לווט ממחלקת המדינה הציע למנות את אייזנהאואר. (ראה אילת אל שרת, WP46, 14.12.1948, 93.02/181/8.)
3. ראה מס׳ 250.

252

א. אילת אל מ. שרת (פאריס)
E. Elath to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן WP44
נוסח נכנס: 93.02/181/8

Washington, 13 December 1948 (13.55)

Most secret. Dulles cabled Truman report regarding U.S.A. delegation activities on Palestine and praised highly Shertok and his convincing and statesmanlike views. Dulles supports Israel's immediate admission U.N. in order prevent its closer friendship Russia. Dulles strongly criticised British behaviour on Palestine and mentioned facts of British separate deals with Arabs after U.S.A. and British delegations agreed upon united policy. Report most useful and strengthened our position White House.

Epstein

253

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U920. התקבל: 14.12
נוסח יוצא: 93.02/182/7
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 13 December 1948

McNeil invited Goldmann, transmitted message from Bevin sound us regarding following arrangement prior submission Cabinet. Proposed establish Consulate-General Tel Aviv, which would seek contact Foreign Ministry, addressing it Foreign Ministry Provisional Government Israel.[1] McNeil added if Marriott[2] undesirable, they prepared send Dow[3] Tel Aviv, posting Marriott Jerusalem and appointing Consular Agent Haifa. If we not interested Consulate-General Tel Aviv, would keep Marriott Haifa and offer Consular Agent Tel Aviv. Myself suggest accept former arrangement with Dow Tel Aviv, urging new man, not Marriott, be sent Jerusalem. We should also insist same form address be used relation our office London, also full recognition our passports and Israeli visas on

253

1. ראה כרך I, מס' 261.
2. סיריל מאריוט, קונסול כללי של בריטניה בחיפה. ראה גם כרך I, מס' 545, 550, סעיף 6.
3. סיר יו דאו, קונסול כללי של בריטניה בחלק הערבי של ירושלים.

British passports. Goldmann suggests should privately urge McNeil Britain appoint Special Representative Tel Aviv, not mere Consul-General. Consult Ben-Gurion. Cable immediately as reply urgently awaited.[4]

Shertok

254

ו. איתן אל מ. שרת (פאריס)
W. Eytan to M. Sharett (Paris)

מברק

נוסח יוצא: 130.02/2403/25

Tel Aviv, 14 December 1948

Chief[1] requests please transmit following Monsieur Schuman: "Venture address urgent appeal Your Excellency that French Government lend its powerful support to Israel's application for membership U.N. Beg remind you assurances you gave me at our meeting in Paris this summer that when State of Israel had proved its stability, France would support our plea.[2] Since then, despite attacks launched against us, we have held our own in face of numerically vastly superior enemy, have pursued steadily internal consolidation our State, absorbed large number of immigrants, liquidating one D.P. camp after another and taking under plow new tracts of hitherto desert land for agricultural development. We have complied with all demands addressed to us by U.N. I believe we have thus fulfilled the just conditions which Your Excellency formulated as prerequisites for France's support." Chaim Weizmann. Further cable following.[3]

Eytan

4. דעתו של בן־גוריון היתה שיש לקבל את ההצעה הבריטית, בתנאי שהקמת הקונסוליה הכללית בתל אביב תהיה כרוכה במפורש בהכרה דה־פקטו של בריטניה בישראל, בכלל זה הכרה בדרכונים ובאשרות של מדינת ישראל. איתן הסכים לדעתו של בן־גוריון והוסיף שהיה רצוי להתחיל עם צוות בריטי חדש לחלוטין. (ראה איתן אל שרת, F29, 14.12.1948; F33, 15.12.1948, 130.09/2344/1.)

254

1. הנשיא חיים וייצמן.
2. השווה כרך I, מס׳ 235 (עמ׳ 228).
3. ראה מברק וייצמן אל שרת בדבר פגישתו עם הקונסול הצרפתי בתל אביב — א.פ. ואנטייה. וייצמן ביקש שוואנטייה יתמוך בבקשת ישראל להתקבל לאו״ם. הקונסול הבטיח לשגר מברק לשומאן, אך ציין שפנייתו תוכל להועיל אם ישראל תתן ערובות פומביות לבינאום ירושלים ולהגנה על המקומות הקדושים. (מברק מיום 15.12.1948, בתיק 105/52/1886.) שרת הביע פליאה על שווייצמן דן עם הקונסול הצרפתי בעניינים מדיניים; לגופו של עניין אמר כי הוא הסביר לשומאן שישראל מקבלת בעיקרון סמכות בינלאומית בירושלים, בתנאי שיובטח שילובה של ירושלים היהודית בישראל. ברם, עניין ירושלים איננו מהווה מכשול לתמיכת צרפת בקבלת ישראל לאו״ם. (ראה שרת אל איתן, U990, 15.12.1948, 93.02/182/7.)

255

שיחת מ. קומיי — ה. אוואט (בפאריס, ב־14 בדצמבר 1948)
Meeting: M. Comay — H. Evatt (Paris, 14 December 1948)

דין־וחשבון: 130.02/2391/35

Secret

I had asked for only a few minutes with Dr. Evatt, knowing how rushed he was on the eve of his departure, but he seemed pleased at the chance to talk things over, kept me for 40 minutes, and expressed himself with the utmost candour about all and sundry.

At the beginning, I conveyed our appreciation for the fight put up by the Australian delegation, and our regret that Australia had not been included in the [Conciliation] Commission. He was obviously annoyed about their exclusion, for which he blamed the British; the Americans (especially Dulles, who had "stayed out of the room to dodge the issue"); the Chinese, who had failed to implement a promise of support; the French; and Lester Pearson [...] who was "up to his neck" in the intrigue about the Commission. He said Pearson had come to him with the proposal that he, as President,[1] should be asked to nominate the Commission, provided he nominated the U.S., France and Turkey, to which he had replied that he could not do their dirty work for them, and he could not guarantee that there might not be a slip of the tongue when he was announcing his nominations. As for the British, he referred gleefully to Churchill's reference to Bevin's "sulky boycott", and wanted to know whether our friends in London could not get someone like Churchill to ask a question in the House why the British delegation here, especially Hector McNeil and Beeley, had insisted on the inclusion of Turkey in preference to Australia, a British Dominion, whose troops had been in the vanguard in capturing Palestine from the Turks, and who had played no small part in holding the Middle East during the last war.

Referring to the Political Committee, he told me that before the British resolution was introduced, Hector McNeil had called a consultative meeting of the Commonwealth group, including India and Pakistan, in order to enlist their support. Despite every argument, not a single Dominion had been willing to go along with the British, who decided to carry on on their own. He knew that Australia had taken political risks by launching out with an independent resolution (had "gone out on a limb" with it), and some of his colleagues had been fearful of it, and rather upset when their proposals had been heavily voted down. He, however, felt that the

255

1. נשיא העצרת הכללית.

vote was not everything: the tabling of their resolution had had its impact on the result, and in the long run Australia's position in the United Nations would not suffer. He said something about John Hood being unfortunately a little "inert", but I replied that although he was not a forceful personality, he had, in our opinion, stuck to his guns and done well.

I told him that in the final stage before the Assembly we had had to consider our position very carefully, and had been criticised by some of our friends for not carrying on an all-out fight against the resolution until the bitter end. Since the Australian delegation were to some extent involved in this dilemma, it would be of interest to us to know Dr. Evatt's candid opinion in the matter. He replied that in his opinion we had acted very wisely, and, although he could not discuss it directly with us at the time, our attitude was in accordance with the views he had then expressed to some of the people closely associated with us, who had come to him privately and urged a last-minute effort to defeat the resolution. He specifically mentioned Lillie Shultz,[2] Granados[3] and Hohenberg[4], and hoped that his view had reached us through them. I asked him to specify the grounds for his reasoning, and particularly whether he still abided by it in view of the unsatisfactory composition of the Commission. He answered that although it was a bad Commission, the Bernadotte Report had been completely wiped out, the November 29 resolution remained fully intact, the Commission had no authority over us, and he was sure that we would be able to stand up to it where our vital interests were concerned. Furthermore, the key position was held by the United States, and the fact that the Assembly would meet there in April would be a useful safeguard for us against any monkey business. It was true that if Bunche carried on, it might have been easier for us in some ways, but he was essentially a weak person, and very much controlled by the Foreign Office and the State Department. The failure to adopt the resolution would have been a blow to the United Nations and ultimately to our own interests; it would have "mucked up" our chances of admission, and would have left the Security Council in the saddle, to the exclusion of the General Assembly, which would not have been in our interests, particularly in view of the April Session of the Assembly. He hinted that as long as the Assembly retained jurisdiction, countries like Australia could still play a watchful role, even if not included in the Commission.

I then raised the question of recognition, and expressed the view that whatever the reasons had been for Australia's failure to recognise us previously, it had now become clearly incongruous to maintain this position after Australia had emerged in this last Session as the leading cham-

2. לילי שולץ, מנהלת ה — Nation Associates, שמטעמם יצא לאור כתב־העת *The Nation*.
3. חורחה גארסיה גראנאדוס, חבר משלחת גואטמלה לעצרת הכללית של האו"ם.
4. ג'ון הוֹהֶנברג, כתב־חוץ של ה־*New York Post*.

pion of Israeli independence. Even Bevin was beginning to find his attitude untenable, and I could tell him in confidence that we were now being sounded out with a view to establishing some kind of relationship with us.[5] This information incensed Dr. Evatt, who burst out that it was just like the British to block Australian recognition and then to try to "sneak ahead" of Australia. He revealed that after the State was proclaimed, the Australian cabinet had actually agreed on recognition, but they had then received cables signed by Bevin personally saying that such a step would be disastrous for Commonwealth interests in the Middle East; after this Chifley, the Prime Minister, who was a cautious man, had been unwilling to go ahead in defiance of such strong representations from London. I interjected that after all that had happened since then to discredit the British policy, surely Australia would now feel more confident about relying on its own judgment in the matter. He agreed, and added that, as far as he was concerned, they should now go ahead regardless of the British view, and he was prepared to take the matter up in the Cabinet immediately on his return. He would not, however, be back until January 20th, as he was going home by sea round the Cape; and he seemed somewhat upset at the idea that after the consistent record of friendship towards Israel by Australia and New Zealand (and to a lesser extent Canada), and the equally consistent record of hostility towards us by the British, Britain should be allowed to establish any sort of relations with us in advance of the Dominions, who were only prevented from recognising us by British interference. He felt that it would be quite proper for us, and would do us no harm at all, if we indicated to the British that we wanted the Dominions to have a full and free opportunity of extending recognition to us before entering into any kind of relations directly with Britain. I assured him that such an order of precedence would be entirely in accordance with the feelings of both the Government and public in Israel. If this meant a couple of months of delay before concluding arrangements with London, however, the Israeli Government would have to consider all the practical considerations involved, and I would immediately pass on his unofficial view to Mr. Shertok. I added that if recognition from the Dominions was going to be forthcoming in the near future, its impact would be particularly important at the present moment, for a number of reasons. I have repeated this argument in a letter to him, copy of which is attached hereto.[6]

M.S. Comay

5. ראה מס' 253.
6. המכתב בתיק 130.02/2391/35.

256

ר. שילוח אל א. אבן (פאריס)
R. Shiloah to A. Eban (Paris)

מברק מוצפן F31
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/181/8

Tel Aviv, 14 December 1948 (20.00)

Saw Riley with Yadin yesterday. He proposed we release half of Faluja garrison against Egyptian agreement send military representative[1] to begin discussion. Date of first meeting would coincide with evacuation first half garrison. We insisted: (1) stages evacuation be much more gradual; (2) military representative must be of general staff level not local field level. Expect his and Egyptian reaction shortly.

Riley asked whether Dayan last statement Tell means we prepared start armistice talks Abdullah. We replied affirmatively.[2]

He requested we evacuate Lebanese villages.[3] We replied willing discuss it favourably as soon as Lebanese accept 16th November resolution and initiate armistice discussion. Riley satisfied this reply. On the whole Riley very depressed, particularly regarding Egyptian delaying tactics.

Shiloah

הערת־עורך
Editorial Note

בקשת ישראל להתקבל לאו"ם נדונה שוב על־ידי מועצת־הביטחון ב־15 בדצמבר. (ראה הערת־עורך, עמ' 254.) למועצה הוגש דין־וחשבון של הוועדה לקבלת חברים חדשים (מסמך או"ם S/1100), שקבעה כי אין בידה המידע הדרוש לקבלת החלטה ולפיכך החזירה את העניין למועצת־הביטחון. במהלך הדִיון שוב הביעו נציגי ברית־המועצות וארצות־הברית את תמיכתן בקבלת ישראל; הנציג האמריקאי הדגיש שקבלת ישראל תקל על פעולתה של ועדת הפיוס. הנציג הבריטי הציע לדחות את הדיון בבקשה, והדגיש ששתי שאלות מפתח הקשורות בנושא זה — שאלת הגבולות ושאלת יחסה של ישראל להחלטות אחדות של מועצת־הביטחון — עדיין לא באו על פתרונן. במהלך הדיון נקט הנציג הצרפתי טקטיקה של השהיה — תחילה הציע להחזיר את השאלה לוועדה לקבלת חברים חדשים. אחר־כך הגיש הצעת־החלטה לדחות את הדיון לחודש ימים; הצעה זו נדחתה. לבסוף הוחלט לדחות את ההצבעה ל־17 בדצמבר.

בהצבעה זו לא זכתה הבקשה בשבעה הקולות הדרושים. חמש מדינות הצביעו בעד

256

1. בנוסח הנכנס כתוב כאן ולהלן: representatives.
2. השווה מס' 227.
3. ראה הערת־עורך, עמ' 150.

(אוקראינה, ארגנטינה, ארצות־הברית, ברית־המועצות וקולומביה); אחת הצביעה נגד (סוריה); וחמש נמנעו (בלגיה, בריטניה, סין, צרפת וקנדה). (ראה *SCOR, Third Year,*
(.384th–386th Meetings, 15–17.12.1948

257

א. אבן אל א. אילת (ואשינגטון)
A. Eban to E. Elath (Washington)

מברק UN1180
נוסח יוצא: 93.02/186/6
נוסח נכנס: 93.08/377/8

Paris, 15 December 1948 (15.48)

France hovering on brink vote for our admission in [Security] Council, we therefore worked today in support their proposal 48 hours respite.[1] Ourselves point out it would mean bad reception Conciliation Commission should they block our admission, also that change in composition Security Council removes one certain supporter — Colombia, without assuring either Cuba or Norway. Believe argument along these lines your closest friends may be decisive.[2]

Eban

258

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק SUN936
נוסח יוצא: 93.02/181/10

Paris, 15 December 1948

Further my SUN931.[1] According Robinson, what they propose is tantamount limited implied recognition, which is transitory stage well known in experience many governments. They trying by stages pave way for

257

1. ראה הערת־עורך לעיל.
2. ראה גם מס' 260.

258

1. תשובת שרת על מברק איתן בדבר הצעת הבריטים להקים קונסוליה כללית בתל אביב — ראה מס' 253 והערה 4 שם. שרת הודיע כי הוא מקבל את החלטת בן־גוריון, אם כי הוא היה מסתפק בהכרה המשתמעת מהקמת הקונסוליה ולא היה עומד על הכרה מפורשת. (מברק מיום 15.12.1948, בתיק 93.02/181/10).

normal adaptation attitude to new realities. Doubt whether should obstruct this trend. Same if not less satisfactory relationship exists with Maurice [Fischer]'s[2] friends without any explicitness.

Shertok

259

מ. שרת אל נ. גולדמן (ניו יורק)
M. Sharett to N. Goldmann (New York)

מברק SUN941
נוסח יוצא: 93.02/181/10

Paris, 16 December 1948

Hakirya stipulates explicit *de facto* recognition. Myself urging them forego condition, but maybe they are right.[1] Matter possibly be settled only my return end month. Consider delay reply itself not unhealthy.

Shertok

260

מ. שרת אל א. אילת (ואשינגטון)
M. Sharett to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן PW33
נוסח יוצא: 93.02/182/7

[Paris], 16 December 1948

Suggest last minute effort through some weighty Jewish personality or number telegrams bring home French Ambassador keen disappointment public Schuman's speech Assembly,[1] which even more seriously aggravated if France does not vote affirmatively tomorrow.[2]

Shertok

2. צרפת.

259

1. ראה מס' 253, 258.

260

1. בנאום קצר התעכב שומאן בעיקר על בעיית הפליטים הערביים והמקומות הקדושים. הוא קרא להקנות לירושלים מעמד בינלאומי ולהבטיח הגנה בינלאומית למקומות הקדושים. הוא האשים את ישראל על שהיא מבצעת בערבים את הזוועות שנעשו ביהודים בעת מלחמת העולם. (ראה *GAOR, 3rd Sess.*, Pt. 1, 184th Meeting, pp. 945–7.)
2. ראה הערת־עורך, עמ' 298–299; מס' 271 והערה 2 שם.

261

ג. הירש אל מ. פישר (פאריס)
G. Hirsch to M. Fischer (Paris)

מברק מוצפן 58/116
נוסח יוצא: 130.09/2344/1

Tel Aviv, 16 December 1948

Tuesday officially conveyed Consul for immediate transmission Paris: (1) Minister Defence and General Staff presently studying possibility evacuating certain buildings under French protection now occupied by Israeli Army not situated near front.[1] Hope be in position announce evacuation orders near future. This with full agreement Ben-Gurion, Dori, Yadin.[2] (2) Underlined Government view on future Holy Places as concretized in Leo [Kohn]'s draft constitution, paragraph 15.[3] (3) Basing ourselves on Shertok's August instruction[s],[4] informed Consul Government ready hear French ideas, proposals, for future position French religious institutions. Above might be worth conveying Mayer, Parodi, others. Purposely unmentioned Jerusalem in order no[t] throw into relief existing differences policy.

Hirsch

261

1. ראה מס׳ 220.
2. באותו יום שוחח בן־גוריון עם הקונסול הצרפתי והבטיח לו כי כל המוסדות הצרפתיים שאינם נמצאים בקו החזית יפונו מיד. (ראה הירש אל פישר, מברק 59, 16.12.1948, 130.09/2344/1.)
3. לשון סעיף 15(2) היא כדלקמן: ״יכובדו הזכויות הקיימות במקומות הקדושים, בנייני דת ומשכנות קדושה. רשות גישה, ביקור ומעבר תינתן לכול אל המקומות הקדושים, תוך תחומי הזכויות הקיימות ותוך שמירה על הוראות ביטחון, סדר, נימוסין וצניעות״. (ראה ליאו כהן, הצעת חוקה [תש״ח], 130.02/2393/13.)
4. הכוונה, ככל הנראה, להצהרה שניתנה מפי פישר בראשית ספטמבר — ראה מס׳ 220 והערה 2 שם.

262

ד. בן־גוריון אל ח. וייצמן (רחובות)
D. Ben-Gurion to Ch. Weizmann (Rehovoth)

העתק: ארכיון בן־גוריון 3212

[תל אביב], י"ד בכסלו תש"ט
16 בדצמבר 1948

ד"ר וייצמן היקר,

ראיתי מברקך לשרתוק מיום 15.12.48 בדבר פנייתך לקונסול הצרפתי שממשלתו תעזור לקבלת ישראל לאו"ם.[1] יישר כוחך. מובטחני שאנו יכולים לתת ערובות מספיקות לשמירת המקומות הקדושים, אבל איני סבור שנוכל להסכים לאינטרנציונ־ליזציה של ירושלים, ומוטב לא לטעת בלב הצרפתים אילוסיה זו. יהודי ירושלים לא יסכימו, בצדק, למשטר זר; כל משטר בינלאומי פירושו אינטריגות מתמידות ופילוג היהודים לפי תומכי כל מדינה שמשתתפת בממשלה זו; ואין כל סיבה למה ירושלים היהודית תיקרע מעל מדינת ישראל.

שלך בהוקרה

ד. בן־גוריון

263

מ. נמיר אל ג. מאירסון וש. פרידמן (תל אביב)
M. Namir to G. Meyerson and S. Friedman (Tel Aviv)

מברק מוצפן Pi58. התקבל: 18.12
נוסח נכנס: 130.09/2325/4

מוסקבה, 16 בדצמבר 1948

"נובויה ורמיה",[1] גליון 51, מביא במדור "חיים בינלאומיים", המכיל שמונה קטעים, קטע של 71 שורות בשם "מפי קול זר" ובו התקפה על חוגים מסוימים וחלק מהעיתונות בישראל אשר תפסו עמדה בלתי־ידידותית גלויה לברית־המועצות, למרות עזרתה העקבית לישראל. ביחוד חרוצים בהפצת דיבות אנטי־סובייטיות העיתון הציוני "המשקיף", "הבוקר" והשבועון "בטרם". ביחס ל"[ב]טרם" מזכירים מאמר על היהדות בברית־המועצות המתאמץ להשחיר את המדיניות הלאומית של ברית־המועצות, כאילו היהודים כאן במצב כלכלי רע, במיוחד עזרה רפואית, חופש

262

1. ראה מס' 254 והערה 3 שם.

263

1. שבועון מדיני היוצא לאור במוסקבה בשפות אחדות.

הדיבור והארגון. כנראה מאמר של שווארץ בגליון ספטמבר.[2] "המשקיף" פרסם אינסינואציה מהחזית הדיפלומטית שבשמיני לנובמבר היה בתל אביב מצב צבאי, אך הציר הסובייטי טייל לשם איסוף ידיעות.[3] "הבוקר" ואחריו שורת עיתונים אחרים, מתארים בצורות שונות את המצב הקשה כביכול בו נמצאת צירות ישראל במוסקבה. לשם הוכחת השקר הזה מספר "הבוקר" כי לאחד מחברי הצירות לא ניתנה הרשות להתראות עם אמו המתגוררת במוסקבה (כנראה "הבוקר", דף שני, 30 לנובמבר).[4] בהמשך המאמר כתוב: כיוון ריאקציוני זה של העיתונות הישראלית ממעיט את ערכה של הפעולה הסובייטית במושב או"ם להגנת ישראל ומבליט את השפעת האמריק־איים. לרעת העניינים של העם היהודי הם ממלאים את הזמנת המונופוליות האמריק־איות. את הידיעה המזיקה מ"הבוקר" הכחשנו במברק גלוי בכוונה.[5] כדאי אולי שתשוחחו עם הציר הרוסי ותסבירו את אופים האופוזיציוני של "הבוקר" ו"המשקיף" והשפעתם המצומצמת, כן "בטרם" כעיתון של יחיד התוקף גם אנגליה ואמריקה וממשלתנו, מפרסם גם לזכות רוסיה. שמא כדאי שלבבי[6] יסביר אותו דבר גם לראש מחלקת העיתונות כאן. הבריקו מיד פעולתכם והוראתכם.[7]

נמיר

264

שיחות י. לינטון — ב. בָּרוֹז ממשרד החוץ הבריטי, ול. ג'ונס מהשגרירות האמריקאית בלונדון (בלונדון, ב־15 בדצמבר 1948)

Meetings: I.J. Linton — B. burrows of the Foreign Office, and L. Jones of the American Embassy in London (London, 15 december 1948)

דין־וחשבון: 93.04/37/12

London, 17 December 1948

Secret

1. *Foreign Office*

I called at the Foreign Office on Wednesday morning, December 15th, to clear up the misunderstanding that had arisen in regard to the sugges-

2. הכוונה למאמרו של הארי שווארץ "איך פתרה רוסיה את בעיית היהודים", "בטרם", ו' אלול תש"ח, עמ' 14–19.
3. תל אביב היתה נתונה אז בעוצר לצורך מפקד אוכלוסין. הציר הסובייטי, שהיה מצויד בתעודות מתאימות, נעצר על־ידי חיילים אך הורשה להמשיך לאחר בדיקה. ראה "המשקיף", 9.11.1948.
4. ראה "בשולי הגליון", מאמר מאת "קולמוס", "הבקר", 30.11.1948.
5. ראה נמיר אל פרידמן, ZM147, 16.12.1948, 130.11/2513/15.
6. אריה לבבי, מזכיר ראשון ונספח לעיתונות בצירות ישראל במוסקבה.
7. פרידמן ענה שהידיעות הנזכרות לעיל נידונו בשיחה שקיים בצירות הסובייטית לפני שהופיע המאמר במוסקבה, ולפיכך הוא משער שהצירות היא מקור המאמר. במהלך השיחה הוא ציין כי העיתונים רודפים אחרי סנסציות וכי משרד החוץ נוקט יחס של ביטול כלפי פרסומים כאלה. פרידמן הציע שלבבי יאמר דברים דומים במוסקבה. משרד החוץ פרסם הכחשה בעיתונות אחרי שקיבל את המברק הגלוי של נמיר — ראה הערה 5 לעיל. (ראה פרידמן אל צירות ישראל במוסקבה, מברק 53, 24.12.1948, 130.09/2325/3).

tion we had made that the new arrangements in the British Zone of Germany should be applied to Cyprus, and also to press once more that an immediate and substantial beginning should be made to empty the camps on Cyprus.[1]

I saw Mr. Burrows, head of the Eastern Department. Conversation began with a reference to my last visit to Paris, and I said that what had happened there showed how justified we were in urging that the only way of settling the problem was by way of direct negotiations between the parties concerned. Mr. Burrows asked what I meant by "the parties concerned", and I replied: "Israel and the Arab States". I pointed put that we were ready to sit down at any time to discuss all the outstanding questions with them; with all the States if we could get them, but otherwise with those States who were prepared to accept our invitation. I said I realised that the most important States probably were Transjordan and Egypt, and no doubt if one could get an agreement with them, it would be easier to get the other Arab countries to fall into line.

The talk then turned to our application before the Security Council,[2] and I repeated what I had told Mr. Beith[3] in Paris, namely, that in the interests of a settlement and of future British–Israeli relations, Britain should vote for our admission; but if she found it difficult to do so because she had already declared that our application was premature, then the least she could do was to remain silent and neither overtly nor covertly work against our admission.

Mr. Burrows then said that certain questions had been raised in regard to new arrangements to be made for their representation in Israel and he understood that the reply would come through me.[4] I said that the matter was now under consideration, I hoped to be able to leave for Israel on a visit of 10–14 days before Christmas, and it was possible that I might have a reply before then.

Coming then to the question of Cyprus, I said we had been given the impression that a definite order had been issued that all D.P.s from the British Zone could leave for Israel except single men between the ages of 18 and 45 who were fit for military service. It was possible that there was no such order and that it was merely the interpretation put on a previous instruction that all but men aged 18–45 were eligible. We had merely made the suggestion that the arrangements in the British Zone should apply to Cyprus in an endeavour to help H.M. Government in making a start with the liquidation of the Cyprus camps. We hoped that no difficulty would occur in the British Zone because we had raised this matter.

264

1. ראה מס' 248 והערה 1 שם.
2. בדבר קבלת ישראל לאו"ם.
3. ג'ון בֵּית, פקיד במחלקה המזרחית של משרד החוץ בלונדון.
4. ראה מס' 253.

We much appreciated the fact that the people on the spot were interpreting the regulations in a liberal manner in the British Zone, and we did not want to spoil anything. As far as Cyprus was concerned, we would again urge that H.M.G. should do everything possible to hasten the liquidation of the camps. If H.M.G. had been waiting for a new situation, this had now been created by the resolution of the General Assembly and the setting up of the Conciliation Commission.

Mr. Burrows replied that it would have been easier for them had we paid greater regard to the November resolutions of the Security Council. In any case, he could assure me that they were very much concerned about Cyprus and that the whole matter was receiving active consideration.

2. *American Embassy*

The same afternoon I called on Mr. Lewis Jones[5] for one of our periodical talks. We reviewed the situation in Paris, and then Mr. Jones asked me what was the position with regard to the British representation in Israel. I gathered that he was aware that the Foreign Office had approached us, and told him that the main question was whether to establish a British Consulate-General in Tel Aviv with a branch in Haifa or to retain the main Consulate in Haifa and open a branch in Tel Aviv. The British Consul-General would address us correctly in Israel and cease employing the term "Jewish Authorities".

Mr. Jones said he hoped there would be no difficulty on the part of the Israeli Government. I replied that I did not think so, but that the matter was now under consideration in Hakirya and that I hoped to receive an answer shortly. He urged that we should agree to the establishment of the Consulate-General in Tel Aviv — it was an appreciable step towards the establishment of normal relations and towards recognition. He thought that the British would not give de *facto* recognition first, but would go straight to *de jure* recognition.

At one stage, when I was analysing the assumptions (most of which had proved to be wrong) on which British policy was based, I said that Mr. Bevin had been certain that American policy in regard to Israel was ephemeral and would change after the elections. Mr. Jones replied that it would be highly dangerous to assume that American support for Israel was immutable. It would continue so long as Israel held the right course and was moderate in its policy; but if there were sudden changes of direction and policy in Israel, there was no reason to believe that there would be no reaction in the attitude of the American public and Government.

I.J.L.

5. לואיס ג'ונס, מזכיר ראשון בשגרירות ארצות־הברית בלונדון.

265

מ. שרת אל ר. רובין (בוקארשט)
M. Sharett to R. Rubin (Bucharest)

העתק: 130.02/2381/16

פאריס, ט"ו בכסלו תש"ט
17 בדצמבר 1948

רובין היקר,

קיבלתי כאן את העתק מכתבו של ד"ר איתן אליך מיום ג' בכסלו תש"ט, 5.12.1948,[1] ושמחתי על הבהירות והדיוק של ההוראות הכלולות בו. הנני מאשר אישור מלא את כל ההוראות האלו, בכללן ההוראה להימנע מלהסתבך בעניינים השנויים במחלוקת בין ממשלת רומניה לבין יהודי רומניה.

עם זה הנני להביע בטחוני שתמצא אפשרות במשך הזמן, לאחר שתבדוק היטב את הקרקע, לעמוד לימין ההסתדרות הציונית ברומניה על כל ארגוניה בעצה טובה ובהשפעה מוסרית, מבלי שייעשה מצדך דבר וחצי דבר שיהא עשוי להתפרש כהתערבות כלשהי מצד צירות ישראל בענייניה הפנימיים של המדינה הזרה שהיא שלוחה אליה. אני סומך עליך שתבין היטב לרוח התוספת הזאת למכתבו של ד"ר איתן ותדאג למילוי השליחות המיוחדת הזאת מתוך שמירה חמורה וקפדנית על ההגבלות המוטלות עליך בתוקף מעמדך הרשמי.

בברכת חזק ואמץ,

266

א. ששון אל מ. שרת (פאריס)
E. Sasson to M. Sharett (Paris)

מברק מוצפן F40/116
נוסח יוצא: 130.09/2344/1
נוסח נכנס: 93.02/181/8

Tel Aviv, 19 December 1948 (19.30)

Discussion with Ben-Gurion Saturday. We did not succeed get his agreement, not even tactically, to Abdullah scheme regarding annexation.[1] View present complicated position Arab world it seems to us we are losing

265

1. המכתב בתיק 130.11/2514/7.

266

1. בראשית דצמבר 1948 שב ששון מפאריס לביקור קצר בישראל. במהלך הביקור יצר קשר עם המלך עבדאללה ושוחח פעמיים עם עבדאללה אל־תל, המושל הצבאי של איזור ירושלים. בשיחות אלה נמסר בשם המלך על נכונות לשיחות שלום עם ישראל ועל החלטתו הנחושה לספח את חלקי ארץ־ישראל שבשליטתו לעבר־הירדן. (ראה ששון אל שרת, F35, 17.12.1948, 130.09/2344/1; כרך 3, מס' 180, 181.)

important chance.[2] But it seems Ben-Gurion has some military plan/s/ he wants carry out prior start any serious official talks with King.[3] Most probably this Wednesday tentative not /obligatory/ discussion will take place with King's representatives in order gain time and not sever connection with King. I hope return shortly Paris continue my connections Egypt, Lebanon. Hussein Heikal[4] will arrive Paris on 26th December. Also hope bring with me to Paris a number of men view diplomatic training for work in Arab countries when time comes.

Sasson

267

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן 41/74. התקבל: 20.12
נוסח יוצא: 93.02/182/7
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 19 December 1948

My U920.[1] On further consideration urge affirmative reply without awaiting my return. Following additional reasons: (1) Goldmann all along and with our knowledge pressed for *de facto* relationship, /not for explicit *de facto* recognition/. Now that former agreed to ask for latter means putting up price. (2) Cannot conceive Government asking for *de facto*, can only ask for *de jure* but can accept what suitable in interim. (3) Your conditions, which tantamount rejection /present/ offer, will discourage friends, who considering substantial advance, to be followed by full recognition later stage.[2]

Shertok

2. גם דעתו של שרת היתה, שאין זה רצוי למהר ולהסכים לתכנית הסיפוח של עבדאללה (ראה מברקו אל איתן, U4, 23.12.1948, 93.02/182/7).
3. ראה הערת־עורך, עמ׳ 312–313.
4. מוחמד חוסיין הייכל, יושב־ראש הסנאט המצרי.

267

1. מס׳ 253.
2. איתן הבריק בתשובה כי בן־גוריון עומד על דעתו המקורית. על זאת השיב שרת כי יש לענות לבריטים על־פי הקו של בן־גוריון, אלא אם בן־גוריון סבור שמוטב להמתין עד שובו לישראל; זאת מפני שהשהיית התשובה עלולה להתפרש כאילו היא נובעת מהיסוסים או מקשיים פנימיים. למחרת הורה איתן ללינטון להודיע למשרד החוץ הבריטי שישראל איננה מעוניינת בהקמת קונסוליה בתל אביב אלא אם הבריטים יודיעו במפורש ובפומבי שהדבר מהווה הכרה דה־פקטו. (ראה איתן אל שרת, MH2369, 19.12.1948, 93.02/182/8; שרת אל איתן, UN1255, 23.12.1948, שם; איתן אל לינטון, מברק 55, 24.12.1948, 130.09/2318/1).

268

מ. פישר אל ג. הירש
M. Fischer to G. Hirsch

מקור: 130.10/2516/9

Paris, le 19 décembre 1948

Mon cher Gershon Hirsch,
1. Tout d'abord quelques mots d'explications — et non pas d'excuses — sur l'attitude de la France dans le vote au Conseil de Sécurité.[1]

Le soir précédent le vote, René Mayer me faisait savoir que M. Schuman s'était rendu à ses arguments et que le vote serait favorable.

Dans la nuit j'ai téléphoné à Parodi qui me disait que rien n'était encore décidé et que la décision finale serait prise au Quai d'Orsay le lendemain matin à 9h.30, une heure avant le vote.

Aprés le vote, M. Parodi s'est approché de moi et m'a dit: "J'ai honte de jouer ce rôle devant mes amis et je vous compte parmi mes amis." M. Parodi m'a expliqué que M. Schuman personnellement était resté favorable au vote mais que la décision ultime avait été prise le matin même par M. Queuille, président du Conseil.

Que s'était-il passé? Vous savez que le matin du vote, le délegué canadien nous a annoncé qu'il revenait sur sa promesse de voter en faveur de l'admission. Dans la nuit, le contact avait été pris entre Canadiens et Français et la France qui ne pouvait pas prendre sur elle seule la responsabilité de notre échec avait facilement obtenu l'appui du Canada.

Maintenant comment se fait-il que Schuman, trés désireux de réparer l'effet produit par son discours du samedi précédent à l'Assemblée Générale[2] n'ait cependant pas pu donner suite à son désir de voter en notre faveur? Cela m'a été longuement et, je crois, trés sincérement expliqué ensuite.

Vous savez que la France a fait ces derniers temps des progrès qu'elle considère comme importants dans ses relations avec l'Egypte et la Syrie. Dans quelques jours la Syrie devra ratifier les accords financiers avec la France; "Le vote en votre faveur nous aurait coûté trop cher" a commenté M. Bonneau.

[D'autre part, je vous prie de consulter le rapport 1968/ח/,[3] qui est envoyé par le même courrier, je crois, au Département politique.]

La possibilité de la creation de la Grande Syrie a semé une véritable panique au Quai d'Orsay. Les Français prétendent avoir des preuves que

268

1. ראה הערת־עורך, עמ' 298—299; מס' 260.
2. ראה מס' 260 והערה 1 שם.
3. לא נמצא.

la situation actuelle en Syrie est dûe aux agissements des Anglais et d'Abdallah: "dans ces circonstances notre vote en faveur d'Israël aurait permis aux Anglais de dire aux Arabes que la Grand-Bretagne restait la seule alliée possible, et donc, nécessité de conclure un traité."

Voilà, j'en suis persuadé, quelles ont été les raisons déterminantes de l'abstention francaise.

Immédiatement on a songé à une compensation et on a demandé à M. Parodi de me "laisser entendre" que la reconnaissance de facto était envisagée trés sérieusement pour avant nos élections. M. Schuman a fait savoir aux représentants de tous les Etats Arabes que la France ne pourrait pas différer beaucoup plus longtemps les conséquences qu'il y avait à tirer du fait de l'existence de l'Etat d'Israël.

J'ai immédiatement réagi et pris des contacts multiples afin d'exposer clairement que de telles insinuations nous laissaient indifférents et ne pourraient certainement pas constituer pour notre Gouvernement un soutien quelconque dans la période électorale. Seule, ai-je, ajouté, une décision ferme prise au Conseil des Ministres concernant la reconnaissance à une date déterminée pourrait représenter pour nous un avantage solide.

C'est donc sous cet angle que la question va être examinée et que je vais concentrer mon activité dans les semaines à venir.

.J'ai fait savoir au Quai d'Orsay qu'il n'y avait pas lieu de hâter l'arrivée en Israël de la Commission de conciliation tant que l'Europe occidentale n'aurait pas marqué un changement net d'attitude à notre égard.

Jai oublié de mentionner le discours de M. Parodi au Conseil de Sécurité tendant à atténuer la portée de sa demande de remise à un mois du vote. Pour la permière fois la France a officiellement déclaré que l'Etat d'Israël constituait pour elle une réalité.[4] Elle n'a d'ailleurs fait que suivre dans cette voie l'Angleterre qui s'était déjà exprimée dans ce sens auparavant à la séance précédente du Conseil de Sécurité.

2. M. de Boisanger a été officiellement nommé membre français de la Commission de conciliation. J'estime que le choix est bon mais je crois de mon devoir demander de prevoir ma présence à Tel-Aviv pendant le premier séjour que fera en Israël la Commission de conciliation. Un tel séjour qui ne devrait probablement pas dépasser 8 jours aurait pour but d'engager les contacts entre de Boisanger et ceux qui de chez nous seront appelés à traiter avec lui. Le membre français de la Commission de conciliation aura presque les mains libres dans les négociations concernant Jérusalem et il faudra beaucoup de diplomatie pour obtenir un résultat satisfaisant.

Je voudrai beaucoup, et j'insiste sur ce point, que rien ne soit décidé concernant la liaison avec la Commission de conciliation sans m'avoir donné l'occasion d'exprimer mon opinion à ce sujet.

Un mot encore au sujet du vote français: la question chrétienne, Lieus

.4 ראה *SCOR, Third Year*, 385th Meeting, 17.12.1948, pp. 15–16.

Saints et établissements français, n'a absolument rien eu à voir avec l'attitude française au Conseil de Sécurité, quoi qu'ait pu vous dire Vanthier, trop éloigné aujourd'hui de France pour pouvoir apprécier les nuances politiques du moment.

De Boisanger verra M. Schuman et lui dira qu'il estime que la reconnaissance de facto avant son arrivée en Israël est une condition essentielle du succès de sa mission.

3. Je n'ai malheureusement pas pu causer de ces différentes questions si essentielles avec Shertok car il a quitté Paris sans nous prévenir et sans prendre congé de moi.[5]

Bien cordialement vôtre

M. Fischer
Maurice Fischer

269

א. אבן אל ט. לי (ניו יורק)
A. Eban to T. Lie (New York)

העתק: 93.02/186/15

Paris, 20 December 1948

Dear Mr. Lie,

I was sorry to have no opportunity of seeing you before your departure and expressing our profound gratitude for the counsel and sympathy of yourself and your colleagues.

The hesitation of the Security Council to vote for Israel's admission despite an almost unanimous acceptance of our eligibility, is raising grave issues in our relationship with the United Nations. Israel cannot indefinitely accept obligations without corresponding rights; and unless the admission question is settled by April, I fear that the moral influence of the United Nations with the Government and people of Israel will be gravely undermined.

I am leaving for Israel tomorrow and will do everything possible to counsel patient co-operation with the United Nations in the ensuing few months. I would, however, be most grateful if you could use your influence to point out that admission in April is an essential condition if that intimate and close relationship which the United Nations maintains with Israel is to continue.

When I spoke to Mr. Langhelle and Mr. Finn Moe in October they

5. ראה מס' 273 והערה 2 שם.

expressed Norwegian support for Israel's admission.[1] Do you think that this would still hold good now that Norway enters the Security Council?[2]

With renewed thanks and respect, Yours very sincerely,

Aubrey S. Eban

270

א. גאס אל א. קפלן
O. Gass to E. Kaplan

מברק מוצפן W41. התקבל: 21.12
נוסח נכנס: 130.09/2308/7

Washington, 20 December 1948

Learned authoritatively though unofficially that [Export–Import] Bank thinking invite you come here shortly after New Year. Bank tentatively, internally, earmarked hundred million dollars for loan or loans to Israel.[1] Bank now studying primarily administrative safeguards to assure use of funds for purposes designated in application. Jewish publicity here pressing Bank to grant loan now very damaging as Bank most concerned to make clear loan granted on economic merits and not as result political considerations or political pressure. Cannot adequately restrain Jewish groups here, but beg you maintain utmost restraint in Israel, at least until Bank formally invites you come here. Urge you confide this message within narrowest circle. Am mindful of many considerations involved in timing, and attempting maximum acceleration. Regards.

Gass

269

1. ראה מס' 41.
2. ראה מס' 318, 327.

270

1. ראה מס' 82.

271

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W45. התקבל: 22.12
נוסח יוצא: 93.01/2180/32
נוסח נכנס: 130.09/2308/7

Washington, 21 December 1948

Hour conversation Lovett. I stressed importance American support Israel /eve/ our elections, suggesting immediate *de jure* recognition, grant loan and backing our demands in Conciliation Commission. Lovett showed interest, but remained vague and non-committal. He said loan way settlement[1] and U.S.A. friendly policy will continue Conciliation Commission. They rejected, however, British proposal U.S.A. become on every suitable occasion spokesman for Israel and British for Arabs. Lovett firm on no full recognition before our elections.

According Lovett, France promised them support our admission[2] and changed attitude last minute result Egyptian allegations Faluja.[3] Vacillating Canada followed France under British pressure.

Appointment member Conciliation Commission be made by White House. Lovett presented them list candidates.[4]

My general impression conversation our only hope for assistance remains Truman, as Lovett's attitude not changed.[5]

Epstein

הערת־עורך
Editorial Note

מבצע "חורב", 22 בדצמבר 1948 — 7 בינואר 1949

החלטות מועצת־הביטחון של 4 ו־16 בנובמבר 1948 בדבר נסיגת כוחות ופתיחת מגעים בין מצרים וישראל (ראה הערות־עורך, עמ' 133—134, 179—180) לא קוימו במלואן. המצרים עמדו רק על ביצוע הוראת הנסיגה ופינוי כוחותיהם הנצורים בכיס פאלוג'ה ולא גילו נכונות להיכנס למשא־ומתן על שביתת־נשק. כדי לשבור את הקיפאון, החליטה ישראל לחדש את

271

1. ראה מס' 270.
2. במאמץ של הרגע האחרון פנה לווט, ב־15.12.1948, על־פי הוראת הנשיא אל השגריר הצרפתי בוואשינגטון וביקש תמיכתה של צרפת בקבלת ישראל לאו"ם. (ראה אילת אל נציגות ישראל בפאריס, NP15, 16.12.1948, 93.02/181/8).
3. השווה מס' 268.
4. ראה מס' 251 והערה 2 שם.
5. ראה גם אילת אל לווט, 22.12.1948, 93.08/374/1.

הלחימה בדרום ולסלק את הצבא המצרי מגבולות ארץ־ישראל. הקרבות החלו ב־22 בדצמבר והביאו לסילוק המצרים מהחלק הדרומי־מזרחי של הנגב (איזור ביר עסלוג׳ ועוג׳ה אל חפיר) וללחץ חזק על הכוחות המצריים ברצועת עזה; הכיס באיזור פאלוג׳ה לא חוסל. במהלך הקרבות חדרו כוחות צה״ל לתוך חצי־האי סיני ותקפו את אבו עגילה ואל־עריש. בלחץ ארצות־הברית ובריטניה ובעקבות החלטה של מועצת־הביטחון מ־29 בדצמבר 1948 (ראה הערת־עורך, עמ׳ 317), הושגה הפסקת־אש בין הצדדים ב־7.1.1949 וכוחות צה״ל שבו אל מעבר לגבול הבינלאומי. עוד קודם לכן, ב־4 בינואר, הודיעו המצרים על נכונותם להיכנס למשא־ומתן על שביתת־נשק (ראה כרך 3, מס׳ 1).

272

ו. איתן אל ו. ריילי (חיפה)
W. Eytan to W. Riley (Haifa)

העתק: 93.03/130/4

Tel Aviv, 22 December 1948

Dear General Riley,

Mr. Reuven Shiloah has reported to the Government on the conversation he had with you yesterday evening in Haifa, and I have now been instructed to transmit to you in the name of the Government the reply which Mr. Shiloah promised to let you have by tonight.

The Government of Israel has, during the past two weeks, been watching with concern the steady deterioration of the prospects for peace with Egypt. Following the visit made to the Middle East at the beginning of this month by Dr. Ralph Bunche, who felt that there was a good chance of the Egyptian Government's agreeing to the initiation of armistice talks in accordance with the Security Council's Resolution, the Government of Israel was prepared, as a token of good will, to order that a start be made in the evacuation of the Egyptian forces encircled at Faluja. A communication to this effect was made to Dr. Bunche on December 9th.[1]

The Government now understands that the Egyptian Government has changed its mind, and that it is not willing to take any practical steps in the direction of peace. The Egyptian Government appears to be pinning itself to a single clause in a Resolution passed by the Security Council in order to undo the main purpose the Security Council had in mind — namely the conclusion of an armistice as a first step towards peace. In view of the fact that the Egyptian Government has done nothing to indicate any desire on its part to achieve a peaceful settlement, even after the Government of Israel, in response to Dr. Bunche's appeal, expressed

272

1. ראה מס׳ 244.

its readiness to release by stages the Egyptians surrounded at Faluja, the Government of Israel feels bound to reserve its freedom of action, with a view to defending its territory and hastening the conclusion of peace.

Yours sincerely,

Walter Eytan
Director-General

273

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן U5. התקבל: 25.12
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 24 December 1948

Regarding recent events:[1] (1) Consider no disaster Security Council be once stalemated by our absence.[2] (2) Suggest instil into press reaction note Egyptians' intransigence apparently encouraged by one-sided composition of [Conciliation] Commission and our non-admission U.N.

Shertok

274

ו. איתן אל מ. פישר (פאריס)
W. Eytan to M. Fischer (Paris)

מברק מוצפן 64
נוסח יוצא: 130.09/2344/1

Tel Aviv, 24 December 1948

If Negev fighting comes before Security Council in Paris you will have to represent us unless Shertok makes other arrangements on spot.[1] Full information being cabled to you currently. In Security Council accept no commitments without prior consultation Tel Aviv. Attempt block all action and avoid answering questions on ground insufficient information and need consult Government.

Eytan

273

1. ראה הערת־עורך, עמ' 312–313.
2. לאחר תום הדיון בקבלת ישראל לאו"ם התפזרה המשלחת הישראלית לעצרת הכללית. שרת עצמו יצא לחופשה קצרה בצרפת. מוריס פישר, נציג ישראל בצרפת, נותר הנציג הבכיר ביותר של ישראל בפאריס. (ראה מס' 274; רובינסון אל איתן, UN1259, 24.12.1948, 93.02/186/6.)

274

1. ראה מס' 273.

275

א. לוריא אל א. אבן ומ. קומיי (תל אביב)
A. Lourie to E. Eban and M. Comay (Tel Aviv)

מברק 1075
נוסח יוצא: 93.03/86/15

New York, 26 December 1948

My 1069.[1] *De facto* because awaiting clarification situation regards boundaries, other outstanding questions. Reference admission[2] friends informed favourable vote on renewal application, but we cannot regard this as final, expect further information next week. They cabling you direct terms statement.[3]

Lourie

276

שיחת ד. בן־גוריון — פ. ירשוב (בתל אביב, ב־27 בדצמבר 1948)
Meeting: D. Ben-Gurion — P. Yershov (Tel Aviv, 27 December 1948)

דין־וחשבון: 130.02/2410/20

אחרי הסעודה (שהיתה מלאה וגדושה וערוכה בטוב־טעם, ואני חושש — על טהרת הכשרות) לקח אותי ירשוב לחדר מיוחד ושוחח אתי ביחידות כשעה וחצי. בתחילה נסבה השיחה על הנגב. הסברתי מצב העניינים, קווי המצרים במערב ובמזרח והמצב בשעת השיחה והסיכויים, ועל המדיניות האנגלית ומקור התנגדותה לקבלתנו הנגב. בהזדמנות זו עמדתי על ההכרח ליישב את הנגב במהירות ולהעלות בשטח זה בזמן הקרוב ביותר כמיליון יהודים — כי בכוח צבאי בלבד לא נחזיק בנגב. אנגליה לא תסתלק בנקל מתכניותיה היא, וגם אין לנו עניין להחזיק במדבר סתם. ירשוב שאל אם הנגב חשוב בעינינו בגלל הנפט. הסברתי מדוע אנו מחשיבים מים יותר מנפט ומה הן תכניות ההשקאה, ושבתי לעניין העלייה. אמרתי שהמיליון הדרוש לנגב יש למצוא בעיקרו באירופה, במערב ובמזרח, ברובו במזרח. הוא שאל מדוע לא מארצות־הברית, הסברתי מדוע אין לצפות בזמן הקרוב לעליית המונים מאמריקה, אם כי עלייה חלוצית ישנה גם עכשיו וודאי תתגבר, והדגשתי שיישוב הנגב הוא דחוף, ומיד לאחר

275

1. המברק לא נמצא, אך על־פי העניין היה מוסב על הכרת קנדה בישראל. קנדה הודיעה ב־24 בדצמבר על הכרה דה־פקטו במדינת ישראל. בהודעה הרשמית נאמר שההכרה הוענקה בידיעה שגבולות המדינה עדיין לא נקבעו במדויק ובתקווה ששאלת הגבולות ושאלות אחרות התלויות ועומדות ייפתרו ברוח החלטת העצרת הכללית של האו״ם מיום 11 בדצמבר 1948. (ראה פירסון אל שרת, 24.12.1948, 130.02/2391/41.)
2. קומיי שאל אם הכרת קנדה משמעה שהיא תתמוך בקבלת ישראל לאו״ם כאשר העניין יידון שוב (ראה מברקו אל לוריא, 24.12.1948, 93.03/86/15).
3. ראה מכתב פירסון אל שרת המוזכר בהערה 1 לעיל.

גמר המלחמה עלינו להתחיל בהתיישבות רבתי. הזכרתי שיחת שרתוק ווישינסקי בעניין זה[1] (ירשוב ידע עליה), וירשוב שאל אם הכוונה ליהודי ברית־המועצות. עניתי שבשעה זו אנו מתכוונים קודם כל ליהודי רומניה, הונגריה, צ׳כיה, בולגריה, פולין ויוגוסלביה — ועמדתי במיוחד על יהודי רומניה. ירשוב שאל על טיטו. אמרתי לו שמיוגוסלביה ובולגריה אין עכשיו כל קשיים — אבל בשאר ארצות המזרח, משום מה, מפסיקים העלייה, וזוהי מכה קשה לנגב ולעתידנו בכלל. ירשוב נמנע מקבוע עמדה בשאלה זו, אם כי חזרתי לעניין זה פעמים אחדות.

השיחה עברה לסיכויי השלום, וירשוב הביע דעתו שעבדאללה היה בלי ספק עושה שלום אלמלא הפריעו לו האנגלים. על פארוק דיבר כעל אברך מושחת ובזוי. סיפרתי לו שעומדת להתקיים פגישה עם הלבנון.[2] מעניינים מקומיים עברה השיחה לעניינים עולמיים — אנגליה ואמריקה וטורקיה. הוא התאונן על התנודות שבמדיניות האמריקאית — בכללה וביחס לישראל. סיפר לי על כמה שיחות שבין בדל סמית[3] וסטאלין. הסברתי לו מה היה המצב באמריקה לפני הבחירות — נשיא חלש שלא נבחר, ומחלקת־מדינה שיודעת היטב מה שהיא רוצה, וחוסר התאמה בין מדיניות הנשיא ובין מדיניות הפקידים — שלמעשה היו שולטים, והשינוי שחל אחרי הבחירות — נשיא נבחר ובעל סמכות, שנשען על הכוחות הפרוגרסיביים באמריקה. בהמשך השיחה על יחסי ברית־המועצות וארצות־הברית השמיע ירשוב דבר שהפ־תיעני: הביע בטחונו שבקרוב אמריקה ורוסיה ישתוו ביניהם, וכל מריבות־הדברים אינן רציניות ואין ליחס להן כל חשיבות. הוא אמר זאת בהחלטיות ובוודאות שהפתיעה והתמיהה אותי. זה היה בעצם הדבר היחיד שבו הביע דעה ובתקיפות כזו. בדבריו על אנגליה לא היתה כל שנאה — אלא זלזול מופרז, לדעתי, בכוחם, והגזמה במידת תלותם הכלכלית באמריקה.

בדברו על הבדל בין המדיניות האמריקנית והרוסית — שהראשונה מתנדנדת והשנייה קבועה ועומדת — תיקן את עצמו באמצע והוסיף שגם ברית־המועצות לפעמים משנה מדיניותה, והביא כדוגמה את טורקיה — העזרה הרבה — הפוליטית והכלכלית — שניתנה לטורקיה של אתאתורק והשינוי שחל במשך הזמן. בשיחה זו על טורקיה האריך — הוא היה כמה שנים באנקרה, והיות שגם אני הייתי בטורקיה, היה לנו מצע אישי לשיחה. ואיני יודע אם זה היה במקרה או היתה לו כוונה בדבר. השתומם על העובדה שהטורקים סומכים עכשיו על אמריקה, כי במקרה של מלחמה, הרי ברור שבמשך 2–3 ימים טורקיה תיכבש על־ידי הצבא האדום — וכל הנשק שאמריקה שולחת לא יועיל.

הוא התעניין עוד לדעת מאין ניקח האמצעים להתיישבות הגדולה בנגב ולתכניות ההשקאה. סוף השיחה היה מוקדש לזכרונותיו מהחיים במוסקבה בימי המלחמה והסבל שסבלה לנינגראד וכמה ערים אחרות.

באחת־עשרה וחצי נפרדתי ממנו.

ד.ב.ג.

276

1. ראה מס׳ 249.
2. ראה מס׳ 278.
3. ואלטר בדל סמית, שגריר ארצות־הברית במוסקבה.

הערת־עורך
Editorial Note

על־פי בקשת מצרים התכנסה מועצת־הביטחון ב־28 בדצמבר 1948 כדי לדון במצב בנגב (ראה הערת עורך, עמ' 312–313). לפני המועצה היו מונחים שני דינים־וחשבונות מאת המתווך בפועל (מסמכי או"ם S/1152, S/1153) שבהם הואשמה ישראל כי היא אחראית למצב שנוצר בנגב, תוך ציון "עמדתה הבלתי־מתפשרת" בשאלת כיס פאלוג'ה. במהלך הדיון הגיש הנציג הבריטי טיוטת הצעת־החלטה, שקראה לביצוע החלטת מועצת־הביטחון מיום 4 בנובמבר. טיוטה זו, בתיקונים מסויימים, הוגשה להצבעה והתקבלה ב־29 בדצמבר 1948. ארצות־הברית, ברית־המועצות ואוקראינה נמנעו. להלן נוסח ההחלטה:

"*The Security Council,*

Having considered the report of the Acting Mediator (S/1152) on the hostilities which broke out in Southern Palestine on the 22 December.

Calls upon the Governments concerned:

(i) to order an immediate cease-fire;

(ii) to implement without further delay the resolution of 4 November and the instructions issued by the Acting Mediator in accordance with sub-paragraph (1) of the fifth paragraph of that resolution;

(iii) to allow and facilitate the complete supervision of the truce by the United Nations observers;

Instructs the Committee of the Council appointed on 4 November to meet at Lake Success on 7 January to consider the situation in Southern Palestine and to report to the Council on the extent to which the Governments concerned have by that date complied with the present resolution and with the resolutions of 4 and 16 November;

Invites Cuba and Norway to replace as from 1 January the two retiring members of the Committee (Belgium and Colombia);

Expresses the hope that the members of the Conciliation Commission appointed by the General Assembly on 11 December will nominate their representatives and establish the Commission with as little delay as possible."

(ראה *SCOR, Third Year,* 394th–396th Meetings, 28–29 December 1948.)

277

מ. פישר אל א. אילת (ואשינגטון)
M. Fischer to E. Elath (Washington)

מברק UN1268
נוסח נכנס: 93.08/377/8

Paris, 28 December 1948 (19.30)

Vote British draft postponed tomorrow afternoon.[1] Understand U.S.A. delegation yet unreceived instructions. Suggest press delay resolution Lake Success view absence from Paris Mediator or his representative, conflicting information submitted without possibility clarification. Of particular urgency insofar substance resolution concerned try first — elimination references resolution 4th November now obsolete, second — special stress resolution 16 November, inviting parties comply with it before January 6th. Since anyway under draft resolution Sub-Committee meets only 6 January,[2] no reason why Security Council could not meet at that date discuss totality of situation.

Fischer

278

ר. שילוח אל ט. ארזי (פאריס)
R. Shiloah to T. Arazi (Paris)

מברק MH2460
נוסח נכנס: 93.02/182/2

Tel Aviv, 29 December 1948

For information Shertok, not, repeat not, for publication. Monday senior Israeli officer met Lebanese Chief Staff Colonel Tawfiq Salim at Nakura in presence U.N. observers. Lebanese asked whether we prepared evacuate Lebanese villages our occupation. Our reply affirmative in principle, stated ready begin evacuation on start armistice talks. Lebanese said he unauthorised discuss subject, will report to superiors, promised 72 hours notice in case authorised meet us again for resumption discussions.[1]

Shiloah

277

1. ראה הערת־עורך לעיל.
2. המועד שנקבע בטיוטת ההחלטה של מועצת־הביטחון לכינוס ועדת מועצת־הביטחון למעקב אחרי ביצוע החלטת 4 בנובמבר. בנוסח הסופי של ההחלטה שונה התאריך ל־7 בינואר — ראה הערת־עורך לעיל.

278

1. הפגישה לא יצאה אל הפועל — ראה מס' 284. ראה גם מס' 279.

279

א. ששון אל ט. ארזי (פאריס)
E. Sasson to T. Arazi (Paris)

מברק מוצפן 065
נוסח יוצא: 130.09/2344/1

Tel Aviv, 29 December 1948

Reference our MH2460.[1] Reaffirm Sulh my behalf we prepared evacuate Lebanese territory. My advice he should utilise contact already established between military commanders to initiate armistice talks. Believe this would be most advantageous to Lebanon and himself.

Sasson

280

א. הד אל מ. שרת
U. Heyd to M. Sharett

מברק מוצפן W53. התקבל: 31.12
נוסח נכנס: 130.09/2308/7

Washington, 30 December 1948

Clifford told Abe Feinberg tonight President deeply disturbed fighting Negev, particularly reports Israeli invasion Egyptian territory, which used by State Department prove Israel's aggressiveness, complete disregard U.N. Added McDonald instructed report urgently. Feinberg's arguments line your W40T[1] and his statement invasion story untrue British propaganda not convinced Clifford, who said only immediate end hostilities and definite assurances that no invasion Egypt took place or planned could end anti-Israel agitation. Clifford hinted personal message Weizmann to President would be most reassuring.[2]

Heyd[2]

279

1. מס' 278.

280

1. מברק של איתן אל אילת (130.09/2308/1 ,22.12.1948), המודיע על התחלת מבצע "חורב" ומתווה קווים מנחים להסברה בארצות־הברית.
2. ראה מס' 287.

281

מ. פישר אל ו. איתן
M. Fischer to W. Eytan

מברק מוצפן 46. התקבל: 31.12
נוסח נכנס: 130.09/2344/4

Paris, 30 December 1948

Yesterday Schuman pledged full support obtain cabinet decision early in January view recognition *de facto* middle of January. Only condition, intended safeguard French position Arab side, we should enable French promise our unconditional evacuation Lebanese territory within few weeks after French recognition.[1] Please telegraph answer as soon as possible enabling French cabinet decision before 7th January.[2]

Fischer

282

התייעצות מדינית
Political Consultation

ארכיון צה"ל 230/72/896
תל אביב, כ"ח בכסלו תש"ט
30 בדצמבר 1948

התייעצות בהשתתפות ה"ה: ד. בן־גוריון, ולטר איתן, יעקב דורי, משה דיין, דוד הורוביץ, יגאל ידין, שבתאי רוזן, ראובן שילוח, אליהו ששון.

[.....][1]

[אליהו ששון]

אם סקרתי בקצרה את המצב בכל ארצות ערב, הרי קיימות שתי סכנות, והסכנה הראשונה היא למצב הפנימי, אשר מביאה ממילא לידי התמסרות לידי זרים. ונדמה לי

281

1. ראה מס' 278, 279.
2. איתן השיב שישראל רואה את פינוי הכפרים הלבנוניים כעניין אסטרטגי גרידא ותפנה את הטריטוריה הלבנונית — כנראה בשבועות הקרובים — ברגע שיובטח שלומם של הישובים בצפון. משום כך לבעיה זו אין כל קשר ליחסי ישראל–צרפת ואין לכרוך אותה בשאלת ההכרה. (ראה איתן אל פישר, מברק 68, 2.1.1949, 130.09/2344/2.)

282

1. בחלק הראשון של ההתייעצות סקר ששון את ההתפתחויות במדינות ערב.

שאנחנו בתוך המצב המעורפל והמסובך הזה המקיף אותנו והמשפיע, עד כמה שאני מבין, במישרין ובעקיפין על יציבותנו הכלכלית והמדינית, ויכול להוות סכנה לבטחוננו. אני שואל: מה צריכה להיות דרכנו, והיום הוא אינו יכול להיות כתמול שלשום; אנחנו היום מדינה, אנחנו איננו עוד הסוכנות היהודית, ואנחנו איננו עוד תחת שלטון המנדט. אנחנו מדינה — מדינה במזרח התיכון — ומדינה במזרח התיכון הנמצאת במלחמה ובסכסוך עם העולם הסובב, ואם היא תוסיף ללכת בסכסוך שלה היא תדחף בהכרח את המדינות השכנות, את אלה שישנם בשלטון ואת אלה שישנם במחתרת — היא תדחף אותם לידי זרועות הזרים.

תהליך זה אנחנו רואים ברור וגלוי לפנינו, והעומדים בתור ראשון הם האנגלים, גם הרוסים לגבי העיראקים. ואני שואל: כיצד יכולים אנחנו לצאת מתוך המבוכה הערבית?

אנחנו יכולים לקבל אחת משתי הדרכים, או שאנחנו מקבלים הדרך האומרת: אנחנו הקימונו את המדינה שלנו, ואנחנו יכולים להמשיך בפעולתנו עד כדי כך שנהדוף את המצרים מצד אחד, את עבר־הירדן מצד שני, את עיראק מצד שלישי, את הסורים מצד רביעי, ונבצר את הגבולות שלנו, ונאמר שאנחנו אמנם מדינה הנמצאת בחלק המזרחי, אבל אנחנו מדינה מערבית, המוותרת על כל קשר עם המזרח, אנחנו איננו רוצים לא בקשר כלכלי, ולא בקשר מדיני עם המזרח, ואנחנו מתבצרים בתוך הגבולות שלנו — זוהי דרך אחת.

יכולה להיות דרך שנייה האומרת, שאנחנו איננו יכולים לוותר על העולם הערבי, כי אנחנו הננו במזרח, הוא עולם פרימיטיבי, הוא צריך להתקדם, כדי שאנחנו נהיה חזקים, הוא צריך להתחזק, כדי שאנחנו לא נביא את הזרים אלינו, אנחנו צריכים למנוע את בואם של הזרים אליהם.

ההגיון מחייב שאנחנו נלך בדרך השנייה. אמנם אנחנו במזרח אבל אנחנו נקשור קשרים עם המערב ונקשור גם את המזרח אלינו. אם אנחנו לא נצעד לקראת זאת, אני חושש שאחרים יצעדו לתוך העולם הערבי, ויש כמה יתרונות לדרך השנייה, ונראה לי שהשעה כשרה לכך. השעה הנוכחית כשרה לכך, וייתכן שיעבור איזה זמן ויהיה מאוחר, כיום פעולה בכיוון זה עוד אפשרית, עוד אפשרית דרך זו.

אני רואה את המפתח שלנו לעניין זה באי־הסתבכות עם האנגלים, לאי־דחיפת הערבים לזרועות האנגלים, והמפתח הוא שאנחנו צריכים להתחיל מאותה מדינה יציבה הנקראת עבר־הירדן, ופה אנחנו מגיעים לנקודה קונקרטית, ופירושו של המפתח הוא שאנחנו צריכים לעודד את הסיפוח של החלקים הערביים שנשארו בארץ — לעודד את סיפוחם לעבר־הירדן, ולעודד סיפוחם שעה אחת קודם, אבל בו בזמן שאנחנו מעודדים זאת, אנחנו צריכים...

ו. איתן: לעודד את עבדאללה לסיפוח זה, או להפיץ את הרעיון?

ד. בן־גוריון: לעודד עצמנו, שאנחנו נסכים לסיפוח.

ו. איתן: בגלוי או בסתר?

אליהו ששון: קודם כל אצלנו, שאנחנו נחייב את הסיפוח, לחייב את הסיפוח מצד אחד, ולנסות להגיע לידי שיחות בו בזמן עם יתר מדינות ערב, לפחות עם שתים או שלוש, עם מצרים, לבנון, סוריה.

אם אני אומר לחייב את הסיפוח, אני אומר גם להשתדל שהסיפוח יצטמצם לזאת שהוא יקח רק את החלקים הערביים של ארץ־ישראל, לא את סוריה הגדולה, למנוע לקיחת חלקים מסוריה הגדולה. ועל יסוד זה לדבר עם הסורים, אם לדבר עם הסורים יש לדבר על מניעת סוריה גדולה.

ד. בן־גוריון: איך יכולים אנחנו למנוע?

אליהו ש[שון]: במשך השנה האחרונה הוכחנו שני דברים: הקימונו מדינה והוכחנו שלנו יש כוח.

ד. בן־גוריון: האם להבטיח עזרה צבאית?

אליהו ש[שון]: בשיחותינו עם עבדאללה ובשיחותינו עם הסורים להדגיש את דעתנו המפורשת.

למה יכולות השיחות להביא? לדעתי אנחנו צריכים להפריד בין שלושה דברים: בין הפסקת המלחמה, לבין שלום ולבין תקופת ביניים. היום תוך פעולת הנגב, ופעולה זו היא חשובה מאד, יכולים אנחנו להשיג הפסקת המלחמה, אבל אנחנו איננו יכולים להשיג שלום. על שלום צריך לעבוד הרבה. בתקופת הביניים אנחנו יכולים להשיג קשרים בלתי־רשמיים עם כמה ממדינות ערב. הייתי מחלק את פעולתנו לשלושה שלבים: הפסקת המלחמה, קשרים דה־פאקטו ואחר כך קשרים רשמיים עם מדינות ערב.

המפתח לכך הוא הוצאת המצב מהקיפאון, וכדי להוציא את המצב מקיפאונו צריכים למהר ולקבוע מה גורלם של החלקים הערביים של הארץ, כי היום המלחמה, הסכסוך של מצרים עם עבר־הירדן, הוא אינו על המדינה היהודית, אלא הוא על החלק השני של ארץ־ישראל, והסכסוך היה חמור וחריף ומחר הוא יחלוף; הוא היה חמור כל הזמן שהמצרים ישבו בנגב ובדרום, וחשבו שהם יכולים ליהנות מהחלל, ולא רצו לתת חלק לעבדאללה. אך ברגע שהם מוצאים משם, ולא תישאר להם כל אחיזה בנגב, הסכסוך ביניהם עלול להיחלש, והבריטים עלולים להביא אותם לידי איחוד, ולכן צריכים למנוע זאת, וכדי למנוע צריכים למהר ולקבוע מה גורלו של החלק השני. כאשר אתה קובע את גורלו, אתה מפנה תשומת־הלב לחלק זה: אתה מקים אדמיניסטרציה והציבור מתחיל לדבר על השתתפות באדמיניסטרציה, השתתפות בממשלה. יתחילו הסורים לחשוב מה לעשות על מנת שהסיפוח לא יתרחב, והם ביניהם יצטרכו לבוא לידי הסדר, ואני יצאתי מהעניין, והפכתי לכוח מכריע, אני יכול לבוא אל זה, ויכול לבוא אל זה ולתת עזרתי, לכוון את העניינים, לא להסתבך עם הבריטים, כל זמן שלא מסתבכים עם הבריטים, מונעים מהם להיכנע.

עניין הפליטים — אלה העומדים עוד היום בתור, והממשלות הערביות מעוניינות שהם יעמדו בתור, כי הם מרוויחים עליהם. הם מרוויחים כסף ממש; הם ירוויחו שלושים מיליון דולר, וכל הכסף הערבי במזומן שהערבים לקחו אתם מהארץ — הכל הושקע שם. כל הפנסיות והפיצויים שפקידי ממשלת המנדט קיבלו הושקעו בארצות ערב, גם הנדבות והתרומות מאמריקה ומארצות אחרות הושקעו שם. אם לבנון יכולה לשאת עצמה, זה הודות לפליטים. והם אינם מעוניינים בחיסול בעיית הפליטים, הם יהיו מעוניינים לפתור בעיית הפליטים, כאשר העניינים יתחילו קצת להסתדר, כאשר הם לא יוכלו לשמש להם מבחינה כספית ומבחינה מדינית.

דוד הורוביץ: על לבנון זה ברור. שם יש פרוספריטי, לשם באו עשירים. [.....][2] הם לקחו אתם את הכספים ואת העדיים, או שווה־כסף שהיו בסייפים. אלה הלכו ללבנון, ויחד עם פקידי ממשלת המנדט, וזה הפך למין פרוספריטי שהיתה אצלנו בשנים 1933 עד 1935. התצרוכת גדלה, באו עולים בעלי כוח קנייה בכסף זר. בסוריה המצב גרוע יותר; וזה נותן את אותותיו.

אליהו ששון: בעבר־הירדן המצב קשה, כי לשם באו העניים. זה יכול להכניס את כל העניין למסלול ויכול לסייע בידינו.

יעקב דורי: מה אתה מציע ביחס לפליטים?

אליהו ששון: אם מחייבים את הסיפוח והסיפוח מתגשם, יש לך עניין עם מספר לא קטן של פליטים, שמעריכים את מספרם מ־180,000 עד 200,000, שהוא בחלק המשולש ובעבר־הירדן והוא למעמסה. תוך כדי הסיפוח גורלם של מאתיים אלף אלה צריך להיקבע, והוא ייקבע או על־ידי התיישבות בעבר־הירדן, או בעוד איזה חלקים של ארץ־ישראל הערבית. הם יצטרכו להתיישב שם. תוך משא־ומתן עם עבר־הירדן על הסדר סופי מתעוררת השאלה ומוצאים לה פתרון. כשאלה שבסוריה ובלבנון יראו שהאחים שלהם הסתדרו, כל התקווה שישנה והמעמידה אותם בתור, לא תהיה עוד, ותעמוד בפניהם הבעיה, מה עליהם לעשות, אם הם אינם יכולים לחזור לארץ־ישראל, מה צריך להיות אתם, ואז תהיה גישה אחרת לפתרון.

יגאל ידין: עלינו להציג כמה בעיות קונקרטיות. משה דיין יצטרך היום לתת תשובות.[3]

ד. בן־גוריון: היום לא ניתן תשובות.

יגאל ידין: אני שואל שאלה עיקרית קונקרטית. נניח לרגע שמה שהוצע על־ידי אליהו ששון הוא הקו, אך איך למצוא סידור עם עבדאללה מבחינת המשא־ומתן לשאלה המזדקרת מכל השאלות — וזה עניין המשולש. אנחנו צריכים לקבוע בבהירות מה הוא הקו הצבאי־הגיאוגראפי לגבי המשולש. זוהי לדעתי שאלה יסודית בכל הגישה כלפי עבדאללה, ועוד יותר אם אנחנו צריכים לתמוך בסיפוח. התשובה היא ברורה, שהקו הזה של המשולש כפי שהוא היום אינו קו גבול בשביל מדינת ישראל, ויש לנו מינימום של דברים ומכסימום. גם המינימום הוא כזה שאין אני מניח שאנחנו נוכל לקבל זאת על־ידי משא־ומתן עם עבדאללה, אלא אנחנו צריכים להעמיד בפניו שאלה מנוסחת וברורה: האם אתה מסכים לזאת או לא, בלי להיכנס לדיונים רבים.

המינימום הוא: ואדי ערה, אום אל פאחם והסביבה, איני מדבר על טול כרם, על קלקיליה, שהם מוכרחים להיות בתוך גבול מדינת ישראל. גבול המדינה צריך להיות על הרכס הראשון של ההרים, בלי זה אין מה לדבר על גבול הגיוני, ואם אי־אפשר

2. משפט אחד לא הודפס כאן.

3. משה דיין עמד להיפגש באותו יום עם עבדאללה אל־תל, המושל הצבאי של איזור ירושלים המוחזק בידי ירדן, כדי לפתוח בדיון על הסדרי שביתת־נשק בין ישראל וירדן — ראה כרך 3, מס' 183.

להשיג במשא־ומתן מתוך הצגה ברורה של השאלה, צריך להשיג זאת מבחינה צבאית, והזמן לזאת מתחיל להתקרב. אם אנחנו נגמור עם המצרים בנגב, הבעיה הצבאית שתעמוד אז על הפרק תהיה בעיה זו, והיא תצטרך למצוא את פתרונה מבחינה צבאית.

דוד הורוביץ: ביחס לדבריו של ששון נדמה לי שיש בהם הרבה מהנכון, במצב שלנו הבעיה היא פונקציה של כמה וכמה גורמים אחרים. מדוע עבדאללה משועבד במידה כזאת לאנגליה? הוא משועבד במידה כזאת לאנגליה, כי אין לו כל "הינטער־לאנד". לא תעשיה, לא ישוב צפוף, לא ערים גדולות, יש לו רק ישוב בידואי קטן, אשר בעצם אינו יכול להוות מדינה, זהו יצור מלאכותי. עם סיפוח החלק הערבי של ארץ־ישראל המצב לא יוטב, אלא יורע, ויורע במידה ניכרת. מבחינה זו הוא מקבל החלק ההררי של ארץ־ישראל, בלי כל תעשיה, חוץ מתעשיית הסבון בשכם, מחסור בקרקע, עם כוח מסים קטן מאוד, ונוסף על המצב שיש לו מבחינה צבאית כרגע, שהוא מוכרח לפרנס את הלגיון הערבי על־ידי סובסידיה מאנגליה, יהיה מחוייב לכסות את הגרעונות של השירותים של הישוב ההררי, אשר התרגל לשירותים בתקופת ממשלת המנדט. כלומר הדלות שלו תלך ותגדל, ובבוא הזמן תהיה כפולה, ושיווי המשקל ישתנה.

הוא יהיה תלוי בנו, בשוק שלנו, כי אצלנו יוכל לשווק חלק התוצרת שלו. יש להם בכל זאת קצת תבואות, ירקות, פירות. מזאת הם מתקיימים. אנחנו נהיה קונה גדול של מצרכים אלה. עד שנשיג בהתפתחות החקלאית את גידול הישוב — זה יקח עשרות שנים, הוא יהיה תלוי בנו בהכנסות ובדברים אחרים.

ד. בן־גוריון: חוץ מעמק הירדן תהיה בידינו כל אדמת ההשקאה, כל עמק החוף ועמק החולה, האם לא יהיה לנו די תוצרת חקלאית?

דוד הורוביץ: זה יקח זמן עד אשר נעשה זאת, בקצב זה של העלייה לא נוכל להדביק את הייצור בתצרוכת.

במידה גדולה זה יהיה תלוי בנו אם הוא יהיה יציב, וזו היא תוצאה שהוא נחשל ומפגר. הכול שם מעור אחד. רמת החיים היא נמוכה, אין מפלגות, אין דמוקרטיה, אין שום דבר. זה נובע מכך שהם חיים בתקופה פרה־קפיטליסטית. לעומת זאת אם אנחנו במשך מספר שנים, נניח במשך חמש שנים, נגדיל פי שלושה את הישוב, ההכנסה הלאומית שלנו תהיה שווה להכנסה הלאומית של כל מדינות ערב יחד. אנחנו נהיה ארץ תעשיתית.

ידוע שבמדינה מודרנית הפוטנציאל הצבאי הוא פונקציה של התעשיה ושל אנשים. האנשים שלנו עומדים על רמה תרבותית–מוסרית לגמרי אחרת. על־ידי העלייה אנחנו גדלים בטמפו מזורז, ואם בארצות ערב תהיה אפילו התפתחות קדחתנית פאנטאסטית, הם לא יוכלו להחזיק אחרינו. נניח שהישוב של המדינה יגיע לשני מיליונים יהודים, אין לתאר לעצמנו מה יהיה אם זה ילך באותו קצב. קצב ההתפתחות יהיה אחר לגמרי, וזה יהיה לא רק הבדל כמותי, הכמות הופכת לאיכות. אי־אפשר בשביל ישוב של 700,000 להקים בית־חרושת לפלדה (ד. ב[ן]־ג[וריון]: ובכל זאת נקים בית־חרושת לפלדה; ד[וד] ה[ורוביץ]: אז זה יהיה יצור מלאכותי), אך בשביל 1.5 מיליון, או בשביל שני מיליונים יש להקים בית־חרושת לפלדה, כי ישנו שוק פנימי, יש התפתחות טבעית, המכניסה רווחים, ואין זו

עשייה מלאכותית. הכוח שלנו יגדל יותר מאשר פי שלושה, הארצות הערביות עם ההתפתחות הכי־גדולה של ארצותיהם לא יוכלו להגדיל כוחם פי שלושה.

יש בהן בעיות שאי־אפשר להתגבר עליהן, מצרים תהיה למשך דור אחד או אפילו שני דורות במצב קשה לרגל צפיפות הישוב המופרזת באופן אבסולוטי. זו היא הארץ היחידה, אולי מחוץ ליווה ואיזה איים בהודו המערבית, שיש לה "אובער־פופיוליישן" במידה כזאת. וזה הוא פרוצס תרבותי כלכלי להביא זאת למידות הנכונות. לעיראק יש שאלה בדיוק הפוכה, התחילה התפתחות של ארץ נפט, יש חוסר בכוח אדם לכל פיתוח תעשיתי. ואותו דבר בעבר־הירדן, ששם שוב תהיה בעיה שאין שטחים מפותחים, אם גם יתפתחו בטמפו עצום לא ישיגו אותנו.

[.....][4]

ד. בן־גוריון: אם לקבל דעת ששון על סיפוח חלק זה לעבדאללה, מניעת כניסתו לסוריה על־ידי ברית בינינו ובין סוריה, האם זה לא עלול להביא לידי כך שעיראק תסופח לעבדאללה, או עבדאללה יסתפח לעיראק, ותהיה מדינה אחת מגבול רוסיה ועד שכם?

אליהו ששון: מדינת עבדאללה תוכל להתקיים, כאשר אמר דוליק [דוד הורוביץ], כאשר תהיה לה תמיכה מצדנו, על־כל־פנים לא יתאחדו בזמן הקרוב. המצב בעיראק הוא שיש אוריינטציה למזרח ואוריינטציה למערב. למעשה הכוח הוא בידי בעלי האוריינטציה על המערב, אבל בעלי האוריינטציה על המערב אינם יכולים לבצע שום דבר, כי בעלי האוריינטציה על המזרח מפריעים להם. הם היום הצד השני. כל עוד שעבדאללה חי יש להוציא מהראש איחוד זה. עבר־הירדן חיה כל הזמן על תקציב אנגלי; כל התקציב של עבר־הירדן אינו עולה על 700,000–800,000 ל"י, ו־2.5 מיליון לירות היא מקבלת מאנגליה. אנגליה לא היתה מוציאה סכום זה, אילו לא היתה מעוניינת בבסיסים, והיא־היא המחזיקה את הלגיון הערבי.

בשאלת הגבול "הכלב קבור".

ד. בן־גוריון: אם גבול זה יהיה בידינו — הוא ישלים בדיעבד, אך מלכתחילה — לא.

אליהו ששון: מדוע יצטרך אחר כך להשלים, מה הוא מקבל?

יגאל ידין: אתה נותן לו את שכם. עלינו להגיד לו, שעצם הסיפוח הוא תנאי בינינו, זה בניגוד להחלטת או"ם, והסיפוח אינו תלוי רק בסולימאן טוקאן.[5]

ד. בן־גוריון: מדוע לא נהיה עקביים יותר בנוגע לסוריה? סוריה במצב קשה, היא מפחדת מפני עבדאללה, אם לעשות ברית, מדוע לא להוסיף שזה לא יסופח לעבדאללה?

אליהו ששון: מה נעשה בחלק ההרים, אם אנחנו נכבוש את חלק זה?

4. מספר פסקאות מדברי הורוביץ, העוסקות בתחזיות על התפתחויות חברתיות וכלכליות במזרח התיכון, לא הודפסו כאן.

5. סולימאן טוקאן, ראש עיריית שכם, 1925–1948; מתומכיו של עבדאללה במשולש.

ד. בן־גוריון: יהיה חלק אבטונומי.

אליהו ששון: אילו יכלו להקים שם ממשלה — אמרתי להקים ממשלה.[6]

יגאל ידין: אם הנחת ששון היא, שאנחנו לא נשיג זאת מעבדאללה, ואנחנו איננו יכולים להתחמק מבעיה זו, כל זמן שהעיראקים יושבים שם, אנחנו משחקים את המשחק כאילו זה בידי עיראק, וכאשר אנחנו מתגרים בהם, ואנחנו לוקחים זאת מידיהם, זה אינו נוגע לעבדאללה, ולכן צריך לדעתי להיות הקו, שכל זמן שאנחנו לא תיקנו את הגבול של המשולש, אין לבוא בדברים עם עבדאללה בכלל.

אליהו ששון: בזאת אתה הורס את כל הקונצפציה שלי, כי אני אומר שסיפוח זה הוא המפתח...

ר. איתן: הוא מכניס שלב ביניים.

אליהו ששון: זהו המפתח להסדר ולהסדר מידי עם עבדאללה, ואז אי־אפשר ללכת כפי מה שאתה אומר — עיראקים או לא עיראקים. ישנו חלק שיושבים בו העיראקים,[7] אנחנו יכולים לדרוש מעבדאללה להוציא אותם משם, אנחנו יכולים לבקש ממנו להיות נייטראלי במקרה של התגרות שלנו בהם, אם אנחנו עומדים להחזיר חלק זה לו, אבל לגמרי לא לדבר על חלק שהוא רוצה לספח אל עצמו, הייתכן? אם נשאר לו מעט זה לספח אליו, למה עליו ללכת אתנו?

דוד בן־גוריון: אתמול ציינו קטלוג זה של שאלות לדיון בינינו: שייך ג׳ראח, העיר העתיקה, הרכבת, לטרון, תחומי המשולש, באופן מיוחד ואדי ערה (יגאל י[דין]: זהו חלק שלו פחות פריוריטי), לדעתי זה דבר חשוב מאוד, זו היא הדרך לעמק, — יתר הנושאים: סיפוח או מדינה עצמאית, גוש עציון, פיצויים, נהריים, שיחרור שבויים, ים המלח, הערבה, העבודה בים המלח הדרומי.[8]

א. ששון: יש עוד עניינים רבים, כל העניינים הכלכליים, יש שאלה של מוצא לים, האיחוד הכלכלי שהיה לפי החלטת ה־29 בנובמבר.

ד. הורוביץ: מה שהוחלט ב־29 בנובמבר זה בטל, השאלה היא אם אנחנו רוצים בברית כלכלית אתם.

שבתאי רוזן: יש שאלת ביצוע ההסכם וערבות לביצוע, יש גם שאלות פוליטיות, היחס של עבר־הירדן לחבר הערבי.

ד. הורוביץ: האם אין אפשרות לדבר על איזו התאמה, תיקון הגבולות תמורת יתרונות כלכליים ניכרים?

ד. בן־גוריון: קושי גדול הוא שאנחנו איננו יכולים להשלים עם הגבולות, הוא אינו יכול להשלים מלכתחילה, אבל ישלים בדיעבד. הוא אינו יכול למסור לנו מלכתחילה את ואדי ערה וטול כרם.

6. אולי צריך לקרוא: [ד. בן־גוריון:] אמרתי להקים ממשלה [?]
7. החלק הצפוני של המשולש, מבודרוס צפונה, הוחזק על־ידי הצבא העיראקי — ראה כרך 3, מפה מול עמ׳ 346.
8. ראה כרך 3, מס׳ 183.

היום תהיה רק שיחה פרלימינרית, איני יודע אם יגמרו אפילו בציון הסעיפים, אחר כך תימשכנה השיחות, אנחנו צריכים לגמור עניין הנגב, נראה במה תיגמר ההצבעה במועצת־הביטחון,[9] אם נוכל ללכת למשולש או לא, זה אינו תלוי בהסכמתו, אין זאת אומרת שעד אז אי־אפשר לשוחח, נתהה על קנקנו, לא נגיע כל כך מהר לשאלה זו. ההחלטה ללכת לשם לא תהיה תלויה במצב השיחות אתו.

ראובן שילוח: הוא עלול להציג זאת כשאלה ראשונה. אנחנו מתחילים בשיחות על שביתת־נשק, וכוונתנו להגיע לידי הסכם, הוא יכול להציע כסעיף ראשון התחייבות משני הצדדים להפסיק הקרבות וכיבושים.

ד. בן־גוריון: מצדנו כן.

ר. שילוח: מה אם יאמר שהוא יביא לידי כך, שהעיראקים יצאו משם.

ד. בן־גוריון: אז נפתח בשיחות ונאמר: גבול זה לא.

משה דיין: לדעתי יש עוד שלושה סעיפים: (א) הקצב ואורך תקופת המשא־ומתן, כי מצדנו או מצדם יכולה להיות נטייה לסחוב את הדברים; (ב) סודיות, אי־גילוי של עצם היות משא־ומתן ופרסום רק של דברים מוסכמים; (ג) שטחים מסוימים, שתוך תקופת המשא־והמתן, או לתקופה מסוימת מראש מסכימים להפוגה. הוא הציע בעצמו שני שטחים: ירושלים עצמה ועד גבול השטח בינו ובין העיראקים, בודוראס.[10]

ר. שילוח: כדאי שתהיה הבחנה בין השטח שלו ובין השטח של העיראקים.

י. ידין: במידה שמדובר על בודוראס, לנו היה עניין לעשות זאת. מה היה כל הטריק, כדי להסיר עניין לטרון, אם אנחנו אומרים השטח שבהחזקת הלגיון כלגיון, אנחנו נסכים שההפוגה האמיתית והכנה תהיה גם לגבי לטרון.

ד. בן־גוריון: נוח לנו לסחוב את העניין עד אשר נגמור את העניין בנגב, כשנגמור את הפעולות בנגב נעיין עוד הפעם בשאלת הזמן. ולאותו זמן הפוגה אפקטיבית בכל השטח המוחזק על־ידי הלגיון.

משה דיין: ישנה שאלה של השטח דרומית לירושלים, ששם יושבים המצרים. בשעתו הוא[11] חתם בשם המצרים,[12] וישנה אפשרות לקבל גם הלאה את חתימתו, והשטח כולל את בית ג'אלה, בית לחם, והמצרים כפופים שם ללגיון; אך אפשר גם לומר שאנחנו נמצאים במצב מלחמה עם מצרים, או שהמצרים יוצאים משם, או שאנחנו נלחמים אתם, אפשר לדבר על זאת ביתר קיצוניות ובפחות קיצוניות.

ר. שילוח: לדעתי אין לנגוע בשאלת מצרים.

9. ראה הערת־עורך, עמ' 317.
10. בודרוס — ראה הערה 6 לעיל.
11. עבדאללה אל־תל.
12. הסכם "ההפוגה הכנה" להפסקת־אש באיזור ירושלים, מיום 30 בנובמבר 1948 — ראה נספח ה (3).

י. ידין: כל ההתנפלויות בכיוון הכיס[13] באות מחברון.

ד. בן־גוריון: אנחנו איננו יכולים להסכים שהמצרים יהיו תחת פקודתו, אנחנו איננו מקבלים את העובדה שהמצרים נמצאים בשטחו, אנחנו רואים בהם אויב, אם כי אנחנו איננו מוכרחים כל רגע להילחם בהם, היות ואנחנו איננו נלחמים נגד צבאו, אין אנו נלחמים גם נגד המצרים שבשטחו, אבל זה רק לפי שיקולנו.

משה דיין: זאת אומרת שיש לומר לו, שכל זמן שיש שם מצרים ההפוגה אינה מחייבת אותנו ביחס למצרים, אך אין זאת אומרת שאנחנו מיד פותחים בפעולה נגד המצרים.

י. ידין: אנחנו מבחינה צבאית מעוניינים, שהמצרים יצאו משם, שם יש כשלושת אלפים מצרים. ברגע שהם יוצאים משם, מוכרח עבדאללה להכניס לשם מצבאו, זאת אומרת שהוא מתפשט לעוד שטחים, ואנו מעוניינים שהוא יתפשט עד חברון ובודוראס, ואז הוא כבול.

משה דיין: נסכים להפוגה לכל השטח המוחזק על־ידי הלגיון.

ד. בן־גוריון: כלומר להרחיב את ההפוגה הכנה והאמיתית עד חברון, בתנאי שלגבי המצרים והעיראקים היא אינה מחייבת.

יגאל ידין: אני מקווה שהפעם תהיינה השיחות בלי קרלסון.[14]

ד. בן־גוריון: ברור.

משה דיין: היות ומרחיבים את ההסכם, ההסכם הקודם יהיה כלול בהסכם זה.

ר. שילוח: יש שאלה נוספת — דרומה מחברון עד עקבה.

ד. בן־גוריון: עלינו לדבר על שמירת קו הגבול בינינו כאשר היה קבוע על־ידי המנדט.

משה דיין: כאשר אמרתי לו זאת, הוא ענה לי שיש לו כוחות מצד זה, כשייחתם ההסכם נאמר שהגבול הוא לפי המנדט, אך האם עלינו להקדים ולדרוש ממנו להוציא את כוחותיו משם?

ד. בן־גוריון: עלינו לשמור על קו הגבול שהיה בינינו וביניהם בימי המנדט, אך המצב כרגע, דה־פאקטו, אינו מעניין אותנו. אין אנחנו יכולים לדרוש מהם מיד לצאת, אבל זהו הקו.

יגאל ידין: כל אחד יודע איפה שהוא נמצא, אך הקו שאנחנו נוכל לסמן על המפה זה קו גבול המנדט, ולזאת הוא צריך להיות מוכן. אם תהיה התנגשות בין הכוחות הנודדים, שלנו ושלהם, יסודר העניין טלפונית על־ידי שני המפקדים.

משה דיין: איננו מסכימים להקפיא המצב בחלק ים המלח וים סוף. בענין קו

13. כיס פאלוג׳ה.
14. רוג׳ר קארלסון, משקיף או״ם ראשי באיזור ירושלים.

הגבול של המשולש, אני קצת אופטימי יותר מאליאס ששון וגם הנסיגה בירושלים, וזה תלוי אם הוא יהיה בטוח שאנחנו נילחם על דברים אלה, ואם יהיו בטוחים שהאנגלים ייכנעו. אם הם ידעו שאנחנו נהיה מוכנים להילחם — ייכנעו, ולכן אני תומך בהמשך השיחות עד גמר המלחמה בנגב, אחר־כך הם יהיו מוכנים לסגת הרבה. בכוחות הלגיון עצמו אין אנחנו מוכנים כרגע להילחם.

שבתאי רוזן: יש שינוי יסודי בין עשיית שלום זו ובין כל עשיות שלום אחרות, שכריתת שלום היא ברוב המקרים לאחר שצד אחד [נכשל?] מבחינה צבאית, והצד השני מכתיב תנאים, וזה משפיע על הפרוצדורה ועל הצד הטכני.

בדרך כלל יש שתי סטאדיות בעשיית השלום — הסטאדיה הראשונה: שביתת־נשק, שביתת פעולות איבה, זה פחות או יותר עניין צבאי. לא מכניסים לעניין זה תנאים פוליטיים, על אחת כמה וכמה לא עניינים כלכליים וכו׳. אחרי זה באה הסטאדיה השניה — כריתת שלום, חוזה השלום עצמו, ובו מכניסים כמובן לא רק תנאים צבאיים שהיו בהסכם ההפוגה, אלא גם תנאים פוליטיים וכלכליים והסדר כל העניינים בין שני הצדדים, בין שתי המדינות.

אחרי מלחמת העולם השנייה באירופה נשתנתה הפרוצדורה, היות והכניסו בתנאי ההפוגה בשנות 1944–1945 גם תנאים כלכליים ותנאים פוליטיים. מה שאנחנו נעשה, זה תלוי בהערכה המדינית, אם אפשר תוך שישה חודשים לאחר גמר השיחות לכרות ברית שלום ממשית, אין צורך להרבות דברים על תנאים כלכליים ופוליטיים, אבל אם אין רואים אפשרות לכך תוך שישה חודשים הבאים, אנחנו צריכים קצת להרחיב הסכם זה, שזה יוכל לשמש בסיס להסדר במשך שנים, לכל הפחות דה־פאקטו, בינינו ובין הצד השני. זו היא נקודת מוצא יסודית מאוד, כי החלטה על זאת תקבע בעצם תוכן השיחות של עכשיו. יש להכניס שאלת הפיצויים, ויש לדון אם להכניס שאלת הזכויות של היהודים בארצות ערב.

בעניינים הצבאיים אני כולל את השאלות הטריטוריאליות.

אם חושבים שבמשך ששת החודשים הקרובים לא יכרתו חוזה שלום, יש לעשות הסכם רחב יותר, וכדאי לעמוד על כל העניינים הפוליטיים והכלכליים שיש לנו אתם.

ברגע שמשה דיין מדבר על הרחבת ההסכם הקיים,[15] ישנה שאלה מה יעשה עבר־הירדן עם הצבאות הזרים הנמצאים בשטחיו. אם אנחנו כרגע נגיע לידי הסכם עם עבר־הירדן וממשיכים במלחמה עם המדינות האחרות, השאלה היא אם צבאות זרים יכולים להשתמש או אנחנו יכולים להשתמש בטריטוריה של עבר־הירדן או בטריטוריה הנמצאת בסמכותה.

יש שאלה של שיחרור שבויי מלחמה, שבויים אזרחיים אם ישנם. איני יודע אם ביחס לעבר־הירדן שאלות הצי הן שאלות מעשיות.

הפרק השני הוא הסעיפים הטריטוריאליים.

הפרק השלישי — הסעיפים הפוליטיים, קודם כל שאלת ההכרה במדינת ישראל, זאת אפשר גם להכניס לתוך ההקדמה של החוזה; (ב) שאלת הרסטיטוציה — אם יש רכוש יהודי שהם החרימו, זה פועל באופן הדדי. משהו על היחסים שלנו לליגה הערבית, החוזה של עבר־הירדן עם הבריטים, והשאלה הפוליטית האחרונה — שאלת הפליטים.

15. הסכם "ההפוגה הכנה" — ראה נספח ה (3).

בפרק הדן על העניינים הכלכליים אני רואה שלושה דברים — קודם כל שאלת הפיצויים, לא פיצויים לפרטיים משלנו או משלהם, אלא הפיצויים בקשר ל"וור אופריישנס".

שאלה שהוא יכול לעורר היא שאלת מוצא לים.

שאלה אחרונה — כלכלית, שאלת ברית מכס, שהיתה בימי המנדט.

הפרק החמישי של החוזה ידון על שאלת ביצוע החוזה עצמו. כרגיל אם ישנו ארמיסטיס־אגרימנט, זה היה תמיד, כאשר צבא אחד נכנע, היה ארמיסטיס־קומישן בצד שנכנע מהצד המנצח, אולי רוצים כסימן של "גוד פיית" לעשות זאת בביצוע ישיר או בביצוע בתיווך או"ם.

יש לחשוב על הסעיף, אם יש חילוקי־דעות על מובן החוזה, מי הבורר, וישנם עוד דברים טכניים.

שלוש הערות על הפרוצדורה, אבל הערות כלליות: קודם כל שאלת הקרדנשלס, כדאי שיהיו קרדנשלס גם מצדנו וגם מצדם. אני רואה קושי אחד מצדו, על־פי רוב נדרשת החתימה של ראש המדינה יחד עם חתימת שר החוץ, איני יודע אם מצדו שר החוץ נכנס לכל העניין הזה.

ו. איתן: יש עוד קושי אחד — בזאת הוא מכיר במדינת ישראל, כאשר הוא מקבל כתב רשמי מצד מדינת ישראל.

ש. רוזן: עלינו יהיה לדון מה מספק אותנו.

משה דיין: הוא אמר לי, שהוא בא כנציגו הישיר של המלך.

שבתאי רוזן: בזאת אפשר אולי להסתפק להערב.

השאלה השנייה היא השאלה של החוזה עצמו או השפות, אני מציע שתהיינה עברית וערבית, וצרפתית כשפה מוסכמת.

תהיה שאלה אם להגיש ההסכם לרישום במזכירות האו"ם.

שאלה קשה תהיה שאלת הרטיפיקציה. עלינו יהיה להציג תנאי, שהרטיפיקציה תהיה תוך זמן מסוים.

ראובן שילוח: להערב אני רואה שתי שאלות: שאלת הקרדנשלס, אם תובעים או אינם תובעים, ומה תובעים; (ב) האם צריך להיות פרוטוקול, ופרוטוקול חתום על־ידי שני הצדדים.

ד. בן־גוריון: אם נלך לפי השיטות המקובלות, לא תהיינה שיחות. צריך להיות פרוטוקול, איני רואה שום סיבה שלא ייחתם פרוטוקול על־ידי שני הצדדים, צריך להיות מוסכם שהפרוטוקול הוא סודי. שאלה יסודית היא השאלה הטריטוריאלית, ועדה צריכה לשבת ולסמן מה הם הגבולות המינימליים. אולי לא נמנה ועדה מיוחדת לקביעת הגבולות, אלא נמסור למטה שיעשה זאת יחד עם החוגים הכלכליים והנוגעים בענייני התיישבות.

יגאל ידין: אם להיות מעשיים, אם מדברים על הגבולות, יש לדעתי אך ורק גורם אחד — והוא הצבאי, כל הגורמים האחרים הם [מ]שניים.

ד. בן־גוריון: לא תוכל לומר כך, למשל יש לשמוע מומחה בענייני מים.

יעקב דורי: ישנה הצעה בעלת שלוש וואריאציות של זלמן ליפשיץ, אפשר לראות לפי הצרכים איזו ממנה יש לבחור.

משה דיין: שאלת ירושלים.

ד. בן־גוריון: פה ישנן גם כן כמה אלטרנטיבות, אך בכולן כלולה האוניברסיטה ובשטח רצוף.

אחרי בירור זה אנסח הטרמס־אוף־רפרנס של הוועדה.

283

ג'. מקדונלד אל מ. שרת
J.G. McDonald to M. Sharett

העתק: 93.04/36/12

STATEMENT MADE BY THE SPECIAL REPRESENTATIVE OF THE UNITED STATES TO THE FOREIGN MINISTER OF ISRAEL DECEMBER 31ST, 1948[1]

I am directed by the President to see you and the Prime Minister and perhaps Dr. Weizmann, and am instructed to inform you as follows:

(1) Reliable reports received by my Government are to the effect that Israel forces have invaded Egyptian territory not merely as accidental manoeuvres, but as an operation deliberately planned.

(2) My Government has been notified officially by the Government of Great Britain that it views the situation with grave concern, and that, unless the forces of Israel withdraw from the territory of Egypt, the British Government will consider itself under obligation, by reason of the Treaty of 1936 which it has with Egypt, to take action to fulfil its obligations under the Treaty. The British Government has stated, however, that provided the Israel Government will accept and act upon the United Nations Security Council decisions, the Government of Britain has no desire to enter into a conflict with the Government of Israel.

(3) The United States Government, since it was the first to recognise Israel, and since it is a sponsor of the Government of Israel's application for United Nations membership as a "peace-loving" State, desire[s] to call the Israel Government's attention, doing so with profound concern, and exhibiting thereby its consistent friendship, to the grave possibility

283

1. הודעה זו הוקראה באופן אישי על־ידי מקדונלד לשרת במשרדו של מקדונלד. לאחר מכן נסע מקדונלד אל בן־גוריון שנפש בטבריה ומסר גם לו את ההודעה. (ראה *FRUS,* 1948, V, pp. 1705–6.)

that the Provisional Government of Israel, by an ill-advised action, place in jeopardy the peace of the Middle East, and also bring about a reconsideration of the Provisional Government of Israel's United Nations membership application, and necessarily require a reconsideration of the United States relations with Israel. The policy of the United States has, as is known to the Provisional Government of Israel, rested on the Provisional Government of Israel's assurances of peaceful intentions.

(4) As proof of the Provisional Government of Israel's peaceful intentions, and to avoid an enlargement of the conflict, it appears to be a minimum requirement that Israel forces withdraw immediately from the territory of Egypt.

(5) The United States Representative in Transjordan has communicated reports to my Government to the effect that the Transjordan Government has been told by the Israeli Government that the time has passed for the negotiations of an armistice; that the Israel Government is interested now only in negotiations of peace, and that it has indicated that there must be war or peace. Should it appear to be true that this threatening attitude has been taken, my Government would have no other course than to review its attitude towards Israel.

(6) Pending a complete reply to this representation from the Government of Israel, press comment is temporarily not being made.[2]

284

ש. פרידמן אל מ. נמיר (מוסקבה)
S. Friedman to M. Namir (Moscow)

מקור: 130.11/2514/1

תל אביב, כ״ט בכסלו תש״ט
31 בדצמבר 1948

לנמיר שלום וברכה,

ביקורה של גולדה [מאירסון] בארץ נתן לנו כמובן הרגשת קרבה לענייניכם, ושוחחנו אתה באופן מפורט, דומני על הכול. אולם יחד עם זה השתבשו במקצת הקשרים אתכם. הנני בא עכשיו לחדש ואדאג להתמיד כמו קודם.

בזמן האחרון היתה לנו פגישה רשמית אחת עם הציר. במקרה יצא שהיא התקיימה ביום השני לחידוש הפעולות בנגב. בטבע הדברים דובר בעיקר על פעולות אלה. אציין כאן שבפגישה שהיתה לי אתו לפני השיחה הזאת, וזה בערב 22 בדצמבר, כלומר בערב התחלת הפעולות, גילה האיש בקיאות די רבה בענייננו. הוא ידע שבשעות אלה מתחילה הפעולה; למחרת ידע שהיא נחלשה בגלל הגשמים, ובשיחה

2. ראה מס׳ 286.

הרשמית הדגיש לנו שהדברים ידועים לו, לפי ביטויו, ״מאיש רשמי״. לא רציתי לעמוד בנקודה זו, אבל עלינו לדעת זאת ולהתחשב במידת האינפורמציה שלהם. הוא טעה בפרט אחד. לפי דעתו עמדו הפעולות להתפתח בסביבות עקבה.

בשיחה הרשמית — איתן ואנוכי — נמסר לו על המצב בחזיתות, על נכונות הלבנון למשא־ומתן אתנו ועל העובדה שנרתעו ברגע האחרון ולא באו לפגישה הרשמית שנקבעה.[1] הודגשה העובדה של מציאות צבא סורי בלבנון, של סירוב הממשלה הסורית להוציא את צבאותיה ועל מתיחות בין שתי המדינות בשטח זה. נמסר לו שיש עלינו לחץ לפנות את 14 הכפרים שכבשנו בשטח הלבנון, שנקודות אלה נחוצות לנו רק מבחינה אסטרטגית ואנחנו נסכים לפנותם כשיתחילו במשא־ומתן רציני על שביתת־נשק ושלום. בדבר הנגב סופר לו על ההתפתחות שקדמה לפעולות: הסכמתנו להוציא את המצרים מפאלוג׳ה שלבים שלבים אם בעת ובעונה אחת יתחילו משא־ומתן. סופר לו שהמצאנו לצד שכנגד תכנית של פינוי הדרגתי זה וכן תכנית של פגישות לשם משא־ומתן, שהמצרים נתנו כבר בזמנו את הסכמתם לכך לריילי, ואחרי השהיות מרובות לקחו אותה בחזרה. לכן — חופש הפעולה שלנו. מסרנו את תוכן מכתבנו לריילי מה־22 לחודש זה, שעמד להתפרסם.[2]

שאלותיו: מה הוא אופי המשא־ומתן שאנו תובעים? ההתחלנו בפינוי ההדרגתי של פאלוג׳ה? מה הערכתנו לגבי ועדת הפישור?

סופר לו על פעולתו הממושכת של ששון בפאריס ועל כך שלמרות נכונותם של הלבנון, מצרים ועבר־הירדן למשא־ומתן אתנו אין סיכויים בזמן הקרוב ואפשריים רק הסכמים לוקליים בדברים פחותי־ערך. הסיבה: הפחד ההדדי של מדינות ערב והאווירה של ערב מועצת הליגה שלהם.

סופר לו בפרוטרוט על עקבה מבחינה גיאוגרפית ופוליטית ועל אחיזת־העיניים שבהודעה הידועה של האנגלים בדבר חדירתנו לשטח לא לנו.[3] כאן הוסבר, בתשובה לשאלתו, מה היא סיבת עמדתה של צרפת לגבי ירושלים: רצונה לחזור לתפקידה הקודם של מגינת הנוצרים בתקווה — בניגוד למגמת האנגלים — לחזור למזרח הקרוב.

לבסוף שאל איך אנו מעריכים את מצבנו הבינלאומי לאחר העצרת בפאריס. הודגש בתשובה שמצבנו הבינלאומי הוא במידה רבה עכשיו ובעתיד תוצאה מגיבוש כוחנו כאן, ועמדנו במיוחד על המספרים הגדולים של העלייה, העולים מחודש לחודש.

היו בזמן האחרון כמה פגישות לא־רשמיות עם הציר. פעמיים סידר סעודת ערב בביתו: פעם לכבודו של ד״ר וייצמן; בפעם השנייה לכבודו של בן־גוריון,[4] בצורה נאה, באווירה טובה, אגב אכילה ושתיה כדת. בכל אחת משתי המסיבות התייחד הציר

284

1. ראה מס׳ 278.
2. מס׳ 272.
3. הכוונה קרוב לוודאי, להודעה של הארולד בילי בוועדת המשנה של מועצת הביטחון ב־8.12.1948, שלפי מידע שברשותו, כוחות צה״ל מתקדמים דרומה לעבר ים־סוף וחצו את הגבול הירדני. בילי הזהיר שאם יתאמתו ידיעות אלה, בריטניה תהיה חייבת לנקוט פעולה בהתאם לחוזה שלה עם ירדן. (ראה ״טיימס״, 9.12.1948.)
4. ראה מס׳ 276.

לשיחות. בפעם הראשונה עם הנשיא, בפעם השנייה עם בן[־]ג[וריון], וזה לשיחה ממושכת למדי. בן[־]ג[וריון] ימסור לי את תוכן השיחה ואני אספר לכם אודותה.

ביקרתי אצל הציר עם גולדה. היה לנו ספק מה היא הצורה הנכונה לפגישתם, אולם בגלל נסיעותיה לא ניתן לסדר משהו אחר מלבד פגישה זו והיה הכרח שהיא תיפגש אתו. השיחה היתה שיחת סתם, במלוא מובן המלה.

בברכה,

ש. פרידמן

285

י. לינטון אל מ. שרת
I.J. Linton to M. Sharett

מברק מוצפן 100. התקבל: 2.1
נוסח נכנס: 130.09/2318/5

London, 1 January 1949

From fairly reliable source learnt Bevin takes serious view Negev fighting. Egyptians gave special facilities R.A.F. ascertain whether our forces entered uncontested. R.A.F. reported saw no troops coastal road, but located troops inland road across frontiers. Bevin sent message to Lovett: (1) Explaining British Government have accepted that Israel has come to stay, but was seriously concerned by events since, and that Israel fighting in areas outside her boundaries according Count's plan and even November 1947 resolution. (2) He requested Americans take over with Israel compliance with Security Council resolution. (3) Stressed Britain enforced arms embargo on Arab states and hinted by implication may be compelled reconsider. (4) Expressed disapproval Israel attempts occupy stretch coast allotted to Arabs. (5) Transjordan worried by having too long frontier with Israel. Am not sure whether fourth and fifth points in Bevin's message or view expressed to someone else.[1]

Probably significant — when I saw Lewis Jones Friday morning he said if we crossed frontier, would be serious matter, and quoted from copy Anglo-Egyptian treaty, on which apparently been working before our arrival. Cabling also to New York.[2]

Linton

285

1. השווה *FRUS*, 1948, V, pp. 1701-3.
2. ראה לינטון אל אילת, מברק 82, 1.1.1949, 93.01/2180/31.

286

מ. שרת אל ג'. מקדונלד (תל אביב)

M. Sharett to J.G. McDonald (Tel Aviv)

העתק: 130.02/2414/26

Tel Aviv, 3 January 1949

Sir,

I have the honour to acknowledge receipt of the communication from the Government of the United States of America which you conveyed to me orally on the afternoon of Friday, 31st December, 1948.[1] A copy of this communication, in the form in which it was made, is appended hereto for reference.

2. You have already been informed by the Prime Minister and myself that such Israel forces as entered Egyptian territory did so in hot pursuit of an enemy driven out from a territory he had invaded in the course of a war of aggression. All such forces were recalled without delay and no Israel troops now remain on Egyptian soil. The reports received by the United States Government to the effect that Israel forces had "invaded" Egyptian territory, not as an incidental military manoeuvre, but as an operation deliberately planned, are devoid of all foundation. The Government of Israel never had any intention to stage an invasion of Egypt or to occupy, let alone annex, any part of Egyptian territory.

3. The Government of Israel is not surprised that charges of such utterly unfounded character should be preferred against it by the Government of the United Kingdom. It was that Government which in the spring of last year encouraged the invasion of Palestine by the armies of Egypt and other Arab States. It has consistently defended this aggression in open defiance of the Charter of the United Nations and of the law of nations. It has throughout demonstrated and made effective its hostility to the State and Government of Israel.

4. The Government of Israel must nevertheless register its profound resentment at the attitude of the Government of the United Kingdom as transmitted without comment by the United States Government. In threatening to take action under the terms of the Anglo-Egyptian Treaty of 1936, the British Government conjures up a contingency which, as will be evident from a study of the relevant provisions of that Treaty, has by no means arisen. The British Government furthermore makes its abstention from a "conflict" — which in this context can only mean an armed conflict — with the Government of Israel contingent upon the acceptance by the latter of the decisions of the United Nations Security Council. It is

286

1. ראה מס' 283.

thereby setting itself up, without any warrant whatsoever, as an arbiter and mandatory, not in any actual conflict between itself and the Government of Israel, but in a hypothetical dispute between Israel and the Security Council, and is seeking to justify its arrogation of such authority by invoking a Treaty which in the given context is irrelevant. The Government of Israel presumes that your communication is not to be interpreted as identifying the United States Government with the attitude adopted by the British Government in this matter.

5. You will recall that on May 15th last, the Egyptian Army invaded Palestine with the declared intention of preventing the establishment of the State of Israel or, if prevention were no longer possible, of encompassing its destruction. This invasion, which the Government of the United States did not find itself able to halt, was an open act of war, whereby Egypt forfeited all claim to be counted among the peace-loving nations of the world. Yet, this undeniable violation by Egypt of her obligations under the Charter of the United Nations did not deter the Government of the United States from sponsoring Egypt's candidature for membership in the Security Council, with the result that an aggressor State, which in collusion with other aggressor States has made itself responsible for a most flagrant breach of the international peace, now appears in the role of a custodian of world peace and is able to use that authority and cast its vote in furtherance of its aggressive designs. You will doubtless appreciate my Government's perplexity and sorrow at finding itself — the victim of Egyptian aggression — under suspicion by the United States Government of having taken an action which might "place in jeopardy the peace of the Middle East". I should be grateful if you would interpret to the United States Government the feelings of the Government of Israel at finding itself, contrary to all rational expectations, faced with a situation which appears so fundamentally to distort the true state of affairs prevailing in the Middle East.

6. As I have already had an opportunity of informing you, the report which the United States Government has received from its Representative in Transjordan is wholly without foundation. Not only has the Government of Israel not told the Government of Transjordan that "the time has passed for the negotiation of an armistice", but it is precisely an armistice which Israel is at present attempting to negotiate with Transjordan, in the hope that an armistice will soon lead to a permanent peace. I note that your communication does not cite the Government of Transjordan as the source of this report.

7. I should like in conclusion to assure you, and to request you to convey this assurance to the United States Government, that the Government of Israel has today in mind but one aim — peace. It nurtures no ambition to invade the territory of neighbouring States. Yet it feels bound to defend its territory and its people against aggression from whatever quarter that aggression may come and to take all legitimate measures

dictated by considerations of self-defence. It will not regard that purpose as accomplished until the invading armies have withdrawn to their proper territories and peace has been established between Israel and her neighbours. It attaches the utmost importance to the retention by Israel of the friendship of the Government and people of the United States and trusts that no conflict will arise between its paramount duty of self-defence and its vital interest in the retention of that friendship. It will always be sincerely appreciative of any help that the United States Government can lend in restraining aggression and hastening the restoration of peace and hopes that the United States Government may find it possible, as in the past, to exercise its good offices in this direction both with the Arab States and with the Government of the United Kingdom.

Accept, Sir, the renewed expression of my highest consideration.

Moshe Shertok
Minister for Foreign Affairs

287

ח. וייצמן אל הנשיא טרומן (ואשינגטון)

Ch. Weizmann to President Truman (Washington)

העתק: 93.08/377/16

Tel Aviv, 3 January 1949

I have been informed by the Provisional Government of Israel of a communication addressed to them by your Special Envoy and of an official assurance given by them that the presence on Egyptian territory of Israeli forces which crossed the frontier in the course of hot pursuit of the Egyptian invaders signified no political or territorial claims by Israel at Egypt's expense and that these forces would be speedily withdrawn.[1]

I feel impelled to address you personally concerning certain basic aspects of this incident. The Egyptian army invaded Palestine with a view to destroying the State of Israel. Israeli forces which accidentally crossed the Egyptian frontier had no intention of destroying the Kingdom of Egypt. The presence of our forces in the Negev conforms to the resolution of the General Assembly of November 29, 1947. On the other hand, the presence of the Egyptian forces in the Negev represents a deliberate defiance of that resolution by the use of force. The Egyptian army on the 15th of May invaded Palestine, bombarded the civilian population of Tel Aviv, and destroyed Jewish villages and water installations in the Negev though the Jews had not touched a single Egyptian. Egyptian forces occupied and

287

1. ראה מס' 283, מס' 286.

held positions in flagrant defiance of successive cease-fire orders of the Security Council at the end of May and in the middle of July. These indisputable facts clearly reveal which side started and consistently maintained a policy of aggression.

I fell deeply disturbed at the unequal reaction of a great power to Egyptian aggression and Jewish defence respectively. When your Government attempted to secure action by the Security Council for stopping the Egyptian and other Arab invasions, these resolutions were defeated by Great Britain which supplied practically all arms used by Egypt in its war of aggression against us. But when Jewish countermeasures repel the invaders, Great Britain comes to the aid of the aggressor in order to prevent Egyptian invaders from being ejected from territory where they had no right to be.

I deeply appreciate the great constructive contributions which you, Mr. President, made to the solution of this problem, indicating your refusal to follow British calculations and ill-advised policies. But I am unable to square the United States' warning that they would review their support of Israel's application for membership to the United Nations if our forces remained on Egyptian territory, with United States' sponsorship of Egyptian election to the Security Council while Egyptian forces were actually invading and attacking Israel. As a result of such sponsorship, Egypt, which defied the authority of the United Nations and broke the peace in the Middle East, is now a member of the very Council whose function it is to suppress aggression and maintain international peace.

Finally, I should point out that Egypt, in addition to defying the resolution of November, 1947, also failed to comply with the Security Council's resolution of November 16 and the Assembly's resolution of December 11, 1948, which ordered both parties to enter into negotiations for armistice and peaceful settlement. I trust that the above submissions may assist you in determining where the initiative, responsibility, and guilt for the present unhappy situation properly lie.

I should reiterate that the Provisional Government of Israel is ready, at any time, to enter into negotiations toward the speediest possible attainment of peace.[2]

Chaim Weizmann

2. ראה מס' 329; הנשיא טרומן אל וייצמן, *FRUS*, 1949, VI, pp. 670–671.

288

ד. גינסבורג אל מ. שרת

D. Ginsburg to M. Sharett

מברק מוצפן W57. התקבל: 4.1
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 3 January 1949

Various sources here confirm report Ambassador Franks[1] has warned Lovett regarding British-Arab treaty obligations. Believe unwise discount threats in view irrational Beeley, Bevin bias; moreover reasonably clear current British moves constitute part British campaign demand sanctions against Israel January 7th.[2] Understand White House already extremely troubled by what appears as unwarranted Israeli attack, and Keenan's[3] remarks on leaving White House regarding historical fate aggressor nations confirms this.[4] President's uneasiness doubtless not allayed by State Department. Rumours current United States considering withdrawal recognition, but State Department sources refuse confirm or deny. Radio and newspaper commentators coupling Israel with Dutch Indonesia action,[5] so that public reaction tends condemn both as unwarranted aggressing. Efforts explain Israeli desire negotiations and economic background only partially successful because substantial news black-out by Israel. Believe British offensive having seriously adverse effects U.S.-Israel relations, jeopardizing loan, *de jure* recognition and other American assistance. Suggest urgent consideration all possible steps apprise State Department and President of current objectives and status military activities. If no invasion Egypt undertaken, situation should be completely clarified. Possible action includes direct message by Weizmann to President, by you to Secretary and most important — formal meeting in Israel between McDonald, Ben-Gurion, yourself. Lifting press black-out and admission U.N. observers also helpful. Obviously opening Israeli statement January 7th meeting exceedingly important. Please excuse candour, but believe situation critical. Warmest regards.[6]

Ginsburg

288

1. אוליבר ס. פראנקס, שגריר בריטניה בארצות־הברית.
2. מועד כינוס של ועדת מועצת־הביטחון לשם דיון בביצוע החלטת 29.12.1948 — ראה הערת־עורך, עמ׳ 317.
3. ג׳וזף ב. קינאן, נציג ארצות־הברית בוועדת הפיוס.
4. השווה דין־וחשבון על פגישה של קינאן עם פרייזר וילקינס מאגף המזרח הקרוב במחלקת המדינה, *FRUS*, 1949, VI, p. 599.
5. בשלהי 1948 חלה הידרדרות ביחסים בין הולנד לאינדונזיה. ב־11 בדצמבר פרשה הולנד מ״הוועדה לשירותים טובים״, שהוקמה על־ידי האו״ם וב־19 בדצמבר פתחה ב״פעולת משטרה״ בקנה־מידה גדול נגד אינדונזיה.
6. שרת השיב שהוא שותף לחששותיו של גינסבורג וקרא את מברקו בישיבת הממשלה. עוד לפני קבלת מברקו ננקטו צעדים במטרה להקל על המתיחות, והוסר האיפול על ההתרחשויות. (ראה שרת אל גינסבורג, T31, 6.1.1949, 130.09/2308/2.)

289

א. אילת וא. בן ארצי אל ד. בן־גוריון ומ. שרת
E. Elath and E. Ben Arzi to D. Ben-Gurion and M. Sharett

מברק מוצפן W59. התקבל: 4.1
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 3 January 1949

Reliably informed British have advised United States *first*, that British combat unit at or *en route* to Aqaba; *second*, that another unit contemplated for Gaza; *third*, that British may lift arms embargo Transjordan and Egypt. Will continue effort check report but perhaps you can confirm. This may mean British propose action similar Dutch Indonesian venture[1] to seize Negev or at least secure Arab portion, if Security Council rejects their proposals. Possible action includes protest Security Council or documented statement stressing persistent British effort secure military base Negev, coupled with constant pro-Arab activity and violation truce and arms embargo.

Epstein, Ben Arzi

290

ג׳. מקדונלד אל מ. שרת
J.G. McDonald to M. Sharett

שדר: 130.02/2414/26

[Tel Aviv], 4 January 1949 (09.00)

Confidential

We have just received a most urgent telegram from the State Department expressing surprise at the reaction of the Provisional Government of Israel's representatives to the United States representations of December 30th, 1948.[1] I have been asked to make it clear promptly to all concerned the purposes of my Government so that there should be no ground for misunderstanding. These purposes were: first, to stop a very serious move contemplated by the British; second, if possible, to discourage British rearming of Arabs. Both of these moves Great Britain seemed determined to make if there were not a prompt withdrawal of Israel forces from Egyptian territory. My Government has such great strategic and other interests in the Middle East that it feels there should be no ground for

289
1. ראה מס׳ 288 והערה 5 שם.

290
1. מס׳ 283.

Provisional Government of Israel resentment over its action in the face of the threatened crisis. My Government has made urgent and vigorous representations to Egypt, calling on the King, first, to stop attacks such as that of the Fleet on Tel Aviv[2] and that reported on Jerusalem;[3] second, to act promptly to carry out the Security Council's Resolution of November 16th; and third, to recognise that the time has come to establish peace in Palestine.[4] The United States has also requested the British Government to make similar strong and urgent representations to the Egyptians. The correct conclusion which we hope the Provisional Government of Israel will draw from the United States action of December 30th is that it was directed to the prompt composing of the situation.

291

מ. פישר אל מ. שרת
M. Fischer to M. Sharett

מברק מוצפן 47. התקבל: 5.1
נוסח נכנס: 130.09/2344/5

Paris, 4 January 1949

Your telegram No. 68 by Eytan.[1] (1) Reason condition — France wants safeguard position towards Levant and North Africa. (2) We think recognition France important as a first Western European country, therefore please telegraph if you authorise following reply: "Israel evacuation Lebanon territory within 6 weeks after recognition provided meanwhile no developments indicating aggressive intention". (3) Condition will not appear as French demand but as spontaneous gesture in our reply to letter announcing recognition. (4) Ministers' Council approved scheme for recognition. (5) Meeting Bonneau[2] Wednesday establish draft exchange letters. (6) Your telegram No. 69.[3] This fact well known but beside the point.[4]

Fischer

2. בליל ה־31 בדצמבר – 1 בינואר הרעישו אוניות מצריות את תל אביב. לא היו נפגעים.
3. ב־2.1.1949 בערב הטיל מטוס לא מזוהה פצצות בירושלים. ארבעה אנשים נפצעו קל.
4. ראה מברק לווט אל שגרירות ארצות־הברית בקהיר, 3.1.1949, *FRUS*, 1949, VI, 3.1.1949, pp. 602–603.

291

1. ראה מס׳ 281 והערה 2 שם.
2. גבריאל בונו, מנהל מחלקת אפריקה–לוואנט במשרד החוץ הצרפתי.
3. מברק שרת אל פישר, המוסיף על מברק מס׳ 68 וקובע שישראל תהיה מוכנה לפנות את הכפרים הלבנוניים ברגע שלבנון תצביע על נכונותה להיכנס למשא־ומתן על שביתת־נשק. (המברק מיום 1.1.1949, בתיק 130.09/2344/2.)
4. שרת השיב, שישראל הראתה נכונות לעשות ויתורים לצרפת באותם מקרים שנגעו לאינטרסים צרפתיים ישירים, אך בעניין הכפרים הלבנוניים אין זה המצב. הצהרה ישראלית על נכונות לפנות את הכפרים הלבנוניים בתנאי שיחל משא־ומתן לשביתת־נשק מצביעה על מידה מספקת של רצון טוב מצדה של ישראל. (ראה שרת אל פישר, מברק 70, 6.1.1949, 130.09/2344/2.)

292

(1948 שיחת י. לינטון — ה. מקניל (בלונדון, ב־30 בדצמבר
Meeting: I.J. Linton — H. McNeil (London, 30 December 1948)

דין־וחשבון: 93.04/37/12

London, 4 January 1949

Secret

Mr. McNeil apologised for having kept me waiting for some minutes. I said a few words by way of introduction, to the effect that we had desired from the beginning, in spite of everything that had happened, to re-establish formal relations with His Majesty's Government. It was a pity that the discussions which Dr. Goldmann had had with him had not been fruitful.[1] We, on our part, had given tangible expression to our intentions by opening in London an office of the Representative of the Provisional Government of Israel, and a Consulate-General.

As regards the suggestion which Mr. McNeil had made to Dr. Goldmann in Paris, this had now been considered by the Provisional Government in Hakirya, and my instructions were to say that we would be interested in the establishment of a British Consulate-General in Tel Aviv if that would mean *de facto* recognition, and if the statement announcing the opening of the office said explicitly that this would constitute *de facto* recognition.

As regards personnel, perhaps the best thing would be if a new man could be sent to Tel Aviv, but if that were not feasible, they might perhaps consider transferring Sir Hugh Dow from Jerusalem.

Mr. McNeil said that *de facto* recognition was going to be very difficult. They had hoped to avoid taking two bites, because they had thought we might be able to come to some agreement with Abdullah and Egypt after the meetings of the General Assembly, and they would be able to give *de jure* recognition. As regards the second point, that had of course not been a formal enquiry from Government to Government. I said my instructions covered the first point, but I had also made enquiries about the second, and thought that it might be appropriate to give him the reply at the same time. He said he appreciated this, and of course it was he who had suggested to Dr. Goldmann that Sir Hugh Dow's transfer to Tel Aviv might be considered.

Coming back to the main point, he said that he thought he ought to be frank with me, and say that he doubted whether we would get *de facto* recognition now. But he would refer the matter to Mr. Bevin. He said that

292

1. ראה מס' 267.

the opening of the Consulate-General in Tel Aviv and the exchange of letters here and there would in fact have been *de facto* recognition, though without saying so explicitly. I said this seemed a little like Heine's poem "*Gruess mich nicht unter den Linden*",[2] and explained what this meant. Mr. McNeil said he appreciated our feelings on this point.

I said that it should be easier now for Britain to recognise us after Canada had done so.[3] Twenty-one countries had now recognized us, and I thought it would be better for our future relations if His Majesty's Government were the twenty-second rather than the forty-second. Mr. McNeil said it was perhaps a pity that we had not given our reply immediately a fortnight ago; the situation had been complicated by the mess with Egypt. I said that while waiting for him I had seen in the *Evening Standard* that the Jewish spokesman had said that the cease-fire order would be considered as soon as the Security Council Resolution was received by our Foreign Office. Mr. McNeil asked why we must wait for that? We knew the contents, and besides it might take a long time to reach us. What was the machinery by which it would be sent? I said that if my memory served me right, resolutions passed by the U.N. were conveyed to us through the representative of the Acting Mediator in Israel.

Mr. McNeil then said he would like to ask me something informally, not speaking as [Minister] of State:[4] Why had our people thought it necessary to start the show again in the Negev against the Egyptians just now? I said that I had no information as regards the immediate cause which had precipitated the fighting, but the Egyptians had been provoking us for some time now, though so long as they were dallying with the resolution of November 16th, we had not attached too much importance to it. But after they had rejected that resolution, these acts had taken on a more sinister aspect. Added to this were the belligerent speeches and attitude of the Egyptian leaders, and the fact that their forces were being reinforced. They had very substantial forces in the Negev and were well equipped. As they had rejected the armistice resolution they constituted a threat, and had they also had morale and a just cause for which to fight then they would have been an even greater menace. Mr. McNeil said they would have been a menace had they been soldiers. He scarcely thought we could really be nervous of the Egyptian forces. He was sure we would have no difficulty in getting the upper hand of them with one hand tied behind our backs.

At some stage I had made a reference to Mr. Beeley's speech in the Security Council, when he had said that the Egyptians were not aggressors because the fighting was at present taking place in areas allotted to

2. גרמנית: "אל תברך אותי בראש חוצות". (Unter den Linden — הרחוב הראשי בברלין.)
3. ראה מס' 275.
4. במקור, בטעות: *Secretary* of State.

the Arabs.[5] I said that the Arab part of Palestine had not been allotted by the General Assembly resolution of November [29]th[6] 1947 to Egypt or any other existing Arab State, but had been reserved for a new, independent, Arab State. Mr. McNeil said that in any case the November 1947 resolution no longer stood because it had been superseded by the new resolution of the last General Assembly.[7] I said that it was true that mention of the November 1947 resolution and of the Bernadotte plan had been deleted from the British draft resolution, but that only meant that the Bernadotte scheme had not been accepted; on the other hand, the mere fact that the November 1947 resolution was not mentioned did not mean that it was automatically cancelled, because the General Assembly had not specifically rescinded it. Mr. McNeil said he felt sure that both the November 1947 resolution and the Bernadotte plan were mentioned in the new resolution. (There must have been some confusion in Mr. McNeil's mind — he was probably thinking of the latest resolution of the Security Council, which mentioned both the resolution of the 4th and that of the 16th November. I had not time, however, to explain the matter, as I had to leave on the arrival of a Parliamentary Delegation to discuss Indonesia.)

Accompanying me to the corridor, Mr. McNeil said again that he did not want to raise any false hopes: the question of *de facto* recognition now was very difficult. He would, however, put the matter before Mr. Bevin on the earliest *suitable* occasion, and we should not expect a reply very soon. He himself was leaving the following day — I believe he said for a fortnight's leave — but if there were any developments, I should be informed. He said he regretted that we had not met before, and I said I hoped we would have an opportunity of making this good in the future. He asked when Dr. Goldmann was coming back from America. I said he might be coming to London about the 20th January. That would make it easier for me to go to Israel before the end of the month. Mr. McNeil said that he would himself be back in London before that date. He asked me to convey his greetings to Dr. Goldmann.

I.J.L.

5. ראה *SCOR, Third Year*, 396th Meeting, 29.12.1948, p. 13.
6. במקור, בטעות: 4 בנובמבר.
7. החלטת העצרת הכללית מיום 11.12.1948 — ראה נספח ז.

293

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W63, התקבל: 6.1
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 5 January 1949

Although tension somewhat eased, careful review recent developments on my return today leads single unanimous conclusion. Political situation Washington, and particularly President's continued uneasy and sensitive state of mind, urgently requires plain statement from Tel Aviv that Israel prepared cease fire southern front and undertake immediate peace negotiations Egypt. Fully recognise that this conclusion does not take into account our military requirements, nevertheless felt imperative speak regarding situation this end at time when you are making vital decisions. Although urged see Lovett and agree this important, nevertheless believe wise avoid doing so until situation, intentions, clarified or new instructions received. Longer statement follows shortly.[1]

Epstein

294

ו. איתן אל א. לוריא (ניו יורק)
W. Eytan to A. Lourie (New York)

מברק MH2550
נוסח יוצא: 130.09/2328/6
נוסח נכנס: 93.03/74/6

Tel Aviv, 6 January 1949

Your AL/2.[1] Have cabled Trygve Lie informing him you authorised represent us Security Council and Sub-Committees pending arrival Aubrey [Eban]. If Sub-Committee meets Friday you should: (1) Make public announcement of events narrated in our LS/6,[2] stressing readiness order cease-fire simultaneously with Egyptians. (2) Urge postponement any vote

293

1. ראה מס' 296.

294

1. מברק של לוריא אל שרת מיום 5.1.1949, המבקש אישור להופיע בפני ועדת מועצת־הביטחון (ראה הערת־עורך, עמ' 317) ב־7.1.1949 לאור היעדרו של אבן. (המברק בתיק 93.03/79/17.)
2. ראה כרך 3, מס' 1.

or even substantive discussion until return our permanent representative who on way from Israel, whence brings firsthand account developments.

Further to our LS/6. At this moment, 18.00 our time, no reply yet from Egyptians. Even if reply received soon, unlikely cease-fire become effective before 14.00 G.M.T., seventh.[3]

Eytan

295

א. לוריא אל מ. שרת
A. Lourie to M. Sharett

מברק 1097
נוסח יוצא: 93.03/79/7
נוסח נכנס: 130.09/2328/5

New York, 6 January 1949

Rafael, Kenen, myself, saw Bunche, latter's invitation. He greatly gratified agreement cease-fire, negotiate.[1] We deem most urgent, desirable, to give assurance Security Council in advance tomorrow's meeting, that in light of acceptance negotiations both sides, no further obstructions on Observers. Impasse on Observers remains sole open point December 29th Resolution on agenda Sub-Committee meeting. If this done, believe tomorrow's meeting will be brief, innocuous.[2] Repeat, urgent. Understand America favours accommodation. Bunche believes desirable impending negotiations be held Rhodes with high-level ministerial participants.

Lourie

3. הפסקת־האש נכנסה לתוקפה ב־7.1.1949, שעה 14.00 לפי שעון ישראל — 12.00 לפי שעון גריניץ'.

295

1. ראה מס' 294.
2. ועדת מועצת־הביטחון התכנסה ב־7.1.1949. הוועדה בחנה את דין־וחשבון המתווך (מסמך או"ם S/1187) ושמעה את סקירותיהם של ראש מטה משקיפי האו"ם ונציגי ישראל ומצרים. הוועדה החליטה שלאור הפסקת־האש שהושגה, אין צורך בפעולה נוספת מצדה. (ראה מסמך או"ם S/1191).

296

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W65, W66. התקבל: 7.1
נוסח יוצא: 93.01/2180/32
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 6 January 1949

Further my W63.[1] Find public and official Washington opinion dangerously tense, almost hostile. Recent military activity undoubtedly would have provoked criticism but situation seriously aggravated by following factors: (1) no releasable information here preceding offensive, so no opinion possible, (2) no adequate information provided during action, coupled with news blackout and prohibition U.N. observers, (3) simultaneous major London, Cairo, propaganda offensive aimed at U.S.A. opinion and State Department prejudice. Israeli and coincidental Dutch Indonesian action therefore joined in public, official, mind and characterized unwarranted aggression, U.N. defiance. Results included McDonald warning delay progress loan, threats regarding further support.

President and staff gratified Israel withdrawal Egypt but worried persistent Negev fighting. Danger President may become convinced Israel trouble-maker, endangering peace by flouting U.N. Such conviction might lead indefinite deferral full recognition, loan; perhaps also other measures detrimental to Israel. Closest friends Washington find many aspects attitude U.S.A. Government more searchingly critical Israel intentions and tactics than ever before. Recent public courtesies extended Weizmann, myself, in no way qualify this judgment. Generally agreed here improvement U.S.A. attitude attainable only on three basic premises: *first,* immediate acceptance strict observance cease-fire, *second,* [b]ringing vigorous public defence recent acts Israel in light basically defensive, just, /law observing/, intentions, *third,* specific proposals regarding peace, even if privately conveyed, which go beyond formal offer negotiations.

Friends strongly urge my meeting Lovett who now Acting Secretary but personally certain Lovett will demand explanation and specific undertakings for future. Unless otherwise instructed or until further information available, propose avoid such meeting. Have of course communicated available information, views, Administration, friends.

Epstein

296

1. מס' 293.

297

מ. שרת אל י. לינטון (לונדון)
M. Sharett to I.J. Linton (London)

מברק מוצפן 67
נוסח יוצא: 130.09/2318/2

Tel Aviv, 7 January 1949

Believe following trends combined cause Egypt's significant retreat from previous position of insisting separateness November 4th, 16th, and refusing negotiate on latter: (1) general war weariness; (2) considerable losses sustained by Egypt in recent operations in territory, personnel, equipment; (3) effective demonstration our ability penetrate Egyptian territory; (4) fear being manoeuvred into further military dependence Britain; (5) U.S.A. pressure. Inclined regard Egyptian move as far-reaching departure, likely affect position all other factors. No change our position regarding November 4th, namely refusal evacuate Beersheba and restrict our freedom movement throughout Negev, readiness release Faluja brigade gradually as armistice negotiations progress.

Shertok

הערת־עורך
Editorial Note

בבוקר ה־7.1.1949 ערכו מטוסים בריטיים גיחות סיור מעל צפון סיני ומערב הנגב כדי לוודא את נסיגת כוחות צה״ל מצפון סיני. מטוסי צה״ל יירטו את המטוסים הבריטיים ובשלושה קרבות אוויר הפילו חמישה מטוסים — שניים בתחום הגבול הבינלאומי של ישראל. בעקבות התקרית תגברו הבריטים את כוחותיהם המוצבים בעקבה.

298

ס. מאריוט אל ה. ביילין[1] (חיפה)

C. Marriott to H. Beilin (Haifa)

תזכיר: 130.02/2457/4

Haifa,[2] 8 January 1949

Dear Mr. Beilin,

I have received the most urgent instructions to deliver the accompanying memorandum and statement for communication to your Government.[3]

Yours sincerely,

C. Marriott

MEMORANDUM

His Britannic Majesty's Government takes a grave view of the events recorded in the attached statement which have resulted in the loss of five British aircraft as a result of unprovoked attacks by Jewish aircraft over Egyptian territory. They have informed the United Nations Mediator of these events and wish also to make a strong protest to the Jewish authorities at Tel Aviv and to reserve all their rights both with regard to claims for compensation and to all possible subsequent actions. The United Kingdom Delegation at the United Nations have been instructed to request the Jewish Delegation to transmit this protest to Tel Aviv as soon as possible and to call the particular attention of the authorities there to the last paragraph of the attached statement.

A copy of this memorandum and of the statement is also being communicated via His Britannic Majesty's Consul-General at Haifa.

STATEMENT

During the last few days Royal Air Force aircraft from the Canal Zone have been carrying out reconnaissances to ascertain the depth and scale of Jewish incursions into Egyptian territory. These reconnaissances have

298

1. הארי ביילין, נציג משרד החוץ בחיפה.
2. נמסר באופן אישי על־ידי מאריוט ב־9.1.1949 בשעה אחת אחר חצות. תעודה דומה נמסרה בניו יורק על־ידי נציגי המשלחת הבריטית באו"ם לא. לוריא — ממלא־מקום נציג ישראל באו"ם.
3. בנוסח המקורי נכתב Jewish authorities, אך לאחר שישראל סרבה לקבל את המסמך בנוסח זה שונה הנוסח ל־your Government. ישראל סרבה לקבל את המסמך גם בצורה זו, מכיוון שהביטוי Jewish authorities נכלל ב־Memorandum להלן. לבסוף הועבר המסמך בעזרת שירותיו הטובים של המזכיר הכללי של האו"ם, אך ישראל לקחה לתשומת־לבה רק את החלק שנשא את הכותרת Statement, שלא כלל את הביטוי Jewish authorities. ראה "דבר", 11 בינואר 1949; מס' 339.

been strictly confined to the Egyptian side of the frontier. On the morning of the 6th January[4] two formations, one of four Royal Air Force Spitfires, and one of a single Mosquito escorted by four Tempests, which were carrying out reconnaissance West of the Egyptian frontier, were attacked by Jewish fighters and the four Spitfires failed to return from the mission. A few hours later a further air reconnaissance force, despatched to obtain information as to the fate of the missing Spitfires was also attacked by Jewish aircraft and one Tempest has been reported missing. The Royal Air Force aircraft in question had strict orders not to cross the frontier into Palestine. The pilot who was the leader of the Spitfires reported he was attacked and compelled to bail out 15 miles inside Egyptian territory. He was wounded and was picked up by a Bedouin near Bir Gabr Amir approximately fifteen (repeat fifteen) miles West of Rafah. Our aircraft had been under strict orders to avoid combat.

In view of these unprovoked attacks our aircraft have now been instructed to regard as hostile any Jewish aircraft encountered over Egyptian territory.[5]

British Consulate General
Haifa
8th January, 1949

299

ו. איתן אל א. אילת (ואשינגטון)
W. Eytan to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן W45T
נוסח יוצא: 130.09/2308/2

Tel Aviv, 9 January 1949

McDonald today delivered note from U.S. Government supporting representations made by Bunche on basis Egyptian charges that Israeli forces (1) continued firing after cease-fire, (2) continued penetration Egyptian territory after cease-fire and remain there still. We replied MH2581.[1]

All these will in fact have been withdrawn by time this cable reaches you. Inform Lourie.

Eytan

4. כך במקור. התקרית התחוללה למעשה ב־7.1.1949.
5. תשובת ישראל — ראה מס' 339.

299

1. לא נמצא, אך ככל הנראה מברק מאיתן אל אילת דומה למס' 300.

300

ו. איתן אל א. לוריא (ניו יורק)
W. Eytan to A. Lourie (New York)

מברק MH2579
נוסח יוצא: 130.09/2328/6

Tel Aviv, 9 January 1949

Please inform Bunche:[1] (1) Israel Government categorically denies that its forces continued fighting after cease-fire. Cease-fire scrupulously observed by all Israeli forces except defensive action where Egyptians continued attacks. (2) All, repeat all, Israeli forces withdrawn from Egyptian soil before cease-fire except for isolated pockets which now in process withdrawal.

Eytan

301

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן 14. התקבל: 10.1
נוסח נכנס: 130.09/2318/5

London, 9 January 1949

For Shertok. Leaving for New York in few hours suggest following steps: (1) Protest against breach 29th May resolution[1] by introduction fighting personnel into [Aqaba], also war equipment.[2] (2) Request meeting Security Council consider threat peace arising from provocative British statements and actions calculated disturb prospects of negotiations. Please reply New York reference AE/40.[3]

Eban

300
1. ראה מס' 299.

301
1. ראה כרך I, נספח ה.
2. ראה הערת־עורך, עמ' 348.
3. ראה מס' 302.

302

מ. שרת אל א. אבן (ניו יורק)
M. Sharett to A. Eban (New York)

מברק מוצפן IN58. התקבל: 10.1
נוסח יוצא: 130.09/2329/3
נוסח נכנס: 93.01/2180/31

Tel Aviv, 9 January 1949 (17.50)

Please consider bringing immediately notice Security Council under Article 34[1] situation arising out of British intervention which likely endanger maintenance international peace and security /beyond/ geographical limits local conflict.[2] Use following arguments: (1) Despatch troops Aqaba unwarranted, considering no threat territorial integrity Transjordan; can only be interpreted as designed threaten Israel's southern Negev. (2) Armed reconnaissances over battlefields Negev not only breach truce but also breach elementary rules neutrality, more so as Anglo-Egyptian Treaty apparently uninvoked by /Egypt/. (3) Tone British comment, which persists using word "war", indicative their frame of mind. (4) Their action seriously prejudices successful outcome armistice talks. (5) Other evidence British military preparations includes manoeuvres in Tripoli, based on imaginary landing our coast, as well as reported naval manoeuvres planned for near future in Eastern Mediterranean. (6) Both Anglo-Transjordan treaty article two and Anglo-Egyptian treaty article ten subordinate obligation U.N. Charter, /Egyptian/ also Briand-Kellog[g] pact.[3] (7) You can also refer information /Eytan's/ QNI.[4]

This appeal Security Council to be our independent initiative and if possible, disconnected from Security Council's general discussions Palestine problem. Cable action.[5]

Shertok

302

1. על־פי סעיף 34, רשאית מועצת־הביטחון לחקור כל סכסוך או מצב העלול להביא לחיכוך בינלאומי או לגרום לסכסוך, כדי לקבוע אם המשך הסכסוך או המצב עלול לסכן את השלום הבינלאומי והביטחון.
2. ראה מס' 301.
3. חוזה קלוג־בריאן מ־1928 השולל את השימוש במלחמה לפתרון סכסוכים בינלאומיים.
4. מברקו של איתן אל אבן ובו אינפורמציה על אספקת נשק בריטית לערבים. (המברק, מיום 7.1.1949, בתיק 130.09/2329/3.)
5. ראה מס' 304.

303

א. לוריא אל מ. שרת
A. Lourie to M. Sharett

מברק מוצפן NI94. התקבל: 11.1
נוסח יוצא: 93.01/2180/31
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 10 January 1949

Rafael, myself, last night visited Lie. Friendly as usual, concerned lest British succeed obstructing Egyptian talks.[1] He decided call in British today suggest: (1) Make available /Secretariat's/ good offices for transmission communications between British, ourselves. (2) Request British withhold further action pending full investigation U.N. observers facts concerning shooting down /planes/. Lie also contacting U.S. delegation.

Lourie

304

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק 1110
נוסח יוצא: 93.03/79/17
נוסח נכנס: 130.09/2328/5

New York, 10 January 1949

We all consider essential convene meeting Security Council on our complaints British action.[1] Such meeting almost certain conclude with instruction against military action, thus making presumed British plans more difficult. This may be very reason why British not anxious convene Council this stage. Believe we would incur heavy responsibility should British direct action ensue through non-convening Council. Accordingly are addressing letter Secretary-General: (1) Charge that despatch forces Aqaba is violation truce regulations. (2) Complaint British air reconnaissance as provocative, inflammatory. (3) Our evidence British arms supply Arabs. (4) Reported movements Cyprus, Malta, Sinai border, accompanied by menacing press campaign — all indicating serious prospect armed intervention, especially in absence contrary assurance by British. My impression London intention direct action must be assumed.[2]

Eban

303
1. שיחות שביתת־הנשק עם מצרים, שעמדו להיפתח ברודוס ב־13 בינואר.

304
1. ראה מס' 302.
2. ראה מס' 308.

305

ג. רפאל אל מ. שרת
G. Rafael to M. Sharett

מברק מוצפן X182
נוסח יוצא: 93.01/2180/31

New York, 10 January 1949

My personal view two possible British aims provoking present crisis: (1) Sabotage direct negotiations, inviting Arabs adopt intransigent attitude particularly on implementation November 4th resolution by demonstrating that if negotiations fail because of Israeli intransigence, British prepared lend all-out support renewed Arab war effort. (2) Solve problem southern Negev by direct military intervention, claiming necessity safeguard approaches Canal Zone. Suggest consider seriously second possibility which may be prevented by our indicating Britain's latest moves before Security Council as threat peace, accompanied by strong public relations campaign here and pressure in Washington.

306

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W73. התקבל: 11.1
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 10 January 1949

Last 24 hours been constant contact White House, State Department. Had today hour conversation Satterthwaite, also Wilkins and Rockwell present, reported separately.[1] In all conversations friends mostly stressed British provocation constitutes violation truce and threat peace Palestine. White House fully responsive this argument, also reportedly Lovett takes personal pride for Rhodes negotiations. Truman personally bitter on Bevin's arrogance,instructed Clifford and Niles remain constant touch Lovett, prevent further deterioration situation Palestine and jeopardising Rhodes negotiations. Further contemplated Truman phoning Attlee and calling in British Ambassador and myself to state U.S.A. will back only action towards establishment peace Middle East and will not tolerate war.

306

1. לא נמצא, אך ראה Memorandum of Conversation by Mr. Stuart W. Rockwell of the Division of Near Eastern Affairs, January 10, 1949. *FRUS*, 1949, VI, pp. 633–635.

White House confident peaceful conclusion crisis. Friends strongly suggest view our moral and political victory to show moderation and statesmanship relation British. Hinted highest quarters in case showdown, U.S.A.-British vital common interests would demand American support Britain, notwithstanding U.S.A. friendship Israel.

Epstein

307

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק 1115
נוסח יוצא: 93.03/70/5
נוסח נכנס: 130.09/2328/5

New York, 11 January 1949

Submitted formal complaint on British threats today as agreed.[1] Secretary-General, Americans, both advise wait day or two for convening meeting until British intentions clarified, either for continuing menace or allowing tension subside. Ross believes British have retreated but may be only temporary. My view any further provocation should lead us request immediate meeting Council, unless it meets ordinary way soon. Will meet President Council tomorrow to discuss date meeting. Press reports inaccurately that *Hakirya* has specifically instructed us convene Council immediately. We have no such cable here but will act if we do.[2] Otherwise will concert action on advice American[s], President Council and Secretary-General.

Eban

308

א. אבן אל נשיא מועצת־הביטחון (לייק סאכסס)
A. Eban to the President of the Security Council (Lake Success)

העתק משוכפל: 93.08/377/8

New York, 11 January 1949

Sir,

I am instructed to convey to the Security Council the grave concern of the Government of Israel at the menacing attitude adopted by the United Kingdom towards the State of Israel. The military, naval, aerial and

307
1. ראה מס' 308.
2. השווה מס' 302 ומס' 315.

political measures which the United Kingdom has taken in recent days appear likely to endanger the maintenance of international peace and security and to widen the limits of a local conflict which might otherwise respond to the processes of unprejudiced negotiations.

2. On the 8th of January, 1949, the United Kingdom Government announced:

> His Majesty's Government have received a request from the Transjordan Government under the terms of the Anglo-Transjordan treaty of March 1948 to send a British force to Aqaba. His Majesty's Government have acceded to this request.

3. Since this announcement, the actual dispatch of military, naval and air forces has been officially announced.

In this connection, the Government of Israel draws attention to the truce resolution adopted by the Security Council on May 29, 1948. This resolution calls upon all governments and authorities concerned:

> To undertake that they will not introduce fighting personnel into Palestine, Egypt, Iraq, Lebanon, Saudi Arabia, Syria, Transjordan and Yemen during the cease-fire.

It seems undeniable, therefore, that the Governments of the United Kingdom and Transjordan have virtually repudiated the Security Council Resolution. In this instance, the introduction of military forces and equipment into the territory concerned is attested by official statements and does not rest on speculations derived from dubious and undisclosed sources.

4. Since no threat whatever exists to the territorial integrity of Transjordan, this sudden military movement in defiance of the Truce Resolution can only be interpreted as being designed to threaten the region of Israel lying in the southern Negev.

5. On the 7th of January, British military aircraft violated the Palestine frontier in unauthorized reconnaissance flights over Israel and over the battlefront near Rafah. This activity must be regarded not only as a breach of the truce, but also as a violation of neutrality, since British military intervention in any form has not been requested by the Governments of Egypt or of Israel.

6. Nor were these reconnaissance flights made on behalf of the Security Council. It will be recalled that the Council has assigned no supervisory task to British forces in the Near East; indeed, it has sedulously excluded British personnel from any task of truce supervision as an implicit recognition of Britain's special subjective interests in this dispute. In these circumstances, the participation of British forces in military activities in this area cannot fail to have a disturbing and inflammatory effect. This

activity has already led to the bringing down of British aircraft and pilots flying over the territory of Israel. The Government of Israel is conveying to the United Nations Mediator more detailed information which might aid in the proper investigation of these incidents. In the meantime, tension has been increased by a document published by the United Kingdom Government threatening the Government of Israel with 'subsequent action'.[1]

7. Apart from these military and aerial movements which have already taken place, reports are now being received from official British sources of large-scale naval movements in the East Mediterranean. These movements are explicitly linked by these official sources with the current tension in the relations between the United Kingdom and the Government of Israel. Since no British territories or interests in the East Mediterranean are in any way threatened, it is difficult to assume that these movements are designed exclusively for defensive purposes.

8. It has come to our notice that British military preparations include recent manoeuvres held in Tripoli which were based on simulated landings on the coast of Israel.

9. The incidents referred to above mark a climax of a sustained effort by the United Kingdom to render assistance to the Arab States in their dispute with Israel. Until recently, this aid was clandestine and consisted of a steady supply of war material of all kinds to Egypt, Iraq and Transjordan. Evidence of this armed supply is in the possession of the Provisional Government of Israel and will form the subject of a communication to the United Nations Mediator.

10. The most disquieting aspect of the situation is that this imposing display of military and political activity directed against the State of Israel has been organized on the very eve of armistice negotiations between the Governments of Egypt and Israel. The Government of Israel attaches primary importance to those negotiations. It wishes ardently for their success. Both before and since the adoption by the Security Council of its Armistice Resolution of November 16th, 1948, my Government has consistently recorded its belief that the states of the Middle East should seek their security by negotiation and collaboration with each other. The Government of Israel, therefore, deeply deplores the fomenting of an artificial crisis at the precise moment when these negotiations are about to open under the auspices of the United Nations Mediator.

11. The Government of Israel desires no conflict with the United Kingdom, nor does it, in any way, threaten the political or territorial integrity of any of the Arab States with which the United Kingdom is in treaty relationship. Accordingly, the Government of Israel will do everything to insure that the forthcoming armistice negotiations shall open under the

308

1. מס' 298.

best possible auspices. It is difficult, however, to see signs of a similar concern in the attitude of the United Kingdom.

12. The Government of Israel considers that the Security Council, in accordance with Article 34 of the Charter,[2] has power to investigate this situation, the continuance of which is likely to endanger the maintenance of international peace and security.

Respectfully yours,

Aubrey S. Eban
Representative of the Government of Israel

309

י. לינטון אל מ. שרת
I.J. Linton to M. Sharett

מברק מוצפן 19. התקבל: 12.1
נוסח נכנס: 130.09/2318/5

London, 11 January 1949

For Shertok. From fairly reliable source understand Americans advised British: (1) close R.A.F. incident, (2) abstain from hindering our negotiations with Egyptians, (3) take positive steps liquidate hostilities Middle East.

Decision not submit R.A.F. incident Security Council influenced by advice given to Bevin that would be isolated there.

Heard rumours that plans prepared divert to Gaza British marines commandos now on way to Suez if Egypt would be persuaded agree. Purpose is to make British pincer southern Negev with left wing Gaza, right wing Aqaba.

Linton

310

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W77. התקבל: 12.1
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 11 January 1949

Ben Cohen yesterday discussed Palestine situation with Truman. President blamed Bevin who is "out of hand" and said strong pressure been exercised on London order liquidate planes incident and stop war of

2. ראה מס' 302 והערה 1 שם.

nerves against Israel. Truman stressed importance our cooperation with his Government on these matters.

Reliably informed Dulles yesterday reported his Paris activities to Truman, gave very favourable presentation our case and was very critical British.

Elath

311

ו. איתן אל א. אבן
W. Eytan to A. Eban

IN60 מברק מוצפן
130.09/2329/3 : נוסח יוצא

Tel Aviv, 11 January 1949

Reliably reported attitude French member Conciliation Commission[1] re solution main points Palestine problem:

(1) Jerusalem — international status with Jewish autonomy New City workable solution. Attitude Catholic countries as Latin America[n]s and influential members French cabinet considered crux difficulty, which strengthened by Arab unwillingness cede any part to Israel, though generally ready accept compromise solution.

(2) Arab refugees political settlement — resettlement in Arab countries, Israeli compensation for appropriated property.

(3) General political settlement — apparently inclined Transjordan annexation Arab Palestine. Regards Israel sufficiently strong to countenance strong neighbour; outpoints unquestioned administration Jaffa, Galilee; convinced able ensure solution Negev problem without however indicating nature such solution.

(4) Boundaries — inclined accept present realities as basis agreement. View religious associations would favour special arrangements Bethlehem, Nazareth.

Eytan

311
1. קלוד דה־בואסנז׳ה.

312

שיחת ש. פרידמן — מ. מוחין (בתל אביב, ב־10 בינואר 1949)
Meeting: S. Friedman — M. Mukhin (Tel Aviv, 10 January 1949)
דין־וחשבון: 130.02/2410/20

י׳ בטבת תש״ט
11 בינואר 1949

היה עלי למסור לציר הסובייטי על מצב העניינים, כפי שהדבר סוכם בשיחה בין ד״ר איתן וביני. הציר חלה באופן פתאומי (הצטנן בדרכו חזרה מקבלת־הפנים אצל פרופ׳ ד״ר ח. וייצמן) והשיחה התקיימה עם היועץ.

מסרתי לו על השתלשלות הדברים, על תגובתנו לצעדיה של בריטניה, על החומר שיש לנו נגדה ושנמסר לא. אבן.[1] הדגשתי את ההבדלים הבולטים בין גישתה של אנגליה לבין זו של ארצות־הברית בשלב זה. סיפרתי על הפרסום של ״רויטר״ בדבר ההצעה הסובייטית לעזרה, כביכול,[2] וכדומה.

הסברתי את כוונות האנגלים להכשיל את [ה]משא־ומתן לשביתת־נשק ואת הסיבות שהביאו לדעתנו את המצרים להחלטתם החיובית בדבר משא־ומתן אתנו. כן ציינתי, בבחינת קוריוזה, את העניין עם ״השלטונות היהודיים״.[3]

בר־שיחי שמע את דברי בעניין רב, רשם את הדברים, הפסיקני כמה פעמים בהערות והציג שורה שלמה של שאלות. הנני מביא פה את העיקריות ביניהן, במידה שהן נשתמרו בזכרוני.

האומנם החלטנו להגיש לאו״ם תלונה נגד אנגליה?

על סמך מה הגענו למסקנה, שיש קרע בין הקו האנגלי לבין האמריקאי?

האם ניתנה על־ידי הקונסול האנגלי הוראה לאנגלים לעזוב את הארץ ומה פשר ההודעה המנוגדת שפורסמה על־ידי הממשלה האנגלית?

האם נכון שנמצאים אצלנו בשבי טייסים אנגלים?

הנכון, שאניות מלחמה בריטיות קיבלו הוראות לשנות את כיוונן ולהישאר בקרבת מקום?

הפרסמה העיתונות שלנו את הבדותה בדבר הצעת העזרה מצד ירשוב או הכחשה לדבר?

היש משהו חדש מצד עבר־הירדן?

תוך דבריו הוא ציין, שהצירות הסובייטית מחשיבה מאוד את האינפורמציה, שאנו מביאים לה גם במקרים כשהעניינים כבר התפרסמו בעיתונות, הואיל ונוכחו כבר לדעת שאין לסמוך על עיתוני הארץ, הששים לכל סנסציה. הוא הילל מאד את הכישרון האופרטיבי שאנשי המבצעים שלנו גילו במערכה האחרונה, שאל למצב־

312

1. ראה מס׳ 302 והערה 4 שם.
2. בכמה עיתונים בארץ ובחוץ־לארץ פורסמה ב־10.1.1949 ידיעה על פגישה בין ירשוב, הציר הסובייטי בישראל, לשרת, שבה הוצעה לישראל עזרה צבאית סובייטית. הידיעה הוכחשה יום לאחר מכן. (ראה ״על המשמר״, 10–11.1.1949; ״ניו יורק הראלד טריביון״, 11.1.1949.)
3. ראה מס׳ 298 והערה 3 שם.

הרוח בחוגים שלנו, אם הוא די איתן בקונפליקט עם אנגליה. אמר, שלדעתו, יתיחסו באו"ם ברצינות לטענותינו למרות העובדה, שהמדובר הוא על טענותינו כלפי מעצמה גדולה. הודיע, שימסור את כל פרטי הדברים לציר.

ש. פרידמן

313

א. אבריאל אל מ. שרת
E. Avriel to M. Sharett

מברק מוצפן 78
נוסח נכנס: 130.09/2342/7

פראג, 11 בינואר 1949

לרגל הפרסום מצד אנגליה[1] נפגשתי לשיחה ארוכה ולבבית עם קלמנטיס. הוא נתן הוראה להודק,[2] להודיע למועצת־הביטחון שממשלתו רואה בעזרת צ׳כיה לישראל ובמכירת נשק רב, פרט במערכה הגדולה של בעיות המזרח־התיכון, וביצוע החלטת 29 בנובמבר. באם הודק יידרש למסור פרטים, יודיע שעליו לפנות לממשלתו לשם קבלת אינפורמציה.

קלמנטיס מבקשך להודיע זאת לאבא אבן ולקבוע עמדה דומה, במידה שזה מתקבל על דעתך. מבקש אישור.

פרטים על השיחה בכתב.[3]

314

ק. לוין[1] אל ג. הירש
K. Levin to G. Hirsch

מקור: 130.10/2517/10

זלצבורג, י׳ בטבת תש"ט
11 בינואר 1949

[.....][2]

(ב) הכרה במדינתנו על־ידי האוסטרים

לפני כמה חודשים מסרתי לכם על תוכן שיחתי עם מיניסטר החוץ ד"ר גרוּבֶּר, ושאלתי אז אם עלי לפעול למען הכרת האוסטרים במדינתנו, כי הוא הביע את נכונותו

313

1. במהלך המאורעות בנגב פרסם משרד החוץ הבריטי באורח רשמי פרטים רבים על אספקת הנשק הצ׳כית לישראל. (ראה "דבר", 7.1.1949; "ניו יורק הראלד טריביון", 7.1.1949.)
2. ולאדימיר הודק, הנציג הקבוע של צ׳כוסלובקיה באו"ם.
3. ראה מס׳ 363.

314

1. קורט דניאל לוין, סגן־קונסול וקצין עלייה של ישראל באוסטריה.
2. החלק הראשון של המכתב לא הודפס כאן.

הפרינציפיונית לזאת. קיבלתי תשובה, כי לא אמשיך בנידון זה.[3] כל הזמן לא הזכרתי הלאה את אותו העניין. בשבוע האחרון היתה לי שיחה עם מיניסטר עהרנהרדט, האמבסדור האמריקאי באוסטריה.[4] השיחה התקיימה על יוזמתו, והיתה ידידותית מאוד. באופן סודי הוא סיפר — ביקש ממני באם אשתמש בידיעות אלה, לא להזכיר את שמו — כי הקשיים בהם נתקל מטעם ממשלת אוסטריה, היו לפי הוראות האנגלים. [.....][5] הנ"ל הוסיף כי ברגע שאנחנו נהיה מעוניינים להכיר בנו על־ידי האוסטרים, עלי לפנות אליו. כל האנשים האחראיים האוסטריים אמרו לו, שהם יכירו בנו ברגע שהוא ידרוש מהם את זאת, אם אפילו האנגלים יתנגדו. הוסיף בשיחתו כי מסר על כל העניין הזה למיניסטריון החוץ בוואשינגטון. אני הבעתי לו את תודתי והוספתי שלפי ההוראות אשר קיבלתי עד עתה אין אנחנו כעת מעוניינים בהכרה זו.

בביקורי האחרון אצל הרוסים, מזכיר המחלקה הפוליטית הביא אותי בפעם הראשונה אל מנהל המחלקה שהוא הנציג הפוליטי בתוך הממשלה הצבאית. אתם שוחחתי קרוב לשעתיים. הם היו מאוד מעוניינים והדגישו באהדה כי כל האנשים הפרוגרסיבים בעולם עומדים לצידנו. אני שוחחתי מבלי להביא עובדות לטעמם על שאלה שחזרה מפעם לפעם, אם האמריקאים עוזרים לי כאן; עניתי, נגד טעמם, את האמת כי כן עוזרים לי. למען אינפורמציה אני רוצה למסור לך כי גם בשיחות עם הרוסים מופיעה מפעם לפעם שאלת ההכרה כאן. גם הם הבטיחו לי לתמוך בנו בשאלה זו ברגע שאנחנו נהיה מעוניינים על כך.

את האינפורמציות האלה אני מוסר לך כדי לברר עוד הפעם את שאלת ההכרה. לפי הבנתי, יכול להיות רגע, לא בגלל אוסטריה אלא בגלל המצב הכללי נהיה מעוניינים בזה בדיוק, מפני שאוסטריה עומדת תחת פיקוחן של ארבע המעצמות ולאנגלים יש כאן השפעה רשמית.

במקרה שתשובתכם תהיה הלאה שלילית, נא לתת לי הוראות איך לנמק את זאת כלפי האמריקאים וכלפי הרוסים. עד עכשיו דיברתי על דעת עצמי מתוך נימוקים אישיים. אם אתם נוטים עכשיו לפעולה בשטח זה, נא לתת לי את האינפורמציה הדרושה במובן זה. ברור כי אז הייתי ממשיך בשיחות הקודמות והייתי עונה רק כן על השאלות האלה שאני עונה עליהן כעת בלא. בוודאי עוד לא בא הזמן כעת לפנייה רשמית, ובמקרה שאקבל הוראות לטפל הלאה בזה, אמסור לכם על הרגע המתאים, לאחר שאני הבטחתי כאן לתשובה חיובית.

הערה אישית. אל תחשוב שנעשיתי לידיד אוסטריה או שאני על סמך זה רוצה ללחוץ על הכרה. אני חושב את זאת רק לחובתי למסור לך על הידיעות הנראות בעיני לחשובות בשטח זה.[6]

כמו שתארתי בדו"ח שלי מיום ה־24.12 על המצב באוסטריה,[7] אמת היא כי החוגים האחראיים הם כאן אנטי־נאצים ואפילו אנטי־גרמנים. אמת היא גם כן כי האנטישמיות בתוך העם הפשוט היא לא הרבה קטנה מאשר בזמני היטלר, משונה רק

3. התכתבות זאת לא נמצאה.
4. ג'ון ג'. אֶרהרדט, שגריר ארצות־הברית באוסטריה.
5. משפט אחד לא הודפס כאן.
6. הירש הורה ללוין לא ללחוץ בעניין ההכרה. אם היא תבוא — מה טוב, אך אין צורך להיראות להוטים לקבלה. (ראה הירש אל לוין, MH2917, 3.2.1949, 93.06/486/8.)
7. ראה לוין אל משרד החוץ, 24.12.1948, 130.10/2517/10.

כי האנשים לא מתבטאים בפומבי בעמדה הזאת. כלפי מדינתנו גם העיתונות וגם האנשים הפשוטים מדברים על הישגנו בדרך־ארץ רב.

יש עוד עובדה המדאיגה. לפי האינפורמציה שקיבלתי, מדינתנו לא מעוניינת לעמוד בקשר מסחרי עם אוסטריה. גם בלי זה יש קשר יותר ויותר עמוק ולא רק אנשים פרטיים, אלא גם כן למשל, סולל בונה מתעסק כאן בעסקים די גדולים באוסטריה. על עניין זה מסרתי כבר לד״ר מירון והוספתי כי באם אנחנו לא מעוניינים להפסיק את הקשרים האלה או לא יכולים לנתקם, יותר בריא לכוון אותם. אני הצעתי לשלוח הנה בן־אדם לטיפול בענייני מסחר ולרכזם. יבוא לנסיון על משך שלושה חודשים ואז ילמד אם כדאית עיכובו כאן או לא.

בכבוד רב,

קורט לוין

ד״ר קורט לוין

315

מ. שרת אל א. אבן (ניו יורק)

M. Sharett to A. Eban (New York)

מברק מוצפן Y71

נוסח יוצא: 130.09/2329/12

נוסח נכנס: 93.01/2180/31

Tel Aviv, 12 January 1949 (11.00)

In light your 1110[1] and 1111[2] puzzled you did not formally request meeting. Unless special reasons, please do so. Cable.[3]

Shertok

315

1. מס׳ 304.
2. מברק של אבן אל שרת המודיע על כוונתו לבקש כינוס של מועצת־הביטחון. (המברק, מיום 10.1.1949, בתיק 93.01/2180/31.)
3. אבן השיב שעל־פי עצה נמרצת ביותר של האמריקאים החליט לא לדרוש את כינוס מועצת־הביטחון. האמריקאים טוענים שהם הצליחו להפיג את המתיחות בין הצדדים וכינוס המועצה יעורר מחדש את המחלוקת. הוא ידון שוב בדבר בוואשינגטון וידווח למשרד החוץ לאחר תום השיחה המיועדת עם לווט. אם לא תושג הסכמה בשיחה — יהיה על משרד החוץ להחליט כיצד לפעול. (ראה אבן אל שרת, מברק 1117, 12.1.1949, 130.09/2328/5.) ראה גם מס׳ 320.

316

מ. קומיי אל א. אבן (ניו יורק)
M. Comay to A. Eban (New York)

מברק מוצפן Y73
נוסח נכנס: 93.01/2180/31

Tel Aviv, 12 January 1949 (14.50)

Urge you, Eliahu [Elath] keep Dominions representatives U.N., Washington, fully informed, counteract London pressure. Moshe [Sharett] personally cabling Evatt, Fraser, Pearson, use their influence Bevin.[1]

Comay

317

מ. קומיי אל א. אבן (ניו יורק)
M. Comay to A. Eban (New York)

מברק MH2621
נוסח יוצא: 130.02/2384/21

[Tel Aviv], 12 January 1949

Following cable from Shertok to Evatt, Pearson, Fraser, Malan:[1] "Israel Government deeply disturbed by political offensive accompanied military threats which British Foreign Secretary presently directing against Israel. This campaign, which climaxes longstanding hostile policy, apparently now designed to stampede British public, to neutralise American-Israel friendship, to compel Arab states resort British support, to create atmosphere unfavourable direct Arab-Jewish negotiations, and to pave way possible British military intervention for which preliminary moves now proceeding. On deliberate initiative London, highly explosive situation being created with incalculable consequences if unchecked and prospect lasting embitterment Anglo-Israeli relations. Part campaign consists distortion intentions Israel, which serves interests no foreign power and no way threatens territorial, political, integrity neighbouring states, but concerned solely with defending itself against invading armies and consistently seeks peaceful relations with its neighbours, which will safeguard its own future. Furthermore, Israel threatens no British interest Middle East and seeks no conflict with Britain. Plane[s] incident most regrettable but

316

1. ראה מס' 317.

317

1. ראה מס' 316.

must insist blame lies those responsible R.A.F. sorties over battle areas in border zones and outside Egyptian frontier, in cooperation Egyptian forces, with object reconnoitre Israeli battle positions, which facts verified by neutral observers. Anyway, this incident appears to be exploited to cover militant British moves initiated beforehand. Am satisfied Transjordan Government would have never asked for landing of British troops Aqaba if it were not prompted to do so. Israel representatives Washington, Lake Success, instructed keep your representatives informed situation. Am convinced moderate counsels your Government and yourself personally in proper quarters may avert crisis and will be in keeping your constructive role in past." Please inform Eliahu [Elath] and use any contacts Dominions representatives.[2]

Comay

318

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן NI96. התקבל: 13.1
נוסח יוצא: 93.01/2180/22
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 12 January 1949

Ross enquired my view our admission prospects, stated he intended make new survey amongst /delegations/.[1] I replied had not raised matter anywhere since Paris, but was informed by Lie Norway now ready support and Scandinavians would recognize when we admitted.[2] Propose await Ross survey, not raising matter unless delegates raise it themselves.

Eban

2. ראה מס' 337; לסטר פירסון אל מ. שרת, 20.1.1949, 130.02/2414/19.

318

1. בראשית 1949 חלו חילופים בהרכב מועצת־הביטחון: נורווגיה, קובה ומצרים החליפו את בלגיה, קולומביה וסוריה כחברות בלתי־קבועות במועצת־הביטחון.
2. ראה מס' 327.

319

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן NI97. התקבל: 13.1
נוסח יוצא: 93.01/2180/22
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 12 January 1949

American delegation having spoken British, Egyptians, anticipates stiff Egyptian attitude in negotiations[1] leading to early crisis, with Egyptians demanding prior implementation November 4th resolution, thereupon reference to Security Council, with British accusing us obstructing armistice.

Eban

320

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W80. התקבל: 13.1
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 12 January 1949

Eban, myself, saw Lovett this afternoon.[1] We emphasized: (1) deep concern for Rhodes talks,[2] (2) disquiet at provocative effect British moves, (3) absence British assurance of nonintention take direct action Palestinian territory, (4) our duty alert Security Council on danger intervention. His main points were: (1) American influence had been and could be strongly used with Britain to effect relaxation tension. (2) United States had expressed disapproval, concern, British movements Aqaba. (3) Despite absence formal assurances, was convinced no British intention take any action unless Israel attacked treaty states. (4) Most strongly advised against convening Council unless this assumption proved unfounded. At outset he suggested our formal complaint[3] was mistake, but later agreed

319

1. ב־13.1.1949 נפתחו ברודוס השיחות להסכם שביתת־נשק בין ישראל ומצרים — ראה כרך 3.

320

1. ראה מס' 315 והערה 3 שם.
2. ראה מס' 319.
3. מס' 308.

was useful have it on record. We explained — would be violently irresponsible if failed give warning impending danger, to which he agreed. (5) In general, he hoped tension would subside, stated our restraint would enable further American assistance. (6) He would investigate our warning British moves obstruct armistice talks, to which United States attached primary importance. Tone remarkably cordial, unusually critical British attitude, constantly emphasized our opportunity consolidate state now at hand.

Eban adds following: in view Lovett's strong opinion cannot take responsibility convene Council unless you so instruct in light this telegram. Suggest we inform him are suspending action on basis his assurances British intention, but would have immediate recourse Council at first sign renewed provocation. Eban's message ends.

I support fully Eban's views. Believe by cooperating Lovett will place on him greater responsibility for future developments and increase our chances U.S.A. assistance here, also *vis-à-vis* British and Arabs.[4]

Epstein

321

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W87. התקבל: 13.1
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 12 January 1949

Informed Lovett, Satterthwaite, contents your cable New York in reply to my W80.[1] Lovett fully understood that we able follow his advice only as long as no further British provocation requires our counteraction.

Epstein

4. ראה מס' 321 והערה 1 שם; מס' 322, 334.

321

1. מס' 320. מברק שרת לא נמצא, אך על־פי העניין הוא אישר את מהלכיהם של אילת ואבן.

322

ג'. מקדונלד אל מ. שרת
J.G. McDonald to M. Sharett

130.02/2414/26 :שדר

[Tel Aviv], 13 January 1949

The United States representative stated that he is in receipt of the following communication from his Government:

> The United States Government had urged Cairo and repeated to all Arab capitals that the R.A.F.-Israel clash should not be allowed to worsen feelings in the Near East and that the incident should be treated as a regrettable incident and should be confined within the framework of the United Nations investigation and report.
>
> The United States would deplore action by either the United Kingdom or the Provisional Government of Israel to increase feeling over the incident.

In the communication to Egypt the United States had stated that the indications were of the Provisional Government of Israel intending to observe the cease-fire and remove all troops from Egyptian territory. Washington also indicated its gratification at the intentions of Egypt and Israel to meet at Rhodes and trusts that the results will be permanent peace in Palestine. The Egyptian Prime Minister was told that the United States believes firmly that the reconnaissance incident should not be permitted to influence adversely the negotiations between Arab States and Israel and that the United States Government on most friendly terms would deplore if either that Kingdom or the Provisional Government of Israel took any action tending to exacerbate the general situation because of this unfortunate incident.

The United States representative had also been instructed to mention very informally that his Government is influenced by the statement of the Israel representative in Washington that all Israel troops had left Egypt.[1] His Government is now informed through a message to the United Nations of January 10th that Egypt would not designate its Foreign Minister or other high official to the conversations at Rhodes unless Israel army withdrew to the lines of January 7th.

The Foreign Minister replied that he is at a loss to understand the last statement of the Egyptian Government. Strict withdrawal to the lines of January 7th would entail reoccupation of positions taken by the Israel army on Egyptian soil which the Israel army had in the meantime evacu-

322
1. ראה מס' 300.

ated. The U.N. officials had never informed the Government of Israel that this was the condition of the Egyptian Government for the attendance of their Foreign Minister at the Rhodes Conference. All they were told was that Egypt preferred not to send high level political representatives, but to limit their representation to a few army officers acting as spokesmen, with one or two officials of the Foreign Ministry in the role of advisers.

The Foreign Minister stated that he assumed that the United States' anxiety lest the United Kingdom took action which might exacerbate the situation still further had been communicated to the United Kingdom Government direct. The U.S. representative replied that to him this went without question.

323

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן NI99. התקבל: 14.1
נוסח יוצא: 93.01/2180/31
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 13 January 1949 (10.15)

Long talk Malik last night covering whole ground, written report follows.[1] His view [Security] Council meeting valuable only if majority delegations, led by America, spoke out against Britain. Meeting at best useless if general silence, /therefore/ advised us explore and prepare ground Americans and others beforehand. I gave full details our talk Lovett[2] and latter's belief American pressure now effective, British direct action improbable. He /agreed/ British-American policy visibly divided, British wanting war for reactionary reasons, America — peace for reactionary reasons. Expressed admiration our air force performance, inquired whether we would physically and politically resist any invasion Israeli Negev; I replied affirmatively. He said Soviet would now openly oppose November 4th resolution as outdated, interfering Israeli sovereignty; this may hint, advice, our similar stand. Conclusion his advice — there should be meeting due course but only after active American, French, Canadian, stand reasonably assured.

323
1. לא נמצא.
2. ראה מס' 320.

324

ג. רפאל אל מ. קומיי
G. Rafael to M. Comay

מברק מוצפן X186. התקבל: 14.1
נוסח יוצא: 93.01/2180/31
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 13 January 1949

Talked today 45 minutes Hood, Sh[a]nn.[1] Gave them detailed report developments Israel, London, Washington, elaborating motives British moves and stressing seriousness crisis and possibility British military intervention after failure Rhodes negotiations. Requested Australian Government intervention London and immediate recognition, which would help ease Israeli–British tension and have beneficial effect forthcoming elections. Hood inquired strength British force Aqaba, alignment political parties Israel. Expressed his consent my presentation general situation, promised report Evatt, due arrive Australia today, our views "with sympathy".

Rafael

325

א. גאס אל א. קפלן
O. Gass to E. Kaplan

מברק G8
נוסח נכנס: 130.09/2308/7

Washington, 13 January 1949

All friends here agree recent events show U.S. policy Middle East now fully compatible independence, security, and prosperity Israel. Peace is the primary objective of U.S.A. policy in Middle East and U.S.A. can collaborate with other nations only if they in turn make peace a primary objective of their policies. Suggest you use your influence to help moderate and conciliatory policies and procedure to prevail in the relations of Israel, both with all the great powers who have interests in the Middle East and with Israel's Arab neighbours. Please consider this entirely a personal message. Regards.

Gass

324
1. קית שאן, חבר משלחת אוסטרליה לאו"ם.

326

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק
נוסח יוצא: 93.03/70/8
נוסח נכנס: 130.09/2328/5

New York, 14 January 1949

Saw McNaughton[1] this morning, Ignatieff[2] present. Should we formally desire urgent meeting he would feel morally bound convene it, but as chief sponsor armistice resolution greatly appreciated restraint until negotiations proceeded further. His view appropriate time [Security] Council meeting would be when Rhodes talks either reached success or encountered difficulty. I explained our complete rejection British interpretation truce allowing them move their forces freely in Mideast, explained this so dangerous we would have challenge it at Council. I strongly criticized British action, described hysteria London, explained British troop movements removed incentive Arab states negotiate. Described impact Canadian recognition Israel.[3] They inquired election prospects and general situation; he promised ask Ottawa for views British troop movements during truce. Whole conversation being reported Ottawa. Their tone very cordial, clearly influenced by recognition. Arranged for close contact especially during month Canadian Presidency.

Eban

326

1. אנדרו מקנוטון, חבר משלחת קנדה לאו"ם, הנשיא התורן של מועצת־הביטחון לחודש ינואר 1949.
2. ג'ורג' איגנטייב, יועץ מדיני ראשי למשלחת קנדה לאו"ם.
3. ראה מס' 275.

327

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק 1126
נוסח יוצא: 93.03/79/17
נוסח נכנס: 130.02/2412/28

New York, 14 January 1949 (05.43)

See my NI 3/12.[1] Long highly encouraging conversation [Finn Moe].[2] Regarding Aqaba, his view Transjordan broke truce by inviting entry military forces, British cooperated in breach by acceding request. Would express this view [Security] Council, if discussion ensured. Informed me Norway had followed all discussions since November. His and associated countries meeting early December had decided: (1) support Israel's application membership when arising Council, Assembly; (2) reserve position on recognition until Israel member U.N. He referred appreciatively criticism British press Bevin's line. In general showed complete wholesome independence British influence.

Eban

328

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X187. התקבל: 15.1
נוסח יוצא: 93.01/2180/31
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 14 January 1949

Long conversation Parodi. He informed me strictest, repeat strictest, confidence he leaving post in February to succeed Chauvel[1] would thereby have greater influence our affairs. His view British justification for sending troops Aqaba unsupportable and disquieting. Would convey this to Jessup. For first time he had impression State Department genuinely following presidential line and keenly disturbed by British policy. He

327

1. לא נמצא.
2. פין מו, הנציג הקבוע של נורווגיה באו״ם. השם נכלל בטיוטה הראשונה של המברק, אך נמחק לאחר מכן.

328

1. ז׳אן שוול, המזכיר הכללי של משרד החוץ הצרפתי.

thought grave situation creatable if Rhodes talks fail. Advised our most careful cultivation all Security Council members. When leaving Paris, recognition was imminent, has not heard of effect recent happenings.[2] French view Conciliation Commission should not /be assertive/, restrict its functions good offices but every effort should be made reach final settlement by April, in time for Assembly action. Gave impression French resentment at renewal active British role Near East.

Eban

329

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W86. התקבל: 15.1
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 14 January 1949

Am told, though not yet confirmed, Franks [in] his conversation Truman today stressed grave consequences for U.S.A.-British interests world, especially Middle East, if present rift broadened. Added British Imperial interests and her prestige Asia at stake if she fails check "Israel's military and political aggressiveness", which corresponds with Soviet desires Middle East. Franks further stressed Arab countries must be guided by Britain, U.S.A., in peace negotiations Israel, otherwise no stable settlement possible; also only such pressure provides Arab leaders justification for negotiation eyes their people. Franks not elaborated desired basis peace settlement but suggested behalf Bevin renewed British-U.S.A. consultation and coordination Middle East.

Truman taking strong stand, criticized British actions plane[s] incident and their refusal heed American warning dispatch troops Aqaba and general handling situation. President used points Weizmann message submitted Wednesday,[1] and stated Israel showed moderation by evacuating Egyptian territory and expressed conviction Israel wants peace. He agreed need consultations, provided Britain considers properly U.S.A. advice. He asked for British support Arab-Israeli peace negotiations, even if held without outside guidance.

Epstein

2. בעקבות המאורעות בנגב הודיעה צרפת על דחיית ההכרה בישראל. (ראה פישר אל שרת, מברק 48, 8.1.1949, 130.09/2344/5.)

329

1. מס' 287.

330

מ. שרת אל א. אילת (ואשינגטון)
M. Sharett to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן IW5
נוסח יוצא: 130.09/2308/2

Tel Aviv, 14 January 1949

Please consider applying President for audience yourself, Eban, parallel Franks' interview.[1] Consult friends, decide, cable.[2]

Shertok

331

א. אבן אל י. לינטון (לונדון)
A. Eban to I.J. Linton (London)

מברק
נוסח יוצא: 93.03/68/2

New York, 14 January 1949

After many conversations State Department, American delegation and other [Security] Council members, following picture emerges: American disapproval British performance last week universal, not least in Department, which vitally interested Rhodes success. Lovett to us openly critical, press uniformly so. Great attention focused here on British press and public criticism Bevin's policy. British view, that they have right under truce resolution introduce forces Transjordan and elsewhere, almost without support amongst Security Council members, even those normally pro-British. Our relations Washington unprecedentedly cordial. Important official London opinion realize impossibility securing Anglo-American unity on anti-Israel policy.

Eban

330

1. ראה מס' 329.
2. דעתו של אילת וגם דעת ידידיו היתה שאין זה רצוי ברגע זה לדרוש ראיון עם הנשיא. (ראה אילת אל שרת, מברק 682, 15.1.1949, 93.08/369/21.)

332

ר. בנשלום[1] אל משרד החוץ
R. Benshalom to the Ministry for Foreign Affairs

העתק: 93.05/523/3

פראג, 14 בינואר 1949

בשיחות שונות עם אנשי המפלגה הקומוניסטית כאן, נודע לנו, כי בימים האחרונים התקיים דיון במפלגה על יחסה כלפי ישראל. סוכם, כי יש לשנות את קו האהדה כלפי ישראל, אחרי שמשערים, שהממשלה הישראלית "תגלה אחרי הבחירות את קלפיה" ותלך בקו פרו־אמריקאי מובהק. אם לקחת זאת בחשבון, צריך להכין לאט לאט את דעת הקהל לשינוי קו זה. בכל הפרסומים כאן יתמכו להבא אך ורק במפלגה הקומוניסטית הישראלית.

במאמר על "מדינת ישראל לפני הבחירות", שהתפרסם ב"רוּדֶה פראבוֹ", בטאונה של המפלגה הקומוניסטית כאן, מ־9 במאי בחודש זה, וכמו־כן במאמר שהתפרסם באותו התאריך ב־Svet[ovy] Rozhled, ירחון המפלגה, נתאשרו האינפורמציות הנ"ל.

לפי ידיעתנו, נכתבו שני המאמרים הנ"ל על־ידי ד"ר שטמברגר, העובד במחלקה לקשרי חוץ במרכז המפלגה הקומוניסטית.

הרינו מצרפים בזה את שני המאמרים לידיעתכם.[2]

333

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W89. התקבל: 16.1
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 15 January 1949

Selim Sarper[1] told me confidentially Arabs much disappointed Yaltchin's[2] appointment. They consider him bad Moslem and too pro-Western. Turkish cabinet recently discussed Palestine situation comprehensively and decided adopt realistic attitude towards developments. Turkey will

332
1. רפאל בנשלום, מזכיר ראשון וקונסול ישראל בפראג.
2. הנספחים לא נמצאו.

333
1. סלים סארפר, הנציג הקבוע של טורקיה באו"ם.
2. חוסיין ג'היד יאלצ'ין, עיתונאי טורקי, נציג טורקיה בוועדת הפיוס.

recognize Israel as soon as most other states do and will establish *bon voisinage* relations. President Inönü personally favours this line. Certain opposition comes from growing pan-Islamic trends Government and country, favouring religion versus communism and supporting Arabs.

David Dubinsky told me Bevin "lost case" and will not heed advice American comrades. Dubinsky most critical British Government policies on Palestine and colonial questions which causing serious division ranks international labour and increasing communist influence everywhere. Though sceptical results, Dubinsky promised use his contacts London our support and also speak Acheson — his personal friend and former attorney his Union. Dubinsky presently very influential White House and Administration and can render us important services. My relations with him most cordial.

Epstein

334

מ. שרת אל א. אילת (ואשינגטון)
M. Sharett to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן IW6
נוסח יוצא: 130.09/2308/2
נוסח נכנס: 93.01/2180/32

Tel Aviv, 16 January 1949

Following for yourself, Eban. Your W80.[1] You both should explain Sat-ter[thwaite] and Ross or Jessup respectively, if we heed Lovett's advice exercise forebearance, it will be on understanding U.S.A. realises responsibility it thereby assumes for dissuading us resort timely preventive action in face continuing menace British military intervention. Make this statement in conditional sense, do not indicate we have made up our mind desist.

Shertok

334
1. מס' 320.

335

מ. שרת אל א. אבן (ניו יורק)
M. Sharett to A. Eban (New York)

מברק מוצפן Y75. התקבל: 17.1
נוסח יוצא: 130.09/2329/3
נוסח נכנס: 93.01/2180/31

Tel Aviv, 16 January 1949 (16.30)

For your information, result talks Dayan–Neuville. Informally agreed tentative scheme outlined for Jerusalem settlement: (1) City divided, East — Arab, West — Jewish, with full sovereignty respective states; (2) Scopus /contiguous/ with Jewish area but Arab State has right way from to Nablus under U.N.; (3) Jewish Quarter Old City plus Mt. Olives likewise demilitarised; (4) U.N. to supervise Holy Places and common thoroughfare along dividing line, also possibly certain enclaves such as Mt. Zion.

Burdett[1] accepted general scheme but quibbling over dividing line, trying gain ground for Arab State. Scheme entails our giving up Talpiot, Ramat Rahel, keeping all non-Jewish quarters now in our occupation. All this strictly secret.

Shertok

336

מ. פישר אל ז'. בינוש[1] (פאריס)
M. Fischer to J. Binoche (Paris)

העתק: 93.02/183/2

Paris, le 17 janvier 1949

Cher Monsieur Binoche,

Comme suite à notre conversation de ce jour, je suis heureux de vous confirmer ici la position du Gouvernement d'Israël en ce qui concerne l'évacuation de la portion du territoire libanais qui se trouve actuellement occupée par nos troupes.[2] Cette position a toujours été et reste que le Gouvernement d'Israël et prêt à évacuer la région dont il s'agit à la seule

335

1. ויליאם ברדט, קונסול ארצות־הברית בירושלים.

336

1. ז'אן בינוש, סגן־מנהל (ממונה על ענייני הלוואנט) במחלקת אפריקה–לוואנט במשרד החוץ הצרפתי.
2. ראה מס' 291.

condition que le Gouvernement de Beyrouth se déclare prêt à engager des négociations en vue de la conclusion d'un armistice entre les deux pays.

Je me permets d'ajouter que d'après les toutes dernières informations parvenues à ma connaissance, des contacts auraient été repris entre nous et les Libanais depuis hier matin.[3] D'autre part, nous avons, d'ores et déjà, donné une preuve de notre bonne volonté en évacuant quatre des villages libanais, occupés par l'armée d'Israël.

Veuillez agréer, cher Monsieur Binoche, l'assurance de mes sentiments sincèrement dévoués.

337

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק 1131
נוסח נכנס: 130.09/2328/5

New York, 17 January 1949

Peter Fraser telephoned from Washington acknowledging your telegram.[1] Promised discuss recognition question immediately on arrival. Had been heavily filled British propaganda, but remains resistant though unhappy on question of why hostilities resumed at all. Suggest Michael [Comay] keep frequent written communication. He reads carefully everything received.

Eban

338

שיחת א. בן־חורין[1] — הקרדינל טיסראן (ברומא, ב־17 בינואר 1949)
Meeting: E. Ben-Horin — Cardinal Tisserant (Rome, 17 January 1949)

תזכיר: 130.02/2396/15

Rome, 17 January 1949

This morning, January 17th, I was received by Cardinal Tisserant, head of the Oriental Congregation and the leading Vatican authority on the Middle East.

3. ראה כרך 3, מס' 158.

337

1. ראה מס' 317.

338

1. אליהו בן־חורין, סופר ועיתונאי, יועץ לענייני המזרח התיכון של מועצת החירום הציונית האמריקאית.

Before reporting on our conversation, which lasted for about forty minutes, I think that a word of explanation on the status and functions of the *Congregazione Orientale* would be in order. It may help us to find our way in the labyrinth of internal Vatican relations and authorities and have the proper sense of values in our own relations with the Vatican.

I understand that the *Congregazione Orientale* is a unique formation in the Catholic Church, forming in some respects "a State within a State". It is the only Congregation in the Vatican, whose authority is not restricted to certain functional or ritual matters, but possesses full jurisdiction over certain territories as well as over all the Oriental Christian communities throughout the world. The territory is the Middle East, in a liberal interpretation of the term: from the Balkans in the West to India in the East and to Abyssinia in Africa. The Oriental Christian Communities include the Maronites, Melkhites, Greek Catholics, Armenian Catholics, etc., wherever they are found in the world.

How important the Oriental Congregation is can be seen from the fact that the Pope himself is the "Prefect", or the titular chief of the Congregation. Cardinal Tisserant, who actually conducts this Congregation, holds the title of "Secretary". Internally, it is organized along the pattern of the Foreign Offices, with desks for every country which falls within the jurisdiction of the *Congregazione Orientale.* As there are no similar Congregations for the other parts of the world, this is a unique set-up for the Middle East.

My conversation with Cardinal Tisserant, friendly and pleasant throughout, started with an inquiry on his part after the doings of Monsignor McMahon.[2] I gave him a report about the Monsignor's visit and travels in Israel. When I mentioned the Monsignor's visit to the Negev, the Cardinal asked after the exact location of Negba, stating that when he visited Palestine Negba did not exist. He embarked then on reminiscences of his first visit in Palestine, in 1904, and the subsequent visits, in 1917–1919 (with the French Army) and in 1926.

After listening to his recollections of past days, I tried to transfer the conversation to the immediate issues. It seems that he received already a report from the McMahon–Vergani mission, because he did not hesitate to agree with my summing up of the impressions of the Mission, namely: "... While reprehensible actions have taken place in the heat of war, the Mission was impressed with the good will and understanding of the central and local authorities".

I raised the question of the refugees, pointing out that fewer Christians have fled the country than Moslems, and expressing the hope that, when

2. תומס מקמהון, מזכיר ה־Catholic Near East Welfare Association, ערך ביקור במקומות הקדושים לנצרות בישראל במהלך חודש דצמבר. התלוו אליו אנטוניו וֶרגאני, נציג הפטריארך הלטיני של ירושלים בגליל, ואליהו בן־חורין.

partial repatriation takes place, more Christians than Moslems will return. He agreed with that, and I wish to emphasize that he did not raise the doubts on this score which we heard from McMahon in Israel ("Bad repercussions for the Catholic Church in the Arab lands, in case preference is granted to Christian refugees in the matter of repatriation").

Another statement of the Cardinal worth recording is one regarding Monsignor Vergani. He praised Vergani's correctness in his reports from Israel, and said: "He started out as a believer in the Arab cause, but he has now changed his views".[3]

I had some difficulty in introducing the question of Jerusalem, but I found a way of doing it by diverting our conversation to the late Archbishop Robinson, the Papal Nuncio in Ireland. I told the Cardinal about my encounters with the Archbishop, in 1938, and how easy it was for us to reach complete agreement on the question of the Holy Places. I went on to say that no difficulty would arise if the internationalization of the Holy Places alone is contemplated, without too broad an interpretation of the term. With this statement the Cardinal fully agreed, saying: "... There should be no difficulty at all. It is only Bethlehem, the Old City of Jerusalem and Nazareth that should be internationalized." I did not have the time to question him about the inclusion of Nazareth in the international zone, but I was very well satisfied with his formula with regard to Jerusalem.

The question of diplomatic recognition of Israel did not come up. As it was, the Cardinal gave me much more time than any of his many visitors this morning. After a question from him about the forthcoming elections in Israel and what effect they may have on the state of affairs, and my reply that the elections are not likely to introduce any tangible change in the composition of the Government, certainly not on the top level, he arose, thanked me for the visit, asked me to give his regards to Cardinal Spellman,[4] and thus terminated the interview.

At this writing, it is still uncertain whether I will be received by the Pope. It seems rather doubtful at the moment, as the Pope is extremely busy this week. I will know definitely tomorrow morning.

א. בן־חורין

3. השווה כרך I, מס' 554.
4. פראנסיס ג'וזף ספֶלמן, הקרדינל של ניו יורק, נשיא ה־Catholic Near East Welfare Association.

339

א. אבן אל ט. לי (ניו יורק)

A. Eban to T. Lie (New York)

130.02/2412/28 :העתק

[New York], 18 January 1949

Dear Mr. Lie,

In your letter of January 10, 1949, you communicated to my government the text of a statement issued by the United Kingdom on Saturday, January 8, 1949.[1]

I now have the honour to enclose the reply received from the Foreign Minister of Israel. I should be grateful if this could be transmitted to the United Kingdom delegation to the United Nations.

I take this opportunity of expressing my government's keen appreciation of your use of good offices.

I remain, Sir, Yours sincerely,

Aubrey S. Eban

STATEMENT BY THE PROVISIONAL GOVERNMENT OF ISRAEL TEL AVIV, JANUARY 18, 1949

The Provisional Government of Israel regrets that it is unable to accept as accurate the statement of the Government of the United Kingdom concerning the shooting down of British aircraft by Israeli forces on January 7, 1949.

2. The statement affirms that the first two formations of R.A.F. which flew over Israeli positions on that day were carrying out reconnaissance flights confined to Egyptian territory, to ascertain the depth and scale of Israeli incursions into Egypt, and that a second flight was despatched to obtain information as to the fate of the missing British planes.

3. Even if the facts were as set out in the statement, the despatch of British aircraft to an Egyptian–Israeli battle zone, in collaboration with Egyptian forces for the purpose of obtaining information concerning Israeli positions, would constitute a grave breach of neutrality and warrant military counter-action against aircraft engaged in such reconnaissance.

4. Assertions contained in the statement are, however, disproved by the evidence of the two British pilots who baled out and landed in Israeli lines. Pilot Officer Close freely admitted that his plane, when attacked, was over Israeli territory; that he was aware of this fact; and that the guns

339

1. מס' 298.

on his plane and those of the other planes in flight were loaded. Flight Officer McEllhaw stated that his instructions were to photograph the Israeli front line. Since at that time the Israeli line cut across the frontier, these instructions necessarily implied photographing Israeli front positions within the territory of Israel as well. Flight Officer McEllhaw confirmed that his guns and those of other planes were loaded.

5. Both airmen stated that the first formation of British aircraft was flying just above ground. At the moment when this flight appeared — without any warning and from the direction of enemy lines — Israeli positions in the area were being attacked from the air. Thus the British planes were unavoidably regarded as enemy aircraft and became the target of defensive fire directed from Israeli ground forces.

6. As regards the second flight, which flew in battle formation over Israeli lines on the afternoon of January 7th and were engaged in combat by Israeli planes — again on the assumption that they were hostile aircraft — one of them crashed and was subsequently found with the remains of Flight Officer Tattersfield near the settlement of Nirim at a point some ten kilometers inside Israeli territory. Further evidence has been received to the effect that the planes in this second flight appeared to be carrying bombs, one slung under each wing.

7. It is therefore clear that the British aircraft engaged in those flights did not confine themselves to reconnaissance on the Egyptian side of the frontier, but were instructed to photograph Israeli positions; that they in fact crossed into Israeli territory and were engaged while over it; and that they carried loaded guns. It is impossible to reconcile this action with adherence to Security Council resolutions.

8. The Provisional Government of Israel regrets that any encounter should have taken place between Israeli forces and the R.A.F. and that, in the encounter which occurred on January 7th, a British pilot should have lost his life. It considers, however, that responsibility for the incident lies with those who ordered an operation which, in the light of the evidence cited above, cannot but be regarded as illegitimate and ill-considered.

340

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X189. התקבל: 19.1
נוסח יוצא: 93.01/2180/31
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 18 January 1949

Please instruct on Government policy Israel's admission United Nations in light following: (1) within few days may have favourable commitments U.S.A., U.S.S.R., Ukraine, Argentine, Cuba, Canada, Norway;[1] (2) am awaiting Fischer's estimate; (3) Americans continue show active interest; (4) promising outcome Rhodes talks may soon create favourable opportunity [Security] Council action, which should not be missed view future uncertainties; (5) Council resolution for admission may advantageously affect peace negotiations. Conclusion: suggest delegation continue explore, inform you as soon as adequate majority definitely assured with view your decision renew application.[2]

Eban

341

י. לינטון אל מ. שרת
I.J. Linton to M. Sharett

מברק מוצפן 29. התקבל: 19.1
נוסח נכנס: 130.09/2318/5

London, 18 January 1949

From a reliable source we learn Cabinet took following decisions: (1) Endorsed Bevin's past policy but decided policy must now be changed. (2) Cyprus refugees to be released. (3) Britain to give *de facto* recognition before Israel elections. (4) Attempt to be made persuade America, with Jewish help if possible, to recognise Transjordan. (5) Bevin asked and gained few days in which inform Arab states about decision give recognition.[1]

340

1. לגבי נורווגיה, ראה מס' 327.
2. שרת הורה לאבן להמשיך במגעים. (ראה שרת אל אבן, LS/63, 21.1.1949, 93.01/2180/31.)

341

1. ב־18.1.1949 ענה שר החוץ בווין בבית הנבחרים על שאילתות בנושא יחסי ישראל–בריטניה. הוא מסר שבריטניה שוקלת את השאלה של הכרה דה־פקטו בישראל והודיע שבריטניה נכונה לשחרר את שארית העצורים היהודים בקפריסין.

As advantage might be taken of delay gained by Bevin stir up trouble, it is essential everything is being done on our part avoid incidents Transjordan frontier. Cabling also New York.

Linton

342

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W92
נוסח נכנס: 130.09/2779/2

Washington, 19 January 1949

Been informed Ambassador Franks conversation Lovett today suggested: (1) Britain, U.S.A., fully coordinate policies Middle East. (2) Both guarantee frontiers agreed by Arab states and Israel. (3) Following U.S.A. acceptance these proposals, Britain prepared recognize Israel. Franks stated Cyprus decision[1] indicates change British attitude Israel.

Consider this information with reservation, since unable check with higher quarters.[2]

Epstein

הערת־עורך
Editorial Note

ב־19 בינואר מסר הבנק ליצוא־וליבוא של ממשלת ארצות־הברית לעיתונות את החלטתו להעניק מלווה של 100,000,000 דולאר לישראל. הבנק ציין ש־35,000,000 דולאר יוקצו מיד למספר פרוייקטים חקלאיים בישראל. 65,000,000 דולאר הנותרים יוקצו במהלך השנה לפרוייקטים בתחומי התחבורה, הובלה, ייצור ועבודות ציבוריות, שידונו בין ישראל וארצות־הברית.

342

1. ראה מס׳ 341 והערה 1 שם.
2. השווה *FRUS* 1949, VI, pp. 675–677.

343

מ. פישר אל ג. הירש
M. Fischer to G. Hirsch

מקור: 130.10/2516/9

Paris, le 19 janvier 1949

1. [.....][1]
2. J'ai appris ce matin au Quai d'Orsay que M. Schuman avait en effet décidé "qu'il était difficile de nous reconnaître avant de connaître l'aboutissement de nos pourparlers à Rhodes".[2] Cependant, M. Schuman désirait faire quelque chose dès maintenant et pensait que la déclaration officielle d'une intention de reconnaissance pourrait nous être utile.

J'ai répondu que cela n'était pas le cas, que rien ne nous intéressait en dehors de la reconnaissance pure et simple.

Là-dessus on m'a proposé l'envoi immédiat en Israël d'un ministre plénipotentiaire chargé de négocier avec le Gouvernement d'Israël les termes de la reconnaissance. J'ai répondu que là encore on ne nous donnait aucune satisfaction.

Je communiquerais naturellement ces propositions très objectivement à mon Gouvernement mais je croyais pouvoir déterminer avec certitude sa réaction: un tel geste de la France après la visite à Londres de M. Schuman et après l'attitude plus conciliatrice de Bevin au Parlement britannique[3] ne saurait être interprété par mon Gouvernement et par notre opinion publique que comme faisant partie d'une manoeuvre anglo-française, destinée à exercer une influence sur nos élections sans se compromettre et sans se lier vis-à-vis de nous. Ce geste n'aurait donc pour effet que de marquer encore plus clairement que jusqu'ici l'hostilité de l'Europe occidentale à l'égard d'Israël.

Là-dessus on m'a répliqué qu'on savait que j'avais toujours usé de mon influence sur mon Gouvernement pour aplanir les difficultés entre la France et Israël et qu'on espérait qu'il en serait de même cette fois-ci.

J'ai répondu qu'en effet j'avais souvent eu beaucoup de peine à tâcher de faire croire que la France agissait vis-à-vis de nous, non pas sous la pression anglaise mais du fait de set intérêts propres. Cependant, cette fois-ci je ne pourrais pas défendre un tel point de vue car ma conviction personnelle était que rien n'expliquait la non-reconnaissance en dehors d'un accord entre Messieurs Bevin et Schuman.

J'avais pu admettre que la décision de reconnaissance, prise avant l'affaire du Néguev méritait une étude nouvelle du fait d'un changement

343

1. הקטע הראשון של המכתב לא הודפס כאן.
2. השווה מס' 328 והערה 2 שם.
3. ראה מס' 341 והערה 1 שם.

apparent dans l'atmosphère de nos relations avec les Pays arabes. Mais comme la situation, rétablie à la suite de échecs militaire ennemis, était, au contraire, beaucoup plus favorable que celle qui existait au moment où on m'avait promis la reconnaissance pour le 15 janvier,[4] je ne pouvais pas admettre d'autre explication à l'attitude de M. Schuman qu'une conséquence de ses entretiens avec M. Bevin.

Il était de mon devoir d'en faire part à mon Gouvernement.

3. Au moment où je vous écris, M. Schuman propose "sa formule" au Conseil des Ministres.

Je ne sais pas encore quel sera le résultat mais il est bien peu probable qu'il ne réussisse à présenter la chose de telle façon qu'il la fasse avaler même à nos meilleurs amis.

Sauf avis contraire de ma part, je vous prie donc instamment de faire en sorte que toute décision, autre que la reconnaissance de facto, soit reçue par nous — tant Gouvernement que presse — avec beaucoup de mauvaise humeur et en soulignant la manoeuvre anglo-française.

Vous voudrez bien faire part de ce paragraphe à M. Shertok lui-même. Et, peut-être, n'est-il pas absolument exclu d'espérer une réponse télégraphique me faisant savoir s'il approuve l'attitude que j'ai prise.[5]

4. M. Neuville prétend, dans ses rapports, que Dayan et Abdallah el Tell négocient le partage de Jérusalem, c'est-à-dire la nouvelle Ville à Israël et la vieille Ville aux Arabes.[6]

Le plus drôle c'est que M. Neuville semble ne pas s'opposer à cette idée. Mais elle affole M. Schuman.

J'ai naturellement dit que c'était absurde et que jamais nous ne consentirions à ce que la vieille Ville soit sous nomination arabe.

Très cordialement à vous,

M. Fischer
Maurice Fischer

4. ראה מס' 281.
5. ראה מס' 348 — תשובת שרת למכתב זה ולמס' 344.
6. השווה כרך 3, מס' 183.

344

מ. פישר אל ג. הירש
M. Fischer to G. Hirsch

מקור: 130.10/2516/9

Paris, le 20 janvier 1949

Mon cher Gershon Hirsch,

[. . . . .][1]

5. Hier le Conseil de Ministres a discuté la question de la reconnaissance.[2] Grâce surtout à l'intervention active du ministre Christian Pineau, M. Schuman a dû mettre de l'eau dans son vin. Il a donné l'assurance au ministre que la reconnaissance ne dépendait que de notre acquiescement à quelques conditions auxquelles j'avais déjà donné mon accord. C'était là naturellement un mensonge mais je ne suis pas censé connaître ce qui se passe au Conseil de Ministres et je ne puis pas en faire usage.

Le communiqué publié par le Gouvernement indiquait que la reconnaissance se ferait dès l'aboutissement de certaines négociations en cours n'ayant trait qu'aux intérêts mutuels franco-israéliens.

J'ai immédiatement déclaré au Quai d'Orsay que je désirais savoir quelles étaient ces négociations ou plus clairement quelles conditions on nous posait.

Voilà 24 heures que je n'ai que des réponses dilatoires.

Hier, j'ai montré au Quai d'Orsay le télégramme que j'ai envoyé à Eytan[3] et j'ai ajouté que M. Schuman avait réussi à créer, dans l'esprit du Gouvernement Français et de l'opinion publique française, l'impression que la France allait nous reconnaître à très bref délai et que je considérais qu'il était de mon devoir de faire en sorte d'empêcher que mon Gouvernement et notre opinion publique aient une impression analogue.

Ce matin j'ai annoncé que mon Gouvernement me demandait de faire une déclaration et que j'avais l'intention de la faire sous les espèces d'un démenti formel de la déclaration du Gouvernement Français.

Je déclarerai que je n'ai pas connaissance de négociations et qu'il n'existe aucun point de divergence entre intérêts français et israéliens justifiant le retard à la reconnaissance.

On m'a demandé d'attendre jusqu'à cet après-midi. Je verrai probablement Chauvel à 5 h. et je n'ai pas l'intention de me laisser manoeuvrer.

6. J'espère fermement, et je vous prie de me confirmer, que la campagne

344

1. החלק הראשון של המכתב לא הודפס כאן.
2. ראה מס' 343.
3. פישר יעץ לאיתן להתייחס בהסתייגות לידיעות המופיעות בעיתונות בעניין הכרה של צרפת בישראל, התלויה בתנאים ובמשא־ומתן. (המברק מיום 19.1.1949, בתיק 93.02/168/16.)

que je vous avais demandé de déclencher le 16 janvier dans notre presse a en effet eu lieu.[4]

Il est esentiel que les représentants français en Israël aient pu faire comprendre au Gouvernement Français que notre opinion ne se laisse pas leurrer par de vaines promesses et que la promesse de reconnaissance signifie uniquement un alignement de la France sur les Pays d'Europe Occidentale qui jusqu'ici nous étaient le plus hostiles.

Je vous prie de me confirmer que, de notre côté, le nécessaire a été fait afin de mener à bien l'action très vigoureuse dans laquelle je suis engagé.

7. Je vous signale que l'adjoint de M. de Boisanger est M. de la Tour du Pin.

M. de la Tour du Pin est l'ancien chef de cabinet de M. Bidault. C'est un ami de Guy de Rothschild. Il a toujours eu une attitude favorable à l'égard du sionisme; il est jeune et inexpérimenté et ses sympathies allaient plutôt du côté de l'ETSEL.

Très cordialement à vous,

M. Fischer
Maurice Fischer

345

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W100. התקבל: 22.1
נוסח יוצא: 93.01/2180/32
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 21 January 1949

Received confirmation Britain /presently/ engaged major campaign obtain American support joint British–American Middle Eastern policy, including guarantee Arab–Israeli frontiers and prompt recognition Israel by Britain, if joint policy agreed upon.[1] American attitude on British proposal apparently hesitant, cautious. Lovett has denied fact of new British overtures, but friendly sources confirm and press openly discussing shift in British line since Franks, others, British Embassy have approached and obtained some support from influential /newspapermen here/. Believe State Department's suspicious reaction /due/ following

4. פישר ביקש מהירש ליזום כתבות בעיתונות המסבירות את אי־הכרת צרפת ב־15 בינואר כמובטח. המברק הגיע משובש ונימוקיו של פישר לא היו ברורים להירש. (ראה פישר אל הירש, מברק 49, 11.1.1949, 130.09/2344/5; הירש אל פישר; מברק 73, 17.1.1949, 130.09/2344/2.)

345

1. ראה מס' 341, 342.

considerations: (1) Americans unwilling underwrite British in Middle East, fearing loss freedom of action and unprepared assume burden British partnership in view malodorous British Middle East reputation. (2) Americans suspect British and American aspirations Middle East ultimately conflicting, remembering unhappy experience Arab League and existing obligations Ibn Saud. (3) Americans fear British tie may ultimately result unnecessary friction and loss influence with Israel. American attitude still not finally decided but believe our interests also suggest that initial American doubts regarding this British proposal be strengthened. Joint guarantees embarrassing us *vis-à-vis* Russia and although primarily intended for border questions will almost certainly be extended other policies, resulting at best in delaying and watering down American action favouring Israel. Unless otherwise instructed, will continue stress this viewpoint here.

Epstein

346

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W102. התקבל: 22.1
נוסח יוצא: 93.01/2180/32
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 21 January 1949

Current action, information, from Israel stressing peace seeking objectives through conciliatory gestures and moderate statements have resulted in most favourable press, public, governmental, reaction here. Recent reports from McDonald, which apparently being read by President, also extremely helpful. Lovett takes personal credit for having persuaded us to moderate policy in Security Council *vis-à-vis* British and regards U.S.A. as indebted to Israel for /this/ evidence of faith and cooperation. Hopeful this attitude will carry over to Acheson.[1] Some members State Department further believe that concrete evidence of American influence on Israel will assist U.S.A. in exercising moderating influence on Arabs. Already State Department more cooperative in small things. More important — President now convinced his personal support Israel fully vindicated from viewpoint long-range American interests and reported deeply relieved Israel did not press advantage so far as to threaten broader basic

346

1. ב־20.1.1949 חלו חילופי גברי במחלקת המדינה: דין אצ׳יסון החליף את מארשל כמזכיר המדינה וג׳יימס וֶב החליף את לוֹוט כתת־מזכיר המדינה. על משמעות חילופים אלה לגבי ישראל ראה אילת אל שרת, W71, 7.1.1949, 93.01/2180/32.

British-American alliance. Representatives friendly Dominions particularly Australia, New Zealand, have also privately expressed relief, appreciation, Israeli restraint. Unknown factors and future dangers include attitude, policies, new Secretary, Undersecretary, and influence, /role, of top career/ foreign service personnel State Department who remain unquestioningly pro-British and very largely pro-Arab. Another vulnerable point U.S.A. attitude — our territorial claims. President's recent confirmation Jessup's statement Paris[2] may indicate U.S.A. willing agree our annexation territories outside partition frontiers only if we give up other areas. U.S.A. will probably push this line Conciliation Commission and matter will require all our efforts here.

/Although/ loan[3] /based on long-term effort/, Government circles openly admitted to press timing related Israeli elections and deliberately intended for British and Arab consumption as practical symbol of U.S.A. support. Numerous diplomatic representatives here have perceived and commented upon favourable political implications loan.

Epstein

347

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק 1162
נוסח יוצא: 93.03/70/8
נוסח נכנס: 130.09/2328/5

New York, 21 January 1949

E.C.O.S.O.C. position as follows:[1] (1) Assembly almost unanimously recommended consideration of establishment Middle East Commission, U.S.A. and Soviet [Union] concurring. (2) E.C.O.S.O.C. bound act accordingly during session commencing February 7th. (3) Only members United Nations within area eligible. (4) Agenda committee — Lebanon, New Zealand, Byelorussia, Chile, Brazil — meeting February 1st, determine order discussion 58 items, this one now classified number four.

Arabs likely press early decision to secure composition excluding Israel.

2. ראה מס' 167. הנשיא טרומן אישר מחדש את הצהרת ג'סאפ במסיבת עיתונאים ב־12.1.1949 לאחר פגישתו עם שגריר בריטניה פראנקס. ראה גם מס' 388.
3. ראה הערת־עורך, עמ' 384.

347
1. ראה כרך I, מס' 191 והערה 2 שם; שם, מס' 208.

We propose canvass agenda committee, secure postponement this item to end agenda, with view decision after our admission United Nations, when inclusion becomes inevitable. Please instruct.[2]

Eban

348

ג. הירש אל מ. פישר (פאריס)
G. Hirsch to M. Fischer (Paris)

מברק מוצפן 74
נוסח יוצא: 130.09/2344/2

Tel Aviv, 22 January 1949

(1) Regarding Lebanon.[1] Four villages mentioned as evacuated were in fact no-man's-land but under our strategic control. This control now relaxed but nothing evacuated. Negotiations on armistice lines continue but they, unwishing be first Arab state signing armistice, are delaying matters.

(2) Am certain Shertok approves your line on conditional recognition,[2] in fact instructed me similarly versus Consul.

Hirsch

349

י. לינטון אל מ. שרת
I.J. Linton to M. Sharett

מברק מוצפן 38, 39
נוסח נכנס: 130.09/2318/5

London, 22 January 1949

Following my appreciation position here: General acceptance that Government decided give *de facto* recognition unconditionally during the next few days. It[s] coming will not be as result change of heart on the part of Bevin or his Foreign Office advisers. Main cause[s] for decision, apart

2. שרת הורה לאבן לפעול למען דחיית הדיון על הוועדה הכלכלית למזרח התיכון; אם יתברר שהדבר איננו אפשרי, יש לנסות לכלול בתקנות הוועדה סעיף המאפשר לצרף מדינות נוספות באיזור לאחר שאלה יתקבלו לאו"ם. (ראה שרת אל אבן, LS73, 23.1.1949, 93.03/75/8.) ראה גם מס' 352.

348

1. ראה מס' 336.
2. ראה מס' 343, 344.

from reality Israel existence and achievement: (1) Support by substantial section of press, by leaders both Opposition parties, particularly Conservatives, who hitherto invariably supported Bevin foreign policy; also by fair number of Labour members and privately by some Cabinet members. (2) Violent press and parliamentary reaction R.A.F. incident, mishandling afterwards and tendency blame Bevin personally. An Opposition leader reported[ly] has told Bevin in private conversation considers him personally responsible death pilots, threatened make charge public. Conservatives disturbed blow British prestige, anxious lest Bevin's sudden toughness Aqaba flash in pan and may lead to further incidents, which can end badly for Britain. (3) Firm attitude of President and State Department, which make it difficult to continue Foreign Office line, that American support for Israel will [--] because based on considerations Jewish votes, which for the time being unimportant; also growing realisation integration Anglo-American policy Middle East, now frequently advocated here, is not, at least not at present, attainable on the basis of American acceptance of British views.

Decision to recognise will probably be unpopular some sections Conservatives and Labour Party different reasons. Recognition will however clear atmosphere for us and strengthen those elements Government, Parliament and outside who, whether for reasons British interests, acceptance reality, or sympathy for us, favour genuine change of policy and quickest establishment normal friendly relations.

Linton

350

ר. רובין אל ש. פרידמן
R. Rubin to S. Friedman

מברק מוצפן Ri2. התקבל: 24.1
נוסח נכנס: 130.09/2296/9

בוקארשט, 22 בינואר 1949

אנה פאוקר קיבלתני היום לראיון שנמשך למעלה משעה.[1] הצגתי בעיותינו היהודיות אלה: (א) עלייה רבתי לביסוס עצמאותנו ויישוב הנגב. הזכרתי תמיכת רוסיה ועזרת צ׳כיה וביקשתי גם תמיכתם על־ידי עלייה כמקור עיקרי של יהודים. תשובתה: העניין יוצג בפני מועצת השרים. (ב) ביקשתי עליית החלוצים כהמשך לשתי האניות בהתאם

350

1. דין־וחשבון מלא על השיחה ראה R. Rubin, Report on a Meeting with Foreign Minister of R.P.R., Madame Ana Pauker, 21.1.1949, 130.11/2493/4.

להבטחתם שלא קוימה.[2] (ג) [— —] עליית קרובי חיילינו ואחרים.[3] רשמה זאת לפניה. (ד) כתגמול הצעתי הסכם מסחרי בעל היקף ותמיכתנו האפשרית בהשגת חומרים הדרושים לביצוע תכניתם השנתית. תשובתה: תציגני בפני השר לסחר החוץ בשובו ממוסקבה. (ה) תבעתי בירור בעניין ארבעת השליחים האסורים והצעתי החזרתם.[4] השיחה היתה לבבית מאוד וקיבלתי ממנה מספר הטלפון הפרטי לקשר ישיר.

ראובן

351

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W106, התקבל: 25.1
נוסח יוצא: 93.01/2180/32
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 24 January 1949

Met today Secretary Forrestal at his invitation. We discussed for one hour at his home problems Middle East and Israel. Character conversation was informal and most cordial. He tried indicate throughout conversation his objectivity and showed large amount of intelligent and comprehensive knowledge. Main topics of interest to him were social and political trends Arab world and problems Israel's future relations neighbours. He inquired political developments Israel, carefully avoiding discussion military subjects. He expressed great admiration for our army's achievements which proved "to everybody" how deep and strong was our desire for statehood and independence. Avoiding direct questions on our relations with Russia, he carefully inquired Communistic influences our life, both socially and politically. Our relations British was touched only slightly and rather indirectly.

Conversation was useful as Forrestal will probably remain at least for some time his job. He expressed desire meet me again. Although by no means considering him friendly, I got impression he ready absorb facts and would welcome further enlightenment our and Middle East problems.

Epstein

2. ראה מס' 146, 154.
3. למחרת שיגור מברק זה הודיע רובין שהחלו בחיסול קיבוצי ההכשרה ובהחרמת רכושם; אחד הנימוקים לחיסול — חוסר סיכוי לעליית החלוצים. (ראה רובין אל פרידמן, Ri3, 28.1.1949, 130.09/2296/9.)
4. ראשי הקרנות הציוניות שנעצרו על־ידי ממשלת רומניה — ראה מס' 131, 181.

352

א. אבן אל א. אילת (ואשינגטון)
A. Eban to E. Elath (Washington)

מקור: 93.08/375/4

New York, 24 January 1949

My dear Eliahu,

I enclose the copy of a cable which I sent to the Foreign Minister with regard to the forthcoming meeting of the Economic and Social Council of the United Nations.[1] I also enclose the Minister's reply.[2]

You will notice that a very important issue is at stake, namely, whether the proposed Economic Commission for the Middle East is formed with our participation or without it. This in turn hinges on a procedural question. If the vote is taken now, we are bound to be excluded. If it is taken some time in April, we are bound to be included, provided that our membership in the United Nations is confirmed by then.

I have discussed this matter with the United States Mission to the United Nations which attaches great importance to our participation along with other Near Eastern states in regional agencies. I found them responsive to the view that our best hope of establishing *de facto* relations with the Arab states and their neighbours lies along the road of regional cooperation in matters of mutual interest. I, therefore, hope that the Mission will use its influence with the Agenda Committee so as to ensure that the Commission is formed only at a moment when our inclusion would be assured.

It is true that the Commission would have powers to co-opt new members even after its formation. Once it is formed, however, its overwhelming Arab composition would certainly prevent our entry. It is, therefore, essential that we should be included from the very outset, and this is only possible if the Agenda is adjusted accordingly.

You may consider it advisable to mention this matter in your conversation with the Department of State, mentioning, of course, that the matter has been taken up with the Delegation here. This tangible evidence of our earnest desire to collaborate with Near Eastern states would, no doubt, be appreciated in Washington. A lead by the United States in favour of postponement when the Council convenes on February 7th would, undoubtedly, be effective. This lead is especially necessary in view of the Lebanese Chairmanship of the Economic and Social Council, as a result of which an early decision might be advocated from the Chair with the object of securing the composition of the Commission without us.

352

1. ראה מס' 347.
2. ראה שם, הערה 2.

We have two other matters to take up in connection with this Commission: Firstly, the preferential status accorded to the Arab League is no longer realistic. Indeed, the plan for this Commission, as now drafted, might well prove the salvation of the League at the very moment of its decline. Secondly, we should be concerned to have the seat of the Commission not in Cairo as is now contemplated, but in Jerusalem; or, if this is impossible, in a more neutral center such as Istanbul. However, these questions will only arise after February 7th, when I shall be in touch with you again on the question of securing American support on these two points.[3]

Yours sincerely,

Aubrey

Aubrey S. Eban

353

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W108. התקבל: 25.1
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 24 January 1949

Satterthwaite told me formally today *de jure* recognition be granted next few days provided elections bring to power "neither Communists nor Begin".[1] He also said Transjordan be given *de jure* recognition simultaneously.

Elath

הערת־עורך
Editorial Note

צרפת הכירה בישראל דה־פאקטו ב־24.1.1949 לאחר משא־ומתן ממושך שנסוב על זכויות המוסדות הצרפתיים בישראל ועל עמדת ישראל בשאלת ירושלים. לפני ההכרה, ישראל התחייבה: (1) לפנות את המוסדות הצרפתיים התפוסים על־ידי צה"ל; (2) לפצות אותם על הנזקים שנגרמו להם במהלך המלחמה כתוצאה מפעולותיה של ישראל; (3) לפתוח במשא־ומתן עם הממשלה הצרפתית על הסכם בנוגע למעמד של אותם מוסדות, תוך הבנה שבכל מקרה מעמד זה לא יפול מהמעמד שינתן למוסדותיה של כל מדינה אחרת. בנוגע למעמדה של ירושלים, ישראל חזרה בכתב על עמדתה כפי שהובאה על־ידי שרת בנאומו בוועדה הראשונה של האו"ם ב־15.1.1949, היינו, שישראל דורשת הקמת משטר בינלאומי

3. אילת השיב ששוחח על העניין עם סטרתווייט ומקלינטוק שהבטיחו עזרה. (ראה אילת אל אבן, 1.2.1949, 93.08/375/4.) ראה גם מס' 357.

353

1. מנחם בגין, מנהיג מפלגת "חרות".

בעיר העתיקה של ירושלים, שבה נמצאים מרבית המקומות הקדושים החשובים של שלוש הדתות, אך עומדת על כך שהעיר החדשה, יחד עם הפרוזדור שמקשר אותה לישראל, שנמצאת ממילא בידיה, תסופח לישראל. איטליה הכירה בישראל דה־פאקטו ב־7.2.1949 לאחר שהושג איתה הסכם דומה בנוגע למוסדותיה בתחומי מדינת ישראל.

354

ר. שומאן אל מ. פישר (פאריס)
R. Schuman to M. Fischer (Paris)

מקור: 130.02/2391/24

Paris, le 24 janvier 1949

Monsieur,

J'ai l'honneur de vous faire connaître que le Gouvernement de la République Française a décidé de reconnaître le Gouvernement Provisoire d'Israël comme Gouvernement de fait. Cette décision ne préjuge pas de la délimitation définitive par les Nations-Unies du territoire sur lequel il exercera son autorité.

Veuillez agréer, Monsieur, les assurances de ma considération la plus distinguée.

Schuman

הערת־עורך
Editorial Note

ב־25 בינואר נערכו בישראל בחירות לאסיפה המכוננת. מפא"י זכתה ב־35.82 אחוזים מהקולות; מפ"ם זכתה ב־14.77 אחוזים; המפלגה הדתית המאוחדת — 12.35 אחוזים; תנועת החרות — 11.52 אחוזים; הציונים הכלליים — 5.27 אחוזים; המפלגה הפרוגרסיבית — 4.14 אחוזים; הקומוניסטים — 3.51 אחוזים; הספרדים — 3.51 אחוזים. שאר הקולות התחלקו בין מפלגות זעירות.

בעקבות הבחירות הקים ד. בן־גוריון ממשלת קואליציה שהיתה מורכבת מאנשי מפא"י, הדתיים, המפלגה הפרוגרסיבית והספרדים. הממשלה הוצגה בפני האסיפה המכוננת ב־8 במארס 1949. שלושת נושאי התפקידים הבכירים נשארו ללא שינוי: ד. בן־גוריון — ראש־הממשלה ושר הביטחון; מ. שרת — שר החוץ וא. קפלן — שר האוצר.

355

י. גולן[1] אל מ. שרת
Y. Gaulan to M. Sharett

מקור: 130.02/2447/10

ירושלים, כ"ה בטבת תש"ט
26 בינואר 1949

ביקרתי אמש את ד"ר אסקאראטה[2] במלון המלך דוד לקביעת הקשר בין משרד החוץ לוועדה המפשרת.[3] אמרתי לו שהיית בירושלים לרגל הבחירות וביקשת לדרוש בשלומו ובשלום חברי הוועדה. הוא פתח בהראותו לי מברק שקיבל מד"ר באנץ' שעה קצרה לפני כן המודיע לו על חתימת הסכם בין ישראל ובין מצרים ברודוס.[4] במברק נתון רק נוסח ההסכם בדבר הפסקת האש בין הצדדים בים, ביבשה ובאוויר. אסקאראטה סבר שזוהי השורה האחרונה של ההסכם כולו, אולם הבעתי השערה שזה נוסח השלב הראשון של ההסכם. יתכן שד"ר באנץ' רצה לפחות להבטיח את הסכם הפסקת האש שהגיעו אליו בשלב הראשון של השיחות והביא את הצדדים לחתימה עליו לפני החל ההפוגה ויציאת חלק מהמשלחות להתייעצויות בממשלותיהן. הוא עצמו שהה יומיים ראשונים בלבד ברודוס ואינו מתמצא במתרחש שם. בג'נבה ישבו ימים אחדים, אך לא עשו דבר ולא קבעו שום תכניות לפעולת הוועדה, כי לא רצו לפעול בהיעדרו של החבר האמריקאי, אם כי נמצאו שני העוזרים ממשרד החוץ של ארצות־הברית. אסקאראטה הדגיש שבחירת ירושלים למקום הוועדה אינה רצונם החופשי של חברי הוועדה אלא היא צו הכלול בהחלטות עצרת או"ם בפאריס.[5] בתכניתו להציע לחברי הוועדה לשהות ימים אחדים בירושלים על מנת שיעמדו איש על אופי חברו ויתרגלו לעבוד בצוותא. לאחר זאת יערכו בוודאי סיורים בארצות הקרובות. תור הארצות לא נקבע, אולם הוא מניח שתור זה ייקבע לפי הנוחות הגיאוגרפית. הוא קיבל ברצון רב את ההצעה לשמש כמזכיר ומרכז ועדה זו. שהותו הארוכה, באופן יחסי, בירושלים ובמצרים נתנה לו נסיון ולמדתו להכיר את אופי האנשים והבעיות בחלק תבל זה. מקשריו במצרים הוא יודע מה רבה תשוקתם של המצרים לסיים את המלחמה בישראל ודווקא מיניסטריון המלחמה הוא המעוניין בכך ביותר. מיניסטריון זה, והקצינים הכלולים בו, תבעו זמן רב משא־ומתן ישיר עם צבא ישראל, אולם אנשי הפוליטיקה במצרים הם אשר דחו תביעה זו, באשר היא תתפרש כהכרה בישראל. אנשים במיניסטריון המלחמה ציינו בפני אסקאראטה את הסתירה

355

1. יהודה גולן, נציג משרד החוץ בירושלים.
2. פאבלו דה אסקאראטה, נציג אישי של המתווך בפועל בקהיר; מינואר 1949 — מזכיר ראשי של ועדת הפיוס.
3. ועדת הפיוס התכנסה לראשונה בג'נבה באמצע ינואר 1949 לישיבות אחדות לקביעת סדרי עבודתה. הוועדה הגיעה לירושלים ב־24.1.1949.
4. הכוונה להסכם זמני להפסקת־אש בין מצרים וישראל עד לסיום הדיונים על שביתת־נשק — ראה כרך 3, מס' 48.
5. ראה נספח ז, סעיף 12.

אשר אנשי מיניסטריון החוץ מקיימים, כי בעוד אשר נציג מיניסטריון החוץ יושב במועצת־הביטחון ומתווכח עם נציג ישראל המוכר על־ידי מועצת־הביטחון והאו״ם בכללו בתור שכזה, הרי הוא מתנגד לשיחות ישירות בין שני הצבאות היריבים. אסקאראטה רואה את השיחות עם הממשלות הערביות לא כשיחות עם צד אחד לעומת ישראל כצד שני. לדבריו הגענו כיום לשלב, שבמערכה הקיימת פועלות ממשלות ערב כצדדים אחדים בעלי אינטרסים מתנגדים. אין להניח למשל שהשיחות עם מצרים לגבי הנגב יכולות להזדהות עם שיחות הוועדה עם עבר־הירדן לגבי שאלה זו. אסקאראטה העיר שכיום מסכימים חברים רבים בממשלת מצרים לבוא במגע עם ישראל ביתר נכונות מאשר עם עבר־הירדן. כן אין המצרים מתעניינים בגורל כפרי הלבנון התפוסים על־ידי ישראל, בדיוק כמו שאין הלבנון וסוריה כואבים את לחץ ישראל על מצרים בנגב. במידה שאסקאראטה הספיק לבוא במגע עם הצד הערבי הרי הוא גילה אצלם יחס אוהד לבואה של הוועדה, אם כי נאמר לו על־ידם שהם חוששים שגורל ועדה זו יהיה כגורל הוועדות הקודמות אשר ביקרו בארץ עד היום. אסקאראטה הדגיש שלא הוא ולא חברי הוועדה רואים את תפקידם לחקור את הבעיה ולהגיש דין־וחשבון מגוב[ש] לעצרת או״ם אשר גורלו יהיה דחייה על־ידי היריבים. הוא רואה, ובמידה שהספיק להכיר את חברי הוועדה הרי אף הם רואים, את כל אשר התרחש כאן כתהליך היסטורי ששום כוח מלאכותי לא יכול למנוע בעד התפתחותו. המניעים אשר הביאו הן את ישראל והן את הערבים למאבק היסטורי זה היו כנים, לא ועדה זו ולא גוף אחר היה ביכולתם לשנות או להשפיע על כיוון התהליך לפני חודשים אחדים, אולם תהליך זה הגיע עכשיו לשלב המאפשר התערבות גורמים להשלמתו הטבעית, ברם לא לעיצובו בניגוד לכוחות הפועלים בתוכו. הוא המשיל את המצב לתהליך לידה ואת הוועדה לרופא אשר תפקידו אינו למנוע את הלידה, אף לא להחישה או להאיטה אלא למנוע כל תקלה או הפרעה בתהליך הטבעי. נדמה לו שהוולד יצא כבר לאוויר העולם ותפקיד הוועדה עכשיו הוא לטפל בהחלמת האם ולתת לוולד את הטיפוח הראשון לגידולו. הם לא יכינו דו״חות. הם רק יעודדו את התהליך על־ידי גישה נפשית מעשית אל אנשי הממשלות הערביות ואל ממשלת ישראל. גישה נפשית זו הכרחית בעיקר לגבי הערבים, שהם הצד הנכשל. אסקאראטה ציין שאם כי הם — הערבים — אנשים נעימים הרי חסרים הם שיטתיות, תנופת־חיים וסדר יום־יום. הוא ציין לדוגמא את ההסכם היפה שנעשה על שמירה משותפת בארמון הנציב על־ידי חיילים יהודים וערבים, אולם בעוד שהשוטרים הצבאיים היהודים נמצאו ערוכים ומסודרים בארמון הנציב בשעה היעודה לבואם של אנשי הוועדה ביום ב׳, הרי הערבים הגיעו באיחור של שעה שלימה.

תכנית הוועדה היא לעבוד בארמון הנציב ואף לגור בו. אם כי אין כל יסוד לכך, הרי הערבים מקנאים בעובדה שאנשי האו״ם והוועדה מתגוררים במלון [המלך] דוד שהוא תחת שלטון ישראל. הוא על כן יימנע גם מלהנות את חברי הוועדה ואת עצמו בקונצרטים או פעולות תרבות אחרות, אלא אם כן אף הצד הערבי יוכל לתרום באופן דומה. ציינתי את המלאכותיות בעמדה זו.

במהלך השיחה שנמשכה כשעה וחצי נכנסו החבר הצרפתי מר בואסנז׳ה ומר ווילקינס[6] ממשרד החוץ האמריקאי. האמריקאי דיבר אנגלית בלבד, בואסנז׳ה דיבר

6. פרייזר וילקינס, עוזר למנהל מחלקת המזרח הקרוב במחלקת המדינה של ארצות־הברית.

אנגלית וצרפתית. זה האחרון התעניין לדעת מה כוונת המברק שקבלו מבאנץ׳ ואשר הערתי עליו לעיל. הוא קיבל את השערתי, אולם ביקש מד״ר אסקאראטה לטלגרף לרודוס ולשאול מה כוונת המברק ומה המצב בכללו. ציין שהיה רוצה מאוד כי השיחות ברודוס לא תיכשלנה. (ב[ואסנז׳ה] מבלה חלק גדול מזמנו בחברת נוויל.)[7]

אמרתי לאסקאראטה שמשרד החוץ טרם קבע את דרך הפעולה עם הוועדה. אם הוועדה תפעל באמצעות סיורים וביקורים אצל הממשלות השונות, הרי ישאיר משרד החוץ בירושלים מקשר אחד או שנים בלבד, אולם אם הוועדה תרכז את פעולותיה בירושלים, הרי אין ספק שמשרד החוץ יקיים כאן משלחת מוגברת. אסקאראטה אמר שאף הוועדה טרם קבעה את אופן פעולותיה והדבר יהא ודאי תלוי בממשלות עצמן. אם הן תעמודנה על־כך שעל כל שלב של משא־ומתן צריכות הממשלות עצמן להחליט באופן ישיר, הרי לא תהא ברירה אלא להעביר את משקל הכובד למרכזה של כל מדינה ומדינה, אולם אם הממשלות תסכמנה לתת למשלחו־תיהן סמכות מורחבת, אזי ייתכן עיקר המשא־ומתן בירושלים.

עם סיום השיחה ביקש מר אסקאראטה להעביר אליך את ברכת שלומו.

י. גולן

356

ש. פרידמן אל ג. מאירסון (מוסקבה)
S. Friedman to G. Meyerson (Moscow)

העתק: 130.11/2513/12

תל אביב, כ״ה בטבת תש״ט
26 בינואר 1949

גולדה היקרה,

קיימנו בימים האחרונים עוד שיחה עם הציר הסובייטי. הוא הוזמן אל מ[שה] ש[רת] ביום 21 בינואר לשם קבלת אינפורמציה על עניינים שוטפים. עיקר האינפורמ־ציה היה על השיחות ברודוס, על הפרוצדורה של השיחות ועל תוכנן, על הודעת הנציגים המצריים — בתשובה לשאלת נציגינו — שהם יחליטו על דעת עצמם ושנצטברה אצלם מרירות נגד אנגליה במשך הזמן האחרון. נמסר באותה שיחה על החשש שהביע א. אבן כבר בהתחלת המשא־ומתן: ייתכן שהמצרים הלכו לרודוס לא בכוונה לסיים הסכם, אלא יעמדו בתוקף על מילוי ההחלטה מה־4 בנובמבר, ובסופו של דבר, אחרי שהמשא־ומתן ייכשל, יעמידו אותנו במצב של מפירי החלטות האו״ם, בה בשעה שהם קיימו את ההחלטה בזה שהלכו למשא־ומתן.[1]

נמסר לציר שהוסכם כי היציאה מפאלוג׳ה תלך דרך עזה ולא בדרך השנייה,

7. רנה נֶוויל, הקונסול הכללי של צרפת בירושלים.

356
1. ראה מס׳ 319.

שהיתה יותר רצויה לנו, וזה מפני שבאותה דרך נהרס הגשר והיא הוצאה מכלל שימוש.[2] הודגש בשיחה שכל מה שהוסכם או יוסכם ברודוס לא יבוצע ולא יהיה לו כל ערך עד להסכם כללי בכל הסעיפים.

סופר על המצב בלבנון, על שיחות מוקדמות שהיו ועל תביעתנו שנציגי הלבנון שבאו למשא־ומתן יביאו אתם כתב מינוי בשם ממשלתם במקום המכתב מראש המטה שהיה בידם. סופר שאנו הרשינו ללבנונים לתפוש אי אלו מקומות בשטח ההפקר, שאת המקומות בהם אנו מחזיקים נפנה רק בהדרגה ושנדרוש את פינוי נאקורה.[3]

בהתחלת השיחה נאמר על הנחיתה בעקבה, על החששות שלנו שהאנגלים עברו במקום מסוים את הטריטוריה שלנו ועל הודעה קונפידנציאלית ממקור עבר־ירדני גבוה מאוד, שהנחיתה לעקבה נעשתה בלי הסכמתם ולאחר מעשה נדרשה מהם הודעה שהם היו המזמינים.[4]

הציר הציג כמה שאלות: בדבר המלווה האמריקני.[5] ההיו תנאים פוליטיים למתן המלווה. כאן הוא ציטט ביטוי שהופיע באחד העיתונים בדבר "ריבית פוליטית". כן שאל אם המלווה ניתן בכסף או בחומרים. לשאלה הראשונה קיבל תשובה שלילית; לשנייה — בחומרים. כן שאל אם בין התנאים שצרפת מציגה להכרתה בנו היה גם התנאי של פינוי כפרים בלבנון. התשובה היתה שתנאי זה נדחה, באשר העניין נתון למשא־ומתן בינינו לבין הלבנון ואין צרפת צד בו.[6] הועמדה גם השאלה מדוע מתמהמהת צרפת בהכרתה. אחרי זה הוצגה השאלה בדבר שיחרור אנשי קפריסין, ובדבר משמעותו של צעד זה מצד הממשלה הבריטית.[7] התשובה היתה שלא ברור אם זוהי התחלה לשינוי קו או, להיפך, צעד שבא להפיג את המתיחות ועל ידי כך להקל בהמשכת הקו הקודם. נאמר — תוך הדגשה שאין ביטחון בנאמנות הדברים — שהחלטה זו היא חלק מהחלטות הממשלה בדבר שינוי הקו, אחריו צריכה לבוא הכרה דה־פקטו וכו'.

בסיום השיחה נתן מ[שה] ש[רתוק] תיאור של אישיותו של שר החוץ האנגלי.

שלום וברכה,

ש.פ.

2. ראה כרך 3, מס' 21.
3. ראה מס' 348; כרך 3, מס' 158.
4. ראה מס' 302; כרך 3, מס' 185.
5. ראה הערת־עורך, עמ' 384.
6. ראה מס' 291.
7. ראה מס' 341 והערה 1 שם.

357

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X192. התקבל: 29.1
נוסח יוצא: 93.01/2180/31
נוסח נכנס: 130.09/2337/11

New York, 28 January 1949

Conversation with American delegation they indicated irritation Bevin's speech, especially remarks possibility British intervention.[1] They support our views Economic Commission Mid-East, will work for its postponement until Assembly.[2] They will sponsor our admission on conclusion Rhodes. They attach primary importance no breakdown at Rhodes, avoidance transition from Bunche to [Conciliation] Commission until conclusion Egyptian armistice talks. [Security] Council will convene on Bunche's return, discuss his report and powers Conciliation Commission.

Eban

358

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X193. נשלח: 29.1; התקבל: 30.1
נוסח יוצא: 93.01/2180/31
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 28 January 1949

View improving relations Western Powers am maintaining close contact Eastern representatives. Talks Katz-Suchy, Vilfan,[1] Houdek, all friendly. Former two referred Washington press remarks on our eligibility Mar-

357

1. ב־26 בינואר קיים בית־הנבחרים הבריטי דיון כללי על ארץ־ישראל. שר החוץ בווין הגן על פעולותיה של בריטניה בארץ־ישראל עד כה, ותוך ציון חוסר התיאום בין מדיניות בריטניה וארצות־הברית באיזור בעבר, קרא לשיתוף־פעולה טוב יותר בין שתי המדינות בעתיד, לנוכח התגברות המתיחות הבינלאומית. הוא הודיע על כוונתו להכיר בישראל, לאחר שמדינות חבר־העמים הבריטי יאשרו זאת. עם זאת הוא הוסיף, שבריטניה לא תעמוד מן הצד אם יתחדשו מעשי האיבה באיזור. הוויכוח, שהיה מתוח ומלא מרירות, הסתיים באישור מדיניות הממשלה, אך חברים רבים ממפלגת הלייבור נמנעו בהצבעה.
2. ראה גם מס׳ 347, 352.

358

1. יוזה וילפאן, הנציג הקבוע של יוגוסלביה באו״ם.

shall aid, myself explained this not our policy.[2] Explained our efforts join Mid-East Commission United Nations,[3] which might in personal opinion be best channel economic aid Middle East, apart from loans and aid which we obtain normally with no strings attached. Katz strongly approved /recalling their opposition/ not loans but economic subventions outside United Nations. Poland will approve ECOSOC Commission only with our participation, likewise Australia.

Eban

359

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X196
נוסח יוצא: 93.01/2180/31

[New York], 31 January 1949

Jewish Telegraphic Agency on January 31st has 3 items on Israel's eligibility for Marshall aid.[1] Some American Zionists publicly advocating this line. Presume you agree this inconsistent our basic policy and that subject would be better avoided.[2]

Eban

360

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק 744
נוסח יוצא: 93.08/374/1

[Washington], 31 January 1949

My great privilege inform you that 16.00 hours today President signed following statement:

> On October 24, 1948, the President stated that when a permanent government was elected in Israel, it would promptly be given *de jure*

2. ראה מס' 359.
3. ראה מס' 347.

359

1. ראה גם מס' 358.
2. שרת השיב שהוא מסכים בהחלט ובמפגיע לדעתו של אבן; הוא כבר הבריק לאילת באותו עניין וביקש מאבן לתדרך את הסוכנות הטלגרפית היהודית ועיתונים שונים בהתאם. (ראה שרת אל אבן, מברק LS/111, 2.2.1949, 93.01/2180/31).

> recognition. Elections for such a government were held on January 25th. The votes have now been counted and this Government has been officially informed of the results.[1] The United States Government is therefore pleased to extend *de jure* recognition to the Government of Israel as of this date.

At this historic hour I wish to present to you my deep and sincere feelings of loyalty and expression of hope that this great occasion may mark a new milestone in the progress of our state.

Respectfully,

Epstein

361

א. אבן אל י. לינטון (לונדון)
A. Eban to I.J. Linton (London)

מברק

נוסח יוצא: 93.03/68/2

[New York], 31 January 1949

Would welcome account Saturday's meeting.[1] Am visiting United Kingdom delegation this week discuss attitude our admission and other matters. Suggest you explore likely attitude, without making formal request. Have not decided date of application except that it will be in time for confirmation by Assembly April. Have Moshe [Sharett]'s authority these explorations.[2]

Eban

360

1. ראה הערת־עורך, עמ׳ 396.

361

1. פגישת לינטון עם בווין ב־29.1.1949, בה נמסרה ללינטון הודעה על הכרת בריטניה בישראל — ראה מס׳ 367.
2. ראה מס׳ 340 והערה 2 שם.

362

פגישת האגף הפאריסאי של מחלקת המזרח התיכון במשרד החוץ
Meeting of the Paris Section of the Middle East Division
in the Ministry for Foreign Affairs

העתק: 130.15/3749/2

[פאריס], 31 בינואר 1949[1]

כמוס

על לקח "השליחות לפאריס" ועל דרכים במדיניותנו הערבית

(מדברי חברים בפגישת "האגף הפאריסאי"[2] של מחלקת המזרח התיכון:
א. ששון, טוביה [ארזי], סלים [בכור][3] וזיאמה [שמואל דיבון])

1. מטרות "המשלחת הפאריסאית" ומידת התגשמותן.
המטרות העיקריות של המשלחת היו:

(א) בהקמת מגע עם ארצות ערב לשם הבנת המתרחש ועיקוב שיטתי ומתמיד אחרי התהליכים והגורמים העיקריים הפועלים בהן.

(ב) נסיון לבוא במגע עם ממשלות ערב לשם הצעת משא־ומתן ישיר במגמת סיום המלחמה ופתרון של שלום.

(ג) בדיקת האפשרויות, הערך והמעשיות של התקשרות עם גופים אופוזיציוניים בארצות ערב במגמת הפרעה ל"מאמץ המלחמה" הערבי.

(ד) חידוש והקמת קשרים עם חוגים ערביים בעלי השפעה מסוימת לשם הסברת עמדתנו, הפצת רעיונות והכשרת הקרקע לקראת הבנה והסדר של שלום בין יהודים וערבים.

עתה לאחר חמישה חודשי עבודה בפאריס, ננסה לסקור את מידת התגשמותן של מטרותינו הראשוניות.

באשר להקמת המגע עם ארצות ערב, נראה שפגישותינו המתמידות פחות או יותר עם ערבים בעלי השפעה ובקיאות בארצות ובחוגים שונים מבטיחות לנו את מינימום ההבנה וההתמצאות הדרושות לנו לעבודתנו.

המאמץ רב־הצורות להגיע לידי שיחות או משא־ומתן בפרט, הביא לידי השיחות המתקיימות עם שתי הארצות הנ"ל.[4]

הבדיקה של יעילות ומעשיות ההתקשרות עם אופוזיציות (שנעשתה ביסודיות לגבי הלבנון בלבד) נתנה תוצאות שליליות.

ובאשר למטרה הרביעית — כלומר חידוש והקמת קשרים — אפשר לציין

362

1. ראה כרך I, הערת־עורך בעמ' 453.
2. תאריך העתקת התעודה במשרד החוץ.
3. סלים (שלמה) בכור (בכורי), איש מחלקת המזרח התיכון במשרד החוץ.
4. כך במקור. הכוונה לשיחות עם מצרים ועבר־הירדן — ראה להלן.

שחודשו קשרים ונוצרו קשרים אשר נוצלו לשם הכשרת קרקע, העמדת דברים על אמיתותם ותעמולה לרעיון שותפות האינטרסים שבינינו ובין הערבים.

2. לקח "מאמצי השלום".

לאחר בדיקה קצרה של אפשרויות שיתוף־פעולה עם האופוזיציות החלטנו שננסה להגיע לידי הסדר עם הממשלות הקיימות בארצות ערב. היום — לאחר הישגים מדיניים וצבאיים רציניים של ישראל, לאחר פעולת ההסברה והשכנוע שלנו ולאחר שמנהיגי ערב וחלקים מסוימים של העמים עצמם יודעים את המצב לאמיתו — כדאי לעשות את "חשבון הנפש" ולבדוק מה הם סיכויי הסדר של שלום עם הממשלות הערביות הקיימות. השאלה היא האם השיחות עם עבר־הירדן והבירורים עם מצרים מהווים שלב בתהליך של הסדר סופי וקרוב עם הממשלות, או הנם רק נסיון בלתי־מחייב של בירור אפשרויות של הסכם מצד הארמון המצרי מחד ורצון יותר כנה אולם פחות חופשי מצדו של עבדאללה הנתון בידי בריטניה, מאידך.

יש דעה האומרת שלמרות המכות שהוכו הערבים ולמרות ההכרה של שליטים ומנהיגים ערביים בהגיון ובתועלת שבשיתוף־פעולה יהודי–ערבי, יום השלום עם הממשלות הקיימות רחוק. והוא רחוק מכיוון שרצון הקיום והשלטון, ואף ההתחייבויות שנתנו ממשלות אלו לעמיהן, יחייבו אותן להמשיך במדיניותן.

אל נשכח גם שעל פרשת דרכים זו, כשממשלות גם תוהות על דרכיהן, הופיעה בריטניה בהצעה לקבל את ארצות ערב תחת חסותה ולעזור להן להמשיך בהתנגדותן לישראל. שותפות אינטרסים זו שבין המדיניות הבריטית והממשלות הערביות אין בה כדי לקרב את השלום. אם ההנחה של אי־אפשרות הסדר קרוב עם הממשלות היא נכונה, הרי זה מחייב תשומת־לב מיוחדת ובדיקה יותר קפדנית של כל הגורמים המתנגדים לממשלות או המשטרים הקיימים, במגמת חיפוש מגע ובני־ברית אשר יקרבו את יום השלום.

בענין ה"טיפול" באופוזיציות הושמעה אזהרה מפני אשליות ואף סכנות האורבות בדרך זו. האזהרה מבוססת על ההנחה, שבמצב הפנימי הקיים בארצות ערב תמשכנה האופוזיציות אשר תעלינה לשלטון בהתנגדות לישראל בצורה יותר קיצונית מקודמיהן, מכיוון שביקורתן נגד הממשלות מבוססת על חוסר תקיפות ופעולה מספקת בשטח זה. מכל מקום, נראה לכל החברים שגם אם לא נמצא בין האופוזיציות בני־ברית בדרכנו לשלום, הרי מחובתנו להקים מגע וקשר עם החשובות שבהן. הודגשה החשיבות של הקמת קשר עם ה"ופד"[5] וטיפוח קבוצת ג'וואהרי[6] בעיראק.

3. קווים במדיניותנו הערבית.

מחילופי הדברים שהושמעו בפגישה הסתמן הצורך בשלושה קווי פעולה:

(א) המשך המאמץ להגיע לידי הסדר קרוב עם הממשלות, למרות כל הקשיים ועל יסוד תקווה, שהעובדות תאלצנה את המנהיגים הערבים לשנות את מדיניותם.

(ב) הקמת מגע וחיפוש בני־ברית בין האופוזיציות השונות. (הפעולה הנ"ל הכרחי שתיעשה מתוך זהירות ובצורה שלא תפריע לקשרינו עם אנשי השלטון.)

5. מפלגת האופוזיציה הראשית במצרים — מנהיגה מוסטפה נחאס.

6. מחמד מהדי אל ג'וואהרי, משורר ועיתונאי עיראקי, חבר מפלגת האחדות הלאומית ומתנגד למשטר.

(ג) בד בבד עם שתי הפעולות הנ"ל, ומתוך הנחה שייתכן והצלחתן אינה קרובה ביותר, יש לעשות מאמץ להגיע בהקדם האפשרי להפסקת המלחמה, כשלב ביניים בדרך לשלום. פירושו של דבר, יצירת מצב עובדתי בארצות ערב שיאפשר לנו לשחרר חלק הגון מכוחותינו הצבאיים ולהקל על המעמסה הכלכלית והכספית של המלחמה.

בקשר ל"סיום המלחמה" הועלה רעיון של כיבוש המשולש המסוכן בצורה שרוב תושביו יישארו ויהיו מסוגלים ומוכנים לארגן שלטון עצמי. נזכר גם הרעיון של אפשרות ביצוע פעולה מעין זו בהסכם עם עבדאללה. לא נעמוד כאן על פרטי התכנית הזאת.

4. שונות

1. יש להניח ש"עבודת השדה" של מחלקת המזרח התיכון תצטרך להיעשות בחוץ־לארץ בפיקוח והדרכת מנהל המחלקה.
2. יש להגביר את יעילות תחנת השידור הערבית שלנו ולהפכה לנשק מועיל ומותאם לפעילותנו המדינית.
3. יש לבדוק את האפשרות והיעילות של הקמת מרכז אירופי לתעמולה בכתב בארצות ערב.

363

א. אבריאל אל מ. שרת
E. Avriel to M. Sharett

דין־וחשבון: 130.11/2514/14

פראג, [ינואר] 1949

[.....][1]

ב־14.1 נפגשתי עם שר החוץ מתוך הצורך לברר את ההתנהגות לגבי הפרסום הבריטי בענייני הנשק.[2] מר קלמנטיס שאל מה תהיה עמדתנו. עניתי שננהג כמו שנהגנו במקרים קודמים, כלומר, נציג את שאלת אספקת הנשק כשאלה אחת בתוך כל הסבך הכללי, נטיל דופי באנגלים המספקים נשק לערבים, ולא נזדהה עם פרטי ההאשמות. הערתי שהאנגלים מלבים בכל פעם מחדש את הסיפור על שדה התעופה בז'אטץ ואין כנראה בידיהם ידיעות מדויקות על המשלוחים החשובים ביותר שלא יצאו בדרך האוויר. מר קלמנטיס אמר לי שנתן למר הודק הוראות דומות לנקודות־הראות שהבעתי לו. הוא קרא לפני את ההוראות האלה, והן למעשה מזדהות עם מה שאמרתי. הוא ביקשני להודיע זאת לשר החוץ ולבקש אישור או הצעות שינוי כדי להתאים את הופעתנו. בדרך כלל איננו מודאג במיוחד מן הפרסום הבריטי, אך רואה הוא בו אי־נעימות מטרידה.

363
1. חלקו הראשון והאחרון של הדין־וחשבון לא הודפסו כאן.
2. ראה מס' 313.

בהמשך השיחה שאל מר קלמנטיס האם אנו חושבים שישנה אפשרות של התערבות בריטית מזוינת. עניתי שהורדנו את חמשת המטוסים מתוך טעות, וכי המצרים משתמשים באווירונים מאותו הטיפוס. ייתכן שהיינו מנסים להורידם גם אילו ידענו שהם בריטיים ממש, אך אין בדעתנו להסתבך במלחמה עם אנגליה. פנינו לשלום ולסיום מהיר של המלחמה וטיהור שטחה של מדינת ישראל מפולשים. מר קלמנטיס שאל אם אמנם חדרנו למצרים, ועניתי לו שאכן עברנו את גבול מצרים ברדפנו אחרי יחידות מצריות כדי להשמידן, אבל שאין בדעתנו לספח חלקים של מצרים לישראל. הוא חזר לשאלת אנגליה ושאל האם אנו סבורים, שאנגליה מביאה בחשבון שצבא בריטי יופיע בקרוב בקרב. אמרתי שאין לי ידיעות מדויקות על המצב, אולם נראה לי שקיימת אפשרות כזאת. אנגליה מעוניינת באופן חיוני בנגב, איננה סומכת עלינו כעל בני־ברית, איננה תולה עוד תקוות ביכולתן של המדינות הערביות לכבוש את הנגב ובנכונות ממשלתנו לוויתורים אחרי ויתורי כ"[ט] בנובמבר. על־כן ייתכן, שאנגליה שוקלת אפשרות של התערבות צבאית, כדי להבטיח את האינטרסים שלה. מר קלמנטיס קבל את הסברתי ושאל האם אנחנו מקווים להגיע לשלום עם מצרים ועבר־הירדן, ללא ויתורים טריטוריאליים בנגב. אמרתי שאנו הודענו וחזרנו והודענו, שאין בדעתנו להוסיף ולוותר על איזורים נוספים של הארץ המחולקת. אם האויב ישלים עם מציאות זו — נגיע לשלום.

העליתי בפני שר החוץ את צרכינו בנשק כבד ממינים שעד כה לא יכולנו להשיג כאן, כגון תותחים וטנקים, הנחוצים לנו באופן דחוף, וביקשתיו לברר את האפשרויות, לאור המצב המתוח עם השלטונות הצבאיים. הוא הבטיח להודיעני, אם כי הדגיש, שאין צ׳כוסלובקיה מייצרת כמויות מספיקות של נשק כבד כדי למכרו במועדי אספקה קצרים, ואם הצבא יגיע למסקנה שיש ביכולתו לוותר לטובתנו על חלק מציודו — יעשה כך. הוא הוסיף שאין הוא ניגש לשאלה זו מבחינה מסחרית כי אם מבחינת צרכינו הצבאיים.

בסוף השיחה בקשני מר קלמנטיס למסור לך את ברכותיו האישיות ולהביע לך את הערכתו להנהגתך המוצלחת במצבים מסובכים ביותר. כן אמר שיש בדעתו למנות בקרוב ציר לישראל, דבר שנמנע ממנו על־ידי היעדרו מפראהא במשך שבועות רבים ועל־ידי הריאורגניזציה במשרד החוץ. יש בדעתו להקטין את המנגנון מ־450 ל־250 עובדים בפראהא (חוץ משירות החוץ).

[.....]

364

ג. הירש אל מ. פישר וא. נג'ר (פאריס)
G. Hirsch to M. Fischer and E. Najar (Paris)

מברק מוצפן 75
נוסח יוצא: 130.09/2344/2

Tel Aviv, 1 February 1949

For your advance information. Government decided abolish military governorship Jerusalem as from 2nd February.[1] Announcement bound provoke criticism, hostile questions. Following our line for explanation: This does not imply change political status Jerusalem. Merely administrative change by way of adjustment administrative forms to realities situation during past few months. In future Ministry Interior will appoint District Commissioner above municipality as in other parts of country. Lately military government became superfluous, since all Government ministries have direct representatives there as in Haifa and elsewhere. You are to underline this action not construable as annexation and will not prejudice solution Jerusalem problem. All above for guidance if provoked, not for uninvited publication.

Hirsch

365

ד. יוסף אל מ. שרת
D.B. Joseph to M. Sharett

מקור: 130.02/2447/10

ירושלים, ב' בשבט תש"ט
1 בפברואר 1949

חברי ועדת הפיוס הזמינו אותי, את ברגמן,[1] דיין וגולן לכוס תה אתמול בבית הנציב. נפגשנו אתם ועם כל חבר העובדים שלהם.

עם יאלצ'ין דיברתי על דא ועל הא.

בואסנג'ה פתח בשיחה אתי על הערבים ועבר לדבר על בעיית הפליטים ולהסביר

364

1. הממשל הצבאי פעל בשטח ירושלים המוחזק על-ידי ישראל מסוף יולי 1948. ד. יוסף היה המושל הצבאי של העיר.

365

1. אברהם ברגמן (בירן), עוזר ראשי של המושל הצבאי של ירושלים; החל מפברואר 1949 — הממונה על מחוז ירושלים מטעם משרד הפנים.

עד כמה חשוב לנו שנעזור להם למצוא פתרון לבעיה. אמרתי שאנו מבינים את הדאגה לפליטים על יסוד הומניטארי, אבל קרה מה שקרה ואין להחזיר את העבר. השתנה המצב מאז עזיבתם את הארץ. לזה אמר שהוא מבין יפה כי הפתרון צריך להיות סידורם בארצות השכנות במקומות די מרוחקים מהארץ ולזה דרושים כספים רבים, אשראי וכו׳. אמרתי לו שאני סבור שעל יסוד כזה הם ימצאו רצון טוב לטיפול בבעיה מצד ממשלתנו. הוא אמר שחשוב מאוד שממשלתנו תראה רצון טוב לעזור לפתרון הבעיה ואמר שזה יקל ויעמוד לנו לברכה בשטחים אחרים, כי הוא אינו חושב שהם צריכים לטפל בכל בעיה ובעיה לחוד, אלא בכל הדברים יחד. אם נעזור להם לפתור את בעיית הפליטים, יהיה יותר קל לנו להגיע למבוקשנו בשטח אחר, כמו ירושלים.

הוא הדגיש תוך כדי שיחה שהם אינם רוצים לעשות יותר מאשר לחפש דרך להביא אותנו יחד עם הערבים ולעזור לשני הצדדים לבוא לידי הסכם שיביא לשלום. תהיה חשיבות שנמצא דרך להבנה עם ארצות ערב מסביב לנו, כי אתם נצטרך לחיות בעתיד.

הביע את הדעה שמה שקרה באנגליה[2] מציין ללא ספק שינוי יסודי בפוליטיקה האנגלית כלפינו והרושם שלו שלא ימשיכו להפריע לסידור בינינו לבין הערבים.

על ירושלים לא דיבר ואני לא רציתי לפתוח בשיחה עליה. רק אמרתי לו, כשהוא הזכיר את ירושלים כנ״ל, שבנוגע לירושלים יהיה להם תפקיד מאוד קשה.

גם הוא וגם יאלצ׳ין השתדלו להראות ידידות רבה. גם דיברו אתי שני האמריקאים — ווטקינס וחברו,[3] אבל לא אמרו שום דבר של ממש.

בברכה,

דב יוסף

366

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W48T. התקבל: 2.2

נוסח יוצא: 93.01/2180/32

נוסח נכנס: 130.09/2308/8

[Washington], 1 February 1949

Reliably informed both White House and State Department favour establishment embassies Tel Aviv and Washington. Main reason given — assure U.S.A. diplomatic seniority and demonstrate their friendship Israel. Other reason: desire treat us equal basis with Egypt, Iraq, Saudi Arabia.

Niles informed me confidentially President, although pressed by many friends applying for Tel Aviv post, decided reappoint McDonald.

Epstein

2. בריטניה הכירה בישראל ב־29 בינואר — ראה מס׳ 367.
3. הכוונה, כנראה, לפרייזר וילקינס — ראה מס׳ 364 והערה 6 שם. האמריקאי השני לא זוהה.

367

שיחת י. לינטון — א. בווין (בלונדון, ב־29 בינואר 1949)
Meeting: I.J. Linton — E. Bevin (London, 29 January 1949)

דין־וחשבון: 93.04/37/12

London, 1 February 1949

Secret

Present: The Rt. Hon. Ernest Bevin, P.C., M.P.; Mr. I.J. Linton

Mr. Burrows, the Head of the Eastern Department, had telephoned about 10.30 in the morning to say that His Majesty's Government had decided to give recognition to the Government of Israel, and that Mr. Bevin would be glad if I could call at the Foreign Office to see him at 12.30 p.m. I asked whether the statement would be issued after my interview with Mr. Bevin, and Mr. Burrows said that some difficulty had occurred because they wanted to issue the statement within an hour or so, but Mr. Bevin was heavily engaged and could see me only at 12.30. The statement, however, was very short, and he would give it to me over the telephone. Mr. Marriott would be seeing Mr. Shertok about the same time. (There were two further telephone calls from the Foreign Office, postponing the interview, first to 12.45, and later to 1 p.m.)

Mr. Bevin was alone in his room, and after greetings he said that I had probably heard that they had just issued a statement giving *de facto* recognition to the Government of Israel. It was his wish to establish the friendliest relations between the two Governments. He would do everything he could to arrange for the exchange of representatives as soon as possible. He wanted to have direct contact with the Israeli Government through the Israeli Representation in London, and through His Majesty's Government's Representative in Tel Aviv. As far as I was concerned, whether I remained as Acting Representative, or was appointed Representative, or whether somebody else was appointed to London, he wanted to have direct contact. If I had any difficulties he would like me to come to see him, and he would do what he could to smooth them out. I should also keep in touch with Mr. Hector McNeil, and he would give the clearest instructions to the Heads of Departments concerned, that they should always be ready to deal with any problems which we desired to raise.

I replied that I welcomed the decision of His Majesty's Government. As I had walked along towards Downing Street, a story had come into my mind which I had heard from Dr. Weizmann. It had occurred 32 years ago, when Dr. Weizmann and others were waiting outside the Cabinet Offices while the British Cabinet was considering its attitude to Zionist aspirations. Sir Mark Sykes[1] had come out and said: "Gentlemen, it's a

367

1. דיפלומט בריטי, עוזר־מזכיר בקבינט המלחמה הבריטי, 1916–1919; פעל למען הצהרת־באלפור.

boy". That boy was the Balfour Declaration. I was glad that today Mr. Bevin could report that it was again a boy. I hoped that this decision would prove a step towards the establishment of normal and friendly relations between Israel and Great Britain. In spite of all that had happened, there was a reservoir of sympathy and friendly feeling for the British people in Israel. That reservoir could be tapped. I also expressed the hope that this decision would hasten the process of bringing peace to the Middle East. There should be no conflict of interests between Israel and Great Britain. With goodwill, many of the difficulties could be resolved, and the peace which would result would be of advantage not only to Israel but to Britain, the Arab States, and indeed to the world as a whole.

Mr. Bevin said that he would like to assure me that, in spite of all the froth in the press and elsewhere, he had never had any prejudice against Israel. He had had to carry with him a great many people; it was not easy for a Foreign Secretary at the centre of a great Empire. We had had in the past two days recognition from a substantial number of countries; it was no accident that it had happened just now, and we could draw our own conclusions from it. He hoped that he could talk to me freely and off the record, without any danger of leakages. I gave him this assurance, and Mr. Bevin said that he could tell me confidentially that we would not now have much opposition from India, though Pakistan was still adamant.[2] He thought that we had not lost much by Britain waiting with her recognition. I replied that I had been in New York at the time when the Jewish State was proclaimed, and after America and Russia had given us their recognition, many of us had felt disappointed that Britain had not followed suit. Mr. Bevin said he appreciated that, but it had not been easy to arrange it. America had been in touch with him on many things, but they had not told him that they intended to give immediate recognition. It had even come as a surprise to many of the Americans at Lake Success.

The Palestine problem had been a long and difficult story, but he was very glad now that it was being settled. The Arabs had not been in a proper mood at that time, but the psychological moment had now come. He hoped that there would be no more fighting, and that it would be possible to bring about peace. He was glad that he had been able to arrange for the Jews in Cyprus to go.[3] One of the difficulties was that he had been asked to stop people of military age from leaving Cyprus, as a means of inducing the Arabs to agree to the first Truce. But recently,during the talks in Paris, he had asked Mr. Hector McNeil to get into touch with the Acting Mediator to see whether a way could not be found out of the difficulty in which he had been involved. He was also arranging for Jews in other territories under British control or administration to be able

2. ראה מס' 422.
3. ראה מס' 341 והערה 1 שם.

to leave. He had not known that there was any trouble about Aden, and had heard it only in Parliament during the debate.[4] He would take it up at once with the Colonial Secretary. I explained what the position in Aden was, and mentioned also the plight of the Jews in the Yemen. I also asked that similar facilities should be given to the Jews in Tripoli and in other parts of North Africa under British control.

When Mr. Bevin was speaking about the difficulties in the past of doing anything tangible in regard to the Palestine problem, he remarked at one stage that I probably did not know him. I said that we had met before on a number of occasions during the informal discussions which we had had with him and Mr. Creech-Jones, when I was a member of the Delegation headed by Mr. Ben-Gurion.[5] Mr. Bevin said that there had been one or two occasions when he had thought he might be able to come to some settlement with us, but somehow or other it had not come off. He repeated that he would like to have direct dealings with the Israeli Government, and that I should convey that to Mr. Shertok. He would like to avoid the intermediary of other Jewish bodies, Members of Parliament, and other individuals. I said that of course there were some Jewish problems which were not the direct concern of the Israeli Government, and in which some Jewish bodies were interested; and they would no doubt be coming to the Foreign Secretary about them. Mr. Bevin said that what he had had in mind, of course, was questions which concerned the Palestine and Israeli problems.

When Mr. Bevin mentioned the prospects of peace, I said that I hoped he would use his influence in the direction of helping to reach a successful outcome of the direct talks with the Arab States, so that we and the Arab States could return to our peaceful pursuits, and we could intensify our work of reconstruction. Mr. Bevin said that he was much interested in economic development in the Middle East; he had some ideas about it, and some of them might be of interest to us.

Before I left he again repeated that I should keep in touch with him and with Mr. Hector McNeil and the Eastern Department. I said that I should like to take this opportunity of expressing my appreciation of the friendly way in which members of the Eastern Department had received me; I realised that it had not always been easy for them, because I was somewhat of a ghost, and it is not easy to deal with apparitions. I had tried not to embarrass them, and I must say that whenever I had made a request, I had always received a friendly hearing, whether they had been able to grant it or not. Mr. Bevin said that now that the position had been regularised, he felt sure that there would be good relations between us.

I.J.L.

4. במהלך הוויכוח על ארץ־ישראל בבית־הנבחרים ב־26 בינואר עורר אחד הצירים את בעייתם של יהודי עדן, כ־4000 נפש, שאין נותנים להם ויזות יציאה לישראל. סגן שר החוץ, כריסטופר מייהיו, השיב מיד שיהודי עדן יורשו לצאת. (ראה *460 H.C. Deb.* 5s., col. 1012.)

5. הכוונה לשיחות בין הנהלת הסוכנות וממשלת בריטניה שהתקיימו בפברואר 1947.

368

א. הד אל א. הרליץ[1]
U. Heyd to E. Herlitz

מברק מוצפן W128. התקבל: 2.2
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 1 February 1949

Your MH2855.[2] Friends State Department advised me informally if impossible Levin[3] come to agreement with General Keyes[4] similar that Germany,[5] he better wait few days before making official representation. Reasons: (1) Haber's[6] report recommending removal present restrictions be published this week. (2) Department unwilling officially rescind present regulations before Rhodes talks ended in either success or failure.

Helpful if you could advise how Mediator reacted Bevin's releasing Cyprus detainees,[7] since lack Mediator's allegedly required approval main stumbling block U.S.A. Zones.[8]

Heyd

368

1. אסתר הרליץ, מנהלת בפועל של מחלקת ארצות־הברית במשרד החוץ.
2. הרליץ מסרה על קשיים ביציאת עולים בגיל הצבא ממחנות העקורים באוסטריה והציעה לעורר את הנושא במחלקת המדינה, לאור הכרתה של בריטניה ושחרור עצורי קפריסין. (ראה הרליץ אל אילת, 31.1.1949, 130.09/2308/8.)
3. קורט דניאל לוין, סגן־קונסול, קצין עלייה של ישראל באוסטריה.
4. ג'פרי קייז, המושל הצבאי והנציב העליון של ארצות־הברית באוסטריה.
5. על המצב לכאורה ועל המצב למעשה בעליית יהודים יוצאי צבא מהאיזור הבריטי והאמריקאי בגרמניה ראה מס' 248; כרך I, מס' 528.
6. ויליאם האבר, יועץ לעניינים יהודיים במינהל הצבאי האמריקאי בגרמניה ובאוסטריה.
7. ראה מס' 341 והערה 1 שם.
8. הרליץ השיבה, שבווין שיחרר את עצורי קפריסין בלי להתייעץ במתווך. המצב ברגע זה הוא, שארצות־הברית היא המדינה היחידה שמטילה הגבלות על עליית עקורים. ישראל אינה יכולה להסכים למצב זה והרליץ הציעה להביא את העובדות לידיעת הציבור. אשר למתווך, הרי הוא טען פעמים אחדות שאין לו לא עניין ולא סמכות בפרשה זו. (ראה מברקה אל הד, T9W, 4.2.1949, 130.09/2308/2.) ראה גם מס' 376.

369

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X198. התקבל: 3.2
נוסח יוצא: 93.01/2180/33
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 2 February 1949

Press carries reports impending formal annexation Jerusalem.[1] Friendly delegations advise that actual steps towards complete integration Jerusalem in Israel would pass without reaction, eventually securing international consent, but formal proclamation now would appear as needless provocation, view recent Assembly resolution and appointment [Conciliation] Commission. Colombian representative today urged us not take formal step before admission U.N. confirmed. Opinion growing for restriction international regime to Old City, therefore unnecessary force issue.[2]

Eban

370

שיחת ש. פרידמן — פ. ירשוב (בתל אביב, ב־1 בפברואר 1949)
Meeting: S. Friedman — P. Yershov (Tel Aviv, 1 February 1949)

דין־וחשבון: 93.07/506/12

תל אביב, ג׳ בשבט תש״ט
2 בפברואר 1949

הנושא העיקרי של השיחה היו הפרסומים הסובייטיים השונים שהופיעו בזמן האחרון: החוברת של גנין ״הפרובלימה הפלשתינאית״ והידיעה בעיתון ״טרוּד״ וברדיו המוסקבאי בדבר הבחירות.[1] אמרתי שאני רואה את הפרסומים כאי־ידידותיים

369

1. ראה מס׳ 364.
2. שרת השיב שביטול הממשל הצבאי הוא צעד פורמלי גרידא ונועד להתאים את המצב הפורמלי למצב בעין. (ראה מברק LS/117, 3.2.1949, 93.01/2180/33.)

370

1. לקראת סוף 1948 ותחילת 1949, ובמיוחד לאחר הבחירות בישראל, מתן המלווה האמריקאי והכרת מדינות המערב, רבו הפירסומים הביקורתיים על ישראל בברית־המועצות. החוברת של גנין ״הבעיה הארצישראלית״ תיארה את ישראל כמדינה בורגנית בעלת אידיאולוגיה לאומנית. הפירסום ב״טרוּד״ לאחר הבחירות היה בלתי אוהד, הדגיש את האופי הבורגני של מפא״י והביא את דברי מיקוניס, שהבחירות היו בלתי־חופשיות ושרבבות שמות לא הוכנסו לרשימות הבוחרים. (ראה נמיר אל שרת, Pi72, 13.1.1949; גולדה מאירסון אל שרת, Pi80, 27.1.1949, 130.09/2325/4.)

וכי הם מפתיעים ומצערים אותנו. הם היו מובנים, אילו יחסה של ברית־המועצות אל מדינתנו היה אחר. נוכח יחסה החיובי של ברית־המועצות ותמיכתה בנו, אין הם מובנים לנו. ציינתי שאין כל יסוד לדברי פרסומים אלה בדבר התקרבותנו למערב כאחת מתוצאות הבחירות, ועל כך עמד כבר שר החוץ בשיחתו עם נציג "דיילי אקספרס". אין לייחס משמעות כזאת גם לגל ההכרות מצד מדינות המערב, כי אין לראות בזה דבר לא רצוי בשביל ברית־המועצות. הלא גם ברית־המועצות רצתה שהמדינות יכירו בנו, והוכחה לכך תמיכתה בפנייתנו לקבלתנו לאו"ם. כן לא נכון לציין את מפא"י בתור מפלגה בורגנית, כפי שעשה זאת "טרוּד". יכולות להיות הערכות שונות לדרכי פעולתה, אולם אין לשלול את העובדה שהיא מפלגת פועלים. ציינתי שלדעתי הפרסומים האלה ניזונים ממקורות המטעים אותם. אחד המקורות העיקריים היא כנראה המפלגה הקומוניסטית בישראל. הוכחה לכך — ההסתמכות על דבריו של מיקוניס לא רק במברק של "טרוּד" ובחוברת של גנין, המזכירה את שמו כמה פעמים, אלא אפילו מצדו של סופר כה חשוב כארנבורג, אשר גם הוא במאמרו הידוע הסתמך במידה מסוימת על אותו המקור.[2]

הציר שאל אותי בהתחלת השיחה אם אני מתכוון לכך שהוא יביא את הדברים לפני ממשלתו. עניתי לו שאם הוא רואה כמוני את הפרסומים שהזכרתי כבלתי מתאימים למציאות, אשמח אם יעשה זאת.

וזוהי תשובתו: החוברת של גנין ושם המחבר אינם ידועים לו. בכלל אין לייחס חשיבות מיוחדת לחוברות שונות המתפרסמות בברית־המועצות ואין לראות בהן דעה רשמית. החוברת כוללת תוכן של הרצאה ואפשר לתאר שיופיעו חוברות אחרות עם הרצאות אחרות. להערתי שהחוברת יצאה בהוצאת "פרבדה", ענה: "הן מישהו צריך להוציא אותה". אחר־כך עבר לעיתונות שלנו ואמר שגם היא לא פעם מפרסמת דברים לא ידידותיים כלפיהם. אמרתי שיש להבדיל בין העיתונות שלנו לבין זו שלהם. אצלנו — עיתונים של מפלגות שונות, לפעמים של אישים המטביעים את חותמם על עיתונם, ואין איש אחראי לתוכנם. לא פעם כלולה בהם גם ביקורת חריפה מאוד לגבי ממשלתנו ובמידה שהביקורת אינה עוברת את הגבולות, היא אפשרית בתחומי חופש העיתונות. ואילו אצלם הן יש קו מסוים. על־כך הוא הגיב שהערכה זו של עיתונותם היא מוטעית וכי כפי שאני ללא ספק נוכחתי לדעת, מתנהלים גם בעיתוניהם ויכוחים על בעיות שונות ומובעות דעות שונות.

העירותי שיש להבחין בין רשימות שונות של עיתונים ותגובה עליהן בעניינים שוטפים לבין קו מסוים, שאותו אפשר לראות בפרסומים של הזמן האחרון. לכן לא ראיתי מקום לשיחה אתו בשעה ש"נובויה ורמיה" שלהם פרסם רשימה כתשובה לדברי עיתונים שונים שלנו,[3] גם אם לא הייתי מסכים לכל מה שנאמר באותה רשימה, ואילו עכשיו הפרסומים שלהם נותנים כאילו ביסוס אידיאולוגי למפעלנו בארץ ועם ביסוס זה קשה לנו להשלים. חזרתי שאין לשאוב אינפורמציה עלינו והסברה למפעלנו מהמפלגה הקומוניסטית כאן, אשר הבחירות האחרונות הוכיחו מה משקלה. הוא שאל במה להסביר את חולשתה. עניתי בנקודה זו ארוכות, וציינתי במיוחד את עמדתה השלילית של מפלגה זו לכל מפעלנו בכל שלביו מאז ומתמיד: עלייה, הגנה, מדינה, מפעל קונסטרוקטיבי וכן הלאה. אמרתי שאין להעביר שום קו משווה בינה לבין

2. ראה כרך I, מס' 535 והערה 1 שם.
3. ראה מס' 263.

תנועות קומוניסטיות בארצות אחרות, כמו שאין יסוד להשוואות בין רוב תנועת הפועלים שלנו עם מפלגות סוציאל־דמוקרטיות [.....].[4] הציר הקשיב הקשבה טובה לדברי ומזכירו ניהל פרוטוקול של השיחה.

אחרי זה הציג כמה שאלות בדבר הבחירות, הערכת תוצאותיהן, סיבת כשלונו של י. גרינבוים, גילה השתוממות על כשלונו של ראש עירית ירושלים בעירו הוא.[5]

בקשר לחלק הראשון של השיחה הזכיר לי שהעיר פעם לאיתן ולי כי הוא רואה בחנויות הספרים ספרות אנטי־סובייטית וכפי שמוסרים לו, לא מאשרים מוסדות הממשלה שלנו את הסכומים הדרושים להבאת ספרים וסרטים רוסיים, דבר המצמצם את יבואם לארצנו. החלק השני של השיחה היה מוקדש לשאלות הרכוש הרוסי בארץ. הוא אמר שהוא מחשיב מאוד את הסידור המהיר של עניינים אלה, מקווה שאנו נעשה את הדרוש כדי לעזור להם בשטח זה ועמד במיוחד על הרכוש הרשום על שמה של הממשלה הצארית. הסברתי לו את עמדתנו: ההבדל בין רכוש ה״מיסיה״ לבין זה של החברה הפראבוסלאבית[6] ואת מגמתנו לפרסם חוק, שלפיו ייקבע מנהל בשביל רכוש החברה, בה בשעה שלגבי ה״מיסיה״ יבוטל הצו הקיים של ממשלת המנדט ועל־ידי־כך יכול ראש ה״מיסיה״ לקבל את רכושה למעשה. בנוגע לרכוש הממשלה הצארית אמרתי שדווקא בנקודה זו אין כל קשיים ושעליהם לברר איזה רכוש היה רשום בצורה זו ולהודיע לנו על כך.

השיחה ארכה קצת יותר משעה. ש. פרידמן

371

י. לינטון אל א. אבן (ניו יורק)
I.J. Linton to A. Eban (New York)

מברק מוצפן 94

נוסח נכנס: 93.01/2180/33

London, 3 February 1949 (15.56)

Saw Burrows Wednesday, asked informally their attitude renewal our application Security Council.[1] Burrows said they had not yet reconsidered matter, but will make off-record inquiry and let me know informally.

4. חסרה שורה במקור.
5. י. גרינבוים, שר הפנים בממשלה הזמנית וד. אוסטר, ראש עיריית ירושלים, ניגשו לבחירות לאסיפה המכוננת ברשימות אישיות, אך לא הצליחו להיבחר.
6. הרכוש הרוסי בישראל חלקו היה בידי ״החברה הארותודוקסית הארצישראלית״ (״החברה הפראבוסלאבית״) וחלקו בידי המשלחת הכנסייתית הנוצרית (״המיסיה״); באופן פורמלי, היה הרכוש רשום על שם בעלים שונים וחלקו על שם הממשלה הצארית הרוסית. בתוך המשלחת הכנסייתית היתה מחלוקת, כשפלג חשוב שלה נהה אחרי הפטריארך היושב במוסקבה והכפוף לממשלה הסובייטית. לפרטי המשא־ומתן הממושך שהתנהל בין ממשלת ישראל והצירות הרוסית בעניין הרכוש הרוסי ראה תיקים 20–130.11/2501/16.

371
1. בעניין קבלת ישראל לאו״ם.

Subsequently saw Bevin, conveyed Shertok's reply to recognition.[2] Bevin said instructed Marriott submit to Shertok name of representative, also arrangement for staff etc.[3]

Linton

372

שיחת ש. פרידמן — פ. ירשוב (בתל אביב, ב־3 בפברואר 1949)
Meeting: S. Friedman — P. Yershov (Tel Aviv, 3 February 1949)

דין־וחשבון: 130.11/2514/1

בשיחתי עם הציר מיום 1.2.49 נשאלתי, אם נכון שארצות־הברית עומדות להעלות את נציגם אצלנו לדרגת שגריר.[1] עניתי שלא קיבלנו על כך שום הודעה רשמית. למחרת היום, ביום 2.2, באה הצעה רשמית בעניין זה מצד הנציגות האמריקאית וביום 3.2 ניתנה תשובתנו החיובית. נפגשתי עם הציר הסובייטי ביום 3.2 במיוחד כדי למסור לו על־כך. השיחה היתה קצרה ואני מוסר אותה כמעט בדיוק, כפי שנשתמרה בזכרוני.

בהתחלת דברי הדגשתי, שההצעה באה מצד ארצות־הברית, ללא כל יזמה מצדנו וציינתי שדרגתו של הנציג האמריקאי ב־3 ארצות שכנות היא דרגה של שגריר.

— ובכן מהי המסקנה שלכם?

— אנו מביאים את הדבר לידיעתך.

— כלומר, יהיה לכם עכשיו ראש אחר לקורפוס הדיפלומטי.

— תלוי בכם, שלא יהיה אחר.

— מקובל שמדינה זו או אחרת מציעה לנו העלאה בדרגה של הנציגים הדיפלומטיים ואז ממשלתי מחליטה לעשות זאת בשים לב לבקשה שהובאה לפניה.

— לא נראה שדווקא מדינה קטנה כמדינתנו תביע את רצונה שנציגה יהיה בדרגת שגריר, אולם אני מוכן למסור את דעתך לשר החוץ.

— לא צריך למסור, אני אומר לך זאת באופן פרטי. מכל מקום אמסור לממשלתי את הידיעה שהבאת.

— אשמח אם תוכל גם למסור את הטון בו נאמרו הדברים.

שוחחנו אחר־כך על הקשיים העומדים לפנינו במציאת מספר די גדול של אנשים לתפקידים דיפלומטיים לארצות שונות. הוא התעניין בקורס לדיפלומטים שהתקיים בזמנו על־יד הסוכנות היהודית ושאל, אם אנו חושבים על הקמת מוסד להכשרת עובדים בשטח זה. הוא אמר: "יש לכם עכשיו דאגות רבות, נחוצים אנשים עם נסיון רב, עם השכלה רחבה", והוסיף: "כמובן גל ההכרות האלה חשוב מאוד בשבילכם,

2. שרת הביע תודה על ההכרה והודיע על נכונות ישראל לדון בהחלפת נציגים. (ראה Ministry for Foreign Affairs, Press Release No. 2, 1.2.1949, 130.02/2391/22).

3. ראה מס׳ 374.

372

1. ראה מס׳ 366, 373. השווה גם מס׳ 370.

אולם יש הבדל בין ההכרה הניתנת עכשיו יחד עם אחרים, לבין ההכרה שניתנה מיד אחרי 15 למאי ובמסיבות של אותו הזמן".

שאלתיו, אם נכונות הידיעות על כך שהוא עומד לנסוע למוסקבה.[2] הוא הכחיש. אמר שלפי שעה ידוע לו הדבר רק מהעיתונות ושאל לנכונות השמועות על חזירתה של גולדה לישראל.[3] עניתי שלפי שעה עוד לא נקבע שום דבר בעניין זה.

ש. פרידמן

373

מ. שרת אל א. אילת (ואשינגטון)
M. Sharett to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן T8W
נוסח יוצא: 130.02/2446/11

Tel Aviv, 4 February 1949

Strictly personal. Late last night McDonald transmitted message from U.S.A. Government indicating their desire establish Embassy, enquiring our attitude.[1] This morning, after consultation Prime Minister, replied affirmatively, with profound gratification. Am informing Soviet Envoy.[2] For you: Have agreed exchange Ambassadors Washington, Tel Aviv, fully realising implications elsewhere, on strict internal understanding we shall not in fact go beyond Legation level in personnel and finance. It should be point honour with us behave as befits small, poor, hard struggling state. Am certain you will be appointed, but should like feel you be available in future for position Minister elsewhere, if ever reshuffling called for. Regarding Counsellor, feel strongly imperative need for new man from Israel.

Shertok

2. בעיתונות הופיעו ידיעות שהציר הסובייטי עומד לצאת למוסקבה לדווח על תוצאות הבחירות בישראל. (ראה, למשל, "דבר", 2.2.1949).
3. גולדה מאירסון שבה ממוסקבה באמצע פברואר ונתמנתה לשרת העבודה והביטוח הסוציאלי בממשלה שהוקמה בראשית מארס. מ. נמיר, שהיה יועץ בצירות ישראל במוסקבה, מונה לציר ונכנס לתפקידו בראשית מאי.

373

1. ראה מס' 366.
2. ראה מס' 372.

374

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק 1216
נוסח יוצא: 93.01/2205/3
נוסח נכנס: 130.09/2328/5

Tel Aviv, 4 February 1949

Long conversation Cadogan. He expressed relief at change official relationship, hope continuance our personal relations, which always harmonious. Has asked London instructions on our admission,[1] expressed purely personal impression that after recognition they will probably "go whole hog".[2] Enquired progress armistice talks, showing less interest Rhodes than in prospects talks Transjordan. Enquired prospects refugee problem in terms of "some partial return". Concluded with cordial reference Israel's international responsibilities and contribution world affairs.

Eban

375

ג. רפאל אל מ. שרת
G. Rafael to M. Sharett

מברק מוצפן NI14. התקבל: 9.2
נוסח יוצא: 93.01/2180/33
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 8 February 1949

Cordier discussed with me Conciliation Commission /complaints re/ Jerusalem civil administration,[1] Constituent Assembly[2] and road Government House.[3] I expressed our great concern Commission's intervention

374

1. ראה מס׳ 371.
2. היינו, קבלת ישראל ועבר־הירדן לאו״ם בעת ובעונה אחת.

375

1. ראה מס׳ 364.
2. החלטת ישראל לכנס את מושב הפתיחה של האסיפה המכוננת בירושלים.
3. כוונתה של ועדת הפיוס לסלול כביש מבית הממשלה — מקום מושב הוועדה — אל העיר העתיקה דרך הכפר הערבי סילוואן, כדי להקל על קיום מגעים עם מנהיגים ערביים. הוועדה חזרה בה מכוונתה לאור התנגדות ישראל.

this stage, may affect chance accomplish its ultimate mission and is not in conformity with terms reference. Cordier fully agreed, stating he advised Commission study papers and keep aloof until termination Rhodes talks. Also feels Commission's tour Arab countries beginning February 12th is premature. Promised cable Commission again these views.

Rafael

376

א. הד אל א. הרליץ
U. Heyd to E. Herlitz

מברק מוצפן W60T. נשלח: 9.2; התקבל: 10.2
נוסח יוצא: 93.01/2180/32
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 8 February 1949

Your T9W.[1] In conversation /Warren Fierst/[2] was informed Army inclined /accept/ Haber['s] recommendation removal restrictions, but Near Eastern Division taking position change policy now may jeopardize Rhodes negotiations. Since restrictions originally imposed after consultations Mediator, State Department /hesitant/ follow Bevin's procedure preferring seek some kind approval from Bunche and Conciliation Commission. If you agree, Epstein will make official representation next week. Please also advise whether matter should be leaked to press.[3]

Heyd

376

1. ראה מס׳ 368 והערה 8 שם.
2. כך במקור, אך הכוונה כנראה להרברט פירסט, לשעבר פקיד בכיר במחלקת המדינה שעסק בענייני פליטים באירופה.
3. ראה מס׳ 385, פסקה אחרונה. בתשובתו תיאר שרת את טענת מחלקת המדינה שביטול הגבלות ההגירה ישפיע על שיחות רודוס כטענה דמיונית. הוא הוסיף שהחלטת הבריטים לשחרר את העצורים בקפריסין נעשתה באורח חד־צדדי והמתווך שימש רק כצינור להעברת ההחלטה בין הבריטים לישראל (ראה מברקו אל אילת, T24W, 13.2.1949, 130.09/2308/2). מאוחר יותר הודיע הד, כי הוחלט לבטל את כל ההגבלות החל מיום 18.2.1949. החלטה זו קיבלה את אישור המתווך (ראה הד אל שרת, 18.2.1949, 93.01/2180/32).

377

ש. פרידמן אל ג. מאירסון (מוסקבה)
S. Friedman to G. Meyerson (Moscow)

מקור: 130.11/2514/1

תל אביב, ט' בשבט תש"ט
8 בפברואר 1949

לגולדה שלום וברכה,

אני מניח שכבר הגיע לידיכם פרוטוקול השיחה שלי עם הציר מ־2.2.49.[1] השיחה התקיימה לפי יזמתי ואני מרוצה שקיימתי אותה. בפרוטוקול מסרתי את עיקרי הדברים. אוסיף שבדבריו היתה נימה של הצטדקות ורצון להפחית את החשיבות שאנו מייחסים לפרסומיהם. טלגרפתי לכם, שלדעתי תיטיבו לעשות גם אתם, אם תקיימו שיחה מעין זו. מסרתי את תוכן השיחה גם לאהוד [אבריאל] ולברזילי (לשני — בלי הקטע הנוגע ל"הדור") והצעתי גם להם שיחה עם הצירים הסובייטיים במקומותיהם, במידה שהיחסים ביניהם מאפשרים שיחה כזו. לדעתי, עלינו לעבור לקו של התקפה בקשר עם פרסומים לא־ידידותיים ומסולפים. כשלון הקומוניסטים בבחירות נותן לנו יותר תוקף לטעון, שאין לראות בהם גורם הקובע משהו בחיי מדינתנו ואין לראות את מציאותנו באספקלריה שלהם. אני אמרתי את הדברים באופן ברור מאוד.

[.....][2]

תוצאות הבחירות, מעמדנו בממשלה העתידה לקום והקו הפועלי הברור שהוצהר על־ידי בן[־]ג[וריון] אחרי הבחירות — מחייבים אותנו לתגובה נמרצת לפרסומים מסוג זה ולדעתי גם נותנים תוקף לעמדתנו.

בדואר זה תקבלי פרוטוקול של שיחתי עם ירשוב מיום 3.2.[3]

בברכה,

ש. פרידמן

377

1. מס' 370.
2. פסקה אחת לא הודפסה כאן.
3. מס' 372.

378

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X208. התקבל: 10.2
נוסח יוצא: 93.01/2180/33
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 9 February 1949

Canadian reply Eliahu [Elath] and myself indicates their vote admission[1] assured, unless new attack by us. We believe should now report Americans between eight and ten votes now available, suggest their assistance, initiative, secure early [Security] Council action. Would welcome your authority request reconsideration by Council at first moment appearing suitable, provided: (1) have complete assurance success, (2) no vote to be pressed until required majority both assured and willing to vote. This involves virtual prior agreement Americans, which would now work for. All five of us[2] believe no more congenial moment likely occur than near future, view progress armistice talks, complete peace in country, preponderance recognizers in Council and Assembly, British phase of exchanging representatives. Our estimate favourable vote possible within week or two.[3]

Eban

379

מ. שרת אל א. אבן (ניו יורק)
M. Sharett to A. Eban (New York)

מברק מוצפן Y92, Y93
נוסח יוצא: 130.09/2329/3
נוסח נכנס: 93.01/2180/33

Tel Aviv, 9 February 1949 (20.30)–10 February 1949 (19.00)

Conciliation Commission informed us propose first visit Arab capitals, then come Hakirya but would appreciate informal talk with me before tour, whereupon invited them my house Jerusalem, 7th February. Meeting lasted five, repeat five hours, /they eleven, we six/; proceedings most cumbersome by translation and interpreters' stupidity. Their chief worry

378

1. קבלת ישראל לאו"ם. ראה מס' 340.
2. אבן, לוריא, רובינסון ורפאל — חברי משלחת ישראל לאו"ם, ואילת — הנציג המיוחד בוואשינגטון.
3. ראה גם מס' 381.

Jerusalem, account facts already created and further *fait accompli,* alleged to be intended connection Constituent Assembly.[1] Myself restated /whole/ case Jerusalem, explained evolution so far in terms automatic logical development arising from Arab attack, our defence, assumption control by State as only practical solution. Without formally committing future Assembly and Government, denied categorically any present intention spring surprises by spectacular proclamations. Reiterated our policy keep Jewish Jerusalem within State, confine international regime Old City with custody Holy Places throughout, but stressed our anxiety achieve this by accord with /U.N./, hence our interest not precipitate conflict before all chances harmonious solution exhausted. What happens if final decision against /us? — shall see then. No nation can undertake comply U.N. decision if vital national interests at stake, but we hope things won't come such pass. French seemed reassured, American bit sticky, repeated parrotwise what already done, application laws etc./, "transcends purport" Commission view its mandate; Turk also stressed imperative character Assembly resolution. Following day French asked Fischer convey me his satisfaction my attitude.

Reacted further questions raised as follows:

Peace: Prefer direct negotiations and consider Commission should merely try bring parties together, /also/ prefer negotiate separately, view different issues involved each case. French opined there is common denominator /making/ for collective negotiations.

Refugees: No return long as no peace. Even without warfare active hostility Arab states would make those returning source imminent danger against which lip-service declarations loyalty to Israel no safeguard. Issue would be considered in context peace settlement. We don't say none would return but say from outset such return as be agreed no solution problem, which must be sought in resettlement elsewhere. Stressed aggressors' responsibility for exodus, explained Israel would have evolved differently if no war. Large Arab minority would been integrated automatically and made its imprint on legislation, administrative arrangements, economics etc., but result exodus Israel developed differently, as overwhelmingly Jewish country and Arabs would be returning to entirely different state from one wherein they would continued living if never left. Mere restoration status quo /ante unimaginable/, tremendous efforts reintegration, rehabilitation, be needed upsetting stability, creating grave political, economic, security, problems. Such efforts elsewhere conducive greater stability, /contentment/, long run. Indicated possibilities resettlement Transjordan, Syria, Iraq; mentioned material our possession including /preliminary/ estimates cost, plans financing. They asked for

379

1. ראה מס' 375 והערה 2 שם.

memorandum which promised informally.[2] Stated we be ready compensate for land indicating two alternative methods: first direct payments to owners, second block payments into resettlement fund. French mooted compensation non-landowning elements, myself declined liability /other/ than land, referred our claim /war/ damages including huge war expenditure.

Boundaries: Preferred separate Arab State with which adjustment easier, would not fight create it or avert annexation, but if latter materialises would insist: *First,* rectification present lines, example Coastal Plain, where present narrowness tolerable if neighbour weak and closely tied but not otherwise. Stressed our original claim Western Palestine proven feasibility its fulfilment, explained essential difference between partitioning historic and Western Palestine. *Second,* non-use Arab part Cisjordan for foreign military bases.

At conclusion French who presided admitted feeling /unoptimistic, view/ wide gap respective attitudes. They first toyed idea returning from Cairo Jerusalem, meeting me again, to which agreeable, but apparently decided proceed from Cairo other capitals direct, probably including Jedda, starting Saturday, returning three weeks. Inform Kaplan, Elath.

Shertok

380

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W62T. נשלח: 10.2; התקבל: 11.2
נוסח יוצא: 93.01/2180/32
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 9 February 1949

Soviet Ambassador Panyushkin[1] discussed with me informally recent reports U.S.A. press regarding possibility Israel joining Marshall plan.[2] Course conversation he said Russia has no intention force us their bloc and knows "great majority" Israelis are not Communists. Their only interest that we remain fully independent foreign influence and domination. He added if we remain independent, Russia will remain friendly to Israel.

2. ראה מס' 443.

380

1. אלכסנדר פניושקין, שגריר ברית־המועצות בארצות־הברית.
2. ראה מס' 358, 359.

I assured Ambassador our determination protect our independence and our sincere desire preserve friendship Russia.

My impression Ambassador had Moscow's instructions inquire matter and he invited me luncheon this purpose. Only we two present.

Epstein

381

א. אבן אל א. אילת (ואשינגטון)
A. Eban to E. Elath (Washington)

העתק: 93.03/86/11

[New York], 11 February 1949

My dear Eliahu,

I had a talk with Ross this morning. You will note that he has been nominated as Deputy United States Representative at the Security Council. After discussing the improved prospects at Rhodes, I recalled our agreement that a successful outcome there would be a favourable time for renewing consideration of our membership in the United Nations.[1] He confirmed this view, and a discussion ensued on the attitude of various members. In particular, I believe that there will be an American approach to the United Kingdom pointing to the advantages which a favourable vote would have, not merely on Anglo-Israeli relations but also on the prospects of Anglo-American unity in this problem. These representations will presumably be made to Cadogan.[2] My own conversation with Cadogan last week[3] indicated that he agrees with this view already. You may, therefore, consider whether a higher level approach by the Department or the White House to the British Ambassador could not be encouraged.

I believe that I informed you that the Chinese attitude, when I last spoke to Dr. Tsiang, appeared more hopeful than before. You might consider whether the Ambassador in Washington could again be approached. In general, once we get the Council, under American initiative, to reconsider the problem, our task will not to be to scrape seven votes together but to obtain an almost unanimous verdict. The position is

381

1. ראה מס' 378.
2. מבחינת נוהל, רוס הציע שאבן יכתוב אל מועצת־הביטחון, יאזכר את הדיון הקודם על בקשת ישראל להתקבל לאו"ם שהתקיים בפאריס ויבקש דיון מחודש. בעקבות מכתב זה, המשלחת האמריקאית תעשה לכינוס מועצת־הביטחון, כאשר יובטח המספר המירבי של קולות. (ראה אבן אל שרת, NI-15, 11.2.1949, 93.01/2180/33.)
3. ראה מס' 374.

transformed in relation to our situation last December in that nine members of the Council recognize us at this time instead of only three then. We are also recognized by thirty-two members of the Assembly instead of fourteen or fifteen at that time.

With reference to Canada, I have no doubt that a successful outcome at Rhodes will remove any hesitations there. It might, however, be appropriate to tell your recent contacts at Ottawa that our application will probably soon be renewed in the context of a favourable outcome of the armistice negotiations.

Sincerely yours,

Aubrey S. Eban
Representative of Israel to the United Nations

382

מ. שרת אל א. אילת (ואשינגטון)
M. Sharett to E. Elath (Washington)

T20W מברק מוצפן
130.09/2308/2 : נוסח יוצא
93.01/2180/32 : נוסח נכנס

Tel Aviv, 11 February 1949

Please sound State Department regarding instruction McDonald attend opening Constituent [Assembly] Jerusalem.[1] If you find necessary in course conversation you may state: (1) no intention whatsoever use occasion for any unilateral action regarding status Jerusalem, (2) presence U.S. representative will in no way signify U.S. acquiescence in any status. Most important he should attend, as his absence will very seriously mar relations. Opening is Monday afternoon.[2]

Shertok

382
1. ראה מס' 375 והערה 2 שם.
2. ראה מס' 384.

383

מ. שרת אל א. אבן (ניו יורק)
M. Sharett to A. Eban (New York)

מברק מוצפן Y97
נוסח יוצא: 130.09/2329/12
נוסח נכנס: 93.01/2180/33

Tel Aviv, 11 February 1949 (16.40)

Further my Y93.[1] Replying question why we convened Constituent Assembly Jerusalem, said would have been historically irreverent our part if we didn't. They also raised impending municipal elections Jerusalem, American particularly sticky this point, to my mind quite stupidly; myself explained this /normal/, imperative, necessity regularising internal position democratically, where we would be if present co-opted councillors, or those whose mandate long overdue, simply refused carry on unless re-elected. This silenced French, but American wouldn't see reason.

Shertok

384

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W68T. התקבל: 13.2
נוסח יוצא: 93.01/2180/32
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 12 February 1949

Your T20W.[1] Our friends were unable persuade Acheson regarding McDonald's participation. Learned strong pressure on State Department been extended by Vatican and through French and Italian Ambassadors against participation Jerusalem session.

Satterthwaite informed me of instructions dispatched on this subject to McDonald.[2]

Department disturbed by our premature release news McDonald appointment. This usually done by White House after appointment confirmed by Senate. Official cable on my appointment should be made by you, after McDonald officially presents you U.S.A. reply.

Epstein

383
1. מס' 379.

384
1. מס' 382.
2. ראה מס' 385.

385

א. הרליץ אל א. אילת (ואשינגטון)
E. Herlitz to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן T26W. התקבל: 14.2
נוסח יוצא: 130.09/2308/2
נוסח נכנס: 93.01/2180/32

Tel Aviv, 13 February 1949

McDonald informed Shertok officially received instructions his Government decline invitation /session/ Jerusalem.[1] Following gist their explanation:

(1) [U.N.] Assembly's resolution /place/ Jerusalem U.N. control and task Conciliation Commission recommend permanent international regime. U.S.A. Government, though aware flexibility term "international regime", thinks Commission should have full opportunity work out solution.

(2) Holding Assembly Jerusalem, in conjunction our known territorial claims to Jerusalem, will be regarded number U.N. members with serious misgivings.

(3) /Might have/ adverse effect our admission U.N.

(4) Will prejudice work of Commission not only connection Jerusalem solution but also /its/ attempts to effect agreement between all parties. Holding Assembly "in the heart of territory allotted by 29th November resolution to the Arabs" may hamper Israel–Arab negotiations.

Knox,[2] in conversation with me, added they very upset, he thinks U.S.A. acting this manner since they afraid accusation by other countries U.S.A. always jumping ahead U.N. decisions. For your information — whole Western Bloc declined invitation.

We today informed local press and suppose they will attack U.S.A. Government. Presume you will be questioned /too/. Following Shertok's reply to Commission: "would have been historically irreverent our part if convened elsewhere".[3]

Today also leaked to local press story ban exit Jews military age American zones.[4]

Herlitz

385
1. ראה מס' 382, 384.
2. צ'ארלס פ. נוקס, יועץ בנציגות ארצות־הברית בישראל.
3. ראה מס' 383.
4. ראה מס' 368, 376.

386

ר. רובין אל מ. שרת
R. Rubin to M. Sharett

מברק מוצפן Ri20. התקבל: 15.2
נוסח נכנס: 130.09/2296/9

בוקארשט, 14 בפברואר 1949

אלפים יהודים עומדים על־יד הצירות יום ולילה ודורשים עלייה. הממשלה לא מתערבת. היהודים אינם זזים וזורקים בקשותיהם לעלייה לחצר הצירות. בצורה כזו נמסרו עשרים אלף בקשות. ביקשתי ראיון דחוף לשר החוץ ו[שר] הפנים ואין תשובה. המתיחות גדולה. נא לא לפרסם העניין. חושב לנחוץ לבקש התערבות [—] אצל הרוסים. נא ענה מיד.[1]

ראובן

387

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X213. התקבל: 16.2
נוסח יוצא: 93.01/2180/33
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 15 February 1949

Your Y100.[1] Reluctant encourage any suggestion of conditional link between small incident and major policy, therefore can hardly invite delegates reconsider their firm commitment. Am shortly seeing Ross, Parodi, Ignatieff, other matters and they will presumably react when admission mentioned — if Jerusalem meeting worries them. Personally believe it storm in teacup, which will be completely overshadowed by armistice agreement, if achieved. With retrospective wisdom, now regret insufficient preparation international opinion with idea choice Jerusalem rests on profound historic motives, not contemporary political claims.

Eban

386

1. פרידמן השיב ב־19.2.1949: "קראנו בהתרגשות, לאחר התייעצות עם השר החלטנו לשקול הצעתך עם גולדה החוזרת היום". (המברק, IR14, בתיק 130.09/2296/8.) ראה גם מס' 392, 393.

387

1. שרת שאל אם להחלטת ישראל לכנס את המושב הראשון של האסיפה המכוננת בירושלים תהיה השפעה שלילית על בקשת ישראל להתקבל לאו"ם. (ראה שרת אל אבן, 13.2.1949, 93.01/2180/33.)

388

א. הד אל משרד החוץ
U. Heyd to the Ministry for Foreign Affairs

דין־וחשבון: 130.20/2460/9

ואשינגטון, ט״ז בשבט תש״ט
15 בפברואר 1949

סודי

דין־וחשבון מס׳ 2

1. עבודה מדינית ומשא־ומתן עם מחלקת־המדינה

בתקופה שעברה מאז כתיבת הדו״ח האחרון[1] נתרכזה עבודתנו בשטח המדיני ובמשא־ומתן עם מחלקת־המדינה בעיקר בנושאים כדלקמן:

הכשלת מאמצי הבריטים בימי הקרבות בנגב לשתף את ארצות־הברית בפעולות נגדנו; המלווה; הכרתנו המלאה; המשא־ומתן ברודוס; יציאת יהודים בגיל הצבא מהאיזורים האמריקאיים בגרמניה ואוסטריה; ועידת .I.R.O בג׳נבה;[2] ועידת החיטה הבינלאומית בוואשינגטון.[3] (דו״ח על נסיעתי לקנדה יישלח לחוד.)

2. שינוי אווירה במחלקת־המדינה

כתוצאה ממינוי מר אצ׳יסון כמזכיר המדינה ועם נתינת ההכרה המלאה והחלפת השגרירים, ניכר שינוי ידוע לטובה באווירה במחלקה. בהזדמנויות שונות נרמז לנו מהבית הלבן וממחלקת־המדינה, שנגמרה פרשת הניגודים ביניהם בעניין מדיניות ארצות־הברית לגבי דידנו. מוקדם עדיין לקבוע אם באמת נתגלד קרע מסורתי זה, ואולם עלינו לנהוג ביתר זהירות על מנת למנוע כל רושם שאנו מנסים להיעזר בבית הלבן נגד המחלקה.

ניכרת נכונות גדולה יותר במחלקת־המדינה לעזור לנו במשאלותינו השונות. לעתים, כגון בעניין משלחת אמריקאית לפיתוח תעופתנו האזרחית, נכונות זו היא אף גדולה מאשר רצוי לנו.

3. בעיות מדיניות בעתיד הקרוב

בין הבעיות המדיניות העומדות לפנינו בוואשינגטון בחודשים הבאים בולטות שלוש אלו:

388

1. ראה דין־וחשבון מס׳ 1, 22.12.1948, 130.20/2460/9.
2. הוועד־הפועל של ארגון הפליטים הבינלאומי (.I.R.O) התכנס בג׳נבה בסוף ינואר. על הפרק עמדה, בין היתר, שאלת השתתפות הארגון במימון עליית העקורים היהודים מאירופה. בסיום הדיון הוחלט להקציב ארבעה מיליון דולאר כהשתתפות הארגון בהסעת העקורים לישראל. (ראה התכתבות בתיק 130.03/1976/8.)
3. ועידת החיטה הבינלאומית התכנסה בוואשינגטון בסוף ינואר כדי לדון על הסכם חיטה בינלאומי. ישראל הוזמנה לשלוח משקיף בלתי־רשמי. הנציגות בוואשינגטון עשתה מאמצים להעלות את הדרג של הנציגות הישראלית. (ראה התכתבות בתיק 93.08/375/22.) ראה גם מס׳ 405.

(א) עמדת ארצות־הברית לגבי קביעת גבולות ישראל: נראה שאנשי המחלקה וגם הבית הלבן מוסיפים לתמוך בהודעת ג׳סופ בנובמבר שעבר[4] — הודעה שקבלה אישור נוסף בנאום הנשיא לפני שבועות מספר — היינו, שישראל לא תורשה לספח איזורים שמחוץ לגבולות החלוקה, אלא אם היא תוותר על שטחים אחרים. ברגישות מיוחדת עוקבת מחלקת־המדינה אחרי תכניותינו בעניין עתידה של ירושלים.

(ב) בעיית הפליטים הערביים: שאלה זו משמשת נשק בדוק בידי מתנגדינו בארץ זו. אף חוגים האוהדים לנו מגלים מבוכה מסוימת. נעשו על־ידי ידידינו מאמצים כדי למנוע ויכוח בלתי רצוי לנו בעת הדיון בהענקה האמריקאית לפליטי ארץ־ישראל בקונגרס.

(ג) עזרה אמריקאית לפיתוח המזרח התיכון: נקודה ד׳ בנאומו של הנשיא בטכס השבעתו בדבר עזרת אמריקה לפיתוח איזורים מפגרים עוררה דיונים ופעילות נמרצים במנגנון הממשלה ובעיתונות. המזרח התיכון נחשב כאחד האיזורים העיקריים הזקוקים לעזרה זו. הכנת תכנית פיתוח מסוג זה תחייב את ערנותנו המיוחדת בעתיד הקרוב.

[.....][5]

בכבוד רב,

א. הד

בשם אליהו אילת, נציג מדינת ישראל בארצות־הברית

389

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W77T. נשלח: 16.2; התקבל: 17.2

נוסח יוצא: 93.01/2180/32

נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 15 February 1949

Franco Spanish Envoy here suggested through Bob Nathan informal meeting myself discuss establishment relations his country and Israel. Please advise regarding desirability such meeting.[1]

[.....][2]

Epstein

4. ראה מס׳ 167 והערה 1 שם.
5. ארבע הפסקאות האחרונות של המכתב לא הודפסו כאן.

389

1. שרת הורה לאילת לא להיפגש עם הנציג. (ראה שרת אל אילת, LS/156, 20.2.1949, 93.08/369/27).
2. חלקו השני של המברק, שעוסק בשיחות שביתת־הנשק ברודוס, לא הודפס כאן.

390

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X214. התקבל: 17.2
נוסח יוצא: 93.01/2180/33
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 16 February 1949

Ross very apologetic Jerusalem,[1] expressed no criticism our action, but some regret theirs, indicating their special position on Conciliation Commission responsible incident. I explained would be ridiculous in eyes of history if birth state celebrated elsewhere. He raised political future Jerusalem, stating scheme they discussed with us Paris[2] increasingly favoured by Washington, would now like fairly specific idea our probable reaction. I replied — would refer homeward, but any event much would depend nature of demarcation between Jewish, Arab, Jerusalems. He indicated Israel's position would be as administering authority with full legislative powers, reporting annually to Trusteeship Council, on which Israel would become member, while U.N. represented in Jerusalem by sinecure official supervising Holy Places. One Arab State always on Trusteeship Council by rotation. He indicated some possibility raise discussion this scheme April Assembly. This led discussion membership, whereon his attitude very satisfactory, reiterating immediate aftermath Rhodes agreement most suitable time Council action.[3] Am now satisfied Jerusalem incident unaffects our prospects except possibly favourably, owing to their visible guilt complex.[4]

Eban

390

1. העדרו של נציג ארצות־הברית ממושב הפתיחה של האסיפה המכוננת — ראה מס׳ 385.
2. ראה מס׳ 1.
3. ראה מס׳ 381.
4. ראה גם מס׳ 387.

391

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X217. התקבל: 17.2
נוסח יוצא: 93.01/2180/33
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 16 February 1949

Further my X214.[1] Worth considering if we should work for Trusteeship scheme become sponsored early date Conciliation Commission as basis discussion, thus detaching them from ideas full-blooded internationalisation, avoiding impression conflict between our facts and Assembly resolution. This without commitment our acceptance. Robinson preparing internally draft agreement to illustrate scheme.[2]

Eban

392

ר. רובין אל מ. שרת
R. Rubin to M. Sharett

מברק מוצפן Ri24. התקבל: 18.2
נוסח נכנס: 130.09/2296/9

בוקארשט, 17 בפברואר 1949

הבוקר נפוצה שמועה שהממשלה הרומנית הסכימה לעליית מאה אלף ושבשעה ארבע יעשו הפגנה ליד הצירות.[1] בשעה אחת הוזמנתי לסגן־מיניסטר החוץ שאמר, שהממשלה חוששת שההפגנות מאורגנות על־ידי הצירות. עניתי בהצהרה שאינני מעוניין בהפגנות ושחושב אותן למזיקות לאינטרסים שלנו, לכן יש לחפש את המארגנים בין אויבינו. נתבקשתי לאחוז באמצעים למנוע התקהלות; אמרתי שאין לי אמצעים אחרים מאשר להודיע לקהל שיתפזר. בהמשך השיחה, כשביקשתי תשובה לעניין עליית חלוצים, ענה שאינם מוכנים להחליט תחת לחץ הרחוב. בשעה ארבע התאספו כעשרים אלף מבוגרים ונוער שהפגינו רצונם לעלייה. דעתי שהיה כאן ניצול פרובוקטיבי של ההמונים במטרה להקשות על החלטת העלייה לחלוצים, ובכלל, ליצור אפשרות מאסר המנהיגים הציוניים באשמת ארגון מהומות והפגנות.[2]

ראובן

391

1. מס׳ 390.
2. לא נמצא. ראה מס׳ 394.

392

1. ראה מס׳ 386.
2. ראה מס׳ 393.

393

ר. רובין אל ש. פרידמן
R. Rubin to S. Friedman

מברק מוצפן Ri25. התקבל: 20.2
נוסח נכנס: 130.09/2296/9

בוקארשט, 19 בפברואר 1949

ההפגנות ההמוניות ליד הצירות קיבלו היקף ואופי שמזיקים למשא־ומתן עם הממשלה בעניין העלייה;[1] אנו מעוניינים להפסיקן, אך אין לנו קשר להמונים לאחר פיזור ההסתדרות הציונית. היהודים מקשיבים לקול ישראל. נא דירשו מקול ישראל שיודיע, בפרט במדור באידיש, ההודעה הבאה כלשונה, אך לא בשמנו: הצירות בבוקארשט מודאגת מאוד מהישנות הפגנות יהודים ליד הצירות בתביעת עלייה. ציר ישראל הביא בפני ממשלת רומניה את תביעת ובקשת הארץ לעליית יהודים ומקווים לתוצאות חיוביות. ההפגנות מתפרשות כמבוימות. בשעת ההפגנה ב־17 לפברואר יצאו פקידי הצירות וביקשו וחזרו וביקשו מהקהל להתפזר, בהדגישם כי ההתקהלויות ליד הצירות הן מפריעות ומזיקות. הצירות מעוניינת ומקווה שהציבור היהודי לא יטה אוזן לשמועות השווא ושההפגנות לא תישנינה. סוף ההודעה. נא לא לשנות מתוכן ההודעה. נבקשכם לדאוג שקול ישראל יימנע להבא מפרסום הודעות בענייני רומניה בלי אישור רשמי מצידנו.[2]

ראובן

394

מ. שרת אל א. אבן (ניו יורק)
M. Sharett to A. Eban (New York)

מברק מוצפן Y111
נוסח יוצא: 93.01/2180/33
נוסח נכנס: 130.09/2329/12

Tel Aviv, 21 February 1949 (14.30)

Your X214.[1] First reaction Ross query re J[erusale]m. New factors since Paris is prospect direct accord with T[rans]j[ordan] on partition J[erusale]m both Old, New, eliminating U.N., though sceptical as final word T[rans]j[ordan] depends U[nited] K[ingdom]. Still would not care commit self trusteeship principle before exploring above.

Shertok

393

1. ראה מס' 392.
2. ראה גם מס' 398.

394

1. מס' 390.

395

א. אבריאל אל ש. פרידמן
E. Avriel to S. Friedman

מברק מוצפן 24. נשלח: 22.2; התקבל: 23.2
נוסח נכנס: 130.09/2344/12

פראג, 21 בפברואר 1949

1. שבתי מבודאפשט ב־19.2 בערב.

2. שיחתי עם ראקושי[1] ארכה כשעתיים. נימקתי צרכי העלייה מהונגריה ודרשתי חמישים אלף תוך שישה חודשים.[2] הבטחתי תמורת זאת השפעה לשם מניעת בריחה בלתי־חוקית והרגעת דעת הקהל היהודי. ראקושי נימק עמדתם השלילית:

א. היהודים חלק בלתי נפרד ומועיל לאומה ההונגרית.

ב. ביניהם בעלי מקצועות חופשיים ומארגנים בולטים רבים.

ג. עלייה מסכנת יציבות המדינה.

למרות אלה סיכם ראקושי שהכרחי למצוא פשרה. הבטיח דיון חדש בממשלה והתייעצות עם השכנים לשם התאמה, ורמז לסיכויים לתשובה מניחה את דעתנו. דרשתי עלייה מידית של אלפיים, כצעד ידידותי לשם פיזור השמועות על הפסקת העלייה. ראקושי הבטיח עיון תוך הבעת רצון טוב בהצעותי. לפי עצתו הגשתי תזכיר מנומק למשרד החוץ.[3]

3. השלטונות לוחצים על חיסול עצמי של ההסתדרות הציונית. מגרשים את שליחי הארץ באשמת התעסקות בענייני ציונים ובהסתה ציונית. יעצתי לאחראים לא לחסל ואף לא להתגרות. השליחים לא יעזבו אלא אם יגורשו.

4. לדעתי לא נתקדם במשא־ומתן הישיר עם הארצות. פתרון יסודי של בעיות רומניה, הונגריה ופולין יבוא רק אם תינתן הוראה ממרכז הקומינפורם. מציע ביקור מיוחד של שר החוץ במוסקבה ובמרכז הקומינפורם.[4]

אבריאל

395

1. מתיאש ראקושי, המזכיר הכללי של המפלגה הקומוניסטית בהונגריה, סגן ראש־הממשלה. דין־וחשבון מלא על השיחה ראה אבריאל אל שרת, דו"ח מס׳ 2, 2.3.1949, 130.11/2502/15.
2. העלייה מהונגריה הופסקה והיה לחץ של מבקשים לעלות, שחלקם כבר החלו בתהליכי עלייה — ראה מס׳ 181.
3. ראה אבריאל אל לאסלו ראייק, שר החוץ של הונגריה, 17.2.1949, 130.11/2492/22.
4. השווה גם מס׳ 386. פרידמן קיבל את דעתו של אבריאל אך ציין ששיחות ישירות בין שרת לראשי הגוש המזרחי יש לערוך רק בשלב אחרון, אם לא יעלו יפה דיונים בדרג נמוך יותר. (ראה הערות פרידמן על מברק זה, 25.2.1949, 130.09/2344/12.) ראה גם מס׳ 398.

396

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X222. התקבל: 23.2
נוסח יוצא: 93.01/2180/33
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 22 February 1949

Saw Malik, Nekrasov,[1] with Gideon [Rafael]. Expounded Rhodes situation in detail.[2] Replying his question, explained no demilitarised zones Israeli territory under November 29,[3] also we reserve freedom movement entire eastern Negev and maintain *status quo* Beersheba. He commented [Security] Council adoption this agreement would finally dispose of November 4,[4] also indicated general approval of result by means several obscure Russian proverbs. We drew attention your statement Israel uncommitted annexation Arab Palestine by Transjordan.[5] He enquired when we resubmit application membership — I replied at procedurally best moment in time for Assembly action this session.[6] Yesterday he spoke Fawzi,[7] who unenthusiastic about Rhodes, but assumed would have to sign. He enquired rumours Marshall aid Mideast and Truman plan for development backward areas.[8] We replied — former not our policy and Israel not backward area, while regional cooperation best organised U.N. agencies. Again he differentiated American, British, policies, former seeking peace for commercial reasons, latter still bent on trouble. He volunteered statement Soviet uninterested penetration Mideast, as sufficient Asiatic commitments already, therefore objective was neutralised independent area. Discussing general situation, he believed no serious threat of war, in spite propaganda to contrary inspired for internal reasons Western countries. Conversation unusually long, illuminating, encouraging.

Eban

396

1. סרגיי נקראסוב, יועץ במשלחת ברית־המועצות לאו"ם.
2. ראה כרך 3, מס' 145.
3. החלטת עצרת האו"ם מ־29 בנובמבר 1947 על חלוקת ארץ־ישראל.
4. החלטת מועצת־הביטחון מ־4 בנובמבר 1948.
5. ראה מס' 379.
6. ראה מס' 397.
7. מחמוד פאוזי, הנציג הקבוע של מצרים באו"ם.
8. ראה מס' 380.

397

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X223. התקבל: 23.2
נוסח יוצא: 93.01/2180/33
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 22 February 1949

Robinson's investigations show membership application must be considered [Security] Council by March 5th, otherwise procedural debates both Council and Assembly unavoidable.[1] We retain view best moment is immediate aftermath Rhodes; would therefore suggest submit letter Monday 28th. In March have full control procedure through Cuban President, can therefore secure vote at most appropriate time and in any case, only when emphatic majority assured. Would make final reconnaissance Norway, Canada, France, before submitting letter. Am cabling proposed text separately.[2]

Eban

398

ש. פרידמן אל מ. נמיר (מוסקבה)
S. Friedman to M. Namir (Moscow)

מקור: 130.11/2514/1

תל אביב, כ"ג בשבט תש"ט
22 בפברואר 1949

סודי

שלום וברכה,

התחלתי בתשיעי בפברואר שנה זו לכתוב לך על המצב בארצות שונות. לא הספקתי לסיים עד צאתו של הרץ, בינתיים נתעכבה יציאתו והוא יוצא רק עכשיו. הנני ממשיך —

(א) רומניה: הידיעות במכתבי מיום ה־9.2.49[1] התיישנו במידה רבה מאוד.

397

1. ראה תזכירו של רובינסון: Application of Israel for admission to membership in the United Nations, 22.2.1949, 130.02/2403/25. ראה גם מס' 381 והערה 2 שם.
2. ראה אבן אל שרת, מברק 1304, 23.2.1949, 93.01/2180/33.

398

1. לא נמצא, אך ראה מס' 386, 392, 393.

בינתיים עניינים חדשים, צרה רודפת צרה. השליחים לא שוחררו ונאסרו עוד שלושה. יותר אין שם אף שליח בתנועה חופשית.[2]

אנשי הקרנות עדיין במאסר, המשא־ומתן לא נסתיים, וצפוי משפט. את המשא־ומתן בנוגע אליהם מנהל אגמי, באופן לא רשמי, אולם עם אנשים רשמיים מאוד. הציר שלנו שאל אם עליו להתערב; עיכבנו את תשובתנו עד להתייעצות עם אגמי, היוצא אלינו. בינתיים באה התשובה בדבר ויזות למשלחת של הסוכנות. התשובה שלילית ובצדה — לקח: אל לנו להזדקק למיתודות שהתיישנו, לשלוח משלחות מיוחדות בשעה שבמקום יש צירות רשמית, ושנית: ענייני עלייה הם בכלל עניינים פנימיים של רומניה. ימים מספר אחרי זה, ניתנה ויזה למ. אורן שנסע בשם הקונגרס היהודי העולמי. הוא הגיע כבר למקום אולם טרם קיבלנו ידיעות על הליכותיו שם.

חברים ברומניה חושבים שיש לשוחח על מצב העניינים שם עם אישים קומוניסטיים בעולם, לנסות להשיג מהם מלה טובה, שתיאמר לממשלה הרומנית על הציונות. אי־שם משהו נעשה. אם תראה אפשרות של שיחה מסוג זה, עם מישהו מהצירויות המקורבות להם אצלך — נסה לעשות זאת. אולם אין לתלות בזה תקוות.

בענייני עלייה — משא־ומתן, לפי הנוסחא שכבר השתרשה אצלנו לכל דבר ושאינני סובל אותה: "באווירה ידידותית". עוד יעבור זמן רב כנראה, עד אשר אנשינו יתרגלו להבחין בין אדיבות רגילה לבין ידידות, ועד שיפסיקו להתפעל מכל מלה טובה. בינתיים ביהדות רומניה חרדה ובהלה העוברות כל גבול. לפני צירותנו התקיימו כמה הפגנות של רבבות אנשים הדורשים עלייה. מההמון זרקו מעבר לגדר בקשות עלייה. מספר הבקשות עשרים אלף!!!

פעם שנייה, ביום פתיחת הכנסת, התקהלות של עשרת אלפים איש. פעם שלישית הוזמן הציר אל סגן שר החוץ, הוזהר שבאותו יום עומדת להתקיים הפגנה לפני הצירות, ושהממשלה חושבת שהצירות ביימה אותה. הציר נדרש לאחוז באמצעים, כדי למנוע הפגנות המוניות. הוא דחה את ההאשמה, ענה שאין לו כל אמצעים להשפיע על האוכלוסיה, אלא לדבר אל ההמון. לבקשתו לענות לו על פנייתו הקודמת בענייני עלייה, קיבל תשובה, שאין נכונות מצדם לפעול תחת לחץ הרחוב. ההאשמה שבסידור ההפגנות יש יד לצירות הושמעה גם על־ידי פלדמן[3] בעיתונות. דעת אנשינו שם היא שיש פה ניצול פרובוקטיבי של ההמונים, אשר מטרתו להכביד בענייני העלייה וליצור תנאים שיאפשרו להמשיך במאסרי מנהיגים ציוניים ולהאשימם בארגון ההפגנות. ראובן מבקש המשך שיחות עם הרוסים, אולי זה יועיל. דיברתי על כך עם ג[ולדה] מ[אירסון]. אין היא רואה אפשרות לשיחות כאלה אצלכם.[4]

את המצב ברומניה, את מצב רוחם של אנשינו, תוכלו לתאר לכם. אגב, ביקורם בבית הכנסת, שנעשה מבלי שידעו קודם על בואם שמה, דומה מאוד לדברים שעברו בשעתו עליכם.

(ב) פולין:[5] שום התקדמות ושום סימנים לשינויים. צירותנו קיבלה על עצמה את תפקידי המשרד הארץ־ישראלי אחרי שהוא נסגר; פירושו של דבר, שעל דלתותיהם

2. ראה מס׳ 181, 236.
3. ברקו פלדמן, מזכיר כללי של הוועד הדמוקרטי היהודי ברומניה.
4. השווה מס׳ 395 והערה 4 שם.
5. ראה מס׳ 86, 144.

צובאים המונים מבלי שניתן להם לעזור. הצירות הוציאה הרבה "פרומסות" (תעודות על מתן אשרה, כשהאיש יביא דרכון חוץ) אולם הממשלה נתנה עד כה רק דרכונים מועטים מאוד, לפי ראות עיניה. פירושו של דבר בעצם, קביעת המועמדים לעלייה על־ידי הממשלה, דבר שנעשה בהמולה רבה ותוך היאבקות חמורה ברומניה והמסתדר בפולין תוך דממה דקה. כפי שנמסר לנו, מותרת היציאה משם לפי דרישות קרובים, לאנשים שהגיעו לגיל חמישים ושאינם נחוצים במקום כבעלי מקצוע, אולם אודה על האמת, עוד לא ראיתי אנשים מסוג זה שבאו הנה.

לפני ימים מספר התפרסמה ידיעה בעיתון, ודוקא ב"דבר" שאינו להוט אחרי סנסציות ומפי אדם רציני כלוונברג,[6] שהממשלה הפולנית החליטה על הקלות רציניות בשטח העלייה, ועל רשות יציאה לציונים ללא הבדל גיל.[7] אני מטיל ספק רב באמיתות הידיעה, מהצירות לא קיבלנו על־כך ולא כלום, הברקתי שאלה וטרם נעניתי.[8] בכלל, הציר שלנו שם אינו יכול כנראה להשלים עם המצב ומפרנס אותנו כל הזמן בידיעות סתומות על משא־ומתן, כמובן "ידידותי", על מצב הממשיך להיות מעורפל ועל אפשרויות לכאן ולכאן.[9]

(ג) צ׳כוסלובקיה: ידוע לך המצב מידיעותי הקודמות במברקים.[10] משם תהיה עלייה.

(ד) יוגוסלביה: כנ"ל. קבענו סוף־סוף את הציר: מ. ישי.[11]

(ה) הונגריה: עד כה היה קיפאון מוחלט בשטח זה. אהוד ניהל עכשיו, או ממשיך עדיין לנהל, משא־ומתן.[12] בעיתונות הופיעה ידיעה מעודדת, אך טרם קיבלנו ידיעות על כך מאהוד ואני מסתייג עדיין מלאמור דבר.

(ו) בולגריה:[13] תהליך היציאה נמשך. משם ביקשו אותנו לבל נשלח נציג רשמי של המדינה עד גמר היציאה, בערך עד סוף מרץ.

יתכן שנתעשר בזמן הקרוב בנציגים ממדינות הגוש שלי. ידוע לי באופן רשמי, שכבר נתמנה ציר פולין אלינו. לוֹץ[14] תאר לי אותו: איש הספרות בדרגא של סגן־מיניסטר, לא היה מעודו בארץ. את שמו לא גילה לי, אך אמר שהודעה עליו תבוא תוך שבועיים.[15]

6. שניאור לְוֶונברג, ממנהיגי פועלי־ציון בבריטניה, סופר "דבר" בלונדון.
7. ראה "דבר", 20.2.1949.
8. ראה חילופי מברקים פרידמן–ברזילי, 20–27.2.1949, 130.11/2514/5.
9. ראה מס׳ 86, ברזילי אל פרידמן, 31.10.1948, 130.11/2502/18.
10. ראה פרידמן אל נמיר, IP52, 21.12.1948, 130.09/2325/3. פרידמן מסר שמתנהל משא־ומתן לעלייה של עשרים אלף יהודים והסיכויים טובים; יהיה גם הסדר של העברת רכוש. ראה גם מס׳ 332.
11. משה ישי, ציר ישראל בבלגראד, הגיש את כתב־האמנתו בתחילת יולי 1949.
12. ראה מס׳ 395.
13. ראה מס׳ 181.
14. רפאל לוֹץ, הקונסול הכללי של פולין בתל אביב.
15. המינוי לא יצא אל הפועל. פולין הוסיפה לקיים בישראל קונסוליה כללית ורק בשלהי 1954 הועלה דרג הנציגות לזה של צירות.

לא מזמן בא הנה נספח מסחרי מפולין, מורסקי (לא יהודי), שיהיה גם נספח של הצירות שלהם לכשתקום. גם ביוגוסלביה כבר נקבע הציר אלינו[16] והקונסול שלהם הנמצא כאן[17] יודע את שמו. ברומניה הודיעו כבר מזמן לראובן שיאמרו לו תוך שלושה ימים את שמות האנשים שישלחו אלינו. אולם מאז לא באה כל התפתחות.

הונגריה נקטה בתהליך יוצא דופן. היא שלחה הנה נספח מסחרי, מבלי שקיים איזה שהוא גוף אשר אליו הוא נספח. האיש — יהודי, ליברמן,[18] גיסו של ואש[19] שהוא יד ימינו של ראקושי. על ליברמן זה קיבלתי המלצה טובה מאנשינו. אשתו עסקנית ויצ"ו היודעת עברית. אגב, דמות מעניינת בצירות אחרת, הצרפתית, הנספח המסחרי שלהם שהגיע כבר ארצה הוא יהודי ממוצא רוסי ושמו בוריס אלישוב. אני מניח שהוא יתגלה כבן משפחתי, כי השם הוא נדיר מאוד, זהו שם משפחת אמי ואני יודע שהיו לנו מספר קרובים במוסקבה באותו השם. האיש התרגש בבואו לחופי הארץ. בזמן המלחמה הוא היה קונסול של צרפת החופשית בסן־פרנציסקו. פרט פיקנטי: הנציג הצרפתי בוועדת הפיוס היה באותו הזמן ובאותו המקום קונסול של צרפת של וישי.

בברכה,

ש. פרידמן
מחלקת מזרח אירופה

399

ש. פרידמן אל א. אבריאל (פראג)
S. Friedman to E. Avriel (Prague)

העתק: 130.11/2492/7

תל אביב, כ"ד בשבט תש"ט
23 בפברואר 1949

לאהוד היקר, שלום וברכה,

[.....][1]

לידיעתך ולידיעתך אתה בלבד.

דברים מאוד לא מעודדים מרוסיה. נאמר לאנשינו, במפורש ובקרירות רשמית מודגשת, שאסור להם לבוא בכל מגע שהוא עם אזרחי המדינה. האשימו אותם שהם מעודדים יהודים סובייטיים לעלייה וליציאה מהאזרחות הסובייטית ושהם ממציאים

16. ניקולה ברוזינה, הציר המיועד של יוגוסלביה לישראל.
17. ד. קרסטיץ, הקונסול הכללי של יוגוסלביה בירושלים.
18. אלברט ליברמן, נספח מסחרי של הונגריה בישראל.
19. זולטאן ואש, נשיא המשרד לתכנון לאומי של הונגריה.

399

1. החלק הראשון של המכתב, שעניינו מינהלי, לא הודפס כאן.

ביולטין אינפורמטיבי למוסדות, קהילות וקולחוזים. כל זה בניגוד לחוק ולהבא עליהם למסור כל ידיעה לאזרח סובייטי (בדבר ויזה וכו׳) אך ורק באמצעות משרד החוץ ואת הביולטין לשלוח רק לחברי הקורפוס הדיפלומטי ולמשרד החוץ. נסתם, אפוא, הסדק הדק לקשרים כל שהם עם יהודי רוסיה. צירותנו עברה עכשיו מהמלון לבית מיוחד וכנראה ייפסקו עכשיו גם אותם ביקורים נדירים של יהודים שהיו איך שהוא מסתננים עד כה.

תצרף כל זאת למגילה רבת הפרקים מרומניה ותקבל מושג על האווירה בה יוצא לי ולחברי לעשות את העבודה.

בברכה,

ש.פ.

400

פגישה עם חברי ועדת הפיוס (בתל אביב, ב־24 בפברואר 1949)

Meeting with Members of the Conciliation Commission (Tel Aviv, 24 February 1949)

פרוטוקול סטינוגרפי: 130.02/2447/10

[.....][1]

Mr. Ethridge: We appreciate very much your welcome and will be delighted to take advantage of Mr. Ben-Gurion's kindness in seeing us at 10 tomorrow morning.[2] As to the signature between Israel and Egypt, the Commission is very happy itself because our feeling has been if the two parties could get together and make an agreement on their own, it would be at least the beginning of peace negotiations which we hope to stimulate.

As you are aware, we have been on a tour of the Arab countries and have canvassed the sentiment within each of the governments with regard to our task under the directive of the General Assembly resolution of December 11th. I might say we have found two main points of apprehension: one of them is the refugee problem which is, of course, a very vital problem to the Arab states; the other concerns the intentions of Israel generally.

What we are concerned with here today is that we hope, with the signing of the armistice between Egypt and Israel, we can begin to get down to some details of peace-making. We have the advantage of our previous conversation with you,[3] in which we touched upon some of the points, but we did not go particularly into some of the things the Commis-

400

1. החלק הראשון של הדיון הוקדש לחילופי דברי נימוסין, הצגת סגל עובדי משרד החוץ ולשיחה כללית על הסכם שביתת־הנשק בין מצרים וישראל שנחתם באותו יום.
2. לא נמצאו פרטים על פגישה זו.
3. ראה מס׳ 379.

sion would like to know, because the Commission now knows much better what it would like to have than it did then.

As the Commission sees it, under the resolution we are charged with three or four particular things. First, and most important, is the launching of peace in this part of the world through efforts of conciliation. The Commission does feel it is charged, under the resolution,[4] with a direct mandate as to Jerusalem, in the sense that we are directed to present to the 4th regular session of the General Assembly a plan for the internationalization of the Jerusalem area. As to the refugees, we have certain charges which we think rest heavily upon us, particularly the situation of the refugees. Then, we have certain duties as to economic matters with which you are familiar.

We have been undertaking to get from the Arab governments their approach to all of these problems, and they have come back very largely to a position that they would like to see Israel do or say something about the refugee problem, not as a condition precedent, but as perhaps, to put it, [as] evidence of their good faith or desire for peace.

I think we have come to the stage where the Commission would like to go ahead, not interfering with the armistice talks which are of a military nature, but on all those aspects of peace-making which we can take up. We would appreciate very greatly your opening your mind to us frankly. I may say to you that all the gentlemen here, except those representing the United Nations, are our advisers or from our government[s] or are responsible officials in their governments, and I would like to extend to you the invitation to be absolutely frank with us, and to start us out on the next move to peace-making.

Mr. Shertok: Do you expect me now to react to what you have said, or perhaps Mr. Boisanger would like to add something.

Mr. Boisanger:[5]

Mr. Shertok: I should like to say something arising directly from our experience at Rhodes. It was the first successful experience of negotiations between us and an Arab state, a very important Arab state, perhaps the most important of all the state members of the Arab League. The success of those negotiations, which have just been concluded, is to be ascribed directly to the fact that they were direct negotiations between two parties. I have already indicated and paid high tribute to the part played by the Mediator and his advisers. But it was largely due to the fact that the effort of mediation has succeeded in bringing the parties together and letting

4. החלטת העצרת הכללית של 11 בדצמבר 1948 — ראה נספח ז.
5. דברי בואסנז'ה כאן ולהלן, שנאמרו בצרפתית, לא נרשמו בפרוטוקול.

them talk to each other, confronting them with each other and with the issue.

It is true that the effort of mediation has proved so successful, evidently, in the case of Rhodes. You must appreciate that for us too — it isn't a question of our keeping anything secret or holding out on anything, it is rather a question of our forcing ourselves to come to conclusions which we haven't yet fully reached in our own minds, and forcing ourselves to come to the conclusion not because we are confronted with an absolute necessity to do so, resulting from the presence opposite to us of the other party, but purely on a hypothetical basis that there may be negotiations at which we would have to show our hand. Psychologically, and being perfectly frank with you, it is to us a predicament, it is a very difficult process. There is also the following consideration arising, that if we have really to make the effort of thinking certain matters out to the logical and ultimate conclusions at this preliminary stage, inevitably we shall be finding ourselves, or at least may be finding ourselves, offering certain concessions. Now concessions can only be mutual in order to be effective, they cannot be unilateral. The feeling may arise in our minds that we might be compromising our attitude on certain points, without there being the slightest certainty that anything will be forthcoming by way of compensation. That is our second difficulty.

I am perfectly willing to formulate for your benefit our present thinking on the refugee problem, such as it is. But if that doesn't carry you far enough, if it doesn't meet with your expectations, it is not because we shall be withholding something, or keeping something up our sleeve, but simply because we are not labouring under that pressure of having to actually face the problem. We can only be placed under that pressure if we will get together with the other party, and then there is the process of give and take.

I have already said, I am not now going to reopen the question of the genesis of this problem, which I dealt with at our first meeting in Jerusalem.[6] I do not think even then I dealt with it exhaustively, but I gave you a general accounting of our views of the case, how it happened, why it happened, what were the inevitable consequences of what has happened. In particular, the fact that the whole evolution of the State of Israel since its inception nine or ten months ago has taken an entirely different course from the one that was intended for it because of the Arab exodus, caused in its turn by Arab aggression and fighting, that the Arab refugees who would be, hypothetically speaking, returning to Israel today would be returning to a totally different kind of country from the one in which they would have gone on living, had they never left. The whole administrative set-up, the constitutional development, the economic development of the country has proceeded along entirely different lines without the impact,

6. ראה מס' 379.

which would otherwise have been made in a very pronounced manner on all these aspects of our situation by the presence here of a very large and compact Arab minority. That, therefore, the return of a large mass of people would entail a large-scale effort of integration, which would have to be accomplished by a huge expenditure, and therefore it might be easier, and in the long run more profitable, to undertake that effort in the Arab countries around them, and not to undertake it in Israel, considering the tremendous difficulties involved.

Therefore, we do not envisage repatriation as the major solution of the problem. We by no means take up the attitude that no Arab can ever return. We would be prepared to consider the return of a certain proportion, as part of the general peace settlement. But I think the sooner the problem of resettlement in neighbouring countries is tackled seriously and constructively, the better it is for all concerned.

I have also said we have done a certain amount of research along those lines. You asked for it, and I promised to let you have a brief summary of our conclusions. Now that you are back and will probably go to Jerusalem in the next day or so, I hope to let you have this within the next week.[7]

Mr. Ethridge: We plan to go to Jerusalem and plan to spend our time studying the summaries of the different governments and would appreciate getting this summary as soon as possible.

Mr. Shertok: I hope to be able to send it to you by the middle of next week. You realize it will be quite informal, not representing the attitude of our government, but will be a working paper.

Mr. Ethridge: I can recognize what is involved when you say you are not showing your hand freely, but we have taken the position with the Arab governments, that a final settlement will be facilitated by giving us informally the benefit of their frankest thinking. Now, as you know, except on two points, one point particularly, the second one the refugees, our function is to get you together and to conciliate, and that we hope to do, but a conciliation must start somewhere. We must have some form of an exchange of views, so that the Commission may determine what is the best method of approach. The Arab governments do not say the refugee question is a condition precedent to settlement, but I think the Commission realizes the settlement of the refugee problem is part of the settlement of the whole problem of peace. Not that we may agree with your viewpoint, but certainly there is some evidence the Government of Israel can give us as to your intentions toward the refugee problem. For instance, under the resolution[8] it clearly sets out the principle that the refugees wishing to

7. ראה מס' 443.
8. החלטת העצרת הכללית של 11 בדצמבר 1948 — ראה נספח ז.

return to their homes and live in peace with their neighbours should be permitted to do so, and compensation should be paid to those who do not return. The Commission construes that to be a principle. It would be most helpful to us in arranging for any meetings if we understood fully that the Government of Israel accepts the principle no matter how it is worked out in negotiations between the parties. It would be most helpful to us if we could have assurance from the Government of Israel that you accept the principle of the internationalization of Jerusalem, which is clearly mandated in the resolution. There are all sorts of forms of internationalization. That is not to our view a matter of negotiation between the parties, although the parties might negotiate and see if they could arrive at something the Conciliation Commission might take. We are charged with presenting a plan; those plans could range from the most nominal form of international supervision to the most rigid form of international supervision. You make no final commitment to the Conciliation Commission when you open your mind to it. You merely give us the entry to see best how to get together.

Let's take the refugee problem again. The Arab countries are not willing at the moment to discuss much beyond this, although there are many questions outstanding between you. We run therefore against a stonewall of Arab countries taking in effect the position that some sort of settlement in principle, not in detail, of the refugee question might be the key that unlocked all other negotiations. If you take the position that the refugee problem must come along in detail as part of the whole peace settlement without embracing a principle, then we are up against pretty much of a stonewall to begin with.

Mr. Shertok: I will try and explain my position, with your permission. The first thing that struck me in the light of what you have just said with regard to the attitude of the Arab countries is the following thought: If the Arab governments do not make it a condition precedent to any negotiations or to any peace settlement, that a certain number or any number of Arab refugees should be repatriated on the one hand, and if on the other hand they are anxious, as they must be, to see that problem solved as soon as possible, and if, thirdly, they realise that to us this problem is organically bound up with the others, then what is it that holds them back from entering the peace negotiations with us? I would have understood if they made it a condition precedent — I am very happy they do not . . .

Mr. Ethridge: I said not necessarily so.

Mr. Shertok: Not necessarily. Either the problem is really not so pressing, only an argument they are using, or it is a pressing problem. If it is a pressing problem, then it should tell in their attitude if they are honestly anxious to see it solved and they should hasten peace negotiations. That is

one thing. That is how I interpret their attitude and what I would like it to be. I may be doing some wishful thinking with regard to that.

With regard to our attitude, our readiness to re-admit a certain number of Arabs, and the extent to which we would be ready to admit them at all, directly depends on the general spirit and also fundamental provisions of the peace settlement. To us it is of the most vital importance that we know in what kind of a world we shall be living as far as our relations with the neighbouring countries [are] concerned, and against what background of international relations. We must set this problem of the repatriation of Arab refugees, which involves us in the very difficult problem of interracial relations. Interracial relations is one problem that cuts across state boundaries, particularly as this problem has arisen as the result of the exodus, which is the very root of the problem in our relations with the neighbouring countries. Therefore the extent to which we would be ready directly depends on the spirit of the peace negotiations, and the vision that will gradually emerge and crystallize in the course of our progress, as to what we are aiming at and what the Arab world is aiming at, and in what terms we can visualize our future. It is not something we are ready to set in advance, regardless of what is going to happen, and as an issue to be treated in isolation from the rest. If we, for instance, gain the impression that the Arab countries are otherwise genuinely anxious to reach an honourable peace settlement with us and want to live at peace with us, and that perhaps one of the things that stands in the way is the refugee problem, then we may, I say may, be able to do a little more than we would be ready to do otherwise. If on the other hand, we do not get the impression psychologically entailed, then it would not be worthwhile. It can only be this way, as from where we are we are dealing here with an unknown factor and our readiness in going along a certain way in meeting the Arabs is a function of that unknown factor. As long as that unknown factor has not been determined, the function is unknown. That is our position. I am being perfectly frank and outspoken with you.

On the question of the acceptance principle. You have referred to a certain principle which has been laid down, or which may be said to have been laid down, in the resolution. I grant it may be so. We argued against a certain wording of the resolution, but not all of our arguments were accepted. But we made our position clear before the Sub-Committee of the Assembly in behalf of the resolution, and we said what our attitude was going to be, not only what it was, at the time, and made it clear we cannot accept an abstract principle as a matter of juridical right, that anyone wishing to return must be allowed to return. This is not a question of individual rights. It doesn't mean we are ready to ride roughshod over all individual rights, or are prepared to ride roughshod over proprietary rights. We are definitely ready to accept in principle, that property has to be compensated. What we do not accept is the question of the individual [and] juridical rights. It is not a question of individuals, but a question of

collectivity, and it can only be discussed and resolved on such a collective basis. We have known in the past of such movements of people, and in no case was the problem solved on the basis of the individual and juridical rights. It was always taken as a collective problem, either as a social problem or ethnic problem of considerable magnitude and what is to be done about it. This is one of those problems. Supposing if I am asked point-blank, I do not say you have done this, whether we will accept any Arab wishing to return or must be given the freedom to return, I am afraid our government will not be able to accept that principle and will argue against it and do its best to show its right in its opposition to it, and will do its best to show the inapplicability of that principle to this particular situation.

Mr. Ethridge: In response to what you said about the spirit of negotiations and to the desire for peace. I think it is the impression of the Commission, after having visited the Arab capitals and talking to the representatives of their governments, that there does exist a genuine desire for peace. I may say in my own behalf, not in behalf of the Commission, that there is probably more apprehension in the Arab world about your intentions than in your mind about their intentions. I do not know whether the Commission subscribes to that or not.

Again with reference to my own feelings, on the question of the refugee problem, this is particularly addressed to one remark you made, that if you would indicate in some way a magnanimity toward the movement, because the refugee problem is one of great distress, and after visiting them in the camps, the Commission is distressed by what it saw, and if you could indicate your great concern for a proper settlement, whether that came from the government to the individual or from government to government, I think personally government to government would be the proper way to do it, if you could indicate a certain magnanimity about that, I think you might set the spirit rather than wait to see what the spirit was.

Mr. Shertok: I should like to say in regard to apprehensions, I am familiar with that notion, and I should like very much to deal with it. We know there are fears, though utterly irrational fears, but even irrational fears must be accepted as psychological and political factors because they influence people's minds and determine people's attitudes. I would refer again to our experience at Rhodes as proof as to what can effectively dissipate such fears. Only direct contact can dissipate such fears. In the course of the six weeks my friends spent at Rhodes, they have had not only formal and official contacts with the Egyptian delegation that was there, but they had a whole series of informal contacts, informal contacts which I have to say have not only proved of great aid in the way of being of inestimable benefit in the final outcome of the negotiations, but which

have also resulted in the creation of personal friendship, and what is more important than personal friendship, although friendship without it wouldn't last, mutual personal confidence. In the course of these more intimate contacts, the other party at a certain stage made a clean breast of their former suspicions and apprehensions with regard to us. They said that they had come to Rhodes definitely prejudiced against us, armed psychologically to the teeth, and described how gradually they sort of thawed off and realized we are the same human beings as they are, and they also came to realize we are definitely sincere in our declarations about our wanting peace with them. This has proved of immense value and help in the negotiations. And I am sure this has paved the way, I cannot by any means speak with any amount of certainty as to the future stages, but certainly this removed obstacles and paved the way for peace negotiations; and if and when the peace negotiations really start, I am sure these personal contacts will stand us in very good stead. Anyhow, certain apprehensions have been definitely disposed of. We feel satisfied that members of this delegation in reporting to their government will do their best to persuade their government that what they have to face on our side is a genuine desire for peace and no intentions of aggrandisement at the expense of Egypt's territory and no designs of aggression against Egypt, no ambitious expansionist schemes, but a very genuine interest and desire for stability and permanent stable peace relations. I can only hope that if Syria, Iraq or Egypt or any other Arab state can be prevailed upon to enter upon peace negotiations with us and to sit together with us, and tell to each other's face what we want and what we think, that a great deal of apprehensions which exist at present will be dissipated. I've had some experience in even abortive attempts at negotiations, but even these abortive attempts resulted in the removal of misconceptions in the minds of both parties.

A great thing has happened in the meantime and that is the fundamental change which has come about in our status. It has always been that certain political negotiations could be effected only if proceeded on an equality of status, and we have achieved that equality of status by becoming an independent state. So I have hopes if we can only meet, and I think that is the end to which all efforts should be directed, to prevail upon the other parties to meet with us. Supposing if when we meet once we don't agree, all right, we can part company and meet again. We are not obligating anything or anyone in a meeting, except the meeting. Their only commitment at this stage is to meet and it can only help with further progress of the peace efforts. If, on the other hand, the very idea of meeting with us is such an insuperable obstacle, then they can't blame it on us. For the life of me, I cannot conceive what they stand to lose by meeting us, unless they really still nurture the design or hope in their hearts to crush us out of existence so that there will be no necessity for them to meet with us. If that is the case, then really there is no question of

peace and certainly we cannot discuss repatriation. If, on the other hand, they have definitely discarded that idea, and if they have come to realise that sooner or later they will have to treat with us on a footing of equality and can no longer hide their heads in the sand, then the sooner they do it the better. That is what they must be made to see.

Mr. Boisanger:

Mr. Shertok (referring to what Mr. Boisanger asked or said): There are several references to that, first in the preamble "and in order to facilitate the transition from the present talks to a permanent peace in Palestine . . .".[9] Then page 2, paragraph 4, "The establishment of an armistice between the armed forces . . .". "This agreement . . . shall be in force until a peaceful settlement between the parties shall be achieved."[10]

(Discussion in French).

We have raised this question repeatedly in our direct informal contacts with the Egyptian gentlemen in Rhodes, as to why we should not take it a step further and proceed to negotiate a peace settlement. They explained to us, also repeatedly, that their instructions are to negotiate an armistice, and their government is not yet ready to commit itself as to a further stage. For the time being all they have been able to make up their minds about is the negotiation of an armistice with us, and even that, compared with their previous attitude, represents an enormous stride forward from their point of view. They added quite clearly that if these negotiations are successful and if the armistice is properly and honestly implemented, there is no doubt in their minds that their government would be ready to take a further step, and they on their own promised us full support. That is why we considered it so important that a relationship of mutual personal confidence has been established between our delegations, at least between certain members of the delegations, those met informally. They also said that now there is the Conciliation Commission which injects a certain unknown element into the situation. They do not know exactly what is in the Commission's mind, and do not want to find themselves at cross-purposes with the Commission; that there is something there which must be dovetailed and coordinated, and therefore said let us first finish this, and then we can proceed, and we can consider and the Commission can consider each other's ideas and see which is the best method and proper time for these negotiations.

(Discussion in French).

9. המובאה מתוך הסכם שביתת־הנשק עם מצרים, ראה כרך 3, נספח ו, עמ' 688.
10. שם, עמ' 689, 697.

Mr. Ethridge: What is your idea of when peace negotiations between you should start?

Mr. Shertok: Any time, tomorrow ...

Mr. Ethridge: With Egypt or Transjordan or with all of them?

Mr. Shertok: I have said that we would prefer the peace talks to be conducted separately, but we would not make it a condition.

Mr. Ethridge: Let me go back to the refugee problem as symbolical, say, of the situation. If you are going to make a peace move you must take into consideration what is in the other man's mind, also.

Mr. Shertok: I appreciate deeply what you have been telling us about the mentality you have come up against.

Mr. Ethridge: I want to go a step further and impress upon you as a practical politician. You certainly must be aware that in the Arab countries the refugee problem is a great point of political agitation.

Mr. Shertok: Yes.

Mr. Ethridge: You recognise one of the difficulties in making the armistice at Rhodes was perhaps the political situation in Egypt.

Mr. Shertok: You mean the internal political situation in every country?

Mr. Ethridge: Yes. In the Arab countries the refugee question is a great point of political agitation. And the people must be prepared for the acceptance of the peace terms which they must not like, may not like, and they are all agitated about the state of the refugees because they see them every day. They do not see Haifa or the Negev or western Galilee, but they see the refugees every day. And part of the preparation of opinion for the acceptance of the peace terms is, I think, for the Government of Israel to do something about it. I do not want to precedent this, but certainly something in the imagination of the Foreign Minister and the Government of Israel would recognize the psychology and prepare the way for conciliation. We got no place, I may say, with the Arab countries in proposing a plan for the refugees. I speak for myself and members of the Commission when I say that in this case when I say, they do not expect all of them to come back. They do not expect, I would not know what the percentage is, but maybe no very great percentage to come back, but they do expect your acceptance of the principle that some will be permitted to return and others will be compensated. But we could not get that even out of them, so the Commission without having taken a formal decision, which we will take when we get to Jerusalem, has come to the conclusion that the Arab position is unrealistic in the sense that you can't discuss other things effectively until you discuss the refugee problem. So we have

come informally to the conclusion that we will probably call a meeting of the representatives of the Arab governments in an Arab capital and say to them: what is your approach to the refugee problem? That may or may not be a wise thing, but it is at least an effort on the part of the Commission to break the barrier in their minds. To our minds we might get a plan out of that that would be presented to you, that you could counter-plan on, make another proposition. But here we stand with an important psychological and political problem and neither side saying anything to us.

Only one more thing on that point again. My own personal feeling is, that if the Government of Israel would find itself able to make at the moment some gesture in principle it might facilitate an action meeting between you and the Arab countries, and I would like for you to take that into consideration.

Mr. Shertok: It is an important point and extremely will worth considering, and I do not say it as a matter of form but mean every word of it. The way I see it now, what we are faced with is the following problem: (a) are we or are we not in a position to accept formally, anyhow for transmission to the other party, it need not necessar[il]y be made public, but for transmission to the other party, but in that case it should be made public but that is a personal view, are we to accept the principle as enunciated in the resolution? To that I say quite frankly, we are not. If you want me to take this up with my government, I will gladly do it, but if you want to take my reaction as indicative, we are not in a position to proclaim formally an acceptance of that principle. So if we were drawn into making a statement, it would have to be a negative statement, and the question arises will it be helpful to the cause of peace.

Mr. Ethridge: It will be distinctly derogatory.

Mr. Shertok: The second question is whether by way of affirmative thinking we can say something in defining our attitude on the refugee problem that can be of help, without necessarily putting it in that form of a specific acceptance or rejection of the principle of the Assembly's resolution. This point is well worth considering. I cannot say more than that, but I can say it is well worth considering. In considering that point, I think two criteria will have to apply: (1) whether by adopting a certain formulation we are not compromising our position in any way; it is a relevant consideration; (2) whether by formulating with some amount of precision exactly what we think the principle of the refugee question is, we shall be helping the cause of peace. That is a very elementary consideration. I am prepared to recommend for consideration the problem of whether we should now come out with a clearer formulation of our thinking of the refugee problem than we have been able so far to put forward in the light of what you have explained to me. We might go over this particular aspect of the

problem tomorrow in your talk with the Prime Minister,[11] with my humble participation. As I sit here, if you push me to this wall, supposing you do so psychologically, and say, now what do you think?, all I will be able to say is that the major solution is resettlement elsewhere and not in Israel. There may be a certain proportion admitted, but the extent of that proportion must depend on a number of factors, the major factor of which is the kind of peace we shall have with the Arab world. Whether this will help or not remains to be seen. Whether we can be more specific or not is again a matter for consideration.

Mr. Ethridge: I earnestly urge your consideration, emphasizing the point that you take into consideration also the psychology of the people with whom you want to make peace and who want to make peace with you.

On the question of Jerusalem, we have appointed a committee consisting of a member of each delegation to consider a plan for Jerusalem. You made in your last talk with us a very pertinent point which is that Jerusalem cannot be operated out of a vacuum, and must have somebody to pick up the garbage and run the facilities. It must have a form of economic life as well as these other things we have in mind. We would like to receive from the Government of Israel your full view, and if you would designate somebody to work with our committee, to furnish that committee your full views on alternative plan or plans, to converse with the committee from time to time on anything the committee might have in mind, and to point out either its feasibility or its impracticality, that would be a very great contribution we think to our work.

Mr. Shertok: I think this is an eminently justified request, if I may say so, and we shall certainly comply with it.

Mr. Ethridge: I believe Mr. [Halderman][12] is chairman of that committee.[13]

I would like to converse with you further about the idea of suppose we do have this meeting of the Arab peoples, and get some concrete idea on the refugee problem, rather than an emotional response, maybe a complete plan, would you think it advisable to hold that meeting before you undertook to meet any people . . .

Mr. Shertok: You mean an *ad hoc* meeting on the question of the refugees between us and the Arab states?

Mr. Ethridge: No, the Arab states by themselves.

Mr. Shertok: Among themselves? That is the Arab states should meet on the refugee question?

11. ראה הערה 2 לעיל.
12. ג'ון ו. הולדְרמן, יועץ לנציג ארצות־הברית בוועדת הפיוס, יושב־ראש ועדת המשנה לירושלים.
13. ראה מס' 445.

Mr. Ethridge: You have made a point that resettlement is the major solution of the problem.

Mr. Shertok: Yes, that is my contention.
Mr. Ethridge: There is no way for you to negotiate directly, say with Transjordan or Egypt, on the question of the refugees?

Mr. Shertok: No.
Mr. Ethridge: Somewhere along the line they have to make up their mind how many they will take.

Mr. Shertok: Yes.
Mr. Ethridge: We think it will be of value to meet the Arab governments first to canvass that problem.

Mr. Shertok: I foresee a certain danger there. This may result in their entrenching themselves behind a certain line from which it will perhaps be very difficult for them to retreat, seeing that it has been a line commonly agreed upon. If I may say something quite frankly, and even if it is recorded it will not go beyond here, courage in certain parts of this part of the world is in inverse ratio to the number of people present.

Mr. Ethridge: I get your point, but let us take again as a matter of practical consideration, would it be possible for you to say to Egypt, you take so many refugees — how would you approach the refugee problem in direct negotiations? This is for our own information.

Mr. Shertok: We would indicate to Egypt the possibilities of settlement, those we are aware of, and would suggest both approach the Arab states concerned, and would put forward certain constructive plans which would include a segment of financing and an indication of the possibility of resettlement.

Mr. Ethridge: In other words, you would take on the Arab states . . .

Mr. Shertok: Yes, if that Arab state happens to be one within the border of which there are potentialities of resettlement, and those potentialities generally are sufficient to take care of the refugees which happen to be there, then we would treat with it. If on the other hand, the potentialities were inadequate, we would say: let's call in Transjordan or Syria or Iraq, and make an offer to them. Once we agree to negotiate and to accept that principle, then we can make an offer of financial and technical assistance and see if they will not come along with us on this.

Mr. Boisanger:

Mr. Ethridge: I have a consideration in mind. You agreed to consider the refugee problem. If the Commission decides to have talks with the Arab states on the refugee problem, there is a distinctive possibility that if we

do get something it will be assurances. We may not get much beyond the refugee problem or in territorial terms the internal boundaries.

Mr. Shertok: If you get someone to talk about something it is then easier to get them to talk about other things, too.

Mr. Ethridge: Yes, if they are satisfied with the first point. We would like you to keep us informed, not particularly to carry information to them, but to inform us. What is your own thinking in regard to the internal territorial problem? Our negotiations would help to exchange views.

Mr. Shertok: What are you envisaging: whether you should convene a conference of the Arab states with you?

Mr. Ethridge: Yes.
Mr. Shertok: But you do not suggest that they should meet among themselves, but with you. You will invite them to enter into negotiations?

Mr. Ethridge: Yes, in order to face with them the problem of the refugees. We might suggest various alternative solutions and see what they think. It is not a question of their meeting and solidifying their minds — it is a question of the Commission presiding.
(Discussion in French).
Mr. Shertok: This is a new suggestion and I should like to turn it over in my mind and consult about it. I see two sides to it as to everything in human life. I should like to give you a considered opinion on it and to make a counter-proposal or to modify it.

Mr. Ethridge: Well, let's leave it at that.

401

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן. התקבל: 25.2
נוסח יוצא: 93.01/2180/32
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 24 February 1949

Benard[1] today discussed with me informally problem Jerusalem, said French Government fully supports internationalization as provided November 29th resolution. He discussed matter State Department, where internationalization still supported officially, but doubts expressed re-

401

1. ז'אן בֵּנאר, מזכיר ראשון בשגרירות צרפת בארצות־הברית.

garding possibility implementation. Both Boisanger and Ethridge believe possibility internationalization and are preparing plan this respect.[2]

I explained our position and urged Benard influence Paris adopt realistic approach /problem/, to avoid undesirable conflict France–Israel for sake our friendly relations Middle East and America. Benard expressed full agreement my views and promised advise Paris accordingly.

Epstein

402

א. אבן אל י. לינטון (לונדון)
A. Eban to I.J. Linton (London)

מברק מוצפן 34
נוסח יוצא: 93.01/2180/33

New York, 24 February 1949

Arthur [Lourie], myself saw Shone.[1] British vote[2] still open, no definitive instructions received. They will probably be approached strongly by Americans. We emphasised crucial effect on Anglo-Israel relations since British abstention, even if application passed, would take relations back to pre-recognition days. Application being submitted today,[3] probable date [Security] Council meeting March 3rd. Please cable impressions, atmosphere your end.[4]

Eban

2. ראה מס' 400, עמ' 452.

402
1. טֶרֶנס א. שון, ממלא־מקום נציג בריטניה באו"ם.
2. בעניין קבלת ישראל לאו"ם.
3. ראה אבן אל ט. לי, 24.2.1949, 93.03/72/17.
4. לינטון השיב שעל־פי המידע שבידו, משרד החוץ הבריטי עדיין לא קבע את עמדתו בעניין בקשתה של ישראל; הרגשתו היא שבריטניה לא תנהל תעמולה כנגד בקשתה של ישראל, אך אין הוא בטוח שהיא תצביע בעדה. (ראה לינטון אל אבן, מברק 96, 27.2.1949, 93.01/2180/33).
ראה גם מס' 414.

403

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן NI20. התקבל: 25.2
נוסח יוצא: 93.01/2180/33
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 24 February 1949

Tsiang[1] called me, stated after our last conversation he enquired Government's attitude our admission, now received instructions vote for. Chinese Government also decided recognise Israel, has informed Arab states accordingly. Tsiang instructed arrange procedure, suggested following: you address their Foreign Minister, informing him election President who now head State; Chinese Minister will immediately reply with congratulations and announcement recognition. Cable should be addressed Minister Wu Tien Chen, Canton. Chinese cable recognition will be published simultaneously Canton, Tel Aviv, New York, he especially insisting on latter. Only point your telegram is give opening for their reply. Occurs to me might be less artificial if notification President's election were sent all members U.N. If you approve this procedure inform me. If have other proposals they should be raised through Tsiang.[2]

Eban

404

א. הרליץ אל א. אילת (ואשינגטון)
E. Herlitz to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן IW33
נוסח יוצא: 130.09/2308/2
נוסח נכנס: 93.01/2180/32

Tel Aviv, 24 February 1949

Ezra [Danin],[1] myself present, yesterday had lengthy discussion McDonald refugee question. McDonald revealed during conversation he has sent off report [State] Department this subject, in which commented unfa-

403

1. טינגפו טסיאנג, הנציג הקבוע של סין באו"ם.
2. שרת סמך ידיו על הפרוצדורה שהציע אבן, אולם ביקש ממנו לתאם את פעולותיו עם אילת בוואשינגטון, שעל-פי המידע שבידיו, מפי שגריר סין בוואשינגטון — ולינגטון קו, סין תכיר בישראל רק לאחר שישראל תתקבל לאו"ם. (ראה שרת אל אבן, LS/188, 27.2.1949, 93.01/2180/33; אילת אל שרת, W140, 25.2.1949, 130.09/2308/8). ראה גם מס' 408.

404

1. עזרא דנין, פקיד במחלקת המזרח התיכון במשרד החוץ.

vourably Government's attitude because it unpaying attention thereto.[2] After conversation, admitted he mistaken. Ezra explained three men committee consisting himself, Lifshitz,[3] Weitz,[4] been outworking report for Ben-Gurion many months and gone into details problem from all points of view.[5] He referred to previous settlement schemes Middle East, mentioned Middle East Supply Board[6] reports etc. McDonald convinced majority must be settled Arab countries and will talk to Conciliation Commission accordingly. Ezra promised supply him synopsis gist yesterday's talk with which he will supplement his first report. We asked him state "this information official circles but non-committal Government". Shall airmail you copy this synopsis for simultaneous use your end.[7]

Herlitz

405

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W138. התקבל: 26.2
נוסח יוצא: 93.01/2180/32
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 25 February 1949

On Eban's request approached our friends White House regarding U.S.A. support our admission U.N., particularly assure British affirmative vote.[1] President read memo prepared by Eban this subject[2] and instructed Acheson and Clifford discuss matter British, Canadian and French Ambassadors, indicating American determination see Israel admitted coming session General Assembly.

We received assurance majority delegates Wheat Conference our admission next week. Submitting today official application conference.[3]

Epstein

2. ראה ג'יימס מקדונלד אל מזכיר המדינה, 764–761 .FRUS, 1949, VI, 22.2.1949, pp.
3. זלמן ליפשיץ (ליף), מומחה לענייני קרקעות ומיפוי, יועץ למשרד החוץ.
4. יוסף וייץ, מנהל מחלקת הקרקעות והייעור של הקרן הקיימת לישראל.
5. עיקרי הדין־וחשבון ראה במס' 406.
6. ה־Middle East Supply Centre פעל בקהיר בעת מלחמת־העולם; תפקידו היה לרכוש, לחלק ולפקח על מצרכי יסוד וחומרי גלם לארצות המזרח התיכון.
7. ראה מס' 406.

405

1. ראה מס' 402.
2. ראה Note on the admission of Israel to membership in the United Nations, 24.2.1949, 93.03/72/17.
3. ראה מס' 388 והערה 3 שם.

שיחת ע. דנין — ג׳. מקדונלד (בתל אביב, ב־23 בפברואר 1949)
Meeting: E. Danin — J.G. McDonald (Tel Aviv, 23 February 1949)

מזכר: 130.15/2570/11

25 February 1949

A three-man committee appointed by the Prime Minister and consisting of Messrs. Joseph Weitz, of the Jewish National Fund, Zalman Lifshitz, advisor on territorial questions of the Ministry for Foreign Affairs, and Ezra Danin, of the Middle East Division of the Ministry for Foreign Affairs, was to study matters relating to the settlement of refugees in general and of the Arab refugees in particular.[1] All three members of this committee are familiar with Middle Eastern affairs, have travelled extensively in the Middle East and have in the past studied land and resettlement problems of Palestine and the neighbouring countries.

2. The committee made it its first task to examine precedents of a similar nature which occurred during this century and in which the settlement of refugees and exchange of population were involved, such as the migration and the exchange of population between Greece and Turkey, Czechoslovakia and Germany, India and Pakistan etc.

3. The committee then tried to ascertain the approximate numbers of Arab refugees involved. It arrived at certain estimated figures of refugees in the Arab part of Palestine, as well as of those in the neighbouring countries (these figures were given to Mr. McDonald by Mr. Goren).[2]

4. The committee was also to appraise the value of immovable property in both urban and rural areas of Israel which had been abandoned by Arabs. The committee did not attempt to identify individual ownership of any such property, since it was well aware of previous attempts made in this respect by the Land and Settlement Department of the Mandatory Government. After twenty years of endeavours, that Department succeeded in establishing the ultimate ownership of only a small proportion of immovable property in this country. The committee therefore only recorded the property according to the areas in which it is located. Many attempts were made by the committee to assess the monetary value of this property, but no working basis for such assessment could be found at this moment. It cannot be decided now whether such property should be assessed according to the market value, its pre-war value or according to some other generally accepted standard. Such assessments will undoubtedly be worked out in the course of peace negotiations. It must also be

406

1. ראה מס׳ 404.
2. אשר גורן, פקיד במחלקת המזרח התיכון במשרד החוץ.

pointed out that the committee did not at any stage of its deliberations deal with the question of assessment of the losses and damages caused to Israeli property as well as to Jewish property in Arab countries. This matter too will probably be dealt with during the peace negotiations.

5. The committee studied the question of availability of areas of land suitable for settlement in various parts of the Middle East. As will be remembered, several proposals have been made in this respect. The committee carefully examined the reports published by the Middle East Supply Centre, a body set up in Cairo by the Allies during the war which was mainly interested in increasing the food production in the Middle East with a view to making that region self-supporting. These reports dealt at large with the problem of making use of the vast land reserves of the Middle East. The Middle East Supply Centre arrived at certain conclusions with regard to the necessary investments involved in such schemes.

Amongst various other things the committee also studied an address made by the Minister for Development and Public Works of the Iraqi Government in 1944 on the subject of possibilities of settlement in Iraq. This address was based on the assumption that there was in Iraq an area of arable land of about 120 million dunams, while only 12 [million] dunams were at the time under cultivation. The Minister added that provided irrigation schemes were carried out and additional manpower was available, there should be no difficulty in very greatly increasing the agricultural output. The Minister compared these figures to those of Egypt, where 18 million inhabitants live on 24 million dunams of land under irrigation while accepted estimate of the population of Iraq is 4 millions.

Having studied many of the available reports on the subject, the committee was satisfied that there were in the Middle East extensive areas capable of absorbing a large-scale influx of population. The committee could not work out a detailed scheme since this would have required an examination on the spot which cannot at present be carried out by Israeli experts. A rough estimate of the costs of such settlement amounted to £100 (abt. $400) per head or about £700 (abt. $2800) per family, provided that land would be made available by the Governments concerned. The committee was also concerned with the method by which would-be settlers for these areas should be chosen, taking into consideration the places of their origin and the kind of land and climate they were accustomed to. It is obvious that the refugees should be settled in areas of a more or less similar character to that of their origin. The following countries were thought to be suitable for settlement: Iraq, Syria and Transjordan. It further seemed that Christians might prefer to settle in the Lebanon. The refugees can be settled *en bloc* in one of these countries or divided [among] them.

According to the above estimate of settlement costs per head a sum of about 60 million pounds (around 240 million dollars) will be required for

the carrying out of a resettlement scheme as above described. It was assumed that this amount could be raised as a loan to the Governments concerned and/or the settlers by the United Nations or one of its agencies. The committee was also of the opinion that Israel might contribute towards the raising of these loans by guaranteeing a certain amount. The amount could be arrived at by taking into account the appraised value of property owned by absentees less the amount of damage suffered by Israelis.

6. While the committee was concerned with schemes for the resettlement of Arab refugees in the neighbouring countries, it was well aware of the fact that claims to allow refugees to return to Israel were being made and also considered in some quarters. The committee was of the opinion that the task of returning the Arab refugees to Israel and resettling them here would be more difficult and costly than that of resettling them elsewhere. Furthermore, it should be borne in mind that Arab economy in Israel has been completely ruined as a result of the hostilities and many means of livelihood are no longer in existence ([e.g.], employment by Government and the British Army, which had absorbed tens of thousands; communications, trade and commerce). The committee was also hesitant whether from a purely humanitarian viewpoint it would be advisable to bring Arab refugees back to Israel, considering that similar attempts in Europe proved to be a complete failure in spite of the good will and efforts of the Governments concerned.

Arab refugees may be divided into different categories, *viz.*:

(a) those who left the country in possession of exit visas before November 29, 1947;
(b) families whose menfolk remained in Israel whereas other members fled;
(c) families which were left behind by their menfolk;
(d) rural population;
(e) urban population;
(f) members of peaceful minorities; etc.

The committee could not predict the final attitude of the Government of Israel to any of these categories with respect to their return to Israel, the more so since Arab Governments, leading personalities, and official bodies continue making statements of a provocative and belligerent nature towards the State of Israel. Any government sensitive to its security must be aware of the danger that the existence of a fifth column represented by a substantial element of its population may bring to its country. The Government would also have to bear in mind the fact that an increasing part of the Israeli population is made up of newcomers who, being embittered by their past experience, would not make it easy for the once hostile Arab population to come back here.

It should be remembered that the exodus of the Arabs from Israel completely changed the character of this country. The presence in Israel

of a large-scale Arab minority would have made its imprint on its constitution, its administration as well as its economic life. As a result of the flight of the Arabs Israel developed on lines totally different from what was thought of at first. If repatriation were decided upon, the Arabs would be returning to a country entirely unlike the one in which they would have been living, had they not left.

407

ר. רובין אל מ. שרת
R. Rubin to M. Sharett

מברק מוצפן Ri32. התקבל: 28.2
נוסח נכנס: 130.09/2296/9

בוקארשט, 27 בפברואר 1949

(א) ההתקפה נגד המפעל הציוני בארץ ונגד העלייה נמשך[ת] בחריפות גוברת זה ארבעה ימים בכל העיתונות. המגמה — השמצה, הסתה, הבאשת הארץ.[1]
(ב) שום תשובה בעניין העלייה או סימן לתגובה כלשהיא, לעומת זאת גובר הלחץ על כל יהודי להיכנס למסגרת העבודה, בהתאם לתכנית השנתית הנכנסת לתוקפה החודש שפירושה — ריתוק לכלכלה ואיסור חוקי לעזיבת מקום העבודה שתוצאתו יסכל אפשרות העלייה.
(ג) הלחץ לחיסול קיבוצי ההכשרה נמשך והולך; כל בתי־הילדים שלנו נלקחו לפיקוח המדינה.
(ד) קיפאון בעניין אנשי גראנובסקי.[2]
(ה) אין כל תגובה למחאתנו החריפה בנוגע לשבעת השליחים שבמאסר,[3] ראה מברקנו מהיום.[4]
(ו) בולטת הנטייה של ראשי השלטון להימנע מפגישה אתי ומפנים אותנו לאנשים ממדרגה שנייה ושלישית.

הערכתנו לגבי המצב ומסקנות: חומרת המצב מגיעה לשיא, תחושת הקטסטרופה המתקרבת החריפה אצלנו בימים האחרונים שלאחר צאת אגמי. חוששים לחוסר סיכוי

407

1. ראה מס' 398.
2. אנשי הקרנות הציוניות (אברהם גראנובסקי — יושב־ראש מועצת המנהלים של הקרן הקיימת לישראל) — ראה מס' 398.
3. ראה שם.
4. רובין הבריק שלא מאפשרים כל מגע עם האסורים; אין ידיעות על גורלם והכרחית פנייה ישירה מממשלת ישראל אל משרד החוץ הרומני. (המברק RI31, בתיק 130.09/2096/9.)

לסידור כלשהוא של ענייני העלייה כאן וחוזרים ומדגישים את תביעתנו לפעולה נמרצת מכם על־ידי לחץ אצל הרוסים. מציעים פגישה דחופה השבוע בארץ של צירינו במזרח.[5]

ראובן

408

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X227. התקבל: 1.3
נוסח יוצא: 93.01/2180/33
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 28 February 1949

Saw Tsiang again. Recognition will be announced as soon as telegrams exchanged.[1] China will vote for admission, when question arises on Agenda; sequence these two events immaterial, notwithstanding Wellington Koo.[2] Tsiang will move from chair that [Security] Council approves and welcomes armistice.[3] Other members assenting, agreement will become Council law as if resolution passed.

Finn Moe informed me reluctance formal resolution came only from British, who unwilling bind themselves automatically endorse any agreement between Israel and Arab state in view imminent Transjordan negotiations, therefore advocated procedure uninvolving their positive vote.

Eban

409

ג. הירש אל מ. פישר (פאריס)
G. Hirsch to M. Fischer (Paris)

מברק מוצפן 77
נוסח יוצא: 130.09/2344/2

Tel Aviv, 28 February 1949

If Turkish Foreign Minister returns to Paris see him, if possible with Sasson, for general talk in order to make acquaintance and establish contact. Give him general information on Israel's position externally,

5. פרידמן השיב שבמשרד החוץ נערכו התייעצויות בהשתתפות אגמי על המצב ברומניה וההחלטות יימסרו לו בקרוב. בעניין השליחים — מנסחים פנייה שתועבר באמצעותו למשרד החוץ הרומני. (ראה פרידמן אל רובין, מברק 17, 1.3.1949, 130.09/2296/8.) ראה גם מס' 412.

408

1. ראה מס' 403.
2. ראה שם, הערה 2.
3. שביתת־הנשק עם מצרים, שנחתמה ב־24 בפברואר.

internally. Do not ask for recognition, nor raise matter unless other side raises it, in which case just express hope for early positive decision.

Hirsch

410

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X229. התקבל: 2.3
נוסח יוצא: 93.01/2180/34
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 1 March 1949

Yesterday's [Security] Council meeting postponed through weather, will reconvene Thursday[1] under Cuban chairmanship. President will express approval Rhodes agreement in pursuance previous resolutions, express hope other states act likewise, congratulate both governments and Mediator. Will then propose this declaration be recorded as sentiment Council.[2] Americans, Chinese, Norwegians will support. Will explore Soviet reaction. Second item agenda strategic trusteeships, third item, if reached, Israel's admission. Position as follows: U.S.A., Argentina, U.S.S.R., Ukraine, expressed themselves in Paris, will briefly confirm. Cuba, Norway, China ready speak Thursday. French representative here informs me his Government certainly favourable, but detailed declaration not yet arrived. Fischer cables text French speech despatched from Paris yesterday. Canadians expecting instructions hourly, any case before Thursday. Nothing heard from London, but Mayhew[3] invited me dine tomorrow. My view vote should be taken on conclusion discussion, whether Britain ready or not, since majority appears assured and issue should be settled before Transjordan talks get under way.[4]

Eban

410

1. 3 במארס 1949.
2. ראה מס' 408.
3. כריסטופר מייהיו, סגן שר החוץ הבריטי, נציג מחליף באו"ם.
4. ראה מס' 415.

411

א. אבן אל ט.פ. טסיאנג (ניו יורק)
A. Eban to T.F. Tsiang (New York)

העתק: 93.03/70/23

[New York], 1 March 1949

Dear Dr. Tsiang,

I was very pleased to hear from you that the prospect which you mentioned some days ago has now been realised, and that the Government of China has accorded recognition to the Government of Israel.[1] I have conveyed this information to my Government.

The people of Israel is eager to contribute to the renewal and development of progressive life and culture in the Continent of Asia in which its own civilisation was born. We are therefore particularly gratified to be accorded the recognition of the oldest Asiatic Power. The action of your Government will doubtless be regarded as highly significant by all the peoples of Asia: it will contribute to the attainment of harmony and peace, and to the integration of Israel in the life of the eastern world.[2]

I remain, Yours sincerely,

Aubrey S. Eban
Representative at the United Nations

412

ר. רובין אל מ. שרת
R. Rubin to M. Sharett

מברק מוצפן Ri33
נוסח נכנס: 130.09/2296/8

בוקארשט, 1 במארס 1949

ביקשתי ראיון לאנה פאוקר והופניתי לסגנה שקיבלני היום.[1] תבעתי שיחרור שבעת השליחים וביקשתי תשובה בעניין העלייה.[2] לעניין הראשון ענה כי הם נמצאים תחת חקירה באשמת התערבותם בעניינים הפנימיים של המדינה, כגון ארגון ההפגנות

411

1. ראה מס׳ 408.
2. ראה גם חילופי מברקים בין סין וישראל, הודעה לעיתונות מס׳ 1, 2.3.1949, 93.03/70/23.

412

1. גריגורֶה פְּריאוטיאסֶה, סגן שר החוץ של רומניה. ראה גם דין־וחשבון מלא של רובין על השיחה, 1.3.1949, 130.02/2457/19.
2. ראה מס׳ 407.

והתעסקות בעניינים תנועתיים. לעניין העלייה ענה כי אין לו כל תשובה. שאלתי האם עלי להבין זאת כתשובה, ענה לי — תבין כרצונך. אמרתי כי אני רואה עצמי חייב לנסוע ארצה ולמסור תשובה זו. הוא שאל רק מתי אני חושב לנסוע. בשיחה אמרתי כי הצגנו את השאלה בדבר הסכם מסחרי עם רומניה וכי אנו רואים את עניין העלייה והמסחר כקשורים. הוא ענה כי רומניה מעוניינת בקשרי מסחר אך אין לזה שייכות לעניין העלייה. לאחר פגישה זו אין לי לחכות ואין ערך לפגישות נוספות כאן בעניין העלייה. גם התשובה בעניין השליחים העצורים מעוררת חרדה לגורלם. לדעתנו קיימת החלטה שלילית ברורה בעניין העלייה ותוכן השיחה מהיום ואופיה מבליטים זאת ביתר שאת. אני חושב כי עלי לבוא מיד ארצה להתייעצות. אנא טלגרפו.[3]

ראובן

413

א. אורון[1] אל ג. הירש
A. Oron to G. Hirsch

מקור: 130.10/2523/17

רומא, 2 במארס 1949

פנימי, רק על־ידי שליח

הנידון: שיחה עם האפיפיור

א.נ.,

הננו להעביר אליך, רצוף פה, העתק מכתבו של פרופ׳ מנדס[1] למשרד הדתות, על שיחתו עם האפיפיור.[2]

האיש בוודאי ידוע לכם, והעברתי לכם בזמנו את העתק מכתבו על שיחותיו בוואטיקן, עם מונסיניור Tardini, המזכיר לענייני חוץ, והקרדינל Tisserant.[3] האיש מוכר וידוע בחוגי הוואטיקן; לכל שיחותיו ישנו אופי פרטי בהחלט. לפני צאתו את הארץ הודיע הפרופ׳ מנדס למשרד הדתות על תכניתו לערוך ביקורים פרטיים בוואטיקן. הננו עומדים בינינו בקשר מתמיד ופרופ׳ מנדס ביקרני לפני שיחתו עם האפיפיור.

קבענו שהשיחה תהא נסובה סביב עניין ירושלים, במידה שהיא תהיה תלויה בפרופ׳ מנדס. ידעתי על עמדתנו בעניין ירושלים, שבאה לידי ביטוי בהצהרות שר החוץ, נוסף לזאת מסר לי מר ליאו כהן, בביקוריו כאן, ביתר פירוט את אופן הצגת עניין ירושלים על־ידי שר החוץ כלפי גורמים חיצוניים.[4] פרופ׳ מנדס הכין לעצמו

3. ראה מס׳ 416, 423.

413

1. אריה אורון (שטרן), קונסול ישראל ברומא.
2. פרופסור גווידו אהרן מֶנֶדֶס, מומחה למחלות ריאה, לשעבר מנהל בית־חולים לחולי שחפת ברומא; חבר לספסל הלימודים של האפיפיור פיוס ה־12; מ־1939 — בישראל.
3. המכתב, בתיק 130.10/2523/17, לא הודפס כאן.
4. ראה כרך I, מס׳ 502.

חומר בעניין זה ומגמתו היתה, כאיש פרטי, להסביר, מצד אחד, את חוסר כל הסיכויים מטעמים שונים שהיהודים יוותרו על העיר החדשה ומאידך, שתביעת הוואטיקן ביחס למקומות הקדושים יכולה לבוא על סיפוקה, אם הדרישה תהיה לבינלאומיותה של ירושלים העתיקה.

החשבתי את העובדה, שההסברה תינתן באופן ישיר לאפיפיור, מלווה גם אפשרות, אם כי קלושה, שמצדו תבוא גם תגובה. מתוך שיחותי עם רבים שהתקבלו על־ידי האפיפיור, במרבית המקרים האפיפיור מסתפק באיחולים נימוסיים ואינו נותן מקום לפתוח שיחה. יש לזקוף זאת לזכות ההיכרות האישית, שלפרופ׳ מנדס היתה האפשרות לפתוח שיחה, וזה על נושא עדין ורציני.

הרושם של הפרופ׳ מנדס הוא, כי האפיפיור עצמו אינו מעורה די צרכו בבעייתה של ירושלים, על פתרונותיה האפשריים. לשם יתר בהירות, עלי לפרט את מכתבו של הפרופ׳ בנקודת ירושלים החדשה והעתיקה, מתוך דו״ח מפורט ששמעתי ממנו.

האפיפיור אמנם הקשיב בעניין לדבריו של פרופ׳ מנדס בעניין זה, אף נענע בראשו לאות הסכמה, אולם לא אמר אף מלה אחת, בעד ההצעה או נגדה.

ההצעה על מסירת העיר העתיקה למדינה מנדטורית, קתולית, אחת, מטעם האו״ם באה מפי פרופ׳ מנדס (אגב, על פרט זה לא דובר בינינו קודם). מצד האפיפיור היתה תגובה בשאלה: מדוע זו לא תהיה איטליה? מצד האפיפיור היתה גם השתתפות ערה, כאשר הפרופ׳ דיבר על סבלה של ירושלים והאפיפיור הביע תקווה לשלום בעתיד.

אם כי דובר על מקומות קדושים, לא הוזכרה בשיחה זו נצרת. בית־לחם כן הוזכרה בקשר עם שאלת ירושלים.

בכבוד רב,

אריה אורון

אריה אורון

קונסול ישראל ברומא

הערת־עורך
Editorial Note

בקשתה של ישראל להתקבל לאו״ם נדונה שוב על־ידי מועצת־הביטחון בישיבותיה ה־413 וה־414 ב־3–4 במארס 1949. בריטניה ומצרים, בתמיכתן של נורווגיה וסין, ניסו לדחות את הדיון על־ידי העברת בקשת ישראל לוועדת מועצת־הביטחון לקבלת חברים חדשים. הצעה זו לא זכתה ברוב הדרוש. ביום 4 במארס הגיש הנציג האמריקאי טיוטת הצעת החלטה (מסמך או״ם S/1276), הממליצה לעצרת הכללית לקבל את ישראל לאו״ם. הצעה זו זכתה בתשעה קולות; מצרים התנגדה ובריטניה נמנעה. (ראה *SCOR, Fourth Year,* 413th—414th Meetings, 3–4 March 1949.)

414

י. לינטון אל מ. שרת
I.J. Linton to M. Sharett

מברק מוצפן 89. התקבל: 4.3
נוסח נכנס: 130.09/2318/5

London, 3 March 1949

Saw Burrows Foreign Office. (1) Answering my question, replied — were still discussing matter our application before Security Council.[1] I replied — if abstain after recognition and armistice with Egypt will give rise misunderstanding, would not further settlement Palestine problem, nor be helpful our future relations. Britain would be isolated, now China too has given recognition and will doubtless vote in favour.[2] Burrows commented these were weighty reasons, which will be taken into consideration. My guess Britain probably vote in the affirmative.

(2) Regarding Sterling,[3] other financial problems, I said we had been given impression they ready, anxious, begin negotiations immediately but when question Kaplan coming London arose, it appeared they were not ready for even preliminary discussions. I asked when they will be ready, what items they desired discuss, in what order; also for advance information which might be useful for us. Burrows said [matter] being urgently considered, hoped give us programme in one week. Also gathered place discussion not yet settled. I said we will probably prefer Tel Aviv, but if they decided London, then would not be difficulties on our part. Please advise Kaplan about second paragraph.

Linton

414

1. ראה מס' 402.
2. ראה מס' 408.
3. יתרות השטרלינג של ארץ־ישראל השמורות בבריטניה. בריטניה הקפיאה יתרות אלה לאחר שיצאה מארץ־ישראל ושיחררה אותן קמעה קמעה בעיקר למימון רכישות מזון על־ידי ישראל.

415

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק

נוסח נכנס: 130.09/2328/5

New York, 3 March 1949

Apart from French speech and Chinese pledge of favourable vote, entire discussion was procedural on question of prior submission to Selection Committee.[1] Britain, China, Norway, Egypt supported this, seven others abstaining or against, these seven evidently firm in our support. Motion on Selection Committee deflated discussion resuming tomorrow afternoon with probable vote. At moment U.S.A., U.S.S.R., Ukraine, Argentine, Cuba, Canada, France, China intend vote positively. Britain informed us intend abstain. Norwegian delegation received cable from Oslo few minutes before meeting instructing them abstain, they resisting instructions endeavouring reverse them overnight as highly embarrassed by commitments to ourselves and Americans. Obvious British pressure responsible. Americans, Cubans, Canadians advise force vote tomorrow with majority of eight even if Britain, Norway, indicate their votes obtainable by postponement. We concur. Discussion unedifying, historically unimaginative but still confident successful outcome, though less emphatic than hoped.[2]

Eban

415

1. ראה הערת־עורך לעיל. Selection Committee — ועדת מועצת־הביטחון לקבלת חברים חדשים.
2. ראה מס' 419.

416

מ. שרת אל ר. רובין (בוקארשט)
M. Sharett to R. Rubin (Bucharest)

מברק מוצפן IR18
נוסח יוצא: 130.09/2296/8

תל אביב, 3 במארס 1949

הננו חיים יחד אתך את המשבר החמור, אך הכרתנו היא שלא תצמח שום ברכה מצעדים הפגניים.[1] יש טעם לנסיעתך הביתה רק אם בעקבותיה יבוא צעד נמרץ וממשי מצד הממשלה שלעת עתה איננו בתכנית. לפיכך אין ברירה אלא להחזיק מעמד. אנו פועלים כלפי מוסקבה ישר ועל־ידי קשרינו בארצות־הברית.

שרתוק

417

ר. רובין אל מ. שרת
R. Rubin to M. Sharett

מברק מוצפן Ri36. התקבל: 4.3
נוסח נכנס: 130.09/2296/9

בוקארשט, 3 במארס 1949

אתמול נקראו לשר הפנים ולסגנו עשרים מנהיגים ציוניים.[1] לשר עצמו הוזמנו בנבנישתי, קורנליאנקו וכהנא. וזו תמצית דברי השר והסגן: התנועה הציונית והנוער חייבים למחות כל סימן לקיומם. התנועה הציונית ארגון פוליטי ומדינת ישראל משועבדת לדולר האמריקאי. השליחים מהארץ חתרו כאן נגד המשטר ונכנסו הנה בדרכונים בריטיים מזויפים, ארגנו הפגנות והסיתו נגד השלטון. אנו יודעים גם את עמדת הצירות בעניינים אלה. אתם מצווים לחסל את תנועות הנוער מיד. סניפי הנוער משמשים קן לפעולה אנטי־סובייטית. לא ניתנה הבטחה לעלייתם של החלוצים, זה היה פירושכם בלבד. לא נרשה קיום כל שהוא, תחסלו כל קיבוצי ההכשרה ובהם יישארו רק היתומים שהממשלה תקח לחסותה. אין לכם למה לחכות, מחרתיים יופיע חוק הקובע את עובדת חיסולכם העצמי והאוסר על קיומכם ומהיום והלאה קיומכם הוא בלתי לגלי. הברז לעלייה נסגר, במידה שתורשה יציאת יהודים — תקבע הממשלה מי יצא. כל יתר היהודים חייבים לדעת שעליהם להיכנס למסגרת העבודה, לא תהיה להם שום ברירה אחרת. סוף דבריהם.

הדיבור היה תקיף וחריף.

ראובן

416

1. ראה מס' 412.

417

1. ראה מס' 412.

418

מ. שרת אל י. דורי
M. Sharett to Y. Dori

העתק: 130.02/2436/5

תל אביב, ה' באדר תש"ט
6 במארס 1949

הנני להפנות תשומת לבך הרצינית ביותר להתחייבות שקיבלנו על עצמנו לגבי האוכלוסיה האזרחית של פאלוג'ה ועיראק אל־מנשיה אגב הסכם שביתת־הנשק עם מצרים. במכתבו של ראש משלחתנו למתווך מטעם או"ם מ־21 בפברואר שנה זו נאמר בעניין זה: "כל התושבים האזרחיים האלה ייהנו מביטחון מלא לגבי עצמם, משכנותיהם, רכושם ומטלטליהם".[1]

לשמירתנו הקפדנית על מילוי התחייבות זאת נודעת חשיבות מיוחדת ומכרעת משתי בחינות:

(א) ההתחייבות כלולה בהסכם הישיר הראשון שבינינו לבין ממשלה ערבית שכנה. כנותנו כצד בחוזה בינלאומי ויכולתנו הממשית כשלטון למלא אחרי תנאיו עומדים כאן למבחן שיש לראות בו בניין־אב לגבי התפתחות יחסי שלום בינינו לבין המדינות הערביות. יש להניח כי מצרים תגלה בעניין זה רגישות מיוחדת, באשר כוחותיה ראו את עצמם אחראים לגורלם של התושבים האזרחיים האלה. כן יש לחשוש כי כל פגיעה מצדנו באנשי שני הכפרים עלולה להשתקף ביחסה של ממשלת קהיר ליהודי מצרים. במיוחד יש לזכור את הציונים הכלואים במצרים, אשר דבר שחרורם לא הותנה בהסכם אלא נתקבלה על כך רק הבטחה בלתי־רשמית. נקל לשער שאם יהיה לממשלה המצרית יסוד להאשים אותנו בהפרת ההתחייבות המפורשת שקיבלנו על עצמנו לגבי תושבי שני הכפרים הערביים, נקל יהיה לה להצדיק את אי־מילוי ההבטחה שניתנה מצד נציגיה בשיחה פרטית.

(ב) אנו עומדים בדין־ודברים קשה עם מוסדות או"ם בשאלת אחריותנו לבעיית הפליטים הערביים. טענתנו היא, כי אין אנו אחראים לבעיה הזאת, באשר היא נוצרה כתוצאה ממלחמת תנופה של הערבים נגדנו. אנו מכחישים את האשמה שנקטנו יזמה לגרש ולנשל את המוני הערבים ממקומות מושבם, פרט למקרים שבהם נעקרו התושבים הערביים כתוצאה ישירה מהקרבות. אף מבחינה זו עומדת כנות הצהרותינו במבחן, לאור התנהגותנו בשני הכפרים הנדונים. כאן נפלה אוכלוסיה ערבית מסוימת בידינו ללא קרב. כל [פעולה] שתהא מכוונת לעקירתם פירושה פעולת נישול יזומה מצדנו. על כן, יש כאן התחייבות מפורשת לדאוג לבטחונם. אם [ניכשל] במקרה זה יפגע הכישלון בכל מעמדנו בשאלת הפליטים הע[רביים].

418

1. מכתב זה מהווה חלק מחליפת מכתבים הנספחת להסכם שביתת־הנשק עם מצרים — ראה כרך 3, נספח ו (תאריך המכתב שם — 24 בפברואר). ראה גם שם, מס' 143.

מתוך שיקולים אלה הנני רואה את הפגיעה בערביי פאלוג׳ה, שאירעה ב־3 או ב־4 במארס, כעניין חמור ביותר.[2] אמנם הוברר כי בידיעות שהגיעו למתווך של או״ם ניתנו למקרה זה ממדים מוגזמים ללא כל יחס לעובדות. אף־על־פי־כן גם מה שקרה אסור היה שיקרה. יתר־על־כן, הנני שומע כי מתנהלת מצד אנשינו בסביבה תעמולת־לחש בקרב הערבים המאיימת עליהם בנגישות ובמעשי נקם מצד הצבא, אשר השלטון לא יוכל, כביכול, לעמוד בפרץ כנגדם. תעמולת־לחש כזו אי־אפשר שתיעשה מאליה. אין ספק כי יש כאן פעולה מחושבת שמטרתה להרבות את מספר היוצאים להרי חברון כאילו מרצונם החופשי, ואם אפשר — להביא לידי יציאת האוכלוסיה הזאת כולה.

יש להזהיר על התוצאות החמורות המוכרחות לנבוע מקו התנהגות זה. יש למנוע קודם כל את התקלה הפנימית: יזמה בלתי מוסמכת מצד הפיקוד המקומי בעניין הנוגע למדיניותה של ממשלת ישראל. לא ייתכן שמישהו בצבא יעשה בעניינים כאלה דין לעצמו. שנית, הנסיון לביים יציאה המונית שבאה כאילו מאליה מוכרח להיכשל. הערבים יספרו על האיומים שהניעו אותם לעקור ממקומם ובסופו של חשבון, ניתן את הדין כאילו נישלנו אותם בכוח הזרוע ונישא בכל התוצאות אשר עמדתי עליהן לעיל.

העניין מחייב התערבות דחופה ונמרצת של השלטון הצבאי העליון למניעת התפתחות שתוצאותיה מוכרחות להיות חמורות ביותר.

419

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

העתק: 72/9/687/7

New York, 7 March 1949

Secret

Dear Walter,

The successful vote in the Security Council on Friday[1] has a background of which the Foreign Office[2] should know.

Until the meeting opened on Thursday British intentions were unknown. The previous evening Mayhew had told me that he expected a favourable outcome and their Delegation here was working hard to get instructions for an affirmative vote. On Thursday, just as we were going

2. ראה כרך 3, מס׳ 246 והערה 5 שם.

419

1. ראה הערת־עורך, עמ׳ 466; מס׳ 415.
2. רוצה לומר, משרד החוץ של ישראל.

into the Council, Lawford[3] came up and told me, with undisguised disgust, that they had been ordered to abstain. The decision, when taken in London, was clearly not perfunctory; it was accompanied by a last-minute effort to make the application fail. The Norwegians developed a nasty wobble and the Chinaman began to equivocate on procedure. It was here that we reaped the fruits of careful attention to the presidency and of a deliberate selection of early March rather than late February as the occasion of the meeting. Alvarez[4] responded nobly and with surprising effectiveness. The British obviously thought that they might gain something by postponement; presumably they hoped that something explosive would happen by way of troop movements in the South Negev.

The Norwegian Delegation had received a curt message from Oslo instructing them to abstain, with reasoning identical to that which Shone employed the following day. Both Finn Moe[5] and his successor Sunde[6] were determined to resist these instructions, but the former was especially embarrassed, having committed himself to me on several occasions, one of them in public at a testimonial dinner. Only the previous day Gideon [Rafael] and I had discussed with him the establishment and administration of a permanent U.N. Delegation representing a small State. I recalled that it was this Delegation which was the first in Paris to indicate readiness to support our recognition. Both Sunde and Finn Moe greatly resented having to behave in somewhat Haitian fashion, and Trygve Lie was booming across the Delegates Lounge "my country has betrayed you!" Overnight Sunde and Moe and Trygve Lie were busy on the telephone to Oslo, eventually extorting an affirmative vote out of the Foreign Minister while he was half asleep in the early hours of the morning. I had told Sunde that we should probably have to publish the fact of their unequivocal commitment in self-protection; they effectively used this argument to warn their Minister of the effects of such an incident, at a time when their Ambassador in Washington was attempting to get military guarantees from the United States under the Atlantic Pact.

Apart from causing Norwegian defection and Chinese hesitation, the United Kingdom had been active with the Canadians as well. They were unable to shake their positive vote but attempted, and at one time succeeded, in persuading them to attach numerous grudging reservations. In conversation with the Canadians we pointed out that they had the means of saving the prestige of the British world from the effects of Britain's abstention. They eventually swung over to a decision in favour of a silent vote, and then came round to a whole-hearted declaration of support.

3. ואלנטיין ג. לאופורד, חבר המשלחת הבריטית לאו"ם.
4. אלברטו אלווארז, הנציג הקבוע של קובה באו"ם; נשיא מועצת הביטחון בחודש מארס 1949.
5. פין מוֹ, הנציג הקבוע של נורווגיה באו"ם.
6. א.ט. סוּנדֶה, דיפלומט נורווגי, עמד להחליף את מוֹ במשלחת נורווגיה לאו"ם.

Only a last-minute talk with Muñoz[7] prevented the Argentinian from joining the postponement camp and making reservations on Jerusalem. All in all we spent Thursday night in a state of uneasy tension.

It should be realised in Hak'rya that there was a tangible British effort to defeat the motion — an effort which failed to get momentum only as a result of shortness of time and the firm and explicit commitments which we had obtained from each Delegation in terms which made evasion embarrassingly difficult.

In the final result, I am pleased with the British abstention. Firstly, it revealed that the affirmative vote was not a walk-over but was achieved against influential opposition. Secondly, British isolation from international opinion was vividly revealed. Thirdly, the role which we may expect from them in the Transjordan negotiations was illustrated in advance, so that we were presented with a clear and accurate reflection of the balance of forces.

As you will have read from the proceedings of the Security Council, the meeting opened with an endorsement by general sentiment of the Rhodes Armistice Agreement.[8] I took some trouble to persuade Malik to join this chorus; having decided to do so he spoke in a tone more lyrical than all his predecessors. In view of certain criticism of the agreement in the left-wing Hebrew press, I should like you to understand that the Soviet attitude to the agreement has been one of unqualified approval. They regard it explicitly as an Israeli victory, but still more as a British defeat. Their reaction is "what does 'Sir Cadogan' think now?" This is not the first time that I have noticed this disparity between the Soviet estimate of our Government's performance and the assessment of the local left-wing parties. Incidentally, I have become quite convinced that Soviet support could have been secured for the November 16th resolution if the case had been put by someone who believed in it. Since it has been our tactical objective these many weeks to increase the stature of the November 16th resolution as against that of November 4th, it would have been an advantage to have had it unanimous. Within the given limits of their policy directives, the Soviet representatives are not at all inflexible or unresponsive to our tactical desires.

We may now be assumed to have solved the admission question without any compromise on a single territorial or political issue. The Assembly's ratification can, I think, be taken for granted. Our people at Rhodes should be aware, and should make Bunche aware, that the Security Council is a different body from that which supported him on the November 4th resolution. I say this because reading your correspondence with him, he has shown a tendency to brandish the Security Council at our heads. It might not be a bad device for us to reverse the process — for example to

7. רודולפו מוניוז, נציג מחליף במשלחת ארגנטינה לאו"ם.
8. ראה מס' 408.

threaten to complain to the Council about the Syrian and Iraqi refusal to enter armistice negotiations or to accredit another State to act for them.

I have received your letter of 21st February about Elias [Sasson]'s friend.[9] I must say that there is a world of difference between the traditional claptrap which Fawzi[10] still repeats here and the atmosphere of realism which is beginning to pervade Cairo.

Yours ever,

Aubrey

420

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X233. התקבל: 8.3
נוסח יוצא: 93.01/2180/34
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 7 March 1949

Regarding April session[1] our main views are: (1) We should be fairly passive in committees, but without absenteeism. Customary new members at first session be more visible than audible on matters unaffecting themselves. Most commissions completed work Paris, remaining discussions will be mostly Political Committee. Our permanent delegation, plus yourself, adequate cover all likely commitments, no need heavy imports, must /begin/ conform general pattern small states. As last year suggest some colleagues held ready in case /major/ fronts develop. (2) Main battle on frontiers, Jerusalem, likely in September not April. However, many signs refugee question will be urgently raised April. Mayhew informs me McNeil planning demonstration this subject, British delegation already actively studying, therefore suggest refugee expert be brought from Israel. (3) Speech in plenum on admission should be notable utterance, suggest early preparation. Assembly ratifies admissions usually in opening week. Memorandum follows.[2]

Eban

9. לא נמצא.
10. מחמוד פאוזי, הנציג הקבוע של מצרים באו"ם.

420
1. החלק השני של המושב השלישי של עצרת האו"ם שעמד להיפתח בתחילת אפריל בניו יורק.
2. לא נמצא. ראה גם מס' 460.

421

א. אבריאל אל ש. פרידמן
E. Avriel to S. Friedman

מברק מוצפן. התקבל: 8.3
נוסח נכנס: 130.09/2342/12

פראג, 7 במארס 1949

[א]. נוסע הערב לבודאפשט. אברר עניין בולדיז'אר ומצב העניינים. אזרז תשובה לגבי אלפיים העולים.[1] (ב) התבוסה ברומניה שלמה.[2] שלוש[3] ביקר כאן ומסר פרטים מלאים בשם הציר על קץ התקווה. (ג) מתחזקת דעתי שלא נגיע לתוצאות רציניות במשא־ומתן ישיר ומציע נסיעת שר החוץ למוסקבה לשם בירור יסודי. (ד) אם ביקור זה יתקיים בשעת נסיעת הנשיא לאמריקה, יבוטל בחלק הרושם הקשה שנוצר בארצות המזרח על־ידי ביקור הנשיא והמנוצל כהוגן בשיחות שונות בדבר העלייה והאשמות באוריינטציה מערבית.[4] (ה) מציע שהדרי יסע למוסקבה כרץ דיפלומטי עם סיום שליחותו בבוקארשט כדי למסור דו"ח מפורט לנמיר.[5]

אבריאל

422

מ. קומיי אל א. אילת (ואשינגטון)
M. Comay to E. Elath (Washington)

מקור: 93.08/369/27

Tel Aviv, 7 March 1949

Dear Eliahu,

I feel that the time may be ripe for another effort to establish relations with India — a matter in which you have always had a special interest.

It is true that the recent attitude of Nehru and of the Indian Govern-

421

1. ראה מס' 395. ב־2 במארס הודיע מזכיר המדינה במשרד החוץ ההונגרי, איוון בולדיז'אר, במסיבת עתונאים, כי השמועות שנפוצו לגבי עלייה מהונגריה אינן מבוססות ושציר ישראל לא שוחח עם חבר מוסמך של הממשלה על עניין העלייה. ציר הונגריה בפראג טען לפני אבריאל, שהודעת בולדיז'אר לא היתה על דעת ממשלתו ויעץ לו לברר את העניין בבודאפשט; מאוחר יותר חזר בו בולדיז'אר מהצהרתו, תוך התנצלות. (ראה אבריאל אל פרידמן, מברק 40, 3.3.1949; מברק 45, 14.3.1949, 130.09/2892/12.)
2. ראה מס' 417.
3. אביעזר שְׁלוּש, מזכיר שני בצירות ישראל בבוקארשט.
4. הנשיא וייצמן עמד להגיע בתחילת אפריל לארצות־הברית לביקור פרטי הקשור במכון וייצמן. שרת עמד להגיע לניו יורק בסוף מארס לרגל פתיחת עצרת האו"ם.
5. הערת פרידמן בשולי המברק: "מ[שה] ש[רת], שאלה אישית בהחלט: ידועה לי חשיבות נסיעתך לאמריקה. אבל, האינך חושש להדים בעולם שלי לנסיעה כפולה זו של הנשיא ושל שר החוץ לאותה ארץ?... ש. פ[רידמן], 9.3.49". ראה גם מס' 428, 461.

ment has not been encouraging.[1] I refer to the refusal to accord recognition at the same time as Britain and the Dominions, and to our exclusion from the recent New Delhi Conference on Indonesia, although certain non-Asiatic countries like Australia, New Zealand and Ethiopia were invited. But there are new factors which may justify a fresh approach: (a) the Rhodes agreement, and talks with other Arab countries, indicating that hostilities may be regarded as over; (b) our forthcoming U.N. membership; (c) Chinese recognition; (d) some change in the climate of opinion in India itself. I appreciate that it is impossible to generalise about public opinion in a country such as India, on an issue which is remote from them, but for what it is worth I attach copy of a long and interesting letter I have just received from F.W. Pollack,[2] who produces a monthly called "India and Israel" which you have no doubt seen.

Do you not think that we should now consider some concerted action through yourself, Aubrey [Eban], Golda [Meyerson] (when she gets back) and Eliash, when he arrives in London? At the same time, we could enlist the few real Indian friends we have, such as Pannikar[3] and Shiva Rao,[4] also such persons in the States as could be useful.

Have a word with Aubrey and Arthur [Lourie], to whom I am sending a copy of this note, and let us have your views.[5]

With warm regards, Yours,

Michael
M.S. Comay
Director, Commonwealth Division

422

1. ראה מס' 367.
2. פרד ויליאם פולאק, איש עסקים, תושב בומביי מאז 1939; קצין עלייה וסוכן קונסולרי של ישראל בבומביי מאז יוני 1951. המכתב מיום 29 בינואר 1949 בתיק 93.08/369/27.
3. קאוואלם מ. פאניקאר, שגריר הודו בסין, חבר משלחת הודו לעצרת הכללית השנייה של האו"ם.
4. שיווה ראו, עיתונאי הודי, חבר משלחת הודו לעצרת הכללית השלישית של האו"ם.
5. אילת השיב שהוא תמים דעים עם קומיי לגבי חשיבות היחסים עם הודו וינסה לנצל את עצרת האו"ם שעומדת להיפתח לשיחות לא־רשמיות בנושא זה. (ראה מכתבו אל קומיי, 24.3.1949, 93.08/369/27.)

423

ש. פרידמן אל ר. רובין (בוקארשט)
S. Friedman to R. Rubin (Bucharest)

העתק: 130.11/2493/1

[תל אביב], ז׳ באדר תש״ט
8 במארס 1949

ראובן היקר, שלום לך,

עד לבואו של אגמי הנה חיכיתי עם צרור מכתבים מכם כדי לדון אתו יחד על תוכנם ולענות על כולם יחד. בינתיים התפתחו המאורעות אצלכם בקצב כזה, שרבים מהעניינים הקודמים איבדו את ערכם. לכן לא אעשה כאן את המקובל לפי הסדר הטוב ולא אענה לחוד על כל מכתב ומכתב שבא מכם, לשם אישור קבלתו. בכל זאת אני רוצה לומר לך ולחבריך כאן מלה אחת של שבח. נהגתם יפה בסידור החומר האינפורמטיבי ובמסירת הדברים לנו במועד. לא אגזים אם אומר שאני מוכן להעמיד מבחינה זו את צירותכם כמופת ליתר הצירויות שמחלקתי קשורה אתן. אבקש מאוד להמשיך באותה שיטה להבא, למסור לנו את יומן פעולותיכם, את הביקורים החשובים, את העתקי מכתביכם, את התרשמויותיכם והערכותיכם. התבררה בינתיים גם אותה נקודה של הדואר הדיפלומטי הראשון שלכם, שעליה טלגרפתי בשעתו. כפי שמוסר אגמי, צריכה היתה באותו דואר להיות גם סקירה כתובה על־ידו על העניינים השונים שעמדו אז וממשיכים לעמוד עכשיו במרכז התעניינותכם, ושבטבע הדברים חיכינו שנמצא חומר על כך באותו דואר. אינני יודע משום מה לא הוכנסה סקירה זו, אולם תבינו את אכזבתנו כאשר לא מצאנו תשובות לעניינים אלה. כל יתר החומר שהיה באותו דואר, חשוב ומעניין כשלעצמו, מאבד את ערכו אם הוא איננו בא יחד עם החומר שצריך להיות במרכז. פעם כתבתי לך כבר, ראובן, בעניין זה ואני חוזר על כך בכדי לחסל את אותו *quid pro quo*.

ענייני רומניה עומדים אצלנו במרכז כעת. אחרי צאתו של אגמי באו בזה אחר זה מברקיך מ־24, 25, 27 לפברואר ומ־1, 2, 3 למארס,[1] ואתה יכול לתאר לך באיזו מידה ריתקו את תשומת לבנו לנעשה אצלכם. הייתי רוצה שתדעו ותרגישו שאנו מעריכים את מאמצכם הקשה והננו מטכסים עצה איך ובמה לעזור לכם במעמדכם הקשה ולמצוא דרכים לעזרה והצלה. העניינים נדונו בזה אחר זה בשלוש ישיבות במשרד החוץ בהשתתפותם של שר החוץ, גולדה מאירסון, איתן, רדי והחתום מטה (על כך טלגרפתי אליכם).[2] העניינים הובאו במיוחד לישיבת הממשלה.[3] אתמול היה אגמי בירושלים בישיבת הנהלת הסוכנות ושם עמדה על הפרק במיוחד שאלת הקרנות.[4]

423

1. ראה מס׳ 407, 412, 417. המברקים האחרים שלא הודפסו כאן נמצאים בתיק 130.09/2296/9.
2. ראה מס׳ 407 והערה 5 שם.
3. אגמי דיווח לממשלה על המצב ברומניה ב־2.3.1949. לאחר מכן התקיים דיון קצר אך לא הוסקו כל מסקנות.
4. המצב ברומניה נדון בישיבת הנהלת הסוכנות היהודית ב־7.3.1949. אגמי מסר דין־וחשבון ולאחר דיון קצר הוחלט להקציב סכום של 12,300 ל״י לעזרה משפטית ופיצויים לעובדי הקרנות הציוניות ברומניה. (ראה ישיבת הנהלת הסוכנות היהודית, 7.3.1949, אצ״מ.)

הגענו כאן לסיכום ראשון, וגם על כך מסרנו לכם במברקים את עיקרי הדברים. לא ראינו לנכון לקיים עכשיו התייעצות של כל צירינו במזרח אירופה. עצם התייעצות זו היא צעד בעל משמעות פוליטית רבת רושם כלפי חוץ והיא היתה ללא ספק גורמת לניחושים שונים שאין בהם מן התועלת לנו. היו מחכים לתוצאות ולתגובות ממשיות מהתייעצות כזו, בה בשעה שאין לנו הביטחון שאפשרית תגובה בעלת רושם ושמן הראוי לנו ש[לא] תרוכז יתר על המידה תשומת־הלב לצעדינו בכל הכרוך בעניינים אלה.

כמו־כן לא ראינו לנכון שאתה תבוא מיד הנה, אם כי הבינונו היטב למצבך אחרי הפגישה הקשה שהיתה לך ושעליה סיפרת לנו במברקך מיום 1 למארס.[5] יציאתו של הציר לאחר שיחה מעין זו שהיתה לך, לשם התייעצות עם שר החוץ שלו, היא לכשעצמה אקט דמונסטרטיבי רב־המשקל ויש מאוד מאוד לשקול אם הגיע הזמן לאקט כזה, יתר על כן כשיועץ הצירות, כלומר האיש הראשון אחרי הציר, איננו במקום וידוע שהוא נמצא בעיר הבירה של ממשלתו לשם התייעצות באותם העניינים. לכן הבריק לך שר החוץ ב־3 לחודש זה את תשובתו בנקודה זו.[6]

בדעתנו היה להכין תוכן של נוֹטָה וֶרבאלית ולשלוח אותה אליך כבקשתך, ואמנם החלטנו כבר על כך. לאחר שנתקבל מברקך מ־1 לחודש זה, לא היה לנו הביטחון אם יהיה לך נוח אחרי השיחה שהיתה לך להגיש את הנוֹטָה. ההתפתחות המהירה של העניינים אינה מאפשרת לפנות עכשיו לממשלה הרומנית רק בעניין השליחים. לכן שינינו את החלטתנו והחלטנו על איגרת, חתומה על־ידי השר, שתכלול גם את יתר העניינים החשובים העומדים עכשיו בחריפות כה רבה בפרק היחסים בינינו לבין הממשלה הרומנית. זה יקח אמנם יותר זמן מאשר שידור נוֹטָה על־ידי מברק, אולם יש להניח שלצעדנו זה יהיה יותר משקל.[7]

סיכמנו בהתייעצויותינו על פעולה במקומות אחרים. לא אעמוד כאן על זה והנני משאיר לאגמי למסור לך את הפרטים. יש לראות מראש שאין זה דבר הנעשה מהיום למחר ואין לצפות לתוצאות מידיות. דבר זה מחייב את כולנו לסבלנות ולעמידה גם בתנאים קשים ואני חוזר על כך שאנו יודעים היטב מה קשים התנאים בהם נתון אתה ויתר חברי הצירות. הצטערתי לשמוע מאגמי שאין אתם מקבלים מכאן את החומר הדרוש. זה נאמר גם בדברים שאתה ביקשת למסור לשר החוץ. חבל שלא הודעתם לנו על כך קודם, כי אפשר היה מזמן לתקן את הדברים. מאחר שלא היו מכם שום טענות, לא היה לנו כאן שום יסוד לחשוב שהדבר איננו בסדר. התברר שהחומר הסודי, אשר אפשר למוסרו רק בדרך נאמנה בהחלט, נשלח מפה בשבילכם בקביעות אולם התעכב בפראהא. כמו כן התברר לנו שאין אתם מקבלים בקביעות את המברקים של פָּלקוֹר,[8] אם כי העברתי בזמנו תקציב לכך ונתתי הוראות מתאימות למי שנחוץ. את עניין המברקים תיקנו כבר. אתם צריכים לקבל יום יום בערך 350 מלה של מברקי פָּלקוֹר מפראהא. השולח: ד"ר נאור, הנספח לעיתונות בצירותנו בפראהא, ואם יחול איזו שהוא עיכוב — עליכם לפנות מיד אליו. נקווה שעיכובים לא יהיו יותר. אשר לדואר הדיפלומטי, קבעתי עוד לפני בואו של אגמי להנהיג שיטה של רצים מכם לפראהא

5. מס׳ 412.
6. מס׳ 416.
7. ראה מס׳ 433.
8. סוכנות הידיעות של ההסתדרות הציונית.

בערך פעם בשבועיים. מפראהא הנה יש קשר טוב וקבוע. אגמי הסביר לי שהקשר ביניכם לבין פראהא איננו כה קל ומהיר כפי שזה נראה מכאן, לכן הכנסנו שינוי, דהיינו: אתם תשלחו רץ אחד עם כל הפלגה של "טרנסילבניה". זה בערך פעם לחודש. נוסף לזה תשלחו פעם לחודש רץ לפראהא. נבקשכם להודיענו מיד, עד כמה שזה ניתן, את לוח הנסיעות המשוער של "טרנסילבניה" לחודשים הקרובים, כדי שנוכל לכוון מכאן את הדואר בשבילכם.

היטבתם לעשות בזה שהברקתם לנו בשבועות האחרונים על כל הדברים החשובים שקרו אתכם ואצלכם. נבקשכם להמשיך בזה. באופן כזה יבואו מכתביכם וסקירותיכם כמילואים לדברים שיהיו ידועים לנו כבר מהמברקים. אנו מצדנו נבריק לכם מדי פעם לפעם על עניינים החשובים לאינפורמציה שלכם וזה לא רק בשטח פעולתכם, אלא גם בשטחים אחרים. שיטה זו של קשרים כבר התעצבה בינינו לבין צירותנו במוסקבה ולמרות הקשיים במגע ישיר ובמשלוח תדיר של רצים לשמה, שני הצדדים כל הזמן בקורס העניינים. אין כל קושי בכך שמצב כזה ייווצר גם ביחסינו עם צירותכם.

קצת הכביד על מצב הדברים היעדר עובד מיוחד במחלקה שלי שיראה את הטיפול בענייניכם כתפקידו העיקרי. אחרי נסיעתו של הד"ר ויינברגר, המכהן עכשיו כקצין העלייה בבודאפשט, נשארתי בלי איש שיהיה ממונה על ענייני רומניה ואין לי גם אדם שיוכל לקרוא בשפה זו. סדרי העבודה בממשלה, והביקורת החמורה מצד האוצר על כל סעיף וסעיף של הוצאותיהם של משרדים שונים, מנעו ממני את האפשרות להזמין עובד כזה למחלקה. הדבר ניתן לי רק עכשיו. כבר נקבע האיש ואני מחכה מיום ליום לשיחרורו מהצבא ולכניסתו לעבודה. עם כניסתו ישתפרו הדברים במידה ניכרת.

מלבד הישיבות במשרד החוץ, שעליהן ספרתי לך בהתחלת המכתב הזה, התקיימה עוד שורה של התייעצויות בשטח התקציבי והכספי. שמענו דו"ח מפורט על מצבכם וצרכיכם מבחינה זו וגם כאן אנו מציינים לשבח את הסדר בו נמסרו הדברים. אני מרגיש חובה מיוחדת למסור כאן את הערכתנו הכללית לעבודתו המסודרת והנאה של אביעזר שְלוּש. הגענו לסיכום הדברים ויש לנו הרושם שהסיכום הוא לרצונכם ושהוא יספק את צרכיכם כראוי. אינני נכנס כאן לפרשה זו כי עליה יכתבו לכם לחוד הממונים על כך.

שטח שלישי של התייעצויות הוא: העניינים המסחריים. קיבלנו את הדעה, שהביא אתו אגמי, שיש להתאמץ לפתח קשרים מסחריים רציניים עם רומניה ולהרבות את קניותינו שם, גם אם מבחינה משקית גרידא אפשר היה להסתדר יותר טוב עם ארץ אחרת. דבר זה נתקבל לא רק על דעתנו, אלא גם על דעתם של אנשים אחראים באוצר ובמשרד למסחר ותעשייה. יש נכונות לעשות בחודשים הקרובים קניות ברומניה בסכומים גדולים ואני אבקש מאוד להודיע לנו — למחלקה הכלכלית והעתקים אלי — מכל מה שמתרחש בשטח זה. נשתדל לשמור על כך שהדברים לא יישארו בגדר של החלטות בלבד.

כבר הזכרתי שעניין הקרנות עמד אתמול לדיון בהנהלת הסוכנות. ייתכן שעוד לפני שמכתבי זה יהיה בידיך, נבריק אליך את הסיכום בעניין זה. אצלנו עמדה לדיון השאלה שהצגת בזמנו בדבר התערבותך במשא־ומתן בעניין זה. לאחר שיקול־דעת סיכמנו בחיוב. במידה שאתה תצטרך לתת במקום נימוק המצדיק את התערבותך בעניינים של אזרחים מקומיים, הוא בזה שמדובר כאן על פעולתן של קרנות הפעילות לטובת מדינת ישראל ואשר מרכזן נמצא בתחומי מדינתנו. התביעה המוצגת כלפיהן,

בדבר תשלום מיסים וכדומה, היא דוגמה ללא כל תקדים בשום ארץ במשך עשרות שנות פעולותיהן של [ה]קרנות.

דיברנו גם על ענייני העיתונות במקום והסדרתם. גם כאן התקרבנו לסיכום מסוים אשר את תוכנו ימסור לכם אגמי.

בשטח הסידורים שלכם הצטערנו מאוד על המצב שנתהווה עם העובדת המשר־דית. ממכתביכם הקודמים לא יכולנו להבין את הסיבה. וגם כאן יש סיכום.

לבסוף — עוד עניין בעל ערך כללי אשר אין הוא ניתן במסגרות של החלטות וכללים אולם יש לשקול אותו תוך הרגשה מה חשוב ומה מתאים יותר בכל רגע. המדובר הוא על שיטת היחסים בין צירותנו לבין השלטונות במקום. שמענו מפי אגמי שאת כל השיחות עם ראשי השלטון אתה מנהל בעצמך ולבדך. ייתכן שיותר טוב יהיה לנהוג קצת אחרת. טוב לעניין שלא רק הציר יהיה בתוך העניינים במלוא מובן המלה ושלא רק לו תהיה ההתרשמות הבלתי־אמצעית מהדברים שמשמיעים לכם. לא תמיד קל לזכור את כל הפרטים של שיחה המתנהלת תוך התרכזות גדולה של תשומת־הלב ושל העצבים. יש ופרט זה או אחר נעלם מן הזיכרון ואם רק אחד היה נוכח בשיחה, אין מי שיתקן את זאת. מבחינה זו הרבה יותר מועיל שבשיחות הרציניות והאחראיות ילווה אותך אדם אחראי מהצירות. ככה נוהגת גולדה [מאירסון] במוסקבה, המשתפת בכל שיחותיה את היועץ ולפעמים את המזכיר הראשון. כך נוהג במרבית המכרעת של העניינים שר החוץ, הן בשיחות שהוא מנהל בזמן הישיבות של האומות־המאוחדות והן כאן. כמובן, אין זה עניין שאפשר לקבוע בו מסמרים או לתת עצות מרחוק, אבל נשמח מאוד אם תסכים אתנו בנקודה זו ותשתדל, במידה שהדבר נראה לך, לשתף בשיחותיך את היועץ, ובמקרים מסוימים — את המזכיר הראשון.

אני מקווה שאתה לא תראה בדברי אלה שום צל של איזה שהוא דבר שיכול לפגוע בך ותאמין לי שאנו כולנו רחוקים מאוד מכל מחשבה של פגיעה בך. הדברים נאמרים רק מתוך חרדה לעניין, לעדינות המצב בו אתם נמצאים ולאפשרות להפיק את התועלת המקסימלית מכל מגע עם הגורמים הקובעים שם את גורלנו.

המכתב יצא יותר ארוך מאשר שיערתי לעצמי. אולי תראה בכך ביטוי של רצוננו העמוק להיות בקשר אתך, לתת לך את ההרגשה של הקשר הזה ולחזק את ידיך במערכת הקשה, בה אתה עומד.

דרישת שלום לבבית לגב׳ ראובן היקרה ולכל עובדי הצירות.

שלום רב לכולכם,

ש.פ.

ד״ר ש. פרידמן

424

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X235. התקבל: 10.3
נוסח יוצא: 93.01/2180/34
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 9 March 1949

If Bunche reports Syrian or Iraqi refusal comply directly or indirectly November 16 resolution, [Security] Council will be faced problem how act and President will consult me. Our view Council cannot acquiesce this defiance, which both inadmissible in itself and fatally prejudicial prospects Rhodes,[1] Naqura.[2] Council should therefore reaffirm obligation all states addressed comply immediately November 16. Please cable if approve this line, at present for talks Council members. Such preparation particularly necessary if unbroken deadlock should lead to active trouble Mishmar [Ha]yarden or elsewhere.[3]

Eban

הערת־עורך
Editorial Note

מבצע "עובדה" להשתלטות על הנגב הדרומי נערך בין החמישה לעשרה במארס 1949.

לפי תכנית החלוקה של 1947 נועד הנגב, ברובו, להיות בתחום מדינת ישראל, אולם גורלו היה תלוי בהחזקה הצבאית הממשית בו. מצד הירדנים הושמעו תביעות לחלוקת הנגב בינם לבין ישראל.

מבצע "עובדה" נערך תוך הגבלות צבאיות ומדיניות חמורות. המבצע תוכנן כך שתנועת היחידות למפרץ אילת התנהלה מזרחה מקו באר־שבע–עקבה מפני שמערבה ממנו הורשתה ישראל, מכוח הסכם שביתת־הנשק עם מצרים, להחזיק בכוחות הגנה בלבד.

המבצע נערך בשתי זרועות: האחת (חטיבת הנגב) חצתה את הר הנגב לעבר מפרץ עקבה, והשנייה (חטיבת גולני) נעה דרומה דרך נחל הערבה לאורך הגבול הירדני. הכוח הראשון לא נתקל בהתנגדות כלשהי בהתקדמותו, ואילו לחטיבת גולני אירעו כמה התקלויות עם יחידות ירדניות שניסו למנוע את התקדמותה.

במהלך המבצע ניסו הירדנים למנוע באמצעים דיפלומטיים את המשך המבצע, הן באמצעות הגשת תלונות לבאנץ' והן באמצעות שדרים אישיים ששיגר המלך עבדאללה לשרת. (ראה כרך 3, מס' 204, 207 הערה 1, 208–211, 215.)

424

1. שיחות שביתת־הנשק עם עבר־הירדן, שנפתחו ברודוס ב־28 בפברואר.
2. שיחות שביתת־הנשק עם לבנון, שנפתחו בראש הנקרה ב־1 במארס.
3. ראה מס' 430.

425

שיחת י. לינטון — מ. רייט (בלונדון, ב־9 במארס 1949)
Meeting: I.J. Linton — M. Wright (London, 9 March 1949)

93.04/37/12 :דין־וחשבון

London, 10 March 1949

Secret

Mr. Burrows of the Eastern Department of the Foreign Office telephoned to me about 7.15 p.m. on Wednesday, and asked me to call at the Foreign Office and see Mr. Michael Wright (one of the Assistant Under-Secretaries of State), who had some information to convey to me. I arrived at the Foreign Office about 7.45 p.m., and exchanged greetings in the corridor with Mr. Bevin, who was just leaving. The interview took place in Mr. Wright's room, Mr. Burrows being present.

Mr. Wright said that the Secretary of State had asked him to give me some information for transmission to the Israeli Government. They had received a circumstantial report from British Authorities in Amman that a considerable Jewish force was proceeding down the Wadi Araba towards Aqaba.[1] I interjected an enquiry as to what he meant by "Aqaba" — was it the port or the coast of the Gulf? Mr. Wright said he meant the Gulf. The Israeli forces were said to have crossed the Transjordan Frontier, clashed with the Transjordan forces, and were now some kilometres inside Transjordan territory. They hoped that the report they had received was not true; if it were, it would raise grave issues. He would like to let us know that they had given the following instructions to the British Commander at Aqaba:

(1) If the Israeli Forces were to fire from across the Frontier, the fire should be returned;

(2) If the Frontier was crossed by the Israeli Forces, and they fired, then of course the fire should be returned;

(3) If the Israeli Forces approached without firing, a warning should be given to them, and if that warning was disregarded, fire should be opened;

(4) Any Israeli planes flying over British positions, whether they were taking aggressive action or not, should be engaged.[2]

I made the following preliminary observations:

(1) That I had no information regarding the alleged clash with Transjordan troops, or about any crossing by our Forces of the Transjordan frontier.

425

1. מבצע "עובדה" — ראה הערת־עורך לעיל.
2. הודעה בנוסח זה נמסרה גם על־ידי מאריוט, הקונסול הכללי הבריטי בחיפה, לאיתן ב־10.3.1949. (ראה רישום של איתן, 10.3.1949, 93.03/64/1.)

(2) That a similar report had appeared a few days ago, and had been found to be without substance. Mr. Sharett had denied it, and had pointed out that such clashes could only have occurred if the Arab Legion had been in places where they should not have been — i.e. in the territory of Israel.

(3) I expressed surprise and serious concern about the orders which they had seen fit to send to the British Commander, which might lend themselves to misinterpretation, and give rise to serious consequences.

Mr. Wright said that their instructions had been given in clear and explicit terms, to which I replied that they must know that the frontier between Israel and Transjordan was not a well-defined line marked out with signposts and blocks. Mr. Wright said that he had wanted to meet me for some time now, and that he was sorry that we had met under such a situation; he hoped we should meet again under happier circumstances.

On my return to the office, after drafting a cable to Mr. Sharett, I telephoned to Mr. Eban the gist of this conversation. Mr. Eban read me the cable which he had received from *Hakirya,* giving the exchange of telegrams between Mr. Sharett and Dr. Bunche on the subject of the complaint lodged by the Transjordan Government representatives at Rhodes.[3] It is a pity that the text of these telegrams was not available in London when I was called to the Foreign Office.[4]

I.J.L.

(N.B. The above minute is dictated from memory, as I had no opportunity of taking a note last night).

426

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W155. התקבל: 11.3
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 10 March 1949

Satterthwaite called me in yesterday evening, Heyd, McClintock, Rockwell also present. Satterthwaite started reading dispatches received from Stabler,[1] saying Glubb and Abdullah's Chamberlain informed him we opened large-scale military operations Negev attacking Ein Gharandal

3. ראה איתן אל אבן, MH3435, 9.3.1949, 93.01/2205/1. ראה גם מס' 432 והערה 4 שם.
4. ראה מס' 432.

426

1. ולס סטייבלר, סגן־קונסול בקונסוליה האמריקאית בירושלים, מקום מושבו בעמאן.

tanks, jeeps, artillery.[2] I denied emphatically our invading Transjordan and accused Transjordan of violating Israel territory referring to exchange notes Shiloah–Bunche.[3] I explained on our part no motives such actions when most interested reaching agreement Rhodes and avoiding clashes Britain. I further stated we have been and will continue moving freely our territory Negev but no desire invade Transjordan. I expressed appreciation their interest matter and requested their influencing Abdullah view preventing further Transjordan aggressiveness Negev.

Satterthwaite when started conversation atmosphere tension, concluded more reconciliatory tone but stressed any aggressive action our part would cause prompt anti-Israel reaction U.S.A. Government.[4]

McClintock informed us confidentially they pressing Syrian Government to enter armistice negotiations.

Elath

427

ו. איתן אל א. אילת (ואשינגטון)
W. Eytan to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן IW38
נוסח יוצא: 130.09/2308/3

Tel Aviv, 10 March 1949

Knox yesterday transmitted verbally State Department protest against reported Israeli troop concentrations in area Binyamina, Pardess Hanna, Wadi Ara, Lajjun expressing concern of U.S.A. as member Conciliation Commission at possible outbreak formal hostilities. Added personally on own initiative that police action this area understandable view cattle thefts, isolated murders by infiltrating Arabs. Shall reply verbally today that, while appreciating friendly concern U.S. Government maintenance peace Palestine, we think U.S. going altogether too far in making representations every reported troop movement. Comes perilously near interference internal affairs Israel, which entitled dispose troops within State wherever it pleases.[1] Can you discover source or purpose this intervention and find suitable opportunity explain State Department undesirability such exaggerated concern?[2]

Eytan

2. ראה מס׳ 425.
3. ראה כרך 3, מס׳ 210.
4. ראה מס׳ 434.

427

1. ראה ״דין־וחשבון על שיחה בין ד״ר איתן ובין מר נוֹקס... שהתקיימה ביום 10 למארס 1949״, ארכיון בן־גוריון, 532/73/69. באותה שיחה ציין נוֹקס, שעל־פי המידע שברשותו העיראקים, שמחפשים עתה דרך להיכנס למשא־ומתן על שביתת־נשק, הם שעוררו את העניין. ראה גם מס׳ 436.
2. לא נמצאה תשובה של אילת.

428

מ. נמיר אל ש. פרידמן
M. Namir to S. Friedman

מברק
נוסח יוצא: 130.11/2516/16

Moscou, le 10 mars 1949

Je me permets de prononcer mon opinion sur la Roumanie, la Hongrie et la Pologne. Il n'y a aucune raison d'être optimiste, mais je suis persuadé que nous sommes arrivés à un état des choses qui nous oblige à traiter au centre avec les Russes, donnant ainsi une suite à la conversation de Sharett avec Vyshynski.[1] Le délai de la matière jusqu'après la convention de l'Assemblée de l'ONU, ne saurait être justifié, à moins que le soupçon existe, que nous puissions par là même, mettre en danger leur support de notre admission. La suggestion que le Ministre vienne ici est admissible seulement sous la condition que nous saurons d'avance qu'il ne retournera les mains vides. De nos temps, seulement les ministres des pays de l'Europe orientale ont rendu visite ici, et ceci uniquement pour la signature solennelle de traités. La visite de Sharett évoquera une sensation par trop significative et on lui attribuera des intentions politiques suspectes; donc, si notre vrai but ne sera pas atteint, nous perdrons d'un côté et de l'autre. Par conséquent, il faut d'abord parler avec les Russes à Lake Success et en Israël, possiblement aussi par notre intermédiaire ici-même. Si une attitude positive se manifeste, il se peut qu'on nous demandera de présenter un mémorandum, et il serait désirable de le préparer dorénavant. Quant aux pays du bloc en général, la visite du Ministre n'est possible qu'après la réponse positive en principe, pour compléter la besogne et comme un acte amical et final. Une démarche auprès du Cominform me semble de valeur douteuse et il ne faut pas l'entreprendre par l'intermédiaire des représentants officiels d'Israël; il est désirable d'essayer à exercer une pression juive et non seulement israélienne envers les envoyés du bloc dans toutes les métropoles du monde.

428

1. ראה מס' 421. השיחה עם וישינסקי — מס' 249.

429

דו"ח חודשי של צירות ישראל בפראג
Monthly Report of the Israeli Legation in Prague

דין־וחשבון: 93.05/523/3

פראג, 10 במארס 1949

א. ענייני עלייה:

למרות כל המאמצים לא הצלחנו עד עכשיו להגיע למספר גבוה יותר של עולים. בחודש פברואר יצאו ארצה כאלפיים איש ולא נגיע למספר גבוה יותר של עולים בחודש זה. ישנן לכך שתי סיבות: ראשית, סידור רשיון היציאה מצריך זמן רב. כרגע ישנם קרוב לחמשת אלפים איש שדרכוניהם כבר בידם ורק סידור רשיון היציאה מעכב את יציאתם. הסיבה השנייה היא שרבים החוככים בדעתם ומשהים את נסיעתם מזמן לזמן מסיבות בלתי מוצדקות. המשרד הארץ־ישראלי, אחרי התייעצות אתנו, הוציא עכשיו חוזר בו הוא מודיע, שעל כל יהודי הרוצה לעלות לישראל להירשם ולהגיש את הבקשה לדרכונו עד ה־12 לחודש זה. וכן עליו להיות מוכן לעלות עד ה־15 במאי. את המועדים הנ"ל מנמקים כהוראת משרד העלייה בארץ.

אחרי הוצאת החוזר הנ"ל, קמה בהלה בקרב היהודים ומשך ימים מספר הופיעו מאות, שנרשמו לעלייה ואף ליציאה מידית. רבים חשבו שהמועדים הללו קשורים בהוראות השלטונות הצ'כוסלובקים. כדי למנוע אי־נעימויות פרסמנו בבולטין היומי של הצירות הרצוף בזה הסברה מתאימה. בכל־אופן זורזה העלייה בדרך זו במידה ניכרת. לפי הידיעות שקיבלנו גם השלטונות הצ'כוסלובקים מרוצים מסידור זה. לפי הצעתנו תתקבל באמצע חודש זה תמונה ברורה על מספר המועמדים לעלייה, ושבחודש הבא יעלו כ־4000 עולים בערך.

משרד הפנים בצ'.ס.ר. פנה לפני כמה ימים לבא־כוחנו והתעניין במספר הרופאים שעלו עד כה. ממקור אחר נודע לנו שכינוס איגוד הרופאים שהתקיים לפני שבוע החליט לאסור על עלייה נוספת של רופאים למטה מגיל 45. אמנם אין לנו עדיין ידיעה מוסמכת על כך, אבל מתקבל על הדעת שבזמן הקרוב ניתקל בקשיים בקשר לעליית רופאים נוספים מצ'.ס.ר. שמענו שגם איגוד המהנדסים יפנה בדרישה דומה לשלטונות.

בקשר לבעיות העלייה ממזרח אירופה נודע לנו, שהמפלגה הקומוניסטית ההונג־רית תגיש לקומינפורם דו"ח ותלונה בעניין העלייה נגד המפלגה הקומוניסטית בצ'.ס.ר. ומציעה לקבל החלטה אחידה בשאלה זו. לידיעה זו לא נתקבל עדיין אישור נוסף.

ב. יחס כלפי ישראל:

מאז הבחירות מורגש בצ'.ס.ר. שינוי מוחלט כלפי מדינת ישראל. העיתונות הפסיקה לכתוב על ישראל ורק במקרים בודדים ועל מאורעות חשובים, כגון חתימת החוזה ברודוס, הרכב הממשלה וכו' מופיעה ידיעה קצרה. אחד העובדים בלשכת המודיעין הממשלתית (צ'.ס.ק.) מסר לנו שישנן הוראות לא להרבות בפרסומים על ישראל אחרי שההתפתחות הכללית בישראל יצאה מן ה"קו". האהדה למפעלנו לא

פחתה בחוגים רחבים, אבל כשהמדובר הוא בדברים ממשיים, כל אחד מוסיף ש"עכשיו קשה לבצע את העניין אחרי שבישראל התפתחו העניינים כפי שהתפתחו". על שאלות פועלים בצ׳.ס.ר. בקשר לישראל עונים, שישראל היא כפוית טובה בעד העזרה שניתנה לה בשטח הדיפלומטי והחומרי מהארצות הדמוקרטיות.

שר החוץ הצ׳כוסלובקי ד"ר קלמנטיס ערך לפני כמה ימים מסיבת עיתונאים עבור העיתונות המקומית, יותר נכון היתה זו הרצאה אינפורמטיבית, שלא פורסמה אחר־כך בעיתונות. אחד המשתתפים מסר לנו, שפנו לשר החוץ בשאלה על יחס צ׳.ס.ר. לישראל. שר החוץ ענה: "בעמדתנו כלפי ישראל לא חל כל שינוי. אין אנו חושבים שיהיה שינוי בעמדת ישראל כלפי אנגליה. יחסנו לישראל ייקבע בהתאם למידה שבה תתקרב הממשלה הישראלית לארצות־הברית".

בסיכום אפשר לאמור, שחל שינוי מוחלט כלפי מדינתנו ובמקום האהדה הגמורה, ולעתים אף המופרזת, שהיתה קיימת עד עתה, היחס הוא כיום ברזרבה מסוימת.

430

מ. שרת אל א. אבן (ניו יורק)
M. Sharett to A. Eban (New York)

מברק מוצפן Y123
נוסח יוצא: 130.09/2329/12
נוסח נכנס: 93.01/2180/34

Tel Aviv, 11 March 1949 (15.50)

Your X235.[1] Will await B[en]-G[urion] who unattainable till Monday, meanwhile please weigh advantage Moabit [Security Council] pressure proving effective informing recalcitrants negotiate against disadvantage our losing excuse for direct action Triangle and northeast.[2] Cable.[3]

Sharett

430

1. ראה מס׳ 424.
2. שרת הוסיף מאוחר יותר שעל־פי מידע שברשות ישראל, המתווך עומד לפנות ביוזמתו למועצת־הביטחון כדי שתכפה על עיראק וסוריה להיכנס למשא־ומתן על שביתת־נשק. (ראה שרת אל אבן, LS291, 12.3.1949, 93.01/2180/04).
3. ראה מס׳ 431.

431

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן NI22. התקבל: 12.3
נוסח יוצא: 93.01/2180/34
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 11 March 1949

Your Y123[1] entirely depends upon our real objective. If aim is bring them to table, then maximum political pressure advisable. Believe this would be effective existing circumstances. If direct action preferable — we assisted by their recalcitrance, though even then build up of gravity their refusal in private talks [Security] Council members is advisable.

Eban

432

הנציג בפועל של ישראל בלונדון אל משרד החוץ של בריטניה (לונדון)
Acting Israeli Representative in London to the British Foreign Office (London)

שדר: 93.04/38/1

[London], 11 March 1949

The United Kingdom Government is fully aware that in accordance with the Resolution of November 29, 1947, the southern part of the Negev triangle, comprising that part of the Gulf of Aqaba seaboard lying between Transjordan on the East and Egypt on the West, was included in the Jewish State, and that Israel has consistently claimed that area as an integral part of its sovereign territory. In these circumstances, the Government of Israel is astonished and deeply disturbed at the utterly unwarranted conclusion apparently reached by the United Kingdom Government that the southward movement of Israel forces in that area, conducted strictly within Israel territory, indicates aggressive design on the part of Israel against Aqaba territory which is part of Transjordan.[1] It should have been obvious that troop movements proceeding in that part of Israel territory are perfectly legitimate operations comprising the redis-

431

1. מס' 430.

432

1. ראה מס' 425.

tribution of forces in accordance with the Israel-Egypt Armistice Agreement and in no wise affecting a third party.

In a personal message addressed to the Foreign Minister of Israel, the King of Transjordan expressed anxiety at incidents in the vicinity of Naqb, Wadi Araba and the zone of Aqaba.[2] The Foreign Minister pointed out that since Naqb lies on the Israel-Egypt frontier, the freedom of Israel to maintain troops in its vicinity cannot possibly be a subject of concern to Transjordan which has no *locus standi* whatsoever in that area; that Israel units moving in Wadi Araba scrupulously kept to the Israel side of the boundary running along the valley; that while passing within Israel territory several kilometres west of Gharandal they met an Arab Legion patrol illegitimately moving within Israel territory, which patrol, without provocation on the part of Israel troops, opened fire and after a few shots which were not returned disappeared over the frontier into Transjordan; and that, as far as the Aqaba Zone in Transjordan is concerned, there has been no attempt by Israel forces to threaten it nor do they intend to cross into that area.

The Government of Israel likewise most categorically denies the false allegations contained in the Transjordan Delegation's note transmitted by the Acting Mediator to our Delegation at Rhodes to the effect that Israel forces had engaged in operations against the Arab Legion in Aqaba and were attacking Legion positions with tanks and armoured cars.[3] We stated emphatically that no attack whatsoever had been carried out by our forces on any position of the Arab Legion and the only incident of which we are aware is that which occurred near Gharandal where, as mentioned above, Israel forces took no initiative or retaliatory action.

The Government of Israel trusts that the United Kingdom Government is in no wise interested, by lending ear to false allegations and misrepresentation of facts, to lay itself open to the charge of unwittingly distorting the true picture of the situation, which is that Israel forces with perfect legitimacy move within their own territory and harbour no aggressive designs.[4]

2. ראה כרך 3, מס' 211.
3. ראה מס' 425 והערה 3 שם. הנוסח המלא של הפנייה הירדנית מובא בכרך 3, מס' 210.
4. הודעה זו נמסרה גם לקונסול הכללי הבריטי בחיפה. (ראה איתן אל מאריוט, 11.3.1949, 130.02/2412/26.)

433

מ. שרת אל אנה פאוקר (בוקארשט)
M. Sharett to Ana Pauker (Bucharest)

העתק: 130.02/2411/7

Tel Aviv, le 11 mars 1949

Excellence,

J'ai l'honneur de vous adresser la communication suivante au sujet des relations entre Israël et la République Populaire de Roumanie, en exprimant l'espoir que les différentes considérations exposées ci-après recevront toute votre bienveillante attention.[1]

Notre peuple a été très heureux d'apprendre en date du 11 juin 1948 que la R.P.R. avait reconnu l'Etat d'Israël et qu'elle était disposée à entretenir des relations diplomatiques avec lui. C'est avec une très grande satisfaction que la population de ce pays a pris connaissance de l'établissement d'une Légation israélienne à Bucarest en Décembre dernier. Le fait que le Gouvernement roumain n'ait pas encore pris de mesure analogue en envoyant un Ministre à Hakirya, quoique vivement regretté par mon Gouvernement, ne doit en rien affecter l'amitié de nos relations réciproques, d'autant plus que ce retard peut être imputé à difficultés provisoires, qui, nous l'espérons, pourront bientôt être surmontées.

Mais un problème qui cause une inquiètude bien plus grave à mon Gouvernement, c'est celui de l'évolution du problème de l'émigration des Juifs roumains en Israël. Votre Excellence n'est certes pas sans connaître l'importance que le Gouvernement et le peuple d'Israël attachent à l'immigration en général et à celle provenant des pays de l'Europe Orientale en particulier. C'est pourquoi nous étions profondément reconnaissants à Votre Gouvernement d'avoir autorisé le départ vers Israël de plusieurs milliers de Juifs, qui sont venus s'établir dans ce pays et participer à sa défense et à son développement. Néanmoins, dernièrement, cette émigration a été entravée, et une incertitude semble régner si, quand, et dans quelle mesure elle pourra être reprise.

Il se pourrait qu'il existe un certain malentendu quant à la valeur réelle de l'immigration pour Israël; si c'était le cas, il serait important d'éclaircir ce point. En effet, l'impression pourrait prévaloir que nous nous trouvions avoir un besoin urgent d'immigrants d'un certain âge en vue de renforcer notre armée, et uniquement pour la période où nous étions engagés dans la lutte contre les agresseurs; et qu'en conséquence, dès que les combats eurent pris fin, le besoin de ces immigrants — et de l'immigration en général — ait disparu. Si une impression pareille subsistait, elle

433

1. ראה מס' 423.

serait basée sur une méconnaissance totale de notre situation réelle et nos besoins les plus essentiels.

Israël est aujourd'hui une petite nation ayant à faire face à des pays voisins dominés pour l'instant par des forces et des intèrêts hostiles à son existence et à son développement. Même si nous avons réussi jusqu'à présent à repousser l'invasion, nous ne saurions considérer notre situation comme militairement assurée tant que notre potentiel de guerre ne sera pas considérablement accru, et en tout premier lieu en effectifs.

La situation militaire, aussi importante qu'elle soit, ne présente que l'un des aspects du problème de notre avenir. Un autre facteur, dont l'importance est prépondérante, en est le développement économique. Israël ne saurait croître en force et prospérer, il ne saurait être fidèle à sa destinée ni remplir sa mission dans cette partie du monde, sans exploiter jusqu'à l'extrême limite les possibilitès de sa croissance et de son progrès économique. Ses régions désertiques et peu développées doivent être soumises à une culture intensive, et peuplées d'une manière productive; ses possibilités industrielles doivent être pleinement réalisées. Ce n'est qu'ainsi qu'il pourra faire surgir un système social et économique vigoureux et indépendant, capable de tenir tête à ses voisins, si ceux-ci préfèrent lui rester hostiles, et de former un vrai bastion de démocratie et d'indépendance parmi un monde encore plongé dans la féodalité et pourri par des intrigues impérialistes.

L'accomplissement de cette tâche immense exige non seulement une augmentation considérable de la population, mais demande aussi un matériel humain d'une certaine qualité. Ce qu'il faut, c'est l'introduction d'un élément de pionniers dont la foi, le courage et l'élan permettraient de surmonter les difficultés qui se présenteront, afin de mener à une réussite le grand effort de développement et de construction nationale. Dans le passé, ce sont surtout des éléments pareils qui formèrent la base de la classe ouvrière juive en Israël, et c'est en grande partie grâce à leur zèle et à leur endurance que l'effort de reconstruction juif s'est developpé en la structure d'un état indépendant capable de triompher de destins contraires.

Le réservoir principal de ces éléments pionniers a toujours été constitué — et l'est encore aujourd'hui — par les pays de l'Europe Orientale.

Du point de vue historique, le mouvement qui a abouti à la création de la Palestine juive moderne fut le retour des Juifs de tous les pays du monde vers le pays qui fut le berceau de leur peuple. Ce rassemblement des exilés n'a nullement pris fin avec la réalisation de l'indépendance. Au contraire, pour le peuple juif, le but principal de l'établissement de son Etat en Palestine fut d'accélérer le rythme et d'étendre la portée du Retour. Deux conditions essentielles s'imposent pour atteindre ce but: d'abord, le libre exercice par Israël de son droit souverain d'admettre dans son territoire tous les Juifs désirant y retourner, et ensuite, l'accord des Gouvernements intéressés pour que les Juifs voulant s'établir dans leur

patrie historique puissent quitter leur pays de résidence. La première de ces conditions a été réalisée et sera fermement maintenue par le Gouvernement d'Israël. La seconde dépend des autres Gouvernements.

Le Gouvernement et le peuple d'Israël étaient persuadés que les Puissances qui ont contribué à la création de l'Etat Juif, qui ont été parmi les premières à le reconnaître dès son établissement et qui n'ont cessé de faire preuve d'une attitude amicale a son égard, ont suivi cette ligne de conduite en pleine conscience de la justice et de la nécessité historique inhérentes au développement ayant donné naissance à Israël. Ils espéraient également que l'aide efficace de ces Puissances leur serait acquise à l'avenir afin d'assurer la continuité de ce mouvement, qui seul peut sauvegarder l'indépendance d'Israël, réalisée au prix de si lourds sacrifices et apportant une contribution aussi importante à l'indépendance ultime du Moyen-Orient. Ils seraient amèrement désappointés si cette attente, qui leur semble si légitime, devait être déçue.

Les sentiments d'inquiètude régnant en Israël à l'égard du sort de l'émigration des Juifs de Votre pays sont considérablement aggravés par les nouvelles de la liquidation administrative du mouvement sioniste dans la R.P.R., accompagnée d'une campagne violemment hostile au sionisme dans la presse roumaine. Il pourrait s'agir là d'un problème intérieur de la vie politique de Votre pays, où un Gouvernement étranger n'aurait aucunement à intervenir. Néanmoins, il a des effets directs sur l'opinion publique en Israël, et sa portée sur l'attitude du Gouvernement d'Israël ne saurait être évitée. Une partie considérable de ce qui a été réalisé par les Juifs en Palestine, de ce qui a abouti à la création de l'Etat d'Israël, et en conséquence de ce qui a été pleinement reconnu comme présentant une valeur positive incontestable par un grand nombre de gouvernements amis, dont le Vôtre, a été dû au soutien actif et à la participation directs des Sionistes roumains. L'Etat d'Israël dans son ensemble n'est rien d'autre que le résultat de la volonté nationale du peuple juif dans le monde entier, exprimé et traduit en action par l'organisation sioniste. Pour le peuple juif, le mouvement sioniste est l'expression la plus libre et la plus pure de l'indépendance de sa pensée et de son action politique. Les Sionistes sont fiers, à juste titre, de ce que dès ses débuts, leur mouvement fut réellement démocratique dans son organisation et dans son esprit, et qu'il a réussi à créer en Palestine une société avancée, créatrice et dynamique, qui a su élever la classe ouvrière à un niveau de prédominance politique et de dignité sociale sans précédent dans la vie du peuple juif et sans exemple dans tout l'Orient. C'est pourquoi le peuple d'Israël en général et sa classe ouvrière en particulier ne peuvent rester indifférents quand le sionisme est stigmatisé comme "l'arme empoisonnée de l'impérialisme" et comme une force réactionnaire et fasciste. Le ressentiment qu'une campagne pareille soulève dans les coeurs des vastes multitudes en Israël et parmi le peuple juif dans le monde entier ne peut que causer les plus graves soucis à ceux qui sont vivement intéressés à préserver et à développer l'amitié entre

Israël et la R.P.R., tout comme entre Israël et les autres pays de l'Europe Orientale.

Ce problème est aggravé encore du fait de l'anxiété éprouvée pour les milliers de jeunes hommes et femmes organisés au sein du mouvement *Halutz* (Pionniers). Ils ont consacré en effet des années de leur vie à l'entraînement et à la préparation, en vue de s'établir en Palestine, imbus de désir ardent de rejoindre les bâtisseurs du nouvel Israël et de trouver l'occasion de traduire leur idéalisme socialiste en action constructive sur le sol de leurs ancêtres. Pour ceux-là, ne pas immigrer en Israël équivaudrait à la ruine de leur jeune existence. La valeur d'une jeune main d'oeuvre pour la tâche de reconstruction économique en R.P.R. elle-même est incontestable. Mais qu'il nous soit permis, de notre côté, de souligner l'énorme disproportion existant entre la perte subie par Votre pays — proportionnellement à sa population — du fait de l'émigration de chaque Juif vers Israël, et le gain dont en bénéficierait ce pays. De plus, il est infiniment plus facile de rendre les masses juives productives en Palestine, où elles sont portées par une vague d'enthousiasme national, que dans aucun autre pays du monde. Il serait indiqué — dans la mesure où l'on accepte le principe des intérêts progressifs de l'humanité — d'insister sur la leçon de l'expérience, en ce sens que la capacité créatrice de chaque groupe de Juifs se trouve décuplée et centuplée dès leur transfert en Palestine, car c'est là seulement que leurs énergies latentes répondent à l'appel de la responsabilité collective, tant nationale que sociale.

Un autre problème que je me vois obligé de soulever dans cette lettre, c'est celui des sept émissaires de Palestine, tous citoyens d'Israël, qui, selon la pratique établie depuis plusieurs années, ont exercé leur activité au sein des mouvements de jeunesse juive en qualité d'instructeurs. J'ai appris qu'ils ont été arrêtés sous prétexte d'avoir organisé des manifestations publiques et d'être intervenus de quelque autre manière dans la vie politique intérieure du pays. Autant que je le sache, ces accusations ne sont pas fondées. En effet, parmi ces sept jeunes gens, il en est quelques uns qui étaient arrêtés plusieurs semaines avant que ces manifestations aient eu lieu. Mon Gouvernement regrette tout particulièrement que la requête de notre Ministre, visant à la libération de ces citoyens israéliens afin qu'ils puissent rentre chez eux, n'ait pas encore été exaucée.

Mon Gouvernement espère sincèrement que le présent exposé bénéficiera de Votre attention sympathique et amicale. Il en appelle à Votre Excellence — et par Son entremise à Votre Gouvernement — afin de réexaminer tout le problème de l'émigration juive vers Israël. Il serait particulièrement heureux que les quelque cinq mille membres du mouvement *Halutz* soient autorisés à se rendre en Israël aussi rapidement que possible. Il insiste sur la libération immédiate des sept citoyens israéliens en vue de leur rapatriement. Il exprime le souhait que l'attitude de l'administration et de la presse à l'égard du mouvement sioniste soit passée en revue. Il espère qu'en conséquence, une politique sera adoptée qui soit en

accord et non pas en contradiction avec l'amitié de la République Populaire de Roumanie envers Israël. Au nom de mon Gouvernement, je tiens à vous assurer de notre sincère désir de conserver les relations les plus amicales avec le Gouvernement de la R.P.R. et de nos voeux les plus chaleureux pour une nouvelle Roumanie croissante en puissance et en prospérité. Nous demeurons fermement convaincus qu'une attitude semblable de la part du Gouvernement roumain à l'égard d'Israël — attitude basée sur un examen compréhensif des problèmes d'Israël — ouvrirait la voie à un mode d'action, qui, sans aucunement gêner la structure politique actuelle de Votre pays, permettrait de donner satisfaction aux intérêts légitimes du peuple juif et aux besoins vitaux de l'Etat d'Israël.

Je Vous serais reconnaissant de vouloir bien remettre une réponse à cette lettre par l'entremise de notre Ministre à Bucarest.

Veuillez croire, Excellence, à l'assurance de ma très haute considération.

Moshe Sharett
Ministre des Affaires Etrangères

434

מ. שרת אל א. אילת (ואשינגטון)
M. Sharett to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן IW40
נוסח יוצא: 130.09/2308/3

Tel Aviv, 12 March 1949

Invited McDonald 11.3. Gave him full story occupation southern Negev, diplomatic warfare with Transjordan, United Kingdom.[1] Between invitation and his visit received your W155.[2] In conversation expressed resentment Stabler transmitting *ex parte* statements from notoriously untrustworthy source as gospel truth, even more Department [of State] proceeding that basis warn us against aggressive action, threatening reprisals. Knox made copious notes, cabling full report.[3]

Sharett

434
1. ראה הערת־עורך, עמ' 481; מס' 425, 432.
2. מס' 426.
3. ראה דו"ח מקדונלד אל מזכיר המדינה, 11.3.1949, *FRUS*, 1949, VI, pp. 821-3.

435

א. ששון אל א. לוריא (ניו יורק)
E. Sasson to A. Lourie (New York)

העתק: 93.08/366/32

[Paris], 12 March 1949

Dear Arthur,

I returned to Paris a few days ago in order to establish contacts with the Arabs, if possible. It is here that I received the telegram of congratulations which you and Gideon [Rafael] sent me on the occasion of the signature of the armistice agreement with Egypt and which was forwarded to me from Rhodes. Many, many thanks for your kind thought. Personally, I feel I only did my duty and I am very glad to have been able to share in the work of our delegation.

Of course, it is only a military agreement ending hostilities between us and Egypt, but at the same time it entitled us to hope that we may be able to reach a much broader agreement which will help to establish and develop political and economic relations with Egypt. However, the attitude and behaviour of the Conciliation Commission worries me a lot and I don't exaggerate if I say that its members are postponing the peace instead of bringing it nearer.

Here is an example of what I mean: The ex-Mufti of Jerusalem, Haj Amin el Husseini, sent a letter to the Conciliation Commission, claiming the right to negotiate with the Commission on behalf of the Arabs of Palestine and requesting to participate in the conference of the six Arab States which the Commission convened and which will take place in Beirut on March 21–24. The chairman of the Commission, Mark Ethridge, replied in the affirmative and stated that the Commission would be very glad to meet the ex-Mufti in his capacity of Chairman of the Arab Higher Committee and listen to his arguments. Ethridge added that Haj Amin could choose between contacting the Commission in Jerusalem and in Beirut.

The convocation of the Beirut conference was already a serious error by itself, but the invitation extended to the Mufti made it a terrific blunder. The Commission is thereby extending recognition to the Mufti and bringing him back again on to the political stage of Palestine and the Middle East at a time when the Arab States themselves are pushing him aside and ignoring him. For they are nearly all convinced that it is the intransigent attitude of the Mufti which brought the situation in the Arab countries to its present critical pass and they don't want to have anything more to do with him.

Ethridge made this blunder without even consulting the two other members of the Commission. During a conversation which Mr. Fischer had with Mr. Boisanger, the French member of the Commission, the

latter expressed astonishment when he learned about the invitation extended to the Mufti and he agreed with Fischer that the participation of this notorious character in the negotiations for a final solution to the Palestine problem could only further complicate matters and delay the peace.[1]

Apparently, the Commission as a whole and Ethridge in particular have not yet grasped the Arab mentality. The Arabs were beaten by the Israelis in two fields: on the battlefield and in the field of prestige, and the only thing they want at present is to find some formula which would save their face in the eyes of their own people and of the world in general. Therefore, if they are assembled again and if the Mufti is also brought in, they will never be able to free themselves of their feelings and see the situation as it really is. Past experience has taught us that at such meetings, the participants incite one another to intransigence and xenophobia. I am sure that if Dr. Bunche had not adopted our point of view and had not agreed to invite each Arab State separately to Rhodes, it would have been impossible to conclude an armistice with any of the Arab States. This is not my personal view, or the view of an Arab expert, but one which was expressed to me by the Egyptians in Rhodes.

Mr. Ethridge represents not only the United Nations, but also his Government, and maybe he believes that his efforts to win the Arabs' sympathy are of service to his Government. But this is exactly the opposite to the truth. His Government will be able to win the sympathy of the Arabs if it manages to bring the incident between Israel and the Arab States to a peaceful conclusion and establish peace and prosperity in the whole region. It would thereby also score another important point: it would limit the field of activity of communism. But if the Conciliation Commission continues to act as it is, it will undoubtedly fail. Its failure will reflect not only on the United Nations, but primarily on the United States, which are considered the moving spirit of the Commission.

I believe it would be good if all our people in the United States — you in New York, Elath in Washington, Eban in Lake Success, and our Minister, Mr. Sharett when he arrives in the United States — if they would all do what they can to get this point of view across to the Americans and incite them to take the necessary steps to rectify the situation before it is too late.

In my opinion, we should do our utmost to get the Commission to do two things:

(1) Transfer its headquarters from Jerusalem to some neutral spot, like Geneva for instance.

(2) Follow the methods of Dr. Bunche and invite each Arab State separately to negotiate with Israel.

I believe that the Arab States will not object to these changes and will even welcome them.

I an enclosing herewith a copy of an editorial on the same subject which

appeared in the semi-official newspaper "Le Monde" and which was inspired by us.

With best regards to your wife, to Gideon Rafael, and to all the members of your Consulate, I am

Cordially yours,

E.S.

436

ו. איתן אל א. אבן (ניו יורק)
W. Eytan to A. Eban (New York)

מברק מוצפן Y125
נוסח יוצא: 130.09/2329/12
נוסח נכנס: 93.01/2180/34

Tel Aviv, 14 March 1949 (20.30)

(1) Please cable whether anticipate British action Security Council [or has excitement died down].[1]

(2) Most Secret. We planning operation Triangle view straightening line.[2] Operation judged imperative, subject political considerations. Would appreciate your view Security Council reaction and whether likely reopen Negev wound. Our excuse constant Iraqi provocation and illegality new dispositions referred my MH 3533.[3] Request your advice on tactics best calculated soften likely Security Council blow.[4]

Eytan

435

1. הסיפור על הזמנת המופתי על־ידי ועדת הפיוס הוכחש. (ראה אסקאראטה אל איתן, 17.3.1949, 130.02/2441/1.)

436

1. ראה הערת־עורך, עמ' 481; מס' 439. חלק המשפט בסוגריים מרובעים הושלם על־פי הנוסח הנכנס.
2. ראה מס' 427.
3. מברק של איתן אל אבן מיום 13.3.1949 המדווח על תלונה של ישראל למנגנון האו"ם בעניין תנועת כוחות בחזית העיראקית: העיראקים פינו את העמדות הקדמיות שנתפסו על־ידי כוחות עבר־הירדן וחילופי כוחות אלה היו בניגוד להחלטות שונות של המתווך ומועצת־הביטחון. (המברק בתיק 93.01/2205/5.)
4. ראה מס' 437, 438, 441.

437

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק X243. התקבל: 15.3
נוסח יוצא: 93.01/2180/34
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 14 March 1949

Believe *Meshulash* [Triangle] action could have gravest, repeat gravest, repercussions unless circumstances, timing, most carefully arranged.[1] Will wire detailed suggestions after consultation Eliahu [Elath].[2]

Eban

438

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק מוצפן X244. התקבל: 15.3
נוסח יוצא: 93.01/2180/34
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 14 March 1949

Following factors played vital role in peaceful occupation Elath and prevention British intervention: (1) November 29 resolution, (2) Rhodes armistice agreement, (3) truce resolutions embarrassing British military freedom. Each of above is function of our relations with U.N. thus underlining practical importance maintenance development our U.N. position and wrongness regarding military and political expediency as incompatible.[1] Am offering this reflection view your sentence "political considerations must be subjected",[2] with which formulation don't agree, believing each step must be taken on balanced appraisal military and political consequences.

Eban

437
1. ראה מס' 436.
2. ראה מס' 438.

438
1. ראה מס' 436, 437.
2. השווה הנוסח במס' 436. מאוחר יותר ביקש אבן להתעלם מהסיפא של המברק, החל במשפט זה, שמבוסס על קריאה לא נכונה של מס' 436. (ראה אבן אל איתן, מברק 1418, 15.3.1949, 130.09/2329/5.)

439

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק מוצפן X245
נוסח יוצא: 93.01/2180/34

New York, 14 March 1949

From discussions today American, British delegations and Secretary-General have impression British will not act [Security] Council.[1] In these discussions I stressed our view Israeli forces entitled move within Israel, Transjordan forces within Transjordan, British forces in neither. Also that respect of frontier is solution of problem. British, Americans, both stressed vital importance observing frontier implying all well if we remain where we were. In recent talks delegations, have emphasised British movements Aqaba contrary truce. Secretary-General informs me this has caught on with Americans and Canadians, latter especially incensed at British action. Believe reluctance have this aired officially detains British initiative against us in Council, also their doubt shared by me whether majority Council would object our presence Elath. I most strongly urge give full time this matter subside before raising new issues.

Eban

440

י. לינטון אל מ. שרת
I.J. Linton to M. Sharett

מברק מוצפן. התקבל: 15.3
נוסח נכנס: 130.09/2318/5

London, 14 March 1949

For Sharett. (1) Heard Douglas[1] told Bevin American Government received assurance from us that neither crossed Transjordan frontier nor have intention to do so and this assurance was accepted by his Government, therefore they advised matter be damped down.[2] Report so far not confirmed. (2) As usual, difficult discover single-minded purpose behind

439
1. ראה מס' 436.

440
1. לואיס דוגלאס, שגריר ארצות־הברית בבריטניה.
2. ראה מס' 426.

line adopted by Foreign Office to us and information given to press on and off record. Among probable trends are: (a) last-minute attempt frighten us away from Elath; (b) conditioning British public in case of clash British troops so that blame should automatically fall on us; (c) on the part of some elements, perhaps desire provoke incidents; (d) fear lest clash might result blow to British forces and further loss British prestige, which not yet recovered since R.A.F. incident,[3] therefore haste reinforce Aqaba. (3) Foreign Office began damp down publicity on Friday, possibly result negative attitude of America, your and our categoric denial, and developing scepticism public opinion here. (4) Met Hector [McNeil] accidentally today who said he and Bevin were not unduly worried because felt we would not do anything too rash. He asked me whether our action was not illegal with regard to Egyptian armistice. (5) Polish Ambassador, with whom lunched today, thought Foreign Office publicity and reinforcement Aqaba must mean some action by British was intended or might still come.

Linton

441

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק מוצפן X246, התקבל: 16.3
נוסח יוצא: 93.01/2180/34
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 15 March 1949

Your Y125.[1] (1) Any action should be based primarily Iraqi refusal negotiate on withdrawal under November 16.[2] Careful campaign emphasising this essential. If possible, elicit from Bunche admission he unable bring them to table. (2) Can it wait till mid-April to avoid entanglement with admission issue and ensure our better status to meet possible [Security] Council attack? Strongly urge not dissipate progress already made this matter when so near result. (3) Am not certain British military intervention can be ruled out. In Elath they were paralysed by our strong legal position and consequent international sympathy. If we can attack Triangle why not they Elath? (4) Much depends whether few days local action envisaged or prolonged engagement with mass flight refugees, if latter —

3. הפלת 5 מטוסים בריטיים בצפון הנגב — ראה הערת־עורך, עמ' 348.

441

1. מס' 436.
2. החלטת מועצת־הביטחון של 16 בנובמבר 1948 — ראה הערת־עורך, עמ' 179–180.

political reaction bound be severe.[3] (5) Prime Minister's declaration our foreign policy tied to Charter taken very seriously here.[4] Should at all costs avoid /reputation/ cynicism. (6) Our international position though seemingly impressive could be reversed /overnight/ if Truman became alienated. Therefore suggest consult Eliahu [Elath] carefully. Political implications deeper than any previous action, since world conditioned to idea fighting over, negotiations now prevail as valid prospect. Suggest Moshe [Sharett] cables you from here after survey international position.[5]

Eban

442

א. אילת אל ו. איתן
E. Elath to W. Eytan

מברק מוצפן IW158. התקבל: 16.3
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 15 March 1949

Your IW46.[1] Learned final decision regarding action by State Department on Aqaba still pending full report Mediator. Originally Department contemplated strong measures against us, both through direct representation and Security Council. Understand idea Security Council dropped fear possible bad effects on talks Rhodes and undesirable reopening public discussion on British role earlier crisis[2] and view their recent military reinforcements Aqaba.

Press generally paid little attention matter and most correspondents explained our occupation Elath as understandable operation, justified by practical considerations of protecting our rights Negev.

Unless British look for trouble and press State Department for further action against us do not expect serious developments here this moment.

State Department definitely supporting growing unfriendly press campaign connection problems Jerusalem and Arab refugees. Subject Arab refugees been used by anti-Israel organizations and persons increasing scale and their disguised humanitarian approach matter was successful in

3. ראה מס' 453.
4. הדברים נאמרו על־ידי בן־גוריון כשהציג את ממשלתו בפני הכנסת ב־8.3.1949.
5. שרת הגיע לארצות־הברית לקראת פתיחת החלק השני של מושב עצרת האו"ם.

442

1. איתן ביקש הערכה של אילת על המצב בוואשינגטון בעקבות מבצע "עובדה". הוא שאל אם צפויים קשיים מצד מחלקת המדינה ואם הבריטים מפעילים לחץ. (ראה מברקו אל אילת, 14.3.1949, 130.09/2308/3.)
2. תקרית הפלת חמשת המטוסים הבריטיים בצפון הנגב — ראה הערת־עורך, עמ' 348.

gaining support many influential persons including Jews. Proper counter-action our part handicapped much by growing disorganization Zionist camp since present U.J.A. crisis.[3]

Elath

443

תזכיר על בעיית הפליטים
Memorandum on the Refugee Problem

תזכיר: 130.02/2441/9

Tel Aviv, 16 March 1949

THE ARAB REFUGEE PROBLEM[1]

PART ONE: THE PROBLEM

1. *The Origins*

The Conciliation Commission is not called upon to analyse the historical origins of the Arab refugee problem but to find a solution for it — and to find it speedily, for the mass misery of the refugees has only temporarily been mitigated by international relief. Nevertheless, some reference to the immediate background is unavoidable. At the outset, it is necessary to repudiate the facile propaganda line that the refugees were driven from their homes by the Jews, who must accept responsibility for their fate. This is an attempt to obscure one basic and inescapable fact: if there had been no Arab war against [Israel], there would have been no Arab refugee problem! As for responsibility, the war trials at Nuremberg and Tokyo were designed to demonstrate that those who lead their people into a war of aggression must bear the blame for the sufferings caused by that war.

In the present case, the responsibility is even more specific. At the beginning of 1948 Arab civilians were already migrating from war areas. During the Spring, this movement spread as morale declined in the face of Jewish resistance. When the first wave of "Unofficial war" had spent itself and the tide of battle turned, the Arab leadership demanded the evacuation of Jewish occupied towns and areas, as a matter of deliberate policy — to prevent the Arabs from settling down under Jewish control; to

3. בסוף 1948 התפטר יושב־ראש המגבית היהודית המאוחדת, הנרי מורגנתאו, על רקע חילוקי דיעות על דרכי פעולת המגבית והנהגתה.

443

1. ראה מס׳ 400. התזכיר חובר על־ידי זלמן ליפשיץ ומיכאל קומיי והועבר לוועדת הפיוס ב־17.3.1949. במכתב הלוואי לתזכיר צוין שלמרות שאין התזכיר עוסק בשאלת הפיצוי לפליטים, נכונה ממשלת ישראל לדון בשיעור מסוים של פיצוי, אך זו בעיה סבוכה, שעדיף לדחות את הדיון המפורט בה בשלב זה. (ראה קומיי אל אסקאראטה, 17.11.1948, 130.02/2441/9; קומיי אל אבן, 21.3.1949, 130.02/2441/9.)

compel the Arab Governments to march their regular armies into Palestine when the Mandate ended; and to mobilise world opinion against the Jews. The migrants were promised that they would soon return at the heels of the conquering armies. This ill-conceived evacuation policy was tragic in its consequences.

The Haganah capture of Haifa town in April provides a typical case history showing the influences at work. The following passage is from a British eye-witness account published in the London *Economist:*

> "During the subsequent days, the Jewish authorities . . . urged all Arabs to remain in Haifa and guaranteed their protection and security . . . Various factors influenced their decision to seek safety in flight . . . far the most potent of these factors was the announcement made over the air by the Arab Higher Committee urging all Arabs in Haifa to quit. The reason given was that upon the final withdrawal of the British, the combined armies of the Arab States would invade Palestine and drive the Jews into the sea. It was clearly intimated that those Arabs who remained in Haifa and accepted Jewish protection would be regarded as renegades."

Much has been made of the incident at Deir Yassin, where an attack by a dissident group was carried out [———] There is much cruelty in war, but specific incidents must be seen in perspective as such, and not confused with basic causes for propaganda motives. The Israeli authorities can produce a massive volume on the barbarities inflicted by Arabs upon Jewish civilians, captured Jewish soldiers, and even Jewish corpses. They have, however, imposed self-restraint upon themselves out of reluctance still further to inflame the bitter memories which are the legacy of strife.

2. *Numbers and Location*

There are 360 abandoned Arab villages and eight abandoned Arab urban areas within Israeli occupied territory. The number of inhabitants who have evacuated the villages is estimated at 300,000, on the basis of 1945 census figures, slightly reduced in accordance with a subsequent Israeli Government check. Assuming the 1945 census figures for the town areas to have been correct in 1948 — an assumption which may be questioned in view of the census experience in the Arab villages — the number of Arabs who left these towns would be 228,000. The total for towns and villages would not therefore exceed the round figure of 530,000.

The bulk of the migration was to the Arab areas of Palestine outside the Jewish State. Some of the wealthy Arabs fled to the Arab capitals, to Europe and to South America, while many Arabs living near the borders of Transjordan, Syria, Lebanon and Egypt, found refuge in these countries when their areas became part of the battle zone. Thus the Arabs of the Beisan Valley crossed over into Transjordan, the Arabs of the Huleh

area to Syria, the Arabs of Safed to the Lebanon, and part of Jaffa's population reached Egypt and the Sudan.

3. *Repatriation or Resettlement*

It is understandable that the Arab Governments should demand a return of the refugees, who have become for them a financial burden and a source of unrest. When the whole matter comes up for discussion, in the context of general peace talk, the Israeli Government will consider whether conditions are stable enough for a certain number to come back without creating a security problem. The main solution is not repatriation, but resettlement elsewhere.

Mass repatriation cannot be achieved by the simple formula suggested in the language of paragraph eleven of the General Assembly Resolution of December 11, 1948. It is not a mere matter of permission to "return to their homes and live at peace with their neighbours"; an extensive planned program of "Economic and social rehabilitation" is called for whether the refugees are brought back to Israel or settled somewhere else. During the war and the Arab exodus, the basis of their economic life crumbled away. Movable property which was not taken away with them has disappeared. Livestock has been slaughtered or sold. Thousands of town and villlage dwellings have been destroyed in the course of the fighting, or in order to deny their use to enemy forces, regular or irregular; and of those which remain habitable, most are serving as temporary homes for immigrants. Middle-class elements — shopkeepers, professional men, ex-officials, clerks — would have to make a fresh start in an environment which already differs radically from the Mandatory Palestine they left behind. The changes which have taken place, and the problems of adjustment which they would require, are much greater than the absentees realise. Finally, the whole economy of this little State is being geared to a gigantic immigration program with which the needs of a repatriation project would have to compete. To sum up, from the purely practical point of view it would be at least as costly and difficult an operation to resettle the refugees in Israel as to resettle them elsewhere. In Macbeth's words: "Returning were as tedious as go o'er".

But even if repatriation were economically feasible, is it politically desirable? Would it make sense to recreate that dual society which had bedeviled the Palestine scene for so long, until it led eventually to open war? Under the happiest of circumstances, a complex and uncertain situation is created where a single state must be shared by two or more peoples who differ in race, religion, language and culture. Most such situations have been resolved by migration, voluntary or forced, and with or without international agreement. [The] recent history of Europe and Asia is replete with examples. It is hardly surprising that some of the best minds which have studied the Palestine question have thought in terms of population transfers. The Peel report advocated an exchange between the Jew-

ish and Arab States. In 1938 Dr. Walter Clay Lowdermilk proposed the settlement of Palestine Arabs in Iraq. Other such proposals have been made by Sir Norman Angell (1941), Mr. Herbert Hoover (1945), and the British Labour Party (1945). The question confronting all such proposals was whether the groups concerned would be prepared to move. Now that they have in fact moved, in the backwash of an unsuccessful war, it is hardly statesmanlike to attempt to reverse the process, especially when suitable alternatives present themselves. The only rational approach is to integrate the refugees into those Arab countries which have room for them and which raise no problems of racial or cultural dualism.

PART TWO: RESETTLEMENT IN ARAB STATES

A. *Rural Settlers*

1. *General Possibilities*

Three of the five neighbouring Arab states — Syria, Iraq and Transjordan — are underpopulated and possess areas suitable for large-scale agricultural development.

The attached table[2] shows that the absorptive capacity and population density of these states could be increased many times if they were to follow Egypt's lead in intensive farming, and to increase their irrigated areas.

This table indicates the difference in population density per square kilometre in "cultivated areas" and in "produce-bearing areas". The latter figures are more realistic than those based on cultivable or cultivated land, for we are dealing here with Middle East countries, where the "fallow system" prevails in agriculture, i.e., the soil is cultivated but remains fallow, sometimes for as long as two years. On the other hand, there are many areas of land which are worked intensively and produce as many as three different crops a year, for example in Egypt, where land is worked continuously both in winter and in summer. In such cases, the "produce-bearing area" may be 60% larger than the "cultivated area", i.e. the actual physical area.

This explains the difference in the figures of population density for cultivated and produce-bearing areas respectively. In Egypt, the density is less for "produce-bearing" than for "cultivated" areas, while in other Middle East countries the converse is the case.

The influence of irrigation on population density can be observed by comparing the irrigated areas with the produce-bearing areas. In Syria, for example, the irrigated area is 23.1% of the produce-bearing area, and

2. הטבלה לא נמצאה.

the population density is 264 per sq. km. In Palestine, the irrigated area is 6.4% of the produce-bearing area, and the density of population is 214 per sq. km. It is interesting to note that in Iraq the population density is lower — only 185 people per sq. km. — although the irrigated area is 28.8% of the produce-bearing area. This is due to the primitive methods used for cultivating the land — most of the irrigation being designed for the cultivation of wheat and not for intensive farming.

In comparing the density of population in Iraq, Syria and Transjordan with that of Egypt we may deduce that if those countries were to apply in their irrigated areas the same techniques of cultivation used in Egypt, the density of population in relation to the cultivated area would be equal to that of Egypt and economic possibilities would be created for the increase of their population by at least 6,750,000 persons. And if we were to take into consideration the possibility of increasing the areas of irrigated land — in Iraq up to 50,000 square kilometres and in Syria up to 12,000 sq. km. — the absorptive capacity of these countries would be increased by many millions.

It can therefore be stated that any one of these three countries (but especially Syria or Iraq) is capable by itself of resettling all of the rural refugees, and that these refugees would take up only a fraction of the combined absorptive capacity of these countries. These three states, which at one time or another during the past 25 years have sought additional settlers to work their uncultivated areas, could indeed make excellent use of the Arab refugees whose contacts with the modern Palestinian Jewish community have taught them modern agricultural techniques.

2. *Some Specific Areas*

In order to appreciate the resettlement possibilities in these countries more fully, a number of specific areas within them are dealt with in greater detail.

(a) *Habaniah Project*

In Iraq, west of the Euphrates, in the vicinity of Baghdad, lies a valley encircling Habaniah Lake. An irrigation project has been under way in this area since 1913, with the purpose of developing a system of flood control, constructing water reservoirs, and irrigating uncultiva[ted] parcels of land. It is expected that the first stage of this project will be completed by 1951, adding over 3 million dunams [=3,000 sq. km.] of cultivable land to the country's agricultural economy. When the second stage of the project has been completed, 7 million additional dunams will be available for cultivation. The cost of the entire project is estimated at 3 million pounds sterling. (Middle East Supply Centre, *Production of Food in Iraq and Persia,* p. 488.)

How many people will this newly developed agricultural area be capable of supporting? This can be determined if we ascertain the number of

dunams required per family unit to meet its budgetary needs. Based upon the experience in Iraq of the Latifia Real Estate Management Company, as outlined in a lecture given by the Company's manager, Mr. W.D. Garbot, at the Cairo Agricultural Conference in February, 1944, each family unit would require 50 dunams of land, or 10 dunams [= 10,000 sq. m.] per person.

It should be emphasized, however, that this figure remains valid only if the land involved belongs to those who work it and is not subject to high rentals. Furthermore, the figure of 50 dunams per family unit is based on the assumption that the water rates charged for irrigation purposes are normal, resulting in the increased development of the more profitable summer crops, and that an improved system of crop rotation would be inaugurated.

Under these conditions, which are not unreasonable, the Habaniah project alone could, by 1951, comfortably support an additional agricultural population of 300,000 persons.

(b) *The Jezirah Project*

In the northern part of Syria, between the Euphrates River and the Turkish boundary, there is a sector of land known as the Jezirah. The total area of this region is 38 million dunams [= 38 thousand sq. km.], which are divided into the Euphrates district, with less than 250 mm. of annual rainfall, and the northern hill district, near the Turkish border, with more bountiful rainfall.

We are concerned with the latter district, which possesses a cultivable area of 10 million dunams. Its fluctuating population, mostly Kurds, numbers 200,000 to 250,000, of whom four-fifths are engaged in agriculture. During the past 15 years, since mechanized agricultural techniques were introduced into this area, the population has increased threefold.

In his lecture to the Cairo Conference referred to above, the representative of Syria, Major R.S. Villar, spoke in glowing terms of this district's future because of its cultivable soil and suitable climate (Conference Report No. 6, page 66). In 1944, the year of the Conference, the area under cultivation in this district was estimated at only 20% of the cultivable area, i.e. at 2 million dunams. The absorptive capacity of the district is four to five times as great as its present population density. If, however, one were to apply the unit measurement of absorptive capacity prevailing in the unirrigated areas of Palestine, i.e. one person for every 20 to 25 dunams of land, it could be shown that the Jezirah area would be capable of supporting an agricultural settlement of 400,000 to 500,000 persons. This means that the area could comfortably absorb an additional 250,000 to 350,000 settlers — i.e. the estimated number of the rural population among the Arab refugees.

(c) *Transjordan*

In Transjordan, it is estimated that of the 8,200,000 cultivable dunams,

only 4,600,000 are cultivated. Of the 260,000 dunams under irrigation in this area in 1933, 206,000 dunams were in the Jordan Valley. This irrigated area supported 263,000 villagers.

If one were to consider cultivating the remaining 3,600,000 cultivable dunams — an increase of 78% over the existing cultivated area — even without introducing any new agricultural techniques or inaugurating big new irrigation schemes, it would be possible to absorb an additional agricultural population of 205,000, i.e. almost the entire number of the farmers among the Arab refugees.

This calculation, however, does not take into consideration the possibility of introducing new methods of farming and increasing the yield. The Jordan Valley alone, if farmed according to modern standards, can easily support between 40,000 and 60,000 additional farmers.

Transjordan is capable of resettling 250,000 of the Arab refugee farmers. What is needed is goodwill, planning and adequate financial resources.

3. *Distribution*

Though it has been shown that any one of the three countries, Iraq, Syria and Transjordan, could settle 250,000 villagers from among the Arab refugees, it would be best to resettle them in all three countries in order to distribute the burden of resettlement more evenly among them, and base it as far as possible on existing distribution, to avoid additional transfers and hardships.

One should also bear in mind some of the special assets which these refugees possess — assets which should be distributed among these three Arab states. The Palestinian Arab refugees possess a higher degree of culture than do the inhabitants of the neighbouring states. There is a larger proportion of literates among them than prevails in a similar size group in any other Arab countries. Their contact with modern methods of agriculture and the skills in industrial and manufacturing pursuits which they have acquired in Palestine, can only serve as a blessing to these three Arab countries, where their presence would contribute greatly to raising the standard of living.

A plan to resettle the Arab refugees in the different Arab countries should take into consideration the following aspects:

(a) The religious aspect indicates the Lebanon as the most suitable country for the resettlement of Christian refugees;
(b) Transjordan seems to be the most suitable place for the refugees from the Ramleh and Jerusalem districts, and for those from the Beisan Valley;
(c) The ethnic aspect would direct the Arabs originating in North Africa to [Algeria] and Morocco;
(d) The climatic aspect would point to Iraq as the resettlement area for

the refugees from the Huleh and seaboard areas. It would direct the refugees from the hill sections of Samaria and Galilee to Syria.

Based upon these considerations, the rural refugees would be distributed among the various Arab countries approximately as follows:

Transjordan	50,000
Syria	85,000
Lebanon	5,500
Iraq	160,000
[Algeria]	1,500
	302,000

B. *Urban Refugees*

It is difficult to ascertain the true economic position of the 200,000 Arab evacuees from the towns of Palestine. It is fair, however, to assume that between 15% and 20% of them possess sufficient means to care for themselves. The remaining 80%–85% of the refugees would be given financial grants and loans to establish themselves in occupations in the many towns and villages in which they have already found temporary refuge. The important consideration in their resettlement relates to proper distribution, so as not to cause unemployment and overcrowding. With the aid of outside funds, their rehabilitation is only a matter of time.

The following table suggests the number of Palestine city evacuees who might be resettled in the various Arab countries with the aid of outside funds:

	No. of city refugees
Iraq	70,000
Syria	35,000
Transjordan	13,000
Lebanon	57,000
	175,000

These refugees are not so easily dealt with on a group basis, and the subject would have to be more fully explored.

Conclusion

The key to a solution lies in the fact that neighbouring countries need fresh manpower in order to develop their resources, and the refugees can fill these needs without any difficulties in assimilating themselves to the local populations. Given cooperation from all the Governments concerned, and the necessary financial and technical help from international

sources, the operation would present no insuperable difficulties. Its success would relieve a pressing human problem and contribute greatly to stable relations between Israel and its neighbours.[3]

444

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן X248. התקבל: 18.3
נוסח יוצא: 93.01/2180/34
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 17 March 1949 (15.45)

Subject B[en]-G[urion] immediate approval please instruct Linton ask Foreign Office for explanation continued presence British troops Aqaba and present reinforcements. As we have no intention attack Transjordan territory, reported reinforcements comprising offensive weapons can only be regarded as threat to Israel therefore extremely anxious clarify issue. We considering reference Security Council but must sound U.S. first, therefore believe are not blocking our approach Council by direct inquiry British first instance.[1]

Sharett

445

מ. קומיי אל א. אבן (ניו יורק)
M. Comay to A. Eban (New York)

מברק MH3587
נוסח יוצא: 130.09/2328/6

[Tel Aviv], 17 March 1949

Comay, Lifshitz, met Jerusalem Committee[1] Tuesday argued: (1) Jewish occupied Jerusalem firmly integrated Israel impossible detach it. (2) Terms reference Commission compatible international regime Old City

3. תשובת חברי ועדת הפיוס לתזכיר היתה שהם סבורים שתוכנו אינו עולה בקנה אחד עם לשונו ורוחו של סעיף 11 בהחלטת העצרת הכללית של 11 בדצמבר 1948. (ראה אסקאראטה אל קומיי, 29.3.1949, 130.02/2441/12.)

444

1. ראה מס׳ 452 והערה 1 שם.

445

1. תת־ועדה מיוחדת של ועדת הפיוס לטיפול בבעיית ירושלים והמקומות הקדושים — ראה מס׳ 400, עמ׳ 452.

and U.N. responsibility for Holy Places in rest of area which partitionable Israel and Arab State by direct negotiations. Subsequent discussion, American chairman Halderman indicated broad approach two autonomous zones under U.N. ceiling but no details specified.[2] General impression Committee divided, confused, disheartened. Auster appeared Wednesday, claiming whole Jerusalem, rejecting international Old City. Next meeting after Beirut conference.[3]

Comay

446

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן X249. התקבל: 18.3
נוסח יוצא: 93.01/2180/34
נוסח נכנס: 130.09/2329/5

New York, 17 March 1949

In view report death sentences passed seven Iraqi Jews because of Zionist activities believe we should issue statement that if true and sentences carried out, we must regard it as offensive action by Iraq in her war against Israel and react accordingly.

Sharett

447

ו. איתן אל א. אבן (ניו יורק)
W. Eytan to A. Eban (New York)

מברק מוצפן Y140
נוסח יוצא: 130.09/2329/12
נוסח נכנס: 93.01/2180/34

Tel Aviv, 18 March 1949

Learned Britain informed Transjordan inability fulfil treaty obligations for present outside Transjordan boundaries. Transjordan Prime Minister, Defence Minister, thereupon told Kirkbride's[1] deputy and Stabler that

2. השווה גם דין־וחשבון של הקונסול האמריקאי בירושלים על השיחה, *FRUS*, 1949, VI, pp. 842–3.
3. ראה מס' 435.

447
1. סר אַלֶק קירקבּרייד, ציר בריטניה בעבר־הירדן.

Transjordan would suspend negotiations Triangle unless Britain, United States, guaranteed against Israeli invasion Triangle.[2] Apparently this caused recent Transjordan hesitations take over.[3] Inform Elath.

Eytan

הערת־עורך
Editorial Note

לפני צאתו לארצות־הברית, אמר שרת לאתרידג׳ שהוא עתיד להתייחס לבעיית הפליטים הערביים במסיבת העיתונאים המתוכננת שלו בוואשינגטון. יחד עם זאת, הוא אמר לו לא לצפות ליותר מדי בעניין זה. לאחר צאתו ביקש שרת לברר את עמדתו של בן־גוריון בשני נושאים חשובים: פיצויים עבור קרקעות נטושות של פליטים; איחוד משפחות מפוצלות. (ראה שרת אל איתן, 15.3.1949, 93.02/174/2.)

448

ו. איתן אל מ. שרת (ואשינגטון)
W. Eytan to M. Sharett (Washington)

מברק מוצפן IW48
נוסח יוצא: 130.09/2308/3

Tel Aviv, 18 March 1949

B[en]-G[urion] endorses principle payment compensation land but must be made clear we shall demand compensation for war damage.[1] B[en]-G[urion] says do not mention reunion families unless question asked.

Eytan

2. ראה מס׳ 436.
3. ראה שם, הערה 3.

448
1. ראה הערת־עורך לעיל.

449

ר. רובין אל ש. פרידמן
R. Rubin to S. Friedman

מברק מוצפן Ri43. התקבל: 21.3
נוסח נכנס: 130.09/2296/9

בוקארשט, 18 במארס 1949

נתקבלתי לראיון של שעה אצל אנה פאוקר.[1] מסרתי איגרתו של השר[2] שנקראה במקום ושוחחנו על בעיית העלייה, קשרי מסחר והאסירים. השליחים ישוחררו וישולחו ארצה. עכבו האסיפות והשקיטו העיתונות בעניין האסירים.[3]

לא לפרסום. ישנם סיכויים לחידוש המשא־ומתן בדבר העלייה, אך אין לעכב הפעולות שסוכמו עם אגמי בשלב זה;[4] יש בהחלט להחיש קניות רציניות ברומניה.[5] תוך השיחה סידרה הגברת ראיון עם המיניסטר למסחר להיום.[6]

רובין

450

שיחת ר. רובין–אנה פאוקר (בבוקארשט, ב־18 במארס 1949)
Meeting: R. Rubin — Ana Pauker (Bucharest, 18 March 1949)

דין־וחשבון: 130.11/2493/4

סודי

היום בשעה 12 נתקבלתי אצל הגברת אנה פאוקר. בתחילה הודיתי לה על אשר הואילה לקבלני יומיים לאחר שביקשתי פגישה אתה למסירת האיגרת האישית של שר החוץ מר משה שרת.[1]

אנה פאוקר קיבלה מידי המכתב, וקראה בו. תוך קריאתה צילצל הטלפון והיא

449

1. ראה מס' 450.
2. מס' 433.
3. כדי להביא לתזוזה בעמדת ממשלת רומניה הוחלט במשרד החוץ לפתוח במערכה מרוכזת בעיתונות הישראלית והזרה. ב־18.3.1949 התקיימה במשרד החוץ מסיבת עיתונאים ונמסרו בה ידיעות מפורטות על מהלך המאורעות ברומניה. (ראה פרידמן אל רובין, מברק IR22, 16.3.1949, 130.09/2296/8; מסיבת עיתונאים במשרד החוץ, 18.3.1949, 130.02/2399/13.) ראה גם מס' 456.
4. עידוד קניות ישראליות ברומניה — ראה מס' 451.
5. ראה מס' 423.
6. ראה מס' 451.

450

1. מס' 433.

דיברה עם גיאורגיו־דֶז' (מזכיר המפלגה, סגן ראש־הממשלה) והיא אמרה לו כי היא "מבלה כעת עם ציר ישראל".

בסיימה בקריאת האיגרת קראתי בפניה את הצהרת מר אילת בפגישתו עם פניושקין — ציר ברית־המועצות בוואשינגטון.[2] לאחר זה דיברה הגברת פאוקר. היא אמרה:

בעניין שבעת השליחים העצורים: אמנם הבטחתי לך כי הם ישוחררו, והלכתי למחרת לשר המשפטים.[3] הוא אמר לי כי ארבעת השליחים נכנסו באופן בלתי־ליגלי לרומניה וצפוי להם עונש של שלוש שנות מאסר. המשכתי לטפל בעניין שחרורם. בינתים נפל דבר: ההפגנות של היהודים בפני צירות ישראל וזה קילקל את הכול ולא יכולתי לעשות מאומה. התחלנו לחפש אחרי מארגני ההפגנות ושורשם. זה אורגן ואין זה לטובתנו ואף לא לטובתכם. אין אנו יכולים להרשות כעת לאף אחד להתערב בענייננו הפנימיים. עוברת עלינו תקופה קשה של מעבר למשטר חדש ואין באפשרותנו להתעסק בזאת. לכן יש לעקור תופעות אלו של ההפגנות מהשורש.

ובעניין העלייה: לא יכולתי להמשיך לטפל בדבר כאילו תחת לחץ של ההפגנות. כי כיצד ייתכן הדבר שיהודים, אשר חיו ברומניה עשרות בשנים, פתאום התעוררו כולם ורוצים לעלות לארץ־ישראל ולעזוב את רומניה? אם נסכים ללחץ הזה מה יאמרו הנוצרים? גם בלאו הכי אומרים עלינו כי אנו ממשלה של יהודים.

לאחר שסיימה את דבריה (במשך עשרים רגע), הסברתי כי ארבעת השליחים הראשונים נעצרו עוד לפני ההפגנות ולא התערבו. שלושת העצורים האחרונים ביקשו עוד לפני חודשיים רשות יציאה על־מנת לחזור לארץ. אמרתי כי אני ערב שהם לא אירגנו את ההפגנות. לא כדאי שהממשלה הרומנית תכתים את יחסיה עם מדינת ישראל בעניין כזה של מאסר שבעה שליחים.

ואשר לעניין העלייה אמרתי: לתנועה הציונית ברומניה היו שורשים במשך שני דורות, וכל היהודים חיכו לרגע המאושר של הקמת מדינת ישראל ושיוכלו לעלות. האם בגלל זה שישנם צִיונים אחדים ריאקציוניים צריכים לסבול כל יהודי רומניה? רוב רובה של היהדות הרומנית הם עמלים, ישנם אלפים שיש להם ילדים, הורים וקרובים בארץ. ואלה הם חוטי קשר שאין אפשרות לנתקם לנצח.

אנה פאוקר: אני אומרת לך שזה עוד ניתן לסידור איזה שהוא אבל לא נעבוד תחת לחץ.

הא' רובין: מבין יפה ואין אני דורש שתפעלו כך, אך אנו מחכים כי בזמן המתאים תתנו את התשובה המתבקשת. הנה, גם לי ישנם קרובים כאן ואין אני יכול לשלחם ארצה.

אנה פאוקר: הן לא סגרו את הדלתות, נותנים ליהודים שונים לצאת.

הא' רובין: נוסעים כל חודש חמישה־עשר איש ותו לא.

לאחר זה שאלתי: מה בעניין האסורים? היא ענתה: נותנת לך את ידי כי הם חופשיים. אמרתי כי האניה "טרנסילבניה" מפליגה היום וכי אנו מוכנים לעכבה על־

2. ראה מס' 380.
3. אברם בונאצ'ו, שר המשפטים של רומניה.

מנת שיסעו עוד היום. היא אמרה כי באם יספיקו יסעו באניה ואם לאו — יוסעו באווירון לפראג.

הודיתי לה ואמרתי כי אני רואה זאת כסימן טוב של שמירה על יחסים טובים בינינו. על־כך היא ענתה: אתה יכול לסמוך עלי כעל ידידה טובה שלך. שאלתי באם היא תסכים לבוא לביתי לארוחה. על־כך היא ענתה שהיא אינה נוהגת ללכת לבתיהם של צירים, אך ייתכן ותבוא פעם.

הגברת פאוקר שאלה מה בעניין המסחר שבין ישראל ורומניה. סיפרתי כי לא קיבלתי עוד את הראיון המקווה עם שר המסחר, ברליאדיאנו; היא טלפנה בו במקום לשר המסחר ונקבעה פגישה להיום בשעה שבע בערב.

לאחר זה אמרתי לה כי רוצה אני לראות את שר הכספים — וסילי לוּקה, בקשר עם עניין המשפט של אנשי הקרן־הקיימת. אמרתי שאני רוצה להתייעץ אתה באם רצוי שאתערב בעניין. אמרתי כי ממשלת ישראל היתה רוצה כי גם פרשה זו תסתיים מהר למען שנוכל להתחיל ביחסים ידידותיים כנים. אמרתי כי ממשלת ישראל תהיה מוכנה מצדה לשלם סכום של ארבע מאות אלף דולר בתור סימן של רצון טוב מצדה לסיום העניין.

הגברת פאוקר אמרה כי היא תחשוב בדבר ותודיע לי באם אוכל להיפגש בעניין זה עם שר הכספים.

הגברת פאוקר שאלה: נו, ומה יש לך עוד? אמרתי: תני לי את היהודים ואני מוכן כבר ללכת ולסיים את הראיון.

היא ענתה: לרגל ההפגנות הפסקנו בממשלה לדון בעניין העלייה, אך אשתדל כי הממשלה תשוב לדון בדבר.

בסוף הראיון אמרתי:

אני חושב שיש לכם דעות קדומות בעניין העלייה, הציונות ומדינת ישראל ושאלת היהודים, ובתור ידיד אמיתי של רומניה אני מציע לכם כי תפתחו את הברז לעלייה כלשהיא ואז גם תחלוף המתיחות ברחוב היהודי. תנו כעת לצאת לאלף חלוצים וכמה מאות הורים וזה ישקיט את הרוחות. הצירות והשליחים אינם מעורבים בעניין ההפגנות. הנה, לדוגמא, הלכתי השבוע לבקר בתערוכה של אמנים־נשים ובהיכנסי לאולם התערוכה התחיל להתאסף קהל יהודי ובקושי השתמטתי. מה לעשות? יהודים קשורים לארץ־ישראל ורוצים לחיות בה.

הצעתי לגברת פאוקר שהייתי רוצה לבוא עם אחדים מחברי הצירות לשיחה עם חברי הוועדה הממשלתית המטפלת בעניין היהודים והעלייה, זה יהיה רצוי מאוד להסביר את השקפותינו. היא ענתה כי תחשוב בדבר.

דיברתי גם בעניין ההתקפה בעיתונות הרומנית נגד הציונות ומדינת ישראל. היא ענתה: "אל נדבר על זה. אתה צריך לדעת שלי ולממשלתי יש רגש ידידותי מאוד כלפי מדינת ישראל."

דעתי היא כי בממשלה מחולקות הדעות לגבי ענייננו. אנה פאוּקר, גיאוֹרגיוּ־דֶז',[4]

4. גיאוֹרגֶה גיאוֹרגיוּ־דֶז', המזכיר הכללי של מפלגת הפועלים הרומנית (המפלגה הקומוניסטית), סגן ראש־הממשלה.

בודנאראש[5] הם לטובתנו. נגדנו הם: וסילי לוקה,[6] קישינבסקי,[7] מירון קונסטנטי־נסקו.[8] שר הפנים[9] הוא לדעתי בין המפקפקים.

451

מ. אגמי אל ש. פרידמן
M. Agami to S. Friedman

מקור: 130.11/2493/11

בוקארשט, י״ז באדר תש״ט
18 במארס 1949

שמואל היקר,

הגעתי לבוקארשט לפני 3 ימים וברצוני למסור רשמים של המצב כפי שמצאתיו.

(א) העמדת הציונות מחוץ לחוק, התקפה ממושכת בעיתונות, מאסר השליחים, פעולת הסברה מקיפה בשורות המפלגה ובאסיפות, ביקורים מבית לבית אצל היהודים והחתמה על התנגדות לעלייה וכו׳ הביא את החברים בצירות לכלל דעה שהורד נסתם הגולל על יהדות רומניה והמריץ אותם לרכז את מחשבתם לחפש פתרונות חלקיים בדרכים אחרות. השתררה מתיחות של ״כלו כל הקצין״ והתחיל להסתנן הפחד הידוע לקראת הימים הבאים.

בלי כל ספק יש מקום ויסוד לדאגה חמורה ואף גם להערכה כזאת של המצב ואין ביטחון מוחלט שההתפתחות תהיה אחרת.

ובכל זאת לפי דעתי, טרם הגיעה השעה לסיכום כזה. אם אני מצרף את כל הדו״חים על הפגישות של הציר החל עם פריאוטיאסה,[1] גרוזה,[2] ג׳ילי,[3] פגישות עם האינטלקטואלים ואף הפגישות שנערכו במיניסטריון הפנים עם המנהיגות הציונית ובודק אותם, הנני בכל זאת מוצא שהם השאירו פתח לנסיגה בענין העלייה. בכל אותן השיחות שהזכרתי לעיל מי שאמר שיש להיאזר בסבלנות, מי שאמר שהממשלה היא שתחליט מי ומתי יוכלו לעלות וכו׳ אבל אף אחד לא הודיע שהיציאה לארץ הנה אסורה.

5. אמיל בודנאראש, שר ההגנה של רומניה.
6. ואסילה לוקה, שר האוצר של רומניה.
7. יוסף קישינבסקי, חבר הפוליטבירו של הוועד המרכזי של מפלגת הפועלים הרומנית (המפלגה הקומוניסטית), ממונה על הסברה ותעמולה.
8. מירון קונסטנטינסקו, שר הנפט והמכרות של רומניה.
9. טהוארי ג׳ורג׳סקו, שר הפנים של רומניה.

451

1. ראה מס׳ 412 והערה 1 שם.
2. פטרו גרוזה — ראש־ממשלת רומניה. ראה דין־וחשבון מהפגישה של ציר מדינת ישראל בבוקארשט עם ראש־הממשלה, ד״ר פטרו גרוזה, 18.3.1949, 130.11/2513/10.
3. ראה ר. רובין, פגישה עם המזכיר לסחר חוץ, ה. ג׳יאלי [...], 24.2.1949, 130.11/2503/1.

בינתיים הוזמן רובין לא. פאוקר. הפרטי־כל של השיחה, כפי שזה נמסר,[4] בטח קראת. שחרור השליחים — ואף הראיון שסודר במהירות, הם סימנים שאין ברצונם למתוח את היחסים עם מדינת ישראל — זה כיום לא לפי הקו של המדיניות הכללית של הגוש הזה. הצעד הזה של השחרור שובר את המתיחות. הפרסום בעיתונות היה, לפי דעתי, מועיל. העיתונות בחוץ־לארץ הביאה את העניין כקונפליקט הראשון של מדינת ישראל עם הגוש המזרחי. מכאן אני לומד שאין להחליש, אולי יותר נכון להגיד, יש להתחיל, במשנה מרץ והחלטיות, בלחץ בענייני העלייה בקווים האלה שעליהם סיכמנו עם משה [שרת].

על העיתונות, לפי דעתי, לא לעבור בשתיקה על הנכתב בעיתונות הרומנית על התנועה הציונית ומדינת ישראל — אך יש להטעים ולהשגיח שלא תהיה התקפה על המשטר. צריכה להימצא דרך להסביר לכל העיתונות שלטובת העניין יש לנקוט בקו זה וזהו רצונו של משרד החוץ.

מהשיחות האחרונות של רובין והנספח המסחרי[5] עם המזכיר הכללי של מיניס־טריון למסחר חוץ[6] וכן מהשיחה של היום עם א[נה] פ[אוקר] ברור שהתעניינותם בקניות שלנו אצלם גדולה. [.....][7] מכאן חשוב במיוחד שבשלב זה של מפנה קל לטובה נדע לבצר את עמדותינו בשטח הכלכלי. טילגרפנו לך על נקודה זו היום[8] והשורות הללו באות בכדי להסביר ולאשר את הקו הזה.

שמואל היקר, נא להתמסר לעניין זה, כי אני חושש מאוד שבביצוע תכניות הקניות, כפי שהוסכם, יבואו קשיים מצד האוצר. אני רואה את העניינים הכלכליים כמפתח אפשרי לתזוזת הקרח בשטח העלייה.

[.....][9]

שלך בידידות,

משה אגמי

4. ראה מס׳ 450.
5. יהודה אריאל, נספח מסחרי של ישראל ברומניה.
6. ראה הערה 3 לעיל.
7. משפט אחד לא הודפס כאן.
8. ראה מס׳ 449.
9. חלקו האחרון של המכתב לא הודפס כאן.

452

ו. איתן אל מ. שרת (ניו יורק)
W. Eytan to M. Sharett (New York)

מברק מוצפן Y142
נוסח יוצא: 130.09/2329/12
נוסח נכנס: 93.01/2180/34

Tel Aviv, 19 March 1949 (19.49)

Have instructed Linton according your X248.[1] B[en]-G[urion] wants you apply Security Council this matter, /one/ ground being presence British impedes armistice, also wants Washington make representations London.[2]

Eytan

453

ו. איתן אל א. אבן (ניו יורק)
W. Eytan to A. Eban (New York)

מברק מוצפן Y144
נוסח יוצא: 130.09/2329/12
נוסח נכנס: 93.01/2180/34

Tel Aviv, 20 March 1949 (13.00)

Your X246, para. /4/.[1] Action envisaged at most 24 hours, view securing Wadi Ara and villages central front. B[en]-G[urion] requests immediate reaction Moshe [Sharett], Elath, yourself, this program.

No decision yet taken as same objectives may be secured next few days peacefully. Further cable follows,[2] but please answer this straightaway.[3]

Eytan

452

1. מס' 444. משרד החוץ הבריטי השיב, שבריטניה כבר הבהירה את עמדתה, אך היא תשקול אם לתת הבהרות נוספות. לדעתו של לינטון, משרד החוץ הבריטי רצה לבדוק את דעת הקהל כדי לדעת עד כמה הם יכולים להרחיק לכת בהתחייבויות בעבר־הירדן, הקשורות בנסיגה נוספת ממצרים ובתמיכה בעבר־הירדן כנגד ישראל. (ראה איתן אל שרת, Y156, 23 במארס 1949, 93.01/2180/34).
2. ראה מס' 454.

453

1. ראה מס' 441.
2. כנראה מברק איתן אל אבן, Y145, 20.3.1949, 93.01/2180/34. איתן מסר על פגישת דיין והרכבי עם עבדאללה בשונה ועל הסדר בדרכי שלום של הבעיות במשולש. על פגישה זו וההסדר בין עבר־הירדן וישראל ראה כרך 3, מס' 242.
3. שרת בירך את איתן על ההסדר עם עבר־הירדן, וציין שלאור הסיכוי המסתמן לחתימה קרובה של הסכם שביתת־נשק עם עבר־הירדן, חייבת ישראל לשקול שוב את הרעיון של פנייה למועצת־הביטחון בעניין תגבור הכוחות הבריטיים בעקבה. (ראה שרת אל איתן, X252, 22.3.1949, 93.01/2180/34).

454

ג. רפאל אל י. לינטון (לונדון)
G. Rafael to I.J. Linton (London)

מברק מוצפן 37
נוסח יוצא: 93.01/2180/34

New York, 22 March 1949

Sharett discussed today reinforcement, deployment British forces Red Sea, with Acheson who asked whether we applying Security Council.[1] Sharett replied: matter under consideration depending developments.[2] Eban discussed same subject Secretary-General and U.N. delegates. Please rush report results your *démarche* Foreign Office.[3]

Rafael

455

י. לינטון אל מ. שרת (ניו יורק)
I.J. Linton to M. Sharett (New York)

מברק מוצפן 6. התקבל: 23.3
נוסח נכנס (תל אביב): 130.09/2318/5

London, 22 March 1949

For Sharett. At the request of Eytan made official representation Foreign Office Monday morning about British troops Aqaba and recent reinforcement.[1] Emphasized we have no intention to attack Transjordan territory and have so reassured His Majesty's Government, therefore reported reinforcement comprising offensive weapons can only be regarded as threat to Israel. Explained we anxious clarify issue and requested comprehensive explanation. Burrows replied His Majesty's Government already explained their position statement to us[2] and public but would consult whether further reply would be given us.

Believe Foreign Office testing public opinion how far they can go (1) with commitments in Transjordan, which may be connected with some

454

1. ראה מס' 452.
2. ראה מס' 453 והערה 3 שם.
3. ראה מס' 455.

455

1. ראה מס' 452.
2. מס' 425.

idea of further withdrawal from Egypt to facilitate renewal treaty negotiations; (2) in supporting Transjordan against us. Sharp reaction from U.S.A. would be helpful.[3]

Linton

456

ש. פרידמן אל א. אבריאל (פראג)
S. Friedman to E. Avriel (Prague)

מקור: 93.05/523/4

תל אביב, כ"א באדר תש"ט
22 במארס 1949

לאהוד שלום רב,

רצוף בזה תקבל מכתב שלי אליך מיום 15.3.[1] לא שלחתיו בדואר הקודם, כי לא היתה לי הזדמנות טובה לכך.

ידוע לי שהיתה לך שיחה עם מ[שה] ש[רת] וייתכן שהדברים העיקריים ידועים לך כבר. ליתר ביטחון אחזור עליהם.

לא באה עכשיו בחשבון נסיעתו של מ[שה] ש[רת] למוסקבה.[2] הסיבה מובנת לך. עמדתי עליה במכתבי הנ"ל. מ[שה] ש[רת] יבוא במגע עם הנציגים הסובייטיים בלייק־סאכסס. ג[ולדה] מ[אירסון] תעשה נסיון של שיחה עם השר החדש[3] בהגיעה למקום. אנו רואים חשיבות בהפעלת אישים שונים, לא קומוניסטים, בארצות שונות, אשר יש להניח שלדעתם עלולה להיות השפעה במרכז או בארצות הגוש — Fellow-Travellers בלע"ז. כך — שיחה עם איזבלה בלום,[4] אשר ג[ולדה] מ[אירסון] מקווה לקיים בבריסל. מצאתי כאן דרך של פנייה אל זיליאקוס.[5] פנינו לצירויות שונות שלנו שימצאו את האישים המתאימים במקומותיהם. עשינו זאת לגבי דרום אמריקה ופארים. מ[שה] ש[רת] ניסה את אותו הדבר באמריקה הצפונית; דיברנו כאן גם על

3. ראה מס' 462.

456

1. המכתב בתיק 93.05/523/4. פרידמן מסר על האיגרת שנשלחה על־ידי שר החוץ אל אנה פאוקר (ראה מס' 450) ועל שיחה שהתקיימה בין שר החוץ והציר הסובייטי בעניין העלייה מרומניה. עמדתו של הציר באותה שיחה היתה מאופקת ועצורה ולא נשמעה ממנו אף מלה של עידוד. פרידמן גם מסר את נימוקיו של נמיר נגד ההצעה ששר החוץ יבקר במוסקבה כדי לטפל אישית בעניין העלייה מרומניה — ראה מס' 428.
2. ראה מס' 421.
3. במארס 1949 החליף אנדריי וישינסקי את מולוטוב כשר החוץ של ברית־המועצות.
4. איזבֶל בלום, חברת הפרלמנט הבלגי מטעם המפלגה הסוציאליסטית, פעילה בחוגי השמאל, כלת פרס סטאלין לשלום, 1953.
5. קוֹני זיליאקוס, חבר פרלמנט בריטי, שמאלני, הוצא ממפלגת הלייבור במאי 1949 בגלל ביקורתו על מדיניות ממשלת הלייבור.

אפשרות של משלחת יהודית בעלת משקל לצירות הסובייטית בארצות־הברית. אני מתאר לי שאפשר להשיג אינטרוונציה של הנרי ואלאס,[6] של איינשטיין.[7] אבקש אותך לחשוב בכיוון זה, להעלות שמות של אישים בארצות שונות, אשר כדאי לנו להשקיע מאמצים ולהניעם להבעת דעה איפה שנחוץ. מלבד זאת — וזה במיוחד לגבי רומניה — חשובה פעולה יהודית בעלת רושם: אסיפות גדולות, החלטות שתבואנה לצירויות הרומניות.

אנו כאן, לאחר חודשים של השתקת העניין, החלטנו להוציאו לאור העולם. ביום שישי שעבר, במסיבה השבועית הקבועה עם עיתונאי הארץ, מסרתי את הדברים בפרוטרוט.[8] תראה זאת בעיתונות מיום א׳ — 20 לחודש זה. הדברים שודרו באופן מפורט ב״קול־ישראל״, גם בשידור באידיש הנקלט יפה ברומניה. הם נמסרו לעיתונאי חוץ. יש להמשיך במפעל זה ותיטיב לעשות אם תמצא אתה דרכים להגברתו או תעלה לפנינו הצעות.

גם לי היה ידוע על כך שבאפריל (כפי שנמסר, ב־21 לאפריל) עומדת להתקיים ישיבת הקומינפורם, שתדון בין השאר בענייננו. כפי שמסר מ[שה] ש[רת] במכתבו אלינו מפאריס, אתה אישרת את הידיעה.[9] לדעתי יש לנסות להשפיע על נציגים של ארצות שונות, אשר עמדתן שונה מהרומנית. ייתכן ששיחות של צירינו עם צירי ארצות אלה במקומותיהם יכולות להועיל יותר מאשר שיחות רשמיות במסיבות אחרות. כתבתי על כך לנמיר.[10] לדוגמא: הבולגרים, אולי הצ׳כים, הפולנים. ממקורות שונים מגיעים אלי הדים על דבריהם של צירים בולגריים שונים, המעריכים את הקו הרומני באופן שלילי. נסה לעשות מה שתוכל אצלך.

אנו מ א ו ד מעוניינים לקבל ממך ידיעות ב מ ו ע ד בעניינים החשובים לנו מארצך ומהונגריה הנה. הגיע אדם מצ׳כיה ומספר על מאסרים שקרו לפני זמן־מה. שֶק[11] כותב לך על כך באותו הדואר.[12] או הידיעות שקיבלה הסוכנות היהודית על גירוש כל השליחים מהונגריה. היש ממש בשתי ידיעות אלה? הייתי רוצה להבא להיות בטוח, שאם קרה משהו בשטחים החשובים בשבילנו — הרי אנו מקבלים מכם ידיעות מיד, ואם יש ידיעה שפירסם מישהו אחר ואלינו לא הגיעה — היא לא קיימת בשבילנו. לשם כך נחוצה תשומת־לב שיטתית מצדכם להספקת אינפורמציה לנו ויהיה זה בקיצור הנמרץ ביותר, אבל בזמן. מקורות הסוכנות היהודית ודבריה כבר לא פעם הכשילו את הציבור בידיעות שלא נבדקו ולנו לא ניתן להכחיש או לתקן.

אולי הגיעה כבר אליך ידיעה מאגמי על התוצאה הראשונה של איגרת מ[שה] ש[רת] והיא: הבטחתה של א[נה] פ[אוקר], לאחר קריאת האיגרת מיד עם קבלתה, שה־7 ישוחררו. ראובן מוסיף במברק אלינו שישנם סיכויים לחידוש מו״מ בענייני

6. הנרי ואלאס, עיתונאי ומדינאי אמריקאי; עורך ה־*New Republic*, מועמד המפלגה הפרוגרסיבית לנשיאות ארצות־הברית, 1948.
7. אלברט איינשטיין, פיזיקאי אמריקאי יהודי, חתן פרס נובל, פציפיסט.
8. ראה מס׳ 449 והערה 3 שם.
9. ראה שרת אל איתן, 15.3.1949, 93.02/174/2.
10. ראה פרידמן אל נמיר, 20.3.1949, 130.11/2513/13.
11. זאב שֶק, הממונה על ענייני צ׳כוסלובקיה במחלקת מזרח אירופה במשרד החוץ.
12. ראה שֶק אל צירות ישראל בפראג, 23.3.1949, 93.05/523/4.

עלייה.[13] במברק קודם הוא מספר על שיחה ממושכת עם ראש־הממשלה שם בביתו הפרטי, בה ביקש על התערבותו בענייני האסירים והעלייה.[14]

שלך,

ש. פרידמן

457

ש. פרידמן אל צירות ישראל בבוקארשט

S. Friedman to the Israeli Legation in Bucharest

מברק מוצפן IR25

נוסח יוצא: 130.09/2296/8

תל אביב, 24 במארס 1949

(א) שלכם 43.[1] שמחנו לידיעתכם ומחכים להתפתחות. אינפורמציה מפורטת שמסרתי כאן בענייניכם פורסמה בהבלטה בעיתונות וברדיו. מפעילים ידידים בחוץ־לארץ. התחילה פעולה רחבה בדרום אמריקה. מסרנו להם בקשתכם בדבר האסירים.[2]

(ב) אולי כדאי לדחות מסיבת העיתונאים נוכח ההבטחה והסיכויים. אם תקיימוה תמצאו עיקרי הדברים באיגרת השר.[3] הדגישו עזרת רומניה בעליית ה״פאנים״,[4] הכרתה המהירה במדינתנו והבטחותיה, הצורך בהמוני עולים לא רק להגנת המדינה, גם להקמת מבצר מתקדם נוכח הריאקציה, הפיאודליות, העבדות והאינטריגות בהדרכת אנגליה מסביבנו. מתאימה במיוחד לכך יהדות מזרח אירופה רבת הסבל, שוחרת השלום, בעלת קרבה נפשית לרעיונות החופש והעזה להקמת עולם חדש. השתדלו לא, חוזר, לא להשתמש בטרמינולוגיה המקובלת אצלכם.

(ג) ממוסקבה מודיעים על מקרה ראשון למתן דרכון לפי יזמת צירותנו ואשרה שלנו לאם לבנות בכפר גלעדי — גורפינקל. הלוואי ויהיה המשך.

פרידמן

13. ראה מס׳ 449.
14. ראה דין־וחשבון מהפגישה של ציר מדינת ישראל בבוקארשט עם ראש־הממשלה, ד״ר פטרו גרוזה, 18.3.1949, 130.11/2513/10.

457
1. מס׳ 449.
2. ראה מס׳ 456.
3. מס׳ 450.
4. יציאת הספינות ״פאן יורק״ ו״פאן קרסצנט״ לארץ־ישראל בדצמבר 1947 כשעל סיפונן כ־15,000 מעפילים. (ראה תעודות מדיניות ודיפלומטיות, נובמבר 1947 – מאי 1948, הערת־עורך בעמ׳ 19.)

458

א. אילת אל ו. איתן
E. Elath to W. Eytan

מברק מוצפן W172
נוסח נכנס: 130.09/2308/8

Washington, 25 March 1949

In hour conversation Acheson with Satterthwaite, Rockwell, myself also present,[1] Sharett explained situation Israel, stressing democratic principles, structure our state and our intentions friendly relations both U.S.A. and Russia. Speaking our relations Arabs, Sharett emphasized difficulties arrive armistice with Abdullah view British interference Aqaba and Iraq's intransigence. Acheson said President most interested peace between us, Arabs, reached earliest. Satterthwaite mentioned they influenced Syria enter negotiations with us. Acheson inquired our position Arab refugees.[2]

Conclusion Sharett asked assistance secure temporarily and individually several U.S.A. experts as advisers on organizing some our military services. Acheson promised deal matter.

Spirit conversation was most friendly and cordial. Acheson arranging before Sharett's departure official luncheon his honour participation high officials Department [of State].

Elath

459

ו. איתן אל מ. שרת (ניו יורק)
W. Eytan to M. Sharett (New York)

מברק מוצפן Y163. התקבל: 28.3
נוסח יוצא: 130.09/2329/12
נוסח נכנס: 93.01/2180/34

Tel Aviv, 27 March 1949

Forgot tell you that we received verbally message from Transjordan Prime Minister that Transjordan anxious negotiate peace as soon as armistice signed. He sure peace negotiations can be concluded within month. Jericho apparently suggested as venue.

Eytan

458

1. השיחה התקיימה ב־22.3.1949. השווה גם "Memorandum of conversation, by Secretary of State", *FRUS*, 1949, VI, pp. 853–6.
2. ראה הערת־עורך, עמ' 512.

460

ג. רפאל אל א. אבן (ניו יורק)
G. Rafael to A. Eban (New York)

93.03/71/19 :תזכיר

[New York], 28 March 1949

Some guiding principles for our participation in the deliberations of the forthcoming General Assembly.

At the forthcoming session of the General Assembly our delegation may have to take a stand for the first time on various political issues which have no direct bearing on the "Palestine Question". It may be therefore advisable to lay down some of the principles which might guide us in the consideration of such questions.

1. *Restraint from "activism"*

The fact that Israel participates for the first time in her young history in an international political conference at a time when controversy between the East and the West has reached a high-level mark, should have a direct bearing on the intensity of our participation in debate and voting. Whereas a certain contribution to the deliberations will be expected from us, it will also be understood that we have to proceed wisely and cautiously at this particular juncture of world affairs. There are on the agenda various highly controversial issues which have been brought up mainly for the purposes of propaganda and polemics and will certainly be forgotten as soon as the international tension has found a basic solution. We should therefore avoid to take a stand on those issues which are of no principal significance.

2. *The merits of the case*

One of the main elements which should determine our stand on any question should be an examination whether the proposed solution is in conformity with the political ideals and conceptions of the people of Israel and its Government and deserves therefore its support.

3. *International implications*

Any decision taken by the Israeli delegation must be considered in the light of Israel's international position and its declared policy of neutrality between the East and the West. That, however, cannot mean that Israel can only take up a position on non-controversial issues. The Israeli delegation must also have the courage to adopt an independent attitude on questions which deserve and are worthwhile of our own expression of opinion.

4. *Effect on Israel or World Jewry*

All questions which affect Israel or World Jewry demand from us a

clear stand. We must be aware that the eyes of World Jewry are directed on us with great expectation. Questions concerning national or religious minorities have to be considered by us in relationship to their effect upon the Jewish Communities in various countries.

461

ש. פרידמן אל א. אבריאל (פראג)
S. Friedman to E. Avriel (Prague)

מקור: 93.05/523/4

תל אביב, כ"ח באדר תש"ט
29 במארס 1949

לאהוד שלום וברכה,

קראתי בעניין רב את הדו"ח שלך מס. 3 (שיחתך עם ראקושי) מיום 2.3.49,[1] את הדו"ח מס. 4, מ־18.3[2] ואת מכתבך אלי (16.3) עם הנספחים,[3] ואני מודה לך מאוד עבור החומר הזה. כן שמעתי מפי ח. רדי[4] על שיחותיך אתו. נצטברו שאלות שונות, שמן הראוי להחליף אתך בהם דברים באופן יסודי. לא אוכל לעשות זאת הפעם ואעיר רק כמה הערות:

אני מסופק, אם אפשר לדבר עכשיו על קו אחיד וכללי מצד ארצות המזרח ביחס אלינו ועניננו העיקרי — עלייה. אין לי תמונה ברורה מהנעשה בפולין, אבל במידה שאני מכיר את המצב ביתר הארצות, הרי אפשר ללמוד על טֶנדֶנציות שונות. מבולגריה עד רומניה מרחק רב, הנעשה בהונגריה והסיכויים שם אינם דומים למה שהשגת בצ׳כוסלובקיה, אין גם לומר בביטחון שההתנגדות לעלייה היא הוראה ממוסקבה. מגיעים רמזים הנותנים אפשרות — אולי ספקולטיבית — להגיע גם למסקנה הפוכה, היינו: מוטב לברית־המועצות שתהיה אי־איזה עלייה מארצות אחרות הקרובות לה, כדי להימנע מהצגת דרישותינו במישרין כלפיה.

נראה לי, שאנו מצווים לעשות את הניתן, כדי שבישיבת הקומינפורם תבואנה על ביטויהן טֶנדֶנציות שונות.[5] הזמן קצר, ואין לי ביטחון שאנו עושים את כל הדרוש. ההשפעה יכולה לבוא מצד צירינו במדינות, שיש להן גישה אחרת מזו של רומניה, כמו־כן — בשיחות צירינו עם צירים שונים במקומותיהם, נציגי המדינות הקשורות עם הקומינפורם. אני מתאר לעצמי, לדוגמה, שאפשר להניע את הצירים האלבניים

461

1. בתיק 130.11/2502/15. עיקרי השיחה עם ראקושי מובאים במס׳ 395.
2. שם.
3. לא נמצא.
4. חיים רדי (ברמן), המזכיר הכללי של משרד החוץ.
5. ראה מס׳ 456.

במקומות שונים לכתוב לממשלתם ברוח הרצויה לנו. ועל כל אלה, כמובן, השיחות של צירותנו במוסקבה ושל שר החוץ בלייק־סאכסס.

אינני תולה תקוות בשיחות במוסקבה. מסופקני, אם יהיה שם רצון לשיחה מעין זו עכשיו.

כמו־כן אין בעצם מה לעשות יותר כאן. עם הציר הסובייטי דובר כבר ועל התרשמותי מהשיחה כתבתי לך.[6] אני בכל־זאת עוד אנסה לבוא בדברים אתו. מרכז הכובד — לפי שעה — אפשרות של שיחות עם נציגי ברית־המועצות בלייק־סאכסס. לדעתי יתברר שם, אם יש מקום לביקורו של מ[שה] ש[רת] במוסקבה, על כך כמובן יחליט הוא בעצמו.

לא נראית לי נסיעתו של השר למרכז הקומינפורם. אינני יודע — וספק אם מי שהוא יודע — מה טיבה של כתובת זאת ועם מי יצא לו שם לדבר, אילו היה מסכים לביקור זה. אני חושש לדבר לא מכובד.

ידוע כאן, מהו הרושם של שתי הנסיעות לאמריקה.[7] כמובן מסביב לנסיעות אלה יש מקום רב לניפוח דמגוגי, אולם אין אנו צריכים כלל וכלל לתת להעמיד את עצמנו בעניין זה במצב של נתקפים ומצטדקים. הנסיעות הן — אל יהודי אמריקה ולא אל אמריקה במושג המקובל, המדובר הוא על עניין שממנו תלוי כל גורלנו, ללא הגזמות. שרינו היו, ללא כל היסוסים, נוסעים לכל ארץ אחרת, אשר יושבים בה מיליונים יהודים, שאפשר לפנות אליהם ולבקש את עזרתם לביצור המדינה. אין לטעון נגדנו שנוסעים לאמריקה, אדרבא תינתן נא האפשרות של נסיעה כזאת לברית־המועצות.

את הדברים האלה אני אומר כמובן לא בכדי לשכנע אותך ולא אליך הם מכוונים, זהו קו ארגומנטציה, שאנו יכולים לעמוד בו בכבוד. ניסיתי כבר פה לדבר ככה, וראיתי, שנוכח הארגומנטציה הזאת נשתתקות הטענות. בכלל ניטיב לעשות, אם נתחיל להדגיש יותר בהסברתנו ובשיחותינו את המושג "יהדות אמריקה".

היתה לי כאן אמש שיחה ממושכת עם ניצ'ס,[8] שיחתי הראשונה אתו לאחר פגישת ההיכרות הרשמית. דיברנו על דברים רבים והנני כותב לך על שיחה זו לחוד.[9]

בברכה,

ש. פרידמן

ש. פרידמן

6. ראה שם, הערה 1.
7. ראה מס' 421.
8. פרנטישק נצ'אס, קונסול צ'כוסלובקיה בירושלים.
9. ראה ש. פרידמן, שיחה עם הקונסול הצ'כוסלובקי ביום 28.3.1949, 130.11/2514/11. ראה גם מס' 464.

462

שיחת י. לינטון — ב.א. ברוז (בלונדון, ב־30 במארס 1949)
Meeting: I.J. Linton — B.A. Burrows (London, 30 March 1949)

130.13/2583/4 :דין־וחשבון

I had telephoned to Mr. Burrows in the morning to tell him that Dr. Eliash[1] would be arriving in London on the 5th April. Mr. Burrows said that he was doubtful whether Mr. Helm[2] would be able to leave at the end of April because of the difficulties experienced in finding accommodation. He asked where Dr. Eliash would be staying, and I said that we had put him up for the time being at Grosvenor House, and that permanent arrangements would be made for him after his arrival in London. Mr. Burrows then said that he had meant anyhow to invite me to come to the Foreign Office that afternoon, to receive a reply to the representations I had made on Monday a week ago.[3] He felt he should tell me, however, that it would not be more than the reply given by Mr. Mayhew to Mr. Janner in the House.[4]

When I arrived at the Foreign Office we first of all discussed the question of Dr. Eliash's arrival. I asked whether it would be in order for Dr. Eliash to come to the Foreign Office to meet a few people there before he presented his Letter of Credence? Mr. Burrows asked whether there would be a Letter of Credence? I said I assumed that there would be; when Dr. McDonald had arrived in *Hakirya,* he had presented a Letter of Credence to the Prime Minister. Other representatives presented their Letters to the Foreign Secretary. It was only after America's *de jure* recognition that Dr. McDonald had presented a Letter of Credence to the President. Mr. Burrows said he was not very conversant with matters of protocol, but that he would see the Treaty Department about it. I asked what would happen in Mr. Bevin's absence, and Mr. Burrows thought that Dr. Eliash would be able to present his Letters to someone else at the Foreign Office.

We then had a discussion about Jewish Orthodoxy and the effect of Jewish religious laws on modern life.[5]

Mr. Burrows then said that he thought it best to give me a copy of the reply which Mr. Mayhew had given to Mr. Janner.[6] They could, of course, have dressed the matter up in new words, but the statement had been carefully considered. I said that I was conversant with the reply which I

462

1. מרדכי עליאש, הציר המיועד של ישראל בבריטניה.
2. אלכסנדר נוֹקס הֶלְם, הציר המיועד של בריטניה בישראל.
3. ראה מס׳ 455.
4. מייהיו ציין שהכוחות הבריטיים בעקבה תוגברו לפי בקשת ממשלת ירדן לנוכח התקדמות של כוחות ישראליים לעבר מפרץ אילת. הוא הוסיף שנוכחות הכוחות הבריטיים סייעה לייצוב המצב ולמשא־ומתן הישראלי–ירדני. (ראה 11–10 .col ,5s .*463 H.C. Deb*).
5. מרדכי עליאש היה יהודי שומר מצוות.
6. ראה הערה 4 לעיל. ההעתק מצורף, אך לא הודפס כאן.

had read in *Hansard,* and that there were opinions and judgments in it from which I had already differed on previous occasions. There was, for instance, the phrase about the Transjordan Government being justified in its fears of Israeli intentions. I hoped that this was not really the feeling of the Government now. The whole matter had been started by the *Daily Telegraph* correspondent who, in his pilgrimage from Cairo via Beirut to Amman, seemed to have developed prophetic vision. After his report of clashes, invasion, etc. had been shown to be false, it appeared again, in more or less identical terms, a few days later — and it was on the basis of such reports that H.M. Government had given orders to the Commander in Aqaba to shoot in certain eventualities, and had later sent reinforcements there with offensive weapons. Mr. Burrows said that they had not based themselves on the *Daily Telegraph.* I said that I remembered Mr. Michael Wright telling me that he had received a "circumstantial" report from their people in Amman to the effect that we had crossed the frontier into Transjordan, that there had been clashes between us and the Arab Legion, and that we were ensconced some kilometers inside the Transjordan frontier.

All these allegations had been proved to be without foundation. Only yesterday, the *Daily Telegraph* had written that it was now clear that the Israeli Government had no intention of attacking Transjordan territory. It was rather a belated admission. Mr. Burrows then showed me a cable from Tel Aviv, giving an extract from *Ha'aretz* in which it was stated that if the Arab Legion took over from the Iraqis in the "triangle", they should not be permitted to occupy the same lines. I said that there was nothing much wrong with that article; after all, it was not an official announcement, and surely it was not suggested that if we could come to an arrangement with Transjordan on the adjustment of the lines, there would be anything illegal or immoral about it? I gathered from press reports that the Armistice about to be signed with Transjordan would also cover positions in the "triangle". Mr. Burrows said: "Well, if you make light of the article in *Ha'aretz,* you can't make heavy weather over the *Telegraph*". I said there was this difference: A British journalist in Amman had no very wide choice of quarters from which to get his information: these were limited to three — first, from King Abdullah or his suite, secondly from the British Embassy, and thirdly from Glubb Pasha. A correspondent in Tel Aviv had a far wider field of choice, and need not necessarily represent the views of Government circles.

I went on to say that perhaps on this occasion I ought to say a word about our intentions. From time to time rumours were being spread that we had aggressive designs against one or other of the Arab States. Yesterday it was Transjordan, today it might be Lebanon, and tomorrow Iraq or Syria. I had already on behalf of my Government had occasion to say that we had no intentions against the territory of Transjordan. I could go further and say that we had no aggressive designs against any of our

neighbours. We earnestly desired to come to a peaceful settlement with them as quickly as possible. Quite apart from the moral and humanitarian side, purely practical considerations would lead us into the paths of peace. We had many and urgent economic problems to face and solve. I was sometimes appalled to find how easily rumours spread — and were acted upon.

Mr. Burrows said that our actions in the past had been of a character to give rise to uneasiness. I said I was prepared to go back to the 29th November 1947. There had been on that day a judgment of the United Nations. It might be that H.M. Government had not liked that judgment; it might be that they had a quarrel with the United States and other Governments which had helped to get the decision; they might also feel that we had had something to do with it. But the decision had been by more than the requisite majority of the General Assembly, to which H.M. Government had referred the problem. We had agreed to that decision, in spite of all kinds of difficulties which it created for us. It was the Arabs who had rejected it and launched an invasion against us. That was the real background.

Mr. Burrows said that a great deal depended on how far in history you went back; the Arabs might perhaps want to start with November 1917. I replied that, if time permitted, I would be prepared to argue from that starting-point, too.

Mr. Burrows then said that there had been breaches of the Truce on our part during the last few months — for instance, in regard to Egypt, we had actually invaded Egyptian territory. I replied that I was not aware of any occasion on which we had taken the initiative in armed conflict without prior provocation. Of course, we had benefited as a result of some of these armed clashes, and it was easy to lay the blame on those who benefited. The fight with Egypt was a case in point. We were perfectly justified in sending the convoy through to our besieged settlements. We had warned the Egyptians, the U.N., and everyone concerned. The Egyptians were foolish enough to attack the convoy, and it was obvious that we could not take that lying down. If H.M. Government had any complaints, they must be directed to those who had taken the initiative in the use of force to settle disputes.

At some stage we discussed public opinion in this country, and I mentioned that the report of the debate initiated by the Archbishop of York in the House of Lords had left a bad taste in my mouth.[7] The Archbishop

7. הוויכוח התקיים ב־29 במארס. הארכיבישוף מיורק תיאר את מצב הפליטים ושאל מה עושה הממשלה להקל על מצוקתם המידית וכיצד היא מתכוננת לפתור את הבעיה בטווח הארוך. הלורד הנדרסון, תת־שר החוץ, ענה בשם הממשלה, שבריטניה פועלת להקל על מצב הפליטים על־ידי תרומה לאו״ם ולמוסדות אחרים שמטפלים בבעיה. בטווח הארוך, בעייתם של הפליטים שלא יוכלו לשוב למקומותיהם הקודמים תצטרך להיפתר על־ידי תכניות התיישבות בסוריה, ירדן ועיראק ובריטניה תשתף פעולה עם ועדת הפיוס של האו״ם למטרה זו. (ראה *161 H.L. Deb.* 5s. col. 818–23, 834–9)

had made statements which, to put it bluntly, were not true. He said that before Deir Yassin only a number of rich Arabs and a handful of converted Jews had left the country, whereas in fact there had been a considerable exodus while the British were still in Palestine. The flight from Haifa, for instance, took place before Deir Yassin. I hoped that the Archbishop read the Scriptures with greater diligence than he apparently did the press and political documents. Mr. Burrows said that people in England were not so much interested in the causes as in whether Israel would carry out the resolutions of the Security Council with regard to the Arab refugees. I asked Mr. Burrows whether he really expected that the Arab refugees could return to Israel? Mr. Burrows replied with a question as to what we intended to do about compensation? I said that Mr. Sharett — and I believed other members of the Government — had already said publicly that they would be prepared to consider questions of compensation.[8] Mr. Burrows said that we were hedging it round with conditions. I said that of course we would have to take into consideration the damage to Israeli property caused by the Arabs. Mr. Burrows asked what would happen to the Arabs whose property had been destroyed? I said that if there were Arabs living in Israel whose property had been destroyed by Arab action, no doubt they would be treated in the same way as any other citizens, and their losses included in the total losses sustained by citizens of Israel. Mr. Burrows said that it was perhaps a pity that these points had not been made more clearly and publicly. I said that Mr. Sharett had referred to the question of compensation in public on one or two occasions; of course not in detail, because the details would be dealt with when we discussed the peace settlement with the Arabs.

Before I left, Mr. Burrows said that, whatever had happened in the past, he was glad to hear that our intentions were now of a peaceful nature.

I.J.L.

463

מ. פישר אל ג. בונו (פאריס)

M. Fischer to G. Bonneau (Paris)

שדר בעל־פה: 93.02/183/2

Paris, le 30 mars 1949

Note Verbale

Le Représentant du Gouvernement de l'Etat d'Israël croit utile de faire un résumé de quelques questions dont il espère qu'elles retiendront l'attention du Directeur d'Afrique-Levant.

8. ראה הערת־עורך, עמ' 512; מס' 448.

1. La reconnaissance de fait du Gouvernement Provisoire d'Israël par le Gouvernement Français a été précédé de conversations entre le Représentant d'Israël et le Ministère des Affaires Etrangères. Après cette reconnaissance, le Représentant d'Israël a été reçu deux fois par M. le Président Schuman.

Ces conversations ont été accompagnées de la remise par le Représentant d'Israël d'assurances écrites qui constituaient la condition de la reconnaissance d'Israël par la France.[1]

D'autre part, le Représentant d'Israël a reçu des assurances verbales dont voici les points essentiels:

(a) La reconnaissance de droit ne fera pas l'objet de nouvelles conditions.

(b) La reconnaissance de fait sera suivie de l'établissement de relations diplomatiques entre les deux Gouvernements.

Afin de permettre au Gouvernement Français de prendre les dispositions d'ordre technique nécessaires, la Représentation Française en Israël sera assumée provisoirement par M. Vanthier. Il sera expressement stipulé que cette nomination aura un caractère d'interim et que le titulaire du poste aura rang de ministre.

(c) Des mesures seront prises afin de rétablir dans le plus brefs délais des communications aériennes normales entre la France et Israël.

(d) D'une manière générale la reconnaissance de fait sera interprétée dans le sens le plus large et le plus favorable.

2. Le Gouvernement Israélien s'est attaché à fournir des preuves immédiates de sa bonne volonté dans l'exécution des assurances données par son Représentant. Dans un délai très bref, plusieurs Etablissements français occupés par l'armée israélienne ont été évacués.

D'autre part, le Représentant à Paris du Gouvernement d'Israël, qui s'était rendu en Israël après la reconnaissance, s'est vu d'abord refuser le visa diplomatique pour son retour en France. Ce visa a ensuite été obtenu sur place pour remplacer le visa ordinaire de transit que le Représentant avait dû accepter.

M. Vanthier a été nommé Chargé d'Affaires et sa lettre de nomination ne comporte aucune indication explicite indiquant qu'il s'agit d'un interim de courte durée.

Lors des entrevues qu'a eues le Représentant d'Israël pour le Chef du Protocole, ce dernier s'est efforcé de lui démontrer que la reconnaissance de fait ne comportait pas l'établissement de relations diplomatiques. Ce n'est qu'après de pénibles discussions que le terme "relations diplomatiques" a été adopté par le Protocole dans l'avis à la presse du Ministère des Affaires Etrangères qui a suivi la remise par le Représentant du Gouvernement d'Israël de sa lettre de nomination au Président Schuman.

463

1. ראה הערת־עורך, עמ' 395–396.

3. Deux mois après la reconnaissance, la reprise des communications aériennes n'est pas encore effectuée. Un vol d'essai d'Air-France est annoncé pour ce soir; cette Compagnie n'avait pas jugé utile de faire usage de la priorité que le Représentant d'Israël était parvenu à lui ménager et des quadri-moteurs étrangers ont précédé Air-France en Israël.

La paquebot "Providence" devait partir le 22 mars et inaugurer la reprise des communications maritimes. A la suite d'une démarche du Ministère des Affaires Etrangères, les autorités juives avaient fourni 500 émigrants et 200 autres passagers avaient retenu leurs places. Ce départ a été annulé au dernier moment.

Cette annulation a soulevé en Israël une véritable indignation et une note, remise par le Représentant d'Israël au Ministère des Affaires Etrangères, le 22 mars,[2] est restée sans réponse. La direction des Messageries Maritimes a fait savoir aux autorités juives qu'elle désirerait, dans son intérêt, reprendre sans délai le service pour Israël, mais qu'elle se heurte au veto des Affaires Etrangères.

4. Le Gouvernement d'Israël estime que la reconnaissance de fait devrait se transformer en reconnaissance de droit à la suite de l'établissement en Israël d'un Gouvernement qui a tous les caractères d'un Gouvernement légitime, légal et démocratique. Seuls, les Etats enclins à ménager certaines susceptibilités britanniques ou hésitant à abandonner une attitude hostile à l'égard d'Israël n'ont pas encore reconnu de droit le Gouvernement d'Israël. En particulier, deux pays qui avaient reconnu le Gouvernement d'Israël de fait, la Finlande et la Suisse, ont récemment transformé leur reconnaissance de fait en reconnaissance de droit.

Le Gouvernement d'Israël a toujours compris le désir du Gouvernement Français de ménager les susceptibilités de ses ressortissants musulmans et des Etats Arabes. Mais il semble évident qu'après la reconnaissance d'Israël par la Grèce et par la Turquie, la reconnaissance de droit par la France n'éveillera aucune émotion dans le Monde Musulman.

5. Les Ministères de l'Economie Nationale et des Finances ont délégué en Israël un fonctionnaire hautement compétent.[3] Le Gouvernement d'Israël apprécie les efforts faits dans ce sens par le Gouvernement Français et espère qu'ils aboutiront à l'établissement de relations économiques importantes entre les deux pays.

6. Le Ministre des Affairs Etrangères a bien voulu faire connaître au Représentant d'Israël qu'il attachait une importance particulière à l'établissement de relations culturelles très étroites entre la France et Israël.

Cette idée a été accueillie avec une sympathie active par les Relations Culturelles et, au cours d'une visite qu'a faite le Répresentant d'Israël à leur Directeur, M. Joxe, il a été décidé, en principe, qu'une personnalité

2. בתיק 93.02/183/2.
3. בוריס אליאשף, נספח מסחרי של צרפת בישראל.

française de grand renom serait déléguée afin d'étudier avec le Gouvernement d'Israël, dans les plus brefs délais possibles, les moyens de la réaliser.

7. Le Ministère des Affaires Etrangères a eu plusieurs fois l'occasion, en faisant connaître aux Gouvernements Libanais et Syrien les intentions du Gouvernement Israélien, de contribuer à pacifier les esprits.

Le Gouvernement d'Israël sera heureux de maintenir avec le Ministère des Affaires Etrangères français un contact étroit concernant sa politique vis-à-vis des Etats Arabes dans l'idée que les intérêts des deux pays sont presque identique dans ce domaine.

8. L'activité de la Commission de Conciliation dont le membre français, M. de Boisanger, jouit auprès du Gouvernement d'Israël de la plus haute estime, a fait l'objet d'une note qui a été remise au Ministère des Affaires Etrangères le 10 mars 1949.[4]

Le Gouvernement d'Israël estime toujous que la convocation à Beyrouth d'une conférence des Etats Arabes était une erreur tactique mais il a été heureux de constater que M. de Boisanger a tenu compte, dans une très large mesure, des échanges de vues qui avaient eu lieu lors de son séjour a Paris.[5]

464

ש. פרידמן אל צירות ישראל בווארשה
S. Friedman to the Israeli Legation in Warsaw

מקור: 93.07/506/12

תל אביב, כ"ט באדר תש"ט
30 במארס 1949

אל צירות ישראל בווארשה,

מהחומר ששלחתי לכם הנכם יודעים כבר על מצב העניינים ברומניה. העניין איננו עניין של רומניה בלבד ויש כל היסוד להניח שהעניינים שלנו יעמדו לדיון בין כל הארצות של הגוש.[1] בסוף אפריל תתקיים כנראה ישיבת הקומינפורם, ובה תעמוד גם שאלת העלייה. ידוע לנו שישנם נסיונות להשפיע על ארצות אחרות מצד אנשי הצ.ד.י.[2] הרומנים וישנה מאותו צד תרעומת, למה ארצות אחרות אינן נוהגות כמוהם. יש להניח, שהשפעה זו לא נשארה ללא תוצאות. לחיסול ההסתדרות הציונית

4. בתיק 93.02/183/2.
5. ראה מס' 435.

464

1. ראה מס' 456.
2. הוועד הדמוקרטי היהודי — ארגון המפלגה הקומוניסטית הרומנית בקרב יהודי רומניה — נוסד ב־1945.

בהונגריה[3] קדם ביקורו של פלדמן[4] באותה ארץ ומותר לנו לקשור את שני הדברים. מאידך, אפשרית ואפשרית השפעה בכיוון הפוך. ידוע לי על כך, שבמקומות שונים הביעו נציגים בולגריים את אי־שביעות רצונם מהנעשה כלפינו ברומניה וגם נכונותם לנסות להשפיע. דבר דומה אפשר לתאר גם מצדם של נציגים צ׳כיים למשל. לדוגמה, רק אתמול היתה לי כאן שיחה ממושכת עם הקונסול הצ׳כי החדש.[5] הוא הדגיש את עמדתה החיובית של ממשלתו לגבי עלייה מצ׳כוסלובקיה והביע את השתוממותו מ[ה]עמדה הרומנית. ביקש ממני הסברה לעמדה זו, התעניין בנעשה בעניין זה בארצות אחרות של הגוש, שאל לתכניותינו לסידור העולים וכו׳. לעמדה כזאת אפשר לצפות גם מנציג צ׳כי בארץ אחרת. הוא הדין לגבי הפולנים, ייתכן גם לגבי האלבנים.

כל זה אומר לנו שעלינו לעשות את הניתן ובזמן הקרוב ביותר, כדי לגייס את בעלי העמדה הקרובה לנו לקראת ההתייעצות. הדבר דורש שיחות עם צירי מדינות שונות, עם אנשי המדינה שלהם, העוסקים בעניינים בין־לאומיים. אני מניח שישנם לכם קשרים המאפשרים שיחה מצדכם ובקשת עזרה. בשום אופן אין להוציא מן הכלל את הציר הסובייטי במקום. כתבתי על כך לצירויותינו במוסקבה ובפראהא[6] ואני פונה עכשיו באותו העניין אליכם וגם לבוקארשט. פעולה דומה עם האנשים המרכזיים, שיהיו שם, תיעשה בלייק־סאכסס; ייעשה נסיון של המשך שיחה עם שר החוץ החדש במוסקבה; אני ממשיך כאן. כמובן אין לראות מראש מה תעלינה כל השיחות האלה, אולם מחובתנו לעשות את אשר ניתן. הרגשתי היא שאין עדיין קו אחיד לגבי ענייננו בכל ארצות הגוש. המציאות מראה את ההפך, לפי שעה כמובן. אין אני נוטה לחשוב שמה שנעשה ברומניה הוא תוצאה מהוראה מבחוץ. ישנם גורמים פנימיים באותה ארץ, שהביאו למצב הנוכחי, וישנם רמזים המאפשרים לחשוב שלברית־המועצות יש עניין בכך, שהעלייה מארצות שונות הקרובות לה תימשך באיזו שהיא מידה, כדי למנוע תביעה ישרה כלפיהם מצדנו. יש גם סברה, שגם ארצות הגוש מעוניינות בהמשך של עלייה בממדים קטנים, וגם רומניה בכללם. על־ידי כך הם חושבים להחזיק את קירבת מדינתנו אליהם. כל אלה הן כמובן רק השערות ואין בידינו כל חומר, המאפשר לנו לומר את הדברים האלה בוודאות, אולם השערות אלו אינן משוללות הגיון וייתכן שיש בהן מן הממש. קיצורו של דבר, עלינו להזדרז ולגייס את כל מה שניתן, כל עוד לא התבהרה עמדה כללית מוחלטת ושלילית בענייננו.

ועוד עניין אחד. אני מתאר לי שיוצא גם לכם לשמוע דברים מסוימים בקשר לנסיעתם של הנשיא ושר החוץ לארצות־הברית[7] ואני יודע כל מה שאפשר לומר נגדנו מסביב לזה, אולם אל לנו לתת לדחוק את עצמנו למצב של מתגוננים ומצטדקים. שתי הנסיעות הן נסיעות אל יהדות אמריקה ולא אל אמריקה סתם ואין להן כל קשר עם

3. בינואר החליטה המפלגה הקומוניסטית של הונגריה לחסל את הפעילות הציונית בארץ זו. שליחי המפלגות הציוניות התבקשו לעזוב את הארץ, המשרד הארצישראלי נסגר, הקרנות הציוניות חיסלו את פעולתן וההסתדרות הציונית הצהירה בפומבי, שעם הקמת מדינת ישראל וקשירת יחסים דיפלומטיים בין הונגריה וישראל, הושגו המטרות העיקריות של ההסתדרות הציונית ולכן היא מפסיקה את פעולותיה. (ראה בנצור אל המחלקה למזרח אירופה, 28.3.1949, 130.11/2497/6.)
4. ברקו פלדמן, המזכיר הכללי של הוועד הדמוקרטי היהודי ברומניה.
5. ראה מס׳ 461 והערה 8 שם.
6. ראה מס׳ 456 והערה 10 שם.
7. ראה מס׳ 421.

שאלות פוליטיות כלליות. שתיהן, ובעיקר זו של שר החוץ, הן בעניין החיוני ביותר לביצור מדינתנו ויש לנו, בתור מדינה ובתור עם, הזכות המוסרית המלאה לבקש את עזרתם של יהודי ארצות אחרות המוכנים להושיט לנו עזרה, ונוסף לזה עזרה רבת־משקל. חברי ממשלה היו מוכנים, ללא כל שהות, לבקר גם יהדות אחרת בת מיליונים, לדבר אליה ולבקש את עזרתה, ואין זו אשמתנו שמה שניתן לנו לגבי יהדות אמריקה, לא ניתן לנו לגבי יהדות ברית־המועצות. אמרתי כאן בשיחה את הדברים בפשטות וראיתי שהם מתקבלים וסותמים את הטענות.

אבקשכם לכתוב לנו פרטים על אפשרות של צעדים, אשר עליהם דובר ברישא של מכתב זה, וכן למסור לנו פרטים — וזה במועד ומבלי לחכות לשאלותינו — על הנעשה ועל הסיכויים אצלכם בשטח העלייה, וכמובן גם ביתר שטחי פעולתכם.[8]

שלום וברכה,

ש. פרידמן

465

י. ברזילי אל מ. שרת
I. Barzilai to M. Sharett

מקור: 130.11/2492/20

ורשה, 31 במארס 1949

שרת יקר,

איני יודע מתי יגיעך מכתבי זה ובכל זאת החלטתי לכתוב אותו. אני מקווה כי קראת את מכתבי אליך, בו מסרתי סקירה מקיפה על פגישותי השונות מתוך הדגשה מיוחדת על ענייני העלייה.[1] בדואר הזה אני מעביר מכתב אל פרידמן עם סקירה נוספת על פגישותי בזמן האחרון עם שר החוץ (בעיקר בענייני החוזה המסחרי) ועם שר המינהל הציבורי, הוא משרד הפנים (בעיקר בענייני עלייה, לאחר שהוצאת הדרכונים הועברה ממשרד החוץ אל משרד הפנים).[2]

חוסר ביטחון, האם מכתבי זה ישיגך בקרוב מונע בעדי למסור לך באופן ישיר דין־וחשבון על עניינים שונים ושוטפים, אך ישנו מצב דברים כללי שאני מרגיש חובה למסור לך עליו.

אין ספק שהיחס לעלייה והציונות במדינות הדמוקרטיה העממית קשור בתהליכים רבים ושונים ושלושה הם העיקריים שבהם: (א) התפתחותן של מדינות אלו לקראת משטר סוציאליסטי. (ב) המצב המדיני הבינלאומי והיחסים בין המעצמות. (ג) תהליכים הקשורים בעיצוב דמותה הפנימית של מדינתנו ובדרכי מדיניות החוץ שלה.

יש משקל שונה לכל גורם, המשפיע על יחסן של המדינות האלו לציונות ולעלייה.

8. ראה מס׳ 465.

465

1. מס׳ 86.
2. לא נמצא.

אייחד את דברי בעיקר לגבי הגורם השלישי במערכת התהליכים שציינתים לעיל.

אין זה סוד בשבילך בוודאי, כי מדינות הדמוקרטיה העממית עוקבות מתוך ציפייה מתוחה אחרי דרכה של מדינתנו. והנה בזמן האחרון קורים ומתרחשים דברים המגבירים את ההתעניינות הזאת במדינתנו. אביא רק דוגמאות אחדות: (א) המלווה האמריקאי; (ב) הרכב הממשלה; (ג) ביקורים של אישי מדינתנו בארצות־הברית; (ד) התכונה סביב החוזה הים־תיכוני; (ה) השמועות על דיסקרימינציה של מק"י במדינת ישראל.

(א) ידועה לך היטב הרגישות בה מלווים כאן כל הלוואה, הבאה מידי אמריקאים. גם כשכסף היה בא רק מידי יהודי אמריקה היו כאן סבורים, שזוהי תלות בעקיפין בארצות־הברית, על אחת כמה וכמה כשהוא ניתן על־ידי האוצר האמריקני ובתנאים — אשר לדעת הגורמים כאן — מגבילים את תחום השימוש בכספים הנ"ל וההגבלות — שוב, לפי דעת הגורמים כאן — אינן מחוץ לגדר השיקולים המדיניים. מר מודזלבסקי[3] סיפר לי פעם, אגב שיחה, שפולין סירבה לקבל את התנאי של המערב לכוון את התוצרת הפולנית לארצות רכושניות מסוימות ולעקוף ארצות רכושניות אחרות ועל־ידי סירובה ויתרה על הצעות חשובות של המערב שיכלו לעזור לה בפיתוח משקה.

איני רוצה להעסיקך בתשובות ההסבר שניתנו על־ידי ואיני נכנס להערכת מידת הצדק והסילוף שבטענות אשר משמיעים כלפינו. בא אני רק לציין את עובדת הטענה, המצננת את היחס והמקימה חייץ של הסתייגות.

(ב) עקבו כאן מתוך עניין וערות אחרי מהלך הבחירות לכנסת והרכב הממשלה. לא חסרים כאן מאמרי ביקורת כלפי מפ"ם בעיתונות היהודית הקומוניסטית ויש ויכוח קשה עם ההשקפות הציוניות של מפ"ם, קשה וחריף. ובכל זאת קיבלו כאן את הרכב הממשלה בלי מפ"ם כסימפטום חמור של צעידת מדינתנו ימינה. אישים בעלי מעמד קובע במדינה ובמפלגת הפועלים המאוחדת[4] העריכו את הרכבה של הממשלה — כממשלת "הכוח השלישי", כממשלת "הברית בין סוציאלדמוקרטים עם קתולים". אתה יודע שקיימת נטייה טבעית לאנאלוגיות פשוטות לפי מתכונת העניינים באירופה וגם אם ההשוואה אינה לגמרי נכונה או לגמרי לא נכונה (מפא"י היא הסיעה הגדולה ביותר בכנסת בו בזמן שהסוציאליסטים הצרפתיים לא היו הסיעה הגדולה בבית הנבחרים; ההבדלים בין אופיין ודרכן של מפא"י והס.ד. האנגלית והצרפתית וכו') — בכל זאת, גם לאחר הסבר משכנע של השוני וההבדל, כוחן של ההשוואות אינו פג. והן איני צריך לתאר לך את היחס לממשלת בווין או ממשלת בלום.

לפני ימים אחדים ביקרתי בפראג ושוחחתי על העניינים הללו עם אהוד [אבריאל] ועם אגמי. ונכון אני לקבל ניסוח ששמעתי מפי אגמי, שאם גם אין ביטחון כי ממשלה עם מפ"ם היתה מועילה ביחסן של מדינות הדמוקרטיה העממית לענייננו, הרי נכון הוא שממשלה בלי מפ"ם ודאי שמזיקה לעניין.

(ג) נסיעתך והידיעה על נסיעת נשיא המדינה לארה"ב זוכים לפירושים שונים.[5]

3. זיגמונט מודזלֶבסקי, שר החוץ של פולין.
4. "מפלגת הפועלים המאוחדת" של פולין הוקמה בדצמבר 1948 לאחר שהמפלגה הקומוניסטית והמפלגה הסוציאליסטית התאחדו. במפלגה המאוחדת נשמר הרוב ועמדות ההנהגה לחברים הקומוניסטים לשעבר.
5. ראה מס' 464.

לעניין זה הרשה לי גם לחוות את דעתי הפרטית. עניין המגבית המאוחדת הוא בעיני כה חשוב (ובייחוד לאחר שנודע לי שבערב אחד הצלחת לאסוף 27 מיליון דולר) שהוא חייב את מאמץ נסיעתך ויהיו הפירושים והסברות סביב זה כאשר יהיו. אבל שר החוץ והנשיא — זה לאחר זה — לכך מייחסים כבר ערך הפגנתי מדיני. האמנם צריך נשיא המדינה, מיד אחרי היבחרו, לעשות כן? גם אינֵי בטוח, אם דבר זה הנהו מקובל, אך מכל מקום מעורר תימהון וחשד. אהוד אמר לי, למשל, שבאותו יום עצמו שהנשיא מתכונן לצאת לארה״ב, על אהוד לצאת לבודאפשט למשא־ומתן חשוב וצירוף נסיעות זה, שלכאורה הנהו משולל חשיבות, מכביד עליו.

והרשה־נא להציע לך הצעה שנראית לי חשובה. עם הביקורים בארצות־הברית ובמערב יש, לדעתי, הכרח גם בביקורך במזרח.

מכל מקום, לפי שעה, ישנם פירושים וסברות שאינם מוסיפים לנו אהדה ובמילא אין בהם כדי להקל על עבודתנו כאן.

(ד) במרכז ההתעניינות וה״טיפול״ העיתונאי נמצאים בתקופה האחרונה החוזה האטלנטי[6] והתכונה לוועידת שוחרי השלום[7] מכאן. סמוך לשני אלה מופיע עניין החוזה הים־תיכוני.[8] בכל ההזדמנויות הסתמכתי הן על הצהרתו של בן־גוריון, שמדיניות החוץ של ישראל מבוססת על ידידות עם ארצות־הברית ועם ברית־המועצות[9] וכן הסתמכתי על הצהרתך, אשר נמסרה לסוכנות הצ׳כית, המגדירה את יחסנו כלפי חוזים אוונטואליים.[10] אך חייב אני להביא לידיעתך, כי עם כל ערכן החיובי והמרגיע של ההצהרות הנ״ל אין הן עוקרות בחבל עולם זה את החשד. והסיבה העיקרית לכך היא, כי האינפורמציה המגיעה לכאן מן המקורות המהימנים בשביל הממשלות של הדמוקרטיה העממית מוסרת, כי מדינתנו דנה ברצינות על אפשרות של הקמת ארגון איזורי. ואז, כך טוענים, ניטל במידה רבה ערכן של הצהרות, והתשובה שהנך מקבל מאישים בעלי מעמד וקובעים, היא: (א) ״גם שומאן הודיע בשעתו, כי צרפת תשמור ידידות לארצות־הברית וברית־המועצות״. (ב) ״גם בעלי החוזה האטלנטי טוענים שאין הוא נוגד את מגילת האו״ם ואינו מכוון נגד אף אחד וכי אופיו הוא דיפנזיבי באופן מוחלט״.

היום פרסמה הסוכנות היהודית הטלגראפית בפולין את תוכן הצהרתך בוואשינג־טון, כי ההצטרפות לחוזה האטלנטי אינה בתחום תכניתה הנוכחית של ממשלתנו. והסוכנות מוסיפה: ״במלים אחרות — בתכנית הבאה אין הדבר מן הנמנע״. כמו כן

6. ב־18 במארס הודיעו ארצות־הברית, קנדה, מדינות ״האיחוד המערבי״ (בריטניה, צרפת, הולנד, בלגיה ולוקסמבורג), ונורווגיה על כוונתן להיכנס בברית הגנה הדדית — ״הברית הצפון־אטלנטית״. מדינות אחרות במערב אירופה ניהלו משא־ומתן עם ארצות־הברית על הצטרפות לברית.

7. קונגרס בינלאומי של אנשי רוח שמאלניים מהמערב והמזרח שעמד להתכנס בפאריס באמצע אפריל.

8. בחודש מארס 1949 הופיעו ידיעות רבות בעיתונות הישראלית והבינלאומית על תכנית להקמת ברית הגנה ים־תיכונית הקשורה לברית האטלנטית ועל אפשרות של הצטרפות ישראל לברית זאת.

9. ראה מס׳ 441 והערה 4 שם.

10. בראיון עיתונאי לפני צאתו מן הארץ, הודיע שרת שישראל לא תצטרף לשום גוש המכוון נגד מי שהיא מחברות האו״ם ואילו לגבי ברית ים־תיכונית הוא הודיע שישראל תצטרף לברית כזו רק אם תהיה במסגרת האו״ם. (ראה ״על המשמר״, 16.3.1949.)

הירבו כאן לצטט ולפרש את הצהרתך ש״אם נוזמן לחוזה ים־תיכוני, כי אז רק נדון בעניין״.[11]

בסיכום: אחרי הצהרות מוסמכות ואחרי הסברים המלווים ומחזקים את ההצהרות — נשארת ציפייה מתוחה, מלאת חשדות.

והרע הוא, שמחוץ לנוסח הצהרתך הרשמית שקראתיו בעיתונות, אינו מגיע אלי חומר עובדתי־הסברתי אשר יחזק וימחיש את תוכן ההצהרה. הריני מניח שמלבד המשא־ומתן על שביתת־נשק מתגבשות קונצפציות על טיבם הממשי של יחסי שכנות עם ארצות ערב.

(ה) אתמול חזרתי מפראג. הייתי שם יומיים עם ד״ר שמיר[12] לבירור דחוף עם המשלחת המסחרית לפני שובה ארצה. ביום האחרון של שהותי בפראג מסר לי אהוד שקלט בַּבִּי.בִי.סִי. כאילו הכנסת החליטה לא לכלול את נציגי מק״י בוועדות הפרלמנטריות העיקריות: מדיניות חוץ, פנים, ביטחון. שנינו קבלנו את הידיעה כמהלומה כבדה. מבלי שנתכוון לחוות את דעתנו לגופו של העניין, לא היה לנו ספק, כי החלטה זו, אם אמנם נתקבלה, היא חבלה באפשרות עבודתנו והיא עלולה לגרור תוצאות חמורות ביותר ביחסן של מדינות הדמוקרטיה העממית למדינתנו, לארגון הציוני ולעלייה. אני מקווה עדיין, כי אין הידיעה הנ״ל נכונה.

הזכרתי במכתבי זה לעתים את אהוד ואת אגמי. ובוודאי ידוע לך, כי הקשיים, הלבטים והדאגות — וברוב הדברים שציינתים לעיל, גם ההערכה — משותפים הם לשליחי המדינה בחבל עולם זה.

אין אני שוכח ואני מבקש גם אותך לא לשכוח את הרישא של מכתבי, בו ציינתי שלושה גורמים יסודיים הקובעים את יחסן של מדינות הדמוקרטיה העממית אל ענייננו, בו בזמן שעד כה עסקתי באחד מהם.

כך, למשל, אין להעלות על הדעת שבמדינות, אשר בהן תתקיים רק מפלגה אחת ויחידה, תסכים מפלגה זו כי לידה תתקיים קשת של מפלגות ברחוב היהודי. אך כל עוד ישנן מפלגות אחדות במדינה יש תקווה וסיכוי להאריך את תקופת קיומן של מפלגות אחדות גם ברחוב היהודי. כזה הוא, למשל, המצב בפולין. עלינו לעשות כל מאמץ למען למנוע את סתימת הסיכוי, למען להאריך את הנשימה, למען להאט את קצבם של תהליכים, אשר הוליכו לקראת הסיום החמור ברומניה. הוא הדין לגבי עניין העלייה.

ושוב אביא דוגמה קרובה לי יותר. במשך מחצית השנה של עבודתי בפולין אנו מתחבטים בשאלת העלייה. והדברים ידועים לך. אילו ניתן לך לשבת בווארשה חודש ימים, היית חש כיצד הציבור היהודי מיטלטל בין תקווה — מופרזת לעתים — לבין אכזבה — אף היא לעתים מופרזת. בממוצע עלו ארצה 700–800 יהודים לחודש. ובעצם כל הזמן הריני נאבק על שמירת אפיק העלייה והרחבתו. היו שיחות מדכאות והיו שיחות מעודדות בעניין זה.

בשיחות האחרונות עם שר הפנים ושר החוץ היתה נעימה מעודדת. שר הפנים אף התיר פרסום הודעה בעיתונות בה נאמר, בערך, כי מדיניותה הכללית של פולין היא

11. הדברים מתייחסים למסיבת עיתונאים שהתקיימה בוואשינגטון ב־18.3.1949. שרת חזר באותה הזדמנות על מה שאמר לפני צאתו מישראל — ראה הערה 10 לעיל.

12. יצחק שמיר (גרינשטיין), נספח מסחרי של ישראל בפולין.

לא של הגירה כי אם של רה־אמיגרציה של אזרחיה. יוצא מן הכלל יחידי יהוו היהודים המתכוונים לעלות לישראל מתוך קשרי משפחה ולרגל נסיבות אחרות.

לאחר תקופת ביניים של קיפאון בהוצאת דרכונים, שוב החלו להופיע דרכונים חדשים. קשה עדיין לסכם משהו. בשיחה אתי אמר שר הפנים: את הסיכום תוכל לעשות רק כעבור שלושה חודשים. ובינתיים — ברור כי צריך להיות דרוך וער, כי צריך להניע גורמים מסייעים לעניין.

אחד הגורמים החשובים, אשר הופיעו בזמן האחרון, הוא החוזה המסחרי. אינני גורס את הגישה הפשטנית שעל־ידי חוזה מסחרי קונים עלייה, אך חוזה הוא גורם מסייע בעל חשיבות ממדרגה ראשונה לעניין העלייה. ואין זה שוב עניין של הערכה או השערה בלבד. יודע אני מפי אישים קובעים שרואים בעניין החוזה לא רק מבחן חשוב ליחסים בין מדינות כי אם אבן־בוחן, אשר תהיה לה השפעה ישירה על ענייני העלייה. את זאת אנו שומעים מפי אישים חשובים במדינה ומפי ידידינו בה.

לא אכנס לפרטי החוזה. בטוח אנוכי, כי ד"ר מירון[13] ימסור לך דו"ח מפורט (אגב, הוא עשה כאן רושם טוב מאוד בחוגים הממשלתיים). מדובר על חוזה, אשר היקפו הכספי הוא 4 מיליון לא"י. הפולנים מוכנים למכור לנו סחורות חיוניות עבורנו. הם יקבלו מאתנו סחורות בשווי של מיליון לא"י. הסברנו להם שאיננו יכולים לשלם את היתר במטבע קשה ועם זאת טעננו לזכות ההעברה. בעניין זה קיימתי שיחה יסודית עם שר החוץ. קשה היה לו לקבל את התביעה הפרינציפיונית אך לבסוף הוצע סידור שלפיו יתפרסם צו מיוחד (הצמוד מבחינת מועד פרסומו למועד חתימת החוזה) המתיר לכל עולה להוציא סכום מסוים של כסף או להפקיד כסף לקרן־תשלומים מיוחדת שבה נממן (בזהובים) חלק מקניותינו. הוויכוח הוא למעשה על חלקו של הכסף המקומי בתוך היקף התשלומים. אני מקווה כי ניתן להגיע ל־15%–20%. אך לא לבד האחוז קובע. לפי ההסכם ייחשבו כל 400 זהוב לדולר אחד (הקורס הרשמי), בו בזמן שערכו של הדולר בשוק השחור הוא בערך 1500 זהוב. מכיוון שסחורות ייצוא מוכרת פולין רק תחת דוויזים או תמורת סחורות שבעדן היא חייבת במילא לשלם במטבע קשה, הרי שלפי חשבונם הם מוסיפים, במקרה שההעברה תקיף 15% מהיקף הקנייה, 2 עד 2½ דולר לכל דולר.

נדמה לי שגם מבחינה עסקית־מסחרית החוזה מתקבל על הדעת ומבחינות אחרות (ובתוך זה עלייה) הוא פותח סיכויים. מכל מקום כשלון המשא־ומתן טומן בחובו הכבדות וסכנות חמורות.

גם אהוד ואגמי מחשיבים מאוד את הקשרים המסחריים בקביעת מערכת היחסים ובהתגברות על מכשולים רבים. אין, כמובן, להפריז בכך אך חלילה לנו להקל בהערכת חשיבותו של הגורם הזה. מכל מקום לגבי פולין יודע אני ידיעה מוסמכת כי כשלון המשא־ומתן המסחרי נושא אתו תקלות חמורות ביותר.

ארכו הדברים ורחוק אני ממיצוי הנושא. אני מקווה כי בינתיים קבלת דו"ח מרדי (ומן המשלחת המסחרית), דו"ח שיש בו כדי להשלים תמונה של עניינים אחדים בהם נגעתי במכתבי זה. שמחנו לביקורו של רדי. יחד אתו הצלחנו להתגבר על שורה של אי־הבנות בין הצירות לבין משרד החוץ ועל כמה מכשולים בעבודתנו.

לא כתבתי הפעם על הסעיף: היחסים בין המעצמות, המצב הבינלאומי והשפעתם

13. גרשון מירון, מנהל המחלקה הכלכלית במשרד החוץ.

על עניינינו. באחת השיחות כאן ניתן ביטוי לכך שהרבה ייקבע על־ידי התנהגותנו באו"ם בעניינים שאין להם נגיעה ישירה בנו, כי אם קשורים במשחק הכוחות הכללי בעולם.

לפי שעה ניתן לאמור שאמנם לא מעטים העננים הפרושים מעלינו והסכנות המרחפות סביב עניינינו אך ישנם גם סיכויים שלא ייסתם הגולל. ולא הכל תלוי באחרים.

ייתכן, כי דברים שונים אינם מחוורים לי, מאחר שבעניינים המדיניים היסודיים אינה מגעת אלי אינפורמציה אחרת מזו הכלולה בעיתונות. אין זו, לכל הדעות, אינפורמציה מספקת בשביל ציר.

אני מצפה מאוד לפגישה אתך, כדי לשמוע מפיך דברי הארה והסבר מדריכים ולמען למסור לך בעל־פה ביתר פירוט על בעיותינו ועבודתנו כאן.

במיטב ברכות, שלך,

י. ברזילי

466

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק מוצפן X262
נוסח יוצא: 93.01/2180/35

New York, 1 April 1949

Am endeavouring secure decision our admission by General Assembly without passage Political Committee. There are precedents Siam, Burma. Americans, Australians, agree; will see remaining members within few days. Indications are Britain will maintain its attitude our line Jerusalem, refugees, not adequate to justify their vote.[1] They may take one or two West-Europeans with them in abstention lobby, but unlikely affect result. Our present estimate negative votes not more than 8, which quite insufficient create problem of majority. Will cable more specific forecast after seing delegations over weekend.[2]

Eban

466
1. ראה מס' 402, 414.
2. ראה מס' 476.

467

ש. פרידמן אל צירות ישראל במוסקבה
S. Friedman to the Israeli Legation in Moscow

מברק מוצפן 117
נוסח יוצא: 130.09/2325/3

תל אביב, 1 באפריל 1949

(א) הייתי עם ירשוב ומוחין אצל הנשיא לפני נסיעתו. ביקור ממושך במכון וסעודה באווירה טובה. הנשיא הדגיש שאין להסיק מנסיעתו, שהוא "זאפאדניק";[1] נוסע אל יהודים כמו שבע־עשרה פעם לפני זה ואין בנסיעתו שום חידוש.[2]
(ב) ידיעה סודית ובהסתייגות: ירשוב אמר לקונסול הצ׳כי ניצ׳ס: (1) אינו מאמין להבטחות הקומוניסטים שלנו בדבר אפשרות אוריינטציה מזרחית אצלנו. (2) בקרוב יינתנו הוראות בענייני עלייה לארצות הגוש. (3) "מסיבות חשובות" ירשו למספר יהודים לעלות מרוסיה; לא להמונים, כי לרוצים מדינה יהודית ישנה כזו ברוסיה.
(ג) בשיחה אתי הדגיש ניצ׳ס עמדה חיובית של צ׳כיה לעלייה ודיבר בשלילה על עמדת רומניה. פרטים במכתב.[3]
(ד) שלושה מהשליחים ברומניה שוחררו.[4]
(ה) מפולין יוכלו לצאת בערך שבע מאות לחודש.

פרידמן

468

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן X264. התקבל: 3.4
נוסח נכנס: 130.09/2329/6

New York, 2 April 1949

Been asked see Secretary of State New York Tuesday, assume due Conciliation Commission reports me un-cooperative refugees, defiant re Jerusalem; he may use admission as means pressure. Apart obviosities shall react re Jerusalem by exposing record U.N., explain transfer offices primarily by urgency keep Jerusalem alive[1] and ready wait for admission long

467
1. רוסית: "אוהד המערב".
2. ראה מס׳ 464, 465.
3. ראה ש. פרידמן, שיחה עם הקונסול הצ׳כוסלובקי ביום 28.3.1949, 130.11/2514/11.
4. ראה מס׳ 449.

468
1. ראה מס׳ 364.

as necessary.[2] Same time urge in meeting Conciliation Commission your end try take out sting both counts view easing anti-admission pressure. Regard admission this conte[x]t important instalment series *faits accomplis* making us less vulnerable to Conciliation Commission inroads by removing us from barhouse to benches. Urge Jerusalem move grounds imperative practical necessity rather than assertion principle. Most vital sign Transjordan forthwith.[3]

Sharett

469

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק מוצפן X266. התקבל: 3.4
נוסח נכנס: 130.09/2329/6

New York, 2 April 1949

Your Y175.[1] If Americans maintain policy bypassing Political Committee and avoid supporting United Kingdom, Arab, objections Jerusalem, refugees, our admission probably within week. If they do *volte-face* and respond United Kingdom pressure supported by Ethridge — anything possible, can't predict developments. Much depends atmosphere Tel Aviv meeting Monday.[2] I support Moshe [Sharett]'s suggestion for cautious formulations.[3] Specific prediction only possible Tuesday.

Eban

2. ראה מס' 477.
3. הסכם שביתת־הנשק עם ירדן נחתם ב־3.4.1949.

469

1. מברק של איתן לאבן מיום 2.4.1949 המבקש לוח זמנים משוער של תהליכי קבלת ישראל לאו"ם. המברק בתיק 130.09/2329/12.
2. כנראה הפגישה עם ועדת הפיוס ב־7.4.1949 — ראה מס' 479.
3. ראה מס' 468.

470

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק מוצפן X267
נוסח יוצא: 93.01/2180/35
נוסח נכנס: 130.09/2329/6

New York, 2 April 1949

Conversation with Chauvel. (1) Referring negative results Beirut and successful Rhodes experience I strongly advocated Elias [Sasson]'s views against combined meetings Arab states.[1] He quite responsive, will pass on Paris. (2) He anticipates no trouble admission. Significantly did not raise Jerusalem. (3) France disquieted Syrian developments which ascribe British-Transjordanian initiative.[2] Believe Lebanon threatened. He frankly suggested France, Israel, have common interest small independent Arab units, whereat I concurred.

Eban

471

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק מוצפן X263. התקבל: 3.4
נוסח נכנס: 130.09/2329/6

New York, 2 April 1949

Saw Turkish delegate Sarper. He explained Turkish recognition[1] not mere gesture but based genuine belief cooperation, especially economic. Will recommend our request immigration officer to Foreign Minister[2] who comes Monday. Moshe [Sharett] will probably meet him. Indicated favourable vote our admission. Stated confidentially proposal arising for Conciliation Commission meeting for peace talks Istanbul, asks our reaction. Our inclination negative.

Eban

470

1. ראה מס' 435.
2. ב־29 במארס ארע מהפך צבאי בסוריה. חוסני זעים, רמטכ"ל הצבא הסורי, הדיח את נשיא סוריה שוכרי אל־קוואתלי ותפס את השלטון. לאחר המהפך רווחו שמועות על שעבר־הירדן ובריטניה עמדו מאחורי זעים. (ראה איתן אל שרת, מברק 110, 1.4.1949, 130.09/2344/2.) ראה גם מס' 475.

471

1. טורקיה הכירה בישראל דה־פקטו ב־30.3.1949.
2. נצ'מטין סאדאק, שר החוץ של טורקיה.

472

ו. איתן אל א. אבן (ניו יורק)
W. Eytan to A. Eban (New York)

מברק מוצפן IN72
נוסח יוצא: 130.09/2329/12
נוסח נכנס: 93.01/2180/35

Tel Aviv, 3 April 1949 (19.00)

Conciliation Commission latest: (1) Ethridge fed up with Arabs, Beirut talks useless, proposes we declare readiness accept x number refugees on our terms, i.e., determining which we shall take, where they to settle etc.; considers this political, practical, gesture calculated put pressure on Arab states, U.S.A. and others to make their contribution. Ethridge sure U.S.A. will find funds for resettlement in Middle East countries, since this will extend Truman Doctrine to Arab states. (2) McGhee, U.S.A. coordinator of aid to Greece, Turkey, now in Middle East, saw McDonald last week, seeing Ethridge Damascus tomorrow, apparently planning large-scale scheme resettlement refugees outside Israel with U.S.A. funds. Presume this equivalent to aid to Syria, Iraq, etc., extension Truman Doctrine and U.S.A. control to those countries. (3) Learn secretly Wilkins proceeding Geneva prepare headquarters and preliminary meeting Commission, there travelling via London, where ordered consult officials U.S.A. Embassy and Foreign Office. Commission expected Tel Aviv Wednesday *en route* Jerusalem, Geneva.

Eytan

473

ו. איתן אל ק. דה בואסנג'ה (ירושלים)
W. Eytan to C. de Boisanger (Jerusalem)

העתק: 130.02/2442/2

Tel Aviv, 4 April 1949

Sir,

I am directed by the Prime Minister, Mr. David Ben-Gurion, to acknowledge receipt of your letter dated 30th March 1949,[1] in which you inquire whether it is the intention of the Government of Israel to transfer certain of its departments to Jerusalem and state the view of the Conciliation Commission that such a step is incompatible with Article 8 of the

473
1. לא נמצא.

Resolution adopted by the General Assembly of the United Nations on 11th December 1948.[2]

Mr. Ben-Gurion directs me to confirm that it is the intention of the Government of Israel to accommodate certain of its departments in Jerusalem, and that the Government, after careful study of the question, finds itself unable to accept the view that this step is incompatible with Article 8 of the Resolution of 11th December 1948. There is, in the considered opinion of the Government's advisers, nothing in this Article nor in any other Article of the Resolution of the 11th December 1948 that could be interpreted as forbidding the Government of Israel to establish any of its departments in Jerusalem.

Pending final determination of the future of Jerusalem, the Government of Israel deems itself entitled to use the accommodation available there, as a matter of administrative convenience.

I have to express the Government of Israel's regret that the Conciliation Commission, in a press release dated 1st April 1949 and issued in Beirut, should have publicly criticised the Government's conduct in this matter before a reply could be furnished to the inquiry addressed to the Prime Minister in your letter, which was not delivered at Hakirya until 3rd April 1949.

Mr. Ben-Gurion has asked me to take this opportunity of confirming that he will be happy to receive the members of the Conciliation Commission at Hakirya on Thursday morning, 7th April, at eleven o'clock,[3] and of saying that he is looking forward to this opportunity of exchanging views with yourself and your colleagues on the present situation and on plans for the future.[4]

I am, Yours faithfully,

Walter Eytan
Director-General

2. ראה נספח ז.
3. ראה מס׳ 479.
4. אסקאראטה השיב כי כיוון שבן־גוריון אישר את המידע שהופיע בעיתונות, היינו, שמספר משרדי ממשלה וגופים ממשלתיים אחרים הועברו מתל אביב לירושלים, הרי שוועדת הפיוס רואה עצמה מחויבת למסור למזכיר הכללי של האו״ם שפעולה זו של ממשלת ישראל אינה עולה בקנה אחד עם כתבו ורוחו של סעיף 8 בהחלטת העצרת הכללית של 11 בדצמבר 1948. אשר לתלונת ישראל בעניין ההודעה לעיתונות מטעמה של ועדת הפיוס מיום 1 באפריל 1949, אסקאראטה הטעים שהודעה זו היא בעלת אופי אינפורמטיבי גרידא ונועדה למסור לעיתונות מידע על הצעדים שוועדת הפיוס עומדת לנקוט בעניין העברת מוסדות ישראליים לירושלים. (ראה אסקאראטה אל איתן, 5.4.1949, 130.02/2442/2.)

474

תזכיר של א. אבן
Memorandum by A. Eban

93.03/74/18 :תזכיר

New York, 4 April 1949

VOTING IN THE UNITED NATIONS

Members of U.N. Delegation:

1. It is too commonly assumed that by voting or speaking in the United Nations against the resolutions of the U.S.A. or the U.S.S.R. we may prejudice the fundamental objectives of Israel's foreign policy which is to retain the sympathy of both Powers. There is a general assumption that we must therefore be artificially condemned to abstention on any issue dividing the East from the West.

2. I hesitate to accept this principle too mechanically. The United Nations is a forum of opinion. States bound together by firm alliance may find themselves separated in debate by considerations of conscience or special interests. To express that separation is not to endanger their alliance.

3. Our own experience offers ample illustration. In November 1947 the United Kingdom deviated from the United [States], and the British Dominions from the United Kingdom. Greece, Turkey and Cuba voted against the United States. Yugoslavia declined to follow the U.S.S.R. None of these votes affected the basic external orientation of the States concerned. Again, in April 1948, the resistance, active or passive, of certain American, British Commonwealth and European States helped to frustrate the United States trusteeship proposal. In December 1948 a group of countries closely allied to the United States and Great Britain defeated the joint Anglo-American proposals in favour of the Bernadotte report.

4. In the Security Council both the United States and United Kingdom have at times failed to carry their resolutions or policies through the defection of States closely associated with them. This has occurred both in the Palestine and the Indonesian questions.

5. The idea that its policies in the United Nations might be opposed by friendly States is especially familiar to the United States as a country with a parliamentary outlook. No dire consequences fell upon Cuba or Greece in 1947, or on Guatemala and Uruguay in 1948 through their opposition to United States resolutions. It follows that we do not vitally endanger our American relationship by sometimes opposing U.S.A. resolutions, *provided that this does not become a general tendency or practice.*

6. The real problem is whether a vote for a resolution desisted by the U.S.S.R. would be similarly innocuous in its effects on Soviet-Israeli relations. It may well be that clear evidence of independence and of the lack

of automatic and servile attraction to the Western Bloc is the maximum that they expect of us, and that an occasional vote against them would have no effect. This is certainly the mood that we should strive to induce. Equilibrium can be maintained either positively by alternate support of Soviet and American positions; or negatively by abstention on all such issues. The former is by far to be preferred. To give a hypothetical example: to vote with the Soviets against Franco, but with the United States on the right of diplomats to enjoy the society of their wives is more dignified than to abstain dumbly on both. Such a course is also more in accord with principle and conscience; it should give a clear impression of a central policy.

Recommendation:

7. Shortly after our admission we would do well to discuss this matter frankly with both the U.S.A. and the U.S.S.R. representatives. We should explain that our contribution, though modest, will be guided by a spirit of independence and that we may not find ourselves at all times in accord with either one of them. We should add that our actions, taken as a whole, will reveal an earnest concern for our friendship with both Powers, and that we shall not be identified with policies vitally prejudicing the interests of either. Within those limitations, however, we shall seek a free exercise of judgement and opinion.

The reaction of each side to this idea may help us to determine the exact measure in which we may safely exercise our freedom.

Aubrey S. Eban

475

א. ששון אל מ. שרת (ניו יורק)

E. Sasson to M. Sharett (New York)

מקור: 130.02/2408/22

Paris, 4 April 1949

Dear Moshe,

I am hereby confirming my letter to you dated April 1.[1]

During the last three days, I exchanged the following telegrams with Dr. Eytan:

(A) From Dr. Eytan to me:

> Indications that Syrian coup strongly supported by Meir[2] but not necessarily by British. May be first step on road to Greater Syria. Date commencement of armistice negotiations not fixed but proba-

475

1. לא נמצא.
2. המלך עבדאללה.

bly early next week.[3] If Bunche recognizes new government we cannot refuse. We shall in any case demand evacuation our territory.[4]

(B) From me to Dr. Eytan:

Any strengthening of Husni Zaim regime involves following consequences: (1) Promote union of Iraq, Transjordan, Syria and Lebanon; (2) Lead Egypt and Lebanon to sign defence and economic treaties with Britain; (3) Bring majority of Arab States under British control; (4) Drag out conflict between Israel and Arab world and reduce possibilities of real peace and sincere collaboration.

Therefore I propose the following: (1) Refuse armistice negotiations with Zaim regime; (2) Get Syrian troops out of our territory by force if necessary; (3) Start immediately non-official conversations either in Paris or in New York with Egypt, Lebanon and Saudi Arabia re common attitude; (4) Explain to State Department that to carry out Greater Syria plan will not lead to stability in the East and will simultaneously strengthen indirectly communist elements.[5]

(C) From Dr. Eytan to me:

Syrian talks begin Tuesday morning at point between Rosh Pina and Mishmar Hayarden.

(D) From me to Dr. Eytan:

Yours MH3835. Regret you didn't adopt my viewpoint fear future cost.[6]

When I returned from Paris to Israel in December 1948, I insisted, during my discussions with you, with Mr. Ben-Gurion and with my colleagues of the Foreign Ministry, that we should determine as soon as possible our definite attitude towards the political fate of the Arab part of Palestine. I recommended at that time that these areas be annexed to Transjordan. Amongst the arguments I used to back my point of view, I stressed the two following points:

(1) I said that by supporting annexation, we could avoid beforehand any possibility of the Greater Syria Plan being carried out. I pointed out that, in exchange for our agreement to this annexation, we could demand that King Abdullah give up once and for all his ambitions to expand towards Syria. On the other hand, we could use the fact that we made such a stipulation to approach the Syrians and prove to them that we are not concerned with our interests only, but also with their interests.

(2) I said that by supporting the annexation of the second part of Palestine to Transjordan, we would limit British influence to Transjordan and the Arab part of Palestine, and we would bring about the failure of the British plan to influence Syria and the Lebanon, either by carrying out

3. התחלת שיחות שביתת־הנשק בין ישראל לסוריה.
4. ראה איתן אל ששון, מברק 112, 2.4.1949, 130.09/2344/2.
5. ראה ששון אל איתן, מברקים 38–39, 3.4.1949, 130.09/2344/5.
6. חליפת מברקים זו לא נמצאה.

the Greater Syria Plan, or by concluding treaties with Syria and the Lebanon.

I remember very well that you and Mr. Ben-Gurion answered that it was not to our interest to strengthen Transjordan directly and the Hashemite family indirectly. You added that one should not exclude the possibility that at some future date, Iraq might absorb Transjordan and the Arab part of Palestine and we would thus have a permanent threat to our independence on our frontier — and you rejected my recommendation.

I regret to have to say that my prediction has materialized and that we are today before a *fait accompli.* The threat we will have on our frontier in the future has now become much greater. We now face an Anglo-Hashemite plan which will lead to the Union of Iraq, Syria, Transjordan, the Arab part of Palestine and the Eastern part of Lebanon. As far as I am concerned, I cannot accept the point of view that Husni Zaim's *coup d'état* in Damascus is backed by King Abdullah alone. First of all, we know better than anybody that King Abdullah is not independent and cannot do a thing without Britain's authorization and agreement. Then, King Abdullah is not sufficiently strong, militarily or financially, to back such a *coup d'état.* Moreover, he is not sufficiently strong morally to confront the whole Arab world and act in opposition to the policy of the majority. And if he does do so, it is only because he has British backing and is executing Britain's policy.

It is a well-known fact that ever since the U.N. General Assembly meeting in Paris, the British have been trying by all means to reach a defence agreement with Syria and Lebanon. Recently, Britain even carried on unofficial negotiations to this end with the Syrian Government in Damascus and with the Syrian Legation in London. All these efforts failed: had they succeeded, this *coup d'état* would not have occurred, and if it did occur, it is because the British realized that there was no other way of achieving their purpose. Of course, this *coup d'état* occurred in Damascus, but its effects will be far-reaching. They will reach Iraq on the one hand and Egypt on the other. It constitutes an indirect ultimatum to these two countries, for it means that if they stick to their present attitude of opposition to new treaties with Britain, their fate will be similar to Syria's. And I have no doubt that if Husni Zaim manages to strengthen his regime and remain in power for a long time, then the Iraqis and the Egyptians will be forced to change their attitude and accept Britain's terms.

The conclusion that can be drawn from the above is that we should do everything we can to weaken Husni Zaim's regime and put obstacles in the way of the realization of the Greater Syria plan, which, as I already pointed out, is only a step on the road towards a greatly increased Hashemite Union. What is to be regretted is that, not only did we do nothing to this end, but on the contrary we immediately agreed to negotiate with the new Syrian regime for an armistice, and we are thus indirectly the first

to recognize this regime. Dr. Eytan is right when he says: "If Bunche recognizes new government we cannot refuse". But did we do anything to prevent Dr. Bunche from recognizing the new regime? We must not forget that in his efforts to bring Israel to sign armistice agreements with the Arab States, Dr. Bunche is not only carrying out the decision of the Security Council, but is also achieving two other purposes:

(1) He is satisfying his personal ambition to succeed in his job and be remembered in history.

(2) Dr. Bunche is after all an American and he is interested in promoting his country's interests and acts in accordance with the instructions he receives from his government.

I believe that the second motive is by far the strongest for him and we should have started our fight against Husni Zaim's regime by turning to the Americans. I am afraid that Mr. Bevin got there before us and gave his own explanations to the Americans in order to reassure them and to get them to give Dr. Bunche instructions to recognize Husni Zaim's regime. It is quite possible that Bevin explained to the Americans that this *coup d'état* in Damascus would bring peace and quiet to Syria and later to all the Arab countries, and that he thus managed to convince the Americans and secure their support.

As far as we are concerned, I do not see what advantages we derive from entering into negotiations with Husni Zaim. If it is to get back the territory the Syrians are occupying, we can do so by simply presenting the Syrians with an ultimatum to evacuate our territory. Husni Zaim cannot afford a clash with us now and he needs the troops at present on our territory to keep order inside the country. And if we are entering into negotiations with Husni Zaim in order not to defy the decision of the Security Council, the Security Council would certainly understand if we explained that we refuse to negotiate with a regime which is not constitutional. However, as we have not adopted this attitude and have agreed to start negotiations, we have indirectly strengthened Husni Zaim's regime, promoted the Greater Syria Plan and appeared, in the eyes of Syria, Saudi Arabia and the other Arab States, to have an Anglo-Hashemite political orientation. Moreover, I am afraid that our attitude will be hard to explain to the Russians.

I thought it was necessary for me to explain my point of view to you in order to draw your attention to the dangers I foresee before it is too late.

With best regards, I am, Cordially yours,

Elias Sasson

476

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק 1529
נוסח יוצא: 93.01/2180/35
נוסח נכנס: 130.02/2403/25

New York, 5 April 1949

Five conversations yesterday. [Tsiang][1] with E[liahu] E[lath]. He supports quickest admission, is active our behalf in talks other Asiatics. [Ignatieff]. He and colleagues same group[2] actively urging metropolis[3] fall in line, can't however confidently predict success. No reservation at all their support. [Romulo][4] exchanged felicitations recognition.[5] He rose voluble eloquence describing inspiration to small countries our achievement. Can be counted use influence neighbours if asked. [Katz-Suchy] with Gideon [Rafael]. Most cordial conversation yet. Revealed genuine anxiety warlike intentions other bloc. Is convinced Arabs now relatively insignificant factor world affairs. Turkey, Israel, Egypt, only vital factors that region. Takes poor view new Syrian regime.[6] [Ross] with E[liahu] E[lath]. We reported majority view General Committee favours swift treatment our admission without reference any committee. He responded well. Despite opening[7] didn't criticise us Jerusalem or anything else. Even raised possibility admission Wednesday or Thursday. Was lyrical at outcome Rhodes. See our X272.[8]

Eban

476
1. השמות בסוגריים מרובעים הוברקו בנפרד בצופן.
2. מדינות חבר־העמים הבריטי.
3. לונדון.
4. קרלוס רומולו, ראש משלחת הפיליפינים לאו"ם.
5. הפיליפינים הכירו בישראל ב־1 באפריל 1949.
6. ראה מס' 470 והערה 2 שם.
7. מושב הפתיחה של האסיפה המכוננת שהתכנס בירושלים ב־14 בפברואר 1949.
8. מברק של אבן אל איתן המעביר בצופן את שמות המשתתפים בשיחה (5.4.1949, 93.01/2180/35).

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן X274. נשלח: 6.4; התקבל: 6.4
נוסח יוצא: 93.01/2180/35
נוסח נכנס: 130.09/2337/11

New York, 5 April 1949

Conversation Acheson, Rusk, Elath present. He congratulated us Transjordan armistice, said reported last talk[1] President who instructed him see me again. Re boundaries President maintains position no reduction Nov[ember] territory withut our consent, aware we claim further areas, trusts boundaries be ultimately settled by peace negotiations, in which probably mutual adjustment be made. Re Jerusalem, Pres[ident] maintains international principle solely out of concern Holy Places, believes best solution Jewish-Arab trusteeships New City, Old City, resp[ectively]. Purpose Trusteeship not economic, political, but safeguard Holy Places. Re refugees numbering 825,000, Pres[ident] troubled as peace, stability, Mideast at stake, they understand our attitude making extent repatriation dependent on peace, but anxious break vicious circle, as Arabs make repatriation prior condition assist Ethridge this regard. Acheson here outlined three-stage program: (1) immediate repatriation to areas in our occupation not included Nov[ember] 29; (2) announcement proportion repatriable Jewish State area; (3) actual repatriation latter. Myself regard boundaries formulation generally unexceptionable. Re Jerusalem, without committing Gov[ernment], consider proposal well-worth exploring, but alternative solution agreeable with King unprecluded. Anyhow factual integration Jewish Jerusalem in Israel indispensable with U.N. supervision Holies. [Re refugees]: disputed figure, rejected differentiation areas as above, stressed security one, indivisible. Re-argued whole case for resettlement against pre-peace commitment on repatriation. Ethridge shouldn't have disregarded my warning anti-Beirut;[2] success armistice due separation. Announcement figure now would raise false hopes among all, defer efforts find feet where they are, encourage governments press us rather than face own task. Acheson assured me Arabs realised resettlement inevitable, U.S.A. ready shoulder burdens finance, planning, but without certain measure repatriation problem insoluble; they will have go Congress for more funds, will be in difficulty if unable outline comprehensive solution. He then modified his stages as follows: (1) Expression readi-

477
1. ראה מס' 458.
2. ראה מס' 379, 435.

ness our part admit certain numbers or proportion, stressing importance admission principle our part; (2) Actual admission to start with peace, be directed first instance areas strategically safe; referred effects public sympathy plight refugees on Israel's moral position West Europe, U.S.A. Myself placed responsibility on Arab States, rejected public sympathy as guide statesmanship, stressed imperative necessity lasting solution leading permanent stability rather than recreation perilous situation. Finally promised transmit President's views my Gov[ernment]. Acheson making similar promise.

Suggest consideration be given enabling Ethridge state we ready re-admit reasonable proportion once peace established.

Notable omissions: (1) use term compensation re boundaries; (2) transfer offices Jerusalem;[3] (3) our admission. Last point practically settled with U.S.A. delegation.[4]

Sharett[5]

478

א. ששון אל ו. איתן
E. Sasson to W. Eytan

העתק: 93.03/87/24

Paris, 6 April 1949

Dear Walter,

I am hereby confirming my letter to you dated April 5.[1]

(1) A few days ago, I received a cable from Mr. Sharett in which he asks me whether I do not agree with him that right now, my place is in Israel and not in Paris. At about the same time, I received your two telegrams, requesting my return in order that I participate in consultations which you expect to hold following the signature of armistice agreements with the Arab States. In reply to these telegrams, I cabled you as follows:

> Your MH3862. Tuvia [Arazi] leaving tomorrow for New York. If my return is necessary only for consultations and not for special job would be grateful if you would ask Shiloah to come to Paris for two days with all relevant details. Am writing you my opinion.[2]

3. ראה מס' 473.
4. ראה מס' 476.
5. השווה גם דו"ח של אצ'יסון על הפגישה, *FRUS*, 1949, VI, pp. 890–894 ומס' 482.

478

1. לא נמצא.
2. חילופי מברקים אלה לא נמצאו.

Believe me, I would very much like to participate in these consultations, the more so since I notice that my point of view is somewhat different from Hakirya's point of view — particularly with regard to our attitude towards the Syrian *coup* and our reaction to King Abdullah's political and territorial ambitions. But as my two colleagues of the Paris office are away right now — Zelikson[3] in Israel and Arazi in New York — I believe that it would not be to our interest to close down the Paris Office at this particular moment, especially since it has already justified its existence and become an "address" for Arabs who want to contact Israel. Moreover, from Paris, I can promote a number of plans and ideas, both in the Arab countries and with the Conciliation Commission. It is not a secret, for instance, that thanks to the efforts of the Paris office, the Conciliation Commission adopted our point of view and decided to transfer its headquarters from Jerusalem to some neutral place in Europe and secure the agreement of the Arab States to send delegates to Europe for discussions which will include more than the refugee and the Jerusalem problems. I do not mean thereby that our offices in Washington, New York and Hakirya do not have their share in this success, but simply that our office had the opportunity to initiate this plan. I hope that you and my colleague Shiloah gave a favourable reception to my request that Shiloah pay a short visit to Paris, and that he will shortly be here, so that we can discuss all the points which are to be brought up during the consultations in Hakirya.

(2) Now that Egypt, Lebanon and Transjordan have agreed in principle to the Conciliation Commission's proposal that they send delegates to some neutral place in Europe in order to try and find a final solution to the Palestine problem (in other words, peace with Israel), I would suggest that we do the following:

(a) We should form as soon as possible the Peace Committee which I have talked to you about several times already, so that it can examine all relevant matters and determine the policy which our delegation can use as basis in its peace negotiations with the Arabs. This Committee should also prepare economic reports which we could submit to the various Arab countries in order to entice them to enter into commercial relations with us.

(b) Politicians, economists and military men of the highest rank should constitute our peace delegation. I would suggest that you yourself head the delegation, unless the Arabs decide to send ministers, in which case we should do the same. It is of the utmost importance that the delegations — both Arab and Israeli — should be of the highest possible rank. Moreover, I believe that the Conciliation Commission will also be anxious to have the best delega-

3. זלמן (שמואל) זליקסון (דיבון), איש מחלקת המזרח התיכון במשרד החוץ; סייע לא. ששון בפאריס במגעים עם אישים ערביים.

tions possible. I hope that you will not forget to include me in our delegation.

(c) At the same time, we should organize our work in the United States with great care, so that the State Department and United Nations circles will, in case of need, exert whatever pressure is necessary on the Arabs. I would suggest that Abba Eban and Eliahu Elath work together to attain this end.

(d) I would suggest that we avoid at all cost any attempt on King Abdullah's part to start political negotiations with us now. It is to our interest to postpone private negotiations with him till after our discussions with the other Arab States. As you know, the Egyptians and the Lebanese now favour an independent State in the Arab part of Palestine, and it is to our interest to discuss this plan with the Arabs without being bound to some other plan with King Abdullah.

(3) Tuvia left today for New York. Before his departure, we discussed many subjects, some of them related to his contacts with the Arabs, others to general matters, about which we reached conclusions which he will submit to Mr. Sharett. I hope that Tuvia will succeed in his task. As far as I am concerned, I will be in constant touch with him.

[. . . . .][4]

With best regards to you, I am, Cordially yours,

E.S.

479

פגישת ועדת הפיוס עם ראש־הממשלה ואנשי משרד החוץ
(בתל אביב, ב־7 באפריל 1949)

Meeting of the Conciliation Commission with the Prime Minister and Ministry for Foreign Affairs Staff (Tel Aviv, 7 April 1949)

פרוטוקול סטינוגרפי: 130.02/2441/1

תל אביב, ח' בניסן תש"ט
7 באפריל 1949

נוכחים:

חברי הוועדה:	מר ח.א. יאלצ'ין	ראש הממשלה
	מר מ. אתרידג'	מר ז. ליפשיץ
	מר ק. בואסנג'ה	

4. חלקו האחרון של המכתב לא הודפס כאן.

יועציהם, מזכירים וקצין העתונות	משרד החוץ
מר ו. איתן
ד"ר ל. כהן
מר ר. שילוח
מר מ. קומיי
מר ש. רוזן
גב' א. יפת

מר יאלצ'ין: אנו חוזרים עתה מביירות, בה ניהלנו שיחות עם מדינות ערב והגענו לתוצאות חיוביות. הננו מרוצים מן התוצאות הללו ובטוחני שאף אתם תדעו להעריך את אשר הושג.

מדינות ערב הסכימו להיפגש עם ישראל. בפגישות אלו תעלינה לדיון כל הבעיות השנויות במחלוקת, ביניכם לבינם. אמנם לא תיקראנה "שיחות שלום" — אך למעשה תהיינה כאלה.

לפי שעה אין המדינות הערביות מוכנות להיפגש עם ישראל באופן ישיר, אך הן מוכנות להיפגש באמצעות ועדת הפיוס, במקום נייטרלי.

מה היא דעתכם על השיחות הללו ועל המקום בו תנוהלנה?

מר בן־גוריון: שמח אני לשמוע שחלה התקדמות על־ידי תיווככם, אך עלי להגיב על ניגוד הנראה לי בדבריך: הערבים, אמרת, מוכנים להיפגש עם ישראל במקום נייטרלי. אולם אחר כך הוספת ואמרת כי אינם מוכנים להיפגש עם ישראל. המוכנים הם או לא מוכנים?

אשר לכינוי בו תכונינה השיחות הללו, הרי אין כל ערך לדבר אם תיקראנה "שיחות שלום" או לאו — העיקר הוא תוכנן. אם תוכנן הוא "שלום", הרי דיינו בכך. אנו מצדנו מוכנים להיפגש עמהם בתנאי זה. המוכנים הם?

מר יאלצ'ין: נפלה כאן אי־הבנה. הגם שהערבים מוכנים להיפגש עם נציגי ישראל, באיזו עיר נייטרלית, ולשוחח עמם באמצעותנו — הרי אינם מוכנים, לפי שעה, לשבת אל שולחן אחד. חושבני כי אף זאת התקדמות ניכרת, מאחר שקודם לכן לא הסכימו אף לכך. הערבים מוכנים לשוחח על כל הנושאים ולא הציבו כל תנאי מוקדם.

מר בן־גוריון: המצב הוא, לפי מיטב הבנתי, כזה: תתקיים פגישה, אך לפי שעה לא ניפגש עם הערבים פנים אל פנים, אלא באמצעותה של ועדת הפיוס. השיחות תהיינה על משהו שאינו נקרא "שלום" אך למעשה הנו "שלום". דומני שממשלתי תסכים, אך תשובה רשמית אוכל לתת רק ביום שלישי בבוקר.

אשר למקום ולתאריך הפגישות — אנא, הציעו אתם.

מר יאלצ'ין: תחילה חשבנו על רודוס כמקום מתאים, אך הערבים גילו התנגדות למקום זה. אנו חושבים עתה על שוויצריה, או על אוויאן אשר בצרפת.

אשר לתאריך: סוף החודש הזה נראה לנו כתאריך מתאים.

מר בואסנג'ה: ברצוני להדגיש שלא הגענו עדיין לכלל החלטה. רצוננו לדעת מהי חוות־דעתה של ממשלת ישראל והמדינות הערביות. ברור שברצוננו לבחור מקום שיהיה נוח לשני הצדדים. המדינות הערביות אשר דחו את הצעת רודוס היו מוכנות לצאת לבריסל, לאיטליה או לאוויאן.

מר בן־גוריון: אם לשיחות על שלום — אנו מוכנים ללכת לכל מקום! שר החוץ איננו עתה ולא נוכל לשלוח כנציגינו חברי ממשלה. רצוי שיהיה קשר הדוק בין נציגינו וממשלתנו ומוטב כי הארץ תהיה נייטרלית. עתה איני יכול לקבוע עדיין היכן.

מר איתן: אני מציע שנצביע על מקום מסוים ונאפשר להם להגיב.

מר אתרידג׳: הוועדה עומדת להיפגש מחר ולדון על המקום. היא עדיין לא החליטה היכן ולכן רצינו לשמוע חוות־דעתכם. אשר לתאריך חשבנו על ה־26 באפריל.

מר בואסנג׳ה: ברצוני להעיר על הרכב נציגיכם בשיחות אלו: רצוי הדבר, לדעת הוועדה, שהנציגים יהיו אחראים ובעלי סמכות להחליט. אמנם לא החלטה סופית, אך החלטות בעלות אחריות רבה.

ראיתי את שר החוץ הלבנוני והסברתי לו את רצוננו במינוי נציג אחראי. הוא הבין לי ואמר כי ישלח את המזכיר הכללי שלו. ביקשתיו כי יעביר את חפצנו זה לכל מדינות ערב. הסיבה למשאלה זו מובנת: מניעת נסיעות הלוך וחזור כל זמן השיחות.

מר בן־גוריון: ללא ספק נתחשב ברצונכם ובוודאי שנשלח אנשים אחראיים. רק אנשים אחראיים עובדים אצלנו! מכל מקום עליכם לדעת שאנשים אלה לא יחליטו סופית. אם יוחלט על איזו שהיא ארץ, הבטוחים אתם שתינתנה לנו כל ההקלות הדרושות, כגון סידורי רדיו וכל הקשור בנוחיות עבודת הנציגות?

מר יאלצ׳ין: ברי הדבר שבטרם נקבל החלטה כלשהי על ארץ מסוימת, ניוועץ כמובן עם אותה ארץ. באשר להקלות רדיו וכו׳ איני יודע ולא אוכל להגיד, אך איני מטיל ספק כי תינתנה הקלות.

מר בן־גוריון: הייתי מבכר את שוויצריה על פני צרפת, אם נקבל הסכמתה.

מר יאלצ׳ין: המרחק הוא אך 30 ק״מ בין אוויאן לג׳נבה.

מר בן־גוריון: כן. אך גם בין ג׳נבה לאוויאן רק 30 ק״מ...

מר יאלצ׳ין: כיוון שג׳נבה ידועה כמקום מפגש בינלאומי — היססנו.

מר בן־גוריון: ישנם מקומות רבים שקטים ומתאימים בשוויץ: לוּצרן, לוזאן, מונטרֶה.

מר יאלצ׳ין: אני מקווה לא בזרמט או שאמוני...

מר בואסנג׳ה: פניתי אל ממשלתי בדבר אוויאן ושאלתי אם אפשר לקיים שם פגישות מעין אלו, כיוון שלפי מיטב ידיעתי אין בתי־המלון נפתחים עדיין בחודש אפריל. עד כה לא השיבו, אך דומני כי ממשלתי לא תתנגד לקביעת מקום זה כמרכז השיחות.

מר יאלצ׳ין: לוצרן אינה נראית לי, כיוון שאינה בצומת הדרכים הבינלאומי וקביעתה כמקום מפגש תקשה על הקשרים.

מר בן־גוריון: אין צורך כלל בנסיעות רבות. ישבו, ישבו וישבו עד שיקום השלום! עלי לציין שאין לי דבר נגד צרפת, אלא שהנני מבכר ארץ נייטרלית.

מר אתרידג׳: כל מטרתנו — להביא לידי השיחות ולא איכפת לי כלל וכלל היכן.

מר בן־גוריון: (בעברית לאנשי משרד החוץ: איני רוצה שהשיחות תתקיימנה באחת מארצותיהם.) אנו מבכרים את איטליה או שוויץ. איננו רוצים באמריקה, טורקיה או צרפת. הרי תבינו, אין לי דבר נגדכם, אך הייתי רוצה בארץ נייטרלית.

מר יאלצ׳ין: הוועדה תחליט על איטליה או שוויץ.

מר בן־גוריון: תשובתנו הרשמית תימסר לכם ביום ג׳. אני מניח שתהיה חיובית.

מר יאלצ׳ין: יש להכין את המקום אליו תסענה המשלחות ולכן כל דיחוי במסירת תשובתכם מעכב את הסידורים הדרושים זמן.

מר בן־גוריון: אנו חיים בארץ דמוקרטית ואיני יכול להחליט בעצמי. אשתדל להקדים את תשובתנו, אך הנני מבטיחכם כי תקבלוה ביום השלישי לכל המאוחר.

מר אתרידג׳: אני משוכנע שראש הממשלה ישכנע את ממשלתו...

מר יאלצ׳ין: עתה הגענו למרכז שיחתנו. ועדתנו — ועדת פיוס היא. מטרת החלטות ה־11 בדצמבר להביא לידי שלום של קבע. בידינו לחוות דעתנו בשאלת הגבולות, המגע הכלכלי ועוד, אך שני העקרונות המרכזיים עליהם מושתתים כל מאמצינו הם: (א) יישוב הפליטים; (ב) הפיכת ירושלים לעיר בינלאומית.

(א) עד לוועידת ביירות העמידו מדינות ערב את החזרת הפליטים ויישובם בישראל כתנאי מוקדם לשיחות עמכם. אותה שעה פנינו אליכם בבקשה להוכיח את רצונכם הטוב, את כנות כוונותיכם, ולהציע ויתור כלשהו בשאלת הפליטים. מעין ג׳סטה כלפיהם כדי לרכך את עמדתן הנוקשה של מדינות ערב. אך אתם סירבתם. למרות זאת, לא נואשנו. והנה אחר השיחות שניהלה הוועדה בביירות הגענו לוויתור מצדם — ומשום כך הננו כאן היום. הנני בא לשאלכם: האם הנכם מוכנים לקבל את החלטת העצרת?[1]

מר בן־גוריון: אין בסמכותנו לשנות את ההוראות שנתנה העצרת לוועדתכם. כל הבעיה תעלה בפני העצרת ועוד תינתן לנו הזדמנות לחזור ולדון בפניה. אך הבה נקח את החלטת העצרת מן ה־11 בדצמבר ננתח אותה שורה המדברת על החזרת הפליטים ״הרוצים לחיות בשלום עם שכניהם״. מנין לנו שהערבים החוזרים פניהם לשלום? הם אסרו עלינו מלחמה. הם קראו למדינות ערב לעזרתם במלחמתם בנו. אם רצונם כנה ורוצים הם בשלום — אדרבה, יוכיחו זאת. ישבו עמנו ונדון על הסדר של שלום. אנו מעוניינים לפתור את בעיית הפליטים אך ורק במסגרת יחסי שלום. זה כל אשר יש לי לומר בשאלת הפליטים.

לבעיית ירושלים. ב־29 לנובמבר החליטה עצרת או״ם את אשר החליטה בדבר עתידה של ירושלים. אותם נימוקים וסיבות שהביאום לידי החלטתה אינם קיימים ומשכנעים כיום. ארגון האו״ם נכשל. הוא לא הצליח לשאת באחריותו לשמירתה של העיר. ירושלים ניתנה לפיקוחו ומה היו התוצאות? העיר כמעט ונהרסה. אנשינו שם — הקשורים לירושלים אולי יותר מהצרפתים לפאריס או האנגלים ללונדון או האמריקנים לוואשינגטון — היו נימחים מעל פני האדמה ולא היה נותר מהם זכר לולא יכולנו להגן עליהם. אנו מתנגדים להחלטת האו״ם בשאלת ירושלים ועוד נשוב ונביא את דברינו בפני העצרת.

מתפקידכם להגיש בספטמבר הצעות למשטר בינלאומי בעיר. אנו מסכימים בפה מלא להכנסת המקומות הקדושים, שהנם נכס העולם כולו ולא נכס התושבים בלבד, תחת פיקוח או משטר בינלאומי (תנקבו בשם כרצונכם).

עם כל רגשי הכבוד שאני רוחש לאו״ם — ואין אלה דברים מן השפה ולחוץ, אלא רגש עמוק בלבי — עלי לחזור ולומר, כי החלטת האו״ם בשאלת ירושלים אין בה כיום מן הצדק. שנה, שנה תמימה חלפה. אנו ננסה לשכנע את האו״ם ולהוכיח את

1. החלטת העצרת הכללית של האו״ם מ־11 בדצמבר 1948 — ראה נספח ז.

צדקתנו. אף בהיותנו בגלות נשבענו בשמה של ירושלים. היא היתה והנה כיום חלק נשמתנו. ימי מאי ויוני של השנה שעברה הוכיחו. העיר הופצצה בפעם הראשונה בהיסטוריה — ההיה מי שנקף אצבע? אנו נביא את טענותינו בפני עצרת האו"ם.

מר יאלצ׳ין: היכול אדוני להתרכז בדבריו אך ורק בעניין הפליטים ולא לערב את הפרשיות?

מר בן־גוריון: אתה נגעת בשתי השאלות ולכן השבתי על שתיהן.

מר יאלצ׳ין: נפלה כאן אי־הבנה מסוימת. אין השאלה בין ישראל לערבים, אלא בין ישראל לעולם. אכן, מדינות ערב הן הן שהחלו בהתקפה על ישראל ועליהן לבוא על עונשן. אפשר לקחת מהן אדמות, ליטול פיצויים, אך במה אשמו הפליטים המסכנים האומללים הללו? הבעקב מעשיה של מדינה ייענש הפרט?

עם ישראל נהנה תמיד מאהדתו של העולם כיוון שהיה עם ללא ארץ. והנה עם זה, עמכם, אשר אחר אלפי שנים חזר לארצו בעזרת אהדת העולם, עם זה המקים עתה את מדינתו, מנסה להוציא ממנה את הערבים שגרו בה הם, אבותיהם ואבות אבותיהם לפניהם. בדרך זו תאבדו את אהדת העולם.

אשר לירושלים: אקצר. הצהרת מר בן־גוריון היתה ברורה למדי, אך עלי להעיר. אף אנו הטורקים היינו קשורים קשר עז לאיסטנבול ויתרנו עליה[2] מסיבות אסטרטגיות. יפה ואציל הוא הרגש הקושר את האדם למקום, אך אין להרחיק לכת ברגשות אלה.

מר בן־גוריון: רואים אתם, לפי שעה אנו בתל־אביב. החלפנו את עירנו ובאנו הנה. (יאלצ׳ין: לפי שעה? בן־גוריון: כן, לפי שעה...). אך לא ארבה דברים בשאלת ירושלים. היא תובא בפני העצרת ושם תיפול החלטה.

לבעיית הפליטים. ראשית, עלי לומר שאיננו רואים עצמנו מנצחים ואיננו דוברים בלשון מנצחים. אנו מקבלים בלב שלם את הגישה המוסרית לשאלה. איננו מכחישים שדעת הקהל העולמית היתה בעזרתנו, אך לולא בנינו את ארצנו וידענו להגן עליה, לא היינו זוכים באהדת דעת הקהל. אך לו גם היתה דעת הקהל אדישה כלפינו — לא היה זה נימוק שלא להיות נאמנים למוסר וציוויו. הננו נאמנים למוסר ואני תקווה שנתמיד בנאמנותנו. כבר נאמר: אנו מוכנים לתרום את חלקנו לפתרון בעיית הפליטים. גודל חלקנו בפתרון הבעיה תלוי בכמה גורמים: במדינות ערב, בעזרת העולם ועוד. אך אנו את חלקנו נתרום.

התמונה שצוירה על־ידי מר יאלצ׳ין אינה כל־כך מדויקת. אני מוחה נגד ההאשמה שמדינת ישראל גירשה את הערבים. אין הדבר כך. זו היתה תכנית מאורגנת, חלק מתכנית ההתקפה הערבית, תכנית שעובדה על־ידי מנהיגים ערביים, סוכנים בריטיים ועוד. עוד לפני היות ישראל מדינה החלו הערבים יוצאים את הארץ. יעצו לערבים לצאת כדי להקל על התכניות שזממו נגדנו. קחו לדוגמה את טבריה. הותקפנו, ההגנה השיבה מלחמה, אך ביקשה את הערבים שהיו במקום להישאר; אולם הם עזבו. לא ביקשנו שילכו, לא גירשנו אותם ואיננו מוכנים לשאת באחריות לעזיבתם. האחריות מוטלת על מדינות ערב ומנהיגיהן.

אינני מכחיש שבעיית הפליטים בעיה אנושית היא. צר לי על האנשים שנפלו, על החיילים המצרים והסורים שמסרו את נפשם, אך אין להתעלם מעובדות. על המדינות

2. כבירת טורקיה.

הערביות לשאת באחריות. עוד מישהו אחראי לכך. הוא יושב כיום כשופט לנו. לו קיים היה בית־דין עולמי היינו מביאים אותו לפני כס המשפט. יש מדברים על 800 אלף פליטים. לאמיתו של דבר יש כיום כ־500 אלף פליטים. ההגזמה במספרים היתה חלק מאותה התקפה מחושבת נגדנו. סלחו לי על שאני נרגש כל כך. הדברים קרובים ללבי. אשר לעתיד, כפי שכבר ציינתי אנו מוכנים לתרום את חלקנו. מבחינה מוסרית גרידא הריני מסכים עמכם. יש ליישב את הפליטים, יש להקל על סבלם. אך האינכם חושבים שלפחות מבחינה הומניטרית היה אנושי יותר ליישבם במדינה ערבית מאשר לשלחם לישראל?

כיצד נעזור להם — כעת לא אשיב על כך. עוד נשב עמם. אנו בקציה האחד של עיר, הם בקצה השני ואתם בתווך...

מר יאלצ׳ין: שמח אני לשמוע מפי כבודו שהנו מוכן לכבד את עקרונות המוסר. לא האשמתי את מדינת ישראל בגירוש הערבים מכאן. אשר לסיבות שגרמו לעזיבתם ייטיב מר אתרידג׳ ממני להסביר את המצב. סירובכם לקבל חזרה את כל הרוצים לחזור מבין הפליטים מהווה, מבחינתנו אנו, את תחילת הוויכוח. אמרת: מדינת ישראל מוכנה לתרום את חלקה — אך מהו החלק? איני רואה כל סיבה משכנעת לסירוב החוזר והולך לאלה הרוצים לחזור. הרוצים להישאר במדינות ערב — יישארו, אך הרוצים לשוב — ישובו.

לשאלת ירושלים. אנו נגיש תכנית למושב בספטמבר ואתם תדונו בה ותתווכחו עליה באו״ם.

מר אתרידג׳: בעת ביקורנו הראשון במדינות ערב נוכחנו כי דעתן היא שיש להקדים את פתרון בעיית הפליטים לדיון כלשהו על שלום. אמרתי להם כי אין הם רואים את המצב באופן ריאליסטי כמות שהוא. הפעם, לאחר שיחותינו עמם — ויתרו, ויתרו הרבה הייתי אומר.

הרגשתי האישית היא שהמפתח לשלום הוא פתרון בעיית הפליטים, ומפתח זה נתון בידי ישראל. כפי שבוודאי ידוע לכם נוטה דעת הקהל העולמית להאשימכם, ביחוד דעת הקהל בארצות־הברית. לו היתה ישראל מכריזה קבל עולם, עוד לפני היפתח שיחות השלום, על ויתורים מסוימים בשאלת הפליטים, היתה מקרבת את השלום.

אין זה מעניינו מדוע עזבו הערבים את הארץ, הנם כאן ויש ליישבם. ממקורות שונים אנו שומעים כי עדיין מסתננים פליטים למדינות ערב. יש אומרים שאלמנטים בלתי אחראיים בישראל גורמים לכך. הפליטים חרדים לרכושם, לכרמיהם, לשדו־תיהם, לכספיהם הנמצאים בבנקים. אני חוזר על דברי: רבים היו חוזרים לו הובטח להם ביטחון נפש ורכוש, יחס הוגן וחיים סדירים.

מר בן־גוריון: משמעות רצינית לדבריו של מר אתרידג׳. יודעים אנו כי אין לזלזל בדעת הקהל בעולם, אולם ברצוני להבהיר את עמדתנו. (א) הפליטים החדשים — אנו אחראים לכל נתינינו. אין ״אלמנטים בלתי אחראיים״. אם אכן אמת היא וערבים מגורשים על־ידי אנשים בלתי אחראיים — הבה עזרו לנו לתפוס את האנשים הללו. נביאם למשפט ונענישם קשה. אנו אחראים עבור כל הקורה במדינתנו ולא נסבול כל מעשה מעין זה. (ב) דעת הקהל — צר יהיה לנו מאד אם דעת הקהל בעולם תהיה שונה מדעתנו אנו, בעצמאות זכינו לא מכבר והעולם לא השלים עדיין עם הרעיון שאנו עם אשר יש לו מולדת, עם היושב על אדמתו. שומה היא עלינו

להמשיך ולהילחם בדעות קדומות, באנטישמיות והדבר יקשה עלינו פי כמה אם דעת הקהל תהיה נגדנו.

עתה אסביר לכם את מצבנו ותקוותי עמי כי תבינו לי. עלינו לשמור על קיומנו. זוהי מטרתנו, ואם יהא עלינו לבחור בין דעת קהל אוהדת ובין שמירה על קיומנו — הרי נאלץ לוותר על דעת הקהל. ועליכם להבין: אם אנו לא נדאג לעצמנו — לא ידאג לנו איש. אם לא נגן על עצמנו לא יגן עלינו איש. משהיינו אפסי כוח להגן על עצמנו — הושמדו שישה מיליון יהודים. דעת הקהל של אותה תקופה אמנם ראתה בצערנו, הנידה ראש — אך לא עשתה דבר. אתה (פונה אל אתרידג׳) בן לממלכה אדירה ודעת הקהל במדינתך יקרה לנו מאוד, אך אדבר אתך גלויות: אנו עם קטן ולא נוכל להעמיד את קיומנו בסכנה. המפתח לשלום בארץ־ישראל אינו פתרון בעיית הפליטים אלא להיפך: המפתח לפתרון בעיית הפליטים הוא השלום.

האו״ם לא החליט שכל ערבי הרוצה לחזור — יחזור. ההחלטה היתה שכל הרוצה לחזור — and live at peace with their neighbours — יחזור. החזרה מוכרחה לבוא יד ביד עם הרצון בשלום. ללא הסדר של שלום לא יוכלו הפליטים לחזור לארץ. ומי יוכל לכפות עלינו במצפון נקי שנקבל חזרה אנשים הנמצאים אתנו עדיין במלחמה? כל עוד אין שלום — קיים מצב מלחמה. ומי יערוב לנו אם נקבלם שלא יקומו עלינו יום אחד מבפנים, כשמדינות ערב על ארבעת צבאותיהן תתקפנה אותנו מבחוץ? הרי אף לשיחות השלום עמנו לא הסכימו לגשת.

אנו זקוקים לשלום של ממש, לשלום בר־קיימא. לא כל האומר ״רצוני בשלום״ — רצונו הוא. חוזים, שיחות שלום אלו, יהוו הוכחה לרצון האמתי והכנה. השלום הנו המפתח לפתרון בעיית הפליטים. אין השלום קודם לבעיית הפליטים ואין בעיית הפליטים קודמת לשיחות השלום. שתי הבעיות יחדיו יפתרו זו את זו.

מר בואסנג׳ה: מספר הערות על שאלת הפליטים. שוחחתי עם רבים מהם. הם, כיחידים, רוצים בשלום עם שכניהם. אין זה רצון המדינות הערביות. אף ערבי אחד לא טען שגורש מן הארץ. הפליטים אמרו שברחו מפני הפחד, מפני ההכנות למלחמה, כשם שברחו אלפים מצרפת ב־1940. קיים ללא ספק דמיון פתולוגי בין שתי התופעות.

מר בן־גוריון: אני אסיר תודה לבואסנג׳ה שהודה בזה שאנו לא גירשנו את הערבים ולא טרדנום מכאן. כן שמח אני שאף הערבים לא אמרו זאת. אך שלום אינו תוצאה מרצונם האישי של יחידים. במקרה מלחמה יעזבו שנית את הארץ. יהיה זה אל־אנושי לדרוש מהם להישאר באם נותקף שוב על־ידי מדינות ערב.

עם בוא השלום ניישב את בעיית הפליטים. ארוכות חשבתי על השאלה. מסיבות רבות, פוליטיות, אנושיות, כלכליות וכו׳ רצוי היה ליישב את הפליטים במדינות ערב. אך איני מוציא מן החשבון את אפשרותנו לתרום ליישוב חלק מהם אצלנו.

מר יאלצ׳ין: דומני שמיצינו את השאלות עד תומן ואם אין לחברי לעבודה מה להוסיף או מה לשאול ברצוני אני להבהיר נקודה מסוימת: שלחנו דו״ח לאו״ם על שיחותינו עם מדינות ערב[3] וציינו כי נשלח דו״ח שני לאחר שיחתנו עמכם. הנני, איפוא, לסכם את הדברים כפי שהבנתים:

3. ראה United Nations Conciliation Commission for Palestine, Second Progress Report to the Secretary-General of the United Nations (Part 1), 5.4.1949, מסמך או״ם A/AC.25.PR.2 (part 1).

ירושלים: קיבלנו תשובה שלילית להצעתנו. ישראל תגיש את הבעיה כולה לדיון האו"ם.

פליטים: מה נאמר? — הנאמר שישראל קיבלה את הצעתנו בפרינציפ ועל הפרטים תדבר בשלב יותר מאוחר, או שלא קיבלה את הצעתנו? מה רצונכם [ש]נשיב?

מר בן־גוריון: נפלה כאן אי־הבנה.

לשאלת ירושלים: אנו מקבלים ללא כל התנגדות משטר בינלאומי על המקומות הקדושים, אך מתנגדים להכללת ירושלים כולה תחת פיקוח האו"ם. היינו: המקומות הקדושים — לאו"ם; ירושלים — למדינת ישראל.

לשאלת הפליטים: פתרון בעיית הפליטים כחלק מהסדר השלום. לדעתי רצוי, למען האינטרסים של הערבים ושלנו כאחד, שחלקם הגדול של הפליטים ייושב במדינות ערב. אנו נתרום את חלקנו ביישובם כחלק מהסדר השלום.

480

ו. איתן אל מ. שרת (ניו יורק)
W. Eytan to M. Sharett (New York)

מברק מוצפן Y 190
נוסח יוצא: 130.09/2329/12

Tel Aviv, 7 April 1949

[Conciliation] Commission this morning met Ben-Gurion,[1] who agreed in principle to meeting Arabs under Commission auspices in neutral place, preferably Switzerland or Italy at end April. Final decision participation rests with Government. Commission insists on strong delegation without constant need refer back.

Long argument refugees, no punches pulled either side; Commission demanded Israeli gesture before meeting neutral place, B[en]-G[urion] refused. Jerusalem short discussion ending in agreement to differ. B[en]-G[urion] stated we intend appeal against U.N. internationalisation decision before [General] Assembly when admitted to membership.

Eytan

480

1. פרוטוקול סטינוגרפי משיחה זו — ראה מס' 479.

481

א. ששון אל מ.ח. הייכל פאשה[1] (קהיר)
E. Sasson to M.H. Haykal Pasha (Cairo)

העתק: 93.03/87/24

Paris, le 7 avril 1949

Excellence,

Je vous confirme ma lettre du 31 mars.[2]

Je viens d'apprendre par les journaux que vous alliez arriver à Nice vers le 20 avril pour un bref séjour. J'espère que j'aurai le plaisir et l'honneur de vous voir à ce moment, et de discuter avec vous la situation actuelle à la lumière des changements qui se sont produits depuis la dernière fois que je vous ai vu. A mon avis, il est grand temps que nous discutions faits et réalités dans nos conversations, et que nous ayons des buts concrets. Je crois qu'il serait utile, avant votre départ, d'entretenir le Palais et le Président du Conseil de la situation, d'autant plus que, sur la demande de la Commission de Conciliation, les pays arabes, et entre eux l'Egypte, ont décidé d'envoyer prochainement des délégués à un endroit neutre en Europe pour procéder à un échange de vues concernant les possibilités de paix. De plus, je crois que les récents événements de Syrie nécessitent un échange de vues entre nos deux pays, qui sont tous deux, à mon avis, intéressés à ce que l'ordre et la stabilité règnent en Orient.

Je tiens à profiter de cette occasion pour vous dire qu'avant l'arrivée à Paris de Son Excellence, Khachaba Pacha,[3] j'ai demandé à l'Ambassade d'Egypte en France de m'arranger un entretien avec lui, afin que je puisse lui expliquer directement notre point de vue en ce qui concerne la situation générale en Orient, et les questions soulevées lors de la dernière réunion des pays arabes à Beyrouth. Je voulais aussi lui expliquer que nous étions plus que prêts à établir des relations amicales avec l'Egypte. Mais à mon regret, Khachaba Pacha est arrivé et est reparti, et je n'ai rien entendu de l'Ambassade. Il est vrai que l'Egypte n'a pas encore reconnu Israël, mais comme je vous l'ai expliqué dans une lettre précédente, il n'est pas de l'intérêt de l'Egypte, à mon avis, d'ignorer complètement l'existence d'Israël et de négliger son point de vue en ce qui concerne la situation en Orient.

Dans l'attente du plaisir de vous voir prochainement, je vous prie d'agréer, Excellence, l'assurance de ma haute considération.

E.S.

481

1. מוחמד חוסיין הייכל פאשה, יושב־ראש הסנאט המצרי.
2. לא נמצא.
3. אחמד ח׳שבה פאשה, שר החוץ של מצרים וראש משלחתה לעצרת השלישית של האו״ם.

482

א. הרליץ אל מ. שרת (ניו יורק)
E. Herlitz to M. Sharett (New York)

מברק מוצפן Y196
נוסח יוצא: 130.09/2329/12
נוסח נכנס: 93.01/2180/35

Tel Aviv, 8 April 1949 (19.40)

McDonald yesterday saw Ben-Gurion at his request, myself present. He read out [State] Department's cable your talks Acheson to himself, Ethridge,[1] asked Ben-Gurion's views certain points. Certain discrepancies your and their cable: (1) Boundaries; his reads seeing no difficulties reaching agreement but Israel will have to exchange territory acquired outside 29th Resolution against territory allotted. (2) Jerusalem; according your cable but Holies under international control, rest area Jewish-Arab trusteeships. (3) Refugees three phases; *First* Israel state principle, quantity, categories, prepared repatriate future stages; *Second* repatriation begin as peace talks progressing well; *Third* on final political solution possible readmit more. Also mentioned should start repatriation into areas unallotted us. Mentioned you disagreed given figures and differentiation areas and that you stated resettlement, not repatriation. Also stressed point Congress funds resettlement if we helpful. Mentioned public opinion U.S.A. rising against us. He vaguely mentioned readmit about one fourth of all eligible but this not quite clear even.[2]

Ben-Gurion replied: (1) Since U.N. 29th Resolution defied its members not binding us either. (2) We disagree U.N. resolution internationalization and shall tell them so. Matter Holies to be settled ourselves, U.N. City [too][3] between ourselves and Arabs can and will be settled this way but trusteeship idea might also be considered. (3) He reputed figure as British lie, stressed jump from five to eight hundred thousands. Stressed resolution reads "refugees who wish return live peacefully",[4] since no peace cannot live peacefully. Said was informed by Yalchin that he told same thing to Arabs. Solution be resettlement their own benefit; we willing contribute, including small-scale repatriation. We being small state, unable make promises and break them, we shall therefore not make any

482

1. ראה מס' 477 והערה 5 שם.
2. שרת אישר את גירסת מקדונלד בנקודות (2) ו־(3). בעניין נקודה (1) הוא עמד על כך שהמלה "החלפה" לא הושמעה כלל בשיחה. בעניין החזרת פליטים לשטחים שלא הוקצו לישראל בהחלטת החלוקה, הרי רעיון זה הועלה בתחילת השיחה, אך ננטש לאחר מכן בעקבות מחאה של שרת. (ראה שרת אל איתן, X298, 11.4.1949, 93.01/2180/35.)
3. תוקן על־פי הנוסח הנכנס.
4. החלטת העצרת הכללית מיום 11.12.1948 — ראה נספח ז.

statements this moment. Ben-Gurion said we have right self-preserve, nobody helped us when mere existence in danger, we therefore must even disregard public opinion if security at stake.

At end conversation McDonald mentioned incursion Syria grave breach truce, also view admission.[5] Ben-Gurion stated he was unaware affair, if true — officer responsible — he will be dealt with.[6]

Herlitz

483

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן X295. התקבל: 9.4
נוסח יוצא: 93.01/2180/35
נוסח נכנס: 130.09/2329/6

New York, 8 April 1949

In further negotiations Transjordan we should press for inclusion in our territory north-western strip Dead Sea including Kallia, northern works, Beth Haarava, reestablishing position fifty-fifty partnership in Dead Sea. Consult B[en]-G[urion].[1] Cable.

Sharett

484

ל. כהן אל א. אבן (ניו יורק)
L. Kohn to A. Eban (New York)

מקור: 93.03/86/8

Tel Aviv, 10 April 1949

Dear Aubrey,

Our impending admission to the United Nations is, I believe, likely to raise in acute form the relationship between Israel and the Jewish communities in the diaspora. I apprehend that whenever an issue will arise in the Councils of the U.N. involving the interests or the prestige of any nation, the Jews in that country will be put under pressure by their

5. המדובר בחדירה ישראלית לתחום סוריה סמוך לקיבוץ שמיר — ראה כרך 3, מס' 279, 280 והערות שם.
6. השווה גם את הדין־וחשבון של מקדונלד על שיחה זו — FRUS, 1949, VI, pp. 899–900.

483

1. השווה מס' 490.

Government and public opinion and urged to use their influence with the Government of Israel to support that country's claims. Threats may be used and also carried out if the effort fails. Even if things do not go as far as that, it is more than likely that the Jews of that country may wish to demonstrate their patriotism by acting in that way even if they are not asked to. This kind of pressure, if not stopped at an early stage, may come to hamper our Government and its representatives in the U.N. in pursuing policies which are in the interests of Israel or conform to the general trend of Israel opinion for fear of causing damage to Jewish communities abroad. In some cases they may ignore this kind of pressure; in others that may not be so easy.

In view of this I am inclined to think that we should, at a very early stage — perhaps in connection with the Proclamation to be issued by the Israel Government on the *Yom Hakommemiut* [Day of Independence] — make it clear to the world at large and to the Jews in the diaspora, that while we hope to receive the material support of the Jewries of the diaspora in regard to the absorption of new immigrants and the development of the country generally, we lay no claim to their political support, that they owe us no allegiance whatsoever and that they can have no share or influence in the making of the policies of Israel.

I think an authoritative statement on this issue is long overdue, as I became again aware during my visit recently to France and Switzerland; and our entry into the United Nations, with all the new responsibilities this involves, would seem to me a suitable occasion for putting these matters clear beyond any doubt.

Perhaps you will talk it over with Moshe [Sharett] and send me a cable as to how you feel about it. I will then get in touch with the Prime Minister.

Yours ever,

Leo

485

תזכיר של ועדת הפיוס
Memorandum by the Conciliation Commission

תזכיר: 130.09/2441/9
(מסמך או"ם IS/9)

11 April 1949

MEMORANDUM*

Restricted

The Conciliation Commission considers that the following preliminary measures might well be taken by the Government of Israel without prejudice to its interests for the purpose of creating an atmosphere favourable to the success of the forthcoming exchanges of view:

1. A declaration by the Government of Israel that it will cooperate to the fullest possible extent in the solution of the refugee problem.

2. A declaration by the Government of Israel that it accepts the proprietary rights of the refugees from its territory and is prepared to pay them compensation.

3. A declaration by the Government of Israel that it respects the rights of minorities within its borders and intends to punish anyone infringing these rights.

4. An assurance by the Government of Israel that it has no intention of confiscating blocked Arab accounts in Israeli banks and that these funds will be available to the proper owners on the conclusion of peace.

5. Suspension of the application of the absentee law until the final peace settlement, and the placing of refugee property in the category of "enemy property" under a custodian.

6. The undertaking of the necessary measures to prevent further deterioration of refugee property in Israel territory.

7. The employment of a certain number of refugee workers in Israel, e.g. in the port of Haifa, the orange groves, etc.[1]

---

* Handed to Mr. Michael Comay by the Principal Secretary in Jerusalem on 11 April 1949.

485
1. נוסח זה לא התקבל על־ידי ישראל — ראה מס' 525.

486

ר. שילוח אל מ. שרת (ניו יורק)
R. Shiloah to M. Sharett (New York)

מברק מוצפן Y203
נוסח יוצא: 130.09/2329/12
נוסח נכנס: 93.01/2180/35

Tel Aviv, 11 April 1949 (12.00)

(1) Ethridge told me McGhee being appointed Assistant Secretary State on Arab refugees. Jointly with Britain, France and Turkey an economic development plan for Middle East including resettlement refugees financed mainly by U.S.A. will be initiated. Worth remembering McGhee former American aid coordinator Greece, Turkey. (2) Dined Boisanger last night his request. Learned from him France not worried refugees — this American pet subject. Arab states on whole will insist 29th [November] boundaries. (3) Commission intends make boundaries first item Lausanne discussions.

Shiloah

487

א. הרליץ אל א. אילת (ואשינגטון)
E. Herlitz to E. Elath (Washington)

מברק מוצפן IW70
נוסח יוצא: 130.09/2308/3

Tel Aviv, 11 April 1949

Ford[1] today officially expressed U.S.A. concern re application article 6 Transjordan armistice.[2] Asked whether, what, steps we taking in order prevent exodus villagers whom estimated 20[000] to 80,000. Eytan's reply presently matter primarily Transjordan responsibility, since we not moving in until May. Ramallah already broadcasting but no use we appeal since our broadcasts Faluja had opposite effect.[3] We aware problem, opposed exodus, instructed all commanders accordingly. Explained line drawn strategic viewpoint, tried exclude villages, number concerned not much over 20,000.

Herlitz

487

1. ריצ'ארד פורד, יועץ שגרירות ארצות־הברית בישראל.
2. סעיף 6 בהסכם שביתת־הנשק ישראל־ירדן עניינו — תיחום קו הגבול בגזרות התפוסות על־ידי הצבא העיראקי ושמירת זכויותיהם של הכפריים המתגוררים בגזרות אלה — ראה כרך 3, נספח ח.
3. ראה מס' 418.

488

ו. איתן אל א. אבן (ניו יורק)
W. Eytan to A. Eban (New York)

מברק מוצפן Y204
נוסח יוצא: 130.09/2329/3

Tel Aviv, 11 April 1949

Have been pressing Bunche ever since signature Egyptian armistice secure repeal Egyptian legislation and administrative measures aimed against passage ships and cargoes bound for Israeli ports and consignees. Bunche repeatedly pressed Egyptians, latterly sent special envoy Cairo to settle matter. On Bunche's arrival New York please ask him what result. Egyptian measures constitute warlike action and we threatened Bunche appeal Security Council if not repealed.

Eytan

489

א. אבן אל מ. עליאש (לונדון)
A. Eban to M. Eliash (London)

מברק מוצפן U2
נוסח יוצא: 93.01/2180/35

New York, 11 April 1949

Main points talk McNeil: (1) Britain entirely unbelieves possibility large-scale repatriation. Insists our financial liability lands, property, as contribution resettlement. Henderson's speech Lords is official policy.[1] (2) On Jerusalem main principle is equal treatment between Arab and Jewish Jerusalem. If Jewish Jerusalem incorporated Israel — Arab Jerusalem with Old City is Arab. If Arab Jerusalem under any form of U.N. control, then Jewish Jerusalem exactly likewise. (3) On admission is still instructed abstain pending clarification our attitude.[2] Will therefore perfunctorily suggest reference [First] Committee though with little hope success.

Eban

489

1. ראה מס' 462 והערה 7 שם.
2. ראה מס' 466.

490

דברי ד. בן־גוריון בהתייעצות מדינית במשרד החוץ
D. Ben-Gurion Speaking in a Political Consultation in the Ministry for Foreign Affairs

פרוטוקול סטינוגרפי: 130.02/2447/3

[תל אביב], 12 באפריל 1949

[.....]

מר בן־גוריון: הנני משער כי ישיבה זו היא בקשר לפגישה עם הערבים בסוף החודש הזה.

המדיניות הפנימית והחיצונית של מדינה נקבעת תמיד על־ידי האינטרס המרכזי של אותה מדינה. יש והאינטרס משתנה מדי פעם. ואם כי אנו מדינה צעירה ביותר, הנה גם אצלנו חל שינוי. שינוי זה איננו מובן לציבור. לפני הקמת המדינה, עם הקמתה — היה האינטרס המרכזי שלנו התגוננות. במידה רבה יש לייחס את הקמת המדינה להתגוננות. היות ועמדנו במצב של התגוננות לצורך שמירה על קיומנו — מן ההכרח היה להקים את המדינה למטרה זו עצמה — לצורך ההתגוננות. הדבר היה דרוש הן לשלטון על עצמנו מבפנים והן לעמידה על נפשנו כלפי חוץ.

רבים חושבים שעודנו חיים באותה תקופה, אלא שהשאלה עכשיו היא של כיבוש ולא של התגוננות. ביחס לקביעת גבולות — הרי אין לדבר סוף. בתנ"ך ישנן כל מיני הגדרות של גבולות המדינה וכן בהיסטוריה שלנו ובאמת אין לדבר סוף. שום גבול אינו אבסולוטי. אם הגבול מדבר — הריהו יכול להיות גם מעברו השני, ואם הוא ים — הריהו יכול להיות גם מעבר לים. בדרך זו הלך כל העולם מאז ומתמיד, רק המושגים היו שונים. אם יגלו דרך לכוכבים אחרים — הרי ייתכן וגם כדור־הארץ כולו לא יספיק.

השאלה היא מהו האינטרס של מדינת ישראל בשעה זו. ובכן האינטרס הוא קליטת העלייה. זהו אינטרס לאורך ימים, לתקופה די ממושכת, תקופה שאי־אפשר לקבעה מראש מהרבה טעמים. אמנם קיים אינטרס־היסוד של עצם ייעוד המדינה, אבל הוא היה קיים עוד לפני עשרים שנה ושלושים שנה. הוא אינו הקובע כרגע. העיקר הוא קליטת העולים — בזה כלולים כל הצרכים ההיסטוריים של המדינה וזהו עניין לתקופה ממושכת, לשנים רבות, עד אשר ישתנה משהו בעולם, עד שיווצר בעולם משטר שלא יאיים על קיומנו. עד אז — הרי בטחוננו אנו הוא העניין המרכזי.

העלייה עשויה לחזק אותנו במאוד, יותר מכל דבר אחר. בנוגע לכיבושים — היינו יכולים אולי לכבוש את המשולש, את הגולן, את הגליל כולו, אולם כיבושים אלה לא היו מחזקים את בטחוננו במידה שעשויה לחזקו קליטת עולים. והכפלת והשלשת מספר העולים מוסיף לנו יותר ויותר כוח. מאידך הרי העלייה מצילה יהודים מכליון חרוץ העלול להתחולל עליהם בעתיד. למשל, הצלנו רבים מיהודי רומניה. אלמלא היינו עושים זאת עכשיו — מי יודע אם בכלל היינו מצילים חלק כלשהו מיהדות זו. על־כל־פנים מי יודע אם בדורנו אנו היינו יכולים לעשות זאת. אם לא יעלה בידינו להצילם עתה — מי יודע מה יעלה בגורלם. קיימת גם סכנה רצינית של השמדת היהודים. עלינו לעשות הכול כדי להצילם.

בעלייה תלוי גם גורל [גודל ?] המדינה. אמנם זכינו בכיבושים, אבל בלי התיישבות אין לכיבושים ערך מכריע לא בנגב, לא בגליל ולא בירושלים. ההתיישבות — זהו הכיבוש הממשי.

אם נקח את שלושה היסודות עליהם קיימת המדינה — קיבוץ גלויות, יישוב הארץ ובטחוננו — הרי שלושתם תלויים בדבר אחד — בקליטת העלייה. זהו העניין החשוב מכול, העומד מעל לכל עניין אחר. אם קיים או יהיה קיים ניגוד כלשהו או התנגשות בין אינטרס זה לאינטרסים אחרים — הרי העלייה קודמת לכול. דבר זה צריך לקבוע את התכנית הכלכלית של המדינה, את המדיניות שלנו ואת מדיניות הצבא, הן מבחינת מבנהו הפנימי והן מבחינת פעולותיו. דבר זה — העלייה — צריך לקבוע את מדיניות המשא־ומתן שלנו עם הערבים.

בכל קו פעולה יש גם צד שלילי. הייתי יכול להוכיח, דרך משל, שלא היו צריכים לחתום על הסכמי שביתת־נשק, שמוטב היה אחרת. אפשר להוכיח שטוב יותר היה לכבוש את המשולש, לכבוש בעמק הירדן, לכבוש בגליל וכו'. אבל דברים אלו אינם מתיישבים עם קליטת עולים, אינם מביאים לנו את מקסימום התועלת מבחינה זו, מבחינת העניין המרכזי והחיוני, ועניין חיוני זה הוא הקובע והוא המחייב אותנו למאמצים להגיע לידי שלום עם הערבים.

אולם אם אמנם אפשר להוכיח, שקליטת עלייה היא היא המחייבת אותנו עתה לשלום, הרי אין זה אומר עדיין, שהערבים זקוקים ומוכנים עתה לשלום. אבל אנו מהווים בכל זאת גורם — ייתכן לא מכריע — במדיניות הערבית וזה צריך לקבוע את כיוון מאמצינו בשטח המדיניות החיצונית וכן לקבוע גם את המדיניות הצבאית שלנו.

ברצוני לומר כי העובדה, שקליטת העלייה היא האינטרס המרכזי שלנו, יש לה שתי תוצאות: (א) הקטנת עול הצבא מעל המדינה. עול זה הוא למעלה מיכולתה הכספית של מדינה קטנה וצעירה כמדינתנו. (ב) אי־האפשרות לקלוט עולים בלי מינימום של ביטחון, של הרגשת ביטחון, של ביטחון אובייקטיבי. רוב העלייה באה דרך הים וצריכה להיות הרגשה שנוכל להגן על עלייה זו. אחרי הכל הרי אין הערבים מעוניינים בקליטת עלייה ואם יהיו גורמים בקרב עמי ערב שיעמדו על כך — הרי ודאי ישתדלו להתנכל לעלייה בדרך הים. בעצם קליטת העלייה נתון ההכרח של הרגשת ביטחון מסוים בתוך הארץ גופא לשם שמירת הקווים, הכפרים, ההתיישבות וכו'. זאת אומרת — עצם קליטת העלייה מחייבת עריכת הכוחות למינימום של ביטחון. שני הדברים סותרים ויישובם — זהו כבר עניין לאנשי הצבא והכלכלה שלנו.

בשביל עשיית שלום עם הערבים צריך שתהיה להם הרגשה שיש לנו כוח. דבר זה ישפיע עליהם להקמת יחסי שלום עמנו.

אם נכונות הנחותי הריהן מחייבות מאמצים בלתי נרתעים לשלום עם כל שכנינו ואם אי־אפשר עם כולם, כי אז הרי לפחות עם חלק מהם. ועליכם מוטל לחפש את הדרכים כיצד לעשות זאת.

אולם לשלום עם הערבים ישנה עוד מטרה אחת. אנו מעוניינים כי עד כמה שאפשר יתערבו פחות כוחות חיצוניים בענייני החבל הזה. והתערבות כוחות זרים זוהי אחת הסכנות הצפויות לנו לאורך ימים, כל עוד מדינות ערב אינן עצמאיות. האינטרס כאן הוא לא של מדינות ערב בלבד אלא גם של מעצמות אחרות המנצלות את המצב. לא צריכה להיות אשליה, שאלמלא כן היה המצב אחרת. אבל ייתכן כי מדינות ערב,

בראותן כי ישראל קיימת ויש לה כוח, היו משלימות עמה ומפיקות לעצמן מקסימום תועלת מכך.

אחת המטרות צריכה להיות להגדיר [כך] את עצמאותן ולהפחית את השפעת הכוחות הזרים על מדינות ערב. סבור אני כי למעלה מיכולתנו להתמודד עם ענקי עולם כבריטניה וכארצות־הברית. אבל יש דרכים אחרות כיצד ללחוץ ולהשפיע. הערבים מנוצלים על־ידי כוחות אלה מפאת היותם חלשים. אף אם לא יעלה הדבר בידינו — עלינו לנסות; עלינו לחתור במידת האפשר לחזק את עצמאותן, להסביר לערבים שבברית משותפת עמנו יוכלו להשתחרר מהתלות ומהשיעבוד הזר.

ועוד. אין מדינת ישראל יכולה להזדהות עם אחד משני הצדדים הנלחמים על ההגמוניה בעולם, מה שאין כן הערבים.

אלה הם הקשיים של המדיניות הערבית שלנו. אבל האינטרס המרכזי שלנו מצווה עלינו לחתור לקראת שלום בכל האמצעים ובפגישה שתתקיים בקרוב עם הערבים, הרי איננו צריכים לסמוך רק על השיחות בתיווך ועדת הפיוס, אלא במידת האפשר לבוא במגע ישיר נפרד עם כל מדינה ומדינה לחוד (ורצוי אף מבלי ידיעת כל מדינה על שיחות עם מדינה אחרת). המתווכים אינם אלא בשר ודם. אין הם מייצגים את האו״ם אלא כל אחד מייצג את ממשלתו הוא. הטורקי הנו טורקי, הצרפתי — צרפתי והאמריקני — אמריקני, ומוטב לכן מגע ישיר עם המצרי כמצרי, עם הסורי כסורי וכו׳.

[.....]

491

ו. איתן אל מ. שרת (ניו יורק)
W. Eytan to M. Sharett (New York)

מברק מוצפן Y211

נוסח יוצא: 130.09/2329/12

Tel Aviv, 13 April 1949

Yesterday day-long consultation[1] our policy Arab states view Lausanne, peace and briefing Special Committee Transjordan.[2] B[en]-G[urion], Sasson, Dolik [David Horowitz], Zalman [Lifshitz], Comay, Reuven [Shiloah], Yadin, Dayan, Meron, myself participated. Questions discussed included refugees, Triangle, Gaza Strip, Haifa Port, Potash, Naharayim, railway, Jerusalem. No conclusions yet reached, discussion resuming *khol hamoed* [intermediate days of the feast of *Pesach*] smaller group.[3] B[en]-

491

1. דברי בן־גוריון בהתייעצות — ראה מס׳ 490.
2. הוועדה המיוחדת הוקמה על־פי הסכם שביתת הנשק ישראל־ירדן כדי לדון בבעיות שנשארו תלויות ועומדות בין שתי המדינות, כגון מפעלי האשלג בצפון ודרום ים־המלח, תחנת החשמל בנהריים, גישה להר־הצופים, הפעלת הרכבת לירושלים ועוד.
3. ראה מס׳ 498.

G[urion] laid down as main guiding principle our policy absorption *aliyah* [immigration], stressed importance encouraging Arab states achieve maximum independence. Main tendency emerging result discussion our orientation must be Israeli, not Hashimite nor Egyptian. Meron stressed importance our being good customers Arab countries as factor in bargaining. Dayan will ask Transjordan in Special Committee resumption work Naharayim, Sdom. Apparently Arab[s] uneager get Committee going due bad reception agreement in Arab Palestine.

Eytan

הערת־עורך
Editorial Note

קבלת ישראל לאו"ם נדונה על־ידי העצרת הכללית ב־13.4.1949. לפני העצרת היה מונח מכתב מנשיא מועצת־הביטחון המעביר את המלצת המועצה לקבל את ישראל לאו"ם (ראה הערת־עורך, עמ' 466). לאחר דיון קצר הוחלט להניח את השאלה על סדר־היום של העצרת, עם זאת העצרת לא קיבלה את המלצת מועצת־הביטחון, שקבלת ישראל תידון באורח ישיר במליאת העצרת, אלא עמדה על כך שיקוים הנוהל הרגיל ושהשאלה תידון קודם־כל בוועדה הראשונה של העצרת הכללית.

מחמת סדר־היום העמוס של הוועדה הראשונה הועברה שאלת קבלת ישראל לוועדת אד־הוק של הוועדה הראשונה. זו דנה בשאלה במשך עשר ישיבות. הדיון, שהיה מייגע ונעדר השראה, הסתיים בהחלטה הממליצה לעצרת הכללית לקבל את ישראל לאו"ם.

העצרת הכללית חזרה ודנה בקבלת ישראל לאו"ם ב־11.5.1949. לאחר דיון קצר הוחלט לאשר את המלצת ועדת אד־הוק של הוועדה הראשונה לקבל את ישראל לאו"ם. שלושים ושבע מדינות הצביעו בעד, שתים־עשרה מדינות התנגדו ותשע נמנעו. (ראה *GAOR, 3rd Sess.*, Pt. 2, 191st, 207th Meetings, 13 April, 11 May, pp. 36–47, 306–336; *GAOR, 3rd Sess.*, Pt. 2, Ad Hoc Political Committee, 42nd–51st Meetings, 3–9 May, pp. 179–360).

492

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק 1574

נוסח נכנס: 130.02/2403/25

[New York], 13 April 1949

[General] Assembly voted overwhelmingly place admission on agenda but insisted normal committee procedure, even some our closest supporters insisting on this. General Committee vote to expedite was exceptional success not repeatable in Assembly without individual lobbying all fifty eight which impossible in two days.

Refugees' questions raised little echo but Jerusalem theme very strong

with clear evidence Catholic offensive. Am still convinced that admission cannot fail when put to vote but Committee procedure involves necessity ourselves declare Jerusalem attitude. Will cable suggestions after consulting Moshe [Sharett].[1]

Eban

493

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק מוצפן X302. התקבל: 16.4
נוסח נכנס: 130.09/2329/6

New York, 15 April 1949

Discussion yesterday with Moshe [Sharett], Eliahu [Elath] and delegation led following conclusions:[1]

(1) If delay some weeks involved, Moshe to return home, view Lausanne and necessity for Government consider formulation our position on Jerusalem, refugees. (2) Reference to [First] Committee not in itself unusual or discriminatory. In fact it is usual practice. We should show no alarm and little interest procedural change. (3) Americans did typical letdown, suggesting abnormal speed and then sitting silently failing back up own suggestion. Presume they not averse idea helping Ethridge by forcing us conciliatory gestures. (4) In [First] Committee must at last tell whole story Jerusalem with full indignation but careful emphasis respect international interest Holy Places. Also smoke out Americans and British to reveal their real scepticism of genuine internationalization. (5) At your end we urge you sit tight without work and action. (6) Believe not impossible placate Political Committee without substantive changes our principles both questions, provided we attempt conciliatory formulations. Will submit general outline proposed statement which must include castigation opponents' hypocrisy as champions of Charter and our refusal regard ourselves as in dock.[2]

Eban

492

1. ראה מס' 493.

493

1. ראה הערת־עורך, עמ' 573.
2. ראה גם מס' 495.

494

מ. קומיי אל מ. שרת (ניו יורק)
M. Comay to M. Sharett (New York)

מברק מוצפן Y113
נוסח יוצא: 130.09/2329/12

Tel Aviv, 15 April 1949

From conversations Ethridge, McDonald. McGhee being appointed Assistant Secretary State on Arab refugees.[1] Just completed tour American representatives Middle East returning via London for discussion Foreign Office. Proposals under consideration Washington:

(1) Palestine Conciliation Commission acting under Assembly resolution appoint Refugee Commission of representatives United States, Britain, France, Turkey.

(2) Israel to be pressed re-admit maximum number, particularly all refugees from occupied areas outside original partition boundaries. Number estimated 250,000, made up Majdal area 50,000, Jerusalem–Lydda–Ramle area 100,000, Western Galilee 100,000.

(3) Balance to be absorbed in development projects Transjordan, Syria, Iraq.

(4) Finance to be raised from Import-Export Bank, International Bank for Reconstruction, Arab Governments, Israeli Government, with U.N. and U.S.A. backing.

Ethridge says repatriation, resettlement, must take at least two or three years but awkward for President request Congress additional interim relief grants, therefore Washington anxious obtain quick results Lausanne talks in order launch settlement projects before next winter. Transjordan indicated willingness take the lot but this regarded as hopelessly unrealistic. Iraq attitude so far non-cooperative. Have explained Ethridge economic, security, demographic, implications ourselves any large-scale repatriation. Suggest every effort stressing our view Washington before their ideas crystallise. Inform Eliahu [Elath].[2]

Comay

494

1. ראה מס' 486.
2. ראה גם מס' 525.

495

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק MS10
נוסח נכנס: 130.02/2403/25

New York, 16 April 1949

Suggest following communication be addressed Palestine Conciliation Commission:[1] During debate in Assembly on Security Council recommendation for admission Israel membership U.N. issues were raised which form subject Commission's mediation such as refugees and Jerusalem. Although on strict interpretation U.N. rules and resolutions raising such issues connection admission membership would appear inadmissible, actual course discussion in Assembly leaves little doubt these matters will form subject discussion in Political Committee when Israel's application is considered and Memisrael [Government of Israel] may be invited or may itself find necessary define its attitude. Memisrael trusts Conciliation Commission will agree would be highly inexpedient for Memisrael and not in interests cause peace itself if simultaneous discussion same subjects was to proceed two different contacts, namely Political Committee connection admission and peace conference *sub auspicies* Conciliation Commission leading confusion and possibly cross-purposes. Therefore Memisrael considers advisable peace talks Lausanne be postponed till termination discussion or till becomes clear Political Committee unintends parallel consideration above problems. Communication ends.[2] Cabling further separately. Cable action.[3]

Sharett

495

1. ראה מס׳ 493.
2. במברק נוסף (בצופן) הסביר שרת, שכוונת ההצהרה המוצעת היא להפעיל לחץ על ארצות־הברית ולהחיש את קבלת ישראל לאו״ם כדי למנוע דיון בשאלות טורדות בשלב ההוא של הדיונים בלייק־סאכסס (ראה שרת אל איתן, מברק X304, 16.4.1949, 93.01/2180/35).
3. איתן השיב שהוא מטיל ספק בהגיון ובתועלת של פנייה בכתב כפי שמוצעת על־ידי שרת. מכל מקום, קומיי יפגוש את אתרידג׳ וימסור לו בעל־פה את עיקרי הצעתו של שרת. איתן גם הציע פעולה דומה בוואשינגטון. (ראה איתן אל שרת, מברק Y116, 17.4.1949, 130.09/2329/12.) בשיחה עם קומיי, אתרידג׳ הבהיר שעמדת ישראל עלולה או לדחות את הדיון בקבלת ישראל לאו״ם עד לחודש ספטמבר או לעורר ויכוח חריף באו״ם, שיצור אווירה לא נוחה בשיחות לוזאן. (ראה קומיי אל אבן, Y122, 20.4.1949, 130.09/2329/12.)

496

ג. מאירסון אל ו. איתן
G. Meyerson to W. Eytan

מברק מוצפן 136. התקבל 17.4
נוסח נכנס: 130.09/2325/4

מוסקבה, 16 באפריל 1949

ביקור פרידה בלווית נמיר אצל וישינסקי, נמשך כשעה. (א) הודעתי החלטתנו הנחרצת — נייטרליות כלפי שני הגושים. לשאלתו אם פירוש הנייטרליות שלא נצטרף לברית אנטי־סובייטית ולא נמסור בסיסים, עניתי בחיוב והוספתי שמגמתנו לחיזוק הידידות ההדדית. וישינסקי הביע שביעות־רצון גמורה. הוא אמר שהצהרתי הולמת רצונם וכוונותיהם בדיוק. (ב) אמרתי שאנו קשורים ליהודי אמריקה ומעוניינים בידידות מדינתם, אולם נשמור על עצמאות מדיניותנו. וישינסקי הסכים שדרושה מדיניות ריאליסטית, גם ס.ס.ס.ר. שוחרת ידידות אמריקאית ולפיכך נלחמת במסיתים למלחמה, אולם מדיניותה, שאינה סקטנטית, נוקטת סובלנות אפילו כלפי המסיתים. מבין שהכרחית מדיניות חוץ בלתי־דוגמטית, בתנאי שיישמרו עקרונות היסוד. (ג) הסברתי חיוניות העלייה מרומניה והונגריה וביקשתי עזרתו. וישינסקי השיב כי מבין צורכנו בעלייה גדולה, אולם גם רומניה והונגריה זקוקות ליהודיהן כגורם כלכלי לבניין המדינות וכיסוד נאמן ביותר למשטרים החדשים, הנאלצים עדיין להיאבק עם ריאקציה פנימית חזקה. הוסיף שאין לפרש דבריו כהתנגדות ללא סייג לכל עלייה מארצות הגוש וכן לא כהודעה בשם ממשלתו, אולם הוא באופן אישי רואה קושי גדול להתערב בדבר, "כפי שהסברתי לשרת בפאריס".[1] בקשתיו לעיין בשאלה מחדש. (ד) הזכרתי עניין הנשק והשתלמות צבאית בעקבות שיחות רטנר.[2] הבטיח לברר. (ה) סיפרתי על ההלוואה האמריקאית שקיבלנו בלי תנאים מדיניים והצעתי הרחבת יחסינו הכלכליים על יסוד אשראי לזמן ארוך. הבטיח לבוא בדברים עם השר לסחר־חוץ מנשיקוב. (ו) בשיחה, שהתנהלה בלי פורמליות דיפלומטית ובנוסח חופשי לגמרי, גילה וישינסקי רוח ידידות, בקיאות, חוכמה ושאר־רוח.[3] (ז) בבקשה להעביר לשרת, אהוד [אבריאל] וראובן [שילוח].

גולדה

496

1. ראה מס' 249.
2. ראה מס' 9.
3. דין־וחשבון מלא מן הפגישה ראה בספרו של נמיר, שליחות במוסקבה, עמ' 116–121.

הערת־עורך
Editorial Note

ב־15 באפריל, לרגל חג הפסחא, פירסם האפיפיור איגרת רועים בנושא המקומות הקדושים בארץ־ישראל — *De Sacris Palestinae Locis*. באיגרתו הוא קרא לכונן בירושלים וסביבותיה משטר המבוסס על עקרונות החוק הבינלאומי, להבטיח את שלומם של המקומות הקדושים ואת זכויותיהם של המוסדות הקתוליים. כמו כן הוא הביע דאגה לגורל הפליטים וקרא להקלה מידית של מצבם. (ראה תרגום אנגלי של איגרת הרועים, 15.4.1949, 130.02/2396/15.)

497

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק. התקבל: 17.4
נוסח יוצא: 93.03/87/11
נוסח נכנס: 130.02/2396/15

New York, 16 April 1949 (17.16)

Strongly urge official reaction encyclical following lines: (1) Reiteration our attitude Holies generally; (2) appreciation universal interest Jerusalem rooted in Holies; (3) readiness explore all avenues reach solution Jerusalem under U.N. auspices, which without impairing basic stake Jew[ish] people and Israel in Jerusalem would fully meet, safeguard, universal interest and expression confidence practicability such solution; (4) particular anxiety reach full accord Catholic Church; (5) assurances intactness Catholic institutions rights, usages; (6) appreciation Catholic assistance rescue Jews number countries and Pope's personal part in shielding Jews Italy; possibly (7), sharing Pope's anxiety speed solution Arab refugee problem by early resettlement, to which ready contribute funds, experience.

General line not underline points difference but without giving away points conciliate by indicating possibility harmonious solution which need not conflict with Pope's formulation. B[en]-G[urion] must approve.[1]

Sharett

497

1. תגובת ישראל לאיגרת הרועים של האפיפיור נוסחה לפי קווים אלה — ראה טיוטה, 17.4.1949, 130.02/2396/15.

498

דין־וחשבון של א. ששון[1]
Report of E. Sasson

פרוטוקול סטינוגרפי: 130.02/2447/3

[תל אביב], 19 באפריל 1949

[.....]

א. ששון: בסוף השבוע שעבר נתקיימה פגישה בינינו לבין עבדאללה. מצדנו השתתפו: ד"ר איתן, מ. דיין ואני. הפגישה נתקיימה בעצם לפי דרישתנו, ויותר נכון לפי הצעתי הפרטית. הודעתי לעבדאללה, שאני רוצה לשוחח אתו אחרי שובי ארצה והוא הביע את רצונו להיפגש אתי, אבל ביקש, שגם איתן יצטרף. נדמה לי שעבדאללה התכונן לפגישה הזאת. הפגישה נתקיימה בערב שבת ונמשכה שעתיים. אמסור לכם עליה בקיצור. אמרתי שעבדאללה התכונן לפגישה הזאת, מכיוון שהוא בא בהצעה לגמור כמה דברים בינינו לבין ממשלתו לפני השיחות בלוזאן, או יותר נכון בינינו ובין ראש־הממשלה שלו, שחוזר ביום ד' או ה'. ב־1 למאי יוצא עבדאללה לטורקיה ואני חושב שהוא רוצה לצאת לשם אחרי הסכם, לו גם פרינציפיוני, אתנו. הוא רוצה בהסכם זה גם בגלל העובדה, שהמשלחת שלו בלוזאן תהיה כאילו מבודדת. יתר המשלחות תעמודנה מצד אחד והמשלחת העבר־ירדנית מהצד השני, והוא רוצה שתעמוד על־ידו משלחת שנייה — זאת אומרת אנחנו.

לפני צאתנו נתבקשתי על־ידי איתן ודיין לא לומר לעבדאללה, שאנחנו מתנגדים לסוריה הגדולה. ניסיתי לעשות את זה. לפי דבריו, מפריעים לו הבריטים בסוריה והם כנראה משתדלים, בכל מיני צורות, להטיל את מרותם עליה. לכן עבדאללה איננו הגורם האחד והיחידי לכניסת האנגלים לסוריה. הוא היה רוצה לגמור אתנו גם כלפי האנגלים. שאלתי אותו, אם אין ביכולתו להשפיע שהמשלחת הסורית תורכב לפי רצונו. אמר שישתדל לעשות את זה ושאל מדוע הפוליטיקאים הסורים אינם משתפים פעולה עם זעים. הוא חושש מאוד לכשלונו. מהצד השני הוא רוצה מאוד בסוריה, כי לפי הידיעות שיש לו, שמים הטורקים עין בסוריה הצפונית והוא רוצה למנוע את זה.

לסדר־היום של הישיבה ביום שישי — אם היא תתקיים — מציע עבדאללה את השאלות הבאות: שאלת הפליטים, מוצא לים, גבולות, ים המלח ונהריים. בעניין הגבולות, בעיקר בשאלת המשולש, הוא לא דיבר כלום בנוגע לצורך תיקון הגבול. הוא דיבר רק על מתן גרנטיה לערבים בכפרים שיעברו אלינו.

הוא חזר ודיבר כמה פעמים על מוצא לים. הוא דורש מוצא לים דרך עזה או דרך עכו. דרך עזה קיימות שלוש אפשרויות: דרך באר שבע, דרך בית ג'וברין ודרך רמלה. דרך עכו — מהגליל המזרחי ועד עכו או מהשומרון. הוא מעדיף את עזה. שאלנו אותו למה לו מוצא לים, הרי גם בעכו וגם בעזה אין נמלים ובנייתם דורשת הרבה הוצאות וזמן. אם נחוץ להם מוצא לים לייבוא, יכולים לאפשר לו את זה דרך חיפה. הוא ענה בצחוק ולא בצחוק: אם כן למה לכם אילת? הוא מבין שהבניין יעלה הרבה כסף, אבל

498

1 הדברים נאמרו במהלך התייעצות מדינית במשרד החוץ.

הוא חושב, שזה יכול להיעשות במשותף. לא בירדנו אם הוא מתכוון לפרוזדור דרך המדינה שלנו, או לא לפרוזדור. יעצתי לחברים לא לברר את הנקודה הזאת, כי ראינו שהוא לא רצה להיכנס לפרטים ואמר, שנגמור את הכול עם ראש־הממשלה שלו. עדיין לא נתנו את הסכמתנו הסופית ביחס לסיפוח או לא־סיפוח של החלק הערבי של ארץ־ישראל לעבר־הירדן, אבל אמרנו, שהסכם בין עבר־הירדן ואנגליה יקבע את גישתנו. עבדאללה אמר, שלא החלק הארצישראלי מעניין אותו, כי אם החלק הסורי. הסורים אינם אוהבים את האנגלים והוא אינו יכול לבוא אליהם ולהביא אתו את האנגלים. אני חושב שדבר זה יחול גם על ארץ־ישראל. נדמה לי, שאם נחליט בחיוב על הסיפוח, נוכל לדרוש מעבר־הירדן התחייבות רשמית, שהחוזה שלהם עם אנגליה לא יחול על החלקים של ארץ־ישראל.

עבדאללה לא אמר בפירוש שהוא רוצה שנחזיר את הפליטים. הוא אמר רק שהשאלה לוחצת עליו ושמוכרחים למצוא פתרון. הוא לא אמר מהו הפתרון. הוא רוצה שהשאלה הזאת תעמוד על סדר־היום של השיחות בינינו.

על שאלתנו מה יהיה הרכב המשלחת, ענה עבדאללה, שהמשלחת תהיה מורכבת משישה ערבים ארצישראליים (אדמונד רוק, סולימאן טוקאן, רוחי עבדול האדי, פואד עטאללה ועוד שניים, ששמותיהם אינם ידועים עדיין), שנים ממטה הלגיון, יועץ משפטי, ראש המשלחת — פאוזי מולקי, ייתכן שעוד מיניסטר אחד ומזכירים. זאת אומרת, יחד בערך 10 איש. כששאלנוהו מהי סיבת הדבר, שהוא מכניס כל כך הרבה ערבים ארצישראליים, הוא — במקום לתת לנו הסברה, העמיד שאלה נגדית: האם אינכם רוצים אותם? הוא אמר גם, שאנו יכולים להתערב בהרכב המשלחת, אם יש לנו דבר־מה נגד אחד מחבריה. מובן שעבדאללה הכניס למשלחת כל כך הרבה ערבים ארצישראליים מכיוון שהוא רוצה שהארצישראליים יופיעו בשם עצמם בפני העולם ויגידו שהם רוצים להצטרף לעבר־הירדן. ביניהם יהיה גם ראש עירית שכם ואם גם הוא יאמר, שהוא מעוניין בסיפוח החלק הערבי של ארץ־ישראל לעבר־הירדן, זה בטח יעשה רושם. הדבר חשוב גם מבחינה אחרת. העובדה שהמשלחת מורכבת ברובה מערבים ארצישראליים תגרום ללחץ גדול בשאלת הפליטים. אבל אני חושב, שגם אנחנו נוכל להפיק תועלת מזה. לאיזה סידור שלא נגיע, עצם הופעת הארצישראליים היא הודיה בחלוקה ובהקמת המדינה. למרות זה הייתי שמח לולא היו משתתפים.

מ. פרלמן: האם אמר דבר־מה על עזה?

א. ששון: כשדיבר על עזה אמר: אמרתי אל תמסרו ובכל זאת מסרתם. הוא חזר כמה פעמים בהמשך השיחה וגם בארוחת הערב, שהיחסים בינו לבין המצרים הם רעים מאוד וביקש שנעזור למשלחתו. הוא רוצה לנסוע לאמריקה, אבל אחרי חתימת ההסכם עם ישראל. הוא חזר ואמר, שלא ברור לו אם המדינות הערביות תהיינה מוכנות לחתום בלוזאן, אבל הוא רוצה לחתום.

מ. פרלמן: האם אמר דבר־מה על העיראקים ושהם מפריעים לו בסוריה?

א. ששון: לא.

[.....]

499

א. אבן אל ו. איתן
A. Eban to W. Eytan

מברק מוצפן X306. התקבל: 20.4
נוסח יוצא: 93.01/2180/35
נוסח נכנס: 130.09/2329/6

New York, 19 April 1949

Your Y122.[1] Important inform Palestine Conciliation Commission firmly oppose any postponement admission question as non-membership will prejudice our status in Conciliation Commission. Postponement of membership would have worse effect on Conciliation Commission even than simultaneous debate. Our question probably coming Political Committee before end month, therefore proposed delay Lausanne not great. If they unwilling concede postponement, suggest not press point but warn first weeks there unlikely be very effective. Suggest Ethridge obvious solution from American viewpoint is secure our admission, then begin serious talks.

Eban

500

ש. פרידמן אל צירות ישראל במוסקבה
S. Friedman to the Israeli Legation in Moscow

מברק מוצפן 126
נוסח יוצא: 130.09/2325/3

תל אביב, 19 באפריל 1949

בפולין חל מפנה אנטי־ציוני חריף בנשיאות הוועד היהודי. האשמות שהקריאה לעלייה מגבירה פניקה מלחמתית; איומים שינהלו בעצמם הסברה לחברי המפלגות הציוניות. אדולף ברמן, שנבחר לא מזמן כנשיא הוועד, הודח, במקומו בא קומוניסט.[1] הממונה לענייני יהודים במפלגה המאוחדת[2] הודיע שיתנו לעלות לפעילים ציוניים ואילו ההמונים נחוצים להם. צירותנו חוששת שהוכרע הקו למלחמה מוגברת בציונות.[3]

פרידמן

499

1. ראה מס׳ 495 והערה 3 שם.

500

1. הֶרש סמולאר, סופר ועיתונאי, עורך העיתון היהודי "פאלקסשטימע", חבר הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית הפולנית.
2. אנטוני אַלְסְטֶר, חבר הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית הפולנית, טיפל בענייני יהודים ועלייה לישראל.
3. פרטים מלאים יותר ראה במברקו של אוכמני אל פרידמן, מס׳ 17, 13.4.1949, 130.09/2306/4.

501

מ. קומיי אל א. אבן (ניו יורק)
M. Comay to A. Eban (New York)

מברק מוצפן Y124
נוסח יוצא: 130.09/2329/3
נוסח נכנס: 93.01/2180/35

Tel Aviv, 20 April 1949

Two conflicting tendencies developing in Palestine Conciliation Commission regarding Jerusalem. French, apparently with some Turkish support, insisting international regime based local autonomy two communities at municipality level. Americans abandoning all ideas direct international rule as unrealistic and favour partition between Israel, Transjordan with U.N. authority exercising certain supervisory functions within Assembly resolution area, including religious interests, minority rights. Ethridge says "must save Christian interests being squeezed out altogether between Jews and Moslems". Halderman presently drafting above formulation.[1] Halderman being replaced Barco, United Nations Division State Department, formerly dealing Indonesia. Inform Elath.

Comay

502

ו. איתן אל א. אבן (ניו יורק)
W. Eytan to A. Eban (New York)

מברק מוצפן Y125
נוסח יוצא: 130.09/2329/12
נוסח נכנס: 93.01/2180/35

Tel Aviv, 20 April 1949

Gather Lebanese Foreign Minister suggested common stand with Egypt, Saudia, to support internationalization Jerusalem, strengthening Latin America, other delegations U.N. to prevent Israel admission last hour. Lebanon expects in return favourable attitude those delegations on refugee problem.

Eytan

501

1. ראה גם מס' 525.

503

ט. ארזי אל א. ששון
T. Arazi to E. Sasson

מברק מוצפן X307. התקבל: 21.4
נוסח יוצא: 93.01/2180/35
נוסח נכנס: 130.09/2329/6

New York, 20 April 1949

Had two-hour conversation with Abdul Mun'im. He expects to go to Lausanne via Cairo, but would prefer postpone beginning of talks.

Egypt would insist on "independent Syria", opposes Iraqi or Transjordan aggrandizement but he did not explain how and how far Egypt would go to achieve this end. Husni [Zaim] will remain in power, is exploiting many interested parties, yet role of main motivating factor behind him still remains unknown. Believes Saudi Arabia and Lebanon share Egyptian views.

Was eager to know whether we would come to Lausanne prepared to "show any goodwill toward refugee problem" and returned to this point repeatedly. Before he left Egypt, policy was still independent Arab Palestine but does not know latest developments Cairo following visit of Abu'l Huda[1] and in view of implications Syrian *coup.*

Mun'im intervened regarding Jewish detainees in Egypt[2] without success; was told: "Israel not ready to make any concession regarding refugees until peace settlement why should we?" but added matter remained open.

Interested to get our economic plan. Asked whether we have solution problem our common frontier. Am seeing him again tomorrow, detailed letter follows.[3]

Arazi

503

1. תופיק אבו אל־הודה, ראש ממשלת ירדן.
2. לאחר פלישת מצרים לארץ־ישראל במאי 1948 עצרו השלטונות המצריים כ־600 יהודים, מרביתם בטענה של פעילות ציונית. על המאמצים לשחרורם ראה התכתבות בתיק 130.02/2387/7.
3. לא נמצא.

504

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X308
נוסח יוצא: 93.01/2180/35
נוסח נכנס: 130.09/2329/6

New York, 21 April 1949

Atmosphere slightly clearing but not out of wood.

(1) Eliahu [Elath], myself, saw Austin, Jessup, Ross, yesterday; lectured them fully on instability, inequity, confusion, if admission not now ratified. We pointed out Arab sensitivity to prestige, their unlikelihood accept Israel as fact if U.N. hesitated do so, also U.N. weakening in own influence in conciliation if one party excluded. Repeated our view international interest Jerusalem arises only from Holies which Acheson himself had agreed. Explained we hold no eccentric views on Holies or refugees not shared by other members, whose eligibility not in doubt. Expressed concern procedural shifts and devices in use against us very far from Charter and lofty Papal sentiments. Austin replied we needn't fear any lack American fidelity their policy but anxious be freely followed by U.N. opinion. Believed our exposition, which he described as eloquent, sincere, would do trick in [First] Committee.

(2) Evatt called on Weizmann who thanked him fulsomely his great services Israel. Evatt fully concurred /this/ estimate. Went off happy, convened press, praising Israel. All now well. He also gratified your aerodrome statement.[1]

(3) Chile on behalf Latin bloc denied any possibility bargain with Arabs our expense on colonies.[2]

Eban

504

1. בתשובה לשאלה בעניין ירושלים, השיב שרת לפני צאתו מארצות־הברית ב־19 באפריל: "אם העולם מוכן להכיר בערכה של ירושלים לעם היהודי במידה שהעם היהודי מוכן להכיר בחשיבותה של ירושלים לעולם, יש סיכוי לפיתרון הארמוני" (ראה "דבר", 21.4.1949).
2. הכוונה היא לדיון על גורל המושבות האיטלקיות לשעבר (לוב, סומלי ואריתריאה) שהעסיק הרבה את האו"ם בחלק השני של המושב השלישי של העצרת הכללית. הגוש הלטינו־אמריקאי היה פעיל בנושא זה כשהוא מנסה לפשר בין העמדות השונות בכיוון של נאמנות בינלאומית. ראה גם כרך I, מס' 415 והערה 2 שם.

505

דברי ד. בן־גוריון ומ. שרת בהתייעצות מדינית במשרד החוץ
D. Ben-Gurion and M. Sharett Speaking at a Political Consultation in the Ministry for Foreign Affairs

פרוטוקול סטינוגרפי. ארכיון בן־גוריון
230/72/896

[תל אביב], 22 באפריל 1949

[.....]

[מר מ. שרת]: לעניין ירושלים. צריכים לנקוט עמדה ברורה: ירושלים איננה נושא למשא־ומתן עם כל מדינות ערב. אין להן מעמד מיוחד לגבי ירושלים. למדינות ערב, כמדינות ערב, אין להגיד בעניין ירושלים יותר מאשר לכל חברה אחרת באו"ם. אנו מוכנים לדון על ירושלים עם האו"ם ועם מדינה ערבית שמחזיקה בירושלים, ועובדה היא שישנה מדינה כזאת. אתה אנו מוכנים להיכנס במשא־ומתן, אבל לא עם כל מדינה אחרת. זו צריכה להיות נקודה כללית אחת בנוגע לירושלים. על כל פנים זו צריכה להיות הפתיחה שלנו: אנו צריכים לכפור בכך, שעניין ירושלים הוא נושא למשא־ומתן בינינו לבין יתר המדינות הערביות.

לגופו של העניין. לפי דעתי צריך שיהיה ברור, כי במידה שנוכל להגיע לידי הסכם עם עבדאללה בעניין ירושלים יקל הדבר על מצבנו באו"ם. אם נוכל לבוא לאו"ם ולהגיד להם כי יש לנו הסכם עם הצד המעוניין, הרי מצבנו יהיה הרבה יותר טוב. אתם מכירים בוודאי את המשל הערבי על שני החתולים שמצאו חריץ גבינה ובאו אל הקוף על־מנת שיחלק ביניהם. הוא חילק את הגבינה לשני חלקים בלתי שווים וכל פעם הוריד נתח לעצמו כדי לאזן את המשקל. כשראו החתולים שהם עלולים להפסיד את כל הגבינה אמרו: די, אנו מסתפקים בחלוקה זו. אנו מסכימים. ואז ענה להם הקוף: אתם מסכימים אבל הצדק אינו מסכים. לגבי ירושלים אינני חושב שזה יגיע לידי כך.

לא ארצה עכשיו בעניין ירושלים. יש נסיגה רבתי מעקרון הבינלאומיות. ישנה מחלוקת בין הקתולים והפרוטסטנטים. אנגליה נוקטת עמדה — רק חלוקה.[1] הארצות הסקנדינביות רוצות להציע הקמת ועדה בין־דתית. אמריקה עוד משתעשעת בתכנית של נאמנות. האפיפיור באיגרתו אינו דורש משטר בינלאומי. הוא דורש סטטוס יורידי אבל אינו אומר איזה.[2] המזכירות הכללית של או"ם מנהלת תעמולה נמרצת בעל־פה נגד קבלת אחריות יתרה על־ידי האו"ם. היא טוענת, שהארגון אינו מוכן לכך. ואם נוסף לזה יבוא הסכם יהודי־ערבי, תרד שאלת הבינלאומיות.

השאלה היא אם אנו מוכנים לחלוקת העיר לירושלים יהודית וירושלים ערבית. אם לא — נצטרך לכבוש את העיר העתיקה ואז נופיע ככוח מתגרה. הדבר אינו בא בחשבון. אנו צריכים להיות מציאותיים ואין לראות מנוס ממציאת פתרון משותף עם עבדאללה. אני מבין לעמדתו של דיין, שלא להסכים לסיפוח חלקים לעבדאללה.

505

1. ראה מס' 489.
2. ראה הערת־עורך בעמ' 578.

אפשר אולי באופן יורידי למנוע זאת, אם זה אפשרי למעשה — אינני יודע, אבל נדמה לי שאין לנו מנוס מהקו הזה (לבוא לידי הסכם עם עבדאללה).

אינני רוצה להרחיב את המסגרת של הבירור. עוד נעמוד בפני השאלה הזאת במקומות אחרים, למשל בלייק־סאכסס. ייתכן שאמריקה תתעקש מאוד בעניין הנאמנות, אבל אנו יכולים לקבל סידור עוד יותר טוב מאשר נאמנות. אצ׳יסון הדגיש שאם הם מדברים על נאמנות הרי זה רק מתוך דאגה למקומות הקדושים ולא מתוך רצון לפרוש שלטון על שטח.

מר בן־גוריון: איני חושב שאפשר לתת עכשיו את כל ההוראות למשלחת. הדבר תלוי בהתפתחות העניינים, ודיה לצרה בשעתה. אעיר לשלוש–ארבע השאלות העיקריות.

בעניין הפליטים. בשיחה האחרונה[3] אמרתי לאתרידג׳, שאנו מוכנים לשלושה דברים:

(א) לשלם פיצויים עבור אדמות הפליטים שעיבדו אדמותיהם קודם. (מר שרת: האם נשלם לבעל אחוזה אשר לא עיבד את אדמתו?). ההתחייבות חלה רק על אלה שעיבדו את אדמותיהם ובלי כל קשר עם הפיצויים שאנו נדרוש ממדינות ערב.

(ב) לאיחוד משפחות, זאת אומרת החזרת אותם הפליטים שחלק ממשפחתם נשאר בשטח ישראל.

(ג) לשיתוף־פעולה ביישוב הפליטים במקומות אחרים אם תהיה קואופרציה בינינו לבין מדינות אחרות. הדבר יכול להיכלל בתכניות הפיתוח.

בעניין ירושלים. מסכים לדברי משה [שרת]. השאלה הקונקרטית היא בעצם רק שאלת הדרך. איך נבטיח את הדרך להר הצופים. בעניין זה אנו זקוקים לעבד־אללה. זו היא רק שאלה בינינו לבין עבר־הירדן. ישנן שתי שאלות וצריכים לראות אם אפשר לבוא בהן לידי הסכם. האחת — השטח הצפוני של ירושלים, חיבור להר הצופים. חשוב מאוד שכל השטח עד הר הצופים יהיה בידינו. אולי אפשר להשיג זאת על־ידי חליפין או בכל דרך אחרת. והיה אם תהיה מלחמה, אזי נתפוש בכוח. השנייה — כל שפת ים המלח המערבית לנו. עבדאללה מבחינתו מתקשה, ובצדק, במסירת שטח אם הדבר כרוך במסירת ישוב. בשטח הזה אין כל ישוב ערבי. זוהי אדמה שוממה, היא לא היתה שלו, היא אינה מגיעה לו. חצי מים המלח שייך לו, הוא נשאר שותף לים המלח, אבל כל החלק המערבי עד לירדן צריך להיות שלנו. ואם יש לעבדאללה עניין להגיע עמנו לידי פשרה, אזי הדבר הזה איננו כל כך בלתי־אפשרי. עלינו לקבל את המצב הקיים כמות שהוא. נשיג ויתורים — טוב. לא נשיג — הרי אנו מתכוננים.

מר מ. שרת: בעניין הפיצויים. מבקש להדגיש בעד מה נותנים פיצויים ולמי נותנים.

מר בן־גוריון: אנו נותנים לבעלי־האדמות שעיבדו את אדמותיהם כזכותם האישית על הקרקע ולא לבעלי־קרקעות אשר יש להם זכות בעלות מבלי שעיבדו בעצמם את הקרקע, אבל אם הם יחליטו שהפיצויים ילכו לקופה כללית — לא נתעקש.

3. הפגישה התקיימה ב־18.4.1949 במקום הנופש של בן־גוריון בטבריה. על הפגישה ראה *FRUS*, 1949, VI, pp. 925–7.

עניין סוריה יכול להיות רציני ביותר. אני חושב שאיננו צריכים להיפגש עם הסורים. שביתת־הנשק צריכה להיעשות פה במקום על־ידי קצינים ושימוש במפות. אנו צריכים להגיד לוועדת הפיוס: לא ניפגש עם הסורים, אנו רואים בהתנהגותם הפרה גסה של החלטת מועצת־הביטחון ואנו שומרים לעצמנו את הזכות לחופש פעולה. עליהם לדעת זאת.

מר מ. שרת: אנו צריכים להיות מוכנים לטענת הוועדה, כי אין הדבר נכון שהסורים אינם מוכנים לחתום על שביתת־נשק. הם מוכנים, אבל רק לפי התנאים שהם מציעים.

מר בן־גוריון: הדבר העיקרי הוא להשיג שלום עם שתי מדינות: עם מצרים ועם עבר־הירדן. אין בידינו להציע למצרים במידה שיש בידינו להציע לעבר־הירדן, אבל אנו יכולים להציע לה עזרה להגיע לעצמאות אמיתית. למצרים חשוב לקבל עזרה מאמריקה ולא להיות תלויה רק באנגליה. כן אנו יכולים להציע למצרים קואופרציה כלכלית. על כל פנים, צריכה להיות חתירה רבה להגיע לידי הסכם אתה.

בעניין עזה אין אנו צריכים למהר. אנו יכולים להסכים לכל מיני אפשרויות, אבל עוד חזון למועד.

אשר לעבר־הירדן הרי יש לנו אינטרסים משותפים אתה. טוב היה אילו היינו מסתדרים עם עבר־הירדן ולו גם לתקופה מסוימת.

מר ר. שילוח: בעקבות דבריו של מר בן־גוריון. שאלת עזה תעמוד על הפרק בשיחות גם עם מצרים וגם עם עבר־הירדן. היא תעלה על הפרק ונצטרך לדון בה כבר בשיחה הראשונה בלוזאן.

מר בן־גוריון: אמרתי, שאם ימסרו לרשותנו את עזה, לא נסרב ואז ברור שנקבל אותה על כל תושביה. לא נגרש אותם.

מר ר. שילוח: אם עבר־הירדן תסתדר עם מצרים שעזה נמסרת לעבדאללה, לא נוכל לעשות כלום. זוהי בעיה חמורה. אני חושב כי אסור שעזה תימסר לעבר־הירדן. זהו ניתוק הנגב הדרומי. לו היה הנגב שטח מיושב כיתר השטחים בארץ — היתה זו שאלה אחרת, אבל במצבנו כיום אני רואה החלטה כזו כמסוכנת. אנו צריכים לקבל בעניין זה החלטה ברורה.

מר מ. שרת: ברצוני להעיר שלוש הערות.

(א) שטח ואוכלוסין. אצלנו חלה תמורה בעניין זה. משכבר הימים לא הטרידה אותנו שאלת השטח. במידה שלא היינו שייכים לאלה שחשבו דווקא על ארץ־ישראל משני עברי הירדן, שאלת השטח לא עניינה אותנו. מה שהטריד אותנו זה היה הישוב, האוכלוסיה: תלודה, עלייה, יחסי הכוחות בתוך הארץ וכו׳. עם הקמת המדינה חל שינוי. המרכז עבר מאוכלוסין לשטח. אנו שיכורי ניצחון מכיבושים טריטוריאליים. אבל עלינו לגשת לבעיות באזמל של אוכלוסין ולא רק של שטח.

אני מתנגד לרעיון של קונדומיניון על רצועת עזה כל זמן שאינני מוכן לבלוע 150,000 ערבים. כיום אינני מוכן לעשות זאת. כל עוד יש סיכויים, שהאוכלוסין שם יתמסמסו בין שכניהם בארצות הסמוכות, אין אנו צריכים למהר. אם ניכנס לקונדומיניון הרי אנו מעמיסים על עצמנו לפחות חמישים אחוז מהאחריות על האוכלוסיה, אם לא למעלה מזה. אדמת האנשים האלה בידינו וברגע שאנו נעשים אחראיים לפרנסתם טבעי הדבר שיהיה לחץ עלינו להחזירם למקומותיהם הקודמים. משום כך הריני מתנגד לזה. בכלל אם אנו מדברים על שטח אדמה יש לראות קודם מי יושב שם, יש

לקחת בחשבון את האוכלוסיה. אין לנו כל עניין ביישוב ערבים בשטחים שכיום אינם מיושבים על־ידי ערבים.

(ב) צריכה להיות גמישות ידועה לגבי הערכת רווח והפסד במקרים שונים. אני רוצה לעמוד על שתי בעיות: רצועת עזה וסוריה רבתי. אנו צריכים להתנגד לסוריה רבתי במידה שזה קשור בנו, אבל אסור לנו להתעלם משני שיקולים כנגד: (1) האפשרות שלא נוכל למנוע סוריה רבתי; (2) אסור לנו להתעלם מהאפשרות והסיכוי להרוויח משהו אם סוריה רבתי בכל זאת תוקם. יש לנו יותר סיכויים לקבל את החלק המערבי של ים המלח במקרה שתוקם סוריה רבתי. אין אני אומר שבגלל זה אנו צריכים להסכים לכך, אבל התנגדותנו לסוריה רבתי אינה צריכה להביא אותנו לידי החמצת רווחים מסוימים שנוכל להפיק מכך.

הוא הדין לגבי רצועת עזה. אני נוטה יותר לעמדתו של ראובן [שילוח]. רצוי לנו למנוע מעבדאללה תקיעת יתד משני עברי הצוואר. אף־על־פי־כן איננו יכולים להתעלם גם כאן משני דברים: (1) ישנם נתונים להסכם בין מצרים ועבר־הירדן להעביר את עזה לעבר־הירדן. למצרים — עזה אינה נכס, זוהי מעמסה. (2) אנגליה היא בתוך העניין ואם מצרים תראה אפשרות לקבל ממנה כנגד עזה תמורה במקום אחר, בסודאן למשל, — היא תעשה זאת. גם במקרה זה אנו יכולים להרוויח הרבה עבור הסכמתנו. הם זקוקים למעבר הנמצא בידינו. גם כאן אין להחמיץ אפשרויות.

סגן־אלוף דיין: אם לא ניתן הסכמתנו היוכלו הם לעשות זאת בלעדינו?

מר מ. שרת: אינני יודע. אולי יקימו שם מושבה נפרדת.

(ג) הערה עוד יותר כללית בנוגע למוקדם ומאוחר. אין אנו צריכים לקבוע סידורים לעולמי־עד אלא לזמנים מסוימים. הדבר הראשון שאנו מעוניינים להגיע אליו במהירות האפשרית הוא שלב אשר בו ההסדרים הטריטוריאליים הנוגעים לארץ־ישראל אינם מהווים יותר נושא לדיונים באומות־המאוחדות. זהו עניין בין מדינות עצמאיות שכנות והאומות־המאוחדות יכולות להתערב רק במקרה של סכסוך, בדומה להתערבותן בסכסוכים בין מדינות אחרות בעולם, ולא משום שאנו ילד של או״ם או מפני שהן ירשו את המנדט וכו׳. חשוב מאוד להגיע לחיסול בעיית ארץ־ישראל באו״ם ולסתום עליה את הגולל בצורה זו או אחרת. אין לתת לדבר להיסחב אף אם נצטרך לשלם מחיר לשם כך. כל זמן שהשאלה עומדת על הפרק, יש למדינות חברות או״ם אפשרות לסחוט מאתנו משום שאנו תלויים בהן. אנו צריכים להשתחרר מתלות זו ולהשתדל שהעניין ירד מעל הפרק.

בתקופה הזאת אנו צריכים להגיע לידי חיסול בעיית הפליטים, להגיע לכך שהבעיה לא תלחץ עלינו יותר. צריך להגיע לפתרון בעיות קליטת העלייה וצמצום הצבא, ועוד תעמודנה בעיות אחרות. אין אנו צריכים לראות את המסמרות שאנו קובעים עתה כקבועים לדורות, אלא כהוראת שעה. לפי קו זה יש לקבוע מסמרות ולא לקבוע מסמרות.

[.....]

תזכיר של ל. כהן
Note by L. Kohn

העתק: 130.02/2447/3

[Tel Aviv], 24 April 1949

NOTE ON THE ARAB REFUGEE PROBLEM

It is to be anticipated that when our delegation arrives at Lausanne it will be met by the categorical demand of the Arab delegations that the refugee problem should be placed first on the agenda, and that the Palestine Conciliation Commission will support that demand.

To meet this contingency, I would suggest that our delegates should take an early opportunity of explaining our position on the whole question somewhat on the following lines to the members of the Palestine Conciliation Commission individually:

When we say that the discussion of the Arab refugee problem can be taken up only as part of the general peace settlement, this is not a mere figure of speech. For us the Arab refugee question is primarily a security problem. It should be obvious to any fair-minded man that the State of Israel cannot be expected to agree to any settlement of the Arab refugee question which would involve a danger to its own security and stability. Can we in fairness expect that the Arabs who return will sincerely accept the new order and become peaceful and loyal citizens of Israel? It is common knowledge that the bulk of the Arab population of Palestine were not loyal citizens of the Mandatory regime. Their opposition to it was essentially based on the Jewish National Home provisions of the Mandate. Is it to be assumed that they are likely to become loyal citizens of the State of Israel, which is the Jewish National Home translated into reality?

It may, in parenthesis, be observed that even in Europe the national minorities have nowhere wholeheartedly accepted the political framework of the State in which they found themselves placed by the 1919 Peace Settlement. Loyalty has always been forced and dubious. The minorities in Eastern European States were without exception bridgeheads of their neighbouring "motherland" and eagerly seized any opportunity that offered itself of being joined to it. The case of the Sudeten Germans is the most striking instance.

507

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X317. התקבל: 26.4
נוסח יוצא: 93.01/2180/35
נוסח נכנס: 130.09/2337/11

New York, 25 April 1949

Further my X316.[1] 1. Americans suggest head our delegation makes statement Lausanne eve conference following lines: (1) We have arrived to make peace with Arab world with assistance U.N. (2) Just as armistice conferences succeeded, so we determined attempt settle all outstanding political, humanitarian, problems by peaceful discussions. (3) Arab-Jewish peace is our major international objective etcetera. Americans will then say our peaceful intentions sufficiently clear without discussion [First] Committee, will advocate swift vote. Please cable immediately if this will be done so that can inform Acheson when seeing with Eliahu [Elath] tomorrow.[2]

2. Bernadotte becomes urgent. Hope for speedy action.[3]

3. On termination Syrian talks[4] Bunche will make helpful statement [Security] Council. What is likely date conclusion? Also do you wish me say anything Council apart from obviosities?[5]

Eban

507

1. מברק של אבן אל שרת ובו דיווח על פגישה עם משלחת ארצות־הברית לאו״ם שהציעה נוהל מהיר לדיון בקבלת ישראל לאו״ם. (המברק, מיום 25.4.1949, בתיק 93.01/2180/35.)
2. שרת השיב בחיוב (ראה שרת אל אבן, 26.4.1949, 93.01/2180/35). על הפגישה עם אצ׳יסון, ראה מס׳ 510, 511. ראה גם מס׳ 514.
3. ב־24.4.1949 הגישה ישראל לממשלת שוודיה את הדין־וחשבון הרשמי על רצח הרוזן ברנאדוט. (ראה שרת אל אונדן, 24.4.1949, 93.03/72/23.)
4. שיחות שביתת־הנשק עם סוריה.
5. ראה כרך 3, מס׳ 289.

מ. שרת אל א. אבן (ניו יורק)
M. Sharett to A. Eban (New York)

מברק מוצפן Y127
נוסח יוצא: 130.09/2329/3
נוסח נכנס: 93.01/2180/35

Tel Aviv, 25 April 1949 (13.05)

Last meeting Armistice Committee[1] Transjordan without U.N. participation.

(1) Delimitations lines around Jerusalem resulted complete cession railway line to us with effect May first, meanwhile strictly secret.

(2) Result same agreement international zone around Government House squashed to vanishing point which is Government House only, Girls Farm and Arab College included our territory; balance area to [Arab] Legion.

(3) Agreed tentatively, subject final approval both Governments, free access for us Scopus, same to Arabs Bethlehem road; at beginning only vehicle traffic, no searches, but tanks, artillery, armour not be allowed. Mixed Israeli-Transjordan guard units to be established Police School north and certain point south control traffic.

(4) Transjordan agreed evacuate entire Latrun bulge enabling resumption water supply and placing entire Ramleh–Shaar Hagai road our hands but insisting cession by us area with important villages to northeast Latrun–Ramleh road which we consider excessive. We indicated area we prepared evacuate. Question be probably resolved next meeting by compromise.[2]

Sharett

הערת־עורך
Editorial Note

ב־25 באפריל סעד וייצמן על שולחנו של הנשיא טרומן. במהלך הפגישה שוחח וייצמן עם הנשיא על קבלת ישראל לאו״ם, בינאום ירושלים, בעיית הפליטים הערביים והסדרי גבולות בין ישראל ומדינות ערב (ראה אילת אל שרת, W199, 25.4.1949, 130.09/2308/9; Memorandum of conversation, by the Secretary of State, 25 April 1949, *FRUS*, 1949, VI, pp. 943–4).

508

1. הוועדה המיוחדת, שהיתה צריכה לקום על־פי סעיף 8(1) של הסכם שביתת־הנשק עם ירדן כדי לדון ולפתור את הבעיות שעדיין היו תלויות ועומדות בין שני הצדדים (ראה כרך 3, נספח ח).
2. ראה מס׳ 518.

509

ח. וייצמן אל הנשיא טרומן (ואשינגטון)
Ch. Weizmann to President Truman (Washington)

העתק: 93.08/375/18

Washington, April 26, 1949

My dear Mr. President,

Our meeting yesterday was a memorable occasion and again, on behalf of my government and myself, I thank you for your hospitality and profound understanding.

Because of the peace negotiations about to begin in Lausanne, I was especially heartened by your observations regarding the admission of Israel to the United Nations. So long as the Arab governments seek by political means to destroy the elements of stability in the present situation, neither Israel nor the Arab peoples will be free to turn their energies to peaceful development. No single act, in my judgment, will contribute so much to the pacification of the Middle East, as the speedy admission of Israel to the United Nations, and the withdrawal of this final act of recognition from the arena of political debate.

I was also extremely happy to learn that you were familiar with the position of my government on the question of Jerusalem. As I stated last Saturday, although Israel bears a direct and inescapable responsibility for Jewish Jerusalem, I am satisfied that there is no real incompatibility between the interests and concerns of Christianity, to which His Holiness the Pope has recently given eloquent expression, and the aspirations of the people of Jerusalem to assure their government and security in conformity with their national allegiance. I firmly believe that a harmonious solution of this problem can swiftly be secured with international consent. The concern which you expressed and the considerations which you emphasised lend added force to the urgency for a speedy and broadly acceptable solution.

I stress again that we are fully mindful of the problem of the Arab refugees and of our own obligations toward them. But, except to a limited degree, the answer lies, as I stated, not in repatriation but in resettlement. As a scientist and a student of the problem, I know the possibilities of development of the Middle East. I have long felt that the underpopulated and fertile areas in the river valleys of Iraq constitute both a seductive invitation to neighbouring countries and a massive opportunity for development and progress in the Middle East. Similar opportunities exist also in northern Syria and western Transjordan. In that development the government of Israel will make its contribution.

For all that you have done, Mr. President, in facilitating the establishment and recognition of my country — beginning with your plea for the

admission of 100,000 Jewish refugees[1] — I again express the profound gratitude and thanks of the people of Israel. Your leadership has been a source of inspiration and encouragement to us. And under your leadership I look forward in the long future to warm and friendly relationships between the government of the United States and the government of Israel.

Yours sincerely.

510

א. אילת וא. אבן אל מ. שרת
E. Elath and A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן W202. התקבל: 27.4
נוסח נכנס: 130.09/2308/9

Washington, 26 April 1949

Long talk Acheson, Satterthwaite. We outlined admission problem stressing especially importance begin Lausanne fortified in status and prestige. We briefly recapitulated Jerusalem position and hopes reach boundary settlement Lausanne. Acheson replied U.S.A. favoured admission, would vote and help, but capacity to help limited by ourselves. Said disappointed negative results Sharett['s] talks[1] had hoped for statement indicating earnest effort meet his position on Jerusalem, refugees, boundaries.[2] Several weeks elapsed before Weizmann['s] statement, which very helpful, on Jerusalem.[3] Suggested early talk Spellman[4] and believed question on way to solution. On boundaries, U.S.A. wanted Arab-Jewish agreement in give-take spirit, had believed this to be Sharett view but Ethridge cabled B[en]-G[urion] insists on what we have we hold, irrespective of prospects agreement. We reaffirmed our aim is settle boundaries by agreement, naturally standing out for best arrangement but agreement as fundamen-

509

1. הנשיא טרומן השמיע דרישה זאת מאז עלותו לשלטון באמצע 1945.

510

1. ראה מס' 477.
2. ראה מס' 507.
3. ב־23 באפריל נאם וייצמן בפגישה רבת־משתתפים בניו־יורק. הוא התעכב במיוחד על בעיית ירושלים וציין שהוא משוכנע כי אין כל ניגוד בין האינטרסים של הנצרות ובין השאיפות של תושבי ירושלים, ובעזרת רצון טוב מצדם של שני הצדדים אפשר יהיה למצוא במהרה פתרון הארמוני, שאפשר יהיה לכוננו ולבצרו על־ידי הסכמה בינלאומית. (ראה "על המשמר", "ניו יורק טיימס", 24.4.1949).
4. הקרדינל פרנסיס ספלמן, הארכיבישוף של ניו יורק, נשיא ה־Catholic Near East Welfare Association.

tal aim; witness armistice talks which succeeded give-and-take. Believe we reassured him this point, but would still like to confirm impression Sharett left with him. Most serious point refugees. Acheson disappointed our complete negation any gesture on possibility partial repatriation. We maintained this problem discussable in peace conference, could not give away our cards beforehand. Do not believe he satisfied. Ethridge persistently cabling in pessimistic critical terms on possible failure Lausanne owing our stubbornness. We believe Ethridge is primary factor in Israel's relations U.S.A. and U.N., should be attended to accordingly. Important Lausanne statement, if cannot be more specific, should at least state "amongst problems we aspire solve by negotiations and agreement with Arab states are settlement of final boundaries and of refugee problems in Near East".[5]

Elath, Eban

511

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X323. התקבל: 28.4
נוסח יוצא: 93.01/2180/35
נוסח נכנס: 130.09/2329/6

New York, 27 April 1949

General impression Acheson talk[1] is that despite successful armistice [negotiations] Americans still apprehensive to degree of panic as to real hopes success at Lausanne. In place Bunche's persistent optimism success they have Ethridge's morbid fear of failure. Believe earnest talk Walter [Eytan]-Ethridge emphasising our vital interest in peace settlement would be useful.

Eban

.5 השווה מס' 514. ראה גם, Memorandum of conversation, by the Secretary of State, 26 April 1949, *FRUS*, 1949, VI, pp. 944-947.

511
.1 ראה מס' 510.

512

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X325
נוסח יוצא: 93.01/2180/35

New York, 27 April 1949

Reference document with Israeli statement to be proposed by Conciliation Commission.[1] We see no reason why cannot make statement paragraph (1), (2) and, with qualifications, (3) which repeat positions we have already taken; similarly (4), but in less far-reaching terms; (5) but without external investigation, and first and third sentence of (6). Believe such statement entirely noncommittal in substance and would go far satisfy Acheson. If do not intend such detailed Lausanne statement, please consider if statement makeable in *ad hoc* Committee.

Eban

513

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X326. נשלח: 28.4; התקבל: 29.4
נוסח יוצא: 93.01/2180/35
נוסח נכנס: 130.09/2329/6

New York, 27 April 1949

Conversations Lie and others reveal American position as follows: They will support us formally in votes, statement and procedure, but will not press other delegations strongly unless some satisfaction given on our approach refugee problem, similar our clarification Jerusalem attitude. Cannot predict outcome one way or other if this reserve remains. If statement can be made without substantial commitment or prejudice Lausanne would strongly urge it especially as non-admission itself would prejudice Lausanne, increase pressure upon us. Am suggesting draft in separate cable[1] either for Lausanne release or here.[2]

Eban

512
1. ראה מס' 514.

513
1. מס' 514.
2. ראה גם מס' 510, 512.

514

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק 1638. התקבל: 28.4
נוסח יוצא: 93.01/2180/35
נוסח נכנס: 130.02/2447/2

New York, 27 April 1949 (10.32)

Reference my 326.[1] Would suggest following statement, either embodied Walter [Eytan]'s remarks opening Lausanne, or for use here suitable occasion:

(1) Problem Arab refugees is direct consequence war launched Arab states, which therefore entirely responsible this as well as other forms suffering inflicted by said war.

(2) However consequent problem has raised deep humanitarian issue, also serious implications for future peace, development, welfare Mid-East. Memisrael [Government of Israel] believes solution problem inseparably linked with solution outstanding issues between it and Arab states and no satisfactory solution possible except by restoration peace in Near East. Solution can't be isolated from final settlement creating conditions cooperation between Israel and neighbours.

(3) Memisrael earnestly anxious contribute to solution this problem though not of its making. This anxiety proceeds from moral considerations and from Israel's vital interests in stable conditions throughout Near East. Any rehabilitation Arab refugees in any part Near East whether in Israel or neighbouring countries involves intricate tasks resettlement. The two principles most widely advocated are: (a) resettlement refugees in places whence they fled, thus creating large minority problem in Israel placing masses Arabs under rule of government which, while committed enlightened minority policy, is not akin to these Arabs in language, culture, religion, social, economic, institutions; (b) resettlement refugees in areas where they will live under government akin them in spirit, tradition, wherein their smooth integration immediately possible with no resultant political friction. Moreover study economic, irrigation, other potentialities underpopulated, undeveloped, areas Arab states reveals greater possibilities stable solution this method than resettlement in Israel. For these reasons Memisrael contends resettlement neighbouring areas be considered as main principle of solution. Nevertheless Memisrael always maintained, still maintains, its willingness consider partial repatriation refugees. Numbers of those whose return may be considered in context of peace settlement, is matter for negotiations between parties in coopera-

514

1. מס' 513.

tion with U.N. and will depend large extent on prospects establishing formal peace at present pending detailed enquiry not yet ascertainable either how many wish return under conditions prescribed by Assembly or how many Israel can receive in light political and economic considerations. First objective Lausanne will be reach agreement by direct negotiation on contribution to be made by each government towards settlement this grave problem.

(4) Memisrael has already announced its acceptance of obligations to make compensation for lands abandoned. Entire question of compensation may well be settled by negotiations at Lausanne as well as general question reparations and war damage and disposition of Arab assets under Israel control. Memisrael prepared give immediate consideration to its obligation under normally accepted principles international law and equity.

(5) Memisrael reaffirms its obligation protect persons, property, all communities within its borders. It will discountenance any discrimination or interference with rights, liberties, individuals or groups forming such minorities. Memisrael looks forward restoration peaceful conditions which might enable relaxation in the liberty of persons or property. It would be reasonable expect Arab governments now that armistice prevails and peace talks begun contribute to improvement atmosphere by similar declaration of willingness relax measures instituted against Jewish minorities their countries.

(6) In any case, Israel looks forward early and complete application its constitutional provisions on rights of minorities.

(7) Deeply conscious humanitarian problems involved, Memisrael observes with sympathy efforts international, governmental, non-governmental, agencies alleviate immediate plight refugees suffering hardships as result war. Memisrael prepared lend its full assistance these efforts including technical, medical, assistance if required.

(8) While discussions of solution proceed Memisrael maintain vigilant policy of preventing damage or loss to property abandoned by refugees.

(9) Memisrael feels deeply that prolongation this distress without alleviation and final settlement undermines stability Near East, maintenance of which is its vital interest. While thus indicating its readiness do all possible to contribute to solution and while welcoming international initiative in that regard, Memisrael hopes that states which caused problem by their initiative in proclaiming war last year will face up squarely their responsibilities and to undeniable opportunities available to them for settling problem in manner beneficial their own economic needs and those of development in vast underpopulated areas Arab states. Immediate declaration by all governments of their desire for early peace settlement would create favourable atmosphere discussion this problem.[2]

Eban

2. השווה גם מס' 517.

515

ג. הירש אל מ. שרת
G. Hirsch to M. Sharett

מברק מוצפן ET1

נוסח יוצא: 130.02/2442/5

לוזאן, 27 באפריל 1949

פגישה ראשונה עם הוועדה הבוקר. החלפת ברכות לבבית. אתרידג׳ פתח בבקשה שישראל תצהיר עמדתה בשאלות: (1) פליטים, (2) ירושלים, (3) גבולות. אנו עמדנו על הנקודות הבאות:

(א) מטרתנו השגת שלום בר־קיימא במזרח התיכון. הסברנו מדוע לא תוכל בעיית הפליטים למצוא את פתרונה לפני השגת השלום. (ב) יש למנוע כפילות שיחות בלייק־סאכסס וכאן על אותן בעיות מתוך חשש שהצהרות שם תזקנה למשא־ומתן כאן. ביקשנו מן הוועדה להסב תשומת־לבה [של] לייק־סאכסס לדבר. אמרו שיוועצו. אנא הבריקו לאבן. (ג) הודענו כי איננו מוכנים לשוחח עם סוריה על שלום לפני החתם הסכם שביתת־נשק. הוועדה גילתה הבנה לעמדתנו וביקשתנו להודיעה על השתלשלות העניינים במשא־ומתן בצפון. אנא הבריקו. סוף דין־וחשבון.

לידיעתכם: (1) הוועדה מתכוונת לשבת לחוד עם כל אחת ממשלחות הערבים. (2) מוכנה להגיש לנו עזרה כדי להפגישנו עם הערבים בנוכחותה ושלא בנוכחותה. אבקשכם: (א) להבריק הנחוץ לאבן. (ב) להמציא לנו קוד עם ניו יורק. (ג) קווכם בדבר שיחת הנשיא על מאה אלף ערבים חוזרים.[1]

הירש

516

ל. כהן אל מ. שרת
L. Kohn to M. Sharett

מקור: 130.02/2443/3

[תל אביב], כ״ט בניסן תש״ט
28 באפריל 1949

ברצוני לסכם בקיצור את השקפתי בעניין הבעיות העומדות עכשיו על הפרק כפי שהסברתי אותה באחת הישיבות האחרונות של משרד החוץ ובשיחתנו הקצרה אחרי הישיבה האחרונה, שאתה השתתפת בה.[1]

515

1. לאחר פגישתו של וייצמן עם הנשיא טרומן (ראה הערת־עורך, עמ׳ 591) פורסם בעיתונות כאילו וייצמן הציע שישראל תקבל חזרה מאה אלף פליטים. ידיעה זו הוכחשה לאחר מכן. (ראה שרת אל אבן, Y128, 25.4.1949, 130.09/2329/12.)

516

1. ראה מס׳ 505.

(1) נקודת מוצא שלי היא בעיית ירושלים. הצלחנו במידה ניכרת להוכיח לעולם הרחב, שתכנית האינטרנציונליזציה של כל העיר איננה בת־ביצוע. האלטרנטיבה שהצענו היא חלוקת העיר וצירוף חלקה היהודי למדינת ישראל. בדבר העיר העתיקה והרובעים הערביים בעיר החדשה לא דיברנו ברורות. דיברנו על משטר בינלאומי בעיר העתיקה ועל אפשרות של צירוף אי־אלה חלקים של העיר החדשה למדינה ערבית. רמזנו גם על אפשרויות של חליפין, כדי להשיג את שייך ג׳ראח ולהבטיח את הדרך לאוניברסיטה.

(2) דעתי היא, שעלינו להמשיך בדרך זו כטכסיס, אבל אין עלינו להתעלם מהעובדה, שגם תכנית החלוקה אינה בת־בצוע. חלוקת עיר על־ידי גבול מדיני אפשרית — כמו שהראה הנסיון בגבול האמריקאי־קנדי והגרמני־שוויצרי — בזמן שקיימים יחסי ידידות בין שתי המדינות ואין שום סכנה של הפרעות. לא כן בירושלים. קשה לתאר איך נוכל לשמור על הביטחון בחלק העיר הנמצא בידינו, אם החלק השני נמצא תחת שלטון ערבי. דיברתי על כך עם מר יחזקאל סהר, ראש המשטרה, והוא מאשר את דעתי. יקרו אינצידנטים בלי סוף, תהיה הברחה ובריחה של פושעים וכו׳ וכו׳, והמצב לא יחדל מלהיות מתוח. במשטר כזה ירושלים לא תהיה עיר של שלום. ברור שבתנאים כאלה אי־אפשר להעביר את כל המנגנון הממשלתי, או אפילו את רובו. קיימת גם סכנה רצינית, שחלוקת ירושלים תיהפך ליסוד תנועה אירידנטיסטית בתוכנו ותרעיל את כל חיינו הפוליטיים.

(3) מהסיבות הנ״ל אני נוטה לדעה, שאין לנו ברירה, אלא להתחיל כבר עכשיו לעבוד בכיוון מסירת כל העיר לשלטון מדינת ישראל. בתוך השלטון הזה נוכל להציע סידורים מיוחדים: (א) בשביל העיר העתיקה והמקומות הקדושים בכלל; (ב) בשביל הרובעים הערביים בעיר החדשה. בנוגע לעיר העתיקה נוכל אולי להקים משטר מיוחד דומה במקצת — אבל לא לגמרי — להסדר של עיר הוואטיקן. נוכל לסדר שם משטרה מיוחדת, דומה לגארדה השווייצרית. נוכל לתת זכויות מיוחדות לכנסיות, למנזרים ואולי גם איזו סמכות משפטית לבתי־דין של העדות האלה על חבריהם ונזיריהם. נשפר את העיר העתיקה, נכניס שם סידורים סניטריים ונהפוך אותה למרכז אשר ימשוך מבקרים ותיירים מחוץ־לארץ. ומה שנוגע לרובעים הערביים מחוץ לעיר העתיקה, אולי נוכל לתת להם עיריה מיוחדת. כמובן, שגם בעיר העתיקה יהיה משטר מיוחד בשביל המקומות הקדושים של האיסלאם עם משטרה מוסלמית במסגד עומר ובמסגדים האחרים, אשר בתוכה.

(4) ישנם שני גורמים שאותם עלינו לשכנע בכדי להשיג את מטרתנו: (א) הכנסיות; (ב) המלך עבדאללה. מה שנוגע לכנסיות, יש יסוד להנחה, שעמדתן יותר גמישה משחשבנו. הן בעיקר מעוניינות בשמירה מעולה על המקומות הקדושים, בחופש הכניסה אליהם ובהקמת משטר של שלווה ויציבות בירושלים כולה. הן מתחילות להבין שרק מדינת ישראל תוכל, במצב הנוכחי, להבטיח את כל זה. משטר בינלאומי, שאין לו קשרי תחבורה עם העולם החיצוני, שהנו תלוי בדבר השגת אספקה, צבא, נשק וכו׳ בחסד מדינת ישראל ומדינת ערב, בהחלט לא יוכל להבטיח את שלום העיר במידה מספקת. במשטר בינלאומי מוכרחים להיכלל גם הרוסים, שיש להם נכס רב בעיר. זה מסביר את התגובה החיובית של הוואטיקן להרצאתו של ד״ר וייצמן בניו יורק.[2] ״הסטטוס היורידי המובטח בעזרת ובשיתוף כל האומות שוחרות

2. ראה מס׳ 510 והערה 3 שם.

השלום״, שדובר עליו בתגובת הוואטיקן להרצאת ד״ר וייצמן, משתלב יפה עם מה שאני מציע פה. אני בטוח גם שאם נוכל לשכנע את הנשיא האמריקאי שיקבל את הצעתנו, אזי האפיפיור והכנסיות האחרות יהיו מוכרחים להשלים איתה.

(5) נשארת השאלה, אם ואיך נוכל להשיג את הסכמת עבדאללה, השולט עכשיו על חלק מהעיר, וזה מביא אותי להצעתי העיקרית. ברור, שבזמנים נורמליים לא היה שליט ערבי מסכים למסור את כל העיר לידי שלטון יהודי. אבל המצב הנוכחי הוא מצב יוצא מהכלל ובעל פוטנציאליות גדולה, וזה אך ורק בגלל התיאבון [—] של עבדאללה להשתלט על סוריה. לשם השגת מטרה זו הוא יהיה מוכן, לפי דעתי, להקריב אפילו את ירושלים. ברור גם שבשבילו דמשק היא עיר בירה הרבה יותר טבעית ובטוחה מירושלים, אשר בה, אפילו במקרה הכי טוב, תהיה לו התערבות בלתי־פוסקת מצד העולם הנוצרי והיהודי. בדמשק הוא ישלוט כמו שפארוק שולט בקאהיר ואחיו פייסל שלט בבגדד. אך בכדי שנוכל להשיג את ויתורו על ירושלים, עלינו לחייב כבר מעכשיו — ולא ברגע האחרון כשהדבר יתגשם בלי או נגד רצוננו — את סוריה רבתי, עלינו לעודד אותו ולעזור לו כמיטב יכולתנו להשיג את מטרתו זו.

(6) אני יודע שהצעתי זו מתנגדת לקו שמצא את ביטויו ברוב הדברים שנאמרו בשיחות האחרונות של משרד החוץ ויועציו הצבאיים. ההתנגדות הזאת לסוריה רבתי מבוססת מצד אחד על הפחד מפני מדינה ערבית חזקה, אשר תקיף אותנו מהצפון ומהמזרח, ומצד שני מהדאגה, ששלטון עבדאללה יהיה לאמיתו של דבר שלטון בריטי. מה שנוגע לדאגה הראשונה: אני נוטה לדעה, שדאגה זו אינה מבוססת. במשך זמן ארוך לא תהיה סוריה רבתי מדינה מעור אחד. לא בנקל יימצאו אנשי דמשק וחלב (אלֶפּוֹ) תחת גג אחד עם הבדואים מעבר־הירדן ומה שיקשה עוד על התמזגות שני החלקים תהיה העובדה, שלא סוריה המתקדמת והמפותחת השתלטה על עבר־הירדן הפרימיטיבית, כי אם להפך — הפרה הרזה אכלה את הפרה השמנה וזאת האחרונה אף פעם לא תשכח את זה. לא רק שצירוף סוריה אל עבר־הירדן לא יחזק את כוחו הצבאי של עבדאללה, כי אם, לפי דעתי, יחליש אותו. חלק ניכר של הלגיון ייאלץ לשמור על דמשק וחלב כדי למנוע מרד. עשרות בשנים יעברו עד שעבר־הירדן תעכל את סוריה ובינתיים אנחנו נתחזק בארצנו. ומה שנוגע לסכנה האנגלית, ברצוני להזכיר, שהמחלקה הערבית של משרד החוץ[3] מזמן נוקטת עמדה שדווקא במידה שתחום שלטונו של עבדאללה יתרחב, הוא יוריד מעליו את עול מלכות אנגליה. הדברים הברורים שאנשיו אמרו לבאי־כוחנו בזמנים האחרונים, שאין לעבדאללה שום כוונות להביא את האנגלים לצד השני של הירדן, חלים גם על התפשטותו צפונה.

(7) בכל אופן עלינו לעשות מאמץ לנצל את ההזדמנות היוצאת מהכלל שניתנת על־ידי [— —] המלך עבדאללה להשיג באיזה אופן שהוא את מטרתו להקים את סוריה רבתי ולשלוט בה. לא בנקל יחזור מצב כזה, שחלק מירושלים ומארץ־ישראל יהיו בידי שליט ערבי, שיש לו הרהורי לב כה כבירים בנוגע לסוריה ואשר מוכן לשלם כל מחיר בכדי להשיג את מטרתו זו. ההתנגדות שקיימת בסוריה לתכניותיו ושמצאה את ביטויה בהתפתחות של הימים האחרונים[4] — היא היא שמחזקת עוד את עמדתנו

3. רוצה לומר, מחלקת המזרח התיכון.
4. רומז, כנראה, לביקורו של ראש־ממשלת עיראק נורי סעיד בסוריה ולדיונים על שיתוף פעולה צבאי בין שתי המדינות שהתנהלו במהלך הביקור.

במשחק הזה. ברור, שבאותה המידה שעבדאללה נתקל במכשולים בדרכו, הוא יהיה עוד יותר תלוי בעידוד ובעזרה מצדנו. אני מציע, איפוא, שיישלח שגריר מיוחד בימים הקרובים לרבת עמון לברר מה נוכל להשיג מהמלך — בעיקר בעניין ירושלים.

ל. כהן

517

מ. שרת אל ג. הירש (לוזאן)
M. Sharett to G. Hirsch (Lausanne)

מברק LS/339

נוסח יוצא: 130.02/2441/1

Tel Aviv, 28 April 1949

Meet Walter [Eytan] give him following text statement releasable on arrival:

> We arrived Lausanne imbued most sincere desire explore all avenues of lasting honourable peace with our neighbours under general auspices U.N. and by direct contact delegations Arab states, which concluded armistice agreements with our Government. Successful conclusion armistice agreements with governments Egypt, Lebanon, Transjordan encourages our Government in hope new phase negotiations initiated by Conciliation Commission will likewise bear fruit and lead to formal permanent peace Israel–Arab world. We determined use all possible efforts settle all outstanding questions means peaceful discussion. It is sincere hope our Government, Lausanne discussions may lead complete stabilisation relations between us neighbouring Arab states including each case undertaking respect common boundaries as well as to permanent settlement and rehabilitation of all those who left their homes in course of armed attacks against Israel.[1]

He can make verbal, stylistic, alterations. He may arrange question regarding Syria and give suitable reply.[2] Cable full text release Eban.[3]

Sharett

517

1. השווה מס' 514.
2. ראה מס' 515.
3. ראה מס' 523 והערה 1 שם.

518

מ. שרת אל ו. איתן
M. Sharett to W. Eytan

מברק מוצפן TE1. התקבל: 29.4
נוסח יוצא: 130.02/2442/7

תל אביב, 28 באפריל 1949

למברק הירש.[1] 1: (א) יש לברר לוועדה בשלב מתאים עמדתנו בשאלת ירושלים והיא שלא ניכנס למשא־ומתן עם שום מדינה פרט לעבר־הירדן, שאתה אנו מעדיפים משא־ומתן ישיר, קודם־כול במסגרת הוועדה המיוחדת לשביתת־הנשק. (ב) בישיבת הוועדה המיוחדת אתמול קיפאון ונסיגה.[2] ראשית כנראה מתחרטים על ההסכם לביטול איזור או״ם סביב ארמון הנציב, שנית כנראה מחזיקים בהסכם על גישה להר הצופים ולבית לחם אך העניין לא נקבע סופית, שלישית מרחיבים דרישתם לשטח תמורת לטרון ודיין סירב לדון בהצעתם. לא קבעו המשך לפגישה, בטענה שיוצאים ללוזאן. דיין הודיע שלא נדון על ירושלים בלוזאן וספק אם נדון בכלל אתם בלוזאן בטרם נגיע להסכם במסגרת הוועדה, ביחוד לגבי הר הצופים ולטרון. מה דעתכם? ברגע האחרון מודיעים על תזוזה בעניין הרכבת: באחד במאי בבוקר מוכנים חמישה קציני לגיון בלווית או״ם להיפגש עמנו למסירת השטח. (ג) ליתר ביטחון חוזר: הנשיא מכחיש גרסת ״ניוז אוף די וורלד״.[3] לדבריו אמר לבותבי,[4] שיש כבר בישראל כמאה אלף ערבים וזה די והותר. (ד) ההגיב יושב־ראש הוועדה? נא ענו מה תגובתו.[5]

שרת

519

א. ששון אל מ. שרת
E. Sasson to M. Sharett

מברק מוצפן ET2
נוסח נכנס: 130.02/2442/5

לוזאן, 28 באפריל 1949

בשיחה פרטית עמד בואסנג׳ה על התביעות הטריטוריאליות של הסורים בדבר מקורות הירדן ומוצא לים דרך גליל מערבי ותמך בהן. הוא גילה כי הלבנון מוכן לחתום על שלום, אך איננו רוצה להיות הראשון. בואסנג׳ה מרכז את כל מאמציו

518

1. מס׳ 515.
2. ראה מס׳ 508.
3. ראה מס׳ 515 והערה 1 שם.
4. ג׳ון בּוּתבּי, חבר פרלמנט בריטי, שמרני; סופר ועיתונאי.
5. לא נמצאה תשובה למברק זה.

בשלושה דברים: (א) ירושלים, (ב) ויתורים לסורים, (ג) הוצאת הפליטים שבלבנון וסוריה. רצוי לגייס את פישר לפעולה בקיי־דורסיי. בואסנג׳ה רמז כל הזמן, שכל עמדה קיצונית מצדנו כאן תפריע לקבלתנו לאו״ם. דרש במפגיע ג׳סטה מידית בעניין פליטים, לפחות בתיקון חוק הרכוש הנטוש, אחרת [ה]ערבים לא יזוזו.

ששון

520

א. ששון אל מ. שרת
E. Sasson to M. Sharett

מברק מוצפן ET5
נוסח נכנס: 130.02/2442/5

לוזאן, 28 באפריל 1949

בשיחות פרטיות עם אתרידג׳, בואסנג׳ה ויאלצ׳ין השגנו את הסכמתם (א) לא להעמיד יותר במרכז הדיונים הרשמיים והבלתי־רשמיים את בעיית הפליטים. (ב) לא לקיים יותר לפי שעה ישיבות רשמיות. (ג) ללחוץ על הערבים לקיים פגישות ישירות אתנו. (ד) לא לקבוע אגנדה אחת לכל המדינות הערביות, כי אם לקבוע לכל מדינה את הדברים המעניינים אותה באופן ישר בלבד. (ה) לקבוע את השלום ואת הביטחון במזרח הקרוב כתנאי וכנקודת מוצא לכל הדיונים.

ששון

521

א. אבן אל ג. הירש (לוזאן)
A. Eban to G. Hirsch (Lausanne)

מברק 1654
נוסח יוצא: 93.03/72/17
נוסח נכנס: 130.02/2441/1

New York, 29 April 1949

Suggest you indicate to [Conciliation] Commission impropriety their taking action whether publicly or privately against our admission. This not within their terms reference, moreover to insist that one party remain without status enjoyed by other party is impossible position for allegedly impartial commission to take.

Eban

522

א. אבן אל מ. שרת
A. Eban to M. Sharett

מברק מוצפן X331
נוסח יוצא: 93.01/2180/35

New York, 29 April 1949

From conversations here and Washington clear that some declaration constructive approach refugee problem has become point honour with U.S.A. closely affecting whole relationship.[1] This true irrespective of how far we go in substance. They feel cannot allow Secretary's direct appeal[2] be simply brushed aside.

Eban

523

ג. הירש אל מ. שרת
G. Hirsch to M. Sharett

מברק מוצפן ET7
נוסח נכנס: 130.02/2442/5

לוזאן, 29 באפריל 1949

(1) איתן טרם הגיע אולם הודעתך ניתנה למעשה כמעט מלה במלה בישיבת הפתיחה ולעיתונאים; בכל זאת יחזור עליה במלים אחרות לטובת אמריקה.[1]

(2) נבריק לעליאש ההשתלשלות סדר העברת הקוד.

(3) שוחחנו רבות עם אתרידג' ונמשיך עם איתן. בשיחות — ידידותי ומסכים לרוב הדברים. מתרעם על חוסר ג'סטה בפליטים, על חוסר תשובה [ל]מכתבו בדבר הרכוש הנטוש שתיקונו אינו עולה לנו הרבה לדעתו, אולם חשוב כלפי הערבים.[2] יצא ברוגז משיחתו האחרונה עם ראש־הממשלה,[3] כאשר הוברר לו שאין רצון ללכת לקראת הערבים בשום בעיה. האפשרית תשובה כלשהי למכתבו שתוכנו המדויק אינו ידוע לנו? בשיחה היום הצענו שיזרז קשר ישיר עם הלבנון והסכים לפעול מיד. אגב חזרתו

522

1. ראה מס' 514, 517.
2. ראה מס' 507, 510.

523

1. ראה מס' 517. איתן מצדו היה סבור שהנוסח שהוברק לו מאכזב הן בנימתו והן בתוכנו ומרוקן מתוכן את הקו המדיני של ישראל. (ראה מברקו אל שרת, SL1, 30.4.1949, 130.02/2442/5.) ראה גם מס' 526, עמ' 615–616.
2. ראה מס' 485.
3. ראה מס' 505 והערה 3 שם.

על דרישת הג׳סטה בפליטים גילה שמקגי הכין תכנית ענפה לפיתוח המזרח הכוללת פתרון הפליטים כסעיף בעל חשיבות שנייה.[4] מתבסס על הסמכות שניתנה לוועדה בהחלטת העצרת להקים מנגנון לפתרון הבעיה. מחכה להחלטת הנשיא וסטייט דפרטמנט תוך שבועיים. יעבירה לוועדה, שכבר נתנה הסכמתה לכל תכנית שתאושר על־ידי ממשלת ארצות־הברית. ההשקעות בארצות כולל ישראל תבואנה מממשלות ארצות־הברית, צרפת, אנגליה, ארגונים בין־לאומיים וחברות הון פרטיות כחברות נפט. מתייעצים במדינות הנ״ל. פרטי פתרון הפליטים טרם ידועים לו. (האפשרית פעולה בוואשינגטון בנסיון להכניס הצעות רצויות?) מסקנתו, שמוכן לדחות דיון בפליטים עד היוודע התכנית אולם הצורך בג׳סטה קיים ורומז שג׳סטה כאן תשפיע לטובה באמריקה ולייק־סאכסס — הוא ידאג לכך. בשיחה עם יאלצ׳ין דיבר בהתלהבות על צורך הסכם איזורי הכולל טורקיה, ערב, ישראל, מבוסס על כיבוד הדדי של גבולות והתחייבות להעביר כל פלוגתא לבית־דין בין־לאומי. מכאן שמוכן להניע ערבים לפגישות ישירות בדבר גבולות.

הירש

524

א. אילת אל מ. שרת
E. Elath to M. Sharett

מברק מוצפן W203. התקבל: 30.4
נוסח נכנס: 130.09/2308/9

Washington, 29 April 1949

Long conversation Satterthwaite, Rockwell, today. Discussed inevitable difficulties Lausanne unless promptly admitted U.N. Explained lack U.S.A. active interest our earliest admission will increase Arab unwillingness conclude peace Israel.

Satter[thwaite] repeated Acheson's request for our "cooperation" question refugees by making public statement expressing readiness contribute settlement through repatriation.[1] He stressed no mention numbers required in such statement, as details to be worked out by us, Arabs and Conciliation Commission.

Am sure main trouble President's, Acheson's and Department's indignation connection refugees result continuous flow instigating reports by Ethridge. Order break existing impasse affecting badly our chances admission U.N. and relations U.S. Government in general, strongly suggest

4. ראה מס׳ 494.

524

1. ראה מס׳ 510.

our issuing Lausanne statement on refugee face saving Ethridge as suggested my Eban's W202.[2]

Informed Satter[thwaite] content your message to Mohn regarding Syria.[3] He agreed our request for Syrian withdrawal Israeli territory "reasonable" and said they will instruct Ethridge press Syrians for earliest conclusion armistice with Israel.

He informed confidentially U.S.A. objects Zaim's enlarging Syrian army in order prevent tension also neighbouring Arab states. U.S.A. similarly much disturbed Abdullah's intentions Syria which may cause turmoil Middle East. U.S.A. recognized Zaim reluctantly primarily strong pressure French, who consider Zaim friendly and capable keep control Syria. They regard however Zaim "unpredictable person" and will watch his movements most carefully.

Elath

525

מ. קומיי אל מ. עליאש (לונדון)
M.S. Comay to M. Eliash (London)

העתק: 130.02/2443/3

Tel Aviv, 29 April 1949

My dear Eliash,

I understand your desire to know just where the Government now stands on the two issues of Jerusalem and Arab refugees, and I only wish I were in a position to be precise in defining our policy on them. Unfortunately, no final decisions have as yet been taken.

Firstly, about Jerusalem. When Mr. Lifshitz and I first appeared before the Jerusalem Committee of the Conciliation Commission I argued: (a) that it was now out of the question to detach modern Jewish Jerusalem from Israel; (b) that we supported an international regime for the Holy City;[1] (c) that in the rest of the Jerusalem area, we would not agree to anything more than international supervision of Holy Places; and (d) that outside the Holy City, the dividing line between Jewish and Arab Jerusalem was a matter for discussion between Israel and the Arab State. In such discussion, there would be no question of simply restoring the *status quo ante*.

During that meeting, the American Chairman of the Sub-Committee,

2. מס' 510.
3. ראה כרך 3, מס' 288.

525

1. כך במקור, אך הכוונה כנראה לעיר העתיקה.

Mr. Halderman, indicated that the Committee felt itself obliged by its terms of reference (par. 8 of the General Assembly resolution of December 11, 1948)[2] to draft a scheme for an international regime, but had considered giving effect to the condition of "widest local autonomy" by proposing a division into a Jewish and an Arab municipality, under a joint council and a United Nations governor.

After hearing our emphatic advice, however, and after being told by Arab representatives in the Old City that they were not interested in internationalization, the Committee returned to the Conciliation Commission for fresh instructions. They were told to seek compliance with the Assembly resolution in such a way as to obtain the widest measure of acceptance from the Jews and the Arabs — an ingredient absent from the original resolution but adopted as a concession to realism.

We did not meet the Jerusalem Committee again, because the whole crowd had gone off to Beirut for the Arab Conference. On their way back, on April 7, they had a meeting with Mr. Ben-Gurion and Foreign Ministry representatives in Tel Aviv.[3] Mr. Yalchin then asked point-blank whether the Israeli Government accepted the principle of internationalization or not, and was told quite bluntly that we do not agree to any more than international arrangements for the Holy Places. Mr. Ben-Gurion refused to go into more details about the Old City, or about the possible line of demarcation between Jewish and Arab Jerusalem. He added, that whereas this aspect of the Assembly resolution was binding upon the Commission, Israel would argue its objections in principle at the next Assembly meeting.

After the Commission returned to Jerusalem, there was a strong reaction to Mr. Ben-Gurion's views, and the French member, M. de Boisanger, even urged the breaking off of further discussions with the Israeli Government. In several days of informal discussions, subsequently, with individual members of the Commission and its staff, it became obvious that there was no common viewpoint on Jerusalem. The French were sticking to internationalization, and had drafted a "working paper" which we have not seen but which apparently pursues the same general line of municipal autonomy under a United Nations authority. The Americans, on the other hand, appeared to have abandoned any idea of direct U.N. rule as hopelessly unrealistic. Mr. Ethridge told us that they were working out a formula whereby Jerusalem would be partitioned between Israel and Transjordan, and an international authority would be set up to exercise certain specified non-governmental functions, such as protection of Holy Places and of minorities. Such a scheme would, however, be dependent upon Israel and Transjordan reaching agreement between themselves about Jerusalem. Ethridge argued that although this proposal

2. נספח ז.
3. ראה מס' 479.

might not be a literal fulfilment of the resolution, it was within its general spirit, and no good purpose would be served by drafting proposals which were satisfactory in principle but unworkable in practice. Our reaction was that this was a much more sensible approach, but we had to withhold judgment until we saw the actual proposal. Incidentally, the members of the United Nations Secretariat, Azcarate and Barnes,[4] were even more definitely of the opinion that it was quite unrealistic for United Nations to think of assuming responsibility for Jerusalem, and that the resolution should be interpreted as a very broad and general directive, to be adapted to the actual situation, and not as a rigid instruction.

In a long talk with the two Turkish assistants, Yenesei and Eralp, the former took the full international line, but we have since been told that he was not necessarily expressing the views of Mr. Yalchin or the Turkish Government, who were more non-committal at this stage.

It should be noted that the idea put to us by State Department officials at the Paris Session, whereby Israel and Transjordan would become United Nations trustees for Jewish and Arab Jerusalem respectively,[5] was not brought up in conversation with Americans connected with the Conciliation Commission. There are indications from Washington, however, that this possibility has not been abandoned there.[6]

The Conciliation Commission was inclined to regard the Special Committee of four members, to be set up under the Israel-Transjordan Armistice Agreement,[7] as to some extent bypassing the Commission and impairing its authority. At first, however, Transjordan was unwilling to appoint its representatives and bring the Special Committee into existence, mainly because Abdullah was somewhat upset at the reactions in the Triangle to the new armistice line at Tulkarm. He was prevailed upon to appoint his representatives, who then tried to persuade our representatives to leave these Jerusalem matters over for discussion in Lausanne. We were not prepared to do this, and some progress has since been made regarding the Government House area, the placing of the whole railway in our hands under our control, free access to Mt. Scopus and, for the Arabs, along the Bethlehem road, and an Arab Legion withdrawal from the Latrun pocket in exchange for our withdrawal from certain villages to the northeast of Latrun. Some understanding in principle has been reached on these points. But the Transjordan representatives indicate no willingness to discuss more radical changes in Jerusalem, by way of an exchange of Jewish and Arab quarters.[8]

4. ג'ורג' בארנס, קצין פוליטי של ועדת הפיוס בירושלים.
5. ראה מס' 1.
6. ראה שיחה של אבן עם הכומר מקמהון, מזכיר ה־Catholic Near East Welfare Association. (מברק אבן אל שרת, X329, 28.4.1949, 130.09/2329/6.)
7. ראה מס' 508, והערה 1 שם.
8. השווה מס' 518.

In their report to the Secretary-General, after the Beirut Conference,[9] the Conciliation Commission said that the Arab Governments were willing to accept the principle of internationalization for Jerusalem, provided there were adequate safeguards for Arab interests. These safeguards were not specified, and it may be generally assumed that, both with the Commission and at Lake Success, the Arab Governments are taking up this tactical position on Jerusalem in order to win support from other countries, particularly Latin American countries, on the questions of Israeli admission and the Arab refugees. The attitude of our delegation at Lausanne is likely to be that there is no reason for us to discuss Jerusalem at all with the Arab Governments, with the exception of Transjordan, and that only on the ground that it is in physical occupation of part of it.

I assume you will have read carefully the policy statement by Dr. Weizmann in New York.[10] You will note from the references to the Jerusalem question that we are not now talking about an international regime for any part of Jerusalem, even the Old City, but simply about international arrangements regarding Holy Places. This requires some explanation. A distinction must be drawn between aspects of the Jerusalem problem on which we already have a defined policy, and other aspects on which our views are still flexible. In the former category there may be placed (a) the inclusion of modern Jewish Jerusalem in Israel (this does not mean merely the quarters which were in fact Jewish during the Mandate, but, in effect, Jewish-occupied Jerusalem, subject to adjustments); (b) international supervision of Holy Places.

Everything else is fluid. For example, although we have suggested an international regime for the Old City, this does not preclude other solutions. Amongst ourselves there is a waning belief in the ability of the United Nations to accept direct responsibility for any area at all, and this corresponds to the private views of the U.N. Secretariat as well, including Trygve Lie, Bunche and Azcarate. In fact, Bunche told Aubrey [Eban] that he was even more skeptical about this than he had been last year. On top of that, there is the unpalatable but inescapable fact that the Old City is in Arab hands. Because of this, even those proposals for an international regime which have been discussed in the Conciliation Commission leave the Old City under Arab local autonomy. Although it is premature to say where direct discussions with Abdullah may get us, it is quite possible that they may produce an acceptable working arrangement about Jerusalem, as between Israel and Transjordan, which cuts out any international regime, except for Holy Places. If such an understanding is reached, it by no means follows that we would be prepared to translate it into a formal and permanent agreement.

9. ראה United Nations Conciliation Commission for Palestine, Second Progress Report to the Secretary-General of the U.N. (Part 1), 5.4.1949, A/AC.25.PR2 (Part 1) מסמך או"ם.

10. ראה מס' 509, מס' 510 והערה 3 שם.

This background will indicate why we are not at this stage making an international regime for the Old City a *sine qua non,* or making a public issue of it.

There is no substantial change in our attitude on the Arab refugees which, within the Conciliation Commission, remain primarily the concern of the Americans. The others appear to accept that it is only the Americans who can supply the financial and technical aid required to cope with the problem. About a month ago, the State Department sent George McGhee, an economist who has been the coordinator of aid to Greece and Turkey, on a special visit to the Middle East to investigate the Arab refugee problem. He has been appointed as a special assistant to the Secretary of State in this matter. He had a series of talks with American representatives in the Middle East capitals, also with Ethridge and his assistants, and returning via London exchanged views with the Foreign Office.

In an "off the record" talk with Dr. James McDonald, Lifshitz and I obtained from him the provisional idea of the State Department as to what should be required of Israel. The emphasis was on "maximum repatriation", and as a starter it was suggested that we should agree to letting all the Arabs return to Israeli occupied areas outside the original November 29th boundaries. The number was estimated in round figures at 250,000, made up of 50,000 in the Majdal area, 100,000 in Jerusalem and the Jerusalem bulge (including Lydda and Ramle) and 100,000 in Western Galilee. A prospect was held out of American help to rebuild their homes and provide them with working capital. The general reasoning was that it was not politically feasible to settle Arabs in other countries, or to obtain from Congress appropriations for this purpose, unless a substantial proportion were repatriated.[11]

We promised to pass on this proposal, but indicated that it was not likely to be considered — least of all in relation to the border areas, which presented the biggest security problem. We also pointed out that the figure mentioned for the total number of Arab refugees, 825,000, was utterly absurd. This figure purported to be made up as follows: from Partition areas — 320,000; from occupied areas — 250,000; from Arab-held areas — 155,000; Nomads — 100,000. The figure of 320,000 was made up by taking the figure of 390,000 from the UNSCOP report and deducting from it 70,000 as the estimated number of Arabs left in Israel.

In criticising these figures, we pointed out:

(a) That 155,000 for "Arab" areas was a fictitious figure, and in any case Arabs who did not originate from territory occupied by us could not be described as refugees;

(b) That the figure of 100,000 for "Nomads" was silly. Firstly, Nom-

11. ראה מס' 494.

ads were not refugees; secondly, there never were 100,000 of them in the Negev, but about 60,000; and thirdly, at least 35,000 of them were still there today under Israeli control;

(c) There were more than 70,000 Arabs today within Israeli-occupied territory. The figure was at least 100,000, excluding Beduins.

We gave him an estimate of a maximum of 550,000, based on census figures subsequently checked and adjusted.

I have detailed these figures for you because I note that in Parliamentary discussions and in the British press, a figure of 800,000 to 900,000 appears to have become accepted as a fact. The above analysis will reveal how flimsy the foundation is on which this inflated figure rests. In the meeting which took place in Tel Aviv, between the Commission and Mr. Ben-Gurion, Mr. Ethridge freely admitted that a good proportion of the Arabs drawing relief may not be genuine refugees from Israeli-occupied territory, but local Arabs not averse to sharing in a free handout of blankets, food, etc.

In two long talks with Ethridge in Jerusalem,[12] he confirmed the intention of the U.S. Government to launch development projects in the Middle East, and in that context to resettle Arab refugees. Since it was desired to do this within the framework of the United Nations, his suggestion was that the Conciliation Commission should set up a special body, to include representatives of the three Commission countries plus Britain. This would be done under the authority given to the Commission by the General Assembly resolution, and would not therefore require fresh action by the Assembly. He mentioned irrigation schemes and public works in Iraq, Syria and Transjordan, the British already having certain schemes for the latter. The Transjordan Government had said it was willing to take the lot, but this was obviously unrealistic and mainly a political declaration. The Syrian Government was interested, but up to the present the Iraqi Government had not showed itself willing to cooperate. It was essential for the whole project that Israel should take back a substantial proportion, and he again mentioned a possible figure of 250,000. He did not suggest, however, that this was related to any particular areas in Israeli hands.

We carefully analysed for him the security, economic and political implications of any substantial repatriation, and he appeared somewhat shaken, but insisted that resettlement would not be feasible without a large measure of repatriation. As for the time factor, he anticipated that it would take at least two or three years to absorb them and the problem of interim relief would become acute, since it was very difficult for the President to ask Congress for fresh relief grants, particularly in view of the

12. ראה מס' 494, 501.

enormous sums required for Marshall Aid and the Atlantic Charter commitments. Various relief agencies would have to carry the burden when U.N. funds were used up, which might be towards the end of the year. Because of this difficulty, Washington was very anxious to speed up the Lausanne talks, so that it might become possible to launch settlement schemes before the coming winter.

Ethridge insisted that it was important for the Israeli Government to make some conciliatory statement before the Lausanne Conference. He accepted that the Israeli Government could not make any definite commitment at this stage either about the principle of repatriation or about the number which might be taken back. There were various other points, however, on which a statement would be helpful. He and Azcarate had summarized these points, and he had drafted a suggested statement based on them. The points and the draft had received the general approval of the Commission, and were handed to us.[13] They reiterated the general views expressed by Mr. Ben-Gurion at the Tel Aviv meeting, about our willingness to discuss the whole matter as part of a peace settlement, and about Israel's willingness to help towards a solution. In addition, they dealt with certain specific matters, such as blocked Arab bank accounts, care and maintenance of citrus orchards, and the amendment of the law dealing with abandoned Arab property so as to give it the same international status as enemy property. On Monday, April 18, Ethridge had an informal meeting with the Prime Minister at Tiberias, when the statement was discussed. Mr. Ben-Gurion refused, however, to make a further public statement at this stage, and in the course of the conversation indicated that it would be very difficult for Israel to consider taking back much more than members of separated Arab families. The whole matter was then shelved until Lausanne.

Moshe [Sharett] has already cabled you about the present state of our armistice negotiations with Syria.[14]

Kindest regards.

Yours sincerely,

M.S. Comay
Director Commonwealth Division

13. ראה מס׳ 485.
14. ראה שרת אל עליאש, IL13, 28.4.1949, 130.09/2318/2 — זהה למס׳ 289, כרך 3.

526

ו. איתן אל מ. שרת
W. Eytan to M. Sharett

מקור: 130.02/2447/6

Lausanne, 30 April 1949

Dear Moshe,

We arrived safely yesterday evening, and it was not long before Elias [Sasson] and Gershon [Hirsch] started telling us about the work of the first three days. What appeared to be weighing on their minds most was the urgency of doing something about removing impediments to our admission to U.N., and they had already fixed a meeting between Ethridge and me for this morning. The question of our admission appears to be overshadowing everything else, not only in our minds or in the mind of Ethridge, but also with the Arabs. According to Ethridge, they realise that they have us on the carpet and that by doing anything towards making the Lausanne conference succeed they would be directly assisting us to enter U.N. They have apparently made it quite clear to Ethridge that they are unwilling to start talking to us, even through the agency of the Commission, until the struggle at U.N. has been fought to a finish. If they persist in this course, this would put a brake on the proceedings here for the next week or ten days. Ethridge, for his part, is not disinclined to help them. According to Jon Kimche, who drank with him last night, Ethridge said that we had not made a mistake politically for the past eight months and had grown arrogant and unwilling to negotiate as a result. He thought that we might get a "bloody nose" over the admission matter during the present session of the General Assembly and have our entry into U.N. postponed until September. This would not do us any real harm, and would put us into a more reasonable frame of mind meanwhile.

[.....][1]

I now return to Lausanne. I have today seen Ethridge, Yalchin and Boisanger. My calls on Yalchin and Boisanger lasted only about half an hour each and were more in the nature of courtesy visits, but had their interesting points all the same. With Ethridge I spent two hours talking and one hour drinking, which was altogether a more serious affair. Certain things came up in all three conversations — notably their dissatisfaction with us for having left a memorandum of theirs unanswered.[2] This was a memorandum containing suggestions for "gestures" we might

526

1. שתי פסקאות, שעוסקות במצב יהודי מצרים ובעלייה מצפון אפריקה, לא הודפסו כאן.
2. ראה מס׳ 523; מס׳ 525, עמ׳ 612.

make in the matter of the refugee problem. It was never communicated to us officially (which I emphasised today in an attempt to assuage their anger), but handed by Ethridge to Michael Comay. It contains ideas such as unfreezing blocked bank accounts owned by Arabs in Israeli banks and irrigating the orange groves of absentee owners. If you have not seen it, you might have a look at it — Mike [Comay] will know where to lay his hands on a copy. Ethridge was also particularly annoyed with B[en]-G[urion], not only for his intransigent attitude and refusal to make a helpful gesture of any kind, but for wasting his time when he had lunch with him in Tiberias. Ethridge apparently had spent that morning in the Negev and accepted the invitation to lunch in Tiberias, at the expense of great fatigue to himself, in the hope that B[en]-G[urion] would have something new to say. Instead B[en]-G[urion] had simply said the same things that he had said to the whole Commission a week before. In general, the Commission appears to feel that we have so far treated them cavalierly and done very little to help them in their task. This was clear from the conversation of all three members today.[3]

Yalchin and Ethridge both said that the British would want the right of passage across the Negev, to link up Egypt with Transjordan; and Yalchin added that he hoped we would be able to grant this "si ça ne vous dérange pas trop". Boisanger did not mention this point.

The whole purpose of my conversation with Ethridge was to get him into a more amiable frame of mind. He spoke at length about the "McGhee plan", which is at present being elaborated and completed in the State Department.[4] Ethridge himself has not yet received details of the plan, but hopes to receive them within the next two weeks. The general idea is to work out a vast development scheme for the Middle East, to be operated by a body under U.N. auspices to be called something like "Middle East Development Commission". The funds are to be provided by the International Bank of Reconstruction, the Import-Export Bank, the oil companies, various U.N. agencies, etc. and the balance, which Ethridge estimated airily at "two or three hundred million dollars", will have to be found by Congress. This scheme will, as it were, take the refugee problem in its stride; and the resettlement of refugees will form only a relatively insignificant part of the whole plan. The scheme, incidentally, includes Israel. Israel, for her part, will be expected to take back a certain (unstated) number of refugees under this scheme, but will of course be paid handsomely for doing so. Ethridge said that the scheme could not compare with the Marshall plan in scope or cost, but it is of course clear to me that this is a "Marshall plan" for the Middle East alright, with all its implications. I presume that in the long run it will be in

3. ראה מס' 525, עמ' 612.
4. ראה מס' 494.

our interest to accept it, leaving the refugee aspect of it aside for the moment. A nice fat slice of Marshall aid or Truman doctrine might come in quite handy to help us solve our various other troubles (housing, absorption of immigrants, etc.). Incidentally, according to Ethridge, the British are to have a share in the execution of the McGhee plan, which I told him would make it pretty unpalatable for us. He said there was no other way of persuading Iraq to come in on the scheme. When I pressed him a little further on this, I discovered that he had in mind a transfer of population. We are to take all the Iraqi Jews (estimated by Ethridge at 160,000), as promised by B[en]-G[urion] (according to Ethridge); and in return Iraq will receive 160,000 Arab refugees and "McGhee aid" to finance their settlement.

In order to work out the preliminaries of the plan, the Commission is about to send a small technical committee to the Middle East to recommend development schemes, etc. — in other words, to report on how best and where best to spend the money. Ethridge said that the Commission knew that there was plenty of material on development projects in the Middle East, but someone had to go out and look at the situation on the spot, decide which were the best schemes, etc. This technical committee, which would consist of engineers and other specialists, would be instructed to complete its report within six weeks.

Ethridge spoke at length about Gaza. He said he was sure the Egyptians did not want to keep it, and he personally was in favour of giving it to Israel, of course on the understanding that the refugees went with it. He felt that by accepting these refugees, estimated at 150–200,000, we would be making our contribution towards the solution of the refugee problem as a whole. I could not quite make out whether this would be considered satisfactory as our total contribution, but I shall try to get further information on this point later. I seem to remember that B[en]-G[urion] at one of our meetings said that he would be prepared to accept the Gaza strip, refugees and all, if we were offered it; and I therefore did not register any very strong negative reaction to Ethridge's proposal. I should be glad to hear the Government's latest view on this point.

The only point of real interest in the conversation with Boisanger was his suggestion that we should insist on the demilitarisation of any parts of Palestine left to the Arabs ("sections remises aux Arabes"). I asked him whether he seriously thought that Transjordan would agree to demilitarise the Triangle, to which he replied "Why not?". I presume that as long as Syria remains fully armed, the French wouldn't mind if the whole of Transjordan were demilitarised, i.e. the British thrown out.

This afternoon I held a press conference and handed out your prepared text.[5] As I have already indicated in a cable, I didn't think very much of it, but I know what you must have been up against when drafting it. I think

5. ראה מס' 517, מס' 523 והערה 1 שם.

the time has come for us to realise that mere words will now not carry us much further towards peace, and that we have reached the stage at which we shall have to answer yes or no to a number of very concrete questions. A statement such as that which I issued this afternoon is interpreted by everyone as yet another attempt by us to shirk the real issues. In spite of your clear instructions, I hesitated for a while whether to hand out the statement or not, as I thought it likely to do more harm than good; but in the end I handed it out and elaborated on it verbally along the lines discussed at our various meetings with B[en]-G[urion].

Yours ever,

W.E.

P.S. Not a word was said about Jerusalem by any of the three members of the Commission, but the Jerusalem Sub-Committee is apparently starting work in two or three days' time, and we shall doubtless then be called upon to state our case.

נספחים
APPENDICES

נספח א

APPENDIX A

החלטה מס׳ 12 של מטה משקיפי האו"ם בעניין מעבר שיירות אספקה לנגב

(14.9.1948)

Central Truce Supervision Board Decision in Case No. 12 with Reference to Supply Convoys to the Negev (14 September 1948)

CENTRAL TRUCE SUPERVISION BOARD

NAME OF CASE: Supply Convoys in El Faluja area.

Case No: 12

1. *Statement of facts*

The Hatta–Karatiya road (marked in red on the overlay contained in Annex 1 attached hereto)* provides a supply route between the Israeli-controlled territory to the north and Israeli settlements to the south, which settlements largely depend for their existence on being supplied with food from Israeli-controlled territory to the north. The El Majdal–El Faluja road (marked in blue on the above-mentioned overlay) provides a supply route between Egyptian-held positions.

At the present time neither side is permitting the other to use these roads. The result has been that the Israeli forces have been obliged to supply the settlements to the south by air, and Egyptian forces have been obliged to route their supply columns along a dirt road (marked in green on the above-mentioned overlay), which will become impassable once the rainy season commences.

The Israeli forces have stated that they are prepared to permit passage of Egyptian convoys, providing the Egyptian Army agrees to a reciprocal arrangement.

The Egyptian Army has indicated that it has refused to consider any convoy system until the Israeli forces withdraw from the villages of Hatta and Karatiya (which are shown on the above-mentioned overlay), the Egyptian Army claiming that these villages were wrongfully occupied by the Israeli forces subsequent to the commencement of the second truce.

2. *Decision of the Board*

The Board decides:

(1) That the Israeli forces shall be permitted to use the road marked in red on the above-mentioned overlay, including the intersection of this road with the road marked in blue, without interference from any Arab forces between the hours of 0300–0900 GMT daily, and at no other time,

---

*) לא מובא כאן.

Not printed.

for the purpose of transporting supplies and personnel permitted under the terms of the truce, to and from the Israeli settlements to the south.

(2) That the Egyptian forces shall be permitted to use the road marked blue on the above-mentioned overlay, including the intersection of such road with the road marked red, without interference of any kind from the Israeli forces, between the hours 1000–1600 GMT daily, and at no other times, for the purpose of transporting supplies and personnel permitted under the terms of the truce between El Majdal and El Faluja.

(3) That the Israeli forces shall cease forthwith supplying the Israeli settlements to the south by air except such settlements as are inaccessible by road. All flights made to and from any such settlements shall only be made under the supervision of U.N. Military Observers.

(4) That the implementing of these decisions shall be under the close supervision of the United Nations Military Observers.

(5) That it cannot accept the position taken by the Egyptian Army to the effect that the question of the use of supply routes in this area is not to be resolved until the withdrawal of Israeli forces from the villages of Hatta and Karatiya. The Board desires to draw the attention of the Egyptian Government in this connection to its decision in Case No. 11.

Aage Lundstrom
Major General of the Swedish Air Force
Chief of Staff

Dated this 11th day of September 1948 at Haifa

APPROVED
COUNT FOLKE BERNADOTTE
United Nations Mediator on Palestine
14 September 1948

נספח ב
APPENDIX B

טיוטת החלטה בריטית בעניין ארץ־ישראל (מצורפת למכתב של א. אבן אל א. לוריא מיום 25.10.1948 בתיק 93.03/130/5)
British Draft Resolution on Palestine (Attached to Letter from A. Eban to A. Lourie of 25 October 1948, file 93.03/130/5)

Secret

Confidential
Second Draft

DRAFT RESOLUTION

The General Assembly

Having adopted on 14 May 1948 a decision (resolution 186 (S-2)) empowering a United Nations Mediator in Palestine to exercise certain functions including the use of his good offices to promote a peaceful adjustment of the future situation of Palestine;

Having received and examined the Progress Report of the United Nations Mediator in Palestine (document A/648) submitted by the late Count Folke Bernadotte;

Having taken note of the resolution of the Security Council of 15 July, 1948 (document S/902) which "orders the Governments and authorities concerned, pursuant to Article 40 of the Charter of the United Nations, to desist from further military action . . .", and which also provides "that, subject to further decision by the Security Council or the General Assembly, the truce shall remain in force, in accordance with the present resolution and with that of 29 May, 1948 until a peaceful adjustment of the future situation of Palestine is reached;"

And taking account of the fact that the Governments and authorities concerned have complied with the order [of] the Security Council of 15 July;

1. *Expresses* its deep appreciation of the progress achieved through the good offices of the late United Nations Mediator in promoting a peaceful adjustment of the future situation of Palestine, for which cause he sacrificed his life;

2. *Approves* the Progress Report of the late United Nations Mediator, and *Adopts* the Conclusions to Part One of that report, which are attached hereto, as the Basic Plan for the Peaceful Settlement of the Situation in Palestine;

3. *Decides* that the mediation function has served its purpose and that the position of United Nations Mediator shall be discontinued when the Conciliation Commission established by this resolution enters upon its duties.

4. *Declares* that, since resort to military action as a means of settlement in Palestine is precluded by the Security Council resolution of 15 July, the hostilities between the States members of the Arab League on the one side, and Israel on the other side, must be considered as at an end.

5. *Establishes* a United Nations Conciliation Commission consisting of three members to carry out the functions assigned to it by this resolution in accordance with the provisions of the Basic Plan attached hereto, and such instructions as the General Assembly or the Security Council may issue. [The members of the Conciliation Commission shall be appointed in their individual capacities having regard to their special qualifications, on the recommendation of the Secretary-General by a committee of the General Assembly composed of representatives of the Permanent Members of the Security Council.] [The members of the Conciliation Commission shall be appointed by a committee of the General Assembly composed of representatives of the Permanent Members of the Security Council, from among the Member States which are represented on the Truce Commission. Their appointment shall be on the basis of their special qualification and experience.]

6. *Instructs* the Conciliation Commission to appoint a Technical Boundaries Commission to delimit on the spot the frontiers between the State of Israel and adjacent territories, and of the City of Jerusalem, in accordance with the provisions of the Basic Plan attached hereto.

7. *Requests* the Trusteeship Council to approve a Statute for the future administration of the City of Jerusalem as a *corpus separatum* under a Special International Regime, and to supervise its administration. At the request of the Trusteeship Council, the Conciliation Commission shall give such assistance as may be possible in establishing the Special International Regime in the City of Jerusalem.

8. *Declares* that, in the interest of peace in the Middle East, the United Nations has a continuing interest in and concern for the maintenance of the frontiers as delimited by the Technical Boundaries Commission, and that those frontiers shall not be altered except by agreement between the States whose boundaries would be involved.

9. *Instructs* the Conciliation Commission to report immediately to the Security Council any attempt to alter the frontiers by means other than mutual agreement.

10. *Declares* that, within the respective political entities of Palestine, Arabs and Jews shall enjoy equal political, economic, social and religious rights.

11. *Recognises* fully the right of refugees from the conflict in Palestine to return to their homes at the earliest possible date, and to be adequately compensated for any losses suffered by them as a result of confiscation or destruction of property not resulting from military necessity, and *In-*

structs the Conciliation Commission to assist and supervise the repatriation of such refugees as may choose to exercise this right, and their resettlement.

12. *Recognises* that for various reasons numbers of the refugees may not exercise the right to return to their former homes, and therefore *Instructs* the Conciliation Commission to establish as an urgent measure appropriate machinery to study the problem and to take such action as it may deem appropriate to facilitate the re-settlement of refugees elsewhere, and to supervise the payment of adequate compensation for the property of those choosing not to return to their homes.

13. *Declares* that in the absence of a formal declaration of peace by the parties, the existing truce and the functions of the United Nations Mediator relating to the supervision of the truce shall continue until the Conciliation Commission enters upon its duties.

14. *Authorises* the Conciliation Commission to take over such of the personnel and equipment of the present truce supervision organisation as it may require for the purposes of supervising frontier arrangements and assisting in the discharge of its other functions.

15. *Instructs* the Conciliation Commission to render progress reports monthly or more frequently as it deems necessary, to the Security Council and to the Secretary-General for transmission to the Members of the United Nations. The Conciliation Commission shall make a full report to the next regular session of the General Assembly and to the Security Council simultaneously.

16. *Calls upon* all Governments and authorities concerned to co-operate with the Conciliation Commission and to take all possible steps to assist in the implementation of this resolution.

17. *Requests* the Secretary-General to provide the necessary staff and facilities and to make appropriate arrangements to provide the necessary funds required in carrying out the terms of this resolution.

נספח ג
APPENDIX C

החלטת מועצת־הביטחון מיום 4 בנובמבר 1948 בדבר פינוי כוחות בנגב (מסמך או"ם S/1070)

Security Council Resolution of 4 November 1948 on Withdrawal of Forces in the Negev (U.N. Document S/1070)

The Security Council:

Having decided on 15 July that, subject to further decision by the Security Council or the General Assembly, the truce shall remain in force in accordance with resolution 54 (1948) of that date and with resolution 50

(1948) of 29 May 1948 until a peaceful adjustment of the future situation of Palestine is reached,

Having decided on 19 August that no party is permitted to violate the truce on the ground that it is undertaking reprisals or retaliations against the other party, and that no party is entitled to gain military or political advantage through violation of the truce, and

Having decided on 29 May that, if the truce was subsequently repudiated or violated by either party or by both, the situation on Palestine could be reconsidered with a view to action under Chapter VII of the Charter,

Takes note of the request communicated to the Government of Egypt and the Provisional Government of Israel by the Acting Mediator on 26 October[22] following upon the resolution adopted by the Security Council of 19 October 1948; and

Calls upon the interested Governments, without prejudice to their rights, claims or position with regard to a peaceful adjustment of the future situation of Palestine or to the position which the Members of the United Nations may wish to take in the General Assembly on such peaceful adjustment:

1. To withdraw those of their forces which have advanced beyond the position held on 14 October, the Acting Mediator being authorized to establish provisional lines beyond which no movement of troops shall take place;

2. To establish, through negotiations conducted directly between the parties, or failing that through the intermediaries in the service of the United Nations, permanent truce lines and such neutral or demilitarized zones as may appear advantageous, in order to ensure henceforth the full observance of the truce in that area. Failing an agreement, the permanent lines and neutral zones shall be established by decision of the Acting Mediator; and

Appoints a committee of the Council, consisting of the five permanent members together with Belgium and Colombia, to give such advice as the Acting Mediator may require with regard to his responsibilities under this resolution and, in the event that either party or both should fail to comply with sub-paragraphs (1) and (2) of the preceding paragraph of this resolution within whatever time-limits the Acting Mediator may think it desirable to fix, to study as a matter of urgency and to report to the Council on further measures it would be appropriate to take under Chapter VII of the Charter.

נספח ד
APPENDIX D

הצעת החלטה של בריטניה מיום 18 בנובמבר 1948 על הדין־וחשבון של מתווך האו"ם ותיקונים של ארצות־הברית מיום 23 בנובמבר 1948 להצעת ההחלטה הבריטית (מסמכי או"ם A/C.1/397, A/C.1/394)

United Kingdom Draft Resolution of 18 November 1948 on the Progress Report of the U.N. Mediator and U.S.A. Amendments of 23 November 1948 to the British Draft Resolution (U.N. Documents A/C.1/394, A/C.1/397)

(1)

הצעת ההחלטה הבריטית
British Draft Resolution

The General Assembly,

Having adopted on 29 November 1947 resolution (A516) regarding the future government of Palestine and providing a plan of partition with economic union,

Having adopted on 14 May 1948 resolution 186 (S-2) empowering a United Nations Mediator on Palestine to exercise certain functions including the use of his good offices to promote a peaceful adjustment of the future situation of Palestine,

Having received and examined the progress report of the United Nations Mediator in Palestine (A/648) submitted by the late Count Folke Bernadotte.

Having taken note of the resolution of the Security Council concerning the truce in Palestine and of the resolution of 16 November 1948 concerning the establishment of an armistice by means of negotiations conducted either directly or through the Acting Mediator on Palestine,

1. *Expresses* its deep appreciation of the progress achieved through the good offices of the late United Nations Mediator in promoting a peaceful adjustment of the future situation of Palestine for which cause he sacrificed his life; and *extends* its thanks to the Acting Mediator and his staff for their continued efforts and devotion to duty in Palestine;

2. *Notes* with satisfaction part one of the progress report of the United Nations Mediator and *endorses* the specific conclusions contained in part one of that report as a basis for a peaceful settlement of the Palestine question;

3. *Establishes* a Conciliation Commission consisting of (three States Members of the United Nations) to carry out the functions assigned to it by this resolution in accordance with the specific conclusions of part one of the progress report of the United Nations Mediator on Palestine and by such instructions as the General Assembly or the Security Council may issue;

4. *Authorizes* the Conciliation Commission to undertake, upon the request of the Security Council, any of the functions now assigned to the United Nations Mediator on Palestine or to the United Nations Truce Commission by resolutions of the Security Council; upon such request by the Security Council with respect to all the functions of the United Nations Mediator on Palestine under Security Council resolutions, that office shall be terminated;

5. *Instructs* the Conciliation Commission in pursuance of paragraph 3 above to appoint a technical boundaries commission to assist the Governments and authorities concerned in delimiting the frontiers in Palestine based on the specific conclusions of the United Nations Mediator (paragraph 4 (*b*) of the conclusions to part one of the Mediator's report), subject to such adjustments as may promote agreement between the Governments and authorities concerned without altering the general equilibrium of the Mediator's conclusions, and taking into account the nature of the terrain and the unity of village areas;

6. *Endorses* the recommendation contained in paragraph 4 (*c*) of the Mediator's conclusions concerning the disposition of the territory of Palestine not included within the boundaries of the Jewish State or the City of Jerusalem, and *instructs* the Conciliation Commission, in full consultation with the inhabitants of Arab Palestine, to assist the Governments of the Arab States concerned to arrange for the disposition of this territory in accordance with the aforesaid recommendation;

7. *Resolves* that the Holy Places, religious buildings and sites in Palestine should be protected and free access to them assured in accordance with existing rights and historical practice; that arrangements to this end should be under effective United Nations supervision; that the United Nations Conciliation Commission in presenting to the fourth regular session of the General Assembly its detailed proposals for a permanent international regime for the territory of Jerusalem should include recommendations concerning the Holy Places in that territory; that with regard to the Holy Places in the rest of Palestine the Commission should consult with the political authorities of the areas concerned with a view to securing appropriate formal guarantees as to the protection of the Holy Places and access to them; and that these undertakings should be presented to the General Assembly for approval;

8. *Resolves* that in view of its association with three world religions, the Jerusalem area, as defined in the General Assembly resolution of 29 November 1947, should be accorded special and separate treatment from the rest of Palestine and should be placed under effective United Nations control with the maximum feasible local autonomy for the Arab and Jewish communities; and *instructs* the Conciliation Commission (*a*) to take all feasible steps to facilitate the effective administration of the area,

co-ordinating to the fullest extent possible the organs of self-government and administration of the Arab and Jewish commmunities of the Jerusalem area, (*b*) to report to the Security Council for appropriate action any attempt to interfere with its functions with respect to Jerusalem, and (*c*) to present to the fourth regular session of the General Assembly detailed proposals for a permanent international regime for the Jerusalem area. To assist it in carrying out these functions, the Conciliation Commission is authorized to appoint a United Nations Commissioner for Jerusalem who shall be responsible to the Commission;

9. *Resolves* that unimpeded access to Jerusalem by road, rail, or air should be accorded to all inhabitants of Palestine by the Governments and authorities concerned, and *instructs* the Conciliation Commission to report immediately to the Security Council for appropriate action by that organ any attempt by any party to impair such access;

10. *Recommends* to the Security Council that after the frontiers have been established in accordance with this resolution the Security Council consider any attempt to alter these frontiers by force as a threat to the peace, breach of the peace, or act of aggression;

11. *Endorses* the principle stated in part one, section V, paragraph 7 of the Mediator's report and *resolves* that the Arab refugees should be permitted to return to their homes at the earliest possible date and that adequate compensation should be paid for the property of those choosing not to return and for property which has been lost as a result of pillage, confiscation or of destruction; and *instructs* the Conciliation Commission to facilitate the repatriation, resettlement, and economic and social rehabilitation of the Arab refugees and the payment of compensation;

12. *Authorizes* the Conciliation Commission to appoint such subsidiary bodies and to employ such technical experts, acting under its authority, as it may find necessary to the effective discharge of its functions and responsibilities under this resolution;

13. *Instructs* the Conciliation Commission to render progress reports periodically to the Secretary-General for transmission to the Security Council and to Members of the United Nations;

14. *Calls upon* all Governments and authorities concerned to co-operate with the Conciliation Commission and to take all possible steps to assist in the implementation of this resolution;

15. *Requests* the Secretary-General to provide the necessary staff and facilities and to make appropriate arangements to provide the necessary funds required in carrying out the terms of this resolution.

(2)

תיקונים של ארצות-הברית
U.S.A. Amendments

A. Delete numbered paragraph 2.

B. Insert the following paragraph:

"2. *Calls upon* the Governments and authorities concerned to extend the scope of the negotiations provided for in the Security Council's resolution of 16 November 1948 (S/1080), and to seek agreement by negotiations conducted either directly or through the Conciliation Commission with a view to a final settlement of all questions outstanding between them".

C. Delete numbered paragraphs 3, 4 and 5 and substitute the following two paragraphs, numbered as indicated:

"3. *Establishes* a Conciliation Commission consisting of (three States Members of the United Nations) which shall have the following functions:

"(*a*) To assume the functions given to the United Nations Mediator on Palestine by the resolution of the General Assembly of 14 May 1948;

"(*b*) To carry out the specific functions and directives given to it by this resolution and such additional functions and directives as may be given to it by the General Assembly or by the Security Council;

"(*c*) To enter into consultations with the Governments and authorities concerned with a view to achievement of a final settlement of all questions outstanding between them, including in particular the questions dealt with in the General Assembly resolution of 29 November 1947 and in part one, section VIII, paragraph 4 of the progress report of the United Nations Mediator on Palestine;

"(*d*) To undertake, upon the request of the Security Council, any of the functions now assigned to the United Nations Mediator on Palestine or to the United Nations Truce Commission by resolutions of the Security Council; upon such request to the Conciliation Commission by the Security Council with respect to all the remaining functions of the United Nations Mediator on Palestine under Security Council resolutions, the office of the Mediator shall be terminated;

"4. *Instructs* the Conciliation Commission in pursuance of paragraph 3 (*c*) above to enter into consultations with the Governments and authorities concerned with a view to delimiting the frontiers in Palestine, taking into account the following general considerations, without excluding any territorial settlement mutually acceptable to the parties:

"(*a*) That there are important elements common to both the resolution of the General Assembly of 29 November 1947 and the progress report of the United Nations Mediator on Palestine;

"(*b*) That certain modifications in the territorial arrangements of the

General Assembly resolution of 29 November 1947 should be considered taking into account part one, section VIII, paragraph 4 (*b*) of the progress report of the United Nations Mediator in so far as it may contribute to a peaceful adjustment of differences between the parties."

D. Delete numbered paragraph 11 and substitute the following paragraph, numbered as indicated:

"10. *Resolves* that the Arab refugees wishing to return to their homes and live at peace with their neighbours should be permitted to do so at the earliest possible date and that adequate compensation should be paid for the property of those choosing not to return; and *instructs* the Conciliation Commission to facilitate the repatriation, resettlement, and economic and social rehabilitation of the Arab refugees and the payment of compensation."

E. Revise the numbering of paragraphs throughout in accordance with the foregoing amendments.

נספח ה
APPENDIX E

הסכמים בין מפקדים ישראליים וירדניים בנוגע להר הצופים והפסקת־אש בירושלים (130.16/2948/19)

Agreements between Israeli and Jordanian Military Commanders on Mount Scopus and Cease-fire in Jerusalem (130.16/2948/19)

(1)

הסכם בנוגע להר הצופים
Agreement on Mount Scopus

AGREEMENT reached between the Arab and Jewish military commanders in the Jerusalem area for the demilitarisation of Mount Scopus area, commencing on Wednesday, the 7th July, 1948.

It is hereby jointly agreed that

1. The area as delineated on the attached map will be assigned to U.N. protection until hostilities cease or a new agreement is entered upon. It shall include the areas designated as Hadassah Hospital, Hebrew University, Augusta Victoria and the Arab village of Isawiya. The U.N. agrees to become a signatory to this document by representation through the senior observer in the Jerusalem area and the chairman of the Truce Commis-

sion. It therefore accepts responsibility for the security of this area as described herewith.

2. There shall be a no-man's-land located extending for approximately 200 yards along the main road between the Augusta Victoria and Hebrew University buildings, with suitable check-posts established at each end. Other check-posts will be established on the perimeter of the zone under protection, and all parties agree that access desired should be sought along the main road via the U.N. check-posts as established by the U.N. Commander. All other attempts at entry will be considered as unlawful invasion and treated accordingly.

3. In their respective areas, armed Arab and Jewish civilian police will be placed on duty under the U.N. Commander. The U.N. flag will fly on the main buildings. All military personnel of both sides will be withdrawn this day, together with their equipment and such other supplies as are not required by the U.N. Commander.

4. The U.N. will arrange that both parties receive adequate supplies of food and water. Replacement of necessary personnel in residence on Mount Scopus will be scheduled by the U.N. Commander. Visits of properly accredited individuals will also be arranged by the U.N. Commander in consultation with each party in respect of its area. The U.N. undertakes to limit the population of Mount Scopus to those individuals needed for its operation, plus the present population of the village of Isawiya. No additions will be made to the village population except by agreement of both parties. The initial personnel roster of civilian police in the Jewish section shall not exceed a total of 85. The civilian personnel attached thereto shall not exceed a total of 33. The Arab civilian police population at Augusta Victoria shall not exceed a total of 40.

5. It is hereby agreed by both parties that the area is not to be used as a base for military operations, nor will it be attacked or unlawfully entered upon.

6. In the event that the Arab Legion withdraws from the area, the U.N. Commander is to be given sufficient advanced notice in writing in order that satisfactory arrangements may be made to substitute for this protocol another agreement.

Signed:	Lash	Arab Military Commander, for ....
	Shaltiel	Jewish Military Commander, for Provisional Government, State of Israel.
	Jean Nieuwenhuys	Chairman, Truce Commission, United Nations.
	Nils Brunsson	Senior Observer, Mediator's Jerusalem Group, United Nations.

7th July, 1948

(2)

הסכם בנוגע להר הצופים
Agreement on Mount Scopus

UNITED NATIONS

AGREEMENT ON MOUNT SCOPUS

Pending the proposed negotiation of a new comprehensive agreement covering the demilitarized zone of Mount Scopus and at the specific direction of the Senior United Nations Observer in Jerusalem, it is agreed as an interim measure that the terms of the agreement of 7 July 1948, regarding Mount Scopus shall be interpreted as follows:

1. The United Nations Observers shall arrange for the relief of 50% of the Jewish personnel on Mount Scopus during both the first and the third weeks of each month.

2. The United Nations Observers shall arrange a supply convoy to the Jewish personnel on Mount Scopus during both the first and third weeks of each month.

Signed in the presence of the United Nations Observer and the Security Council Truce Commission on this thirtieth day of November 1948.

Lt. Colonel Moshe Dayan

Lt. Colonel Abdullah el Tel

Pierre Landy, French Consul
For the Chairman of the Security Council Truce Commission

Colonel Roger T. Carleson, USMC
Senior United Nations Military Observer, Jerusalem

(3)

הסכם הפסקת־אש
Cease-Fire Agreement

UNITED NATIONS

CEASE-FIRE AGREEMENT

The undersigned, Lt. Colonel Abdullah el Tel, representing the Arab Legion and all other Arab Forces in the Jerusalem area, and Lt. Colonel Moshe Dayan, Commanding Officer of all Israeli Forces in the Jerusalem area, having been fully empowered to conclude a cease-fire agreement, met at the invitation of the United Nations Observers and the Security Council Truce Commission at Government House on 30 November 1948.

With the objective of implementing effectively the terms of the truce imposed in Palestine by the Security Council Resolution of 15 July 1948, they reached the following agreement:

1. Effective at 0600Z hours on 1 December 1948, there shall be a complete and sincere cease fire in the Jerusalem area.

2. For the purpose of this agreement the Jerusalem area is delineated on the attached map.

3. Freedom of movement shall be permitted within the present lines of the two forces. No movement shall be permitted in "no man's land", as delineated by the United Nations Observers on the attached map, unless agreed to by both sides.

The undersigned envisage that additional talks will be held in the near future for the purposes of broadening the scope of this agreement thus putting into effect the provisions of the truce in Palestine and ameliorating conditions in general within the Jerusalem area.

Signed this thirtieth day of November 1948 in the presence of the United Nations Observers and the Security Council Truce Commission.

Lt. Colonel Moshe Dayan	Lt. Colonel Abdullah el Tel
Pierre Landy, French Consul For the Chairman of the Security Council Truce Commission	Colonel Roger T. Carleson, USMC Senior United Nations Military Observer, Jerusalem

נספח ו
APPENDIX F

הצעת החלטה של בריטניה מיום 29 בנובמבר 1948 על הדין־וחשבון של מתווך האו״ם והחלטת הוועדה הראשונה של עצרת האו״ם מיום 4 בדצמבר 1948 לסיום הדיון על ארץ־ישראל (מסמכי או״ם A/776, A/C.1/394/Rev. 2)

United Kingdom Draft Resolution of 29 November 1948 on the Progress Report of the U.N. Mediator and the General Assembly's First Committee Resolution of 4 December 1948 at the Conclusion of the Palestine Debate (U.N. Documents A/C. 1/394/Rev.2, A/776)

(1)

הצעת ההחלטה של בריטניה
United Kingdom Draft Resolution

The General Assembly,

Having adopted on 29 November 1947 resolution 181 (II) regarding the future government of Palestine and providing a plan for partition with economic union,

Having adopted on 14 May 1948 resolution 186 (S-2) empowering a United Nations Mediator on Palestine to exercise certain functions including the use of his good offices to promote a peaceful adjustment of the future situation of Palestine,

Having received and examined the progress report of the United Nations Mediator on Palestine (A/648) submitted by the late Count Folke Bernadotte,

Having taken note of the resolutions of the Security Council concerning the truce in Palestine and of the resolution of 16 November 1948 concerning the establishment of an armistice by means of negotiations conducted either directly or through the Acting Mediator on Palestine,

1. *Expresses* its deep appreciation of the progress achieved through the good offices of the late United Nations Mediator in promoting a peaceful adjustment of the future situation of Palestine for which cause he sacrificed his life; and *extends* its thanks to the Acting Mediator and his staff for their continued efforts and devotion to duty in Palestine;

2. *Establishes* a Conciliation Commission consisting of (three States Members of the United Nations) which shall have the following functions:

(*a*) To assume the functions given to the United Nations Mediator on Palestine by the resolution of the General Assembly of 14 May 1948;

(*b*) To carry out the specific functions and directives given to it by this resolution and such additional functions and directives as may be given to it by the General Assembly or by the Security Council;

(*c*) To enter into consultations with the Governments and authorities concerned with a view to achievement of a final settlement of all questions outstanding between them, including in particular the questions dealt with in the General Assembly resolution of 29 November 1947 and in part one, section VIII, paragraph 4 of the progress report of the United Nations Mediator on Palestine;

(*d*) To undertake, upon the request of the Security Council, any of the functions now assigned to the United Nations Mediator on Palestine or to the United Nations Truce Commission by resolutions of the Security Council; upon such request to the Conciliation Commission by the Security Council with respect to all the remaining functions of the United Nations Mediator on Palestine under Security Council resolutions, the office of the Mediator shall be terminated;

3. *Calls upon* the Governments and authorities concerned to extend the scope of the negotiations provided for in the Security Council's resolution of 16 November 1948 and to seek agreement by negotiations conducted either through the Conciliation Commission or directly with a view to a final settlement of all questions outstanding between them;

4. *Instructs* the Conciliation Commission in pursuance of paragraph 2 (*c*) above to enter into consultations with the Governments and authorities concerned with a view to delimiting the frontiers in Palestine taking

into account the following general considerations, without excluding any territorial settlement mutually acceptable to the parties:

(*a*) That there are important elements common to both the resolution of the General Assembly of 29 November 1947 and the progress report of the United Nations Mediator on Palestine;

(*b*) That certain modifications in the territorial arrangements of the General Assembly resolution of 29 November 1947 should be considered taking into account part one, section VIII, paragraph 4 (*b*) of the progress report of the United Nations Mediator as a contribution to a peaceful adjustment, based on reciprocity and mutual interest of differences between the parties;

5. *Endorses* the recommendation contained in paragraph 4 (*c*) of the Mediator's conclusions concerning the disposition of the territory of Palestine not included within the boundaries of the Jewish State or the City of Jerusalem, and *instructs* the Conciliation Commission, in full consultation with the inhabitants of Arab Palestine, to assist the Governments of the Arab States concerned to arrange for the disposition of this territory in accordance with the aforesaid recommendation;

6. *Resolves* that the Holy Places, religious buildings and sites in Palestine should be protected and free access to them assured, in accordance with existing rights and historical practice; that arrangements to this end should be under effective United Nations supervision; that the United Nations Conciliation Commission in presenting to the fourth regular session of the General Assembly its detailed proposals for a permanent international regime for the territory of Jerusalem should include recommendations concerning the Holy Places in that territory; that with regard to the Holy Places in the rest of Palestine the Commission should call upon the political authorities of the areas concerned to give appropriate formal guarantees as to the protection of the Holy Places and access to them; and that these undertakings should be presented to the General Assembly for approval;

7. *Resolves* that in view of its association with three world religions, the Jerusalem area, as defined in the General Assembly resolution of 29 November 1947, should be accorded special and separate treatment from the rest of Palestine and should be placed under effective United Nations control with the maximum feasible local autonomy for the Arab and Jewish communities; *invites* the Security Council to take further steps to secure the demilitarisation of Jerusalem with the least possible delay; and *instructs* the Conciliation Commission:

(*a*) To take all feasible steps to facilitate the effective administration of the area, co-ordinating to the fullest extent possible the organs of self-government and administration of the Arab and Jewish communities of the Jerusalem area;

(*b*) To report to the Security Council for appropriate action any attempt to interfere with its functions with respect to Jerusalem; and

(*c*) To present to the fourth regular session of the General Assembly detailed proposals for a permanent international regime for the Jerusalem area;

To assist it in carrying out these functions, the Conciliation Commission is authorized to appoint a United Nations Commissioner for Jerusalem who shall be responsible to the Commission;

8. *Resolves* that, pending agreement on more detailed arrangements among the Governments and authorities concerned, unimpeded access to Jerusalem by road, rail, or air should be accorded to all inhabitants of Palestine; and *instructs* the Conciliation Commission to report immediately to the Security Council for appropriate action by that organ any attempt by any party to impede such access;

9. *Instructs* the Conciliation Commission to seek arrangements among the Governments and authorities concerned which will facilitate the economic development of the area, including arrangements for access to ports and airfields and the use of transportation and communication facilities; in this connexion, the conclusions contained in part one, section VIII, paragraph 4, (*e*) and (*f*) of the progress report of the United Nations Mediator should be taken into account;

10. *Recommends* to the Security Council that after the frontiers have been established in accordance with this resolution the Security Council consider, in conformity with the Charter, any attempt to alter these frontiers by force as a threat to the peace, breach of the peace, or act of aggression;

11. *Endorses* the conclusions stated in part one, section VIII, paragraph 4 (*i*) of the progress report of the United Nations Mediator on Palestine, and

Resolves that the refugees wishing to return to their homes and live at peace with their neighbours should be permitted to do so at the earliest possible date, and that compensation should be paid for the property of those choosing not to return and for loss of or damage to property which under principles of international law or in equity should be made good by the Governments or authorities responsible; and

Instructs the Conciliation Commission to facilitate the repatriation, resettlement and economic and social rehabilitation of the refugees and the payment of compensation and to maintain close relations with the Director of the United Nations Relief for Palestine Refugees;

12. *Authorizes* the Conciliation Commission to appoint such subsidiary bodies and to employ such technical experts, acting under its authority, as it may find necessary to the effective discharge of its functions and responsibilities under this resolution;

13. *Instructs* the Conciliation Commission to render progress reports periodically to the Secretary-General for transmission to the Security Council and to Members of the United Nations;

14. *Calls upon* all Governments and authorities concerned to co-operate

with the Conciliation Commission and to take all possible steps to assist in the implementation of this resolution;

15. *Requests* the Secretary-General to provide the necessary staff and facilities and to make appropriate arrangements to provide the necessary funds required in carrying out the terms of this resolution.

(2)

החלטת הוועדה הראשונה
First Committee's Resolution

PALESTINE: PROGRESS REPORT OF THE UNITED NATIONS MEDIATOR

The General Assembly,

Having adopted, on 29 November 1947, resolution 181 (II) regarding the future government of Palestine and providing a plan for partition with economic union,

Having adopted, on 14 May 1948, resolution 186 (S-2) empowering a United Nations Mediator in Palestine to exercise certain functions including the use of his good offices to promote a peaceful adjustment of the future situation of Palestine,

Having received and examined the progress report of the United Nations Mediator on Palestine (A/648) submitted by the late Count Folke Bernadotte,

Having taken note of the resolutions of the Security Council concerning the truce in Palestine and of the resolution of 16 November 1948 concerning the establishment of an armistice by means of negotiations conducted either directly or through the Acting Mediator on Palestine,

1. *Expresses* its deep appreciation of the progress achieved through the good offices of the late United Nations Mediator in promoting a peaceful adjustment of the future situation of Palestine, for which cause he sacrificed his life; and

Extends its thanks to the Acting Mediator and his staff for their continued efforts and devotion to duty in Palestine;

2. *Establishes* a Conciliation Commission consisting of three States Members of the United Nations which shall have the following functions:

(*a*) To assume, in so far as it considers necessary in existing circumstances, the functions given to the United Nations Mediator on Palestine by the resolution of the General Assembly of 14 May 1948;

(*b*) To carry out the specific functions and directives given to it by the present resolution and such additional functions and directives as may be given to it by the General Assembly or by the Security Council;

(*c*) To promote good relations between the State of Israel, the Arabs of Palestine and the neighbouring Arab States;

(*d*) To undertake, upon the request of the Security Council any of the functions now assigned to the United Nations Mediator on Palestine or to the United Nations Truce Commission by resolutions of the Security Council; upon such request to the Conciliation Commission by the Security Council with respect to all the remaining functions of the United Nations Mediator on Palestine under Security Council resolutions, the office of the Mediator shall be terminated;

3. *Decides* that the three States Members of the Conciliation Commission shall be chosen by a committee of the Assembly consisting of the representatives of China, France, Union of Soviet Socialist Republics, United Kingdom and United States of America;

4. *Requests* the Commission to begin its functions at once, with a view to the establishment of contact between the parties themselves and the Commission at the earliest possible date;

5. *Calls* upon the Governments and authorities concerned to extend the scope of the negotiations provided for in the Security Council's resolution of 16 November 1948 and to seek agreement by negotiations conducted either through the Conciliation Commission or directly with a view to a final settlement of all questions outstanding between them;

6. *Instructs* the Conciliation Commission to take steps to assist the Governments and authorities concerned to achieve a final settlement of all questions outstanding between them;

7. *Resolves* that the Holy Places, religious buildings and sites in Palestine should be protected and free access to them assured, in accordance with existing rights and historical practice; that arrangements to this end should be under effective United Nations supervision; that the United Nations Conciliation Commission, in presenting to the fourth regular session of the General Assembly its detailed proposal for a permanent international regime for the territory of Jerusalem should include recommendations concerning the Holy Places in that territory; that with regard to the Holy Places in the rest of Palestine the Commission should call upon the political authorities of the areas concerned to give appropriate formal guarantees as to the protection of the Holy Places and access to them; and that these undertakings should be presented to the General Assembly for approval;

8. *Resolves* that, in view of its association with three world religions, the Jerusalem area, as defined in the General Assembly resolution of 29 November 1947, should be accorded special and separate treatment from the rest of Palestine and should be placed under effective United Nations control;

Requests the Security Council to take further steps to ensure the demilitarization of Jerusalem at the earliest possible date;

Instructs the Conciliation Commission to present to the fourth regular

session of the General Assembly detailed proposals for a permanent international regime for the Jerusalem area which will provide for the maximum local autonomy for distinctive groups consistent with the international status of the Jerusalem area;

The Conciliation Commission is authorized to appoint a United Nations representative who shall co-operate with the local authorities with respect to the interim administration of the Jerusalem area;

9. *Resolves* that, pending agreement on more detailed arrangements among the Governments and authorities concerned, the freest possible access to Jerusalem by road, rail or air should be accorded to all inhabitants of Palestine;

Instructs the Conciliation Commission to report immediately to the Security Council, for appropriate action by that organ, any attempt by any party to impede such access;

10. *Instructs* the Conciliation Commission to seek arrangements among the Governments and authorities concerned which will facilitate the economic development of the area, including arrangements for access to ports and airfields and the use of transportation and communication facilities; in this connexion, the conclusions contained in part one, section VIII, paragraph 4 (*e*) and (*f*) of the progress report of the United Nations Mediator should be taken into acount;

11. *Endorses* the conclusions stated in part one, section VIII, paragraph 4 (*i*) of the progress report of the United Nations Mediator on Palestine;

Resolves that the refugees wishing to return to their homes and live at peace with their neighbours should be permitted to do so at the earliest practicable date, and that compensation should be paid for the property of those choosing not to return and for loss or damage to property which under principles of international law or in equity, should be made good by the Governments or authorities responsible;

Instructs the Conciliation Commission to facilitate the repatriation, resettlement and economic and social rehabilitation of the refugees and the payment of compensation, and to maintain close relations with the Director of the United Nations Relief for Palestine Refugees and, through him, with the appropriate organs and agencies of the United Nations;

12. *Authorizes* the Conciliation Commission to appoint such subsidiary bodies and to employ such technical experts, acting under its authority, as it may find necessary, for the effective discharge of its functions and responsibilities under the present resolution;

The Conciliation Commission will have its official headquarters at Jerusalem. The authorities responsible for maintaining order in Jerusalem will be responsible for taking all measures necessary to ensure the security of the Commission. The Secretary-General will provide a limited number of guards for the protection of the staff and premises of the Commission;

13. *Instructs* the Conciliation Commission to render progress reports

periodically to the Secretary-General for transmission to the Security Council and to the Members of the United Nations;

14. *Calls upon* all Governments and authorities concerned to co-operate with the Conciliation Commission and to take all possible steps to assist in the implementation of the present resolution;

15. *Requests* the Secretary-General to provide the necessary staff and facilities and to make appropriate arrangements to provide the necessary funds required in carrying out the terms of the present resolution.

נספח ז

APPENDIX G

החלטת עצרת האו"ם מיום 11 בדצמבר 1948 על הדין־וחשבון של המתווך (מסמך או"ם A/810)

General Assembly's Resolution of 11 December on the Progress Report of the U.N. Mediator (U.N. Document A/810)

The General Assembly,

Having considered further the situation in Palestine,

1. *Expresses* its deep appreciation of the progress achieved through the good offices of the late United Nations Mediator in promoting a peaceful adjustment of the future situation of Palestine, for which cause he sacrificed his life; and

Extends its thanks to the Acting Mediator and his staff for their continued efforts and devotion to duty in Palestine;

2. *Establishes* a Conciliation Commission consisting of three States Members of the United Nations which shall have the following functions:

(*a*) To assume, in so far as it considers necessary in existing circumstances, the functions given to the United Nations Mediator on Palestine by resolution 186 (S-2) of the General Assembly of 14 May 1948;

(*b*) To carry out the specific functions and directives given to it by the present resolution and such additional functions and directives as may be given to it by the General Assembly or by the Security Council;

(*c*) To undertake, upon the request of the Security Council, any of the functions now assigned to the United Nations Mediator on Palestine or to the United Nations Truce Commission by resolutions of the Security Council; upon such request to the Conciliation Commission by the Security Council with respect to all the remaining functions of the United Nations Mediator on Palestine under Security Council resolutions, the office of the Mediator shall be terminated;

3. *Decides* that a Committee of the Assembly, consisting of China, France, the Union of Soviet Socialist Republics, the United Kingdom and

the United States of America, shall present, before the end of the first part of the present session of the General Assembly, for the approval of the Assembly, a proposal concerning the names of the three States which will constitute the Conciliation Commission;

4. *Requests* the Commission to begin its functions at once, with a view to the establishment of contact between the parties themselves and the Commission at the earliest possible date;

5. *Calls upon* the Governments and authorities concerned to extend the scope of the negotiations provided for in the Security Council's resolution of 16 November 1948 and to seek agreement by negotiations conducted either with the Conciliation Commission or directly, with a view to the final settlement of all questions outstanding between them;

6. *Instructs* the Conciliation Commission to take steps to assist the Governments and authorities concerned to achieve a final settlement of all questions outstanding between them;

7. *Resolves* that the Holy Places — including Nazareth — religious buildings and sites in Palestine should be protected and free access to them assured, in accordance with existing rights and historical practice; that arrangements to this end should be under the effective United Nations supervision; that the United Nations Conciliation Commission, in presenting to the fourth regular session of the General Assembly its detailed proposals for a permanent international regime for the territory of Jerusalem, should include recommendations concerning the Holy Places in that territory; that with regard to the Holy Places in the rest of Palestine the Commission should call upon the political authorities of the areas concerned to give appropriate formal guarantees as to the protection of the Holy Places and access to them; and that these undertakings should be presented to the General Assembly for approval;

8. *Resolves* that, in view of its association with three world religions, the Jerusalem area, including the present municipality of Jerusalem *plus* the surrounding villages and towns, the most eastern of which shall be Abu Dis; the most southern, Bethlehem; the most western, Ein Karim (including also the built-up area of Motsa); and the most northern, Shu'fat, should be accorded special and separate treatment from the rest of Palestine and should be placed under effective United Nations control;

Requests the Security Council to take further steps to ensure the demilitarization of Jerusalem at the earliest possible date;

Instructs the Conciliation Commission to present to the fourth regular session of the General Assembly detailed proposals for a permanent international regime for the Jerusalem area which will provide for the maximum local autonomy for distinctive groups consistent with the special international status of the Jerusalem area;

The Conciliation Commission is authorized to appoint a United Nations representative, who shall co-operate with the local authorities with respect to the interim administration of the Jerusalem area;

9. *Resolves* that, pending agreement on more detailed arrangements among the Governments and authorities concerned, the freest possible access to Jerusalem by road, rail or air should be accorded to all inhabitants of Palestine;

Instructs the Conciliation Commission to report immediately to the Security Council, for appropriate action by that organ, any attempt by any party to impede such access;

10. *Instructs* the Conciliation Commission to seek arrangements among the Governments and authorities concerned which will facilitate the economic development of the area, including arrangements for access to ports and airfields and the use of transportation and communication facilities;

11. *Resolves* that the refugees wishing to return to their homes and live at peace with their neighbours should be permitted to do so at the earliest practicable date, and that compensation should be paid for the property of those choosing not to return and for loss of or damage to property which, under principles of international law or in equity, should be made good by the Governments or authorities responsible;

Instructs the Conciliation Commission to facilitate the repatriation, resettlement and economic and social rehabilitation of the refugees and the payment of compensation, and to maintain close relations with the Director of the United Nations Relief for Palestine Refugees and, through him, with the appropriate organs and agencies of the United Nations;

12. *Authorizes* the Conciliation Commission to appoint such subsidiary bodies and to employ such technical experts, acting under its authority, as it may find necessary for the effective discharge of its functions and responsibilities under the present resolution;

The Conciliation Commission will have its official headquarters at Jerusalem. The authorities responsible for maintaining order in Jerusalem will be responsible for taking all measures necessary to ensure the security of the Commission. The Secretary-General will provide a limited number of guards for the protection of the staff and premises of the Commission;

13. *Instructs* the Conciliation Commission to render progress reports periodically to the Secretary-General for transmission to the Security Council and to the Members of the United Nations;

14. *Calls upon* all Governments and authorities concerned to co-operate with the Conciliation Commission and to take all possible steps to assist in the implementation of the present resolution;

15. *Requests* the Secretary-General to provide the necessary staff and facilities and to make appropriate arrangements to provide the necessary funds required in carrying out the terms of the present resolution.

מפתח השמות והעניינים

מפתח השמות והעניינים*

רמיזות לשמותיהם של המכותבים העיקריים בכרך זה — אבן, איתן, בן־גוריון ושרת — מופיעות רק כאשר הם מאוזכרים בתעודה או כשהם מחבריה

* קיצורים:
הע — הערה
הע — הערת־עורך
נ. — נולד(ה)

נגב — המשך
122הע 124 128 129 131 136 139 140
146 147 149 157 159 161 173 175 176
187 193 197 199 200 215 220 231 234
235 312הע 348; ראה גם: מועצת־
הביטחון, החלטת 4.11.1948
ניידות כוחות בנגב 176 187 199 220 234
235 237 243 263 268 348 436
נגבה 379
קו נגבה–גת 141
הנגב, חטיבת 481הע
נג'ר, אמיל נ. 1912. יועץ לענייני עיתונות בנציגות ישראל בצרפת; חבר משלחת ישראל בחלק הראשון של העצרת הכללית השלישית של האו"ם. 6 34 408
דבריו בישיבות 69
נהרו (Nerhu), ג'אווהארלאל נ. 1889. ראש־הממשלה ושר החוץ של הודו. 61 475
נהריים 326
מפעל החשמל ב־, ראה: חברת החשמל לארץ־ישראל
נובויה ורמיה [עיתון] 302 303 415
נוויל (Neuville), רנה נ. 1889. הקונסול הכללי של צרפת בירושלים; חבר בוועדת ההפוגה מטעם מועצת־הביטחון. 282 377 386 399
נוטר דאם, מנזר (ירושלים) 260הע
נוצרים, נצרות
בישראל 170 242 379 380
אינטרסים בארץ־ישראל 73 84 164 198 262 272 273 292 294 309–310 333 359 574 578הע 578 582 592 593הע 599 600
ראה גם: איטליה, מוסדות בארץ־ישראל; צרפת, מוסדות בארץ־ישראל; ואטיקן; מקומות קדושים
נוקס (Knox), צ'ארלס פ. נ. 1906. יועץ בנציגות ארצות־הברית בישראל, עד מארס 1949. 428 484 494
נוקראשי פאשה, מחמוד פ. נ. 1888. ראש־הממשלה, שר הפנים ושר הכספים של מצרים; נרצח — דצמבר 1948. 16 44 65 163 271
נורווגיה
משלחת ופעילות באו"ם 51 75 81 299 317הע 365 372 383 437 463 466הע 468 472
וארצות־הברית 472
נחלין 176
נחל הערבה, ראה ואדי ערבה
ניואנהויס (Nieuwenhuys), ז'אן נ. 1906.

ניואנהויס — המשך
הקונסול הכללי של בלגיה בירושלים; חבר ועדת ההפוגה מטעם מועצת־הביטחון. 162
ניוז אוף דה וורלד (News of the World) [עיתון] 602
ניו זילנד 364 365 378 390 476
ממשלה 206
משלחת ופעילות באו"ם 17 205 206 208 257 265 283הע
ובריטניה 205 206 364 365 378
וישראל 205 297 390
הכרה בישראל 206 378
ניו יורק הראלד טריביון (New York Herald Tribune) [עיתון] 183 252
ניו יורק טיימס (New York Times) [עיתון] 35הע 43 178 181 252
ניו יורק פוסט (New York Post) [עיתון] 181
ניילס (Niles), דוד ק. נ. 1890. עוזר מינהלי לנשיא ארצות־הברית. 42 154 180הע 181 182 197 225 354 409
ניישון (Nation) [כתב־עת] 106
ניצנים 108
נירים 382
נירמברג, משפטי 502
נמיר, יעל 156
נמיר, מרדכי נ. 1897. יועץ בצירות ישראל במוסקבה. 156 233–234 255 302–303 332–334 418הע 437–440 475 485 520הע 521 577
נפט ודלק 9 31 49 50 57 79 315 325
אספקה לישראל 31 57
חברות הנפט 50 605 614
אינטרסים של המעצמות 31 57 79 94 141
ראה גם: אירן, נפט ב־; עיראק, ושאלות נפט
נצ'אס (Nečas), פרנטישק קונסול צ'כוסלובקיה בירושלים. 526 534 541
נצרת 359 380 466
נקב, ראה ראס אל־נקב
נקורה, ראה ראש הנקרה
נקראסוב (Nekrasov), סרגיי יועץ במשלחת ברית־המועצות לאו"ם. 436
נשק וציוד צבאי
אספקה לישראל 163 171 172; מברית־המועצות 30 163 577; מצ'כוסלובקיה 163הע 168 171 361 406 407
אספקה למדינות ערב 172; מבריטניה 128 145 163 172 198 334 352הע 353 406
אספקה לירדן 107 161 172 198 340 357

CONTENTS

Editorial Staff

Printed in Israel
by the Government Printer
at Keter Press, Jerusalem
ISSN 0334—1062
ISBN 965—279—002—8

STATE OF ISRAEL
ISRAEL STATE ARCHIVES

DOCUMENTS ON THE FOREIGN POLICY OF ISRAEL

VOLUME 2
OCTOBER 1948-APRIL 1949

Edited by Yehoshua Freundlich

JERUSALEM 1984

STATE OF ISRAEL

DOCUMENTS ON THE FOREIGN POLICY OF ISRAEL, OCTOBER 1948–APRIL 1949